UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, M.DC.LXXX.

Controversia VII. De prædestinatione Sanctorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94285

Visual Library

CONTROVERSIA SEPTIMA
DE PRÆDESTINATIONE SANCTORVM.

VENIT vltrò grauissima Theologiæ controuersia non, nisi magna inscrutabilium iudiciorum, consiliorumque Dei reuerentia, & more Apostoli exemplo disputanda: siquidem cur alias diuina Prædestinatio non item alias rationales creaturas pertingat in arcanis Dei à nulla creatura penetrandis rationibus est situm: vt d. de causis Prædestinationis clarebit. Vltrò inquam se disputationi nostræ hæc controuersia sistit: quia difficultatibus reliquis Theologicis, atque humano discursu ex fidei nostræ dogmatibus theologicè examinandis, ac decidendis principia omnia generalia (cum tomo 1. de Deo vno controuersia 2. de scientia, & controuersia 3. de decreto concurrendi cum causis liberis creatis, & 2. hoc tomo, controuersia 4. de voluntate d. 6. quæstione 2. de præfinitionibus liber. action. creaturarum, & tandem controuersia 6. de prouidentia d. 2. quæstione 2. certamine 3. à numero quarto, ac totis certaminibus sequentibus) ita examinauimus rigidè, dilucidéque statuimus, vt qui ea non oscitans, sed debita legentis attentione sola eorum ad præcipuas controuersiæ huius difficultates Theologicas applicatione facili, ac simplici habeat opus, vt de eis ritè, rectéque definiat; quæ verò in controuersia hac examini Theologico possunt subiacere, hæc summatim sunt. Primam de existentia, & essentia Prædestinationis Sanctorum. Secundum de eius causis: tertium de eius effectibus. De quibus eodem disputationum succedentium ordine agemus.

DISPVTATIO I.

De existentia prædestinationis diuinæ.

HOc 1. loco (vt in aliis controuersiis merito præstitimus) examinandum statuendumque in hac controuersia est: ne de subiecto non supponente otiosa, atque inanis videatur disputatio: vt autem id, cuius existentia examinanda, statuendaque præsenti disputatione est, liquido, & absque vlla vocis æquiuocatione constet id in primis statuendum erit.

QVÆSTIO I.

Quid prædestinationis voce à Theologis in hac controuersia intelligatur?

VArius eius vocis, cum apud Philosophos, tum apud Patres, & scripturam vsus quæstioni huic locum fecit, ac forte necessitatem, ne forte Theologicæ controuersiæ huius disputationes, & decisiones æquiuocis locis claudantur, atque turbentur.

CERTAMEN I.

Proprietatis significationis, & receptionis Theologicæ vocis Prædestinatio *dignoscendæ principia.*

1. PRædestinationis vox, cum ex verbo *destino* & præiuncta præpositione *præ* conflatur, ex alterutra parte

parte varia significata, earum etymologia attenta, posteſt habere: & verbum *deſtino* ſermonis proprietate reſpectu deſtinantis idem prorſus eſt, atque *animo ſtatuo, decerno, definio*, vt videre eſt apud ampliſſimum, & eruditiſſimum Roberti Stephani dictionarium ab editione eius tertia apud Calepin. noſtra hac tempeſtate aliorum accurata obſeruatione auctum, vt dictionario illi æquiualeat, apud dictionarium etiam Ciceronis. Quia verò in iis, quæ arbitrio alicuius ad aliquid deſtinantur, ſiue numeris, ſiue dignitatis exteriore nominatione deſtinantis voluntas fixa declaratur: & hæc ipſa nomenclatura, exteriorque deſignatio verbo etiam deſtinandi ſignificari apud linguæ peritos ſolet: vnde deſtinare aliquem Conſulem, Prætorem, Ducem, Regem, tantundem valet, atque deſignare, exteriuſque ſignificare, & oſtendere: qua vocis acceptione 1. Machab. 5. dicitur: *deſtinauit aliquos de populo* (id eſt *deſignauit*) *& adierunt ad Regem*, & ad Rom. 1. de Chriſto Domino: *qui prædeſtinatus eſt Filius Dei in virtute, & reſurrectione mortuorum*, id eſt virtute reſurrectionis ſuæ ex mortuis oſtenſus, declaratus, atque ea reſurrectionis nota nobis ſignificatus, deſignatus, atque euulgatus Filius Dei, & controuerſia vltima de Incarnat. ex Græcis Patribus cum noſtro Vaſquez oſtendimus: mitto aliam verbi huius acceptionem ſemel apud Liuium lib. 3. Decad. 4. notatam pro ſuſpicari, ſuſpectumve de aliquo aliquem habere. *Animis*, inquit, *Leucippum omnes cædis authorem deſtinabant*: quanquam & hic tantumdem, ac deſignabant, valere cenſeam.

2. Ex eadem ſignificatione eius verbi propria, & primæua ortum eſt, vt non ſemel mittere incertum aliquem, ac determinatum locum, aut negotium tractandum, & agendum ſignificet, ſic vulgo ſagittæ *in ſcopum deſtinari dicuntur*, & ſors acceptione eadem datis verbis ex 1. Machab. 5. deſtinati aliqui de populo dicuntur, vt ſcilicet Regem adirent: quia nimirum ex animi intentione, & decreto mittentis perſonam, vt ad negotium, vel locum determinatum, vel ſagittæ, vel legati eant, ab ipſo mittuntur: ex his autem atque aliis eius verbi acceptionibus, & ſignificationibus (quas breuitatis atque ad rem præſentem inutilitatis cauſa omitto) quibus ad alia item ſignificanda extentum illud eſt, conſtat: è primæua propriaque ſignificatione verbum *deſtino* animi ſtatutum, definitionem, ac decretum ſignificare, cum nulla ſui ſignificati, & ſignificationis ampliatione ad aliquid aliud vlterius ſignificandum extenſum vſquam ſit, quod animi decretum, ac definitionem non ſupponat, & concernat, nec ea, ampla adhuc eius verbi ſignificatione, conſignificetur. Rurſus primæua hæc, & propria eius verbi ſignificatio ex vſu eius ea verbi ſignificatione vbique ſcriptorum frequentiſſimo conſtat, loca ex prophanis apud eorum quemvis obuia omnibus paſſim occurrunt: quare ea ſingulatim referre operoſum eſſet, & inutile: ſatis nunc fuerit admoniſſe inde eam verbi huius acceptionem in dictionariis latinis omnibus primum locum, vti primæuam, & propriiſſimam ſibi vindicaſſe. Nec in ſacris ſcripturis eius acceptio minus frequens: idcirco duo teſtimonia ſufficiant. Alterum ex 2. Machab. 6. *deſtinauit* (Eleazarus) *non facere illicita propter vitæ amorem*: & 2. Corinth. 9. *vnuſquiſque prout deſtinauit in corde ſuo non ex triſtitia*, &c.

3. Quoniam vero deſtinatio ſeu animi propoſitum, tam de malis, ſiue phyſicis ſiue moralibus, quam de alterutro genere bonis, idque, cum ſibi: tum alteri concipi à deſtinante, eſſeque poteſt, ſit, vt æqua proprietate propoſitum animi de bonis, vt de alterutro genere malis, ſiue reſpectu ſui, ſiue reſpectu alterius dici poſſit, ac de ſe ad propoſitum alterutrum ſignificandum indifferens verbum deſtino ſermonis proprietate ſit. Cum autem malum, vel bonum, de quo inferendo, vel ex parte deſtinantis pro curando propoſitum & deſtinatio concipitur, alterius eſt: hæc dicitur deſtinationis ſubiectum non quidem phyſicum, & paſſiuum inhæſionis phyſicæ, ſed intentionale, & obiectiuum, &, cui paſſuro deſtinatur, ſeu qui patiendo, vel fruendo, malo vel bono deſtinantis, propoſito deſtinatur. Hinc malum, vel bonum de quo alteri inferendo propoſitum à deſtinante concipitur accuſatiuo caſu actiua voce quandoque ponitur: ſubiectum vero intentionale, & obiectiuum ſeu perſona altera de cuius bono, vel malo propoſitum, ſeu deſtinatio habetur, in caſu datiuo: iuxta regulam generalem de vocibus, quibus alicuius commodum vel incommodum ſignificatur: Cicero 3. de Officiis 29. *Cum eorum alteri diem necis deſtinaſſet*. Quandoque vero ſubiecti intentionalis, & obiectiui habita præcipuè ratione, non autem commodi, vel incommodi, bonum vel malum in datiuo, perſona vero altera cuius eſt, in accuſatiuo collocatur, ſic Virgil. 2. Æned. 26. *& me deſtinat aræ*, & Celſus lib. 3. cap. 4. *Aſclepiades, vbi ægrum triduò per omnia fatigarat, quarto die cibo deſtinabat*. Et conſtructio quidem hæc Theologis & ſcripturæ ſacræ in re præſente vſitatior, vt conſtat, & ex ſubiiciendis locis videbimus. Dixi verbum hoc, de ſe ad bonum, vel malum vel deſtinanti, vel alteri, de quibus inferendis decretum, & animi propoſitum concipitur æqua proprietate ſignificandum aptum eſſe; tametſi ex incapacitate ſubiecti deſtinantis ad malum, vel phyſicum, vel morale decernendum ex materiæ, ſeu obiecti ſignificandi ſubtractione & impoſſibilitate malum ſignificare in illo nequeat, id quod pro infra dicendis aduerte.

4. Altera verbum prædeſtino componens pars eſt præpoſitio *præ* ſecundum ſe ſolum ſumpta ſignificatum proprium primæuum, & frequentiſſimum idem quod *ante* habet, tametſi nonnunquam nec ineleganter tantumdem ac propter valeat, *vt præ multitudine, præ ira, præ inopia, præ lachrymis*: Eo autem ſenſu in alterius vocis compoſitionem non venit, ſed ſolum in primæua illa propria, & vſitatiſſima, qua nimirum ſignificat anterioritatem vnius reſpectu rei alterius: cum rerum anterioritas vero: & realis phyſica eſſe poſſit (videlicet tempore, loco, natura, cauſalitate, dignitate, iuxta modos prioris ſæpe ex Ariſtotele memoratos, maioris vniuerſalitatis, qui ad rem præſentem non eſt, prætermiſſo) vel realis intentionalis (qua ſcilicet iudicio, affectuve alterius, ſiue æſtimatione, vel amore, atque electione vnum alteri præfertur, ſit, vt, cum vocibus aliis in compoſitionem adiungitur, in earum ſignificatis anterioritatem ex dictis aliquam, ſiue realem phyſicam, ſiue realem intentionalem reſpectu alterius denotet, ac importet: &, cum nominibus iungitur, frequentius prioritatem dignitatis, & excellentiæ in re per nomen ſignificata denotat, maxime, ſi adiectiua nomina ſunt: vt tantundem valeat plerumque, atque nominis eius ſuperlatiuum: quin ad aliquid alium reſpectum comparatiuum dicat, vt *prædiues præclarus* idem atque *ditiſſimus* ſeu *valde diues, clariſſimus, valdeve clarus ſit*, quin de ſe minus diuites, vel claros alios eſſe ſignificet: niſi addatur nomen aliud, quo reſpectu aliorum excellentia, & exceſſus denotetur: vt *omnium ex omnibus, vel inter omnes*.

5. Sin vero præpoſitio *præ* cum verbis ad tertiam aliam vocem componendam veniat, quamlibet ex prædictis prioritatibus pro ſignificatis verborum diuerſis ſolet ſignificare. Quo circa, cum verba omnia tempus conſignificent temporis præcedentiam frequenter, ac de lege (vt aiunt ordinaria) præpoſitio præ adiuncta deſignat, ni per directum verbi ſignificatum aliudve adiunctum ad alterius generis præcedentiam, & anterioritatem reſpectu alterius ſignificandam determinetur: vt in verbo *præcurro, præambulo*, ante alium localiter, ſiue curſu, ſiue inceſſu quenquam ire ſignificatur. Ex adiunctis: ſi in aula, vel conceſſu quiſnam præcedat? præceſſeritve interroges, vel aſſeras, de præcedentia, vel locali, vel honoraria, & dignitatis ex ordine locali vndecumque ex hominum placito localiter ſiue per ſeſſionis loca ſtatuto te, vel rogare, vel aſſerere; non autem de temporaroria alicuius præ alio perſpicuum eſt. Cum vero verba, quibus poſitio *præ* adiungitur, vel æſtimationem, vel affectum ſignificant, vbi de pluribus, erga quæ hi actus exercentur expreſſa eſt mentio, vel ex adiunctis ſuppoſita, aut denotata prioritas intentionalis, vel æſtimationis, vel affectiua patientis, (vt grammatici vocant) perſonæ, vel rei cui verbum applicatur ſignificatur, vt *præfero Petrum Ioanni*, vel *reliquis*: immo *præfero Petrum*: prælatio enim in æſtimatione, non niſi reſpectu alicuius, vel aliorum eſſe poteſt: in his autem æſtimationis verbis locum habet regulæ generalis (de ſignificanda antecedentia temporis, ſeu durationis per verba, quibus *præ* adiungitur) exceptio ſubiuncta: quod ſcili-

cet ex directo verbi simplicis, cui *præ* adiungitur, significato ad aliquam determinatam prioritatem, ac non durationis significandam determinetur: quia, quod ad æstimationis prælationem attinet, impertinens prorsus temporis anteceſſio eſt.

5. Secus autem res habet in verbis simplicibus, quæ affectum animi, ſeu voluntatis ſignificant: quibus, ſi præpoſitio *præ* adiungatur, ita perſonæ, vel rei patientis anterioritatem intentionalem affectiuam ſignificant, vt tamen durationis anterioritatem non excludant. Cuius ratio eſt: quia prius etiam durationc amare non exigua amantis prærogatiua & excellentia eſt, & in verbi proindè ſignificato vt quid impertinens non prætereunda, & omittenda: ſed cui ab amato affectiuè rependendæ ſit inſudandum: cuius rationem ſolidam, & acutam de beneficio, (cuius anima, & vita amor eſt) referendo cum ab alio præuenimur agens exemplo è Romanis bigis, quadrigiſque petito his Seneca noſter dedit, & illuſtrauit. *Oportet illum, velut carceribus incluſum, operiri ſuum tempus, ad quod velut dato ſigno proſiliat. Magna ſiquidem celeritate opus eſt, vt aſſequatur antecedentem.* Idcircò anterioritate ſui erga nos amoris ex æternitate nos vt ipſum redamemus hortatur, onerat, iuréque cogit Deus Hierem. 31. *In charitate perpetua dilexit*, & Ioan. ep. 1. cap. 4. numero 19. *Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Denique aduerte in verbis, quæ affectum animi ſignificant, ſimplicia aliqua ex illis, quoad intentionalem affectiuam anterioritatem ſignificandam, aliis etiam affectum animi ſignificantibus ex præſuppoſita *præ* compoſitis æquiualere: quia ſiue comparatione cum aliis, & ante latione alicuius ad alios ſimplicium illorum verborum ſignificatum proprium nequit ſubſiſtere. Huiuſmodi eſt verbum *eligo* generatim ſumptum, quod tantum valet ac præamo, ſeu prædiligo, aut præ aliis ſiue rebus ſiue perſonis deligo & amo: quia electio, quæ proprium eius ſignificatum eſt, niſi vnius ex multis, & præ reliquis amati eſſe nuſquam poteſt. Quod ſi his ſimplicibus verbis affectiuis præpoſitio *præ* adiungatur, vt *præeligo* vel temporis etiam anterioritati, vel alteri non intentionali affectiuæ, vel affectus intentioni maiori ſignificandæ, ſecus pleonaſmo, inſeruiet.

7. Videar fors mei inſtituti Theologici oblitus grammaticum agere, & ſuperſtitioſum grammaticum; ſiquidem proprias vocum & verborum ſignificationes probo, & ratione; cum illæ tamen ſigna ad placitum ſint à ſolo conſenſu, & beneplacito hominum hoc potius, quam aliud, atque hoc, vel illo modo ſignificantes, & in quibus proinde ſi de ſignificati proprietate ratio quæratur, tyrannica illa *ſit pro ratione voluntas*, prudens ciuiliſque prorſus ratio ſit: idcircò eruditus alias Grammaticus Brocenſis dum Philoſophum egit bonam grammaticam vacuis quibuſdam ſubtilitatibus turbauit, vt in eius arte ac notis ad ſyntaxim nouæ artis grammaticæ Nebricenſis eius induſtria additis, & intruſis cernere licet: quarum omnium quæ ad aduerbium opus extat ridiculum exemplum eſto: & ea quidem in vocibus ſimplicibus verum habent; in compoſitis autem ex partibus, præſertim ſeorſim ſignificantibus, & propria cuiuſque partis ſignificatione (quæ quidem ex hominum placito ſolummodo fuit) compoſitæ vocis ſignificatio propriæ diſcurſu eſt, & ratione venanda: immò inde etiam à linguæ cuiuſque peritis compoſita verba ſunt, vt vocis præcipuè ſignificato modus aliquis, qui ſimplici voce illa ſignificari è prima eius inſtitutione non poterat particulæ acceſſu ſignificaretur: & id ſane in omnium compoſitarum vocum ſignificatione venire compertum eſt: vt idcirco verba hæc cognatæ ſignificationis (cum ſuis ſcilicet ſimplicibus) à Latinis Grammaticis dicantur. Quam verò mei Theologici inſtituti memor fuerim, dum totus ad latinitatem videbar diuertiſſe ex ſequenti certamine conſtabit: ſiquidem ex dictis non ſolum quid diuina, de qua diſputamus, prædeſtinatio proprietate vocis natiua, & à Theologis ſuſcepta ſignificet ſtatuetur, ſed variæ eius acceptiones a liis, & aliis vſurpatæ, nec prorſus impropriæ, tametſi ad hanc controuerſiam non aduocandæ notabuntur: & inde prauæ, atque erroneæ Doctorum grauium, & Catholicorum locutiones, minuſque propriæ, citra periculum tamen ſimile, nonnullæ deprehendentur: ac demum qua ratione electionis voce quaſi Synonyma diuina prædeſtinatio Sanctorum à ſcriptura traditur.

CERTAMEN II.

Propriæ aliquot vocis Prædeſtinatio *acceptiones, & quæ ex vſu Theologis?*

1. EX dictis hactenus conſtat animi propoſitum de re aliqua facienda prius tempore conceptum, quam ab alio de eadem facienda decretum ſimile habeatur, prædeſtinationem proprietate ſermonis dici poſſe, & eum, qui ita primus propoſitum habuit, prædeſtinare: id eſt prius alio rem aliquam faciendam deſtinare: Latinæ proprietatis ergo, nec ſolum Eccleſiaſtici vſus *prædeſtino* eſt, vt Robertus Stephanus in ſuo peramplo Theſauro putauit: & adeo certo aſſeruit, vt nihil aliud de eo verbo obſeruandum poſuerit. Vt autem præter proprietatem vſus verbi *prædeſtino*, & ſui nominis verbalis *Prædeſtinatio* apud Eccleſiaſticos, Theologoſve ex dictis oſtenſam, aliſque ex capitibus ſtatim iuxta dicta certamine primo oſtendam, apud Ethnicos etiam linguæ politioris latinæ, vel parentes, vel peritos, & vſu etiam eas voces (& ea quam nuper ratione, & proprietate diſcebamus) fuiſſe conſtet: audiatur Æmilius probus ita in Eumene locutus. *Primus Leontius Macedoniam occupare prædeſtinauit*: Vbi ex ſola temporaria anteceſſione propoſiti & deſtinationis occupandi Macedoniam ad ſimilem deſtinationem ab aliis poſtea habitam, & conceptam id prædeſtinaſſe proprietate ſermonis ad Æmilium dicitur.

2. Etſi autem hac ſolum ratione anterioritatis in duratione Sanctorum à Deo in gloriam deſtinatio prædeſtinatio latini ſermonis proprietate dici recte poſſe videatur; tamen, cum in omni Dei deſtinatione, quæ non, niſi ab æterno, & ex æternitate concipi, atque intrinſeca Deo æternitate durare poteſt ratione ſubiecti deſtinantis, ſatis ſignificetur *præ* Dei propoſito & deſtinationi additum ſi ad eam ſolam anteriorita-tem temporariam ſignificandam adderetur pleonaſmum Doctis Theologis ſonaret: cum ea anterioritas durationc deſtinationis diuinæ eo ipſo, quod diuina, ſua Dei deſtinatio eſſe dicatur ſatis ſit ſignificata Doctis, Theologiſque, & expreſſa, immò & non nimis Dei ignaris; quamvis pro rudioribus ad id etiam ſignificandum adhiberi poſſit, & adiungi. Propter quos vicdetur expreſſius adhuc eam diuinæ electionis anteriotitatem in duratione Paulus fidelibus explicuiſſe ad Epheſ. 1. *Sicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem vt eſſemus ſancti.* Cæterum profundioris myſterij ea verba ſunt: illud enim *in ipſo*, idem eſt ac *in Chriſto*, cuius immediatè memorati relatiuum eſt: dixerat enim, *Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in cæleſtibus, in Chriſto.* Cum autem benedicti à Deo Patre eiuſmodi benedictione ſpirituali, *in cæleſtibus* (id eſt ad cæleſtem vitam, & gloriam æternam ſpectante) non ſolum Paulus eiuſque coætanei, & tempore Succeſſuri Chriſtique vita, & mortc (qua eius merita ſunt conſummata) durationc poſteriores benedicti fuerint, atque illo pronomine fuerint à Paulo comprehenſi, ac primo aſpectu difficile appareat Chriſti merita anteceſſoribus tempore ſuis profuiſſe, adiicit Paulus exemplum difficilius, ratione fidelibus credendum *ſicut elegit*, &c. Ac ſi diceret: non

non solum eorum iustificationi temporariè anteactæ: sed æternæ eorum electioni, scilicet tempori cuncto anteriori, vtpote *ante mundi constitutionem* à Deo habitæ Christi merita profuisse: quare eam meritorum Christi electioni iustorum præcedentiam, natura, & causalitate, vel quasi, anterioritatum dictione illa in ipso *ante mundi constitutionem* Paulus explicuit: non autem electionis diuinæ ex æternitate antecessionem satis superque ex eo, quod Dei electio esset, expressam. Vnde constat, male existimasse Oram, & Gasam. Vnde constat, male existimasse Oram, & Gasam. Vnde constat, male existimasse Oram, & Gabriel in Iud. 40. particula *præ* solam anterioritatem destinationis & propositi diuini tota anteacta Dei æternitate à Patribus, & Theologis denotari, quod vt dixmus pleonasmi vitio non careret, saltem, pro perioribus.

3. De proprietate vocis *prædestinatio* ratione localis anterioritatis constat locum in ea non habere, quia impertinens ad ipsam, eiusque significatum est: sicuti & dignitatis etiam, nisi quatenus intentionalem affectuam anterioritatem concernit, de qua postea: de naturæ vero, & causalitatis anterioritate, quæ ratione *præ* adiunctæ voci destinationi respectu suorum effectuum (quicunque illi sint) conuenit, dubitari potest. An particula *præ* sermonis proprietate, ac citra pleonasmum denotetur. Dubitandi ratio est: quia cum destinatio sola propositum animi de aliquo agendo, ac de se actuum significet, causam in actu primo rei cuius destinatio faciendæ est, significat sine *præ* adiuncto: quare, & prius naturæ, & causalitatis: ergo ad illud significandum vocula *præ* illi adiuncta superfluit, ac non sine pleonasmo destinationi adiungitur. Dicendum nihilominus est ad eam prioritatem proprietate sermonis significandam voci *destinatio* proprietate sermonis à Patribus, & Scholasticis *præ* adiunctum in hac voce *prædestinatio* merito fuisse. Ratio est: quia absoluta prioritas, & posterioritas vnius respectu alterius absque absoluta vtriusque existentia, in quovis ordine prioris, & posterioris siue loci, siue durationis, siue naturæ, & causalitatis nusquam est. Vnde qui solus in primo loco consessus sederet, nullo alio sedente in consessu eodem prior alio absolute, & actu in eo consessus non sederet: & qui prima durationis temporis extitisset, nullo alio succedenti tempore producto absolute, & existente nulli absolute præduraret: atque in re nostra, causa, quæ effectum absolute non producit, atque in rebus ponit, prior effectu absolute non est: sed solum in potentia, & conditionate, si causet, & effectum absolute ponat. Nec aliud vox illa actus primi, seu in actu primo causis secundum se sumptis attributa significat quam eo loco, & gradu esse, vt adueniente effectu sit illo exercite & absolute prior, vt ei qui solus sederet primo loco consessus, vel primo tempore durare contingeret, si alius veniat, qui posterius, vel duret, vel ledeat: etsi ergo *destinatio* sola actuum propositum, & causam subinde in actu primo destinati effectus designet: designat actum primum in potentia, & conditionatum solum; si scilicet ab ea effectus causetur, & suo loco absolute sit, & apponatur; non autem actum primum, eiusque absolutam prioritatem naturæ, & causalitatis, quovsque eius effectus absolute sit, & pro signo naturæ, & causalitatis posteriori, & suo absolute loceur. Addita autem voci *destinatio* quæ actum primum, & naturæ prioritatem actui propositi respectu rei, & effectus destinato conditionalem, & in potentia significat (vocula illa *præ* effectus absoluta futuritio) quare & absoluta propositi filius, & destinationis animi causalitas, & prioritas naturæ absque Pleonasmo vllo significatur.

4. Notauit hoc Thesauro suo linguæ latinæ citato Stephanus verbo *prædestinatio* ex Augustino (vbivis prædestinationis significatum explicuit) his verbis: *Prædestinatio authore Beato Augustino à præmittendo, & præeuendo, & præordinando futurum dicitur.* Nempe absolute futurum: quod enim absolute futurum non est, nec absolute dicitur futurum. Quanta vero Stephanus veritate id ex Augustino retulerit, ex rigida, & Scholastica definitione prædestinationis ex eodem Sancto Doctore infra recitanda constabit. Consonant Præceptori Augustino discipuli addictissimi Fulgentius 1. ad Monim. Prosper respons. 15. ad capitula Gallorum, quorum verba fecit etiam sua Concilium Valentinum sub Lothario capite tertio, sic præscientiam à prædestinatione diuina discriminans; *præscire dicitur Deus illa etiam, quæ facturus non est, vt sunt peccata; prædestinare autem alia omnia quæ sunt ipso authore facienda.* Vtique actu, & absolute facienda cuiusmodi non sunt, quæ factibilia ab ipso solum intra sui possibilitatem inclusa ad absolutam effectionem, suique existentiam nusquam transibunt. Eadem sententia plurium Patrum est à nobis citatorum, vbi magnitudinem sphæræ obiectiuæ amotis diuini, ac diuinæ scientiæ comparauimus. Ratio autem Theologica est: quia prædestinationis voce specialissima, ac perfectissima prouidentiæ obiectiuè liberæ significatur: quæ, scilicet, sit, mediorum solummodo efficacium ad finem, seu effectum liberum creaturæ rationali à Deo præstitutum, & præintentum electio prouisiua, mediorum; non quidem casu electorum, sed ex efficaciæ ipsorum scientia Dei certa, & infallibili in ipsa prædestinatione inclusa, vt de perfectissima hac prouidentiæ specie (in qua prædestinatio est) generatim docuimus controuersia sexta de prouidentia d. secunda, quæstione secunda, certamine tertio, à numero quarto, & certamine quinto per totum ac proinde prædestinatio necessitatem logicam consequendi finis, seu effectus liberi intenti concernit: & mediorum, tametsi extrinsecus efficacium, efficacem Dei suapte natura infrustrabilem voluntatem suo proprio significato complectitur: quare id, quod fini, & effectui suo absolute coniungendum necessario est, ac subinde respectu illorum absolutam vt dixi naturæ, & causalitatis prioritatem particula *præ* significatam, nec nuda voce destinatio significandam, vnde ad id significandum non superfluo, & cum pleonasmo, sed necessario, & propriissimè ad vocem prædestinatio aduocata à Patribus, Theologis Scholasticis fuit. Non ignoro Chrysostomum, Theodoretum Damascenum & alios Patres ex illo ad Ephes. 1. *Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suæ*, voluntatem Dei de omnium (etiam reproborum quæ non erit) salute colligere: sed hi tamen laxius *prædestinationem*, sicuti & *propositum* vsurparant: quia in Græco textu (quo præcipuè Græci Patres vtebantur) pro *propositum* habetur *beneplacitum*: quod totam propositi, ac prædestinationis vim, & energiam non continet; continet autem, quod satis eorum institituto probandi Dei seriam, intentionem, voluntatem, & generalem prouidentiam erga omnium salutem, erat: quare reliquo *prædestinationis*, & *propositi* omisso significato, eo, in quo cum *beneplacito* conueniunt, sunt tantummodo vsi.

CERTAMEN III.

Aliquæ acceptiones propriæ vocis Prædestinatio è prioritatibus intentionalibus quas importat.

1. QVoad prioritatem intentionalem veram, & realem rebus extrinsecam in æstimatione, & affectu alterius, & particula *præ* in ea voce *prædestinatio* proprietate latina significabilem significari illam respectu finis, & effectuum prædestinationis quorumvis promptum videbatur asserere. Siquidem & finis à Deo præstitutus

præstiturus intentiuo eius affectu aliis rebus non ita intentis à Deo præfertur : ac tam ipse, quàm effectus prædestinationis electiua, effectiuaque Dei voluntate, aliis quæ à Deo, vel ad eum finem, vel alios non eliguntur apponunturve ab ipso affectiue anteferri perspicuum est. Cæterùm eam affectiuam prælationem obtinendi de facto, & absolutè finis, & effectuum reliquorum prædestinationis, tam respectu finium reliquorum non intentorum, quam aliorum effectuum de facto non apponendorum, qui tamen prædestinationum aliarum effectus, & absolute, & de facto positi esse subindè possent, nusquam præpositione illa *pra* in voce prædestinationis inclusa à Theologis significari, immò nec sermonis proprietate denotari posse certum mihi est. Etenim tam intentio finis, quam eius, & reliquorum effectuum inter mediorum ad eius absolutam assecutionem appositiuæ, atque effectiuæ voluntates diuinæ ad eorum effectionem tendunt nulla autem Dei voluntas rei factiua tendens, vel gradu quovis siue proximo, siue remoto, ad rei effectionem, qua talis, & respectu rei per illam faciendæ prouisiua, seu prouidentia, aut prædestinatio (quæ prouidentiam vt genus suum includit) esse potest : ergo nec finis intentio eiusve aut reliquorum inter mediorum absoluta effectio, & appositio qua illorum intentio, & appositio, siue respectu illorum, qua efficiendorum effectus prouidentiæ aut voluntatis Dei rebus prouisiuæ, aut prædestinatiuæ est ; tametsi prouidentiæ, & prædestinationis Dei erga res alias sint effectus ac insuper voluntatis Dei ipsarum quovis gradu effectricis. Minor probata à nobis est contro. 6. de prouidentia d.2. quæst.2. fere tota vbi ostendimus expressis testimoniis Nemesij, aliorumque Patrum, & S. Thomæ, & rationibus, (nostra etiam non contemnenda) voluntatem Dei actiuam factiuamque rei respectu illius siue erga illam prouisiuam, seu prouidentiam : quare prædestinationem esse non posse, quæ essentia sua obiectum seu subiectum cui per ipsam prouidetur, factum supponit non facit nec nisi implicatoriè facere potest cum factam pro priori supponat, vt ad finem præstitutum per media dirigat, & gubernet.

2. Quo circa, tametsi res ipsas omnes prouidentia aut prædestinatione effectas nonnunquam laxiore significatione prouisas, prædestinatasque Patres aliquot, & Scholastici appellent ; hi tamen omnes, cum proprius rigidiusque loquuntur, res, seu personas solas, erga quas prouidentia aut prædestinatio à Deo habetur ; prædestinatas, & prouisas, obiectaque, & subiecta prædestinata vocant : res autem alias, de quibus ad præstitutum finem obtinendum prædestinatis, prouisisque vt subiectis, & obiectis, & ex eorum complacentia à Deo prouidetur prouidentiæ, & prædestinationis effectus ; intentus verò finis, è cuius præsupposita (vt diximus controuersia 6.) intentione, prouidentia, aut prædestinatio : erga obiecta, & subiecta illa habetur, terminus, & finis prouidentiæ, aut prædestinationis, ad quem per media prouidentiæ ordinantur prædestinationis subiecta, merito ab eisdem Theologis Scholasticis nuncupantur : sed enim quandoque tam scriptura quam Patres, dum mente, historia, & consideratione in aliquo sistunt, quod reuera medium ad finem prouidentiæ, aut prædestinationis, ex qua medium illud reuera sit, nec vlterius historia, & cogitatione pergunt, de medio illo, tanquam fine, & termino, non autem tanquam de effectu, & medio loquuntur : quia, etsi prouidentiæ, & prædestinationis terminus, & finis (qui gloria, atque æterna nostra beatitudo est) re ipsa non sit, partis tamen ipsarum, quam solam tunc, vel historia, vel doctrina tradere, & explicare intendunt, terminus, & finis, vltra quem explicanda, tradendaque solum prouidentiæ pars non progreditur, omninò est, iuxta dicta n. 2. & iam dicenda : sic prædestinatos ad fidem & formalem iustitiam, & adoptionis gratiam sæpe in scriptura, & Patribus legimus : ad fidem de Hebræorum populo sæpe in veteri testamento scribitur, & Paulus ad Coloss. 3. numero 12. *Induite vos sicuti electi Dei, &c.* Neque enim Coloss. omnes fideles, ad quos scribebat, prædestinati, iustique erant, nec tales esse Paulus Ecclesiæ ex Dei reuelatione tradere voluit : quod solum significatur etiam Actor. 13. loco explicando quæstione 2, certamine 1. de gratia verò, & iustitia formali, seu adoptione filiorum Dei ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti.* Ac rursus, *prædestinans nos in adoptionem filiorum Dei* ; de qua Fulgent. 1. ad Monim. capite 8. & 13. *Quos prædestinauit ad gloriam, prædestinauit etiam ad iustitiam* ; & Augustinus in Enchirid. capite 100. *Prædestinationem ad gratiam*, dicit licet an de gratia adoptionis, an de auxiliante, & preueniente loquatur, non satis explicuerit : ad veritatem autem æque commode prædestinatio partialis siue incompleta (vt ait Lessius, & secundum quid, Soar. 1. de Prædestinatione cap. 3. numero 14.) dici potuit quàm prædestinatio hominis subiecti, & obiecti absolute talis ad gloriam tanquam terminum, & finem dici solummodo possit, quod supponit Tridentinum sess. 6. cap. 12. & Canon. 15. recitandum quæstione 2. certam. 1. numero 6. obiter reiicienda Soarij locutio cap. 4. numero 3 ; dicentis non solum prædestinari propriè homines ad visionem, sed & hanc prædestinari ad hominis fœlicitatem ; sed in primis dici magis propriè nequit quam prædestinari ad seipsam (quod improprissime dicitur.) cum visio ipsa Dei hominis fœlicitas sit. Secundò : quia illud *ad* denotat apud omnes rem, seu terminum, & finem à prædestinatione efficiendum, non autem obiectum, seù subiectum prædestinationis, quod factum prædestinatio essentia sua supponit è suo prouidentiæ generico prædicato, vt superiùs docebamus ex dictis contro. 6. de prouident. d. 3. q. 1. Vtrum autem Dei seu hominis fœlicitas terminus, & finis est à prædestinatione faciendus non obiectum, seu subiectum prædestinationi præsuppositum, & quod solum prædestinari ad finem aliquem apud Theologos dicitur.

3. Pronum autem hisce iam explicatis, & positis est de prioritate intentionali affectiua (de qua examinare proposuimus num. 1.) an vi particulæ *pra* voce prædestinationis apud Patres & Theologos denoteur ? definite. Enim prælatio, ac prioritas affectiua vnius præ alio non de rebus, siue intermediis, siue terminis, aut finibus à prædestinatione efficiendis disputari propriè loquendo potest : cum ob rationes eo numero datas, tum ob tactas, atque insinuatas n. 2. quia finis, & inter media alia prædestinatione præparanda, & efficienda obiecta, siue subiecta prædestinationis non sunt, vt vidimus ; sed res solum, & terminus prædestinationis, & quæ non ratione, & gratia siue ex complacentia sui prædestinatione tanguntur, sed ex obiecti, & subiecti prædestinationis complacentia, & quia huic bona (siue iucunda, & beantia, siue vtilia, & ad eius summam iucunditatem, & æternam, ac supremam fœlicitatem conducentia) à Deo prædestinatione, & amentur, & fiant : in affectiua autem vnius præ alio prioritate, & prælatione absolute iudicanda illorum præcipua habenda ratio est, quæ ratione sui, nec relate ad alia, in quibus complacemus ; sed ex ipsorum, seu in ipsis complacendo affectus fertur : siquidem quoad affectum attinet, eiusque æstimabilem, seu æstimatiuam prioritatem, quæ inde, & ex complacentia in ipsis quibus bona, & vtilia amantur, quasi materialiter se habent : tametsi bona hæc, inter sese solum comparata, alia alis affectiuè præferantur, vt finis omnis amor medium amor præfertur ; sed eadem ratione, & proportione subiectum, in quo complacemus ; ex cuiusque complacentia finem ; ac media ad finem volumus bonum amori affectiua æstimatione, siue affectiue, mediis, ac fini tanto præfertur : de qua re plura in Philosophicis diximus contro. de actibus voluntatis : egitur *prædestinatio* vocalæ *pra* virture, & significationis energia prælationem hanc, & prioritatem intentionalem affectiuam perhuic, siue subiecti, seu obiecti prædestinari respectu prædestinabilium aliorum, qui tamen prædestinati non sunt, & sermonis proprietate, & vsu scripturæ, Patrum, & Theologorum significat : quia maxima prælatio in affectu diuino est aliquem prædestinare, ac per ineffabilia media ad tantum bonum ineffabiliter diligere velle præ aliis, quos sæpè, & commodè posset. Hinc prædestinatio prædestinati electio frequenter in Nouo Testamento maximè ab Apostolo dicitur : quia ex plurimo, qui æquè possent, relictis, lectus, seu electus est.

4. Porrò Catherinus libro 3 de prædestinat. cap. 2. & 3. quosdam eximiè electos ad gloriam esse ait : eos scilicet

scilicet, qui ante ipsorum merita absolute præuisa ad illam à Deo electi sunt, & paucos hos fuisse censet; alios vero non ita eximiè electos, & respectu quorum eximie illi electi, prælatique in electione & affectu diuino sunt non fuisse, nisi post absolute præuisa à Deo ipsorum merita ad gloriam electos: atque hanc prælationem affectiuam ita ante præuisa merita electorum ad gloriam respectu electorum ad ipsam non, nisi post merita absolutè præuisa, censet proprietate, & vsu eius vocis denotari: vnde nec saluandos, & electos ad gloriam omnes, sed solos paucos illos eximie, seu ante merita absolute præuisa electos esse prædestinatos. Hanc Catherini sententiam Sotus in caput 9. ad Rom. digressione de prædestinatione *erroris in fidem notat*: Basnes hæresim censet prima parte, quæst. 23. articulo 7. vt autem æquum, rectumque de Catherini doctrina, & propositionibus iudicium, & censura feratur, singulatim illæ omnes examinandæ sunt: & prima, qua electis ad gloriam quosdam eximie electos, alios non eximie electos vocat recte, & ex vsu eius vocis apud Theologos Scholasticos loquitur. Recte: quia eximia electio, & in affectu magna prælatio est electorum aliquot, prædestinatorumque à Deo ad gloriam maiorem præ aliis ad minorem electis, & prædestinatis. Ex vsu autem Scholasticorum, vt videre est in pluribus Scholasticis, cum antiquis, tum Recentioribus: nec ratione à nobis clara negari ab vllo Theologo potest. Quod autem eximiam electionem præ aliis electis in eo ponat, quod illi ante merita absoluta: hi vero post merita absoluta electi à Deo ad gloriam sint nullam censuram meretur: vtrumque electionis modum in prædestinatis, & in aliquibus primum admittunt Scholastici non pauci Okam Gabriel in 1. d. 40. & 41. aliique non infimæ notæ, quin ab aliis censuris male accipiantur: quia merita illa, post quæ absolutè præuisa electos ad gloriam plures volunt, non naturæ cum Pelagianis, aut Semipelagianis, sed gratiæ per Christum esse Catholice defendant, de cuius veritate statim iudicabimus. Tertia Catherini propositio, solos scilicet eximie, seu ante merita efficaciter ad gloriam electos pauculos propriè, & Theologice: dici posse prædestinatos: quia prædestinatio rigide, & proprie sumpta eam efficacem electionem antecedentem merita significet, etsi ab ipso animo hæretico non dicatur, sed in prærogatiuæ ita electorum à pluribus admissæ commendationem, temeraria nihilominus propositio est.

5. Probatur: quia Catherini solius contra omnes Theologos, definitionem prædestinationis & omnem rationem Theologicam est, vt ex dicendis patebit. Siquidem Okam, & Gabriel, qui eam in electis ad gloriam nonnullis antecedentem meritis efficacem electionem admittunt, eosque eximie electos obinde vocant: ast illos eximie etiam vocant prædestinatos, quin electos alios non efficaciter ante merita propriè prædestinatos negent, sed solum excessum illum, quia supra prædestinationem alios contingit prædestinationi adiectum: immò vero prædestinationem propriam Theologicam in prædestinationem ante merita diuidunt, & ad rationem Theologicam accommodè (ni aliud infra dicendum certamine quarto obesset.) Nam electio saluandorum omnium ad gloriam præ aliis non saluandis affectiuam Dei erga illos prælationem dicit, tantundemque valet, atque illorum præ aliis ad gloriam affectiua Dei destinatio: quare: & prædestinatio. Cum autem *præ* illud destinationi diuinæ Sanctorum ad gloriam additum prælationi huic affectiuæ, seu anterioritati ipsorum respectu reproborum in affectu Dei significandæ, satis totam suæ significationis virtutem impendat aduerbio illo *eximiè* aut simili alio, prælatio affectiua Dei erga antecedenter ad merita efficaciter electos præ aliis non, nisi post absolute præuisa merita electis debuit explicari: quod secus habet in voce electionis ad gloriam, cum enim voce electionis ad gloriam prælatio illa affectiua Dei, seu in Dei affectu electorum ad gloriam saluandorumque respectu non ita electorum & saluandorum, sed reproborum satis exprimatur: additæ voci electionis particula *præ* prælationem, & prioritatem aliam in Dei affectu ita (vt hi volunt Doctores) antecedenter ad merita efficaciter electos respectu non electorum efficaciter ante merita vi sui significati, & proprietate sermonis significabit. Quod satis confirmatur ex Ecclesiæ totius vsu: cum enim eximie prædestinatam sanctam aliquam, obindeque Sanctorum factis à se adscriptam (præcipue Deiparam) ex prælatione eius præ aliis prædestinatis in Dei affectu commendat, sic canit; *elegit eam Deus, & præelegit eam, &c.* tametsi eximium hunc Dei affectum erga illam præ aliis etiam saluandis non ex efficacia intrinseca antecedentis electionis, sed ex maiori sanctitate, & gloria, ad quam electa illa est, Ecclesia metiatur. Denique Catherini locutio Patribus, & toti non Theologiæ solum, sed & fidelium Ecclesiæ (qui saluandos omnes prædestinatos absolute, & semper appellant) ea propositione aduersatur: videatur Sanctus Augustinus de dono perseuerantiæ capite 9. Fulgentius de fide ad Petrum capite 35. & tam ipsi, quam Patres reliqui vbivis de prædestinatione agunt. Addo vlterius, *in fide periculosam* eam propositionem esse: cum tantus Patrum Theologorum, atque Catholicæ Ecclesiæ, nemine discordante, in re ad fidem spectante consensus, non nisi, ex reuelatis esse possit: vbi autem, vel veritas hæc, vel eius principia fuerint reuelata ex dicendis quæstione 2. dignoscetur.

CERTAMEN IV.

Prædestinationis respectu meritorum pura prioritas materia, & ex dictis conclusio.

1. DEnique intentionalis alia sine mixta ex reali, & intentionalis posterioritatis negatione anteriorias vocula illa *præ* voci *destinatio* addita prædestinationis voce denotatur: & cuius in prædestinatione intelligendæ, & nobis commendandæ à scriptura. Conciliis, Patribus & Catholicis Doctoribus cunctis maxima ratio habeatur: ea vero est, qua Dei prædestinatio motionem omnem intentionalem meritiuum operum prædestinandi antecedit Dixi autem mixtam ex reali prioritate positiua prædestinationis ad merita omnia nostra, & negatione intentionalis motionis meritorum, ad quam prædestinatio sequatur: etsi enim ex reali physica prædestinationis ad merita prioritate naturæ ipsius à meritis intentionalis posterioritas satis ac me iudice euidenter apud politiores Philosophos excludatur; voluere tamen Patres, & Theologi Scholastici ea particula *præ* expresse, ac citra discursum eiusmodi posteriioritatem respectu meritorum, & in his responsuram intentionalem prioritatem respectu prædestinationis excludi: & relatè quidem ad merita naturæ Pelagiana, & Semipelagiana, eam meritorum prioritatem intentionalem ad prædestinationem, & responsuram in hac posterioritatem ad merita illa voce prædestinationis vi vocula *præ* (qua sola potest) prædestinationis prioritatem sine vlla posterioritate ad illa significantis excludi dogma fidei est. Addo, nec nimis (me iudice) à fidei dogmatibus distare, prædestinationis vocem vi particulæ *præ* inclusæ exclusionem posterioritatis ad merita etiam ex auxilio Dei supernaturali profecta ob quæ prædestinatio à Deo habeatur, ac subinde omnimodam ac puram prioritatem absque vlla posterioritatis mixtura proprietate sermonis apud Scripturam, Patres, & Theologos significari. Tum, quia prædestinatio omnis principium meriti ex auxilio supernaturali oriundi necessario est, & nequeat principium vllum meriti sub idem meritum cadere, vt dogma Theologicum ferr, à nobis sæpe contra minus in illud reuerentes Recentiores

statutum. Tum denique quia, etsi principium meriti sub meritum cadere absolute posset, non tamen principium merè liberaliter, & gratuitò à Deo concessum, & habitum vti prædestinatio de facto habita à Deo fuisse ex scriptura, Patribus, & Theologis fere cunctis certo monstratur vt ex dicendis d. de causis prædestinationis q.3.clarebit.

2. Quoniam vero destinare aliquem ad finem, seu effectum, & euentum in bonum, & in malum intra propriam eius verbi significationem esse potest, vt dixi certamine primo, numero 3. ac proinde ipsi addita præpositione *præ*, qua prioritas aliqua destinationis propria denotetur, videtur verbum *prædestino* in bonum, vel in malum posse proprietate sermonis vsurpari, restat examinandum: an prædestinatio diuina in bonum, & in malum, siue culpæ, siue pœnæ accipi indifferenter possit, ac sermonis proprietate vsurpetur. Qua in re prædestinationem diuinam in malum culpæ, neque accipi aliquando, neque posse vllatenus vsurpari dogmaticum est, vt docent Augustinus 10. de prædestinatione Sanctorum. Fulgentius 1. ad Monimac. capite 14. Prosper respons. 15. ad capitula Gallorum, aliique Patres, & Concilium Valentinum sub Lothario Imperatore capite 3. *Præscire Deus dicitur illa etiam quæ facturus non est, vt sunt peccata: prædestinare autem alia omnia quæ sunt ipso authore facienda.* Vnde Trindentinum sess.... Caluinianam prædestinationem ad peccata anathematizat capite 17. id autem prouenit ex summa morali bonitate, & perfectione Dei prædestinantis, vt citato numero obseruabamus: præ sua enim perfectione, bonitate morali quoad specificationem ita ad bonitatem moralem & honestum Deus, eiusque voluntas determinata est, vt malum morale adhuc ad finem honestum nequeat amare, nedum, vt finem in quem, & rationalem creaturam, & media ad illud dirigat intendere, vt opus erat ad hoc, vt illam ad malum morale destinaret: idcirco quamvis prouidentia Dei erga peccata admittenda à Catholicis sit, vt vidimus controuersia 6. Prædestinatio vero est prorsus Catholicè neganda. Ad malum autem pœnæ an proprie prædestinare damnandos dici possit? liberior per fidei dogmata videtur disputatio.

3. Cum autem pœnæ debitæ malum velle honestissime Deus possit; ac proinde in Deo etiam prædestinatio indifferentis significati in bonum vel malum physicum proprietate sermonis videtur esse: idque suaderi poterat ex Sancto Augustino 14. de dono perseuerant dicente. *Prædestinatio Dei, quæ in bono est, gratia est præparatio.* Si enim neque in pœnæ physicum malum, sed in bonum solum prædestinatio Dei esse, ac proprietate sermonis dici posset, frustra adderetur *quæ in bono est*, vt eam in bonum esse cognosceremus: quare, vt eam à prædestinatione Dei in physicum pœnæ malum, quam censebat Sanctus Augustinus possibilem, & nobis proprietate sermonis significabilem adiunxisse eam dictionem videtur. Dicendum nihilominus est, ex Deo prædestinante prædestinationem Dei absolutè dictam in bonum semper sumi à Patribus, scriptura & Scholasticis, sumique debere: id suadent Sancti Augustini verba, cuius sententia dictione illa, *quæ in bono*, est prædestinationem Dei semper in bono esse monstratur, vt appositiue, non vt additamentum distinctiuum ab alia prædestinatione in malum physicum pœnæ, intelligatur, atque vt explicet, quod in subiecto relato continetur, vt in hac dictione *Deus qui bonus est*, & similibus, qua Deus à malo Deo, qui esse posset non distinguitur. Secundò: quia nullibi scripturarum aut Patrum prædestinatio Dei, nisi in bonum dicitur absolutè. Quod enim idem sanctus Augustinus 5. de ciuitate capite 5 & lib.15. capite sexto, & Enchirid. capite 100. Fulgent. 1. ad Monimac. & lib. de *gemina* prædestinatione sæpè, Isidorus 2. de summo bono capite sexto, Concilium Valentinum capite tertio prædestinationem ad pœnam dicant, sine addito ad pœnam non dicunt, nec ibi de propriè dicta prædestinatione adhuc in bonum, quam prædestinationi in pœnam opponunt loquuntur: sed de voluntate mercedis pro bene, maléve absolute gestis remuneratiua, quæ proprie prædestinatio dici iuxta dicta nequit, ampliusque ex dicendis constabit.

4. Tertio: quia, vt vidimus controuersia quarta, d. 6. Deus non, nisi dolens, tristis, atque inuitus coactusque (vt hi affici sublatis imperfectionibus Deus potest) hominum sceleribus absolute patratis ad vllam physica pœnæ, & supplicij venit, quibus affectibus non veniret si illa anterius intenderet, ac prædestinaret. Quarto: quia malum physicum, qua tale, amabile non est per se, & propter se, nec physice, nec moraliter: ergo nec intendi, vt finis potest, vt propter ipsum media eligantur, & ordinentur, sed solum amari ob alium finem, &, vt medium potest; vnde nec prædestinari aliquid ad illud propriè: quia absoluta, & propria prædestinatio ad aliquid, vt ad illud tanquam finem est, non autem tanquam ad inter media ad quæ propria, & simpliciter prædestinatio non est, vt obseruabamus cum Lessio, Soario & aliis certamine tertio, numero secundo pro aliquot Patrum locutionibus, sed secundum quid inchoata & incompleta & quamvis malum alterius, quia ipsius malum, ex displicentia, & odio in ipsum amari possit, vt controuersia de anima, & actibus voluntatis docuimus. Dei odium inimicitiæ in peccatorem ante absolutam eius lethale haberi nequit: quare nec pœnæ malum ex eius odio reprobis à Deo intendi, ac peccati permissione parari; sed solum post peccatum absolute admissum, & præuisum decerni voluntate punitiua, & infligi, quod nullatenus prædestinare est: &, vt nunc quidem, pœnæ malum Deus decernit, & infligit, præcisè qua malum reprobi est; sed ex iustitia vindicatiua cum ob dignitatem formalem inimici, tum ob meritatem valorosam, (quas distinximus controuersia 3. de Incarnatione, & explicuimus) in illius punitione vtroque titulo exercenda. Tantum abest, vt ante admissum à damnando peccatum Deus illius pœnam ex se se intendat, & media quibus de facto eam infligat præparet voluntate sua atque disponat, vt ad mali physici pœnæ prædeterminationem propriam opus erat. Mitto probationem aliis efficacem: quod peccatum (sine quo eius missio ad pœnæ inflictionem inrentam ex ea intentione eligenda, ac præparanda vtilis non est) amandum à Deo foret: quod repugnat. Hæc siquidem ratio nobis est legis, vt constabit d. quarta, de effectibus prædestinationis; inter quos peccati permissionem ex intentione bonitatis, & pœnitentiæ ex illo habendæ à peccatore numerabimus eique Argumento facile occurremus.

5. Ex prolixo: hoc significationis vocis huius *prædestinatio* examine, non tamen inutili constabit facile, quid, quantaque proprietate Dei prædestinatio in Scriptura, Patribus, & Theologis significet: ex prædestinante quippe nos Deo in bonum prædestinati esse significata, immò absolutè, & simpliciter dicta in summum eius bonum quod simpliciter eius bonum est, & reliqua, quatenus illi subseruiunt, ad illudque conducunt, bona sunt: vnde, quatenus ad illa prædestinatio dicitur, secundum quid, & incomplete dicitur iuxta dicta certamine tertio, numero secundo ex parte subiecti prædestinati rationalis creatura significatur, quæ sola tanti boni capax est. Destinationis vt ratione etiam Dei destinatis anterioritas ad subiectum, effectusque omnes prædestinationis ex æternitate notatur. Vi autem adiunctæ particulæ *præ* anterioritas infallibilis causalitatis, certæque coniunctionis prædestinationis cum re, seu fine, ad quem subiectum prædestinatur item prioritas, seu anterioritas intentionalis affectiua, qua scilicet in affectu Dei prædestinatus non prædestinato præfertur: ac denique prioritas, & anterioritas ad merita absoluta siue naturæ Pelagiana, aut Semipelagiana, siue ex supernaturali Dei auxilio prouentura, absque vlla mixtione posterioritatis prædestinationis ad ipsa, in quocunque alio genere prædestinationis posterioritas respectu meritorum prædestinati cogitati

cogitari inducique tentetur: maximæ prædestinationis, quæ de facto fuisse a scriptura & Patribus asseritur. Diuina ergo prædestinatio creaturæ rationalis vnius præ alia ad gloriam certò, & infallibiliter ex illa consequendum meritis absolutis creaturæ vndecumque habitis pure prior, absque vlla respectu eorum posterioritate præsentis controuersiæ materia est, ac tota latinæ linguæ proprietate, voce *prædestinationis*, vt hactenus ostendimus significata, & vulgari Theologica ipsius definitione Augustini contenta: *præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur*: quanquam prædestinationis pura prioritas respectu meritorum d. de causis prædestinationis fundanda altius à nobis sit.

QVÆSTIO II.

De Prædestinationis diuinæ erga saluandos existentia.

RAtio quæstio, non tam de conclusione, quam de eius probandæ fundamentis solidis esse potest. Non enim apud Patres, & Doctores Catholicos solum diuinæ prædestinationis erga saluandos existentia, siue eorum ad gloriam de facto obtinendam Dei voluntate ordinatio certa, & infallibilis existens dogmatica veritas est: verum apud Hæreticos etiam ferè omnes est dogma inconcussum: tametsi in prædestinationis natura, & conditione à Catholica fide aberrarint.

CERTAMEN I.

Errores contra Prædestinationis existentiam dogmaticam, eiusque fundamenta aliquot examinantur.

1. DIuinam erga rationales creaturas prædestinationem ad gloriam à capite negarunt, quicunque negarunt esse Deum recitati à nobis tom. 1. de Deo vno controuersia 1. d. 1. q. 1. cert. 1. cum prouidere, & prædestinare non, nisi existentis, viuentisque actu actiones esse possint. Alij etiam, qui Deo admisso eius tamen prouidentiam vniuersim negabant, quos accuratè recensuimus controuersia sexta de prouidentia d. 1. quæst 1. certam. 1. à num. 3. ex aliis, qui pro errore citantur cribratos: etenim, qui genus negat, species eius omnes negare certum est: Prouidentia verò genus ad prædestinationem est atque hæc species illius. Tertiò alij, qui Dei erga creata omnia prouidentiam non abolebant; eam tamen erga rationales creaturas omninò negebant: quare & prædestinationem, quæ erga rationales creaturas prouidentia procul dubio est. Huius erroris Patronos, & sectarios retuli citata contr. 6. d. 1. q. 2. toto cert. 1, eiusque fundamenta, quæ Sapientiorum Philosophorum mentes turbarunt, discussimus certam. 3. ex parte vero, non quidem subiecti prædestinandi (vt memorati errores) sed materiæ finisve, ac rei, ad quam creaturæ rationalis Theologica atque absolutè dicta prædestinatio est, errores plures Philosophorum possent recenseri à Spiritu Sancto ex instituto confutati toto Ecclesiastes libro horum nominibus omissis circa creaturæ rationalis fœlicitatem vltimam, ac supremam beatitudinem: ibi enim singulatim omnia, quibus quisque hominum se crederet pro suo genio fœlicem vanitatem vanitatis esse probat, atque in Deo solo nostram fœlicitatem esse concludit.

2. Eosdem errores omnes ac præcipuos eorum Authores recensuit Augustinus libris de ciuitate Dei, ac confutauit, ac nos tom. 2. de ente supernaturali controuersia de beatitudine, quicunque ergo in alio, quam Dei possessione, & fruitione, in quibus nostra gloria, & summa, ac simpliciter talis fœlicitas, & beatitudo per scripturam, Patres, & Theologos sita est, constituunt ex parte materiæ finis, ac rei, ad quam à Deo prædestinantur aberrat, ac Theologicè prædestinationi aduersatur: quæ, vt diximus ad gloriam, & veram nostram beatitudinem, in Deo vt obiecto possidendo, eiusque fruitione sita essentialiter est. Eos autem errores referre, ac singulatim confutare præsentis instituti non est, sed controuersiæ citatæ de beatitudine. Inde verò in Deo obiectiue, in Deique ipsius possessione per eius intuitiuam visionem, vel de eo ita possesso fruitione, & gaudio formaliter beatitudinem consistere nostram, & gloriam ad quam à Deo prædestinamur, & simpliciter dictæ prædestinationis res, & materia est, supponimus cum Patribus, & Theologis non disputamus: quare huius loci controuersia cum iis solum est, qui ex parte subiecti prædestinationis, seu prædestinati aberrarunt à vero.

3. Et memorauimus quidem numero 1. eos qui vniuersim circa subiectum prædestinationis errarunt. Partim autem non sane animo, & mente errauit Catherinus memoratus quæst. 1. certam. 3. num. 4. asserens non omnes ad gloriam electos, & Dei speciali prouidentia certo, & infallibiliter saluandos prædestinatos esse, sed paucos ex ipsis ante præuisa absolutè eorum merita electos: eius autem propositionis censuram à Soto, & Bañes latam ibidem retulimus, nostramque Theologicæ temeritatis notam adiecimus, quam probauimus toto numero 5. immò, & esse in fide periculosam addidimus, cuius additi probationem in hanc quæstionem remisimus dandam ex scripturæ, & Conciliorum testimoniis pro saluandorum prædestinatione exploratis recitandis expendendisque certamine 2. Hic solum recito verba Augustini, & Fulgentij ibidem citatorum. Augustini 9. de dono perseuerantiæ sunt: *ex duobus piis cur huic donetur perseuerantia vsque in finem, illi autem non donetur? inscrutabiliora sunt iudicia Dei: illud autem fidelibus debet esse certissimum: hunc esse ex prædestinatis; illum autem non esse.* Fulgentij de fide ad Petrum capite 35. *firmissime tene, &c. nec quenquam eorum quos non prædestinauit ad vitam, vlla posse ratione saluari.* Quod verum non est, ni saluandi omnes prædestinati itidem sint.

4. Porrò statuta Dei prouidentia erga homines, ac rationales cæteras spirituales creaturas, earumque actiones (de vtrisque enim eadem ratio est) de mediis quibus præcipuum, & supernaturalem suum finem assequi omnes possint, & de facto eorum aliquæ consequantur, Deum eam habere pronum est, ne integram naturam fine, cuius capax est orbata per Dei bonitatem relinqueretur: quod tametsi è supremo Dei Dominio fieri absolutè posset, dum factum certò non constat, non factum ratio suadet. Maxime, cum temporales malorum fœlicitates, iustorumque ærumnæ non casu, ac fortunæ gentilitiæ temeritate, sed ex æqua, & sapientissima Dei prouidentia venire, nisi ad Dei prouidentiam specialem erga iustos, quos per tot trifilia ad finem æternæ gloriæ, & commodis cunctis temporalibus longe præstantiorem, sua misericordi voluntate dirigit, ac perducit, recurratur, defendi non possit: vt vidimus citata controuersia 6. d. 1. quæst. 1. certam. 3. Ea verò specialis Dei prouidentia, qua de mediis, quibus certo ac non casu, de facto gloriæ suæ æternæ finem assequantur, qui eum consequuntur, ipsissima prædestinatio est: item, cum nihil absque Dei prouidentia in rebus eueniat, salusque, & gloria æterna plures ex fide, atque infallibili Ecclesiæ Dei declaratione contingat, id ex speciali Dei prouidentia erga illos, prædestinationeque euenire certissimum est. Tertio; cum prædestinatio quorundam ad fidem iustitiam, & charitatem passim in scriptura afferatur, hisque, si cum perseuerantia sint, effectu ipso coniuncta sit æterna salus, & gloria, & ad eam etiam prædestinatio erit: præsertim, cum illis vita, & salus æterna à perseuerantibus obtinenda sit, neque id Deus, cum ad illas rationalem creaturam prædestinat, ignoret.

5. Quæ autem loca Conciliorum, & scripturæ præ-

destinationis Sanctorum existentiam de fide formale dogma reddant, non ita conuenit inter Scholasticos DD. Supponitur autem à Tridentino sess. 6. c. 12. & Canon. 15. damnante asserentes, *Hominem iustificatum teneri ex fide ad credendum se certo esse in numero prædestinatorum.* Vbi nota prædestinatos ad iustitiam, vti sunt quotquot iusti sunt, absolutè prædestinatos non dici, sed secundum quid: quia ad eam prædestinatio secundum quid solum prædestinatio, non autem absolutè apud Patres Concilia & Theologos dicitur vt quæst. 1. certam. 3. num. 2. dicebam. Prædestinationis existentiam similiter supponunt Concilia alia Mileuit: & Arausican. 2. recitanda d. 3. quæstione 2. Ex scriptura affertur à nonnullis id Matth. 25. *Venite benedicti Patris mei: percipite Regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.* Sed de remuneratiua voluntate, & præparatione gloriæ, non autem mediorum ad illam, est sermo: vt Deo gloriam parandi, & homini recipiendi eadem causa merita præuisa absoluta fuerint, vt germanius plures eum locum interpretantur: subditur enim. *Esurui enim, & dedistis mihi manducare*, &c. Confirmatur: eodem quippe modo fertur immediatè in scelestos reprobos ob absoluta impietatis suæ demerita damnationis sententiæ: *Ite maledicti in ignem æternum qui paratus est Diabolo*, &c. quæ retributionis pro bene, maleve gestis voluntas propriè prædestinatio non est, vt vidimus quæst. 1. certamine 4. num. 1. tametsi ita Patres quandoque laxiori acceptione prædestinationem appellent notatis locis eo certamine, numero 3. sub finem: & Arausican. Concil. capite tertio, ac insuper Ambrosius 5. de fide scribens: *Quorum merita præsciit, eorum præmia prædestinauit.*

6. Inducitur à plurib⁹ illud Actor. 13. *crediderunt quotquot præordinati erant ad vitam æternam*: quasi illud *præordinati* idem ac *prædestinati* sit: ea tamen vtriusque vocis eo loci æquiualentia admissa vitæ æternæ nomine solam fidem, ad quam prædestinati essent, qui ex auditoribus crediderunt, non pauci interpretes volunt: ita enim fides appellatur Ioan. 17. *Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum*: Ad quem locum Euthymius & Cyrillus illum Actorum locum de fide interpretantur: quæ obinde etiam Dei Regnum dicitur Luc. 17. *Regnum Dei intra vos est*, iuxta Cassiani doctam explicationem: sed quidquid de hac interpretatione (probabili quidem) sit illud certum nobis, & doctissimis interpretibus iam citandis est: eos omnes, & solos tunc primum credidisse Apostolo prædicanti, qui in ea ciuitate prædestinati ad gloriam erant esse omninò incredibile. Nec ratio idonea apparet, vt eorum omnium prædestinatio tunc Lucæ reuelaretur, maxime, vt, eis adhuc viuentibus, euulgaretur: germanus igitur eius loci sensus est: tunc primum prædicanti Apostolo credidisse quotquot ex præconcepto diuinitus æternæ gloriæ; & viæ ad illam inueniendæ desiderio dispositi ad fidem in audientium cætu inuenti sunt. Ita Salmeron ad eum locum & Iulius Chrisoldus laudatus à Lorino ibidem, Venerabilis Pater Gaspar Sanctius etiam ibi Lessius de prædestinatione sectione 3. & Magnus meus Magister Didacus Daza in manuscripto de prædestinatione d. 2. §. 1.

7. Afferri etiam vulgò solet illud 2. ad Timoth. 2. *Nouit Dominus, qui sunt eius* & ad Rom. 11. *Non repulit Dominus plebem suam quam præsciit.* Quod August. cap. 18. de dono perseuerantiæ explicat de prædestinatione. Ea tamen Lessius noster proxime num. 30. de electione ad fidem interpretatur iuxta illud 1. Petri cap. 1. *Electis aduenis secundum præscientiam Dei Patris.* Secundò plebs, & populus Dei, & qui eius esse à scriptura dicuntur fidelium Ecclesia fide in ipsum aliqua nota vel circumcisionis, vel Baptismi ad eius cultum, & obedientiam non autem idolorum, destinata in Scripturis sacris intelligitur. Tertio: non satis eo nomine scientiæ, ac præscientiæ explicatur: An de scientia prædestinatorum post merita, iamque Beatorum, perpetuóque Dei futurorum possessione æterna, an de præscientia eorum ante merita sit sermo? Quartò cum prædestinatio scientia sola Dei electionis de mediis infallibilibus præuia non contineatur, etsi de scientia anteriori ad merita sit eis in locis sermo: non tamen in terminis sermo erit de prædestinatione, nisi id ex contextu eorum locorum aliunde, quam ex eis verbis ostendatur. Quod ipsum dicendum est de locis illis, quæ vulgo etiam ad rem hanc adducuntur ex 1. ad Ephes. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti*: ex illo, *Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum secundum propositum voluntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ.* Hæc enim de prædestinatione secundum quid ad formalem sanctitatem, & adoptionis gratiam sunt expressa, quin toto eo capite aliquid sit, quod iuuet (nedum cogat) de prædestinatione simpliciter dicta, siue ad gloriam, ea interpretari: nisi quod in Pauli phrasi *propositum* idem quod *prædestinatio* est: vt cunctis est notum, atque in simili textu ad Rom. 8. vidimus cert. 2. n. 1. quare, etsi ratione termini expressa prædestinationis asserta hic à Paulo prædestinationem videatur, est tamen asserta ratione vocis *propositum* adiuncta.

CERTAMEN II.

Pro existentia Prædestinationis ad gloriam ex Scriptura testimonia firmiora.

1. PRimum testimonium sit ex 8. ad Rom. numero 29 *Nam, quos præsciit, prædestinauit conformes fieri imaginis Filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Magnus meus Magister Daza non satis huic testimonio fidit, sicuti nec Lessius de prædestinatione, sectione 3. Nam Toletus ibi conformitatem per gratiam adoptionis, qua filij naturalis Dei Iesu Christi fratres constituimur, intelligit: ad eamque solum prædestinatos eo textu asseri. Vasquez autem in paraphrasi ex qua Cornelius ibidem, & Lessius vbi proxime ad conformitatem passionum cum Christo, de quibus dixerat immediatè, diligentibus Deum omnia, quantumuis aduersa, cooperari in bonum. Sed vel maxime ex hac clausula præmissa ab Apostolo prædestinationem ab ipso assertam esse ad gloriam, ac simpliciter talem, nec secundum quid ad gratiam adoptionis solum, vel conformitatem cum Christo in passionibus videtur mihi videre: sunt enim verba. *Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* An omnibus? aequaquam; siquidem plures Deum diligentes aduersis frangantur, ac tentationibus, præsertim grauibus, succumbunt, aneque excidunt sæpe à charitate. Ideo de quibus Deum diligentibus loquatur subdit, quasi notam & characterem: *his qui secundum propositum vocati sunt sancti*: vbi *propositum*, non propositum, seu prædestinationem secundum quid ad Dei charitatem, seu sanctitatem, & adoptionis gratiam (quæ dubio procul erga omnes Deum diligentes, & iustos est, etiam illos, quibus, non in bonum sed in malum aduersa, & tentationes, quibus eedunt cooperantur) sed propositum, & prædestinationem simplicirer talem, & ad gloriam cui illos certò & infallibiliter coniungat, aperte significat: inde enim euenit, vt omnia illis eadem in bonum obueniant.

2. Idcirco statim in textu nostro rationem hanc prædestinationis diuinæ certitudine, & infallibilitate subiunxit. *Nam quos præscinit, & prædestinauit, eos conformes fieri imaginis filij sui.* Non vtique in adoptiuæ filiationis per gratiam conformitate defectura tandem, sed perenni, & cum gloria, ad quam prædestinati sunt æternum associanda & perfitura: ex eius quippe gloriæ, & salutis æternæ intentione effectum est, vt mala etiam, & aduersa ita prædestinatis iusta aduersa, ac dura quippe dispoſuerit, vt non interitus occasio essent; sed causa potius æternæ salutis: quæ etiam in re Primogenito prædestinatorum fratri similes Deus suos prædestinatos effecit: vt, sicut ille, per aduersa vincerent triumpharentque in cælis: vtriusque enim &

morris, & resurrectionis, & gloriæ Christi per illam meminit num 34. *Christus Iesus, qui mortuus est, immò, qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.* Nec video quomodo exemplari prædestinatorum filio incarnato conformitatem per ea passionum media velit, ac prædestinet, quos in gloriam in qua perfecta quæ nobis cum ipso, qua homine & cum Patre nostro Deo similitudo, & præcipua est, iuxta eundem Apostolum. *Similes ei erimus: quia videbimus eum sicuti est*, non prædestinet: Confirmatur ex num 31. vbi pretij mortis, & Passionis Christi pro æterna nostra salute in aliquibus ob illud obtinendi, atque amoris, quo illi pro nostra salute Pater non pepercit, expressam facit mentionem, vt prædestinationis prædestinatorum secundum propositum, quo à salute æterna prædestinati non excidant: motiua potentissima Deo proposita explicet, & ex amore illo, quo Pater pro nobis ad mortem suum filium dedit, concludit: *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* gloriam etiam Dei proposito, & prædestinatione pro sua bonitate, & pretij magnitudine electis paratam. Confirmatur ex numero tertio, vbi prædestinatos, quos dixit, electos Dei vocat: *Quis accusabit aduersus electos Dei?* Electi autem Dei absolute proprie prædestinati, & soli in scriptura dicuntur.

3. Secundum testimonium ex eodem capite & hactenus expenso immediatè subnexum, atque ipsius ad rem nostram validissima confirmatio sic habet. Post quam enim dixit: *Omnia diligentibus Deum secundum propositum vocatis* in bonum cooperari: quia ex certa Dei scientia prædestinati à Deo sunt ordinem ipsum specialis Dei erga illos prouidentiæ propositi: seu prædestinationis, quoad gloriam gradatim perducuntur, his subtexit, *quos autem prædestinauit* (ex præscientia infallibili, vt immediatè dixerat) *hos, & vocauit*: Ecce gradum primum prædestinationis præfatæ executiuum, *& quos vocauit, hos & iustificauit*: ecce gradum secundum. *Quos autem iustificauit, illos & glorificauit*: ecce gradum postremum executionis, & obtentionis finis gloriæ, & prædestinationem, quam de diligentibus Deum vocatis secundum propositum asseuerat, vt rationem redderet, cur eis omnia, quantumvis aduersa, ac difficilia in bonum cooperentur: quia nimirum ex proposito, seu prædestinatione Dei habita ex præscientia eius infallibili nequeunt à bono, ad quod prædestinati sunt, & præordinati (id est summo bono) decidere: quia vt hoc textu ait, quos prædestinauit, vocat ea vocatione, quam habituram effectum certo præsciuit: indeque ad iustitiam perseuerantem infallibiliter deducuntur: atque inde indefectibiliter ad gloriam, ad quam eos prædestinauit peruenient, multo vt plurimum certamine, sed à causa cadendi periculo nullo. Nil ergo pro existentia diuinæ prædestinationis Sanctorum hoc textu, & antecedente se mutuò iuuantibus, & interpretantibus expressius dici potuit, & illustrius: & quibus nihil nebulæ possit offundi, vt ex iam abigendis aduersantium, siue potius de eorum claritate addubitantium, nebulis facile clarebit.

4. Inquiunt primo: qui eorum claritatem in dubium vocant, Chrysostomum, & Græcos Patres, atque ex Latinis Gregorium Magnum, & Hieronymum, & Ambrosium seu, qui commentariorum in eam epistolam horum operibus insertorum authores (graues quidem, nec contemnendæ authoritatis) extiterunt, illud glorificauit, non de æterna glorificatione per beatitudinis æternæ assequutionem, sed de temporaria, atque huius vitæ glorificatione intelligere: & verbum sanè Græcum tantundem, atque *magnificauit*, significat: vt idcirco Græci Patres in eam videantur interpretationem concordes venisse. Vnde Sanctus Ambrosius, seu Doctus ille Commentariorum Auctor, & Sanctus Thomas, prima parte, quæstione 23 articulo secundo, atque Græcæ linguæ peritissimus Cardinalis noster Bellarminus tomo 2. controuersiarum de Sacramentis libro 1. de Baptismo capite 8. §. *Habemus igitur*, plurescque eius epistolæ codices vulgatissimi *magnificauit*, pro *glorificauit* legunt. Cæterum, licet *magnificauit* de temporali gloria, & plausu intelligi alias posset, nequit ramen in præsenti textu, ex capitis contextu de ea intelligi sistendo in ipsa, vt prædestinatio, de qua hic Paulus, vlterius ad gloriam, & magnificationem æternam non progrediatur, tendat, ac intendat. Totum enim caput est de vita spirituali, ac non secundum carnem, & ex qua æternam vitam, & hæreditatem, ac cohæreditatem cum Christo, si cum ipso compatiamur, moriamurque expectantes inde resurrectionem obtinendam, quam scilicet nondum habemus: tametsi adoptionem gratiæ habeamus, quam non expectamus vtique, dum possidemus. Ex quibus constat, de qua conformitate imaginis Filij sui Sanctos prædestinatos dicat: itaque gloriam temporariam, nisi quatenus æternæ subseruiat, prædestinationis, de qua hic Apostolus terminus: immò nec effectus esse potest; cùm ex meritis Christi sit, qui sola bona spiritualia, & æternam salutem: temporalia verò solum quatenus his possint inseruire promeritus nobis est. Confirmatur demum ex immediate subiunctis numero 31. *Quid ergo dicemus ad hæc, si Deus pro nobis, quis contra nos.* Vt aduersis, ac tentationibus vincendos prædestinatos tandem non esse indubitabile ostendat: cum tamen contra eos, pro quibus Deus absoluta prædestinatione ad gloriam non sit, plures, pluraque esse, quæ eos de facto turbent, ac deturbent, sit certum: eaque securitate, & certitudine, quam Dei erga electos suos prædestinatio facit, cunctis aduersis singulatim bellum certus de victoria reliquo capitis indicit.

5. Terium testimonium sit ex eodem Apostolo epistola eadem ad Romanos capite nono, numero 13. vbi Iacobi & Esau exemplo rem diuinæ prædestinationis, & reprobationis absolutæ ita fidelibus proposuit. *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (vt secundum electionem propositum Dei maneret)* scilicet prædestinationis, & repobationis, absolute talium in illis figuratarum) *non ex operibus sed ex vocante Deo dictum est ei* (Rebecæ) *quia maior seruiet minori, sicut scriptum est* (Malach. 1, numero secundo,) *Iacob dilexi* (nempe prædestinatorum imaginem) *Esau autem* (reproborum figuram) *odio habui.* Ac toto reliquo textu exemplo hoc, variisque scripturæ testimoniis, & exemplis adductis probat, & concludit: prædestinationem, & reprobationem omnem, siue ad fidem, siue ad iustitiam, siue ad gloriam: tametsi de ea, quæ ad fidem, ac populum specialem Dei est vt plurimum loquatur: in ea quippe forma prædestinationis diuinæ ad reliqua omnia ab Apostolo describitur in Iacobo: sicuti & in Esau reprobationis forma dicitur figurata: quare, & litterali sensu figurato à Paulo Sanctorum prædestinatio asseritur: sicut & rebus, & personis veteris Testamenti pluribus, & Christus Dominus, & Noui Testamenti, fideique nostræ Mysteria ad literam adumbrata, & figurata sunt, vt idem Paulus ait, ac pluribus ex veteri Testamento recitatis, in nouoque expletis sæpe ostendit: sicuti & Christus Dominus, & Euangelistæ in Euangeliis ac Sanctus Petrus in epistola declarant.

6. Quod verò non solum prædestinationem ad fidem & populum Dei, & reprobationem ab illis (quæ instituti sui illo capite præcipua materia erat) in Iacobo, & Esau repræsentatam velit, sed absolutam ac simpliciter talem prædestinatione, scilicet ad gloriam, atque reprobationem aduersam constat. Primò: quia *propositum secundum electionem vocat*, quæ tantundem in eius phrasi, ac *prædestinatio* absolute, & simpliciter talis valeat. Secundo: quia odij, & dilectionis in Esau & Iacob vocibus ait fuisse absolutè per Malachiam significatum: quæ non, nisi de perpetuo amicis beatis, & perpetuo inimicis reprobis absolute dicuntur: non autem de peccatoribus solum ad tempus prædestinatis, atque reprobis ad tempus solum iustis. Tertio etiam: ex eo quod in Iacob, & Esaii figuratos *vasa misericordiæ*, aliosque *vasa iræ* absolutè vocat: tum vasa misericordiæ non, nisi prædestinati absolute dicantur apud Scripturam & Patres, & rationem, nec iræ vasa, nisi absolutè, & simpliciter reprobi,

reprobi. Quarto eis absolutis compellationibus vtrorumque non contentus Paulus exemplo figuli, & massæ pro ipsius arbitrio in vasa ad hoc, vel illud ministerium formandæ illis verbis numero 21. rem explicuit. *An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?* Notas alias vnam absolute prædestinatorum, aliam absolutè reproborum, his immediate subiunxit numero 22. & 23. *Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa iræ apta* (permissiue à Deo parata ac vitio suo facta materia idonea solum) *in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam*: apta vero vasa iræ in interitum ex Dei permissiua electione, & præparatione, ac vasa misericordiæ præparata à Deo positiuo affectu, & electione in gloriam, quidnam aliud quam absolutè prædestinati? Denique Patres, & Concilia de absolute prædestinatis, ac reprobis intelligunt, ac validissimè illo loco prædestinationem, siue adæquate, siue inadæquatè sumptam ex naturæ meritis Pelagianis, vel Semipelagianis non esse irrefragabiliter concludunt, vt videbimus d. 4. quæstione secunda.

7. Quartum testimonium pluribus constat ex Euangelio vbi electorum nomine prædestinati ad gloriam, siue absolute & prædestinati omnium Patrum & interpretum concordi intelligentia asseruntur. Matth. 20. ex parabola operariorum vineæ conclusit Dominus. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi*, numero 16. in quam sententiam verbis eisdem iterùm conclusit Dominus capite 22 numero 14. ex parabola alia nuptialis conuiuij, ex quo ligatis manibus, & pedibus in tenebras exteriores eiectus est conuiua, qui absque nuptiali veste conuiuij assederat mensæ; & capite 24. de postrema Antichristi persequutione frangendis sanctitate, & Spiritus robore validissimis Christianis paria numero 22. *Et, nisi breuitati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi*: quam sententiam scripsit ita Marcus capite decimotertio, numero 20. *Et, nisi breuiasset Dominus dies, non fuisset salua omnis caro, sed propter electos, quos elegit, breuiabit dies*: quia scilicet ea breuiatione dierum non frangendi visi prædestinati, & electi illi sunt, ac fuere ad infallibiliter obtinendam gloriam prædestinati, qui proxiliori persequutionem sub eisdem auxiliis, per quæ prædestinati sunt, frangendi, atque à iustitiæ perseuerantia, & gloria decisuri conditionatè videbantur. Numero autem 22. *Exurgent enim Pseudochristi, & Pseudoprophetæ, & dabunt signa, & portenta ad seducendos* (id est potentissima de se se, vt seducant) *si fieri potest etiam electos*: quod ipsum Matthæum dicto capite 24. numero 24. sic scribit. *Surgent enim Pseudochristi, & Pseudoprophetæ, & dabunt signa magna, & prodigia, ita vt in errorem inducantur* (*si fieri potest*) *etiam electi*. Parenthesi vero, *si fieri potest*, vtrobique adhibita, consequens impossibilitas erroris, & peccati finalis absolutè, ac simpliciter prædestinatorum ad gloriam propria significatur, vt patet: euincturque vtroque Euangelistarum horum capite electorum nomine sæpe repetito, toties prædestinatos de facto à Deo, ac subindè existentiam prædestinationis Sanctorum in illo asseri, atque enunciari, vt præter dicta numero 31. *Congregabunt electos eius*, apud Matthæum, & apud Marcum numero vigesimo septimo. *Congregabit electos suos*, euincit.

DISPVTATIO II.

De essentia Prædestinationis.

QVÆ sub disputationis titulum examinanda veniunt, breuem facilemque decisionem apud nos haberent, si vero simultioribus tradendis solum, non etiam de Scholasticorum aliorum doctrinis lectores instruere curaremus, atque illos legentium æquiuocationi expositas locutiones in aperturn Theologis cæteris, vel admittendum, vel reiciendum sensum deducere. Primo ergo examinandum est: an prædestinatio Sanctorum Dei intentionem, siue inefficacem gloriæ ipsorum includat. Secundo: an efficacem gloriæ ipsorum in Deo intentionem absolutam supponat? Tertiò: quid demum claudat, quidque sit diuina Sanctorum prædestinatio!

QVÆSTIO I.

An Prædestinatio gloriæ Sanctorum intentionem aliquam diuinam formaliter claudat.

DIxi *formaliter*; nam interpretatiuè, seu virtualiter intentionem aliquam gloriæ Sanctorum ad illam infallibiliter, certóque obtinendam nulli Theologorum dubium hactenus fuit esseve potest, quin in prædestinatione Sanctorum claudatur: cum hæc, vt minimum formalem mediorum efficacium, certoque cum ipsorum gloria coniungendorum claudat electionem nullaque medij alicuius ad finem electio absque finis intentione formali, saltem præsupposita esse, concipique ab aliis Doctoribus, qui gloriæ ipsorum ipsorum intentionem formalem in prædestinatione ipsorum claudi arbitrantur, nonnulli efficacem gloriæ ipsorum intentionem esse volunt; alij vero, nec efficacem de facto, nec de possibili contendunt. Quare de hoc speciali primum agemus, vt locus posterius disputandi de primo maneat locus.

CERTAMEN I.

Prædestinatio efficacem gloriæ Sanctorum intentionem formalem minimè claudit.

1. PRædestinationem Sanctorum ad gloriam efficacem Dei intentionem de ipsorum gloria formalem continere: immo & in hac sola formali intentione efficaci gloriæ Sanctorum eorum prædestinationem consistere, docuere Alexand. 1. part. quæst. 28. m. 3. Ocam. Gabril. & Guill. de Rul. in 1. d. 40. & 41. Xtus Senensis 6. Biblioth. annot. 51. Catherin. de prædestinatione

natione lib. 3. cap. 2. & 3. Camer. Dialog. Cathol. cap. 2. & alij apud Turrian. opusc. de electione : censent enim prædestinationem idem prorsus, atque electionem absolutam ad gloriam, nec quidpiam aliud, nec aliam, alterutram esse ; siquidem vt vidimus disp. 1. q. 2. cert 2. n. 3. prædestinati in Euangelio electi synonimè dicuntur ; tametsi eorum aliqui, (vt Oram, & Gabriel) minore consequentia doceant ex Sanctis, plerosque (scilicet non eximie prædestinatos) non esse ante absoluta ipsorum merita ad gloriam absolute electos ; cum tamen, etsi non eximie prædestinatos absolute esse fateantur : quod fieri non potest, si electio absoluta efficax ad gloriam idem, quod absoluta prædestinatio, valeat atque vtraque synonyma vox sit, quam inconsequentiam vocum incurrunt citati reliqui (præter Camerarium asserentes electionem absolutam formalem efficacem ad gloriam ante præuisa absolute Sanctorum merita non esse ; cum tamen per ipsos, & Theologos reliquos Sanctorum merita prædestinationis effectus sint, ad quæ proinde prædestinatio antecedit. Catherinus ab hac inconsequentia se liberauit, asserens solos illos pauculos eximie, seu ante merita ipsorum absolutè præuisa à Deo ad gloriam efficaci ab intrinseco voluntate, & intentione formali gloriæ ipsorum ad gloriam electos esse, dicique absolute prædestinatos. Sed tamen temerariam, atque in fide periculosam propositionem incurrit (vt vidimus d. 1. q. 1. cert. 3. n. 4. & 5.) dum se intutum à vocis inconsequentia recepit.

1. Scotus in 1. d. 40. q. 1. docet, *prædestinationem esse electionem creaturæ intellectualis efficacem ad gratiam & gloriam.* Vocat autem electionem, non quatenus electio de voluntate dandi media ad finis intenti consequutionem, vulgo à Philosophis, & à Theologis cum Sancto Thoma 1. 2. dicitur : cum enim finis à Deo prædestinante intentus sit gloria prædestinatorum, omnium sententia, voluntas quæuis Dei prædestinantis erga prædestinatorum gloriam, siue antecedens prædestinationem, siue inclusa formaliter (vt vult Scotus) in prædestinatione ipsa, nequit esse eo sensu electio, sed intentio : vocat ergo Scotus electionem efficacem illam gloriæ prædestinatorum voluntatem formaliter in prædestinatione inclusam, quatenus per illam prædestinati ex tota intellectualium, siue Angelorum, siue hominum massa præ aliis non prædestinatis eliguntur, vel seliguntur, vnde, & electi absolute in scriptura dicuntur, (vt nuper obseruauimus d. 1. q. 2. cert. 1. num. 7.) atque præ aliis ad gloriam destinati, ac sermonis proprietate prædestinati, vt diximus disputatione eadem, q. 1. cert. 3. prioritatem affectiuam intentionalem prædestinatione significatam explicantes : sed nec Scotus dubiam suam hanc mentem reliquit. Huic enim sententiæ de inclusione voluntatis formalis efficacis Dei erga prædestinatorum gloriam insistens in 3. d. 7. q. 1. ait prædestinationem esse prærordinationem alicuius *ad gloriam principaliter* (hoc est finaliter, & tanquam ad finem præcipuè, & propter se volitum) *& ad gratiam in ordine ad gloriam*, vtique ad finem. Sequuntur Præceptorem hac etiam in re Scotistæ, & alij, in quibus S. Thom. dum aiunt prædestinationem *esse præparationem gratiæ in præsenti & gloriæ in futuro* eius autem, cuius, nec solum ad quod, prædestinatio est, efficax voluntas est, vt patet in prædestinatione mediorum ad finem, seu gratiæ auxiliantis ad gloriam, quibus consensit Soarius 1. de prædestinatione cap. 5. n. 11. contendens ex scriptura electionem ad gloriam, quam ante merita efficacem esse censet in prædestinatione includi.

3. Inducí pro hac sententia potest Augustinus cap. 3. de prædestinatione Dei vbi ait prædestinationem *remunerationis*, quæ idem est, ac gloriæ : ac frequenter vocat eam indifferenter prædestinationem, ac præparationem *gloriæ*, seu *ad gloriam* atque *gratiæ*, seu *ad gratiam* vt cap. 10. enchiridij, vt vtramque æque efficaciter prædestinatione sua velle, ac præparare electis suis Deum ostendat. Eadem ratione pro hac secunda sententia adduci posset Fulgentius 1. ad Monimac. cap. 8. & 13. dicens : *quos prædestinauit ad gloriam prædestinauit etiam ad iustitiam.* Quibus significat æque directe, & efficaciter in gloriam atque in gratiam iustificantem, & subinde auxiliantem, vt prædestinatus iustificetur (quæ ideo iustificationis dici solet) Deum ferri prodestinatione sua. Ex his tamen Augustini, & Fulgentij (vt suspicor) locis duplicem prædestinationem in Deo distinxerunt nonnulli, quos Turrianus citato opusculo de electione sectatur : nempe prædestinationem alteram ad gratiam, & meritæ omnia prædestinati, vndecunque habita seu habenda antecedentem : alteram ad gloriam ex meritis gratiæ illa prædestinatione paratæ, partæque à Deo habitam, & posterius conceptam. An vero ex vtraque hac prædestinatione, & præparatione efficaci voluntatis diuinæ vna gratuita & liberali gratiæ, altera ex meritis & remuneratoria gloriæ prædestinationem adæquatam, & simpliciter & absolute talem constituant : vt secundæ huic sententiæ videantur annuere non exprimunt. Censeo autem illos ab hac sententia longe distare. Non primam liberalem prorsus gratiæ, siue ad gratiam auxiliantem prædestinationem ob finem gloriæ conceptam à Deo fuisse supponunt potius, quam negent : quare & ea supponunt in prima prædestinatione electionem efficacium mediorum ad gloriam, & ob gloriam intentam eis mediis infallibiliter, certoque obtinendam : quare & prædestinationem, de qua agimus simpliciter & absolute talem contineri.

4. Dicendum nobis est : intentionem, seu electionem gloriæ prædestinati præ alio efficacem formalem in prædestinatione non includi, neque illam solam esse Sanctorum prædestinationem : est contra citatos pro duabus antecedentibus sententiis, & fortasse contra Soaristas omnes, qui cum Præceptore tanto electionem ad gloriam formalem ante præuisa merita efficacem admittunt. Est autem conclusio omnium, qui præfinitionem omnem actus liberi nostri eiusve effectus determinati negant : eos retuli controuersia 4. de volunt. d. 6. quæst. 2. Probatur facile conclusio : gloria prædestinatorum executiuè, siue in executione danda illis à Deo est propter merita, & pro meritis absolutè anteactis cuiusque ipsorum sed cum electione prædestinati præ non prædestinato, seu intentione formali efficaci gloriæ ipsius pugnat executiue donari ipsi gloriam à Deo propter merita, seu pro meritis absolute anteactis, si eiusmodi intentio, seu electio formalis efficax gloriæ prædestinatio sit, vel in prædestinatione includatur : ergo nec prædestinatio est : neque in prædestinatione includitur : consequentia est euidens. Maior est dogma fidei contra Lutherum, & Nouatores statuendum d. 4. de effectibus prædestinationis q. vlt. Minor probatur : prædestinatio præcedit prioritate naturæ, & causalitatis gratiam auxiliantem, & iustificantem, à quarum altera merita condigna vitæ æternæ, atque ex executiue donatione gloriæ præmianda, oriuntur, atque ab altera formaliter dignificantur, quæ proinde, ac subinde merita effectus prædestinationis sunt, vt dogma Theologicum, fideique, vt minimum proximum, fert : Ergo intentio, seu electio illa formalis efficax gloriæ prædestinati, & eius vel prædestinatio est, vel prædestinationem intrat vel constituit vtramque gratiam & bona opera prædestinati ob illa, & pro illis absolute anteactis præmiandi natura, & causalitate antecedit. Infero inde : ergo abolet eorum operum libertatem, ac subinde meritum : ergo pugnat cum executione donationis gloriæ à Deo propter merita, quibus sublatis dari ob illa gloriam à Deo repugnat.

5. Vltima hæc illatio euidens ex penultima est : quam sic probo : omnis causa, & principium præcedens natura, & causalitate ad suum effectum, atque intrinseca sua natura, & essentia physicè, & realiter connexum cum eo effectus sui libertatem euertit ; atqui efficax illa intentio, seu electio formalis gloriæ prædestinati præ non prædestinato, quæ vel prædestinatio est vel intrinsece prædestinationem constituit, per alterutram sententiam præcedit natura & causalitate opera prædestinati, tanquam effectus suos, æque ac prædestinatio, quæ est, vel quam intrinsece constituit, vt vidimus, & de se patet : insuper ex prædicato intrinsecæ suæ efficaciæ natura, & essentia connectitur physicè cum operibus prædestinati, tanquam effectibus suis : Ergo abolet eorum libertatem, ac subinde meritum discursus est legitimus. Maior abunde à nobis probata est controu. 4. de volunt. d. 6. q. 2. contra omnem præfinitionem actus liberi, siue regulatam per scientiam mediam, quam essentia concer-

nat,

nat, & obiecti subinde libertatem, siue non regulatam pro eiusmodi scientiam, & præscindentem ab actus præfiniti libertate. Minor probatur: quia, vel intentio illa, & voluntas efficax gloriæ prædestinati ob huius merita donandæ est de eius donatione secundum se sumptæ independenter seu præscindendo à meritis, & à ratione præmij illorum in ea donanda, vel est de ea donatione gloriæ propter merita, & opera honesta prædestinati, vt volunt Soaristæ, & quicunque verosimilius de electione ad gloriam prædestinati ante absoluta eius merita philosophantur, vt eam cum operum prædestinati libertate, ac subinde laudabilitate, & merito componant: vtrovis modo efficax illa formalis intentio & voluntas dandi gloriam prædestinato; quæ prædestinatio sit, vel prædestinationem constituat, iuxta has opiniones, antecedat pugnat cum donatione executiua dandi gloriam ob merita prædestinati; ergo.

6. Minor proxima probatur: Etsi enim voluntas seu intentio antecedens efficax dandi gloriam prædestinato præscindat à ratione ob merita executiue, nec tamen neget, ac proinde de se se indifferentem Deum relinquat, vt ob merita, vel secus executiue gloriam prædestinato donet: vt tamen executinè ob merita donet non aliter fieri potest, ni eligendo auxilia de se indifferentia, & ab extrinseco efficacia ex efficaci illa intentione, & voluntate antecedente formali dandi gloriam præstinato, ex qua illa eligit media, vt per opera prædestinati de facto ita executiue, ac non alia via independenter à meritis, donetur, vt ex ea intentione, & voluntate efficaci posset: ast ea auxilij electione posita antecedenter etiam ad prædestinati opera, & coniuncta necessario cum efficaci illa intentione, & voluntate donationis gloriæ etiam antecedente, vt ex illa executiue gloria à Deo donetur, nequeunt opera illa à prædestinato antecedenti vlla potestate non apponi; ac proinde necessitate antecedente, & nusquam ex antecedente libertate, seu indifferente potestate: quare nec libere ac meritorie opera illa apponentur: ergo neque executiue gloria prædestinato poterit eo modo donari, vt dicebamus numero 5. Antecedens est certum. Nan coniunctum illud voluntatis efficacis dandi gloriam secundum se prædestinato & electionis auxilij, vt opera exerceat, ob quæ executiue gloria donetur secundum se totum antecedens natura, & causalitate est opera illa à prædestinato elicienda: ac insuper ratione efficaciæ intrinsecæ illi antecedenti intentioni, & voluntati donandi gloriam prædestinato prædeterminatæ iam, vt sit per opera prædestinati, essentialiter, & intrinsecè connexum physicè est cum operibus prædestinati: atqui, vt ex controuersia quarta de voluntate d. 6. q. 2. omne principium, & causa antecedens natura, & causalitate effectum, & operationem, & de se, ac natura, & essentia sua intrinsece connexum cum illo affert necessitatem antecedentem potentiæ effectus, ac destruit vtriusque libertatem. Dices Deum cum ex efficaci illa intentione donandi gloriam prædestinato illum modum donandi gloriam propter merita prædestinati eligit de facto, eligere etiam, vt cum libertate, sine qua merita esse nequeunt à prædestinato fiant: ac proinde non posse non libere à prædestinato fieri, ne Dei voluntas efficax de eorum operum libertate frustretur. Recidit solutio in secundum modum intentionis, seu voluntatis efficacis antecedentis ad merita de donanda gloria prædestinato ob merita, quem hoc numero impugnandum etiam suscepimus, & facile: quia eiusmodi voluntas antecedens efficax de opere eliciendo, si efficax absolute natura, & essentia sua, & ab intrinseco sit de opere, & eius libertate simul est de obiecto contradictorio, & repugnante, ac subinde impossibili: nempe, vt non possit opus, seu res absolutè non esse ex vi antecedentis necessitatis ab intrinseca antecedentis eius præfinitionis Dei efficacia inductæ, ac insuper ex vi præfinitæ à Deo efficaciter libertatis operis, vel rei illius non possit non opus illud bonum ita à prædestinato esse: vt absolute possit antecedenti potestate non esse: quæ sibi manifestè contradicunt, vt vidimus etiam citata illa quæstione 2. & fusius tom. 1. de Deo vno controuersia 3. d. 1. quæst. 6. vbi solutionem eandem adhibitam à Thomistis Recentioribus Dominicanis pro decreto concurrendi ad actum liberum cum agente, seu causa secunda libera argumento huic nostro multis difficultatibus etiam ex doctrina euidenti, & logicis puerilis nota in modalium propositionum contradictorijs rite assignandis. Hoc argumentum hic perfecutus sum vt quæst. 3. de electione ad gloriam ante, vel post præuisa merita proxime hic semel positum facile, ac sine recursu ad tomum illum primum de Deo vno possit lectoribus inseruire. Qui autem solutiones alias, quæ vtcunque, minorique verisimilitudinis specie possint ei adhiberi, & earum impugnationes videre desiderent controuersiam quartam de voluntate Dei d. 6. quæst. adeat, & citatam ex t. 1. de Deo vno contro. 3. disput. quæst. 6.

CERTAMEN II.

Occurritur obiectionibus.

1. REstat authoritatibus memoratis pro prima, & secunda sententia num. 1. 2. & 3. satisfacere illud quod in Euangelio *prædestinati* synonyme electi nominentur ad gloriam, constat ex dictis d. 1. qu. 1. certam. 3. numero 3. prædestinationis nomine prælationem etiam intentionalem affectiuam Dei erga prædestinatum per non prædestinato, seu reprobo vi particulæ *pro* sermonis proprietate significari, quæ etiam verbo *elego* & *electio* pro proprietate sermonis significatur: est enim ex aliis relictis *lego*, ideóque prædestinati *electi*, & prædestinatio *electio* dicitur: non quia dicat efficaciam ergarem, seu effectum, & finem, ad quem *lectus* eadem pra aliis relictis *electus* prædestinatus dicitur, quam electio non personalis sed mediorum, ac (vt sic loquar) medialis respectu mediorum, aut rerum præ aliis electarum solet importare. Quod autem S. Thomas dicit *prædestinationem esse præparationem gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro*, nec solum ad gloriam, solum probat illam esse mediorum efficacium ad illam consequendam efficacem voluntatem, quæ sola propriissime gloriæ præparatio est. Augustini locus ex capite 3. de prædestinat. Dei non Augustini, cui is liber expositus, sed Plenior Augustini est, vt eruditi Ecclesiasticorum Scriptorum Censores iudicant.

2. Item locus ipse satis ostendit Authorem de prædestinatione propria Theologica quæ in omni bona & Catholica Theologia merita absoluta prædestinati etiam prima præcedit, non loqui, sed de executiua & remuneratiua præmiandi merita, præuisa omnia voluntate, quæ proprie prædestinatio, de qua hic, non est: cum eam *remunerationis prædestinationem* appeller, ex sola eius voluntatis ad remunerationem cuius voluntas est, & ad merita remuneranda præcedentia duratione ex Dei æternitate: quod vero *gloriæ* vel ad *gloriam* seuti *gratiæ* vel ad *gratiam* prædestinationem cap. 10. Enchiridij atque alibi dicat Augustinus, nihil pro efficaci voluntate gloriæ prædestinati in prædestinatione ad illa tenda præstat, vt constat ex dictis ad testimonium S. Thomæ. Fulgentij locus nihil magis intento aduersantium sententiarum fauet: solumque proinde his consnibus euincitur prædestinationem gloriæ seu ad gloriam seu præparationem mediorum efficacium ad illam necessario ex aliqua gloriæ intentione, saltem præsupposita, vera, & seria oriri debere, vtpote mediorum ad gloriam, & seria esse debere, realem formalem electionem. Dixi *saltem præsuppositæ vera, & seria intentione*, ne præmaturè nunc post modum disputanda definiam: an fortlicet vera intentio aliqua gloriæ, vetsi non intrinsece efficax, in prædestinatione claudatur? De quo certum. An præsupposita præstinatione ad gloriam Theologice ac proprie acceptæ, intentio (quæ electio ad gloriam vulgo à Scholasticis Recentioribus nominatur) efficax sit, esseve debeat? De quo quæstione secunda.

3. A ratione oppones: si in Dei prædestinatione ad gloriam prædestinati sola mediorum efficacium ab extrinseco

seco (quæ tantum admittimus) electio efficax respecta illorum claudatur, non autem efficax etiam gloriæ prædestinati intentio, seu voluntas liberum prorsus Deo erit positis mediis omnibus, ac meritis etiam condignis gloriæ, à prædestinato gloriam illi non præstare de facto: siquidem merita, etiam condigna iusti, in gratia adhuc obeuntis, tametsi de se condigna, & præmio gloriæ morali æstimatione æqualia sint, ac subinde gloriam à Deo in præmium exigant de se se, non tamen de se exigunt exactiue, ex iustitia, iuréve stricto quæsito per illa prædestinato contra Deum: sed precario, seu deprecatorie: ad cum fere modum quo causa physica adæquate, & cum omnibus requisitis ad operandum à Deo concursum exigit, deprecatorie solum, non exactiue, & iure stricto sibi contra Deum parato: de merito condigno secundum intrinseca omnia operis, & dignitate operantis spectato certum omnibus Theologis est, atque à ratione firmum, vt constat ex controuersia de merito de merito condigno. Si autem possit Deus gloriam absolutè ita prædestinato negare absque efficaci gloriæ voluntate, fiet, prædestinationem posse absolutè coniungi cum gloriæ denegatione, ac subinde non esse *præparationem beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunque liberantur*, vt sanctus Augustinus vniuersa Theologia prædestinationem definit: quare nec prædestinationem esse: ergo debet voluntas efficax gloriæ prædestinati, ratione cuius liberum Deo non sit (vt alias esset) gloriam prædestinato negare, in ipsa eius prædestinatione includi.

4. Respondetur: nihil ad rem præsentem argumentum præstare: etsi enim voluntas, seu intentio efficax gloriæ prædestinati formaliter in prædestinatione non claudatur, sed solum præsuppositiue præcedat, non potest Deus donatione gloriæ prædestinato condignis meritis illius decedenti abstinere, nedum positiue resilire. Ne vero pro præcedentia ad prædestinationem illius voluntatis efficacis, & intentionis gloriæ prædestinati, seu electionis eius ad gloriam ante præuisa merita postea argumentum idem recurrat. Respondeo omni secluſa efficaci voluntate, siue incluſa, siue præsuppoſita ad prædestinationem liberum Deo absolute non esse gloriam prædestinato cum merito eius condigno decedenti denegare: cum ex Scriptura Sacra Patribus, & tota Theologia constet illam ita decedentibus Deus anteacto promisisse, nec minus promissis stare ex fidelitate, quam decretis ex efficacia, & constantia voluntatis teneatur. Secundo: ad infallibilitatem, ac certitudinem salutis æternæ prædestinati obtinendæ per prædestinationem opus non est, vt potestate etiam antecedente non obtineri à prædestinato salus nequeat, cum ei bene, vel male operandi, etiam finaliter relinquat, ac subinde amittendi salutem, antecedentem potestatem: solum ergo certitudo illa, & infallibilitas, & necessitas consequutionis salutis à prædestinato, & impossibilitas, seu impotentia non consequendi illam, quæ prædestinatione includitur, consequens esse rationem scientiæ mediæ ex cuius directione electio mediorum, sub quibus in gratia decessurus conditionatè prædestinandus visus est si donentur, à Deo concipitur, & cum scientia media prædestinationem constituit, per quam mediorum absoluta positione putificatur conditio, qua posita nequit non necessitate logica, & consequente conditionatum in absolutum transire.

5. Cum autem (tametsi Deus gloriam in gratia decessuris prædestinandis non promisisset) scientiam etiam mediam de suis decretis contingentibus habeat, vel ea sola (absque promissione vlla de suo decreto dandi gloriam prædestinato, si in gratia decederet, illum prædestinaret) certitudinem, & infallibilitatem consequendæ per media illa gloriæ à prædestinato, etiam quatenus penes Deum est, prædestinatio: haberet ratione consequentis necessitatis decreti illius absolutè dandi prædestinato gloriam purificata beneficio prædestinationis conditione decessus prædestinati in gratia, sub qua conditionate futurum à Deo decretum illud præuisum ab ipso est quamvis nec ex inclusa, vel præsuppoſita ad prædestinationem intentionis efficacia, & suæ constantia voluntatis, nec anteactæ suæ promissionis fidelitate, nec meriti condigni exactiua iuris contra Deum quæsiti exigentia, necessitatem antecedentem decreti dandi absolutè gloriam prædestinato haberet; sed liberam prorsus illud decretum omittendi, ac indifferentem potestatem. Solutio hæc lucem recipit ex dictis controuersia sexta de prouidentia d. 2. quæstione secunda, certamine quinto, & dicendis hic quæstione secunda, vt ex iactis hoc tomo secundo, & 1. de Deo vno principiis facilem, veramque prædestinationis diuinæ certitudinem, & infallibilitatem cum prædestinati libertate concordiam à Molina nostra illustratam breuissime explicabimus. Quod autem Deus suorum contingentium decretorum conditionate futurorum scientiam etiam mediam habeat ostendimus tomo primo, de Deo vno, controuersia secunda, de scientia d. 5. quæstione tertia, certamine secundo, atque ab vrgentiori subtiliorique difficultate, quæ Molinam, & ingeniosos alios Recentiores nostros turbauit, vindicauimus certamine 3. à numero sexto.

CERTAMEN III.

Inefficax adhuc intentio, seu voluntas formalis gloriæ prædestinati formaliter in prædestinatione minimè clauditur.

1. HActenus intentionem, seu voluntatem formalem efficacem quamvis gloriæ prædestinati in prædestinatione formaliter, neque esse, neque includi adhuc posse, monstrauimus. An vero inefficax saltem intentio, seu formalis aliqua voluntas gloriæ prædestinati formaliter in prædestinatione claudatur, etsi non momenti tanti, quæstio tamen Theologica est in qua Doctores discordant. Affirmant nonnulli, quorum partibus accessisse videtur Vasquez prima parte, d. 91. capite quarto, numero 20. tametsi, vt in re parui ponderis, non conatu multo, quo solet in grauioribus, neque exacto rationum, pro ea adhuc affirmatiua sententia examine, vt eius ratio, qua in eam inclinauit ostendit. Alij vero negatiuam partem in hac quæstione tuentur ita omnes, qui prouidentiam vniuersim in scientia Dei solummodo collocabant relati controuersia 5. de prouidentia d. 2. quæstione secunda, id enim ipsum de prædestinatione eius specie iudicant: tametsi actum voluntatis diuinæ electionis mediorum efficacium ad finem intentum gloriæ obtinendum, ac subinde, & eius formalem intentionem concernere non negent, nec possint. Expresse negatiuam hanc partem docuit Sanctus Thomas prima parte, quæstione 23. articulo quarto dicens: *electionem* (ad gloriam scilicet, quæ intentio est) *in Deo esse priorem prædestinatione.* Durandus in 1. d. 41. quæstione secunda, numero vndecimo, quia inquit prædestinatio pars, seu species prouidentiæ est: Prouidentia vero sicut, & prudentia proximè, & immediatè circa media solum ad intentum finem, non autem circa finem versatur, ex Aristotele 6. Ethicor. cap. 9. text. 11.

2. Pro negatiua hac parte standum nobis est, licet non in solo actu scientiæ practicæ, & directiuæ ad agendum actu, seu prudentia prouidentiam constituerimus; sed in coniuncto ex ipsa, & electione mediorum ad finem obtinendum, iuxta dicta controuersia quinta de prouidentia disputatione 2. quæstione 1. & efficacium quidem mediorum, si specialissima, & perfectissima prouidentia obiectiue libera sit, atque infallibiliter certoque cum effectu, aut

sine intento contingenda vt vidimus d. eadem secunda, quæstione secunda, à certamine secundo per totam: Ratio autem nostra conclusionis huius petenda est ex nostris principiis iactis controuersia 5. de anima d. de actibus physicis animæ, qua volitiuæ, quibus tomo 1. de Deo vno controuersia 2. de scientia. & tom. hoc 2. de Deo vno vsi sumas non semel controuersia 4. de voluntate, & 6. de prouidentia: quia electio formaliter, siue physice, siue intentionaliter vera electio debet esse ex intentione finis, tanquam causa, & ob finem præamatum, ita, vt ex eius finis amore vere, siue physicè, siue intentionaliter voluntas ad electionem appositionemque mediorum moueatur: atqui implicat id quod vere, siue physice, siue intentionaliter ab aliquo causatur identificari cum illo, ac non extra seipsum vere, siue physicè, siue intentionaliter illud præsupponere: Ergo implicat veram electionem, siue physicam, siue intentionalem formalem veræ alterutro modo intentioni finis formali identificari ac non extra se positam verè alterutro etiam modo præsupponere. Atqui actus voluntatis, qui cum scientia directiua prouidentiam omnem, ac subinde specialissimam, & perfectissimam obiectiue liberam prouidentiam Dei erga prædestinatos suos, siue prædestinationem constituit, vera formalis electio intentionalis mediorum efficacium ad eorum salutem, vt finem, est: ergo nequit vere' intentionaliter intentioni finis salutis eorum identificari, ac extra se positam verè intentionaliter non præsupponere.

3. Confirmatur, quia implicat actum imperatum formaliter verè imperatum, siue physicè in nobis, siue intentionaliter solum in Dei voluntate, identificari cum actu imperante, ipsumve includere, à quo vere alterutro modo imperatur: ergo implicat electionem mediorum ad finem vere, & formaliter talem cum intentione vera, & formaliter tali finis illius identificari eamve includere. Patet consequentia: quia in hoc quod est electionem vere, & formaliter talem mediorum ad finem supponere essentia sua finis intentionem, ex qua voluntas ad mediorum electionem, siue physice in nobis, siue solum intentionaliter in Deo (vere tamen ac sine vllo rationis figmento, vt sæpe hoc & præcedente tomo ostendimus) moueatur, & applicetur æque omnino se habet atque vere formalis actus imperatus voluntatis, siue nostræ, siue diuinæ respectu actus, vere & formaliter imperantis (esto inter electionem respectu intentionis, & actum imperatum respectu imperantis secundum alia sit diuersitas quam velis) atqui ea solum ratione actus imperatus verus, & formaliter talis, siue physice, siue intentionaliter ab alio actu imperatus, nequit cum hoc imperante alterutro modo identificari: ergo nec electio mediorum ad finem vera, & formalis potest cum finis illius intentione vera formali identificari, nec illam realiter formaliter includere: ergo nec prædestinatio Sanctorum ad gloriam, vt finem, qua veram intentionalem formalem electionem mediorum ad illam continet, & claudit, potest identificari in seve continere formalem veram intentionem gloriæ illius: minus autem longe potest hanc continere, qua scientiam Dei directiuam ad eiusmodi electionem mediorum in se continet prædestinatio: ergo prædestinatio Sanctorum ad gloriam intentionem formalem, vereque talem formaliter salutis Sanctorum nullatenus in se claudit; sed solum vera intentionali prioritate quasi naturæ, & physicæ causalitatis, supponit. Huius vero præsuppositionis ratione electio virtualis, & interpretatiua finis intentio dici recte potest: in quo frequentes Patrum locutiones fundantur, qui prædestinationem obinde electionem ad gloriam vocant: quod ita intelligi Recentiores Theologi volunt: vt ad gloriam expresse, & formaliter, atque efficaciter, & ante merita volitam in se fuerint locuti: de quo quæstione 3. breuior nobis quam ipsis, sed iusto tamen fusior disputatio est futura.

4. Dices: argumenta hæc solum probare veram formalem electionem quamvis intentionem finis formalem, & puram aliquam pro naturæ priori, vel physico, vel intentionali supponere debere: ac subinde prædestinationem ad gloriam, qua electionem mediorum ad illam includit, eius intentionem formalem puram debere etiam supponere: id autem non obesse, quominus in electione ipsa mediorum formalis etiam, & vera intentio finis, etsi non pura sed mixta seu coniuncta cum expressa etiam, & formali voluntate, & amore mediorum inueniatur: cum vtrumque obiectum scilicet medium, & finem eodem actu amari non repugnet, immò id videtur necessarium, cum medium, qua medium, & vtile ad finem nequeat à respectu ad finem, quem, qua vtile essentialiter respicit, præscindere: ac proinde neque medij amor à finis connotati essentialiter à medio qua tali posse amore præscindere. Atque hac fors ratione actus imperati & imperantis paritas euanescit. Quia forte in re ab electione respectu intentionis differt, quod imperati obiectum, non qua vtile, & respectiuum ad obiectum imperantis, sed propter seipsum ac bonitatem suam secundum se consideratum possit, ac debeat actu imperato amari. Cæterum) quidquid de hoc discrimine actus imperati respectu imperantis, & electionis respectu intentionis sit) contra hanc euasionem est, quod citatis locis dicebamus. Nempe non posse esse, neque exerceri motionem propriam finis, nisi verè præmouendo intentionaliter saltem ad medium electionem, neque hanc veram electionem formalem esse posse, nisi præamatum finem verè intentionaliter supponat: quo circa, etsi finem, & media eodem actu physice & intentionaliter eodem, amari non repugnet, vt verè non repugnat: ait repugnat amari eodem illo actu finem, vt finem, seu vera intentione formali, & medium, vt medium, ac formali electione: cum finis vera motio respectu eiusdem actus physicè, vel intentionaliter eiusdem, qui mediorum amor sit, nequeat à fine exerceri, neque eius amor: ac ipse præamatus affectum & amorem mediorum præcedere.

5. Dum ergo eodem affectu coamari vtrumque, siue vtriusque amorem esse posse eundem probant, nullam in illo veram formalem intentionem mihique in eo electionem formalem veram reperiri posse contra solutionis intentum euincitur. Quod autem medium, qua tale pro essentiali bonitatis seu vtilitatis suæ termino finis bonitatem habeat, & connotet, non probat actu electionis mediorum finis bonitatem amari, ac propter illam expresse amatam, seu ponas electione ipsa amandam, actum electionis elici debere: sed solum ex eius præsupposito amore, & intentione formali. Neque enim bonitatis formalis obiecti expresse, & formaliter amati terminum essentialiter etiam connotatum actu, quo obiectum illud amatur expresse, & formaliter amari opus est: vt patet in amore pœnitentiæ de anteacto peccato, quod bonitatis & honestatis pœnitentiæ terminus essentialiter connotatus est, attamen amore pœnitentiæ non amatus formaliter, immo nec absolute, interpretatiue adhuc amari à Deo vllatenus potest, etsi autem finis bonitas ab eligente media amari formaliter possit ac proinde electione ipsa interpretatiue ametur, atque eo à peccato (qui terminus essentialis bonitatis pœnitentiæ est) respectu voluntatis diuinæ discordet: tamen non ex eo, quod terminus bonitatis, seu vtilitatis, ob quam media eliguntur essentialis bonitas finis sit, amari debere electione ipsa formaliter expresse finem (quod repugnare argumenta nostra contendunt) sed solum posse, & de facto amari interpretatiue per illam vt dixi num 3. fine.

6. Nostri Vasquez pro affirmatiua, in quam ille clinat, sententia, & contra nostram negatiuam eiusmodi sunt argumenta, vt illum obiter tanquam de re momenti parui, nec plena ingenij sui attentione digna egisse probent: eo enim omnia nituntur, quod gloria effectus prædestinationis sit, ex Pauli testimonio ad Rom. 8. à nobis d. 1. quæstione secunda, certamine secundo à numero tertio recitato, & ex sancto Augustino, eiusque discipulis, elisque Patribus reliquis, & Theologis certum: ergo in prædestinatione

tione amor formalis, & expressus gloriæ continetur: cum non, nisi ipsorum amore, Deus effectus ad extra causet. Recurrunt nonnulli ad locum Pauli ita interpretandum, vt non de propria Theologico sensu, quo disputamus, prædestinatione, & electione ad gloriam æternam ibi ab Apostolo agatur: frustraneè tamen: Tum, quia de illa ibi agi ostendimus numero 3. & interpretationis illius coniecturas leuissimas discecimus numero 4. ac deinceps. Tum etiam: quia, vt ex illo loco gloria effectus prædestinationis propriæ, & Theologicæ non conuinceretur, eius tamen effectum esse dogma Theologicum, & Patrum est, vt nuper dixi; quod satis superque est, vt, non negari à Catholico Theologo debeat, sed admitti: illo igitur admisso, negatur gloriam formaliter, & expresse debere absolute, adhuc inefficaciter (quod solum Vasquez intendere poterat, cum efficacem voluntatem, seu electionem ad gloriam ante præuisa merita, ante quæ prædestinatio est, toto impetu impugnet vt quæst 3. videbimus) à Deo amari prædestinatione, qua absolute causatur remotè, quatenus immediatè causat gratiam auxiliantem, & iustificantem, eisque merita coadigna, quibus prædestinatus decedens meritoriè causat, obtinetque gloriam à Deo de facto, & executiua illorum remuneratione.

7. In voluntatibus autem diuinis, quæ remotæ solum causæ effectus sunt, quatenus scilicet aliqua immediatè apponunt, ex quibus effectus illi proueniant, opus non est formalem, & expressum illorum effectuum amorem formaliter contineri, sed illorum mediis quibus tandem effectus illi remoti apponendi sunt: & mediorum quidem immediatè apponendorum expressus amor efficax esse debet ni eius absoluta positio à creato arbitrio, & libertate etiam dependeat. Quod autem nihil creatum à Deo absque expresso, & formali ipsius amore causetur, vt probationi consequentiæ subsumebatur verum est: cum ob voluntatem Dei executiuam: tum etiam ob remotissime finis intenti causatiuam, nempe intentionem ipsius, qua ob perfectissimum modum agendi Deo agenti rationali primo, & perfectissime libero debet necessario tribui, vt non nisi propter finem operetur iuxta sæpe à nobis repetitum etiam naturalis Theologiæ dogma. De intermediis autem voluntatibus mediorum, & intermediorum electiuis, & executiuis ex intentione finis illius, eiusque motione à Deo habitis, & conceptis amari finem non oportet; sed eius amorem intentione illa, ex qua concipiuntur, pro prioi vero naturæ intentionali, vt diximus, supponere.

QVÆSTIO II.

Quonam tota essentia Prædestinationis contineatur?

Excluſimus quæstione 1. à prædestinationis essentia formalem, & expressum omnem finis amorem seu intentionem, siue efficacem, siue inefficacem, quorum Theologi aliqui vnam, alteram vero, alij in prædestinationis essentiam, volebant intrudere: iam verò, quænam in ea positiuè claudantur examinare oportet, atque statuere. Id quod breui, faciléque præstabimus ex dictis controuersia 6. de Prouidentia 4. secunda.

CERTAMEN I.

Memoratis sententiis alij nostræ scholæ propria ab authoritate statuitur.

1. SEntentiæ omnes de essentia prouidentiæ recitatæ controuersia 6. d. 2. quæstione 1. certamine 1. breui memorandæ hic sunt, non tamen Authores, quos pro vnaquaque citauimus recensendi; tametsi eorum plerique de prædestinatione potius, magisque ex professo, locis citatis disputantes suas sententias protulerint. Prima igitur sententia prædestinationem in actu imperij mentalis intellectuali imperatiui modi constituit. Sic Thomistæ citati eo certamine, numero 5. Ruiz verò numero eodem, & numero 12. in actu assertiuo de præsenti modi indicatiui præhabitæ absolutæ voluntatis diuinæ imperium hoc intellectuale quod prouidentiam, & prædestinationem, vt minimum compleat, constituebat. Herize recitatus ibi scientiam directiuam electionis mediorum ad finem prouidentiæ: quare, & prædestinationis imperium intellectuale abusiue dixit Thomistis nomine consentiens, à quibus re longissime discedebat: atque ita imperium intellectuale prædestinationem essentialiter constituere fassus est. Secunda, post trimembrem de imperio intellectuali memoratam, sententia in scientia practica directiua electionis mediorum ad finem connotante tamen ipsam electionem si tam prouidentiam putabat: quare, & prædestinationem in scientia de mediis efficacibus ad salutem eorum electione connotata docet consistere Patronos citauimus ibi numero 7. Ex quibus veteres simplicis intelligentiæ nomine rem scientiæ mediæ coërcebant Recentiores ex Molina nostro, quod ad prædestinationem attinet, scientiam mediam constanter, & distinctius designabant. Tertia sententia prouidentiam, & ad rem præsentem, prædestinationem in actu electionis, & præparationis mediorum efficacium ad finem adæquatè locabat siue solo, siue cum connotatione ad scientiam de mediis illis actus illius directricem. Authores citauimus ibidem numero 10. Quarta sententia ex actu scientiæ directiuæ electionis, & dispositionis mediorum, atque in re præsenti efficacium ad finem gloriæ obtinendum, atque in actu voluntatis electionis & dispositionis eorum mediorum per eiusmodi scientiam directo prædestinationem ex æquo constare docet. Doctores sententiæ huius dedimus ibidem numero 11. & certamine 5. numero 1. & quæstione 2. certamine 3. numero 1. Tametsi Doctores ante Molinam nostrum scientiam electionis mediorum efficacium ad gloriam consequendam re quidem mediam simplicis intelligentiæ nomine (nondum scilicet eius propria scientiæ mediæ voce adinuenta) coercebant. Cæteri vero post Molinam, & cum ipso scientiam mediam compellarunt.

2. Dicendum cum his Doctoribus sententiæ quartæ est. Prædestinationem, & scientia directiua ad electionem mediorum efficacium de factoque coniungendorum certo cum gloriæ à Deo intentæ assequutione, & electione eorum mediorum absoluta & efficaci (meritis prædestinati siue intermediis, siue postremis, & finalibus exceptis quæ absolute ad consequutionem gloriæ media fuerint) essentialiter ex æquo constitui, & adequatè compleri: excepi merita prædestinati: quæ etsi absolute media sint, & à Dei voluntate, & principaliter apponantur, non tamen ab efficaci voluntate ipsius possunt apponi iuxtà sæpè tom. hoc 2. & tom. 1. de Deo vno à nobis dicta de repugnantia voluntatis efficacis de actibus liberis potentiæ liberæ cum huius, & illorum libertate, (tametsi ea efficax de se voluntas per scientiam mediam reguletur) sine

qua meritum nullatenus esse potest. Quoad reliquum conclusionis est Doctorum quartæ illius sententiæ memoratæ de essentiali prouidentiæ constitutione: quatenus verò ad directionem scientiæ mediæ ad electionem mediorum efficacium spectat, est sententia omnium Doctorum Thomisticæ nostræ scholæ Iesuiticæ citatorum pro secunda, & tertia sententia de eadem prouidentiæ constitutione, ac reliquorum exterorum scholæ nostræ, & Molinæ ibi citati, & in concordia hos prolixo Elencho recensuimus tom 1. de Deo vno contiouersia 3. disputatione 1. quæstione 6. quorum computatum numerum plus trecentis viginti pro hac sententia constare tandem deprehendimus solus ex iis, qui decreta de se efficacia de actibus nostris liberis, siue effectibus per eos liberè à nobis obtinendis, atque auxilia intrinsecè efficacia ad illos exhorrent, ac scientiam subinde mediam admittunt, Neotericus nescio quis eam scientiæ mediæ directionem respectu electionis, & collationis auxilij extrinsecùs efficacis ad actum nostrum liberum, atque effectum quemvis vlrius per illum, qua liberum, à nobis obtinendum, tanquam libertati, & merito proinde actus illius contrariam, denegauit, ac subinde ad electionem mediorum, siue auxiliorum ita efficacium ad actus prædestinati honestos, & condignè meritorios gloriæ de facto per illos à prædestinato obtinendæ.

3. Solus inquam: Nam licet difficultate eadem, in quam recens Theologiæ auditor incidi: tactique (teste Herize post modum euulgato) nonnulli è Castellanis nostris Recentioribus fuerant, turbatus Herize ipse fuerit, demum non fuit à communi hac assertorum scientiæ mediæ, & vera doctrina deturbatus de eius ad mediorum, seu auxiliorum efficacium electionem, & collatiuam absolute voluntatem, vt citato loco vidimus directione; ille verò Recentior quamvis referat pro sententia, negant scientiæ mediæ eiusmodi directionem, vt libertati actus aduersam nostrum etiam Petrum Hurtado: illustratorem difficultatis prefatæ primum Castellanis, (vt Toletanus ergo nostris) inuentorem presso nomine ab Herize citatum verius, quam eius sententiæ Authorem dixisset: insuper asserit scientiam mediam, si causa sit collationis auxilij efficacis ad actum, vel eius oppositum, sine qua non conferretur, libertatem ad illum actum non perstituram integram: at vero tunc etiam semiplenam actus libertatem perstituram docet, se ad alia argumenta ab ipso efformata referens, & eandem aliquam actus libertatem semiplena maiorem, tunc etiam tuetur; immò eandem ac si scientia media causa, sine qua non, conferendi auxilij efficacis, non foret: id quod legitime, & irrefragabiliter ex iactis ibi principiis concludit maiori, quam solet, claritate: nam, quæ pro integritate libertatis, tunc etiam seruanda posuit ambagum amplius quam vtilitatis habent: & tandem hic author ita explicat conclusionem aduersam: vt Deus habeat decretum anterius dandi auxilium, si scientiam mediam de eius efficacia, siue consensus nostri conditionati sub illo, ac non dandi, si eam non habeat, sed oppositam potius de eius inefficacia, vel si actum liberum (& idem est de omissione) efficaciter præfiniat, dependenter à scientia media sciens reflexè se non daturum eiusmodi auxilium, si scientiam mediam inefficaciæ, siue actus non futuri conditionatè sub illo haberet. Absoluta autem directio electionis auxilij efficacis per scientiam mediam neutrum horum decretorum requirit: quare, & si ita positis actus libertas læderetur (de quo post modum) ex simplici, & absolutè tali scientiæ mediæ directione nec infertur, neque asseritur ab hoc Recentiore lædenda. Solus ergo Neotericus nescio quis alter.

4. Sed iam probatur conclusio ex Augustini definitione cap. 14. de dono perseuerantiæ. *Prædestinatio est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur*: quam definitionem recipiunt Theologi Doctores omnes ad vnum: ea vero præscientia, & præparatio suorum beneficiorum (media scilicet illorum electione, qua sola possunt præparari) in Deo ex æquo, & in recto ad prædestinationis essentiam explicandam, & definiendam ab Augustino adhibentur: Ergo vtraque in effectia prædestinationis includitur ex sancto Augustino, & schola tota Theologica eam definitionem admittente: quod autem præscientia ibi ab Augustino, vt pars essentialis prouidentiæ assignata scientia media sit facile ex eius definitionis verbis ostenditur: dicitur enim esse, *præscientia beneficiorum Dei quibus certissime liberantur, quicunque liberantur*: Ast media gratiæ seu beneficia Dei de se, & natura sua indifferentia, ac solum extrinsecus à consensu libero prædestinati efficacia, (vt ad eius libertatem seruandam est opus, vt sint) *quibus certissime liberantur quicunque liberantur*. Sola scientia conditionata, seu media de consensu, seu actu prædestinati conditionatè sumpto, si donantur esse possent: ergo ea præscientia pars essentialis prædestinationis ponitur Sancti Augustini definitione. Minor probatur: quia scientia simplicis intelligentiæ strictè dictæ præcise solum dantur gratiæ auxilia seu beneficia Dei, quibus liberati absolute possint, non autem *quibus certissime liberantur quicunque liberantur*. Scientia verò visionis strictè dictæ posterior natura prædestinatione, cuius effectus absolutus consensus est in eandem recidit sententiam. Augustini sententia alia 1. de prædestinatione Sanctorum capite decimo, ita prædestinationem à gratia auxiliante distinguentis: *Inter gratiam porro, & prædestinationem, hoc tantum interest: quod prædestinatio est gratia præparatio, gratia vero ipsa donatio.* Ecce enim præparationis solius ibi expresse meminit, quod id ad discrimen causæ, & effectus inter ipsam, & gratiam assignandam (quod solum intendebat) satis esset: præparationis tamen nomine præscientiam implicitè inclusit: sine qua præparatio gratiæ prædestinationi necessaria, & de se, & ex eius definitione esse non poterat. Denique prædestinationis essentiam præscientia conditionata constare sæpe aliud etiam agens supponit: sufficiat nunc ex ipso referre, quod de prædestinationis certitudine, & infrustrabilitate subibit de correct. & gratia capite septimo. *Horum* (prædestinatorum) *si quisquam perit, fallitur Deus; sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus*: & primo ad Simplician. quæstione secunda, ac epistola 105. de prædestinatione Sanctorum capite 16. *Cuius autem miseretur, sic eum vocat, quomodo scit congruere, vt vocantem non respuat*, & Ambrosius id ad Rom. 9. *Miserebor: cuius misebor*, ita paraphrasticè explicat: *misericordiam illi dabo, quem præscio toto corde conuersurum ad me.*

5. Eadem definitio sancti Thomæ prima parte, quæstione 23. articulo primo. *Ratio transmissionis creaturæ rationalis in finem vitæ æternæ*: Vbi rationem non pro actu intellectus diuini solum, sed pro tota interna Dei dispositione intellectuali, & affectiua ad saluandum, & certo ac infallibiliter saluandum prædestinatum posuit: ea quippe definitione prædestinationem ea acceptione, qua sagittæ in scopum certò, ac directo missæ in illum destinatæ dicuntur, (vt obseruabam controuersia sexta, de prouidentia d. 1. quæstione prima, certamine primo,) vtpote, dum ita prædestinationem definiuit: vt scilicet, tam certò, & infallibiliter interna illa Dei ratione, & dispositione mediorum efficacium ad vitam æternam iturum, peruenturumque prædestinatum doceret; atque in Scopum à Sagittario strenuo missæ sagittæ licet non ita, vt hæ à sagittarij decreto, & instabili ipsis impetu aguntur, & feruntur in Scopum, in vitam æternam ferantur aganturque Dei prædestinatione prædestinati, sed suo arbitrio, & libertate diuinæ prædestinationi, & gratiæ coagentes, & cooperantes, vt ex Sancto Thoma, & fide edoceam, & ratione: quocirca, cum nisi ex certa, & infallibili scientia media conditionatæ cooperationis prædestinati subdonandi auxilij hypothesi translatitij certò ad vitam æternam, sagittæ in Scopum inflatæ vllo vero sensu dici queat; eam ad mediorum efficacium, quibus, ac non aliter, in vitam æternam more sagittæ de facto, certoque transmittendam prædestinatum, atque electionis talis rectricem esse in prædestinatione sanctus Thomas docet. Dices fin-

etiam

ctum Thomam quæstione sexta, de veritate articulo tertio corpor. certi huius ordinis causæ prædestinationis ad finem, seu effectum ipsius rationem reddidisse cum vllum auxiliorum, quæ Deus in sua habet potestate, ex quo disponere, ac præparare potest, immò præparat, vt prædestinatus non cadat, si autem cadat vt resurgat, ac non pereat: quemadmodum ob cumulum infinitorum, vel pene infinitorum indiuiduorum speciei cuiusvis, quæ virtute omnipotentiæ suæ coërcet, vt vni pereunti alterum, & alterum speciei succedat, & substituat, in quo species conseruetur, perire hæc absolute, & prorsus corrumpi nequit: ac proinde species rerum incorruptibiles censentur; tametsi eorum indiuidua singula, & quatenus in singulis suis indiuiduis sunt, species etiam corruptioni subiaceant. Si autem S. Thomas scientiam conditionati euentus contingentis sub auxilio, si donetur, in prædestinatione includi, & electionem auxilij illius prædestinatione etiam inclusam, dirigere censeret, frustra ad eam moralem solum certitudinem ex cumulo illo auxiliorum petitam recurreret, vt certitudinem causalitatis prædestinationis ad finem, seu effectum, ad quem prædestinatio est, expediret; siquidem ratione scientiæ eius mediæ metaphysicam etiam certitudinem, Dei prædestinatione digniorem, & debitam in eius causalitate ad finem, & effectum inueniret. Non ergo eiusmodi scientiam agnouit: vel saltem noluit eam prædestinationi inseruire; nedum in ea includi, video in testimonij huius interpretatione ad rem præsentem vexatos Doctos Recentiores. Nam, quod rem scientiæ mediæ, S. Thom agnouerit, constat ex eius testimoniis pluribus datis tom. 1. de Deo vno contra. 2. de scientia.

6. Hærize d. 22. cap. 3. numero 18. respondet: non egisse ibi S. Thom. de certitudine formali causalitatis absolute prædestinationis ad salutem, sed de obiectiua auxilij congrui ad ipsam: quæ, cum in vnoquoque nulla sit, ad moralem illam cumuli auxiliorum recurrit: in hac solutione quiescit tandem Arriaga tom. 1. in 1. parte, d. 33. sect. 1. numero 5. vers. *Secundo ad Diuum Thomam.* Hæc solutio dat, nihil S. Thom. nec de scientia media, nec de certitudine formali prædestinationis, quoad finis obtentionem, & causalitatem cogitasse: immò nec vltra obiectiuam illam moralem certitudinem aliam formalem meliorem illi occurrisse: cum tamen ex obiectiua, formalis certitudo statim occurrat, ac desumatur: quare nec de obiectiua certitudine futuri contingentis ex necessitate consequenti, & suppositione quod sub conditione illius auxilij, & medij obtinenda esset salus, nec de formali scientiæ, & prædestinationis cogitasse tunc S. Thom. videtur. Id vero difficillimum est in eo, qui hoc ipsum apprimè nouerat, ac toties docuerat: scilicet morali solum illa, & obiectiua, atque inde formali etiam prædestinationis, ac minus, quam Dei prædestinationem deceat, nobili contentum ad nobiliorem aliam, ac prædestinatione diuina dignam certitudinem metaphysicam, cum ex parte obiecti sui (nempè conditionatæ futuritionis contingentis salutis æternæ sub eo auxilio & medio) tum ex parte sui, & formalis certitudinis metaphysicè, quam prædestinatio ratione scientiæ mediæ inclusæ continet in re momenti nati statuenda doctrinæ suæ, vel sui potius, oblitum S. Thom. non recurrisse. Secundò respondent Recentiores apud eundem Arriagam ibidem numero 4. versu, *vt ad Thom. exordiar.* adhuc præsupposita scientia media à S. Thom. in ea solutione locum eius solutioni fuisse: quia eadem posset scientia media videri multis vocationibus non consensurus. Vnde ad cumulum omnium pro certitudine euentus recurrendum videtur, vt S. Thom. recurrit, quasi eadem scientia media, cui determinatè consensurus ille sit, si donetur Deus nesciat. Nec satis est, quod pro hac solutione, seu interpretatione ipsi etiam probata respondet Arriaga: forte non consensurum illi, ni aliis prius vocaretur quibus scilicet, vt non cesserit, fracta tamen aliquantulum vocati peruicacia fuerit, ac durities emollita: verum tunc vocationes illæ anteactæ, ac mediis illis voluntatis emollitio ad hypothesim scientiæ mediæ consensus sub determinato auxilio, & ita dispositæ per anteactas vocationes voluntatis spectant: quin ad moralem consensus necessitatem ex toto cumulo, & collectione auxiliorum in Dei potentia contentorum recurrendum S. Thomæ esset; sed ad emollitionem voluntatis illius per tot anteriores vocationes, & consensum tandem conditionatum eius ita dispositæ sub vocatione postrema: quod totum scientia media determinata, ac metaphysice certa euentus sub vnoquoque ex anterioribus, & postremo auxilio, & vocatione habetur. Mitto aliorum Sapientium eius testimonij subtiles interpretationes, nec earum meditatas difficultatis ex eo propositæ solutiones.

7. Mens igitur Sancti Thomæ eo loci ac difficultatis inde ortæ, & propositæ solutio in aperto esse videtur: eum scilicet ad cumulum auxiliorum recurrisse pro ostendenda certitudine effectus, seu finis prædestinationis obtinendi non quasi oblitum satis ipsi scientiæ mediæ, & obiectiuæ: ac formalis eius metaphysicæ certitudinis, & infallibilitatis effectus ex purificata medij conditione per electionem eius, quam dirigit, & prædestinationis, quam constituit, immò vero illius valde memorem ad cumulum auxiliorum recurrisse: non quidem, vt inde moralem certitudinem scientiæ mediæ, & subinde prædestinationis, qua includitur, euentus contingentis absolutè futuri purificata conditione, siue obiectiuam siue formalem ostenderet: sed, vt metaphysicam certitudinem, cum obiectiuam futuritionis absolutæ finis, seu euentus contingentis, tùm formalem scientiæ mediæ, & prædestinationis purificata ex ipsis conditione demonstraret. Cum enim contra vtramque, & obiectiuam, & formalem certitudinem metaphysicam euentus contingentis, purificata etiam conditione, obiici posse videret auxilij cuiusvis, seu medij purificandi intrinsecam indifferentiam atque cum omissione contingentis euentus, seu finis, ad quem prædestinatione apponitur absolute, & purificatur, physicam etiam coniungibilitatem: quare, & posse metaphysicè, immo & physice contingere, vt prædestinatus aliquis periret, ad cumulum auxiliorum in Dei prædestinantis manu, & omnipotentia clausorum recurrit: cui toti collectiuè sumpto nulla, quantumvis rebellis rationalis creatura potest ita resistere, vt nulli ex illis sit consensura. Deique subinde dominium ad liberas etiam operationes ab ipso pro libito obtinendas excutiat. Inde enim fit, vt cui determinatè consensurus sit, ne cadat, vel permissa cadere resurgat, si à Deo donetur, ipsius scientiam mediam non lateat, quam de consensu rebellis creaturæ, quæ nulli ex toto cumulo auxiliorum consensura esset, non haberet; nec posset eam prædestinare vt d. 3. quæst. 1. ostendemus: quare, vt certitudinem metaphysicam, scientiæ mediæ, & prædestinationis, quæ eam includit purificata per ipsam conditione finis, seu euentus absolute apponendi rarione consequentis necessitatis ad cumulum auxiliorum in omnipotentia clausorum recurrit; non, vt moralis (seu quæcumque illa sit, de quo post modum quæst. 1. citata (consensus prædestinati necessitate toto illo cumulo auxiliorum suborta certitudinem causalitatis in finem, seu euentum contingentem absolutum purificata conditione explicaret, atque defenderet: id quod & verba ipsa Sancti Thomæ, & exemplum, & doctrinæ suæ consequentia demonstrant. Ex ea vero doctrina Sanctus Thomas nobis probata, fundataque quæst. illa 1. atque Recentiorum difficultatibus expedienda de cumulo auxiliorum, cuius omnibus, & singulis collectiue sumptis nulla creatura restituta sit, positive de facto resistere, difficilis ad speciem, obiectio est contra necessitatem directionis scientiæ mediæ ad mediorum efficacium electionem, de qua, & aliis certamine sequente.

CERTAMEN II.

A ratione eadem conclusio & libertatis nostræ stabilitur cum diuina prædestinatione concordia.

1. PRobatur à ratione conclusio: quia prædestinatio intrinsece, ac natura sua est certæ, infallibilisque causalitatis respectu finis gloriæ, & intermediorum contingentium, quorum, seu ad quæ prædestinatio essentia sua infrustrabilis est; nequit autem natura, & essentia sua infrustrabilis esse, certæque, & infallibilis causalitatis respectu finis intenti, gloriæ scilicet prædestinati, & intermediorum contingentium, quorum, & ad quem finem prædestinatio est mediorum efficacium electio, qua prædestinatio completur nisi ex scientiæ mediæ de futuritione conditionata effectuum intermediorum contingentium, & gloriæ subinde libere à prædestinato sub eis mediis obtinendæ directione habeatur à voluntate diuina; ergo scientia media eorum conditionate sub eis mediis futurorum requiritur ad prouidentiam: immò & ipsam cum electione illorum mediorum essentialiter ingreditur, & constituit: consequentia quoad directionem est euidens, quoad constitutionem, & ingressum scientiæ in prædestinationem efficax. Nam alioqui prædestinatio formaliter, & intrinsecè infrustrabilis non esset, nec certæ, & infallibilis causalitatis, sed solum præsuppositiuè, & extrinsece ratione scientiæ mediæ, quam extrinsecus supponit. Maior est constans dogma Theologicum adeóque de se rationis lumine constans, vt inde Pristi Hæretici Prædestinatores nostrarum voluntatum, & humanarum actionum libertatem cum infallibili intrinseca certitudine, & infrustrabilitate prædestinationis ipsarum consistere non posse censerent: ac subindè libertatem earum prorsus negarent: cui difficultati componendæ, & eorum errori ex ea suborto confutando diu multumque à Patribus, Boëtio, Augustino, & aliis præsertim Anselmo fuerit insudatum; quin tanto, tamque felicissimo labore obtineri potuerit, ne difficultate eadem ex prædestinationis diuinæ certitudine, infallibilitate, finisque, & effectus sui infrustrabilitate in eundem errorem acti postea alij Hæretici fuerint, Lutherani, & Caluinistæ, demum à proximo sæculo in eo perstiterint nostrarum actionum virtute diuinæ prædestinationis, seu præfinitionis ipsarum à nobis irresistibiliter libertatem negantes, vt vidimus tom 1. de Deo vno controuersia 3. d. 1. quæstione quarta & sexta.

2. Minor autem probatur: quia, ni scientia media dirigens auxiliorum, seu mediorum efficacium electionem, & cum hac prædestinationem constituens admittatur, alterum è duobus necessario fiet: nempe vel prædestinationem frustrabilem de se, & natura sua esse nec certè & infallibilis causalitatis in liberos suos effectus, & fines, contra statutam, fixamque apud omnes maiorem, vel effectus, & finis prædestinationis contingentiam, & libertatem perire contra id, quod in quæstione præsente supponimus, atque edocet fides: vel enim prædestinatio nostrarum actionum, & tandem gloriæ, seu electio illa respectu mediorum efficacium ab intrinseco efficax, etiam respectu actionum nostrarum, & gloriæ efficax est, ac proinde eius efficacia, siue mediatè, siue immediate ad absolutam actionum nostrarum, & gloriæ existentiam se extendit, vel nec immediatè, ac se ipsa prædestinationis illius intrinseca efficacia ad absolutam actionum nostrarum, & gloriæ existentiam terminatur, seque extendit, nec mediatè ratione intrinsecæ efficaciæ mediorum, & auxiliorum ad actiones nostras honestas, & gloriæ meritorias apponendas: quia, nec earum voluntas Dei efficax est, nec media, & auxilia ad eas obtinendas electa, & dispositia Dei prædestinatione efficacia essentia sua, & intrinsecus sunt, sed indifferentia de se se, & cum omissione actionis nostræ, ad quam prædestinatione diuina eliguntur, ac disponuntur componibilia. Si primum: cum, tam Dei voluntas, & prædestinatio, quam media ad actionem nostram, ac subinde gloriam obtinendam prædestinatione electa, & dispositia illas natura, & causalitate physica antecedant efficacia intrinseca prædestinationis, seu electionis, & mediorum: quare, & determinatio & necessitas, vt illæ absolutæ sint antecedens illas natura, natura & causalitate erit: ac subinde earum libertatem euertent: vt tom. 1. de Deo vno controuersia 3. d. 1. tota præsertim q. 6. à ratione effugiis omnibus obturatis euincimus. Si autem dicas secundum: cum, nec in prædestinatione, seu electione mediorum indifferentium prædestinatione electorum de se efficacia intrinseca actionis nostræ, & gloriæ absolute apponendæ sit physica, & metaphysica necessitas, vt apponatur absolutè, atque effectu, & fine non careat prædestinatio, in ipsa eiusque mediis non sit, quæ cum indifferentia eius, & mediorum intrinseca contradictorie repugnent: ergo, & prædestinatio effectu, & fine, ad quos prædestinatio est, natura sua frustrabilis, nullamque physicam, aut metaphysicam causalitatis certitudinem in finem, & effectus suos contingentes, & liberè obtinendos habebit ni scientia media de conditionata futuritione ipsorum sub his, vel sub illis mediis eorum, quæ prædestinatione apponenda sunt electionem dirigat atque ea prædestinationem, vt diximus constituat.

3. Hac quidem ratione non solum conclusio nostra, sed & libertatis, & meriti actionum sanctarum Prædestinatorum, & deinde gloriæ, ad quam prædestinati (suo quisque gradu) sunt, cum certitudine, & infallibilitate causalitatis in ipsas, & infrustrabilitate diuinæ prædestinationis concordia probatur, & clarescit: & ea sanè iam pridem contra Prædestinatores à Patribus adinuenta, & tradita, & ab Anselmo ad Scholasticum morem cæteris proximius in sua concordia digesta, aliasque sæpe, ac per partes (vt se occasio dabat) sparsim (sicuti & Scholastici veteres præstiterunt) vt constat testimoniis, quæ ex Patribus, & Scholasticis pro luximus tota fere controuersia 3. citata. Cæterum ex sparsis his Patrum, & Scholasticorum testimoniis penetratis subtiliterque ad scholasticam formam & dictum contextis, ac præcipuè ex profunda concordiæ Anselmi meditatione, atque intelligentia, concordiam eandem opusculo integro tituli eiusdem edito noster Ludouicus Molina adeò prouexit, & illustrauit, vt illius Author magna sui & Societatis nostræ gloria apud scholas, non immeritò, à plerisque habeatur, easque, magnam partem, viderint alij an melioretu, assecias fuerit, vt constat ex citata illa controuersia 3. ex ibi autem iactis principijs, & controuersia 4. de voluntate d. 6. quæst. 2. & controu. 6. de prouid. d. 2. q. 2. certum, breui, & facillimè concordia hæc explicatur: liberas quippe arbitrij, & operum, ac meritorum prædestinati, ac subinde consequutionis gloriæ ab ipso, cum nihil in prædestinatione sit physice ac metaphysice cum prædestinati absolutis meritis prius natura connexum, nec, qua mediorum electionem continet (cuius efficacia intrinseca erga absolutam eorum appositionem solum est) ibique sistit, nec vlterius ad prædestinati opera merita & gloriam absolutè apponenda progreditur: nec rationem scientiæ mediæ, quæ electionem illam dirigit, atque in prædestinatione clauditur: cum eiusmodi scientia purificata etiam conditione cum absoluta operum, & gloriæ prædestinati positione, physice aut metaphysicè intrinsecus connexa non sit, sed extrinsecus solum connexione logica, & arguitiua (vt sic loquar) mutuoque accepta & eadem obiecti sui conditionati cum respectu absoluto, vti conditio, & hypothesis, sub qua futurum conditionatè est, purificetur: neque ratione intentionis gloriæ prædestinati ad eius prædestinationem præsupositæ, quam intrinsecè efficacem non esse, immò neque esse posse citatis locis ostendimus: nec ratione mediorum efficacium ea electione præparatorum dispositorumque: cum de se, & intrinsecus indifferentia sint solumque extrinsecus ab opere ipso prædestinati conditionatè futuro efficacia: sit plane, nullam physicam efficaciam, determinationem, aut necessitatem antecedentem

dentem natura, & causalitate, siue ab intrinseco prædestinationis, siue ab extrinsecùs præsupposita intentione gloriæ prædestinati, siue à mediis efficacibus prædestinatione præparatis, & absolute dispositis ad prædestinati opera gloriæque assecutionem absolute absolutam præcedere: quare nec operum prædestinati, nec subinde gloriæ per illam obtinendæ contingentiam ac libertatem lædi prædestinatione vllatenus posse; siquidem sola determinatione, & necessitate antecedente natura, & causalitate respectu operis faciendi, siue, vt opus sit, lædi potest arbitrij atque operationis eius absoluta libertas, vt citatis locis ex Boëtio, Anselmo & cæteris Patribus, & naturali ratione demonstrauimus latissime. Vnde altera concordiæ pars ex parte libertatis arbitrij, & operum nostrorum cum diuina prædestinatione facilis est, atque vt reor apertissime demonstrata.

4. Neque vero ex parte certæ atque infallibilis causalitatis prædestinationis, & infrustrabilitatis ab effectu, & siue, ad quem prædestinatio est ob arbitrij nostri ad eiusmodi effectus, & fines præstinationis indifferentiam & cum eorum defectu, & negatione compossibilitatem seu componibilitatem, ac subinde in eorum effectuum, & finium positione, & assecutione contingentiam, & libertatem ab arbitrio nostro exercitam, concordia ista deficiet. Etenim, licet ob præfatam arbitrij indifferentiam, effectuumque, & finis absolute ab ipso apponendorum contingentiam & libertatem (quam posita etiam prædestinatione ostendimus) necessitatem causæ, siue in absolute causando respectu illorum habere prædestinatio nequeat: quare neque necessitati causandi, & antecedenti ad illos absolute apponendos, innixam certitudinem, infallibilitatem, atque infrustrabilitatem; ast, cum scientiam mediam de futuritione conditionata finis, & effectuum prædestinationis contingentium, ac liberorum sub mediis eligendis, electionis ipsorum directricem prædestinatio claudat: quare, & secundum intrinsecum sui: nempe scientiam mediam, futuritionem finis, & effectuum conditionatam, si ea media eligantur, & apponantur, supponat, atque electione eorum absoluta, in prædestinatione item intrinsece, & essentialiter inclusa, absolute apponantur atque contingentium illorum conditiones purificentur: neque cum contingentis, & liberi finis, & effectus conditionate sub eisdem mediis futuri prædestinatione posita (quæ media, seu conditiones easdem purificat, & absolute ponit) absolute esse negatio finis, & effectuum prædestinationis vllatenus potest: quare nec prædestinatio fine, & effectibus suis frustrari: sed illos certò infallibiliter, & necessariò obtinebit: ea scilicet necessitate illos obtinendi, qua conditionate futurum purificata, positaque absolute conditione sua debet in absolute futurum transire, atque illico transit, eaque impossibilitate deficiendi à futuritione absoluta, qua conditionate futurum absolute posita, & purificata conditione sua non esse absolute futurum minime potest: ea vero nec physica necessitas causalitatis, & antecedens natura futuri conditionatè, purificata etiam conditione ad se ipsum absolute futurum, siue ad absolutam sui futuritionem est: sicuti, nec defectus, & negationis sui absolute impotentia physice antecedens, ac pro naturæ priori physica defectus sui impossibilitas, vt patet, ac ostendimus controu. 4. d. 2. q. 2. sect. 5 sed tam necessitas essendi absolute purificata conditione, quam impossibilitas, seu impotentia non essendi tunc absolute logica, arguitiua, & consequentiæ, ac mere consequens est: qua nimirum id, quod est, & ex suppositione, quod sit, necesse est esse: ac subinde non esse est impossibile. Ea quippe solum necessitas eiusdem ad seipsum, vt sit, & impotentia seu impossibilitas, vt non sit esse cogitarive potest. Constat autem consequentem solum necessitatem essendi, & impotentiam, seu impossibilitatem non essendi contingentis, & quantumvis liberi effectus, quamdiu est, siue ex suppositione, quod sit, ipsius contingentiæ, causæve suæ indifferentiæ minime officere. Dixi autem prædestinationis necessariam coniunctionem cum absoluta finis, & effectus sui absoluta existentia, ac proinde causalitatis eorum certitudinem infallibilitatem, atque infrustrabilitatem ex præsuppositæ à scientia media (quam præstinatio includit) futuritione conditionata illorum sub mediis eligendis, & mediorum purificatione solummodo, venire, esse immò illam ipsam, quam conditionata futuritio, contingentis cum sui absoluta futuritione, posita absoluta conditione, habet. Tum illius absoluta futuritione, & scientia media, ac ratione ipsius prædestinationem, extrinsecùs, mutuóque acceptam solummodo: si enim intrinsecam aliam cum futuritione absoluta contingentis, purificata conditione per prædestinationem admittas, rem admittes contradictoriam, & impossibilem, ac simul contingentis libertatem euertes. Vtrumque ostendi citatis proxime locis, præsertim vltimo.

5. Rationes alias afferunt Doctores nostri, Soarius cum suis præfinitoribus antecedenter, cum gloriæ per merita prædestinati obtinendæ, tum cæterorum actuum liberorum, & effectuum contingentium ipsius: quia (inquiunt) imprudenter quis efficaciter intendat, ac præfiniat finem, aut effectum ab alterius voluntate, & arbitrio pendentem, quin prius media potiora, tutioraque ad eius voluntatem flectendam in illum, vt ab ea finem, seu effectum obtineat quam possit certo rimetur mente iudicioque, & discursu ex notis experimento similium genio, & inclinatione illius, à quo effectus libere obtinendus præfiniendus est, perquirat & coniecteur: saltem is qui futuri conditionate euentus sub hac, vel illa hypothesi, & peristhasi rerum scientiam certam habere non potest, vt in viris cordatis, & sapientibus quotidie experimur: quo suo studio satis ostendunt totis se nisibus, & animi, & mentis contentione, quam possint, certam contingentis conditionati scientiam indagare prius, vt post modum illud esse, quo absolute efficaciter ex parte sua velint, & ab alterius libertate obtinere prudenter intendant, atque ex ea intentione aptiora, illique obtinendo ex præcognitis securiora media eligant, & apponant: ergo ad absolutam efficacem intentionem finis, & effectus contingenter, & libere ab alterius arbitrio obtinendi prudenter concipiendam expectanda est ab ita illum absolute efficaciter intenturo, quam possit certissima scientia euentus, seu finis ab alterius arbitrio obtinendi, sub mediis indifferentibus de se se, vt libertati eorum seruandæ oportet: atqui ita inuenturus, & præfinieturus absolute, & efficaciter Deus finem gloriæ, & effectus liberos prædestinato, atque ab eius arbitrio obtinendos, potest habere certam eorum, atque metaphysice infallibilem conditionatam scientiam: ergo, vt prudenter absolute efficaciet, & antecedenter eos intendat, ac præfiniat, mediaque efficacia ex ea intentione efficaci deinceps eligat, & apponat, scientiam mediam finis, & effectus illius contingentis, & liberi prædestinato expectare debet, vt prudenter illos efficaciter intendat, ac præfiniat, mediaque ad illos obtinendos suauis efficaciæ prædestinatione sua eligat, & apponat.

6. Item: quia in quocunque efficaciter antecedenter intenturo, & præparaturo media ad effectum contingentem præuenire efficacis suæ voluntatis infrustrabilitatem, quantum potest perfectio, ac prævenire minus, quam potest, explorata, Deoque indigna imperfectio. Hæc vero ratio supponit possibilitatem diuinæ præfinitionis, seu voluntatis diuinæ absolute efficacis & antecedentis de fine & effectu nobis contingenti, & libero, quin huius, & arbitrij nostri libertati officiat, dummodo voluntas, & præfinitio illa per scientiam mediam reguletur; eam vero sententiam aperte, vt arbitror, confutauimus controu. 4. de volunt. d. 6. quæst. 2. Ad præfens autem missis nostri Herize impugnationibus quæ inibi à nobis datas recident tandem, vt vrgeant. Inquiro an electio mediorum efficacium cum gloriæ assequutione coniungendorum ordine prædestinatiuo à Deo habenda eam intentionem efficacem, & antecedentem actus nostros liberos, & gloriam per illos, ac subinde contingenter obtinendam necessario requirat, necne? Si non requirit, scientia media ad prædestinationem titulo antecedentis efficacis intentionis gloriæ ad prædestinationem, & electionem mediorum efficacium, certo cum gloria prædestinati, & infallibiliter coniungendorum non requiretur. Siquidem ex non efficaci gloriæ intentione, & electio, & prædestinatio illa haberi à Deo absolute potest. Requiri autem per hoscc non potest, qui

qui ex inefficaci haberi vtramque à Deo absolute posse constanter defendunt. Sed nec per rationem potest requiri: quia cum præfinitio illa principium essentiale proximum, & sine quo non electionis, & prædestinationis sit, à qua sola, vel in hypotesi, vel absolute auxilia, & media illa efficacia certo, & infallibiliter conjungenda cum gloria prædestinati purificari, apponive possint: implicat ante præfinitionem electionem, & prædestinationem. scientiam mediam præcedere vti eas regulas, quas essentialiter, & necessario supponit.

CERTAMEN III.

Prædestinationis ex inefficaci gloriæ intentione per scientiam mediam constituendæ ratio vlterior.

1. LEssius noster de auxil. cap. 4. num. 16. Molina 1. part. quæst. 22. art. 1. ad 2. quibus Herize subscribit citatis tract. 3. art. 22. cap. 3. num. 25. probant: quia, etsi eodem auxilio, sub quo gloria, & effectus noster contingens libere habendi essent, ex quacunque scientia simplicis intelligentiæ solum electo, & dato gloria, & effectus noster contingens absolute, & libere obtineretur: ac proinde neque gloriæ effectus contingentis absoluta existentia, neque eorum cum auxilio eiusque causalitate absoluta eo posito coniunctio directione scientiæ mediæ ad eius electionem, & appositionem absolutam, non habeant opus: at perfectio diuinæ prouidentiæ ex parte Dei prouidentis requirit vt ante auxilij, & medij de se indifferentis electionem, & appositionem absolutam, quæ sub illo futurum, vel non futurum sit, si adhibeatur, adhuc ex inefficaci finis intentione, à Deo præuoscatur ne æco modo, & in incertum tendat, id quod latè ex scriptura Augustino, & Ambrosio recitatis à nobis certam. 1. n. 4. sub finem. Herize num. 25, & 26. fere toto probare contendit: ita vero, vt ad prouidentiam omnem diuinam obiectiue liberam saltem ex inefficaci etiam finis intentione generice sumptam, cognitionem euentus liberi sub medio eligendo si daretur, spectare Patres docuerint. Hoc autem generalius est, quam testimonia Patrum, quibus probat: cum hæc de speciali prouidentiæ specie, scilicet prædestinatione sint: neque iam ab authoritate, sed à ratione de necessitate directionis scientiæ mediæ ad efficacium mediorum electionem à Patribus, & à tota nostra schola asserta res agatur vt doctrinæ eorum & nostræ ratio Theologica assignetur in huius Doctoris & reliquorum Vasquez nostri asseclarum sententia negante prædestinatione efficacem voluntatem gloriæ prædestinati, supponi nec includi. Secundo non satisfacit obiectioni à se allatæ numero 26. quod ex inefficaci intentione finis, sicut efficacia media apponere ad illum obtinendum, neque obtinere Deus cogitur ita mediorum efficacium conditionata scientia, sed solam possibilitatem efficientiæ, siue actiuitatem, & eorum de se se conducentiam ad finem simplici intelligentia prænosse debebit, habebitque satis, ea siquidem scientia nouit, quod satis est, vt cordate apponat media, quibus finis absolute possit obtineri, quod solum intentio illa, vera quidem, & seria, sed inefficax reposcit.

2. Quod si vltetius medium non solum actiuum sit, sed de facto effecturum, & extrinsecùs efficax, eoque finis, seu gloria de facto obtineatur vltra Dei intentionem non erit, (nedum contra illam) cum illam non esse possibilem sed absolute existentem, & de facto à prædestinato obtineri verè desideret Deus & intendat. Confirmatur: quia prouidentia diuina erga reprobos, & præscitos vere diuina, ac Deo digna prouidentia de eorum salute est, atque ex seria, veraque intentione, etsi inefficaci, salutis ipsorum à Deo præhabita, ac præsupposita est: immò, vt Herize, tam hic, quam alias sæpe supponit, æque eiusdemque serietatis, & propensitionis in ipsorum, atque in prædestinatorum salutem: ergo in ea prouidentia salutis reproborum ex æque serietatis & propensitionis in ipsam, atque in salutem prædestinatorum intentione præsupposita, nulla est Deo indigna imperfectio: atqui ex simplici solum intelligentia conducentiæ mediorum prouidetur per illam reprobis de mediis ad salutem: ergo in primis de ratione prudentis. Deoque dignæ prouidentiæ erga effectum contingentem, & gloriam, seu finem quempiam libere à nobis obtinendum ex inefficaci eorum intentione habitæ, non est media ad gloriam, seu finem contingentem amplius, quam ex scientia simplicis intelligentiæ de conducentia mediorum ad ita præintentam gloriam, seu finem contingentiæ similis obtinendum de mediis ad ipsum à Deo prouideri: quandoquidem species aliqua prouidentiæ veræ diuinæ. Deoque dignæ ex simili inefficaci finis intentione salutis reproborum à Deo sola simplicis intelligentiæ de mediorum conducentia ad illam obtinendam habetur. Infero secundo ergo perfectè, seque digne Deus ex sola scientia simplicis intelligentiæ de conducentia mediorum efficacium de facto prouidebit de mediis ad salutem similiter inefficaciter nec magis præintentam prædestinatis. Negas consequentiam hanc: quia ne temerè, & cæco modo media apponat vltra conducentiam intrinsecam eorum ad finem prænosse debet, quem sint effectum habitura, ne imparatum, nec latis prouidum, prouidentiæ suæ effectus excipiant. Contra: ergo, & prænosse debet non solum scientia simplicis intelligentiæ conducentiam mediorum, de quibus prouidet reprobis; ad salutem, sed etiam scientia media de reproborum abusu, & perditione prænosse debet, quem exitum media sufficientia ipsis prouidentia ita eligenda & adhibenda habitura sint, vt de mediis illis ad salutem absque imperfectione, seque digne Deus reprobis prouideat: ne imperatum ipsum, nec latis prouidum euentus prouidentiæ illius suæ erga salutem reproborum excipiant. Hoc autem & antecedenti contradicit & dogmati Theologico, in quo ipsum fundatur: nempe Deum non prouidere reprobis de mediis ad salutem ex scientia media perditionis conditionatæ ipsorum sub eis mediis si eis donentur, seu quia prænouit illos sub eis mediis perituros: id enim est, vt pietate diuina indignum & seriæ voluntati salutis eorum, & vero dolori de eorum perditione aduersum, & quasi de industria eos perdere voluisse.

3. Sed enim ratio hæc nostrorum Molinæ Lessij & Hærize si non ex prædicato vniuersalioni prouidentiæ diuinæ, vt postremus voluit reddatur) ne postra ea à nobis asurda, & impugnationes incurrantur) sed ex prædicato specialis prouidentiæ perfectissimæ (sanctimodi prædestinatio Sanctorum ad gloriam est) duplici fundamento ex factis à nobis principiis controu. 6. de prouidentia firma consistet. Primum ex suppositione, quod æqualiter inefficaci gloriæ intentione, & propositione, vt illam tam prædestinati, quam reprobi obtineant, præsuppositæ, prædestinatis præ reprobis speciæ illa prouidentiæ perfectissima (prædestinatione nimirum) de mediis efficacibus ad eam de facto obtinendam prouideat: cum tamen ex vi intentionis, & propensionis affectiuæ Dei ad vtrorumque gloriam prædestinatis qui sunt, sufficientia solum, nec de facto effectum habitura; iis autem qui nunc sunt reprobi, efficacia auxilia, & media ad gloriam habitura, quæ absolute effectum posset prouidere: si enim ex speciali ratione prædestinationis eueniat, impugnationes, & absurda contra Herize producta cessabunt, ratioque necessitatis directionis scientiæ mediæ ad mediorum efficacium prædestinatis prouidendorum electionem, & appositionem absolutam prædestinatione exercendam, quæ insufficientiam solum pro reprobis prouidentia: & electione locum non habeat assignabitur: specialis autem ratio cur electio mediorum efficacium prædestinatione incluſa, ac subinde eorum absoluta appositio ex æque inefficaci, nec magis propensa ad prædestinati, quam ad reprobi salutem intentione præsuppositæ per scientiam mediam dirigi, ac regulari debeat, secus autem electio mediorum sufficientium solum in prouidentia pro reprobo habenda ex dictis controu. 6. de prouidentia di-

quibus.

quæst. 2. cert. 2. à num. 8. & cert. 3. petenda est. Etenim, licet ex vi æque inefficacis illius intentionis gloriæ, & salutis vtriusque efficacis medij ad salutem electio, & appositio habenda à Deo necessario non sit, haberi tamen absolute à Deo potest: vbi autem à Deo absolutè habetur dubio procul fini gloriæ præintento obtinendo ab eo, respectu cuius ea electio habetur, directe quidem magis conducit; ac inseruit: eligere autem, & apponere medium fini vere ac serio præintento directe inseruiens, & conducens, non vero ex scientia conducentiæ, & in seruitutis, (vt sic loquar) ipsius directæ ad ita præintentum finem seriæ illius finis intentioni, vt non aduertatur, minus sane concordat; ac plane euentus curam, quæ haberi absolute ex ea intentione ab eligente medium illud potest, negligi plane connincit: quod quidem electionis, & specialis illius prouidentiæ, atque de medio efficaci ad finem ita prouidentis prædestinato ipsumque prædestinantis imperfectio est: quare, & æco modo, ac temere de medio illo prouidere, vt imparatum, & quasi inuoluntarium gloriæ absolutus euentus Deum prædestinantem inueniat vitio ipsi iure verteretur: in prouidentia vero medij sufficientis ad salutem erga reprobum habita, cum nullo alio quam intrinseca, & essentiali conducentia ad finem præintentum medium conducat, & inseruiat quæ tota simplicis intelligentiæ, scientia sola Deo electuro innotescit. Scientia vero conditionata quæ sub eius hypothesi à Deo electuro habetur haberiq; potest de non obtinenda gloria reprobi, si illud medium eligatur & apponatur, sit, quæ præintento fini aduersatur, atque eius intentione præsupposita ab eius electione Deum retardat, nec potest inducere, sit: quod ad eiusmodi electionem sola simplicis intelligentiæ de conducentia medij illius, & possibilitate gloriæ obtinendæ per illud inseruiat: quia ea potentia absoluta gloriæ à reprobo obtinendæ per eiusmodi electionem, & prouidentiam solummodo constituenda dignoscitur, tametsi non vt dirigens, & inducens ad eam electionem, sed ab ea potius Deum retardans comitanter solum scientia conditionata de non obtinenda gloria sub illo medio, ita prouidenti, & omniscio Deo adsit.

4. Secundum rationis eiusdem tuendæ firmum etiam fundamentum adhibendum est ex dictis ead. contr. 6. d. 3. q. 1. cert. 2. à n. 4. & cert. 3. n. 5. & 6. vbi serietatem, & propensionem veræ intentionis diuinæ (inefficacis tamen absolute) erga finem aliquem causis secundis liberis contingentem (qualis est finis gloriæ à creatura rationali arbitrio etiam suo obtinendæ) minutius, quam Scholastici cæteri, perscrutantes inter plura alia scitu digna, deprehendimus: intentioni veræ, ac seriæ Dei inefficaci erga eiusmodi finem tantam serietatis, ac propensionis affectiuæ erga ipsum diuersitatem, & inæqualitatem, citra efficaciam absolutam, atque intra inefficaciam absolutam contentæ posse competere, vt Deum inefficaciter eum finem intendentem ad media solummodo efficacia eligenda, & apponenda vi propensionis in finem illum intentionis (intra inefficaciam tamen) summæ determinare antecedenter possit. Id autem minus res Theologicas hactenus scrutantibus, atque de diuinis ad humanorum effectuum normas, & leges definientibus, difficile, adeo cert. illo 2. à n. 4. rationibus Theologicis complanauimus, atque emolliuimus, vt, an demonstrauerimus, lis, vt minimum aliis iure esse possit: inæqualitates alias serietatis propensionis affectiuæ in finem veris, seriisque intentionibus intrinsecus certam. illo 3. reperimus, & adeo in aliquibus earum minimam, vt ad efficacia media eligenda Deum intendentem non solum adigere; sed vel agere nequeant, vel mouere; sed ad sufficientia solum: imò, & ex sufficientibus & inefficacibus minima: eam vero in aliis, quæ vt cogere ad electionem efficacium non valeat, mouere tamen, atque agere ad illam Deum intendentem possit, & hanc intentionem, nec summum, nec prope summum serietatis & propensionis affectiuæ (citra efficaciam vero) attingere non debere ostendimus citato numero sexto vbi, & numero 7. ostendimus. Inde vero esse veram, ac seriam Dei erga reproborum etiam salutem inefficacem intentionem nec minimo vel circa circum serietatis, & propensionis contineri. Hac vero propensionis, & serietatis inæqualitate in intentionibus Dei efficacibus erga finem creaturæ rationali contingentem, libereque eius etiam arbitrio absolute obtinendum (ac in re præsente gloriam à prædestinatis) deprehensa, adest facilis; nec vna tantum ratio necessitatis directionis scientiæ mediæ ad electionem mediorum efficacium pro Prædestinatorum gloria absolute obtinenda in eorum prædestinatione absoluta.

5. Prima: si intensionem salutis eorum summe intra inefficaciam absolutam nec illius consequendæ libertati, & merito prædestinati aduersam) serietatis, & propensionis ad ipsorum salutem esse dicamus; tunc enim ex ea intentione æque determinatus antecedenter manet Deus ad mediorum efficacium electionem absolutam, & appositionem, vt nuper dicebamus, ac si intentio illa efficax foret; ex ea vero antecedente determinatione media absque notitia efficaciæ ipsorum eligere absolute, & apponere æque imprudens (quantum ad eorum electionem, & appositionem attinet) foret, ac si ex efficaci salutis intentione & præfinitione ea eligeret, & apponeret: sed, quoniam paucorum ex prædestinatis salutem summa ea serietate, & propensione præintendisse Deum arbitror (vt de eximie, quos vocant, prædestinatis Theologi aliqui censent) nec nobis in re Theologica pro libito diuinandi genium est: etsi rationes Theologicæ quæstione 3. pro horum numero decurtando non adessent: sit ratio secunda, eorum omnium salutem vltra mediocritatem, versusque summum serietatis, & propensionis præintentam à Deo fuisse: ex qua adeo seria, & propensa salutis ipsorum intentione in Deo præsupposita, minus etiam prudenter se Deus gereret, si mediorum efficaciam ad salutem prædestinatorum quam versus, ac fere prope summum serietatis, & propensionis intendebat, ante eorum electionem, & appositionem absolutam non prænosset, media vtique scientia. At inquies ex intentionis præsuppositæ serietate, & propensione in reproborum, qui sunt saltutem, moueri Deus posset vt efficacia ad illam auxilia conferret, quo in casu prædestinati essent, quin è physica, & morali determinatione intentionis præsuppositæ ad auxiliorum efficacium electionem scientiæ mediæ necessaria directio probati queat. Respondetur ad quæstionem de facto, & necessitate scientiæ mediæ includendæ in prædestinatione, quæ est ad directionem electionis mediorum efficaciam quæ de facto in prædestinatione includitur; quam certam, & infallibilem de consequutione finis, & effectus ad quam prædestinatio est, scriptura, Patres, & Theologi asserunt satis rationis assignari ex inæqualitate, & excessu serietatis, & propensionis ad prædestinatorum salutem in intentione diuina salutis ipsorum præsuppositæ ad electionem mediorum efficacium, de quibus nunc de facto ipsis prouidetur: Tametsi alias prædestinatio aliqua ex æque, nec magis seria, & propensa intentione salutis, quam quæ nunc ad prouidentiam mediorum sufficientium pro reprobis supponitur, non repugnaret, vt repugnare deinceps ostendemus.

CERTAMEN IV.

Rationes aliæ vindicantur.

1. DVas alias rationes dedit nobis Vasquez noster prima parte, d. 93. capite primo, numero quarto & quinto. Primum: quia tametsi ex inefficaci intentione salutis auxilia efficacia à Deo prædestinatis donentur, bonus tamen eorum vsus Deo, & principaliter tribuendus est ex scriptura Patribus, & Theologia tota, dogmatica etiam: ergo debet Deo auxiliorum efficacium bonus vsus noster voluntarius esse. Ast nequit Deo esse voluntarius, nisi ex scientia media efficaciæ ipsorum, siue futuritionis conditionatæ boni nostri vsus sub illis ab ipso donentur, vt patet: ergo ex ea scientia media debent à Deo donari. Secundam rationem sic instruxit: vocatio con-

grua, siue efficax auxilium prædestinatione à Deo collatum rationem specialis gratiæ, præsufficiente à Deo alias conferendo, & reprobis collato, debet necessario habere, sicuti habere debent proprij omnes, & directi prædestinationis effectus. Atqui nequit auxilium, seu vocatio congrua, & efficax rationem specialis gratiæ, & beneficij Dei habere, nisi ex scientia efficaciæ, & congruitatis ipsius bono vsu conditionate sub ea vocatione futuro constitutæ, & ex quo maius nobis bonum esse habet, vocatio illa à Deo donetur: ergo necessario ex scientia media efficaciæ, & boni illius nostri vsus conditionate futuri debet nobis à Deo donari. Maior est dogma Theologicum: minor probatur, quia quidquid commodi, bonique nobis, quantumvis magni, ab ignaro confertur, nobisque ex illo percipitur, beneficij, & gratiæ (nedum specialis, & maioris gratiæ à Deo perceptæ) nequit rationem habere. Secundo: quia si nuda vocationis, & auxilij à Deo donandi, donatique de facto, bonoque ipsius nostro vsu conditionate futuro non attento entitas consideretur, cum sæpe reprobi crebrius; intensiusque vocentur, maior absolute gratia, & beneficium ex prouidentia erga reprobos ipsis, quam ex prædestinatione prædestinatis conferetur, contra dogma Theologicum præfatum. Ratio vtraque displicet nostro Herize loco citato, impugnaturque impetu magno numero 24 per paginam integram; eius tamen impugnationes omnes facile exarmantur ex prænotatis num. 4. & inde deductis num. 5. Nituntur enim in eo omnes: quod, nisi ex præsupposita formali intentione efficaci gloriæ, aut consensus ad illius affectionem à prædestinato, vel saltem interpretatiua in ipsa medij efficacis electione inclusa (quam nec ipse, nec Vasquez nec nos admittimus) nec specialis gratia in donatione auxilij efficacis, prædestinato, tametsi ex efficaciæ eius conditionata scientia donetur, possit reperiri, nec bonus noster auxilij efficacis vsus Deo voluntarius reputari. Posita autem inæqualitate, & excessu serietatis, & propensionis erga salutem prædestinati, vel in summo, vel versus, aut prope summum in intentione absolute inefficaci, ex qua prædestinato præ reprobo auxilia efficacia donentur. aderit Deo determinatio antecedens ad auxiliorum efficacium præ sufficientibus electionem pro prædestinatis, ac subinde in horum electione, & boni vsus ipsorum, & consequutionis gloriæ à prædestinato interpretatiua voluntas, ratione quarum, & formalis intentionis præsuppositæ, vel summæ, vel prope, aut versus summum seriæ, & propensæ in prædestinati salutem, & interpretatiuæ in electione ipsa mediorum efficacium inclusæ (citra absolutam earum efficaciam, & connexionem intrinsecam absolutam prædestinati consensui, & cum salute) id totum specialis gratiæ, inefficacis auxilij donatione, & voluntarietatis boni vsus, & consequutionis salutis à prædestinato ex directione scientiæ mediæ reperitur, quod ex formali, & interpretatiua intentione, ac præfinitione efficaci absoluta boni illius vsus, & consequutionis absolutæ gloriæ ipse volebat reperiri.

2. Non possum autem non mirari Doctorem hunc, qui formalem consensus nostri liberi, & gloriæ per illum obtinendæ, ex qua præsuppositia efficacia media prædestinato à Deo eligantur, & donentur auersatur, & interpretatiuam etiam in electione efficacium inclusam, atque auxilium efficax, quia efficax, siue, vt efficax eligi à Deo absolute, donarique prædestinato constanter negat; quia ea voluntate efficaci, & electione auxilij, quia, & qua efficacis, euerteretur actus nostri libertas, Soarij rationem secundam impugnans numero 21. nihilominus ipsum adeo formaliter negare, & contentiosè electione auxilij efficacis è sola inefficaci intentione nostri boni vsus, & meriti, & consequutionis gloriæ per meritum adiuncta etiam scientia media præuia, & dirigente, eiusmodi electionem, consensum, & meritum nostrum voluntarium Deo esse, ipsique proinde principaliter tribuendum, & auxilij efficacis donationem prædestinato speciale beneficium, & gratiam ipsi à Deo collatam esse. Hæc quippe duo Patrum, & Catholicæ Theologiæ dogmata sunt, atque iis, quæ ex ipso nunc referebamus statutis inde solum defendi possunt: quod auxilio efficaci collato ex præuia, & dirigente scientia media de bono nostro vsu, & consequutione gloriæ donetur ipsius præ sufficienti electio absoluta, & collatio, & bonus eius noster vsus, absolutus voluntarius Deo sit, eique præcipue tribuendus, & inde in longe vtilioris medij ex vtilitatis maioris præscientia donati, maior longe gratia, & beneficium donantis, vt bene Vasquez, cum quo ipse in nuper relatis concordat, referebat: quæ autem in eis principiis opponit, leuia sunt, atque hic diluenda: cumque rationes duæ nostri Vasquez firmiores persistent, tum, vt non vna solum via à nobis ostensa numero quinto, ex inæqualitate seriestis, & excessu propensionis in salutem prædestinati in intentione ad electionem mediorum efficacium præsuppositia, dogmata illa duo defendantur: dato etiam, quod ex æquæ omnino seriestis, & propensionis salutis reproborum, ac prædestinatorum intentione, illis sufficientia, his vero efficacia media donentur, in qua suppositione omnes Herize impugnationes procedunt. Vlterius (ne aliquid, quod eius argumenta vrgere posse dissimulem) suppono: amorem etiam, seu beneuolentiam, & complacentiam personalem, siue in personis prædestinati, & reprobi; quam Dei misericordia ipsis conciliat, & ex qua ipsis vt fini *cui* auxilia sufficientia absolute eligit & donat, esse prorsus æqualem. His igitur omnibus admissis eneruandæ sunt Doctoris huius rationes.

3. Prima eius impugnatio contra Vasquez rationes est: quia reprobus & prædestinatus in affectiua falutis intentione diuina, æquales prorsus sunt: adde, & in beneuolentia Dei in personis vtriusque, nec alio affectiuè in Dei erga ipsos voluntate differunt, sed in scientia: quia nimirum prædestinatum consensurum conditionate sub auxilio donando Deus scientia media illius electionem, & donationem absolutam antecedenter præuouit; contra vero reprobum sub donando auxilio non consensurum: nihil ergo voluntarij habet respectu Dei bonus vsus auxilij efficacis in prædestinato. Iquidem nec electio illa ad bonum vsum prædestinati formaliter pertingit magis, quam ad bonum, vel malum vsum reprobi: quare neque efficaciam pertingit, quæ bono vsu prædestinati per nos constituitur: vnde quantum ad Dei voluntatem, & affectum attinet, siue erga prædestinatum, siue erga collatum ipsi auxilium in nuda auxilij collati entitate sistit, qua indifferens in actu primo ad bonum eius, vel malum vsum, cuius omissionem, prædestinatus constituitur. Atqui voluntas causæ, & principij indifferentis, qua indifferentis præcisè non est virtualis, aut interpretatiua voluntas effectus inde de facto obuenientis, vt patet de se: alias malus vsus auxilij sufficientis in reprobo Deo voluntarius virtualiter, & interpretatiuè dici deberet. Cæterum suppositia solum intentione inefficaci boni vsus prædestinati determinatè, tametsi electione ipsa auxilij efficacis ex intentione illa, & scientiæ mediæ directione bonus eius vsus expresse, & formaliter non ametur, virtualiter, & interpretatiue amatur: ac proinde bonus ille vsus Deo voluntarius liberque est, ac præcipue ipsi meritorius: etsi enim nuda auxilij entitate, qua principium indifferens ad bonum eius vsum, vel ad oppositum constituit attenta eius præcisè sumpta electio interpretatiua, & virtualis voluntas boni vsus non foret: Ast boni vsus determinate intentione suppositia, atque virtute ipsius electione auxilij efficacis, sub quo bonus vsus conditionate futurus determinate est, & prænoscitur potius, quam auxilij alterius sufficientis, non solum, quod datur reprobo ex simili, & æquali intentione salutis, sed quod dati ex intentione eadem potuit ei, qui non est prædestinatus, electio ita prænoti efficacis auxilij voluntas virtualis, & interpretatiua boni illius vsus determinate prædestinati est; tametsi non efficax intrinsecè respectu ipsius, ast affectiua: tum ob intentionem boni illius vsus determinate, quam essentialiter supponit, ac proinde intrinsecus concernit, tum ob determinationem logicam medij illius ad boni vsus absolutam finem, quam fore conditionate ante electionem præcisionem, quam fore conditionate ante electionem præcisionem, si illud auxilium donetur, atque electione absoluta nouit, si illud auxilium donetur, atque electione absoluta &

& donatione ipsius absolutam necessariò necessitate consequente (vt sæpe diximus) facit, ac reddit. Ad determinatè ergo apponendum bonum vsum auxilij illius, quem prædestinato determinatè intendit, certòq; & infalliabiliter apponendum prænouit, tantundem determinationis electio illa voluntaria & libera Dei ex intentione, & scientia media determinarè futuri boni vsus, & necessitatis apponit, ac si physicam prædeterminationem apponeret: tametsi non apponat necessitatem antecedentem prædestinati, & boni vsus libertati repugnantem, sed logicam solum, & consequentem: quod si ex electione medij ab intrinseco efficacis, talisque præcogniti, etsi expresse, & formaliter præintentus effectus per illam non ametur: quia tamen ex illo indefectibiliter effectus absolutè erit, si adhibeatur, atque ex huius veritatis præscientia ad præintentum effectum eligitur, electio hæc interpretatiua, & virtualis effectus illius determinate est, atque ratione illius ita habitæ electionis non solum eius medij appositio absoluta, verum, & absolutus effectus voluntarius & liber eligenti: ita etiam Dei ex intentione vera, & seria boni vsus auxilij à prædestinato, & scientia media futuritionis conditionatæ, si auxilium hoc ipsum præ aliis sufficientibus eligatur, electio, qua absolute auxilium hoc, ac subindè futuritionis boni vsus absolutæ necessitas apponitur, virtualis, & interpretatiua boni illius vsus volitio libera erit, Deóque ita scienti, & volenti bonus ille vsus prædestinati voluntarius, & liber ipsique principaliter proinde tribuendus. Quod enim alterius scilicet prædestinati ad eum bonum vsum, & eius oppositum seruetur antecedens, & in actu primo indifferentia, & libertas sub ita electo auxilio, infallibilitati ac certitudini absolutæ consequutionis ipsius sub eo auxilio collato, quæ solum ex parte intendentis curatur & attenditur non officit: vnde eius ita electi electio virtualis, & interpretatiua absoluti boni vsus est, & merito indicatur; tametsi obsit, quo minus electio illa, & voluntas ab intrinseco efficax boni illius vsus absoluti, adhuc interpretatiua, & virtualis sit, ac iudicetur. Confirmatur: quia ideo, qui ponit medium necessarium, & determinans ad effectum maxime ex intentione ipsius effectus eius electione, & appositione censetur virtualiter interpretatiue, velle effectum, formaliter, & expresse ea electione non amatum: quia scienter, volenterque eligitur aliquid cum illo connexum, & cum eius defectu incompossibile: atqui electione auxilij efficacis ad bonum vsum prædestinati ex huius determinate intentione, & scientia media de futuritione boni vsus conditionata sub illo præcisè eligitur, & ponitur scienter, volenterque aliquid connexum cum bono vsu absoluto prædestinati, & incompossibile cum eius defectu logicè saltem: ergo ita illud eligens electione ipsa vult virtualiter, & interpretatiuè bonum illum vsum prædestinati.

5. Confirmatur vrgentius & præcluditur euasio, quæ posset tentari de connexione, & impossibilitate absoluta, & simpliciter tali, (quæ sola in mediis intrinsecè efficacibus est) ad effectum requisita ad interpretatiuam, & virtualem volitionem effectus per mediorum electionem; quin logica alia consequens, & secundum quid (quam solam in auxiliis efficacibus admittimus) sit satis. Etenim in virtuali, & interpretatiua peccati voluntate (siue omissionis illud, siue commissionis sit) amor actionis prohibitæ, quia delectabilis, vel actionis alterius incompossibilis cum actione præcepta, solum affert necessitatem omissionis actionis præceptæ, & non omittendi prohibitam consequentem, ratione formalis (ac nullatenus antecedentis, & simpliciter talis) incompossibilitatis, consequentisque solum omittendi actionem, qua exercetur, & fit, vel agendi oppositam contrariam, quamdiu illa libere exercetur; & tamen amor vtriusque peccati, nec expresse, & formaliter voliti, neque amabilis, virtualis, & interpretatiuus illorum amor est, ex eo, quod ex scientia necessitatis consequentis apponendi actionem prohibitam, & contrariam præceptam omittendi, quamdiu hæc libere apponitur, ratione incompossibilitatis consequentis actionis exercitæ cum sui omissione, & oppositione actionis contrariæ: ergo citius electio diuina medij efficacis a consensu, seu bono eius vsu conditionato sub illo ex præscientia boni illius vsus conditionati, & necessitatis consequentis ipsius, & impossibilitatis etiam consequentis illum omittendi, & apponendi vsum contrarium electo absolute, & apposito illo medio, etsi nullam antecedentem necessitatem vnius, & impossibilitatem alterius afferat prædestinato; erit voluntas virtualis, & interpretatiua Dei de bono illo vsu, ac subinde is Deo absolute voluntarius erit, & principaliter tribuetur. Præsertim, cum ea electio ex formali, & expresso amore, & intentione boni vsus illius determinate essentialiter à Deo habeatur, eamque concernat: vnde euanescit ratio illa, cui tanquam fundamento à priori suam hanc primam totam impugnationem imponebat Herize; nempe voluntatem etiam efficacem principij indifferentis non esse voluntatem virtualem, & interpretatiuam alterius determinate termini, seu effectus indifferentiæ illius: id enim verum est, si voluntas illa, nec ex scientia vlteriori necessitatis alicuius ad vnum extremum indifferentiæ, & impossibilitatis alterius extremi principio indifferenti adiunctis habeatur, neque ex amore, & intentione formali extremi illius determinatè, sed solum efficiendi potentiam, & principium indifferens ad vtrumvis, atque adeo ex scientia solum ad id agendum necessaria: vt reprobis eliguntur auxilia sufficientia ex scientia simplicis intelligentiæ, non autem media mali vsus eorum sub ipsis, neque ex huius mali vsus sed potius oppositi boni vsus intentione; secus autem euenit in electione auxiliorum efficacium pro prædestinatis, quæ, & ex intentione boni vsus determinate, & ex scientia media adiunctæ auxiliis illis logicæ, & consequentis determinationis, & necessitatis essendi bonum illum vsum, & impossibilitatis similis essendi oppositum sub eis adeo habetur.

6. Rationem aliam gratiæ, & beneficij specialis in electione, & collatione auxilii efficacis prædestinato præ collatione sufficientis, si ipsi daretur, daturque reprobo non stare contendit in memoratis principiis Herize inefficacis intentionis salutis prædestinati, æque ac reprobi, adde, & dilectionis æqualis personarum vtriusque: quia electio illa, etsi interpretatiua, & virtualis voluntas, absoluti boni vsus, & gloriæ per illum à prædestinato obtinendæ sit, nisi tamen expresse efficacia auxilij, ac subinde bonus ipse vsus, quo in ratione efficacis constituitur ea electione, quantumvis ex scientia media boni eius vsus, & efficaciæ medium ametur, solum indirectè amabitur, & bonus vsus, & medij efficacia: atqui in hoc non stat ratio maioris gratiæ, & beneficij in donatione auxilij efficacis præ sufficienti: Ergo maioritas gratiæ, & beneficij non amatur à Deo illud auxilium eligente & conferente electione illa formaliter, & directè, sed materialiter, & indirectè: ergo Deus illa electione auxilij inefficacis præsufficienti non est formaliter specialis, & maior benefactor prædestinati ex quantavis media scientia illud donet. Probat consequentiam: quia maioris, & specialis hæc beneficentia honesta est: ergo eius honestas, ipsaque maioritas propter seipsam debet amari ab eam exercente, & formaliter eam habituro: nec satis erit maioris beneficij, & gratiæ maioritatem materialiter, indirectè, & interpretatiue ea electione amari, vt ex ea honestate, & virtute, atque, vt specialis benefactor, Deus se erga prædestinatum gerat: sicut sufficit ad vitium, & inhonestatem eius contrahendam ipsam materialiter, & indirectè velle: quo à virtute discriminatur. Adde beneficij, quasi animam, & formam ex beneuolentia, & amore, seu complacentia in persona desumi, quam æquam erga reprobum, cui sufficiens, & prædestinatum, cui efficax auxilium confertur in Deo esse supponimus; ac proinde nec potest alterum altero esse formaliter amplior gratia, aut beneficium maius. Argumentum hoc, vt ab Herize proponitur leuis est ponderis, ac etiam strictius à nobis instructum. Maioritas enim doni, quod confertur honestas formalis virtutis siue beneficentiæ, siue charitatis non est; sed eius materia amplior solum: quare ipsam formaliter, & directè, qua talem, amari vt maior gratia & beneficium formaliter conferatur opus non est, sed materialiter solum & indirectè: id scilicet, quod maius donum est ob formale beneficentiæ charitatis ex scientia maioritatis, & commodi amplioris doni illius ei, cui confertur, do-

nando: adstante enim forma beneficentiæ, & charitatis, & affectu donantis ob eius virtutis formale motiuum, (quod ea materiæ in qua exercetur maioritate, vel minoritate, nec diuersa est, nec augetur, nec minuitur, vt patet) materiæ maiori applicitum maiorem gratiam, & beneficium constituit; minori vero applicitum minus, dummodo scienter, ac voluntariè à donante absolute applicetur, quod vt vidimus ex scientia media habetur.

7. Et ratio est: quia maioritas beneficij sumitur à materia doni, & beneficij, non à forma, seu affectu beneficentiæ formalis: vt patet in eo, qui ex feruentiore amore in aliquem minus longè, quam alter, qui ex amore, & complacentia absolute in ipsum sed minus ardenti multo maius donum, sciens, & volens conferret: dubium enim non est, quin is magis in donatarium beneficus liberalis, & benefactor formalis esset, quam alter, qui ardentiùs eundem donatarium amans, complacensque in illo, sciens etiam, volensque donasset minus; licet ob feruentiorem, intentioremque amorem, & complacentiam erga ipsum magis, seu maior eius amicus, quam largior alter donator foret. Cuius ratio est: quia amicitiæ, & charitatis magnitudo ex affectu sumitur; ast beneficentia, & largitas ex doni magnitudine vltro, scienter, ac subinde voluntarie, gratuitò, & quia donatario bonum, non autem donanti commodum taxatur: quare non opus est, vt aliter, quam, vt virtutis exercendæ materiam oporteat, ametur ad maius donum, & beneficium donatoris constituendum: materiæ autem virtutis exercendæ virtualis, & interpretatiuus amor est satis, dummodo formæ seu formalis motiui virtutis illius amor adsit expressus: in quo virtus à vitio per Theologos omnes, vt dicebat Herize, maxime differt: quod, vt hoc formaliter contrahatur, exerceaturque ac formalem constituat peccatorem eius turpitudo, & inhonestas amari, nec debeat non possit, formaliter, & expresse, neque ob ipsam actio praua sed indirectè virtualiter, & interpretatiue eam amari sit satis vt patet: quibus & argumentum, quod in confirmationem impugnationis ab Herize propositæ subiunximus manet solutum. Sed, vt magis vtriusque oppositionis infirmitas appareat. Addo limitationem eius regulæ generalis de necessitate expressi, & formalis amoris honestatis virtutis exercendæ, vt amor, & exercitium formale virtutis illius, atque eius induat formalem honestatem, quam notabam, & probatam controu. de virtutibus: eam nimirum intelligi in aliis omnibus præter beneficentiam, & charitatem, seu amicitiam: limitationis ratio est aperta; quia tum charitas, & amicitia & beneficentia ex complacentia personæ, quam amamus, cuique benefacimus haberi, exercerique debent, quin ex amantis, & benefactoris formaliter talis complacentia haberi formaliter, exercerique possint: vt autem ob honestatem, quæ in eis virtutibus, seu, qua honestis earum amor, & exercitium formaliter amentur, & exerceantur, opus est, vt ex amantis & benefactoris, (qui terminus *cui* essentialis eius honestatis est) complacentia, seu, quia ipsis ita amare, ac benefacere ita honestum est habeatur, eiusmodi exercitium, & amor, neque ob alterius in eo exercitio commodum, ac bonum exerceantur, atque ex eius demum complacentia sed nostri amentur, & exerceantur actiones illæ: quod est ab honestate propria, ac formali charitatis, seu amicitiæ, beneficentiæ largitatis, & gratiæ deficere. Hac ratione principium illud, quod apparentiam impugnationi, quam diluimus, afferebat ad rem præsentem euacuarur. An vero possit auxilium efficax, vt tale præcognitum à Deo ad eius absolutam electionem, & collationem prædestinato, ita etiam salua in eius bono vsu libertate, & merito atque assequutionis gloriæ prædestinati per illud, à Deo conferri, quod toto eo capite supponit Herize impossibile, videbimus iam certamine sequenti.

CERTAMEN V.

Necessitas directionis scientiæ mediæ ad electionem mediorum efficacium prædestinatiuam probatur vltimo, & ab obiectione huc remissa ex certamine primo, numero septimo vindicatur.

1. Cæteris fusius necessitatis directionis scientiæ mediæ ad prædestinationem necessariæ, & collectæ ab scholæ nostræ Doctoribus primis, ac primioribus examinaui, stabiliui, atque ab aliorum excoptatis contra illas difficultatibus præcipuis asserti: quas supponi potius à nobis Recentioribus, quam probari obiter, vt summum, ac frigide, ratione vna, vel altera breui attacta non fundata ne memoratis quidem nedum solutis Herize nostri contra earum plenitudinem non ad modum Recentibus impugnationibus præfixus animaduerti: id quod pauculis nostris Recentioribus directionis necessitatem impugnandi, & deferendi occasionem fors dedit, & facilitatem: dum datas tacitasque ab Herize difficultates, nec apud ipsum, nec apud alios ex instituto viderent solutas: idcirco eas omnes ex instituto quæstione hac diluere, eamque validiori ratione fundare necessitatem operæ pretio non exigua fore iudico. Addo necessitatis eiusdem rationem potiorem, atque ex proprie dictæ prædestinationis natura essentia, & definitione immediate depromptam: ennim prædestinatio Theologica proprie accepta, & ad gloriam, est antecedens, & tempore, & natura destinatio prædestinati ad gloriam, & salutem per media in Dei voluntate præparata, & suo tempore conferenda. Ac antecedens hæc destinatio ad gloriam à Deo, ante scientia media in voluntate, & electione diuina efficacia illa media præparentur esse non potest: ergo necessario eorum electio prædestinatiua Dei ex scientia media esse debet. Maior est Patrum dogma & Theologorum omnium. Minor probatur: destinatio aliquis ad aliquid proprie, & essentialiter dicit aliquam saltem eius determinationem ad illud, quæ repugnat vagiati (vt sic dicam) termini, & disiunctioni ad illum & aliud: ergo, qui ab alio destinatur ad aliquid, in eo, per quod, seu medio quo destinatur ad illud, determinationem aliquam debet recipere ad illud, nec potest destinari medio aliquo, quod omnino indifferenter ad illud, & aliud se habeat, atque omni determinatione ad illud potius, quam aliud prorsus careat: vt patet in destinatione, & missione sagittæ in scopum à Sagittario, à quo impulsum, quo in illum determinate ferri tur debet recipere: atque ratione aperta: si enim ab illo medium ad id, ad quod destinatur, vel aliud omni indifferentia indifferens, & indeterminatum prorsus receperet, non destinaretur ab illo ad id, ad quod destinari ab ipso diceretur: tametsi, vt ad aliud, ex medii indifferentia omnimoda, poterat ad illud, ad quod destinari ab illo alio dicitur, ab alio quouis, vel casu, vel forte, fortuna, vel destinati, quem dicis, vel alterius à destinante arbitrio, peruenirer.

2. Ast cum medium, quo prædestinatus à Deo destinari, seu prædestinari ad gloriam libere, & meritorie, seu per bonum, & meritorium eius vsum obtinendam potest de sese, & ab intrinseco indifferens ad vtrumque esse debeat, nullatenusque efficax essentia, & entitate sua ad bonum eius vsum determinans, & determinatus (in nostra schola scientiam mediam admittente in qua vna disputamus, & discurrimus, ac fusè ostendimus in simili contra decretum concurrendi prædeterminatium tom. 1. de Deo vno controu 3. tota d. 1.) vt à Deo destinante determinationem aliquam accipiat prædestina

prædestinatus ad gloriam per bonum vsum medij illius, ac meritorium, necessitatem determinationemque boni vsus cum eius medij & arbitrij indifferentia, ac subinde cum eius boni vsus libertate componibilem prædestinatiua ad gloriam electione debet recipere: & scienter quidem: cum non irrationalis insipiens, cæca, temeratiaque, & imprudens & quæ ipsius destinationi tribui nequeat, sed rationalis & sapiens, cordata, & prudens destinatio Sanctorum ad gloriam esse debeat: sed necessitas, & determinatio boni vsus medij, seu auxilij de se indifferentis, & extrinsecùs efficacis electione prædestinatiua eligendi & apponendi, & cum eius & arbitrij indifferentia atque vsus eius libertate, & merito componibilis, solum esse potest necessitas consequens, & logica à futuritione conditionata boni vsus auxilij, si donetur, à quo efficax illud redditur, & absoluta auxilij eius per electionem prædestinatiuam positione: ergo necessitas hæc consequens, & logica à futuritione conditionara consensus sub auxilio illo vt absolute eligatur, & donetur à Deo sciri debet ad, & ante absolutam eius prædestinatiuam electionem, vt scienter eam determinationem & necessitatem boni illius vsus cum auxilij & arbitrij indifferentia & boni vsus libertate componibilem à Deo prædestinatus recipiat, ac proprie ab eo prædestinetur. Sciri autem id scientia nulla alia præter scientiam mediam potest: ergo scientiæ mediæ præcedentia, & directio ad electionem auxilij efficacis prædestinatiuam, siue ad prædestinationem necessaria est. Euasio de sufficientia comitantiæ scientiæ mediæ præclusa est controu. 6. de prouid. d. 2. q. 2. certam. 3. Neque huic argumento aptari facile potest. Ni enim ex scientia dirigente ad destinationem ipsam determinatio ad bonum vsum, ac meritum, gloriæque consecutionem formaliter recipiatur destinatio, ac determinatio scienter, & prudenter à Deo esse non potest: tametsi scientia media Deo eligenti medium comitanter electioni medij adsit: nullatenus enim destinatio sciens, & prudens electio ipsa erit, neque à Deo erit determinatio, vt ex dictis patet.

3. Quæ contra boni vsus illius libertatem ex directione, ac præsuppositione scientiæ mediæ ad electionem, collationemque auxilij efficacis absolutam opponuntur à Recentioribus nonnullis disiecimus citato proxime loco ex controu. 6. certam. 5. atque ita, vt eorum meminisse amplius non oporteat. Aliunde tamen contra necessitatem directionis scientiæ mediæ ad prædestinatiuam electionem auxilij efficacis oppones. Scientia simplicis intelligentiæ, seu potius visionis omnipotentiæ suæ, sola Deus nouit in ea contineri cumulum auxiliorum, cui toti coniunctim nequeat de facto prædestinandus quivis resistere, seu in quo auxilium aliquod *tui* de facto ille consensurus sit, si donetur contineatur: vt cum S. Thoma supra docuimus & d. 3. quæst. 1. ostendemus. Ergo ex eiusmodi scientia destinari, seu prædestinari quis poterit à Deo ad gloriam, & salutem pro priori ad scientiam mediam de futuro conditionate bono vsu prædestinati, & gloriæ consecutione per ipsum, si detur auxilium illud in illo cumulo contentam, sub quo determinate consensurus condittonate est, si donetur. Nego consequentiam in nostra doctrina facillime. Cum enim, vt diximus prædestinatio essentialiter determinationem, & necessitatem consequentem boni vsus auxilij, & consequutionis gloriæ absolute per illam in voluntate diuina præparante illam prædestinato importet eaque determinatio consequens, necessitas boni vsus, & consecutionis gloriæ in voluntate illa ex scientia omnipotentiæ suæ continente cumulum illum auxiliorum possibilium; nec ratione sui nec ratione scientiæ, ex qua adeo habetur, quaque dirigitur, & regulatur, inueniatur, fit expectandam esse scientiam mediam boni illius vsus, & consequutionis gloriæ per ipsum sub auxilio determinato, & singulari in cumulo illo auxiliorum omnium contento, sub quo determinato consensus conditionate futurus est, si donetur: ex qua, & electione absoluta, collationéque auxilij illius determinati per illam regulata, atque directa consequens, & logica necessitas boni illius vsus absoluti, & consequutionis absolutæ gloriæ habeatur. Hoc inquam in nostris principiis apertissimum est.

4. Nam scientia illa omnipotentiæ, & cumuli illius auxiliorum possibilium in eius virtute contentorum præcisè solum representat Deo possibilitatem alicuius auxilij indeterminatè, & vage, sub quo posterius prædestinandus consentiret, si donaretur. Vnde ex ea scientia quodcumque determinatè, & determinatum eligatur (etiam illud, sub quo consensurus prædestinandus sit, si eligatur & donetur) non eligitur scienter à Deo, siue ex scientia determinationis, & necessitatis logicæ, & consequentis boni absoluti eius vsus, & absolutæ consequutionis gloriæ prædestinato, quam reuera defert, ac deuoluit, & qua à Deo scienter destinari in eum bonum vsum, & consequutionem gloriæ absolutam determinatè prædestinandus ille à Deo dicatur, vt ab ipso prædestinetur, vt vidimus: ex ea igitur scientia solum potest Deus immediatè, & proxime procedere ad intentiuam gloriæ voluntatem huius prædestinandi præ alio, & neque ex hac præcisè illa determinatio, & necessitas vlla gloriæ prædestinati per eius merita contineri in nostris principiis potest: Cum ea efficax de se se absolutè esse nequeat; quia, antecedens cum sit boni illius vsus, & consequutionis gloriæ per illum libertati repugnaret: quare, etsi intentione inefficaci gloriæ, & scientia omnipotentiæ, totiusque continentiæ auxiliorum pro prædestinando possibilium positis, indifferens adhuc manet Deus, vt illum destinet, vel non destinet gloriæ, neque vllam determinationem, ac necessitatem adhuc logicam, & consequentem concernit nec ipse sciens, & prudens in prædestinandum deuoluit, quousque natura, intentionaliter posterius auxilium, sub quo determinato consensurus: gloriamque obtenturus conditionate est, si donetur, consensumque, & gloriæ consequutionem conditionate sub illo, si donetur, scientia media prænouit ex eaque illud absolute eligens, & apponens consequentem & logicam illam necessitatem, & consensus, & liberæ consequutionis gloriæ prædestinatorum auxilio illo collato defert, ob quam ad gloriæ finem absolutè consequendum determinatè destinetur, & verè, ac propriè prædestinetur, vt ratione postrema numero 1. & 2. ostendebamus: eam vero præluxisse præcipuè S. Augustino, & S. Thomæ definitionibus suis dubium mihi non est, & de S. Thoma ostendi certam. 1. numero 7. dum aliis difficilem, mihi facillimum textum explicarem. De S. Augustino ex suæ definitionis verbis constat apertius. *Præscientia, & præparatio beneficiorum* seu auxiliorum gratiæ *Dei*, quorumnam? *Quibus certissime liberantur quicunque liberantur*, id est illis ipsis, quibus de facto, & certissime liberantur.

5. Hinc deduces: præfinitione, seu intentione efficaci gloriæ ante præuisa merita (quam Soaristæ admittunt) siue ex scientia illa præcisa omnipotentiæ, & cumuli totius auxiliorum in eius virtute inclusorum præcisè, siue ex scientia media (vt Soaristæ hactenus explicarunt) à Deo habita, & concepta prædestinationem formaliter stare non posse, quousque auxilij electio absoluta regulata per scientiam mediam (permissa eius cum præfinitione illa compossibilitate) consensus liberi, & consequutionis absolutæ gloriæ per ipsum ita electi sub eodem ipso determinato auxilio posterius accedat: ea siquidem auxilij absoluta electione formali, & præparatione beneficij Dei, sui auxilij gratiæ ille, cui eligitur, & præparatur absolute in Dei præscientia, & voluntate certissime liberabitur: non autem ilia ad gloriam illius electione, seu efficaci intentione ac præfinitione ex qua ad auxilij eius electionem proceditur, tametsi eo ipso, quod efficax ad gloriam illius electio sit, virtualis & radicalis prædestinatio esse debeat: ea siquidem posita determinatus vere intentionaliter antecedenter manet Deus ad auxilij efficacis absolutam electionem, sub quo (iuxta Soaristarum præfinitorum explicationem) conditionatam futuritionem consensus liberi, & consequutionis gloriæ, antequam gloriæ electionem, & intentionem efficacem conciperet, prænouit, vel prænoscet iuxta regulationem aliam intentionis efficacis, seu electionis illius ad gloriam ex scientia omnipotentiæ, & cumuli auxiliorum possibilium in eius virtute inclusorum: sed tamen intentione hac efficaci ad gloriam, ex qua Deus determinationem præ-

parandi media certo gloriam obtenturæ antecedentem formaliter recipit, non recipit formaliter & proxime ita electus determinationem illam consequentem, & logicam adhuc in voluntate Dei necessariam, vt formaliter sit prædestinatus, siue ad gloriam per media destinatus infallibilia, quousque hæc eligantur. Ex qua electione proxime, & immediate donentur eisque in vitam æternam electus ille transmittatur, vt S. Thomas aiebat, per proximum eius effectum prædestinationem definiens, vt vidimus certamine primo, numero septimo.

6. Sed huius occasione video apud præfinitionis antecedentis de nostris liberis actibus regulatæ per scientiam mediam, eamve concernentis Patronos Recentiores nostros magnam litem excitari: an scientia sola omnipotentiæ suæ, quæ ratione cumuli auxiliorum in eius virtute contentorum creaturam quamvis, quo velit ducere Deus potest inspectata scientia media post necessario ipsi Deo adfutura de auxilio determinato cui creatura consentiet, si donetur, possit Deus consensum eius liberum præfinire salua æque libertate, ac si scientia hæc conditionata consensus liberi præfinitionem diuinam præcederet? Nostri certè nihil ea quæstio refert, qui vtrauis scientia regulatas præfinitiones consensus liberi nostri cum eius libertate, & suo proinde obiecto repugnare ostendimus controu. 4. de voluntate d. 6. quæst. 2. Sed Herize (cuius non refert maioris, quia eadem præfinitiones horret) regulatas per scientiam illam omnipotentiæ magis exhorret, indignasque Deo censet, citata d. 22. c. 3. num. 19. versu. *Secunda quod*, quem imitantur Recentiores alij: quia putant Deum ita præfinituram ex scientia confusa de conuersione aliquo vage auxilio ex inclusis in cumulo illo auxiliorum, & quasi tentando cumulaturum auxilia ex ea scientia ad actum præfinitum: ego vero quæst. 2. citata præfinitorum sententia admissa regulatam per scientiam potestatis suæ ad conuertendum quo velit rationalis creaturæ cuiusuis voluntatem admitti posse non dubito absque vlla scientiæ confusione & vagitate, & præfinitionis diuinæ imperfectione. Hæc enim veritas obiectiua vna & determinata est, in cuius proinde scientia, nequeat esse vagitas, & confusio: nimirum Dei potestas, & Dominium, & creaturam rationalem vertat liberè, conuertatque quo velit & in cumulo subinde auxiliorum de se indifferentium aliquod esse cui sit responsura: quare, & id Deus necessario absque vlla confusione cognoscit, nec pro illo signo amplius ex qua cognitione absque frustrationis decreti sui periculo physico præfinire potest actum liberum & gloriam per illum cum tali intentione & modo ni eorum libertati præfinitionis efficacia & connexio antecedens cum ipsis efficeret: nec pro tunc ad cumuli illius auxilia indiuiduatim, disiunctimque percurrenda, vt cuinam ex illis consensum rationalis creatura sit, perquirat, nec nisi disiunctim dispiciat diuinus intuitus descendit; sed ea necessaria veritate primum cognita, & creaturæ actu libero præfinito singulatim auxilia cumuli illius simul cognoscit, & sub quibus determinate consensura, sub quibus non consensura sit, si donetur: ac vi præfinitionis illius ex primis, si plura sunt, vnum eligit. An vero necessitas consensus sub aliquo auxilio collectionis illius conditionatè futuri, si donetur creaturæ rationalis libertati obsit, alterius loci difficultas est: nempe disputationis tertiæ, quæstione prima, vbi per otium examinabitur.

CERTAMEN VI.

Aliqui Recentiorum scrupuli expediuntur.

1. SCrupulus Recentiorum primus est: An, vt ex præfata intentione inefficaci salutis prædestinari per bonum vsum auxilij efficacis scientia media præeunte, & dirigente eligatur illud auxilium, quia ita efficax præscitum a Deo est, nec nisi efficax præuisum ab ipso eligendum, oporteat voluntatem aliam Dei efficacem reflexam de non dando eo auxilio, nisi efficax sit ad ipsius electionem, quasi natura, præcedere? an insuper tunc boni vsus nostri, & consequutionis salutis, & gloriæ per ipsum libertati officeret? Circa primum intercessorum decretum illud, vt Deus eligat, reflexe, & confirmat auxilium efficax, quia præuisum efficax, non collaturus, & electurus si inefficax esset præuisum censet Recentior contra quem dicendum est: nullo talis decreti reflexi interuentu opus esse, vt auxilium efficax, quia præuisum efficax, nec aliter eligendum, dandumque de facto à Deo eligatur, atque donetur, ex quacunque intentione salutis efficaci, vel inefficaci. Probatur ex intentione efficaci regulata per scientiam mediam de futuritione conditionata boni vsus, & assecutionis gloriæ per illum, quam hic Author possibilem, & compossibilem cum boni vsus, & assecutionis gloriæ libertate ait: quia ex ea intentione efficaci manet Deus antecedenter determinatus ad eligendum auxilium præuisum efficax conferendum, negandumque, quod viderit inefficax: ergo opus non est interuentu decreti illius non solum, vt eligat & conferat sed, vt determinatus antecedenter sit ad necessario eligendum, & conferendum auxilium efficax: quia præuisum efficax, quin eligi ab ipso possit, si fuisset præuisum inefficax. Nec pluribus eget partis huius probatio. Altera pars ex intentione inefficaci præsupposita ad electionem æque facile probatur. Quia, etsi ea intentio inefficax non determinet Deum, vt efficax auxilium præuisum præ inefficaci eligat necessario, & apponat; ast non obest, quo minus libere ex eius efficacia præuisa ad illud præsufficienti eligendum, & conferendum moueatur. Da igitur ita de facto motum (vt potest) ad eius electionem, & collationem, tunc ita a Deo electum esset & collatum de facto, quia efficax præuisum, vt non daretur, eligererurque de facto, nisi præuisum esset efficax: tam certum est, quam est certum affectum quemvis voluntatis, deficiente fine, aut motiuo ex quo conceptus à voluntate de facto est, defecturum: quia essentia sua affectus quivis à suo fine, & motiuo dependet; & tamen decretum illud reflexum non intercedit.

2. Circa secundum censet idem author ibi interuentu eius decreti reflexi de non dando auxilio, nisi efficaci boni eius vsus nostri, & assecutionis gloriæ per illum libertatem posse ire saltem plenam in scholæ nostræ principiis. Dicendum secundò contra ipsum plene in nostris principiis eo decreto reflexo interueniente esse seruandam libertatem. Ratio est prompta: quia decretum conferendi auxilium, si præuideatur efficax, secus si inefficax solum habet efficaciam conditionatam sub conditione scientiæ mediæ terminatam, & vltimo connexam antecedenter, tanquam cum termino vltimo efficaciæ, & connexionis suæ ad auxilium, si efficax præuideatur, & ad eius negationem, si videtur inefficax: ergo purificata conditione per subsequutam scientiam mediam de futuritione conditionata nostri boni vsus auxilij, & consequutionis gloriæ, & salutis, seu efficaciæ auxilij solum habet connexionem, & efficaciam absolutam antecedentem cum absoluta existentia auxilij illius, nec aliam antecedentem connexionem habet, efficaciamve absolutam cum bono vsu, imò neque actiuitatem in illum, nisi mediatam ratione actiuitatis immediatæ, quam in illam habet auxilium illud quod necessario ex eo decreto reflexo, & subsequuta scientia media de efficacia illius eligendum, apponendumque absolute est: atqui auxilij illius connexio, & necessitas actiua, & antecedens cum nostro bono vsu ipsius nulla est, sed solum logica, & consequens: actiuitas quippe eius ad illum determinata & determinans ad bonum vsum potentiam, seu arbitrium non est, sed indifferens nostroque arbitrio subdita: ergo non tollit boni vsus nostri libertatem. Patet ex sæpe a nobis dictis ac demonstratis. Scholæ nostræ principijs: nempe solam necessitatem antecedentem natura, & connexionem causæ ex suo priori causalitatis actus libertati officere posse. Secus autem, quæ logica solum, & consequens sit, ex futuritione conditionata actus liberi sub eo auxilio,

auxilio, atque extrinseca huius efficacia, & eius absoluta positione.

3. Confirmatur ex doctrina Suaristarum præfinitorum nostrorum actuum liberorum, qui suarum præfinitionum absolutam connexionem cum actuum præfinitorum libertate inde componi putant, quod media solum actualitate indifferenti auxiliorum actus præfinitos agant absolute, & cum ipsis connectantur; tametsi quia falso & male connexionem præfinitionibus intrinsecam cum actibus cum earum actualitate mediata, & ratione auxiliorum confundunt, difficultatem non soluant; solueretur autem, si intrinseca connexio earum vltra absolutam auxilij efficacis positionem non procederet, vt in casu nostro non pergit. Confirmatur secundo, ex communi nostrorum omnium doctrina qui ex statis nostræ scholæ principiis disputarunt in terminis: an præfinitio actus liberi è sola scientia dominij & potestatis suæ nostrum arbitrium eiusque liberos actus ratione cumuli auxiliorum in sua omnipotentia clausorum inexpectata formali scientia media de iis quibus determinate consentiemus post modum adfutura, vt præsiniat, sit Deo possibilis? quam præfinitionem tametsi Herize nonnulliq; alij impossibilem censeant ratione imperfectionis & indecentiæ, Deo indigne quam is præfiniendi modus includit, nemo tamen fere eam rejicit; quia præfiniti actus libertati absolutæ aduersetur nisi regulatas etiam per scientiam mediam actuum nostrorum præfinitiones eorum libertati absolute aduersas nobiscum defendat, ratione intrinsecæ & antecedentis natura & causalitate necessitatis & connexionis earum cum absolutis actibus præfinitis, & subinde impossibilitatis antecedentis absoluti deffectus eorum, vt vidimus certamine 5. num. 6. cum autem, vt nuper diximus numero 2. decreti illius reflexi de non eligendo, dandoque auxilio, nisi post modum præcitum efficax scientia media fuerit, dandoque & eligendo si tale fuerit posterius præuisum absoluta connexio, posita etiam scientia media & purificata conditione cum absoluta auxilij efficacis existentia sit, ibique sistat neque ad absolutam actus nostri tanquam determinum essentialem à se connotatum alterius progrediatur, sit plane actus nostri absoluti libertatem, nec vera ratione, nec in scholæ nostræ principiis lædi; imo vero Doctorum nostrorum, qui ea principia percaluere, sententia, libertatem eo etiam reflexo decreto dandi auxilia si efficacia præuisa fuerint secus si ineffi cacia sartam tutamque seruari.

4. Sed videamus quid habeat roboris argumentum quo in scholæ nostræ principiis minuendam, magnam partem, decreto illo reflexo actus libertatem hic recentior conuincitur eius robur eo summatim reducendum est, ne singulis eius confirmationibus & solutionum quas affert impugnationibus examinandis inutiliter cartas opleamus & perniciosè legentium confundamus mentes, si Deus habeat decretum omnino independens à meo actu vel omissione, etiam conditionate futuris efficax de se, de illius existentia absolutè impediendâ) verbi gratia, de impediendo absoluto actu furti eius omissionis aboleret libertatem, & actum furti redderet absolute impossibilem in scholæ nostræ principiis: atqui decretum illud conferendi auxilium, si præuideatur post-modum efficax scientia media, qua proinde non regulatur, nec dirigitur, est decretum impediendi actum furti absolute, & omnino independens ab eius actus contingenti, & libera omissione etiam conditionate futura: liquidem scientiam de ea mediam non supponit vt patet: ergo abolet in scholæ nostræ principiis tam omissionis furti, quam actus furti absolutam libertatem. Minorem probat numero 12. argumento, quod directius probat totam conclusionem suam. Nam decretum illud est decretum dandi auxilium, si præuisum fuerit efficax, ac subinde eius efficacia ad eam præscientiam supposita, ad eius electionem, & collationem absolutam supponatur, cum qua, & absoluta auxilij electione, & positione ex parte actus primi ad furandum actus furti est impossibilis, ac simul est decretum non eligendi auxilium si præuisum fuerit inefficax, siue solum sufficiens: Ergo eo præuiso sufficienti, nec efficax dabitur, nec sufficiens ad furandum, vel non furandum, siue quo nequit esse ad omissionem furti proxime libera, & indifferens absoluta potestas, vt opus erat ad omissionis furti absolutam contingentiam, & libertatem in hæc sane recidunt omnia Doctoris huius argumenta cum pro conclusione sua probanda tum pro solutionibus, quas sibi ab aliis adhibitas refert euacuandis, ac reuinciendis adhibita. Distingue maiorem argumenti primi: independenter omnino ab actu, vel eius omissione conditionate adhuc contingenter futura, tanquam à præsupposita tantum ad decretum impediendi nego maiorem tanquam à præsupposito vel essentialiter connotato pro posteriori ad decretum & pro priori naturæ ad absolutam eius efficaciam, & connexionem cum auxilio efficaci eiusque electione, permitto maiorem: similiter distinguo minorem: est decretum illud reflexum de auxilio efficaci eligendo, si tale fuerit præuisum, & secus, si solum præuideatur sufficiens, independens à futuritione illa contingente conditionata, tanquam à præsupposito tantum concedo minorem, tanquam connotato etiam pro posteriori ad ipsum, & pro priori ad eius absolutam efficaciam, & connexionem cum auxilio efficaci, eiusque absoluta electione, & donatione, nego minorem. Siquidem, cum decretum illud conditionatum ex parte obiecti sit, si nimirum scientia media de eius efficacia adsit, vt decreti illius absoluta efficacia, & connexio cum auxilio illo, eiusque electione absoluta sit, purificanda est conditio scientiæ mediæ quam concernit, positione absoluta ipsius, ac proinde conditionata futuritio contingentis sui obiecti præsupponenda, vnde negatur facile consequentia.

5. Dixi autem in secundo membro distinctionis adhibitæ maiori *permitto*. Nam, etsi connexio, & efficacia decreti illius absolutæ cum electione, & donatione auxilij efficacis tantum esset, nec scientiam mediam, contingensque conditionatum eius obiectum supponeret, dum tamen concerneret electioni, & collationi auxilij præuiam, actus libertati non officeret. Ponè enim Deum ex scientia naturali dominij, & potestatis suæ in omnes liberos actus arbitrij creati ratione cumuli auxiliorum in omnipotentiæ suæ actiua virtute clausorum decernere, vt potest absolute, auxilium efficax, non quidem conditionate, si efficax aliquod in illo cumulo esse præuiderit, sed absolute prorsus, quia aliquid in eo cumulo efficax contineri prænouit, decretum illud ita à Deo conceptum absolutam efficaciam, & connexionem de se habet anteriorem prorsus scientiæ mediæ cum absoluta electione, & donatione auxilij efficacis, quia tamen ita concernitur essentialiter à decreto illo scientia media ad absolutum illius effectum & necessarium, nempe ad electionem, & collationem absolutam auxilij determinati, quod in illo cumulo efficax præ cæteris est, atque tota efficacia, & connexio antecedens in auxilio sistit, nec ad actum ex illo futurum extenditur: & insuper efficax auxilium illud seu habiturum effectum si donetur (quod scientiæ illius mediæ obiectum necessario præsuppositum est) ab exercitio libero, & contingenti conditionato, tandemque absoluto auxilij in entitate absolute posita pendet saluaretur in nostris principiis nemine discrepante libertas. Adde à præfinitionibus (ex quibus hic Author est) per præsuppositæ scientiæ mediæ directionem actuum nostrorum absque libertatis eorum læsione ex simili concernentia essentiali scientiæ mediæ ad electionem, & collationem absolutam auxilij determinati, quod præ aliis efficax est, admittendum necessario esse cum absoluta efficacia, & connexione decreti illius cum actu illo absoluto illæsam seruari libertatem, vt vidimus cert. 5. & n. 6. meminimus nuper n. 3.

6. Argumentum præcipuum, quo minorem primi hic Doctor probat (& probari directè etiam conclusionem suam notabamus numero quarto) eadem æquiuocatione, & fallacia laborat qua, tam ipse quam Recentiores alij decepti sunt, vt electionem, & collationem auxilij, seu medij efficacis ab extrinseco ad actum liberum, & meritorium, adhuc in speciali, ac perfectissima prouidentia obiectiue etiam, siue ex parte obiecti libera, atque ad rem præsentem in prædestinatione, ex scientiæ mediæ directione salua actus libertate, ac

merito

merito esse non posse docerent: nempe quia præsupposita ex parte actus primi scientia media dirigente electionem, & collationem absolutam auxilij efficacis, actusque proinde conditionata futuritione, qua efficax illud extrinsecus constituitur, nequit ex electione, & collatione absolutâ auxilij illius, potestate vlla, non esse, vel actus, vel omissio conditionate sub illo auxilio, si donetur, suppositâ, atque infallibiliter per scientiam mediam, & electionem ipsa directam absolute antecedens ad auxilij, & actus absolutam positionem. Hoc tamen argumentum seu æquiuocationem disiecimus, deteximusque fallaciam d. 3. de prouidentia quæstione 1. certamine 5. vbi impossibilitatem extremi oppositi omissioni, vel actui conditionate futuro sub auxilio ex scientia media, eiusque directione absolute electo, & collato consequentem solum, & logicam siue illationis eiusdem in statu vno ad seipsum pro alio, nusquamque antecedentem natura & causalitate (quæ sola libertati actus, & indifferenti potestati, seu libertati causæ in actu primo officere valet) esse posse monstrauimus; solum instari posset decreto illo reflexo posito dandi auxilium, si efficax præuideatur, secus si inefficax nulla præsuppositâ scientia media posset contingere nullum auxilium efficax præuideri: ex eo autem decreto determinatus est Deus ante omnem vsum, etiam conditionatum creatæ libertatis ad non dandum auxilium sufficiens: ergo tunc non posset constituere in actu primo libertatem, seu proximam & indifferentem ad vtrumvis creatæ illius voluntatis potestatem: quia nullum auxilium dari tunc à Deo posset, quo ea indifferens potestas constitueretur. Non efficax, quia nullum est, nec præuideri potest, non sufficiens; quia sufficiens à Deo donari ex decreto illo reflexo repugnat. Respondetur casum esse contra suppositum quæstionis, quæ est de decreto conferendi auxilium efficax, & non aliter, quod prædestinato conferatur, & respectu cuius de facto efficax est. Secundo ex parte Dei prædestinantis casus est absolute impossibilis ratione absoluti eius dominij, & potestatis in liberas omnes rationalis cuiusvis creaturæ actiones, & cumuli proinde auxiliorum actiuè in omnipotentia ipsius clausorum, vt cum hoc etiam Doctore supponimus. Demum hic Doctor plus argumentis suis probat, si quid probat, quam velit: nempe eo decreto non minui solum actus libertatem, sed funditus euerti, quod renuit, vt argumenta perpendenti constabit. Secundo, & conclusio, & argumenta ipsius cum his, quæ sequentibus capitibus, maxime penultimo, & vltimo docet, & discurrit minus cohærent, vt lector doctus videbit. Nos enim verosimiliorem doctrinam sectari tradere, & vindicare cupimus, neminem nisi vt opus ad id fuerit, insectati.

CERTAMEN VII.

Recentiorum Scrupuli tres expediti.

1. Est vero secundus Recentiorum scrupulus: An, vt electione prædestinatiua auxilium efficax, quia efficax ex scientiæ mediæ de ipsius efficacia directione eligatur, ac prædestinatione propria, vt diximus, donetur, ex intentione præsertim inefficaci boni vsus ipsius, & obtentionis gloriæ per ipsum, opus sit eius efficaciam electione ipsa amari, vt à reprobo, cui bonus vsus auxilij præstiti, & gloriæ assecutio per illum æque serio à Deo intenditur (vt nunc supponimus) discernatur. Amari debere ea electione prædestinatiua ad discretionem illam à Deo faciendam & eligendum auxilium efficax quia efficax prædestinatio, censent. Soarius 1. de essentia prædestinat. capite 7. numero 10. & Recentiores plures, quibus ansam præbuit Herize contendens speciale beneficium respectu prædestinati à Deo esse non posse, ni expresse, & directe auxilium efficax, quia efficax electione discretiua prædestinati à reprobo adeo ametur vt ex ipso recitauimus ex d. 22. capite tertio, numero 24. versu *Tertium*. Quia de nil. quo prædestinatus, & reprobus, quoad amorem Dei formaliter affectiuum pares sunt: cum ex æque seria intentione salutis eorum apponatur auxilij entitas, quandoque intensior sufficientis pro reprobo, quam efficacis pro prædestinato. Secundo arguo pro Recentioribus, quia eligi auxilium efficax, præscitumque efficax nequit esse, nisi ob motiuum efficaciæ eius præscitæ; alias nec opus esset illam vt eligeretur auxilium illud præscire, nec eligi, quia efficax dici posset: at mouere illam, vt auxilium eligatur & ametur, nequit nisi eadem efficacia ametur: ergo, vt eligatur prædestinatiue quia efficax, debet efficacia ipsa expresse & formaliter electione ipsa amari.

2. Dicendum nihilominus est: vt auxilium efficax, quia efficax, seu non eligendum, si inefficax præscitur, electione prædestinatiua à Deo absolute eligatur, & apponatur amari eius efficaciam opus non esse. Probatur primo ex dictis certamine tertio, numero octauo. Etenim ex eo præcisè, quod efficaciæ auxilij præscius, atque ex intentione inefficaci, determinata tamen boni eius vsus, & consequutionis gloriæ à prædestinato ductus, & ex præscientia illa directus ad electionem efficacis prænoti Deus procedat, tametsi eius efficaciam expresse, & formaliter electione ipsa non amet, curare tamen illam ex intentione illa magis de bono vsu, & gloria prædestinati, quam de ipsis curaret, si ex scientia illa, sed ex scientia simplicis intelligentiæ elegisset pro illo sufficiens solum, vt reprobo eligit, certissimum est. Insuper ita directam electionem auxilij efficacis ex intentione illa habitam esse voluntatem interpretatiuam, & exercite (etsi non efficacia absoluta) actiuam boni vsus prædestinati, quod non habet electio auxilij sufficientis pro reprobo: vnde, & gratia, & beneficij specialis habere efficacis præ sufficiente auxilij, ita electi, & collati donationem ostendimus certamine quarto à medio numeri tertij, ac deinceps: in autem satis discernitur affectiue prædestinatus à reprobo: tametsi in salutis intentione nuda, ac præcisa sint in Dei affectu æquales, nec efficacia auxilij electione ipsa ametur, dummodo ideo, quia præcognita eligatur, atque inde, & de intento fine magis à Deo electione ipsa, quæ illius interpretatiua voluntas est, afferens prædestinato, vt dixi, certamine 5. logicam & consequentem illius obtinendi necessitatem, & determinationem.

3. Etenim inde perspicuum est intentionem illam salutis, & gloriæ prædestinati æqualem etiam, illi, quam Deus habet gloriæ, & salutis reprobo, respectu huius totas suas vires, & motionem affectiuam non explicare de facto, & exercere: quandoquidem, nec scientia efficaciæ alterius auxilij mouet Deum de facto, vt præ sufficienti, quod reprobo confert, efficax illud donet: nec scientia inefficaciæ auxilij sufficientis, quod ei donat, ne donet illud detinetur. At respectu prædestinati intentio salutis æqua etiam totam suam affectiuam motionem explicat, & exercet: cum Deum retinendo ne auxilium donet, quod sufficiens solum scientia condionata nouit: tum mouendo, vt donet, quod efficax prænouit, scientia eadem. Quo fit, vt, licet electione ipsa efficacis auxilij eius efficacia, finisque gloriæ expresse, & formaliter non ametur, impulsa tamen, & motione affectiua intentionis eius electione auxilij, quia efficax præuisum est, exercite, & in actu secundo ametur ea eadem ipsa intentione salutis prædestinati magis, quam reprobi respectu cuius, atque licet salutis eius intentio, non tamen totam suam affectiuam virtutem, & motionem in Dei voluntate exercet: inde ad rationem ab Herize tactam patet solutio, atque ad secundam à nobis subiunctam: etsi enim non ametur expresse electione ipsa auxilij eius efficacia prænota, amatur tamen interpretatiue per illam, & intentione ipsa formaliter exercite, & in actu secundo affectiuæ motionis, quam intentio illa in se inhibitam & intrinsecam habet: & quam, ni efficaciæ auxilij media scientia præcederet, electione ipsius exercere non posset: quare & verum est, quia efficax ex ea intentione absolute eligi, & apponi.

4. Tertiam

4. Tertiam probationem conclusionis primæ secunda super re eadem conclusione eiusque probatione ita subiungo. Dicendum est secundo: electione ipsa medij efficacis, quid præuisi efficacis, nequit expresse, & formaliter eius efficacia amari: ex hac conclusione si probetur prima, quæ negatiua de facto est, probata firmiter manebit: a negatione quippe potentiæ, tam physicæ, quam logicæ seu possibilitatis ad negationem actus generis alterius est illatio legitima. Probatur secunda hæc conclusio: quia efficacia auxilij amari electione illa (immo affectu illo Dei) nequit amore desiderij, aut complacentiæ: ergo nec potest electione illa regulata per scientiam mediam absolutè amari: siquidem alterutro solum ex his amoribus à Deo amari potest quod amandum ab ipso est. Antecedens probo: atque in primis non posse amari electione illa amore desiderij patet: siquidem desiderium nequit esse de re, quæ ad ipsum supponitur pro eo statu, siue, vt esse supponitur: quia desiderium omne essentia sua est de re, vt sit, vel saltem vt in alio statu, vel aliter sit, quam ante desiderium esse supponitur ac desideratuo proponitur ac innotescit: atqui Deo proponitur efficacia auxilij illius per scientiam mediam electionis auxilij efficacis directricem, ac proinde ad eam supponitur: ergo nequit auxilij efficacia prænognita, & præsupposita electione illa amore desiderij amari, sed nec amore complacentiæ: quia complacentia solum potest esse de obiecto eiusque bonitate absolute existente, cuiusmodi non est obiectum possibile, aut conditionate futurum: ast efficacia auxilij præcognita per scientiam mediam electionis prædestinatiuæ directricem stat formaliter in futuritione conditionata boni vsus, & consequutionis gloriæ per illum, si illud auxilium donetur: ergo nequit esse de efficacia auxilij illius amor complacentiæ. Maior est nobis certa & statuta controuersia 4. de voluntate d. 2. & ex qua amorem complacentiæ Dei de possibilibus, qua talibus, rejecimus contra non paucos ibi quæstione secunda, ac similiter futura conditionata qua talia: ibidem quæstione tertia eo adeat lector cum ad manum hoc tomo habeat: vbi etiam obiectionis postremæ inneniet solutionem, etsi enim efficacia auxilij, seu futuritio conditionata boni nostri vsus sub auxilio præscita ratio sit inducens, vt aliud ab ipsa ametur electione ipsa; nempe auxilium formaliter, & expresse, & bonus eius vsus interpretatiuè: id tamen affectu desiderij istorum amatur, non autem complacentia in ipsam: quia bonitas, non vt existens absolute representata, solum excitat ad desiderium sui, vt existat in alio statu non autem in illo: atque absque complacentia in illo non absolutæ suæ existentiæ, pro quo complacentiæ obiectum incapax est, vt eis locis fusius respondebamus, atque explicabamus

5. Tertius Recentiorum scrupulus. An si electione illa auxilij efficacis, quia efficacis præsciti, efficacia ipsa auxilij amaretur formaliter, & expresse (quod ipsum de amore interpretatiuo ipsius dubium esse poterat) boni vsus, & consequutionis gloriæ per illum libertas periret. Perituram supponit Herize sæpe citato capite 3. & Recentiores alij, contra quos negatiue respondeo: quam negatiuam resolutionem supponit Soarius 1. de essentia prædestinat. cap 7. numero 10. Ratio est in aperto: quia, cum efficacia auxilij stet in futuritione conditionata boni nostri vsus sub auxilio eodem ad electionem illam præsupposita electionis illius in illam, siue formalis, siue interpretatiuus amor (nunc permissus) solius complacentiæ esse posset: quare ad illam electio, qua desiderium, & secundum antecedentem suam actiuitatem minime terminaretur, nedum secundum causalem suam efficaciam, & connexionem, quæ sola eius statu libertati & purificata conditione eiusdem boni vsus libertati absolute posset officere: solum ergo terminaretur in bonum vsum sub eo auxilio conditionate futurum: quia complacentia de ipsius conditionata futuritione esset, quam tunc supponeret: qua desiderium vero, & actiua ea electio esset, efficaciam totam; & actiuam connexionem in auxilium tunc solum exercere posset nusquam in eius efficaciam terminaretur: quia vero eius interuentu bonum ipsum vsum mediate, tunc etiam, sicut nunc, causaret, certoque, & necessario necessitate logica, & consequente ex futuritione conditionata, quam ex eius boni vsus, & consequutionis gloriæ absolutæ intentione electio illa supponit, actiuitatem suam in bonum vsum; & gloriam prædestinati absolutam exercet, essetque respectu eorum interpretatiuum desiderium, tametsi respectu eorum intrinsece efficax interpretatiuum adhuc desiderium non sit: quare nec potest ipsorum absolutæ libertati officere.

6. Scrupulus quartus. An directiua electionis prædestinatiuæ scientia ad purum, & adæquate media sit, & quorum conditionatorum contingentium? Et circa primum certum est plures nostro intelligendi modo actus scientiæ naturalis de rerum naturis, essentiis, conditionibus, & proprietatibus requiri, saltem remotè ad prædestinatiuam electionem: plures etiam actus visionis causarum moralium naturalium existentium in tota prædestinationis serie ad eius effectus apponendos intercedere vt vniuersim notauimus, & quantum satis sit, recensuimus controuers. 6. de prouident. d. 2. quæst. 1. n. 3. & 4 nec specialem in prædestinatione (de qua hic) seu prædestinatiua medij efficacis electione, quæ in prouidentia, & electione medij sufficientis pro reprobo non inueniatur habet difficultatem, & de re neutrobique vllam, vt ibi notabam: quare de scientia solum media oportet hic definire ad quænam obiecta conditionatè contingentia, eorum quæ in tota prædestinationis cuiusque contextura obtineniunt, ostendatur? Breuissimè autem statuo, eorum omnium contingentium, quæ quouis gradu ad finalem gratiam, in qua prædestinatus quisque decedit conducunt conditionatam, seu mediam scientiam de ipsorum conditionata futuritione ipsius prædestinationem essentialiter ingredi, atque electionum mediorum quarum collectione ordinata illius prædestinatio integra completur esse directricem, reliquorum vero contingentium, quæ in prædestinati vita eueniunt, nec ad finalem eius gratiam vllatenus conducunt scientiam mediam non ingredi, neque electionem prædestinatiuam vlla ex parte dirigere. Ratio est facilis. Quia vniuscuiusque prædestinatio est non ad gloriam vtcunque, sed ad tantam determinatè gratiæ & iustitiæ finali, iurique, & exigentiæ ipsius respondentem: vnde quidquid ad cumulum gratiæ, & iuris illius ad tantam gloriam, ad quam vnusquisque prædestinatur, vt medium ad eius contingentes actus quibus particulæ gratiæ, & iuris illius respondens, conducit, à Deo præsciendum conditionatè præparandumque est, vt certissime liberetur, & saluetur, eo salutis, & gloriæ gradu, ad quem præscientia & præparatione beneficiorum Dei, seu prædestinatione diuina infallibiliter ducitur ac perducitur. Reliquorum vero contingentium, quæ nullatenus ad gratiam finalem conducunt media, tametsi efficacia, prædestinatione, seu electione prædestinatiua non apponi certum ex eadem ratione est. Quare neque futuritionis conditionatæ illorum scientiam prædestinationem ingredi, neque ad prædestinatiuam electionem supponi.

7. Explicatius minutiusque conclusio euoluta, docet actus omnes indifferentes (si tales in actionibus nostris admittantur) mediaque siue cogitationes Dei prouidentia haud dubio dispositæ ac præparatæ nos ad illos inducentes de facto è Dei prædestinatione non esse neque efficaciæ mediorum illorum, futuritionisve conditionatæ eorum actuum condionatam scientiam, vt electionis prædestinatiuæ directiuam, vsquam ingredi: scientiam vero mediam efficaciæ auxiliorum, & futuritionis conditionatæ contingentis oblationis paruuli ante vsum rationis emortui à parentibus vel aliis, quibus ad regenerationis lauacrum offertur, & intentionis legitimæ, ac requisitæ baptizantis parnuli prædestinationem ingredi? Item mediorum efficacium, seu conditionatæ futuritionis sub illis bonorum operum, ac meritorum prædestinari iusti adulti, etiam per peccatum mortificandorum. Hæc enim per peccatum reuiuiscere, & gratiam ipsis respondentem per subsequutam pœnitentiam restitui omnium Theologorum communis sententia est: secus eam quæ ex opere operato

ex sacramentis percepta fuit: quare scientia media de contingenti eiusdem perceptione conditionata ea solum parte, qua ex opere operantis gratiæ aliquid bono illo ad sacramentum accessu perceptioneque recipit ad prædestinationem spectabit. Rursus scientia media de honestis actibus, & de congruo solum auxilia gratiæ ad pœnitentiam prædestinato peccatori pro merentium eius prædestinationem ingredietur: remote enim ad gratiam, & iustitiam finalem prædestinati illius conducunt. Denique, & permissionis peccati media scientia ex cuius pœnitentia iustior, humilior atque ad ampliorem gratiam lapsus prædestinatus resurget, ac pristinam recuperabit: secus peccatum ipsum, quod, licet recuperationis illius, & augmenti gratiæ occasio sit, à Deo tamen præparatum nusquam fuit, nec intentum. Dixi *denique*. Nam, licet decretum gloriæ ob finalem iustitiam prædestinati collatiuum necessario prærequisitum medium sit ad gloriam, ad quam quis prædestinatus est, vt de facto, formaliter, actu, & exercite ab ipso obtineatur, & possideatur: liberum autem, & contingens sub hypothesi decessus prædestinati in gratia, non est; sed necessarium ex fidelitate promissionis diuinæ de gloria ita decedentibus largienda: quare nec scientia media de eo esse potest; esset autem ni ea adesset absoluta promissio.

CERTAMEN VIII.

Vltimi cæteris grauioris scrupuli expeditio.

1. QVintus scrupulus Recentiorum, & qui in re præsente postremus est. An, licet, vt auxilium efficax prædestinatione, seu electione prædestinatiua donetur, scientia media efficaciæ auxilij, seu conditionatæ futuritionis euentus contingentis sub illo essentialiter ad eiusmodi electionem prærequiratur, & ex parte prædestinationem constituit, vt hactenus ostendimus; alio autem non prædestinatiuo, siue prædestinatiuæ electionis ordine, possit ex scientia solum simplicis intelligentiæ à Deo donari? ac subinde electionis medij efficacis absolute sumptæ scientia media essentiale principium directiuum non sit? sed solum electionis prædestinatiuæ, seu ex certitudine, & infallibilitate euentus contingentis absolute obtinendi prædestinationis essentia inclusis? videtur enim ex vna parte principium directiuum omnis electionis, & collationis auxilij efficacis absolute esse debere: siquidem quocunque modo, & ordine à Deo efficax auxilium absolute eligatur, & conferatur ex fine aliquo ad quem, non conducat solum, sed de facto, & cum effectu ducat, eligendum, donandumque à Deo esse: & à Deo, non quidem inscio, & incerto euentus, non solum quem potest, sed quem habiturus de facto est ad finem, ex cuius intentione eligitur, atque à Dei prouidentia ordinatur, etsi ex inefficaci finis intentione à Deo prouideatur, atque ad finem illum ordinetur; si quid valent datæ hactenus à nobis, vel ex aliis approbatæ rationes pro necessitate scientiæ mediæ ad prædestinationem constituendam dirigendamque prædestinatiuam electionem maxime propugnatam certam.

2. Aliunde vero videtur scientiam mediam de auxilij, seu medij de se indifferentis, & extrinsecus efficacis, efficacia principium essentiale directiuum electionis omnis auxilij illius absolute esse non posse, salua contingentis euentus libertate, ac subinde scientiæ mediæ quæ supponebatur essentia consistente: quare, & sententiam affirmantem contradictionem inuoluere, cum scientiam mediam destruat, quam supponit: si enim scientia media essentiale principium directiuum electionis auxilij efficacis ab electionis huius secundum essentiam, & intrinsecum sui nude sumptæ, & consideratæ natura essentialiter præsuppositum, & prærequisitum sit: fiet, vt in statu absoluto nulla electio, & collatio absoluta auxilij efficacis à Deo esse possit, quin scientiam illam essentialiter, & principium sui natura & causalitate præsupponat. Cum autem absoluta auxilij illius entitas, existentia, & intrinsecum esse dependentiam à Deo ipsum vere potente eligere, & conferre imbibitam medullitus habeat, nequeatque Deus illud eligere, & conferre, nisi per aliquam electionem vere possibilem: fiet tandem, absolutum esse intrinsecum, & entitatem auxilij efficacis scientiam illam, vt sui principium essentiale etiam supponere: nempe principium, cum quo purificata conditione per auxilium & ipsum, & contingens quod sub illo erat conditionate futurum, eoque posito in absolutum transit, & absolute non esse ex principio, causaque sui & præquisito essentiali, & antecedente natura prorsus repugnet: quod ipsum est liberum, & contingens absolute non esse. Sed neque conditionate: cum nec in statu illo, vllove ab essentia sua essentialique respectu ad principium illud essentiale sui queat præscindere: quare, & scientia media, quæ eiusmodi principium est debeat in hypothesi poni ac præcedere, sub qua æque necessarius bonus auxilij efficacis vsus erit, atque illa electione, quæ ex collatione, atque auxilio absolute positis necessarius absolute fore nuper concludebatur.

3. Ob hæc argumenta duæ possent esse hac super re Theologorum scholæ nostræ opiniones. Quarum altera, si alterius aduersæ fundamento verisimiliter satisfaciat satis probabilitatis habebit. Pro affirmatiua (quam numero secundo fundabamus) essentialis precedentia, & directionis scientiæ mediæ ad auxilij efficacis quacumque, & omnem etiam non prædestinatiuam electionem, responderi ad negatiuæ fundamentum posset, ab iis, qui principia remota omnia, causas per accidens, & censent & appellant, scientiam mediam causam auxilij, à quo proxime eius bonus vsus, & contingens effectus absolute prouenit, & principium rerum solummodo esse vt patet, & causam per accidens, vt musicam in Architecto ad ædificandum. Alij voce non adeo dura fors respondeant: causam, tametsi quodvis principium vere causam, & principium, neque ita per accidens, esse; at vero, cum proxime non influant, earum carentiam, seu negationem ex parte actus primi proximi, quem non constituunt, non requiri: quare principij proximi, & auxilium & creatam voluntatem adæquate constituti indifferentiam ad bonum auxilij vsum, vel eius omissionem, aut vsum oppositum saluat determinationis, & connexionis principij remoti, per se etiam essentialiter, remotè tamen, requisiti cum bono vsu auxilij illius huius libertati officere minime posse. Hæc sane, & alia, quæ pro compositione præfinitionum nostrorum actuum regulatarum per scientiam mediam cum earumdem libertate ex Societatis nostris referebamus controuersia 4. de voluntate d. 6. quæstione secunda responderi etiam hic possent; quæ tamen longius memoranda nunc, & confutanda non sunt, cum ea omnia eo loco iecerimus. Solum addo ea ad præsens minori probabilitatis specie responderi, quam pro illis præfinitionibus posse. Cum hæc principia per se, & essentialiter, adhuc remote requisita ad auxilium efficax, eiusque bonum vsum non sint; in præsenti vero, tam electio efficacis auxilij essentia sua per scientiam mediam regulata, quam scientia ipsa media, qua regulatur, tam auxilij efficacis quam boni vsus ipsius principia, licet remota, necessaria tamen, & essentia requisita sunt.

4. Dices connexionem illam, tum electionis auxilij efficacis essentia sua per scientiam mediam regulatæ, quam scientiæ mediæ regulantis cum bono auxilij vsu, & effectu contingenti purificata conditione, seu auxilio efficaci per eam electionem absolute posito, consequentem esse, & logicam esse; tametsi in coniuncto electionis illius, & auxilij efficacis absolute posito, & antecedente naturæ & causalitate absolutus bonus illius vsus continetur: est enim connexio à futuritione conditionata, quam scientia media supponit, vt obiectum, tota prouenire,

&

& quæ vt diximus controu.6. de prouidentia d 2.quæst.2. certam. 5. à boni vsus auxilij illius absoluta positione tandem obiectiue pendet: hæc autem ex auxilio de se indifferenti, & extrinsecus efficaci solum à conditionata boni vsus futuritione ab arbitrio creato libere ponitur: ita nimirum, vt ab arbitrio illo non poni posset, atque absolute omitti: quo, & futuritio conditio sub eo auxilio non esset, sed scientia subinde media, nec per ipsam essentialiter regulanda auxilij illius electio: ac proinde impediri absolute ab arbitrio creato ea omnia pro priori naturæ possunt, ne fuerint; tametsi semel posita impediri nequeant ne sint, ex suppositione scilicet, quod sint, ac pro naturæ priori præcesserint: immò nec bonus vsus absolutus auxilij, qui, vt illa omnia pro naturæ priori, suo quæque loco, & gradu in suo genere præcesserint absolute existens prioritate naturæ in casu purificationis conditionis per absolutam auxilij positionem in genere alio obiectiuæ præcedentiæ absolute existens supponitur: ac proinde solum ex suppositione, quod absolute sit eo auxilio posito, infertur cum bonum vsum necessario absolute sub auxilio illo posito fore: ea autem necessitas consequens solum, & logica necessitas est, non physicæ causæ, & antecedens, vt de se patet, & dicebamus citato certamine quinto ad argumentum simile Recentiorum contra præcedentiam scientiæ mediæ ad prædestinatiuam electionem auxilij efficacis directiuæ, & necessario directiuæ, si ordine prædestinatiuo habenda à Deo ea electio sit. Mutuam vero hanc causalitatem in diuerso hoc genere, & necessariam ad conciliandam libertatem nostram, cum certitudine, & infallibilitate causalitatis prædestinationis circa euentum contingentem, ad quem per media de se indifferentia, & extrinsecus solum efficacia prædestinamur, nullatenusque repugnantem suppossuimus, & ostendimus eodem cert. 5. Nihil sane apparentius, & subtilius pro affirmante sententia adducti n.2. excogitari posse videtur.

5. Statuta enim indifferentia auxilij entitatiua, quam quæstio hæc supponit, nihil argumentum oppositum probat. Certum quippe est entitatem auxilij secundum se cum boni vsus negatione esse coniungibilem, quod si de facto coniungendum cum illa foret, si daretur (vt coniungenda esse sufficientia, quæ reprobis dantur certissimum est, licet de se ac entitate sua cum bono ipsorum vsu potuerint coniungi) ex scientia solius simplicis intelligentiæ possent conferri: quare essentia, & entitate sua electionem regulatam per scientiam mediam non respiciunt vt à Deo absolute apponantur: vnde in hypothesi in qua secundum solam, nudamque entitatem suam positum auxilium est, futuritionem conditionatam sui boni vsus non respicit, cum neque eius essentia electionem regulatam per scientiam mediam supponat, quod si ita posito in hypothesi auxilio secundum nudam suam entitatem cum bono vsu coniungendum conditionate sit (vnde efficaciam extrinsecus fortitur) atque à Deo per scientiam mediam videatur; tametsi eius efficacia bono vsu conditionato constituta, & per scientiam mediam à Deo cognita, aliter quam ex scientia media auxilium illud ad finem intentum eligi absolute à Deo nequeat, & apponi; auxilium illud intrinsecam connexionem cum futuritione illa conditionata boni vsus, quam ex accidentaria ipsi electione ita regulata intrinsecus non supponit, entitate sua non habet, quæ secundum se absque electione ita regulata apponi à Deo absolute potuit; sed ratione extrinseca, & contingenter ipsi adiunctæ efficaciæ, seu boni vsus conditionata sub ipso futurione: quare nec suæ entitatis positione ex parte actus primi, qua, & conditio purificatur, & conditionatus vsus bonus in absolutum transit, necessitas physice, & natura antecedens ad bonum vsum absolutum ponitur: licet ex huius auxilij absoluta positione, & futuritione conditionata, quam essentia, & entitate sua (qua sola actum primum ad bonum sui vsum constituit) nec continet, nec respicit, sed extrinsecus, & accidentarie adiungitur, necessario resultet: est igitur æquiuocatio, & fallacia argumenti in eo: quod scilicet electio per scientiam mediam regulanda, qua ratione efficaciæ, extrinsecæ prorsus, auxilij præuisæ auxilium præuisum efficax apponendum asseritur necessario, ita necessario apponendum ratione entitatis intrinsecæ, & essentiæ auxilij ipsius in argumenti pro negante sententia præmissis supponatur.

6. Sed affirmantis sententiæ argumentum necessitatem omnimodam electionis per scientiam mediam regulatæ, vt auxilium efficax, taleque à Deo cognitum absolute apponatur non prorsus euincit: etenim auxilij sufficientis reprobo dati, inefficacia extrinseca à negatione conditionata boni vsus cognita à Deo per scientiam mediam est: sed tamen absoluta inefficacis illius, & sufficientis auxilij electio, & absoluta appositio per scientiam mediam non dirigitur, vt ostendi contr.6. de prouidentia d. 2. q. 2. cert. 2. & dicam controu.8. d. 1. q. 2. Ergo, etsi efficacia auxilij, efficacis extrinseca à conditionata boni vsus futuritione, per scientiam mediam à Deo cognoscatur, non est opus, vt eius absoluta electio, & appositio essentialiter, & necessario per scientiam mediam dirigatur, & reguletur. Probatur consequentia, ideo auxilium inefficax, & solum sufficiens eligi absolute potest electione non regulata per scientiam mediam, quia dari potest, non quia inefficax, etsi tale esse cognoscatur, sed solum quia sufficiens positiue: ast auxilium efficax, etiam si tale cognoscatur, potest à Deo eligi absolute, ac dari, non quia efficax, sed præcisè, quia positiue sufficiens: ergo potest à Deo eligi absolute electione non regulata per scientiam mediam. Minor stat, dummodo repugnantia non ostendatur: sed probatur positiue; quia auxilium efficax, qua vtile, & conducens, seu positiue sufficiens amabilitatem habet intrinsecam: ergo, & amabilitatem, quin vlterius voluntas in extrinsecam eius efficaciam tendat, eave ad eligendum absolute apponendum illud moueatur: ea autem conducentia, vtilitas, siue sufficientia positiua sola simplici intelligentia à Deo cognoscitur: ergo ea sola diriget eam auxilij illius apponendi electionem, & voluntatem: si autem id voluntas Dei potest ex fine exercendi suam in ea electione libertatem, & constituendi poteptiam in actu primo proximo ad bonum vsum, & eius oppositum auxilium efficax, quia conducens, & positiue sufficiens præcise poterit illud ex sola simplici intelligentia, non quia efficax eligere.

7. Quod si ex determinati boni vsus seria, veraque (tametsi inefficaci) intentione de medio efficacis prouideat Deus, difficilius plane est, non, quia efficax, atque non spectata scientia media de efficacia, & bono vsu ipsius pro priori ad eligendum à Deo absolute eligi, & apponi nequeat, sed ob rationem Molinæ, Lessij, & aliorum à nobis propugnatam cert.3. n.3. Definitè ergo in difficultate concludo neutrius sententiæ fundamenta posita (quæ quidem vrgentiora videntur) alterutram partem concludere. Non affirmatiuæ, quia ex proxime dictis constat auxilium de facto ab extrinseco efficax, non quia efficax, necessario eligi à Deo debere, sed posse etiam eligi solum, quia positiue sufficiens, si ex alio fine, quam boni vsus liberi, & effectus contingentis, & determinati obtinendi, sed indeterminate, & pure permittendo creatæ voluntatis determinationi alterutrum, à Deo eligatur vt decretum concurrendi indifferenter cum arbitrio creato permissiue solum erga alterutram ipsius determinationem se habere docebamus tom. 1. de Deo vno disput.3. quæst.2. Neque negatiuæ sententiæ fundamentum intentum euincit, vt vidimus proxime num.4. & 5. æstimo tamen ob rationes contra affirmantem sententiam num.6. atque hoc 7. datas directionem scientiæ mediæ essentialiter ad auxilij efficacis electionem non requiri, tametsi ad prædestinatiuam electionem, & de quovis contingente fine, ad quem est intento de auxilio efficaci prouidendum sit, ad electionem similem essentialiter requiratur.

QVÆSTIO III.

De electione ad gloriam ante absoluta merita prædestinati præuisa.

QVniuersaliori titulo, quam ab aliis solet, quæstio proponitur. De electione enim solum efficaci ante merita absolute præuisa magna contentione à Theologis nostris disputatur, ex quo Vasquez & Soarez, (duo illa Scholastici belli fulmina) tot post Herculeos Scholasticorum veterum labores plus nobis vltra Theologiæ ostendentes super ea quæstione magno, & ingenio, & studio decertarunt; sed tamen vniuersalius proponenda visa nobis est: cum, vt nihil quod ad antecedentem electionem ad gloriam à Deo Patres tradiderunt omittatur: tum, vt eorum, quæ Vasquistæ, & Soaristæ ex scriptura, & Patribus pro sua quique sententia, & contra aduersam producunt, æqua iudicis lance librentur. Quæstio autem de adultorum prædestionatione procedit: infantium enim paruulorum cum gratia Baptismi ante vsum rationis decedentium nulla merita sunt.

CERTAMEN I.

Ante absolute præuisa merita eligi ad gloriam prædestinatos: certum omnibus est, de eius vero electionis efficacia non item.

1. SEnsu certe aliquo vero, & Theologico prædestinatos ante præuisa merita ad gloriam electos esse Theologo viro dubitare non licet: ita enim, & scriptura & Patres passim loquuntur vt vidimus ex scriptura d. 1. quæst. 2. cert 2. num. 3. fine num. 6. & num. 7. toto. Dilecti insuper dicuntur absque vllo ipsorum merito n. 5. & 6. ex puraque Dei misericordia, & gratuita voluntate, id quod Iacobi Prædestinatorum typo, & Esau reproborum exemplari, ac insuper massæ eiusdem partim in vasa honoris, partim in contumeliæ vasa pro figuli arbitrio electæ, dispositæ, Paulus explicuit ibi, & confirmauit. Ex quibus certum omnibus est omnino Prædestinatos ante omne ipsorum meritum ad gloriam, perpetuamque cum ipso amicitiam à Deo fuisse ex scriptura, Patribus ad ea scripturæ testimonia, liquido constare: quare, & electionem ad gloriam ante præuisa prædestinatorum merita à Theologis omnibus vero aliquo Theologico sensu admitti absolute debere, nec posse omni vero Thologico sensu à sano, & Catholico Doctore absolute negari sola est locutio quædam difficilis Augustini ex quæst. 2. ad Simplician. (de qua rursus certam. 4. fusius agetur) ad institutum efficacis electionis antecedentis merita prædestinati ad gloriam, quam, dum negare semel videtur: atque his iterum verbis: *non tamen electio*, ad gloriam *præcedit iustificationem* (quæ vtique ex prædestinatione procedit,) *sed electionem iustificatio* (quæ post prædestinationem ordine naturæ est, & causalitatis intentionalis hac ratione probat. *Nemo enim eligitur, nisi iam distans ab eo, qui reijcitur*: quæ nimirum distantia ante merita, ac demerita prædestinati, & reprobi non est: quare prædestinati ad gloriam ante merita electio vlla esse per Augustinum nequit: verum cum de efficaci electione ad gloriam ibi agat hanc vt summum ibi negasset. Secundo forte, etsi non ad rem ipsam, ad absolutam denominationem electionis, siue ad gratiam, siue ad gloriam vnius præ alio diuersitatem aliquam ex parte ipsorum (quam distantiæ nomine explicauit) ac præsupponi censuit.

2. Cæterum, verus sensus Theologicus electionis prædestinatorum præ reprobis ad gloriam, quo admittitur ante præuisa absoluta prædestinatorum merita, à Catholicis cunctis Doctoribus electio eiusmodi absolute debeat, speciatim, & determinate assignari non ita facile potest: si enim electionis antecedentis merita nomine intentionem solam salutis eorum velis significari, ab eius erga prædestinatorum gloriam efficacia, vt nunc supponimus, præscindendo; cum eam etiam erga reproborum salutem habeat Deus, nequit inde eorum præ reprobis electio asseri: cum sint in ea intentione salutis, & gloriæ reprobi prædestinatis æquales; quare neque hi ab illis discreti, vt ad proprietatem electionis vnius præ alia oportebat. Nec satis videtur efficacium mediorum per prædestinationem præparatus prædestinatis accessus, quia prædestinatiua, ac præparatiua mediorum efficacium gratiæ voluntas ad gratiæ media, non autem ad gloriam se vlterius extendit, maximè in nostra sententia negante electione mediorum propria finem amari. Tum etiam: quia ex intentione inefficaci tantum seria tametsi, veraque finis efficacia media ad finem intentum adhiberi posse non ita est omnibus certum. Sed tamen ex dictis controuersia 7. & controu. 6. de prouidentia electionis ad gloriam prædestinati præ reprobo ante eius merita absolute præuisa verus, propriusque determinate sensus duplex facile inuenietur. Primus ex dictis controu. 6. d. 3. q. 1. certam. 2. & 3. vbi inæqualitatem serietatis, & propensionis in finem intentum in inefficacibus absolute intentionibus veris ostendimus, vimque vniuscuiusque motiuam ad electionem mediorum, vel sufficientium, vel efficacium, vel vtrorumque, iuxta maiorem, vel minorem intentionum inefficacium serietatem, qua fieri poterit verosimiliusue, vniuersim taxauimus: inde enim dici recte, facileque potest: salutem, & gloriam prædestinatorum inefficaciter quidem, ast propensius, impensiusque inefficacium mediorum electionem, ac subinde ante eorum merita absoluta intentam esse, quam reproborum salus inefficaciter intendatur: ac proinde in intentione ipsa gloriæ prædestinati eius à reprobo ex parte Dei ante vlla merita absoluta illam intendentis, claret diuersitas sufficiens, ob quam prædestinatus præ reprobo ad gloriam electus ante præuisa merita eius iure iudicatur.

3. Secundus verus Theologicus sensus electionis ad gloriam prædestinati præ reprobo ante illius absoluta merita à scriptura Patribus, & Theologis cunctis admissus, atque admittendæ, æque facilis, atque, vt æstimo, communior ipsis est, admissa æqualitate quoad serietatem & propensionem intentionis diuinæ erga vtriusque salutem nullaque in eo vtriusque diuersitate. Cum autem ex parte intentionis gloriæ prorsus æqualis tantum, nequeat discrimen necessarium, vt prædestinatus præ reprobo ad gloriam æque vtrique intentam electus sit, ac iure dicatur oportet ad mediorum efficacium electionem pro salute prædestinati, potius quam pro salute, & gloria reprobi ex ea intentione ortam, siue ad eius præstinationem recurrere: eius vero accessu multo ex capite intentio illa, vel prædestinatio ex ea intentione orta, atque absoluta prædestinati merita antecedens, ipsius præ reprobo electio ad gloriam absolute est, & iure dicetur. Primo: quia prædestinatio, siue electio efficacium mediorum per scientiam mediam de eorum efficacia directa ex intentione determinatæ salutis prædestinati, & gloriæ ipsius voluntas interpretatiua est, vt vidimus d. 1. quæst. 2. certam. 4. num. 3. à medio, ac deinceps, quæ deficit respectu reprobi, cui, etsi æquali intentione, sufficientia solum auxilia ad salutem proponuntur. Secundo: quia eorum electione per scientiam mediam directa, seu prædestinatione destinationem, determinationemque, seu necessitatem consequentem aliquam, nimirum ad gloriam suam, Dei voluntate prædestinatus præ reprobo habet, vt vidimus ea quæstione certam. 5. atque de prædestinati gloria Dei intendentis cura affectiue maior, quam de gloria reprobi est eorum mediorum electione, vt vidimus cert. 3. num. 7. Ac demum, tametsi æqua intrinsece de vtriusque gloria intentio Dei sit, tamen respectu gloriæ prædestinati totam suam actiuitatem, & affectiuam motionem exercet de facto,

facto, quin eius aliquid otietur, dum ex scientia media de auxiliorum efficacia non, nisi auxilia efficacia, præparat, prouidetque prædestinato Deus, scientiaque media de inefficacia auxilij sufficientis ex ea intentione detinetur, ne illud ipsi donet; cum tamen ex æqua intentione salutis, & gloriæ reprobi, similique scientia inefficaciæ auxilij sufficientis, quod ipsi donet, eius donatione non absit neat; nec scientiam mediam de efficacia auxiliorum aliorum, quæ eidem denegat expectat pro priori ad ipsorum electionem quam habiturus non est: itaque totas suas affectiuas vires exercite & in actu secundo electionis mediorum, ad quam Deum mouet respectu prædestinati, gloriæque ipsius, intentio illa explicat ac exerit, non autem respectu reprobi eiusque salutis, vt illa ipsa quæst. 2. certam. 7. numero 3. dicebamus: cum respectu illius vis motiua ad efficacium mediorum electionem intentionis illius otietur, solumque materialiter, & identice, non autem realiter formaliter præcedat: quare, tametsi, secundum se præcisè sumpta, æqua respectu gloriæ vtriusque sit, vt se tamen, suamque affectiuam vim, & motionem in electionem maiorum ad finem explicat, exerit, & exercet, etiam ex parte actus primi prædestinati præ reprobo electio ad gloriam ipsius merita absoluta antecedens absolute est, ac meritò nuncupatur.

4. Hoc itaque, vt minimum, sensu electione prædestinatorum ad gloriam ante ipsorum merita præuisa absolutè dogmatice statuta: an eiusmodi antecedens prædestinationem, & merita electio prædestinatorum ad gloriam efficax sit de facto, esseve possit aut debeat? apud Scholasticos Theologos dubitatur, in ea vero quæstione duplex tantum Scholasticorum opinio absolute altera affirmans, altera absolute negans absque vlteriori examine, & distinctione mentis Authorum referri solet: cum tamen sit in quæstione proposita dubium triplex. Primum: an electio absolute efficax prædestinati debeat prædestinationem, ac subinde merita absoluta prædestinati antecedere? secundum, an de facto ita antecedat? Tertium, an ita saltem possit antecedere? ex horum dubiorum in quæstione præsenti indistinctione, atque inaduertentia antecedentis electionis gloriæ ad merita prædestinati ab omni Theologia vniuersim ab eius efficacia, & inefficacia præscindendo admissiæ, à nobisque explicatæ hactenus, factum apud Authores est, vt tam pro affirmatiua, quam pro negante sententia tumultuario, & indiscriminatim prolixus, aut horum, cum ex antiquis, tum ex Recentioribus Scholasticis syllabus texatur, dum Recentiores quemcunque electos ante præuisa merita, immò & ipsorum prædestinationem, prædestinatos absolute docentem legunt (vt omnes docere absolute debent cum non nisi ex intentione salutis absolutæ prædestinatio, & mediorum efficacium pro prædestinatis electio esse queat siue efficax intentio siue inefficax asserenda sit) statim pro antecedente electione absolute efficaci ante merita prædestinati illum desumbunt. Insuper eos Doctores Recentiores, qui de facto affirmant, quasi pro causa communi omnibus referunt omnes: cum tamen longe aliter alij, atque alij in quæstione de facto affirment. Alij autem de facto affirmant, quia aliter fieri posse negant, atque ita necessario fieri debere arbitrantur. Alij vero fieri posse aliter fatentur, ita vero à Deo factum censent: eo etiam discrimine pro negante sententia de facto stare Doctores possint: vt alij de facto intentionem gloriæ, siue electionem prædestinati ad gloriam absolute efficacem, & antecedentem ad illius merita negent: quia eam cum meritorum, ac subinde obtentionis gloriæ, per illa merita libertate æstiment repugnare. Alij vero, quia, etsi cum ea amice iudicent componibilem, tamen à Deo habitam eiusmodi absolute antecedentem efficacem intentionem, seu electionem ad gloriam prædestinati iudicent non fuisse: Ego vero his notatis Doctorum pro alterutra parte ab aliis relatorum differentiis, & sensibus distinctius procedam, nec tam longum, quàm alij Catalogum pro alterutra quæstionis præsentis parte proponam.

5. Et ex antiquis Scholasticis neminem pro altervtra sententia tuto referri posse censeo. Non quidem pro affirmante, quia hi de electione prædestinati ad gloriam ante eius absoluta merita præuisa absolute disputarant, nulla absolutæ efficaciæ intrinsecæ ipsius antecedentis electionis ad merita absoluta prædestinati facta mentione, quin de antecedente absolute electione eius ad gloriam sensu à nobis explicato, atque ab eius absoluta efficacia, vel inefficacia præscindente sunt plane locuti, vt statim in S. Thom. pro ea sententia affirmante ex variis eius locis recitato ostendemus: sed neque pro negatiua sententia certa fide referri veteres Scholastici possunt, quin facile de executiua Dei, & collatiua voluntate gloriæ prædestinato (quæ ex fide non, nisi propter præuisa merita, est) explicari possint, ac debeant. Debeant inquam: quia cum electione prædestinati ad gloriam non, nisi ob præuia absolute merita constantius, expressiusque negant, de executiua, & collatiua gloriæ loqui se apertius produnt: quia electionem prædestinati ad gloriam absolute talem vero Theologico à nobis explicato sensu negare nequeunt: quin cum Theologis omnibus, tanquam dogma Theologicum vbivis ea de re agunt admittunt: ergo pro affirmatiua sententia de facto electioni efficacis absolutæ gloriæ prædestinati ante eius absoluta merita præuisa, nec aliter haberi à Deo prædestinationem posse ni eiusmodi electio procedat, asserunt Bañez 1. part. q. 23. vbi etiam Zumel Nauarrete, Ripa, Nazarius, Albelda, ac reliqui Recentiores Dominicani, qui in 1. part. S. Thom scripserunt, & in decretis prædeterminatiuis, ac physicis prædeterminationibus actionum creatarum contingentium Magistrum Bañez Ducem sectantur: cum enim media, seu auxilia efficacia ad gloriam contingenter per actiones liberas obtinendam prædestinatione à Deo exhibenda, intrinsecus efficacia, ac proinde ad actiones liberas, & gloriam determinate à prædestinato obtinendam determinata, ac determinantia de se sint, nisi ex intentione efficaci absolute & intrinsece tali eligi à Deo, ac prædestinatione donari non posse consequenter censent: idque è simplici intelligentia, quam solum admittunt, vt patet ex iis quæ diximus controuersia 6. de prouid. d. 2. quæst. 2. certam. 2. conclus. 1. & d. 3. quæst. 1. nempe ad prouidentiam diuinam erga causas naturales de se ad effectus edendos determinatas, & necessarias, atque erga eorum effectus, solam scientiam simplicis intelligentiæ, & naturalem inseruire, atque solam intentionem efficacem debere præcedere. Proinde suis hisce Thomistis Recentioribus consentit, ac reliquis (Bañez excepto) hac etiam in re præiuit Aluarez 1. de auxiliis d. 3. conclus. 3. citatur Scotus cum suis, sed fide non bona.

CERTAMEN II.

Omissis Thomistis sententiæ, & Patroni.

1. CVm Thomistis agendum hic non est, nec cum Scotistis aliquot Recentioribus, qui à suo Præceptore, & reliquæ doctrinæ suæ consequentia deficiunt, cum satis eorum fundamenta tom. 1. de Deo vno fuerint à nobis disiecta. Aliter longe affirmatiuam de facto sententiam plures alij sequuntur, qui physicas nostrarum actionum prædeterminationes, decretaque prædeterminatiua reiectant: quare, & scientiam mediam de conditionata contingentium nostrorum, vel implicite, vt ante Molinam Scholastici veteres omnes, vel explicite in terminis omnes scholæ nostræ Thomisticæ Iesuanæ, qui Molinam nostrum ea in re habent præceptorem: quorum acuratum & copiosum elenchum posuimus tom. 1. de Deo vno controu. 2. de scientia, & præsertim controu. 3. de decreto diuino concurrendi ad liberas creatas operationes d. 1. fere tota atque eos omnes redegimus ad summam. Ex iis ergo non pauci affirmatiuæ sententiæ in quæstione de facto adhærent, ita vero, vt mediorum, seu auxiliorum ad salutem extrinsecus solum, vt docent, efficacium pro prædestinatis electio, atque subinde prædestinatio absque

absoluta efficaci de se se electione prædestinati ad gloriam antecedenter ad eius merita absolute præuisa esse à Deo potuerit. Sic censeo docuisse Caietanum ad locum citatum ex 1. part. Sotum in 1. d. 41. quæst 1. §. *Potest aliter.* Et si qui alij de electione hac antecedente & absolutè efficaci ad gloriam in terminis ex vetustioribus Scholasticis asseruerunt: illi enim omnes auxilia intrinsecus efficacia, ac subinde decreta intrinsecus efficacia, contingentium per ipsa renuentes, vt citatis locis vidimus, scientiam mediam implicite, vt efficax antecedens electio illa absq; adeo aperta cum contingentibus, ita antecedenter intenti, libertate pugna consisteret, vt postea explicatius alij iam citandi, docuerunt. Ex nostris Doctoribus Salmeron tom. 4. part. 3. tract. 14. Cardinal. Tolet. in cap. 8. ad Rom. annotat. 31. vbi Pererius d. 24. Cardinal. Bellarm. 2. de gratia & libero arbitr. cap. 35. Henriquez de fine hominis cap. 11. cæterisque fusius & distinctius, acutiusque Soarius 1. part. lib. 1. de prædestinat. c. 8. & opusc. 3. de auxil. cap. 16. intrinsecam eius antecedentis electionis efficaciam cum gloriæ ob absoluta merita contingentia intentæ, & contingenter, ac liberè obtinendæ, ac huius, & illorum libertate ex directione intentionis, seu electionis per scientiam mediam componens: atque electionem auxiliorum efficacium extrinsecus pro prædestinatis, eorumque prædestinationem ex efficaci quoad intrinsecum electi intentione, & electione præstinati ad gloriam haberi à Deo potuisse, & ibi, & vbivis ea ipsi res occurrit, asserit, vel supponit. Soario consentiunt prorsus Fasolus 1. p. tom. 2. quæst. 13. artic. 1. dub. 3. multa, & accurata eruditione, ingenij pondere & acumine sententiam illustrans. Arriaga tract de prouidentia, & prædestinatione d. 35. & 36. totis, Curiel in prima Petri cap. 2. controuersia 4. concl. 4. Mendoza Augustinianus in quodlibeticis quæst. 1. scholastica §. *Secundo loco.* Pesantius in p. 1. quæst. 23. art. 5. d. 10. & 11. Arrubal. 1. p. d. 72. & 73. supponitque sæpe Annatus discursibus, quos Apologia pro scientia media contra eius impugnatores efformat: citantur in id Lucæ 12. *Quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Maldonatus, Iansenius, Sa, Barradas; sed hi certè electionem pro prædestinatione vsurpant, quod ipsum voluit citat. Tolet Granados denique vtramque sententiam affirmantem & negantem vult conciliare tandem, sed dictis à se contradicit conclusione 1. & 2. quæ sane pro affirmatiua hactenus sententia sunt.

2. Pro affirmatiua hac sententia de facto S. Thom. aperto stare eius Patroni cum Recentiores Thomistæ Dominicani, tum etiam Thomistæ nostri Iesuitæ contendunt, citata enim qu. 23. artic. 4. ait. *Prædestinatio secundum rationem præsupponit electionem, quia est ratio ordinationis in finem. Non autem præcipitur aliquid ordinandum in finem, nisi præsupposita voluntate finis. Vnde prædestinatio aliquorum in salutem æternam præsupponit secundum rationem, quod Deus velit illorum salutem.* Nec bene à nostris Molina articulo 5. d. 1. m. 6. Valentia punct. 4. §. 4. & 5. Vasquez cap. infra citando 10. Lessio etiam infra sect. 2. ratione 10. num 23. Becano infra obiect. 2. salutis æternæ nomine iustificationem, & perseuerantiam finalem in hac vita interpretantur. Siquidem idem apud omnes, atque gloria valet æterna salus. Et S. Doctor de salute, quæ finis præintentus prædestinatis sit, & ex cuius intentione prædestinantur, loquitur expresse. Ea vero finalis salus, quæ finis intentus prædestinatis est, gloria ipsa est non iustificatio, & perseuerantia in hac vita, quæ medium ad finem intentum est, & in 1. dist. 41. art. 2. ad 1. *Electio diuina est, qua aliqui ex ordine suæ sapientiæ ordinantur ad finem beatitudinis, sed prædestinatio est secundum quod præparantur eis ea quæ perducunt in finem; & ideo sicut voluntas ordinans in finem præcedit actum voluntatis præparantis ea, quæ ducunt in finem, ita electio prædestinationem præcedit.* Et quæst. 6. de veritate art. ait, *prædestinatio supponit dilectionem, per quam Deus vult salutem alicuius: ac proinde etiam electionem, per quam ille qui infallibiliter dirigitur ad finem ab aliis separatur.* Et hæc vrgentiora S. Thom. pro affirmante sententia testimonia sunt, nam quæ afferri solent ex hac 1. p. q. 22. art. 2. ad 9. & art. 3. corp. & cit. quæst. 41. art. 2. ad 2. & citata quæst. 23. art. 5. ad 3. vbi ait: electionis, ac prædestinationis Dei nullam ex parte nostri, adhuc ex gratia, causam, & diuersitatem dari, sed in purum Dei arbitrium & voluntatem gratuitam reduci debere earum rem afferuntur. Neque enim electionem Dei merita absoluta prædestinati antecedentem absolute talem (quod aliquo vero Theologico à nobis dato dogmatico) absoluerarij negant; sed solum illam antecedenter ad merita absolute efficacem, quam citati Doctores affirmatiuæ Patroni contendunt: sed ostendamus facile, & paucis vrgentiora recitata Authoribus secundi modi recitatis n. 6. ex vsu esse non posse.

3. Etenim in eis S. Thomas ex necessaria præcedentia intentionis finis, seu electionis, ac dilectionis prædestinati præ reprobo, vt illum obtineat, ad electionem & præparationem mediorum ad vllum obtinendum, probat eiusmodi intentionem, seu electionem finis gloriæ prædestinato præ reprobo ad prædestinationem, seu præparationem mediorum efficacium ad illam à prædestinato obtinendam debere præcedere: ac subinde de facto ad prædestinationem præsupponi: ergo si loquitur de intentione finis gloriæ, seu electione, & dilectione prædestinati præ reprobo ad illam absolute antecedente, & efficace, hanc necessario præcedere ad prædestinationem debere ait: ac proinde non, nisi ex electione efficace absoluta, & antecedente prædestinationem esse posse contra hos Doctores asserit, solisque Thomistis Recentioribus fauet; quod hi renuunt: sin autem non loquitur de antecedente efficaci absoluta electione ad gloriam, nec ipsis, nec Thomistis fauet; nec minimum negatiuæ sententiæ aduersatur, sed adhuc existendus restat S. Thom. vt genuina eius mens an negatiuæ aduersa, vel secus sit, deprehendatur. Vtique vbi proxime S. Thom. explicat, vt & 3. p. d. 23. exp. 1. num. 10. de præcedentia electionis, & dilectionis prædestinati præ reprobo ad gloriam ipsius prædestinati, qua in prædestinatione ipsa includatur, sitque ipsa adæquate sumpta prædestinatione prior prioritate maioris vniuersalitaris, quatenus, iuxta Thomistas plures, Dei scientia, & volitio prius ad obiectum in communi, siue ad eius vniuersalius prædicatum terminata intelligi debeat, quam ad prædicata eius in particulari, vt sciliet ad efficaciam auxiliorum vniuersim auxiliis efficacium consideratis electio ipsorum, quam ad ipsa in particulari efficacia, qua formalis prædestinatio terminatiua intelligatur prioritate vniuersalitatis maioris præcedentia confirmari putant nonnulli ex q. 6. de veritate artic. 3. corpore vbi ait: post electionem prædestinati præ reprobo ad gloriam prouidere media, vt non cadat, vel si ceciderit, resurgat. Sed plane S. Thom. agit locis citatis de præcedentia intentionis, seu electionis ad gloriam, quæ causalitate, & prioritate naturæ quali physica ad præparationem, & electionem mediorum efficacium in particulari præcedit, quæ prioritate illa maioris vniuersalitatis nequit contineri: loci autem ex quæst. 6. de veritate artic. 3. corpore sensus, prioritatem etiam naturæ, quasi physicam continet (si alteram quam continet vt iam videbimus) electionis prædestinati præ reprobo ad gloriam respectu præparationis, seu prædestinationis, & electionis mediorum efficacium in particulari, non autem prioritatem maioris vniuersalitatis. Tertio alij respondent in sententia Sancti Thomæ prouidentiam, & prædestinationem stare in actu imperij intellectualis, siue imperatiui modi (vt Thomistæ Dominicani Recentiores volunt) siue indicatiui de præsenti (vt vult noster Ruiz impugnati à nobis affatim controuersia 6. de prouidentia disput. 2.) quod post intentionem finis, & electionem mediorum efficacium à Deo habeatur: sed eiusmodi imperium commentitium de se & S. Thomæ suppositititium esse ostendimus ibidem: quare, licet Soarius, qui iis vtitur pro affirmatiua sua sententia testimoniis huic interpretationi, & solutioni ex mente S. Thom. consentiat 1. de prædestinatione capite quinto, numero 13. & reliqui, germanioremque Magister mens Didacus Daza arbitretur, genuina S. Doctoris mens non est.

4. Aliunde ergo, & locorum Sancti Thomæ probabilior, & ad eius mentem germanior sensus reperiendus nobis est, quin antecedentem ad merita absoluta

luta prædestinati, & absolute de se efficacem eius præ reprobo electionem ad gloriam contra reliquos præter citatos paucos prædeterminantes Dominicanos, tam affirmantis, quam negantis sententiæ Doctores necessariam ad prædestinationem à sancto Thoma traditam admittamus. Primus esse potest ex quæstione sexta, de veritate articulo tertio corpore, ex qua nobis opponitur: vt sentiat ex intentione salutis creaturarum rationalium, & scientia simplicis intelligentiæ de virtute omnipotentiæ suæ, qua scit pro singulis, & omnibus illis auxilia efficacia extrinsecus seu habitura effectum contineri, decernat aliquibus præ aliis non de auxiliis, efficacibus solummodo, ex ea gloriæ eorum intentione, & dilectione ipsorum prouidere, quin eius decreti efficacia vltra auxiliorum absolutam positionem ad bonum vsum absolutum contingentem creaturarum rationalium, ac libere per illum obtinendam gloriam absolute extendatur. Eo igitur decreto ex intentione salutis earum habito interpretatiuè saltem, & virtualiter magis earum salus, ac ipsæ ad illam diliguntur ac præ aliis eliguntur, atque ab eis electiue, & dilectiuè separantur, vt loco citato obiciebatur: ex ea vero potiori illarum per decretum illud dilectione postmodum posteriori signo electione auxiliorum per scientiam mediam regulata eliguntur auxilia in particulari efficacia, qua prædestinatio consistit vel completur, atque à Deo è præsuppositæ gloriæ dilectione, & electione respectu gloriæ, inefficaci intrinsecus, prædestinatio procedit. Secundus sensus sit sanctum Thomam censuisse eis locis intentionem salutis, & gloriæ formalem, & expressam prædestinatorum præ reprobis, horumque electionem specialem inefficacem, & citra absolutam efficaciam, esse propensiorem, & impensiorem, quam erga non prædestinatorum salutem, etsi vera quidem, & seria intentio horum etiam respectu sit: quare & ea ipsa prædestinatos à reprobis, primo in Dei voluntate discerni, & separari inde posterius natura, quasi physice, electione auxiliorum efficacium seu prædestinatione item Dei voluntate discernantur, ac separentur iuxta dicta num. 2. & fors S. Th. ex effectibus voluntatis earum propensionem metitus, & intentionem (vt æstimatione humana fieri frequenter, & prudenter solet) maiorem gratiam auxilij efficacis pro prædestinatis non nisi ex propensiore, & intensiore intentione salutis fieri posse, iudicauit.

5. Tertius sensus est iuxta dicta numero 3. vt dilectio prædestinati ad gloriam, atque intentio gloriæ illius nullatenus formaliter excedens propensione, & seriebate intentionem gloriæ reprobi secundum se præcise, prædestinationis, seu electionis auxiliorum efficacium causa in actu primo sit, ac necessario debeat præsupponi, sicut ad electionem quamvis mediorum finis intentio, vt ratiocinatur bene S. Thom. eandem vero electione ipsa mediorum efficacium, seu prædestinatione, ad quam mouet, totasque affectiuè motiuas vires suas exercit, & exercet, causam exercite, & de facto prædestinationis constitui: sicut actione, & causalitate sua causa quævis sui effectus causa absolute, & actu præcedens, ac prior ipso constituitur; tametsi eadem actione, & causalitate effectus constituatur sui causa posterior: quatenus autem vis illa intentionis motiua ad electionem mediorum efficacium, quæ respectu gloriæ reprobi æque intensæ oriatur, respectu prædestinati tota tota exeretur intentio salutis prædestinati, secundum eam etiam vim in actu primo motiuam, totasque suas vires affectiue impulsiuas ad mediorum electionem realiter formaliter præcessisse conuincitur respectu prædestinati, secus respectu reprobi: ac proinde realiter formaliter loquendo intentione ipsa gloriæ entitatiuè, & materialiter eadem prædestinatum præ reprobo in actu etiam primo, non solum ad merita, sed & ad prædestinationem à reprobo in ordine ad æternam salutem discretum, & separatum fuisse, atque præ hoc dilectum, & ad gloriam electum; tametsi inefficaci, æquaque omnino intentione vtriusque salus à Deo intendatur: fusius, exactiusque forte, quam aliquibus oportere videretur S. Thomæ mentem exquisiui: cum, & meæ in ipsum deuotioni, & obseruantiæ satisfacerem, tum, vt his explora-

tis, explicatisque sensibus, similium nec adeo vrgentium locutionum apud Scholasticos veteres ab affirmantis sententiæ Doctoribus citatos sensum neganti sententiæ minime aduersum hoc vno eodemque labore ostenderem.

6. Eandem affirmatiuam sententiam, non adeo vniuersaliter de prædestinatis omnibus, sed de Beata Virgine, Apostolis, Baptista, Hieremia, aliisque dignitate, & sanctitate præstantissimis prædestinatis (vt scilicet hi solum, quos eximie prædestinatos vocant fuerint efficaciter ante præuisa absolute eorum merita ad gloriam electi) tenuerunt Ockam in 1. d. 1. quæstione vnica, lit. G, Gabriël ibi art. 2. concl. 2. & 3. Catherinus 1. de prædestinatione cap. vlt. & lib. 3. initio & in cap. 8. ad Rom. tametsi vt vidimus d. 1. quæst. 1. his lapsus fuerit, censens Beatos reliquos prædestinatos appellandos non esse; quo super ipsum ibi consutauimus: quod autem electio hæc efficax ad gloriam absolute antecedens, de quibusdam prædestinatis asseratur de reliquis negetur, nullum in scriptura, & Patribus fundamentum habet immo vero cum expresse de saluandis, prædestinatisque omnibus eorumque electione, & prædestinatione ad gloriam æque, eodemque modo Patres, & scriptura absque vlla eius distinctionis indicatura loquatur, his Doctoribus ita distinguentibus aduersantur, sed neque à ratione vetissimilitudinem ea distinctio habet, cum eximij illi sancti sanctitate, & gloria maiore cæteris præcellentes solum intentionem gloriæ & sanctitatis ex parte obiecti maioris in Deo requirant, non autem ex parte subiecti, seu intrinsecè diuersam, & efficaciorem quam gloriæ, & sanctitatis minoris aliorum intentio tametsi proportione eorum seruata æque de mediis efficacibus ad maiorem, vel minorem sanctitatem, cuique intentam, absque vella ex parte efficaciæ intentionis diuersitate prædestinatis omnibus à Deo prouidebitur.

7. Denique Aliazar in Apocalyps. cap. 3. ad id. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Censet Deum primo efficaciter præfiniisse numerum saluandorum, non designatis singularibus personis saluandis: postea verò, cum videt aliquem à iure, quod, vt esset ex eo numero habebat, & ad coronam, & ad gloriam ex operibus, & iustitia excidere, alteram in eius coronam & locum subrogare, efficacia illi auxilia ministrare, vt ex meritis ad gloriam, & coronam alterius eligatur. Hæc tamen opinio, & est singularis, & absurda. Nam, vt bene Cornelius ibi, non homines coronis, sed coronas hominibus præparauit, sicuti nec propter locum gentes, sed propter gentes locum. Secundo primum illud decretum somniatum prorsus est: immo contra scripturam Patres, & Theologos: quia nullius est electio misericors, aut dilectio huius præ alio, cum ex nullius complacentia sit: ex misericorde vero electione, & dilectione vnius præ alio ad salutem & complacentia illius negotium prædestinationis totum inchoari dogma Theologicum est. Secundo vel ex eo decreto is, qui à iure vt vnus ex eo num. esset excidit, prædestinatus erat atque etiam qui in eius locum qui illo excidit substituitur: vterque esse non potest prædestinatus: quia neuter à iure decideret à numero neque à corona: quare neque alter alteri succederet: si autem neuter prædestinatus asseratur alter ad eum numerum saluandorum, & ad gloriam, absque prædestinatione Dei perueniet, quod est erroneum: ac quibusnam personis numerus ille saluandorum implendus sit ante absolute præuisa merita, & iustitiam Deo in incerto erit, quod est absurdissimum. Si autem dicas eum, qui alteri succedit prædestinatum esse non autem alterum, qui à iure excidit & corona: iam prædestinatus ille de numero saluandorum est, atque ad gloriam ante merita & iustitiam finalem electus præ altero reprobo contra te: prædestinatus quippe omnis eo ipso ad gloriam electus absolute est, atque in scriptura Patribus, & tota Theologia dicitur. Rursus: cum decretum illud primum efficax sit: eo ipso quod prædestinatione ad numerum præfinitum saluandorum hic aliquis pertineat, salutis perdendæ contingentiam, & potestatem amittet, & antecedentem illius obtinendæ necessitatem subibit; ac si ipse efficaciter antecedenter ad merita electus ad gloriam foret: quod, tam singulari cogitatio-

ne

ne vitari tentabatur. Atque (vt alia omittam) cum gloria, & corona actus cuiusque vitalis sit, nemo in alterius coronam succedere citius potest quam alterius vitalem actum elicere; quod per totam philosophiam repugnat. De loco Apocalypsis, eiusque genuino sensu certamine 3. dicemus.

8. Pro negante sententia antecedentem & efficacem absolutam electionem ad gloriam ante præuisa absolute merita prædestinatorum ad illam citari etiam ex veteribus Scholasticis plures solent, non meliore quidem fide, quam pro affirmante referebantur: quo enim expressius firmiusque eiusmodi antecedentem merita electionem illorum ad gloriam negant de electione ad gloriam executiua & retributiua, seu exercitè remuneratiua se loqui profitentur: siquidem, vt certamine primo diximus electionem gratuitam intentiuam, & prædeterminatiuam ante absoluta prædestinatorum merita absolute talem tametsi non absolute efficacem, nullus vnquam Scholasticorum negauit; nec, nisi contra scripturam Patres & Theologicum proinde dogma negari vllatenus potest; idcirco Priscorum Theologorum inutili pro hac sententia recitatione abstineo. Stant igitur explorato pro negatiua hac sententia ex his, qui contra proximi sæculi Hæreticos scripserunt Albertus Pighius 8. de libero arbitrio capite secundo, Richardus Taper articulo 7. §. *Nec re ipsa.* Hieronymus Osorius 9. de iustitia Ioan. Exius in suo Chisopacto centur. 1. Driedo de concordia liberi arbitrij, & prædestinatione parte secunda, capite tertio, ad 3. Cardin. Sadoletus in capite 8. ad Roman. Stapleton in capite nono, & orat. de hoc argumento, Bartholomæus Camerarius dialog. Cathol. capite 5. Ioannes à Bononia, & Franciscus Carthag. tract. de prædest. Noster Turrian. opusc. de elect. diuina, Molina 1. p. q. 23. articulo 2. d. 2. & articulo 3. d. 1. m. 7. & 8. Valent. eadem quæstione, pun. 4. Vasquez 1. parte, d. 89. & 3. parte d. 23. Salas tom. de gratia manuscripto tractatu 15. & 14. sectione 15. referens Medinam vtrumque, Ludouicum Legionensem, Sixtum Senensem Adamum, aliosque authores ad triginta: tametsi in eis veteres plures, quos vt dixi Patronos exploratos sententiæ huius non reputo, Lessius item satis fusè tractatu de prædestinatione sectione 2. Becanus prima parte, capite 14. quæstione 4. Herize 1. parte tractatu 3. d. 23. à cap. 9. ac deinceps Hachetus tract. 2. quæstione 23. d. 3. capite 3. Gamachæus quæstione 23. capite 6. assert. 2. Moncæus tom 1. d. 4. cap. 4. Cornel. in id Petri 1. *Satagite, vt per bona opera*, &c. Ioannes Præpos. (qui tres postremos refert) 1. parte quæstione 23. articulo 8. dub. 8. §. 2. Sed mirum plane est, Arriagam capere voluisse in sermonibus citatum Herize, quasi tandem huic sententiæ affirmanti concesserit. Fasolum vero in suas affirmantis partes citatum Molinam trahere voluisse. Cum tamen, tam hic, quam Herize omnem contingentis nostri effectus efficacem præfinitionem absolute, & quomodocunque habitam, & regulatam iudicent cum eius contingentia, & libertate contradictorie pugnare, vt diximus controu. 4. de volunt. d. 6. q. 2. quare eo suo generali princip. q. huius affirmatiuam partem excluserunt, quibus etiam ego ex cod. principio subscribo.

CERTAMEN III.

Irrito pro alterutra sententia ab eius Patronis ex scripturæ testimoniis pluribus laboratur.

1. PRoducitur pro negante sententia illud Matt. 25. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum* (gloriæ vtique) *à constitutione mundi*: nempe ex æternitate, ex qua mundum fieri constitutum à Deo fuit: *Esurui enim, & dedistis mihi manducare*, &c. quibus æternæ præparationis regni, seu electionis efficacis gloriæ prædestinatis præ reprobis pro causa merita absoluta eorum redduntur, sicuti & præparationis gehennæ, seu electionis efficacis reproborum ad inferni pœnas statim absoluta ipsorum impietas illis verbis. *Ite maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & Angelis eius.* Esurui enim, & non dedistis mihi manducare, &c Verum hoc loco agi de gloriæ electione executiua, & absolute, atque exercite remuneratiua Dei voluntate, de qua nulli (nisi Nostoribus relatis, recitatisque à Maldonato) dubium est, quin merita absolute esse diximus d. 1. q. 2. cert. 1. n. 5. & ex verbo *possidetes*, & antithesi de damnatis claret. Lis autem est de electione, vel antecedente prædestinationem, vel ita inclusa gratuita & liberali, quam omnes fateri debemus efficax sit necne? Nec aliud probat illud ex Matthæo, *Sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo*, iuncta etiam Patrum plurium interpretatione, qui de præparatione ob merita præuisa absolute ex æternitate cum locum intelligunt: sicuti & illum 1. Corint. 2. *Oculus non vidit*, &c. *quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum.* Enimdecreto illo executiuè præmiandi exercite absoluto iustorum merita veritas eorum locorum certissima fatetur; tametsi intentiua electio efficax absoluta antecedens gloriæ prædestinatorum non propter merita absolum, tanquam motiuum, habita, sed per merita tanquam medium obtinendæ in Deo præcedat.

2. Affertur illud Iacobi 2. *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide, & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus?* quem locum, etsi S. Augustin. de prædest. Sanctor. c. 17. sub finem afferat, vt probet electos fideles fuisse, *non quia fideles erant*, sed, vt ea electione fideles *fierent, atque essent*: eaque interpretatione adstipulari quiescant, durissicula tamen est: sicut enim eligere pauperes in hoc mundo non fuit illos eligere, vt pauperes in eo fierent, vt finem, sed eorum paupertatem vt conditionem ex parte subiecti ad eorum electionem suppositi; ita & fidei diuitiæ, ac merita vt conditio ex parte subiecti supposita ad eundem electionem æque significatur, vt exprimit Syriaca translatio verbis hisce. *Nonne pauperes mundi huius diuites autem in fide elegit Deus vt sint hæredes Regni illius, quod promisit iis qui diligunt ipsum?* Qua electione sententia clarior facto ipso comprobata apparet, atque occurritur instantiæ, quam patrocinem putat Fasolus: quod scilicet electi etiam dicantur hæredes Regni; cuius tamen hæreditas non conditio ex parte subiecti eligendi suppositi ad electionem fuit, sed electionis terminus nusquam illi suppositus, sed per ipsam electis afferendus: vt enim hæredes fierent ac regni hæreditatem adirent electi sunt: ita sane; sed, cum in electione, & terminus, & subiectum electionis sit necaliud, quam Regni hæreditas terminus electionis (de qua hic) esse possit, ac fuisse ea electione explicetur: non item reliqua, quæ ex parte subiecti eligendi præsupposita eadem electione & facto ipso electionis comprobantur. electionis eius termini dici possunt. Confirmat seruum hunc atque vrget argumentum solita sua interpretandi soliditate Vasquez noster 3. p. d. 23. c. 11. n. 168. ex mente ipsa, & intento Iacobi loco recitato, illud enim extendere non esse personarum acceptionem in Ecclesia habendam, vt scilicet diuites in honore, & pretio præ fidelibus diuitiis sint, pauperes vero fideles despectui habeantur: idque Dei exemplo, qui pauperes mundi huius diuites vero fidei merito ad Regni sui hæreditatem elegit suadet efficaciter Iacobus, & apprimè confirmat: vt perfunctoria Soarij nostri euasio de æqua amabilitate diuitiarum fidei adeo in pauperibus, atque in diuitibus locum non habeat, ea vero solida Vasquez interpretatio vltima firmatur: ex immediatè subiunctis à Iacobo de diuitum vitiis. *Nonne diuites per potentiam opprimunt vos*; vt licet, & diuitum tyrannidem, & oppressorum pauperum fidelium patientiam ostendat, atq; hos subinde ex fide, & patientiæ meritis ad regnum Dei electos, illos vero ob vitiorum suorum demerita ab eo reiectos demonstret.

3. Cæterum non minus Vasquio rigidus testimoniorum scripturæ, & Patrum interpres Magister meus Dionysius Daza nihil ex hoc loco ad rem præsentem putat esse deduci: neque agi in illo de electione diuina prædestinatorum ad gloriam regni nomine significatam: quæ, cum adeo ignota (tunc præcipuè in Christianæ Ecclesiæ primordiis

diis, vbi ne ex effectibus quidem dignosci poterat) occulta, & arcana sit, non potuit cunctis fidelibus in argumentum, & exemplar (quod è re omnibus notissima petendum erat) adduci, vt personarum acceptio dissuaderetur. Regni igitur nomine iudiciariam, & Episcopalem in Ecclesia potestatem pauperibus, Apostolis fide, & meritis diuitibus à Deo factam à Christo Domino datamque post resurrectionem Matth. 28. verbis illis *data est mihi omnis potestas, &c.* Notissimum erat fidelibus, quo etiam sensu explicari cum Cyrillo etiam putat illud Matth.19. *Amen dico vobis quod vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israel.* Huic verò Regni Dei pauperibus merito verò ditissimis Apostolis habitæ à Deo electioni consonat Chrysologus explicans illud Matthæ.4. *venite post me, &c. Petrus*, inquit, *& Andreas, Iacobus & Ioannes germanitas combinata immo paupertas geminata in Apostolorum Principes eliguntur: erant census pauperes, sed innocentia locupletes: arte viles, sed vitæ merito pretiosi: captores piscium, sed piscatores hominum iam decreti.* Secundo de electione, & vocatione ad fidem, & Ecclesiam interpretatur: quod & regnum etiam Dei dicitur Lucæ 17. 21. *Ecce enim Regnum Dei intra vos est*: & illud Matth.8.12. *Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores*: immò Matth.25. & Cælorum regnum dici ex parabola decem Virginum obseruat sapienter Magnus Gregorius homil.12.in Euangelio, & confirmat ex verbis illis Matth.13. *& colligent de Regno eius omnia scandala*, quibus Zizaniorum parabola explicatur.De vocatis enim efficaciter ad fidem,& Ecclesiam Christi absolutè electio diuina dicitur 1. Petri 1. *Electis aduenis dispersionis, &c.* ea vero vocatione efficaci, externaque, & temporaria electione pauperes diuitibus à Deo præhabitos experimento cunctis notissimo constabat, vt ad personarum acceptionem exemplo diuinæ electionis eliminandam oportebat. Nam, & Pharisæi Ioan.7. aiebant. *Nunquid aliquis ex principibus credit in eum?* & Christus Dominus Matth.11. *Pauperes euangelizantur:* & Lucæ 4. de se illud Isaï. *Euangelizare pauperibus misit me* interpretatus est: ac demum. 1. Cotinth.1. dicitur: *videte vocationem vestram fratres quoniam non multi sapientes,non multi potentes,non multi nobiles*, &c.

4. Ea interpretatio Dazæ nostro nobisque magis placet quod sit Augustini sententiæ conformior sic; enim Dei Regnum fides, & Ecclesia Christi est, ad quam electio temporaria, & externa per vocationem efficacem pauperum iam existentium talium, præ diuitibus habita à Deo notissima cunctis erat. Constat vero pauperes præ diuitibus ad regnum eligi non posse, siue vt illa regnarent, quin ad fidem, & subinde, vt essent Ecclesiæ Christianæ fideles, eligerentur: ac proinde fidem electionis terminum esse, paupertatem vero secus: quia hanc electioni supponi ad argumenti contra acceptionem personarum efficaciam est necesse: & facto ipso supposita constabat. Sed oppones: regnum promissum iis, qui Deum diligunt, non fidem, quæ ad dilectionem cui regnum promittitur supponitur, & Christianis iniquis Deum non diligentibus, regnum commune cum bonis & diligentibus est: quare, etsi fides, & Ecclesia fidelium Dei regnum aliàs dicatur, hoc tamen loco Iacobus eo sensu, & acceptione Dei Regnum non vsurpat; sed pro regno à Deo finaliter diligentibus ipsum iustis promisso, æterna nempe beatitudine & gloria: quare vtraque interpretatio euanescit, præstareque Vasquez argumentum videtur. Respondetur tamen primo: fidem, & Ecclesiam Christianam esse etiam à Deo promissam toto veteris legis testamento, quod totum vmbra nostri Testamenti Noui fuit: illud autem Deum diligentibus dicitur promissum: tum quia extra fidem,& Ecclesiam Christi iusti, ac diligentes Deum esse non possunt; cum tamen extra illam peccatores solum promulgato Euangelio esse queant: tum quia iustis specialiter regnum promissum est: quoniam fidei Christianæ Ecclesiæ, & Sacramentorum eius fructum vsumque præcipuè habent, atque ex eorum speciali amore, & beneuolentia, & promissum,& institutum fidei, & Ecclesiæ Christianæ regnum à Deo fuit. Respondetur secundo opposita regni acceptione admissa: Iacobum ex nota externa, ac temporaria electione per vocationem efficacem ad fidem argumentum, vt diximus ad suum institutum sumpsisse: de iure verò hæreditatis gloriæ radicali, quod iur fide est, fuisse locutum, non de proximo, & formali, quod stat in sola sanctitate, & formali iustitia; cuius est fides necessaria radix: eo enim sensu, & causa ab Apostolis Petro & Paulo fideles omnes (in quibus plures, haud dubio, peccatores erant) sæpe in eorum epistolis Sancti nominantur & electi. Denique vt aliquid obiectio præstaret, & Iacobum electione arcana ad regnum & hæreditatem gloriæ ex præuisis meritis absolutis pauperum demus locutum ad executiuam & exercitè remuneratiuam recursus patebat.

5. Sed illa testimonia, in quibus certitudo electionis prædestinationis, & vocationis nostræ ad gloriam,eiusque assequutio infallibilis à nostro bono vsu gratiæ dependens traditur efficacissima pro negatiua sua sententia æstimantur à nostris Lessio, Cornelio, & aliis supra primum ad Romanos 11. *In te autem bonitatem Dei,si permanseris in bonitate,alioquin, & tu excideris, sed & illi si non manserint in incredulitate inserentur.* Ergo nihil ante vtriusque absoluta opera decretum à Deo efficaciter de eorum salute est, sed vtriusque absoluta opera ad id expectantur 2. Petri. *Satagite,vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*: ergo ante illa certa de se electio; quare, nec de se efficax fuit. Apocalypsis 3. *Tene quod habes,ne alius accipiat coronam tuam.* Vbi eadem, quæ in primo loco consequentia; sed primo loco Iudæos, qui sibi tantum salutis promissionem factam (gentibus ab ea exclusis) gloriabantur, compescit Paulus: & ostendit gentes à salute non esse exclusas, nec de ea Iudæos debere esse securos, ni bonis operibus instent: nam, & apud Iudæos reprobi erant, & apud gentes prædestinati atque electi aliquot sunt ex meritis gratiæ saluandi, ac per illa saluandi decreti, & electi: quare, qua potestate antecedente operari bene, vel secus, possunt obiectiue certam suam electionem facere, atque ne excidantur, vt rami inutiles, efficere, vel secus, iuxta illud etiam Pauli, *ne forte cum aliis prædicauero ipse reprobus efficiar*: tametsi consequente potestate nequeat electus efficaciter excidi, ac non certam electionem, & vocationem suam facere ratione futuritionis conditionatæ, & scientiæ mediæ, qua ea efficax electio regulatur: vti Doctores qui hæc opponunt de prædestinatione debent fateri: vnde, & Petri locus explicatus manet: tamen de formali electione ad gloriam nemo, præter obiectantes, interpretatur; sed de electione ad gratiam efficacem, siue prædestinatione, vt summum, cuius efficacia bono eius vsu, tanquam conditione, causaque formali extrinseca constituitur: Æcumenius in Catena Græcorum Patrum, Hugo, Beda Carthusianus, & glossa certitudinem, non quidem electioni ipsi intrinsecam sed subiectiuam ipsius electi, vel aliorum, apud quos electionis certitudo ex bonis electi operibus, vel maxime habetur. Demum de electione temporaria, seu vocatione ad fidem germanior eius loci sensus est, in quo synonime electio, ac vocatio dicuntur: quæ certa sit, cum effectum sortitur.Et textu græco *firmam* alij legunt: quia bonis operibus fides roboratur, atque obsirmatur quis ab resistendum erroribus, & vitiis, vt statim Petrus adiunxit. *Hæc enim facientes non peccabitis aliquando.* Apocalypsis locus distinctione potestatis antecedentis, & consequentis satis ad præsens habet quovis modo corona Episcopo Philadelphiæ ab obiicientibus explicetur. Sanct. Thom. art.6. ad 1. non de corona gloriæ suæ ex iure prædestinationis, seu electionis à Deo ad ipsam,sed ex iure anteactorum meritorum Episcopi illius intelligit: ac proinde eam incertitudinem habita prædestinationis, seu electionis ad gloriam (quæ Episcopo illi probabilius adfuisse creditur) ratione non esse intelligendam. Nec video quid contra, vel præter textus litteram diceret: qui cum locum de corona, seu dignitate Episcopali, quam habebat interpretaretur: hanc enim, non autem gloriæ coronam habebat: eam autem, quam habebat tenere, & retinere in tentationibus (vti antea contra eos officio, fideique non deficiens retinuerat) iubetur ne illam

alius ei vt inerti, ac muneri impari, ac deficienti succedens accipiat Dei de suo grege postulante, & orante cura, & dispositione: quod nec à Cornelij nostri mente versu *simili modo*, fine est alienum.

6. Neque vero ab affirmantis sententiæ Doctoribus ex scriptura laboratur operæ pretio maiori, & 1. ex illo Matth. 24. de Antichristi persecutione postrema, quæ tanta fore à Christo Domino prædicitur, *vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi*, & cuius, ni *propter electos* (addit Marcus *quos elegit*, emphaticè) dies breuiarentur, nemo saluaretur, vt sensus sit: breuiatos dies tribulationis illius, ne antecedens efficax electio electorum tribulatione diuturniore superatura impediretur. Vnde Ioannis 6. *Hæc est voluntas eius qui misit me Patris: vt omne, quod dedit mihi non perdam ex eo quidquam*, &c. Quod ita explicat August. 5. contra Iulian. c. 4. *Isti intelliguntur Christo dari, qui ordinati sunt in vitam æternam* quam scilicet se eis dare asserit Christus Ioan. 10. *& non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.* Est ergo de electione prædestinatorum ad gloriam sermo, & ea quidem antecedente ipsorum merita absoluta, & efficaci, vt ex emphasi Marci, & verbis Ioan 6. datis significatur. Probaturque rursus ratione: electio enim redditur pro causa, vt diuturnitas persecutionis Antichristi impeditura saluationem prædestinatorum auferatur dierum breuiatione, sicuti & præparationis reliquorum auxiliorum, præ sufficientibus, efficacium, quibus de facto prædestinati, seu electi salus obtineatur: quare, & antecedens ad hæc omnia, ac subinde ad merita & perseuerantiam ex his oriunda & posteriora. Quod autem absolute efficax ea intentio, seu electio prædestinati ad gloriam sit, patet; siquidem ineffitacem electionem salutis erga reprobos etiam habet, & tamen in primis fieri plane & omni sensu potest, vt in errorem inducantur; quod de electis illa dictione, *si fieri potest etiam electi*, asseritur impossibile: sicuti & illis, *& non rapiet eas quisquam de manu mea.* Secundo eiusmodi electione, quæ intentio gloriæ solum inefficax sit, reprobi etiam sunt electi: ergo, & propter illos breuiati dies illi dici deberent, cum vtrisque etiam breuientur. Tria hic tanguntur. Primum de impossibilitate perditionis electorum, seu prædestinatorum, salutisque eorum necessitate, quod consequente necessitate salutis, atque impossibilitate perditionis ratione prædestinationis, ex quacunque, inefficaci etiam, intentione salutis ipsorum ortæ satis verificatur interuentu scientiæ mediæ de conditionata futuritione salutis sub auxilio gratiæ internæ, & externæ etiam protectionis, seu remotionis impedimentorum, quibus non amotis perirent: quam prædestinatio vtramque gratiam absolute afferens supponit; quod autem ea impotentia perditionis electorum non sit antecedens ex efficaci intentione antecedente salutis ipsorum, siue eorum electione, ad salutem ex eodem textu constat: vbi dicitur, neque electos, seu prædestinatos ipsos, neque vllum omnino hominem saluandum, nisi persecutionis illius tempus decurtaretur illis verbis: *& nisi breuiarentur dies illi non fieret salua omnis caro:* fieret autem certè salua prædestinatorum caro, siue prædestinatus, & electus omnis, si antecedente ad eius prædestinationem, ac subinde opera & salutem per illa obtinendam, absoluta, & efficaci voluntate, & electione diuina esset prædestinatus ad salutem electus: ex ea quippe efficaci, & prorsus antecedente intentione salutis, & electione prædestinati ad gloriam antecedenter etiam, in quavis rerum peristhasi eius salus necessaria erat, eiusque perditio impossibilis: quare & non breuiatis persecutionis illius diebus: sicuti, & ea durante prædestinati alij auxiliis efficacibus saluti erunt, eique cum victoria resistent, quibus similia pro quovis prædestinato efficacia, ad perduraturæ etiam persequutioni illi resistendum Dei potentiæ, & scientiæ aderunt.

7. Secundum quod electione pro reprobis etiam admittenda, si ex æquali salutis vtrorumque intentione dies persecutionis breuiarentur di sectum, est certamine primo, numero 3. & certamine secundo, numero 5. in explicatione mentis Sanct. Thom. ostendimus enim, adhuc æqualitate entitatiua intentionis salutis vtrorumque admissa, non vno tantum sensu ex parte actus primi etiam, & anterius natura ad prædestinationem, & merita absoluta prædestinatos præ reprobis diuina intentione esse ad salutem electos talesque merito haberi, ac nominari debere. Secundò certamine illo primo, numero secundo, & certamine 3. numero 4. fuit probabiliter, ac pro non nimis subtilibus, modum aliam eius antecedentis electionis prædestinati præ reprobo ad salutem ex inefficaci absolutè intentione salutis ipsius ex maiori feruetate, & propensione (etsi efficaciam adhuc) in salutem prædestinati, quam in salutem reprobi proposuimus satis fundatum ex dictis controuersia 6. de prouidentia d. 3. quæstione prima, certamine secundo & tertio. Tertium, & posterius in textus huius ponderatione, & obiectione tactum (qui scilicet modo propter, & pro electis speciatim perfectionis illius dies breuiati dicantur: cum tam prædestinatis, quam reprobis breuiatione illa dierum persecutis cessauerit) explicuit doctè, & subtiliter meus Magister Daza. Quia nimirum pro illis merito breuiati perfectionis dies dicuntur, qui anteactæ eousque persecutioni illi restiterant, neque fuerant hactenus in errorem inducti, erantque, ni breuiarentur dies inducendi: ii vnà solum erant prædestinati, & electi, quam reprobi iam omnes, vel fere omnes anteacta persecutione inhibi in errorem fuerant, vt moraliter loquendo nullus diuturnitate perfequutionis inducendus superesset: ac proinde, non pro his, aut propter hos, sed propter electos speciatim breuiati dies illi merito dicentur. 2. quia breuiatio testationis erat externæ protectionis gratia in eo posita, vt per impedimenti ablationem salus obtineatur, vel ruina vitetur: & quia reprobi in eo essent, vel iam ceciderant, vel casuri erant, breuiati, vel non breuiatis illis diebus] ideo eorum breuiati reprobi gratia externæ protectionis non fuit, nec efficiæ, & congruitati inspirationis, & vocationis internæ aliquid contulit, vt prædestinatis contulit & electis: quare non propter, seu pro reprobis, sed pro, & propter prædestinatos illa persequutionis breuiatio facta merito dicitur, ad quorum tantum perseuerantiam conduxit & in quorum cessit absolutam saluationem, & salutem: ac subinde prædestinationis ipsorum effectus fuit. Hoc eodem sensu Apostolus 2. ad Timot. 2. *Omnia sustineo propter electos* speciatim *vt & ipsi salutem consequantur* videtur dixisse, licet omnibus prodesse posset, quæ Apostolus patiebatur, & ex desiderio salutis omnium ea sustineret: quia, etsi cunctis prodesse ea possent, ast electis, seu prædestinatis profutura de facto, & cum effectu speciatim cum ea sustineret, meditabatur.

8. Inducitur pro affirmantibus id Lucæ 12. *Nolite timere pusillus grex, quia complacuit* (gratuita hæc interpretes omnes voluntate) *Patri vestro dare vobis Regnum*, cæli nempe, ad quod possessionem temporalium eleemosynæ loco elargitione lucrandum statim hortatur. Cum enim discipulos de necessariis ad vitam solicitos atque vano egestatis timore ex Euangelica, quam ipsis prædicabat, paupertate subtimidos videret, argumento à maiori ad minus affirmatiuo eam solicitudinem & timorem vanum egestatis depellit, atque eos in paupertatis amore valide obfirmat. Qui enim gratuita, & liberali voluntate regnum cælorum dare voluit, facilior vitæ temporariæ necessaria subsidia datumus monstratur: quod nusquam ostenderet, si voluntas dandi regnum meritis promissum post merita absoluta præuita solummodo à Deo haberetur: ea enim necessaria promissione & fidelitate (vt minimum) voluntas esset non libera, nedum gratuita, & liberalis: quare ex illa, rameti de re maiore liberalis, & gratuita, de re adhuc minore, alia haud quaquam legitime inferretur: sed in primis Chrysologus timorem eis verbis è discipulorum cordibus à Christo depulsum magnitudinis præmij à Patre constituti, ac discipulis ea dictione propalati esse censuit sermon. 23. scribens. *Nam promissionem regni sine timore seruilis status audire non potest*: puraque, & plamore seruilis status audire non potest: puraque, & plza in eandem sententiam alia: Secundo Regnum eis

eis verbis prænuntiatum, illud ipsum est quod immediatis verbis: *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis*. Hoc autem regnum Ecclesia Dei, & eius sanctitas, & morum probitas fidelium intelligi vult Barradas tom. 2. concord. Euangel. lib. 1. cap. 26. cuius propagandæ curam eis verbis Apostolis Christus intimet, & suadeat, cui, si ipsi curam omnem suam impendant, necessariorum ad vitam illorum tuendam, atque seruandam curam, & prouidentiam penes Deum fore pollicetur: vnde sensus oppositi nobis cohærentis textus erit: ne vitæ vestræ necessaria subsidia defutura ab eo timueritis, qui vos ad amplissimam in Ecclesia sua potestatem, & principatum, rem scilicet longe maiorem, gratuita sua, & liberali elegit voluntate: sed esto regnum gloriæ cum plerisque sane Doctoribus eo loci intelligamus: & sit sermo cum Apostolis solis, vel è persona ipsorum cum omnibus fidelibus, (vt cum Euthymio volunt Maldonatus ibi & Barradas proxime nec de electione efficaci antecedente merita) nedum, vt aduersarij volunt prædestinationem, nec de prædestinatione ad gloriam textus intelligi potest: quia ex fidelibus plures, atque ex Apostolis Iudas, nec ita ad gloriam erant electi, nec prædestinati: immo vero reprobi & præsciti: nec, nisi impie, contra Christi apertissimam scientiam pie locutus Christus dicetur de omnibus prædestinatos, & electos esse iudicans: Sat ergo erit, si antecedens prædestinationem, & merita voluntas gloriæ, & complacentia illa esse intelligatur, salutis omnium gratuita, & liberalis intentio inefficax & communis ad argumenti efficaciam cum enim ex intentione sufficientia, & necessaria ad salutem media, & subsidia spiritualia ad vitam æternam, longe excellentiora necessariis ad vitam temporalem (de quibus solum soliciti erant discipuli) gratuito etiam & liberaliter cunctis Deus prouideat, ritè, rectèque infertur, de necessariis ad vitam, gratuitò etiam, & liberaliter, Deum discipulis prouisurum: præsertim suorum animorum, & Ecclesiæ fidelium curæ impensis: Denique, & de electione ad gloriam post merita solummodo præuisa complacentia illa dandi eis regnum textui conformius explicanda videatur. Cum enim immediatè dicatur: *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis*, auctarij loco, ad præmium principale iustitiæ obseruationis mandatorum vobis promissum, necessaria ad vitam suppeditabuntur, subditque rationem. *Nolite timere*, &c. quia, cui placuit gratuito promittere meritis vestris cœli, & gloriæ regnum, & gloriam in præmium, seque obligare, quod, condignis etiam, præstare non tenebatur, citius vitæ necessaria præstare placebit: quo satisfit ponderationi necessitatis voluntatis dandi gloriam ex meritis, ex qua ad gratuitam suppeditandi necessaria vitæ illatio negabatur: currit autem ex gratuita promissione, & obligatione dandi eam ex meritis. Ac tandem, cum ex gratia merita illa oriantur, quibus datur gloria, atque in voluntate gratuita dandi gratum interpretatiua dandi gloriam contineatur, gratuita gloriæ donatio moraliter censetur: vnde sanctus Augustinus sæpe *gratiam pro gratia* gloriam vocat: & Trident. sess. 6. capite 14. *gratiam libere promissam, & mercedem fideliter reddendam*.

9. Pro affirmantibus circumfertur illud Actor. 13. *credidérunt, quotquot præordinati erant ad vitam æternam*. Sed, quam extra rem afferatur, constat ex d. 1. quæstione secunda, certamine primo, numero sexto, & certè *præordinati* tantumdem, atque prædestinati apud Augustinum 17. de bono perseuerant. S. Thom. & Scholasticos valet: prædestinatio vero, etsi ante absoluta merita prædestinati sit; at efficax gloriæ voluntas non est: inducuntur ab eisdem testimonia ex 1. ad Ephesios, & 8. & 9. ad Rom. in quibus, & electi, & dilecti, & vocati secundum propositum, id est beneplacitum, & gratuitam, non autem remuneratoriam Dei voluntatem, & antequam boni quidquam, aut mali egissent, de Iacob, & Esaü dicitur, quibus, & electio, dilectio, & propositum Dei præcedere dicitur, atque secundum propositum, & electionem, quod tantundem est atque ex electione, & proposito vocationem efficacem, & cum iusti perseuerantia, & gloria coniungendam præparari (quod prædestinatione, prouidentiaque prædestinatorum propria, & quæ merita eorum absoluta præcedit formaliter sit) electio vero, & dilectio, seu propositum gratuitum, & liberale prædestinationem, & merita antecedens, atque perseuerantiæ, & gloriæ prædestinatorum indefectibiliter coniungendum, nequit non efficax de se esse. Respondetur tamen: propositum, secundum quod vocatio prædestinatorum propria esse dicitur, siue electionem, & dilectionem Dei nihil aliud, quam prædestinationem significare, vt ea loca ex instituto expendentes, & interpretantes vidimus d. 1. quæstione 2. certamine 1. fine & certamine 2. quare, neque electionem, seu propositum secundum quod vocatio dicitur infallibiliter cum perseuerantia, & gloria prædestinati coniungendum prædestinationi, sed vocationi, quæ secundum propositum esse dicitur solummodo natura præcedere: propositum autem, quod prædestinatio est, secundum electionem esse dicitur, non, quia electio efficax finis gloriæ propositum, seu prædestinationem determinans præcedat: sed quia libere, ac liberaliter, siue è puro arbitrio, & electione Dei illud habentis propositum à Deo habeatur, nullis prædestinati, vel non prædestinati proposito illo suo meritis demeritisve absolutè excitato: sed insistunt sæpè Soarius, atque affirmantes reliqui: vocationem, & gratiam finaliter efficacem, coniunctamque, atque infallibiliter cum perseuerantia, & gloria coniungendam, præcipuamque partem & complementum prædestinationis plerumq. ex præcedentibus, absolutè meritis prædestinati à Deo absolute decerni atque donari: ergo nequit ex mera Dei electione, gratuitoque arbitrio esse, ac dici absolutè, & indefinitè, seu vniuersaliter propositum, seu prædestinatio, plerumque ex meritis, præcipua, ac potiore sui parte habita, nisi ratione electionis efficacis antecedentis secundum se totam absoluta merita prædestinati, ex qua propositum efficacis vocationis, seu prædestinatio habeatur.

10. Respondetur Paulum ibi, & Augustinum, Patres, & Theologos reliquos ex ipso loqui de prædestinationis proposito per modum vnius voluntatis, quin varia signa partialium decretorum quibus tota illa series constituitur, priorum, posteriorumque vere, intentionaliter, non physicè: sicque accepto per modum vnius proposito, & prædestinatione tota, & omnium à primo ad vltimum, & finale efficax auxilium perseuerantiæ coniunctum complectente, ex eo, quod decretum mere gratuitum de auxilio primo efficaci ex nobis non sit, ex quo tota decretorum prædestinationis series inchoatur, nempe tota prædestinatio & propositum, non ex meritis sed gratuitum esse à Paulo, Patribus, & Scholasticis dicitur, quia aliquis ob rationem factam (quam nemo ignorat) gratuitam, & liberalem absolutè esse prædestinationem an sit negare: sicuti & series tota auxiliorum à primo ad vltimum & perseuerantia quæ huic coniuncta est, gratis dari dicitur: quia eius seriei initium ex nobis non est; tametsi auxilium efficax finale, perseuerantiaque pro illo accepta ex meritis à gratia anteriori ortis sæpe donetur. Et ratio est: quia in primo auxilio ita concatenatorum efficaci datur in radice, & virtute posterius: quare, primo gratuitò. & liberaliter donato series tota gratuitæ & liberali Dei donationi innititur: eaque ablata liberali donatione subrueret: vt auferretur quidem, si vocatio prima ex nobis, nostræ naturæ viribus & meritis esset (quod solum vt prædestinatio, seu propositum vocationis, & vocatio secundum propositum ex Dei electione, liberoque, & liberali arbitrio esset) excludere voluere Paulus contra Iudæos, qui operibus legis, & propriis viribus salutem obtineri effutiebant: & Augustinus contra Pelagianos, & Semipelagianos, qui solum tenuissimum initium, ansulamque prædestinationis Deo ex nobis, naturæque nostræ viribus oblatam volebant: itaque ex gratia & liberalitate Dei tota simul & adæquate sumpta prædestinatio esse absolute merito à scriptura dicitur, sine qua absolute esse non potest, neque inchoari, & in cuius gratuito, & liberali initio reliqua, quibus completur, & absoluitur gratuito virtualiter, & radicaliter donantur. Qua etiam ratione, si coniunctim de voluntate dandi gratiam,

& gloriam, tanquam de voluntate vna loquamur, electio ad gloriam, ex meritis licet gratia liberalis, & gratuita dici potest, intelligique eo sensu, & acceptione recte poterit illud Augustini contra Semipelagianos 7. de corrept. & gratia: *homines* scilicet *gratis electos fuisse ad regnandum cum Christo.* Hæc iuxta doctrinam Augustini, qui de prædestinat. Sanctorum capite 17. & vbiuis vocationem *secundum propositum* propriam prædestinatorum censet. Alij enim Patres apud Iustinian. 8. ad Rom. num. 5. (ex quibus Lessius de prædestinatione sect 3. num. 30.) quamcunque vocationem ex liberali Dei voluntate, ac non ex operibus legis, & naturæ, vocationem secundum propositum dici ab Apostolo censent, communemque esse etiam sufficienter ex gratia Dei vocatis non prædestinatis: ac proin. de n. 38. fideles omnes vocatos secundum propositum ibi intelligit: quasi pia coniectura, & ex præsenti eorum statu prædestinatos illos omnes Apostolos censeat, & vocet, vt significat August. quandoque de bono perseuerantiæ cap. 22.

CERTAMEN IV.

Irrito etiam pro alterutra sententia certatur ex Patribus.

1. POrrò ex dictis ad scripturæ loca pro altervtra opinione ab eius Patronis inducta satis constat nihil pro alterutra firmum ex Patrum testimoniis ad eadem loca scribentium firmum afferri pro alterutra sententia posse: quare eorum recitatione, & explicatione abstinerem, ni eorum multitudine, & inculcatione minus Doctos turbari quandoque posse iudicarem: ergo per capita saltem, & quasi per summam, memoranda, & explicanda non inutiliter censeo: & pro negatiua in primis afferuntur ad id Matthæ. 20. *Non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo.* Chrysostom. homil. 6. in Matth. scribens: *Sed, quibus labore, atque sudore paratum est:* Epiphanius hæresi 69. *Si laboraueritis erit vobis paratum.* Cyrill. 10. Thes. c. 6. *illis, quos excessus certandi commendauerit.* Ambros. 5. de fide cap. 3. *vt ostenderet patrem quoque non petitionibus deferre solere sed meritis: quia Deus personarum acceptor non est. Vnde Apostolus ait, quos præscivit, & prædestinauit. Non enim ante prædestinauit, quam præsciret, sed quorum merita præscivit, horum præmia prædestinauit.* Quem Apostoli locum ita etiam interpretantur vt meritorum absoluta præscientia prædestinationem ad gloriam anteceserit. Origen. 7. in eam epist. Theodoret. Theophil. Euthym. Oecumen. Sedul. Theodul. apud Salmer. Tolet. & Iustinian. in cap. 8. & 9. ad Rom. & Damasc. Dialog. contra Manich. nos ad iustitiæ, & sanctitatis opera hortatur: *vt in eorum numero simus, quos Deus bonos fore præscivit, atque ad æternam vitam præordinauit*: idque deinceps ipsum explicatius ait: *præuidens Deus ea, quæ nos sponte facturi sumus, ea scilicet, quæ sunt in nostra potestate, etiam ea, quæ non sunt in nostra potestate prædefiniuit.* Sed Vasquez d. 93. citata c. 3. (qua erat ingenij, & interpretandi sinceritate, & rigore) plerosque ex Græcis Patribus citatis censet non prædestinationem, siue electionem ad gloriam precise, sed ad gratiam etiam, qua ad gloriam prædestinati ordinantur siue proprie, & stricte, & rigore Theologico acceptam prædestinationem, & voluntatem ex meritis, seu operibus ex nobis, naturæque viribus absolute factis, atque à Deo præuisis habitam à Deo esse iudicauisse: quare præsenti suæ sententiæ directo testimoniis illis non fauere; sed nondum exorto ventilato, atque ab Augustino profligato, ex quo redderentur cautiores Semipelagianorum errori, vt priscis Patribus ante, exortos ventilatosq; atque ab Ecclesia examinatos alios errores, immò & scholasticis Doctoribus peritissimis, & acutissimis eis fauere vsu venit, & Damasceni verba ansam huic interpretationi offerunt non leuem. Sed, quidquid de hoc sit, de prædestinatione, & præparatione æterna ad præmij, & regni donationem, & collationem executiuam facile præfati Patres explicantur, vt Ambrosij, (qui difficilior ex recitatis est) locus expressit: & petitionis materia suadet, quæ de executiua sedium ad dexteram, & sinistram collatione erat, & verba *non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo* satis suadent: executiuam vero præmij, & gloriæ præparatiuam voluntatem affirmantes electionem efficacem ad gloriam ante absoluta merita prædestinati, non negant, sed fatentur Catholici; imino vero sua ipsa conclusione asserunt, & supponunt: cum electionem illam suam antecedentem ad gloriam non, nisi per merita ipsa absoluta obtinendam, & propter eadem absolute præuisa dandam asserant, & defendant.

2. Augustini locus pro negante sententia vrgentior, atque huc ex instituto explicandus remissus cert. 1. numero 1. ex quæst. 2. ad simplician.) ita vt Bellarminus 2. de lib. arbitrio cap. 15. mutatam postea in suam affirmantem ab Augustino negatiuam fuisse asserat. Hanc vero sic videtur tradidisse quæst. 2. ad Simplician. *Non quia Deus inuenit opera in hominibus, qua eligat; ideo manet propositum prædestinationis; sed quia illud manet, vt iustificet credentes, ideo inuenit opera, qua iam eligat ad regnum Cælorum*: inferius. *Non tamen electio præcedit iustificationem, sed electionem iustificatio*, subdit rationem. *Nemo enim eligitur, nisi iam distans ab eo, qui reijcitur*: Ante opera vero absoluta nulla est subiecti, vel eligendi, vel reiiciendi distantia, seu diuersitas, ob quam eligatur alter, alter reiiciatur, vt patet: in eadem vero sententia constitit semper Augustinus, vt liquet ex 4. de prædestinat. Sanctorum, & de bono perseuerant. c. 20. & 21. & serm. 7. de verbis Domini secundum Matth. gratuitam electionem ad gratiam ab electione ad gloriam, quam non, nisi ex meritis, & remuneratoriam agnoscit, sic distinguens; *elegit autem, & secundum illius gratiam, & secundum suam iustitiam.* Qua imbutus præceptoris sui doctrina, & mente instructissimus discipulus Prosper 2. de vocat. gent. c. 35. ait: *Deus ergo iis, quos elegit* (ad gratiam, vt ex sequentibus liquet) *sine meritis dat, vnde ornentur ex meritis: & frustra dicitur, quod ratio operandi non sit in electis: cum ad hoc operentur vt electi sint*, scilicet efficaciter ad gloriam: siquidem inefficaciter indepenedenter, & antecedenter ad merita, vel prædestinatione ipsa interpretatiue, vel anteriori intentione salutis eorum formaliter, electos ad gloriam prædestinatos vtcunque admittit iuxta dogma Theologicum sensibus à nobis explicatis certam. 1. à num. 2. & cert 2. à num. 4. & præsertim vbi discretionem prædestinati à reprobo pro priori naturæ ad prædestinationem à S. Thom. num. 3. tactam (etsi velis ab Augustino nuper) explicatione vltima designauimus. Demum cum Augustinus ante haresim Semipelagianam ortam examinatam, & ex instituto discussam, in eam cum Græcis Patribus consenserit, vel inclinarit: cum tunc ex præuisis meritis naturæ, quæ gratiam præcederent, nec aliter decerni nobis à Deo gratiam doceret, ita, cum ex meritis gratiæ absolutis dari gloriam Catholicè censeat, non, nisi ex eis absolute præuisis decerni à Deo gloriam prædestinatis, & eorum electionem efficacem ad gloriã à Deo haberi censuisse credendus est. Respondetur tamen eis locis efficacem voluntatem executiuam, & collatiuam gloriæ asseri ab Augustino: aliam vero efficacem intentiuam electionem prædestinatorum ad gloriam, ex qua efficacia ad hanc obtinendam media prædestinatione præparentur ab eo non negari, nec asseri: etsi enim reprobi à prædestinato diuersitatem supponendam ad electionem indefinite dicat, ad denominationem electionis, sensu aliquo non satis ab ipso explicato, requisiuit, vt eo etiam sensu electionem prædestinati præ reprobo de eorum exemplaribus Iacob, & Esau agens absolute electionem ad gratiam obinde expresse negarit, tametsi sensu alio occulto aliquam electionem ipsorum his tandem admittat: *quod si electio hic fuit aliqua, vt sic intelligamus, quod ad Roman. 11. dictum est: reliquis per electionem gratia salua facta sunt: non, vt iustificarentur, sed vt eligantur, quæ electio fiat: ad vitam æternam, sed vt eligantur, quæ iustificentur.*

iustificentur : certe ista electio ita occulta est, vt in eadem conspersione nobis apparere non possit : alias cum id de electione absolute dicat, quin nominet efficacem, omnem electionem ad gloriam ante absoluta merita prædestinati minus catholicè negaret, ac sibi contradiceret : cum ea quæstione ita agat contra Pelagianorum errorem, quem vbivis confutat, vt ad eam se quæstionem, vti exactissimam suam contra eos disputationem, remittat : id autem re ipsa electio ad gratiam est, quam citat serm.7. electionem expresse vocauit. Nec vltima ratio quidquam præstat. Nam cum Semipelagianismum, post valide ab ipso confutatum, tenuit merita ex propriis viribus medium, & necessarium ad gratiam à Deo obtinendam censebat : Quare neque velle gratiam poterat ex eorum antecedente intentione, siue propter merita vt finem, quin ordinis intentionis, & executionis esset inuersio, & rerum ipsarum contradictio : vt scilicet, quod natura sua medium est, eius, quod natura etiam sua finis solum illius esse poterat, finis esset, nec posset velle dare gratiam, quia meritum semipelagianum dare vellet, quod gratiæ effectus non erat, sed naturæ. Cum autem merita ex gratia Dei media ad gloriam sint, ex huius intentione antecedente, ac propter gloriam, vt finem per merita obtinendam amari illa, atque gratiæ auxilia præparari absque vlla repugnantia & inconsequentia posset Augustinus docere, ac velle Deum dare gratiam, quia vult dare gloriam, quæ illius, mediis meritis, effectus est.

3. Affirmantis sententiæ Patroni producunt Augustinum 7. de corrept. & gratia scribentem de prædestinatis. *Quoniam secundum propositum vocati sunt, profecto electi sunt per electionem vt dictum est gratiæ, non præcedentium meritorum. Electi sunt autem ad regnandum cum Christo.* : cum Christo vero regnare de regno temporariæ iustitiæ, & gratiæ in hac vita nusquam dicitur, sed de æterno solum beatitudinis regno, quod rursus explicuit. *Illos ergo elegit ad obtinendum regnum suum*, c. item 12. & 13. regnum, ad quod electi sunt, & à gratia temporaria, & à perseuerantia distinguit, & æternum esse ita scribit. *Numerus ergo sanctorum per Dei gratiam Dei regno prædestinatus, donata sibi perseuerantia, illuc integer perducetur, & illic integerrimus sine fine beatissimus seruabitur.* Et quidem erectio hæc ad regnandum cum Christo non est ad gratiam primam vocationis, nec temporalis iustificationis, & adoptionis : nam ex numero ita electorum plures deficiunt perseuerantiæ defectu, quare nec *integerrimus*, nec sine fine Beatissimus seruabitur: quare nec eiusmodi electio, quæ perseuerantiæ, ac subinde gloriæ æternæ electi non coniungitur, propria prædestinatorum est, vt est electio ad regnandum cum Christo, & sine fine, de qua hic, & vbivis de eiusmodi electione loquitur. Audiatur cap.22. de bono perseuerantiæ. *Si qui obediunt ; sed in regnum eius, & gloriam prædestinati non sunt, temporales sunt* : cum ergo ad gratiam vocationis, & adoptionis, & perseuerantiam cum gloriæ regno ipsorum coniuncta, electos sine meritis esse oporteat ex Augustino prædestinatos quosvis, vt tales & secundum *propositum* in eius, & Pauli phrasi *vocati* sint, ad gloriam etiam sine meritis, ac proinde antecedenter ad merita, & efficaciter electos esse censendus Augustinus est docuisse : siquidem electio sine meritis ad Regnum, gloriæ ex qua media efficacia ad perseuerantiam, & gloriam cum eis infallibiliter coniungendam prædestinatorum *siue vocatorum secundum propositum* propria, & necessaria, & gratuita, atque eorum absoluta merita præcedens, ac sine eorum meritis à Deo habita per Augustinum non, nisi efficax esse potest : immò id totum proxime videtur Augustinus docuisse, cum aiebat. *Quicunque ergo ab illa originali damnatione ista gratia diuina largitate discreti sunt, non est dubium, quod & procuretur eis audiendum Euangelium, & cum audiunt credunt, & in fide, qua per dilectionem operatur vsque in finem perseuerant, etsi quando exorbitant emendantur.* Dubium autem esse poterat an ea defectura essent, ni antecedens eorum ad gloriam electio, & discretio gratuita ab Augustino asserta efficax ab ipso crederetur, & foret idque de mente esse Augustini constat vlterius ex eius intelligentissimi discipuli Prosperi epistola ad ipsum quæ extat ante Augustini libro de prædestinat. Sanctorum, vbi doctrinæ præceptoris de prædestinatione super hac re explicationem ab ipso reposcit : *Quomodo per hanc prædicationem propositi Dei, quo fideles sunt, qui præordinati sunt ad vitam æternam, nemo eorum, qui cohortandi sunt, impediatur, ne occasionem negligentiæ habeant si se prædestinatos esse desperent.* Quia scilicet censebat electionem, & gratuitam, & ante merita efficacem, cum ad finem, tum ad gloriam ad prædestinationem, & vocationem electorum & vocatorum *secundum propositum* ab Augustino esse constanter assertam. Atque ita eius mentem in Gallia à Massilienſibus intellectam : vt esse de electione & proposito diuino cui resisti ab electis, atque ita vocatis nequeat, refert Prosper ibi & Hilarius sua epistola ad Augustinum, quæ epistolæ Prosperi iuncta circumferrur : quin Gallorum impostura Præceptori suo Augustino ipsi ibi conquerantur, nec Prosper ad capitula Gallorum c.7. & 2. de vocat. gent. c 16. nec Fulgentius 1. ad Monimac. cap.8. & 13. nec Augustinus ipse : immò vero tam Augustinus lib. de prædestinat. Sanctor. & de corrept. & grat. quam ipsi eius Assectæ Augustini sententiam ex scriptura confirmare contendunt. Accedit Augustinum illud 1. ad Timot. 2. *vult omnes saluos fieri* non semel, sed sæpe, de solis prædestinatis intelligere : ac proinde gratuitam, atque à meritis independentem intentionem gloriæ ad electionem mediorum solummodo efficacium inductiuam, & cui resisti non possit solam agnouisse : vt omne hominum genus in duas classes, alteram ita electorum antecedenter, alteram electorum diuiserit, vt taciti etiam, nec reclamantes Prosper, & Hilarius de sancti Augustini mente apud Gallos stata, & euulgata suis epistolis ad ipsum retulere.

4. Hæc tamen omnia neque ex intento, neque ex textu sunt, neque ex mente Augustini pro affirmante sententia, intentum enim Augustini libris de correptione, & grat. de prædestinat. Sanctorum, de bono perseuerantiæ, & vbivis de gratia, & prædestinatione ad gloriam agit contra Pelagianos, & Semipelagianos erat meritum omne ad gloriam quovis modo, & gradu conducens ex Dei gratia, non autem ex operibus viribus naturæ adhuc initiatiuè, & inchoatiuè esse : ac proinde gratiæ, & prædestinationis nullam ex parte nostri, & naturæ viribus causam dari : ex quo fit, vt de electione, non quidem directa, & formali ad gloriam, siue gloriæ prædestinatorum, sed gratiæ, siue ad gratiam formaliter, hoc est de præparatione gratiæ efficacis ad gloriam infallibiliter per eam obtinendæ, siue formali in eius phrasi prædestinatione (quæ interpretatiue, & præsuppositiue ratione intentionis, ex qua gratia eiusmodi eligitur, gloriæ per eam obtinendæ voluntas est) loquatur Augustinus, quoties de electione gratiæ ad regnum, siue ad regnandum cum Christo loquitur : nihilominus, nil omnino de eius intentionis præsuppositæ ad prædestinationem, siue electionem, & præparationem gratiæ illius efficacia, vel inefficacia (impertinente scilicet prorsus ad institutum illud suum quæstione) curans. Id ipsum contextus Augustini vbique suadet : cum electionem semper cum prædestinatione coniungat, gratiæ electionem vocet, & æternam in Dei voluntate, & temporariam in eius effectu, gratiæ nimirum donatione, & collatione, vtramque gratuitam, atque meritis ex nobis, & naturæ viribus non esse probat 1. de prædestinat. Sanctorum ex illo ad Rom.11. *Reliquiæ per electionem gratiæ salua facta sunt*, in cuius libro, c.17. ait : *Intelligamus ergo vocationem, qua fiunt electi, non qui eliguntur, quia crediderunt ; sed qui eliguntur, vt credant.* Vocatione autem non fiunt formaliter electi, neque ad gloriam, neque ad finem æternæ, & interna Dei electione, quæ vocatio non est, neque esse potest ; sed externa solum, ac temporaria, quæ internæ, & æternæ illius voluntatis diuinæ, & efficacis effectus est : sed neque actiue electi electione alia antecedente ad fidem, aut gloriam fieri vocatione illa possunt, ex qua vocatio ipsa eiusque præparatio, seu prædestinatio ita vocati prouenit : Cum causa per suum effectum nequeat fieri nisi implicatorie, quod prius natura est, ad posterius se ipso trahatur, & posterius natura retro trahatur ab seipso prius : censet

igitur vocatione ipsa efficaci externè, & temporariè prædestinatos ad fidem, iustitiam &c. formaliter electos constitui, sicuti, & prædestinatione ipsa, electione æterna, & interna (quam à temporaria, & externa tanquam causam ab effectu ibidem distinguit) formaliter ab æterno electos absque vllis naturæ meritis: ac subdit: *hæc est immobilis veritas prædestinationis & gratiæ*: ostendens se de nulla alia electione prædestinatorum quam de æterna prædestinatione, seu præparatione gratiæ, quæ interna Dei æterna electio formaliter sit, & de gratia ipsa, quæ formaliter sit temporaria, & externa prædestinatorum electio, vllatenus egisse cap. autem 18. de electione ad gratiam absque vllis meritis ex nobis se agere profitetur, nihilque aliud electionis æternæ prædestinatorum nomine intelligere his Apostoli verba illustrans, ostendit. *Elegit ergo nos Deus in Christo ante mundi constitutionem prædestinans nos in adoptionem filiorum Dei, non quia per nos Sancti, & immaculati futuri eramus, sed elegit, prædestinauitque, vt essemus.* Si ergo *prædestinans elegit*, vtique prædestinatione elegit, qua in sanctitatem ordinamur, & filiorum adoptionem, per gratiæ efficacia media, quæ prædestinatio, seu gratiæ, & ad gratiam formalis electio deuoluit: quare, neque formalis electio ad gloriam esse potest, cum ad sanctitatem, & adoptionem filiorum ordinari, tanquam finem dicatur, & sanctitas medium ad gloriam sit, & ad quam proinde gloria vt medium eligi nequeat, quin ordo inuertatur, & finis propter media, siue vt sint media, aperta contradictione amentur: sed nec filiorum adoptio ab operum sanctitate, & honestate diuersa per bona opera obtinenda, vt media electio formalis esse potuit, quin adoptio, qui finis Sanctorum operum est, simile, & contradictoria necessarij ordinis inter finem & media inuersione ametur: ex quibus concluditur: electionem prædestinatorum formalem, & gratuitam ab Augustino vtique assertam, solum electionem seu præparationem gratiæ efficacis, atque prædestinationem nusquam ex meritis naturæ, sicuti illa non *quia per nos*, &c contra Pelagianorum, & Semipelagianorum errorem expressit; sed vt merita ex gratia, cuius solum prædestinatio formalis electio est) sanctitatemque, ac deinde gloriam (ex cuius intentione prædestinat & prædestinatione eligit prædestinatos) in nobis obtineat: tametsi; quia, vt diximus, electio gratiæ efficacis, seu prædestinatio ex fine gloriæ habita virtualis, & interpretatiua gloriæ voluntas est, atque consequente impossibilitate ab ea inseparabilis, sicuti & gloriæ intentio inefficax huic formali gratiæ efficacis electioni seu prædestinationi coniuncta, electio ad gloriam prædestinati præ reprobo dici queat, iuxta dicta certam. 2. & 3. à n. 3.

5. Insistunt tamen affirmantes: etsi eius erroris confutandi occasione, de electione prædestinati ad gloriam formali, & efficaci & antecedente gratuito ad merita eius Augustinum egisse, nec solum de gratiæ formali electione ex illis Prosperi epist. citata ad ipsum. *Illud etiam: qualiter diluatur, quæsumus patienter inspicentiam nostram ferendo demonstres: quod retractatis* (alias *pertractatis*) *priorum de hac re opinionibus pene omnium par inuenitur & vna sententia, qui propositum, & prædestinationem Dei secundum præscientiam acceperunt: vt ob hoc Deus alios vasa honoris alios contumeliæ fecerit, quia finem vniuscuiusque præuiderit, & sub ipso gratiæ adiutorio in quæ futurus esset voluntate, & actione præscierit.* Priorum autem nomine Patres Augustino, & Prospero anteriores intelligit, non Massilienses Semipelagianos vtrique coæuos, qui antiquiorum illorum Patrum authoritatem, & sententiam tueri profitebantur: etsi autem Patres aliquot antiquiores dixerint prædestinationem ad gratiam efficacem, eiusve propositum in Deo esse ex præscientia alicuius inchoationis, initijque meriti nostri ex viribus naturæ (vt supra ex Græcis aliquot & Augustino aliquando referebamus) nemo tamen dixit ex præscientia finis vitæ: ergo eorum par vna, & communis iam sententia fuit de proposito gloriæ ab operibus independenti, ad quod solum præscientia exitus meritorum finalium expectari ab ipsis putabatur. Secundo quia finalis exitus actionis *sub ipso gratiæ adiutorio* gratia ipsa non est, vt patet, sed gloria: ergo eius præscientia absoluta ad propositum gloriæ, non gratiæ Patribus illis expectandus à Deo putabatur; & contra hanc etiam præscientiam absolutam ad propositum diuinum, siue electionem ad gloriam prædestinationem scribit Augustinus libris de prædestinatione Sanctorum, dum propositis omnibus à Prospero, & Hilario quæstionibus respondet, atque propositum, & electionem formalem ad gloriam independentem, & antecedentem ad merita non solum naturæ viribus, verum & ex gratia habitis statuit; tametsi voluntatem, siue electionem aliam executiuam, & collatiuam gloriæ Catholicam loca pro negatiua sententia productis, ac sæpe alias fatetur. Confirmatur: quia Massilienses seu Semipelagiani vnaque prædictorum Patrum sententiam amplexi fuere alteram de prædestinatione ad gloriam ex meritis nostris, seu viribus naturæ absolutis, à nobis habitis, ac Deo oblatis ad prædestinationem, eiusve fatum obtinendum, ac primam gratiam ab ipso obtinendam, quod postmodum in Semipelagianis damnatum est: alteram de prædestinatione, siue electione prædestinatorum ad gloriam non, nisi post absolute præuisa merita ipsorum ex gratia prouenientia, cum perseuerentia ad mortem vsque, qua consumarentur: ac proinde Augustinus contra vtramque in Semipelagianis repertam sententiam pugnauit: primam hæreticam esse conuincens; secundam, etsi non hæresis notans, vt minus sibi probatam, & probabilem reiiciens. Quod autem, & hanc secundam sententiam Semipelagiani tenuerint contra ex Prospero eodem ita Massiliensium Semipelagianorum sententiam referente. *Qui autem credituri sunt, quæ vt inde, quæ deinceps per Dei gratiam sit inuanda, manifesta præscire Deum ante mundi constitutionem, & eos prædestinasse in regnum, quos gratia vocatos dignos futura electione, & de hac vita bono fine excessuros esse, præuiderit.* Confirmatur tertio ex dictis supra Augustini etiam de verbis secundum Matth. *Elegit autem Deus, sicut quit Apostolus. & secundum suam gratiam* ad gloriam tamen ordine intentionis antecedenter ad merita & gratuitò) *& secundum illorum iustitiam*, ordine executionis inquiunt, siue executiua, & collatiua gloriæ electionis quo difficilem illum textum pro parte negante ex quo secunda ad Simplicianum, & reliquos Sancti Augustini de electione ad gloriam post merita ablata emolliuur.

6. Sed, vt reliquos omnes, qui gratiæ electionem gratuitam, ac merita antecedentem in Augustino negant de formali antecedente, & efficaci electione ad gloriam esse suadeant, notant. Non esse idem ordinem Augustinum eligi aliquem ad aliquid (v. g. ad filiationem aut gloriam) atque esse, aut fieri electum ad illud. Posterius enim hoc est esse, aut fieri conformem electionis priori in eius ad quod primo eligitur consecutione. At hoc autem inducunt illud ex c. 17. de prædestinatione Sanctor. *intelligamus vocationem, qua fiunt electi, non qui eliguntur, quia crediderunt, sed qui eliguntur, quia credant*, qua scilicet vocatione, cum credentes fiant, qui ad fidem eliguntur, conformes electioni fiunt, & sunt & fiunt eoque solum sensu electi, qui ante vocationem eligi dicuntur esse, & fieri rectè possint & de corrept. & grat. *Electi sunt, quia secundum propositum vocati sunt*: id est, vt proposito, seu electioni antecedenti conformes, siue iuxta illam euadant: quo Prosperi recitatus numero 2. spectasse videtur dicens *non aliter operentur, vt electi sint*, & de prædestinat. Sanctor. cap. Augustinus. *Rectè quippe in eis hoc eligere dicitur, quod vt faciat in eis, eos elegit.* Sed vero friuola, & inanes hæc omnia sunt. Postremum hoc additamentum paradoxum est, & prorsus, etiam grammaticè, inficetum, qui actiuæ voci verbi actiui passiuam nostrum, qui actiuæ voci verbi actiui passiuam nostrum, rio in bona grammatica necessario respondere fatendum norunt, vapulabuntque, si in eo fatendo, vel humanum tantillum. Erat autem in facultatibus omnibus grammatica præ omnibus eius Præceptoribus peritissimus Augustinus, vt eligi aliquem, quin eadem actione electione fiat, sicque formaliter passiue electus afferere, insolitamve locutionem, & grammaticam fruitra introduceret. Nec in testimonijs ex ipso, & Prospero inde ctis quidquam paradoxa hæc præsidij habet, vt constet ex dictis num. 3. & 4. vbi de electione formali antec dura-

dente efficaci, & gratuita ad gratiam, non autem ad gloriam testimonia illa esse monstrauimus. Et vocatione ipsa formaliter constituta, vbi de electione externa loquitur Augustinus, vel prædestinatione ipsa, vbi de interna, & æterna Dei electione loquitur. Et sane superfluo Doctores isti exoticam eam phrasim Augustino imponunt, cum distinctione illa sua ordinis, intentionis, & executionis ipsis familiari, satis habeant, vt perfunctoriis solutionibus ad testimonia Patrum (quorum contextum plerique ex Recentioribus Scholasticis non legunt, & intentum non attendunt) pessimo in scholas inducto more vtcunque responderent. Deinde, vt additamentum illud insolitæ, & hactenus inauditæ locutionis suaderetur, atque, vel partim affirmanti probandæ, vel obiectionibus contra illam eluendis, aut verosimiliter eludendis, ex vsu esse posse oporteret, electionem efficacem antecedentem expressam, & formalem gloriæ, vel eius, ad quod prius quis eligitur, & cui illius affectione fit, esseque conformis, ac subinde in ea phrasi electus, aliquo Augustini textu, atque verosimili interpretatione probari: nisi enim ea prima electio statuatur, cui secunda conformetur, non extat, illa vero prima electio nec adductis, neque vllo Augustini testimonio verosimiliter probatur vt ex dictis num. 4. constat: vnde ille ordo intentionis, & executionis voluntatum, seu electionum gloriæ efficacium ad rem præsentem euanescit, neque verbis illis Augustini ex sermone illo 7. recitatis, quæ aperte de electione gratiæ, siue ad gratiam sunt: quod autem occasione erroris Pelagiani, ac Semipelagiani confirandi locis pro affirmante sententia productis de electione gratuita ad gloriam ante merita absoluta ex gratia prouenientia contra Patrum antiquiorum communem sententiam, eam non admittentium, nisi post merita gratiæ sententiam suam Augustinus dixerit, neganti sententiæ contra affirmantem plurimum donat: nempe communem, vnamque, & statam apud Patres antiquos sententiam negantem fuisse, à qua nimirum nisi Ecclesiæ declaratione, ac definitione in oppositum extante, (quam hactenus non extare aduersarij fatentur) nulli, ne Augustino quidem, citra temeritatem recedere liceret. Falsum autem est vllam de efficaci electione ad gloriam antecedente merita absoluta ex gratia præuenientia ante Scholasticos sæculi proximi, nedum apud antiquos Patres, extitisse.

7. Secundò Augustinus vbivis de electione gratuita, ac sine meritis agit, de ea vt dogmatica veritate à scriptura, & Apostolo præsertim, tradita agit: atqui per aduersarios electio gratuita, & ante merita prouenientia ex gratia dogmatica veritas non est: ergo nullibi Augustinus de electione ad gloriam antecedente merita gratiæ agit, sed solum de antecedente merita naturæ siue Pelagiana siue Semipelagiana ad prædestinationem, vel secundum omnem sui partem vel secundum eius inchoationem & initium, vt Semipelagiani errorem Pelagij modificabantur. Confirmatur: quia Augustinus, vbivis electionem antecedentem merita Pauli testimoniis, atque argumentis ab eo tactis in primis confirmat. Pauli vero testimonia, & argumenta omnia contra electionem ad gratiam, seu prædestinationem ex meritis purè nostris, siue ex operibus per naturæ vires habitis, omninò sunt: ergo pro hac solum electione efficaci ad gratiam, seu prædestinatione antecedente merita naturæ, ab eisque independente agit Augustinus. Tertiò Augustinus ex instituto contra Pelagianos, ac Semipelagianos agit contra electionem ad gratiam, seu prædestinationem dependenter, & subsequenter ad merita viribus naturæ habita, ita electi, & prædestinati, sicuti & Paulus contra Iudæos, qui iustificandos se ex legis operibus naturalibus arbitrabantur: atqui locis omnibus, quæ ab aduersariis producuntur, & reliquis, quibus de antecedente electione ad merita prædestinati (quæ æque ab ipsis pro affirmante sua sententia produci possunt) nullisque proinde aliis, contra Pelagianorum errorem de subsequente electione gratiæ, & prædestinationis, ad merita naturæ pugnat Augustinus: ergo contra hunc eis omnibus pugnat, non contra aliam opinionem prorsus Catholicam, quam, nusquam (aduersariis ipsis fatentibus) insectatur. Patet: quia verbis, locisque omnibus explorato sententiæ erroneæ, quam ex instituto Augustinus, cum Paulo impugnant, aduersis contra illam eos non pugnare, sed contra aliam occasionalem, contra quam extendi, vtcunque possunt, pugnasse, est sano cuivis homini incredibile: immò, & Augustino, & Paulo irrationale: nempe vbique, quasi instituti sui præcipui, tantique ad fidem momenti, quod sibi eis omnibus locis proposuerunt, oblitos ad occurrens aliud, de quo cum disputationem instituebant non curabant, sed casu incidisse totam disputationis suæ aciem diuertisse. Quarto inde atque ab absurdo vrgentius arguo: quia concilia, quibus Pelagianorum, & Semipelagianorum errores damnati in Ecclesia ab Augustini temporibus fuit, testimoniis Pauli, & Augustini acti ad eorum damnationem immerito fuerint, cum omnia vtriusque loca iuxta affirmantis sententiæ Patronos de electione ad gloriam antecedenter ad merita orta ex Dei gratia sensum legitimum, atque ab vtroque intentum habeant, non autem de electione ad gratiam (quam si habeant eis Doctoribus non prosunt cum in eo iuxta intentum, & institutum Pauli, & Augustini intelligi necessario debeant) vnde, imprudenter saltem, eis testimoniis actos, motosque eorum Conciliorum Patres, & Ecclesiam: immò, & Ecclesiam seductam ad eorum errorum damnationem fuisse dici posset: quod est blasphemum. Quin, si sensum ab affirmantis sententiæ Patronis legitimum etiam Pauli, & ipsum interpretantis Augustini testimonia habeant, habereque possint, altero de electione ad gratiam efficacem, & prædestinatione independenter à meritis naturæ non excluso, posset quivis errores Pelagij, & Semipelagianorum damnatos non esse contendere: sed potius sententiam negantem electionem efficacem ad gloriam ante merita absoluta à gratia prouenientia, atque ab eis independentem: siquidem testimonia Pauli, iuxta Augustini intelligentiam, quæ damnationi prætenditur, eum sensum legitimum, & capiunt etiam, & habent. Alij vero æque vtramque negatiuam sententiam electionis efficacis ad gratiam, seu prædestinationis antecedenter ad merita ex propriis viribus, & gloriæ antecedenter ad merita gratiæ fuisse damnatam, cuius oppositum affirmantis Patroni, & Theologi reliqui certum esse asserunt, & supponunt. Iam Prosperi testimonia ab affirmantibus inducta Vasquez ita intelligit 1. part. d. 89. c. 5. vt electionem etiam ad gloriam, scilicet collatiuam, & executiuam ex meritis ab adiuncta gratia profectis, cum Patribus omnibus Semipelagiani admiserint, vt ea referunt loca, nusquamque de eo illos fuisse ab Augustino, aut Prospero refutatos; sed solum de eo quod adiunctam gratiam primam auxiliantem, & prædestinationem ex operibus nostris initium, inchoationem, & ansulam saltem tenuissimam sumpsisse docuerint: Id quod solide euacuandæ difficultati oppositæ tat erat.

8. Addo Semipelagianos vlterius non admisisse specialem Dei prouidentiam, siue specialis gratiæ præparationem erga prædestinatos præ reprobis, sed gratiam etiam suam æqualiter, & in communi vtrisque offerre: ab ipsis vero inæqualiter participari, prout ex propriis viribus ad illam percipiendam, promerendamque inæqualiter conabantur: ac proinde prædestinationem, & reprobationem, per quam alij vasa honoris, alij vasa contumeliæ, iuxta Apostolum, fiunt, non incipere à libera, & gratuita Dei voluntate dandi aliis specialem gratiam, efficacem, qua certo ad regnum obtinendum dirigentur aliis prætermissis: vnde aliorum prædestinationem ad regnum, atque aliorum à regno reprobationem in voluntate efficaci diuina illud conferendi, aut denegandi post præuisa merita, & bonum absolutum, vel malum vsum gratiæ illius in commune, & æqualiter cunctis oblatæ, inæqualiter vero pro naturalis conatus inæqualitate participatæ sitam solummodo esse: quare nec Deum bona opera, aut merita vlla prædestinatis donare: sic eorum sententiam refert Augustino Prosper epist. citat. *Itaque quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam; quantum autem ad arbitrij libertatem ab his eam apprehendendi, qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.* Hilar. sua etiam epistol. ad August. sic etiam ex illis recitat. *Non ergo elegit Deus opera cuiusquam in præscientia, qua ipse donaturus est; sed fidem elegit in præscientia vt quem crediturum esse præsciuit, ipsum*

ipsum elegerit, aut Spiritum Sanctum daret, vt bona operando etiam vitam æternam consequeretur, Augustinus verò in hoc etiam eos condemnat, quod ex ita partis meritis, & perseuerantia præuisis prædestinatio minime gratuita & liberalis ad regnum à Deo habeatur, ac non potius ex gratiæ specialis præparatione per occasiones singulas, quas, & merita omnia & perseuerantiam donat, vt iuxta suam prædestinationis definitionem se præparatis gratuito à Deo beneficiis, *Certissime quicunque liberantur liberentur*. Vt ex Dei tandem prædestinatione totum negotium directionis certæ, & infallibilis prædestinatorum in gloriæ regnum, & salutem peragatur, atque prædestinatio absolute, qua vasa honoris quidam præ aliis fiunt, ante merita absoluta dicatur: qua in re à Græcis Patribus, quorum authoritate Semipelagiani se protegebant, discessit fortasse, quia minus caute de re, & modo loquendi Semipelagianis præluxerant. Nomine vero à non ita de re Semipelagianissimum redolentibus, primo, & ab Ambrosio, & à Hieronymo in id *quos præscivit, & prædestinavit* ad Rom. 8. & Fulgentio 1. ad Monim. cap. 14. discessit, prædestinationem ex præscientia absoluta meritorum, ex gratia adhuc prouenientium, absolute dictam constanter, & vbique negans: immò lib. de Prædestinat. Dei c. 3. (si ipsius Author sit) non simpliciter, & absolute talem omnino apud ipsam gratuitam, & liberalem prædestinationem ex absoluta meritorum gratiæ præscientia admisit, sed cum addito *remuneratoriam* his verbis *ex præscientia virtutis prædestinatio fit remunerationis* absolute. Est autem ratio: quia prædestinatio Sanctorum ad gloriam dicit auxiliorum gratiæ, quibus certo ad illam de facto, & absolutè, & infallibiliter consequendam diriguntur, ac destinantur præparationem, quæ absolute, & secundum se totam nequit esse ex meritis gratiæ ad quæ præcedit: quare neque ex meritis absolute præuisis esse, dicive absolute potest: tametsi, provt ad præmium solum ex meritis præuisis ex æternitate à Deo præparatum refertur, dici prædestinatio ad ipsum merito possit: vt ad Pauli locum recitatum proxime sapienter obseruauit S. Thom. ita locutus: *Dicunt quidam, quod præscientia meritorum bonorum, & malorum est ratio prædestinationis, & reprobationis, & hoc rationaliter diceretur, si prædestinatio respiceret tantum vitam, quæ datur meritis.* Denique Prosperi verba illa: *quod retractatis* (typorum vitio pertractatis legitur) *priorum de hac re opinionibus pene omnium par inuenitur, & vna sententia.* Patres Augustino, & Prospero antiquiores, *priorum* nomine, haud quaquam denotare: sed Pelagianos, vtroque etiam antiquiores: quorum doctrinam Semipelagiani abiicere se profitebantur, quoad omnes, & singulas partes, quibus prædestinatio secundum totam suam seriem, & adæquate sumpta constat, ex meritis, & operibus naturæ constituendam; cum tamen in eandem ex æqua gratia prædestinatis, ac reprobis per occasiones singulas oblata à Deo, inæqualiter tamen pro alterutrorum inæquali conatu absoluto naturæ absolutè participata (vt nuper ex ipsis Prosper epistola eadem referebat) & quo absolute conatu præuiso, alij vasa honoris, alij vero contumeliæ vasa fierent, in eandem Pelagianorum opinionem, seu potius hæresim, à qua recedere profitebantur, recidere: id quod satis declarant sequentia Prosperi verba: *eos quorum apr, & vna sententia* ab ipso dicitur, designantia: nempè *qui propositum, & prædestinationem Dei secundum præscientiam acceperant* (absolutam) *vt ob hoc Deus alios vasa honoris, alios vasa contumeliæ fecerit*, &c. Nemo autem antiquorum Patrum ex præscientia absoluta operum, etiam ex speciali Dei gratia prouenientium, alios vasa honoris alios contumeliæ à Deo fieri docuit (si Græcos aliquot, qui Semipelagianis incautè præluxisse putantur excipias) sed Pelagiani soli, quibus tandem dogmate de gratiæ oblatæ æqualitate, eiusque per occasiones singulas inæquali participatione pro conatu naturæ inæquali nolentes, volentes, iuxta Prosperum, & Hilarium consensere.

9. His opposita, apponendaque omnia pro assumante sententia Augustini testimonia vrgentiora, etiam illa recitata n. 3. facile exarmantur; sed hæc etiam ostensam hactenus Augustini mentem de electione formali expressa, & efficace ad gratiam antecedenter atque independenter proindè à meritis Pelagianis, ac Semipelagianis per naturæ vires habitis semper fuisse, aperte demonstrant: etenim c. illo 7. de corrept. & grat. dixerat: *eligitur in filio suo ante constitutionem mundi per electionem gratiæ sui; iam autem gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia.* His autem vltra expressam electionem gratiæ (quæ gloriæ formaliter non est) cum Apostolo assertam, Apostoli eiusdem argumento contra Iudæos, qui legis notitia, & naturæ facultate operibus, propter quæ Dei gratiam iactabant se consequi, vtitur contra Semipelagianos, & sensu quidem eodem, vt arguat nempe si ob merita ex naturæ viribus orta Dei gratia, & prædestinatio à Deo habeatur, gratiam non fore gratiam: ergo horum solum præcedentiam ad gratiam, & gratuitam electionem, seu prædestinationem Dei probon antecedere non posse. Confirmatur: quia de exclusione meritorum ex Dei gratia malè, & contra scipsum argueret: quia ex eo, quod merita ex gratia prouenant, Dei dona beneficia, & gratia sunt: quia vt idem constanter ait à Deo donantur, *in radice congruæ vocationis*: ergo si alium de gratia ob merita ex gratia ac subinde gratis donaretur, male argueret, gratiam non fore gratiam: atque à Deo male inde gratiam ob eiusmodi merita dari posse negaret. Confirmatur totum verbis Augustini sequentibus; *electi sunt per electionem, vt dictum est gratiæ, non præcedentium meritorum suorum: quia gratia illa est omne meritum.* Confirmatur secundo: quia merita præcedentia ex gratia non euacuant rationem gratiæ in gloria, quæ ob eiusmodi merita datur: ergo male excluderet præcedentiam meritorum prædestinati ad electionem gratiæ proximis verbis, *quia gratia est illis omne meritum.* Si loqueretur de meritis gratiæ, ac non virium naturæ prædestinati solummodo. Antecedens est Tridentini supra recitati, vbi gloriam pro meritis ex gratia ortis datam, *gratiam pro gratia datam* appellat: & August. cum sæpe alias, tum epist. 105. *Vnde vita æterna meritis præcedentibus redditur; tamen, quia eadem merita quibus redditur non nobis parata sunt per nostram sufficientiam, sed in nobis facta per gratiam etiam* (nempe vita æterna) *gratia nuncupatur.* Quarto verba ipsa opposita: *electi sunt, quia secundum propositum vocati sunt*: satis ostendunt non loqui August. de electione gloriæ efficace, & antecedente merita, & vocationem: sed de electione gratiæ; alias enim vocatos, quia electos, quam electos; quia vocatos diceret: siquidem non vocatio electionis, sed electio potius vocationis causa foret: quoniam vero vocatio efficax gratiæ auxiliantis per singulas occasiones vsque ad finem vitæ, quas omnes prædestinatio complectitur coniuncta, & infallibiliter certoque connexa cum iustitia, perseuerantia, & gloria æterna est ratione scientiæ mediæ, qua dirigitur, electio ipsa eiusmodi vocationis, siue prædestinatio virtualis, & interpretiua electio ad iustitiam perseuerantiam regnum siue regnandum cum Christo est, ac merito appellatur, siquidem è sola motione fidei, & mandatorum absque vlla determinatione, atque infallibili, adhuc consequente, necessitate motionis ad iustitiam, & æternam vitam, vita æterna dicuntur Ioan. 12. *Mandatum eius vita æterna est*, & c. 17. *Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum Deum verum & quem misisti Iesum Christum*: immò auxilium quodvis gratiæ, sufficiens adhuc, neque effectum habitum ex eo solum, quod absolute habere effectum possit gratia iustificationis ab August. epist. 105. & alibi frequenter vocatur, vt mediocriter in ipso versatis notum est; citiùs prædestinatio secundum se totam, & adæquate sumpta, siue electio ad gratiam per singulas occasiones determinatè infallibiliter, & necessariò consequenter saltem, cum iustitia perseuerantia, & gloriæ regno connexa electio ad iustitiam ac in ea perseuerantiam & regnum, siue regnandum cum Christo, & potiori quidem iure, ab August. dicetur. Confirmatur: siquidè ex necessaria consequenter, & infallibili coniunctione vocationis sufficientis reprobo datæ cum eius perditione; tametsi, nec ex intentione antecedente, adhuc inefficace, neque ex decreto regulato per scientiam mediam de eius perditione, & iniquitate, electus ad vtramque reprobus dicitur ab Augustino ibidem scribente, *Deum cæteros Apostolos elegisse ad regnum: Iudam vero ad effundendam suum sanguinem.*

10. Denique

10. Denique eadem consequente necessitate constat prædestinatorum numerum integerrimum electione gratiæ efficacis regulata per scientiam mediam, & in prædestinatione inclusa seruandum, nec posse, possibilitate consequente, electione gratiæ illius,& virtuali ad regnum,resisti; tametsi electio efficax ad regnum merita non antecedat: quod autem efficacia auxilia per occasiones, etiam singulas, ad bona opera iustitiam, perseuerantiam,& gloriam denique obtinendam ex inefficaci gloriæ intentione eligi à Deo, & conferri prædestinatis possint diximus hic,& ostendimus non semel, fusiusque ex instituto contr.6.d.3.q.2.cert.2.& 3. Quare nihil inde ex ratione interpretationi eorum testimoniorum ab affirmatiuæ Patronis subiuncta euincitur: immò nescio, qua fronte ab aliis præter Dominicanos Thomistas (cum quibus nunc non agimus) ea ratio afferatur: quandoquidem cæteri (cum quibus res nunc est) è sola inefficaci gloriæ intentione totum negotium(quod absque electione gratiæ efficacis per occasiones singulas fieri nequit) prædestinationis petagi à Deo posse fatentur. Ex quibus negligenda potius, quam diluenda veniunt plura alia testimonia Augustini,quale illud est ex c.14. de corrept. & grat. *Deo volenti saluum facere nullum humanum resistit arbitrium; sic enim velle, & nolle in volentis est potestate, vt diuinam voluntatem non impediat: nec superet potestatem.* Vbi nec de voluntate, & electione remuneratoria gloriæ propter merita præuisa (quibus Deo volenti saluum facere de facto, & exercitè non resistit, neque alia subinde virtutis voluntatis, & potentiæ diuinæ commendatio foret, quam si diceret, neminem illis restiturum qui non resistit, siue ex suppositione, quod non resisterit) sermo esse potest; sed de voluntate & electione ad gloriam antecedente merita, immò nec voluntate conferendi auxilia efficacia ad perseueranter merendum, quæ salutis expressa,& formalis voluntas non est, qualem Augustini verba significant: sed nec de voluntate, siue intentione salutis, & gloriæ inefficaci, cum sit volenti Deo saluum facere non solum resisti ab aliquo possit, verum & à plerisque (reprobis scilicet) de facto resistatur. Confirmat vero Augustinum hanc doctrinam de potestate Dei ad homines pro suo arbitrio saluandos, si velit ex 1.Reg.10. & *abierunt potentes,quorum Deus tetigit corda cum Saul.* Ex cuius regni intentione efficaci Deus Principum populi corda tetigerat. Ne verò de fine temporali(materia à Deo scilicet diuersa) extra rem adduci nonnulli respondeant ita eos vrget. *Si ergo cum voluerit Reges in terra Deus constituere,magis habet in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas: quis alius facit, vt fiat in correpti corde correptio, vt cœlesti constituatur in regno*; & c.20.idem responsum ita confutat. *An forte existimant ad regna terræ facienda Deum voluntates inclinare: ad regnum verò cœleste obtinendum Deum non inclinare,quorum voluerit voluntates?* de gratia & libero arbitrio c.46.illud Ambrosij, *quem vult religiosum facit*, ad idem probandum laudat & inducit,& cap.49. scribit: *Eum sine peccato esse, quem Deus vult talem esse.* Ambros. locus ex lib.7.in Lucam truncatus (etsi ad genuinam eius mentem) recitatur,vt non totam aperiat: integer sic habet.*Quos dignatur,vocat, &, quem vult,religiosum facit*, vbi explicatur voluntas Dei obtentura certo, & infallibiliter actus liberos nostros,sine vlla resistentia: est enim non nuda voluntas Dei illorum intentiua, sed,vt coniuncta cum efficacis vocationis electione, quam illa prima verba declarant,*quos dignatur vocat* congruè nempè, atque ita vocando,*quem vult religiosum facit*, & sanè,cum absque efficaci intentione salutis antecedente ad medium electionem è sola efficaci, & efficacium mediorum electione diuina salus obtineri, ac certò, & infallibiter obtineri, à nobis possit, vt aduersarij fatentur,nequeat-que,nisi Deo absolutè volente saluum facere obtinere: oportet, vt intentione inefficace salutis ita saluandorum August.sententia generalis, absque intentionis illius efficacia, ab aduersariis saluetur: vt nec ita saluandi possint resistere: in eis autem sola impotentia consequens resistendi ratione adiunctæ,atque ex ea intentione subortæ electionis mediorum efficacium per scientiam mediam, vt diximus,directæ,& regulatæ inuenitur:quare ea generali Augustini doctrina, nihil eum de efficaci intentione absoluta salutis mediorum electionem ac subinde meritа saluandorum antecedente cogitasse fatendum aduersariis est,vt certè non cogitauit; sed solum de potestatis siue omnipotentiæ diuinæ virtute, in qua respectu voluntatis, quantumvis rebellis humanæ efficacia auxilia, tametsi intrinsecè indifferentia continentur: ac proinde si Deus circa salutem cuiusvis,quantum potest facere, velit, nullum arbitrium creatum vsquam de facto resistet,immò nec poterit consequente possibilitate resistere, (etsi antecedente vtpotè liberum possit) nec diuinam voluntatem impedire,aut superare potestatem.

11. Nec fortioris armaturæ illud est,quod ex August. 3. contra Iulian.c.3. afferebatur ad duplicem voluntatem efficacem, siue electionem ad gloriam,alteram ordine intentionis merita absoluta prædestinati antecedentem, alteram ordine executionis ad illa subsequentem.*Elegit autem,& secundum suam gratiam, & secundum illorum iustitiam.* Hic enim, sicut & reliqua loca Augustini, & de electione ad gratiam,non autem ad gloriam formaliter & expressè est, sed virtualiter solum & interpretatiuè, nec merita ex gratia excludens, sed Pelagiana, & Semipelagiana solum excludens ex vitibus naturæ, contra quæ solum vbivis de electione gratuita prædestinatorum agit inuehitur: id quod ex eo c.3.speciatim præstat & expressè.Probat enim esse electionem gratuitam ex 11.ad Rom. *Reliquiæ per electionem gratiæ saluæ factæ sunt.* Ex quibus infert.*Si enim de tuo opere præsumis: ergo merces tibi redditur non gratia condonatur: si enim gratia est, gratis datur.* Cum autem de prædest.Sanct.c.10.dicat eo prædestinationem à gratia differre, quod illa gratiæ præparatio sit, gratia verò sit ipsa donatio: atque hic gratiam condonari,gratisque donari, de auxilio gratiæ,sicut Apostolus per quod alij ab aliis discernuntur, planè loquitur. Alij vero vtramque electionem colligere volentes ex eodem August. q.2. ad Simplician. quod ibi præter electionem *iustificatorum* ad vitam æternam aliam, qua *qui iustificentur* eliguntur, (tametsi occultam) agnoscat, satis ostendunt parum se in August.esse versatos: immo & Augustini textum, quem producunt non legisse: vt enim vidimus supra n.2. solum ait se non satis intelligere: quo modo nulla præcedente meritorum diuersitate ex parte electorum propria ad primam vocationis gratiam electio esse possit,quam Apostolus ad Rom.8. illis verbis, *vt secundum electionem propositum Dei maneret non ex operibus sed ex vocante dictum est*,&c,& sane eligi *qui* siue,*vt iustificentur*, eligi ad gloriam esse vllatenus,intelligive non potest: cum gloria ad iustificationem non ordinetur; sed potius è conuerso ad gloriam ordinetur iustificatio:quare de electione ad gratiæ vocationem sermo est perspicuus. Tandem alij idem excitati c.3.contra Iulian. verbis illis, *nullum elegit dignum,sed eligendo facit dignum* conantur deducere: agit enim apertè de electione ad gratiam;alioqui cum negatiua vniuersalis de omni electione sit, si de electione ad gloriam loquatur, nullam ex meritis condignis esse hæresi manifestâ doceret. Mitto illud quod inconsultius adhuc ad intentum idem producunt ex c.8.de bono perseuerantiæ: *inscrutabile iudicium Dei esse:cur ex duobus peccato originali,aut actuali infectis vnus assumitur aut vocetur,congrua vocatione,alter relinquatur,& vel non vocetur omnino, vel non congrue vocetur?* Denique *cur ex duob.iustis vni detur perseuerantia,alteri non item?* Id enim de electione ad vocationē,& gratiā est,& ex parte illorum nullā inueniri,assignarive posse rationē discretionis illius ac proinde ad occulta Dei, ac voluntatis iudicia recurri solummodo cum Apostolo posse significat: ea fors etiam ratione donum perseuerentiæ,etiam secundum eam prædestinationis partem,quæ perseuerentiæ dono respondet, dari sine meritis aliquando August.significat:quia ex æquè iustis vni sæpè à Deo datur,& alteri denegatur:quare,nec in ea discretione ratio meritorum videtur haberi.Concludo ergo,nihil ab authoritate pro parte altervtra firmum afferri; tametsi pro affirmante debiliora adhuc sint,quæ proferuntur.

CERTAMEN V.

Quousque Vasquez contra Soarium minùs solidè discurrerit Summatim expeditur.

1. CONuenit vtrique (vt diximus) absque efficaci intentione salutis & gloriæ prædestinati saluari eum à Deo ex speciali prouidentia posse, totamque Dei erga illum prædestinationem atque huius effectus omnes posse consistere contra Thomistas Recentiores Dominicanos hic omissos, atque in simili de necessario decreto prædeterminatiuo nostrorum contingentium fusè confutatos tom. 1. de Deo vno controu. 3. tota disput. 1. atque hac etiam controu. & quæst. non semel. Ostendimus enim ex inefficaci, vera tamen, & seria intentione salutis reproborum sufficientia auxilia ipsis à Deo prouideri, quam veram intentionem salutis eorum (vt vidimus controuersia 4.) licet ex Thomistis hisce pauculi duriores in Deo, non sine temeritate, negent, reliqui tamen cum reliquis Theologis, scriptura, & Patribus concedunt: quare illorum pauculorum ratio, (quod nisi ex efficaci finis intentione media applicari ad finem absolute nequeant) ex eo Theologico dogmate de mediis sufficientibus pro reprobis ex inefficaci salutis ipsorum intentione à Deo prouisis confutatum abunde est: immò & humana etiam experientia, cuius oppositæ eam rationem confirmare volebant: Siquidem ex intentione vera inefficacia media, quæ iudicio nostro intento fini consequendo inseruire absolutè possint, plerumque applicamus, tametsi securiora, & efficaciora alia ad finem obtinendum: quia eorum applicatio maioris stabit applicare omittamus. Ratio autem à priori est: quia de ratione efficacis intentionis finis est intendentem determinare ad faciendum, quantum potest vt finem intentum consequatur: quare ea omnia quæ in sua habet potestate ad finis certiorem securioremque assequutionem applicet, & apponat non intendere efficaciter finem aperte conuincitur. Cum autem infrà eam intentionis motionem determinatiuam ad securioris, & efficacioris medij applicationem, motio intentionis veræ, non determinatiua ad securioris medij, sed solum ad sufficientis appositionem non repugnet: immo neque ad huius appositionem, non determinatiua, sed impulsiua solum, ex eo, quod efficacia media non adhibeantur, veritas intentionis non reiicitur: quin potius ex motione ad medij sufficientis applicationem vera seriaque (licet non tota qua esse poterat serietate & intentione) intentio finis conuincitur: cum implicet medium vere ad finem eligi, & applicari nisi finis vera intentio præcedat. Reliquorum verò Recentiorum Thomistarum Dominicanorum ratio, quod inter intentionem finis, & electionem mediorum proportio requiratur, vt efficacium electio non, nisi ex efficaci finis intentione, possit oriri, ne casu Deus in horum electionem, & finis subinde consequutionem, & vltra quam intenderit, videatur incidere, ex dictis facile subruit. Etsi enim in eorum mediorum electionem, & finis consequutionem ex motione determinatiua præcedentis inefficacis intentionis non veniat, venit tamen ex motione impulsiua intentionis illius; vnde nec vltra quam intenderit finem consequitur: Cum vere iuxta hos Thomistas eius consequutionem intenderit. Nec casu in illam, & mediorum efficacium incidit electionem: cum ex præconsiliato, suæque voluntatis arbitrio, & deliberatione in ciusmodi electionem & finis consequutionem sciens, volensque libere venerit, ac deuenerit: non secus, atque in ipsam inefficacem finis intentionem, nec vnde determinatus venit, atque, velut in intentionem finis eiusdem, veniret. Sed hi casum contingentis actus, seu effectus respectu liberi agentis, cum huius, & effectus libertate male confundunt: illud demum de proportione inter intentionem & electionem quoad efficaciam (quod vel impugnata casualitate, & fortuito respectu eligentis male probant, vt vidimus, vel nullatenus probant) falsissimum est. Nam, vel debet esse actuum ipsorum subiectiua, quoad efficaciam proportio, vel obiectorum seu in obiectis, ad quæ illi actus ferantur, ac tendunt: subiectiua autem non requiritur; alioqui nullum medij ex intentione inefficaci finis electio efficax esse posset. Cum tamen ipsi fateantur ex intentione inefficace salutis reproborum electionem efficacem mediorum sufficientium eis de facto prouisorum à Deo haberi: sed neque obiectiua siue ex parte obiectorum, in quæ tendunt, requiri ea proportio potest. Tum, quia ea ad actuum proportionem impertinens est: tum, quia ex intentione salutis reproborum plurium, efficacia media plura ad actus conducentes ad ipsorum salutē à Deo eligi ac prouideri, cum vt honestos actus exerceant tum, vt tentationes superent (plura, inquam, sæpe etiam quam prædestinatis pluribus, qui sola pœnitentia finali auteactæ totius diuturnæ vitæ saluantur) negare præfari Thomistæ non possunt. Hæc (præter generalem rationem de euersione libertatis, & contingentiæ obtinendæ salutis ab ita antecedenter electis prædestinatis tactam, pressamque citatis locis, atque postmodum premendam) ad institutum præsens rationi & sententiæ Thomistica, & hisce Dominicanis de necessitate intentionis seu electionis ad gloriam merita absoluta prædestinatorum antecedentis (in terminis vt aiunt) confutandis fuerint satis.

2. Venio ad nostros eorumque asseclas externos, qui ea necessitate exclusa alterutri sententiæ in quæstione de facto adhæserunt. Soarius affirmantium princeps, & Princeps adeo strenuè pro affirmatiua discurrit, atque certauit, vt plura cogitare otiosum prorsus fecerit, & impossibile citatis locis præsertim de auxiliis, c. 19. vt nostri Vasquez negatiuæ sententiæ Ducis acerrimi argumentis satisfaceret: & certè laudem transcribendo Recentiores aliqui mererentur, si Soarium, ex quo transcribebant saltem citassent, summa verò doctrinæ pro affirmante sententia est, vt antecedentis merita prædestinati efficacis intentionis possibilitatem (qua sublata affirmatiua de facto sententia sua euidenter ruineretur) obfirmet: statuit primo, in diuinis voluntionibus diuersum, inuersumque ordinem intentionis, & executionis intercedere debere: vt primo voluntas à finis amore ad mediorum amorem gradatim, posterius, & posterius, quo media remotiora, & remotiora sint ad remotissimum vsque descendat: 2. vero executionis ordine à remotissimo hoc voluntatis amor incipiat ac inde ad proximiora, & proximiora fini posterius & posterius ascendat: id quod, & necessarium videtur, cum media remotiora proximiorum causæ sint, supponique absolute ad posteriorum executionem debeant, & in prædestinationis ordine ab aduersariis, ex intentione inefficaci salutis prædestinatorum necessario admittendum: cum ordine intentionis finis amor antecedat: ordine vero executionis auxilij amor ex eo fine primus sit, deinde meriti ex auxilio orti, ac tandem finis amor executiuus sit postremus: quod autem amor finis ordine intentionis aliorum amorem antecedens efficax, vel inefficax sit, nihil refert finis etiam liberi, & contingenter à nobis obtinendi libertatis, dummodo ex scientia media diligente efficax ille amor primus, seu intentio finis à Deo concipiatur, iuxta eiusdem Soarij doctrinam generalem de præfinitionibus diuinis contingentium nostrarum operationum: statuit secundo, in electione, seu intentione efficaci illa prima Dei gratuita, & prorsus sine meritis illud *gratis*, vel ex parte actus, seu intentionis ipsius accipi posse, vt scilicet ad eam concipiendam nulla omnino merita absolutè præsupposita, ad gloriam electi Deum absolute moueant, ac meritiue inducant: vel accipi posse ex parte obiecti, vt scilicet prædestinati gloria à Deo efficaciter intendatur efficaciter conferri, siue habeat, siue non habeat merita: ac proinde intendatur gloria gratuitò, siue non onerosè ex vi intentionis illius conferenda: vel potius contra ex parte obiecti onerosè, ac non gratuito conferenda efficaciter intendatur: scilicet ob merita prædestinati, atq; vt præmium & corona ab ipso consequenda. Ait igitur gratis, & sine meritis siue

siue ante meritū vllum absolute præuisum ex parte actus prædestinati gloriam à Deo efficaciter intendi; ex parte vero obiecti ea gratuita prorsus intentione persistante Deum gloriam prædestinati multifariam intendere efficaciter posse. Primo, vt sine meritis à prædestinato obtineatur excludendo positiuè prædestinati merita ab eius gloriæ intentæ collatione, seu illam ipsi gratis, ac liberali prorsus donatione conferre intendendo: quo pacto baptizatis non adultis gloriam efficaciter videtur Deus intendisse. Secundo, neque includendo ex parte obiecti merita prædestinati, sed ab illis pro eo intentionis gloriæ signo præscindendo, quin vel gratuitam, & liberalem vel onerosam gloriæ donationem intendat: vt liberum proinde ita gloriam intendenti Deo sit, siue ob merita & in præmium remuneratorie, siue liberaliter & gratuito pro posteriori eam velle prædestinato, & executiuè conferre; quin alterutra voluntate posteriore intentioni illi primæ suæ aduersetur. Posita vero posteriore voluntate efficaci, qua determinatè velit gloriam gratis conferre, non poterit prædestinato eam ob merita conferre, quin huic posteriori suæ voluntati contradicat vt patet: sicuti, nec posset gratis, & liberaliter gloriam conferre, si loco eius posterioris voluntatis oppositam aliam, quam poterat, de gloria vt corona & præmio, ac remuneratorie conferenda positiuam voluntatem habuisset.

3. Secundum hunc modum confirmat: quia, si quis decernat egeno succurrere solum, postea potest modum ex pluribus, quibus succurrere potest eligere: nempe, vel liberali donatione, vel mutuò, vel debita solutione; si egenus ille creditor ipsius sit, quin altera ex his electione intentioni efficaci succurrendi præcisè aduersetur, sed potius illam iuuet, ad debitumque effectū deducat. Secundo: quia potest Deus pluuiam, & vbertatem fructuum terræ tali tempore efficaciter decernere, quin id per causarum naturalium dispositionem, vel Sancti alicuius preces, aut merita, vel per gratuitam, ac prorsus vltroneam ac miraculosam dispositionem suam à se agendum decernat: postea vero citra vllam cum voluntate, seu decreto illo repugnantiam, & oppositionem, quouis ex his modis, pluuiam, & vbertatem pro suo arbitratu decernere, atque exequi: cuiusvis enim ex his mediis, aut modis electio per primum illud de pluuia & vbertate terræ decretum libera vt de se se patet, atque integra Deo est. Hunc autem modum minus sibi probatum Soarius ipse in Deo ait: quia imperfectum videtur prius de genere, quam de specie decernere Deum cui omnia, quoad speciem, & modum à principio, ac simul, non minus, quam quoad genus, cognita, ac certo explorata sint: cuius autem, & confusus scrupulus hic, vt inde modus iste deferatur. Confusus: quia modum, & medium decreti, seu efficaciter intenti secundum se finis cum specie confundit, quasi finis secundum prædicatū genericum decreto illo anteriori efficaciter intendatur, ac non secundū specialiora omnia eius diuiduantia etiam prædicata. Hoc vero ratione diuinæ scientiæ ex prædicato diuinæ (licet, non quia intuitiua: vt alij putant, cui prædicato obiectiue præscindere, vt sæpe ostendi, non contradicit) repugnat, & ex parte etiam decreti, cuius efficacia præcisiua ex parte obiecti esse non potest, vt sæpè etiam monstrauimus. Si ergo, vt Soarius significat, de rei efficaciter intentæ absque modi, & medij intentione eodem modo, atque de intentione rei, secundum prædicatum genericum, sine specifico censendum sit, non quidem minus Deum decens modus hic secundus erit, sed aperte inuplicatorius, & repugnans: quare censeo Soarium genus, & speciem laxe, nec stricta metaphysica, & logica significatione vsurpasse, ita vero pro re decreta, & efficaciter intenta secundum se, quin modus, seu medium, quo facienda est, simul decernatur ex parte decentiæ diuinæ nulla est indecentiæ vmbra quin Soarius ipse in modi huius confirmatione secunda intentionem Dei de pluuia, & fructuum terræ vbertate, absque vllo scrupulo, possibilem posterius admisit.

4. Tertium modum sibi probatiorem intendendi efficaciter gloriam prædestinati gratuito ex parte actus, atque antecedenter ad eius merita, ast dependenter ab illis ex parte obiecta affert Soarius: vt scilicet gloriam prædestinati per medium meritorum determinatè, siue vt præmium, & coronam, ac non aliter obtinendam, antecedenter decernat: ex eaque intentione auxilia efficacia eligat, ex quibus iustitiam adeptus prædestinatus, eam perseueranter mereatur, ac subinde ob merita condigna, quibus ille decedit, gloriam vti efficaciter intenderat, vt coronam, & præmium ipsi donet. Nullam autem in hoc modo repugnantiam inter efficacem Dei voluntatem intentionis efficacis gratuitæ ex parte actus, & independentis à meritis, & eius obiectum, gloriæ scilicet, dependenter à meritis atque non aliter, nisi vt præmium & coronam donandæ: quare, & eius voluntatis cum executiua gloriæ, vt præmij & coronæ concordiam esse apertissimam sic explicat, & confirmat. Primo: quia in contractu venditionis gratis quis vult huic, & non alteri rem suam vendere, & tamen eius donationem gratuitam non vult, sed onerosam, & pro pretio. Secundo qui præmium de suis bonis certaturis liberali voluntate statuit, & proponit, non vult tamen bona illa gratuito & liberaliter sed onerosè ob certantis merita donare. Tertiò si ita proponens præmium certantibus tantæ esset virtutis, & industriæ, vt sua opera, & consilio ita aliquem posset iuuare, vt certo vincetet, ac præmium propositum infallibiliter consequeretur, suæ huius potentiæ & industriæ conscius absque vlla repugnantia, & imprudentia posset, gratuito etiam, & liberaliter ante absoluta certaminis merita velle illi præmium, & coronam victori à se etiam liberaliter propositam, neque aliter quam ob victoriam in eo certamine consequendam: atque ex ea gratuita, & efficace antecedente voluntate operam, & industriam suam certanti impendere, & applicare potest efficaciter velle, vt his suppetijs in certamine vincat, atque ob exercitam absolutè strenuitatem, & victoriam obtentam præmio & corona certaminis præstituta coronetur. Hoc autem exemplum, in quo nulla gratuitæ, & liberalis efficacis voluntatis de illo certante præmiando, vel cum suo obiecto, vel cum voluntate posteriori præmij, & coronæ collatiua repugnantia inuenitur, est conclusionis affirmantis possibilitatem efficacis intentionis diuinæ merita prædestinati antecedentis, prorsusque liberalis, & gratuitæ de gloria ex meritis determinate, & non aliter quam, vt corona & præmio donanda, causus idem, atque vt aiunt ipissimus est. Et sane alterutro ex duobus postremis modo gloriam adulti prædestinati à Deo antecedenter, gratuitò, & liberaliter intendi, nec ab oppositæ sententiæ Patronis negari posse videatur: eam quippe ita gratuito inefficaciter absolutè à Deo intendi fatentur. Quare vel eam Deum intendere præscindendo à medio determinato meritorum ex parte obiecti, vel per merita determinate (vt verosimilius) obtinendam, quin inter gratuitum intentionis, & onerosum obiecti non, nisi ex meritis, obtinendi, & ita executiuam donationis gloriæ ex meritis voluntatem sit repugnantia, aut oppositio vlla. Quod autem aduersarij intentionem illam efficacem esse negent, ad conuenientiam, vel oppositionem gratuiti intentionis cum onerosa obiecti intenti, & executionis ex intentione illa huius inefficacia, vel efficacia nihil refert. Hac vero antecedentis efficacis intentionis, seu electionis gloriæ statuta possibilitate, vt de facto pro prædestinatis in Deo adsit rationes, & à priori, & ab absurdo Soarius & eius sectarij inducunt commodius referendas reffellendasque certamine octauo, cum nostram primam conclusionem statuamus, ac vindicemus.

5. His omnibus, & singulis pro intentionis gloriæ, siue electionis efficacis merita antecedentis prædestinati ad illam possibilitate à Soario excogitatis, Vasquez noster multis sese opponit neque satis plerumque firmis (vt aliis ipsius, hac in re sectariis visu venit) quæ hic reijcienda visa nobis sunt, firmiorib. in certamen vltimum pro eorum, & nostra negatiua sententia reseruatis, ne eius veritas ex probationum, & fundamentorum debilitate apud æquos rerum æstimatores, vt non subruat, vacillet: & malè

in primis contendit Vasquez disp. 89. c. 7. & 3. p. d. 23. c. 8. ordinem intentionis solum in Dei voluntate esse: Executionis vero in solis rebus, & obiectis, sine scilicet, & mediis executis: cum ipse efficacem etiam intentionem finis per media & causas physicas obtinendi in Deo concedat, ac postmodum voluntatem concurrendi cum ipsis ad finis executionem. Nec dubium esse possit, quin media remotiora ad executionem præcedentia proximiorum ad finem ex Dei executiua voluntate ob finem aliquem præintentum, & anteriore ad voluntatem Dei mediorum fini proximiorum prouenire debeat: quare, & ordinem executionis in diuinis etiam voluntatibus reperiri, siue ex efficaci, siue ex inefficaci finis seu effectus per intermedias causas à Deo apponendi intentione executiuæ illæ Dei voluntates proueniant. Secundo male contendit in Soarij doctrina aliquid volitum fore ordine executionis non eodem, vt deberet, sed diuerso atque aduerso etiam modo, quo ordine intentionis volitum est: ac proinde efficacium voluntatum ordines non conuenire inter se se, sed inuicem maxime discordare. Assumptum probat: quia ordine intentionis voluit Deus merita *propter gloriam*: ordine vero executionis vult dare gloriam, vt Soarius ait, propter merita, leuis probatio: quia est grauis in philosophia æquiuocatio. Distingue: vult ordine intentionis merita propter gloriam, *vt finem intentum ac non habitum, sed per merita obtinendum*, fateor, *vt medium, & motiuum morale habitum, suaque absoluta existentia ad merita apponenda Deum mouens & inducens*, nego. Similiter distingue alteram assumpti partem, ordine executionis, *vult dare gloriam propter merita vt finem*, nego vt *medium, & motiuum absolute præhabitum, & existens suaque absoluta existentia mouens, atque inducens Deum vt in præmium & coronam, gloriam, vt ordine intentionis præuoluerat, donet*, fateor: Ecce harum vtriusque ordinis voluntatum concordiam summam, vt mittam eiusdem æquiuocationis fallaciæ suæ Vasquez ipsum patere: cum ex inefficaci gloriæ intentione, siue propter gloriam, vt finem, auxilia, & merita prædestinati apponi fateatur: ac rursus propter merita ita absolute posita, in eorum præmium, & coronam ordine executionis gloriam conferri. Nec præstat, quod Vasquez instat, merita, scilicet, non esse media physica, sed moralia, quæ eundem ordinem proinde in voluntate operantis, atque in executione debeant seruare: siquidem solum sunt media quatenus mouent voluntatem operantis, siue volentis obiectum. Quocirca si ante præuisa absolutè merita voluntas ad efficacem gloriæ prædestinati mota est, nihil restat postea motionis moralis meritis erga Dei voluntatem exercendum. Sed tamen duplici intentionis, & executionis ordine admisso, quem necessario vidimus admittendum, tametsi ordine intentionis gloria vt fine voluntas efficaciter, & adæquatè moraliter mota sit nihilque restet meritis motionis moralis eo ordine agendum; restat tamen agendum totum ordine executionis eorum absoluta existentia præuisa, qua sola potest præmij, & coronæ executiuam collationem exigere, & gloriam, vt talem meritiua motione causare: quod ipsum fateri Vasquez debet admittens Deum posse effectus causarum naturalium ante harum absolutam præuisionem decernere: hæ siquidem non solum illos physico influxui ordine executionis causant, sed naturali precaria exactione voluntatis concurrendi executiuæ à Deo: quam precariam executionem sua absoluta existentia fortiuntur, atque ordine illo intentionis ad efficacem antecedentem intentionem diuinam effectuum ipsorum non habuerunt. Quod autem vltimo instat Vasquez Deum ordine intentionis, & consultationis præconciliari, ac statuere debere, non solum, quid liberalis, & misericors, sed, vt Iudex [illegible] sit: ac proinde merita absoluta expectanda, vt [illegible] iam prædestinati efficaciter intendat; ordines con[illegible]dit aduersos & motiua sibi pugnantia coniungit: statuit ergo Deus liberaliter ordine intentionis gloriam dare ordine executionis, non, nisi, vt iustum Iudicem, post merita præuisa.

6. Tertio impugnat antecedentis intentionis & electionis efficacis huius possibilitatem d. 89. citata ex Okamo: quia circa id, quod aliquis non sibi sed alteri libere consequendum proponit, atque adeo, ex eius intentione iudicat non debere moueri, nec necessitari mouendum ad apponendum ex parte sua, quod opus est, vt finem ipsi ab alio intentum obtineat, nequit ille aliquis intentionem efficacem illius finis habere, cuius absolutionem absolutè in sua potestate non habet, ob frustrationis periculum, & incertitudinem obtinendi finis, quem alteri intendit; tametsi media ex ea intentione inefficaci possit efficaciter velle, ac de facto alteri conferre, è suique parte apponere, etsi ille alter, cui finis ab altero intentus, & proprius est, mediaque, & ipsum finem in sua habet potestate ad media adhibenda, nisi ex efficaci finis voluntate nequeat moueri: sicuti, & ille aliquis, si finem sibi intenderet, quem, & media necessaria in sua omninò potestate haberet. Sed falsis pluribus innititur impugnatio. Primo enim videmus non pleraque quæ ab alterius voluntate pendent, puta officium, beneficium, ita vehementer, & nobis, & aliis obtinendum intendere, vt ex vi intentionis illius ad eius executionem, quantum possimus moueamus, & nihil ad eius assequutionem fortius, & potentius vi eius intentionis omittere possimus: nescio autem quid aliud intentio efficax nostra habeat, quam determinate nos ad agendum, quantum possimus, totum, nihilque quod in nobis sit omittendum ad intenti finis consecutionem: etiam cum nobis aliquid efficaciter volumus, vt salutem à medico, alimentum, & vestitum à vendentibus; quorum voluntates in nostra potestate non sunt, nec Dei concursus causis naturalibus necessarius, cum per illas aliquid efficaciter obtinere intendimus. Ratio est: quia infrustrabilitas de ratione efficacis intentionis nostræ, etiam circa ea, quæ ab alterius libertate non pendent, minimè est. Etsi autem sit infrustrabilitas de ratione intentionis efficacis diuinæ, atque in casu præsenti, datis à Deo efficacibus etiam auxiliis meritum, & gloriæ per illud assecutio nostræ libertatis, ac indifferentis potestatis sint possintque absolutè antecedenter potestati non apponi: ast non apponi nequeunt consequente impotentia, & impossibilitate: quare intentio illa efficax essentialiter per scientiam mediam præsuppositam directa, vt Soarius ait, eamque proinde auxilij efficacis donatione deuoluens imbibitam necessitatem consequentem intenti finis habet: Quod est satis, vt frustrari nequeat: atque hac ratione Deus in Scriptura corda, seu voluntates nostras in manu sua habere dicitur, vt eas quoquo versum deducat, & vertat infallibiliter, atque indefectibiliter quo velit: atque ab August. c. 97. enchirid. & c. 14. de corrept. & grat. *Deum magis habere in potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas*: Quare vt verum haberet ratio in creatis intentionibus, secus in diuina. Secundo Vasquez ipse contendit, Deum intendere efficaciter hominibus abundantiam fructuum per causas naturales, & agrorum culturam ab ipsis consequendam, quæ cultura libera est, & potestatis ipsorum. Discrimen finis propositi propriij eius, qui intendit, vel alteri ad possibilitatem antecedentis intentionis finis propriij non alieni, nisi ad plenam vel non plenam potestatem intendentis iam impugnatam recurratur, non capio: atque (vt mittam omnia, quæ vult Deus ob suam tandem gloriam, vt communiter dicitur; quare, & sibi & proprium finem, ac reliqua vt media ad ipsum velle) amicitiæ amor ita nos in amatum transfert, vt ea, quæ nobis ex complacentia nostri à natura insita, ex illius complacentia amemus ipsi, atque velimus. At certè tentatum discrimen de iis, quæ penes intendentis potestatem sunt, vt conferat, non stat in eo, quod aliis intendat, vel sibi, sed in eo, quod se solo immediate, & proxime possit, ac efficaciter velit conferre: tunc enim dari dependenter ab alterius libertate, & opere repugnabit, vt pateret: sed tunc intentio voluntas illa non erit, sed executiua solum sui obiecti, cum nihil ad eius obtentionem rationem medij habere possit. Si autem ita finis intentus, vel intendenti, vel alteri ita in ipsius potestate esset, vt se solo illum exequi possit, & etiam dependenter ab alterius libertate, atque operatione, quam tamen in sua habet potestate, vt nostras habere Deum diximus; nec aliter, quam per alterius liberam operationem conferre, atque exequi finem statuat; tunc voluntas illa efficax antecedens absolutam alterius operationem, & intentio efficax obiecti sui erit: non tamen ea

ea immediatè effectus executiuè poterit apponi, sed expectanda operatio alterius necessario erit: tametsi ita efficaciter intendentem intentio illa ratione efficaciæ suæ intrinsecæ seipsa determinet, vt efficacia media ad eam operationem, quam ratione ipsorum in sua habet potestate absolute obtinendam adhibeat: ita ergo Deum se posse habere in electione, seu intentione efficaci gloriæ prædestinati Soarius ait iuxta tertium modum intendendi gloriam ipsius, vt præmium, & coronam, nec aliter quam per ipsius merita obtinendam: quare tertia hac impugnatione non tangitur.

7. Sed tertium modum Soario probatiorem impugnat rursus Vasquez. Quia actus internus, & externus in eadem specie virtutis necessario esse in statu Theologia debent: maxime, cum internus actus specificam honestatem ab externo accipiat: atque in præsenti, vt sit actus gratitudinis, misericordiæ, aut liberalitatis, efficax voluntas gloriæ prædestinati, debet respicere non solum obiectiuam harum virtutum honestatem (quod omnibus virtutibus commune est) sed etiam in materiali obiecti rationem peculiarem: nempe compensationem obsequij, vt gratitudo sit, miseriæ subleuationem, vt misericordia, & puram largitatem, vt sit virtus liberalitatis: tametsi enim his tribus virtutibus aliquid commune, & independens ab obiectis conueniat, velle scilicet liberè, & absque vlla necessitate physica, aut morali obligationis tribuendi, tamen in specie aliqua earum constitui voluntas nequit, nisi speciale eius respiciat & pertingat, *Si autem gratis, & sine meritis*, quod de efficaci electione antecedente ad gloriam, denotat, vltra commune illud libertatis physicæ & moralis, speciale, quod in virtute liberalis donationis est donatio, & voluntas exequens gloriæ liberalis, & gratuita esse debet, ac non ex meritis: cum, vt exequens voluntas intentioni illi respondeat, nec aduersetur; tum, vt donatio ad aliam virtutem specialem ab ea, in qua electio illa efficax seu internus actus est, à quo procedit, contra statutum dogma moralis Theologiæ non pertineat: ergo implicat efficax electio illa antecedens liberalis, sine, ac independenter à meritis prædestinati cum executiua voluntate, & donatione dependenter à meritis quæ de fide ex meritis, & remuneratoria est: in proponente autem præmium certaturis atque efficaciter intendente, & iuuante, quantum potest, vnum ex certantibus, vt superet, & præmium à se propositum (quo proxima ratio videbatur eneruari) assequatur, duas actiones externas duasque internas distinguit: harumque quamvis in eadem specie virtutis cum externa, quam efficaciter intendit constituit: interna siquidem præmij propositio, & eius traditio externa prorsus liberalis est, certantium communitati, ac fori Reipublicæ, si præmia de suo aliàs ponere debeat. Præmij autem distributio eiusque voluntas efficax, erga alteram ex certantibus, quæ distributionem illam pro obiecto habet, etsi liberè, & physicè, & moraliter habeatur liberalis non est, sed gratitudinis & remuneratoria seu distributiuæ iustitiæ vti externa ista distributio: quod si alius à proponente, & collaturo præmium efficaciter intendat, adiuteturque subinde, quantum potest, alterum ex certantibus, vt præmium consequatur, cum media solum possit conferri, idque liberaliter, si ita conferri ab ipso contigerit, nimirum quod intentio efficax, ex qua illa donat liberalis etiam sit, illud de voluntate emptionis & venditionis extra rem videri ait. Pacisci enim de re, & pretio ad eam virtutem pertinet ex cuius fine quis pacisci tur, & quandoque ad nullam, immò quandoque ad vitium, si ex fine fornicationis, ludive immoderati, & vitiosi pacisci atur. Extremum de intentione inefficaci, quæ idem vtique virtutis opus cum externa actione non facit leuius videtur, nec liberalitatis, sicut efficax intentio, affectus est, sed beneuolentiæ ad plures virtutes cõmunis. Hæc tamen, etsi acutissima, intentum non euincunt. Si enim præmium quis proponat ex intentione efficaci, vt alter ex certaturis illud consequar, ex qua etiam illum, quantum possit adiuuet, vt vincat, præmiumque donet victori, dubium non est, quin præmij donatio ad gratitudinem, vel iustitiam distributiuam spectet, ad quam antecedens illa efficax intentio, spectare non potest, cum debitum victoriæ non supponat, similiter, vt Vasquez ipse aiebat voluntas efficax vendendi, seu paciscendi, ex qua rei traditio ex iustitia fit, ex iustitia esse nequit, sed ex alio quopiam motiuo esse potest: ergo non oportet, vt intentio efficax antecedens voluntatem aliam alicuius actionis executiuam ad eandem virtutem ad quam actio, & executiua eius voluntas spectant, pertinet: neque id, nisi de actu interno immediatè, & directè executiuo actionis externæ, atque hac externa moralis Theologia docet, potuitve docere; nec vim vllam habet oppositio, nisi ex debita subordinatione physica intentionis, & electionis ex ipsa quæ ob finem intentionis esse debet, siue efficax, siue inefficax intentio sit: quare, & contra Vasquez ipsum vim habet exemplum, si quam habet. Demum eundem tertium modum impugnat: quia, si vnico actu intentionis gloriæ, seu intentionis antecedentis gratuitæ, & liberalis, non nisi ex meritis donandæ, ferri intelligatur poterit quidem ferri in gloriam per, vel propter merita, siue ex meritis seu ordine meritorum ad eam voluntatem concipiendam, qui altero ex his tribus modis explicetur, nequitque verificari, nisi merita præuisa in eam voluntatem influant: quod & ipsius antecedentiæ, & liberalitati repugnat: quare, nisi electio illa efficax antecedens præscindens à meritis (iuxta modum secundum iam impugnandum) asseratur, prorsus repugnat: sed cum Vasquez ipse 1. 2. d. 1. de intentione finis doceat illam ferri in finem cum ordine, & relate ad media necessario debere: quare non posse non directè in illum, & indirecte ad merita ferri idem sibi responsum iudicet, & electionem, seu intentionem illam gloriæ antecedentem, & efficacem ferri in gloriam cum ordine, & relatè ad media meritorum, ac proinde ad merita etiam indirectè.

8. Secundum de antecedente intentione seu electione efficaci ad gloriam præcisiue à mediis determinatis, siue à meritis impugnat Vasquez, quia ex vi eius electionis antecedentis, seu intentionis efficacis gloriæ præcisiue posita etiam posteriori electione medij determinati meritorum ad eam consequendam, immo & electione mediorum efficacium pro obtinendis meritis ad hanc subsequuta monetur homo liberè ad merendum, & obtinendam gloriam per merita: Ergo, etsi non mereatur, nihil ponetur cum intentione, & electione meritorum prædestinati, & auxiliorum efficacium ad merita absolutè incompossibile; atqui nec deficientibus meritis à gloria efficaciter antecedenter intenta excideret, cum intentio illa, & electio antecedens, & ab intrinseco efficax gloriæ cum eius absoluta positione, & existentia essentia sua connectatur: Ergo eis intentione, & subsecutis electionibus, nullaque facta impossibili sed possibili absolutè positione consequeretur prædestinatus ad gloriam sine meritis, quod Soarius negat, & electioni consequutionis gloriæ ab ipso determinate per medium meritorum prorsus repugnat. Respondere tamen Soatius facile in suis principiis potest: antecedentem illam suam electionem, seu intentionem gloriæ, vel saltem electionem subsequutam medij determinate meritorum, & auxiliorum efficacium ad ipsam scientiâ conditionatam mediam directiuam, & subinde conditionatam etiam meritorum, vti eius obiectum, futuritionem supponere: quæ, si merita in statu absoluto deessent, vt potestate antecedente possunt, non præcessissent: quare impossibilem absolute esse suppositionem coniunctionis defectus absoluti meritorum, & electionis ipsorum, tanquam medij determinatè electi ad absolutam gloriæ consequutionem: ad eam quippe coniunctionem opus est vt electio ipsa supponatur absolutè præcedens, & existens: quare & absoluta existentia meritorum positis absolute efficacibus auxiliis, cui futuritio eorum conditionata & scientia media, ac tandem electio ipsa, cum auxiliorum, tum medij determinati meritorum innititur: ad coniungendum autem absolutam meritorum existentiam & eorum absolutum defectum, purificata per mediorum absolutam positionem conditione, nulla esse potest in voluntate, nisi fictitia & chimærica potestas, vt de se patet, ac sæpe docuimus: quare sola est potestas ad non merendum, ac impediendum, ne futurio conditionata, atque electio, tum meritorum, tum auxilij illius, in suo genere præcesserit: quæ est potestas non merendi eius,

qui absolutè potest, atque in sua potestate habet impedimentum possibilitatis consequentis non merendi, pro priori ad absolutum meritum quem apperiuit impedire, ne fuerit, vt respondimus sæpe ad componendam absolutam libertatem actus contingentis cum electione & collatione absoluta efficacis auxilij per scientiam mediam regulatis, & directis: quare, ni aliunde hæc oppositio vrgentius prematur vt pressimus contr. 4. q. 2. contra Soaristicas præfinitiones vniuersim, ac iterum in re præsenti vrgebimus cert. vlt. facile me eluetur, vel eludetur impugnatio.

9. Impugnat secundo: quia, quidquid Deus vult gratia ipsius, seu propter ipsum vult, vel gratia alterius, seu propter aliud, quin possit voluntas præscindere ab vtroque: sicut nec potest præscindere, vt aliquid velimus, quin ex nostri, vel alterius complacentia velimus: ergo Dei voluntas efficax circa gloriam prædestinati, vel versatur circa gloriam, eiusque donationem propter se, & gratia sui, atque sic apertè vult dare gratis, & sine meritis: id est enim dare gratis, dare scilicet gratia donandi, & ipsius donationis & (præter exclusionem meritorum in ea voluntate) infertur inde: electionem medij meritorum ad consecutionem gloriæ locum non habere, adhuc pro posteriori: quia voluntati illi efficaci aduersaretur: vel versatur circa gloriam eiusque donationem, non gratia ipsius & propter ipsam, sed propter merita, & tunc iam includit merita: cum autem nihil Deus possit velle nisi propter se, & gratia sui, vel gratia alterius & propter aliud, atque primo modo excludantur merita, secundo vero includantur, fit planè voluntatem illam ab inclusione, & exclusione præcisiuam esse chimæricam, & impossibilem. Ad exemplum volentis efficaciter ex misericordia succurrere egeno non definiendo pro eius voluntatis signo priori donationem, vel mutuo, vel debiti compensatione succurre respondet: iam assignari specialem virtutem misericordiæ, quæ componi possit cum quovis ex assignatis modis executiuè succurrendi; in voluntate autem illa donandi gloriam abstrahendo à meritis, non posse assignari specialem virtutem, quæ cum donatione executiua propter merita componi queat. Sunt autem hæc cæteris debiliora. Nam pone (quod Scriptura asserit) eam Dei voluntatem ex misericordia fuisse, & est casus, quem admittis: & sane, cum merita ipsa ex misericordia Dei oriantur potest ipse conferre gloriam ex duplici voluntate misericordiæ, & iustitiæ, seu gratitudinis, vel vnica ab alterius motiuo inadæquate concepta, & adæquatè ab vtroque: vel propter vnum vt principale motiuum, alterum vt impulsiuum: vel denique exercere, & exequi materialem actionem iustitiæ, aut gratitudinis in donatione gloriæ ex solo motiuo misericordiæ. Ratio autem illa nititur æquiuocatione notata supra à nobis in alia eius impugnatione, vocum gratia, & propter se, vel propter alium: accepto quippè *gratia & propter se vel propter, & gratia alterius finaliter, & medialiter,* (vt prælius ad formam, quâ aptius ad latinitatem loquar) verum est nullum actum voluntatis cuiusvis posse ab vtroque præscindere, propter autem meritiuum, non est finaliter acceptum, seu finis respectu gloriæ, quæ ob ipsa datur, sed potius medium morale, seu motiuum, per quod illa in executione dabitur: quare absque vlla repugnantia voluntas illa antecedens, siue electio efficax prædestinati ad gloriam in ipsam eiusq; donationem ob misericordiæ honestatem, vel alterius virtutis motiuum, quin medium meritorum includat, vel excludat, potest præcisiuè ferri: & sanè cum, quod ad motiuum attinet, nullum sit intentionis inefficacis gloriæ prædestinati à Vasquez assertæ, ab efficaci discrimen importunè ad eius efficaciam impugnandam medium istud assumitur. Ratio, ob quam secundus hic suus modus minus Soario placet, quia scilicet videtur admittere Deum prius de genere, quam de specie decernere, quod, cum ex parte diuinæ scientiæ, tum ex parte efficaciæ diuinæ voluntatis repugnat, vt ostendimus, in modi huius explicatione benigna, quam supra dedimus. Soarij ratio vim non habet, vt ipsi, in suo philosophandi modo, displiceat.

CERTAMEN VI.

Haud maiori operæ pretio Vasquiniani aliis Soarium impugnant.

1. IMpugnat Lessius primo. Quia hoc modo electionis reprobi ante præuisa merita positiuè etiam videntur à gloria excluſi: tum quia cœtus Beatorum numerum hac electione efficaci præfinitum vti ædificium certo lapidum numero, & certo Conuiuarum numero, & ordine conuiuium, eius assertores esse docent: cum autem non efficaciter electi nequeant non numerum illum complere, ac supra illum addi alij sine mutatione præfixi ordinis, & dispositionis ædificij nequeant, electione eiusmodi ante præuisa merita non ineluſi, excluſi à gloria positiuè erunt, ac demum cum ex ea solum efficaci electione ad gloriam auxilia efficacia ad perseuerandum donentur, qui ita electi non sunt, videntur ab auxiliis illis & perseuerantia positiuè excluſi: vrgeret primum, si aduersarij certum illum numerum saluandorum commu, & ædificio cælesti inferendorum, quoad augmentum, & decrementum concedant: quare nec mentem contiuij illius molemve ædificij, certis corporeæ magnitudinis terminis, & proportionibus delineatum volunt. Secundum non vrget magis. Electio quippe efficax necessaria non est, vt auxilia efficacia donentur, adhuc prædestinatis in horum sententia, qui ex intentione inefficaci salutis prædestinationem, & electionem auxiliorum efficacium etiam ad perseuerandum possibilem admittunt; sed solum requiritur, vt ita electis, & prædestinatis non possint non conferri: quare ex determinatione hac conferendi auxilia efficacia ita electis prædestinatis ad perseuerandum reprobi, respectu quorum remanet intentio inefficax salutis, ex qua dari à Deo ea auxilia possunt, & ab eis non remanent excluſi sed ex mera Dei libertate, quam eis electionis similis absentia facit. Vnde secundo Lessij impugnatio euanescit: quod scilicet Deus non videatur sincerè velle reprobis salutem; sed eorum potius saluti insidiari: quandoquidem de industria ea denegat auxilia, quibus nouit saluandos, quæ si exitus auxiliorum ignarus de auxiliis prouideret, plerisque reprobis contingerent; verum cum id ex mera Dei libertate, non ex prædestinatorum præfata electione ad gloriam proueniat, nil contra hanc præstat obiectio; immo ei tenetur Lessius obiectans respondere: cum ad prædeterminationem, & electionem auxiliorum efficacium ad perseuerandum, scientiam mediam regulantem, & directam requirat: electionem vero sufficientium pro reprobis comitari similem scientiam fateatur; & tamen Deum ex vera, sincera, seriaque salutis ipsorum intentione ea auxilia eligere fateri dogmaticè debeat iuxta solutionem huius difficultatis à nobis datam contra 4. & 6. immo etiamsi in anteactorum peccatorum pœnam ea industria ea tribuat: quia tunc etiam ex correptionis, & respicientiæ fine ea confert, ab ea intentione sincera, seriaque salutis ipsorum non abstitit, de quo rursus 8. de reprobatione: indèque euanescit scandalum, quod apud populum electio hæc potest ingenerare: idem enim ipsum Catholica prædestinatio ingenerare potest apud pelagianos ab Augustino prædicata scandalum fecit, quia non satis ab ipsis intellecta. Parui ergo habendum scandalum est, quod è sola ignorantia, aut prauo aliorum intelligentia ortum habet, vt Theologico examine, aut vera, aut probabilia tradantur. De quibus cum ad modum subtilia, & populi, seu cœtus, ad quem est nobis sermo, captum superantia sint, tacere præcipit prudentia, vt de rebus ad prædestinationem spectantibus subtilioribus.

2. Tertia impugnatio. Quod eiusmodi electis iustis possint respondere reprobi damnandi se antecedenter ad gloriam electos, atque efficacibus auxiliis à Deo non præuentos, vt bene viuerent, ac perseuerarent, vt electi, & præuenti fuerunt, & prædestinati. Hæc enim obi ctio

obiectio ex prædestinatione prædestinatorum, & negatione prædestinationis reproborum, æquo robore contra Lessium, & Catholicos omnes instrui potest. Neque enim ex electione efficaci ad gloriam, sed ex electione auxiliorum efficacium pro prædestinatis ac non efficacium, sed sufficientium pro reprobis, totas suas vires, (si quas habet) desumit. Sed habet certè nullas: cum enim siue ex intentione efficaci, siue inefficaci donata auxilia intrinsecus indifferentia, & efficacia, seu ineffi-cacia extrinsecè sint, antecedentem tam in reprobis, quam in prædestinatis absolutam ad bonum, prauumque eorum vsum potestatem relinquant, industriæ, bonoque libero vsui locum relinquunt, pro quo prædestinati laudem, & præmium, reprobi vero vituperium mereantur, & supplicium. Solumque dicere reprobi possunt, non ita Deum erga ipsos beneficum, atque erga prædestinatos fuisse. Quibus tamen ipse in operariorum vineæ parabola iam dudum respondit: *An de bonis meis non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est? quia ego bonus sum*, & illo amplius. *Tolle quod tuum est, & vade.* Siquidem & reprobis non de eorum bonis, & debitis, sed de suo etiam, & vltra debitum, gratis plura in auxiliis sufficientibus Deus contulerit. Nihil ergo iustitiæ in reproborum prouidentia, & damnatione seruandæ electio illa efficax, & antecedens merita prædestinatorum ad gloriam potest officere. At inquit Lessius saltem Dei bonitate officiet. Dona enim supernaturalia gratis, & è sua mera bonitate communia esse solent, vt in Angelorum Sanctificatione, hominum redemptione, Sacramentorum participatione, & aliis pluribus, æque ad omnes à Deo profusis patet, qui bonitatis suæ, vel inclinationis, legi deficeret, si quibusdam efficaciter ex se solum, & absque eorum merito ad gloriam electis, alios ex se etiam ipso solum ab ea electione excluisset: obiectio hæc vt bonum Deum faciat, absolutum Dominum negat, nec rationis vmbram habet, vt in naturalibus vnam creaturam alteri præferre possit, vt experimur, in supernaturalibus nequeat: cum non minus supernaturalium, quam naturalium Dominus sit, atque ad supernaturalia illud quale quale ius, atque exigentia precaria absit creaturis, Deóque ipsis debitum: & parabola etiam inæqualis donationis operariis in donis supernaturalibus sit. Exempla de sanctificatione nil præstant Angelis communi: non probatur fuisse omnibus æqualem, immò aliis impertitam fuisse, quam aliis maiorem verius est: quid ergo discrepat alios præ aliis ad gratiam vocationis ampliorem & ad gloriam impensius fuisse amatos; Redemptio ad omnes creaturas eius capaces extensa non fuit, cum eius Angeli participes non fuerint: immò nec æqua quoad applicationem, vel per Baptismi sacramentum, aut pœnitentiæ: nec medium sufficiens ad remedium, & reparationem nonnullis promissum nonnulli opinantur. Mitto perspicua plura.

3. Quarta Lessij impugnatio: Promissio omnis est signum voluntatis promittentis: ergò absoluta absolutæ, conditionata vero solum conditionatæ voluntatis. Atqui promissiones omnes, & omnibus in scriptura à Deo de vita, & gloria æterna factæ conditionatæ sunt, sub meritorum scilicet conditione: ergo nulla est in Deo erga aliquem adhuc prædestinatorum, nedum erga eos omnes absoluta efficax, & antecedens eorum absoluta merita ad gloriam electio. Confirmatur: quia obinde nemo nostrum conditionatè promittit alicui, quod absolutè dare decreuit. Confirmatur secundo: quia Deus eodem modo omnibus promittit gloriam sub conditione meritorum atque inferni pœnas sub conditione demeritorum, ac proinde vtrumque ex conditionata solum voluntate, non autem ex absoluta efficaci, & antecedente absoluta merita, aut demerita, quam erga damnationem non habet, neque ex iustitia, aut retributione remuneratoria habere potest. Atque insuper, cum minæ illæ erga omnes sint, veræ, seriæ, atque ex animo esse debent; essent autem respectu prædestinatorum inanes minæ vanaque terriculamenta, quæ, nisi ex ignorantia antecedentis efficacis electionis suæ ad gloriam, incutere ipsis timorem minimè possint. Rursus electio hæc Dei ratione auxiliorum efficacium, quæ Deus in sua habet potestate, & ita electo necessario donat, cum eorum meritis absolutis, & perseuerantia connexa est, atque ad conuertentiam proinde cum ipsis dicitur: contra verò cum non ita electis deneget efficacia auxilia ad merendum, & perseuerandum eorum non electio cum negatione meritorum, & perseuerantia ipsorum ad conuertentiam etiam dicetur: ergo idem est, promitto tibi gloriam si eam perseueranter merueris, atque promitto illam, si te anteacto elegi contra vero eius tibi iacturam minitor, si te non elegi ad eam. Quod, & à communi sensu, & ratione hominum, & à Dei bonitate alienum est: immò implicatorium, cum tota retribuendæ gloriæ, vel ab ea decidendi conditio electio diuina, vel non electio sit, non quæ sonat & significatur conditio meritorum, aut demeritorum. Respondetur facile: promissionem illam ad omnes factam, & æqualem sub conditione fieri debuisse, cum non sit absolutè dandæ gloriæ reprobis, qui tamen illam ex auxiliis sufficientibus obtinere absolutè potestate antecedente possunt: ratione cuius antecedentis potestatis non merendi illam, atque impediendi subinde electionem illam efficacem regulatam per scientiam mediam conditionatorum meritorum, ne suo loco, & priori in suo genere præcessisset, potuit fieri, adhuc suppositâ electione respectu prædestinatorum, conditionata promissio: cum ea electio solam necessitatem consequentem obtinendi gloriam ita electis prædestinatis inducat in Suarij sententia: id quod conuellendum aliunde est, vt vim hoc argumentum habeat: maximè, cum promissio hæc conditionata gloriæ motiuum (vt minimum) & incitamentum, non leue, sit ad merendum: vnde facile confirmationes omnes infirmantur, sed facilius subruunt omnia, si promissio conditionata, & ipsi suppositæ necessario conditionata voluntas ante absolutam electionem ad gloriam constituatur, quæ, etsi necessaria ad eam promissionem non sit, nullatenus autem subsequuta repugnat. Postremo, vt vim, & difficultatis vmbram habeat, probandum erat: quæcumque ad conuertentiam dicuntur synonimè dici, quod est improbabile, præsertim in iis, quæ ob physicam connexionem vnius cum alio (qualis est inter electionem & merita prædestinati) ad conuertentiam dicuntur, in iis siquidem vnum re ipsa ab alio diuersum eorum nominibus significari certum est.

4. Quinta, & sexta Lessij impugnatio eodem recidit. Nempè ex hac electione antecedente merita, & efficace quorundam ad gloriam, tolli, cum in vnoquoque omnem bene operandi sollicitudinem, cum in viris Apostolicis animarum zelum. Siquidem si electus ita ad gloriam sum, ab ea excidere nequeo: & quamvis per merita obtinendam electus atque in eis etiam mea sollicitudo in Dei electione, & decreto numeretur; ille me ad ea omnia, ignarum etiam, & inertem efficaciter excitabit, sin autem ex electis ita non sum, frustranea est præceptorum, & consiliorum Dei studiosa obseruantia: quia etiam adhibita saluandus certo non sum, quin antecedens bene merendi, & salutis potestas, & libertas, alio mihi, quam in damnationem cedat: certa autem irriti, ad rem, etiam possibilem, consequendam laboris cognitio & iudicium impedit prorsus, tollitque conatum: quod ipsum argumentum contra zelum aliorum de mea, & reliquorum salute militat; tametsi per eorum zelum, & labores illorum mandanda executioni sit mea, vel reliquorum salus decreta: nam, & hoc nihil ipsis de ea cogitantibus, neque solicitis suo tempore fiet, & ad id efficaciter excitabuntur, quin vltra statutum numerum electorum, & mensuram perfectionis, & salutis, ad quam quisque electus à Deo est addi aliorum solertia, industria, & zelo quidquam possit. Hoc tamen totum Pelagianorum, & Semipelagianorum argumentum præcipuum, vel potius erroris sui totum fundamentum fuit: & quod sublata etiam antecedente electione, seu intentione efficaci gloriæ prædestinati, positaque prædestinatione, & electione mediorum efficacium extrinsecus, certa tamen, & infallibili de salutis assequutione (vt Lessius ipse ex intentione inefficaci salutis admittit) eandem vim contra prædestinationis certitudinem habet: cui cum nostra libertate conciliandæ Patres omnes, & Scholastici, atque accuratissimè & subtilissime Anselmus, & Molina noster, nostrique omnes postea

infuda

runt : quare, cum impugnatio supponat electione hac Soaristica necessitatem antecedentem ad meritum, perseuerantiam, & gloriæ consecutionem per ipsam non induci, maxime si, iuxta tertium Soarij modum, non nisi per merita obtinendæ gloriæ electio efficax sit, quæ absque libertate esse non possunt, nil in eo argumento, & impugnatione est, quod non æque Lessij & nostrorum omnium prædestinationem impugnet : ei tamen respondemus pro prædestinatione omnes, eius certitudinem, & infallibilitatem à nostro absoluto bono auxiliorum vsu, solertia, & industria ratione scientiæ mediæ, cui prædestinatio eiusque certitudo innititur, pendere : quare, & posse absolutè à nostro malo vsu impediri, ne suo signo, & priori præcessisset : iuxta illud Petri. *Satagite vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis* : quod ipsum de & pro sua electione discurrit Soarius, & supponit obtinebitque, quousque aliunde à doctrina, & suppositione trudatur. Libertas autem alio quam in damnationem reprobis cedere ex dictis constat ; siquidem industria bonoque vsu reddere auxilia efficacia possunt absolutè, neque ex efficaci intentione damnationis, & mali vsus, immò nec ex inefficaci, sed potius ex vera, & seria boni vsus, & salutis intentione ipsis à Deo tribuuntur. Et hæc impugnationis pars contra Soaristas non est, qui negant reprobos ante merita positiuè excluſos, sicuti negamus omnes. Nouatores eo argumento impugnant ; vt ante merita positiuè excluſos, vt ipsi contendunt, concedamus : quia, non aliter se exterius Deus gereret, quam denegando eis auxilia efficacia ne pereant : sed saluentur. Et certe quoad externorum mediorum, & appositionem verum assumunt : errant tamen quoad internos Dei electionis & intentionis affectus, quos ob eorum salutem à Deo conceptos habitosque scriptura Patres, & Ecclesia testantur. Ex quibus patet, quid, quantumque aliorum zelus labor, & industria aliis ad salutem consequendam, augendamque perfectionem, & gloriam posset ea etiam posita electione, sicuti, & prædestinatione prodesse : proficeretque iis speciatim electis, & prædestinatis quorum bonus vsus auxiliorum, immò & auxilia ipsa illorum zelo industria, hortatu, & prædicatione obtinenda elegisset, sicuti in omnium sententia prædestinauit.

5. Septima Lessij impugnatio : quia ea electio à naturali cursu, & dispositione rerum discordat. Si enim ante præuisum primum peccatum habita à Deo est : ergo, etsi illud non fuisset iidem, eodemque gradu homines bearentur : at nunc multi ex prauo concubitu nati, qui nec in statu proinde innocentiæ nascerentur, beandi sunt : ergo non iidem tunc bearentur. Secundò, cum electio hæc circa singulares homines tali corpore, & anima constantes eisdem cibis tunc, quibus nunc, vti illos opus esset, cum ex ciborum varietate corpora ipsorum, cum in se, tum in semine ex quo erant coagmentanda variarentur. Tertiò materiæ particulas per diuersa corpora dispersas colligere Deus teneretur, vt iidemmet beandi nunc perstaret corpus : maiori scilicet, quam generalis resurrectionis miraculo. Insuper, cum ad electionem hanc vnius præ alio, etiam non electi supponi existentes, & singulares debeant ; si eorum non electio vti aliorum electio, ante primum peccatum fuit, infertur : eosdem, qui peccato commisso eo etiam non commisso, & in statu innocentiæ fuisse damnandos : quod similibus absurdis patet multisque affinibus aliis. Verum, si aduersarij negent hominum electionem, & prædestinationem ante præuisum Adæ peccatum fuisse, & solum ex meritis Christi post peccatum decreti : quare nec Adami gratiam in statu innocentiæ effectum fuisse prædestinationis, (quod verius mihi est) eosdem qui nunc in statu innocentiæ saluandos homines minimè infertur : & omnia opposita disparent. Sed quoniam hoc ordini decretorum incarnationis Soaristico minus concordat, admissa electione hominum eorumdem, qui saluandi nunc sunt, ad gloriam, non oportet eos eodem modo tunc, ac nunc procreantur, propagari : cum extrinsecum eorum substantiis, etiam singularibus sit : sicuti in Soarij sententia Christus, & ante Adæ peccatum, atque ex eo remotè, & proximè ex Beata Virgine propagationem absolutè, & secundum substantiam futurus præuisus est. Neque item iisdem cibis vti opus est, vt eadem corporum materia persistat : extrinsecum quippe id illis partibus nutriti, & aliti est, sicut de geniti generatione diximus : Cum nutritio iuxta Philosophum sit partialis nutriti generatio. Atque hoc totum in humanitate Christi, si ante Adæ peccatum in Soarij sententia à Lessio ad impugnationem admissa, fatendum est : cum non iisdem cibis, quibus in statu innocentiæ, Adæ peccato admisso fuerit vsus. Quod autem ita Deus res perstante innocentia disponeret, vt materiæ particulæ omnes, quibus beandorum nunc corpora coalescunt, & tunc eadem corpora coagmentarent infinitam Dei sapientiam probat, quæ rerum, & causarum omnium cursum tunc disponeret, vt omnes illæ particulæ in sua quæque corpora naturali cursu confluerent, quod planè non naturæ cursu rerum, debitoque ipsis à Deo concursu, & dispositione, sed miraculoso in generali nostrorum corporum resurrectione à Deo peragetur. Vnde nec obiectio tam multa acutè, & erudite mouens quidquam contra Soaristicam electionem ad gloriam euincit.

6. Octaua Lessij impugnatio : quia, si electione illa efficaci ad gloriam antecedente merita atque per merita obtinendam eligit Deus simul gloriam cum meritis prædestinati (vt tertio modo Soarius aiebat) vel saltem electionem gloriæ immediatè, & ante auxiliorum electionem, sequitur electio efficax meritorum, quæ ex ipsa erunt prædestinati, eiusque præfinitæ gloriæ dignitate meritiuæ respondent : inde verò infertur : eorum operum absolutam positionem in manu Concilij nostri, seu in potestate nostra non esse : quod contra scripturam est, & contra dogmaticam arbitrij nostri libertatem, etiam extrinsecam, quæ eorum operum præfinitione aboletur : vnde præfinitio, non autem libertas nostra pro causa reddenda est, cur ea opera sint. Ac tandem, cum eorum operum, ac meritorum plura requida, & imperfecta sint, ea etiam ita à nobis fieri Deus efficaciter antecedenter vellet, quod nec stat cum illo, *Estote ergo perfecti ; sicut & Pater vester perfectus est* : nec cum diuina sanctitate, perfectione, & bonitate, perfectioni scilicet operum metam intransgressibilem præfigere, & operum imperfectionem, & negligentiam nostram etiam efficaciter amare : ac nos tandem inertiæ, & negligentiæ nostræ, atque imperfectionis operum nostrorum promptam, & expeditam excusationem in Dei efficaci voluntate haberemus. Hic tangitur iterum difficultas de euersione libertatis & meriti operum nostrorum per eiusmodi electionem : quod si verum esset, quod de Soatio Lessius refert supra sect. 2. nempe, docere electionem ad gloriam tantam, & determinatam esse non autem per merita determinata, sed vniuersim, siue hæc, vel illa vim contra Soarium : immò, & absolutè non haberet : siquidem decreto efficaci de opere nostro disiunctim hoc vel illo, cuiusvis libertatem absolutè non euerti ostendimus controuersia 4. d. 6. quæst. 3. ac demum ex dependentia electionis illius regulatæ per scientiam mediam à nostra absoluta libertate, & operum ex ea liberè apponendorum, vt Soarius ait, impugnationis impetus infringitur, ni aliunde pressius, vt diximus, vrgeatur impugnatio. Vnde de nostra libertas, quæ electionis illius suo genere, & ordine causa fuit, non autem electio pro causa, nostrorum meritorum, & operum adæquata reddi etiam debet : inde excusationis inertiæ nostræ, & imperfectionum in Dei efficacem voluntatem & electionem rerum gestarum vanitas apparet. Nec demum, ita Deus illud opus in ea perfectione, quam habituram scientia sua conditionata nouit, eligit, & præfinit, vt præfiniat, ne habeat maiorem, quam ex operantis potestate, & libertate potest absolute habere ; sed solum præfinit, ne habeat maiorem quo opposita ex Dei desiderio de maiori nostrarumque operum perfectione, atque ex Dei bonitate sanctitate perfectione euanescunt.

7. Impugnatur communiter sententia hæc affirmata à negatiuæ Doctoribus, ex orationis inutilitate à prædestinatis, vt saluentur contra orationem Dominicam illis verbis : *Adueniat Regnum tuum* : cum ita electi à Deo ex se ipso atque antecedenter ad merita non possint non saluari, insuper ex 1. ad Timot. 2. vbi dicitur :

vnumquemque fieri posse vas contumelia ex vase in honorem: cui illud Apocalyps. consonat, *tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam*, quasi hæc possit amitti. De quo loco supra: Et illud Corint.9. *Castigo corpus meum &c. ne forte, cum aliis prædicauero, ipse reprobus efficiar*: quod posita eiusmodi electione efficaci ad gloriam,à Deo ex seipso ante & independenter à meritis electi amitti ab ipso gloriam est prorsus impossibile. Respondit olim Soarius, argumentum hoc esse improbabile, quia nemo eatenus contra eiusmodi electionem efficacem ad gloriam ante præuisa absolutè merita prædestinati vsus fuerat: impugnauit Vasquez 3.p.cit.d.23.cap.10. ab authoritate negatiua male inferri argumenti nondum tacti improbabilitatem: oporteret enim tactum ab aliis omnibus esse, atque, vt improbabile reiectum, ac insuper aliqua aperta ratione eius improbabilitatem ostensam; eo enim argumenti, & discursus improbabilitas ostendi solummodo potest. Quamdiu enim ratio ab omnibus tacta insoluta manet, non quidem improbabilis, sed euidens esse conuincitur: quod in re præsente confirmatur apertius. Nam Oxam, Gabriel & Catherinus pauculis illis eximiè prædestinatis, quos solum efficaciter ante ipsorum merita electos ad gloriam putant, omnem prorsus potestatem, & libertatem illam amittendi eiusmodi electione auferri planè fatentur: quare neque authoritas negatiua à Soario improbabilitatis, impugnationis, & argumenti huius contra ipsum præsensa adest. Insuper maxima eius impugnationis probabilitas, immò efficacia inde satis ostenditur: quod Soarium ipsum recurrere, vt ei respondeat, coegerit ad suppositionem extrinsecam, quæ etsi natura antecedens operationem sit, eius tamen libertati non officiat: quod ad concordiam absolutæ præscientiæ, & prædestinationis cum operum nostrorum libertate, tametsi ad manum Patribus esset, neglectum, vt friuolum, & inutile, ac falsum ab ipsis omnibus reiectum est, præcipuè ab Anselmo, qui cæteris impensus, arctius, & subtilius de ea concordia disputans c.12. n.9. & 14.discurrit,ac definiuit: immò & Soar.ipse 1. de concursu Dei eandem in simili solutionem repellit de voluntate Dei non concurrendi nobiscum c.13. n.14.alia vero solutio quam tentauit moxque subiiciam, licet non satis ab aliis præclusa fuerit: tamen ita eam postea insectabimur vt nihil præstare illam æquis rerum æstimatoribus facilè appareat. Respondet secundo: vt libertas tollatur ex suppositione aliqua antecedente operationem inferre vi sua debere aliquem actum singularem cum determinatis circumstantiis: sed hoc solum requiritur, vt ille actus cum determinatis circumstantiis necessarius absolutè sit, eiusque omissio in illis absolutè impossibilis: vnde infertur gloriam indiuiduam & in tali mensura donandam ad quam electione absolutè antecedente prædestinatus eligitur, ipsi necessariam atque eius defectum ex suppositione illa electionis (quam prorsus antecedentem esse hæc solutio admittit) esse absolutè impossibilem: esse vero electionem illam prædestinati ad gloriam singularem, & in tanta mensura Soarius fatetur vbique. Secundo ipse fatetur electionem ad hanc, & tantam gloriam prædestinati esse cum his circumstantiis determinatis singularium meritorum, vt cert vlt. videbimus. Denique etsi cum eis determinatis circumstantiis meritorum electio illa ad gloriam absolutè antecedens habita à Deo non fuisset, ac proinde ad ipsius meritum perstaret prædestinato libertas, non tamen ad illam, vel consequendam, vel amittendam, quemadmodum Soarius ipse 3. p. d.83, sect.2.& 1.de concursu Dei c.11. ex vnione hypostatica non manere humanitati Christi libertatem ad peccandum, tametsi ei maneat libertas ad merendum fatetur, in præceptis operibus: quia actus quibus impleuit præcepta cum determinatis circumstantiis, & in singulari ex antecedente vnionis hypostaticæ suppositione determinari antecedenter non erant,erat autem antecedenter determinata negatio peccati.

8. Alij autem huius affirmantis sententiæ Doctores ita præfatæ impugnationi respondent, vt tolli libertatem prædestinatis ad gloriæ consequutionem (quod solum ea impugnatione contenditur) admittant, at manere eis ad illam spontaneitatem, quæ tamen cum brutis, etiam ad suæ fœlicitatis assequutionem communis sit, & quæ sola ad gloriam à Caluinistis in hominibus admittatur, & nos brutorum more ad gloriam agi, atque sua hac electione ire, atque ita respondentes via argumenti in Caluinismum adigi sua solutione demonstrant. Quarto respondent alij ita Scripturam loqui, non quia electus amittere gloriam absolutè possit, sed vt sit in timore: sed dant impugnationi, quod intendit: ac insuper Dei per scripturas hasce comminationes illicitas, & illusorias facit cum de re impossibili prorsus esse concedat, & subinde à veritate alienas. Quinto alij respondent ita electum absolute posse damnari, non tamen ex suppositione, siue in sensu composito electionis; sed in sensu diuiso, sicut de prædestinato posse absolutè damnari Catholicis omnibus fatendum est,licet ex suppositione in sensu composito prædestinationis absolutè damnari nequeat. Hoc rejicit Daza: tum quia est Caluinistarum, & Recentiorum Dominicanorum Thomistarum solutio ab authoribus, contra quos agimus, in vtrisque impugnata. Tum etiam, quia humanitas Christi peccare absolutè non potest, nec posse absolutè peccare dici potest licet in sensu diuiso vnionis hypostaticæ siue ea sublata peccare posset. Ergo dummodo in sensu composito electionis illius nequeat electus peccare finaliter, ac subinde amittere gloriam ad quam electus est, & damnari absolute non posse finaliter peccare gloriam amittere,& damnari contra scripturæ, & Catholicorum sententiam dogmaticam dicendus erit: sicuti ob impotentiam similem peccandi in sensu composito vnionis hypostaticæ Christi humanitas absolutè prorsus etiam antecedenter impeccabilis dicitur. Verum, si Soarij doctrinam respondentes percalluerunt, facilè se ab his impugnationibus expedient. Etenim Caluinistæ, & Dominicani Thomistæ auxilia ab extrinseco solum bono nostro vsu efficacia, & intrinsecus indifferentia abhorrent: atque inde scientiam mediam ad electionem efficacem ad gloriam, & efficacia auxilia pro electis eligenda Deum dirigere execrantur: quare, & omnem prorsus dependentiam à nostro arbitrio, & libero vsu absoluto auxilij,cum efficaciæ ipsius, tum electionis vtriusque mordicùs negant, totum electionis illius efficacis, prædestinationisque suæ negotium, robur, & connexionem cum gloria à Dei solius arbitrio pendere: vnde & eius diuisionem à nobis vllatenus pendere non posse, nec pro priori ad eius positionem vt non poneretur. Hæc vero electio Soaristica prædestinatorum, quamvis motiuè & meritoriè à nobis nostrisq; bonis operibus absolutis,meritisve,non pendeat,cum ante ipsa sit; at vero,cum scientiam mediam operum conditionatè futurorum, vt sui regulam, supponat, atque vtraque,& scientia, & conditionata operum futuritio in alio obiectiuo genere à futuritione contingente absoluta, ac subinde & arbitrij nostri potestate indifferente purificata conditione, per auxilij illius absolutam positionem pendeat, sit plane, vt tunc etiam, cum electio est,sit pro naturæ priori ad eius positionem ad eam impediendam ne sit plena in prædestinatis electis absoluta potestas: quare, & ad eam diuidendam,ac subinde in sensu diuiso per electi potestatem, & libertatem absoluta finaliter peccandi, amittendi gloriam, & passiuè damnandi absoluta potentia, & possibilitas: vti omnes de Catholica prædestinatione philosophari debemus.Atque hoc sane sensu Soar. possibilitatem,seu absolutam potestatem amissionis, gloriæ & damnationis electorum in sensu diuiso electionis esse admittit: quia eius positio potestatem diuidendi voluntatis nostræ, quam iuxta doctrinam datam supponit, & ad eam ponendam, vel diuidendam est, non destruit. Quare ni altiùs euersio libertatis, & potestatis, amissionis gloriæ, & damnationis ita electi absolutè impugnetur,nihil ex scriptura, aut instantiis præfatis contra Soarium,& asseclas obtinebitur.

CERTAMEN VII.

Magni mei Magistri Dazæ & ipso posteriorum vrgentiora contra Soaristas argumenta retusa.

1. ALiis rationibus peculiaribus affirmantem Soaristicam sententiam impugnauit Doctissimus, & acutissimus Magister meus Didacus Daza manuscripto citat. de prædest. d. 3. §. 4. Prima ex constitutione libertatis diuinorum decretorum solum per extrinseca connotata procedit. Etenim decretum efficax gloriæ liberum est: ergo in ea opinione de constitutione libertatis diuinorum decretorum per extrinseca connotata gloria ipsa absolutè posita debet constitui: atqui re ipsa & absolutè non nisi propter merita est ac ponitur: ergo decretum, & electio efficax gloriæ non nisi gloria absolutè posita propter merita haberi à Deo potest; quare, & ante merita absolutè posita à Deo haberi, & concipi liberè repugnat æquè, atque electionem illam à Deo liberè: ac non liberè simul haberi. Vrgeo ab oppositio: decretum, seu electio efficax, & libera gloriæ effectu ipso gloriæ absolutè positæ debet in hac opinione constitui: ergo, si ante absolutè posita merita nostra, & absolutum vsum nostræ libertatis absolute extrinsecus exercitè est posita gloria nostra: ergo eius absoluta exercitè, & extrinsecus à Deo appositio ab absolutis meritis, & vsu libertatis nostræ non pendet, immo nec pendere potest. Hoc autem pugnat cum Catholica, & dogmatica veritate de electione executiua prædestinati ad gloriam, huiusque collatione propter merita quam Catholicè aduersarij ipsi statuunt, voluntque cum sua electione efficaci antecedenti merita componere. Nec patet in opinione connotatorum extrinsecorum effectuum ad decretorum Dei libertatem constituendam recursus ad ordinem intentionis, & executionis electionis duplicis liberæ, anterioris scilicet ordine intentionis, & posterioris ordine executionis. Etenim, vt vidimus executione, & absoluta positione exercita gloriæ quodvis liberum Dei decretum constituendum necessario est. Vnde controu. 4. de voluntate Dei d. 4. & 6. in hac opinione ordinem intentionis & executionis euerti contra ipsam ostendimus. Nec magis præstat actiones extrinsecas ex fine Dei voluntate in eis edendis præstituto realiter specificari, & entitative diuersificari: etsi enim falsa hæc doctrina admittatur, atque ad diuersitatem connotatorum pro decretorum diuersitate designandam inseruiret: forsque etiam ad ordinem intentionis inefficacis cum ordine executionis tuendum, non vero intentionis efficacis obiecti directè voliti: cum enim efficacia ipsa decreti liberè etiam à Deo concipiatur nullo alio quam obiecti absoluta extrinsecè existentia & positione efficacia illa libera decreta potest constitui, vt patet. Impugnatio hæc à Deo efficax, & ad manum in ea opinione connotatorum est, vt mirer nostrum Vasquez, Herize, & alios eius ea in re sequaces, qui ita solum decretorum diuinorum libertatem defendi posse, ferè euidens putant, eo contra Soaristas discursu vsos non fuisse. Etenim, licet aliter ipse de libertatis diuinorum decretorum constitutione censeat demonstrationibus, quas tales, hi putant pro opposita constitutione libertatis diuinæ per extrinsecus effectus, & connotata satis arcte eos ab oppositio principio in præsenti vrgerent. Atque ita ego impugnationem hanc Dazæ auditor præcipuam, & efficacissimam æstimabam. Iam vero, cum ex cogitata, probataque à me potentia, & motione vera, & reali (licet non physica) intentionali, absque reali physica diuersitate actus à potentia in intellectu, & voluntate diuina constitutionem libertatis decretorum Dei per ei prorsus intrinseca adæquate nec difficili Philosophia, & Theologia composuerim, leuem post hac impugnationem reor, eaque subinde abstinendum.

2. Impugnant Daza idem, & Herize (euidenter putant) primum modum electionis huius efficacis, scilicet præcisiuæ, ex parte adhuc obiecti, à merito. Etenim ex vi anterioris eius voluntatis non potest non potestate vlla Deus gloriam ita ad illam electo tribuere, siue adsint, siue non adsint eius merita: ergo, nec potest potestate vlla ita electus illam à Deo non recipere, siue adsint, siue absint eius merita: esto maneat libertas ad meritum, quod efficacia electionis non pertingit: consequentia est legitima à necessitate actus agendi, seu impotentia actiua non donandi exercitè, & completè ad necessitatem passiuam recipiendi, siue impotentiam passiuam non accipiendi. Antecedens ipsa electio præcisiua est. Si enim deficientibus meritis posset gloriam non dare ea electione posita, eius efficacia absoluta à meritis non præscinderet, quandoquidem eis non positis careret effectu. Vrget acutè Daza: quia gloria per se primario, & proximè libera prædestinato non est, neque esse potest: Ergo solum potest ipsi libera esse secundario, & mediate ratione immediatè libertatis prædestinati ad merita, à quibus ipsa pendet: atqui ea electione efficace donandæ à Deo gloriæ præcisiua à meritis seu, siue non adsint, siue adsint merita, gloriæ donatio fit inconnexa, & independens à meritis: ergo nec secundario nobis libera esse potest. Probatur consequentia: libertas nostra solum potest secundario donationi gloriæ conuenire ob dependentiam eius à meritis nobis proxime, & immediate liberis: sed hanc aufert donationi gloriæ electio illa efficax anterior præcisiua à meritis: ergo, & secundariam, quare & omnem nostram, siue respectu nostri, libertatem. Confirmat exemplo: si enim quis à lictoribus comprehensus in carcerem ducatur, vtique velit nolit ducendus, etsi tunc etiam liber maneat, vt velit ire vel nolit, non tamen vt in carcerem eat, vel non eat, quo scilicet velit nolit trahendus à lictoribus est. Confirmat rursus à contrario. Si Deus ante præuisa absolute cuiuspiam demeritis statuisset ei gloriam non dare, liberum ei gloriam amittere non foret, etsi liberum esset mereri illam, vel non mereri, quod attinet ad meriti intrinsecum (quod suppono ex pacto, aut promissione Dei non pendere) qua antecedenter ad merita voluntate efficaci Dei erat à gloria excluſus.

3. Arctissimus tamen ad speciem nodus, nec alius, quam Gordius, soluendus ex iam dictis facile soluitur: etsi enim electio hæc independenter à meritis subiectiuè habita à Deo sit, & obiectiuè etiam ad gloriam, præcisiuè ab illis donandam, si abesset, ac subinde ab eis independens: de meritis, quoad meritiuam motionem intelligendum est, non autem quoad conditionem, & dependentiam obiectiuam electionis illius. Eam enim scientia media regulari: quare, & ab ea eiusque obiecto, nempè conditionata futuritione meritorum, ac tandem absolutis meritis, ac libertate (à quibus futuritio eorum conditionata obiectiuè, & verificatiuè purificata conditione pendet) docent pendere Soaristæ. Quare libertatis meritis, & vsu nostræ libertatis absoluto, prædestinati electio illa non fuisset, ac subindè ex vi ipsius gloriæ collatio non esset: quare, licet hæc vi electionis illius cum meritis, quo ad motionem meritiuam non connectatur neque ab eis dependeat, quia ab ea motione independenter donanda efficaciter, & præcisiue gloria decernitur, connectitur tamen cum eis ac dependet priori obiectiuæ illius dependentiæ, vt sit purificata conditione, à libero vsu voluntatis prædestinati in meritis absolutè apponendis, quare & secundario libera gloriæ donatio nobis est cum autem per subsequentè electionem medij vlterius Deo ita efficaciter præcisiuè præligati possibilis, merita, quæ ea electione moriuè, seu quo ad motionem meritiuâ excluſa non fuerant, determinate eligantur, illam de facto absolutè (vt dogma fidei docet, ad gloriæ donationem exercent. Atque, vt breuius soluamus nem totam cingam cum præcisiua illa electio efficax gloriæ Soaristica ex parte obiecti à donatione gloriæ quam efficaciter respicit, motionem meritorum, si adsint, non excludat positiue, sed solum positiue non includat, neque ad futuram determinet, vt gloria donetur, sicuti nec determinat non ad futuram gloriæ donationi, & executiuæ voluntati solum

excludit ab executiua voluntate, donationeque gloriæ, ita electo ad illam, motionem meritisam conditionatè, nempè, si ea merita non adsint, cogitque ita eligentem Deum, vt tunc etiam, cum merita abfuerint, aliundè gloriam, quam ex motione meritorum conditionatè præuisorum donet: quare illud *siue sint, siue non sint merita* (quod ex parte obiecti electionis illius est) *eligo, & donabo gloriam*, non ita intelligitur de independentia donationis, eorumque motione meritiua eius à meritis, etiamsi fuerint, sed solum, si non sint; neque, vt media per subsequentem electionem, vt gloria exercite donetur, determinatè eligantur; alioqui ad gloriam donandam electione illa merita, & eorum meritiua motio essent positiuè exclusa, nec solum præcisiuè non inclusa: quo solum sensu, & æquiuocatione difficultatis speciem præfata impugnatio, & confirmationes habent. Illud (quod incautos posset forte decipere) de lictoribus exemplum ad rem non est: cum illi medium independens à libera carcerandi hominis voluntate ad ipsumque, velit, nolit, in carcerem intrudendum ex efficace voluntate eius consensum voluntarium in carcerem eundi positiuè excludent, determinatè elegerint, & apposuerint. Habere fors similitudinem aliquam posset, si lictor scientiam mediam infallibilem ex Dei reuelatione haberet eum hominem sponte, & arbitrio suo in carcerem iturum, ingressurumque, nec medium violentum comprehensionis adhiberet paratumve haberet in voluntarij, ac liberi illius ingressus defectum, sed determinatè per voluntatium, & liberum hominis ingressum, ipsum, ac non aliter, carcerari eligeret ex voluntate efficace à medio alterutro præcindente. Eo vero casu nihil contra Soaristicam sententiam exemplum illud concludit, vt patet.

5. Præcisiuæ huius efficaciam electionis impugnat Daza secundo: quia beneficium Redemptionis nostræ per Christum, & Sacramentorum, valde extenuaretur. Cum enim anterius electi ad gloriam, tam infantes, quam adulti prædestinati forent, nec Adami peccatum posterius: nec originale à posteris deinceps contractum, nec meritorum, & sanctitatis defectus: immo nec actualium peccatorum demeritum, & malitia gloriam ipsis consequendam possent absolutè impedire: cum vi electionis illius, his non obstantibus, gloriam non consequi minimè possent. Addit gratiæ ipsius nobis ad bene operandum beneficium nimis imminui, etsi ex Dei solum beneuolentia puta, vel etiam ex meritis Christi donetur: quantum enim beneficij, inquit, erit excitari iuuarique, vt nostro opere labore, ac merito habeamus quod alias ex electione illa habere nullatenus possumus. Si tamen vt diximus certamine sexto, numero quinto prædestinatorum electio non nisi post Adæ peccatum, & Christi incarnatio post illud meliore Theologia decreta admittatur, ea absurda euanescunt. Sin autem, vt alij volunt ante illud Christus Redemptor etiam decretus fuit, & ex eius meritis habita eiusmodi dilectio, ferè æque absurda disparent; ac demum vt electio illa à medio meritorum determinato præscindens subsequenti electioni medij illius determinati locum facit, ac relinquit ita & medio redemptionis Christi, & Sacramentorum, quo deficiente ex vi præsentis decreti, anterioris adhuc ad voluntatem executiuam donationis gloriæ ita electis non donaretur: quare ex vi præsentis decreti ingentes gratiæ Redemptionis, & Sacramentorum beneficiis pro obtenta gloria sunt habendæ, quæ alias ex vi præsentis decreti non obtineretur, etsi vi aliorum decretorum esset obtinenda: maximè, cum electio illa efficax intentiua non autem executiua sit, neque talis esse possit, sed alterutrius medij electioni ad donationem gloriæ necessario subordinata. Postremum de imminutione beneficij gratiæ auxiliantis infimius adhuc est, nec satis attendens, quantum distet laudis æstimabilitatis, & gloriæ inter benemeritum boni alicuius, & non benemeritum, sed purè illius possessione felicem: cognosci autem facile inde potest, quod gloria humanitati Christi iure etiam hypostaticæ vnionis debita in expectatis eius meritis collata ab illius amantissimo Deo non fuit, ne tantum eius beatitati gloriæ, & splendoris deesset: quem, quia discipuli passionis eius atrocitati, & ignominiis intenti, non attendebant stultos illos Emmaus euntes appellauit verbis illis, *ô stulti & tardi corde, &c. nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam*: Quasi, quæ meritis gloria parta alicui non est, quod ad æstimabilitatem attinet, non sua censenda sit, sed aliena.

6. Secundum modum electionis efficacis antecedentis gloriæ non præcisè, sed conferendæ per merita impugnat idem Daza: quia ea electio nequit in vtrumq; simul & directè ferri: quia vt Soarius ipse fatetur, voluntas finis expresse, & directè nequit ea esse mediorum voluntas: gloria vero, & merita finis, & media sunt: quare vtriusq; nequit esse eadem voluntas expresse, & formaliter. Neque efficax gloriæ voluntas formalis potest voluntas virtualis meritorum esse. Cum medium vnicum dandi gloriam Deo merita non sint, qui potest illam absque meritis conferre: sed nec potest velle gloriam directè, & indirectè merita, siue gloriam cum ordine ad merita in communi: quia Deus sicut scientia sua non præscindit rationem communem ab indiuiduis, ita nec voluntate & affectu: quod melius probaretur: quia, si efficacia eius voluntatis merita etiam indirectè pertingit, nequit præscindere, cum actiua sit, nec actiuum principium vllum præscindere in effectu seu obiecto in quod fertur vllatenus possit, vt sæpe monuimus; sed nec potest indirecte ferri in merita particularia, per quæ obtinenda est, (vt tandem ferri Soar. fatetur 3. de auxiliis c. 19. n. 20.) electio illa potest: quia ordo gloriæ ad merita per quæ conferenda est, non est ipsi gloriæ intrinsecus, cum eadem gloria aliundè, & cum merita adsunt, secluso Dei promissione dari posset: immo, & absolutè non dari quod ea secluso, ac meritis solum congruis in sententia Soarij manentibus, nequit non ipse admittere: ergo ordo ille extrinsecus gloriæ est à voluntate Dei volentis, seu post modum volituri dare illam propter merita ergo nequit amari gloria danda propter merita indirectè ratione ordinis ad merita, quin reflexè à Deo ametur voluntas illa natura posterior præmiandi merita per gloriam. Hoc autem Deo repugnat, nempe reflexa, & imperans voluntas voluntatis alterius, ac proinde (& ob alias rationes leuiores) tametsi quis ab alio quopiam præmiaturo, & homo à Deo, possit dignitatem aut gloriam, vt præmium: quare & præmiandi voluntatem alienam efficaciter velle, nequit tamen Deus suam efficaciter velle: ego vero leuia hæc omnia iudico: etsi enim per Soarium, & nos finis, & media formaliter, qua talia, nequeant voluntate eadem reali formali & intentionali expresse, & directe amari ob veram prioritatem, & influxum amoris finis, qua talis, siue intentionis in electionem, vt contra Recentiores plures controu. de anima, & hoc tomo sæpè monstrauimus: ast materialiter vtrumq; simul formaliter directè, & expresse potest amari, vt ibidem ostendimus. Secundo Deum suos actus reflexè amare efficaciter posse, & imperare contra Ruiz, & antiquos plures cuicimus contr. 4. disp. 6. q. vult. Nec inde ad omnem virtutis actum directum reflexus, & imperans alius constitui in Deo debet, cum ipse non ex difficultate, sed ex libertate sua perfectissima pro libito actus suos imperet, vel promptissimè absque vllo eliciat imperio, si velit. Tertio demum, quoad obiectum electionis, seu intentionis gloriæ ob merita conferendæ designandum eadem difficultas est intentionis antecedentis inefficacis à Daza, & omnibus admissæ, & catholicè necessario admittendæ, atque electionis, & intentionis efficacis, tametsi hæc alias ratione intrinsecæ efficaciæ difficultates patiatur, de quibus certamine 8.

7. Contra conclusionem affirmatiuam in quæstione de facto opponit idem Daza: quia cum Deus gloriam voluerit efficaciter per merita, & media singularia, quibus obtinenda de facto erat, vt bene Soarius proximè aiebat, fit plane, vt per merita Christi, quibus de facto obtinenda erat (nimirum passionis, mortis, &c.) obtinendam decreuerit. Vel ergo Christus ante peccatum Adæ præuisum decretus, vel post illud præuisum: si ante illud: ergo, & ante illud passibilis decretus Christus est contra omnes Doctores: siquidem absque passibilitate ipsius passionis, & mortis eius merita esse non poterant, vel saltem necesse erat, vt Deus non modo pec-

cati permissionem vellet, sed ipsum peccatum, sine quo eius passibilitas, & merita passionis, & mortis, quibus obtinenda à nobis erat gloria, esse non poterant: immò iuxta Soarij doctrinam, & consequentiam. 3. part. tom. 1. d. 5. sect. 3. peccata etiam flagellantium, crucifigentium, &c. quæ passiuè à Christo recepta, passio meritiua, & satisfactoria ac redemptio nostra erat à sceleste ipsorum actione reipsa indiuisibilis, ac eadem. Secundo: si Christus post præuisum peccatum Adæ, & originale fuit decretus, atque ob ipsum electio hæc prædestinatorum ad gloriam facta, cum absque illa, atque ex sola inefficaci intentione gloriæ tanti Redemptoris, & redemptionis beneficium, & gratia collata nobis est, cur non ex inefficaci intentione auxilia ad perseuerantiam finalem, longè maioris æstimabilitatis nobis prouenient? Item cum gratiæ auxilia Adamo in statu innocentiæ prouisa, & prouidenda cuius cæteris si non peccasset, neque hi originale contraherent, & quibus in statu innocentiæ perseuerarent, & saluarentur ex simplici intentione salutis eorum prouenirent, cur non & post præuisum Adæ, & originalia nostra peccata decretumque Christum Redemptorem: siquidem tanto Redemptore decreto & habito intentio illa inefficax tantum habebat tamque validum motiuum, vt ad auxilia efficacia perseuerantiæ adeo obtinenda iuuaretur? Congruæ quidem rationes istæ sed admodum efficaces non sunt. Prima de necessitate amandi peccatum non vrget si Christus absolutè ante illud præuisum decretus sit, & conditionatè solum Redemptor passibilis, si peccatum posteriori signo eueniat, vt plures Theologi censent: sed nec si absolutè etiam passibilis Redemptor absolutè pro priori ad peccatum fuerit decretus: sat enim erit Deo velle peccatum permittere, vt causa, & intentio redemptionis possibilis Deus non cadat; etsi absque peccatis nequeat obtineri, vt de peccati permissione cum Soario licet propria ratione dicemus d. 5. de effectis prædestinationis illum prædestiationis effectum esse ostendentes. Ad reliqua constat decreto & habito post peccatum Redemptore tanto motiuum adeo excellens potensque Deo extitisse, vt efficaciter ad gloriam prædestinatos, alias absque ipso non eligendos. Ex dictis autem ad primum constat gloriam prædestinatorum per merita pœnitentiæ aliáve quæ peccata supponant vel prædestinatorum vel aliorum ipsos per iniuriam & nefas exercentium efficacem esse posse, quin Deus ex ea velle peccatum cogatur, vt idem Daza obiiciebat.

8. Denique ex Vasq. alij opponunt antecedentē voluntatē & intentionē gloriæ æqualem esse ex scriptura in Deo, pro prædestinatis, & reprobis, respectu quorum efficax non est vt patet. Ergo nec pro prædestinatis; sed illud *vult omnes homines saluos fieri*, non probat intentionis salutis pro vtrisque æqualitatem, cum absolute verum sit, vtrorumque salutem à Deo intendi, etsi impensius prædestinatorum salus intendatur: quod ab huius intentionis efficacia intrinseca præscindendo satis verosimilius respondet Soarius quam admittendo vnam salutis intentionem pro omnibus æqualem, addendoque efficacem aliam pro prædestinatis vt admittit citato loco & putat probabiliorem 1. p. tract. de prædestinatione: etenim nemo absque noua ratione, & ex se solum ipso rem eandem efficaciter simul, & inefficaciter intendit, multoque minus absoluta & conditionata voluntate cuiusmodi inefficacem voluntatem salutis omnium Soarius esse affirmat. Maxime cum ex intentione inefficaci illa communia auxilia efficacia ad actus honestos omnes, & meritorios dari à nobis à Deo possint atque haberi à Deo adæquata prædestinatio vt supponit vbique contra Dominicanos Recentiores, idem Soarius, immò ex eiusmodi intentione ad plures actus meritorios, & honestos virtutisque excellentioris, & absolute perfectiores, quam sit prædestinatorum plurium finalis pœnitentia & conuersio non paucis reprobis dantur: ergo & ex eadem inefficaci intentione poterunt dari dabunturque auxilia efficacia ad finalem pœnitentiam prædestinatis, quin efficax alia intentio salutis ipsorum præcedat. Ac tandem cum prædestinatis etiam auxilia sufficientia aliquot, & pleraque quandoque dentur, aliaque efficacia, atque alia aliis inter se, & ad eundem finem subordinata ex eadem certè finis intentione debent subordinari, & conferri, quin sufficientia ab inefficaci, efficacia vero ab efficaci conferantur: nequeunt autem ab efficaci sufficientia donari in Soaristarum sententia, qui inter auxilij conferendi, & intentionis ex qua confertur efficaciam proportionem requirunt, indeque electionis antecedentis prædestinatorum ad gloriam stabilire contendunt: ergo conferuntur, tam sufficientia, quam efficacia auxilia prædestinatis ex intentione, quæ ad ea omnia subordinata potens absolutè per Soarium est, inefficaci. Argumenta contra negantem nostram sententiam ab affirmatiuæ Patronis ex ratione petita seorsim non propono: quia certam. seq. contra vnamquamque ex duobus statuendis conclusionibus, dum ea dilucidam, proponam.

CERTAMEN VIII.

Duplici conclusione negans sententia stabilitur, & ab oppositis vindicatur.

1. DE facto prædestinati ante merita ipsorum præuisa non sunt ad gloriam efficaciter electi: ita eligi absolutè modo aliquo Soaristico possent. Habet Patronos quos dedimus cert. 2. n. 8. Probatur conclusio: quia per hos Doctores, cum quibus disputamus absque eiusmodi efficace antecedente electione prædestinati ad gloriam, & prædestinatio adæquatè, & totum subiudicium de salutis eius certo, & infallibiliter consequendæ negotium ex inefficace intentione salutis transigi, peragique à Deo potest: Ergò ex natura rei electio seu intentio illa efficax antecedens gloriæ prædestinati ad eius prædestinationem superfluit. At nullum est fundamentum ad asserendum electionem, seu intentionem efficacem gloriæ prædestinati ipsius prædestinationem, ac subinde merita absoluta de superfluo antecedere. Ergo non præcedit. Patet consequentia postrema: quia nihil superfluum ad rem aliquam admittendam de facto, & hic fundamento ad ipsam est. Antecedens vero postremæ etiam illationis probatur: quia neque in scriptura, aut Patribus eius electionis asserendæ fundamentum aliquod adest, vt ostendimus cert. 3 & 4. neque vllum à ratione est eiusdem asserendæ præsidium, vt ex rationum, quibus aduersarij vtuntur propositione examine, & solutionibus iam ostendo: Prima Soarij, & asseclarum ratio, intentio finis proportionata esse debet in connaturaliori prouidentia, quantum fieri absolute possit electioni mediorum, atqui magis proportionata est intentio efficax finis salutis, & gloriæ prædestinati, cum electione efficacium mediorum ad eius assecutionē, quam inefficax eius salutis, & gloriæ intentio: ergo connaturaliori prouidentia intentio efficax gloriæ, & salutis prædestinati eius prædestinationi præcedet, quam solum inefficax intentio. ergo efficax intentio de facto prædestinationem eiusdem prædestinati antecedit. Patet consequentia: quia in rerum prouidentia ea de facto admittenda est, quæ connaturalior esse deprehendatur. Cæterùm ratio hæc valde exugis est, & infirma: etsi enim proportio inter intentionem, & electionem, quoad efficaciam in connaturali, seu connaturaliori prouidentia seruanda admittatur (& gratis quidem, cum ex intentione inefficaci in connaturalissima prouidentia ab omnibus admissa efficax medij alicuius electio sæpe à Deo, & à nobis etiam habeatur) non infertur seruandam esse inefficacia intentionis, & obiecti electionis, seu medij electi, sed electionis ipsius, inter intentionem autem, & electionem ipsam quoad efficaciam proportio seruaretur, etsi electio medij solum sufficientis esset: siquidem medij illius efficax ea electio foret. Secundo iidem Soaristæ omnesque Theologi admittunt reprobis ex inefficaci intentione auxilia plura efficacia eligi conferrique de facto ad actus honestos, & vitæ æternæ meritorios: plura, inquam, etiam quam eligantur, & conferantur multis prædestinatis: ergò connaturali prouidentia non requiritur ea proportio

proportio efficaciæ inter obiecta electionis, & finis intentionem. Dices: proportionem eam requisitam non esse inter efficaciam mediorum ad intermedia quæque obtinenda, & finis intentionem, sed inter efficacia media ad finem intentum v.g.gloriæ, ad quem auxilia illa efficacia reprobis data ad actus honestos intermedios efficacia absolutè non sunt: siquidem cum gloriæ intentæ assecutione, & obtentione absoluta non coniunguntur: Contra tamen est, quia Soarius ipse, & assecłæ admittunt ad effectus plures per causas naturales,interuentu etiam liberarum obtinendos, ad pluresque actus nostros liberos indifferentes, immò solum moraliter honestos, nec vitæ æternæ (in eius doctrina) meritorios,inefficaciter solum à Deo intentos, media efficacia, & intentum ab ipso effectum habitura, disponi,& eligi ab ipso, atque donari: ergo non requiritur in connaturali prouidentia proportio, quoad efficaciam medij electi ad finem intentum,cum ipsius intentione.

2. Tertiò: connaturalior hæc prouidentia ex proportione seruata,quoad efficaciam intentionis,& electionis inter sese, & cum auxiliis, seu mediis ad finem intentum absolutè per illa de facto obtinendum impugnatur à priori. Etenim, vbi, nec causis, nec mediis aliquid virtutis, aut debitæ dispositionis in aliqua prouidentia à Deo suppletur, nihil connaturalitatis eiusmodi prouidentiæ potest deficere: ergo neque potest esse alia, quæ respectu illius sit connaturalior, consequentia est legitima: quia eo, cui in aliqua linea, & ordine nihil deficit, nihil in eadem linea potest esse perfectius & maius: siquidem id, quo in ea linea, & ordine ab alio superaretur, ipsi in ea linea, & ordine deficeret: contra id, quod in antecedente ad consequentiam supponitur: iam antecedens ipsum ex terminis euidens est. Siquidem maior, minorve connaturalitas prouidentiæ ad aliquid præstandum, aut obtinendum ex eo, quod magis, aut minus, vel virtutis, vel debitæ dispositionis causarum, & mediorum ad illud habendum per prouidentiam suppleatur desumi necessario debet, atque vnicè potest: ergo summa prouidentiæ connaturalitas, & cui nihil deficiat connaturalitatis in linea, & ordine prouidentiæ connaturalis, inde solum desumi potest, ac debet, quod nihil per ipsam, siue virtutis, siue debitæ dispositionis ad aliquid intentum de facto habendum, causis, aut mediis suppleatur. Pergo iam ex discursu facto. Atqui per prouidentiam causarum, & mediorum, seu auxiliorum efficacium, quibus de facto intenta prædestinati gloria, & salus æterna obtineatur, atque eorum auxiliorum electio per scientiam mediam directa (& quod ipsum est prædestinatio illius) ex sola inefficaci intentione salutis à Deo habitam,nihil causis, & mediis, quibus salus obtinenda est virtutis, aut debitæ ipsis dispositionis à Deo suppletur: ergò ea prouidentia summe connaturalis est, & cui in linea, & ordine prouidentiæ connaturalis nihil deficiat,ac proinde,respectu cuius nulla alia connaturalior esse queat.Assumptum antecedens probatur: probata siquidem iam est consequentia ex illo deducta. Etenim inefficax intentio salutis, & gloriæ prædestinati intrinsecam, & naturalem virtutem habet ad mouendum Deum, eiusque voluntatem ad electionem mediorum, seu auxiliorum efficacium ad salutem prædestinati de facto, absolute, & cum effectu obtinendam, quin aliquid virtutis intentioni illi inefficaci ad electionem, neque huic ad auxiliorum efficacium appositionem neque his,& voluntati prædestinati ipsis instructæ ad obtentionem absolutam gloriæ per eam prouidentiam, seu prædestinationem à Deo suppleatur;insuper nec quidquam debitæ his causis mediis singulis, aut omnibus prædestinatione & prouidentia hac ex inefficaci salutis prædestinati habita à Deo suppletur. Quia,cum, tam electio illa mediorum, siue auxiliorum efficacium ad salutem, quam auxilia illa efficacia, ac demum salus indifferentia de sese sint, vt ex efficaci, vel inefficaci intentione salutis prædestinati apponantur, & proueniant: quare nec ipsis ex efficaci intentione salutis prædestinati prouenire, apponi, atque disponi determinatè, connaturale, ac debitum (Soario, & assecłis fatentibus) sit,nihil ea prouidentia, & prædestinatione habita à Deo ex inefficaci intentione salutis prædestinati suppleri,addi,vel omitti,euidens est.

3. Hæc fors Soarius præsensit: atque adeo videtur rationem hanc suam primam non adeo nudam, & simpliciter efformasse, sed aliis etiam terminis, & adminiculis vestitam, & implexam, vt eorum multiplicitate, & confusione lectoribus perplexitatem, & oppugnaturis faceret difficultatem. Sed pars ea iis, qui non satis solida, minusque solide probant, ac tuentur, vulgaris, ac trita,nunquam nos decipiet, si singulatim terminos omnes adiunctos euoluamus, & quid, quantumque vnusquisque valeat examinemus. Adiungit ergo ad maiorem hanc connaturalitatem prouidentiæ, & prædestinationis ex intentione efficaci salutis prædestinati, quam ex inefficaci probandam: id quidem, etsi ex obiectiua dispositione prouidentiæ non requiratur, vt ostensum hactenus à nobis est,requiri tamen ex perfectione Dei prouidentis, eiusque beneuolentia; ac beneficentia speciali erga prædestinatos. Sed contra primum ex subiectiua Dei prouidentis perfectione,rogo ita arguentem. An eiusmodi prouidentia, vt efficacia auxilia ad intentam gloriam de facto obtinendam, eorumque electio non, nisi ex intentione efficaci salutis,proueniant,ita ad perfectionem subiectiuam Dei prouidentis spectet, vt, ni ita prouideat imperfectionem aliquam, siue debitæ ipsi perfectionis in prouidendo defectum Deus incurrat, necne? si primum: ergo,contra ipsum Soarium, nequit Deus ex inefficaci intentione salutis aliquem prædestinare, neque ad effectum aliquem nobis liberè obtinendum de mediis efficacibus prouidere,cum nequeat habere prouidentiam rei cuiusvis imperfectam debitave perfectione priuatâ. Si autem absq; vlla imperfectione positiua, vel priuatiua Deus ex inefficaci salutis,vel alterius cuiuspiam effectus liberè à nobis obtinendi intentione nos prædestinare potest, ac de mediis efficacibus ad illum de facto obtinendum prouidere, nihil ex Dei perfectione desumi potest argumenti, vt de facto non ex inefficaci finis intentione prædestinet,ac de mediis efficacibus ad finem certè & infallibiliter obtinendum prouideat, sed efficaci solum. Siquidem ex alterutra intentione,citra omnem impefectionem, eiusve vmbram de mediis efficacibus prouidebit:illud de maiore beneuolentia,& beneficentia, gratiaque Dei erga prædestinatos, quam erga reprobos leuissimum est, atque seipso nutans. Siquidem,vt vidimus d. 2. ex dictis controu.6. de prouid. citra efficaciam intentionis, & amoris gloriæ prædestinati potest esse in prædestinatum, eiusque salutem amor impensior,atque intentio maior. Ad beneficentiam vero, & gratiam ampliorem,posita etiam intentionis,& amoris æqualitate dari auxilia efficacia ex scientia conditionata prædestinatis,quin ex simili scientia, quæ reprobis congrua,& efficacia visa sunt, donentur satis fore: id quod non bene negauit Lessius de prædest. sect.5. n.51. Quod vero postremo affert Soarius Beatissimam Virginem in Deiparam antecedenter ad ipsius merita absoluta de facto electam fuisse iuxta Ecclesiæ versiculum. *Elegit eam Deus, & præelegit eam*: quasi illo *præ* ea efficacis electionis diuinæ antecessio denotetur: quod ipsum censet de Apostolorum electione ad Apostolatum ex illo Ioan. 15. *Non vos me elegistis,sed ego elegi vos.* Si autem eam dignitatem prius meruissent, quam Deus ipsis illam decerneret, ipsi potius elegisse Christum, quam ipsos Christus foret dicendum, quare vtrumvis negare singulare reputat Suarius, & absurdum: sed vtrumque negat Vasq. 3.d. d.cit.c.2.& 4. negandumque esse latè contra Soarium defendit: & quidem illud de electione efficaci Virginis in Matrem ante absoluta merita, ex illo Ecclesiæ versiculo *præelegit* debili consequentia deducitur. Tum, quia illud *præ* de antecessione æternitatis electionis ad effectum interpretari quisque absque impugnatione potest. Maxime, cum id de sanctis Virginibus aliis, Ecclesia etiam canat. Secundo, si Maternitas Virgini ex eius meritis, nec data nec conferenda erat, paritas non est ad electionem ad gloriam prædestinatis ob merita conferendam: sicuti neque ab electione in Apostolatum. Si autem ex meritis Dei Mater effecta est præcipua. Contra exemplum hoc, atque contra electionem ad gloriam stabit difficultas. Et tandem,his omissis,cum electio,& Virginis in Dei Matrem,& Apostolorum in Apostolatum ex sola antecedente inefficaci intentione disponi à Deo potuerit, vt post præuisa merita efficax electio haberetur: sicuti, & prædestinatio ad gloriam iuxta Soaristarum doctrinam, male ex eo,

quod electio ad eas dignitates Virginis, & Apostolorum pro Dei arbitrio antecedens eorum merita efficax fuerit, ita fertur, finisse etiam in prædestinatis ad gloriam electionem simulem: est siquidem à libera determinatione Dei circa vnum ad aliam omninò inconnexam cum illa ac disparatam determinationem eius liberam circa aliud, disparata etiam prorsus illatio.

4. Sit secunda conclusio, electio antecedens absoluta, & efficax ad gloriam in executione liberè à nobis, & contingenter obtinendam est impossibilis ac repugnans, ersi essentia sua per scientiam mediam reguletur, ac dirigatur, & quovis modo explicetur: ita Doctores pro prima concl. citati præter nostrum Ioan. Præpositum, qui stat pro affirmantibus in quæst. de possibili cit. loc. dub. 7. Porrò huius conclusionis probatio, prima probatio præcipua est: cum à potentia ad actum negatiuè irrefragabilis consequentia sit: est autem efficax ab euersione libertatis, & contingentiæ obtinendæ à nobis gloriæ in executione huius conclusionis probatio, mihique, non vtcunque efficax, sed euidens; si totum eius robur penetretur, exeratur; tametsi, vt vidimus eius vires totas non omnes eius conclusionis Authores collegerint, & exeruerint, vt, euasione ex præsuppositione essentiali scientiæ mediæ ad electionem illam dirigentis ab aduersariis tentata, eludi ita minus doctis possit, vt non videatur intentum concludere, idcirco in conclusione hac nostra expressi. *Etsi essentia sua electio efficax absoluta antecedens per scientiam mediam reguletur, & dirigatur*: vt nihil in eo præsidij, atque verosimilis effugij aduersariis esse præmonerem. Ratio autem est, quam dedimus contr. 4. de volunt. Dei d. 6. q. 2. à cett. 3. Vbi actuum nostrorum contingentium, ac liberorum præfinitiones, essentia etiam sua per scientiam mediam de ipsorum conditionata futuritione directas, ac regulatas, cum eorum libertate repugnare monstrauimus: quia, licet ratione scientiæ mediæ, & futuritionis conditionatæ præsuppositæ logicam solum, & consequentem necessitatem nullatenus cum absoluta eorundem contingentia, & libertate pugnantem, extrinsecus, atque à futuritione conditionata ipsorum mutuatam eiusmodi præfinitiones habeant, tamen ratione infrustrabilitatis connexionisque cum absoluta actuum nostrorum existentia & futuritione ita antecedentibus præfinitionibus absolutis essentialis, & intrinsecæ absolutam antecedentem naturæ necessitatem aliam absolutæ existentiæ, & futuritionis actuum nostrorum, eorumque subinde libertati repugnantem inducunt: ac proinde ex parte hypothesis adhibitæ statum alium conditionatum necessarium, ac minimè contingentem constituunt à contingenti illo, qui ex hypothesi auxilij indifferētis intrinsecè principij, & voluntatis solum constituebatur, fuitque scientiæ mediæ ad electionem illam dirigentis obiectum, atque ea etiam efficaci electione posita (non tamen antecedenter ex parte hypothesis adhibita) perstiteret: ex parte siquidem hypothesis efficaci illa electione antecedente ad gloriam adhibita statum alium futuritionis gloriæ non conditionatæ contingentis, sed necessariæ futuritionis gloriæ à prædestinati libertate prorsus independentis constituetur. Hoc argumentum ad formam pressius vrgebam citato loco, vbi præfinitorum ex directione, & regulatione scientiæ mediæ tentatas euasiones plures obturato præcluso, vt nihil hic oporteat repetere.

5. Et hæc quidem in quovis modo electionis, siue præcisiuæ à meritis, siue positiuæ à meritis dependenter ex parte obiecti efficaciter à Deo volitæ concludunt: Etsi enim præcisiua à meritis electio efficacia sua merita, seu opera nostra non pertingat: quare nec cum eorum absoluta existentia, vel futuritione connectatur, ac proinde neque eorum officiat absolutæ libertati, at vero cum existentiæ, & obtentioni absolutæ gloriæ prædestinati connexa de sese antecedenter natura, & causalitate præcisiua illa ex parte obiecti à meritis, & operibus prædestinati sit, gloria illa antecedenter ad merita non poterit non esse, vt bene Vasquez respondet 3. p. d. 23. Soario contendenti ex præfinitione, seu electione absoluta gloriæ præcisè prædestinati operum eius, seu meritorum libertatem non euerti: quod nusquam à se negatum, oppositumve contendi Vasquez ait, sed solum libertatem absolutæ obtentionis gloriæ à prædestinato eiusmodi electione antecedente pessum ire: quandoquidem antecedenter ad opera prædestinati libera non potest non ex efficaci illa electione absolutè gloria à prædestinato ita antecedenter præcisiuè ad gloriam electo obtineri. Quod ipsum dicendum est, licet electio illa dependenter ex parte obiecti à meritis disiunctim, hoc scilicet, vel illo à Deo habentur: siquidem cum necessitate antecedente etiam ad hunc, vel illum actum, aut opus nostrum, cuiusvis determinati, & singularis actus, aut operis exercendi, apponendique, absolutam perstare libertatem satis ostendimus contra de Incarnat. de libert. & merito Christi in operibus præcepti disputantes, & contra u. 4. de volunt. Dei d. 6. q. 3. de decreto, seu præfinitione disiunctiua ex parte obiecti agente. Cæterum cum in secundo modo electionis absolutæ, & efficacis antecedentis ad gloriam conferendam, obtinendamque à prædestinato dependenter à meritis, non à meritis vage, & disiunctiuè, sed singularibus, & determinatis illisque ipsis (iuxta Soarium supra) sit, quibus obiectis de facto est, nulla illis libertas, (quare nec meritum) ratione libertatis ipsorum secundario gloriæ obtentioni libertas poterit conuenire.

6. Tandem, etsi merita non in particulari, & determinata simul cum gloria ipsis obtinenda, sed vage solum, & disiunctim, efficaciter absolutè, & antecedenter à Deo intenderentur, nulla contrarietatis libertas, vt per finale aliquod peccatum positiuum damnaretur ita electo ad gloriam prædestinato maneret: ex ea quippe efficaci voluntate impossibile est Deo velle concurrere ad aliquem actum cum intento efficaciter obiecto incompossibile non minus quam si expressè actum incompossibilem esse voluisset: ea quippe actus, seu obiecti intenti & voliti efficaciter expressa & formalis nolitio alterius contra incompossibilis obiecti virtualis nolitio efficax est ipsius volitioni repugnans, & contradicens. Vnde quicunque aliquid incompossibile cum altero efficaciter vult, virtualiter vult efficaciter omissionem huius alterius incompossibilis, quæ proinde ipsi, si actus præcepti omissio sit ipsi imputatur ad culpam. Cum autem absque voluntate concurrendi siue positiua siue permissiua ex parte Dei absoluta, & quatenus per ipsum est efficaci concurrendi ad actum nullus actus positiuus esse à nobis antecedens possit, atque concurrendi ex parte sua ad actum peccaminosum finale atque prædestinati damnationem ob illud eiusmodi electione ad gloriam æquè exclusa efficaciter concurrendi ad illum à Deo ipsiq; impossibilis virtualiter fit, ac si formaliter & expressè efficaciter ad illum actum concurrere noluisset: Fit planè omne peccatum finale atque damnationem præsertim ob illud esse absolute in electo antecedenter ad gloriam ob merita etiam determinata & vagè perseuerantiæ finali coniuncta prorsus impossibile: quare & ipsi libertatis contrarietatem vt per peccatum finale positiuum damnetur, ita electo prædestinato eripi, atque aboleri, Atque his etiam Oxam, Gabrielis, Catherini, & aliorum de electione simili aliquorum eximiè prædestinatorum tantum, etsi temperatior mens confutata: cum nullius ita electi prædestinati contrarietatis libertatem posse subsistere absque electionis, & contrarietatis libertatem posse subsistere absque ostenderimus. Mittenda demum, nec memoria (ordinis impugnatione) digna in re præsenti videtur opinio doctissimi, Deum prædestinato quædam auxilia gratiæ, nimirū quib. series prædestinationis ipsius inchoetur, ex ineffi caci gloriæ intentione eligere, & donare, reliqua vero ex intentione efficaci: quæ proinde quasi ab ordinis illius medio mouere Deum ad electionem, donationemq; auxiliorum atque motione sua incipere operati: ea quippe opinio & factis impugnationibus obnoxia est, & absque vllo verosimili, & apparenti fundamento procedit dum partem prædestinationis, & ordinis auxiliorum ad ipsum spectantium, & quibus salus de facto obtinenda à prædestinato est, inefficaci intentioni, partem vero efficaci absque vlla necessitate, aut rationabili congruentia tribuit; immò vero irrationabiliter: cum omnium auxiliorum ordinatorum, & conditionatorum ad salutem de facto obtinendam, ordo, & dispositio ex eodem finis eius amore & intentione prouenire intelligi rationabiliter possit, ac debeat.

DISPV

DISPVTATIO III.

De causis diuinæ Prædestinationis.

1. DIVINÆ prædestinationis causæ hac disputatione examinandæ, indagandæ, atque statuendæ (eo scilicet sensu, quo internorum Dei affectuum causæ locum in bona, sanaque Theologia habent) ternario numero primaria diuisione claudiuntur, finalis, subiectiua, & efficiens. Subiectiua rursus in subiectiuam ex parte actus, nimirum, cui actus ipse internus prædestinationis diuinæ physicè identicè inest, ac pro imperfecto nostro intelligendi modo, concipitur inhærere, atque in subiectiuam ex parte obiecti dissecatur. Hæc autem subiectiua ex parte obiecti causa, nihil aliud est, quam rationalis creatura prædestinabilis, seu capax prædestinationis, atque, si de actu secundo loquamur prædestinata de facto à Deo causa item prædestinationis efficiens subdiuiditur in causam efficientem elicitiue, & efficientem motiuè, quæ omnium Philosophorum, Theologorum sententia ad genus causæ efficientis saltem reductiuè spectat: quia absoluta sui existentia vt causare absolute possit opus habet: efficiens causa elicitiuè prædestinationis, vt & cuiusvis actus, & operationis vitalis realis intentionis diuinæ, diuinam voluntatem, Deumque ipsum esse sicut & causam materialem, & cui prædestinatio physicè identicè insit ex prædicato actus vitalis, & operationis intentionalis diuinæ (cuius, vt talis idem esse debet, & efficiens elicitiuè, & subiectum) Deum etiam ipsum esse apertè conuincitur. Solum ergo de causa materiali obiectiuè, siue subiecto prædestinationis ex parte obiecti, atque de causa efficiente motiua ipsius potest esse controuersia, dum de causis prædestinationis disputatur.

2. Et circa prædestinationis obiectiuum subiectum in actu secundo eæ omnes creaturæ rationales sunt, quæ à Deo prædestinatæ de facto ab æterno fuere, siue Angeli, siue homines beandi: cum eis omnibus efficacium auxiliorum, *Beneficia, quibus certissime liberentur, Præscierit, ac præparauerit Deus*, quod ipsum prædestinasse de facto illos est, iuxta essentialem prædestinationis definitionem. De subiecto autem prædestinationis ad gloriam per merita absolute obtinendam, (vti omnes, qui sunt prædestinati, tam ex Angelis, quam ex hominibus ad rationis vsum peruenturi prædestinati fuere in actu primo loquendo, siue de subiecto prædestinationis eiusmodi capaci, certum etiam est rationales omnes creaturas quæ vocari à Deo congruè possunt, vt iustitiam, atque in ea perseuerantiam, ac tandem gloriam obtineant, subiecta prædestinationis ex parte obiecti in actu primo esse. Dubium autem est, an ita rebellis creatura rationalis esse possit, respectu cuius nulla omnino congrua vocatio in Dei omnipotentia adsit, quia omnibus, & singulis ac proinde toti auxiliorum possibilium cumulo sit restitura? Circa efficiens verò motiuum, prædestinationis disputari potest, de meritoria eius causa, occasione, conditione siue qua prædestinatio non esset. Rursus de causa meritoria ex parte ipsius prædestinati, seu alterius; atque de meritoria causa, vel viribus naturæ vel gratiæ, de conditione ex parte prædestinati apponibili, vel apponenda, vt prædestinetur.

QVÆSTIO I.

An repugnet creatura absolute imprædestinabilis à Deo?

INquiritur de absoluta repugnantia: moraliter enim saltem repugnare, concors etiam nostrorum (apud quos solum quæstio locum habere potest) Doctorum, & vera sententia est. Pendet autem quæstio (ni eadem sit) ab ea: an repugnet creatura toti auxiliorum omnium possibilium coniuncto, seu collectioni restitura? Si enim ea non repugnet neque eius absoluta imprædestinabilitas in ordinaria prædestinandi prouidentia, principiis nostris (quæ prædestinationem omnem scientia conditionati consensus sub auxilio aliquo regulari docet, nec præfinitiones etiam Soariſticas necessarias ad prædestinationem admittit) repugnabit.

CERTAMEN I.

Ad pleniorem quæstionis sensum notata, & placita Doctorum.

1. SVpponendum est: voluntatem quantumvis rebellem, & ad peccandum obstinatam, non solum in tota auxiliorum gratiæ possibilium collectione, sed in quovis eorum habere ad non peccandum, & obseruandum præceptum, siue positiuum, siue negatiuum sit, quod instet, sufficientem potestatem. Alioqui neque in præcepti obseruatione mereretur, neque in transgressione peccaret contra id, quod quæstio supponit. Siquidem obseruare absolute non posset, nec posset non transgredi: quare operis prohibiti omissio, præcepti autem appositio ex antecedenti necessitate oriundæ, non è libertate absoluta necessaria ad moralem honestatem, & meritum, turpitudinemque, ac demeritum à voluntate altervtra ex illis foret. Ex quo constat quæstionem hanc non esse, an possibilis sit creatura de se determinata antecedenter ad peccandum? Quæ in terminis, vt vidimus implicat: sed an sit possibilis creatura, quæ etsi natura sua ad peccandum, cum quovis seu omnibus ac singulis auxiliis determinata non sit: immo vero cum singulis non peccandi compos, & potestatis antecedentis ad peccandum vel non peccandum sit; tamen de facto cum singulis, & omnibus pro praua suæ libertatis determinatione, & indifferentis potestatis suæ vsu, & quolibet ipsi dato sit peccatura: quemadmodum, etsi cum auxilio inefficaci, & sufficienti solum, voluntas Petri v. g. possit non peccare pro suæ libertatis abusu de facto peccabit, si detur: si enim ita res habeat cum singulis & omnibus eius prædestinatio, quæ scientia conditionata regulanda in nostris principiis est, erit impossibilis, atque creatura illa imprædestinabilis.

2. Inde notandum secundo est discrimen, vel summulistis, siue Dialecticæ candidatis notum, suppositionis terminorum confusæ, & determinatæ: etenim ex eo, quod propositio vera in suppositione confusa alicuius termini communis sit non infertur in suppositione eiusdem termini communis determinata veram aliam æquisonantem fore v. g. *Alter oculus requiritur ad videndum; ergo hic oculus requiritur ad videndum vel hic oculus requiritur ad videndum* minimè infert; sed hunc, vel illum requiri, vt suppositione eius termini confusa significabatur, vnde variatis termini suppositionibus præfati ascensus, descensusque inutiles ad inferendum sunt;

sunt, ascensus inquam à negatiua propositione termini determinatè supponentis ad aliam termini supponentis confusè: alioqui ab oppositò consequentis ad oppositum antecedentis in argumento descensus facti à suppositione confusa ad determinatam consequentia non teneret, vt tenere ex Aristotele & summulistis debet, descensus autem affirmatiuus à confusa ad determinatam non valet, vt vidimus. Contra verò ascensus à suppositione determinata ad confusam affirmatiuus valet, verbi gratia, *Alter determinate oculus requiritur ad videndum hac visione: ergo hic, vel ille requiritur ad hanc visionem*: Quia ratione vnius de disiuncto alterutrius verificari propositionem necesse est; atqui descensus negatiuus à suppositione confusa ad determinatam rectus etiam, & validæ consequentiæ est, verbi gratia. *Neuter oculus requiritur ad hanc visionem*, ab altero nimirum binarij alterius, vel ab vtroque essentialiter pendente: ergo *neque hic oculus requiritur, neque alter oculus requiritur ad illam*; Alioqui ab oppositò consequentis ascensus affirmatiuus factus à suppositione determinata ad confusam non teneret.

3. Ex harum suppositionum diuersitate declarata, altera similium, diuersi tamen generis suppositionum diuersitas valde etiam ad præsentis quæstionis intelligentiam, & decisionem conducens explicanda est, qua æque faciles, atque fallaces pro affirmatiua sententia paralogysmi præcaueantur. Terminus quippe communis signo vniuersali affectus dupliciter potest supponere: & distributiuè pro singulis termino illo communi significatis, & collectiuè, seu pro coniuncto omnium, siue omnibus coniunctim acceptis, & in his etiam, quod de accepto coniunctim termino verificatur, verificari de omnibus ac singulis distributiuè sumptis non est opus: nec de aliquo seorsim indiuiduo; neque, quod de omnibus, & singulis seorsim, & distributiuè negatur negari de coniuncto ex illis conflato necesse est: immo neque, quod affirmatur de eis distributiuè sumptis de eis coniunctim, & collectiuè sumptis verificari debet, vt mille exemplis obuiis patet. Quare ex vna ad alteram suppositionem ascensu, & descensu argumentari non licet; quin potius, quandoque verificatio alicuius prædicati de indiuiduo determinato, vel indiuiduis omnibus distributiuè sumptis infert eiusdem prædicati de omnibus simul falsificationem. Ecce omnis actus voluntatis diuinæ determinatè, & distributiuè sumptus imperabilis à Deo est, implicat autem omnem eius actum coniunctim nullo excepto imperari: siquidem nulla esset in Deo libertas, & imperium primum, primum imperium (manifesta contradictione) non esset. Hoc inquam notatum nostram quæstionem expedit: sine quo in terminis videretur implicare. Supposuimus enim numero primo, omne auxilium gratiæ ad vitandum peccatum, & obediendum legi, siue præcipienti, siue prohibenti, ad peccandum, potestatem liberam voluntati relinquere, cui coniungi cum legis transgressione, & peccato proinde non repugnet; cum autem id respectu omnium, & singulorum verum sit, potentia peccandi omnibus, & singulis positis videtur supponi; cui subinde supposito repugnet voluntatem aliquam omnibus auxiliis, & singulis non posse absolutè resistere, vt nonnulli negantis sententiæ concedunt: quibus absque hoc notato, locus præsenti quæstioni, & negatiuæ sententiæ non videtur patere. Patet autem amplissimus hac suppositionum diuersitate de omni auxilio distributiuè, & de omni auxilio coniunctim accepto, vt ex dictis constat, ampliusque ex dicendis patebit.

4. His præmissis nostrates, non admodum antiqui, Doctores, vt iam memorando Dominicanorum contra efficaciam auxiliorum ab extrinseco nostro consensu argumento expeditius occurrant, asserunt: non repugnare rationalem creaturam omnibus, & singulis auxiliis gratiæ ad non peccandum, & honestè operandum etiam coniunctim sumptis, restituram, si darentur, & à Deo proinde absolutè imprædestinabilem: quare, & hoc quod ex nostra de auxiliorum efficacia opinione, tanquam rem absurdissimam deducere Dominicani contendunt, nihil absurdi continere. In hanc sententiam visus est inclinare Soarius libro tertio de auxiliis capite 14. numero 16. eius sequacibus prælucens. Eum vero ex instituto docuerunt nostri etiam Herize prima parte, d. 22. numero 18. Arriaga prima parte, d. 36. sectione prima, numero quinto, & in manuscripto plures Recentiores, in quibus sæpe à nobis impugnati Complutenses, qui aliquam ex eis existere futuram negant. Alij vero eius sententiæ assecłæ de existentibus, extituris, & præteritis nihil certo definiri posse arbitrantur: & sic quidem verosimilius ex ea sententia philosophantur. Admissa enim eius creaturæ rationalis possibilitate, cum ex eo genere aliquam condere, vel nullam ad diuinorum decretorum arcana pertinere res puræ diuinationis est alterutrum asserere & quod Dei reuelatione, & prophetia (quæ de neutro hactenus est) egeat, vt non ineptè alterum asseratur. Scio Recentiores in negatiuam sententiam de præteritis, præsentibus, & futuris metu locorum scripturæ, & Patrum, quæ pro negatiua sententia de eiusmodi rationalis creaturæ possibilitate ab eius Patronis circumferuntur actos fuisse, vt ea de factis à Deo, & facienda explicent; nullo tamen operæ pretio, vt iam ex dictis clarebit.

5. Opposita vero sententia negans creaturam rationalem toti auxiliorum omnium possibilium collectioni, & coniuncto restituram, si donentur, ac subinde absolute à Deo imprædestinabilem esse possibilem, verior, securiorque longe est: eam quidem contra nostram de efficacia auxiliorum ab extrinseco sententiam, vt dogmaticam supponunt Dominicani omnes (quasi eiusmodi nostra sententia, in oppositum errorem cogamur) ea prope modum transcribentes, quæ nostræ de efficacia auxiliorum ad id inferendum præscripsit eximius noster Doctor Soarius, vbi proxime. Verum affirmantem sententiam, vt minus certe vera sit, aut sua probabilitate non carere, proculque ab errore esse, & nostrorum qui eam defendunt authoritas & discursus satis ostendunt. Eidem negatiuæ sententiæ eisdemque fundamentis adhærent Franciscani pauci à sua Scotica schola, vt alias ostendimus deficientes: qui, etsi cum Scotistis reliquis auxiliorum efficaciam in physica prædeterminatione poni execrentur; tamen in Dei antecedenti omne libertatis nostræ exercitium præfinitione collocant, neque à nostræ voluntatis vsu libero desumi posse arbitrantur: idque ex eo, quod, alias, rationalis creatura à Deo absolutè imprædestinabilis esse posset, in primis, mutuato etiam ex Soario nostro discursu, confirmant, omnium argumentorum contra physicam prædeterminationem, quam mordicus negant difficultatum (vel ipsis insuperabilibus) se vltro inuiscentes; immo eidem Dominicanorum de auxiliorum efficacia sententiæ. Hi siquidem tandem non in nuda physica prædeterminatione, sed, vt coniuncta cum diuina præfinitione collocant de nostro consensu. His vero circa efficaciam auxiliorum sententiis ablegatis, negatiuam in re præsenti sententiam tenent Soarius citato loco, vbi, etsi in vtramque anceps, in hanc tandem propensior inclinat; indubius vero eam determinate tuetur tom. 2. de gratia cap. 24. numero 18. Didacus Ruiz de Montoya tom. de prouidentia d. 6. & 7. per totas, & d. 11. sect. 4. numero 9. & d. 39. de prædestinatione per totam: Ægid. Koninx libro primo de actibus supernaturalibus d. 2. dubio 7. numero 98. & 112. Vbi eam sententiam nostrorum omnium esse ait, qui homines prædestinati ad gloriam, vt coronam, ante præuisa absolutè merita defendunt, sequuntur, & ingeniosi in manuscriptis Recentiores.

CERTA

CERTAMEN II.

Nostra hæc negativa sententia ab authoritate Scripturæ, & Patrum firmissimè fundatur.

1. Obuia sunt, tam apud Dominicanos, quàm apud nostros, præcipuè apud eruditissimum Ruiz, Scripturæ, & Patrum testimonia, quibus negans nostra sententia statuitur: quia tamen omnia tædet transcribere, ponam, quæ satis superque ad eam suadendam sint selectiora, notans vbi reliqua legi possint Prouerb. primo. *Cor Regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud.* Vbi Regis corde, scilicet potentissimi, maximeque sui iuris, & potestatis inter reliquos homines, & suo libito obstinatè addictissimi, & effrenis, & exemplo cuiusvis creaturæ obstinatissimæ, & rebellis voluntatem significat à Deo absolute pro sua voluntate flexibilem, nec mediorum omnium, seu auxiliorum possibilium collectioni restituram: quare nullam à Deo absolute imprædestinabilem esse: inde friget aduersariorum Rectitudinem euasio: nempe, eius loci sententiam ad existentes, præteritas, & extituras rationales creaturas restringentium: in qua etiam interpretatione, & inepta diuinationis plurimum est, cum sine fundamento nullam rationalem creaturam ex illis à Deo rebellis eorum sententia possibilibus creatam fuisse, aut fore creandam statuatur, & à Patrum, qui indefinitè, ac proinde vniuersim de omni creatura rationali, nulla excepta eam sententiam intelligunt, interpretatione aperta dissentio. Tertiò ratione à Patribus pro ea sententia statuenda subiunctæ è Dominio Dei in rationales creaturas earumque opera peruntur, quæ sane de nulla earum, vel de omnibus probant, cum nulla earum Dominium Dei valeat subterfugere. Quartò idem suadet exemplum, quo Salomon eam sententiam explicitam voluit, de aquarum diuisione in eam quam voluerit Agricola partem: inquit enim, *sicut diuisiones aquarum ita cor Regis*, qui nimirum, sicut diligenti, & diuidenti aquæ, ne hac, vel illac eas deducat resistere nequeunt, nec Dei voluntati potest resistere: eo tantum excepto, quod Agricolæ aquæ neque antecedenter resistere valent; cor autem, seu rationalis voluntas consequenter solum resistere nequit; possunt autem antecedenter si ipsi libertatis iura seruentur: & hanc quidem potestatem Dei, qua eos, quos voluerit ad nutum parere Deus facit quantumvis rebelles Christus Dominus illa cœnæ nuptiarum parabola expressit, verbis hisce Luc. 14. *Compelle eos intrare huc*: Quare ex vtroque testimonio sententiam nostram deducunt Patres innumeri recitati à nostro Ruiz locis proxime datis. Monitum tamen lectorem velim his, & iam subiiciendis scripturæ Patrum, & Scholasticorum testimoniis nostrum Ruis citatis locis, & aliis præfinitionum diuinarum erga nostros liberos actus scientiæ conditionatæ innitentium possibilitatem, & erga eorum plures existentiam probare, id quod nullatenus ex illis deducitur, sed solum media illi ad certam consecutionem, respectu cuiusvis rationalis creaturæ supereste: quare nullam absolutè ab ipso imprædestinabilem esse posse, quod solum in præsentiarum disputamus.

2. Tertius locus esto Ioanne 3. *Spiritus vbi vult spirat*: Quo exemplo spiritus Sancti potestas ad regenerandos pro sua misericordia per gratiam, & iustificationem homines quoscunque aptissime explicatur. Etenim, sicut ventis omne spatium, locusque patet, vt illac perfluet, ita, & Spiritus Sancti inspirationibus rationalis quæque creatura: vt Patres, & Commentatores ibi. Huic sententiæ consonat alia Ioannis 5. *Sicut Pater suscitat mortuos, & viuificat, ita Filius, quos vult, iustificat.* At nullus mortuus esse potest à Patre absolute insuscitabilis: ergo nec peccator à Filio per suam gratiam absolute inconuertibilis, & iniustificabilis, subinde neque absolutè imprædestinabilis. Quartum testimonium sit S. Matthæi 3. *Potens est autem Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.* Vbi lapidum nomine durissimam quanque voluntatem creatam, & cor saxeum intellexit, docuitque Dominus Dei gratia emolliri, atque in Abrahæ filium per fidem, & gloriam euehi illud posse. Alludit autem locus iste repetitæ sententiæ ab Ezechiel. capite vndecimo. *Auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum*, & capite 36. *Auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.* Potest autem præstare, quod promisit, etiam durissimis, & præstitit. Quintus locus est ex Lucæ 18. vbi præ Dominicæ contra huius sæculi diuites sententiæ admiratione rogantibus, *Quis potest saluus fieri?* Respondit Dominus. *Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.* Ergo citius, quæ possibilia apud homines sunt, erunt possibilia apud Deum: atqui nulla est creaturæ obstinatio possibilis, quæ ab illa auxiliis gratiæ præuenta auferat antecedentem bene operandi potestatem: ergo, nec quæ à Deo auferat liberam antecedentem potestatem faciendi per auxilia gratiæ suæ, vt creatura quævis rationalis bene operetur. Sextus locus è plurimis scripturæ testimoniis desumitur, in quibus voluntati Dei à nemine resisti posse expresse traditur. Ad hæc Euangelij loca vide Patres plures apud Ruiz citatis locis, & compendiosius, ac facilius apud Catenam auream Sancti Thomæ. Genes. 50. *Num Dei possumus resistere voluntati?* Vbi, de liberis fratrum actionibus prauis, & voluntate Dei solummodo permissiua, nedum intentiua, & prædestinatiua, est sermo Iudith. 16. numero 17. *Tibi seruiat omnis creatura: quia dixisti, & facta sunt: misisti Spiritum Sanctum tuum, & creata sunt; & non est qui resistat voci tuæ.* Quibus continetur argumentum Chrysostomi mox referendum. Esther 13. *Domine Domine Rex Omnipotens: in ditione enim tua vniuersa sunt posita, & non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israël.* Multa autem libere facienda à Rege erant vt Israël saluaretur: & neque in eis qui Dei voluntati resistat esse posse ait, ac Patres de vniuscuiusque salute eam repetunt sententiam. Posset autem Dei potestati, & voluntati salutem illam faciendi creatura aliqua ex possibilibus, qui omnium mediorum & auxiliorum gratiæ ad eius salutem intentum obtinendam esset restitura.

3. Septimus locus ex 9. ad Rom. *An non habet potestatem figulus ex eadem massa facere quidem aliud vas in honorem aliud in contumeliam?* Ad quæ Petrus Diaconus de Incarnatione, & gratia capite 7. *Alios saluat gratuito dono; alios derelinquit iusto iudicio qui potestatem habet ex eadem massa facere*, & cætera, & infra: *Miserebor cuius miserebor.* Et sane si locus iste quoad exemplum adhibitum de hominum prædestinatione gratuitæ Dei voluntati possibili sit de Angelorum etiam prædestinatione, qui plus quam specie ab hominibus existentibus, immò, & possibilibus differunt, & est & ob identitatem rationis probat: quare citius non de existentibus solum sedet de possibilibus hominibus, & creaturis rationalibus ob rationis etiam identitatem probabit. Et sane eorum verborum hebraismus nulla prædestinati præ reprobo habita ratione præ solo Dei nutu prædestinandum significat, quod vulgata Exodi 33. Vnde desumptus à Paulo locus est, magis expressit. *Miserebor cui voluero: & clemens ero in quem mihi placuerit:* nullo meæ voluntati substracto, aut misericordiæ incapace. Concludit autem Paulus. *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei:* Cum ergo respectu rationalis creaturæ prædestinationem Dei gratuitum donum esse ex his locis dogmaticè colligatur: nec possit gratuitum donum esse, nisi donanti possibile sit, prædestinationis

cuiusvis creaturæ possibilitas, atque adeò coniuncto auxiliorum gratiæ aliquod necessario Deo esse, cui saltem vnaquæque restitutura non sit, videtur dogmaticè etiam asserendum. Rursus tota prædestinandi ratio in Dei misericordem voluntatem reducenda, est ex his locis, ac subinde in eius voluntatis omissionem prædestinationis negatio: at respectu rebellis tuæ creaturæ in eius incapacitatem, non autem in voluntatis illius, erga illam impossibilis, omissionem reduci potest. Tertio pende illud etiam Pauli, *Cuius vult miseretur*, vbi electio subiecti, cuius misereri velit, per ampla Deo tribuitur nulla rationali creatura excepta: quare nulla est, cuius misereri prædestinatiuè Deus nequeat.

4. Octauus locus ex 2. ad Corinth. 9. *Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, vt in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum.* Cui consonat alter ad Ephes. *Qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus, aut intelligimus.* Hæc porrò de existentibus præteritis, & futuris de facto intelligi vetat. Primum: quod eadem via, qua de possibilibus aliquibus de aliquibus, quæ, vel sunt, vel fuerunt, vel erunt, negari poterunt: cum non constet, cuiusnam generis & duritiei absolute existentia sint condita omnia, vel condenda quod si incertum esse hoc dicas: & scripturæ testimonia incertæ (quod hæreticum est) veritatis erunt. Secundo: quia de omnium obstinatissimo Pharaone Rege, qui extitit, dictum est Exod. 9. *Idcirco autem posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam, & narretur nomen meum in omni terra.* Quin ad fortitudinis, & potentiæ suæ ostensionem naturæ Pharaonis obstinationi, & duritiei de suo ob durationem adiunxit. *Ego indurabo cor Pharaonis*, quod sic non durissimis, & maximè rebellibus possibilium voluntatibus hominem elegisset inanis esset, ac vana potentiæ, ac fortitudinis suæ ostentatio: non secus ac si quis homo, vt omnium fortissimum, & validissimum se ostenderet, singulare certamen, non cum vno ex robustissimis viro, sed cum aliquo ex communibus, vel non à Deo robustis homine iniret. Tertiò rationes eius sententiæ in eis testimoniis assignatæ sunt, Dei omnipotentia, & dominium in creaturas omnes, etiam rationales, quæ nulla rationalis creatura potest subterfugere. Hæc semel summatim ad euasiones similes testimoniis sequentibus Patrum præcludendas dicta volumus. Rectè igitur Gamaliel. Actor. 5. Iudæis discipulos persequentibus dicebat. *Quoniam, si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissoluetur: Si vero ex Deo est non poteritis dissoluere illud:* Etsi rebellibus fidei voluntatibus deterrentia ab illa mala in illos depluant omnia.

5. Vulgata satis ad rem præsentem est illa Hieronymi Apostatæ Iuliano superfacili, ac subita Sancti Matthæi ad Discipulum è Telonio à Christo Domino attractione respondentis sententia. *Dominus omnium creaturarum*, (nec tantum earum, quæ sunt quod satis ad harum attractionem præ suo nutu erat) *Ad se trahere poterat quos volebat.* Celestinus Papa, epistola secunda, ad Episcopos Galliæ capite secundo. *Desperat de Clementia Dei qui eum ad subueniendum morienti sufficere, vel in momento,* (nedum toto vitæ spatio, atque aliqua ex innumeris occasione) *posse non credit:* Vti aduersarij non credunt. Magnus Basilius apud Petrum Diaconum de Incarnatione, & gratia Iesu Christi capite octauo. Hanc Ecclesiæ totius Græcæ orationem refert. *Malos, quæsumus, bonos facito, bonos in bonitate conserua: omnia enim potest. Quem enim* (nullo vtique excepto) *volueris saluas, & non est qui resistat tibi.* Ecce rationem, & sententiam verbatim etiam orationis Mardochæi citato capite 13. Esther. S. Ambrosius libro septimo, capite tertio, in Lucam. *Dominus quos dignatur vocat. Si voluisset ex indeuotis deuotos fecisset: Dominus quos dignatur vocat* (sub. inferius) *& quem vult Religiosum facit.* Omnium luculentissime Sanctus Chrysostomus Iudith argumentum memoratum huic sententiæ adiunxit his verbis Homilia 2. in Psalmo 50. columna 5. *Si Deus dixerit adultero: iam nolo, vt adulter sis; verba statim verterentur in opera. Si dixerit fornicatori: cessa ab immunditia tua: illico mens eius in melius mutatur: & vt scias, quia ita est, dixit, fiat cœlum: & factum est cœlum; præcepit fieri terram, & verbum eius in opere cessit. Volo fieri luminaria, statim facta sunt, & opus completum est cœlum: Sol, & Luna præcepto eius consumant cursum suum: volo fieri Angelos, & in puncto horæ tot millia facta sunt. Et, qui ex nihilo hæc omnia fecit, si vult sermone suo, tua peccata non valet soluere, & post pœnitentiam in Angelicum constituere gradum? &c. Si Deus voluerit nullus impediet.* Pende cœlum, terram, astra, &c. è possibilitate vocata, vt Dei voluntati obsequerentur: quare, & quamvis rationalem creaturam è possibilitate etiam vocatam Dei voluntati, vt saluetur de facto, obsecuturam: quia ipsi medis, quibus obsequatur, & per quæ absolutè prædestinatur minimè deerunt Cyrill. Hierosolymit. fin. præfin. ad Catheches. *Potens est Deus qui nouit corda ipsa & scit quis sit verus, qui vero simulator germanum quidem suum seruare: hypocritam vero fidelem efficere si modo cor illi præbuerit.* Ipse Deus & Cathechesi. pluribus gratiæ effectibus enumeratis post medium concludit. *Respice magnum hunc Præsulem, & gratiarum Parochum* (Dispensatorem) *Deum: quomodo in vniuerso mundo alij quidem castitatem, alij studium pertinatis, &c. tribuit.* Prudentius in Hamartigenia post med. vniuersim canit.

Inuitone aliquis potis est, peccare Tonantes
Cui facile est in corde hominis compunere sensus
Quos libeat, fibrasque omnes animare pudoris
Pulsibus, & totum venis infundere honestum?

CERTAMEN III.

Sanctus Augustinus cum Asseclis Patribus pro eadem stat, certatque sententia.

1. OMnium verò luculentissimè, & frequentissimè in hanc scripsit sententiam virtutis gratiæ Dei Encomiaster eximius Augustinus, & in primis veritatem Magistri sui Ambrosij sententiam, non semel, sed bis, laudat, & vsurpat: videlicet de bono perseuerantiæ capite 19. & 1. de gratia Iesu Christi capite ab. exclamans. *O censura hominis Dei ex ipso homine sumpta gratiæ Dei*: De correptione, & gratia capite 12. sub initium. *Deo volenti saluum facere nullum hominis resistit arbitrium: sic enim velle, vel nolle in volentis, aut nolentis est potestate, vt diuinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem.* Inferiùs culè. *De ipsis hominum voluntatibus, quod vult, cum vult facit.* De bono perseuerantiæ capite octauo. *Possibile est Deo auersas, & aduersas in fidem suam hominum conuertere voluntates, & in eorum cordibus operari, vt nullis aduersitatibus cedant, neque ab ipsa aliqua superati tentatione discedant.* 11. de Genes. ad litteram capite 10. de perditissimis etiam reprobis sic. *Posset ipsorum voluntatem in bonum conuertere, quoniam Omnipotens est?* posset plane (non autem à Deo plane posset in aduersantium sententia, cum, ex illis à Deo rebellibus creaturis eorum aliqui fierint, necne? planum non sit) *Cur ergo non fecit? quia noluit, cur non voluerit penes ipsum est Deum.* Non erit autem penes ipsum nolle conuertendam, sed penes ipsam illam nullo auxilio conuertendam. 14. libro de gratia, & libero arbitrio capite 14. *Illissime credimus etiam peruersas, & fidei contrarias voluntates Omnipotentem Deum posse conuertere, & cætera: Sed, nisi posset Deus etiam duritiem cordis auferre, non diceret, auferam ab eis cor lapideum, &*

dabo eis cor carneum, capite 97. Enchirid. *Vbi est illa omnipotentia, qua in cœlo, & in terra omnia, quæcunque voluit, fecit, si colligere filios Hierusalem voluit, & non fecit? An potius, & ea filios suos ab ipso colligi noluit? sed ea nolente filios eius collegit ipse, quos voluit*, &c. Post reliqua vero concludit. *Quis enim, tam impie desipiat, vt dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, & quando voluerit, & vbi voluerit eos bonum non posse conuertere?* Vbi præter claritatem sententiæ illius, *Tum impie desipiat*, profunditatem expende: impietas enim debitæ Deo, eiusque potentiæ, & veritati obseruantiæ aduersatur: insipientia vero, siue (vt sic loquar) desipientia, non, nisi rationis luminis euidentiæ naturali repugnans error est: ergo euidens naturæ, & rationis lumine est, nec solum dogmatice, & ex fide certum, Deum potuisse conuertere omnes, & singulos filios Hierusalem, qui de facto exiterunt (eos etiam, quos non conuertit, quantumuis durissimos, & rebelles) si eos etiam conuertere voluisset. Atqui id nequit esse naturæ lumine euidens, nisi omnes, & singulos ex possibilibus posset conuertere de facto, & conuerteret, si vellet: ergo nemo est ex possibilibus, qui omnibus coniunctim auxiliis resisteret, si Deus illum conuertere per illa vellet: ac subinde nemo est possibilis, quem Deus absolute prædestinare non posset: subsumptum patet; reliqua enim inofensè peruia rationi sunt. Etenim, si non omnes, & singulos è possibilibus posset de facto conuertere, & conuerteret, si vellet Deus: cum incertum, naturæ saltem lumine, sit, an ex his, vel ex mollioribus fuerint Filij Hierusalem, qui de facto exiterunt, hos omnes conuertendos esse pro Dei incarnati voluntate naturæ lumine euidens esse nequit: siquidem si ex illis durissimis aliqui exiterint (quod incertum naturæ lumine, immo, & absolute etiam, per aduersarios plures, & prudentiores est) omnes pro Dei voluntate conuertendos fuisse repugnat.

2. Huic eidem sententiæ insistit de bono perseuerantiæ, cap 14. post initium adsonat scribens. *In massa perditionis Tyrios, & Sydonios fuisse relictos, qui etiam credere potuerunt, si mira illa Christi signa vidissent.* Positi autem à Christo sunt in obstinatorum exemplum, & duritiei Iudæorum exprobrationem. De his autem etiam præ Tyriis, & Sydoniis obstinatis, & durissimis subdit inferius. *Nec istis obfuisset, quod non poterant credere* (consequenti nimirum impotentia) *si ita prædestinati essent, vt eos cæcos Deus illuminaret, & mduratis cor lapideum vellet auferre.* Et libro primo ad Simplician. quæstione secunda. *Cum ergo alius sic, alius vero sic moueatur ad fidem: eademque res sæpe vno modo dicta moueat, alio modo dicta non moueat: vnum moueat, alium non moueat: quis audeat dicere defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esaiæ mentem ad fidem applicaret.* Et inferius: *Quis dicat modum, quo ei persuaderetur, vt crederet, Omnipotenti Deo defuisse?* Vnde infert: *Nollius Deus frustra misereatur: cuius autem misereatur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, vt vocantem non respuat.* Atque infra. *Non potest effectus misericordiæ esse in hominis potestate, vt frustra ille misereatur, si homo nolit.* Hoc sane, & nos fatemur, & aduersarij negant. Subditque rationem: *quia si vellet etiam ipsorum misereri, posset ita vocare, quomodo illis aptum esset vt mouerentur, & intelligerent, & sequerentur.* Cum ipsi infinita pene suppetant vocationum media, quæ variet, & eligat, in quibus non vnum tantum erit, quod quantumvis duro congruat, annuatque, nec resistat vocatus: de prædestinatione Sanctorum sub med. *Et, si illos quibus stultitia est verbum Crucis vt ad Christum venirent docere voluisset, procul dubio venirent, & ipsi. Non enim fallit, aut fallitur, qui ait: omnis, qui audiuit à Patre, & didicit venit ad me*: de correptione & gratia, capite 12. sub fin. *Subuentum est infirmitati voluntatis humanæ, vt diuina gratia indeclinabiliter, & inseparabiliter ageretur. Et ideo, quamvis infirma, non deficeret, nec aduersitate aliqua vinceretur*: & cap. 6. med. & 8. sub init. *quid moliturus es contra verba dicentis* (ô Pelagiane) *Rogaui pro te Petre ne deficiat fides tua? An audebis dicere, etiam rogante Christo, ne deficeret fides Petri defecturam fuisse, si Petrus eam deficere voluisset, quasi aliud Petrus vllo modo vellet, quam pro illo Christus rogasset, vt vellet? Sed, quia præparatur voluntas à Domino; ideo pro illo non posset esse inanis oratio*: In aduersariorum vero sententia, & moliri aliquid contra illa verba possent, & audere, etiam posita Christi oratione, dicere fidem defecturam ob Petri rebellem voluntatem, quæ contra scripturæ sententiam ex qua rationem Augustinus vniuersalem Petro applicuit, præparari à Deo minime posset. Eandem doctrinam confirmat de corrept. & grat. capite 14. post med. duplici exemplo. Altero 1. Reg. 10. *Abiit cum Saule pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda, filij vero Belial*, &c. ad quæ inquit. *Nunquid aliquis dicturus est, non iturum fuisse cum Saule quemquam eorum, quorum tetigit corda Deus, vt irent cum illo, aut iisse aliquem postilentium, quorum, vt hoc facerent, corda non tetigit?* Alterum ex 1. Paralyp. 12. *Spiritus Domini induit Abisai principem inter triginta, & dixit: tui sumus Dauid, & tecum futuri filij Iesse*, &c. Ad quæ sic Augustin. *Nunquid ille posset aduersari voluntati Dei, & non potius facere eius voluntatem, qui in eius corde operatus est per Spiritum suum, quo indutus est, vt hos vellet, diceret, & faceret?*

3. Dies nos, & Chartæ deficient, si reliqua Augustini in hanc nostram, & suam sententiam testimonia recitemus; idcircò iuratorum Discipulorum eius nonnulla referre satis sit, vt sententiam hanc de eius non verbis solum, sed mente fuisse probetur. Prosper 1. de vocation. gent. capite vltimo. *Quantumlibet impiorum malignitas accusetur resistens gratiæ Dei: Nunquid probabitur eam, quibus est collata meruisse?* Ecce collatam, ac proinde à Deo quantumvis malignæ, & resistiuæ, voluntati fatetur: *aut illa virtus gratiæ, quæ sibi, quos voluit subdidit, conuertere eos, qui inconuertibiles permansere, non potuit?* Epistola de libero arbitrio ad Ruff. post med. *An dicendum est voluntati Dei humanas obsistere voluntates? &, tam feros, tamque intractabiles horum hominum mores, vt Euangelium ideo non audiant: quia prædicationi impio corda non pateant? & quis istis corda mutauit, nisi, qui finxit sigillatim corda eorum?* Pende vniuersalem propositionem voluntati Dei humanam non obsistere, eiusque rationem extremis verbis datam: quod, scilicet, Deus eius conditor, & subinde Dominus sit. Ad excerpta Genuens. responsi. 8. post med. *Manifestissime scimus, non solum Tyrios, & Sydonios, sed etiam Corozain, & Bethsaidam potuisse conuerti, & fideles ex infidelibus fuisse, si hoc in eis Dominus voluisset operari.* Quod præter alia Christi verba illis probat. *Nemo nouit filium, nisi Pater, & cui voluerit filius reuelare: & sicut Pater viuificat mortuos, ita & Filius, quos vult vinificat.* Cir. epistola ad Ruffinum circa med. id 1. ad Colossi. *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum.* Pendens ait. *Hoc tanto, & tam ineffabili bono nemo inuentus est dignus: sicut dicit Apostolus*, &c. Fulgent. 1. ad Monim. capite 8. med. & cap. 9. id ad Ephes. 1. *Creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in illis ambulemus*: sic expendit; *sicut ergo præparata est per prædestinationem voluntas, qua bonum velimus: sic etiam opera bona præparauit Deus vt in illis ambulemus.* Etsi ergo de se voluntas parata ad bonum non sit, sed potius obstinatissimè ad malum, tam ea, quam bonum eius opus præparari à Deo potest, ita vt ad illud non apta solum, sed nata videretur, noua sui per gratiam quasi creatione: quod Paulus aptissimè, & profundissime significauit voce illa; *creati*, & fine capitis, & capite 14. circa medium. *Hoc homini gratuita iustificatione tribuit præparatum, quod in æterna prædestinatione præparauerat tribuendum. Hanc voluntatis præparationem superius sanctæ scripturæ testimonio demonstraui, quo dictum est: præparatur voluntas à Domino. Ab ipso ergo voluntas præparatur, qui in nobis, & velle, & perficere misericorditer operatur.*

4. De Incarnatione, & grat. Iesu Christi capite 31. sub finem. *Sola Dei voluntas humanæ salutationis est*

causa : ira enim in indignatione eius, & vita in voluntate eius, ira igitur eius nostra iniquitatis est meritum, vita vero nostra voluntatis eius est donum : sicut enim Pater suscitat mortuos, & viuificat, eosdem autem viuificari vult, quos vult saluari : sic ergo, quos vult saluat, quemadmodum, quos vult, viuificat : Nihil enim voluit, & non fecit, & c.19.post med.ex 2.Corint.4. *Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere illuxit in cordibus nostris*, Ostendit nullam adeo auersam, & aduersam bono esse posse voluntatem, quam Deus, qui è summè repugnantibus luci tenebris splendorem vocauit, & fecit, in bonum flectere nequeat : legatur etiam c.28. & 29. in eandem scribens sententiam. Petrus Diacon. de Incarnat. & grat. Iesu Christi c.7. & 8. sæpè vniuersim docet Deum potuisse omnes homines saluos de facto facere. Si voluisset, & id ipsum sæpius docet glos. toto c.9. ad Rom. maxime versu. *Quid adhuc quæritur*, vbi inquit. *Talis erit vnusquisque, qualem vult Deus esse*. Anselm. & ipse, si quis alius Augustinianus doctrina, Commentar. epist. ad Rom. c.9. ad id. *Ante quam aliquid egissent boni, aut mali, &c.* ait. *Non enim dicit Apostolus electionem voluntatis humanæ, vel naturæ : compar enim esset in vtroque mortis damnationisque conditio, sed electionem procul dubio gratiæ &c.* Vbi non solum opera præsupposita ad Dei electionem excludit, sed & naturam, quæ in aduersantium sententia supponenda est, non ex illis, quas adeo rebelles admittunt, vt eligi per gratiam nequeant.

CERTAMEN IV.

Pro eadem sententia Patres interpretes, & Scholastici reliqui.

1. AD duo demum scripturæ loca frequentes in hanc sententiam Patres veniunt. Alter est compulsionis, seu coactionis, quam Deus creatis voluntatibus etiam obstinatissimis posse facere, & fecisse quandoque (salua tamen earum libertate) dicitur Lucæ 14. *Exi in vias & sepes, & compelle intrare vt impleatur domus mea.* Et Exod.11. Pharaonem ad dimittendum populum compulit, immò, vt miseræ seruituti inhærentem, & cunctabundum, ac recusantem Ægypto exire ipse compelleret. *Adhuc vna plaga tangam Pharaonem, & Ægyptum & post hæc dimittet vos, & exire compellet*, & mille aliis frequentibus sacræ paginæ exemplis, quibus in oppositum propensissimis, etiam obstinato, voluntatibus, vti Pharaonis, & aliorum, nihilque minus volentibus, immo nihil magis de suo nolentibus eo Dei dispositiua voluntas, quo vult, siue internis inspirationibus, siue externorum malorum terroribus de facto deducit. Quin ita cum nobis omnibus agi orat Ecclesia Dominica 4. post Pentecost. illis verbis. *Adde nostras, etiam rebelles, compelle propitius voluntates.* De quo latè Ruiz noster de prouid. d.7. per totam, in cuius tertia sect. egregiè expendit exempla Hieremiæ, qui c.20. aiebat. *factus est mihi sermo Domini in opprobrium, & in derisum tota die & dixi : non recordabor eius, nec loquar vltra in nomine illius, & factus est in corde meo quasi ignis exæstuans, clausus q; in ossibus meis, & defeci, ferre non sustinens*, & Pauli 1. Corint.9. *Si euangelizauero non est mihi gloria : necessitas enim mihi incumbit*, & Actor.17. *Incitabatur spiritus eius in ipso* (Paulo) *videns idololatriæ deditam ciuitatem.* Vtrumque adnotarunt ad Hierem. locum Theodor. *Hoc* (inquit) *ipsum accidit Paulo, dum tacitus expectaret*, & Hieron. *Conceptus enim sermo diuinus, nec ore prolatus ardet in pectore.* Nec minus ad fidem à Iudaismo visione & voce illa Actor.9. *Saule Saule quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare.* Compulsus Paulus fuit, quam conuersus ad Euangelizandum compellebatur : cum autem eis, similibusque Dei inspirationibus, & terroribus vehementibus, quibus sæpè ad id, quod vult, compellere, & necessitate quodammodo voluntatibus nostris afferre dicitur, nullatenus absoluta eis, & antecedens necessitas libertati earum aduersa inducitur, scitè enim Bernard. de grat. & lib. arbit. longè à medio. *Quanto cumque compellere vel trahere videatur ad salutem benignus pater, qui omnes vult saluos fieri, nullam tamen indicat salute dignum, quem ante non probauerit voluntarium.* Cuius eam rationem dedit : *Cum terret, aut percutit, vt faciat voluntarios, non vt saluet inuitos : quatenus dum de malo mutat in bonum, transferat, non auferat libertatem.*

2. Compulsionis ergo nomine, & vehemens inclinatio voluntatis in id, quod Deus vult, & coniunctio de facto sic inclinatæ voluntatis cum illo, quod de se obstinatissimè auersabatur, ac proinde subsequens, seu consequens eius necessitas ostenditur. Cum autem ea compulsio non solum obstinatissimis, & omnium durissimis, Pharaonis, Hieremiæ, & Paulo, & aliis fuerit indicta, sed omnigenæ sortis, & conditionis hominibus ad nuptiarum cenam Luc.14. vocatis, manifestè conuincitur eiusmodi vim, quæ salua eius libertate, voluntatem realem quamvis, etsi obstinatissimam, & durissimam cum consensu, quem ipse velit, infallibiliter coniungat Deo minimè dehcente ac subinde nullam, adhuc possibilibus, esse diuinæ prædestinationis incapacem. Præclarus in huiusmodi compulsione diuina perditissimarum voluntatum explicanda fuit. S. Bonauent. in 2.d.25.p.2.a.vn.q.5. corpore sic fatus, *Tunc autem voluntas mutatur, quando ipsa volente vnum, potenti virtute affectio immittitur ei ad contrarium, & dum volente fit nolens : ita, quod vna affectio expellitur, & contraria inducitur : sicut patet, cum Deus de amatore temporalis, facit temporalium contemptorem, & hæc dicitur esse quædam compulsio & ratio diuina.* Legendi super ea compulsione sunt ad eum locum Theophylact. & Euthym. Titus Bostrens. r.1. Bibliot. Cassian. collat. 13. Chremonis c.18. ante med. Origen. in 25.c. Numerorum homil. 20. col. penult. glos. ordin. vbi ad id Rom.9. *vt ostenderet diuitias gloriæ suæ*, ait. *Notandum : quod quibusdam nec gratiam apponit, cum aliis infert eam quasi coactis.* Eandem demum diuinæ inspirationis vim, & efficaciam in quoscunque aduersissimos cum effectu coniunctam obseruauit Cyrill. 5. in Ioan. c.12. sub initium in illo Ministrorum ad Pontifices responso Ioan.7. *nunquam sic locutus est homo*, ita illud ponderans. *Verba eius animos vigore suo penetrans, feriunt intima cordis : &, vel inuitos, ad alta de eo cogitanda pertrahunt.*

3. Alter scripturæ locus, ad quem Patres frequenter nostram sententiam trahunt est Prouerb.8. *Præparatur voluntas à Domino* : & c.21. init. *Dirigit corda Dominus seu præparat corda Dominus* (vt ex 70. legunt Theodor. annotationibus ad eorum versionem) scilicet, quasi non rebelli cordi gratia sua iuuamen præstet tantum, sed nouam quoad inclinationem in bonum, paret operaturis, vt creati in operibus bonis à Deo proinde dicantur à Paulo supra ponderato. Audi de hac præparatione, & præuentione voluntatis creatæ per Dei gratiam Gelasium Papam tom. de anathem. vinculo post med. *Non per ipsorum propriam emendationem, suoque intellectu, vel merito, suaque virtute, vel possibilitate conuersi sunt, vt sanentur, sed per gratiam Dei sanati sunt vt conuerterentur.* At si molliorem voluntatem, quam in illa rebellissima aduersariorum creatura Dei gratia, vt creaturas conuertat, earum virtutem, & possibilitatem expectaret, suo intellectu, virtute, & possibilitate, qui conuerterentur, conuerterentur. Concil. Arausican. 2. Can. 23. *Quando homines ita faciunt, quod volunt, vt diuinæ seruiant voluntati : quamvis volentes agant quod volunt ; illorum tamen voluntas est, à quo præparatur, & obitur, quod volunt.* Gregor. lib. 11. Moral. cap. 5. post med. *Sicut nemo obsistit largitati vocantis, ita, &c.* obsisteret autem rebellis illa vestra creatura, cap. 6. post init. *Si Sancti Spiritus gratia superno munere iuxta vocem prædicantis infundatur, statim terra subueritur, quia peccatricis mentis durities ab immobilitatis sua obstinatione permutatur.* Nihil ergo Dei potentiæ illa immobilitas, & obstinatio creaturæ illius potest officere, quominus mutari à Deo per illam absolutè queat. Cyrill. 11. in Ioan. c. 21. ad id Ioan. 17. *Cum essem cum eis ego seruabam eos : & nemo ex eis periit nisi*, &c. hæc ait. *Quod seruare potest, quis velit, nisi*, &c. hæc ait. *Quod seruare potest, quis velit, longe à natura creaturarum abest.* Non abesse autem longè à natura creaturarum, si mitior earum, molliorque natura,

natura, quam vestræ illius, attendenda sit, vt Deus creaturam saluare, & seruare valeat.

4. Nyssen. orat. 5. in Cant. post init. ad id, *Surge veni*, exclamat. *O vim mandati huius! Reapse Dei vox est, vox potestatis: quemadmodum in Psalmorum libro dicitur: Ecce dabit vocem suam: quæ vox potestatis est, ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Etiam modo prolatis adiacentem verbis hisce, surge ac veni, mox è mandato sit opus ipsum: simul enim, atque vim, potestatemque sermonis illa recepit, exurgit, atque assistit ei.* Cyprian. epist. 3. ad Cornel. alias 55. vers. med. *Plantationem plantatam à Deo Patre non esse quos videmus, non frumenti stabilitate solidari; sed tanquam paleu dissipantis inimici spiritu ventilari.* De quibus Ioan. in epistola sua (prima scilicet cap. 2.) dixit: *ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis.* Plantata vero à Deo non erat, ne, qui sic plantati, vt tandem deficerent ex nobis, id est electis non erant, atque à Deo exierunt, nec permanserunt, quia non erant secundum propositum, & prædestinationem voluntatis diuinæ, vt aiunt Augustinus de bono perseuerantiæ c. 8. fine: ac sæpius, plurefque alij Patres apud Rulz nostrum cit. d. 6. de prouid. sect. 3. & 4. Cum autem ea vnica, & totalis ratio, cur deficiant à Patribus assignetur: immò, & cur possint deficere, voluntatis creatæ duities procul dubio ab eisdem rejicitur, vt ob eam Dei propositum prævalere nequeat. Eadem doctrina communiter traditur à Patribus ad ea scripturæ loca, in quibus vocatio efficax ad Dei dona sortis nomine explicatur, vt Matthiæ ad Apostolatum Actor. 1. *Cecidit sors super Matthiam*, & ad fidem, virtutem, & salutem Psalm. 15 *Funes* (id est sortes, vt Augustinus ibi) *ceciderunt mihi in præclaris*. Chaldæ. *Sortes ceciderunt mihi in dulcedine*, & sequenti versu sortis eius materiam explicans ait. *Tu es, qui restitues hæreditatem meam mihi: benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum*; & Psalm. 30. *In manibus tuis sortes meæ*, vt salus, & æterna hæreditas non casu & fortuna, sed Dei voluntate, & arbitrio, tam ipsi, quam electis reliquis obtigisse dicat, vt Eccles. 17. *destinauit illis sortem veritatis*, idcirco in veteri lege Dei voluntas sortibus explorabatur. Iosue 18. 19. vnde Prouerb. 16. *sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.* Indéque in noua Christi lege, vt Actor. 1. *Et dederunt eis sortes*: iuxta quam vocis acceptionem Paulus ad Ephes. 1. *In quo, & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundùm propositum voluntatis eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.* Et ad Coloss. *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum.* Et Petrus Simoni Mago Actor. 8. *Non est tibi pars neque sors in fide hac*, & c. 26. *Vt accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter Sanctos.*

5. Hinc sors apud Patres pro prædestinatione diuina vsurpatur. Hieronym. Commentar. Prouerb. vulgo Bedæ attributo, ad cap. 18. fin. *Sors*, inquit, *est occulta, & incomprehensibilis prædestinatio ex diuina regula procedens: quæ inter potentes (hoc est electos) dum singulis propria assignat, dijudicat.* Consonat Ambros. lib. 4. epist. 16. ad Irenæum longè ab initio, & Prosper epistol. ad Ruffin. circa med. ad locum recitatum ex 1. ad Coloss. citebat. *Hoc tanto, & tam ineffabili dono nemo inuentus est dignus; sed quicunque electus est à Deo factus est dignus.* Et Augustinus ad locum Psalmi 30. *Sortes dixit, (quantum ego existimo) gratiam, qua saluati sumus: quare sortis nomine appellat gratiam Dei, quia in sorte non est electio, sed voluntas Dei. Nam vbi dicitur iste facit, iste non facit, merita considerantur, & vbi merita considerantur electio est, non sors. Quando autem Deus nulla merita nostra inuenit sorte voluntatis suæ nos saluos fecit, quia voluit; non quia digni fuimus. Hæc est sors.* Porro hæc, & alia plura è sortis nomine, quo Dei prædestinatio in scriptura significatur, eo præsertim fine dicta à Patribus sunt, vt merita nostra, siue naturæ viribus Dei electioni, & prædestinationi præire (vt Pelagiani, aut Semipelagiani asserebant) prorsus rejicerent: verum & incapacitatem creaturæ, vt à Deo prædestinetur confutant: siquidem non omnino liberum, & in potestate Dei absolutè erit hanc creaturam præ incapaci illa prædestinare, cum hanc prædestinari repugnet: quare nec sortem illi præ hac destinare. Confirmatur: quia in hac sententia, etsi non absolutis demeritis, ac propriè demeritiuè conditionatis tamen, hæc incapax prædestinationis creatura, seù capaci alia discernit: atque à prædestinationis sorte excludit, vt arguunt Dominicani: quibus, nisi ex capacitate prædestinationis, & sortis creaturæ omnis rationalis, satisfieri nequit. Tertio: quia sors hæc in manu Dei, seu beneplacito Dei tota est: ac proinde ad eas omnes creaturas rationales extenditur, ad quas Dei extenditur potestas & voluntas: atqui harum quævis ad omnes possibiles creaturas rationales extenditur, ne curta, limitata, Deoque indigna sit: ergo omnibus hisce potest euenire. Quarto: quia huic sorti existentes omnes creaturæ rationales, suo quæque tempore, subiacent: ergo, & possibiles: nullo quippe titulo potiori, aliæ aliis possunt subiacere: dies carthæque nos deficerent (vt de Augustino dicebam) Patrum ad rem hanc testimonia recitantes, sed data sufficiant.

6. Ex Scholasticis Deum quamvis rationalem creaturam nulla excepta, etiam obstinatissima, conuertere, & prædestinare posse, quin vlla sit, respectu cuius medium, aliquod saltem, quo de facto conuertatur, & saluetur Dei potentiæ, & voluntati non subsit docent Alexand. 2. part. quæst. 74. m. 7. & 3. p. q. 70. m. 4. S. Bonauentura recitatus n. 8. S. Thom. in cap. 9. ad Rom ad id. *An non habet potestatem figulus, &c.* in & c. 11. ad id. *Sic ergo, & in hoc tempore reliqui secundum electionem gratia saluæ factæ sunt*, 1. p. q. 111. art. 1. corp. indefinitè quare & vniuersim ait. *Solus Deus efficaciter potest mouere voluntatem creatam*, & q. 23. art. 5. & 1. 2. quæst 112. art. 2. ad 2. quæst. 113. art. 7. corp. & de veritate quæst. 22. art. 8. corpor. & ad arg. art. 9. corpor. & fin. solutionis argumentor. præclarissimè vero quæst. 6. de veritate art. 3. corp. post med. vbi exemplo perpetuitatis specierum constantis, cum individuorum cuiusque corruptibilitate, quia ex diuina prouidentia loco deficientis alterum speciei eiusdem perpetuo succedit, certitudinem, & infallibilitatem diuinæ prædestinationis cum creatæ voluntatis contingentia, & potestate deficiendi ita conciliat. *Hoc modo est in prædestinatione: liberum enim arbitrium deficere potest à salute: tamen in eo, quem Deus prædestinat, tot alia adminicula præparat, quod, vel non cadat; vel si cadat, quod resurgat: sicut exhortationem, & suffragia orationum, donum gratiæ, & alia huiusmodi.* Quibus ad cumulum auxiliorum, & inuaminum creatæ voluntatis, quem Deus in sua continet omnipotentia, apertè recurrit. Eius hac in re sententiam (etsi ex eis Recentiores, non eius sed diuersis, vt dixi certam. 1. & aduersis principiis) Dominicani omnes sectantur. Ægydius in 2. d. 25. quæst. 1 art 3. ad argum. dubij lateralis, §. *Aduertendum.* Argent. quæst. vn. art. 4. med. Richardus art. 4. q. 2. corp. & ad argum. Item in 1. d. 40 a. 3. q. 3. d. 47. art. vn. q. 1. corp. & ad 2. S. Antonin. 1. part. tit. 4. cap. 2. §. 9. Conrad. 1. 2. q. 36. a. vlt. corpor. fine. Supponit Okam in 1. d. 41. q. vn. post med. vbi etiam Gabriel art. 1 concl. 1. & in terminis idem Gabriel cit d. 25. q. vn. a. 3. dub. 1. propos. 2. Nicolaus de Orbellis ea d. fi. Maior in 1. d. 1. q. vn. circa finem Richard. Iap. a. 7. contra Lutherum valde ante med. p. 301. & proprius ad med p. 812. med. Dicedo de redemptione generis humani tract 2. part. 1. confid. 1. fin. & 1. de grat. & lib. arbitr. ac sæpius vtrobique. Adde sacros omnes interpretes ad citata scripturæ loca. *Cor Regis in manu Domini: & compelle eos intrare.* Cuius compulsionis vim his apprimè explicuit Abulensis Iosuë 11. q. 81. circa med. *Interdum gratia pulsatiua ita fortis, vt homines velut inuitos extrahat: & tunc, quicunque pulsatus ab illa meuebitur.* Quod statim exemplo adhibito sic illustrat, & confirmat. *Quemadmodum amatores interdum ita vehementi incitantur amore, vt magis furere quam amare videantur.* Et qu. 82. docet etiam obduratos homines eiusmodi gratia infallibiliter ad bonum rapiendos: similiter ad hæc, & cætera recitata scripturæ loca commentatores reliqui loquuntur: quorum verba transcribere prolixum esset & otiosum. Constet ergo auxilia efficacia (in quocunque eorum efficacia consistat) respectu omnium, & singularum rationalium creaturarum, etiam possibilium, Deo non deesse: quare eas omnes, & singulas diuinæ prædestinationis esse capaces, ita esse Patribus, & Doctoribus, tam expositiuis, quam Scholasticis communem, vt ab ea absque singularitatis, vt minimum, nota recessus non liceat: maximè cum oppositæ asserendæ nulla ab eius Patronis, quæ Patres, & Doctores latuerit ratio

efficax scripturæ

asseratur; quin potius Patrum, & Doctorum, imò & ipsa Scripturæ pro nostra sententia rationes attactæ inconcussæ persistant, vt deinceps quæstione præsenti monstramus.

CERTAMEN V.

A ratione eadem sententia probatur, & asseritur.

1. PRimum præcipuumque pro hac sententia locum habent rationes à Patribus, & Scripturæ recitatis testimoniis propositæ ex prædicatis, seu attributis diuinis, omnipotentiæ, & dominij diuini. Prima est: De conceptu Omnipotentiæ diuinæ est cuiusvis creaturæ rationalis conuersionem fidem, atque salutem meritorie per eas obtinendam, esse in manu Dei. Atqui creaturæ respectu cuius nullum auxilium efficax, & congruum, & cui ipsa consensura sit, si donetur, in Dei Omnipotentia claudatur, nec fides, nec conuersio, nec salus per eas obtinenda erit in manu Dei: ergò, si eiusmodi creatura esse possit, Deus non esset Omnipotens, quod prorsus repugnat: ergo eiusmodi creatura est impossibilis. Maior est expressa Scripturæ & Patrum recitatorum, & reliquorum omnium quos breuitatis causa recitare omisimus. Et probatur naturali ratione in ea propositione imbibita. De conceptu Omnipotentis est esse in sua manu plene, atque expedite ponere auferreve absolutè à rebus, quidquid in eis poni absolutè, auferrive ab eis potest: ast cuiusvis creaturæ rationalis fides, conuersi, &c. ac per eas salus, poni in rebus ab eisque auferri absolute potest, siquidem supernaturali auxilio quævis creatura rationalis credere, conuerti, atque ita saluari absolutè potest. Ergo de conceptu omnipotentis est ea omnia in rebus ponere, ab eisque auferre plenè, & expeditè absolutè posse. Secundo de conceptu omnipotentis est nullum alium plus, magisve posse circa aliquid possibile, quam possit ipse; sed, ni Deus habeat in manu sua plene, expedite & absolute fidem, & conuersionem, & salutem per illas, alicui creaturæ rationali absolute possibilem, creatura illa plus, magisque absolute potens erga illa possibilia erit, quam Deus. Ergo Deus, ni omnis creaturæ rationalis fidem, conuersionem, salutemque per illas, ipsis absolute possibilem plene expedite, & absolutè in sua manu habeat, non erit omnipotens. Postremi huius Syllogismi suadetur minor: quia ea possibilia plene absolute, & expedite ponere, aufferréve posset creatura illa auxilio sufficienti instructa, in manuque sua absolute haberet; non autem haberet Deus, qui in sua Omnipotentia auxilium, cui consensura illa esset, ac respectu illius congruum non haberet, plene autem expeditéque posse absolutè aliquid ponere, vel auferre, plus, magisque erga illud posse est quam non posse plene, & expedite illud ponere, vel auferre.

2. Syllogismi primi minor probatur, vt aliquid absolutè in manu alicuius sit, eius absoluta positio, vel ablatio penes ipsum esse debet, ita, vt volente, facientéque ipso, quantum ex se, suaque voluntate, & potestate velle, & agere potest, sensu aliquo vero non possit non id, quod in eius manu est absolutè non esse, nec alterius obsistentia, & renitentia de facto impediri: vt ex Patrum datis testimoniis patet, ex terminisque fere: quod enim me prorsus nolente, & quantum possum in oppositum conante alterius voluntate absolutè, vel ponitur, vel auferitur, meæ potestatis atque in mea manu absolute non est, sed potius in manu, & potestate alterius. At si rebellis à Deo creatura admittatur, respectu cuius nullum prorsus in Dei potentia claudatur auxilium efficax, congruaque, & habitura effectum vocatio ad fidem conuersionem, & meritum æternæ salutis, volente faciente-que Deo quantum potest, omni vero sensu potestatis, etiam consequentis, poterunt absolute non esse, atque ab illius creaturæ rebellis voluntate, & potestate obsistentia & renitentia de facto impediri; imò, & necessario, necessitate consequente impedientur, ne sint: ergo ea creatura à Deo rebelli admissa præfatæ operationes ipsius, & æternæ salutis merita in Dei manu, & potestate Dei, vt in eamnore assumebamus non erunt. Nec præstat, si dicas potestatem creaturæ illius antecedentem ad fidem conuersionem, ac meritum salutis æternæ est ex auxilio supernaturali gratiæ Dei, quæ in manu, & potestate Dei est. Quoniam autem creaturæ illius: quare in manu, & potestate Dei tribuentis auxilio gratiæ suæ absolutam potestatem creaturæ illi ad eas operationes, ratione cuius ipsa in manu eius creaturæ sunt, eas ipsas operationes esse ac dici debere. Etenim, licet ex ea ratione recte inferatur in manu, & potestate Dei esse physicam illius voluntatis creatæ potestatem, quæ, & voluntatis productione, & auxilij supernaturalis sufficientis ad eas operationes illius adæquate constituitur; ast operationes illæ determinatæ potius, quam eis aduersæ, quas æque, & potestas distinctim respicit, ea potestatis donatione præcisè in manu Dei non sunt. Cum ea ipsa determinatior vlteriorque creaturæ ad illas potius, quam aduersas, expectetur, quæ non aliter penes Deum esse, donarique ab ipso creaturæ illi possint, nisi, quatenus auxilia supernaturalia, quibus antecedentem creaturæ ad bene operandum potestatem complet, ex scientiæ mediæ futuræ operationis illis determinate auxilia donat, ac subinde operationem ipsam æquiualenter donare merito æstimatur, vt sapienter Augustinus, reliquique Patres, & Concilia aiunt *in radice congruæ vocationis*. Cum autem respectu rebellis illius creaturæ sub nullo auxilio eius fides conuersio, &c. sint conditionate futura; quare, nec de eis scientia media esse possit: nec eas in rebus absolutè ponere, atque illi auxilij supernaturalis, quod sufficiens solum esse valet, donatione conferre in Dei manu, & potestate esse poterit; etsi eius auxilij donatione in manu ipsius sit conferre illi ad eas operationes absolutam potestatem.

3. Ex vniuersali etiam Dei Dominio in creata omnia possibilia, etiam quæ nondum sunt, ex quo ea, quæ non sunt, æque, atque ea, quæ sunt vocare potest, imo vnde ea omnia, quæ sunt vt essent vocauit, eodem robore probatur conclusio. Etenim ex infinitate è genere suo Dominij Dei, quod extrinsecè creata (etsi non intrinsecè respiciat) concernit, vt de omnipotentia diximus, ad omnia omninò possibilia Dominium diuinum extendi debet, eo præcisè quod in seipsis possibilia sint, & non repugnent, ita vt si minutulæ vnius entitatulæ (nedum perfectæ à Deo supernaturalis operationis fides, conuersionis) &c. possibilis dominium, & potentia non esset diuinum dominium, & potentiam, siue omnipotentiam esse repugnaret: cum autem eo ipso quod Dominium diuinum sit superius longe, ac definitè superius, & maius creato quouis dominio circa res omnes, & singulas creatas possibiles esse debeat, nullam creaturam rationalem suarum etiam operationum æque, nedum magis, Dominam quam Deus sit, esse posse. Inde dogmata illa Theologica Augustini Patrum, & Conciliorum omnium habent. *Deum in nobis facere, non solum, vt possimus, sed etiam, vt velimus, & facere, vt faciamus.* Non æque solum ac nos, sed magis ac longè principalius: ac proinde voluntates nostras liberas. *Magis in Dei manu, & potestate, quam in nostra esse*, ac similia aliaque omnia, respectu illa creatura rationali non repugnante, sed admissa possibili, vera esse non possunt: ergo rebellis adeo rationalis creatura omnibus, & singulis gratiæ Dei auxilijs restitura, nec confensura si à Deo donarentur, ac proinde respectu cuius nullum omnino auxilium efficax, congruaue vocatio, sed sufficiens solummodo esse possit, prorsus repugnat. Quod autem eiusmodi creatura non repugnante ea omnia Theologica dogmata: nullatenus vera esse possent, sed essent necessario falsa, probatur: quo enim pacto operationes illæ fidei, conuersionis, &c. creaturæ illius magis, ac principalius sub Dei dominium quam sub dominium creaturæ illius caderent, atque essent? cum posito semel à Deo auxilio sufficienti supernaturali, quo physicum eius in suos actus dominium, & potestas indifferens completur, & constituitur, quodque solum poni à Deo potest, operationes illas ponere, vel non ponere in manu, & potestate creaturæ illius solummodo est, non autem potestate, & manu Dei? quo nihil per-

per pacto facere potest Deus, non solum, vt possit creatura illa, sed *vt velit, & faciat*, si protestatem solam ad eas operationes, vel eis aduersas indifferentem, & indeterminatam conferre, facereque Deus ipsi potest, quin vlterius, vt determinate eas velit, ac faciat possit facere? nec in donatione auxilij, quo eam ipsi fecit protestatem determinate operationes illas, atque earum determinatas voluntates dare interpretatiuè, virtualiter, atque in radice congruæ vocationis (vt Patres aiunt) possit æstimari, quia eas determinatè potius, quam ipsis oppositas voluntates, & operationes sub auxiliis ab ipso donatis, vel aliquo absolutè donatu possibili fore conditionatè prænouit? sed nec dominium vllum Dei erga eas operationes creaturæ illius absolute tale (nedum mains, & principalius, quam sit creaturæ illius in ipsis) siue physicum, siue politicum, & quasi ciuile potest defendi: siquidem dominium, vt sit, alterutrum coercens, facultas vtendi re in omnem eius vsum pro Domini libito quouis alio renitente absque iuris alterius illius siue physici, siue politici quasi ciuilis præiudicio, & plena facultas est rebellis autem creaturæ illius possibilitate ac non repugnantia admissa præ eius renitentia earum operationum, imò & creaturæ illius ad eas determinatas operationes vsus Deo est impossibilis.

4. Tertio probatur conclusio ex oratione, qua quivis homo, quantumvis obstinatæ duræ, ac rebellis voluntatis pro sua conuersione orare, non licite solum, sed vtiliter, & fructuosè potest, atque eum cum spe orare Deum honestissime possumus, debemusque hortari: immò, & Ecclesia fimissima, certissimaque fide, quod eam precibus suis obtinere à Deo possit pro obstinatissimis, ac peruicacibus Iudæis, Hæreticis, & Paganis orat, consequique de facto fiducialiter sperat. Atque ex scriptura, authenticisque Ecclesiasticis historiis constat, obstinatissimum: infensissimumque fidei hostem Paulum à Deo conuersum, atque Ecclesiæ, & Stephani, precibus eidem Ecclesiæ atque Apostolatui donatum, atque alios quam plures ad pœnitentiam atque eximiam sanctitatem Dei gratia perductos. Confirmatur: quia nemo est adeo rudis, ac barbari genij, adeòque prauis moribus assuetus, aut erroribus obscuratus, qui tamen Deum esse fateatur, & nihilominus se à Deo conuerti ad meliorem frugi posse: imò, & conuertendum, si Deus velit, non credat: siquidem cum stupidissimos gentium omnium, & obstinatissimos Mahometanos, dum falso suo Prophetæ, atque irrationali suæ legi renuntiare, atque Christi fidem, & legem sectari hortamur & rationibus vrgemus, ac pene constringimus, nullum promptius, frequentiusque ab eis responsum audimus, quam nondum velle Deum, vt sectam suam abiurent abiuraturosque, atque in Christum credituros, cum Deus volet. Et sane cum eius rebellis à Deo creaturæ non repugnantia, & possibilitate admissa, eius generis aliquas non esse de facto à Deo productas, in rerumque natura absolutè positas; sed omnes generis illius intra puræ possibilitatis carcerem manere conclusas non constet, magna duris hominibus, genioque, vel consuetudine prauis in malum propensis, & obstinatis, an ex eius generis creaturis essent, qui conuerti à Deo de facto nequeant dubitandi ratio, ac subinde non omninò irrationaliter desperandi occasio præberetur: quare iure ea de eiusmodi creaturæ possibilitate opinatio, vtpote Dei omnipotentiæ, supremoque Dominio iniuria communi insuper, non Christianæ solum Ecclesiæ, sed omnium hominum sententiæ, fideique, & spei nostræ aduersa eliminanda prorsus est: vltima probatio omnibus sententiæ nostræ Doctoribus communis à confutatione vnici fundamenti sententiæ aduersæ petenda est: eam mox proponemus, & persequemur ostendentes cum eius creaturæ repugnantia constare rationalium omnium, & singularum creaturarum libertatem: præstat modo peculiarem nec à Patribus tactam Recentiorum aliquot, quibus noster præiuit Ruiz, conclusionis nostræ, & communis probationem examinare.

CERTAMEN VI.

Peculiares probationes Recentiorum examinantur.

1. EA vero probatio sumitur ex seria intentione, & voluntate diuina generali de omnium hominum salute per eorum libera opera, & merita ab ipsis de facto obtinenda à Paulo asserta 1. ad Timot. cap. 2. atque à nobis, vt dogmatica statuta controu. 4. d. 6. quæst. 1. ac frequenter controuersiis sequentibus supposita. Supponit autem insuper probatio ad hanc seriam generalem salutis omnium hominum voluntatem, & intentionem concipiendam Deum nulla scientia media dirigi, ac subinde nullatenus à futuritione conditionata nostri operis, & merita sub auxilio gratiæ Deique vocatione futuri: vnde neque eiusmodi seriam voluntatem, & intentionem salutis vllatenus posse pendere, aut impediri, ne à Deo concipereturque, & fuerit, vt penderet impedirique posset, si scientia aliqua media dirigeretur, vt de prædestinatione diximus. Hoc etiam in scholæ nostræ principiis certum est, ac vero, & indubitato supponendum. Hinc infertur per scientiam necessariam, ac simplicis prorsus intelligentiæ habere Deum quidquid scientiæ opus est, vt generalem illam veram intentionem, seriamque salutis omnium voluntatem concipiat. Inde pergunt: At nulla alia sufficiens ad eam voluntatem concipiendam sufficientia simplicis intelligentiæ necessaria, ac prorsus à nostræ libertatis exercitio independens Deo adesse potest, nisi scientia, qua omnipotentia sua contineri saltem aliquod auxilium, cui consensurus de facto sit quivis ex omnibus homo, si donaretur, cognoscat; etsi pro eo signo, quodnam illud determinate sit non repræsentetur: id autem pugnat cum non repugnantia seu possibilitate rebellis à Deo creaturæ rationalis illius omnibus & singulis auxiliis Dei de facto restituræ, si donentur: ergo ea rationalis creatura repugnat. Minor probatur: quia ea creatura non repugnante, aliquis ex omnibus homo, immò, & plures esse possunt, respectu quorum nullum congruum auxilium in omnipotentia, & dominio Dei claudatur: quare ex necessaria scientia comprehensiua omnipotentiæ, & dominij diuini etiam quoad extrinsecos terminos, & obiecta omnia ipsorum obiectiua veritas illa quod omnis homo alicui auxilio adhuc indeterminatè, & vage huic, vel illi exclusis in omnipotentiæ virtute, Deique dominio subiectis sit consensurus. Probant maiorem: quia vero intentio, ac desiderium, seriaque, atque ardens, tametsi inefficax, voluntas, (cuiusmodi de omnium hominum salute in Deo à Paulo Patribus & Catholicis Theologis asseritur) de eo concipi, haberique prudenter (ac Deo subinde digne) ab illo solummodo potest, qui illud in manu, & potestate sua habeat, atque habere præuideat, & nouerit. Nequit autem Deus scientia alia necessaria, & pure simplicis intelligentiæ, quam designata in maiori illa propositione, salutem omnium serio, à se intentam, & ardenter desideratam in manu, & potestate esse sua prænosse: ergo sola illa potest illam veram intentionem, ardensque desiderium, & seriam voluntatem salutis omnium sufficienter præcedere. Maior proxima probatur: quis enim serio, etsi inefficaciter nisi per imprudentiam, desideret, quod assequi in sua manu, & potestate non habeat habereve nesciat? ac insuper perpetuo in desideriis maneat, quin sibi, ac desiderio suo satisfacere se, ac de se posse cognoscat, & cuius satisfactionem ab alio solum sperare, & procurare possit? Confirmatur: quia nequit Deus desiderare, verè, & serio vt sit chimæra. Secundò: nec potest inefficaciter desiderare, vt non sit aliquid necessarium: immò nec de eius existentia, siue de eo, quod sit displicere: Ergo nec desiderare adhuc inefficaciter vt sit aliquid sibi impossibile. Demum per aduersarios Deo volenti serio inefficaciter salutem hominis restituri necessarium non est quod in eius manu plenè expediteque sit,

atque

tque esse Deus sciat illius salutem: ergo est contingens. Patet: quia, quod necessarium non est, contingens est, iuxta regulas summulistis Dialecticis notas de modali um contradictoriis assignandis: certè, si contingens, possibileque absolutè est, ex eius euentu de facto nil absurdi, aut inconuenientis debet inferri: inferretur autem hominem solum, cuius consensus in manu, & potestate sua solummodo esset, non autem Dei, superbe iactari posse se solum posse Dei desiderio serio de facto satisfacere, non autem ipsum Deum: item, & desiderium illud Dei serium frustraneum per totam æternitatem reddere: quod dissonum plane videtur, & absurdum.

3. Missa impugnata facili solutione, quam sibi adhibent Recentiores, in hoc argumento, & confirmationibus parum, tam ab authoritate Theologica, quam à ratione roboris video. Ab authoritate Theologica: quia frustrabilitatem, & consensus defectum intentionis veræ ac seriæ voluntatis de reprobi salute non ex solo abusu, & rauo vsu auxilij sufficientis pro eius solius libito, arbitrioque libero ipsius, sed Dei etiam contra statam Theologiam eæ omnes probationes probant, siquid probant. Cum certum apud Theologos omnes sit ex parte Dei salutem reprobi vere serio, & ardenter intendentis consensus, & conuersionis defectum esse non posse, sed ex parte reprobi ipsius tantummodo: cui Deus, ex quacunque demum scientia salutem inefficaciter, etsi adeo vere serio, & ardenter intendat, ac velit, ac de mediis sufficientibus ad conuersionem perseuerantiam, & salutis consequutionem prouideat, eorum liberum vsum plene permittit; quin ea intentione, & mediorum sufficientium prouidentia posita consensus, conuersionisque de facto reprobi, atque assequutionis gloriæ per illam in manu, & potestate plena, & expedita Dei vlterius sit, sed penes liberam reprobi solummodo voluntatem. Hic autem ea omnia absurda à Recentioribus illataque inueniuntur, & currunt, si ea sint absurda censenda. Nec præstat respectu reproborum alicui saltem ex possibilibus consensurorum conuertendorumque, si donarentur plenam absolutamque esse in Deo potestatem eiusque scientiam necessariam, vt serio inefficaciter eorum salutem intendat, ac de mediis pro libito prouideat, ac proinde, cum serio inefficaciter ea scientia præsupposita intendit, ac de sufficientibus præ sua libertate prouidet reprobis, illis, voluntarie se vsui libertatis, & arbitrij illorum, quoad intenti finis absolutam consequutionem de facto permittit, ac subdit potestate absoluta sua sibi prænota, vt illum absolute, & de facto obtineat, vti nolens: quod respectu reprobi nulli ex possibilibus auxiliis consensuro, & conuertendo, nec habet, nec potest Deus habere; sed velit, nolit intento fine necessario carebit.

4. Nil inquam hoc præstat. Primò: quia intentio illa inefficax, quantumvis seria, & ardens salutis reprobi, ac mediorum ad eius conuersionem, & salutem obtinendam sufficientium per scientiam eius plenæ, & absolutæ potestatis Dei ad conuersionem, & salutem reprobi de facto, & absolute per aliud aliquod siue determinate, siue vage auxilium, hoc vel illud, obtinendam minimè regulatur formaliter, sed per scientiam possibilitatis conuersionis, & obtentionis salutis reprobi à Deo per auxilium gratiæ: quæ, etsi nullo auxilio obtinendæ de facto sint, omnibus, & singulis gratiæ auxiliis obtineri possunt: quare, & per illa possunt absolute à Deo obtineri: immò ad prouidentiam de mediis solum sufficientibus ea intentione posteriorem nec scientia de absoluto defectu conuersionis, & salutis reprobi sub ipso formaliter præcedit, nec scientia vtriusque sub alio auxilio siue vage, hoc, vel illo, siue determinato absolute futuræ; tametsi ad denegandum in peccati pœnam auxilium efficax, sub quo conuersio, & salus reprobi absolute foret, futuritionis huius conditionatæ media scientia præcedat. Si autem, neque ad intentionem illam seriam inefficacem, neque ad prouidentiam mediorum sufficientium pro vllo reprobo nullatenus ea scientia præcedit, eiusmodi intentione, & prouidentia Deum potestate illa plena, & expedita ad conuersionem, & salutem illius de facto obtinendam vti nolle, atque ei pro arbitrio suo renunciare potest censeri, vrgeturque intentione communi illa salutis omnium ex quavis scientia habeatur, non renuntiat iuri conferendi cuivis hominum auxilia efficacia, cum ex illa conferat libere auxilia efficacia (ratione quorum in sua potestate conuersionem, & salutem eorum habet) prædestinatis, qui sunt posseque omnibus: ergo solum pro posterioti electionis, & prouidentiæ iuri, & potestati suæ renuntiare, atque pro suo arbitrio vti nolle, potest intelligi: ergo ad intentionem illam concipiendam opus non est, vt pro priori ad ipsam scientia vlla plenæ illius potestatis præcedat, vt ipsi per eam intentionem libere à Deo renuncietur. Pro posteriori autem signo electionis mediorum sufficientium providentiæ erga reprobos, pro quo iure illo conferendi efficacia nolle vti, ac renunciare intelligitur, scientia illa necessaria non est alicuius possibilis auxilij congrui indeterminati, & vage in omnipotentia sua contenti, sed media de auxiliis determinatis efficacibus, quæ reprobo negetur, & neque hæc negantur ex intentione inefficaci salutis reprobi, quæ ad ea deneganda, nequit inducere; sed potius ab eorum negatione Deum retrahere, neque ex ea intentione, & scientia media denegatione conditionata conuersionis, & salutis reprobi sub auxilio sufficienti quod donatur: ex qua scientia & intentione absolutione potius retrahitur Deus: solum ergo ex scientia conducentiæ, & sufficientiæ positiuæ illius auxilij ad reprobi conuersionem, & salutem, quod in Dei omnipotentia continetur, eligi illud vi intentionis illius potest: Ergo ex nulla scientia necessaria conuersionis salutisque reprobi sub auxilio indeterminatè, & vago, hoc vel illo, vel media de futuritione vel non futuritione conuersionis, & salutis, salus serio, ardenterque, etsi inefficaciter, omnibus hominibus intenditur ac de sufficientibus mediis reprobis prouidetur: quin ad eam communem intentionem, & sufficientium mediorum pro reprobis electionem consensuros illos sub auxilio aliquo, vel vage, vel determinate præsciri formaliter oporteat.

5. Inde constat falsam esse maiorem primi Syllogismi efformati ab hisce Recentioribus numero 1. ad medium scilicet solam scientiam naturalem, & necessariam, atque independentem à nostræ libertatis exercitio de alicuius auxilij saltem vage, cui consensurus, quivis homo sit inclusione in diuina omnipotentia posse, ac debere Deum dirigere ad seriam, etsi inefficacem intentionem communem salutis omnium hominum concipiendam. Ostendimus enim proxime eiusmodi scientiam intentionis illius, non solum respectu omnium hominum & rationalium creaturarum possibilium (de quibus omnibus quæstio procedit) verum respectu absolutè existentium directiuam de facto non esse, nedum esse debere, sed sola scientia conducentiæ auxiliorum in Dei potentia clausorum ad conuersionem, & salutem creaturæ cuiuvis, atque possibilitatis absolutæ earum ab auxilio illo cuiusvis creaturæ conuersionem, & salutem posse à Deo inefficaciter toto ardore, ac serietate, citra efficacium possibili, intendi. Ad eius maioris probationes datas numero 2. respondetur eas omnes in eo peccare: quod serietatem & ardorem inefficacis intentionis diuinæ cum ardore, & serietate intentionis efficacis de se, & ab intrinseco infrustrabilis confundit. Hac enim nec per aliud obtinendum finem potest aliquis intendere, nisi in manu & potestate sua habeat, vt ille alius intentum finem indefectibiliter apponat; alioqui & frustrabiliter, ac subinde inefficaciter finem illum intenderet, contra efficacis intentionis naturam, atque dignam Deo prudentiam, & perfectionem; inefficaci vero intentione (quantum intra inefficaciam seria) finis per alium obtinendi, siue, vt alius finem pro suo arbitrio & libertate obtineat, cum inde non teneatur Deus media efficacia (quibus in sua manu finis ab alio assequutionem infallibilem, tenfie à Recentioribus intento habeat) adhibere, quod ea adhibe media in sua ptestate, adesseque sibi sine vage, siue determinatè prænoscat, ac de reliquo vsum eorum, & finis assequutionem alterius (quem serio vult, vt assequatur) arbitrio & potestati permittat: quod etiam respectu rebellis illius creaturæ præstaret, sicut de facto respectu reproborum omnium præstat, quorum abusu libero perpetuo inefficaciter desideraus, sineque salutis eorum carens Deus perstat: eo siquidem ipso, quod creaturæ libertati permittit finis assequutionem ea intentione permittit, nec media efficacia per electionem adhibet, siue

ex ipsorum, siue ex voluntatis suæ defectu, dummodo sufficientia adhibeat, vt intentionis illius veritati, & serietati satisfaciat, quæ ad potestatem absolutam illi homini à Deo faciendam per media sufficientia extenditur, atq; ita procurandum, non autem vlterius à Deo faciendam illud de impossibilitate desiderij diuini, adhuc inefficacis, de existentia chimæræ, vel non existentia entis necessarij paritatem ad rem præsentem non habet: cum vtrumque absolutè impossibile sit, &, ad quod obtinendum medium nullum adhuc sufficiens esse nequit: atque in impossibile cognitum desiderium esse non possit, nec sine medio quod ad finis intenti assecutionem conducat: salus autem creaturæ illius absolutè possibilis, & Deo ipsi eius assequutio possibilis per media sufficientia in sua omnipotentia contenta, quæ illam consequendi rebelli illi creaturæ absolutam facerent potestatem.

6. Probant secundo Recentiores ex infinitate satisfactionis, & meritorum Christi morte consummatorum, quæ delictis cunctis, præmissq; possibilibus excessit, vt ad Hebr. 4. dicitur: *pro omnibus gustauit mortem*. Ex quo præter simile argumentū proxime effornato, & disiecto sic vrgentius ab absurdo nostram, & suam hanc sententiam ijdem probant Recentiores. Nulla est possibilis adeo rebellis creatura, respectu cuius auxilia efficacia possibilia absolute non sint, non aliqua solum, sed omnia etiam auxilia quæ sunt de facto sufficientia. Patet: quia in doctrina de efficacia auxiliorum extrinsecus solum à consensu nostro constituenda (in qua solum quæstio procedit) eo ipso, quod auxilium sufficiens quoad positiuum sufficientiæ, & potestatis physicæ antecedentis ad consensum sub illo sit consensus, sub illo possibilis cuiuis rationali creaturæ absolute est, quare, & efficacia consensu illo constituenda est absolute possibilis. Perguntur Recentiores: ergo merita Christi, quæ præmium omne absolute possibile, & vltra infinities, merentur auxilia efficacia omnib. & singulis, quantumvis rebellibus, & obduratissimis creaturis rationalibus: ergo, & absolutè possibilis est meriti Christi huius respectu auxiliorum horum efficacium cuiuis creaturæ rationali, etiam obstinatissimæ, remuneratio. Patet etiam siquidem ex impossibilitate absoluta remuneratoris absoluta remuneratio, quare, & meritum, quod vtrumq; essentialiter respicit erit necessario absolutè impossibile. Ast Deus, nequit esse remunerator eorum efficacium auxiliorum donatione rebelli illi creaturæ nulli auxilio consensuræ, cum ea in manu, dominio & potestate sua non habeat respectu illius creaturę, in aduersatiorum sententia: ergo sola illa creatura in cuius absoluta potestate antecedente est auxilia efficacia reddere poterit esse remuneratrix meritorum Christi præmio illo, quod absolute est promeritus; atque adeo aliquid Christus promeritus est quo Deus ipsum remunerare non potest, si rebellis illa creatura non repugnet.

7. Respondetur tamen facile ex suppositione, quod creatura illa adeo rebellis, & dura nulli auxilio consensura sit, efficaciam auxilij eius, scilicet consensu, siue conditionato, siue absoluto constituendam, repugnare: quare in ea suppositione merita Christi ad auxilia efficacia illi creaturæ, qua efficacia non extendi potius, quam ad impossibilia realia, quia in ea suppositione, vt dixi eorum efficacia repugnat; ac proinde, nec Deum, nec creaturam illam aut aliquem alium remuneratorem esse in ea suppositione præmio efficacis auxilij, in suppositione eadem repugnante: quia nec creaturæ illius, nec alterius cuiuspiam, Dei etiam potestate, fieri potest, vt creatura illa ex suppositione quod nulli auxilio consensura sit, alicui sit consensura illudq; auxilium consensu suo efficax reddere possit. Considerata vero & creatura illa, & auxilij cuiuis ipsi possibilis, quib. adæquata eius potentia in actu primo ad consensum, vel eius omissionem vel dissensum cōstituitur, possibilem absolute consensum illi rebelli creaturæ esse: quare, & auxilij efficaciam eo consensu constituendam; ast, & Deo etiam esse absolute possibilem eius auxilij casu, quo consensura sub illo creatura illa foret, donationē, ac proinde, & pro priori ad vsum libertatis creaturæ, & auxilij eius donationē auxilij conferendi essentia solummodo considerata, cui efficacia non repugnat, potestq; vt possibile solum præmium sub merita Christi venire, nec Deo auxiliū cum ea antecedenti potestate ad efficaciam conferre, repugnare: quare neque esse auxilio illo, possibiliter solum efficaci, meritorū Christi remuneratorē, sicuti nec creaturæ illi (non quidem eorum meritorum esse remuneratricem quod implicat) sed consensu suo, quo auxiliū in actu 1. potest efficax reddere absolutè sibi possibili materiam præbere auxilij efficacis à Deo donandi ex subsecutura post, nec pro illo priori repugnante, scientia media de ipsius conditionato consensu sub auxilio illo, eiusdemq; auxilij efficacia: tametsi quia, & consensus conditionatus creaturæ pro posteriori signo vsus libertatis creaturæ illius, ac subinde scientia media consensus de conditionata futuritione sub auxilio illo abest, imò adest opposita de negatione consensus sub illo, nequeat illud, quia efficax donare: sicuti nec exercitio illo & vsu libertatis creaturæ illius posito & expectato auxilium illud efficax reddere, nisi chimærica coniungendi contradictione consensum cum eius negatione potestate vllatenus potest.

CERTAMEN VII.

A solutione vnici fundamenti opinionis aduersæ nostræ, & communis probatio postrema.

1. POstremam hanc rationem tribus datis cert. 5. ibi non adiunximus ante examen rationū, quas cert. 6. reiecimus: sed in hoc certam. reseruauimus vbi erant aduersariorum fundamenta eruenda: quia ex eorum euersione desumenda postrema ratio est: vnicum autem affirmantis sententiæ aduersæ fundamentum ex euersione libertatis creatæ desumitur: quia, si ad attributa necessaria omnipotentiæ, ac Dominij diuini spectat continētia alicuius saltem vagę, & indeterminatè auxilij, cui creata quęvis rationalis sit consensura, ac subinde creaturam rationalem nulli omninò auxilio potestatis, & dominij diuini consensuram esse repugnet: ergo ex necessitate eius consensum antecedente, cum in omnipotentia, & dominio diuino, tū in natura creaturæ cuiusvis rationalis (quæ omnia eius consensum natura antecedunt) non potest non alicui auxilio Dei consentire: ergo ex necessitate antecedente natura consensura est: ergo non libere iuxta firmissima nostra in Philosophia, Theologia, scriptura, Patribus & Conciliis de libertate causarum & effectuum principia & consequentias ad non eam fere probatas tom. 1. de Deo vno controu. 3. fusissima d. 1. per tot, sed tamen, nec libertatem creaturæ rationalis, & operationis eius euerti, neque vllatenus eo argumento probari ostendendum hic est, vt nullo fundamento oppositam sententiam de possibilitate creaturæ à Deo rebellis nulli prorsus auxilio consensuræ, & subinde impręde stinabilis niti monstremus: id autem in primis probo. Etenim ex necessitate etiam antecedente natura, & causalitate alicuius ex pluribus effectibus disiunctim, & vage non tollitur libertas causæ ad quodvis eorū determinate apponendum: ergo neque ex necessitate antecedente natura creaturæ cuiusvis rationalis ad consensum sub aliquo auxilio disiunctim, & vage creaturę, & consensus illius sub auxilio quovis indeterminato tolletur libertas. Consequentia est certa: imò certior ea, quæ in antecedenti continetur: siquidem necessitas antecedens alterutrū agendi physice, & absolute posita, ex parte antecedentis præcedit: necessitas vero consentiendi alicui auxilio vage, huic, vel illi ex contentis in dominio, & omnipotētia Dei physicè, & absolutè posita consensum nusquam præcedit: cum nunquam coniunctum, & cumulus totus auxiliorum in Dei omnipotentia, & dominio clausorum, (in quo solum toto, & coniunctim sumpto necessitas consensus alicui auxilio disiunctim, ex quibus coniunctum illud, & cumulus auxiliorum omnium conflatur, esse concipiq; & admitti potest) ex parte actus primi à Deo donetur, & adsit.

2. Antecedens mille exemplis à Theologia, & Philosophia admissis, & ab omnibus admittendis probatur: Primo enim Christi Domini humanitas ex antecedente impeccabilitate vi vnionis hypostaticæ ipsi inductа, & præcepto absolute ipsi imposito acceptandi mortē (& idem est de reliquis præceptis naturalibus positiuis aliquid agendi) physicam necessitatem antecedentem agendi, eliciendique actum acceptandi mortem disiunctim, hunc vel illum

habet: & tamen per Theologos omnes ad huius determinate, & singularis actus elicientiam retinet physicam libertatem; tametsi moralem, atque maioris æstimabilitatis apud Deum præmiaturum ad meritum à Recentioribus requisitam non retineat, vt vidimus controu. 6. de Incarnat. q. 3. vbi distinctionem hanc physicè, & moralis, seu meritoriæ libertatis confutauimus. Secundo probatur ex necessitate creatæ voluntatis ad consensum, vel dissensum disiunctim, circa obiectum propositum, sicut plures volut, non potest purè omittere, vel ad consensum vel eius omissionem disiunctim si pure omittere potest; cum tamē in cuiusque extremi determinate appositione se ex libertate gerat. Tertio probatur ex necessitate, quam natura sua, Deique specialissimo priuilegio deficiente omnes homines (immò, & creatura rationalis quævis) committendi aliquot saltem veniale, quam moralem necessitatem, vt minimum esse omnes fatentur: physicam autem æstimat cum pluribus Vasquez noster 1. 2. d. 143. c. 3. 7. & 16. ac d. 207. cap. 2. num. 15. & quia maiorem necessitatem, quam sit in infideli, vel diu, multumque perseuerante in lethali, & iniustitiæ statu ad committendum aliquod mortale reputant esse: & tamen ea necessitas in quovis iusto, etiam admittendi aliquod veniale disiunctim, atque in infideli diuturnoque peccatore committendi aliquod mortale vage, & indeterminate, non aufert libertatem peccat, siue mortalis, siue venialis, quod determinatè & in singulari ab his committitur: Ergò nec cuiusvis rationalis creaturæ necessitas consensus alicuj vage, & indeterminatè ex Dei omnipotentia & Dominio contentis auxiliis. Quartò: in quovis mortali cuius mortalitas ex magnitudine materiæ diuisibilis ex homogeneis partibus minutulis conflatæ, ad quamvis seorsim partem minutulam siue lethali apponendam potestas physica, & moralis est; secus autem ad eam simul cum aliis siue lethali apponendam: ergo & ad non consentiendum, dissentiendumve cuivis determinato auxilio, potestas creaturæ rationali consensuræ sub aliquo vage esse absolute poterit: tametsi ad non consentiendum, seu dissentiendum illo simul, & coniunctim cum aliis potestas ipsi non sit sed ad consentiendum necessitas.

3. Probatur secundo: quia necessitas hæc consentiendi alicui disiunctim auxilio ex contentis in Dominio, & omnipotentia Dei (quæcunque, & cuiusvis generis necessitas sit de quo inferius) nisi ex toto cumulo auxiliorum possibilium nequit induci: atqui cumulus totus auxiliorum ad nullum actum seu consensum rationalis creaturæ ex parte actus primi absolutè præcedit: ergo ea necessitas ad nullum actum, seu consensum creaturæ rationalis singularem & determinatum abolet, impeditve ipsius libertatem. Probatur consequentia ex sæpe dictis, tam hic controu. 4. d. 6. quæst. 2. quam tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. quia sola necessitas ex parte causæ, & actus primi absolute præcedens potest, tam ipsius, quam effectus, & operationis libertatem abolere aut impedire. Minor probatur: quia ad quemvis consensum singularem, & potestatem voluntatis in actu primo ad ipsum constituendam vnum auxilium sufficit, & regulariter solum absolute præcedit, nusquam autem totus cumulus auxiliorum alicui creaturæ rationali possibilium, vt patet: immò cum auxilia cuivis rationali creaturæ possibilia actus ipsius vitales, & subinde infinita syncathegorematicè sint, vt nunquam tot simul esse queant, vt plures eius vitales actus esse absolute per totam æternitatem, ex qua, & per quam creari à Deo potuit rationalis creatura esse non possint, totum auxiliorum absolute possibilium cumulum ad aliquem singularem in aliqua duratione determinata eliciendum consensum simul ex parte actus primi præcedere prorsus repugnabit: quare, & ex cumulo illo auxiliorum necessitatem natura antecedentem ad consensum induci. Nec valet ex dissensu, seu negatione consensus absoluta auxilio, quod absolute etiā hic & nunc ad consensum ex parte actus primi præcedit consensuram esse sub aliquo alio, quod absolute etiam hic, & nunc absolute præcedat; ex eo enim, quod aliquod auxilium vage, & indeterminate, cui consensura rationalis creatura sit, si donetur, debeat in omnipotentia contineri: & ex necessitate respondente in creatura consentiendi sub aliquo vage auxilio ex contentis in omnipotentia, solum infertur posse auxilium aliquod, cui consensura voluntas hic, & nunc esset, à Deo donari; non autem consensi ab ipso debere: cum adeo frequenter à Deo negetur: immò & possit Deus non solum auxilium tale, sed omnia etiam sufficientia auxilia supernaturalia creaturæ illi rationali etiam existenti, negare, pluribusque, & pene innumeris creaturis rationalibus, nec productis, nec producendis (respectu quarum eadem necessitas consentiendi alicui vage, & indeterminatè auxilio ex contentis in omnipotentia verificatur) de facto denegauit: cum autem auxilium illud efficax de facto hic, & nunc ex parte actus primi ad consensum præcedere nequeat, ni à Deo donetur; ex eo, quod non debeat à Deo donari, infertur aperte non debere præcedere.

4. His fere omnibus aduersariorum fundamento DD. quos sequimur nostri respondent, libertatemq; rationalis creaturæ cum necessitate consentiendi alicui vage, & disiunctim auxilio ex contentis omnipotentia, & dominio diuino, doctè satisque componunt, sed addendum aliquid vlterius est, quo doctrina eorum, vt non prouehatur magis saltem clarescat, atque necessitatem illam consentiendi sub aliquo auxilio à creatura rationali futuri, antecedentem non esse plenius, planiusque ostendatur. Admisso enim Deum, vel ad auxilium, quod habiturum effectum sit, atque ab extrinseco conditionato creaturæ illius consensu efficax in sua Omnipotentia claudi cognoscat, coniungendum tenēri (quod vt vidimus falsissimum experientia ipsa & ratione est) vt totum cumulum auxiliorum possibilium Dei omnipotētia, & dominio clausorum hic, & nunc ex parte actus primi simul ponere, quate & absolute ad consensum præcedere; tamen neutro modo libertas creaturæ illius, consensusque tunc eliciendi, lædi potest: quod sic ostendo. Connexio illa omnipotentiæ cum consensu creaturæ illius non est connexio intrinseca immediata omnipotentiæ cum consensu ipso, sed mediata solū, & extrinseca ratione auxilij illius cui consentura voluntas est, si à Deo donetur, & absolute consensum præcedat, & ratione cuius verum est non posse non creaturam illam toti cumulo auxiliorum non consentire, atque alicui vage indeterminate, huic scilicet, vel illi auxilio consentiendi necessario: ergo eius solum rationis, & generis connexio omnipotentiæ cum creaturę illius consensu erit, cuius generis connexio cum illo, & necessitas consensus illius aut negationis illius impossibilitas eo determinato auxilio, vel toto etiam cumulo auxiliorum ex parte actus primi posito fuerit: atqui illius auxilij, ac cumuli totius auxiliorum ratione illius connexio, & necessitas consensus & negationis eius impossibilitas solūmodo consequens, & logica atq; extrinseca ipsius est, à futuritione conditionata sub eo auxilio, si donetur; non autem intrinseca auxilio illi, & ratione illius toti cumulo auxiliorum ac physicè antecedens: ergo connexio illa omnipotentiæ cum consensu ratione auxiliorum in ipsa clausorum: atque ei respondens in creatura rationali consensus necessitas, & negationis eius impossibilitas consequens solum, & logica est, atque extrinseca, non intrinseca, ac physicè consensum antecedens: sola autem intrinseca, ac physicè antecedens necessitas consensum potest huius, & voluntatis lædere libertatem; consequens autem & logica neutrius libertatem lædere potest, vt cunctis Philosophis, & Theologis est notū.

5. Consequentriæ sunt legitimæ si veritatis firmæ sit vtrumque antecedens, & subsumptum ad consequentiam secundam facile probatur, vel potius patet in doctrina, in qua disputamus de auxiliorum efficacia ipsis nullatenus intrinseca, sed extrinseca solum à futuritione conditionata consensus sub illis. Ea enim statuta neque auxilio determinato, cui, si derur, consensura voluntas esset, nec in toto cumulo auxiliorum possibilium ratione illius absolute positis plus quam consequens, & logica consensus creaturæ illius necessitas esse potest: cum, nec in auxilio illo, neque in toto auxiliorum cumulo entitatiuè, ac secundum intrinsecum sumptorum (quo solum pacto consensum physice, & ex parte actus primi antecedunt) vlla sit cum consensu connexio ad ipsumve determinatio, sed omnimoda ad consensum, eiusque negationem, & dissensum indifferens, atque indeterminata potestas. Primum vero antecedens ad illationem primam æqua facilitate probatur. Quia connexio omnipotentiæ solius (etsi intrinseca cum creaturis possibilibus admittatur) in ordine ad aliquid agendum, ad id solum

solum immediata, & intrinseca admitti potest, quod se sola, nullaque alia causa creata necessario interueniente, & media agere potest. Quocirca connexio omnipotentiæ cum nostris actibus vitalibus etiam necessariis in ordine ad illos efficiendos, ac non liberis, qua à nostris facultatibus vitalibus proueniunt, non immediata, sed media solum esse potest, quatenus scilicet facultates ipsas nostras vitales ex parte sua operaturas agere potest, eisque mediis actu ipsos quatenus ab ipsis proueniunt, nequeunt actus illi à potentia sola immediatè prouenire seu produci, & actiue apponi, atqui consensus creatæ voluntatis cuiusvis nequit ab omnipotentia sola apponi, atque produci, quin mediet necessario, & creata voluntas, & vocatio ad ipsum intentionaliter inducens, & mouens (siquidem in incognitum ferri voluntas nequit) ergo intrinseca, & immediata connexio in ordine ad producendum apponendumque consensum pro suo arbitrio, & voluntate, vel, si velit Deus, nequit esse omnipotentiæ solius, sed mediis auxiliis, & voluntate illis instructa ad operandum: ergo omnipotentia, dominiumque Dei cum creaturæ rationalis consensu vitali, & libero, quatenus ab eius voluntate est, siue in ordine ad faciendum, vt hæc operetur, consensumque ex parte sua eliciat, immediata & intrinseca omnipotentiæ solius, & secundum se entitatiuè sumptæ solum, esse non potest, sed ratione auxiliorum, quæ continet, & quibus necessario intermediis efficere solummodo potest, vt creata voluntas ex parte sua consensum apponat: quare eatenus solum in manu, & potentia sua illius voluntatis consensum habet, habereque de se Deus potest, quatenus auxilia innumera habet quorum alicui consensura voluntas sit.

6. Connexio itaque immediata, & intrinseca Omnipotentiæ, & Dominij diuini solius entitatiuè, & intrinsecè sumpti cum solis innumeris illis auxiliis est, cum consensu vero vitali, & libero creaturæ, qui absque immediata motione, & influxu intentionali, & voluntatis creatæ ex parte sua à Dei Omnipotentia nequit, ratione auxiliorum contentorum in omnipotentia, quibus consensura illa est, si ex Dei libito donentur vt in antecedente illo primo dicebamus. Confirmatur: quia ex ea sola connexione, seu continentia auxiliorum immediata, & intrinseca Omnipotentiæ, & Dominio Dei, & subinde consensus creaturæ ratione illorum (tametsi alia immediata, & intrinseca Deo connexio, & continentia esset possibilis) Dei Dominium, & potestas in consensum cuiusvis creaturæ melius, atque ab omni difficultate expeditius intelligitur, & cum creaturæ cuivis libertate componitur, vt patet. Confirmatur secundo: ex dictis sæpè controu. 4. de volunt. & 6. de prouident. & 7. hac de prædestinatione: vbi ostendimus posse voluntatem efficacem Dei esse cuius efficacia, & connexio ad auxilia solummodo congrua, & efficacia terminetur, quin ad consensum nostræ voluntatis sub illis se extendat, & ea etiam voluntate posita illæsam seruari, & voluntatis, & consensus libertatem: quia in ea vel ex ea necessitas solum consequens, & logica voluntatis, & consensus inducitur, non vero physica, & antecedens. Quam doctrinam Soatistæ præfinitores ad suas actuum liberorum præfinitiones per scientiam mediam regulatas tuendas locum habere perperam docent, vt solum ratione auxiliorum efficacium, & eadem auxiliorum connexione & necessitate (consequente & logica nimirum) connectantur cum consensu præfinito: quod locum in præfinitionibus illis quarum efficacia intrinseca consensum ipsum attingit, tametsi scientiam mediam consensus alias liberi, qua dirigantur essentialiter supponunt citatis locis maxime controu. 4. d. 6. q. 2. fusè monstrauimus: sed eo nunc permisso exemplo voluntatis diuinæ connexæ seipsa immediatè ab intrinseco cum efficacibus auxiliis solummodo, non autem cum consensu ipso, cum quo tamen ratione auxiliorum mediatè, & extrinsecus solummodo connectatur (siue ea consensus præfinitio siue auxiliorum efficacium præfinitio tantummodo sit) connexio omnipotentiæ cum consensu cuiusvis rationalis creaturæ pro Dei libito, & voluntate ratione auxiliorum efficacium in sua omnipotentia, & Dominio clausorum, quæ proinde absolutè dare illi potest, si velit, atque insuper necessitas diuino huic dominio, & potestati ex parte cuiusvis creaturæ respondens consentiendi, si Deus auxilium aliquod efficax ex contentis dominio, & omnipotentia sua dare ipsi voluerit apprime dilucidèque explicatur.

7. Prona ex hactenus dictis est (neque vna tantum) ad fundamentum vnicum contrariæ sententiæ solutio. Prima Doctorum sententiæ nostræ nobis anteriorum ex dictis vsque ad num. 4. nimirum necessitatem ex Dominio, & potestate Dei ratione auxiliorum efficacium, quæ in eius omnipotentia clauduntur, consensus cuiusvis creaturæ rationalis subortam, non esse necessitatem consentiendi auxilio vlli ex possibilibus determinatè, & seorsim sumpto quod solum hic, & nunc absolutè ad consensum præcedit, sed alicui vage, & indeterminatè ex coniuncto illo toto, & cumulo auxiliorum, quod nunquam totum ad consensum absolutè antecedit, ex qua necessitate vaga consentiendi alicui ex auxiliis illis indeterminatè necessitas creaturæ illius ad consentiendum soli illi determinato auxilio, qui solius hic, & nunc eius absolutum consensum absolutè antecedit, minimè infertur: vt bene præfati Doctores datis à nobis ferè omnibus exemplis ostendunt, atque ex notatis nostris cert. 1. liquido apparet: sed quoniam solutio hæc variis instantiis, & vlterioribus argumentationibus implicari potest, quas persequi, ac rejicere prolixius nunc quam vtile foret si ea necessitas admittatur esse (vt aduersarij contendunt, antecedens, vel talis esse non negetur) sit secunda planior ex dictis à numero 4. & expeditior solutio: negando illam antecedentem esse ac solum esse consequentem admittendos; etsi enim omnipotentia, & Dominium Dei in actus voluntatis creatæ, & creaturæ rationalis natura Dei omnipotentiæ, & dominio essentialiter in operando subdita eius consensum natura antecedat, tamen nihil in eis est absolutè, ac de se connexum immediate, & intrinsecè cum consensu absoluto creaturæ illius, posita etiam donandi auxilia efficacia voluntate, sed solum mediatè, & extrinsecus ratione auxiliorum efficacium, ab extrinseco solum creaturæ consensu talium: licet Dei omnipotentia & dominium intrinsecus ad auxilia aliqua, ita extrinsecus efficacia respectu creaturæ cuiusvis terminetur, quæ, si cuivis creaturæ dare (vt potest) pro libito velit, consensum ab illa infallibiter obtinebit, quin ipsa consequente possibilitate, vel auxiliis, vel Dei Dominio potestati, & voluntati ea donandi possit resistere: tametsi antecedente possibilitate vtrique resistere absolutè possit.

QVÆSTIO II.

A prædestinationis nostræ causa efficiens motiue meritorie ex parte prædestinati detur, dariue saltem possit?

DIxi *efficiens motiue meritorie* vt quæstionem ad terminos Theologica disputatione dignos restringerem; voce enim efficiens finalem causam excluſi: quam prædestinationis, adæquatè etiam sumptæ dari, nempè gloriam nostram extra quæstionem est: siquidem ex præconcepta gloriæ, & salutis nostræ intentione, ac vehementi desiderio gratiæ suæ dona omnia à primo ad vltimú vsq; nobis à Deo eligi, prouideri, ac ministrari dogma Catholicæ fidei est. De efficiente autem prædestinationis nostræ causa *elicitiue* constat etiam ex Philosophia & Theologia tota ex parte nostri causam assignari nullatenus posse: cum prædestinatio actibus vitalibus intellectus & voluntatis diuinæ adæquatè confletur, respectu quorum proinde tota vera (etsi non physica) intentionalis elicientia à Deo qui eius actibus viuit esse necessario debet: cum vitalis omnis actus habeat immanenter produci atque in eodem à quo elicitur subiectari: ac proinde ex parte prædestinati

actiuus elicitiuè in suam prædestinationem influxus, vel minimus repugnat: idcirco addidi *motiuè* vt efficientis amplitudinem ad specialem efficientis intentionalis motionem (de qua Patribus & Theologis priscis cum Hæreticis, & Nouatoribus asseclis esse controuersia potest) disputationem coarctarem: quoniam vero efficiens motiuum id omne complectitur, quod, vt absolutè existens, (quod efficientis causæ proprium est) intentionaliter actum, siue intellectus, siue voluntatis sollicitat: idque vel occasionaliter, vel meritoriè fieri contingat; addidi *meritorie*, vt ad speciem hanc merioriæ intentionalis motionis ex parte prædestinati præsentem redigerem quæstionem: de occasionali enim intentionali motione lis est diuersa: addidi *ex parte prædestinati tantum*, vt gratiæ Dei adiutorium omne secluderem ad suæ prædestinationis motionem meritiuam: eius quippe interuentu quæstio est alia inferius expedienda. Quare in præsenti prædestinatum in puris, vt aiunt naturalibus, siue secundum eius proprias naturales, vel actiuas, vel exactiuas vires accipimus, vt cum explorato Hæreticis Semipelagianis, seu Massilienſibus solummodo disputemus. Oportet autem horum errorem liquido, Ducemque, & Patronos exploratos præmittere, atque immeritò à nonnullis Doctoribus accusatos firma eruditione ac rigido examine ab ea suspicione liberare.

CERTAMEN I.

Semipelagiana præsertim ad purum de re præsente hæresis examinatur rigide.

1. DIxi Semipelagianam hæresim, & Authores, & fautores præsertim ad purum cert. hoc examinandos esse, ac recensendos; etsi concernentes aliæ in re presente Hæreses, & Authores memorandæ sint, vt ad Theologorum plenam illarum instructionem, atque eruditionem oportet. Prima igitur Valentini Basilidis, & sequacium effutientium hominum aliorum animas suapte natura esse terrenas, siue terrenis cupiditatibus subditas, ac prauis earum terrenis affectibus necessario addictas, propterea reprobari, vtpote prædestinationis diuinæ incapaces, aliorum verò hominum animas spirituales esse, ac totas spiritualibus sanctisque ac honestis affectibus suopte ingenio, geniove addictas necessario, & impeccabiles, ac subinde cum hominibus, quos constituunt, prædestinati: qua in re præter communem cum iam recensendo errorem alio hi peccant, hominumque animas specie distingentes aliasque terrenas, aliasque spirituales contra fidei dogma de nostrarum animarum omnium spiritualitate, ac immortalitate. Secunda Bardasseni, & Priscillianistarum hæresis fuit asserentium homines, ob bonum, prauumve genium, seu ingenium è corporisque constitutione orta ex diuersitate constellationis, & adspectus astrorum in cuiusque conceptione, & natiuitate alios prædestinari, alios reprobari, cum primo error hic secundus commune aliquid habet: quod scilicet nostrarum actionum libertatem euertat; nosque subinde ad gloriam meritis, nec solis meritis è Dei gratia ortis (vt fides docet) obtinendam, eligi, ac prædestinari negat: quamvis diuersimode, quod è naturali animarum nostrarum genio, atque impote suarum actionum inclinationi natiuæ prima hæresis tribuebat, secunda hæc corporum nostrorum naturali constitutioni tribuat. Addit autem secunda hæc hæresis errorem alium de fato gentilico in ortus, conceptusque vniuscuiusque constellatione ab Ethnicis Philosophis, Astrologis præsertim, constituto. Contra hos errores agendum hic non est, controuersis enim de cœlo, & de anima vtriusque specialiter abunde confutauimus: quoad communem vtrique libertatis euersionem egimus ibidem; & plus satis tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. & tom. hoc 2. controu. 4. Notauerunt autem confutaueruntque errorem vtrumque Leo epist. 91. cap. 11. Augustin. de hæresibus in 33. & cap. 70. & 1. de ciuit. cap. 2. Concil. Brachar. 1. capite 8. & quatenus ad constellationem in cuiusque ortu ex illo Hierem. 10. A signis cæli nolite timere, &c. & ad Rom. 9. *Sed & Rebecca ex vno concubitu*: atque è simili conceptu, & ortu *Phares, & Zaran de Thamar* æque confutatur. Sed hi errores, quamvis ad prædestinationis initium ex parte prædestinati pertineant, fuerintque proinde hic memorandi, quia in disputatione hac integram quæstionem non mouerentur: ad specialem tamen quæstionem in terminis non spectant.

2. Spectat autem ad illam æquiualens fere in terminis ipsis error Origenis 1. Periarch. c. 6. 7. 8. & 9. ac lib. 2. cap. 10. asserentis animas nostras sui in corpora immersioni præuixisse, vtpote anterius tempore ex mundi nimirum initio à Deo creatas, vt referebamus controu. 1. de Incarnat. d. 1. q. 2. cert. 2. n. 4. vers. fin. eo igitur tempore, quo corporum suorum productioni, temperaturæ, & constitutioni, atque immersioni subinde, & informationi præcesserunt, bene, maléve operatas animas nostras originis putauit, ac pro earum bonis, malisve meritis de se reque habitis ad gloriam prædestinatos ab illave reprobatos fuisse homines illis constitutos, teste Hier. epist. 150. cap. 2. vbi eius quoad præsens attinet errorem ex illo ad Rom. 9. *Antequam quidquam boni egissent aut mali* (Iacob, & Esaü reptoborum, & prædestinatorum typi) egregiè confutat: obseruans hunc Origenis errorem ortum ex Platone duxisse, qui primus animarum aut hominum, quos constituunt existentiam præduxisse docuit: Eundem Origenis errorem memorant refelluntque alij à nobis memorati citato loco de Incarn. & Isaac. 1. de prædestinat. c. 4. circa quem errorem confutandum addenda hic plura speciatim non sunt: tum, quia erroris huius confutatio in terminis præsentis quæstionis scopus non est: tum, quia isidem, quibus Semipelagianus error in ea examinandus, refellendusque susceptus, confutatur abunde, & is Origenis error propelletur.

3. Propius ad quæstionis huius scopum & terminos attinet Pelagij, & Celestij sequaciumque de Principis nomine Pelagianorum hæresis notissima. Nempe hominem naturæ viribus gloriam condigne promereri suis operibus absolute posse, quare, & proinde adæquatam prædestinationem ad illam, ita enim appellabant dandi hominibus gloriam Dei voluntatem) gratiam vero Dei naturæ nostræ prorsus indebitam ad bona quæuis nostra, & meritoria opera absolutè, necessariosque pretium subinde negabant, solumque ad facilius perpetranda requirebant: gratiam tamen hanc nihil aliud quam legis notitiam, & doctrinam, seu prædicationem esse vocabant. Itaque homines & iustificari, & in gratia, & iustitia, siue sanctitate proficere ex naturæ viribus, tam quoad potestatem antecedentem, quam quoad consequentem Pelagiani aiebant: quare, & id totum quoad substantiam ex naturali prouidentia, nusquam vero à supernaturali prædestinatione ipsis prouenire: atqui ob ista eis parta bona opera, iustitiam, & sanctitatem gloriam ipsis à Deo decerni, atque donari. Ita horum hæresim referunt Concil. Carthag. habit. anno 415. epist. ad Innocentium Papam à triginta quoque Episcopis conscripta à Concilio Africano (cui adfuit Augustinus (circa tempora Bonifacij Papæ à Concil. Senonens. anno 1528. præfat. ad decreta fidei à Trident. sess. 6. can. 1. & 3. contra Pelag. ab Innocent. Pap. 1. epistol. ad Concil. Milevit. quæst. 93. à Hieron. epist. ad Thesiphontem, & libris contra Pelag. à Gregor. Mag. 1. in Ezechiel. homil. 9. ab Augustino toto fere lib. 6. de gratia in cuius cap. 3. 5. 6. 7. & 49. docet gratiam à Pelagio admissam, legem, & doctrinam solummodo esse: gratiam vero Dei ad bene operandum, iustitiæ, & ingressum, & progressum absolute aliquando à Pelagio admissam, subdole admissam haud naturæ vires adeo præstitas intelligendo restatur c. 19. 20. 21. 42. & 46. & lib. de gestis contra Pelag. in Concil. Palestin. qui extat apud nostrum Soarium tom. 1. de grat. & in edit. operum Augustini Parisiis anno 1614. ac tandem citato lib. de grat. Christi cap. 47. hæc habet: *si ergo consenserint* (Pelagiani) *nobis: non solum posthaec in homine, etiamsi nec velit, nec agat bene* (quam illi à Deo esse admittebant) *sed ipsam quoque voluntatem* [illegible] *dicimus*

actionem diuinitus adiuuari ; vt sine illo adiutorio nihil bene velimus, & agamus, eamq; esse gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, in quo nos sua, non nostra, iustitia iustos facit ; vt sit vera nostra iustitia, quæ nobis ab illo est : nihil de adiutorio gratiæ Dei (quantum arbitror) inter nos controuersiæ relinquetur. Magistro Augustino in Pelagij errore, ad rem præsentem quod attinet, referendo illius addictissimi discipuli concordant. Isidor. lib. Orig. §. *de hæresibus.* Prosper epist. ad Ruffum de grat. & lib. arbitr. ex Historiographis, Baronius tom. 5. Annal. fol. 175 & anno 410. à num. 6. anno 411. numero 52. Vincent. Lirinens. cap. 34. Platina in vita Innoc. Gabriel. Prateol. lib. 14. de vitiis, & dogmatibus hæreticorum verb. *Pelagius* noster Iacobus Gualterius sæculo 5. ad ann. 500. fol. 373. cap. 3. Castro de hæresib. verbo gratia : ex Scripturariis & controuers. Maldonatus in cap 13. Ioan. Card. Tolet. in 5. ad Rom. Iustinian. & Cornel. à lapide in c. 2. ad Philippens. Bellarm. Card. 1. de gratia & lib. arbitr c. 1. Valent. in 2. d. 8. q. 1. pun. 5 Becanus tom. 1. summæ Theolog cap. 16. de prædestinat. qui & ex Scholasticis doctoribus sunt : ex quibus item sunt Magister in 2. d. 28. vbi S. Bonauentur. dub. 1. Scotus, & Durand. cum suis ac cæteri Magistri Commentatores §. item Thom. quodlib. 1. art. 7. atque obiter citato loco ex 2. 2. & 1. p. q. 23 de prædestin. vel tangit, vel supponit, ad quæ loca, vel distinctionaria, quicunque Dominicani ipsum, vel Magistrum interpretantur. Adde etiam nostros Scholasticos omnes S. Thomæ interpretes, præsertim Vasquez 1. p. d. 89. num. 1. & 2. 1. d. 91. c. 2. n. 7. & fusius adhuc 1. 2. de necessitate gratiæ eruditissime disputantem tom. 2. à disputatione 186. ad disputationem 197. inclusiuè, in cuius tomi fine, exemplar Concilij Palæstini adhibuit Soarius tom. 3. de auxiliis cap. 1 & tom. 1 de grat. prolegom. 5. §. 2. & 3. vbi subdolas Pelagij professiones fidei detegit, Prologom. 6. toto Pontificum, & Conciliorum acta producit Herize disp. 25. art. 2. non exigua eruditione. Ruiz de Montoya tom. 3. in 1. part. tract toto 3. de prædestinationis exordio per solas vires naturæ, eadem de Pelagiano errore d. 14 sect. 1 num. 1. & aliquoties obiter attigit, & supponit, erroris Semipelagiani, & affinium aliorum toto eo tractatu ex instituto confutandorum occasione, Nouiores ipso Scholastici Recentiores Semipelagiano etiam, & affinibus sententiis repellendis intenti, ne nominant quidem Pelagianum errorem. Memorandus tamen erat : quia ex eo, eiusque principio de libertate creata tuenda vterque manauit, vt vidimus tomo 1. de Deo vno controuersia 1. & 3. atque ex eisdem principiis Theologicis, vterque diffinitur.

5. Semipelagianus igitur error (quem proprius Hilarius, & Prosper Pelagianæ hæresis reliquias vocant) ad iustificationem ipsam : immò & sanctas operationes perfectiores, ipsique formali iustificationi subinde proximiores, gratiæ internæ Dei per Christum necessitatem Semipelagiani admittebat, solumque initium quoddam ad fidem, & salutem quantulumcunque exiguum, tenuissimæ congruitatis meritiuæ (quam obinde ansulam solum, & occasionem vocabant) vt Dei gratia ad fidem supernaturalem efficaciter vocarentur, atque in sanctitatem, & perfectionem etiam promouerentur exigebat. Illud vero initium, siue naturalis fidei actum, ex naturali aliquo, non illicito, sed prudenti motiuo, siue naturali salutis desiderio, & inde orta petitione, vel fidei, vel salutis esse, vt adeo gratia interna ad reliqua donaretur, & iuxta id Matth. 7. *Petite & accipietis, quærite & inuenietis*, Ex diuina promissione donaretur. Requiri vero initij illius Deo à nobis ex viribus, bonoque naturæ vsu per salutis nostræ explicitam, vel implicitam voluntatem, vt suam Deus ad cætera opem, & gratiam nobis adiungat ex illis Christi Domini, *vis saluus fieri*, ac similibus saluti à se impertiendæ præmissis, à ratione vero probabant : quia, ni, quale quale, meritum aliquod ex nostro vsu facultatis, ac boni naturæ nobis à Deo inditi, ansulave, & occasio ipsi offeretur, nec libertatis nostræ iura seruari putabant, neque æquitatem voluntatis, ac prouidentiæ diuinæ, si nullo libertatis nostræ vsu expectato, neque ex parte nostri, electi ad fidem, gratiam supernaturalem auxiliantem, & iustificantem, & gloriam demum differentia, & discretione ab eo qui non electus ad illa, sed reprobatus est, imperio potius dominantis, quam iure regentis, nec sine acceptionis personarum vitio, vnum ad salutem prædestinaret, alium vero pro suo tantum nutu non prædeterminaret, sed prætermitteret. Vnde constat Semipelagianos meritum, vt summum de congruo ex viribus naturæ ad primæ gratiæ collationem, & prædestinationis nostræ exordium, occasionem, & principium solummodo posuisse, sicuti & ad reprobationem non prædestinatorum initium : vt mirandum sit Doctores aliquot Scholasticos demeritorum Semipelagianorum primæ gratiæ supernaturali, ac prædestinationi Dei initium posuerint congruitate, aut condignitate ab ipsis asserta, fecerint quæstionem : multoque mirabilius ex illis aliquos de condignis meritis locutos Semipelagianos satis leuibus fundamentis censuisse, vt videre est in nostro Ruiz d. cit. sect. 3. num. 3.

6. Ne vero post hac de eo, non solum opinio sed quæstio sit, audiatur Hilarius epist. ad Augustinum sub init. vbi de horum nomine, & errore ita scribit. *Nec negari gratiam, si præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantum, id est solummodo, medium quærat ; non tamen ipsa iam valeat :* & Cassianus, qui eorum creditur ab eis Theologis Præceptor collat. præfert. 13. sic fatur : cap. 13. sub init. *Occasiones quodam modo Deus quærit, quibus humanæ segnitiei corpore discusso, non irrationabilis munificentiæ suæ largitas videatur : dum eam sub colore cuiusdam desiderij, ac laboris impartit ; vt nihilominus gratia Dei semper gratuita perseueret, dum exiguis quibusdam, paruisque conatibus tantam immortalitatis gloriam inæstimabili tribuit largitate.* Id quod toto deinceps cap. confirmat, & lib. 12. de institutione renunciat. cap. 11. & 13. vt scilicet meritum diuinæ largitati ex nobis prætentum præ sui renuitate & gracilitate, gratuitæ Dei suæ gratiæ, & gloriæ tandem donationi, & largitati non magis, quam si non præcederet, officiat : videaturque à Dei bonitate occasio in titulum coloratum (vt aiunt quæsita potius, quam à nobis oblata, ne irrationabilitatis ipsius largitas accusetur, & aperto videatur conuicta : cognouit, fassusque id de Semipelagianis est Augustinus de prædestinat. Sanctor cap. 2. vbi solutionem hanc ipsorum ex tenuitate meritorum nostrorum primam gratiam ac prædestinationis proinde initium præcedentium ab ipsis datam sic refellit : *Videte si aliud agitur isto modo, nisi, vt gratia secundum merita nostra detur quolibet modo,* (ac si dicat tenuissimo ac vix congruo) *ac sic gratia non sit gratia :* quantumvis enim exigui meriti remuneratio illa sit, gratuita prorsus, & liberalis ipsius donatio non est : quare nec ipsa gratia erit. denique Cassianus cit. lib. 12. prætentorum meritorum primæ gratiæ, & initij prædestinationis nostræ conceptis verbis excludit condignitatem c. 14. sic fatus. *Dicimus enim secundum Saluatoris sententiam* (recitatam ex 7. Matth.) *dari quidem petentibus, & aperiri pulsantibus, & à quærentibus inueniri ; sed petitionem, pulsationem, & inquisitionem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei, id, quod petimus dederit.* Ex quibus secunda nostri Ruiz re super hac conclusio num. 8. scilicet, & si non condignitatis, proportionem, tamen aliquam absolutè talem propriorum meritorum ad primæ gratiæ, atque prædestinationis initium fuisse à Semipelagianis admissam confutatur, cum expresse in illis colorem, seu titulum solum coloratum, & occasionem à Deo potius quæsitam libertatis exercendæ recognouerint. Aliud vero desirium, in quod acti ab Augustino Semipelagiani sunt, de meritis demeritisque conditionatis infantium ante vsum rationis correptorum refellere, quare & referre præsentis instituti non est, cuius nihil refert, quæ, & qualia merita gratiæ primæ, & prædestinationis exordio præcedant, dummodo ex propriis viribus orta assignentur. Vbi autem disput. actionis referre merita hæc conditionata semipelagiana possunt, egimus d. de scientia media, & controu. de merito agemus ; nec diximus pauca controu. de Incarnat.

7. De Semipelagianorum errore dubium Scholasticis, & controuersistis ad rem præsentem est, an perseuerantiam per occasiones singulas in fide, bonis operibus, iustitiaque, & sanctitate, ac subinde electione ad gloriam conferendam de facto, & executiue merita ex viribus naturæ, vltra eam, quæ ad primam gratiam internam, & prouidentiæ supernaturalis, siue prædestinationis initium necessario præire docebant, prærequisierit. Noster Ruiz.

sect.4. prætenta merita naturalia non solum ad primam gratiam, & prædestinationis initium, sed ad perseuerantiæ initium, & gloriæ conferendæ voluntatem multa eruditione, & ponderatione contendit, & in primis verbis illis Cassiani primo eius testimonio recit. n.6. ex collat.13. num.13. *Dum exiguis quibusdam, paruisque conatibus tantam immortalitatis gloriam inæstimabili tribuit largitate,* videtur euinci. Maxime, cum seq. cap.14. perseuerantiæ vnius præ alio primam rationem, & radicem arbitrij in bono prauoue suæ naturalis facultatis vsu collocet tandem. Secundo: quia nisi Augustini & Semipelagianorum disputatio esset de electione ad gloriam, & perseuerantiæ donum, frustra recurrerent ad merita naturalia conditionata diuersa infantis cum Baptismo decedentis, & conditionata naturalia demerita alterius absque illo decedentis, si diutius viuerent, in quibus electio ad gloriam absque eorum operibus est & in adultis, quibus prædicatum Euangelium non est. Tertio: quia de prædestinatione, seu electione ad perseuerantiam, & gloriam lis Augustino & asseclis contra Semipelagianos fuit: scribente Hilario epistola ad S. Augustinum in columna 2. *Quod autem dicit sanctitas tua: neminem perseuerare, nisi perseuerandi virtute percepta: hactenus recipiunt Massilienses: vt quibus detur, inerti licet, præcedenti tamen proprio arbitrio tribuatur.* Subinferius: *Nolunt istum perseuerantiam ita prædicari, vt non, vel suppliciter emereri, vel amitti contumaciter possit.* Vnde columna 3. *Cæterum quidlibet donatum sit prædestinatis, id posse amittere, & retinere propria voluntate contendunt; quod tunc falsum esset: si verum putarent eam quodam perseuerantiam percepisse, vt nisi perseuerantes esse non possent. Inde est, quod & illud pariter non accipiunt: vt eligendorum, reiciendorumque esse definitum numerum velint.* Hilarij relationi consonat Prosper epist. sua ad August. post med. scribens. *Massilienses refugero fateri: Deum secundum propositum, & consilium voluntatis suæ aliud vas condere in honorem aliud in contumeliam,* ac statim. *Nec acquiescunt electorum numerum, nec augeri posse, nec minui*: inferiusculè. Quibus epistolis de hoc Massilienfium vlteriore errore circa donum perseuerantiæ certior factus Augustinus fuit, vt constat ex eius libro de bono perseuerant. c.6. sub initium, vbi eisdem Hilarij verbis scripsit. *Sed nolunt, vt scribitis, isti fratres ita hanc perseuerantiam prædicari vt non vel supplicetur emereri, vel amitti contumaciter possit.* Cum autem c.2. & citato c.6. ac 17. meritis ex gratia ortis bonum perseuerantiæ posse à nobis obtineri Catholice, & fusè probet: tamen eo cap. 7. prope med. merita perseuerantiæ etiam Semipelagiana his rejicit & incusat. *Sed hæc inquiunt, vt à Deo demitur nobis fides impetrat quæ incipit à nobis: quam fidem & incipere & habere & in ea vsque in finem permanere, tanquam id non accipiamus, nostrum esse contendunt:* & infra. *Nolunt hominibus prædicari dona Dei esse, vt veniatur ad fidem, & permaneatur in fide*: siue formata per gratiam, siue informi vt è libri totius contextu claret, & lib. de prædestinat. Sanctor. cap. 12. 13. & 14. contra Massilienses de matura morte in gratia, quæ perseuerantia clauditur prædestinatorum, nullis humanis meritis, sed gratia Dei contingere fusè contendit: constat ergo ex dictis Semipelagianos perseuerantiam, & electionem ad gloriam, nec solam primam gratiam meritis naturalibus, & ex arbitrij nostri viribus expresse tribuisse.

8. Cæterum Vasquez noster 1.p.d.89.c.5.notab.3. §. *ex quibus* & duobus postremis, ex quo & asseclæ nonnulli, censent Semipelagianos nullatenus amplius meritis nostris ex nuda facultate arbitrij nostri oriundis tribuisse, quam ad primam gratiam, & prædestinationis exordium totalem, & proximam meritiuam congruitatem, quin ad gratiam vlteriorem perseuerantiæ per occasiones singulas atque electionem ad gloriam subsequutam, vlterius à primo meritum ex propriis viribus congruum requirerent: & quamvis Ruiz noster accurata, summaque sua, & singulari eruditione oppositam sententiam adeo vt vidimus, illustrauerit: video in aliorum mentibus indagandis, tam profundam nostri Vasq. ingenuitatem, vt in iis, quæ ad eruditionem Theologicam, atque alienarum mentium penetrationem spectant, semper aduersarios quosque vicerit: id quod & oppositis testimoniis perpensis (quæ ipsi erant ex vsu aliàs frequenti, & notissima) in re præsente euenisse comperio: quare, & eidem Vasquez subscribo. Ratio est: quia, si ad subsequentia opera omnia, quibus perseuerantia obtinetur, merita pure nostra, solaque arbitrij facultate prærequiri censerent, non proprius Pelagianorum reliquiæ à Prospero & Hilario dicerentur, quam ab Scholasticis semipelagiani, vt censet Ruiz ipse sect.1. num 2. quia inquit, non dimidium erroris Semipelagiani, vt iure Semipelagiani dici possent, sed eius per exiguam partem, vt cuiusvis totius reliquiæ esse solent, pertinebant: si enim ad opera omnia Dei gratiam omnem vltra primam, ad fidem, & conuersionem perfectam nostris meritis præueniri docerent, non per exiguam sed magnam, & dimidiam, ac vltra asserebant erroris, eam gratiam in omnibus arbitrij viribus subnixerunt, neque eius præcedentiam ad absoluta merita, gloriæ etiam facilius exercenda, quam Pelagius admisit, fatebantur: Vlterius Ruiz ipse sect.5. Cassiani in suo, & Massiliensium errore doctrinam inconstantem, & aduersam per capita notans, quartam esse vult num.7. quod Massilienses excepta fide, & salutis desiderio ad reliqua opera, & tentationes vincendas gratiam Dei requirerent; secus Cassianus, vt statim probat num.8. Secundo Prosper cit. epist. hanc ex Massiliensium doctrina refert sententiam, qua videbatur oppositum verbis primis confirmari. *Ad gratiam qua in Christo renascimur per naturalem patendo, quærendo, pulsando peruenitri, vt ideo accipiat, ideo inueniat, quia bono naturæ bene vsus ad saluantem gratiam initialis gratiæ ope valeat peruenire.* Quamnam initialem gratiam, cuius ope ad saluantem gratiam possit homo peruenire intelligit ex doctrina Massiliensium Prosper? An illam, quæ per occasiones singulas ad perseuerandum, & opera prima vocationem gratiæ subsequentia, quibus perseueratur. Hanc nequit intelligere: liquidem ea initialis gratia non est, cui in ordine gratiæ, ac prædestinationis, in quo alia gratia præcedit, cui ordine prædestinatiuo gratiæ vlteriores catenatæ posteriores sunt: quare nec in eo ordine esse, ac dici initiales possunt; sed nec talis dici potest respectu operis cuiusque perfecti ex illis quibus per occasiones singulæ perseuerantia habetur, & quibus omnibus perseuerantia tota adæquatè continetur. Si enim ad eas omnes, & singulas gratias merita naturæ præcedunt, nullo respectu sui operis, quo perseuerantia, & gratia saluans obtinetur initium esse cum meritum naturæ, vt sui initium supponat: quare & implicat respectu sui operis gratiam initialem esse: solum ergo gratiam initialem in ordine gratiæ & prædestinationis asseri à Massiliensibus Prosper refert, quæ sola illa sit, quæ in ordine gratiæ, & prædestinationis prima sit, ex qua catena illa prædestinationis inchoatur, cuiusque opus actus primus perfectæ fidei, & conuersionis elicitus, ob quem reliquæ gratiæ ad opera reliqua quibus, & perseuerantia, & saluans gratia obtinetur, suo quæque gradu succedunt. Perperam autem & contra contextum immo & textum, seque ipsum Ruiz sect 3. n.9. sine initialis gratiæ nomine gratiam creationis, & naturæ ipsius nostræ intelligit: tum, quia ipso teste, meritis naturæ nemo semipelagianorum tantum tribuit, vt sine gratiæ Dei supernaturalis opitulantis ope ad saluantem gratiam perueniatur: tum etiam, quia gratiæ supernaturalis operatio, & adiutorium necessarium arbitrio naturali nostro, vt ad saluantem gratiam perueniatur texta ipso extrito, vt ad saluantem gratiam perueniatur texta ipso expressimitur: *ad saluantem gratiam initialis gratia ope valeat peruenire*; Opis autem non intrinseca cuiusque saltem cultas, & potestas, quæ iuuatur est, sed adiutorium alienum vt patet: quare nec initialis gratia quæ opera naturæ fert gratia creationis & naturalis arbitrij facultas cui illa fertur esse intelligive potest.

9. Tertio probatur: quia Cassianus Semipelagianorum Dux vulgo, & à Ruiz ipso habitus sæpe merita naturæ Dei ad gratiam præuenire, sæpe ab ea præueniri docet cit. locis, vt videbimus cert.2. de ipsius causa agentes; nec de viro ingenio, & eruditione præstantissimo toties sibi eisdem fere locis indigna, mediocris adhuc interaturæ, homine inconstantia contradicere credi conuenit: quare, & initialem, quam diximus, gratuitam esse potest: quare, & initialem, quam diximus, gratuitam meritis naturalibus arbitrij præueniri, in perfectioribus autem, & vlterioribus à gratia arbitrium præueniri necessesse

fuisse credendus, vt minimum, est, ni eius mens ad Catholicum sensum omnino reducenda possit intelligi. Quarto Prosper epistola ad Sanctum Augustinum sub initium Massilienſium sententiam sic scribit. *Qui autem crediturі sunt* (fide imperfecta) *quive in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam sit iuuanda* (perfecta vtique) *mansuri sunt præcise ante mundi constitutionem Deum: & eos prædestinasse in regnum suum quos gratis, vocatos*, [quia adeo tenuibus, & perexiguis naturæ meritis, quæ gratuitæ; vt ex Cassiani sententia vidimus, vocationi non officiant) *dignos futuros electione*: ad regnum suum meritis ex gratia ortis, nec solius naturæ, in quibus non dignitatem, sed vix proportionalitatem ad prædestinationem, seu electionem ad gloriam Semipelagiani, vt vidimus, agnoscebant) *& de hac vita bono sine excessuros esse prauiderit*, quibus ad prædestinationis gratiam seu, quod idem est, electionem ad regnum; & vocationem secundum propositum, merita fidei imperfectæ præcedere in Massilienſium sensu docet: indeque vocationem, qua deinceps iuuetur ad fidem, & reliqua, & perseuerantiam ex gratia indebita naturæ, qua ad regnum demum perueniatur, debita autem condigne fidei perfectæ, & operibus sanctis ex gratia, & vocatione Dei ortis, & charitate formatis, atque ex horum omnium bono in gratia decessu præscientia, prædestinationem, seu electionem ad regnum & vocationem secundum propositum absolute inchoari: quæ omnia præter influxum meritorum naturæ in primam vocationem, & prædestinationis initium Catholicissima sunt, & in eo solum Semipelagianos errasse ostendunt manifeste. Quinto idem Prosper eadem epistola post medium clarius adhuc in eo Massilienſium errorem constituit. *Cum duo*, inquit, *sint quæ hominis operentur salutem, Dei scilicet gratia, & hominis obedientia, priorem volunt obedientiam esse quam gratiam*: hæc nostræ, & aduersæ sententiæ æque fauent; sed pergit. *Et initium salutis ex eo, qui saluatur, non ex eo credendum esse stare, qui saluat.* An non salutis initium illud realiter formaliter est, ex quo primum bona valetudo inchoatur, non autem in quo illa augeretur, & perficitur? Inchoatur vero salus prædestinati in prima gratia, & vocatione, & prædestinationis exordio; reliquis verò ad opera, & perseuerantiam gratiis, & vocationibus vlterioribus, quibus, & intermediis ex quibus catenatis, ordo, & dispositio extrinseca prædestinationis texitur, augetur, & perficitur: ergo semipelagiani merita naturæ ad primam gratiam, & vocationem, ac subinde prædestinationis initium, non autem ad gratiam vlterioribus operibus, & perseuerantiæ necessariam, quibus valetudo bona augetur, & perficitur, noua naturæ merita per occasiones singulas requirebant. Sextò, Augustinus semipelagianam mentem expressit. *Sed hæc, inquiunt, vt à Deo dentur, nobis impetrat, qua incipit à nobis: quam fidem, & incipere, & habere, & in ea vsque in finem permanere tanquam id non à Domino accipiamus nostrum esse contendunt.* Septimo; quia eo solum satis ad suum intentum Massilienses habebant, vt non irrationabili munificentia (vt Cassian, aiebat) alter ad tantum bonum prædestinationis ad gloriam eligeretur, atque ab altero non prædestinato, citra huius querelam discerneretur.

10. Porrò nostri Ruiz testimonia, & argumenta in aduersum facile diluuntur. Atque, à clarioribus inchoando, certum est ex dictis d. 3. quæst. 3. Quod Vasq. noster citato loco supponit, & præcipue impugnat Ruiz testimoniis præfatis: Massilienses nimirum de alia electione antecedente ad gloriam diuersa ab ea, quæ in prædestinatione, seu prædestinatio ipsa est, nusquam esse locutos: quia de alia, vt ea quæstione vidimus, nulla veterum, siue Patrum siue Scholasticorum disputatio: immò mentio adhuc fuit: neque ante Recentiores proximi sæculi fuit controuersia. Secundò recursus Massilienſium ad merita conditionata naturalia infantium, & eorum, quibus prædicatum Euangelium est ad electionem aliam formalem ad gloriam, quam ad partialem prædestinationem adultorum ad fidem, vel totalem infantium solummodo Massilienſibus excogitabatur, vt ex datis textibus patet. Tertiò: testimonia, quibus Massilienses negasse dicuntur perseuerantiæ donum ex Dei gratia per occasiones singulas & omnes impertitæ, nisi merita naturæ noua pro eis omnibus & singulis in prædestinato præcederent, id minime probant, neque ex eo, quod Dei gratiam esse admitterent, ex meritis naturæ esse negarent. Siquidem adeo naturæ merita extenuabant, vt, primæ etiam gratiæ donationi gratiæ, & liberalitati Dei non officiat. Negant autem, quia ex primæ gratiæ auxilio secundum propositum, siue ordine prædestinatiuo ex naturæ viribus à Deo obtento, merito condigno, reliqua à Deo obtineri gradatim censebant quod vlterioribus gratiis formalem gratuiti rationē in se ipsis tollit, fatente Augustino etiam cum Catholicis omnibus; tametsi in radice primæ vocationis, vnde catenatè proueniunt gratiæ sint, vt cum Catholicis etiam, Massilienses admittunt: catenus, vt ipsis non negetur, primam illam gratiam, vnde catena illa, & series prædestinationis inchoatur, gracilibus suis naturæ meritis inchoetur: in quo solum à fide deficiunt. Demum: quod absolutè prædestinatus possit à perseuerantia deficere, ac non prædestinatus perseuerare, ac subinde saluandorum numerus possit absolute augeri vel minui: non ideo aiebant; quia semel prædestinati, & electi non electi esse possint defectu meriti vlterioris naturalis ad gratiam perseuerantiæ vlteriorem, qua donum perseuerandi confertur: vel contra semel non prædestinati, & non electi possint meriti naturalis exhibitione ad gratiam perseuerandi, ad quam electi, & prædestinati de facto non sunt, de facto peruenire ac numerum subinde prædestinatorum augere: id enim, bardis etiam quibusque, apertam affert contradictionem, quod prædestinatus simul, & non prædestinatus esse quis possit; atque aliam in Massilienſium doctrina: quod prædestinatus, & electus ad perseuerandum ex meritis naturæ in eorum doctrina (vt aduersarij contendunt) necessario præsuppositis pro posteriori naturæ, cum ad præsupposita merita, tum ad inde obtentam prædestinationem possit merita naturæ abolere: quod est implicatoria potentia, vt, quod factum iam est, fiat infectum; atque ex aduerso non prædestinati ex præcedentia defectus meritorum naturalium vt prædestinationis suæ negatio absoluta adesset, merita vt prædestinentur æqua implicatione possint apponere.

11. Solum ergo voluere Massilienses, vtpote libertati arbitrij creati seruandæ attenti, totique intenti, electos & prædestinatos ad non perseuerandum, sicuti etiam non prædestinatos, libertatem in actu primo non amittere, vtique pro priori ad prædestinationem vel non prædestinationem: ac proinde non prædestinatos, & perseuerantes, atque à num. electorum excluſos, primos, electos vero & perseuerantes primos, ex quibus perseueraturorum, ac electorum numerus augeatur: secundos esse absolutè posse: quod certissimum, & Catholicissimum est, tametsi consequentem impossibilitatē eorum ad extremū oppositum prædestinationis in primis, & negationis prædestinationis in secundis suppositæ, quam Augustinus & Prosper in sua Catholica etiam doctrina, voce tenus aduersa, attendebant, non curarint: errauerintque, quod ad prædestinationem coniunctim, & per modum vnius sumptam, merita naturæ prærequisierint, quatenus eius initio, & inchoationi per gratiæ primæ collationem, cui reliqua concatenantur, erroneè illa prætenderint, cum ad plenum arbitrij nostri dominium, tum ad iustam, & rationabilem ex parte bonitatis diuinæ, de se æque in omnium beneficia propensæ, prædestinati à non prædestinato, absque vlla acceptionis personarum acceptione, discretionem tuendam. Hæc enim vna eorum vox, ratioque fuit apud Prosperum citata epist. circa med. *Quia iustitia Dei in eo sit, vt qui non crediderint* (imperfecta illa fide, quæ primæ gratiæ ad perfectè credendum posuit initium) *pereant; bonitas in eo appareat, si neminem repellat à vita, sed indifferenter vniuersos velit saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Et his quidem Semipelagianorum error satis propalatus sit: tametsi aliquando nolentes, & coacti obiter neque ex instituto, & professione in totum Pelagianum errorem incurrerint, vt postea notabo.

CERTA

CERTAMEN II.

Semipelagiani erroris Princeps rigide exploratus: vbi de Cassiani sententia.

1. MAgna de erroris huius antesignano, & Patronis apud eruditos controuersia quam elaritatis gratia in duas partes diuidemus. Prima erit de eius Duce, & Patronis, cum primum sectam fecit, de eaque in terminis à Patribus & Ecclesia disputatum est, atque obstinato contra ipsos à sequacibus secta ista propugnata. Secunda de Patribus, qui ante eius controuersiæ in Ecclesia ortum obiter videntur, iudicanturque à non paucis, nec ineruditis Doctoribus illam tradidisse: quorum, etsi eam verè docuerint, dispar est causa, vt patet: siquidem de rebus nondum ab Ecclesia disputatis, nedum nondum ab ea statutis ac definitis, at vero, maximè in rebus arduis, deficere humanum, neque pietate, eruditione, ingenioque indignum est, atque doctissimis sapientissimis, & sanctissimis viris insuetum, vt primorum Philosophorum, Patrum & scholasticorum exemplis frequentissimis edocentur: in rebus autem ab Ecclesia disputatis, nedum etiam definitis, & pro quarum parte altera eius stant Doctores præcipui; rationes, fundamentaque sua, quæ subinde minus solida esse non possunt, alteri parti nihilominus pertinaciter adhærere iis fundamentis non apertè solutis, insolubilioribusque non productis, sine ingenij doctrinæ, modestiæ, pietatisque iactura fieri minimè potest. Hæc dixerim, vt rigidum mentis Patrum in hac re, & similibus, vbi oporteat, examen, nec nobis, nec Doctoribus aliis impietati ab indoctis vertatur: vbi enim de re quapiam iudicium ferendum, dicendumq; est, nullam aliam pietatem inuenio, quam non mentiri. Nec minus pietatis habet vbi lapsi fuerint adnotasse: quia authoritatis suæ pondere incautos alios traheret in ruinam: veniamus ad primam examinis authorum erroris huius partem.

2. Eius vero Authorem, & Ducem Cassianum extitisse quicunque eum à Semipelagianis censent indubitato tradunt; verum quidquid de eius in re hac doctrina sit (de quo statim) erroris eius Ducem non fuisse, & primum authorem, sed ante ipsum vi argumentorum contra Pelagianum suum errorem, Iulianum ad Semipelagianismum temperasse, author nobis est Augustinus lib. 4. ex sex quos contra ipsum scripsit c. 3. sub init. Vbi hanc eius doctrinam, refert. *Ad capessendam perfectionem hominem adiuuari, quod ipse posuit* (vtique volens) pergit Augustinus, *volens intelligi hominem per se incipere sine gratia, quod perficit gratia.* Cæterum, cum hic semel, vique argumentorum contra pristinum suum errorem actus id docuerit: Cassianus vero (si in eo errore fuit) non semel, nec aliud agens, sed sæpe, ex instituto productisque fundamentis docuisse primo videatur, non immeritò eius erroris Dux haberi poterit. Sed tamen Cassianum in eo errore fuisse non à Deo exploratum, atque alij plures iudicant, censeo, non tamen eum ante vtriusque partis momenta perpensa ab eo assero immunem. Et quoniam illis æque librandis iudicioq; de illo in re adeo apud eruditos controuersa tandem doctrinæ, ingenij, sanctitatis eius, examen, & iudicium præcedere oportet, certa de iis erga Cassianum iudicia præmitto: & præter communem illam Massilienſium laudem ex Prospero, ipsorum hoste, epist. ad August. vers. finem. *Multum nos, & vita meritis antecellunt, & aliqui eorum adepto nuper summo Sacerdotij honore supereminent.* Et sub finem: *Meritis, atque honoribus claros caligo istius opinionis obscurat.* Quæ Cassianum vtpote Massilienſium Sacerdotum præcipuum, ac Prosperi sententia erroris eius Antesignanum in primis tangit, sunt de Cassiani ipsius vita, doctrinaque specialissima, & grauissima magnorum virorum testimonia.

3. De eo quippe eiusque scriptis Prosper ipse iam gnetior in suo Chronico, absque vlla nota, summaque cum laude his meminit. *Ioannes Eremita cognomento Cassianus in Massilia insignis & facundus scriptor.* Gregor. Turon. 10. Histor. Francor. capite 29. de Abbate Arcio agens Cassianum cum Basilio connumerat, & inter Sanctos Cœnobiarchas: duo quippe Cœnobia alterum virorum, alterum fœminarum instituisse author est Genna-dius, S. Eugenius S. Lupicini discipulus regulæ Cassiani addito *venerabilis* cognomento meminit, teste Surio tom. 1. die 1. Ianuarij S. Iulian. Tolet. Archiep. 2. Prognosticon. cap. 15. & 33. bis Cassianum citat, & cum Augustino coniungit. Sygisbertus in Chronico anno 427. Cassianum, vt virum Præclarum commemorat. Raphaël Volaterran. lib. 13. antropologiæ verbo *Cassianus* eius opera laudat impense. Genebrardus anno 421. pag. 433. illum inter Scriptores Ecclesiasticos cum Euagrio, absque vlla nota, recenset, eumque à Leone Pontifice tunc Diacono Cardinali, vt contra Nestorium de Incarnatione scriberet, rogatum fuisse ex Gennadio refert S. Benedictus in Regula cap. 42. & 43. & eius tandem Monachus Cassiod. lib. de institut. diuinar. lect. cap. 29. (cuius extant verba in Chronico generali S. Benedicti) centur. 1. capite 3. anno Christi 500. ait: *Cassianum Presbyterum, qui conscripsit de institutione fidelium*, sedulo legite. Gregorius vero Magnus Cassiani lectione frequenter delectatus legitur, & S. Fulgentius Ruspensis Episcopus collationum lectione ad perfectiorem vitam vehementer accensus apud astrum Guesnay. lib. 1. c. 50. numero 6. S. Gregor. Turonen. lib. 10. histor. Francor. c. 29. de Pelagia S. Aredij mater ait: Cœnobium ædificauit, in quo, non modo Cassiani, verum etiam Basilij, & reliquorum Abbatum, qui monasteriales vitam instituerunt, celebrantur regulæ. Bernard. peculiari regula sua c. 4. iubet pro spirituali profectu legi collationes Cassiani. Tritemius de scriptoribus Ecclesiasticis pag. 218. de Cassiani operibus agit. *In his collationibus Sanctorum vtilis, & necessaria Monachorum institutio est.* Vincentius Bellouacensis de S. Dominico collationes Cassiani assiduè dicitur lectitasse doctrinæ eius generali non approbatione solum, sed ingenti laude & commendatione subiuncta lib. 20. speculi historialis c. 18. quem morem S. Thom. Aquinati fuisse in eius vsu habetur; atque 2. 2. quæst. 184. & 189. ad suam doctrinam de statu perfectionis confirmandam Cassiani, vt probatæ, nusquamque suspectæ authoritatis Doctoris testimoniis vtitur. Sanctus denique Patriarcha noster Ignatius vigilantissimus omnium Cassiani operibus & collationibus in primis continuò legendis incubuit. Eademque lectionem prodientium ad perfectionem omnem institutione Magistri Nouitiorum regulam esse voluit. c. de regula ipsius. Noster Didac. Alvarez de Paz, t. 2. lib. 3. c. 4. pag. 5. *insignes* Cassiani collationes appellat. & omnem spiritus doctrinam continentes: est autem Alvarez insignis Theologus & scripturarius Professor, ac præcipuus nostri sæculi vitæ spiritualis Magister: noster etiam Theophilus Raynaudus sæculi nostri Doctor, & scriptor facile princeps in suo Valeriano t. 2. n. 2. easdem collationes vocat *perfectionis medullam.* Est autem valde notandum collationem 13. Cassiani, & tunc, nuncque habetur, habitaque semper fuit eas sententias continere, ob quas præterim Cassianus à Prospero lib. contra collatorem de Semipelagiano errore accusatur, & carpitur. Item Eucherium Cassiani scripta fusius scripta in Epitomem redegisse testantur Gennadius de viris illustribus in Eucherio. Adiicitur Gennadius de viris illustribus in Eucherio. Adiicitur Gennadius de viris illustribus in Eucherio. Adiicit

operum, non probatores solum, sed ad publicam vtilitatem compendia illa pro faciliori legentium vsu scripsisse.

4. Sed vero his, vel non lectis, vel non obstantibus, Prosp. Aquitanicus Semipelagianorum, siue Massilienſium erroris, non sequacem modo, sed Patronum, ac Ducem Cassianum censuit, & opusculo integro contra collatorem proinde confutauit: cuius præsertim authoritate effectum fuit, vt in Concilio Romano septuaginta Episcoporum sub Gelasio Papa, vti Apocrypha fuerint damnata, vt constat ex c. *sancta Rom.* dist. 15. Ado Viennensis in suo Chronico anno Christi 433. Semipelagianum ostendere Cassianum multis contendit: ex quo præcipuè Baron. Gualterus, Gordonius, & Alardus Gazæus eos in damnando de Massilienſium errore imitantur Vasquez, Soarius, & Herize & Ruiz de Montoya citatis citandisq; locis, & postremus hic cit. d. 14. sect. 1. n. 4. sect. 5. num. 11. concludit. Excusatione propositionum hac super re notatarum accusari Ecclesiæ contra Cassianum censuram memoratam ex c. *sancta Romana* dist. 15. sed tamen si Illustrium eorundem, & eruditorum. Historiographorum (qui super hac, & aliis eius doctrinis referendis Cassianum accusant) varietas, & inconstantia, ac secum ipsis repugnantia animaduertatur, haud magni eorum damnatio fors videatur habenda. Et de Prospero quidem Gennadius Massilienſis Episcopus, vir sanctitate, & doctrina sub illius tempora præcellens, de viris illustribus ad librum Hieronymi quem *de Prospero scripsit, & librum eius aduersus opuscula adiecto suppresso nomine Cassiani, quæ Ecclesia Dei salutaria, ille infamat notum.* Et quamvis eum obiecerit cum Cassiano Sixtus Senens. 6. Biblioth. annot. 184. & Ioan. Motinens. operibus Prosperi ipsius industria cusis erroris Massilienſis incusent: Vincentius tamen Bellouacensis, plusculum S. Th. antiquior 4. p. Histor. lib. 20. c. 58. & S. Antonin. 2. p. histor. tit. 11. c. 11. Gennadij hanc de Prospero querelam, dum sine huius defensione, illiusq; reprehensione memorant approbare videatur: immò S. Antonin. tit. 10. c. 10. expresse approbauerat dicens Cassianum à Prospero *cursiue, & superficialiter* lectum esse: potuisseque ipsum quidquid in Cassiano reprehendit, in bonum sensum interpretari: vti etiam Gaspar Casalius censet tandem lib. 1. de quadripartita iustitia cap. 31. etsi initio dubitauerit: de quo nos, ac de Gennadij doctrina inferius. Iam vero, quo loco Adonis ac reliquorum historialium super Cassiani doctrina authoritas sit reponenda, cum ex falso ab eisdem Cassiano impositis, tum ex eorum circa præsentem eius errorem referendum inconsequentia, & varietate videamus. Ado enim cautissime de gratia, & libero arbitrio Cassianum legendum, monens addit, sed & *Encratitarum hæresi* (quæ teste Rabano Mauro carnium esum, & coniugij vsum illicitum esse docebat) *incautius fauit*: cum tamen nihil ei errori ad sonum in scriptis Cassiani legatur, notatumve ab alio vsquam fuerit.

5. Ado item, ex quo etiam Baronius Gualterus, & Gordonius aiunt Cassiani opera expurgata à Cassiodoro fuisse qui tamen c. 29. diuinar. institut. à victore quodam (scilicet Martyritano Episcopo) id præstitum testatur. Baronius vero tom. 5. pag 654. & Gualterus addunt: ea Cassiani opera ab Eucherio etiam fuisse correcta Alardus Gazæus Dionysium Carthusianum collat. 13. correctorem adiicit, cum tamen vterque nihil doctrinæ ac fundamentorum in suo Epitome (præsertim ex collat 13. Dionys.) omiserit, vt vidimus sub numeri tertij finem: quin Dionysius opusculo ibi citato, ac eiusdem Gazæi opera collationi illi adiuncto §. 2. hęc à Prospero vehementer accusata Cassiani verba affert quod *resistentes quoque, & longe positos vocet: multos alliciat ad salutem: peccare volentibus subtrahat copiam voluntatis explenda.* Et sane cum Cassiani propositiones collationis illius 13. quibus præcipuè, & ex instituto impugnandis librum totum contra collatorem Prosper euulgauit, quibusque Cassianus Massilienſium hæresi consonasse, vel adfauisse in primis videtur, in ea collatione quam nunc habemus illis ipsis verbis, quibus à Prospero confutandæ proponuntur, extent: erroris Massilienſis à tot grauissimis eius correctoribus castigatum correctumque nihil fuisse, euidentissimum est. Denique Baronius tom. 5. citata pag 654. ait: Cassianum, quem nunc habemus, sanum esse, & ab omni prorsus errore purgatum, (quod, & Cassiodorus vbi proximè, & Rosveidus in vit. Patrum Prologom. 6. censuere) cum tamen exter nunc collat. 13. quod toto illo suo libro contra collatorem reprehendit Prosper, cuius authoritas, vel vnice illum de errore Massilienſium fecit suspectum: quare dum id etiam Catholicum Baronius iudicat, dum totum Cassianum, quem habemus, sanum prorsus approbat, totum fundamentum ipsum de Massilienſium errore appellandi & condemnandi euertit, ac rigidæ suæ censuræ nescius contradicit: sed nec in magnis adeo viris totis historicis, consequentia tam rigida quærenda exigendaque est. Potiori iure expostulandus in consequentiæ huius venit eximius noster Doctor Franciscus Soarez Theologiæ Scholasticæ sæculi proximi columen alterum, consequentiæ proinde, & tenax, & Patronus, qui cum Baronio, & citatis ipso antiquioribus Massilienſis erroris damnat Cassianum 1. part. lib. 2. de prædestinat. (qui de eius causa est) c. 7. & tom. 1. de grat. Prolog. 5. c. 5. cum tamen in opusc. ..... dixerit se nihil erroris in Cassiano, quem vtique cum integra collatione 13. habemus, inuenire. Denique doctrinæ Cassiani hac super re infamatores Historici in eo etiam secum, & cum veritate certant: quod Gualterus, & alij recte Cassianum de Christi gratia contra Pelagium scripsisse primum lib. de Incarnatione dicunt; postea vero in collationibus lapsum in Semipelagianismum esse. Constat autem ex ipsius Cassiani præfatione lib. de Incarnat. illum collationes scripsisse antequam opus de incarnatione Leonis Pontificis hortatu contra Nestorium aggrederetur, vt notauit Gennadius, fateturque Baronius tom. 5. pag. 567. qui absque fundamento vllo, gratisque ait, Leonem id muneris Cassiano demandasse, vt quæ ex Semipelagianismo ex collationibus anno anteriori, & ante Concilium Ephesinum, eius operis occasione tradiderat, retractaret, nec solum contra Nestorium scriberet; immò, & contra omnem verisimilitudinem cum nulla in opere illo de incarnatione Cassiani anterioris suæ doctrinæ mitior interpretatio, nedum retractatio inueniatur: quorum alterum, & tunc necessario fecisset, si à Leone de suspicione eius hæresis monitus, eiusque purgandæ Pontificis consilio, & hortatu illud opus suscideret. Quin vndecunque suspicionis conscius, dum viueret, eam à se, vel retractatione, vel sensus Catholici sui explicatione, vel sententiæ qualiscunque esset suæ defensione, suæ doctrinæ, & animi sanitatem necessario, & ex instituto ostenderet: quod præstitum nusquam ab ipso fuit. Quæ autem ex Cassiano his Authoribus errorem sonant, inferius producemus oportunius:

6. Ex aduerso autem Cassianum ab omni Semipelagianæ hæresis nota & suspicione iusta liberant Gennadius eius sub Chrysostomo condiscipulus loco citato Ioan Dominici Dominicanus Cardinalis, & Episcopus Rhagusæus S. Antonini (ipso teste) vnicus Magister libro cui titulus *amor charitatis* & S. Antoninus citatus, ac fere ad verbum recitatus n. 4. & Bellouacens. n. 3. Henric. Cuychius Episcopus Ruremundensis annot. 1. censoria in Cassianum Petrus Ciaconius annotationib. in Cassianum propos. 2. Pesantius 1. p. q. 23 a. 5. d. 2. Gasp. Casalius cit. etiam cod. n. 4. fusè verò ac recentissimè multo ingenij, & eruditionis pondere noster Ioan. Bapt. Guesnay edito lib. cui tit Cassian. illustrat. Lugd. anno 1652. antiquiores benignas aliorum Cassiani interpretationes referens, & tacitus lib. 1. c. 62. probans: quib addi merito possunt, quoquot ex priscis Patrib. & scriptorib. eius doctrinam absolute commendasse retulimus num. 3. præcipue Eucher. & Dionysius Carthus. eius, nullo mutato, per Epitomem transcriptores, & Leo Papa, qui paulo ante habitum Ephesinum consilium, cum scilicet Cyrillus Alexandr. aliique Catholicissimi, & doctissimi Patres florebant, scribendi contra Nestorium Cassiano curam, quasi delectu mandauit: quod homini erroris Semipelagiani, & ex iam vulgatis, vt vidimus collationibus suspecto (etiam in Doctorum probatæ vndique fidei Catholicæ penuria) non, nisi per imprudentiam summam mandaretur. Adnumerari defensoribus Cassianæ in re hac doctrinæ Catholicæ, docti plures Recentiores possunt, quos ita censentes audiuimus, tametsi prælo defensiones Cassiani non dederint: in quibus Pater Ioan. de Ituren emeritus Theologiæ Professor, qui modestiæ causa Ioan. pij nomine Comment. in 1. p. S. Th. prælo emisit,

emisit, ac de Cassiano ab ea suspicione liberando doctum manuscript. reliquit. And. de Saussay. Illustris Doct. Sorbon. in suo Martyrologio Gallicano ipsum inter laudatissimos Patres numerat, & supplemento ad 10. Kalend. Augusti singula ipsius scripta, collationes etiam, non approbat solum, sed magnis encomiis extollit: verba recitat citatus noster Guesnay c. 63. vers. fin. Quanto vero iure, & fundamento præfati DD. de Cassiano censeant ex eius testimoniis præcipue, & interpretationibus, quæ aduersariis ipsum damnantibus occasionem dedere iudicandum erit: interim illud ad doctrinæ huius in Cassiano sanctitatem credendam, & absolute, & maxime contra aduersarios omnes, (si Vasquez excipias) plurimum facit: quod Cassianus sancti Chrysostomi Diaconus, & discipulus ipsique amicissimus, & amantissimus semper fuerit, & qui non solum irridente verum in aduersa tristissimaque fortuna Chrysost. adhæserit, eiusq; causam egerit fidissimè. & cuius manu de rebus suis afflictis, iniquoque exilio Chrysostomus Innocentium primum per litteras fecerit certiorem, vt constat ex Innocentij eiusd. epist. ad Clerum Constantinopolitanum, vbi ait: se Chrysostomi de exilio suo litteras manu Cassiani accepisse: vt inde constet male Siggebertum in suo Chronico, anno 427. dixisse Cassian. à Chrysostomo electum Galliam aduentasse, cum ne Chrysost. exilia ab illo eiusque amicitia potuerit diuelli, sed ipsum potius exulem indiuiduè comitatus fuerit, vt consultius censet Baronius, atque clausula epistolæ Innocentij præfata satis innuitur: quare Galliam, vel Chrysostomi causa ab eius inimicis exulem aduentasse probabilius alij censent; vel vita illo functo sponte illuc venisse: cum ergo Cassianus Chrysostomi addictissimus discipulus, fidentissimusq; fuerit, & sententiæ Cassiani ac verba prope modum eadem Magistri sui amantissimi Chrysostomi sint (vt statim, ac postmodum de Chrysost. agentes videbimus) cum, quæ catholicè prorsus in re præsente omnibus sonant: tum quæ minus catholice aduersariis videntur sonare: certe non alio sensu à Cassiano quam à Chrysost. dicta credi ab æquis rerum æstimatoribus debent. Quo circa Vasquez ex aduersariis solus in iudicio hoc consequentiam tenuit, eandem, quoad præsens, de vtroque ferens sententiam: etsi enim Gelasij memorata sententia Cassiano nociua, & specialis adsit, absoluta tamen eius doctrinæ damnatio non est: nec à consequentia damnationis Chrysostom. in sententiis concordem, de quo non agebatur, non inclusum excluſit. Chrysostomi ergo reuerentia saltim, venerabilis alias, doctrinaq; & sanctitate conspicuus Cassianus ab hæresis Semipelagianæ suspicione videtur liberandus. Atque hac arguendi ratione pro doctrinæ Cassiani puritate afferri possunt, quotquot faustum ab eo errore liberant, inferius referendi: in quibus Trithemius, & Driedo. cum enim vt docte Vasquez cit. disp. 91. c. 9. obseruat, durius Cassiano Faustus loquatur in libris de gratia, & libero arbitrio, quos habemus, quia scripta Fausti generaliter, vt Driedo tr. 2. de captiuit. & redempt. c. 2. p. 7. vel libros illos speciatim, vt Trithemius, Catholica approbant id citius de Cassiani doctrina tenentur sentire.

7. Sed sunt plura Cassiani testimonia, quibus ad omnia bona opera gratia Dei inspirantis, interneque nos vocantis opus nobis esse expresse, & Catholice docuit. Nam lib. 12. de institut. renunciant. c. 9. 11. 17. & 18. ex instituto docet initium vocationis non esse ex operibus nostris, aut natura, sed ex gratia, verba omnia præ multitudine, & sententiæ repetitione tædet referre: Sed hæc tamen, quæ firmum hac in veritate Cassiani animum, atque in errorem aduersum stomachum demonstrant ex c. 16. libri illius præteq; eunda non sunt. *Quam sit igitur ineptum, & sacrilegum, quidquam de bonis actibus nostra industria, & non Dei gratia, vel adiutorio deputare, manifeste probatur Dominica protestante sententia: sine me nihil potestis agere*: capite etiam 19. *Quibus manifestissime perdocemur: & initium voluntatis bonæ nobis Domino inspirante concedi*, &c. *& perfectionem virtutis ab eo similiter condonari; nostrum verò hoc esse, vt exhortationem, auxiliumque, vel remissius, vel enixius exequamur.* Eandem doctrinam expresse docet, multisque confirmat collat. 3. de tribus abrenunciationib. à c. 10. vsque ad 19. collat. 4 c. 4. & 5. collat. 5. c. 14. & 15. collat. 7. c. 8. collat. 10. c. 10. & 11. Et miraculi sane instar est, nec Prosperum, qui collationes impugnandas, titulo etiam opusculi illius præscripto, suscepit; neque iudicij eius contra Cassianum sequaces horum testimoniorum suis scripsisse meminisset, vt, quoquo illa modo interpretantes, a sensu Catholico diuerterent: quod satis omnibus probare debet Prosperum de præconcepto contra Cassianum iudicio statuendo solummodo curasse, & reliqua ex eius solum sententia potius, quam lectione Cassiani, atque operum ipsius Genuini sensus indagatione Semipelagiani erroris reum egisse. Veniamus eadem ad collationem illam 13. quam attentius legendam Prosper, & impugnandam suscepit, ac vehementius accusauit: in eius vero capite 3. Catholicam summi & sancti Augustini sententiam recognouit; in qua, si perstitisset, inquit Prosper nulla Catholicis de integra Cassiani ad rem hanc fide disputatio: immò addubitatio esse posset: sunt autem Cassiani verba. *Quibus manifeste colligitur, non solum actum, verum etiam cogitationum bonarum ex Deo esse principium; qui motus, & initia sanctæ voluntatis inspirat, & virtutem, atque opportunitatem eorum, quæ recte cupimus, tribuit peragendi.* Sed vero in ea sententia Cassianum etiam in collatione illa perseuerasse potuisset facile Prosper recognoscere, & sequentia, quorum ipse non meminit, fatebitur cap. enim 8. ait. *Adest igitur inseparabiliter nobis diuina protectio: tantaque est erga creaturam suam pietas Creatoris, vt non solum comitetur eam, sed etiam præcedat iugiter prouidentia: quam expertus Propheta confitetur dicens: Deus meus misericordia eius præueniet me*, capite 17. *Protector, ac Saluator dicitur, quod prouocat, aduocat, & ignorantes, atque inuitos attrahit ad salutem.* Demum c. 18. non solum eidem sententiæ insistit, verum, & genuinæ sui interpretationi, vbi sonat locutus aduersæ, luculentissimam viam indigitat: &, quasi digito, verbis hisce demonstrat. *Idcirco hoc ab omnibus Patribus definitur diuini esse muneris primum, vt accendatur vnusquisque ad desiderandum quod bonum est, sed ita, vt in alterutram partem plenum sit liberæ voluntatis arbitrium.* Subdit etiam boni operis possibilitatem, & perseuerantiam gratiæ Dei esse tribuendam: concludit etiam. *Si autem vniuersitatis Deus omnia in omnibus ordinandus est operari: vt incitet, protegat, atque confirmet non vt auferat, quam semel concessit arbitrij libertatem.* Quæ, cum, non solum in opere collationis toto simul cohæreant, sed in eadem collat. 13. (ex qua, vel maxime ille à Prosp. & sequacibus hæresis Massilienſis accusatus) adeò expressa sint, atque doctrinæ à se libello 2. de instit. renunciat. & reliquis memoratis collationibus consonum, eis Cassianum errorem suum tegere, vel falsitatis inconstantia in diuersa fuisse & aduersa iactatum (vt ex Prosp. Vasq. d. 89. cit. c. 5. & 12. d. 199. c. 4. & Ruiz cit. d. 14. circa de ea inconstantia præfixo tota sect. 5. respondent) periculosum non est: non solum de viro hoc ingenij, & doctrinæ laude cæteris tunc præstante, & Academiæ Massiliensis Scholastico Theologo Magistro vnicè probatissimo (vt Guesnay noster probat) sed nec de bardo, stupidoque homine, qui non ingenij, & doctrinæ inquam, sed vel memoriæ aliquid retinet, nec eius quod scribebat litteræ posterorum dictionis vix scriptæ obliuio foret. Quod vero alij respondent: his Cassiani sententiis Catholicum sonantibus de externa solum gratia legis, & prædicationis, quam ipse cum Massilien. sib. gratiæ præuenientis nomine intelligebat fuisse locutum: multis aliis testimoniis Cassiani hinc inde collectis, à Deo fluuolum est, vt Ruiz ipse cit. sect. 5. fere inauditum rejiciat, & certe (quidquid de locis illis congestis sit, & de veritate sententiæ, quod prædicatio externa gratia Dei sit: cum illa solum necessaria non asseratur; de quo fusè t. 1. de ente supernaturali contr. 3. de gratia auxiliante) recit. testimonia quæ de gratia internæ vocationis & inspirationis expressa sunt, minime ea solutione euacuantur.

8. Et quoniam recitatis proxime Catholicis precibus Cassiani testimoniis genuina eorum, quæ in ipso semipelagianismum sonant in Catholicum sensum interpretatio ostenditur: videamus, quæ contra ipsum ex eius scriptis duriora ab aduersariis producuntur. Primum ex citata collatione 13. quæ Prospero totum in collatorem Cassianum stomachum mouit, repetendum hic est, ea collatione capite decimo tertio ait hæc. *Occasiones quodammodo Deus quærit, quibus humana fragilitas corpore dissoluta*

non irrationabilis munificentia suæ largitas videatur; imdum eam sub colore cuiusdam desiderij, & laboris impartit; vt nihilominus gratia Dei semper gratuita perseueret, dum exiguis quibusdam parvisque conatibus, tantam immortalitatis gloriam inæstimabili tribuit largitate. Dixerat autem c.89. & 12. Dixitque postea c.15.liberum arbitrium facultate, viribusque suis posse præbere salutis initium, credendo, timendo, desiderando, petendo pulsando, per vigilias & ieiunia lib.12. de institut.renunciant.c.14. *Dicimus enim secundum Saluatoris sententiam.* Matth.7. *Dari quidem petentibus, aperire pulsantibus, & à quærentibus inueniri; sed petitionem istam, pulsationem, & inquisitionem nostram non esse condignam, nisi misericordia Dei, id quod petimus dederit.* Tertium testimonium est ex lib. 6. de institut. renunciant. c.18. vbi ait, gratiam Spiritus Sancti dari; provt se quisque suo labore, & industria dignum præbuerit. Hæ sunt, quæ durius in Cassiano sonant. Cum autem ea omnia idem sonent, neque omnia ex libro collationum sint, sed ex lib. de institut. renunciant. qui eum à Semipelagianismo defendunt quod in lib. collat. non ex propria sententia sed Patrum, qui, iuxta cuiusque inscriptionem in eis sunt locuti, & relatiuè solum scripserit ex parte solum protegunt, quem alia ex parte Censoriis ictibus apertum nudumque relinquunt: suæque quoad collationes adhuc defensioni fidem debilitant; ex his est Henricus Cuychius annotat.1. Censor. in Cassian. qui postremum testimonium de gratiæ iustificantis formaliter in æquitate, provt se quisque ex gratia auxiliante, cui suam adiungat industriam, disposuerit, non absque assensu interpretatur: sed defensio hæc ad secundum testimonium non ita facile extendetur. Præterea, tam secunda hæc quam prima & tertia iam subiicienda interpretatio, & defensio genuinam Cassiani mentem, & legitimam defensionem non assequitur. Tertia itaque interpretatio, & defensio Petri Ziaconij proposit.2. citata est opus per arbitrij nudas, & puras vires elicitum, dispositionem, & causam remotam per accidens, & indirectam esse: quod & Scholastici plures, qui post Arausicanum secundum (in quo de Pelagianorum reliquiis semipelagianis, siue Massilienſibus actum est) immò, & post Tridentinum scripserunt, etiam docent, vt quæst.3. videbimus. Hanc Cassiani interpretationem alij probant: nec video cur non etiam noster Ruiz de Montoya ipsam pro Cassiano sequatur: siquidem hunc sensum de causa per accidens remota, nec actiua, & à nobis data, sed passiua, & à Deo quæsita, vt ait d.16. sect.1 num.8. (vbi Marcum Eremitam obiude à Massilianismi liberat suspicione, & sect.2. multis confirmat) Catholicum reputat: etenim in primo ex durioribus Cassiani testimoniis legerat, & contra ipsum recitauerat. *Occasiones quodammodo Deus quærit*: quin reliqua eius testimonij huic intelligentiæ repugnent: maxime cum ipse sectione citata, numero 5, opera aliqua moralium virtutum, quibus lex naturalis impletur, graui tentatione deficiente viribus naturæ tribuat. Alij respondent: virtutes morales propter naturalem honestatē elicitas promoueri à Deo per fidem, ob honestatem supernaturalem eliciantur. vt autem promoueantur, debent, etsi non meritorie, & influxiuè, ast materialiter vt subiecta promouenda sui promotioni precedere: sed nec in habente fidem diuinam ijdem certum existimant ad actum etiam supernaturalem omnem excitatione Dei per supernaturalem vocationem, & gratiam opus esse. Ac tandem duplex gratiæ, & vocationis excitantis Dei internæ genus esse aiunt: alterum genus, quasi communis, & vniuersalis gratiæ excitantis ad omnem bonum affectum, & conatum nostrum: alterum specialioris gratiæ, atque vehementioris, qua motus excitati per generalem gratiam illam promoueantur, atque hanc in Zachæo, & latrone, & centurione ex fidei per generalem gratiam conceptæ merito recognoscere Cassianum aiunt, in Beato Iob, fideq; Abrahami collat.13. c.14. cuius fidem aliquam, cum inspiratam à Deo negat, eam non ex Dei gratia illa generali habitam censet, sed tantum non esse à solo Deo specialiori gratia, absq; vsu libertatis eius infusam, vt testimoniis iam ex eo c. recitandis significari videtur.

9. Nolumus autem tot ambagibus, atque doctrinis, quæ prolixius Theologicum examen requirunt, sinceram mentem, & genuinum sensum Cassiani, qui satis ab ipso videtur expressus indagari: germaniorem ergo Cassiani interpretationem, & solidiorem eius à Massilianismo, eiusque suspicicione vindicationem eam putamus, quam ipse testimoniis recitatis à n.7. expressit: non solum sententiam negantem gratiæ Dei cuiusvis bonæ nostræ voluntatis, & actus initium, vt ineptam, & sacrilegam rejicientis testimonio primo, ex lib.12. de instit. renunc. c.16. sed & duobus postremis ex collat.13. cap.18. productis: quibus id solum se velle declarauit, non ita gratiæ Dei nostrorum actuum, & operationum honestarum negotium esse tribuendum, quasi nihil in eis de suo arbitrij creati libertas Dei gratiæ necessariæ cooperant, ipsaq; bene vtens apponat. Hoc igitur solum Cassianus opositis contra ipsum testimoniis durioribus videtur clare contendisse. Atque eam constantem vbive Cassiani mentem fuisse, (missis aliis ex ipso citatis, recitatisq;) collationis illius 13.c.13. (ex quo acrius impetitur) contextus & sequentium capitum textura, & contextura suadere facile videtur. Etenim largitatem gratiæ, cui tribuendæ occasiones Deus quærere dicitur, & colorem, non gratiæ, ex qua necessario præeunte operamur, seu, ex qua prædestinatiua dispositio, atque prædestinatio inchoatur; sed electionis, ad executiuam donationem gloriæ intelligit præ cuius magnitudine merita ex gratia profecta, eiusque bono vsu nostro, & cooperatione parata à Deo nihili habenda sunt, vt tantæ largitatis gratiam non euacuent: id quod ex illo 2.Corint.4. *Momentaneum & leue æternum gloriæ pondus, &c.* patet. Quod autem, non de labore, & merito è puris arbitrij viribus, sed ex gratia etiam Dei nos iuuante, & cooperante nobis ad gloriæ tantæ meritum, quantulumcunque illud, agat his plane ostendit. *Idcirco prædictus Magister gentium, licet gratia Dei Apostolatus gradum sortitum se fuisse testetur; tamen, se quoque diuinæ respondisse pronunciat dicens: & gratia eius in me vacua non fuit; sed abundantius illis omnibus laborauí; non autem ego, sed gratia Dei mecum*, vti agens scilicet omnis mei laboris principalius. *Nam, cum dicit laboraui conatum proprij signat arbitrij: cum dicit: non autem ego, sed gratia Dei, virtutem diuinæ protectionis ostendit: cum elicit mecum, non otioso, neque securo, sed laboranti eam cooperatam* (non subsequutam) *fuisse declarat.* Cum ergo aliis omnibus Præcellentes Pauli conatus, & labores ipsos, & Cassiano atque omnibus fatentibus, ex Dei gratia fuerint, nec, nisi ex illa, ipsique cooperatione arbitrij Pauli potuerint prouenire, atque in eis conatum, cui gratiam tantæ largitatis, præ sua magnitudine gratuitæ, ex Pauli sententia Cassianus asserat, tria de huius mente in eo textu apparent. Primum non agi ibi de electione ad primam gratiam vocationis, sed ad gratiam retributionis gloriæ: secundum agi de meritis solum ex gratia partis. Tertium, nullum aliud meritum, aut conatum voluntatis nostræ, *quod exigi, vel expectari* initio dixerat, ibi à Cassiano recognosci, quod ex sola arbitrij facultate ad gratiam vocationis præcedat; sed solum, quod gratiæ Dei præuenienti cooperetur, quod ipsum ex dictis à se c. 12. persequi se Cassianus ipse c.13. profitetur ita illud inchoans. *Et ita semper gratia Dei nostro in bonam partem cooperatur arbitrio, atque illud in omnibus* (nullo vtique excepto) *adiuuat.* Quare: quod statim subiungit conatus nostros Deus *exigit & expectat*, non de expectatione vt gratia donetur, ac sit, sed vt nobis cooperetur, quæ iam est *vt in omnibus cooperetur*, intelligi potest ac debet: cum alioqui in illis, quæ ipsam præcedant bonis, non cooperaretur: quare solum vult nouita gratiam Dei solam bona in nobis operari, vt arbitrij in eis edendis non expectetur vsus, c. vero 14. hanc suam sententiam vlterius multis confirmat exemplis, in Beato Iob, primum ab illis verbis. *Si enim contra inimicum non sua virtute sed Dei solius fuisse gratia protegente* (cui proinde arbitrium Iobi nullatenus coo peraretur) *congressus, & absque vlla virtute patientiæ suæ diuinæ tantum opitulatione suffultus* tot Diaboli tentationes superasset, adhuc inquit, querelæ Sathanicæ. *Numquid Iob frustra timet Deum?* Sed auser manum tuam locus esset, sed, cum non iteretur, *non Dei* (vtique solius) *sed illius viribus se victum Sathanas confiterur.* Addidi textui huic illud *solius*: tum, quia erat in 1.p. textus, quam è Sathanæ silentio probat: tum, quia infetiusculæ virium Iobi ex protectionis diuinę explicatione à se subintellectum probat

his verbis. *Non eum ab illius*, Sathanæ, *impugnatione sic protegens, vt nullum virtuti humanæ relinqueret locum.*

10. De fide item centurionis elogium Christi Matthæi 8. *Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel.* In eundem sensum sic expendit. *Nullius enim laudis esset, ac meriti; si id in eo Christus quod ipse donauerat,* (solus scilicet, & in totum, nullo arbitrij centurionis cooperantis vsu, industria, atque interuentu: neque enim adeo rudis Theologus, hebesque Cassianus, vt industriæ arbitrij nostri, & cooperationi gratiæ, qua præuenimur, atque à Deo iuuamur suam laudem meritumque non agnouerit) *prætulisset; alioquin dixisset, non dedi tantam fidem in Israel*: quo solum sensu cap. 13. & anteriori textu huius capitis 14. à Cassiano expresso, à nobisque parenthesi proxima explicato, vim, & veritatem Cassiani aduersatiua pars extrema habet: immo sensu alio, ne apud Bardum quempiam, verissimilitudinem habere poterat, vt eam proferre, scribereque suo nomine auderet: siquidem fidei, operisque cuiusvis è libertate arbitrij nostri cooperantis gratiæ, & vocationi Dei donatio à Deo non formaliter in se, sed *in radice congruæ vocationis*, iuxta Augustini phrasim, non ita à Deo donatam fidem, & opera nostra, vt nihil in eis laudis, & industriæ nostræ adeo inueniatur, vel rudi alicui Theologo sonaret: ex contextu eodem, & explorata mente, & intento Cassiani in aperto est Catholicissimus sequentis infra propositionis sensus de fide Abrahami ad id Genes. 22. *Tentauit Deus Abraham*, vbi ait. *Non enim illam fidem, quam ei Dominus inspiraverat, sed illam, quam vocatus semel, atque illuminatus à Domino per arbitrij libertatem poterat exhibere, experiri voluit diuina iustitia. Vnde non immerito fidei eius constantia comprobatur, &c.* Vbi duplicem fidem Abrahami alteram supernaturalem ex Deique gratia ortam, quam Deo *inspiratam* vocat: alteram vero ex solis viribus naturæ, & arbitrij libertate profectam, & cuius merito laudaretur agnitam assertamque à Cassiano eius aduersarij contendunt: non attendentes. Secundam hanc Abrahami, quam dicunt, ex viribus arbitrij solius ortam textui aperte repugnare: cum eam esse dicat, *quam vocatus semel atque illuminatus à Domino per arbitrij libertatem*: suppositā nimirum Dei vocatione & illuminatione, quæ nil aliud, quam interna vocatio, & illuminatio gratiæ est *poterat exhibere.* Est igitur germanus sensus, mentique, & sententiæ quam Cassianus pergit conformare confirmis: in fide, quam Deus absque arbitrij gratiæ cooperantis libertate Abrahamo infudisset, nihil esse, quod Deo probaretur, ab eoque à Deo laudaretur, neque in eius subueniente gratia Dei perseuerantia. Rursus eidem sententiæ suæ inferius insistens ad id Deutron. 13. iuxta lectionem Septuaginta interpretum. *Si surrexerit inter vos Propheta*, &c. ait: *Quid ergo, cum istum Prophetam, aut somniatorem surgere permiserit Deus, itane eos, quorum fidem probare disponit, protecturus credendus est, vt nullum penitus locum, quo suis viribus cum tentatore confligant, libero eorum reseruet arbitrio?* Inferius vero id 1. Corinth. 10. *Qui stat videat ne cadat*: his ponderat. *Sollicitam reddit arbitrij libertatem, quam vtique nouerat percepta gratia, vel stare per industriam, vel cadere per negligentiam posse*: pende *percepta gratia*, non vtique absque illa totumque, ac solum in 14. & 13. intentum fuisse: non ita nos gratia Dei toties à se, ad quodvis bonum opus, & salutis initium catholicè prærequisita, præueniri, vt nihil ad bonum eius vsum, vel abusum potestatis arbitrio nostro relinquatur, his collectim, & per summam concludit. *In his igitur omnibus approbatur: ita semper diuinam gratiam propriis eum conatibus congredi aduersum spirituales faciat inimicos, vt non etiam propriis eum conatibus congredi aduersus spirituales faciat inimicos: in quibus, vel gratiam Dei victor, vel infirmitatem suam superatus intelligat: & ita discat, non de sua fortitudine, sed de diuino semper sperare suffragio, atque ad suum iugiter recurrere Protectorem.* Huius interpretationis veritati, & ingenuitati fidem faciunt innumera eius loca recitata, maiorique ex parte, vitandi tædij causa, citata numero 7. quibus expresse gratiæ Dei tribuit cuiusvis boni nostri operis initium.

11. Sed quid inquies de Prospero illum Massiliensis erroris reum agente: de Gelasio Papa eius scripta damnante: de Celestino Papa eundem re super hac fugitiua epist. 1. ad Episcop. Galliæ: pro Prosperi, & Hilarii, & Augustini doctrina. Quid demum de tot eruditissimis Chronologis: immo, & Scholasticis suspectum, vt minimum illum Semipelagianismi habentibus, dicendum erit? Et de Prospero, cuius authoritate reliquis de Semipelagianismo suspectus Cassianus fuit, vidimus, quam acriter Gennadius conquestus fuerit, quod innocuum non famauerit. Bellouacense, & S. Antonino querelas tacite approbantibus, & S. eodem Antonino è sua, & Illustris Ioan. Dominici sententia scribente: quod scripta Cassiani cursim, & superficialiter legerit: cum ea eo sensu intellexit quo illa impugnauit, quæ in bonum pœrsus, & Catholicum sensum posset intelligere, vt graues alij Doctores interpretati sunt, & accurata nostra interpretatione num. 10. & 11. monstrauimus. Sed Prosperum Catholicæ veritatis contra errorem Massiliensium Presbyterorum plurium zelo contra Cassiani collationes scripsisse certum omnibus est: atque ea, quæ carpit in deteriorem sensum, tametsi non genuinum, neque examine accurato intelligendi non omnino imprudentem excusationem tunc temporis habuisse. Tum, quia illorum omnium, etiam sapientiorum, Magister Cassianus habebatur, cuiusque proinde sententiis præposterè inelectis, tanquam spectatissimæ in Ecclesia authoritatis, & doctrinæ viri Presbyteri illi se protegerent: quare eas fensu quo ab eius discipulis vsurpabantur, & accepisse, & impugnasse, nulloque alio examine earum attentiore prætermisso contra illum, vsque ad probra, scandalisse minus non est. Neque enim primus ex Catholicis fidei Propugnatoribus humanum id passus est, nec postremus. Exio enim, Catholicæ fidei acerrimo contra Lutherum propugnatori, idem in Tauleri scriptis damnandis, quod aliquot eius sententiis detortis suum errorem Lutherus confirmaret, accidisse animaduertit Ludouicus Blosius in defensione Tauleri verbis hisce. *Taulerus Catholica fidei cultor integerrimus ea, quæ scripsit sana, & plane diuina sunt, vt cognoscere possunt, qui in illis sunt versati. Sed Ekius ardore Ecclesiæ succensus indigne tulit, quod Lutherus magnificè laudaret Taulerum, & sententias suas prona dogmata confirmare niteretur*: infra. *Ekius non putans se falli dicit: vtinam Taulerus prorsus latuisset, & non euolaret in monasteria; ego vero in nomine Domini dico: vtinam Taulerus vbique gentium cognitus esset, atque à compluribus diligentissime legeretur: verum Ekius [illegible] minus circumspecte damnauerit Taulerum, nondum à studiosè lectum: nequaquam tamen malignè fecisse credendus est; sed feruens ille zelus, quo inuehebatur in Lutherum facile illi persuasit, vt præpropere inuictum defensorem tantissimo viro Taulero sententiam ferret.* Quæ sane excusationis, Doctorem quemvis Catholicum, Sanctumque, & doctrina præstantissimum decens, ratio sancto Prospero multo est decentior: cum Cassianum Massiliensium Presbyterorum, in aliis omnibus Ducem, & Magistrum esse certò nosset: atque Presbyteros illos non, nisi ex Magistri mente, eius testimonia producere, nec leui fundamento credidisse censendus Prosper sit: vt reliquum mentis eius examen impensius imprudenterque omiserit, erroris eius illum egerit reum, atque aperta illa huic errori aduersa, quam solam legit sententia Cassiani inconstantiæ ipsum argueret.

12. Cum autem reliqui eius erroris, vel reum, vel suspectum Cassianum agentes Prosperi, vel maximè, vel vnicè authoritate, & sinistris interpretationibus nitantur, ex dictis ipsorum suffragia fundamenti eius coersione subruunt, & concidunt. Ad illam librorum Cassiani inter apocriphos relationem à Gelasio Papa citato capite *Sancta Romana*, Respondetur ex glossa, Antonin. 2. p. histor. tit. 17. cap. vn. §. 18. Archidiacono Cottarn. 4. p. decret. cap. 17. numero 1. Driedo de Catholicis institutionibus sacræ scripturæ c. 4. fol. 21. ex Hugone de S. Victore, & lib. 4. de dogmatibus fol. 209. pag. 2. apocrypha appellari dubiæ, nondumque exploratæ ab Ecclesia fidei, & authoritatis, vt in Ecclesiasticis lectionibus vsurpentur: sicuti vsurpari Patrum aliorum, non ita Notatorum solent: quin absolute erroris damnentur, vel suspectionis de illo eis nota absolutè feratur: eorumque priuata subinde

subinde lectio licita cunctis manet solumque suspensa ipsorum in maturius examen, authoritas, quæ Prosperi sententia, & libro contra collatorem euulgato fuerat in dubium vocata: sed inquiunt Celestinum Papam epistola pro Prospero, & Hilario, & Augustini de gratia doctrina, quam illi propugnabant, scripsisse compescendam esse quorundam Presbyterorum audaciam qui Augustini doctrinæ de gratia obloquebantur: qui haud dubiè Massilienses erant, quorum præcipuus, & Magister Cassianus fuit, & contra quem Prosper ex instituto scripserat pro Augustiniana doctrina. Cæterum, etsi eorum Presbyterorum præcipuus, & Doctor Cassianus fuerit, nusquam tamen doctrinæ de gratia Augustinianæ oblatrauit, neque eius, dum sua scriberet, meminit adhuc: quare ea Celestini sententia non tangitur. Maxime, cum constet Vincentium quendam Massilienſem Prebyterum Vincentianas quasdam contra eam Augustini doctrinam scripsisse obiectiones, Prosper opusculo integro respondit, atque alios Presbyteros Massilienses capitula quædam contra eandem Augustini doctrinam de gratia collato studio & ex communi ipsis sententia composuisse (in quibus Cassianum fuisse, nullo fundamento, aut probabilitatis specie asseri poterit) contra quos etiam Prosper scripsit librum quem *ad capitula Gallorum* pro Augustini doctrina nominauit: cum ergo exploratos doctrinæ Augustinianæ hostes, & cum Propero super ea certantes habeamus, eoque charactere Celestinus eos, contra quos scribebat notauerit: Plagiarorum more, & vitio, quempiam alium ad eorum numerum trahemus: eo solum quod Presbyter Massilienſis fuerit, eove etiam nomine, quod reliquorum Presbyterorum Massilienſium fuerit ingenio, & doctrina præstantissimus, atque Academiarum Scholasticus primipilus, ac de cætero Magister: cum nihil eius doctrinæ exploratum in suis scriptis repetiatur, vt vidimus, nec aliqua vsquam cum Prospero super Augustini doctrina concertatio, in qua à Prospero, & Hilario victus declarari à Celestino posset. Accedit Cassianum libris de Incarnatione vbi apertum, non solum Nestorianis, sed & Pelagianis bellum indixit, hanc etiam Semipelagianam hæresim, Pelagianæ reliquias scilicet, acriter insectatum esse. *Eam* dicens, *venenosam certi erroris, incerti nominis, nuper in diebus nostris ortam*, vt bene obseruauit Guesnay noster lib. 1. Cassiani illustrati c. 64. num. 11. sub cuius finem hæc ex Cassiano etiam recitat, ita scribens. *Nunc quod paulo austerius dicere cæpimus exequamur: vt omnes sciunt in Pelagianis cineribus ignes quærere te, & nouis Sacrilegiorum flatibus fauillas veteres excitare.* Cineres autem erroris Pelagiani non error ipse, sed eius reliquiæ, Semipelagianus error, vocitatus à suo exordio fuit: nec nouus flagitiorum flatus fauillarum veterum error ipse Pelagianus dici vsquam potest. His forte deceptus Baronius, & alij libris de Incarnatione Semipelagianissimum à Cassiano retractatum crediderunt; quem potius ab ortu suo illi inuisum probant.

13. Ad Historicos: ex eorum, quoad rei huius historiam, varietate, inconstantia, & contradictionibus notatis num. 4. & 5. claret, testes varios esse, nec fidem facere posse, suamque ex Prosperi iudicio, inlecto Cassiano sententiam dixisse. Quod, & Scholasticis Cassiano aduersis euenit, qui, si attente, ac sine damnationis præiudicio, vt nos fecimus, Cassianum legissent, aliam forte de eius scriptis ferrent sententiam. Nec dubium est, quin illustres illi tres sacris infulis insigniti Dominicanæ familiæ primi Magistri, & primores, in Cassiano & Prospero versatissimi, aliorum historicorum, & Scholasticorum iudicio lancem, vt non deprimant, æquent. Nempe Ioann. Dominici Rhagusæus Archiepiscopus, S. Antoninus Florentinus, Vincentius Bellouacensis Præsul. Quibus, si Eucherium Lugdunensi, Episcopum, vi ctorem Episcopum Martyritanum opera Cassiani, & sententias omnes, non approbantes modo, sed pro commodiori fidelium vsu in Epitomen redigentes, vt vidimus, Gennadium Massilienſem Episcopum, ac Leonem Papam addideris defensionis Cassiani lancem præponderare videbis. Nec æstimo accurata nostra textuum difficiliorum, & contextuum meditatione, & interpretatione, (cui antecessores nostri, dictis aliorum referendis, computantisque solum contenti, non incubuerunt) eleuandam: id autem laboris suscepi, tum, vt de more non aliorum sententias transcriberemus tantum, dum nostram scribimus: tum, quia in aliorum censuras sumus semper charitatis lege difficiles, atque in aliorum doctrinis ea quibus excusentur, inquirimus, non quibus damnentur (quod Cassiano Doctissimo suæ tempestatis, sanctissimo viro, communi tunc, & post hac, monasticæ, atque Euangelicæ perfectionis Magistro, vel maxime debetur) tum quia in omni republica meliorem innocentiam æstimo, quam correctionem. Præsertim, cum eius hominis delicta erroresque sunt, qui præ sua excellentia, & amplitudine errandi, ac delinquendi facere authoritatem, nec solum exemplum, possint: nec pudeat prorsus imitari, quod in præclaris viris admissum conspicitur: ac non obscuro loco nata fœditas venditetur: quæ conspicuos adeo Parentes possit iactare fidei ergo, vt non veritati, splendori consulere illum reor, qui Patrum, præstantiumque Doctorum, vbi erroris aliquid sonant, ita textum contextumque rimatur, vt Catholicum eorum sensum ibi adinueniat, &, quantum veritas patiatur, in apertum producat, idque etiam præfidij hæreticis auferat, vt nudos prorsus illos, atque inermes Doctores Catholici adoriantur: id nobis tam prolixi laboris in causa fuit, vt perpensis cunctis, quorum pleraque, non ita ab aliis inspecta minutatim fuerant, docti alij cum plena, vt aiunt causę Cassiani notitia sententiam ferant, quod ipsum de Patribus aliis iam præsto.

CERTAMEN III.

Aliorum Patrum circa Semipelagianissimum sensa eruuntur.

1. GRæcos Patres ante hæresim Pelagij: quare, & Massilienſium, exortam, nedum examinatam atque damnatam, humani aliquid passos Catholico animo Semipelagianis præluxisse Doctorum virorum sententia est: & Clemens Alexand. 7. stromat. ac Cyrillus item Alexand. 3. contra Iulianum à Theologorum, quos viderim nemine excusantur, sed in Semipelagianissimum lapsi citra disputationem creduntur, eorumque sententiam amplexatus Chrysostomus iudicatur ab Arnobio præfatione in eius opera, Molina in concordia d. 41. Vasquez 1. p. d. 89. c. 4. & 91. c. 8. ego vero, vt de Clemente, & Cyrillo iudicium tantisper differam, Chrysostomum, ne materialiter quidem ad Semipelagianissimum impegisse censeo cum Sixto Senensi 5. Biblior. suæ annot. 102. Soario 1. p. c. 2. de prædestinatione c. 8. qui accurata sua in Chrysostomo vindicando opera plerosque Recentiorum subscribere fecit. Mouetur: quia homil. 28. in Genes. Dei gratiam *præuiam* vocat. Sed nihil ibi firmum, cum de gratia externæ protectionis per impedimentorum remotionem, quæ nostræ industriæ, & arbitrij libertati non subiacet, expresse loquatur illud sane firmius ex homil. 38. affert vbi Dei gratia *preces nostras semper præuenientes* à Chrysostomo dicitur & homil. 12. in 1. ad Corinth. ad id, *quid habes, quod non accepisti*, ita scribit. *Acceptum habes non hoc, aut illud, sed omnia, quæ habes. Nom enim hæc rectè facta tua sunt* (principaliter nempe) *sed diuinæ gratiæ: etiamsi fidem dicas*, (in qua Semipelagiani aberrarunt) *ea extitit ex vocatione.* Adde homil. 28. in Matth. sic fatum. *In gratia Dei totum possumus, sine gratia autem nihil*, & sane cum Catholica contra Semipelagianam doctrina in Pauli epistolis, qui ipsum interpretati Chrysostomo commentaria in autem insusurrasse legitur, & creditur, id doctrinæ suæ momenti tanti ad fidem de gratia Christi reticuisse, neque voluisse inspirare, vt labi Chrysostomus posset, non videtur credibile: maxime cum constet ad locum Pauli citatum totam Pauli sententiam fuisse à Chrysostomo penetratam. Aliis argumentis, & coniecturis nostri Soarez, & ex epist. Celestini ad Episcopos Galliæ, vbi semipelagianum Massilienſium errorem *pernicioſam* appellat *nouitatem*, (quæ, si Græcorum Patrum,

& Chrysostomi sententia fuisset, nouitas non foret) & ex damnatione eius erroris anticipato, (vt inquit Augustinus epist. 106.) à Græcis Patribus in Concilio Palæstino (quod nusquam fieret, si Græcorum Patrum sententia fuisset) satis probabiliter respondebat Magister meus Daza: Nouitatem in Ecclesia latina rectè dici potuisse, cum à Massilienſium tempore illo audiri in illa cœperit; atque absolute in Ecclesia tota: quia eo vsque à nullo, adhuc Patrum Græcorum, fuerat ex instituto asserta, sed ab vno, vel altero obiter, & aliud agente cursimque posita, vnde & ad coniecturam ex Concilio Palæstino eius erroris damnatione petitam solutio est procliuis: cum nondum esset paucorum illorum Patrum sententia euulgata, & recognita: vt mittam Patres ad iudicia in Conciliis ferenda, non tam ex suis, & aliorum sensibus, necdum ab Ecclesia discussis, quam Spiritus sancti inspirationibus, & motibus agi.

2. Ego itaque vt Chrysostomum ab erroris Massilienſium, materialis etiam, suspicione liberem recitatis testimoniis, & ratione prima ducor, ac insuper ex datis vindiciis Cassiani: cum enim Cassianus sapientissimus, addictissimusque in omnibus doctrinæ Chrysostomi fuerit, ideoque licitum esse quandoque mentiri in collatione 17. Abbatis Ioseph. c. 12. & 17. significauerit, quia id docuerat Chrysost. 1. de Sacerdotio fine & homil. 32. & 57. in Genes. & epist ad Olympiam ex eodem sensu, quo Cassianus, circa gratiæ præcedentiam iudicasse credendus est: ibi etiam vbi aduersum aliquid videtur locutus; obinde in Cassiani Catholico sensu indagando, & ostendendo Chrysostomi negotium præcipuè agi supra monebam: sunt etenim discipuli & Magistri locutiones simillimæ, & quæ subinde nequeant concordate in sensu diuelli: immo vero durius aliquando Chrysostomus loquitur, vt, nisi ex præsuppositæ sententiæ cum Cassiano discipulo communitate, & data à nobis explicatione vix, ac ne vix quidem, in sensum Catholicum trahi Chrysostomus possit, vt ex sequentibus clarebit: ait enim homil. 12. in epist. ad Hebræos. *Deum non præuenire nostram voluntatem, ne tameret libertatem.* Respondet vero Soarius præuenire idem ibi valere ac physice prædeterminare, vt in Damasceno, dum Deum non præfinire actiones nostras liberas legimus, de prædeterminatiua physica prædeterminatione intelligimus, non autem alia Soaristica benigniore, sed hanc sententiam à Damasceno negari Vasquez & nos facile contendimus & probauimus. At contra interpretationem Chrysostomi instat Magister meus Daza: quia illis ipsis locis, quibus Soarez eam confirmat, ait Chrysostomus Deum gratia sua nos præuenire, vbi non loquitur de præfinitione physice prædeterminatiua sibi scilicet contradicens: esset autem bardi cuiusdam, aut fallacis hominis æquiuocatio eisdem ipsis locis verbum idem, iam vno, iam alio sensu vsurpare: sed ex instantia hac genuina Chrysostomi, & Catholica sententia obiecto, ac similibus locis, deprehenditur. Nempe Deum voluntatem, & operationem nostram non præuenire se solo illam operando: quin etiam suas partes, & primas physice (tametsi non principales, & moraliter primas) in libere operando voluntati, gratia etiam sua præueniente (vt præueniri ibidem admittit) relinquat; alioqui voluntatis, & operationis euerteretur libertas: quam gratiæ præuenientis assistentia, & cooperatione seruandam Cassianus ex Chrysostomi Magistri doctrina aiebat. Nec fallit Chrysostomus eum eadem voce iam asserit, iam negat: ex anthitesis enim vicinitate alio se, atque alio eius significatu eadem voce, vti monet, atque explicat satis. Dixi autem voluntatem gratia præuentam primas physice in operando partes, & si non præcipuas, & moraliter partes habere, quia determinatione tota sua physice, gratiam sibi à Deo præstitam, vt ad opus bonum ex parte actus primi compleatur, ad opus exequendum, atque operationem identicam secum trahit; tametsi, quia gratia ex congruitatis eius scientia à Deo donatur, præcipuum agens: & cui opus ipsum, principaliter in morali æstimatione debetur, haberi prorsus debeat, Deoque subinde donatori in radice congruæ vocationis, vt August. & Theologi Catholici docent, attribui.

3. Inde difficillimi, durissimique testimonij ex Chrysostomo homil. 17. in Ioann. pars prima à nullo eius vindice emollita facile expediretur: sic autem ait, *Deum suis in nos beneficiis nostras non præuenire voluntates, sed à nobis incipiendum esse.* Voluntates quippe non in actu primo, sed in actu secundo pro earum actibus liberis, & in actu secundo vsurpat, & in eis iuxta proximè dicta primas physice partes nos, arbitriumque nostrum habere, atque eo sensu à nobis incipiendam esse certissimum est, gratiámque operationem voluntatis cooperando exercitè non præuenire, sed sequi potius determinationem voluntatis & arbitrij, cui in operando subditur, & quo trahitur ad identicam cooperationem cum determinatione qua trahitur: sed hanc solutionem ipse conterritus, secundaque testimonij eiusdem pars, quæ primam explicat, apertissime videtur excludere: subdit enim continuo Chrysostomus. *Sed cum nos prompti paratique animo ad suscipiendam gratiam exhibemus, tunc multas nobis offert salutis occasiones*: siue vt homil. 12. in epist. ad Hebræos ait. *Tum multam affert auxiliationem.* Dixit autem hæc Chrysostomus pendens interrogationem illam Christi Domini quid quæritis ad duos Baptistæ discipulos Andræam, & socium, qui eum audito de ipso Baptistæ testimonio statim sunt secuti: & quorum proinde bonam voluntatem, & desiderium inuitaret. Bonum vt postmodum salutis occasiones, siue auxiliationem multam suæ gratiæ offerret: quare incipiendum, quam ex nobis ad beneficia, & auxiliationem Dei ad salutem præcessuram dixit, physicum per actum diuersum ab eo, qui ex Dei auxiliatione procedit, ac prouide ex nobis solum, & viribus naturæ profectum videtur asserere, non autem præcedentiam illam subtilem scholasticam operationis eiusdem, prout à nobis, & prout à gratia, quam arbitrij nostri determinatio ad cooperandum identicè trahit. Testimonij difficultatem professus initio fui: cum autem videam Chrysostomum toties necessitatem gratiæ præuenientis quodvis nostrum bonum opus agnouisse, asseruisseque sibi nunc illum & sibi & veritati Catholicæ à se ex Paulo cognitæ repugnare credere non possum. Censeo ergo Chrysostomum hic inceptionem ex nobis, neque ad primam gratiam quamvis, neque ex solis nostris, & arbitrij viribus intellexisse, sed ad multam quandam, seu magnam Dei auxiliationem, & beneficia grandiora, ad quam merita priora, non ex naturæ solum viribus, sed ex gratia, & beneficio, non adeo in se magnis, & ingentibus profecta inordinata prouidentia, etiam supernaturali præcedunt: id fundet mihi materia textus, quæ erat de Andræa, & ignominiat alterius Baptistæ discipuli ex Magistri sui testimonio de Baptismo Christi in Spiritu sancto Christum sequentium quos ipse ad Apostolatus culmen euecturus erat, atque euexit: eos vero ex Dei gratia interna Christum fide secutos, ac desiderium Baptismi in Spiritu sancto, quem à suo Magistro audierant, de quo à Christo Domino interrogabantur, concepisse, non negat ibi Chrysostomus immò vero, vt non asserat expresse, supponit: dum ex Ioan. Baptistæ testimonio quosdam ex eius discipulis Christi moribus & doctrinæ oblatraſſe; hos vero duos Christum, eiusque doctrinam fuisse statim secutos ait; quo differentiam internæ motionis, & vocationis antemationi testimonij, & prædicationis Baptistæ in his præ aliis adiunctæ, manifeste recognoscit, atque de duobus sequentibus ait illico Christum secutos: vt ostenderetur nullo eos humano motiuo, incitamento, (ac hi discerent solo diuino) repente audito Magistri testimonio illum sequendi sanctam determinationem concepisse, Chrysostomi verba sunt. *Maximum autem argumentum est recta eos mente secutos, quod nullo horum* (suspicium enim fuisset) *sed solo auditu, quod in spiritu sancto esset Baptizaturus sequuti sunt*: quæ interpretatio germanior mihi visa est, illa, quam dedit Sixtus Senensis Bibliot. annot. 101. quod scilicet Chrysostomus de gratia subsequente, & habituali loquatur, dum gratia nos præueniri negat.

4. De reliquis vero primoribus, & quasi Principibus Sanctorum Patrum, Damasceno, Cyrillo Alexandrino (etsi qui similes alij ex Græcis in Semipelagianismi suspicionem vocantur) tametsi eorum defensio à plerisque deperetur, censeo tamen illos nullatenus Semipelagianismo, & Massilienſibus præluxisse; licet hi se eorum testimoniis protexerint, & citata loca eum errorem sonent.

Mouere

Moueor: quia, vt vidimus tom.1. de Deo vno controu.3. d.1. q.2. vbi de Patrum circa prædeterminatiua decreta Dominicanorum Recentiorum sententia egimus, eorundem Patrum testimoniis plurimis ostendimus recte eos de indifferente arbitrij nostri gratia etiam à Deo præuenti, potestate docuisse, atque nostræ libertatis cum efficaci Dei gratia perealuisse concordiam: quare eos, vt humani arbitrij seruarent libertatem gratiæ præuenientis ad quodvis bonum opus necessitatem negasse credibile non est. Maxime cum ijdem omnes gratiam prædestinationis, & vocationem secundum propositum misericordi, gratuitæque Dei voluntati vbique tribuant, & magnifice commendent: quare eos gratiam in totum arbitrij nostri opera ita præuenientem, vt in eis edendis suas ipsi partes non relinquat, quas habere recitatis ibidem locis asserunt, & contendunt solummodo negant, quo etiam pacto explicandus venit Marcus Eremita sanctitate, doctrina, & miraculis illustris tom.5.alias3.Biblioth.Patrum lib.de paradiso & lege spirituali in Proœmio scribens. *Iubet Deus, vt homo in primis cognoscat, & , cum cognouit, amet, & voluntatem depromat: vt autem mens exerceatur, laborem perferat, vt autem opus aliquod perficiat gratia Dei largitur volenti, & credenti: quare voluntas hominibus est, velut auxilium à natura insitum, qua absente, ne Deus quidem, quidquam operatur, tametsi facultate non caret: quod fit ob humani arbitrij libertatem, igitur operis perfectio Dei est, voluntas autem hominis*: quibus Dei, eiusque gratiæ operis perfectionem siue operæ perfecta solum videtur tribuere, bonum vero affectum hominis voluntati & arbitrij viribus, quas Dei auxilium naturæ inditum appellat: vtrumque vero Semipelagianum explorato est. Sed tamen non auxilium, vt Semipelagiani, sed *velut auxilium* improprietatem loquendi denotans, dixit, consequenter ad ea quæ anterius dixerat: Deum facultatem bene operandi nobis tribuere, ab eoque semper in virtute præueniri, nunquamque ipsum à nobis, adhuc in bona voluntate ex Pauli sententia, *ipse est qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona voluntate*: & superius paululum ex 1.Cor.12. *Nemo potest dicere Dominus Iesus nisi in Spiritu sancto*, dixerat, *quomodo quis orabit nisi in Spiritu sancto?* & sub opposita verba, exemplo ferri arte facti scindentis, non suo: sed artificis impulsu, subdit. *Hunc in modum homo, licet exerceatur, & laboret operans, quod bonum est, Dominus tamen clam in ipso operatur*: & sub primo capitum titulo c.1. *Primum omnium certo scimus Deum totius boni esse authorem, cum principium, tum medium, tum finem porro impossibile esse nos, quidquam boni, facere, aut credere, nisi per Christum Iesum, & Spiritum sanctum omne bonum à Domino gratuito nobis datum est*. Vnde inferius de bonis operibus gloriandum nobis non esse sæpe deducit c.4. *Omnis virtutis initium, & Auctor Deus est: vt Sol diuini luminis*, in quam sententiam sub titulo 2. c.2. & 56.& 154.frequens scripsit: cæteros Patres, cum Græcos, etiam Damascenum & Cyrillum, & aliquot Latinos, qui aliquando Semipelagianismo videntur adsonasse multa eruditione ab eius suspicione liberat noster Ruiz d.28. fere tota, quæ omittimus breuitatis causa: quia reliquis Patribus de errore Semipelagiano lis intentata non est. Denique Augustinus aliqua, aliud, vt ipse ait agens, quæ videntur Semipelagianismo præluxisse, & quibus Massilienses pro se Augustinum, eiusque Assecias Prosperum, & Hilarium redarguebant, vt constat ex obiectionibus Vincentianis, & capitulis Gallorum. De eis tamen nihil agendum hic est: tum, quia, quæ bonum, & Catholicum sensum habebant, retractauit ipse 1. de Prædestinatione Sanctorum c.3. & 1. retract c.23. pleraque, quæ autem bonum capiebant sensum, explicuit, tum per se, eis libris & rescriptis ad Prosperum, & Hilarium, tum rogatus per Prosperum, ad obiectiones Vincentij, & Gallorum capitula.

5. Orto verò iam Massilienssium errore, eisque ab Ecclesiæ Patribus bello indicto eius defensores Patres aliquot notantur, quorum hic etiam causam examinare oportebit. Primus accusatur Gennadius Episcopus paulò post Cassiani doctrinam Catholicam immerito diffamatam à Prospero dixerit recitatis supra verbis certam. 2. ex suo libro de scriptoribus Ecclesiasticis, cum tamen Cassiani doctrinam de gratia & libero arbitrio doctrinæ Prosperi contrariam his immediatè subnexis fateatur. *Re enim vera Cassiani, & Prosperi de gratia Dei, & libero arbitrio sententia in aliquibus sibi inueniuntur contrariæ*. Cum tamen Prosperi ea de re doctrina, cæterorum cum quibus pugnabat doctrinis, vtpotè ad purum Augustiniana, & Patribus conformior à Celestino, aliisque summis Pontificibus prælata videatur. Baronius, Gordonius, & Gualterus, Gazæusque ita de illo censent, licet, cum illum Massilienssem Episcopum factum post modum videant, cum iam male error Massiliensium in Ecclesia audiret, duo primi tunc iam ea suspicione liberatum esse aiunt, cum in Episcopum assumptus est: sed rogare illos vellem vnde tunc illa fuerit suspicione Gennadius liberatus? An retractatione erroris prioris, de ea quippe nullum est in eius ætatis monimentum. An, quia male fundata contra ipsum suspicio collapsa est? Id credo: sed inde nunquam illum Massilienssibus consensisse demonstratur, vt censet Soarius Prologomen.5. de grat. c.5. num.35. cui ego subscribo, ex Platina etiam, qui in vita Symmachi Pap.eum diligentem Augustini imitatorem appellat, & authorem libri de Ecclesiasticis dogmatibus, qui Augustini nomine circumfertur, fuisse iudicat: & Adrianus Papa epist.1. ad Carolum Regem, quæ est 3. tom.1. epistolarum Pontificum pag.737.cum Sanctum, & Catholicum appellat, & cuius proinde testimonia, tanquam magnæ in Ecclesia à Prædecessoribus Pontificibus, & Conciliis fuerint recepta, atque ex vsu pro suis dogmatibus constituendis: quare eorum exemplo pro sanctarum reliquiarum veneratione, de qua ibi Adrianus scribit, Gennadij testimonia producens ait: *In sacris prædictis Conciliis prædecessorum meorum Sanctissimorum Pontificum hæc oblata sunt testimonia*. Quod si aliquam Pelagiani, seu Massilienssis errotis suspicionem Gennadius aliquando incurrisset minime fieret: à Prospero autem non satis æque intellectum Cassianum Gennadius queritur, & immediate ait: re enim vera illos dissentire: tum, quia dissensus vera causa, non æqua Cassiano Prosperi interpretatio, fuerit: vnde Celestini ad Episcopos Galliæ pro Prospero, & Hilario contra Massilienses approbatio Gennadij doctrinam non tangit: vt supra de Cassiano dicebamus.

6. Faustum Rhegiensem erroris eiusdem reum agunt Ioan.Magentius, & Petrus Diaconus, & Fulgentius Ruspensis, qui teste Isidoro de viris Illustribus septem libros contra Faustum scripsit. Ado Viennensis Cæsarius, & Auitus etiam Vienensis & Baronius hunc libris eius de gratia, & libero arbitrio ab hoc errore non liberat, vti nec Vasquez, & Soar. locis citatis: sed tamen eum ab eo longe se motum habendum censent Gennadius de viris illustribus in *Fausto*. Tritem. de Scriptoribus Ecclesiasticis pagina 236. Driedo de captiuit. & redempr. generis humani tract.4. c.2. p.4. quibus ego etiam subscribo. Primò ob eius sanctitatem publico, & annuo cultu ab Ecclesia Rhegiensi 16. Ianuarij celebratam. Secundo ob insignis sanctitatis, & doctrinæ Fausta repetita à sancto Sydonio Appollinari Episcopo Albernensi ipsius coætaneo duabus epistolis, & quodam Eucharistico de Fausto Tertio, quia Concilium Arelatense ipsi commisit, vt Concilij nomine, & suo epistolam ad Lucidum Presbyterum Gallum contra errorem prædestinatorum, quo erat infectus scriberet cui prorsus catholicæ & doctæ eius Concilij Patres subscripsere: id autem muneris doctori non per omnia probatæ doctrinæ, sed de errore aliquo suspectæ non committeretur à Patribus Concilij. Quarto, & præcipue, quia sexcenties Catholicam hac de re doctrinam professus est, atque inter duos extremos eius temporis errores, alterum salutis nostræ negotium totum Dei gratiæ & prædestinationi, absque arbitrij, & libertatis nostræ vsu tribuendum, alterum illud totum arbitrij facultati deferentium vtrumque egregiè confutat, vt ait Driedo, gratiæ, & liberi obsequij nostri necessitatem prædicans & probans libris de gratia, & libero arbitrio ex quibus impetitur, lib.1. c.6. vtrique errori scripturæ eripit arma suamque Catholicam de vtriusque (gratiæ scilicet & libertatis nostræ) necessitate explicit, vt cum alterius necessitatem contra alterum ex illis errorem seorsim probat, negari à se alterius necessitatem nemo decipiatur: eius verba sunt. *Sic apud regeneratos, quando gratia sine labore, vel labor sine gratia in scripturis ponitur,*

nitur, *supprimitur, non separatur: cum unum sine altero dicitur tacetur alterum, non negatur: secundum illam regulam, quam Antistes Augustinus insinuat: non omnia quæ tacentur negantur.* Atque è Paulo 1. Corinth. 15. *Abundantius illis omnibus laboraui; non ego, sed gratia Dei mecum, sic monet: vide quo modo ad gratiæ donum semper iungit laboris obsequium: & quia mentionem solius laboris intulerat, cito, quasi ad amplexum matris gratiæ recurrit, dicens. Sed gratia Dei mecum: gratia Dei sum id, quod sum. Primas partes soli gratiæ pio subiectus adscripsit: media quoque labori Magister obedientiæ deputauit: vtrumque in consummatione moderatus gratiam laboremque coniunxit. Non dixit ego sine gratia, vel gratia sine me; sed gratia Dei mecum: quæ prius sigillatim distincta protulerat, quam bene in sermonis fine connexuit!* Cui sententiæ insistit c. 15. & 17. vbi hæc: *Græca sententia nimietates, & æqualitates sunt similis improbitas: par impietas, si totum soli gratiæ, vel si totum soli adscribatur labori: quid nos oportet inter ista sentire? nisi, vt semper gratiæ subijciamus laborem, & semper gratiam cum labore sociemus: ante omnia arrogantiam laboris fugiamus.* Quid pro Catholica necessitatis gratiæ veritate cautius, id fonte ex c. 11. *Qui, vel initium operis sibi præsumit arrogare vel finem, ad illum meritò dicitur: nisi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui ædificant eam:* immò plerisque locis, ex quibus ipse erroris Massilienſis siue Semipelagiani arguitur: vti ex c. 4. vbi contra prædestinatores ait. *Tu intra gratiæ vocabulum includis fatale decretum: si vnus ad vitam, alter ad perditionem, vt asserunt, deputatus est, sicut quidam Sanctorum dixit non iudicandi nascimur, sed iudicati.* Quibus, ne fugillare Augustinum nomine cuiusdam, dicatur, illud *Sanctorum* prædestinatores referre, non Augustinum, Fausti defensores ingeniosi aiunt, quod est plane falsum: cum Sanctos nominare non possit, quos Hæreticos confutat, & appellat, Augustinum ergo, vel Catholicum alium Patrem ibi allegat, prædestinatores & fatales Hæreticos ab absurdo, quod ex eorum sententia *non iudicandi, sed iudicati nascamur* confutantem: siquidem non ex industria vlla & cooperatione libera arbitrij nostri gratiæ Dei iudicabimur, saluabimurque, vel damnabimur.

6. Cum autem ait capite 16. *Quod si (quemadmodum abrupta* prædestinatorum *blasphemat impietas) alij ad mortem præordinati, alij prædestinati videntur ad vitam: nullam Christi veniendi causam; nullam moriendi habuit necessitatem.* Hæc autem, tametsi prædestinatorum errorem abiiciant, quia ex fatali necessitate peccandi peccatum nostrum, quod tota veniendi, moriendique occasio Christo Domino fuit, peccatum non fore conuincitur, etiam negantes gratiæ Dei necessitatem ad bene operandum, & salutem consequendam refellit: siquidem Christum veniſſe, mortuumque fuisse, vt gratiam nobis ad bene operandum, & salutem meritis ex gratia ipsius profectis consequendam nobis promeretur, atque ita nos redimeret æque dogmaticum est: ac proinde sublata libera nostra cooperatione gratiæ Dei prædestinatorum hæresi Incarnationis finis primarius, ac subinde Incarnatio, eiusque necessitas auferretur: quæ tamen per eam hæresim non auferretur, etsi id abesset, cum posset dici à prædestinatoribus Christi aduentum, & mortem præuiso peccato expectatum fuisse, vt saluandos prædestinaret: quare ibi Faustus potius qua negantes gratiæ per Christum, necessitatem ad bene operandum confutat, quam absolute qua prædestinatores, id quod ex c. 8. ad ea verba: *reddet vnicuique secundum opera sua;* opponitur nempe, *vbi salutem hominis non in prædestinatione factoris, sed in operatione famulantis largitor gratia collocauit,* opponitur, potius Catholicam mentem Fausti ostendit: cum largitionem gratiæ à salute diuersæ: quare, & gratiæ auxiliantis ad famulantis operationem expresse admittat. Aliud ex c. 12. *filium prodigum per insitum sibi bonum ad Paternos recurrisse amplexus,* mirum est à Theologo, non prorsus inerudito opponi, cum subdat: *sed gratia quæ pulsauerat peregrinantem ipsa suscepit reuertentem,* quem sensum habet, quod de Abel ait lib. 2. c. 6. vbi ante legem (ne de illa gratiam, quam fatetur, intelligas) diuinæ munificentiæ dona viguisse fatetur, atque sanctum Abel ex fide inchoasse, & profecisse his docet, *nisi fides, quæ eum virtutum amatorem fecerat inspirasset.* Ea verò Dei donum fatetur ibidem scribens: *quod nequaquam obtinere potuisset, nisi ad Domini donum (fidei) famuli accessisset obsequium.* Confer c. 4. ad id *operamini cibum, qui non perit,* dixerat: *cibus, id est intellectus litteræ perire, cibus verò gratia, id est filio permanere deseribitur,* & c. 5. *quod creditur gratia longanimitas est,* quod autem eius infensi censent cum gratiæ præuenientis quodvis bonum opus nomine gratiam creationis cum Semipelagianis intelligere; non æqua, sed male lima præiudicij contra ipsum suspicio est. Id etiam vti vigentissimum à Magistro meo Daza contra Faustum producitur ex lib. 2. c. 8. *Nec hoc quidem videbor incautus, si profitear: quod aliquoties in dispositionibus nostris, non quidem in vita nostra primordiis; sed dumtaxat in mediis gratias speciales, & ex accidenti largitate venientes voluntas nostra, Deo ita ordinante, præcedat: vis sanus fieri: & baptizandus interrogatur. In Centurione, Cornelio, præcessit voluntas gratiam. Nihil hic, vt opinor redolet præsumptionis: cum, & hoc ipsum ineffabiliter asseram: quod Deo ipsam debeam voluntatem. Præsertim, cum in omnibus eiusmotibus ad opus gratiæ referam, vel inchoationis initia, vel consummationis exordia.* Ex hac autem disiunctione videtur Faustus bonæ voluntatis initia non gratiæ semper & necessario deferre: cum ad consummationem præire latis putet. Hic etiam locus, quod sæpè diximus, & obtemuimus, probat: quanti scilicet ad sententiam tandem in rebus ferendam referat præiudicium disputantis: cum profundus adeo, atque omnis litteraturæ, etiam latinitatis peritissimus Doctor quæ in eo loco excusare non possunt minime viderit. Primum particulam *vel* copulatiuæ particulæ vim, & significationem habere apud peritos Latinos, (ex quibus Faustus) elegantissimam, vt in dictionariis Stephani, & auctioribus Calepinis est videre. Sæpe Terentius & Cicero ea illum acceptione eleganter vsurpant, illa Ciceronis de claris Oratoribus phrasis nunc satis sit, *Multorum, vel honori, vel periculo seruire,* id est, *honori & periculo,* id est tam vni, quam alteri, siue vtrique, ac nostro Hispano idiomate vox ò quæ particulæ vel respondet, eum vsitatissimum coniunctiuum significatum latis elegans habet, *ayudaretes, ò conuenzes, ò acaues, tanate, ò me ames, ò me aborrescas.* Sicque à Fausto his accipi *vel* textus ipse demonstrat. Cum præuentionem gratiæ à voluntate *non in vita primordiis,* id est primis vitæ spiritualis operibus, & voluntatibus salutis initijs vt ea gratiam Dei præueniri excluderet, sed vlteriores speciales gratias Dei, & largitates primis his voluntatibus, & salutis initijs ex Dei etiam gratia subortis concessas, ut iam ait, illas ipsas primas voluntates Deo etiam ex constanti sententia sua deberi. Denique lib. 1. c. 17. ait absurdum inferri. *Si hæc Dei trahentis misericordia, non nisi digna detur, iam gratia Dei humana vtcunque seruitus emendatur.* Ex loco autem antecedente refutatur apertè Vasquez d. 91. c. 9. n. 51. asserens Faustum Cassiano pejus etiam: quia existimauit in omni opere bono incipere, & gratiam præuenire debere.

7. Quæ verò erroris Semipelagiani præfatis Authoribus suspicionem in Faustum mouerunt leuiora sunt, quam vt contra eius tot locis expressam, & constantem sententiam, possint præualere, & sane Ioannis Maxentij interponsione epistolæ Hormisdæ Pap. ad possessorem, & Petri Diaconi libro de Incarnatione cap. 8. qui de Semipelagianismo Primi Faustum infamarunt authoritas non magni ponderis est. Cum à Monachis Scythiæ pro ista causa (quam Euthychianam nonnulli cum Baronio censent) Romam fuerint missi: deinde responsio illa Maxentij imprudens Hormisdæ reprehensio est: quare nulli eius in ea, vt minimum epistola, criminationi fidem faciemus. Denique Petrus Diaconus, vt in Prospero dixi declinare Augustinianę zelo aduersas vmbras facile dissipabiles potuit insectari: certe de Fulgentio Ruſſense Isidor. de vir illustrib. aut scripsisse septem libros contra Faustum, qui tamen cum nullibi operum Fulgentij simmo nec Scriptorum alterius mentione extent, rumore aliquo vago illos Isidorum memorasse verosimilius est. Faustum à Fulgentio conuersum ex Pelagianismo libros prorsus Catholicos de gratia & libero arbitrio in Fulgentij gratiam scripsisse eius defensor Trithemius ait: id tamen simile esse ostendit noster Guesnay lib. 1. Cassiani illustrat. c. 63. n. 18. Quod autem Fausti opera in Apocryphis cap. *Sancta Romana*, 15. d. à Gelasio Papa numerentur, nec aequo

æquus de illis sparsus rumor à Petro Diacono, & priscis citatis in causa fuit, promptaque habet in simili de Cassiano datam solutionem. Ruffinus eiusdem erroris suspicionem subiit cum ob Prosperi epistolam ad ipsum, tum quia eius opera citato eius capite *sanctæ Romanæ* in Apocryphis recensentur, sed ob prædicta leuem contra ipsum coniecturam hæc faciunt: maxime cum eius opera à Gennadio laudentur. Denique Vincentius Lirinensis simile fuit apud aliquos calumniam passus, nullo alio titulo, quam inerudita eorum æquiuocatione, quod cum Massiliensi Presbytero Vincentianarum obiectionum quibus Prosper respondit nomine conuenerit: cum re professione & loco adeo fuerit ab eo diuersus. His ergo à Massiliensis erroris suspicione vindicatis illustrium adeo pietate & doctrina Patrum authoritate nudos Semipelagianos Massilienses eorumque errorem adoriamur.

CERTAMEN IV.

Massilienses explorato, eorumque error confutatur.

1. Diximus cert. 2. ex hæreticis Iulianum Pelagianum, contra quem ex instituto scripsit August. eius argumentis à Pelagianismo in Semipelagianismum declinasse. Primum, ex eius sententia ibi recitata claret: fuit is Memorij Episcopi Capuani, S. August. familiarissimi, & filius, & Episcopatu successor. Huius obiter, & argumentis instantibus, quasi per vim, temperati Pelagianismi sententiam Massilienses Presbyteri, magnam partem, neque motibus, & doctrina ignobiliorem amplexati, ac mordicus tutati sunt: eorum plerique solo Massiliensium, Gallorumque nomine nobis innotescunt, collatoq; studio aduersus vitæ iam functi August. Commentarios contra Pelagianos quindecim capitula ediderunt, Vincentius vero Massiliensis Presbyter, pro causa communi Massiliensium priuatum studium, & laborem aggressus, obiectiones sexdecim contra eiusd. August. super prædestinationis nostræ negotio doctrinam scripsit: quæ de eius nomine à Prospero, & reliquis postea Vincentianæ obiectiones nominantur: eo nimirum animo, vt infamata Augustini doctrina, in qua non Pelagiani solum, sed & Semipelagiani sui erroris amuletum repositum videbant, hæresis suæ contagium latius, longiusque propagaretur. Quibus effectum est; vt quamvis Prosper eis obiectionibus: quantocyus multa eruditione, & ingenio occurrerit, nihilominus contagium multas Ecclesias Galliæ peruaserit in quibus Genuensis fuit ex qua Presbyteri Camillus, & Theodoret. decem alia capitula pro sua doctrina contra Augustinianam euulgarunt, quibus etiam Prosper ipse respondit: eiusdem erroris asseela habetur vitalis quem à nemine excusari video, imò ab August. accusari epist. 107. contra ipsum, atque inium fidei ex nobis concedit, quin ex aliis eius locis Catholicam doctrinam de necessaria præcedentia gratiæ ad bonum quippiam expresserit, vt in bonum sensum cum aliis hactenus explicatis interpretationem mereatur: imò, vt obseruat Herize d. 25. c. 7. n. 72. an Pelagianismum à se excusserit, non satis constat. Denique Raymund. Lullius Catalaunus Mercator in quingentis articulis à Leone 11. damnatis in directorio inquisit. p. 2. q. 9. hunc habet sexagesimum quartum. *In faciendo bono non oportet nos sperare, quod Deus incipiat: quia iam inceperit, quando nos creauit*: quibus gratiam creatiuam solum creationis cum Semipelagianis ad bonum inchoandum, vt minimum, admittit: imò vero, cum indefinita propositio de bono faciendo sit, Pelagianum potius errorem, quam Semipelagianum videtur continere, & art. 7. *Homo potest venire ad salutationem per virtutes morales: & habere de gloria paradisi tantum, quantum vult habere*: quod postremum, etsi benignum habere sensum in homine non adeo rei Theologicæ ignaro, nec de illusione Dæmonis suspecto, quia ad virtutes morales gratiam Dei per Christum non negat; tamen ex recit. art. 64. constat eum nullam aliam, quam creationis gratiam recognoscere: quo argum. idem error videtur contineri in articulis 62. 65. 66. 67. 68. 69. in quibus, nulla gratiæ mentione, sæpe asserit liberam hominis potestatem adquirendi virtutem contemplationem amorem, & amicitiam Dei, quantum, quando, & vbi vult. Quod, vt dixi, non Semi, sed toti pelagianismus est.

2. Contra hunc tamen errorem dogma Catholicum fidei est, nullum opus ex naturæ, & arbitrij solum viribus elicitum primam gratiam prædestinationis ad gloriam, quantumvis tenuiter, & occasionaliter, siue, vt ansulam adhuc, promereri: quare nec propriæ prædestinationis adæquatè, & secundum sua omnia obiecta, & effectus sumptam, causam efficientem exactiuam, & vltatenus meritoriam dari ex nobis posse. Definita hæc veritas contra Massilienses fuit primo à Celestino Papa epist. 1. c. 7. 8. & 9. ex quibus illud assumo, quo Catholicam nostram sententiam in scripturis, vbivis ea de re agitur, expressam testatur his verbis: *in omnibus diuinis paginis voluntati liberæ non nisi adiutorium Dei legimus esse vindicandum: eamque nihil posse cœlestibus auxiliis destitutam.* Sed & illud ex c. 8. non reticendum: *quod omnia studia, & omnia merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda sint: quia nemo aliunde ei placeat, nisi ex eo, quod ipse donauerit.* Repetit c. 12. tanquam communem, suorum prædecessorum sententiam, nec dubitandum *ab ipsius gratia omnia hominis merita præueniri, per quam fit vt aliquid boni, & velle incipiamus, & facere.* In quibus capitibus plura ex Innocent. 1. epist. ad Concil. Mileuit. quæ est 26. & inter epist. Augustini 93. atque etiam ex Zozimo Pap. epist. ad Episcop. Africanos. Notatur vero: margine epistolæ Celestini 1. c. quæ pro hac veritate recitantur ipsi adiecta fuisse, non à Celestino ibi scripta sed vt non ex malitia, ex ignorantia notatum est: cum eadem à Prospero contra Collatorem c. 10. & à Petro Diacono de Incarn. & grat. c. 8. ex Celestino recitentur. Adde pro eadem veritate Leonem Mag. epist. decretali ad Nicetam Aquileyens. Episc. 86. alias 85. c. 3. & serm. 1. de ieiunio decimi mensis Gelasium Pap. tom. de anathematis vinculo inter medium, & fin. Definita etiam contra eosdem postmodum fuit ab Arausicano 2. can. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 14. 16. 17. 18. 25. & à synodo Moguntina habita anno 1594. c. 7. §. 2. ac demum à Tridentino sess. 6. cap. 5. sunt autem aperta, & frequentissima veritatis eiusdem testimonia, quæ præfata Concilia pro citatis suis definitionibus, & Patres præsertim, qui contra recens subortum errorem Massiliensium pugnarunt) Augustinus, scilicet, Prosper, Hilarius & Fulgentius) producunt Psalm. 55. vers. 8. *Pro nihilo salvos facies illos*, iuxta doctam, & subtilem ad rem hanc Hieronymi interpretationem Dialog. 2. cont. Pelag. August. 1. de prædest. Sanctorum c. 6. Prosperi ad dub. 4. Genuensium. secundo Isai. 65. *Inuentus sum à non quærentibus me: palam apparui his, qui me non interrogabant*: quo testimonio vsus est Paulus ad Rom. 10. n. 20. Tertio ex Paulo eximio, omniumque sapientissimo gratiæ Dei per Christum Prædicatore 2. ad Timot. 3. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid* (quovis scilicet modo, graduque ad salutem conducens (*ex nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Dei est.* 1. Corint. 12. *Nemo potest dicere Dominus Iesu nisi in Spiritu Sancto.* Quibus locis ad rem hanc iidem Patres, & Arausicanum Concil. 2. Can. 6. ac Patres reliqui vtuntur. Item 1. Corint. 4. *Quis est qui te discernit? quid autem habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* & quamvis ad litteram: non de gratiæ internæ acceptione à Deo, sed Prædicatorum sit, de quibus frustra, ad emulationem & contentionem Corinthij gloriabantur materiæ tamen vicinitate, & intento etiam ab Apostolo vteriori sensu, ad gratiæ internæ, & bonorum operum omnium à Deo acceptionem textum intelligunt, Prosp. Fulgent. & Arausic. Concilium cit. Can. 6. & ex ipsis post hæc Theologi Catholici omnes, 1. ad Philippens. 1: *Qui cœpit in vobis opus bonum* (Christus nempe) *perficiet vsque, &c. c. 2. Deus est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate.* Quibus aperte operis, & voluntatis bonæ inceptio atque initium, nec tantum eius perfectio, Dei gratiæ ab Apostolo tribuitur: quare eis testimoniis contra Semipelagianorum errorem plures anticipato, & ante eius ortum, ac post ipsum natum, cæteri Patres, & Theologi in primis vsi sunt.

3. Sed epistola sua ad Romanos totus est Paulus in hac veritate demonstranda nempe opera legis, etiam scriptæ, absque Dei gratia eiusque adiutorio per Christum exhibita, nullatenus ad salutem, & prædestinationem ad gloriam posse inseruire: vtque ea ratione Romanis, & reliquis gentilibus salutis per fidem, & gratiam Christi consequendæ animos faceret, ad fidemque & Ecclesiam Christianam pertraheret: iustus texeretur tomus, si omnia, quæ ad rem præsentem in epistola faciunt essent pendenda, præsertim c.9. ex quo non pauca expendimus supra, dum gratuitam nostri à Deo prædestinationem d.1. statueremus. Sed, quoniam eo Pauli instituto, ac intento propalato semel, quicunque eam epistolam legat attente, ea omnia facile ad nostrum institutum poterit obseruare: vnum tandem eius textum producam, in quo non solum nostra Catholica conclusio, sed validissima contra Semipelagianos ratio continetur: extat tamen citat. epist c.11. num 5. vbi, post quam salutem, ac prædestinationem ad illam non, nisi ex gratia Dei, fuisse, esseque anterius probauerat, concludit: *Sic ergo & in hoc tempore reliquiæ secundum electionem gratiæ salua factæ sunt*: vnde arguit. *Si autem gratia, iam non ex operibus*, gratiam non supponentibus *alioquin gratia iam non est gratia*. Cum autem Semipelagiani electionem ad salutem, siue prædestinationem electionem gratuitam, & gratiæ esse admittant, vt debeant, eodem Pauli argumento ad contradictionem è suo errore (quod scilicet gratia prima, ac subinde prædestinatio secundum se totam, suaque obiecta, & effectus omnes adæquate sumpta ex operibus naturæ sit) deducuntur: quod nimirum gratia, quam asserunt, gratia non sit. Huic Pauli testimonio, & argumento vtpote contra Semipelagianos validissimo ad eos confutandos insistunt Concil. Arausic. 2. Can. 6. 17. & 25. Tridentinum sess. 6. c. 5. Augustinus de prædestinatione Sanctorum c.2. *Quæ vtique*, inquit, *non est gratia, si eam vlla merita præcedunt*, & libro de gestis contra Pelagium in Concilio Palæstino (qui extat apud Soarium tomo primo de gratia Prologom. 5. capite septimo) sic ait. *Ipsum quippe gratiæ nomen, & eius nominis intellectus auferetur, si non gratis datur*: quæ repetit inferius. Fulgent. de incarn. & grat. c. 18. *Iniuste dicitur gratia: quia non gratis homini datur, sed bonæ retribuitur voluntati*: ac infrà. *Atque ita gratiam non miseratione tribuentis sed æquitate Dei retribuentis accipimus*. Et hanc rationem ex Paulo desumptam præcipuam contra Semipelagianos reputat Vasquez noster citata d. 91. capite 15. vberiusque proinde persequitur, ac egregiis Patrum testimoniis confirmat. Priusquam firmissimæ huius rationis solutiones præcludam, non possum non aliam rationem Augustini contra Semipelagianos proponere ex quæstione 68. libri octoginta trium, æque, ac breuem, efficacem: *Licet quis sibi tribuat, vt vocatus veniat* (id enim suæ libertatis est) *non tamen potest sibi tribuere, quod vocatus sit*: siquidem suæ potestatis, & libertatis non est, quod vocetur.

4. Sed tamen cum Semipelagianus, Massiliensium error meritum, non quidem condignum gratiæ, sed congruum, exiguum, ac tenuissimum, ex congruis etiam, & ansulam qualem qualem ex nostris viribus ponerent, vt constat ex dictis certamine 1. & ex epistolis Prosperi, & Hilarij ad Augustinum non ita videtur efficaciter ratio hæc contra Semipelagianos concludere: siquidem Vega in Trident. lib. 8. c. 4. existimat meritum congruum ab eo, quod ob illud donatur, rationem gratiæ non auferre, sed meritum solum condignum ipsius, cui sententiæ adfauisse dicitur Cardin. Tolet in c. 8. ad Rom. vbi tamen solum docet conditionem solum sine qua non, vt manus extensio recipientis ad donantem, in qua nulla meriti ad donum ratio datur, rationem gratiæ in hoc nullatenus impedire. Cæterum doctrina hæc Vegæ Apostolo, Patribus & Conciliis præfatis, & naturali philosophiæ est aduersa. Etenim Apostolus de operibus legis, absque gratia, ac subinde viribus arbitrij, & naturali eius facultate exhibitis, quæ cum electione gratiæ æqualitatem non habent, neque non habere condignitatem ad illam Paulus ignorabat, dixit euacuare rationem gratiæ, si ex illis electio gratiæ haberetur, conferreturque gratia à Deo: ergo ex Paulo meritum congruum solum, qualecunque, destruit rationem gratiæ in eo, quod ob illud donatur ex Pauli sententia: insuper ex Patrum sententia, qui eius consequentiam contra Semipelagianos vsurparunt: cum enim initium, (vt ad euasionem argumenti assumebatur) Massilienses meritum ex viribus solum naturæ ad gratiam, & prædestinationis ad gloriam, & salutem initium, ac proinde congruum solummodo prætenderent: imò gracillimum, & vix meriti aliqualis rationem attingens, quodque ideo ansulam ad eiusmodi prædestinationem & gratiam appellabant. male Patres inferrent gratiam non fore gratiam, si meritum congruum solum, neque illius æqualitatem, & condignitatem attingens rationi gratiæ non adueniaretur. Tertio doctrina hæc rationi, & philosophiæ naturali opponitur. Primo quia, sicut beneficium conferre intuitu cuiusvis retributionis accipiendæ rationem liberalitatis, largitatisque, ac proinde puri beneficij, & gratiæ euacuat: vti etiam illud conferre ratione cuiusvis rei acceptæ. Ratio autem vtriusque & à priori est: quia largitas, & liberalitas stricte dicta, atque gratia, ad prorum, accepta commodum, bonumque alterius solummodo, nihilque boni, aut commodi donatoris respiciat: atque ex alterius, cui donatur, complacentia omnino nusquam vero ex complacentia donantis debet proficisci: quare respectus quivis ad bonum, commodumve, ex gratum donatori, siue acceptum, siue accipiendum, ipsique ex alterius complacentia haberi nequit, sed ex complacentia donatoris, puræ liberalitatis, & gratiæ tantum nem euacuat: ac, si donator gratum, seu sibi commodum acceperit, ideoque aliud largiatur, quantumvis excedat, quod eius intuitu largitur virtutem propriam liberalitatis non attinget, neque illud gratiæ proprie nem, & nomen, sed gratitudinis splendidæ: siquidem, vt Cicero, Seneca ac virtutum peritiores speculatores, & exploratores Philosophi reliqui docent, ad grati animi officium spectat plus etiam referre, quam acceperis, & teracem tellurem imitari, quæ acceptum semen cum fenore reddit. Quo, & solutioni alteri, quæ pro Semipelagianis tentari posset (immò & ab ipsis tentata videtur) dum merita naturæ quæ gratiæ, & prædestinationi prætendebant à Deo extenuebant) nempe à gratiæ, & prædestinationis beneficio Dei longe, & pene immensum quæ sui tenuitate, excedi, ac proinde nec posse gratiæ rationem impedire, aditus præcluditur: quantumvis præstinationis gratia ea tenuissima opera, & vix meriti magnitudine antecedat, dummodo eorum intuita à Deo prædestinatio ad gloriam habeatur, & gratia donetur, gratia nusquam erit, tametsi gratitudo esse posset.

5. Verum, etsi Doctus Vega ea in re lapsus videtur, non tamen leui offendiculo lapsus dicetur; sed difficilis textus Tridentini occasione, quem eo loco interpretabatur ita enim habet Tridentinum sess. 6. capite 8. *Nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides siue opera ipsam iustificationis gratiam promereri: & ideo hominem iustificari gratis*. In fide autem meritum congruum iustificationis est: Ergo meritum congruum ex sententia Tridentini rationem gratiæ non euacuat, vt ait Vega, & pro solutione Semipelagianorum dicebamus. sed solum meritum condignum sublumptum expressa, & repetita August. sententia est epist. 105. *Neque ipsam fidem peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc imperat: neque enim nullum est meritum fidei. Quia fide ille dicebat Deus propitius esto mihi peccatori: & discedit iustificatus meritò fidelis humiliatus*, epist 106. rursus. *Si quis dicatus meritò fidelis humiliatus*, epist 106. rursus. *Si quis dixerit, quod gratiam bene operandi fides mereatur, negare non possumus immò gratissime confitemur*. Tanta est huius difficultatis arduitas, vt non solum doctum eruditumque Theologum Vegam deturbauerit (qui tamen postea capite 15. effatum illud suum ex c. 4. fine limitatione dicendum non fuisse moneat, ac proinde lectorem erat vt deberet) sed & Primores alios Theologos turbauerit: Hæreat noster d. 25. citato capite 9. numero 90. post impugnatum §. *Censeo secundo*, & sequente Tridentinum ibi solum negasse, fidei & reliquis operibus formalem impij iustificationem antecedentibus meritum omne, etiam congruum simpliciter dictum & tale, quod scilicet, sine ex ordinatione acceptatione, aut promissione Dei cuius præmio

mio connectatur; non autem meritum congruum, non ita connexum cum formali iustificatione: quare nec ab solute, & simpliciter tale: quod instituto Concilij, quod iam excluserat Semipelagiana merita c. illo 5. erat satis: scilicet ad ostendendum, *quomodo intelligatur impium, per fidem, & gratis iustificari*: vt in titulo eius capitis 8. præfixerat explicandum: quare illa ratio eo etiam c. 8. ex Paulo à Concilio subiuncta. *Si enim gratia est, iam non ex operibus, alioquin, vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia*, non eodem sensu Pauli à Tridentino sumitur, & quo capite illo 5. sumpta ab eo Concilio fuerat, sed alio, accomodatissimo tamen ad suum præsens speciale institutum. Nam, vt Paulus, & cum ipso Concil. c. 5. ex oratione gratiæ integre, puréve sumptæ omne meritum, quantumvis tenuè, & secundum quid contra Semipelagianos, vel contra Hebræos excludebant, ita ex ratione gratiæ simpliciter talis, quæ in formali etiam impij iustificatione à Concil. eo c. 8. asseritur meritum etiam congruum simpliciter tale, modo explicato, ad formalem iustificationem æquo robore à Concilio excluditur. Hæc tamen solutio, in qua Herize, quasi in tuto quiescit, Vasquez & Soarez quas impugnauerat, solutionibus minus longe nobis placet. Primò: quia meritum congruum simpliciter tale, vti ab Herize explicatur, nequit fidei, & operibus, ac iustificationis formalis dispositionibus præcedentibus ex gratia Dei per Christum profectis denegari: cum extet in scriptura de iustificatione formali impij eas infallibiter subsequenda Dei promissio, siue extra Sacramentum per contritionem perfectam, siue intra Sacramentum pœnitentiæ, per imperfectam contritionem: quare difficultatis tentata ab Herize euasio præcluditur. Secundo Concilium in suæ rationis confirmationem Pauli testimonium, & rationem producit: quod alio, quam Pauli sensu, & mente ipsa producere, quin accommodatitio illo sensu & discursu afferri explicaret, indignum Concilio foret. Tertio: quia eadem solutione ab argumento Pauli, & Patrum, ac Conciliorum se possent Semipelagiani protegere, respondentes eorum omnium sensum, & illationem contra merita simpliciter talia, & pro gratia simpliciter tali, non autem integre, & pure tali solummodo extitisse; ipsos autem merita ex viribus naturæ tenuissima, & quæ vix meriti secundum quid, nedum simpliciter talis, ex viribus naturæ gratiæ, & electioni prætendisse, ac semper gratiæ, & misericordiæ simpliciter talis illis adseruasse, & asseruisse, vt ex memorata ipsorum doctrina patet: faciliusque respondere posset quispiam in eorum doctrina iuxta meriti simpliciter explicationem ab Herize datam, negando initio illi tenuissimo ex nostris viribus oblato diuinæ gratiæ, & prædestinationis promissionem.

6. Porro Vasquez solutio 1. 2. quæst. 118. c. 5. num 42. (quod probabilem censet Soarez 2. de prædest. c. 6. n. 46. & in quam tandem tentatis multis recidit ipse num. 50.) magis attigit verum, si duo seiungantur. Alterum, quod de iustificatione formali impij Concilium non ageret, dum eam gratis, & non ex merito fidei, & præcedentium ad iustificationem esse definit; sed solum de auxiliis de primo ad vltimum fidem, merita, dispositiones, ac tandem subsequutam iustificationem antecedentibus: quod asserit vterque, etsi Soarez agi etiam ibi de formali iustificatione concedat. Hoc inquam excludendum est, vt vera Concilij interpretatio, & difficultatis solutio attingatur. Nam, etsi verum sit, (vt reuera est in phrasi Augustini) gratiæ iustificationis, & iustificantis nomine gratiam auxiliantem merito donari, vt late Vasquez probat: ast ea acceptione hic à Concilio non vsurpari, sed pro gratia formaliter iustificante impium certissimum est. Hoc recte probat Herize num. 88. §. *verum hæc solutio* ex capitum contextu. Nam c. 5. ex instituto gratiam auxiliantem, & illam ex meritis, siue bonorum operum, siue fidei imperfectæ, atque ex viribus solis naturæ non dari contra Pelagianum, & Semipelagianum errorem definierat c. 6. eis erroribus iam propulsis dispositiones Catholicas, & præuias ad formalem iustificationem, siue iustitiam, iusti vt quid diuersum ab ipsis, designat, *disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati diuina gratia, & adiuti fidem ex auditu concipientes libere mouentur in Deum*, & capite 7. *Hanc dispositionem, seu præparationem iustificatio ipsa consequitur*: quare vlterius de iustificatione, de qua proxime immediato capite, & cuius dispositiones capite anteriori recensuit, ac explicuit Concilium, agere, ac inquirere, & recta methodus exacte adeo à Concilio eatenus obseruata, & debita claritas, æquiuocationi nullatenus obnoxia plane coniuncunt. Adde id ipsum ex capitis titulo euidentius demonstratur, is enim est vt nuper retulimus. *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratis iustificari*? In quibus alterum supponit, nempe per fidem, & conuersionem in Deum ex gratiæ adiutorio elicitam impium iustificari, vt dixerat c. 6. eoque suppositio alterum quærit: quo scilicet pacto cum earum dispositionum præcedentia, quod gratis iustificemur, & gratiæ ratio in iustificatione ipsa formali subsistat? Adde secundo Concilium in definitionibus hisce de gratia auxiliante nusquam ea phrasi Augustini vsum gratiam iustificationis appellasse: sed adiutorium, auxilium, vocationemque Dei. Secundum in vtriusque solutione excludendum est, quod asserant fidem & opera iustificationem, quibus Concilium meritum formalis iustificationis negant, esse fidem, & opera solis naturæ viribus elicita, & Pelagiana, aut Semipelagiana: id enim capitum expensa contextura, & eius capitis octaui titulus, & intentum satis reiiciunt, maxime, cum de eo ita fuerit c. 5. à Concilio definitum, vt deinceps c. 6. & 7. nulla eius erroris exiterit mentio nedum iterata definitio.

7. Excludenda tandem est tentata alia Soarez euasio, qui his duobus exclusis ait; negari à Concilio congruum etiam meritum fidei, & reliquarum dispositionum præcedentium ex gratiæ auxilio profectarum, quatenus ab arbitrio præcisè hominis, & nondum formaliter iustificati, qua ratione, & consideratione præcisè attenta, nullam, meriti adhuc congrui, rationem fides, & dispositiones præfatæ ad formalem impij iustificationem habent. Excludenda autem hęc euasio est: quia, si ex eo, quod fides, & dispositiones à merito etiam congruo excluduntur à Soario, quia credens, & se disponens iustificatur iam non supponitur, contra Augustinum recitatum, & veram communemque Catholicam Theologiam à ratione meriti congrui subsequentis iustificationis excluduntur: quare, & extra Concilij mentem excluduntur, sin autem defectus antecedentis iustitiæ formalis fidei, & operum, se ad formalem iustificationem disponentis rationi meriti congrui fidei, & operum, quibus se fidelis ad illam disponit, non officit, superflue id atque ad confundendam vim argumenti, non autem ad illud soluendum adhibetur. Secundo, vt bene Hærize, cum nullus extiterit de merito congruo fidei, & operum ex auxilio gratiæ profectarum, an ea præcisione, vt procedunt præcisè ab arbitrio creato, gratiam aliquam mereantur, siue non, auxiliationis, siue iustificationis sed solum an opera nullatenus reipsa à gratia, sed à solis arbitrij viribus gratiam alterutram, qua vel adiuuatur, vel iustificatur operans, congrue, & aliqualiter mereantur, extra rem Concilium, quod contra errores suborros agebatur, & ad eas subtilitates scholasticas attenderet, atque multo inconsultius definiret. Tertio vrgentius refello: quia, etsi opus meritorium de congruo gratiæ alicuius, quouis modo supernaturales absque comprincipio gratuito, & indebito supernaturali iuuante arbitrij facultatem naturæ, re ipsa esse non possit, vt fides docet; ast comparatione meriti, quod in eod. opere est, materialiter pure se habet, quin meriti rationem formaliter augeat, totaque meriti ratio, quæ in opere illo est, formaliter ex eo, quod ab arbitrio creato libere, ac bene eo auxilio vtente proueniat, desumitur: ergo admisso (vt in hac solutione admittitur) opus illud ab auxilio Dei, etiam physicè prouenire, nec aliter apponi posse, meriti congrui iustificationis formalis catholicè in eo opere admittendi, ratio tota in eo, provt ab arbitrio creato prouenit asserenda contra hanc solutionem est. Video antecedens esse contra Soarez tom 3. de gratia lib. 12. capite 32. ita respondentem, & Herize illum impugnantem numero 89. §. *verum neque hæc*, & Recentiores alios: mihi autem est certum, lateque probatum tomo secundo, de ente supernaturali controuersia de merito, qui præsum expectat: idcirco fundamenta pertingam, ne impugnationis fitmitas hic desideretur.

8. Primum est: quia auxilium prærequisitum ad physice eliciendum opus non auget eius valorem, aliquatenus eleuans dignitatem operantis, vt gratia iustificans eleuat dignitatem operantis, vt, quia à iusto elicitur condignitatem meriti gratiæ pertingat opus, quod alias intra solam congruitatem maneret. Patet: quia, si loco auxilij intrinseci ab auxilio extrinseco potentia compleretur, opus, quod idem cum illo eliceret, eiusdem meriti opus eliceret; cum tamen auxilio illo extrinseco nullatenus dignitas, & æstimatio operantis augeretur. Secundo: quia ratio comprincipij physici necessarij ad physice, & libere operandum præcise nec auget, nec minuit operis valorem sed id tantum habet, vt compleat potentiam, vt se pro libito possit operans ad vtrumvis physicè (loquor de creatis) realiter exercere. Primo: quia entitas, seu facultas physica arbitrij, quæ alterum, & necessarium comprincipium physicum, & essentiale operis meritorij est, nec auget meritum, & valorem, etsi nobilior in vno homine, quam in alio, vel in Angelo, quam in homine, & perfectior sit. Secundo: quia, qui imperfectius ex perfectiori auxilio operatur nunc, quam alias ipse, vel alius cum imperfectiori auxilio operetur, non inde magis meretur, aut perfectius; quin potius imperfectius, minusque ac debilius eius operis meritum est, quam si ex imperfectiori auxilio æque bene operaretur. Tertio probo à contrario: quia, qui maiori perfectioríque physice auxilio præuentus à Deo peccat non inde demeriti operis vitiosi valor ad pœnam minuitur, immò vero multum augetur. Quarto probo à priori ratione, quæ præfata omnia confirmat: quia tota meriti, & demeriti quoad intrinsecum sumpti ratio, non quidem ex potentiæ ad physicè operandum, vel non operandum nobilitate, ac perfectione sumitur, sed ex bono, malove vsu operantis pro libito bene, vel male, & in alterutro genere perfectius, & imperfectius, intensius, vel remissius, de eo enim iure laudari, vituperarique, magisque, vel minus potest; non autem de excellentia, & perfectione potentiæ completæ, quia absolutè alterutro modo potens operari est constitutus: immo inde vnice laudatur ab Spiritu Sancto. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, &c.* Bonus autem, vel malus vsus potentiæ adæquate iam constitutæ proxime formaliter arbitrij, & operantis est, quia sua determinatione comprincipia reliqua ad cooperationem despoticè trahit. *Dixi meriti, quoad intrinsecum*: nam ex dignitate operantis extrinsecus meritum ad condignitatem meriti præmij supernaturalis eleuari Catholicum dogma est: licet eleuationis huius modum verum non omnes Theologi, neque ex eis plures attigerint, vt vidimus controuersia de Incarnatione, vbi rem ipsam à nostro Vasquez attactam illustrauimus.

9. His autem exclusis verum Tridentini sensum subodorati sunt Vasquez, & Soarez vt num. 6. dicebamus: quatenus iis omnibus ad gratiam auxiliantem, ex qua, tum fides, tum opera reliqua ad iustificationem formalem impij præcedentia Concilium eo loci respexisse variis illis modis iam exclusis asseruerunt, atque explicare conati sunt; tametsi rem totam non fuerint plene assecuti. Reseruabatur id quidem magno meo magistro Dazæ, qui manuscripto citato de prædestinatione d. 4. §. 1. n. penult. vers. med. rem ipsam paucis (vt nobis aliquid relinqueret) explicuit, subtiliter aduertens, Concilium, non negasse fidei supernaturali, & operibus ex Dei gratia profectis, quibus impius ad gratiam formalis iustificationis disponitur, meritum iustificationis ipsius, sed gratiæ, & rationis gratiæ, quæ in ipsa est iustificatione. Quia primum gratiæ auxilium ad fidem supernaturalem, vel motum in Deum, ex quo tota series meritorum de congruo iustificationis formalis inchoatur, nequit sub eiusmodi fidei, vel motus in Deum meritum cadere, cum ad ea omnia præstitum supponatur: in iustificatione vero ipsa eis dispositionibus præuiis obtenta tota ratio gratiæ, & doni gratuiti à Deo à gratuita prorsus illius auxilij gratiæ primi desumitur, ratione cuius gratia solummodo in radice est, sicut gloria quæ ob merita datur, & auxilium secundum quod datur in præmium operis ex primo auxilio eliciti. Vnde fit, vt, quæ nequeunt primum auxilium illud gratiæ, quod supponunt, promereri, vt de fide, & reliquis, quæ ad impij iustificationem interueniunt, probauimus, gratiam, seu rationem gratiæ realis formalis, quæ in iustificatione est, nequeant promereri. Hanc esse Concilij eo loci mentem constat primo ex textu vbi non dicitur: *non mereri iustificationem, sed ipsam iustificationis gratiam.* Secundo, quia enumeratis actibus, quæ iustificationem præcedunt, meritum congruum ad ipsam contra Augustinum (cuius authoritate ad definitiones de rebus hisce in primis vtebatur) & totam Catholicam Theologiam non negauit, vt autem negauerit eis meritum ad gratiam, quæ solum radicaliter, seu in radice in iustificatione inuenitur, sumsimus in bona Theologia habuit fundamentum, quod produximus. Tertio: quia hac interpretatione series cuiusque recta constat, atque optima definiendi prius veritates anteriores, & quæ ipsas consequuntur, posteriores posterius, quin alicuius repetatur definitio. Nam c. 5. meritum formalis iustificationis prædestinationis, & salutis quantumvis initiale, remotum, & tenue ex propriis tantum arbitrij creati viribus abiecit contra Pelagium, cuiusque reliquias Semipelagianos, c. 6. Catholicas dispositiones ad formalem iustificationem ex gratia Dei ortas enumerat: quæ alia, & consectaria veritas est, c. 7. hanc iustificationem formalem consequi definit: quæ est veritas diuersa, & ordine posterior: quoniam vero in eis dispositionibus meritum congruum ad iustificationem recognuit difficultati, quæ inde contra iustificationis gratuitam emicabat c. 7. occurrere voluit, vt titulo capitis explicuit, *Quomodo intelligatur impium per fidem, & gratis iustificari*, id autem explicuit ex definitione contra Semipelagianos præmissa c. 5. non iterum eam contra ipsos superfluo repetens, sed illa, tanquam firmissimo præiacto principio vtens, vt discursu nostri Dazæ edisserui. Pro ipsius principij firmitate rationem Pauli eodem prorsus sensu repetens quo capite 5. etiam contra Semipelagianos adduxerat dum principium, quo hic vtebatur, ex instituto & directe statuebat.

10. Semipelagianorum fundamenta tenuissima sunt: & primum de libertatis nostræ læsione, aut etiam euersione, ni primam gratiam efficacem, & prædestinationis initium ex propriis viribus, & puro arbitrio mereamur, ex ignorantia efficaciæ gratiæ præuenientis, & infallibilitatis, ac certitudinis prædestinationis profectum est: arbitrabant enim, tam hi, quam Pelagiani ita hæc esse, vti ab Hæreticis prædestinatoribus, tunc temporis asserebantur, atque testimonia aliquot Augustini male intellecta ipse sonabant: nempe, tam gratiæ efficaciam ad bonum opus quam prædestinationem ad finem, seu effectum intentum ad quem prædestinamur, volentes, nolentes atque inuitos nos trahere: quod sane fieret, si intrinseca efficacia, & connexio cum opere, aut effectu foret; secus autem si extrinsecus à futuritione conditionata, tam operis, quam finis intenti ac subinde à futuritione absoluta libera ipsorum dependens, vt concordiam vnicam infallibilitatis, certitudinis, & prædestinationis cum arbitrij ac operum nostrorum libertate scientiæ mediæ interuentu & beneficio explicantes dicebamus. Addo ea ignorantia in virtute que supposita rationabilius Pelagianos, quam Semipelagianos errasse. Ratio enim hæc probaret præcedentiam absolutam gratiæ, ita efficacis, & prædestinationis euasiuis operis libertatem euertere: quare, tametsi auxilium primum gratiæ anterioris operis ex propriis viribus eliciti, quo ipsum meremur libertati non obite, tamen operis primi ex eo auxilio orti, ac cæterorum subsequentium vsque ad iustificationem, & perseuerantiam, cui gloria coniungatur euertet libertatem. Secundum fundamentum: quod omnis nostra solicitudo de salute tollatur, omnino etiá irrationabiliter à Pelagianis assumebatur, tametsi irrationabiliter ex eadem ignorantia assumatur ab vtilitate que. Locus enim solicitudini orationi, & industriæ nostræ, relinquitur, vt gratiæ extrinsecus solum efficaci cooperemur, cum non cooperati ipsi absolute pro arbitrio & libito nostro absolute & antecedenter possimus: tum etiam vt efficaciæ similis auxilia ad recte operandum deinceps & perseuerandum à Deo obtineamus, tametsi non ad primum gratiæ auxilium quod à Deo sine nobis & gratuitum prorsus esse debet, nec solicitudo, nec industria, nec oratio nostra esse debeat, nec possit. Tertium fundamentum de vitio acceptationis personarum in Deo admittendo in gratiæ eius electione, & collatione vni præ aliis, quin in illo præ his bonum aliquod ex ipsis præcedat, offeraturque ab hisce: quare, & quod Deus in prædestinatione

destinationis negotio ex potestate dominantis, potius quam ex regentis & gubernantis iure & æquitate se gerere videatur: ex ignorantia viri] acceptionis personarum, & materiæ, quam essentialiter supponit, & in qua solum versari potest omnino ortum est: eiusmodi enim vitiam materiam iustitiæ, siue commutatiuæ, siue distributiuæ concernit; cuiusmodi gratiæ, & beneficij dona minime sunt, in qua auxilium primum ad bene operandum est constitutum: quare iure quidem supremi sui dominij in bonisque suis beneficiis elargiendis, in prædestinatione vtitur Deus, non autem ex potestate contra fas, iusque dominantis.

QVÆSTIO III.

An, quoue sensu verum sit proloquium illud: Facienti, quod in se est, Deus non denegat gratiam?

HÆc propositio adeo recepta est à Catholicis Theologis, vt aliquo vero sensu negari non possit: quoniam vero sensum Pelagianum, si de gratia pro singulis occasionibus, & operibus, & Semipelagianum, si de gratia prima auxiliante, & pro opere primo supernaturali intelligatur, facile capit, oportet sensus eius varios à Theologis datos proponere seorsim, & examinare, vt qui minus caute à Catholicis Theologis admissi Pelagianismum, aut Semipelagianismum, vel incurrunt, vel concernunt, à Catholicis deinceps Theologis cauentur, vtque appareat demum Catholicus, sanæque mentis prorsus, fidei sensus, quo ea propositio possit, debeatque in Theologia Catholica admitti: quamvis autem quæstio hæc ad controuersias de gratia spectare videatur, æque tamen ad præsentem disputationem de causa prædestinationis spectat sicuti de præcedente dicebamus: siquidem tantundem est hoc disquirere ex parte nostri de prima gratia ad opus primum supernaturale, qua prædestinationis ordo, & dispositio inchoatur, vel de gratiis cunctis, quibus tota eius dispositio, & ordo constituitur, atque de causa prædestinationis totius, vel eius initij disputare.

CERTAMEN I.

De eius proloquij sensu Scholasticorum ex naturæ viribus sententiæ explorantur.

1. HVnc sensum adeo videtur expressisse S. Thom. variis, multisque in locis, vt aliquandiu in eo fuisse nec ab eius discipulis negetur, vt constat ex 2. sententiarum d. 5. q. 2. a. 1. d. 28 q. vn. art. 4. corp. sub med. vbi probat: *Quia, sicut homo, se habet in potentia naturali ad gratiam, ita actus virtutum moralium se habent, vt dispositiones naturales ad ipsam: vnde non exigitur lumen gratiæ præcedens*, & inferiuscule: *Et ideo aliis consentiendo dicimus, quod ad gratiam gratum facientem habendam ex solo libero arbitrio se homo potest præparare: faciendo enim quod in se est gratiam à Deo consequetur*, & ad 3. lumen interius gratiæ ad id non requirit, exemplo conuersionis Pauli, quæ exterius circumfulgente lumine, non autem interiori facta dicitur: quod extrinsecum lumen, & occasiones ac incitamenta extrinseca Dei prouidentia disposita, nec conuertendi arbitrio subiecta, tametsi in eius salutem ordinata Dei gratiam appellauerat, sine qua se homo ad gratiam internam nequit præparare, & ad 4. per id quod in naturali ratione est posse, quamvis etiam barbarum se præparare ad gratiam habendam à Deo, & fidem, & alias virtutes: quam præparationem, si præstet Deus præsto aderit gratia, & necessariis ad salutem consequendam ait de verit. q. 14. a. 11. ad 1. *Si aliquis nutritus in syluis ductum naturalis rationis sequeretur in appetitu boni, & fuga mali, certissime tenendum est, quod ei Deus, vel per internam inspirationem reuelaret ea quæ sunt credenda*, vel &c. & ad 2. *Si nos fecerimus, quod in nobis est, vt scilicet ductum rationis naturalis sequamur Deus non deficiet nobis ab eo, quod nobis necessarium est*, quæst 24 art. 1. ad 2. *gratiam, qua opera meritoria facit, quamvis non possit homo ex libero arbitrio acquirere; potest tamen ad gratiam habendam se præparare, quæ ei à Deo non denegabitur, si faciat quod in se est*. & art. 15. corp. nihil aliud requirit, vt præparemur ad gratiam Dei supernaturalem, etiam auxiliantem. præter diuinam prouidentiæ, qua homo (omnis scilicet) ad bonum dirigitur, directionem: quod donum naturale esse probat: *Nam in nullo inueniuntur omnes homines conuenire, nisi in aliquo naturali*, & in 4. d. 17. q 2. art. 1. quæstiunc. 2. ad 4. *etiam ille, qui fidem non habet, potest se ad fidem habendam præparare, & ad gratiam, si secundum suam cognitionem peccatum sibi displiceat*. Eandem sententiam, & si cum limitatione, sic docet in 1. d. 41. art. 3. ad 1. *dari gratiam homini, quia præparauit se* viribus naturæ: *ita vero, vt coniunctio quia denotet dispositionem non causam* meritoriam vt corp. negauerat, & vnde ait non tolli ea præparatione dispositiua rationem gratiæ obtentæ, quæ solum cum merit. pugnat. & de puero, quantumvis barbaro, cum primum ad vsum rationis peruenerit ait 1. 2. q. 89. art. 6. corpore, *cogitandum occurrere, ac deliberandum de seipso: & siquidem seipsum ordinauerit ad debitum finem per gratiam consequetur remissionis originalis*. Eandem sententiam docet in 2. d. 42. q. 1. a. 5. ad 7. & de verit. q. 28. art 3. ad 4. recitatus à Capreolo in 2. d. 40. q. 1. art. 3. ad argum. 3. Demum in epist. ad Rom. c. 10. lect. 3. excusatos barbaros inuincibiliter fidei ignaros à peccato infidelitatis ait: *si fecissent quod in se est Dominus eis secundum suam misericordiam prouidisset, mittendo eis prædicationem, &c.* addit, *Sed tamen hoc ipsum, quod aliqui faciunt, quod in se est, conuertendo se scilicet ad Deum, ex Deo est mouente corda ipsorum ad bonum*: quibus etsi motionem gratiæ internæ videatur admittere ad faciendum quod in se est præuiam, ast, iuxta superius recitata, nil aliud intelligit, quam motionem per extrinseca motiua & incitamenta, & per innatam, & naturalem inclinationem ad bonum omnibus communem, ac subinde naturalem.

2. Produximus fusius S. Thom. testimonia in quibus aperta pro sensu eius proloquij præfixo in certaminis titulo sententia est, cum vt constet eum in eo aliquandiu nec semel extitisse, vt eius discipuli & interpretes fatentur, tum aliquando dum ita censebat doctrinæ suæ difficultatem sensisse, voluisseque componere doctrina illa de dispositione præuia per naturæ vires, non autem merito præuio ad gratiam vt vidimus testimon. recit. ex 1. d. 4. art. 3. ad 1. idcirco retractasse sententiam 1. 2. q. 109. art. 6. toto præsertim ad 2. & q. 112. art. 3. corp. & ad 1. & art. 2. corp. & ad 1. vbi de faciente quod ex se est ex viribus gratiæ supernaturalis proloquium intelligit, nullamque esse posse præparationem ad illam ex viribus naturæ: & 2. 2. q. 10. art. 4. fine. Euertit fundamentum, quod de puero barbaro in syluis enutrito & de centurione pro opposito attulerat dicens: Centurionem non, nisi fide supernaturali ac operibus ex illa, Petri ad ipsum missionem promeruisse, ac 3. cont. gent. cap 159. quod gratiæ impedire possit solummodo arbitrio concedit: sic proinde de S. Thom. censent Capreol. in 2. d. 28. sub fin, & Durand. ibi q. 5. num. 5. inconstantiam opponens Deza d. 19. art. 1. fin. Caiet. 1. 2. q 109. art. 6. § *nec obstat*. Qui alias priorum locorum explicationes versus articuli finem aggreditur. Soto 2. de natura, & gratia c. 3. & alij, quibus subscribit Ruiz noster d. 21. sect. 2. num. 14. & quidem S. Thom. ea in re varius ex modestia potius, quam leuitate fuit. Nam communi Theologorum ætatis illius in primo concessit, potius quam ex seipso sensit vt constat ex testimonio primo recitato illis verbis: *& ideo aliis*

consenteiendo dicimus, in secundo vero sensu ex firmissimis Theologiæ principiis humanæ authoritati scripturam, fidemque præferendo discurreus propriam, veramque sententiam dixit. Nec mirum: siquidem eius Magister Albert. in 2. d. 28. art. 1. ad 4. & 2.p. q. 18. sub fin. & Angelos gratiam operibus è sola arbitrij facultate congruè fuisse promeritos, & in nobis esse factum quo potestatem ex gratia, & infallibiliter adquiramus: quia Deus omnibus æque gratiam offert, nos autem secus: *Sed si conuertimur faciendo quod in nobis est, statim accipimus.* Ita 2.p.q.18. citata, q.vero 100. m.1. quasi ea retractans ait: *Profanum est dicere, nisi quod gratia semper præuenit voluntatem, & erigit eam, vt velit bonum.* Similiter Alexand. Aiensis. 1.p.q.28. membr. 3. art. 1. ad 1. & q.129. m.8. §.1. de puero mysteriorum fidei ignaro, qui faciat, quod ipse est ex naturali cognitione, & inuocatione Dei acquisiturum à Deo potestatem ex gratia ad illa credenda, siue per internam inspirationem, siue per Angelum, aut hominem à Deo ad eius institutionem misso, & 3.p.q.69. m.5. art.2. §.1. corp. & ad 1. eundem proloquij sensum docet; tametsi non ex merito congruo sed interpretatiuo & art.3. corpor. reddit rationem æque oblationis gratiæ suæ omnibus, quam dedit Albertus proxime, dederantque olim Massilienses explicatius idem tradit ad 6. & m.3. art.3. sub finem addens, *præuenit tamen illa actio gratiam vt disponens ad ipsam* vtique, vt meriti ab illa congruitatem etiam excludat, sicuti proxime ex membro 5. referebamus. Ex quibus constat quid intelligat gratiæ nomine eadem q.69. m.1. art.2. corp. dicens: *nullos esse conatus liberi arbitrij ad bonum, nisi excitentur à gratia*, naturalem quippe cognitionem Dei intelligit gratiam appellat & infra citatis pròxime locis explicuit, eodem sensu videtur nostro Ruiz prædictum proloquium accepisse S. Bonauentura, qui tamen in 2. d. 26. q. vlt. & d. 28. art. 1. ad 4. & art. 2. q. 1. corp. ad 3. & 4. & in 4. d. 15. p. 1. art. 1. q. 5. corp. necessitatem gratiæ præuenientis omnino, vt ad gratiam formaliter iustificantem præparemur, asserit constanter: quia citata d. 28. art. 2. q. 1. ait: gratiam naturalibus arbitrij additam esse habitum timoris seruilis, vel innatam visceribus ab infantia pietatem vel Dei vocationem, & locutionem excitantem ad eiusmodi præparationem quam in operibus moraliter honestis constituit. Sed certe cum expresse ea quæst. & ait: locis omnino præuenientis gratiæ necessitatem constanter doceat: leuissime eis coniecturis ad oppositum inducitur. Nam ea, quæ ibi recenset gratiam à se prærequisitam non asserit esse, sed ab eo præscindit, nec disputat adhuc: ait siquidem. *Quidquid illud sit quod super additum est naturalibus adiuuans aliquo modo*, &c. Actus vero moraliter absolute honestos ex gratia Dei speciali per Christum necessario fore cum Patribus Bonauentura & Scholasticis aliis, ac præsertim nostro Vasquez, qui strenuè, ad victoriam vsque, pro eo certauit ostendemus tom. 1. de ente supernatur. controu. de grat. auxiliante disputatione de eius necessitate: quare sanctus Bonauentura ab eo proloquij sensu abfuit quam longissimè.

3. Guillelm. Parisiens. 1.p.tract. de merit. col. 4. Angelos sanctos & primos Parentes in statu innocentiæ ex solis viribus naturæ aliquid in ordine ad gratiam supernaturalem & certo obtinendam promereri potuisse. Alter Guillelm. Altisiodorens. lib. 3. tract. 2. quæst. 5. *Et qui facit quidquid in se est semper dat gratiam, aliter non reciperet configientes ad se*, & stare ad ostium vt pulsanti, & facienti quod in se est, & aperienti gratiam præbeat. Dixit autem lib. 2. tract. 11. c. 1. q. 4. *Si gratia large sumatur pro omni gratis dato à Deo, bene concedimus, quod liberum arbitrium non possit in opere de genere bonorum sine gratia*: illo vero si large accipiatur. Satis prodit se non loqui de gratia absolutè supernaturali, & per Christum vbi negat. *Posse nos sine gratia gratis data aliquod bonum operari.* S. Antonin. 1.p. tit. 4. c. 2. fine concedit viribus arbitrij præparationem, etsi non meritum ad gratiam. & tit. 13. c. 2. & 3. conferendam puero etiam iustificantem peruenienti ad vsum rationis si se ad debitum finem pro capacitate vsus rationis ætatis illius se ordinet, videtur autem p. 4. tit. 9. c. 5. § 4. necessitatem præuenientis omnino gratiæ ad iustificationem, & salutem recognoscite, & proloquium præsens de facienti quod in se est, *in quantum est motus à Deo*, explicat. Theophil. Rayner. consensit 1. sensus ex S. Thom. testimonijs datis q. 24. de verit. & in 2. d. 28. & Alex. in Pantheologia verbo *prædestinatio* c. 2. circa med. vbi meritum de congruo concedit verb. *spes*, c. 3. med. v. *gratia* c. 3. verb. *liberum arbitrium* c. 4. & 10. post med. verbo *liberatio à peccato*, c. 21, tamen c. 24. dicat, in præparatione ad gratiam nostram voluntatem esse gratiæ *pedissequam*, & med. *præparare ad gratiam esse Dei principaliter operantis, & mouentis liberum arbitrium & pulsantis ad ostium.* Arbitrij vero consentientis cooperantis, & aperientis. Ægyd. Rom. pro primo proloquij sensu immerito refertur ex 2. d. 28. q. 1. art. 1. fin. vbi ait. *Faciendo quod in nobis est, etsi non ex condigno, tamen ex congruo Dominus dabit nobis gratiam*: tamen cum articulo 3. corp. post. med. ni præcedente diuina vocatione, & bonis cogitationibus à Deo immissis, liberum arbitrium ad gratiam sufficienter mouerì posse neget, & idem explicatius doceat art. 4. dubit. teral. sub init. constat non loqui eum de præparatione ad gratiam auxiliantem ex viribus naturæ sed ad iustificantem & ex viribus auxiliantis gratiæ Dei. Paludanus etiam immerito in primum illum sensum ex viribus naturæ trahitur ex 4. sentent. d. 14. q. 2. quod attritionem solum virtutem moralem pœnitentiæ vndique honestam sufficientem præparationem ad gratiam iustificantem reputet: oporteret enim, vt illam ex viribus solis naturæ esse doceret, quod non docet. Capreolus etiam non æquius citatur ex 2. d. 29. art. vlt. col. penult. quod S. Th. testimonium referat ex 2. d. 28. art. 4. dicens: ad præparationem gratiæ iustificantis prærequiri gratiam gratis datam diuina prouidentia, nec differre quid illud sit, siue excitatio voluntatis à Deo siue occasio ægritudinis, vel quid huiusmodi: solum enim probat Capreolum ibi nec definire, nec disputare voluisse quid gratia illa necessario præueniens sit: & quamvis in 2. d. 40. art. 3. vers. finem videatur sequi sententiam Sanct. Thomæ de parto peruenienti ad vsum rationis, non explicat an ordinatio illius in bonum, ac debitum finem, qua fidei, & iustitiæ gratiam præparetur ex solis viribus naturalis rationis fiat, an ex gratia ad eam ordinationem, & motum in bonum præueniente: sed tamen cum in 2. d. 28. art. 1. concl. 5. contract. S. Thom. pro gratiæ præuenientis necessitate ad quamvis præparationem ad vlteriorem gratiam consentiat expresse, & distinct. 29. art. 1. conclus. 4. med. præter general. Dei influentiam, & debitum naturæ auxilium gratiæ specialis & indebitæ ad bonum absolute nec quodvis requirat sicuti, & fine distinctionis, vbi nullum testimonium S. Thom. pro opposito sensu admittit, non sine gratia præueniente exemplum illud & proloquium: facienti quod in se est admittere censendus omnino est.

4. Aliunde, tam Capreolus, quam Deza in 1. d. 18. in sensum ex viribus naturæ adducuntur à nonnullis: tum quia hic art 1. concl. 2. ille q. vn. art. 3. ad 15. cum Gregor. Arimin. de necess. motionis, & gratiæ specialis Dei ad quodvis simpliciter, atque omni ex parte honestum moraliter requirant: quo, solo nomine gratiam videntur requirere: sed, vt diximus, valde de re, & veritate gratiam requirere. Tum etiam, quia Capreolus sub eius distinctionis finem, & Deza concl. 4. ad 1. Durandi contra illam ex simili naturalis dispositionis ad inductionem formæ à naturali agente, respondent: probare propriam, & vltimam dispositionem ad gratiam esse à Deo non autem à facultate arbitrij: quare remotam dispositionem eius facultati taciti tribuunt, & Deza, cum ex conclusione docet, hominem absque speciali gratiæ Dei auxilio sufficienter se præparare non posse: insufficienter posse videtur admittere: sed male ex eo, quod vnum negent, alterum ipsos admittere arguitur: Caietanus plane sensum de solis viribus naturæ admittit 1. 2. q. 109. & art. 6. toto maxime §. *Ad euidentiam*, & q. 109. & *obstat*: asserens hominem non se disponere, ac præparare simpliciter ad gratiam, sed solum secundum quid ex parte sua & tom. 1. opusc. tract. 4. q. 1. de contrit. pertinentem §. *ex quibus* collato cum sine corporis docet attritionem naturalem intrinsecè immutatam fieri dispositionem ad gratiam extrinsecus per gratuitam *Dei motionem & dilectionem qua dignatur vos nostra adquisita conuersione vt dispositione vltima ad sum proprium opus quod*

est charitas, quæ infunditur. Vnde aliqui Caietano excusationem prætendunt, pro S. Thom. Scoto, Gabriel. Durand. examinandam cert. 2. Coniad 1. 3. q. 89. art. 6. casum motus in bonum, & rectæ ordinationis in finem pueri in syluis enutriti possibilem admittit, eique, illa posita, de necessariis ad fidem, & salutem prouidendum; sed necessitatem gratiæ præuenientis ad eam ordinationem, & motum non excludit quam ad omnem dispositionem hominis ad gratiam constanter docet q. 109. art. 6. & q. 112. toto articulo 2. & 3. Conradus alter de contractibus tract. 7. q. 100. concl. 2. med. & argum 4. sub init. & fin. docet facienti, quod in se est non solum ex gratia sed ex viribus solis naturæ necessariam notitiam ad salutem esse concedendam. Ferrara, me iudice, Catholicum sensum de faciente, quod in se est, ex viribus non solius arbitrij sed gratiæ præuenientis simul constanter, & liquido retinet 3. contr. gent. c. 149. & c. 159. quamvis hic videatur nonnullis concedere dispositionem negatiuam ex viribus naturæ per quas non apponatur impedimentum peccando. Sed certe illud per vires naturæ ad peccati impedimentum refert non ad eius ablationem: ait siquidem Deum ex se præsentem esse gratia sua non solum in actu primo, sed in actu secundo, *pulsando & mouendo*: quare qui ex facultate arbitrij impedimentum ponunt peccati, & Dei pulsatione & motione in eius sententia non peccando impedimentum ad gratiam, & salutem auferunt. Magister Victoria immerito etiam pro sensu facientis, quod in se est ex viribus solis naturæ venisse refertur à nonnullis ex relect. vlt. de præuenientibus ad vsum ration. p. 3. post propos. 3. num. 14. quod doctrinam S. Thom. de puero in syluis nutrito, & gratiam iustificationem statim obtenturo, si bonum appetat, & malum auersetur referat nec impugnet, non enim ait eam conuersionem ad bonum, atque fugam à malo ex viribus solis naturæ fore, sed ad eam sequuturam pueri iustificationem, vt ait S. Thom. vadecunque illa prouenerit, de quo non disputat. Refertur etiam Can. relection. de pœnitentia p. 5. longe à med. §. *Tertio etiam attrito*, quod doceat, *attritionem ortam ab amore naturali Dei super omnia fore esse dispositionem idoneam, vt virtute baptismi & pœnitentiæ gratia conferatur.* Verum, etsi his Canus à vero aberret, quod amorem Dei super omnia naturalem admittat, ad præsens autem non errat: nam dispositiones ad iustificationem in sacramento percipiendam ex Dei arbitratu, & absque vlla de se proportione, adhuc remotissima, tales sunt, vt constat in ablutione ad Baptismum, & aliis multis. Melius pro eo sensu adducitur ex relect. de sacram. in genere p. 2. vbi, licet versus med. de init. iustificationis non, nisi ex gratia Dei, recte loquatur tamen inter princip. & med. §. *Ad primum vero*, & clarius inter med. & finem, §. *Igitur illa opinio*, & vniuersim, facienti quod in se est ex naturæ viribus, tam in lege naturæ, quam gratiæ auxilia gratiæ ad iustificationem à Deo collata conferendaque esse fatetur, & puero etiam in syluis enutrito.

5. Dominicus Soto in eodem sensu axioma illud, *faciendi quod in se est*, accepisse refertur ex 4. d. 18. q. 3. art. 3. & Cano deterius: quia attritionem prorsus naturalem ex metu amissionis temporalium esse sufficientem dispositionem ad iustificationem in sacramento obtinendam: in quo, etsi aliunde peccet, non tamen in præsente quæstione, vt in Cano dicebamus nuper. Aberrauit tamen in illa 2. de natura & grat. c. 3. sub init. vbi opus moraliter bonum ex viribus solum naturalibus asserit esse dispositionem impropriam, saltem sufficientem, & remotissimam ad iustificationem extra sacramentum; imò, & *viam de se sternere ad charitatem.* Quibus *improprietatem* eius à se dictam pro insufficientia, & improximitate non toto improprietatis rigore ostendit: nam, quod de se tale ad aliquid est, ac se habet rigide impropriùm non est, subdit: *præsertim, si in huiusmodi se operibus peccator exerceat intentione flectendi Deum, qui durum sibi cor emolliat ad pœnitentiam, quem nimirum sinem sicuti, & honestos alios potest sibi naturaliter præstituere*, & solutione ad 1. ait, *hominem ex naturalibus habere detestationem quæ sit remotissima dispositio ad gratiam*: & lib. 1. c. 21. col 2. idem de omni opere moraliter bono ex naturalibus solum habito docuerat & c. 21. sub init. & lib. 2. c. 12. fine: quare etsi axioma de faciente quod in se est ex Dei præuentione illiusque cooperatione catholicè interpretetur c. illo 3. circa fin. in frequentem sibi oppositum sensum c. 12. relabitur & in cap. 1. ad Rom. ad illa verba, *ita vt sint inexcusabiles*, & in 4. d. 1. q. 2. art. 3. circa med. ante argumentum 2. S. Thom. Ioan. VVigerius Dominicanus etiam in eodem sensu proloqui ex viribus naturæ fuit c. 18. instit. §. 4. init. vbi hæc: *Præparatio ad gratiam sit per speciale auxilium Dei quod semper est præsens homini facienti quod in se est.* Loquitur autem de præparatione proxima, & auxilio parato ad illam in actu primo nondum tamen præstito, vt *quantum in se est faciat*, vt continuo explicuit. *Dicitur autem facere, quod in se est, quando cessat à peccato, & anhelat ad bonum rationis*, id est rationis naturalis dictamini, & virtuti conforme, & proportionatum, vt clarius explicat inferiuscule dicens: *Cum concursu generali mediante syndereſi, & assistente fide possumus aliquomodo conari ad bonum, licet non possimus perficere*, ac infra: *sit conati Deus sua proclamata misericordia adest & conuertitur ad eum suo auxilio speciali, quod dicitur gratia præueniens.* Delphinus 4. de libero arbitrio circa med. sub tit. *quanta sit nunc potestas arbitrij & quid sit hominem facere quod in se est?* Censetur sensui ex viribus arbitrij consensisse concl. 1. pag. 161. quod S. Thom. doctrinam de puero in syluis educato in fide, & necessariis ad iustitiam & salutem ex Dei gratia instruendo, si se recte ordinet ad bonum approbet, & lib. 5. de iustificat. post med. in q. *Possintne, qui Euangelij prædicationem*, verbis Alexand. datis, & dandis Gabrielis confirmet: sed cum vtrobique inferius, & maxime in postremo sape, præsertim pag. 193. & 205. asserat nullam præparationem ad gratiam, nisi ex auxilio gratiæ esse posse eis Doctoribus in infallibilitate auxilij necessarij ad fidem, & salutem consequendi ab illo, qui se ita præparauerit, consentit; secus vero in eo, quod præparatio illa è sola facultate naturæ sit. Eius etiam sensus suspicio amouenda est à Bartholomæo Medina 1. 2. cum, vbi magis videtur inclinare, vt q. 89. art. 6 ad 2. arg. Capreoli, & q. 109. art 6. ad 2. & 3. valde in sensum bonum explicabilis loquatur. Tum etiam: quia q. 76. art. 2. ad vlt. arg. expresse ait. *Deus dat vniuersis hominibus sufficiens auxilium, vt recte, & studiose vitam instituant: quod si facerent sine dubio illuminarentur*, & q. 109. art. 10. post solutionem 4. rationis obiectianis cuidam respondens addit ad hunc fin. *Præberi à Deo omnibus hominibus diuinarum inspirationum vicissitudines.* Etsi autem finis ille virtutis moralis ab ipso dicatur, ac proinde qui ad virtutes morales gratiam Dei per Christum (quam entitatiue & secundum substantiam supernaturalem putantes se debere) non requirunt, cum in malum sensum interpretentur, ipse tamen melius censet gratiam specialem, & quoad modum (quod satis est) supernaturalem ad virtutis moralis cuiusvis actum requirit, atque expresse præparationem per illos quamvis, ad fidem, iustitiam, & salutem antecedere, ac præuenire profitetur: quo in præsenti peccare nequit; tametsi in principio illo non melius ipsis, sed deterius opinaretur.

6. In eodem sensu de viribus solum naturæ fuisse arguitur. Magister Bañez 2. 2. q. 10. art. 1. med. respons. ad 4. quod dixerit: qui nitatur, quantum in se est, & proponat toto vitæ tempore secundum rectam rationem agere, pie credendum esse illuminandum illum, & iustificandum per gratiam, sed cum 1. p. q. 23. art. 3. dub. 3. dixerit expresse de præparante se ad fidem, & iustitiam certo consequendam per conuersionem ad bonum, & fugam à malo cum ad vsum rationis peruenerit, verum solummodo esse posse, si ea præparatio ex gratia præueniente Dei esse asseratur, non citra eius iniuriam de eo ita censetur: quamvis auxilium illud præueniens, vel ex parte intellectus, vel ex parte voluntatis per immissam à Deo inclinationem in bonum ex naturali rationis lumine cognitum esse posse dicat, in quo de entitate physica gratiæ præuenientis decipi, vt summum potest; non autem circa præuentionis eius necessitatem. Argentina etsi in 1. d. 7. art. 3. post med. dicat facienti, quod in se est nunquam defuturam à Deo fidei suæ manifestationem, & infusionem gratiæ Spiritus Sancti, ac Deum, vt ita ille faciat, & ad eum eiusque gratiam redeat, prius admonere per gratiam præuenientem, & spirituales impetus loquitur tamen

tamen de proxima dispositione, & præparatione ad fidem; siquidem dist. 41. q. vn. art 2. §. *Respondeo quod Augustinus*, & ad 2. & 3. rationem docet opera virtutum moralium ex sola arbitrij facultate, & generali influentia esse absq; gratia præueniente posse, & esse etiam cum de congruo merito, nec abusiue gratiæ, & prædestinationis, quod de merito & præparatione remota saltem nec à Deo proxima debet intelligi. Hoc ipsum de merito congruo gratiæ ad auxilia gratiæ vlterioris ad actus supernaturales atque ad prædestinationem & gratiam asseruit Chrysostomus Iauellus in operibus moralibus ex pura arbitrij facultate elicitis comment. de prædestin. ad q. 23. 1. p. c. 5. vt ex toto contextu constat: tametsi speciale Dei auxilium ad ea opera vocet; illud siquidem naturale debitumque naturæ esse declarat. Nauarrete 1. p. q. 19. art. 8. controu. 23. pag. 457. ait, *licet, quando viribus naturæ facit homo totum quod in se est non se disponat ad gratiam, quæ ex natura sua & necessario exigat gratiam, sed solum pie credendum sit, quod Deus non denegabit gratiam, seu auxilium supernaturale; tamen aliquo modo dicitur præparatio illa dispositio.* Didacus Aluarez 7. de auxiliis d. 56. & 57 doctè, & catholicè pro necessitate gratiæ præuenientis ad initium iustificationis, quantumvis remotum, ac subinde prædestinationis decertat: trahere tamen illum (vt alias) in sensum de faciente, quod in se est, è sola naturali arbitrij facultate contendit Ruiz noster d. 21. sect. 6. à n. 33. quod doceat opera entitatiuè naturalia ex obiecto virtutum moralium, ac subinde neque auxilium gratiæ supernaturale, quoad substantiam, requirentia, sufficere ad iustificationis exordium: quasi inde negandum sit ex gratia Dei per Christum supernaturali, quoad modum, debere procedere: insuper quia d. 77. concluſ. 2. asserat industriam ministrorum Ecclesiæ exhortando, prædicando, &c. esse causam regulariter, & sine qua non, tametsi non principalem, interioris vocationis, & inde subortæ conuersionis, quæ tamen industriæ nequeunt de se supernaturale aliquid in vocato, & conuertendo producere, qua etiam de causa S. Thom. 1. 2. q 112. in necessitate gratiæ præuenientis præparationem ad fidem, & gratiam iustificantem iam asserta, non satis firmum steriſſe, & alios Doctores iudicauit. Quasi Deus qui agens principale internæ vocationis ab eis asseritur naturali causæ cooperans supernaturale aliquid sua vtens absoluta potentia, nequeat in eius consortio producere: maxime supernaturale, quoad modum, quod esset ad rem præsentem satis.

7. Dominicanis hisce continuato recitatis, qui ex recentiore ipsorum schola esse constanter voluit, de eius proloquij sensu examinandus est Mercenarius Zumel in 1. 2. q. 89. art. 6. d. 2. p. 2. dicto 4. maxime §. *sed obseruandæ valde* &c. d. 3. p. 2. confirmatione primæ conclusionis d. 4. præsertim d. 4. conuersioni per lumen naturalis solum rationis, ex quo puer statuat secundum rectam rationem viuere, & malum fugere statim eum esse à Deo illustrandum, & mouendum efficaciter ad omnia, quibus infallibiliter iustitiam consequatur, & quamvis hoc limitet q. 113. art. 4. ad 2. post maiorem explicationem conclusionis 4. & 5. dicens, cuivis ad vsum rationis peruenienti Dei auxilium ex parte intellectus, & voluntatis adesse, vt ita bene moraliter conuertatur, ac ponat iustificationis initium; ait tamen eundem illum actum conuersionis in adulto absque eo auxilio Dei, ac puris naturalibus poni absolute posse: quare & posse absolute poni iustificationis initium, consequens in eius doctrina est, vbi etiam sententiam illam primam voluit temperare, quæst. item 109. a. 6. q. vn. post concl. 4. §. *hæc assertio*, vbi infallibilitatem consecutionis necessariorum ad iustificationem ex conuersione facientis, quod in se est, assertam retractat in sensum facientis quod in se est ex viribus solis naturæ expresse relabitur scribens: *Quamvis ex operibus misericordiæ cessatione à peccato eiusque imperfecta detestatione & ex aliis bonis operibus viribus naturæ præcisè factis inuitetur diuina misericordia, vt conferat auxilia pro conuersione ex mera gratia, & mera liberalitate, non tamen esse id ex lege vniuersali & infallibili Dei.* Nec longe ante concluſ. 5. *eiusmodi opera esse ait impetratoria & per modum impetrationis inuitando diuinam misericordiam impetrare auxilia.* Verum quidem est hunc Doctorem, tam ante, quam post recitata necessitatem gratiæ omnino præuenientis assipositionem, præparationem, & impetrationem entitatiuè ad iustificationem, atque ipsius initium asserere: quare nihil de eius constante sententia, ac mente deprehendi præter contradictionem potest: vt plerumque contingit his qui noua tam ex conceptis, statutisque sibi principijs fundunt, sed ex librorum in quos incidunt lectione & sententiis transcribunt: ex scholis & familijs aliis alienantem examinauimus n. 2. vt Alexand. Alens. & Bonauentura ex Franciscanorum familia. Sed iam ex Scotica & Nominalium, plerumque Franciscanorum, aliorumque scholis super hoc proloquio Doctorum sensæ aperiendæ sunt. Sed prius referendus est Henricus quodlib. 4. prius q. 9. post med. scribens: primam gratiam non habere entitatem meritoriam, *nisi congrue; non propter quam, sed sine qua non, conferatur vni prima gratia gratum faciens, quæ alteri denegatur cum apud Deum non sit personarum acceptio.* Nota Massilienſium rationem, ac nomine gratiæ gratum facientis non formaliter sed motiue, & auxiliariter intelligere quodlib. 5. q. 20. post med. negat peccatorem posse diu stare in detestatione peccatorum, & aliorum actus bonos morales ad quos *facultate, & viribus naturæ potest, quin Deus moueat liberum eius arbitrium aliquo motu gratiæ gratis datæ, vt bono simpliciter efficaci*; sub infra. *Ad talem autem statum diuturnitatis in bene moraliter, quilibet potest venire faciendo quod in se est* (per vires vt explicuerat naturæ) *Et in hac, quantum est ex libertate arbitrij potest alium præuenire; vel simul cum ipso accedere*: ad gratiam auxiliantem, ad consensum simpliciter, & perfecte in bonum.

8. Scotus in 4. d. 41. q. 2. art. 2. vers. 5. seu § *Ad huius intellectum* docet peccatorem quemvis, etiam infidelem, ex naturalibus posse cognoscere peccatum, vt offensiuum Dei, præmij impeditiuum, & inductiuum suppliciij, & obinde ipsum detestari detestatione vndequaque totaliter absolute, & simpliciter honesta; subditque. *Ita modus dicitur esse attritio, & est dispositio sine meritum de congruo ad deletionem peccati mortalis*; & concludit. *Istud esse difficile saluari, quod apud Deum non sit acceptio personarum*, vt Massilienses aiebant; & in 2. d. 28. q. vn. prope solut. argumentor. agens de præcepto dilectionis Dei super omnia ait. *Quandoque voluntas aliquem actum præcepti exequitur, licet informis, & dispona se de congruo ad gratiam gratificantem, seu oblata, vel rogata, & peccabit mortaliter, vel consentiet, & iustificabitur.* Vbi de voluntate sola, ac sine gratiæ auxilio loquitur & gratiam gratificantem non formaliter gratificantem, sed auxiliantem ad actum supernaturalis dilectionis Dei super omnia, quæ vltima dispositio ad formalem iustificationem, eique connexa est, intelligit: siquidem assistentiæ solum gratiæ resistentia, vel consensus voluntatis effectiuè potest, non autem gratiæ formaliter iustificanti & gratificanti, quæ nihil motionis, vocationisque habet, vt vel consentiatur, vel resistatur: sed ipse clarius ostendit loqui se de voluntate nuda Deum super omnia diligente. Nam de hac dilectione Dei super omnia agens in 3. d. 27. q. vn. art. 3. ex instituto probat liberum arbitrium per solas vires naturæ posse eam elicere. De Occamo Nominalium Principe nihil est firmum, vt eum ex viribus naturæ axioma intellexisse iudicemus, adhuc in 1. d. 41. q. vn in primæ sentent. impugnatione: in eum vero sensum venit apertus & frequentissimus insignis eius discipulus Gabriel in 1. d. 41. art. 3. dub. 1. docet vtum actum, scilicet liberi arbitrij, esse dispositionem de congruo ad media prædestinationis, quo deficiente, gratia non infunderetur in 2. d. 22. q. 2. art. 3. facienti, quod in se est, per vires naturæ dandum esse gratiam d. 27. q. vn. art. 2. concl. 4. etiam infidelem per naturæ vires consensum ad Deum, gratiam de congruo mereri dub. 4. facienti, quod in se est per naturæ vires de lege gratiam conferri in 3. d. 27. q. vn. art. 3. dub. 2 proposit. 1 statuit dilectionem Dei super omnia ex arbitrij naturalibus viribus haberi posse, & proposit. 2. *Præceptum amoris Dei super omnia potentia ordinaria non posse stare sine gratia; quia secundum legem ordinariam cuilibet facienti, quod in se est, & per hoc dispositio ad gratiæ susceptionem Deus infundit gratiam*: intelligit autem dispositionem vltimo per eum actum de hoc dubitaretur, ferè statim subdit: *Hunc amorem quia*

quia est actus perfectissimus omnium actuum ex naturalibus haberi possibilium, esse immediatam, & vltimam dispositionem ad gratiæ infusionem. Maior in 2. distinct. 28. quæstione 1. colum. 12. ad argumentum 17. §. *Ad fornam*, ait, *si adultus mediocriter vtatur naturalibus, licet interdum non habeat auxilium speciale, datur ei alio tempore: dummodo bene vtitur naturalibus*: Sabinferius: *si bene vtatur naturalibus illi datur præuenire supernaturalia*, & columna sequente de Magdalena, & Paulo agens, *qui optime vsi sunt quatenus Deus eis assisteret*, tametsi id non de lege fieri dicat, cum asserat alios æque bene vsos fuisse relictos. Marsilius eiusdem sensus arguitur, quia in 2. d. 28. articulo 3. fine dixit. *Hominem Dei auxilio præuentum posse ex puris naturalibus mereri primam gratiam de congruo.* Si autem ea, quam meretur prima gratia est, auxilium, quo ad illam promerendam præuenitur à Deo, gratia in eius sententia absolute non est: sed tamen docte Marsilius duplex gratiæ indebitæ naturæ, & supernaturalis proprie, & absolute talis genus distinguit: alterum quoad modum solum supernaturalis, & hanc ad opera virtutum moralium requirit, atque speciale proinde auxilium Dei vltra generalem influentiam (in qua omnia Dei auxilia naturæ vndecunque debita claudit) atque sine specialis eius auxilij præuentione: quare, & sine gratia Dei nihil arbitrium nostrum boni agere posse Catholice, & constantissime statuit eo articulo conclusione 3. & 4. & post articulum 4. ad septimum argumentum. Alterum vero genus est gratiæ supernaturalis quoad substantiam, & hanc sub meritum congruum operis boni ex speciali auxilio illo gratiæ, quoad modum solum supernaturalis, Catholice etiam docet.

9. Eadem de causa de eodem accusatur sensu Gregorius Arimin. floridus, etsi vetus, scholarum delicium in 2. d. 28. articulo 1. vbi ait, initium quodvis etiam remotissimum iustificationis, nisi ex gratia esse non posse, quia absque eius præuentione nihil, in genere motis adhuc, bonum absolute tale immo nihil non malum absolute agere possimus. Ex quo doctrinam recitatus proxime desumpsit, sed male inde vterque in sensum ex viribus solis naturæ trahitur, vt in simili supra alios excusantes ostendebamus. Richardus pro eo sensu merito recitatur, quia in 1. d. 28. articulo primo, quæstione secunda ait. *Loquendo de remota, & indirecta dispositione liberum arbitrium per sua naturalia cum sola generali motione primi momenti potest se ad gratiam gratum facientem disponere.* Quibus consequenter d. 41. articulo secundo, quæstione secunda possibilius censet dari dispositionem remotam & meritum congruum è puris naturalibus ad prædestinationem expresse. In eundem consensit sensum Ioannes Bachon Carmelita in 1. d. 41. quæstione vnica circa fin. meritum congruum prædestinationis arbitrio è sola generali Dei influentia concedens Durandus in 2. d. 28. quæst. 5. ex professo tuetur viribus solis naturæ absque speciali adiutorio motioneque Dei nos disponi posse ad gratiam, vtique immediate, & sufficienter: quia, inquit, etsi natura & gratia supernaturalis diuersi ordinis sunt, non obest quominus vnius ad aliud ordo sit immediate dispositiuus: vt agentia corporea diuersi, & inferioris ordinis, atque anima, ordinem tamen, & facultatem habent disponendi immediate ad infusionem animæ à Deo: addit vero id meriti, & dispositionis ad gratiam prædestinatis non, nisi ex speciali Dei prouidentia contingere, quæ pars prædestinationis sit, complectentis quidquid quouis modo hominem iuuat, vt salutem, & finem prædestinationis assequatur: in quo additamento sibi contradicit. Siquidem totus obiectiuus ambitus prædestinationis, vltra gratiam specialem prorsus indebitam naturæ, eiusque effectus non extenditur, extra quam motio illa solum generalis, & naturæ arbitrij debita, atque inde ortum meritum, & dispositio proxima ad gratiam sunt, esseque Durandus statuit. Mitto apparentem aliam horum contradictionem cum eo, quod dixerat in 1. d. 39. quæstione tertia fine. *Deum scilicet omni creaturæ rationali contulisse auxilia per quæ potest vitare mala culpæ & impedimenta suæ salutis.* Intelligit enim auxilia hæc arbitrium, præcepta & consilia præcisè, quæ omnibus dari, ait, d. 46. etsi specialis motionis Dei, & adiutorij interni, in quibus Dei gratia est, pluribus negari ibidem dicat, quo similis species contradictionis eiusdem Durandi 4. d. 14. quæstione prima de pœnitentia omni ex parte honesta euanescit. Eiusdem sensus reus agitur Dionysius Carthusianus in 2. d. 27. quæstione tertia ante medium, dum tacite Richardi sententiam relatam dum non impugnat videtur approbasse de dispositione & merito remoto, & secundum quid gratiæ infidelis etiam facientis quod in se est, eaque distinctione dispositionis mediatæ aut remotæ, & immediatæ ac propinquæ putat Richardi, Sancti Thomæ in sensu priori, & Durandi sententias posse componi; sed tamen non docet expresse facienti quod in se est absque speciali motione vltra communem, & debitam naturæ eam dispositionem remotam & meritum secundum quid gratiæ possit contingere: quare piæ explicationi locum reliquit. De eodem sensu damnatur Dionysius alter Cistersiens. in 2. d. 27. quæstione vnica, articulo primo, notab. 2. quod dixerit. Gratia gratis data specialisque non est gratum faciens, sed quæ stat cum peccato mortali, potest dici *quodlibet auxilium ad actum bonum bonitate præcisè morali sicut habitus scientiarum, vel reuelatio & huiusmodi.* Cum autem (inquit Ruiz citata d. 21. sectione 4. numero 13.) habitus scientiæ naturalis prorsus sit, vt Dialecticæ, Philosophiæ, &c. & viribus naturæ adquiribile: ergo auxilij specialis nomine, quod præuenire necessario merita omnia, & præparationem quamvis ad gratiam asserit, naturale prorsus auxilium, & facultate sola adquiribile intelligit: quare cum eo articulo conclusione 4. & articulo 2. conclusione 1. & sequentibus, & articulo tertio, Corol. 1. & 2. docet gratiæ specialis præuenientis necessitatem merita, & dispositiones qualvis ad gratiam (vti etiam docuerat d. 25. quæstione secunda, articulo primo, conclusione 5.) nihil naturæ & facultati nostræ naturale indebitum requirit. Sed vero adhuc piam interpretationem patitur: cum enim expresse toties necessitatem gratiæ præuenientis Catholice ad merita, & præparationem gratiæ & ante illum textum, & postea requirat: non ad id ipsum naturale prorsus, atque omni ex parte solummodo requisisse credendus est; sed habitus scientiarum supernaturales saltem quoad modum: quod inde suadetur, quod eos cum reuelatione naturæ indebita, immo fide supernaturali potius interna reuelationis nomine significata coniunxit. Secundo illo *sicut* non designasse materiam gratiæ specialis sed modum iuuandi gratiæ specialis Dei præuenientis, nempe per internam illuminationem & motionem qualem habitus scientiarum & reuelatio in intellectu causant. Neque enim habitus scientiarum vniuersim ad opus morale mouere vir doctus iudicabat, qui plerosque scientiarum habitus speculatiuos esse cognoscebat.

10. Potiori iure pro eo sensu refertur Gerson 1. parte, Alphab 65. littera G, tractatu de vita spirituali lect. 1. dicens: *Nolo negare, quin anima possit ex sua virtute naturali bene moraliter agere, & faciendo quod in se est, se ad vitam gratiæ disponere.* Vnde apertius redditur (quod excusari vtcunque in alio sensu poterat) eodem malo sensu illud ab ipso dictum Alphabetum 24. in regula moralium littera M. *Nulli facienti, quod in se est, (hoc est bene vtenti donis iam habitis) deest Deus in necessariis ad salutem; siue illa sint credenda, siue operanda.* In eundem sensum citatur Alphonsus Tostatus vulgo Abulensis, quia eius Episcopatus sacris infulis fuit insignitus in cap. 19. Matth. quæst. 181. ad 4. & in c. 21. Matth. quæstione 211. vbi ait facientibus, quod in se est, Deum præsto adesse, vt gratiam, tum ad fidem prærequisitam, & auxiliantem ad reliqua opera supernaturalia, tum gratiam ipsam formaliter iustificantem impertiatur, cæterum vtrobique ait Deum semper vt faciamus quod in nobis est vltra naturales vires rationis, & arbitrij pulsare interius, præueniendo: quare ad quamvis præparationem ad fidem, & supernaturalia, quoad substantiam dona, gratiam Dei prærequiri expresse fatetur: ac subinde nec iustificationis, nec prædestinationis initium sub merita congrua iustificandi, & prædestinandi posse vlatenus venire. Adam Goddam in 1. d. 17. quæstione prima, dubio secundo, fine docet amorem Dei super omnia & aliorum ob ipsum naturaliter haberi à nobis posse,

subditque: *Existimo quod semper in habente notitiam necessariam ad salutem, eo ipso Deus infundat gratiam, (quia scilicet faciendo, quod in se est, naturaliter ita Deum amabit) nec aliter potest esse de ista lege statuta*: Nempe facienti, quod in se est, Deus non denegat gratiam. Quibus non solum remotam dispositionem initij iustificationis, sed proximam præparationem meritum, & dispositionem formalis ipsius iustificationis operi ex propriis solum & naturalibus arbitrij viribus concedit. Nicolaus Orbellis in 2. d. 27. & 28. art. 2. Richardi memoratam sententiam & sensum ex propriis solum viribus sequitur. Bononia in 2. d. 29. q. vnica fine. *Existens in peccato mortali sine gratia, si facit quod in se est, & quidquid potest ad hoc vt non pecret vitat omnia peccata: quia ex hoc ipso gratia Dei infunditur*: ipsum verò loqui de faciente, quod in se est viribus naturæ ex contextu constare fides penes nostrum Ruiz sit proxime numero 23. Refertur etiam in eum sensum Hadrianus quodlib. 4. quæst. 1. §. *Ad sciendum autem*, vbi ex Psalm. 143. *Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate, & deprecationem eorum exaudiet*: & gloss. ad Rom. 5. qui iniquitatis Deum arguendum fore ait, si refugientes ad se non reciperet, doceret: & paratum esse Deum succurrere facienti quod in se est in necessariis ad salutem vel ministerio hominum, vel auxilio alio suo ipsum iustruendo; sed certe neque ibi, neque quolib. 7. quæstione 4. med. vbi dilectione Dei super omnia ponit nos in statum salutis ait, excludit auxilium præueniens, cui cooperetur, quantum ex se est, faciens, vel Deum super omnia diligens. Abertus Pighius refert à fide dignis Doctoribus (teste Ruiz sect. 5. num. 2. scripsisse lib. de libero arbitrio contra Caluin. pag. 99. facienti, quod in se est, per vires naturæ Deum conferre auxilia gratiæ: aliis verò locis citatis à Ruiz idem post med. §. *Neque hoc recte*, etsi nostras præparationes, & opera dispositiones ad recipiendum Spiritum Sanctum, si adsint, & non recipiendum, si desint, dicat: tamen eas dispositiones ex puris naturalibus esse non explicat; tametsi medelam, & sanitatem misericordiæ, & gratiæ Dei antecedere dicat: gratia enim formaliter iustificans medela, & sanctitate propriè, & formaliter significatur. Immò vero superius fidem, vt ad Deum regrediamur, & misericordiam imploremus, longe antea requisierat. Driedo lib. de concordia lib. arbitr. cum prædestinatione p. 2. c. vlt. §. *Hic iam, si dixeris*, sensum proloquij ex viribus solis naturæ tradit, vt pie credendum sit ita facienti, quod in se est, Deum gratiæ auxiliis etsi non illico tandem ad futurum tametsi de captiuitate & redemptione generis humani tractatu 4. capite secundo, parte 3. vsque ad finem, & parte 4. & parte 8. memb. 2. sentent. 3. & 5. & m. 4. conclusione prima, sed præsertim, & explicatius tractatu 5. capite secundo, vers. fin. fol. 126. explicet de sola remotione impedimenti peccatorum in quæ ni faceret, quod in se est, incurreret, quibusque magis distans à præparatione ad gratiam, atque ea minus dignus redderetur.

11. Richardus Tapper de libero arbitrio, articulo 7. circa med. §. *Doctores autem*, scribit. *Quod tamen etiam Deus adest facienti, quod in se est ex puris naturalibus ad illustrationes & instinctus diuinos, ad quos ex immensa erga peccatores charitate inuitatur, non autem ex vllo merito aut dignitate pie creditur; sed, quod semper, & quasi infallibili ordinatione eis adsit, vt necessaria salutis largiatur, diximus superius ex scripturis non certo constare posse, pie tamen hoc confidimus.* Et hîc quidem meritum omne, & dispositionem positiuam ad gratiam vllam ex necessariis ad salutem: quare, & ad primam auxiliantem, initiumque iustificationis, & salutis, ac subinde prædestinationis naturæ viribus denegat, secus autem dispositionem negatiuam per impedimenti peccatorum ablationem, quam tacitè exclusione positiuæ dispositionis tantum, satis fatetur, & anteriori, posterioique contextu expresse facultati naturali arbitrij concedit. Castro de lege pœnali libro secundo, capite 14. columna 5. & 6. ignaro de Mysteriis, & necessariis ad salutem, facienti tamen, quod in se est, non esse permittendum tandem, vt sine fidei notitia moriatur; &, si non protinus illi detur, dandam vero illico gratiam, quæ cum gratum, & iustum formaliter faciens non sit (auxiliantem intelligit) eamque ad faciendum: auctorius, quod in se est datam, dandamve necessario esse videtur negare: ac proinde de faciente, quod in se est, ex puris naturalibus, & sola arbitrij potestate loqui videtur Ioann. Medin. Cod. de pœnitent. tract. 1. quæst. 1. §. *Nunc ad motiua*, fine pro eodem sensu refertur, immerito tamen. Tum: quia de fide supernaturali loquitur, quam ex viribus solis naturæ haberi posse ne Semipelagianis quidem, nedum Catholico alicui Theologo nit in mentem. Tum: quia gratiam solum super abundantem & extraordinariam excludit Michaël de Medina 3. de recta in Deum fide c. 1. inter princ. & med. ab eo sensu ex viribus naturæ, tametsi de reliquo textus excusari benigne posset, ob Semipelagianam rationem, qua suum effatum probat, & concludit inexcusabilem se reddit, sic enim ait. *Quod* (scilicet alius in fidem veniat, alius in infidelitate fordescat) *quamquam quidem in diuina iustitia inscrutabilia reducant: ego tamen nullum in meritis, vel demeritis, qualia ante fidei adventum, vel postea per vsum fidei suscipiendæ haberi possunt reperio: quod eam opinionem quæ à prædestinatione nostra excludit ex animo oderim. Nec enim possum aut animo ferre Deum maiori affectu ad quemcumque hominem trahi, quàm ad alium.* Vega 6. in Trident. c. 17. & 20. fidei ignaro adulto sequente honestum, & fugiente turpe ex sola legis illius cognitione naturali, & humano modo habita, Deum præsto adfuturam gratiæ formalitèr iustificantis infusione fusè docet, & probate contendit: quo benigne interpretationi viam occlusit, & iisque libro 13. capite 12. columna vltima scripsit. *Vt hoc argumento possemus conuincere, quemlibet virorum posse secundum legem communem conuerti: quia nullus est virorum, qui non possit bene vti naturalibus: si autem qui hoc fecerit Deus qui nemini deest facienti, quod in se est, auxilium sine dubio præstabit sufficiens ad merendum supernaturalia.* Constat enim ex asserta prius atque ex instituto à se probata doctrina illud *ex naturalibus, & facienti quod in se est* absque vlla gratiæ præuentione, cui ex naturali sua facultate voluntas cooperetur ab eo intelligi. His tamen contradicit ipse lib. de iustificatione c. 7. proposit. 1. 2. & 5. & solut. ad 2. argumentum contra illam & libro 8. c. 11. asserens, in naturalibus nullam vim meriti de congruo, aut dispositionis ad gratiam: tametsi male, eo libro 8. c. 5. 11. & 15. neget meritu congruo gratiæ rationi obesse. Corduba libro 2. quæstionar. de ignorantia quæst. 4. maxime propos. 3. probata, & 7. & longe inferius, §. *Ad commune autem* eodem sensum ex viribus naturæ facienti, quod in se est, Deum non defuturum gratia sua supernaturali, vt ipsam supernaturali dilectione super omnia diligat, & obiecto simaliter iustificetur Proloquium intelligit, & quæst. 2. 4. argument. ait, facere *in hunc sensum facienti, quod in se est, per vires naturæ Deus non denegat gratiam: quia præsto est Dei auxilium illustrantis hominem & mouentis ad cognoscendum, & amandum illum, vt finem supernaturalem, & ad se vltimate, & perfecte diligendum ad gratiam*: iustificantem scilicet. In eum etiam sensum incidit, dum ei in Cassiano medicinabatur Ciaconius annotationibus in ipsum proposs. 2. citaturque pro eodem sensu Antonius Pantusa libro de prædestinatione & gratia capite 6.

12. Matthæus Fælisius d. 24 institut. Christianæ can. & 21. Calderarius in Psalm. 50. lect. 1. eidem Scholastico axiomati sensum ex viribus naturæ male texto adscripsit inseruit. Ioannes à capite fontium assertione Catholica de libero arbitrio sub med. non ita clare pro eo sensu loquitur, vt Catholice intelligi optime nequeat. Palacius in 2. d. 29. disputatione 1. fine actioni, operique omnium puris naturalibus elicito rationem dispositionis directæ etiam remotæ, negat: sicuti toto contextu disputationis, in quibus tacite rationem indirectæ dispositionis admittit: immò & expresse colum. 7. & 8. quatenus se ita naturæ viribus bene vtens minus, quam male vtens gratia indignum reddit, eius verba, §. *Iam vero sane. Nam, qui ad modum prædictum vitam suam moderatur infidelis, facilliorem habet transitum, vt illuminetur ad Christianam pietatem quam qui corruptam vitam degit.* Carthagena de prædestinatione disputatione octauo circa med. §. *Respondendum igitur*, quandoquidem

homo fecerit, quod in se est, iuxta id, quod potest, siue per vires naturales, siue per vires supernaturales, Clementissimus Deus illuminabit illum vt credere possit. Nec ideo equidem assero illud operari, quod in se est per vires naturales esse verum, infallibilem, rigorosamque dispositionem ad gratuita dona; sed certe congruitatem quandam, qua potius se tenet ex parte diuina bonitatis, quod post pauca magis explicat dicens ad iustificationis, ac subinde prædestinationis initium, *naturam concurrere per modum remouentis impedimenta: qui concursus est accidentarius.* Quibus duo docet, quæ noster Ruiz d.15. ex instituto, & sæpe obiter d.21. & explicatius d. 22. sensum Catholicum, & ab omnibus admittendum habere posse docet. Nempe opera nostra ex viribus naturæ solis facta esse occasionem, non quidem Deo à nobis oblatam, sed ab ipso arreptam ad gratiæ collationem, id valent verba illa Carthagenæ, *congruitatem quandam, qua potius se tenet ex parte diuina bonitatis.* Secundum disponere ad gratiam tantum remouendo impedimenta peccatorum, quibus maior gratiæ recipiendæ indignitas adesset: id continent verba Carthagenæ postrema, & alij ex recitatis dixerant: propterea à Ruiz laudati in hoc Doctorum cathalogo Doctores nostræ societatis omissi: quia ij fere omnes plenius, planiusque quàm alij eius proloquij Catholicum, & dogmaticum sensum expresserunt, vt certamine tertio videbimus. A quibus Didacum Ruiz non excludo, licet nonnulla præsenti difficultati inutilia cum præmisisse d. illa 15. & d. 21. explicasse vel replicasse videam: de quo certamine sequente: sed nec Cardinalem nostrum Toletum in cap. 8. epistola ad Roman. annot. 31. vers. fin. etsi ait. *Quamvis aliquam causam esse affirmemus ex parte hominis, propter quam hos Deus ad fidem, & gratiam vocare voluerit, & proposuerit, non autem illos; non propterea tollit rationem gratiæ diuinæ.* Duo autem circa sensum proloquij huius videntur à recitatis Doctoribus pro sensu, ex viribus naturæ asseri. Primum in operibus è sola arbitrij facultate, absque vlla gratia speciali Dei præueniente, dari causam, & rationem meriti congrui, aut dispositionis ad gratiam supernaturalem, siue primam, & vnde supernaturalis prouidentia, & prædestinatio inchoetur, siue vlteriorem gratiam à prima, immò etiam ad formaliter iustificantem, iuxta varias sententias recitatas. Secundum aliquo modo dispositis per vires naturæ gratiam supernaturalem alteram esse infallibiliter, & quasi stata lege, vel saltem piæ, ac prudentis æstimationis morali certitudine adeo conferendam, vt prædictorum plerique aiunt, negantibus nonnullis. Negantes eiusmodi infallibilitatem proloquium præsens adæquate, ac plene non explicant, tametsi eius explicent partem, de facultate, ex qua facere, quod in se est, quisque possit, vt initium saltem primum iustificationis & prædestinationis apponat: quæ in præsenti prædestinationis, & in controuersia de gratiæ & iustificationis initio, pars est præcipua: siquidem, vndecunque meritum primum, ac dispositio ad gratiam aliam non præsuppositam habeatur, siue ex puris naturalibus arbitrij nostri, siue ex gratiæ etiam auxiliantis præuentione necessaria, quæstioni eidem remanet locus: An ita primo operanti gratia vlterior, & cooperanti cum hac vlteriori, & sic vsque ad iustificationem de lege, aut piæ, ac prudentis æstimationis morali certitudine sit infallibiliter à Deo conferenda.

CERTAMEN II.

Nullum, quantumvis tenue, & remotissimum prædestinationis, aut iustificationis initium merito, aut dispositioni directæ, & per se vel etiam indirectæ, & per accidens, positiuæ, seu negatiuæ è solis arbitrij creati viribus differri salua fide Catholica potest.

1. CONclusio hæc primæ proloquij partis sensum erroneum excludit, vt inde facilius Catholicus deprehendatur certamine 3. excludit autem sensus omnes hactenus à Doctoribus excogitatos, & excogitabiles, vt oppositi effati duricies, atque fidei Catholicæ oppositio, vel temperetur, vel tegatur, vt singula Doctorum temperamenta, & tegumenta euoluentes singulatim ostendemus. Habet autem conclusio præter dogmatum fidei, quæ subiiciemus authoritatem Doctorum omnium, etiam quos certamine 3. producemus, eorum etiam omnium, qui gratiæ præuenientis ad quodvis opus absolute bonum, & honestum necessitatem expresse docuerunt, nec alicubi retractarunt, id ipsum negantes expresse, vel oppositam præsenti conclusioni docentes, vt de non paucis, quibus infimis discursibus aduersa imponebatur sententia ostendimus certamine 1. & illico summatim referemus: insuper qui conclusionem aduersam retractarunt vt S. Thom. recitatus eodem certamine numero 2. & inibi Albertus, & Rayner num.3, Qui vero immerito de opposita conclusione arguuntur sunt S. Bonauent. eo numero excusatus, item Paludanus Ægid. Rom. Capreol. & Deza numero 3. & 4. Conrad. senior ibid. Ferrara & Magist. Victor. Delphin. & Barthol. Medina n.5, Bañez, Aluarez, & Marsil. n.8. Dionys. vterque Carthus. & Cisterciens. num.9 Alphonsus Tostatus Abulens. num.10. Pighius ibidem, Ioannes Medina numero 11. Hos autem omnes prolixius certamine 1. singulatim ab eo sensu ex naturæ viribus excusaui, & hic summatim recensui, non solum, vt Catholicæ conclusioni tot Scholasticorum Theologorum (quorum vtpote rigidius disputantium, & loquentium in rebus dogmaticis authoritas est ex humanis summa) momenta subiungerem: verum, ne dum oppositam conclusionem quomodolibet temperatam erroris insimulo videar contra antiquos omnes, (quos pro opposita stare vulgo creditur) pudorem soluisse: quanquam & id agendum esset, si pro opposita (quod Deus non permitteret) stetissent, vbi de fidei diuinæ, vt in præsenti euenit, authoritate, & indignitate res agitur. Nam quandoque Scholastici discursibus quam Patrum, & Conciliorum lectioni attentiores ad fidei dogmata bona fide, & animo, incautè tamen, videmus offendere: idque Scholasticis Theologis S. Thomæ coætaneis existimo, vt plurimum, contigisse: cum illum ipsorum authoritate secuti, & Albertum Magnum, videam concessisse; tametsi vterque tandem ex proprio studio, & sententia ab eis discesserit, & resipuerit. Iam vero ita Scholasticis Theologis omnibus dogmatica hæc conclusio (profundi Doctoris nostri Vasquez, vel maxime opera) facta est communis, vt nisi sciens, volensque, nequeat deinceps aliquis aberrare. Antiquioribus autem, qui aberrarunt lapsus non est æqualis, & omnibus communis. Nam Iauellus ad omnia gratuita Dei dona, etiam formalem iustificationem, & gratiam gratum facientem dispositionem arbitrij viribus, & facultati concedit cert. 1. numero 6. Zumel num.7. Gabriel num.8. Bachon. Durand. Gerson, & Richardus num. 9. & Nicolaus de Orbellis num.10. Corduba n.11. His vero non Semipelagianissimum

solum sed Pelagianismum incurrere videntur. Pelagiani enim ad opera non ad initium iustificationis tantum, sed ad gratiam gratum facientem, & iustificationem ipsam immediate, & proximè à Deo recipiendam necessaria, & præuia naturales vires arbitrio creato deferebant; Semipelagiani vero ad primam solum gratiam auxiliantem, vnde, & iustificatio, & prædestinatio inchoatur. Probata vero impotentia dispositionis meritiuè cuiusvis puræ arbitrij naturali facultati, adhuc ad iustificationis, & prædestinationis initium, contra modum vtrumque concludetur.

2. Probatur autem: quia, quomodolibet ponatur ex arbitrii viribus iustificationis, & prædestinationis, cuique suæ, & propriæ initium, est Massilienſium & Semipelagianorum sententia: atqui hæc damnata est ab Ecclesia, vt Hæretica: ergo & scholasticorum sententia illa, quomodolibet ab eis explicetur. Maior ostenderur inferius; dummodo singulos, quibus à Massilienſium errore suam sententiam diuidere, ac separare Scholastici præfati contendunt singulatim referemus & confutabimus. Minor probanda primum, & ex professo erat, vt semel pro præsenti disputatione & pro controuersia de gratia errorem hunc, & quidquid ipsum concernit euerteretur. Atque nonnulla ab authoritate recitaui contra eum errorem q.2.cert.4.n.2.& 3. plura perstringens ex scriptura, Conciliis, & Patribus, & citans quæ aliaque plura, si quis ad longum legitimaque contra hunc errorem intelligentia firmissima velit videre Vasquez noſtrum (cui reliqui ea debent) adeat disputationibus citatis maxime 91. à c.11. Nihil enim aliis Doctoribus, cum ad copiam, tum ad ponderationem, & methodum præter transcribendi laborem fastidiosum reliquum fecit. Venio ad maioris probationem: quam, ne verbis quidem (vt conati sunt alij iam refellendi) eluserunt, Guillelmus vterque Parisiensis, Altisiodorensis relati cert 1.n.3. Argentina, & Iauellus n.6. Scotus, Gabriel, & Maior num.8. Ioan Bachon, & Richardus n.9. Vega. Corduba & Pantusa n.11. qui meritum congruum gratiæ prædestinationis operibus iustificandi & prædestinandi ex pura naturæ facultate profectis, easque præuenientibus absolute, & expresse concedunt: quod, ad summum, immò & eo minus, Massilienses contendebant, vt constat ex q. 2. sæpe præsertim cert.1. & 4. atque ex iam contra alios modos subiiciendis. Nec satis meriti. quod in operibus ex naturæ solum facultate gratiam præuenientibus recognoscebat rationem dissimulauit Zumel cod.cert.1. n 7. verbis illis, quod scilicet merita gratiæ non quidem absolute, congrua adhuc, ea opera sint, sed solum initiatiua, & impetratoria. Quid enim aliud operis boni congruum meritum habet, quam bonitate sua donaturum inuitare, vt aliquid, tametsi eius valori inæquale, & excedens; quia meritum eius condignum non est, præ sua tamen bonitate largiatur. Illud verò *impetratorium* meriti absolutè congrui rationem non euacuat, sed demonstrat, ex Augustino epist.105, verbis illis recitatis quæst 2. certamine 4. num.5. *Neque ipsa remissio peccatorum sine merito est, si fides hanc impetrat.*

3. Haud melius ab errore Massilienſium se expediunt, qui vim operum naturalium meritiuam gratiæ, quam defendunt, illis verbis extenuant, *meriti vix meriti, & secundum quid meriti*: si enim *vix* meritum est, meriti rationem saltem congrui pertingit; alioqui, ne vix quidem meritum esset, illud vero *secundum quid* merito congruo absolute tali conuenit. Nam simpliciter, & absolute dictum meritum solum condignum meritum communiter dicitur. Et demum, vel in operis mere naturalis bonitate, & honestate, quæ meritum secundum quid solum est, ex naturæ solius viribus habita adest Deo aliquid incitamenti inuitationis, atque obiectiuæ suasionis, ob quam gratiam largiatur vel nihil? si nihil, nec secundum quid meritum est, si aliquid ad meriti absolute congrui nihil vltra requiritur, vt de se patet, & quia vlterius aliquid in ratione meriti congrui vniuersim sumpti non poteris nec nobis ostendere, nec tibi inuenire; quamvis in vno merito congruo maiori, siue ex specie sua, siue ex intensione operis meritori), incitamenta, inuitationem, & obiectiuam suasionem reperias maiorem. Recurrunt, vt Semipelagianismum fugiant, nonnulli ad meritum solum remotum immò remotissimum gratiæ, sed non operæ pretio maiori: etenim, si de prima gratia, cuique prædestinatorum, & iustificatorum loquantur, sibi ipsis ea euasione contradicunt: quia in eorum sensu, quidquid in vnoquoque iustificando, & prædestinato primam auxiliantem ipsi gratiam meritorie absque anteriori auxilio gratiæ præuenientis præcedit ex facultate naturæ est, vt ipsi suo hoc ore fatentur: ergo, quod respectu primæ illius gratiæ auxiliantis, proxime etiam, & immediatè præcedit, ex pura facultate arbitrij naturali ante primam gratiam auxiliantem non est, sed gratia alia prior præcedit contradictione manifesta, & in qua nihilominus instauretur argumentum. Si autem dicas opus ex viribus naturæ prodiens ortum respectu gratiæ primæ auxiliantis proximum, & immediatum meritum esse, at respectu vlteriotis, & vlterioris gratiæ auxiliantis, quovsque ad iustificationem formalem, & perseuerantiam finalem perueniatur remotius, & remotius meritum ex viribus naturæ esse, & respectu iustificationis & perseuerantiæ remotissimum: id ipsum Massilienses dicebant, vt vidimus quæst.1. certamine 1. ac pluries, & quicunque à Pelagij errore ex parte solum deficientes iustificationis, & prædestinationis initium tantummodo sub merita, & opera nostra pure naturaliter elicita euenire Semipelagiani defendant: ac demum Massilienses tenuissimum quodvis meritum, occasionem ex propriis naturæ meritis, seu ausulam requirebant, de eoque damnantur.

4. Meritum congruum adhuc, primæ gratiæ auxiliantis cautiores alij operibus è sola naturali arbitrij facultate exhibitis recusant concedere, solamque dispositionis rationem in illis admittunt: vt qua ponunt Conciliorum & Pontificum, Patrum de oppositio definitiones, voce saltem tenus, euadant. Aiunt enim dispositiones hasce ad causam materialem spectare, cuius præcedentia respectu gratiæ admittenda ab omnibus in subiecto gratiam recepturo est, nec rationi gratiæ officit, vt obstet, si meritum, & in genere causæ efficientis, ad quod causa meritoria reducitur, gratiam præcederet: quæ erat Pauli & Conciliorum ratio præcipua, & in præcedentia inueniri dispositionis non currit: nec dispositio proportionem cum forma, quam meritum cum præmio requirit: ac proinde dispositio naturalis ad gratiam supernaturalem, sectus autem meritum esse posse: ita Albertus n.1. Ioannes primo testimonio, & S.Th. 1. d.41.art.3.corp.& id.q.89 art.6.corp.relatus n.1. antequam sententiam reuocassent Alex.n.2.Caiet.n.4. dispositionem solum *secundum quid* esse ait. Dominicus Sot.relatus n.5 insufficientis & remotissimam. Durandus de dispositione clarior: in primis hæc additamenta diminuentia rationem dispositionis quam operibus hisce concedunt Caietanus, & Sota eisdem argumentis, quibus merito congruo ab aliis eadem & similia adhibita repulimus, reijcienda sunt: inconueniens enim, si quod in ratione dispositionis inueniatur, eis additamentis nec vitiatur, nec emollitur, vt ex dictis clarebit. Etenim opus honestum, & bonum morale illud dispositio physica ad gratiam supernaturalem non est, per hosce, sed moralis solum: quatenus, scilicet, bonitate, & honestate sua Deo placet, & ex cuius complacentia Deus mouetur ad gratiæ dona tribuenda, ea operanti elargienda; alioqui eorum operum bonitas, & honestas absoluta impertinens, & inutilis ad eiusmodi dona à Deo obtinenda foret: atqui nil aliud meritum congruum in opere honesto, & absolute bono à primo assertum omnino est: ergo dispositionis nomine non ipsam meriti congrui, quam verbis negant, operibus bonis ex sola naturæ facultate concedunt: ac proinde diuersitas causalitatis harum dispositionum à meriti congrui causalitate nulla inuenitur: & paritas materialis præcedentiæ subiecti gratiam recepturi ad gratiæ receptionem disparet: immò, si dispositionis, physicæ etiam, ratio & motio accurate dispiciatur, percipiatur que, ita uenietur plane non ita respectu formæ, ad quam subiectum disponit, pure materialiter concurrere, esti ex parte materiæ formam recepturæ supponatur, vt munus agendi non quidem physice, sed intentionaliter in formam, ad quam disponit, non exerceat: exigit quippe vere à Deo, vt formam subiecto quod ipsa disponit, introducat: quod longe diuersum causandi genus est à causalitate pure materiali subiecti ipsius pure receptiua, atque causalitati

causalitati meriti ad præmium prorsus simillima; nisi, quod meritum morali non physica actus bonitate, & honestate Deum mouet ad præmium conferendum, contra vero dispositio physica solum bonitate, & entitate ad inducendam formam subiecto, quod ad illam recipiendam ornat, ac disponit: ratione cuius formalis ornamenti, & dispositionis subiecti ex parte causæ materialis se tenere dicitur: ast ratione exigentiæ formæ, ad quam subiectum disponit ad genus causæ efficientis intentionalis, æque, atque causa meritoria reduci debet: ac proinde, si morali, ac non physica solum bonitate ad formæ inductionem moueret, ab eius inductione gratiæ rationem depelleret: cum ergo morali bonitate opera honesta ex facultate sola naturæ ad gratiæ infusionem, & operantem disponant, & Deum moueant largiturum, vt vidimus (vocat eas dispositiones) æque gratiæ rationi officient, ac si meritum, vti reuera est, esse admitteretur. Illud demum de proportione requisita inter meritum, & præmium, secus inter dispositionem, & formam, ad quam disponit, & futile ad rem præsentem est: Cum dispositio moralis idem vt videmus ac meritum in re præsenti sit: & præterea est aperte falsum. Nam dispositio stricte talis, si naturalis sit, ad formam supernaturalem esse repugnet: siquidem ex eo, quod dispositio naturalis propria daretur, daretur naturalis exigentia ad ipsam, vnde & ipsam supernaturalem esse repugnaret: siquidem entis supernaturalitas essentia sua non solum actiuitatem sed exigentiam omnem naturæ excludat; secus autem meritum congruum: Cum enim ex mera gratitudine remunerandum sit, atque hæc possit in retribuendo superabundanter se gerere, atque vltra condignitatem, & æqualitatem obsequia præstita præmij compensare amplior in merito congruo ad præmium supernaturale quam in dispositione stricte tali locus esse potest. Mitto Concilia & Patres omne initium operibus bonis è pura arbitrij facultate habitis iustificationis, & prædestinationis Catholice denegandum præscripsisse: quare, quovis modo, & nomine ea harum initium esse, (vt in solutione sequenti expendam.) Mitto euasionem Herize nostri d 27. c. 5. de dispositione solum physica, satis initio impugnatam, quantumvis se, & illam ipse acuerit.

5. Henricus relatus præfato cert. 1. n. 7. docet vt ab hisce se definitionibus protegat eiusmodi opera esse causam gratiæ à Deo præstandæ; *non propter quam, sed sine qua non gratia auferretur*, verum, neque ea voce satis protegitur: etenim causa, siue conditio, sine qua non, ex mera Dei voluntate, arbitrio, legeve, aut promissione absque vlla conditionis de sese spectatæ motiua virtute, quin sit causa, propter quam secundum se spectatam aliquid Deus ad eius præsentiam largiatur, recte intelligi potest: quia tota largitionis eius motio sola, vel Dei promittentis fidelitas, vel & constantia ac immutabilitas decretorum eius est, vt patet in ablutione baptismi, & aliis in sacramento ad gratiæ infusionem requisitis: Ast, quoties, non ex Dei promissione causa sine qua non alicuius ab ipso præstandi est, causa *sine qua non* quin causa *propter quam* id adeo donetur, sit, esse non potest: quia, tunc causa *sine qua non* ex eo, quod secundum se spectata habet, vt apponat Deus, vel largiatur id, cuius est causa *sine qua non*, esse talis debet; alioqui, cum neque ex Dei promissione, fidelitateque, aut immutabilitate decreti, neque ex alio extrinseco talis sit, nisi ab intrinseco sui eam conducentiam necessariam, vt illud aliud sit, atque adeo præstetur, habeat prorsus impertinenter, & disparate ad illius existentiam, & largitionem adeo se habebit: quare ea, sicut reliquis impertinentibus & disparatis deficientibus illud aliud esse potest, adeoque præstari, æque, ac si illa existerent; quod rationi causæ *sine qua non aperte* contradicit. Cum ergo opera ista bona, & honesta non sint causæ *sine qua non* ex Dei promissione, & decreto, de quo nullatenus constat, & ex quo quidvis aliud quod honestum & bonum absolute non foret causa *sine qua esse posset*, restat, vt causa sine qua non gratiæ à Deo conferendæ ea honesta, & bona absolute talia opera sint, quia bonitate sua morali naturali Deo placent, eumque mouent, vt gratiam suam ita operantibus largiatur: quod ipsum est causam, propter quam, eius largitionis gratiæ esse. Et sane id in suo hoc sensu, quo illud proloquium Henricus explicuit de faciente numerum, quantum in se est, & vtente recte, honestéque suis naturalibus viribus in boni iuxta rectæ rationis naturalis dictamen, Deum gratia sua supernaturali adfuturum causam *propter quam*, nec solum, sine qua non, gratiæ illius, dum negat, admittit. Et quid enim operis absoluta illa bonitas, & honestas tantopere ab ipso requiritur, vt gratia à Deo operanti conferatur, si non magis Deum eius largitorem mouet cum adest, quam si abesset, vt operanti gratiam largiatur. Secundo impugnatur euasio: quia canones Concilij Mileuitani, & epistolæ Innocentij 1. ad illud, quæ est 26. & habetur tom. 1. Concilior. & 91. apud tom. 2. August. ac Zozimi Pa. quos fragmentatim recitat Massilienses Celest. Pa. ep. 1. ad Episcop. Galliæ c. 3. can. 7. & 8. & ab Arausicano Concil. can. 3. 6. & 25. initium iustificationis ex operis boni cuiusvis ex nostris viribus, non posse inchoari: quare neque ex bonis nostris operibus pura naturali arbitrij facultate exhibitis initium adhuc iustificationis prædestinationis desumi: contra Massilienses, qui id solummodo asserere, definiunt. Dum ergo ex operibus bonis nostris prima gratia auxilians, vel sola ex qua iustificatio, & prædestinatio nostra inchoatur proueniat, siue tanquam merito congruo, siue tanquam dispositione, siue tanquam causa & conditione, vel occasione, sine qua non, prouenire dicatur, iam ex pure nostris operibus initium iustificationis contra præfatos Canones dicetur. Itaque, quocunque verborum, euasiones præfatas earum Authores verterint, eis definitionibus manent obnoxij, & re ipsa meritum congruum gratiæ iustificantis, siue primo auxiliantis, vt minimum, concedunt, quantumvis, voce tenus, negent, vt vidimus.

6. Respondent aliqui vt apud Herize, pro eorum nonnullis, docere illos totam rationem merendi, disponendi ad gratiam operibus è sola facultate naturæ præstitis extrinsecus à gratia auxiliante prouenire, ex quo eis aduenit supernaturalitatis modis, sine quo meritum, & dispositio subinde proportionata ad gratiam non est; ita enim docere videntur Scotus in 2. d. 28. q. vn. §. *ad quæstionem* & in 3. d. 27. q. vn. §. *ad quæstionem*. Gabriel d. 23. q. 2. art. 1. fine art. 2. concl. 2. Durand. in 1. d. 17. q. 2. num 21. Caiet. 22. q. 171. art. 2. ad 3. quibus præluxit S. Th. in 2. d. 25. q. 2. art. 1 ad 1. dicens: *quod quamvis liberum arbitrium de se possit in substantiam actus, non tamen in formam eius, per quam meritorius est*: iuxta hæc in corpore præmissa: *licet sufficiat liberum arbitrium, quoad actum conuersionis, non sufficere, quoad efficaciam conuersionis ad meritum. Hæc enim est per gratiam, quæ actui infundit supernaturalitatem.* Cæterum doctrina hæc & falsa est, & ad præsens insufficiens: falsa quia, vt ostendi controu. de merito tom. 2. de ente supernaturali, tota meriti ratio realiter formaliter loquendo honestis operibus quibusque ex recto libero vsu arbitrij operantis creaturæ rationalis desumitur, nullatenusque à gratia auxiliante realiter formaliter loquendo; secus realiter materialiter. Etsi enim meritum omne gratiæ, & donorum supernaturalium, quorum absque præuio gratiæ adiutorio esse in Catholica doctrina non potest: quia nihil arbitrij facultas ad vitam æternam conducens quovis gradu, etiam remotissimo, & absque gratiæ adiutorio valet absolute operari: id autem ad materiale meriti, nempe opus ipsum, apponendum requiritur, & spectat, non autem ad meriti, quod eo in opere, est non nisi ex gratiæ præuenientis, & cooperantis adiutorio apponendo, realem formalem rationem. Meriti enim ratio tota realis formalis in eo quod penes operantem est, debet constitui; nullatenus vero in eo, quod prorsus alienæ est potestatis: vt auxiliantis gratiæ infusio, & ad operandum præuentio, quæ tota tota penes Deum est, & ratione cuius Deus illam conferens ipsius boni vsus principalis causa, & author est: imò ex scientia media boni vsus, nostri illam conferendo; ipsum nobis vsum, & meritum ex hoc realiter formaliter nobis obueniens donare nobis merito censetur, nec solam gratiam, qua, vt necessario comprincipio fecit: dedituque nobis absolutam bene ac meritorie, & laudabiliter operandi, & vtendi potestatem, arbitrio tamen nostro, quo ad vsum, & identice connexam & essentialiter subordina-

tam cooperationem despotice subiectam. Hinc Eccles. 31. Sanctor. laudes, & merita ex solo bono vsu gratiæ, quæ est à Deo præueniente, & facultatis ei cooperantis, non autem ex gratiæ præuentione censentur verbis illis, *Beatus vir, qui inuentus est sine macula, &c. quis est hic & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua, qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Vbi, etsi ea, non absque Dei auxilio præueniente, præstita à Sanctis fuerint; ast quatenus ad eorum laudem, & meritum reale formale attinet, illius nulla ibi mentio, quia nihil ad id attinet, sed recti vsus eius, qui male, & auxilio illo vti poterat, tantum: quia inde tota realis formalis ratio meriti desumitur, vt rationis ductu claret, obstetuatque Molina p.1.q.23. art.4.& 5. d.1.m.8. 9. & 10. præsertim §. *quod autem actus.* De S.Thom.& aliorum citatorum mente citata controu. de merito diximus: sed, quidquid de eius doctrinæ veritate sit, ad præsens non est. Si enim Doctores ad meritum, & dispositionem ad gratiam operis eliciti ab eo, qui, quod in se, ex viribus naturæ, facit, modum illam supernaturalitatis, in quo meriti realis formalis ratio stet, ex supernaturali præcedente auxilio prouenientem requirunt: iam initium iustificationis, & prædestinationis, quod primo auxilio ponitur, nec merito, nec dispositioni morali operum facientis, quod in se est ex puris naturalibus, possunt defendere, Siquidem ad rationem meriti, & dispositionis ad gratiam quamvis, gratiam aliam ipsa, ad quam disponitur, anteriorem, & primam subinde auxiliantem in quovis eorum operum requirunt.

7. Quinto alij operibus ex facultate naturæ meriti, aut dispositionis positiuæ rationem omnem negant, solumque negatiuam concedunt dispositionem per ablationem impedimenti (quo male vtens arbitrij sui facultate peccatis admissis appositis gratia Dei se redderet indignum, & magis abutens indigniorem) peccatorum quæ faciens, quod in se est, totum, atque in bonum totis nisibus contendens impedit, atque euitat, nec gratiæ Dei elargiendæ impedimentum apponit: ita Driedo recitatus eo cert.1. n.10. Corduba, & Palacios recitati n.11. Aluarez 7. de auxiliis d.55. eamque doctrinam Catholicam, atque ab omnibus admittendam censet noster Ruiz de Montoya d.16. citata sect.1. tota; tametsi in conclusione aliud eius temperamentum addat, quod & Palacios apposuerat, & discursum, mox subiiciendam, euasionem continet, & à n.11. præcautiones plures, ne mortalia omnia viribus naturæ vitari à nobis posse cogatur admittere. An vero id satis caueat? altioris indaginis, nec huius loci negotium est; sed tom.1.de ente supernaturali controuersia de gratia auxiliante disput. de necessitate gratiæ. Iam, quoad præsens attinet, Bellarmin.1.de gratia, & liber.arbitr.c.15. Soarius Prologomen.5. de grat. c.6. lib.8. c.7.& opusculo 3. de auxil. c.2. ac 1.part.2. de prædestinatione c.18. Lessius de gratia efficaci c.10. eam euasionem probabilem saltem æstimant: id autem ita à capite, & vniuersim refello primo: quia negatio vlterioris, & omnis peccati præter originale, quod omnibus inest, formaliter, vt remotio formalis impedimenti, vlteriorum peccatorum est, æque immo amplior per somnum, & amentiam ponitur: cum per alterutrum peccatorum omnium, etiam venialium, nec solum mortalium, apponatur, & per multum temporis in habitualiter amentibus, & insensatis: atque in omnibus toto infantiæ tempore, quibus tamen, non obinde gratia Dei, cuius capaces sunt: & qua opus habent ad salutem, nempe habitualis per Sacramentum, aut extra illud, confertur: vt in infantibus, & amentibus infidelibus patet: Ergo sola ratio formalis ablationis impedimenti peccatorum præcisè, & qua formalis illorum ablatio est, ea infallibili lege consequendæ à Deo gratiæ necessariæ ad salutem dispositio non est, vt eo proloquio significari præfati Doctores volebant. Dices: in infantibus ante vsum rationis, & in adultis, qui diu etiam vsu rationis, habitualiter carent, ablationem impedimenti peccatorum non esse ex eo, quod, quantum est in se, in ordine ad bonum, fugamque mali faciant, cum aliter agere libere, atque ex consilio, & deliberatione possint: siquidem ideo non peccant, quia nequeunt ex deliberato operari, ac proinde nec peccare, nec mereri; in adultis vero non amentibus, sed rationis vsum habentibus expeditum, in remotione impedimenti peccatorum: quibus sic, vel absolute, vel magis indignos redderent, ratione & facultate arbitrij in boni, & honesti naturalis prosequutione, fugaque mali inhonesti, ac turpis reperiri, quod ex vsu recto facultatis suæ naturalis, quod in se est, in bonum faciant, ac peccata, seu impedimenta gratiæ remoueant: ac proinde in eis illud axioma Theologicum habet locum: quem in amentibus, & infantibus ante rationis vsum habere non potest: quod scilicet scientibus, quod in se est, atque ex honesto vsu rationis impedimenta remouentibus, Deus non deneget, sed conferat gratiam. Hoc ego hoc à te expectabam: ergo non datur adultis ratione vtentibus gratia facienti, quod ex se est, ob remotionem formalem impedimenti præcise & formaliter, sed obiectum, bonumque rationis, & arbitrij vsum quo ab eis peccata remouentur: atqui hic actus vsus, positiuum quid, & positiue laudabilis est, & dispositionem ad gratiam tua hac solutione ingreditur; ergo non tribuitur gratia facienti, quod in se est ob dispositionem, seu meritum pure negatiuum, siue ob solam remotionem formalem impedimenti peccati, quo male vtens gratiæ largiendæ priuationem mereretur, eaque se rederet, vel absolute, vel magis gratia indignum; sed ob positiuum dispositionem moralem, & meritum quale quale positiuum, quod hactenus impugnati Doctores Massilienses consonè gratiæ elargiri prætendebant.

8. Secundò vt gratia se, cum auxiliante, tum iustificante indignos reddant peccato originali, quod impedire nequeunt, habent satis. Tertiò in natura præsertim lapsa, & per originale corrupta, atque in naturalibus etiam vulnerata, ac debilitata, in malumque propensa, nihil, quod malum siue mendacium, & peccatum non sit, possumus: quare nec vnius tentationis victoriam absque gratiæ auxilio, vt citata controuers. de grat. auxiliante ostendemus. Quarto, quocunque modo, ex facultate naturæ, rectoque eius nostro vsu gratiæ largitio à nobis, nostrisque operibus dependere dicatur, definitionibus præfatis obuiabitur. Vnde ad omnia scripturæ testimonia ex 1. ad Timott.1. *Miserior diam consequutus, quia ignorans feci*: & Lucæ 23. *Dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* Respondetur, probare quidem, peccatum minus minorem indignitatem gratiæ, seu dignitatem recipiendi gratia, & beneficio Dei continere: quod tamen in mortalibus, quoad obiectiuam sphæram dignitatis formalis vtriusque mortalis genus, difficultatem patitur non leuem vt vidimus controu. de necessitate incautionis ad satisfactionem pro mortali, non semel tamen de dignitate meritiua, & valorosa pœnæ dubium non fit, quin in grauiori, quam in leuiori ex mortalibus re dignitas subiectiue, & obiectiue maior: id autem formalis ipsius positione ponitur, & remotione aboletur: quam solam curandam non esse, sed vsum libertatis malum, magisque vel minus malum ac deteriorem attendendum esse vidimus nuper, & aduersarij, velint, nolint, debent ad rem præsentem fateri, atque in solutione argumenti nostri primi fatebantur: Minor autem malitia, quæ ex ignorantia in peccatis inuenitur, ex peccantis libertate non est, sed quia cum ea ignorantia illa non potuit peccans ad illam malitiam peccato suo peruenire, ad quam, si adesset eius scientia, pertingeret: quod si ea ad stante peccatum minus præ maiori huius grauitate ampliore detentus, ac detritus aggrederetur, ex gratia Dei maius peccatum omitteret, nec à Deo prauæ potestate arbitrij sui vteretur: quare amotio maioris impedimenti ex vsu naturalis suæ facultatis præcisè non haberet; sed ex gratia Dei, ac proinde defendendæ huic aduersariorum doctrinæ de dispositione negatiua & formali amotione impedimenti peccati, non præcisè solum, vt formalis amotio peccati, seu impedimenti gratiæ est, sed etiam, vt à recto vsu facultatis arbitrij creati est, ea scripturæ doctrina minime inseruit.

9. Sextò demum Caietanus relatus eo cert.1. num.4. illis verbis, *Materialiter extrinsecus, & ex dignitate potius, quam intrinsecus*, opera bona ex facultate solum naturæ dispositiones ad gratiam asserens: id plane docuit: quod ipsis, secundum suam adhuc bonitatem, per accidens prorsus sit gratiæ elargitioni quouis modo interesse.

interesse. Id docuit expressis verbis Palacios relatus n. 11. vocans illa causam, & dispositionem per accidens, & indirectam, vti noster etiam Ruiz d. 16. cit. sect. 1. & 2. & d. 22. sect. 2. vbi addit esse causam arreptam potius à Deo, & acceptam, quam à nobis, nostraque naturali facultate datam, aut oblatam, quod ipsum valet illud Caietani *extrinsecus solum ex Dei potius dignatione*. Hanc etiam doctrinam admittendam ab omnibus censet Ruiz ac longè à Massilienſium errore distare: in quo nimiam duritiem contra Cassianum notabam in non excusando ipso à Massilienſium errore: siquidem testimonio illo Cassiani ex collatione 13. recitato q. 2. cert. 1. ob quod in primis de Massilianismo, vel Semipelagianismo accusatur hanc eandem doctrinam statuit verbis illis, *Occasiones enim quærit Deus*: quid enim quæritur non offertur; nec datur sed inuenitur, accipiturque atque arripitur, quin porrigatur: quare, si eo etiam modo occasione, & dispositione accepta, passiue, nec per bona opera naturalia à nobis actiuè data, & oblata Massilianismus continetur in Cassiano, in Ruiz doctrina eadem contineatur necesse est: & sane ea non excusari, si euoluantur verba, satis clarebit. Etenim vel verbis causæ per accidens, ac solum indirectè intelligitur, facere, quod in se, & ex puris naturalibus est, perinde se habere ad gratiæ largitionem, atque musica in ædificatore, vel pileus in musici capite ad ædificandi & psallendi exercitium se habent: ea enim proprie causa per accidens ab Aristotele, & Philosophis nuncupatur; sed ad rem præsentem, nec sufficit, nec est: ea enim nullo sensu causa est & occasio effectus; sed illo addito *per accidens* causæ omnino eam impertinenter, adhuc materialiter, se ad effectum habere denotatur: quod ad sensum eius proloquij, facienti, quod in se ex viribus naturæ est, Deus non denegat gratiam, non solum insufficiens est, sed prorsus inutile. Si autem vltra impertinentem illam eorum operum assistentiam, cum respectu recepturi, tum Dei largituri gratiam, ad huius largitionem aliquid aliud significare velis, quo non prorsus impertinenter se ad gratiæ elargitionem, atque obtentionem à Deo se habet: iam ex parte intrinseci operum illorum conducentiam aliquam ad gratiæ elargitionem admittis, iuxta aliquem ex modis impugnatis, vel quem velis alium, quo dispositionem, seu occasionem à nobis actiuè Deo oblatam, nec solum passiuam, & à Deo acceptam fateberis, teque ipso non semel, sed per disputationes plures teste Semipelagianismũ incurres. Confirmatur: nam causa per accidens in alio sensu ab Aristotelico, quo de pure impertinentibus dicitur, solum appellatur, quæ non est causa necessaria, siue essentialiter ad aliquem effectum requisita, cui proinde per accidens, siue accidentale sit ab hac determinatè causari, cum æque ab alia causaretur: ac proinde, & huic determinatæ causæ illum producere: cum ab alia posset absolute in eius effectus productione præueniri eo ipso, quod hic ab alia esse causa absolutè posset. Hoc autem non tollit, quod, cum illum effectum de facto causat, actiuè, siue physicè, siue intentionaliter pro suæ causalitatis genere moueat, influatque in illum effectum.

10. Et certe hac secunda acceptione causam per accidens vsurpat Ruiz quatenus ex eius rationibus, & explicationibus, & confirmationibus percipi potest; etsi quandoque in primam, & propriam, sed rei præsenti insufficientem, vt dixi, causæ per accidens acceptionem, ne Massilianismum incurrere deprehendatur, videatur recurrere, & vtramque miscere: inde enim causam per accidens, & indirectam probat: quia Deus ex seipso vult omnes homines saluos fieri, & ex hoc desiderio, cum facientibus quod in se ex viribus est si tales inueniat auxilia gratiæ tribuit, tum indignis etiam, quos per abusum arbitrij inuenit: in his autem nihil Deo offertur, sed ex ipsorum malitia arripit Dei bonitas occasionem, ac similiter ex illorum recto vsu, & occasione, quæ si abesset, etiam gratia conferretur occasione alia: quare, etsi verum sit dari indignis, quia indignis, & bene vtentibus arbitrio, quia bene vtentibus: Illud, quia materialiter non autem formaliter, seu pro motiua causalitate sonat: quia motiuum est misericordia, & bonitas Dei erga vtrosque exercenda. Fateor in peccantibus locum causalitatem hanc materialem obiectiuam habere posse; at vero locum in bene operantibus nequit habere, nec ad rem præsentem est sufficiens, neque vtilis. Si enim non alio modo dignitas bene vtentium, atque indignitas abutentium arbitrio se ad gratiæ elargitionem habet: æque verum erit, non facienti, quod in se est, immò abutenti facultate arbitrij Deum esse gratiam largiturum: atque item æque verè Deum dare gratiam homini, quia peccat, atque quia non peccat, sed bene & honestè naturaliter operatur: quod adeo absonum, atque ab eius proloquij sensu ab omnibus Theologis intento alienum est, vt ampliori impugnatione non egeat. Nec præstat recursus ad legem, & promissionem Dei de elargitione gratiæ suæ rectè operantibus, & vtentibus naturali arbitrij sui facultate, secus eo abutentibus, & peccantibus. Vt enim ea lex & promissio extaret, quæ non extat, iam aliquid complacentiæ in operibus naturalibus honestis in causa, & motiuo fuisse conuincitur ad eam promissionem, & legem pro eis ferendam, quæ pro prauis, & indifferentibus lata non fuit: quare aliquid tandem actiuæ motionis respectu elargitionis gratiæ concederetur. Atque hinc constat à causalitate pure materiali obiectiua peccati, & indignitatis se peccatis suis, & arbitrij abusa indignum reddentis ad similem causalitatem recte illo vtentis, atque honeste operantis consequenti non posse tenere: etenim peccatum, & male operanti inducta indignitas per illud de sese à gratiæ elargitione Deum auertere, solummodo potest: quare nequit ad illam largiendam Deus solicitari, nedum obiectiue induci: ergo, si ad eius præsentiam, & cognitionem Deus boni aliquid peccanti largitur non ob illud: motiue sed ob exercitium alicuius perfectionis suæ potest solummodo id agere. Actus vero honestus, & absolutè bonus, vndecumque oriatur, non solum Deo proponit obiectum non auertens, nec displicens, sed de se ac natura sua Deo placens cui bonitas omnis, siue physica siue moralis amabilis est, & in qua nequit ipsi displicere. Quo circa quoties ad eius positionem boni aliquid, ita bene operanti vult, & largitur ex eius operis morali honestate, atque complacentia in ipsa id à Deo amari præstarique euidens est: eo siquidem modo, nempe ex complacentia in sui bonitate bona omnia moralia siue naturalia siue supernaturalia Deum mouere, & ex parte obiecti præcedere apta solummodo sunt, vt patet; alioqui nec de supernaturalibus bonis ex eo, quod obiectiuè vlteriorum gratiarum largitionem præcedant, eas meritorie causare, & motiue præcedere inferetur: vnde gloriam dari propter merita motiue formaliter ex scriptura certo non deduceretur, quod est erroneum: siquidem, ni ita hæc, quæ diximus, sint, de causalitate materiali satis ea loca scripturæ explicarentur.

11. Missas volebam aliorum, etsi non indoctorum solutiones ad discriminandam hanc reiectorum scholasticorum sententiam à Massilienſium errore: quia ex hactenus de eo errore dictis q. 2. cert. 1. diffici à quovis facile possent: sed pro non adeo attentis lectoribus summatim ea tentata discrimina referam in terminis, atque refellam. Lessius noster citato c. 10. in appendice ait: Semipelagianos, ne externam quidem gratiam ad bene operandum naturaliter admisisse, occasionem, prædicationem, tentationis amotionem, &c. quam plane præfati Theologi admittunt: verum, cum hæc omnia Pelagiani admitterent expresse, Semipelagiani, qui solum ab eis discreparunt, quod non ad omnia opera ad iustitiam, & prædestinationem totam, & salutem necessaria, sed solum ad earum initium, ad primam gratiam auxiliantem gratiam externam etiam admiserunt, nec vsquam à Prospero Hilario, & sancto Augustino, qui nihil non erroris Semipelagiani minutatim notarunt, & impugnarunt, quod eam externam gratiam negauerint accusati, & confutati Massilienses sunt: vt hoc de Massilienſibus referant, qui tanquam ipsorum Principem, ac Ducem Cassianum accusant, mirum est eos non animaduertisse Cassianum gratiam hanc externam præuenientem omnia opera nostra honesta expresse admisisse collatione 13. capite 14. 15. 17. 18. & libro 12. de institutis renunciant. 16. & apud Faustum Reghiens. 1. de gratia, & libero arbitrio capite 12. Secundo idem Lessius ibidem, & Bellarminus 4. de gratia, & libero arbitrio

cap. 4.

cap. 4. Paulus Orosius Apolog. de libert. arbitr. med. & prior Abulens. in c. 19. Matth. quæst. 168. ad 6. aiunt negasse illos Dei concursum ad omnes nostras humanas actiones: siquidem ex Pelagij persona hæc scribit Hieronymus epist. ad Ctesiphont. *Nunquid si voluero curuare digitum, mouere manum, ambulare, semper mihi auxilium Dei erit necessarium?* atque hæc Pelagij ad Deum colloquium subnectit. *Recede à me quia mundus sum: non habeo te necessarium, dedisti enim mihi semel arbitrij libertatem vt faciam quod voluero. Quid rursum te ingeris, vt nihil possim facere, nisi tu in me tua dona compleueris.* Sed certè cum Pelagius gratiæ solum per Christum auxilium solummodo negauerit idque solum à Concilio Mileuitano fateri compelleretur subdoleque admiserit auxilij gratiæ nomine gratiam creationis, & naturæ debitam intelligens, concursum Dei naturæ debitum non negauit, sed cum æquam ad bonum, & ad malum, atque ad indifferentia opera completam potestatem arbitrij crederet ex eo, quod ad bonum auxilium Dei & gratiæ per Christum Catholici Patres necessitatem admitterent, ad opera etiam indifferentia auxilium simile necessario ab ipsis admittendum irrisoriè, & argumento ab absurdo contendebat. & sane ab explicatione hac erroris Pelagiani, & Semipelagiani, vel eo Doctores Catholici abstinere debent: quod illas definitiones Conciliorum Mileuitani, Arausicani, & Pontificum de necessitate grætiæ per Christum præuenientis nostra opera ad salutem, & iustificationem conducentia, prorsus euacuantur: cum ea explicatione admissa de necessitate concursus diuini ad illa possent intelligi. Secundo: quia, si id negasset Pelagius ab Augustino, Prospero, Hilario, & aliis qui eum, eiusque reliquias Massilienses sunt insectati notatum esset, & repulsum: quod præstitum non est. Tertio: quia æque contra ipsos auxiliantis Dei per concursum necessitas ad actus prauos definiretur, nisi erroneè dicas, id omissum, quia Deus ad illos non concurrere à Conciliis putaretur. Tertio idem Lessius ibidem ait Massilienses errasse, quod immediatum fidei supernaturalis meritum operibus naturalibus tribuebant, quod Theologi præfati negant: sed certe de eo Massilienses, ne curarunt quidem, cum quamvis ansulam, & initium ex parte prædestinandi, & saluandi apponi Deo vellent, vt acceptio personarum in gratia elargienda & his præ aliis prædestinandis in Deo vitaretur; ad quod remotissima quævis dispositio, ac meritum satis ipsis foret. Secundo: euacuantur hac explicatione præfatæ definitiones de gratiæ necessitate, ad fidei salutis, & prædestinationis initium. Vndecunque enim ex viribus naturæ etsi remotissimè ex nobis & natura inchoetur salutis & prædestinationis initium ex nobis ac non ex Dei gratia est, vt supra dicedamus. Quarto alij aiunt Massilienses gratiam internam omnem, etsi arbitrio naturalem, & debitam negasse, secus Theologos præfatos; sed id, ne Pelagius quidem, vt proximè vidimus, nedum Massilienses negarunt. Immo si Massilienses (vt hi arbitrantur) Cassianus fuit internam Dei inspirationem expresse admittit 12. de instit. renunciant. c. 16. citato, quod de naturali, vt minimum inspiratione, intelligi ab his Doctoribus debet, vt intra Massilienses tenere & numerare Cassianum aliquo iure possint, sed quo in eisdem præfatos Theologos debeant recensere. Secundo definitiones memoratas de necessitate gratiæ Dei per Christum ad fidei prædestinationis, & salutis initium euacuant: cum non nisi erroneè cogitationes omnimode naturales gratiam Dei per Christum recognoscere nequeant. Quinto aiunt Massilienses de merito condigno solum initij iustificationis fuisse locutos, de congruo vero Theologos præfatos. Discussum hoc fuit q. 2. cert. 1. ex quibus omnibus patet quanto fidei commodo noster Vasquez docuerit multaque accurata ex Patribus eruditione monstrauerit nullum bonum vndiq; & absolute opus morale absque auxilio gratiæ per Christum efficaci creato arbitrio posse.

CERTAMEN III.

De infallibilitate gratiæ largiendæ scienti quod in se est; eiusque proloquij certo & Catholico sensu, atque in eum nostrorum Molinæ, & Cardinalis Toleti assertio, & vindicatio.

1. HOc ad integram proloquij eius veritatem tuendam examinandum: etsi enim ex viribus naturæ opera gratiæ, saltem initialis, ad fidem iustitiam, perseuerantiam, & prædestinationem morales dispositiones, seu merita congrua esse admittantur, an infallibili, certaque lege eam essent à Deo obtentura sub lite maneret: cum meritis etiam condignis præmiandis, nedum congruis Deus natura, & essentia sua non teneatur, sed solum ex promissione, si in gratia nimirum condigne mereat decesserit. Infallibilitatem hanc gratiæ consequendæ siue initialis, siue vlterioris, pro cuiusque sententia relata examine 1. docent vterque Guillermus Parisiens. & Alexandorus numero 3. Conradus iunior Cano num. 4. Vvigerius num. 5. Argentina, Iauellus, & Nauarrete numero 6. Zumel, & Henricus num. 7. Gabriel num. 8. Adam God. Nicolaus de Orbellis, & Driedo numero 10 Richard. Tapper Michaël Medina, & Vega num. 11. Lessius num. 11. Tametsi Nauarrete, & Driedo, *pie id solum credendum docent*, quod absolutam infallibilitatem excludunt, sicuti & Zumel asserens id non esse ex lege vniuersali & infallibili. & Gabriel de lege ordinaria non absoluta. Hos autem omnes quoad hanc infallibilitatem, siue absolutam siue de lege ordinaria pro bene operantibus ex arbitrij viribus, siue statuta, siue ex Dei bonitate coniectanda plus in hac sententia, quam Massilienses docuisse certum mihi est. Neque enim infallibilitas hæc ab ipsis aliisue asserta legitur, aut notatur, adhuc ab iis, qui scrupulatim eorum doctrinam notarunt: neque id ipsorum intererat, solum enim ex parte prædestinatorum apponi, offerrique Deo occasionem, dispositionem & ansulam, vt eos præ reprobis, qui eam non offerebant, siue acceptione personarum ad fidem, & iustificationem eligeret ac prædestinaret, non autem exactiam, occasionem, & dispositionem, vt quicunque illam offerenti, gratia fides, &c. adeo, de lege adhuc ordinaria, eligerentur, sed Deo quosdam ex eis, relictis aliis, eligere integrum prorsus foret. Fateor tamen contra infallibilitatem hanc nihil hactenus ab Ecclesia esse definitum.

2. Cæterum infallibilitas hæc consequutionis gratiæ auxiliantis, & initij prædestinationis ex operibus honestis moralibus ex facultate solius naturæ citis iuxta præfatorum Theologorum sententiam, siue vlterioris gratiæ, si illam necessario auxilium gratiæ præueniens requirant: nullo fundamento: immo contra valida fundamenta affirmari, & sine fundamento ex scriptura asseri, aliqui ex nuper citatis, atque ex aliis relatis certe, merito obseruarunt, idque pie credendum proinde duxerunt: nullus enim scripturæ locus pro ea infallibilitate gratiæ siue primæ, operibus ex facultate sola naturæ factis cum specie adhuc probabilitatis adducetur: sed neque pro infallibilitate gratiæ vlterioris ob eiusmodi opera ex gratiæ præuenientis auxilio exhibita. Nullibi enim auxilium gratiæ, & iustificatio subsequens, aut perseurantia eiusmodi operibus, immo, nec longe perfectioribus supernaturalibus promittitur, non solum instantaneè, & per tempus breue, sed diuturne etiam & per longum tempus exhibitis. Alioqui frustra, & illusoriè ab Apostolo diceretur omnibus ad Philipp. 1. *Cum metu, & tremore vestram salutem operamini.* Cum veterani, & studiosissimi

studiosissimi virtutum milites frustra timerent: plures præsertim, qui eo perfectionis peruenerunt, & cum eis tentationum de grauibus congressum Dæmones timeant: etsi enim verum sit regularite,& relatione secluſa,vtrum odio an amore dignus sit neminem scire, ex vitæ tamen longæ accurato perfectionis studio, & exercitio constante, & in dies crescente affectuum & inclinationum inordinatarum, mussitante quidem, subiectione, aliisque multis etsi non euidenter ac certo physice, prudenti tamen & morali certitudine quandoque de suo statu gratiæ, ac in Deum studioso ac diuturno obsequio iudicare affirmatiuè plures poterunt: vt vix physicè, & ne vix quidem moraliter de opposito dubitandi locus eis remaneat: iis siquidem indiciis, & fundamentis aliis sæpè, præsertim confessionis & spiritus Sanctorum virorum Patres de eorum statu gratiæ, vitæ, ac perfectionis sanctimonia prudentissimam, ac minimè dubium moraliter cum obiectiuè tum subiectiuè iudicium efformant: quod proinde pluribus multò in seipsis experimento deprehensis indiciis de seipsis perfectissimi illi virtutis veterani poterunt efformare; si tamen diuturno vigutum exercitio etiam ex gratia, ita in se deprehenso vlteriora gratiæ auxilia lege aliqua, vel ex promissione, vel arbitrario à Deo statuta, vel ex Dei bonitate morali aliqua certitudine deducta debeantur; ecquid timoris, nedum tremoris, ad quem omnes serio Apostolus hortatur cordate in eis de salutis amissione,perseuerantiæ defectu & damnatione esse in illis potest. Confirmatur pluribus Ecclesiasticis, & fide dignis historiis.Ex quibus constat plures diu Sanctos, atq; in virtutis,& perfectionis omnis studio versatissimos, & præstantissimos viros auxiliis, quibus perseuerarent, de facto destitutos fuisse damnatos: quare de eo omnes etiam Sanctissimos, non timidos solum sed tremulos esse debere merito Apostolus sua illa generali adhortatione testatur; cuius veritati infallibilitas auxiliantis gratiæ ex diuturno virtutis exercitio contradiceret. Confirmatur id ipsum. Secundo: quia infallibilitatis eius fundamentum ex scriptura, ad quod eius assertores recurrunt, est illud: *vult omnes homines saluos fieri*: ex hoc vero, non hæc, sed alia longe diuersa infallibilitas assistentiæ gratiæ Dei bene operantibus deducitur: quam mox in Theologici illius proloquij sensu vero & Catholico statim subiiciendo, aperiemus. Denique ex bonitate Dei pie adhuc eam infallibilitatem certo credere, immò nec prudenter,maiori probabilitate,quam oppositum possums coniectari: cum ea Deum ad ipsius exercitium non ita sui,vel physicè,vel moraliter impotem rapiat, vt non illud, sicuti & iustitiæ, & attributorum reliquorum erga creaturas exercitium diuino arbitrio,etiam addito salutis omnium desiderio ardenti, integrum prorsus non sit: vt patet in plurium finali impœnitentia, & non paucorum, vt diximus diu multumque Sanctorum finali, quo vitam claudunt peccato.

3. Si ergò,nec bene operantibus ex facultate naturę sola (quod fieri vt diximus nequit)nec bene diu etiam operantibus ex Dei gratia debetur lege vlla gratia vlterior auxilians,ac subinde neque infallibiliter obueniet citius, quã deficiet,ecquis proloquij illius:*facienti quod in se est Deus non denegat gratiam*:quod axioma Theologicum esse initio quæst.supposuimus,verus legitimus & Catholicus sensus erit:Omnes siquidem videmur excluisse.sed certe vnus adhuc non verus,& Theologicus solum, sed, & dogmaticus sensus eius proloquij,&à reliquis præter hactenus impugnatos scholasticos,etsi non ab eorum aliquot explicatus,sed attactus,& suppositus reliquus est.Dico igitur tandem:sensus verus,Theologicus & dogmaticus eius axiomatis est:nullum adultum rationis vsum habentem auxilio gratiæ sufficienti ad bene operandum destitui:quare,& facienti quod penes ipsum est gratiam Dei minime abesse quæ vt absolute possit eius potentiam absolutam in actu etiam primo complens necessario præcedit. Axioma illud hunc sensum capere, & de se patet, & amplius ex subiicienda mox obiectione vnica à ratione clarebit. Probatur eius sensus veritas & germanitas primo à cæterorum sensum præmissa exclusione & falsitate demonstrata:ast nullus alius eius axiomatis sensus verus est esseve potest:ergo hic admitti vt germanus eius sensus debet,ni axioma ipsũ reiiciatur.Probatur 2. quia, vt axioma istud à Scholasticis ex scriptura proberur recurritur, vt dixi,demum ad illud: *Vult omnes homines saluos fieri,& ad agnitionem veritatis venire*. Inde autem minimè infertur bene antea acto operantibus naturæ viribus,imò neq;ex gratiæ auxilio,vlteriora auxilia Deum largiturum,sed nemini auxiliis gratiæ suæ defuturum vt bene operentur ad salutem ac demum suis operibus consequantur.Ex desiderio enim salutis serio solum infertur legitimè mediorum sufficientium,vt illam assequantur appositio. Obsicies tamen:proloquium illud esse de facientibus,quod in se est,sensu vero præfato etiã ad non facientibus,quod in se est extendi,nec esse de facientibus speciale:nam gratia Dei præueniri vt bene operari absolutè,& complete possint, non operantibus etiam conuenit per nos. Respondeo eo etiam tendere proloquij illius sensum : nempe neminem sui mali vsus causam in Deum,ex parte sua necessariis ad rectum vsum & salutem deficiat,sui posse specie vlla probabilitatis querule refundere,sed in seipsum solum,&,quod quantum in se est non faciat. Siquidem sufficiente gratia anticipatò à Deo præuenti per id,quod in ipsis deinceps est,abutuntur, qua alij faciendo quod in se est vtuntur bene:quasi proloquio illo ex sacris dogmatibus æquiualenter contra prauos reprobos de Dei bonitate,& beneficẽtia,imò,& in ipsos inuida malignitate,querulos Theologia clamet: *facite, quod in vobis est,& Dei gratiam,qua benigne, beneficeque præuenti estis*,nec dispicitis, illi cooperantes, vt potestis, cognoscetis. Ex quibus, & doctrina scholæ nostræ Thomisticæ Iesuanæ de efficacia auxiliorum extrinsecus à futuritione consensus nostri conditionata speciale aliquid pro prædestinatis eo proloquio dicetur: quod in gratia Dei abutentes reprobos non eadat, etsi æque inde eorum abusus reprehendatur.Nimirum gratiam efficacẽ,quia efficax est, bene vtentibus prædestinatis datam,qua ratione in ratione gratię,& beneficij est gratia maior ab ipsorũ bono vsu absoluto aliquo modo pendere,eiusq; efficaciæ,& maioris gratiæ defectum pendere sensu eod. à reproborum prauo vsu absoluto:quatenus futuritio conditionata consensus, à qua auxilij prædestinati efficacia desumitur obiectiua dependentia à consensu absoluto libero prædestinati,etiã cum auxilium absolute collatũ à Deo est, dependet;sicuti & efficaciæ negatio ex conditionata negatione consensus desumpta à libera absoluta negatione ead. consensus dependet simili dependentia obiectiua: qua materiam auxilij prædestinationi aptam prædestinatus, ineptam vero reprobus apponit, omni ad vtrum,vel alterum à Deo donandum merito,& inductione secluſa,vt hoc,& priori tomo de Deo vno non semel explicuimus.

4. Et hunc sane proloquij illius sensum legitimum & vnicum esse (etsi non adeo explicite) vel attigerunt, vel supposuerunt DD.alij ab impugnatis omnes:quia reliquos omnes sensus aliorum impugnarunt,& ex necessitate gratiæ prœuenientis ad bene simpliciter & absolute quoviscq; gradu conducenter ad salutem operandum videtur certo deduci.Nostri vero DD.in primis propinquius,clariusq;insinuarunt:& quamvis memorati aliquot gratiam Dei auxiliantem ad virtutum moralium opera exercenda necessariam,non reputent, & probabilem etiam aliquorum externorum sensum quo tamen meritum omnium eorũ operum ad gratiam recipiendam excluditur, existiment. Ast hunc à nobis explicatum in communibus scholæ nostræ principiis,& ex sententia propria admittunt. De duobus tantum Doctoribus nostris,Molina scilicet,& Card.Tolet. an proloquium illud de operibus ex facultate naturæ ex propria sententia intellexerint quæstionẽ esse nõnulli voluerunt:& Card.Toleto quęstioni occasionem dedere verba illa ex commentario ipsius in ep.ad Rom.c.8.annot.31. vers.fin.*quamvis aliquam causam esse affirmemus ex parte hominis,propter quam hos Deus ad fidem,& gratiam vocare voluerit,non autem illos, non propterea tollĩ rationem gratiæ*:ob quæ de duobus à nonnullis accusare Tolet.Primum:quod gratiã Dei ob pure naturalia opera bona dari à Deo cum Massilienſib.admittat,Secundum:quod rationi ex Paulo, Patribusque, & Conciliis contra Massilienses præcipuè contradicat, censeatq; rationem meriti congrui ex nobis absque Dei gratia Deo exhibiti, quod verbis illis,*propter quam* asseruit, rationi gratiæ ob illud præstitæ non obesse vt Andreas de Vega supra asseruit, qui propterea apud Theologos male audit, maleque censuris accipitur, verum oppositio prima verbis ipsis Toleti aduersatur: nihil enim ibi ex propria sententia absolute asserit, sed solum hypothesim ponit, vt de alio ex eius suppositione iudicium absolutum ferat: alt

enim *quamvis affirmemus* : quæ potius probant ab ipso ex propria sententia de oppositio præmisse quod solum in ea hypothesi ponit, absolute negari, nec alium sensum, quam faciendi quod in se est gratiæ necessario ipsum, bona quævis opera præuenturæ cooperando ab ipso admitti. Secundum vero absque fundamento ipsi imponitur : cum solum in hypothesi illa *aliquam causam* gratiæ qualem qualem scilicet ponat. & pure materialem vt physica manus protectio ad pecuniam dantis : in qua nec impetrationis nec meriti vllius ratio ad donandam pecuniam attendatur : & tamen, quia donari in eius manum pecunia nequit, quin eam recepturus extendat, porrigatque verum est dari ei ab alio pecuniam quoniam manum porrigit, quod est subiectum statim à Toleto exemplum : quare illud *propter* non causam motiuam, adhuc congruè, vt Vega aiebat, sed hanc pure materialem denotat : ac proinde in huius causa & crimine Toletus non est, cum assignatam à se, adeò diuersam operum ex viribus naturę causalitatem ad gratiam, quamvis admitteretur, rationi gratiæ non aduersaturam, longè diuersum ac verosimile sit.

5. Molinam etiam nostrum Semipelagiani erroris insimulauerunt primo Thomistæ, ex eo, quod prædeterminationes physicas Dei præuias ad rectè operandum valide rejecerit. Eorum tamen impugnationes debiles sunt, & quæ, cum à nostro Lessio de gratia efficaci c. 10. tum à nobis tom. 1. de Deo vno contro. 2. de scient. & 3. de decreto concurrendi ampliorem etiam, quam mereantur solutionem receperunt : verum ex specialibus quæ Molina idem scripsit in concordia ad qu. 14. art. 13. d. 10. 11. & 14. arreptis nostri Vasquez contra Theologos aliquot antiquos certam. 2. confutatos argumentis, Zumel citatis supra locis, præsertim tom. 1. opusc. sect. 2. à conclus. 4. ad 7. à pag. 290. & solut argumentor. & tom. 3. à pag. 167. circa conclusionem 11 & sequentibus illum ad præsens aptius accusat : sed quibus antiquos plures, ac seipsum, iuxtà suprà eius doctrinam memoratam, accusare citius posset : cum apertius eorum omnium doctrina, & inexcusabilius Massilianismum sonet. Molinæ vero effata, etsi minus penetrantibus oculis, maligniśque & inuidis auribus adsonare eiusmodi errori videantur, ipsum verò sinceris, & attentis oculis legentibus constans eius vbique mens, & contra Semipelagianismum sensus apparebit ; probatur ex eius epistola anno 1594. in nostro Collegio Salmantino ad seruata, ad Patrem Antonium de Padilla Scholasticum ibi Professorem nostrum de eius hac in re mente dubitantem : ex qua occultatus testis Herize noster d. 27. capite secundo, hæc ad verbum transcripsit. *Digo que nobusque V. R. prauio facere nos totum, quod in nobis est, & subsequi gratiam præuenientem : que esso es doctrina de Pelagianos, ò Semipelagianos ? y noso colige talde mis obras, ni demis papeles, ni respuetas, antes todo lo contrario.* Ex quibus constat ipsum omnem præcedentiam operum nostrorum præuiè ad Dei gratiam præuenientem omnem constanter negasse, ac proinde, tam remotam, quam proximam, tam meritiuam, quàm dispositiuam, siue positiue siue negatiue, & solum per impedimenti, & indignitatis peccatorum, in quæ incideremus, ni bene operaremur, atque vteremur arbitrio. Quo posito verba ipsius quæ æquiuocatione aliorum magis patent recitanda sunt, vt appareat an sensum, quem eorum author professus est legitime capiant : disputatione 10. citat. hæc habet. *Quoties ex nostris viribus naturalibus conamur facere, quod in nobis est, præsto nobis esse auxilia gratiæ, ea vt oportet ad salutem efficamus* : Inferiusculc. *Sicut Deus præsto est per concursum generalem libero arbitrio vt naturaliter velit, aut nolit, prout placuerit : ita præsto est illi per auxilium gratiæ sufficiens, vt quoties ex suis viribus naturalibus aggredi voluerit opus aliquod ex iis, quæ ad iustificationem spectant, illud exequatur prout ad salutem oportet* : in conantibus ad fidem, & pœnitentiam exemplum subiungit : simile habet d. 11. & d. 14. numero 5. longe à med. *Christus nobis promeruit auxilia non solum, quæ conantibus nobis ex nostris naturalibus efficere, quod in nobis est, præsto essent ac præuenirent, vt sic illo eodem conatu eliceremus dispositionem supernaturalem ad gratiam ; sed etiam quibus sæpe excitaremur omnino* : & d. 9. §. *Patet tertio*, ait : *licet Deus non vocet ad fidem propter merita aliqua eius, qui vocatur, immo sæpe eos etiam misericorditer vocet, qui pertinaciter obsistunt : nihilominus magis indignus, vt supernaturaliter adiuuetur & vocetur is est, qui sinistra intentione quam qui paratus obedire veriti ad audiendum accedit.* Hæc sane speciem præcedentiæ operum, & conatuum nostrorum ex naturalibus, propriisque viribus respectu gratiæ, & vocationis supernaturalis, vel maxime, apud nostrum Molinam præferunt.

6. Et ea quidem specie Lessius noster Doctissimus cum primis Molinæ discipulus citato capite 10. decretus præcedentiam eam à Molina cum antiquis Scholasticis admissam fatetur ; neque aliter, quam illos, excusandum putat : quod scilicet ante accuratum Massilienses erroris examen, & confutationem à nostro Vasquez, cum contra Massilienses, tum contra præfatos Scholasticos illi omnes bona fide, & per inaduertentiam scripserint : cui & magnus Magister meus Daza concessit manuscripto de prædestinatione d. citata, § 2. Ruiz etiam noster d. 21. citata sectione 6. à numero 19. ad 27. iuxta suam doctrinam de negativa dispositione per amotionem impedimenti, & indignitatis peccatorum, quam peccantes, maléque vtentes arbitrij viribus gratiæ supernaturali exhibendæ à Deo, ab ipsisque recipiendæ suis peccatis apponerent, à seque bene operantes, atque naturali facultate arbitrij vtentes in bonum, remouent, à Semipelagianismo vindicat Molinam : cui explicationi postremum Molinæ testimonium locum facere videtur, non incongruum. Verum neque eo seruato eum errorem omniño vitari contra eundem Ruiz obiicimus certamine secundo, à numero 9. neque eum sensum mentis suæ explicatione proximè recitata Molina sibi imputari patietur : cum præcedentiam omnem nostrorum operum è sola arbitrij facultate respectu gratiæ semper, & vbivis scriptorum suorum rectam, negatamque testetur Herize eiusmodi explicationem præ oculis habens citato loco aliter Molinæ testimonia interpretatur : vt, scilicet, cum quem ex puris naturalibus actum naturalem fidei, vel pœnitentiæ, ni gratia Dei præueniretur, gratia ipsius supernaturali Deus præueniat, vt supernaturalis, atque vt ad iustitiam, & salutem oportet euadat. Hoc videntur sonare testimonia duo prima ex d. 10 & 14. recitata. Addit autem ipse secuti, & Ruiz prome, id totum ob opera ita ex viribus naturæ, vel præstita, vel fore præuisa, ni Dei gratia præueniretur ex meritis Iesu Christi, ob quæ gratia sic conantibus promissa est, in Molinæ sensu euenire, quin conatus illi nostri naturales aliquid ad Deum mouendum conferant de suo. Recursus hic communis vtrique fuit à nobis diffectus cent. 2. n. 12. Quod autem speciale Herize aiebat facile rejicitur. Cum enim Molin. citatis testimoniis nullus actus fidei, aut pœnitentiæ pure naturalis, ac sine gratia Dei se ingerentes ex parte actus primi, vt supernaturalis aliquo saltem modo, & vt oportet ad salutem euadat, absolute sit futurus, aut præuideri à Deo potest, vt se ad efficientiā ipsius facultate arbitrij præueniendo, & cooperando gratia sua ingerat : quod si gratiam adiunctam actui mere naturali, quem absolute ex parte nostri supponit, modum aliquem realiter modaliter diuersum cum volūtate creata adiungere dicas, iam gratiam, eiusque effectum in sensu Molinæ subsequi opera ex facultate sola arbitrij (quo velis ex impugnatis modo) fateris necesse est, atque expressæ ipsius declarationis contradices.

7. Ea ergo explicatio mentis suæ cum recitatis eius testimoniis, aduersum quid sonantibus, recte facilimèque cohæret in sensu vnico vero, & Theologico, quem iuxta ipsius nostręque Thomisticæ Iesuanæ Scholæ doctrinam dedimus : quod, scilicet, nullum opus absolute honestum, & simpliciter bonum, absque gratia Dei per Christum de se indifferente, nec ad vnum determinate fieri posse, ac proinde, neque à Deo conatus arbitrij nostri naturalis in bonum in statu vllo, siue absoluto, siue conditionato posse videri. Visis autem subinde conatibus absolute gratiam Dei ad ipsos absolute apponendis pro posteriori adiungi non posse, cum adiuncta absolute pro priori ad ipsorum elicientiā supponatur : solumq; ex scientia simplicis intelligentię pręuisis conatibus ex gratia sufficiente possibilib. Deum se gratia sufficiente adiungere posse arbitrij nostri naturali facultati vt absolute possimus : prouisis autē conditionate sub hypothesi gratiæ suæ sumus, vt absolute, & de facto bonos eos conatus habeamus illa ipsa gratia

gratia se Deum adiungere: & hanc esse Molinæ nostri, mentem cum ex eius principiis de concordia, tum ex meritis in re præsente suæ declaratione præmissa, tum denique ex testimoniis ipsis, quæ reputantur à nonnullis aduersa, constat aperte. Primum ex d.10. etenim solum docet præsto nobis conantibus ex parte nostra Dei auxilia adesse vt operemur ad salutem oportune, seu quod idem est conemur: quibus præfatus sensus non solum aduersus non est, sed facile continetur, & eximitur. Præsertim adiuncto testimonio, secundo disputationis eiusdem, quod primi illius explicatio à Molina subiungitur: scilicet, eodem modo Deum nos præuenire gratia sua ad bonam moraliter, & honestam operationem efficiendam, atque ad physicas quasvis operationes volentes physice operari voluntate concurrendi, qua suam nobis ex parte actus primi antecedenter ad absolutam operationem, quam ex nobis solum physicè absolutè producere nequimus, ex parte actus primi adiungit voluntati nostræ, vt pro libito ipsa vtentes physicè absolutè operemur, sed vero, quid aliud testimonio 3. ex d.14. (vbi hanc gratiæ auxiliationem meritis Christi iure attribuit) contineri videatur, ex eo, quod dicat, semper præsto Dei gratiam nobis conantibus in bonum adesse, non autem qua semper, sed *sæpe* solum *excitemur omnino*: quibus quandoque ad conatus nostros bonos Dei gratia excitare nos ac præueniri negasse videtur, ac proinde admittere absque gratia Dei excitante, & præueniente posse nos conatus absolutos in bonum habere atque ad gratiam supernaturalem disponi.

8. Aduerte Molinam duplex gratiæ supernaturalis genus, ad duplicis etiam generis actus supernaturales cum Arriminensi admisisse (quæ fusius postea Vasquez noster citatis locis ex prima parte, & 1. 2. ex instituto explicuit, constituit atque multa eruditione, & profunditate fundauit, vt nos tamen primo de ente supernaturali, clarius adhuc, ex eius mente, & eruditione fundauimus) nempe gratiæ, & operum supernaturalium, aliorum quidem supernaturalium quoad modum solum, cuiusmodi, & actus virtutum moralium, & gratia Dei ad ipsos prærequisita est; aliorum verò etiam, quoad substantiam supernaturalium vt actus fidei, spei, & charitatis perfectæ, & auxilia gratiæ ad eos prærequisita. Ait ergo conatus nostros in bonum bonos moraliter, ex gratia Dei supernaturali, quoad modum necessario; iuxta eius doctrinam, & mentis suæ explicationem præfatam oriundos, nonnunquam ad gratiam: secundum substantiam supernaturalem ad supernaturales actus secundum substantiam, disponere, ac proinde, & eis gratiam hanc supernaturalem ab arbitrio nostro præueniri, tamet, sicut gratia omnis suos, ita & supernaturalis hæc suos actus præueniat nostramque ad ipsos excitet voluntatem: Sed tamen cum ex eorum conatuum præuentione, & dispositione gratia secundum substantiam supernaturalis ad suos supernaturales actus confertur, tametsi respectu illorum excitans, & præueniens absolute sit; ast respectu arbitrij absolutè non omninò excitans, & præueniens est cum ad illam adeo conatibus illis, ex gratia alia etiam ortis, obtinendam prius excitata præuentaque fuerit, atque inuigilauerit. Cum autem nullis honestis conatibus nostris præcedentibus gratia illa supernaturalis quoad substantiam, ad fidem verbi gratia, nobis à Deo (vt sæpe è Christi meritis euenit) donatur: tunc quidem arbitrium nostrum absolutè, & omnino, nec solum respectu actus fidei, à Dei gratia præuenitur, & excitatur: & hæc genuina Molinæ nostri mens est, atque germana interpretatio: vt autem videas quanto nostrorum consensu sensus hic axiomatis receptus sit, lege nostros Valentiam 1.2. quæst.4. punct.2. circa finem, quæst.6.punct.4. tit. *gratiam non cadere sub merito*, §. *Porro* & seq. 2. 2. d.1.punct.1. argum.5. & solut. punct.4. ad 2. obiect. Belarm.6. de grat. & lib.arbitr.c.6.ad 3 obiect. consone addicta lib.2 c.8. ad 3. argum. Vasquez citatis locis, post quem omnes. Soar. 1. p.lib.2. de causa prædestinationis c.6.maxime c.7.9.& 18. lib.3. de auxil.c.2. fusius lib. de grat. locis fere supra citatis, Meratius, & Alarcon. de Prædest. Arrubal. 1.p.d.75. Herize supra, Granados infra citandus, Fasol. 1.p.quæst.23 art.5.num.2.& 3.commentarij. Arriaga tom.1.d.37.sect.1.à §. *dicendum*. Ioannes Præpositus 1.p.quæst.23.art.8. dub.3. num.30. §. *Dico opera naturalia ipsius prædestinati*, ac deinceps, atque vno verbo reliqui; tametsi, vt dixi, qui opera virtutum moralium gratia Dei auxiliante non indigere putant, isthac illa antiquorum aliquot impugnatorum sensum defendi etiam posse, non multo operæ pretio contendant.

QVÆSTIO IV.

Possitne dari operibus ex Dei gratia ortis causa meritoria prædestinationis propriæ?

DIximus hactenus de causa meritiua, aut moraliter dispositiua prædestinationis ex operibus ipsius prædestinati pure naturalibus, eamq; dari nullatenus posse definiuimus: vnde verò ita exploratum est similibus operibus alterius à prædestinato, & alienis prædestinationis eius causam meritiuam, aut dispositiuam dari non posse, vt quæst. indignum à scholasticis meritò iudicetur. Id enim operum puræ naturę insufficientiam vtrique quæstioni ad meritum ac dispositionem ad gratiam supernaturalem habet communem. De operibus vero ex gratia Dei ortis (de quibus est quæstio præsens) an causæ meritoriæ prædestinationis esse possint? duplex disputatio est valde diuersa: an operibus propriis prædestinati causa meritoria dari possit? an saltem alienis? atque ex diuersis principiis dirimenda. De prima ergo agemus quæstione præsente, de alienis verò meritis q.5.

CERTAMEN I.

Opera, ex gratia etiam Dei facta, prædestinationis propriæ causa meritoria esse nullatenus possunt.

1. PRobatur in primis conclusio argumento Pattum (tantæ legitimatis & energiæ, vt à nemine Theologorum in dubium vocetur) ex 1.ad Ephes. *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem vt essemus sancti*, & ad Rom.8. *vocauit nos vocatione suæ sancta vt essemus sancti*. Vnde Hieron.ad Ephes.1. August. de corrept. & grat.c.9. & 1.de prædest.c.18.fine de dono perseuerant c.13. & 14. ac epist.17 & 10.item, q.2. ad Simplician. atque alij Patres frequentissimè inferunt: *ergo non, quia futuri eramus sancti*. Similem illationem fecerunt Concil. Arausican. 1. Can.28.Arausic.2.Can.2.ex 1.ad Timot.iuxta ipsorum & aliorum Patrum lectionem. *Misericordiam consecutus sum, vt sim fidelis*. Ex quo sic intulere: *ergo non, qui futurus eram fidelis*. Vnde ad rem nostram illatione accomodata arguo sic. Deus prædestinauit, elegit, vocatque prædestinatos, vt fideliter piè, sanctéque ex gratia sua viuant, eisque vitæ suæ meritis æternam salutem, atque æternam vitam consequantur, vt fidei dogma est: ergo non prædestinauit elegit vocatve eos, quia fideliter, pie sanctéque erant ipsi victuri siquid Patrum, & Conciliorum valet illatio: vndecunque fidelis illa, pia, & sancta vita à prædestinatis habeatur. Postremum hoc addidi, ne quispiam putet consequentiam hanc Conciliorum, & Patrum contra Pelagiana, ac Semipelagiana merita pure naturalia, quæ ea illatione confutabant, solummodo tenere, non autem contra merita ex Dei gratia profecta: etenim consequentia hæc, non ratione materiæ, sed formæ tenet: vt enim sapienter animaduertit S.Thom. 3.part. quæst.2. artic.11.& quæst.29.de verit.articulo 6. particula *vt* causam finalem denotat;

denotat; particula vero *quia* causam designat efficientem, ad quam intentionali sua motione, & efficacitate meritoria causa spectat, & quæ absque absoluta sui existentia causare nequit, vt cunctis Philosophis, & Theologis est notum: cum autem causa finalis, ac proprie finaliter mouens affectum erga ipsam, *vt sit*, debeat ad effectum suæ existentiæ ad quem, *vt sit*, mouet, neque absolutè esse, neque vt absolute existens voluntati proponi ad effectum illum desiderij, vt absolute sit, excitandum (ecquis enim desideret, vt aliquid sit, quod absolute est, & esse iam anteacto prænouit) immo vero positiue nondum existens proponi voluntati debet, vt ad absolutè existentiæ suæ affectum, & desiderium finaliter moueat: cum autem, vt meritoriè, & actiuè intentionaliter moueat fidelis sua, & sancta vita, vt particula illa *quia* denotatur, absolutè existens supponi, ac prænosci debeat, nihilque absolute existens, ac non existens esse, ac proponi simul sine contradictione possit, implicat plane aliquid (quidquid illud sit) causare, ac mouere finaliter voluntatem vt in se absolute sit, ac simul eandem meritoriè seu actiue intentionaliter mouere, quia est: quare ratione formæ nec solum materiæ argumentum Patrum & Conciliorum, ac subinde & hoc nostrum intentum concludit: imò ni eo vis consequentię Concilior. & Patrum deducatur vt mouere finaliter, & vt sit, ac simul meritoriè & *quia est* idem ipsum ob deprehensam repugnantiam nequeat nullam aliunde rationem materiæ de qua agebant vim eorum consequentia haberet, vt patebit cuivis.

2. Probatur vlterius argumento eorundem Patrum petito ex eiusdem Pauli verbis ad Rom. 9. *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, vt secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei*, (nimirum Rebecæ Genes. 25. num. 23.) *quia maior* (Esaü reproborum figura) *seruiet minori* (Iacobo prædestinatorum typo) *sicut scriptum est* (Malach. 1.) *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, Vbi, etsi, quæ in lege veteri fiebant, non autem ex fide, & gratia per Christum opera à merito prædestinationis, & electionis ad salutem, fidemque, & iustitiam Paulus excludat: ac proinde eo testimonio Patres contra Pelagianos, ac Semipelagianos vtantur, sunt autem duo in eo testimonio, quæ omne meritum etiam ex gratia prædestinati ad suam prædestinationem excludunt, Primum *cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali*, quibus omne meritum vniuersim ad electionem Iacobi præ Esaü in huius dominium, & dilectionem Dei erga ipsum specialem, demeritumque omne Esaü ad destinationem seruituti, & Dei odium (quo nomine eius, & præscitorum quos præfigurabat reprobatio significata iuxta Apostolum est, sicut nomine electionis, & dilectionis Dei erga Iacob, figulatorum in illo sanctorum prædestinatio) à Paulo secluditur. Cum autem negato genere de aliquo species eius negatione ipsa generis omnes negentur, recte ex eis locis Spiritus Sanctus per Apostolum merita legis, & naturæ, ac non ex fide, & gratia Christi præcedere prædestinationi negat, atque ex eo loco Patres, & Concilia Pelagianos, ac semipelagianos, qui merita naturæ prædestinationi, vel in totum, vel ex parte prætendebant obtruncarunt; sed tamen cum merita etiam ex gratia Christi sub genere illo meriti ad prædestinationem vniuersim negato, altera species sit, & contineatur: æque, si prædestinationi Sanctorum prætendantur eis locis à Paulo memoratis, & explicatis, eiusque testimonio retundentur. Secundum in eius testimonij parenthesi illa continetur: *vt secundum electionem propositum Dei* (id est prædestinatio diuina iuxta interpretes Patres & Theologos omnes) *maneret*: in ea vero rationem independentiæ omnimodæ prædestinationis à merito quouis, & vndecunque habito Apostolus dedit: quia nimirum Dei prædestinatio ad salutem ex mera Dei electione gratuita, & misericordi vnius præ alio, quem non prædestinat, omnino est: id quod toto deinceps capite probat.

3. Primo ex illo Dei ad Moysen Exod. 33. n. 19. *Miserebor, cuius miserebor: & misericordiam præstabo, cuius misereor: igitur* (infert Paulus) *non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei*: cum tamen voluntas Dei remuneratoria, ac meritis nostris excitata *currentis* & *volentis* esse agnoscatur, ab eodem 2. ad Timoth. 4. n. 7. *Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui: ideo reposita est mihi corona iustitiæ*. Proinde scelerata, & impœnitentiam suam in Dei non prædestinantis, sed reprobantis voluntatem his verbis propositæ, *quæritur*? de nobis Deus, *voluntati enim eius quis resistit*? reprobi videantur posse refundere. Huic ingenuæ obiectioni, quoad illationem reproborum in terminis non respondet Paulus: quia præsentis sui instituti non erat, sed à capite, & radice eam retundit, quantum satis præsenti suo instituto erat, vt fere, ac bene noster Cornelius à lapide: sic enim Paulus statim *ô homo* Græca lectio *atqui homo* cuius emphasis: *& tu cum homo sis*: quis es qui respondeas Deo? ac si Hispane diceret: *y tu, siendo vos hombre os poneys a dimes, y diretes con Dios cerca de lo que el quiere, y con su infinita sabiduria y bondad dispone*? Ita Gregor. 9. Moral. c. 8. *Respondere Deo non posse conuincitur, qui homo nominatur: qui per hoc, quod de humo sumptus est, iudicia superna dissentire dignus non est*. Huc igitur ratione, quod contra Dei voluntatem non opponendum aliquid ab homunculis sit, nec de ea fratio à Deo vndecunque quærenda generatim, & à capite satisfacit, vt ad institutum de electione, & prædestinatione sat erat: idque luti, & figuli Sapient. 15. num. 8. Isai. 45. num. 9. & Ierem. 18. n. 6 adducto exemplo fecit. *Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: quid me fecisti sic? Aut non habet potestatem figulus ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam*? *quod si Deus volens ostendere*, &c. vbi de pro arbitrij Dei æquitate, & ratione in eligendis, ac prædestinandis ex eadem hominum massa (cuius absolutus, & premusque Dominus est, multo magis, quam luti figulus Dominus sit) aliquibus aliis relictis, & permissue indurantis, reprobatisque à fide iustitia, & salute, respondere in terminis vt aiunt voluisse satis ostendit, cum exemplo luti, mere passiuè se habentis respectu figuli, istique de ipso formatiuè in hoc vel illud vasis genus voluntatis vtantur: vt inde nihil amplius prædestinatos, & electos ad sum prædestinationem agere ostendat, quam si inanime, & mere passiuum quid respectu ipsos eligentis, & prædestinationis suæ forent: quare eam totam Dei misericordi gratuitæque voluntati esse tribuendam (quod solum presentis instituti sui erat) alia ratione intermissa de praevsu gratiæ Dei, reprobis etiam datæ, & aliunde, & aliunde in terminis eorum obiectioni satisfaceret; vt alibi ex eo stituto & ad speciale id institutum satisfacit. Dixi fere esse Cornelij à lapide interpretationem: quia ipse non tam de prædestinatione, & reprobatione ex præuoluntatis diuinæ affectiue præparantis salutem, & permissue damnationem; sed glorificandi, vel damnandi bene vel male absolute meritos intelligit, vt concludit, *sed ego genuinam*.

4. Verum germaniorem sensum nostrum non de effectibus electionis, ac prædestinationis à Deo vnius præ alio, sed de electione, & prædestinatione nuda fuerunt illa, *cum nondum nati*, &c. Cuius rationem parentheti illa (*vt secundum electionem*, &c.) Paulus istam interfunt enim, & textus de dilectione, seu electione, & institu ta ratio de proposito, seu prædestinatione: ac inuenere Patres, & Scholastici de eis hunc textum intelligunt, contra Pelagianos, & Semipelagianos eo tempore vtuntur nec alio Corneli vti possent: siquidem ad vocationem ad fidem, & iustitiam populi gentium præ Iudaico ex operibus gratiæ quidem suæ, ac semper ad præmium, ac pœnam æternam opera Deus expectat, vt conferre de velit, vt iam expendemus: quare in neutro secundum Dei electionem, sed secundum opera propositum Dei maneret contra Pauli sententiam; neque absolute antequidquam boni egissent, aut mali, vt Iacobi electionis, & dilectione diuina, atque Esaü odio, & reprobationi exemplum adducta Apostolus & contendit, & ostendit. Ratione vero Pauli sic argumentor. Prædestinatio vnius propositum Dei, siue ad fidem, siue ad iustitiam, siue ad gloriam vnius præ alio esse, manereque semper debet secundum meram Dei electionem, ac puræ misericordiæ diuinæ exercitium, & gratuitam voluntatem: atqui si ex operibus prædestinati vndecunque, etiam ex Dei habitis propositum, & prædestinatio vnius præ alio Deo haberetur, neque esset, nec maneret secundum meram Dei electionem & pure misericordem, & gratuitam Dei electionem

Dei voluntatem: ergo non est ex operibus prædestinati etiam ex gratia profectis. Maior est textus ipse parenthesis illius confirmata à Paulo ex textu Exodi, ac rursus illius verbis, & illatione Pauli. *Igitur non est volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei*: ac rursus exemplo luti, & figuli, qui ex potestate, & dominio, quod in lutum habet mero, & puro absque vlla differentia, aut motiuo oblato ex parte massæ (omnino substantiæ, qualitatis & conditionis ciusd.) vt præ alia massæ parte in vas contumeliæ relictæ eligatur in vas honoris: inde enim ostendit Paulus ex sola suprema suæ in rationales omnes creaturas potestatis iure, & dominio absque vlla qualitatis, aut conditionis ex parte massæ hominum totius siue originali, siue actualibus infectæ, vel etiam puræ, siue in puris naturalibus oblatæ, (si ita offerretur) Deum ex misericordi, & pure gratuita voluntate posse de facto eligi eius partem in vas honoris, & misericordiæ quod ipsum est illam prædestinare & eligere) alia parte pro suo mero arbitrio in vas contumeliæ, iræ, & indignationis relicta.

5. Minor vero Syllogismi proximi probatur facile. Primo: quia quod ex pura misericordia, & mero dominio, gratuitaque voluntate Dei fit, nullum aliud motiuum habet, quam sui vsum dominij, & miseriæ alienæ subleuationem, & beneficentiæ gratuitæ, & liberalis exercitium erga illum, circa quem exercetur, ex parte huius appositum. Atqui si electio, & prædestinatio propter opera, & merita electi, & prædestinati etiam vndecunque profecta foret, aliud motiuum ex parte prædestinati haberent: ergo non esset prædestinatio, & electio purè misericors & gratuita ac liberalis, sed remuneratoria, quæ gratuitæ, ac liberali contradicit: vnde & illa Patrum contra Semipelagianos consequentia, *Ergo iam gratia non esset gratia*, & vrgentius teneret: siquidem illi non quidem meritum absolute tale, vt contraria præsenti nostræ opinio, sed ansulam quandam, & occasionem tenuissimam à prædestinato oblatam Deo ad electionem, & prædestinationem contendebant, Dices hanc ansulam cum ex puræ naturæ viribus Deo offerretur, nihil gratiæ ex parte Dei supponere: ac proinde consequentiam tenere: *ergo iam gratia non est gratia*: ast in casu quæstionis præsentis supponi esse ex gratia, & auxilio, ac prædestinatione Dei, nec solis naturæ viribus in vno genere profecta merita, & opera illa, quæ prædestinationem, & auxilia Dei causant in genere alio: ac proinde gratiam, prædestinationem, auxiliumque Dei, vt operum causam, & radicem absolute supponere, quam sua causalitate nequeunt proinde destruere: quare non valere consequentiam illam in suppositio quæstionis præsentis, quod ex Dei gratia, & prædestinatione ea opera eliciantur. Cæterum suppositum quæstionis non est de operibus ortis ex gratuita pure misericordi, ac liberali prædestinatione, & auxilio, seu auxiliante gratia Dei, qua gratia, & gratuitum donum formaliter est: sic enim supponeretur contradictorium ad quæstionem: nempe, & voluntatem prædestinatiuam, & auxilium posse esse gratuita simul, & liberaliter habita, ac simul remuneratoria, & onerosa: quod quæstioni subditur, & principium continet alterutro modo decidendi quæstionem pro eius principij possibilitate, vel repugnantia statuta.

6. Aliud solum supposuimus ad quæstionem, in quo alij repugnantiam recognoscunt, alij possibilitatem: nempe, causalitatem mutuam in diuerso genere, siue proximam, siue remotam, ac insuper merita de quibus disputamus non esse ex naturæ viribus sed ex supernaturali auxilio Dei, non autem ex gratuito & liberali Dei dono, & voluntate profecta respectu prædestinati, & electi operaturi vt ex quæstionis titulo, & explicatione patet. Hoc autem supposito atque aliunde ex Pauli testimonio, atque fidei dogmate, quod electio prædestinatio, & auxilium indebitum naturæ, & supernaturale gratuita, mereque liberaliter, ac misericorditer respectu prædestinati habita, concessaque à Deo sint, recte arguitur ratione gratuiti, & liberalis, ac pure misericordis electionis & prædestinationis, ac subinde gratiæ respectu prædestinati, quæ in eo auxilio inuenitur, meritis prædestinati ex ea electione, & auxilio profectis non potuisse prædestinationem, auxiliumque à Deo obtineri, quin quæstionis suppositum destruatur. Iam quod respondetur argumento ex repugnantia affectus, & doni liberalis, ac simul remuneratorij, & onerosi ad rem non est. Si enim repugnat eidem affectui, & electioni diuinæ (vt vere repugnat) remuneratoriam meriti, ac solum liberalem & gratuitam simul esse: cum pure liberalem fuisse gratuitamque, ac misericordem ex scriptura habeamus, eam ex meritis prædestinati, etiam ex supernaturali auxilio ortis, esse non posse euidens est, vt contendimus: quod adhuc esse in radice ex gratia vnde merita illa prouenirent (implicatione demonstrata omissa) satis non esset, vt electio, & prædestinatio in se absolute gratuita, liberalis pureque misericors diceretur, sed cum addito *in radice* in se autem onerosa, & remuneratoria, vt voluntati Dei dandi gloriam executiuè ob merita iustorum ex auxilio gratiæ profecta euenit, in se scilicet onerosam absolute: remuneratoriamque solum esse, ac tantummodo liberalem, & gratuitam in radice, & hic quidem radix principiumque gratuitum reperimus in voluntate dandi gratiæ auxilia quæ absolute, & merita præmianda & voluntatem Dei executiuè præmiatiuam præcedit: in casu vero nostro minimè.

7. Etenim prædestinatio, & electio, ex qua auxilia supernaturalia ortum habent, tanquam ex partiali, & essentialiter requisito motiuo ob merita absoluta adeo concipienda, habendaque est, nec nisi ob illa potest à Deo concipi, & haberi, atque in se absolute esse. Vnde in nullo signo possunt absolute auxilia supernaturalia, & merita inde orta præcedere, in quo remuneratoria absolutè electio, & prædestinatio non sit: quare radicem, principiumve aliquod ad ipsam, etiam in alio genere causæ gratuitum, pureque liberale ratione meritorum ab auxilio supernaturali prouenientium ex parte Dei, nullatenus potest supponi: vt ad voluntatem Dei executiuè præmiatiuam supponitur in gratuita, meréq; liberali voluntate Dei auxiliorum dispositiua, & collatiua, quæ absolute in se posita, & auxilia, & mera, & præmij illorum executiuam voluntatem antecedit: quæ obinde gratuita, seu gratiosa in radice voluntatis illius, dispositiuæ, & collatiuæ auxiliorum dici merito queat. Vnde constat distinctionē illam ad gloriam, siue prædestinationis propriè dictę ab Oxamo, Gabr. & Cather. tentatam, & assertam, in prædestinationem, siue electionem ad gloriam prædestinatorū præ aliis non prædestinatis, seu præscitis ante absoluta merita ex supernaturali Dei auxilio, vel post illa de propria Dei prædestinatione, quæ de facto fuit, implicatoriam, quoad secundum membrum distinctionis esse. Cum omnis prædestinatio, vt bona opera essent, pure liberalis, gratuita & misericors fuerit ex scriptura, & Patribus. Ac denique quia prædestinatio à voluntate conferendi auxilium ad meritum de facto ex illo habendum, & coniunctum cum finis assecutione inchoatur: cum sit in illa *præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunq; liberantur*: nec possit meritis inde ortis obtineri: quia principium meriti, quouis gradu tale, nequeat sub meritum cadere, vt sæpe alias ostendimus contra 3. de Incarn. d. 3. q. 3. cert. 1. n. 3. & contra 6. d. 1. q. 4. maxime cert. 7. quare neque hic sit longius repetendum. Hæc autem quæ posuimus omnia æque merita per modum pretij & solutionis, & ordine intentionis Scholastico, atque executa, & absoluta impugnant: quocunque enim modo merita explicentur, si Deum ad prædestinationem, & auxiliorum electionem, & collationem meritorie moueant iam gratia non foret gratia, neque electio, prædestinatio, & illorum collatio misericors, & gratuita: ac insuper consequentiæ illæ Patrum & Conciliorum non tenerent: & hæc sint in præsentiarum satis. Propterea conclusio hæc, de facto loquendo, omnium Theologorum est cum S. Th. 1. p. q. 23. a. 5. & 1. 2. q. 114. art. 5. quos sequuntur Vasq. 1. p. d. 91. c. 6. Soar. 2. de causa prædest. c. 20. Valent. 1. 2. q. 114. a. 5. d. 4. vbi Zumel. de eriā 4 Arrubal. 1. p. d. 76. c. 2. Herize d. 28. c. 2. n. 8. Granados tr 7. d. vlt. Ioan. Præpos. 1. p. q 23. a. 8. dub. 4. Fasol. ad eand. q. art. 5. n. 2. & 3. Commentarij, & hi quidem omnes conclusionem negatiuam de possibili etiam tuentur: quia principium meriti sub meritum cadere posse repetant impossibile; si tamen Soar. excipias 2. de causa prædestinationis cit. c. 20. cit & 3. p. tom. 1. d 10. sect. 4. distinctione illa sua ordinum intentionis, & executionis principium meriti ordine executionis posse sub meritum ordine intentionis venire docens, & Granados loc. cit. qui eandem conclusionem de possibili tuetur.

CERTAMEN II.

Quidnam ad prædestinationem propriam opera ex ipsa, & gratia Dei profecta conferant demum?

1. SEd enim, quamvis meritorie, nec causa, nec vllo modo gratiæ, & prædestinationis suæ principium operibus ex gratia profectis prædestinatus possit apponere, lis adhuc inter scholæ nostræ Doctores, qui gratiæ efficaciam extrinsecus à consensus nostri futuritione solummodo admittunt est: an sensu, & ratione alia operibus illis, quibus gratiæ efficacia, ac proinde gratia propria prædestinationis, & prædestinatorum completur causa prædestinationis suæ, aut conditio, sine qua non dici possit? in ea quippe sententia, si prædestinatus gratiæ Dei, vt potestate antecedente potest, non cooperaretur, nec gratia efficax illa foret, nec eius electio prædestinatio. Video hanc inter nostros litem totam de nomine esse, nec semel à nobis eius decidendæ tom. 1. de Deo vno, & secundo hoc iacta esse principia; sed tamen quia Dominicanæ Thomisticæ Recentioris scholæ Doctores ex hac difficultate in nostris principiis, variisque nostrorum ad eam expediendam loquendi modis elatis vocibus condamant, nos vtique à nobis contra Apostoli, seu potius Augustini, & Patrum ex ea sententia ad rem prædestinationis iam dogmaticam, accommodationem, discerni. Quæstionem hanc de nomine rigidissime examinare, atque loquendi propriores, aptioresque modos aliis, qui æquiuoce arguendi, & contra nos inclamandi locum præfatis Thomistis facere possent reiectis, statuere, ac definire laboris ad rem præsentem vtilis, nec leuis operæ pretij fore iudicaui. Tametsi non à Deo profusa, atque ab aliis disputatur, contentione versandam quæstionem existimem: quorum replicata argumenta, & instantiolas proinde omittam, eorum loquendi modos, & sententias summatim solummodo recensens, vt post modum pro prioribus vocibus rem ipsam nostris omnibus Doctoribus communem tradamus.

2. Duo autem apud eos omnes firma, & statuta præmittenda sunt. Alterum in sensu composito, vt aiunt, prædestinationis, & collationis gratiæ efficacis ex scientia conditionata futuri recti vsus, & consensus nostri gratiæ cooperanti, potestate consequenti, non posse non bonum illum vsum, & consensum gratiæ Dei non esse; & tamen potestate antecedente posse, quia futuritio conditionata, ex qua scientia conditionata, qua illius auxilij efficacis electio prædestinatiua dirigitur, & prædestinatio ipsa completur, obiectiua dependentiæ à bono vsu gratiæ illius, & consensu nostro absoluto purificata conditione, & gratia absolute posita, pendet, vt primo sit, & præesserit, vt docuimus contra minus in nostræ scholæ principiis instructos recentiores contro. 6. de prouidentia & hac 7. de prædestin. eorum sophismatibus disiectis. Hinc autem euidens sit nostro bono vsu gratiæ, & cooperatione pendere, quod gratia, quæ prædestinatione nobis confertur, propriéque prædestinatiua, seu prædestinationis est, talis sit, atque ex prædestinatione, seu speciali erga prædestinatos prouidentia, non autem ex communiori erga reliquos etiam non prædestinatos, prouidentia proueniat: etenim efficacia gratiæ eam ad prædestinationē nec solum ad communem de omnium (loquimur de adultis) salute pertinere facit: atqui hæc, vt vidimus à bono nostro vsu gratiæ, consensu & cooperatione absoluta pendet vt diximus: ergo & quoad gratiam propriam prædestinationis & prædestinatorum pertinet ab eisdem itidem pendet, id rectè probant nostri ex 2. Petri 1. *Satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem*, id est efficacem, & *electionem faciatis*: id est, faciatis prædestinatiuam, seu prædestinationem, quæ nihil aliud, quam electio vocationis, & gratiæ cum euentus, seu consensus certitudine, est; ità expresse Molina 1 p. q. 23. artic. 5. d. 1. n. 6. & 12. Vasquez d. 91. cit. c. 7. Arrubal. cit. disp. 77. Valent. citato art. 5. punct. 4. §. 8. versu *secundo sequitur*. Herice supra atque ex nostris reliqui, & scholæ nostræ Sectarij Ioan. à Bononia opusc. de prædestinatione parte 1. & 2. Bartholomæus Camerar. Dialog. Cathol. capite 4. §. 1. & cæteri, fuitque iam olim sententia Henrici quodlib. 4. quæst. 19.

3. Alterum apud eos omnes statum, firmumque præmittendum obseruauit aliis expressius, magisque ex professo Vasquez noster d. 92. c. 2. tametsi reliqui scholæ, & doctrinæ nostræ de auxiliorum efficacia sequaces, tum nostri, quam externi in eius explicatione, vel argumentorum aduersantium solutione, idem ipsum doceant: est autem præmittendum illud actus electionis liberæ Dei auxilij efficacis, seu habituri effectum, si donetur, ita præsupposito, & præcogniti, siue prædestinationis liberæ Dei eiusmodi scientia conditionata posteriori, nullum ex parte prædestinati, causam, aut conditionem vllam dari vllatenus posse: id quod probat bene Vasquez et Hieron. ad id Hierem. 10. *Scio Domine, quod non est in manu hominis via eius*, & August. 1 retract. c. 22. in potestate hominis esse vias suas in melius commutare; sed *potestate sibi data à Deo per gratiam*: iuxta id Ioan. 1. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*. Cuius vtique potestatis donatio nostræ potestati nullatenus subditur; sed est solius omnino potestatis, dominij, & libertatis diuinæ. Notatum autem velim præsentem difficultatem æque habere locum in prima gratia efficaci, ex qua effectuum prædestinationis continuata series, & contexta inchoatur, atque in vlterioribus gratiis efficacibus, quibus series tota illa contexitur, & terminatur; est vlteriores illæ gratiæ operum ex præcedentibus aliis efficacibus auxiliis merito congruo obtinentur, ac tenuiter ratione à Deo donentur: cum enim, vt auxilia propria prædestinationis, ac prædestinatiua sint, efficacia esse debeant: atque ob dependentiam, quam efficacia solum ab extrinseco consensu nostro libero à nostris Doctoribus admissa ab ipso consensu habet, præsens oritur difficultas, siue mere gratuito, & liberaliter à Deo gratia efficax donetur (vt de prima gratia prædestinatiua diximus) siue remuneratorie, & ex meritis, saltem congruis, operum ex anterioribus gratiæ auxiliis proiectorum, vt dari potest, idem præsenti quæstioni locum patet, an ob efficaciam auxilij necessariam, in quovis auxilio, vt prædestinatione eligatur à Deo, atque donetur, atque efficaciæ illius dependentiam à nobis & consensu prædestinati explicatam, prædestinatio tota, quatenus ad singula, & omnia auxilia efficacia extenditur à prædestinato, eiusque operibus aliquo modo pendeat: ac proinde hic suis operibus suæ prædestinationis, etsi non meritorie causa principium, aut conditio sit, dicique possit? quod noto contra Doctos scholasticos, qui dependentiam non meritoriam prædestinationis à prædestinato cum dependentia meritoria, de qua suprà confundantes, de primo solum auxilio efficaci prædestinatiuo notant esse præsentem quæstionem.

4. Vasquez vtrumque causalitatis genus, ac dependentiæ confundens d. 92. capite secundo citato negat nos prædestinationis nostræ, causam vt conditionem dici posse: quia, etsi vlteriora auxilia efficacia à primo prædestinatiuo operibus ex ipso ortis promereri possimus de congruo, ac proinde, & ipsa, ac prædestinatio, prout ad illa vlterius terminatur, nostræ potestatis sit, at vero, quod auxilium primum prædestinationis donetur, nostræ non subiacet potestati: respectu autem quorumcunque auxiliorum, quæ in nostra sint potestate, & prædestinationis quatenus ad ipsa extenditur, causam nos proprius, potiusque, quam conditionem dici debere censet, ex illo Augustini lib. 1. retract. capite 22. *quod in nostra potestate est nos sumus causa*. Cæterum, vt nuper notabam cum hæc difficultas ex dependentia efficaciæ auxilij necessariæ, vt auxilium proprium prædestinationis sit, ab arbitrio, & consensu nostro subdestinationis sit, ab arbitrio, & consensu nostro suborta omnino fuerit ac procedat, atque ea dependentia æqua in primi auxilij, atque in vlteriorum efficacia iæqua in primi auxilij, atque in vlteriorum efficacia iæqua in primi auxilij, atque in vlteriorum efficacia iueniatur, inutilis, atque extra rem præsentem prorsus ea

ea primi auxilij prædestinatiui à reliquis, & prædestinationis, quoad hæc extenditur, ab ea quatenus ad primum illud terminatur distinctio à nostro Vasquez assignata, atque ex confusione & coniunctione duplicis valde diuersæ dependentiæ auxiliorum propriæ prædestinatiuorum, & efficacium ab arbitrio, & consensu nostro meritiuæ vnius, ac non meritiuæ (de qua solum in præsenti) alterius omnino est profecta: quod autem ait eo modo, quo auxilium efficax, & proprio prædestinatium, & prædestinatio, quatenus ad illud terminatur à nostro arbitrio, eiusque libero consensu dependerit, atque in nostra fuerit potestate, eius causa proprie & absolute iuxta Sancti Augustini testimonium dici debeat, quibusdam ex nostræ Scholæ Doctoribus placet; aliis vero æquo amplius displicet: quia eiusmodi dependentia siue efficaciæ auxiliorum prædestinatiuorum, siue prædestinationis ipsius, quatenus extenditur ad ipsa vtrovis modo quisque loquatur, me quidem iudice, referat nihil.

5. Rigide ergo atque ad præsentem quæstionem seorsim Vasquez, Arrubal Valentia citatis locis, & communiter nostri Doctores, quos sequitur magnus meus Magister Didacus Daza d. citata §. 3. circa finem versu, *sed quamvis inter Authores* censent in potestate prædestinati esse non prædestinari, ac proinde negationis huius veram causam, (vel si malis conditionem) arbitrio suo prædestinatum in actu primo, & in sensu diuiso à sui prædestinatione esse posse: cum enim efficacia auxilij, siue qua eius à Deo prouiso prædestinatio esse nequit, ex consensu quia gratiæ solius operatione, nisi arbitrij cooperatio adiungatur, atque identice comitetur, esse non potest, vt diximus, dependeat, atque gratiæ præuenienti cooperari, vel secus libero arbitrio prædestinati, atque in eius subinde potestate sit: ac insuper ad negationem rei, quæ à duobus principiis essentialiter pendet, alterius defectus negationis rei illius sufficiens & adæquata causa sit: fit, vt negatio, seu defectus liberæ cooperationis gratiæ præuenienti consensum, qui essentialiter è cooperatione vtriusque pendet, sufficienter adæquate, & absolute: quare & efficacia gratiæ, quæ ab illo desumitur, remoueatur, ac subinde prædestinatio, quæ gratiæ solummodo efficacis præparatio est: ergo negatio prædestinationis suæ, siue, vt non prædestinetur, in prædestinati potestate absolutè est, vt idcirco Prosper ad 3. capitulum Gallorum dixerit: *Ideo non prædestinati, quia tales futuri ex voluntaria præuaricatione præsciti.* Non autem esse in nostra potestate prædestinari probant: quia, etsi efficaciæ gratiæ causa simus, non tamen sumus causa, vt gratia illa à nobis donetur: quid autem ratio hæc pro extrema hac parte negatiua absolutè (cui dissentimur) sententiæ huius præstet, cum nostras statuamus conclusiones apparebit.

6. Aureolus in 1. distinct. 40. & 41. articulis primis Exius de prædestinatione, centur. 3. numero 2. quos imitatur Molina loco citato, censent prædestinatum esse causam sine qua non prædestinationis ipsius, quoad totam potestatem, & effectus ipsius: quia consensus, & cooperatio nostra gratiæ præuenienti, provt libera, & à nobis, nec effectus gratiæ, nec diuinæ prædestinationis, quæ media solum gratia ipsum operatur, est: ac subinde, quod vtriusque causa, aut conditio sit, non est cur repugnet. Assumptum probatur: quia gratia præueniens liberum in operando adhuc partiale principium non est: quare consensus noster liber, qua liber, à nobis solum est, non à gratia: quod in doctrina nostri Soarij 2. de prædestinatione capite 20. numero 6. non parum roboris habet: ait quippe, consensum effectum auxilij gratiæ solummodo vt præuenientis esse: præuentio autem, & excitatio voluntatis ab auxilio gratiæ præcisè sumpta in genere causæ formalis tota tota est, per sui informationem, & formalem repræsentationem obiecti: quare vlterius alterius aliquid in genere causæ efficientis auxilio illi præuenienti erga consensum nostrum liberum concedendum est, vt cooperans arbitrio nostro in libero consensu ipso (quod in genere causæ formalis, & vt præueniens præcisè habere nequit) iuxta Patres & Theologos sit ac dicatur. Cæterum, cum ea præueniens gratia boni, & motiuorum, quæ voluntati formaliter repræsentat, ipsamque opposita cogitatione detentam, atque in aduersum in actu primo distractam, ad consensum alliciat, & actiue intentionaliter sollicitet ac moueat, atque illum ab ea de facto sua hac sollicitatione obtineat, vere consensus nostri vt à nostro libero arbitrio, causa etiam absolute est dicique debet: atque ea ratione ipsi arbitrio non præueniens formaliter solum gratia, sed in suo genere causæ actiuæ intentionalis gratia ad consensum, vt à nobis etiam, & liberum, cooperans indiuisim est: quare ex eo, quod gratiæ præuenientis effectus consensus liber non sit: male ab his Doctoribus probatur posse, & gratiam, & prædestinationem, vt ad ipsam terminatam, ac consensu illo libero, tanquam à causa, vel conditione pendere: tametsi aliunde earum conclusio verum habere possit, vt inferius dicemus.

7. Dico primo cum omnibus nostris Doctoribus, in nostra, & arbitrij potestate esse non prædestinari: quare, & in prædestinati potestate in actu primo considerari non prædestinari, in sensu tamen diuiso à prædestinatione. Probatum satis id est à nobis Doctoribus numero 3. sed est contra conclusionem non contemnenda difficultas, etsi ab eis intacta: quia difficultas illa ab aliis Recentioribus, & à nobis fusè quæstione 1. examinata, tunc temporis ex instituto non disputabatur: ex ibi ergo statutis: argno sic. In cumulo auxiliorum Dei Omnipotentia clauorum aliquod, & aliqua necessario clauduntur, quibus prædestinatus consentiet: ergo, etsi huic, cuius præparatione prædestinatus possit in actu primo non consentire, cum omnibus dissentire nequeat, poterit Deus etiam huic auxilio dissentientem, ac proinde ex vi præparationis auxilij huius non prædestinatum, per alterius pro suo solum libito præparatione prædestinare, vel præparatione cumuli totius auxiliorum: in primis obiectio hæc dat negationem cuiusvis prædestinationis in particulari, & per quodvis auxilium particulare impedire nostræ physicæ potestatis esse, atque arbitrij nostri facultati subesse: quod satis esset ad conclusionem de facto tuendam: illud de præparatione totius cumuli auxiliorum simul fors implicat: quia infinita syncathegorematice sunt, nec possunt à Deo tot produci simul quin restent plura. His autem missis, & solutione communi de necessitate consentiendi alicui vage, & impotentia renuendi omnibus coniunctim motali solum, quæ physicæ potestati dissentiendi non obsit, vt ea quæstione 1. referebamus, nec improbabamus: iuxta nostram solutionem ibidem datam dicito: Deum ita pro suo libito ex necessaria sua omnipotentia, & dominio cumuli auxiliorum, posse quemvis prædestinare, vt quovis, & omnibus auxiliis ab extrinseco solum consensu libero arbitrij creati efficacibus, consensus huius libertatem non excludat: immo vero ad efficaciam ipsam constituendam: quare, & efficaciæ singulorum, & omnium auxiliorum à libero arbitrio dependentiam concernit, atque ex parte materiæ auxiliorum proprie prædestinatiuorum, ad prædestinationem supponit. Quo ad varias formas obiectionum ex eo principio petendarum præsto adest occupatio, & præuenta solutio.

8. Dico secundo contra Doctores citatos numero 5. prædestinatio, nec solum negatio prædestinationis ex parte materiæ, & obiecti necessarij præparandi per prædestinationem in nostra potestate, & arbitrio libero prædestinati est. Hoc docuit Arrubal; & amplius addendum, & me iudice expresse continetur illa 2. Petri 1: *Satagite vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Quod eo solummodo intelligi potest, quatenus à libertate absolute nostri boni operis appositione; absoluta ad quam nos Petrus hortatur, futuritio eiusdem operis conditionata qua gratia illa efficax constituitur, & meteria subinde apta, & necessaria prædestinationis obiectiue pendet, ac proinde scientia etiam media, quæ electioni, seu prædestinationi defert certitudinem, atque euentus absoluti infallibilitatem: id ipsum docuit Damascenus Dialogo contra Manich. scribens. *Bona agere, & boni effici contendamus vt in eorum numero simus, quos Deus bonos fore præuidit, & ad vitam æternam præordinauit*: id est prædestinauit. Neque enim alium sensum, qui Massiliensium non fit, præter-

præter præfatum habere ea verba possunt. A ratione vero non video, qua consequentia esse in nostra potestate ratione materiæ necessariæ, circa quam, ac subinde in arbitrio prædestinati suam prædestinationem negari ab his possit, qui prædestinationis negationem in potestate nostra esse docuerunt. Nullo enim alio modo ex arbitrio, & potestate libera voluntatis, vt non prædestinemur, causæ esse possumus, nisi, quatenus ex libera potestate arbitrij non consentire, seu dissentire auxilio gratiæ possumus, redderegue illud non efficax, sed inefficax, ac proinde gratiam illam reddere ineptam prædestinationi, quæ essentia sua illius efficaciam, vt materiam, & obiectum per illam præparandum ex efficaciæ illius conditionata scientia, essentialiter supponit: atqui eadem illa potestate ad vtrumvis indifferente, consentire auxilio eidem potest, illudque reddere efficax, & materiam, seu obiectum aptum prædestinationi: ergo in eadem potestate nostra est ponere ex parte obiecti, & materiæ essentialis prædestinationi, prædestinationem eo tamen discrimine: quod nostro dissensu adæquate & necessario prædestinatio potest à nobis auferri: quia eo à nobis posito dissensuri prædestinatio libera minime Deo sit, posito vero consensu, ac subinde constante eius conditionata futuritione: & auxilij efficacia, quæ per eam completur, & constituitur, consensurum prædestinare, vel non prædestinare liberum integrumq; adhuc Deo est: quod non tollit, quod ex parte materiæ, & obiecti necessarij ad prædestinationem eius causa simus, sed solum quod adæquata totalis, & completa vndique causa simus prædestinationis.

9. Dico tertiò: Tota prædestinatio ex parte, non quidem meriti, aut motiui, sed materiæ necessariæ, & obiecti totius adæquate sumpti in prædestinati potestate est, ratione efficaciæ, seu complementi auxilij quod à libero nostro consensu desumitur: consentio in conclusione Aureolo Exio, & Molinæ citatis num. 6. non tamen in eius probatione quam ibidem reieci. Sed tamen Arrubali supra citato in conclusione & probatione etiam consentio libentissime, cum videam à magno meo Magistro Didaco Daza probari; quamvis nostro Soario & Herize videam displicere. Et quidem, quoad complementum, & constitutionem efficaciæ omnium auxiliorum prædestinatiuorum à primo ad vltimum probatum est probatione eadem, qua secundam conclusionem probauimus: cum, quoad dependentiam auxiliorum à nobis, quoad efficaciam, seu ratione efficaciæ eadem ratio sit de primo auxilio prædestinatiuo, ac de reliquis, siue intermediis, siue postremis, vt vidimus num. 3. quare tota difficultas est de gratia ipsa auxiliante entitatiuè sumpta, nec solum, quoad constitutionem, & completum efficaciæ suæ entitatiue enim, nec solum, qua efficax est, accepta, effectus prædestinationis est, & quæ de facto non nisi prædestinatione tribuatur prædestinato: entitatiue autem sumpta ab huius libertate dependere non potest, etsi quoad efficaciæ constitutionem, & complementum dependeat: sed quoad entitatem, nec solum, quoad efficaciam absolute à libertate prædestinati dependere facile probatur. Etenim non aliter entitas ipsa auxilij absolute, & de facto datur prædestinato, nisi ex prædestinatione (neque enim datur primo ex prouidentia communi erga eius salutem, & postea pro naturæ signo posteriori ex prædestinatione entitas auxilij; alioqui simul duplici causa totali & causalitate superflue, vt minimum, poneretur, atqui ex prædestinatione, ne secundum entitatem quidem poneretur, ponive posset, ni efficax esset: ergo eius, secundum entitatem etiam suam, absoluta existentia, & appositio, quæ sola est ab ipsius efficacia pendet. Atqui hæc pendet ab arbitrio libero prædestinati ad consensum: ergo, & auxilij absoluta appositio, & existentia, ac subinde prædestinatio secundum totum effectum gratiæ, adæquate, & secundum eius omnem partem sumptum, pendet ab arbitrio prædestinati. Hac probatione difficultas proposita, & quæ Soar. huic conclusioni infensum fecit, disparet, & leuioris armaturæ impugnationes Herize contra Arrubalem frigescunt.

10. Dico quarto & vltimo: prædestinatus etsi causa remota prædestinationis suæ per liberum gratiæ auxilianti consensum sit, & negationis prædestinationis si non prædestinaretur, sicut reprobi non prædestinati per liberum dissensum, aut omissionem consensus, quo, vel materiam, & obiectum necessarium remouent vel apponunt, nihilominus causa proxima prædestinationis, imò & absolute causa prædestinationis suæ, vel negationis prædestinationis, nec sunt nec absolute dici possunt. Quod causam absolute talem prædestinationis est omnium nostrorum Doctorum conclusio, quoad causam negationis prædestinationis non est ita ipsis communis. Immò vidi ab eorum plerisque absolutè, ac sine limitatione, & additamento aliquo asseri non prædestinatos negationis seu prædestinationis causam esse. Eadem vero vtriusque partis ratio est: quia prædestinatio immediate, & per se imò & absolute stat in electione mediorum efficacium, præ inefficacibus, ex scientia media efficaciæ eorum, qui eliguntur, & inefficaciæ aliorum, quæ proinde non eligitur, sed reijciuntur respectu prædestinati: negatio vero prædestinationis stat in negatione electionis mediorum efficacium, quæ respectu cuiusvis non prædestinati elici à Deo absolute possent: qui in sua potentia respectu cuiusvis creaturæ rationalis auxilia extrinsecus ab ipsius consensu conditionato efficacia habet, vt ostendimus n. 2. Quod autem hæc media efficacia Deus eligat prouidenque his non autem illis quibus æque posset à consensu libero rationalium creaturarum nullatenus pendet: ergo nec ab eis absolute pendet prædestinari vel non prædestinari. Probatur, & explicatur vis illationis huius: quia est absque mediorum aptitudine, & scientia horum per illa electio esse non possit, ac proinde mediorum aptitudo ad electionem omnem supponatur: ast, quod hæc præ illa æqualibus eligantur, media ipsa causa absolute non sunt, sed sola voluntas, & libertas eligentis, tametsi eorum aptitudo & conducentia ad finem intentum, vt materia, & obiectum aptum electioni, vel liberæ omissioni electionis supponatur, ergo nec eam mediorum aptitudinem apponens causa electionis, vel omissionis eligendi illa absolute erit.

11. Confirmatur vlterius quia repugnante immò non existente subiecto prædestinationis, vt supra ostendimus non posset à Deo prædestinari; & tamen, quia solum ei materia præsupposita, & subiectum *cui* prædestinationis, nec aliter ad electionem mediorum efficacium, & propriè prædestinatiuorum inducens, causa suæ prædestinationis, neque absolute est, nec dici absolute potest: ergo nec auxiliorum efficacia, etsi apta, & necessaria electioni ac prædestinationi auxilia, & obiecta prædestinationi positiuè posita constituat, causa prædestinationis, aut non prædestinationis absolute est, dicive potest. Ex quibus omnibus constat pro iure, reprobus, & prædestinatus discrimen suæ prædestinatione vnius ac non alterius esse absolute negentur; tametsi materiam aptam prædestinationi & negationi prædestinationis alter, vel alter, imò vterque pro sua libertate apponat: quod Paulus non solum verbis illis *quis est, qui te discernit* in simili, & æquiualenti, sed & exemplo figuli, & massæ luti præsuppositæ, è quo, libera potestate in adeo diuersos vsus effformatæ apertissime proposito, & illustrauit. Ne ergo deinceps Dominicani Thomistæ & recentiores ad raucitatem vsque frequens illud sibi suam Thomisticam nostram Iesuiticam scholam in scholasticis disputationibus inclament, *quis est, qui te discernit*, auditorumq; aures deinceps obtundant, sed fauchum suarumq; aurium damno consultius præcaueant: cum prædestinatiua discretione prædestinatam à non prædestinato se minime discernere perspicuum ex dictis fiat, tametsi executiue gratia de se indifferenti vtique ex eo cunque prouidentia, conferatur, alter consentiendo, alter vero dissentiendo se discernant: ac sic materia, & obiectum prædestinationis, ac non prædestinationi aptum obiectiue ab eorum libertate pendeat, & apponatur, quemadmodum futuritio conditionata consensus, aut negationis quæ efficaciam, aut inefficaciam auxilij constituit, & dispensè prioritate maioris vniuersalitatis præcedit, obiectiue, ac verificatiue ab eorum consensu, vel dissensu pendet.

QVÆSTIO V.

An Christi Domini opera ex Dei gratia profecta prædestinationis alterius causa esse possint, ac de facto sint?

DE Christi meritis, an prædestinationis aliorum causa esse possint? agendum hic restat, vt disputatio præsens de causa prædestinationis penè absoluatur: cum ex iis, quæ de eis statuantur facilis sit de aliorum meritis decisio. Ne vero quæstioni de nomine in vtrorumque meritorum erga aliorum prædestinationem causalitate locus supersit, aduerto (quod in anterioribus suppositum potius fuit quam explicatum: quia in eis nemo dubitauerat, neque distinctione, vt in hac nonnulli, præcauendum censuerat) quæstionem non esse; an alterius merita substantiæ Ipsius voluntatis seu volitionis diuinæ necessariæ, ac prorsus ab omni extrinseco (nedum libero & contingenti) independentis; causa esse possint? sed eius, vt ad obiecta, & effectus propios, prædestinationis libere fertur, siue id necessariæ Dei volitioni physicè realiter identificetur, solumque sit realiter intentionaliter defectibile, vt diximus siue extrinseci obiecti, effectus, vel actionis, connotatione compleatur; vel aliter iuxta alios modos constituendi liberæ Dei volitionis, & decreti libertatem. Quod autem liberam hanc volitionem præmij cuiusvis intuitu meritorum à Deo præstandi mereatur, quicunq; ita à Deo præstandū meretur euidens cuuctis est: cum non aliter in præmium, & propter merita dari à Deo illud possit, ni ad liberam volitionem, & decretum illud alicui conferendi meritis ipsius Dei moueatur: quocirca sanctus Thomas 3. p. q. 24. art. 4. Alex. q. 3. m. 5. 5. Bonauent. in 3. d. 11. art. 1. q. 3. Albert d. 10. art. 3. Richard. art. 4. quæstione vltima. Durandus quæstione illa 3 primo illo sensu Christum, etsi omnes effectus prædestinationis nostræ promeruerit, actum ipsum prædestinationis promeritum negant.

CERTAMEN I.

De merito Christi Domini, & in hominum atque Angelorum prædestinationem influxu, & causalitate, Doctorum sententiæ.

1. EXplicatione puncti difficultatis manifestum fit eo gradu, & extensione Christum Dominum meritis suis nostræ, & Angelicæ prædestinationis causam fuisse, quo effectuum eius fuerit causa: vt nimirum si omnes eius effectus meritis suis prædestinato, siue homini, siue Angelo à Deo obtinuerit, adæquatæ prædestinationis illius causa censendus sit. Sin autem non omnes eius effectus, sed aliquos tantum, partis prædestinationis respondentis illis tantum effectibus, quos prædestinato promeruit ipsique à Deo obtinuit, ac proinde prædestinationis eius inadæquatæ causa debeat solummodo reputari. Vnde constat veram quæstionis huius de causalitate meritorum Christi in hominum, vel Angelorum prædestinationem ex iis, vel maxime, pendere, quæ de merito Christi respectu Angelorum, & hominum exactè discussimus controu. 6. de Incarn. d. 21. q. 2. & sequentibus: quare ex ibi statutis principiis nostris sententiam in re præsente cert. 2. dicemus. In ea verò Capreolus in 3 d. 18. quæst. vn. art. 3. *Christoph. de Ortega de Deo Vno.* Tomus II. ad argument. Scoti contra 4. concl. Soncinas ibi concl. 3. Ferrara 4. contra gent. c. 55. Driedo de captiu. & redemptione gener. humani tract. 2. cap. 2. p. 3. art. 4 ad 1. obiect. & tract. 4. tract 2. p. 8. m. 3. Adamus in cap 1. ad Ephes. & vlt. verba ad Philipp. & ad Rom. 3 ad ea verba *vbi est gloria tua?* & in cap. 1 epist. 2. Petri, censent, nec fidei, nec aliarum dispositionum, ex Dei etiam gratia profectarum, formalem impij iustificationem præcedentium, quare nec prædestinationis, quoad eos effectus, & gratiæ auxilia adeos requisita, causam meritoriam Christum Dominum esse: quia, etsi Christi merita impium non iustificent formaliter; at quoad efficaciam applicita iustificantem & remissiuam peccatorum formaliter gratiam immediatè in horum sententia inducunt: quare pro nullo priori applicari nobis possunt, quin statim nobis, & remissionem peccatorum & formalem sanctificationem inducant: ac proinde pro nullo alio priori anteriori, & remotiori ad iustificationem (ad quod procul dubio fides, & dispositiones reliquæ ex gratia Dei auxiliante profectæ spectant) applicari nobis possunt. Eandem sententiam saris indicant Ruard. art. 6. §. *Iterum obijcitur*, & Franciscus Somnius 2. demonstrat. Euangel. tract. 1. c. 19. Eam vero sententiam absurditatis, & erroris in fide notat Vasquez 1. parte d. 94. cap. 1. & rom. 1. in 3. parte d. 77. & merito, vt cert. 2. concl. 1. videbimus.

2. Soarius noster tom. 1. in 3. p. d. 41 sect. 4. & fusius 1 p. 2. de prædest. c. 14. num. 12. & 21. (vbi nostri Vasquez impugnationibus pro virili contendit occurrere) specialiter discurrit. Quia etsi Christum ante Adæ lapsum, eiusque præuisionem secundum substantiam prædestinatus, atque absolutè merens præuisusque adeo in sententia fuerit tamen, cum non, nisi post præuisum Adæ peccatum, mortalis, & passibilis fuerit à Deo decretus, merita eius, vt morte consummata, & in singulari, vt his, qui sunt prædestinati præ aliis, & specialiter applicita non potuisse à Deo præuideri, sed in communi & vt fundata in morte Christi erga Deum, & homines omnes communi, & æquali censet. Vnde, etsi Christi meritis prædestinati debeant suam prædestinationem absolutè, & gratiam omnem, qua ipsorum gratia, & beneficium est, non autem comparatiuè, atque, vt est eorum præ aliis non prædestinatis in salutem destinatio, electio, atque ab eis non prædestinatis discretio: quia ex merito communi pro omnibus, mereri quidem potuit, vt prædestinati ita in salutem destinarentur, non autem vt alij, pro quibus æque, vt ita etiam destinarentur, promeritus est, non destinarentur, cuius potius oppositum meruit; tametsi hos præ aliis ob merita sua prædestinare, vel etiam omnes, vel nullos liberum Deo reliquerit: ac proinde non electio aliorum à prædestinatis Dei solum arbitrium, non autem Christi merita causam habuit habereve potuit. Confirmat exemplo testatoris mandantis hæredi, vt tot Virgines in matrimonium collocet: cuius voluntas, & etsi causa sit, vt electæ ab hærede dotem, & matrimonium obtineant, vt autem non electæ ab hærede ab eo beneficio excludantur, ac proinde, vt electæ præ aliis, seu reiectis ab eo aliis illæ fuerint, non quidem testatoris voluntas, quæ pro omnibus, æqua, & communis fuit in causa est, sed sola voluntas hæredis. Quoniam vero Vasquez d. citata hanc doctrinam confutauerat: quia Christus Dominus specialiter pro prædestinatis merita sua applicuisse, & orasse Discipulorum nomine designatis dicitur Ioan. 17. *Non pro mundo rogo, sed pro iis, quos dedisti mihi*: vnde, & prædestinatorum præ aliis ab speciali illa applicatione, & oratione Christi exclusis, prædestinatio etiam comparatiuè, &, vt electio præ aliis non prædestinatis est, videtur suaderi: ad ordinem suum intentionis, & electionis inter efficaces Dei voluntates primo Soarius recurrit. Aitque ordine intentionis, & salutem Prædestinatorum præ aliis, & suo ordine prius, & prius media fini illi propinquiora à Deo præ sua mera voluntate fuisse decreta: in cuius demum secreta, arcanaque consilia, non autem in humanam Christi voluntatem, vt principium, & radicem totum prædestinationis negotium reducendum est: Cum Apostolus ad Rom. 11. exclamet. *O altitudo diuitiarum Sapientiæ & Scientiæ Dei!* Quo posito specialis illa applicatio meritorum Christi, atque pro prædestinationis rario ordini executionis potuit solummodo inseruire, vt hi nihil nimirum præ aliis saluarentur; non

autem vt eligerentur, qui intentionis ordine electi efficaciter à Deo supponebantur: id quod non ex adeo difficili doctrina sua de ordine intentionis, & electionis inter voluntates efficaces finis, & mediorum contingentium, & liberorum, sed ex textu ipso potuisset apparentius suadere: dicitur enim. *Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi.* Scilicèt à te datis iam ante orationem hanc meam, quæ datos à te illos supponit electos. Denique: cum Vasque ipse (inquit) fateatur specialem illam applicationem meritorum Christi per orationem pro prædestinatis solum ex Dei inspiratione, & motione Spiritus Sancti ex intentione salutis ipsorum, atque medium vtique fuerit ad eorum salutem consequendam, ac subinde ad prædestinationem, huius effectus fuit: & cum orationem, & specialem applicationem meritorum Christi natura anteceserit, sub huius motionem, & causalitatem venire non potuit: quare, nec totam prædestinationem, &, quoad omnia media, & effectus suos, Christus promeruit. Mitto alia, quibus contra Vasquez contendit ad motionem illam, & inspirationem orationi Christi præuiam diuinam intentionem salutis prædestinatorum liberam sine connotato extrinseco assignabili, admitti contradictoriè in eius sententia ad eius libertatis constitutionem: alia item, quibus contra eundem contendit eam intentionem absolutè efficacem esse. His siquidem ipsis seipsum Soarius impugnat: siquidem vt controuersia 6. de prouidentia, & hac ipsa 7. de prædestinatione dixi, ex inefficaci finis cuiusvis, & in re hac salutis prædestinati, efficacia media, quibus de facto infallibiliter obtineatur, prouidere Deum posse Soarius ipse fatetur. Cæterum in multis his, quæ Soarius præ sui discursus facilitate, copia, & subtilitate, vt alias semper ad rem præsentem mouet, immota vellem non pauca.

3. Primum: Quod merita in communi solum ac non in particulari, ac singulari præuiderentur à Deo ante Adami peccatum: id enim rationi visionis intuitiuæ, cui in eius sententia ex parte obiecti præcisiuam esse repugnat, conuenire sine contradictione nequit; est autem diuina scientia cuiusvis obiecti intuitiua (ipso etiam fatente) essentia sua cognitio. Insuper cum re ipsa nihil Christus operatus fuerit nisi in peccati remedium, atque ab ipso reparationem, tanquam primarium finem, & incarnationis à Deo, & operum suorum à Christo intentum ad omnia eius opera, ac merita vniuersim sumpta peccatum præcessit, si ad eius merita redemptiua debuit, vt Soarius supponit, præcedere: ac proinde nihil meritorum Christi absolutè ante Adami lapsum præuideri: item quod ait visa merita Christi ante Adæ peccatum vt fundata in eximia eius erga Deum, & homines Charitate: Si intelligit de amore Christi erga Deum terminato præcisè, & qui amoris erga proximos deinceps oriundi fundamentum sit, & in quo hominum amor solum fundamentaliter videatur: cum necessarius Christi erga Deum amor omnino in eius sententia sit, meritorius non erit: quare, & electio prædestinatorum, vt dilectio etiam atque in illorum commodum ac beneficium tendens ex meritis Christi contra ipsum Soarium non erit. Si autem intelligat amorem, qui simul in Deum, & hominum redemptionem propter Deum: cum redemptionis amor in eius doctrina absolute lapsum hominem supponat, pro priori ad lapsum hominis, nec esse absolute potuit, nec à Deo præuideri, multóque minus actus alij meritorij, qui ex eo amore redemptionis hominum propter Deum suborti fuere: tum, quia liberè ab eo suborti, & qui in causa, quæ solum tunc videbatur, nempe in amore redemptionis videri certo absolute non poterant. Tertio ordo ille intentionis, & executionis efficacium Dei voluntatem erga libera Christi opera & meritoria mouendus hic non erat. Tum, quia cum eorum libertate, ac merito contradictoriè pugnat, vt sæpe maximè controu. 4. de volunt. d. 6. ostendimus & hac controu. 7. non semel. Tum quia in operibus ordine solum intentionis acceptis nullum meritum esse potest, sed solum ordine executionis, quo physicè, & executoriè à merente apponuntur: vnde contra Soarium fiet: vt prædestinatio adhuc, qua prædestinatis benefica, nec solum qua electio respectu aliorum præfectiua Christi meritis nullatenus debeatur: ad quod solum is ordo à Soario mouetur. Tum demum, quia in eo amore, ac meritis Christi ordine illo per Soarium præuisis potuit esse specialis applicatio pro prædestinatis præ non prædestinatis, si ordine executionis sit admittenda, vt sit illorum comparatiua electio. Nec potuit solum sed debuit: cum ordo intentionis debeat necessario, quoad obiecta, etsi non quoad statum, omnibus respondere ordini executionis. Exclamatio illa Christi pro arcanis Dei consiliis in negotio nostræ prædestinationis extra rem, & Pauli mentem inducitur, qui eam semper ex meritis Christi factam dogmaticè docet. Cum enim Christi merita siue specialiter pro aliquibus applicita, siue non applicita, Deum non determinent, nec cogant, vt illos prædestinet, etsi, quod satis, superque, & immense redundans meritorum pro prædestinatione aliorum est, non apponat, semper nobis ad arcana Dei Consilia venerabundus recursus debitus in negotio prædestinationis patet. Quartum, quod de oratione contra Vasquez obiecit æquo robore Soarium ipsum impugnat: quomodocunque enim pro omnibus hominibus absque speciali vlla oratione, aut applicatione pro prædestinatis fuerit Christus merens, ex gratiæ auxilio promeritus fuit, atque de facto ipsius merita; ac subinde ipsi data auxilia gratiæ prædestinatorum electionem ac prædestinationem, qua ipsis proficua fuere, quoad reliqua gratiæ dona à Deo obtinuerunt: ac proinde ab auxilio gratiæ Christo ad opera meritoria datis prædestinatio eorum inchoatur: quæ tamen, vtpote eius meritis præcedentia, Christus promereri non potuit: ergo nec prædestinationem adæquatam prædestinatorum, quod proficua quam promeritum esse fateris, si quid tua obiectio probat.

4. Testatoris exemplum, etsi probet aliquid gratia, & beneficij vlterioris virginibus eligendis earum designatione ab hærede præstandi reliquisse testatorem, qui tot virginibus dotem ex suis bonis legauit; non tamen probat electionis eius Virginum illarum, quæ aliis relictis ab hærede speciali in illas beneficio fit, causam non esse testatorem, cuius voluntate, & legato sublatis electio illarum præ aliis ad dotes illas non esset: immò neque ab eius hærede, qua tali; esse vlquam posset: quare & electionis illius causam esse voluntatem dotes pro re maritandis legantis Testatoris Soarius ipse merito fatetur, vt mox videbimus. Adde testatorem eo ipso, quod numerum eligendarum taxauit, nullusq; determinatè excluſit, cum eas in singulari eligendas hæredis permissa voluntati, ea taxatione ipsa numeri à se facta causalitas, vt reliquæ manerent excluſæ: quare, si res hæc exemplo hoc omnino esset aptanda, ac definienda Christum meritis suis electionis comparatiuæ prædestinatorum præ aliis causa, in sensu etiam, quo à Soario negatur, procul dubio foret; sed quoniam Christus voluntate, ac meritis suis omnium hominum in singulari salutem, & voluit, & meruit, exemplum ad rem non est, neque ab eo ad rem præsentem tenet contra Soarium illatio. Tenet autem aliter contra ipsum ab eo exemplo illatio alia. Si enim, vt ipse exemplo ipso illo contendit, aliquid beneficij, & gratiæ Virginibus ab hærede designatis ab ipso confertur, quod non manet à voluntate testatoris, sed à sola hæredis illas in particulari, & individuatim designantis: idque ipsum in prædestinatione libera Dei ob merita Christi esset admittendum, vt scilicet aliquid gratiæ à Deo illos eligente specialis, ac soli ipsi, nec meritis Christi debitæ in prædestinatos admittendum sit, sibi aperte contradicit: statuit enim merito & Catholicè totum, quod beneficij, & gratiæ diuina prædestinatione affertur prædestinatis, meritis Christi deberis ab ipsisque causari: cuius aperta ratio, & exempli disparitas est: quia Christi merita pro prædestinandis omnibus in singulari, & eorum omnium individuatim prædestinatione extiterunt, quin Christi meritis, & voluntate numerus prædestinandorum hominum taxatus Dei voluntati, solummodo singularibus intra eum numerum eligendis relictis, vt ita aliorum intra eum numerum omissio, (quorum scilicet electione numerus eligendorum è Christi meritis, & voluntate completus, nec prædestinatos caperet alios) prædestinatis locum fecisset, ac proinde in horum beneficium cederet: cum autem nec numerum prædestinandorum à Deo Christi voluntate, & meritis taxatus fuerit, nec singularis aliquis

aliquis eligendorum omissus, sed pro omnibus in singulari, & omni individuatim prædestinatione fuerint, quod non prædestinati excluſi à numero prædestinatorum ex libera Dei electione fuerint, nihil amplioris beneficij, gratiæque attulit, & contulit, prædestinatis, quam illis etiam in prædestinatorum numerum adscitis afferret. Ex quibus illud contra Soar. clarescit, Exemplum hoc, vt ab ipso expenditur, alteri sententiæ suæ parti aduersari, alteri vero ad quam ab ipso inducitur, minime posse facere.

5. Quod autem aiebat ex æquali, & communi pro omnibus merito Christi electionem comparatiuam prædestinatorum præ non prædestinatis non esse meriti Christi effectum, neque ipsi deberi De merito Christi, tam ordine intentionis, quam executionis, siue ante, siue post Adæ peccatum præuiso. eandem vim habet: quare vltra falsa, quæ in eis doctrinis, cum absolute, tum ad hominem deprehendimus, inutiliter, vt initio diximus, à Soario mouentur: eius vero argumenti debilitatem, & solutionem facilem satis indicauimus numero proximo, attigitque sufficienter Vasquez fusiusque Magister meus Daza citatis locis, ex quibus, clarius adhuc, illud reijciemus certamine secundo. Cæterum noster Alarcon non satis se ab illo expeditum censens d. de causa prædestinationis multis contendit Christum pro exclusione reproborum à prædestinatione, & auxiliis efficacibus speciatim merita sua applicuisse, atque Deum orasse. Primo ex datis verbis Ioan. 11. *Non pro mundo*, id est non pro prædestinatis, *rogo sed pro his quos dediſti mihi*, id est prædestinationis. Sed intento, & interpretationi textus contradicit, subditur enim. *Et nemo ex eis periit* (pro quibus vtique oro) *nisi filius perditionis*. Iudas nimirum, qui non prædestinatus, sed reprobus erat. Nomine ergo mundi non reprobi, nec nomine datorum à Patre pro quibus Christus orauit prædestinati intelliguntur; sed horum nomine Apostoli, & discipuli, qui Christum comitabantur, erantque ipsius fidem prædicatione propagaturi, atque ij omnes, qui eorum prædicationem, atque Apostolicum exercitium erant post modum suscepturi & imitaturi, siue prædestinati essent, siue non prædestinati, quin Pater aliquis doctusve, aut rigidus interpres orationem illam ad prædestinatos omnes extendat. Nec Alarcon ipse, nisi suæ doctrinæ oblitus ad eos omnes potuerit extendere, cum prædestinationis antiquorum Patrum non oratione; sed gratiarum actione causam Christum fuisse doceat. Probat secundo: quia honestissime, atque ex virtute iustitiæ vindicatiuæ in peccatorum vindictam negationem auxiliorum efficacium ad salutem, & prædestinationem à Deo petere, sicuti ex Dei Charitate, & zelo Prophetæ vt in scelestos mala depluant Deum orabant ipsique dira, infaustaque omnia imprecabantur: atque Abeli sanguis in Cain, & animæ Martyrum etiam beatæ in Tyranos verbis illis Apocal. 9. *vindica sanguinem nostrum*, clamabant pro supplicio, iuxta nostrorum Viegas Pereit, & Alcazar doctam interpretationem. Ac Petrus Christi virtute, & verbo suo Ananiæ, & Saphyræ mortem intulit, teste sancto Augustino de mirabilibus sacræ Scripturæ, Gregorio Magno 1. Regist. cap. 24. Chrysostom. ad eum locum Actor. Et mortem quidem impœnitentem auxiliorum efficacium ad pœnitentiam finalem denegationi coniunctam (quod ipsum est negationem prædestinationis virtute Christi imperare, atque impetrare, vt apud venerabilem Patrem Gaspar Sanchez ibi, & Salmeron tractatu 21. Patres aliquot obseruant, ex quibus Basilius est in proœm. his verbis. *Non dignus habitus à sancto Petro est Ananias, qui de agenda pœnitentia quidquam audiret: nec tantum spatij saltem naneisceretur, quo vel leuiter animo indoleret.* Si autem virtute meritorum Christi ea Petro fuit data potestas, vt ob Ecclesiæ commune bonum, ac ne alij Petro successoribus, ac in eis Spiritu Sancto mentirentur; quidni idem Christi voluntati, ac meritis ob eundem finem, atque ad iustitiam honestissime, vt diximus, exercendam in peccatores concedatur. Adde Christum Dominum vt aliarum virtutum, ita & huius exemplo nobis præire oportuisse: maxime cum ea non à Sanctissimis Prophetis solum, sed adeo etiam Patre, cuius perfectionis vitæ suæ exemplis, & adhortationibus, imitationem voluit nobis Christus intimare in denegatione auxiliorum efficacium finalium, & prædestinationis peccatoribus ob anteacta delicta, sæpissime, atque honestissime exerceri videret.

6. His autem omnibus à se non ignoratis, sed præ eorum debilitate suppressis ac per neglectum omissis vno verbo præcauit, taciteque, & anticipatè respondit Soarius supra eius virtutis exercitium, etiam in præsenti materia negationis auxiliorum finalium efficacium, & prædestinationis peccatoribus non prædestinatis ob peccata prius ab ipsis admissa, honestissimum quidem; at officium redemptoris & Mediatoris hominum non decere: cuius ipse memor semper aiebat proinde Ioannes 3. numero 17. *Non misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum*: cui & fini, & muneri negationem prædestinationis velle reprobis, ac meritis suis impetrare manifeste repugnet: quin imo Ioa. & Iacob. fulmina in Samaritanos quod ipsum diuersorio adhuc, recipere nollent virtute Christi imperare, atque adeo impetrare volentibus benigne corripuit, verbis illis, *Nescitis, cuius Spiritus sitis*: mei nempe, nunc in aduentu primo hominibus eorumque saluti omnino proficui; non Spiritus Æliæ in vindictam de peccatoribus propensi, vt Patres & interpretes omnes: & sane si Christi merita & sanguis pro vindicta peccatorum clamassent, quo pacto melius clamasset quam Abel iuxta Paulum ad Hebræ. 12. atque eius interpretes omnes. Petrum autem mortem Ananiæ, & Saphyræ impetrantem etiam denegationem auxilij efficacis à Deo voluisse, ac impetrasse, nec Patres recitati, nec vllus alius interpres docet: neque id, quod interius arcanum occultumque fidelibus erat, sed mors ipsa subita, quam videbant, atque, vt summum damnationis eorum à Deo præsumptio inde fidelibus facile suborta documento esse potuitne in oblatis Deo defraudarent, ac mentirentur: instat nihilominus Alarcon Christum Dominum etiam in primo aduentu non solum Redemptoris, ac Mediatoris hominum, sed & Iudicis eorum munus habuisse: ac proinde Iudicis exercitium hoc in vindictam peccatorum opportunum ipse fuisse, non indecorum. Assumptum probat ex illo Ioann. 5. *Omne iudicium dedit Filio*, &c. & capite 9. *in iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident, videant, & qui vident caci fiant.* Quem locum de iudiciaria Christi in primo aduentu, & mortaliter viuentis potestate, & exercitio in prædestinationis, & negationis eius negotio à nostro Barrada tomo tertio, libro secundo, capite secundo intelligi ait. Cæterum in hac instantia nimis purum Scholasticum ætatis suæ egit, sono, non sensu litteræ, testimonia scripturæ producens. Nemo enim Patrum, Interpretum, aut Scholasticorum est, qui primum locum de Iudiciaria Christi, qua hominis potestate in primo eius aduentu, & mortalis erga viuos adhuc homines exercenda eum locum interpretetur; sed Christi iam immortalis, & erga homines viæ, ac vitæ exacto curriculo. Secundum testimonium de Iudiciaria potestate, eiusque exercitio ab Alarcon intentis minime à nostro Barrada intelligitur: nam etsi capite secundo, vers. fin. sub titulo, *In iudicium ego veni*, &c. vers. aut §. *Credidit mendicus ille*, sub finem aliquid eiusmodi sonet, tamen Chrysostomi de iudicio occasionali, siue occasione, vt grauius Pharisæi iudicarentur ex Christi, qui non crediderunt, Ethnicis, & ignorantioribus credentibus, aduentu sententiam sequitur, & eis verbis explicuit, vt ex anteriori contextu patet, & ex toto contextu paragraphi sequentis, maxime fine vt autem videret Alarcon quam, & cuius interpretationem sequeretur: & intercederet in testimonio illo satis haberet, si hæc apud Doctissimum Euangeliorum interpretem Maldonatum ad illud caput, & locum numero 39. legisset. *Aliam iudicij interpretationem, quam alius quidam Theodoretus affert, nouorum hæreticorum interpres, vt pro iure, ac potestate accipiatur iudicandi ineptam iudico.* Addo iudiciariæ eius

potestatis exercitium Christi Domini in negotio prædestinationis Prædestinatorum & negationis prædestinationis absque iniusta, & iniqua acceptione personarum admitti non posse: cum diuturniores grauioresque longe peccatores, quam reprobi plures fuerint, sint etiam non pauci prædestinati: quod, etsi ex mera Dei liberalitate, & misericordia absque acceptionis personarum vitio fieri possit factumque, vt diximus fuerit: at vero ex iudiciaria potestate absque eo vitio fieri nullatenus à Christo Domino potuit

7. Denique Herize, (quem sectatur Arriaga disp. 37. sect. 5.) disput. 29. c. 3. n. 22. alia ratione specialem hanc meritorum, & voluntatis Christi causalitatem in negationem prædestinarionis reproborum probat, vt causa electionis comparatiue prædestinatorum præ reprobis dici Christus possit: siquidem nouit scientia media oblatione & exhibitione meritorum pro omnibus Deum illos prædestinaturum, hos vero non prædestinaturum, atque ex ea scientia merita exhibuit: quare, & negationem prædestinationis interpretatiuè voluit: sicuti, & quisquis medium infallibiliter connexum cum effectu aliquo ex scientia connexionis eius infallibilis apponit, velle interpretatiuè effectum illum, & indirectè censetur. Vtrum idem Herize n. 32. & 33. huic modo, & rationi diffidit tandem: & in eis quidem, cuius oppositum absolute intenditur ab apponente effectus infallibiliter connexos cum eo, quod apponitur, nec interpretatiua, nec indirecta voluntas est effectus illius, vt in permissione peccati constat: quæ tametsi voluntas sit auxilij sufficientis cui connexum peccatum est, eo connexionis modo, quo meritis Christi negatio prædestinationis connexa est, atque à Christo præcitur: tamen, quia bonus auxilij vsus, & peccati potius negatio serio à Deo intenta est, atque ex ea intentione à Deo confertur indirecta adhuc, & interpretatiua peccati voluntas non est: & in re præsente est adhuc ratio vrgentior. Siquidem Christi merita pro omnium salute, & prædestinatione Deo exhibita, ipsum, vt omnes prædestinet, non cogant ad id tamen solummodo inducunt, & conducunt; nusquam autem, vt alicui deneget prædestinationem auxilium vero indifferens ad vtrumvis sufficiens, ad vtrumvis voluntatem sollicitat: demum muneri Redemptoris, cui impossibilis voluntas negationis salutis, & prædestinationis expressa est, repugnat eius negationis indirecta, & interpretatiua: vti Deo ob rationem similem peccati indirecta, & interpretatiua voluntas: cuius enim obiecti voluntas expressa alicui est impossibilis, indirecta, & interpretatiua eius obiecti voluntas eidem repugnat. Referri possunt pro extrema sententia in re præsente DD. alij, qui Christum Dominum, etiam quoad proficua prædestinati causam prædestinationis adæquatam fuisse negant: quia inter prædestinationis effectus beneficium Redemptoris sui, Christum nempe ipsum, eiusque merita recensent, quæ dubio procul Christus Dominus absolutis suis meritis (quæ solum merita sunt, non autem in spe, & per modum pretij, & solutionis à nonnullis nuper excogitata) dubio procul non potuit promereri. Hanc difficultatem attigit Soarez supra contra Vasquez, nollens autem, & contra seipsum, vt vidimus numero 3. sub finem. Quoniam vero conclusioni vtrique nobisque, & aliis fere omnibus communi, aduersatur vbi eam statuerimus certamine secundo opportunius diluetur. Aliunde etiam posset sententia prædestinationis adæquatè, quoad prædestinatos scilicet omnes ex meritis Christi impugnari, nec segniter contra Doctoresplures, vt eodem certam. videbimus, vbi impugnationem proponemus, ac diluemus.

CERTAMEN II.

Nostra sententia de causalitate meritorum Christi in Prædestinatorum electionem conclusionibus distincte proponitur, & probatur.

1. PRima conclusio Reliquorum à primis Parentibus hominum prædestinatorum causa prædestinationis adæquatè sumpræ quoad ipsis proficua meritis suis Christus Dominus certo, & catholicè fuisse dicendus est antiquiorũ Scholasticorum conclusio, antiquæ proinde, & recentioris Scholæ Thomisticæ Dominicanæ, ac Thomisticę etiã nostræ Iesuiticæ (vt æstimo) antiquæ illius conformioris omnes referunt, & sectantur Bañez 2. p. q. 23. a. 5. §. *Hæc controuersia*. Mol. disp. 1. in articulum 5. & 4. Valent. d. 1. punct. 4. § 1. Vasquez d. 94. cit. c. 2. & 3. Fonseca tom. 1. met. lib. 4. c. 2. q. 6. sect. 2. concl. 3. Soarez t. 1. 3. p. d. 1. sectione 2. & 1. p. lib. 2. de causa prædest. c. 21. Arrubal. d. 1. c. 2. n. 5. Granad. t. 2. tract. 2. disp. 1 num. 5. Tanner. 1. p. d. 3. q. 4. dub. 2. assert. 3. Arriaga vbi proxime Ioan. Propol. 1. q. 23. art. 8. dub. 4. n. 44 vers. *Dico Christus*. Probatur ex 1. ad Ephes. *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo*, nec, qua *Deo*, solum: cum terminus de Redemptore sit expressus: qui, vt Deus, Patri in omnibus ad extra cooperans non est, sed vt homo, operibus dignitate, & Deitate filij dignificatis meruit, & condigne pretium, & satisfactionem exhibuit. Ex quo sic arguitur quidquid est effectus prædestinationis in nobis intra benedictionem spiritualem Dei in cælestibus, id est in ordine ad salutem spiritualem, & æternam est: at quidquid benedictionis Dei spiritualis in cælestibus in nobis est in Christo, qua homine atque ex eius meritis, & Redemptione est: ergo quidquid in nobis effectus prædestinationis est in Christo, siue ex eius meritis & Redemptione est: quare & totius prædestinationis, vt omnes suos ambit effectus omnium, saltem reliquorum à primis parentibus (de quibus conclus. 2.) hominum causa meritis suis extitit Christus. Dices effectus & executiue, siue ordine executionis totius prædestinationis nostræ causam meritis suis Christum extitisse, secundum ordine intentionis, quo Deus, & salutem omnium prædestinatorum intendit, saltem inefficaciter, & media efficacia ante absoluta Christi merita etsi per merita illa posterius natura executiue habenda, anterius natura efficaciter decreuit: in eis vero anterioribus decretis Dei ordine intentionis diuinam prædestinationem consistere; alia vero ordine executionis subsequentia non prædestinationem, sed eius executionem continere. Contra primo: quia beneficæ illæ voluntates Dei erga prædestinatos, benedictiones, & præcipue benedictiones Dei spirituales in cælestibus sunt: ergo in Christo, atque ex eius meritis eas etiam habuimus, in quo, & cuius meritis benedictiones habuimus omnes iuxta Paulum. Contra secundo: quia Christus meritis suis gratias, & benedictiones spirituales in cælestibus nobis obtinuit, non vt cunque, sed mediatiue, reconcilatiue, & propitiatorie: quatenus scilicet Dei offensi, grauiterque in peccatores infensi voluntatem propitiam reddidit illis exhibita, ipsique, vt mediator eos reconciliauit, vt dogma Catholicum est: id autem meritis suis Deo exhibita non posset efficere, si ante merita sua absolute exhibita ira Deum erga peccatores placatum supponeret: vt eos iam in suam gratiam, atque æternam salutem elegisset ac prædestinasset. Tertio, quia efficax electio gratiæ, & auxilij efficacis ad salutem per merita Christi exercite & executiue obtinenda, posterius, pugnat cum eorum absoluta libertate ac merito, suoque obiecto contradicit, vt controu. 4. d. 6. atque hac controu. 7. d. anteced. q. vlt. de electione ad gloriam ante præuisa absolute merita late monstrauimus. Oportune Chrisostomus ad iam recitata verba

verba dixit. *Per quem nos benedixit per eundem nos elegit*, & Photius apud Erumenium. *Benedixit per filium, elegit per filium, charos fecit per filium.*

2. Quarto: quia textus de prædestinatione est expressus, & electione, nec executione solum: continenter enim subditur. *Sicut elegit nos ipsos ante mundi constitutionem vt essemus Sancti, & immaculati in conspectu eius in charitate qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum eius per Iesum Christum in ipsum.* Vbi expresse de electione & prædestinatione ad gratiam formaliter sanctificantem, siue habitualem, & adoptionis filiorum Dei, nec solum de executiua voluntate gratiæ eius, ad electionem, & prædestinationem ipsam est Apostoli sermo: indéque electionem ad gratias spirituales in cœlestibus, siue quovis gradu, & modo ad cœlestem gloriam, & æternam animi beatitudinem spectantes, & conducentes meritis Christi (vt dixerat) deberi digna Apostolo, & Spiritu Sancto ratione Theologica confirmat: Etenim, si infensos sibi, immo & infensissimos peccatores meritis Christi ita placari potuit, placatusque de facto Deus, cuiusque voluntas fuit, vt infensione, inimicitiisque depositis, ac neglectis, eos nihilominus in sui amicitiam, & adoptiuam filiationem vt eorum meritorum interuentu & intuitu clementer relegerit, debitæque in illos iræ, & vindictæ parcens benignissime prædestinarit: ergo eisdem etiam meritis intercedentibus motus Deus ad gratias reliquas spirituales in cœlestibus, siue ad vitam æternam conducentes, ipsamque vitam æternam eosdem elegit ac prædestinauit. Patet consequentia. Minor quippe distantia à voluntate Dei vincenda, atque superanda est in destinatione iam electi ad amicitiam, & adoptiuam filiationem, ad destinationem eius ad reliqua dona ad æternam salutem conducentia, atque ipsam gloriam (ad quam ex amicitia & filiatione adoptiua ius habet hæredis eodem Paulo teste & Catholica fide contestante) quam à destinationis ad pœnam mortemque, & vindictam, tum positiuam, tum negatiuam beneficiorum scilicet Dei maxime amicitiæ Dei, & ad ipsam conducentium statu per peccatum. Nec dici potest prædestinationem, & electionem ad gloriam, ac media, quibus prædestinandi infallibiliter perseuerent, ac certo illam consequantur multum valde vlterioris gratiæ, & beneficij Dei addere supra reconciliationem per gratiam adoptionis absolute, quæ temporalis esse absolute posset, nec cum perseuerantia, & absoluta gloriæ consequutione æternum coniungenda: ex eo autem quod meritis Christi debeatur illud quod minus est deberi vlterius illud quod à Deo efficit donum, & præmium maius, non magis inferri legitime posse, quam si ex eo, quod quis totius cuiuspiam partem fuerit promeritus, totum adæquatè sumptum meruisse arguatur. Respondetur in meritis finiti valoris instantiam locum habere, secus in meritis Christi valoris infiniti: & quamvis eis exhibitis absolute liberum Deo fuerit & totum beneficij quod in prædestinatione, & electione ad gloriam continetur: immò, & partem eius electionis scilicet ad gratiam: ast cum statu apud omnes Theologos regula taxandi præmia meritis Christi, cum in se, tum in nobis ab ipso recipienda, atque recepta ex possibilitate, & non repugnantia, ea in seipso vel in nobis recipiendi: atque ex alia parte tota difficultas in propitiando nobis peccatoribus Deo, quem infensissimum peccatis nostris habebamus fuerit optime Paulus eis meritis infinitis Christi, quibus infensionem deposuit nos ad sui amicitiam eligens, vlterius beneficium illud adæquate sumptæ prædestinationis & electionis ad perseuerantiam, & gloriam consequendam eisdem meritis deberi optimè intulit: ostendens nobis non ex consequentiæ rigore metaphysico, sed ex reuelato vtroque præmio reuelatam etiam sibi, quæ Deo adfuit ab vno præmio ad alterum meritis Christi tribuendum congruitatem.

3. Eo ipso cap. ad Ephes. 1. extant pro eadem conclusione, & veritate testimonia quam plurima vt totum ad Ecclesiæ intimandam editum à Spiritu Sancto per Paulum videatur: Inferius enim numero 7. habetur: *In quo habemus redemptionem per sanguinem eius*, numero 9. *Sacramentum voluntatis diuinæ secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo* (Christo scilicet) *in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt*, numero 11. *In quo* (scilicet Christo) *nos sorte vocati sumus prædestinati*, & de prædestinatione ad gratiam constat ex 3. ad Roman. *Iustificati gratis per gratiam ipsius.* Et quamvis eo ipso ad gloriam, ad quam ius nobis iustificatio & gratia gratum faciens affert, ex meritis Christi electos nos virtute doceat, formaliter tamen id docuit Paulus c. 5. 6. & 8. atque 1. ad Timot. c. 2. & ad Titum c. 3. & de omni gratia (omnem scilicet prædestinationis effectum complectente) & beneficio Dei argumento à contrario ex peccato, ipsumque malis comitantibus, & sequentibus prauum hominem, probat ad Rom. 5. scribens: *sicut per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, multo magis gratia Dei, & donum in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit.* Probatur vlterius ex 1. Ioannis, *erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: & ex 1. ad Timott. 2. *Omnes homines vult saluos fieri.* Etsi enim ea intentio salutis hominum ad non prædestinatos etiam extendatur, sicuti, & Christi illuminatio venientium in mundum, eo quidem modo, quo & intentio salutis vniuscuiusque, & illuminatio est intelligi debet; etsi erga prædestinatos impensior sit salutis intentio, & illuminatio per efficacia, & congrua media: reproborum per sufficientia solum, vt diximus: id enim satis, vt omnium velle salutem omnesque illuminare, vere, & absolute dicatur: ex ea vero intentione media illa vtrisque à Deo eligi, & disponi per Christi solum merita, ac subinde prædestinatis quæ efficacia, præter testimonia data scripturæ, ad eum locum obseruauit Augustinus epist. 59. q. 6. scribens: *vnus enim Deus, & vnus Mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus, vt illud, quod dixerat, omnes vult homines saluos fieri, nullo modo intelligatur præstari, nisi per mediatorem, non Deum solum, quod semper verbum erat, sed hominem Christum Iesum cum verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Ex quo etiam loco, & similibus aliorum Patrum apud Benedictum Iustinianum Magallan. in Pauli locum, & apud Maldonatum in 1. Ioan. Herize cit. t. 2. duplicem in Deo salutis hominum intentionem fuisse contendit. Alteram ante Adæ lapsum & imminens aliorum vel contractum originale (iuxta varias Doctorum dispositiones ordinis decretorum Incarnationis) & quæ ad generalem solum prouidentiam spectet: alteram post incarnationem, & merita Christi præuisa. Sed vero cum peccato Adæ præuiso Deus ab intentione illa prima salutis omnium non destiterit, siquidem ex illa cunctis prouiderit de Redemptore superfluo secunda illa altera intentio salutis hominum ac sine fundamento vllo rationabili inducitur, vel prima illa cessasse dicetur, vt secunda succederet. Secunda deterius adhuc (eo etiam omisso) asserit Christum Dominum intentionem illam salutis omnium meruisse, cum ex intentione salutis omnium Christus fuerit decretus, ac subinde præcedentem existentiæ suæ intentionem illam nullatenus potuerit promereri. Nec Augustinus, Patresque alij citati de ea intentione loquitur, sed de omni solum, quod ex ipsa præstandum, præstitumque hominibus fuit, vt verba Augustini præ se ferunt, nec loqui potuerunt: siquidem *propter nos homines, & propter nostram salutem* incarnatum Dei verbum fuisse fides Catholica Symboli nobis, atque ipsis semper fuit.

4. De gratiis omnibus & effectibus prædestinatorum ex meritis Christi adæquate sumptis, meritis Christi illas deberi statutum hactenus fuit. An verò omnes prædestinati; nullo excepto) fuerint ex meritis Christi adæquate prædestinati vertitur in quæstionem: atque asserunt plures ex citatis locis Pauli, qui nos indefinite redemptos, electos, & prædestinatos adeo in Christo & per Christum docet quod tantundem valet, ac si de omnibus diceret, & testimon. ad Ephes. 1. num. 7. recitato ad initium numeri 3. de omnibus expresse loquitur, *instaurare omnia*, &c, & subiuncto inferius testimonio ex 5. ad Rom. *sicut per vnum hominem*, &c. *ita gratia Dei*, &c. *in plures abundauit*, & epist. Ioan. 1. c. 2. *ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi*: vbi omnes mundi

huius, quandocunque, incolæ comprehenduntur. Vnde merito Prosper ad obiect. Vincentian. respons. 1. *Sanguis Christi Redemptio est totius mundi*, & 1. ad Timott. 2. *vnus enim Deus, vnus, mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus, qui dedit in Redemptionem semetipsum pro omnibus nobis.* Et ratione probatur communiter: quia, cum ex fine aduentus Christi & incarnationis in nostri Redemptionem, tum ex pretio, valoréque, & meritiuo, & satisfactorio meritorum, ac mortis Christi infinitis ad omnium omnino Redemptionem, ad omnemque prædestinatiuam gratiam, & vltra infinitè extendi complectique posse citra dubium est: quod autem extensa de facto eius merita & satisfactio fuerit Christo Domino glotiosius est: ac subinde ex statu Theologico principio concedendum: cuius meritis præmium omne possibile in his, quæ Deus de facto posuit, præstitum de facto à Deo fuisse, eiusque merita (etsi absque illis præstari à Deo possent) expectata à Deo fuisse, vt in eorum præmium præstarentur, apud Theologos statutum est: cæterum, vt in iis, quæ de facto Deus, cum nobis, cum Christo etiam, eiusque humanitati dedit, data eius infinitis meritis de facto in præmium decernantur examinare rigide, & subtiliter oportebit, quænam ex illis absolutam Incarnationis, Christique ac meritorum eius existentiam absolute antecesserit. Cum enim Christus, eiusque merita non, nisi absolutè existentia, mereri aliquid absolute possint: quæ anterius natura ad Christi, ac meritorum eius absolutam existentiam, siue Christi humanitati, siue hominibus collata à Deo beneficia sunt, ob eius merita præstita adeo non fuisse certissimum, atque euidentissimum est: non quia ad ea, immò vltra infinities, plura, & maiora eorum meritorum valor non sufficeret; sed quia cum ante, & absque eis collata absolute à Deo ea beneficia supponatur, nec posterius natura, nec dependenter ab eis meritis absque multiplici contradictione collata fuisse asseri possunt. Quæ autem quorumque Prædestinatorum beneficia, & gratiæ collatæ absolute ante Christi, atque operum eius absolutam existentiam supponantur, ex ordine decretorum incarnationis ab vnoquoque præscripto definiendum cuique erit, vt consequenter Theologisetur: iuxta præfixum vero à nobis controuers. de Incarnat. de solis primis parentibus (quos proinde præsenti conclusione noluimus incluſos) potest esse controuersia expedienda inferius concl. 2. vniuersales vero scripturæ locutiones, paucorum exceptioni ad quam ratio firma Theologica ex locis aliis scripturæ & Patrum dogmatibus, & legitima illatione cogamur, minime officiunt.

5. Duo autem superius attacta atque huc oportunius diluenda remissa contra primam hanc conclusionem facere possunt. Alterum: quod Christus ipse Redemptor, & gratiæ auxilia collata ipsi ad merendum, sub eius merita, atque absolute supponuntur, cadere sine contradictione nequeant, vt dicebamus nuper: ex alia vero parte cum omnium, & singulorum prædestinationis effecta sint: ergò nullius nostrum prædestinationis, secundum omnes eius effectus, atque vt ad eos omnes illa extenditur meritis suis adæquata causa extitit Christus, subsumpta minor probatur: etenim, quod ex intentione salutis prædestinatorum Deus ipsis de Redemptore Christo prouiderit dubitari non potest: cum ex intentione salutis, etiam reproborum, datus nobis Christus Redemptor fuerit: idque ex dogmate fidei vniuersim, & indefinitè statuente *propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis.* Nec solum ex ea intentione salutis prædestinatorum, sed ex scientia media certa, & infallibili Dei de effectu prædestinatiuæ suæ voluntatis specialis erga prædestinatos, si veniret, atque illis gratiæ auxiliis mereretur, æque atque ex scientia media boni nostri vsus, & consensus prædestinatorum auxiliis gratiæ à primo ad vltimum pro iustitia finali seruanda, quæ obinde ipsis ordine prædestinatiuo, siue ex prædestinatione à Deo donantur: ergo, & Christus & auxilia ipsi data ad merendum ad seriem, ordinemque concatenatum effectuum prædestinationis cuiusque nostrum spectat, & primum proinde beneficium est, vnde is prædestinationis ordo inchoatur. Inde vero prædestinationis adæquatæ sumptæ, &, vt omnes suos effectus respectu vniuscuiusque prædestinati ambit, & complectitur, Christum meritis suis causam non esse euidens est, vt patet. Respondent Albertus in 3. d. 10. quæstione 3. articulo vltimo, sanctus Thomas quæstione etiam 3. fin. S. Bonauentura d. 17. articulo 1. quæstione 3. & alij antiqui, quos sequitur Vasquez d. 94. & Daza supra citus: effectus prædestinationis cuiusque ea solum beneficia censeri, quæ media peculiaria cuique prædestinato sunt prædestinationis suæ, & ad salutem infallibiliter consequendam; Christum autem meritis suis nullo prædestinato medium peculiare prædestinationis, & salutis certo, & infallibiliter ab ipso consequendæ esse, sed potius prædestinatis omnibus commune: quare, etsi, vt expendimus cunctis ad prædestinationem, & salutem eo consequendam conducat, non effectus prædestinationis alicuius, sed causa potius efficiens intentionalis omnium debet censeri. Non quiesco, ac proinde non acquiesco: ex dictis enim constat Christum meritaque eius à Deo esse ex *præscientia, & præparatione beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur* quod ipsum est ex prædestinatione, ac subinde eius effectus esse. Quod enim alterius prædestinati gratia etiam, & beneficium sit, nihil gratiæ, & beneficij, & infallibilitatis consequendæ salutis ob hoc tollit, aut minuit. Maxime, cum pro quouis prædestinato, eiusque de reliquo prædestinatione in solidum, vt aiunt, ita Deus de Redemptore Christo eiusque meritis prouiderit, ac si soli illi esset de reliquis beneficiis ad salutem de facto obtinendam prouidendum, ac solus ille de reliquo esset prædestinandus: vt diximus de Incarn. contro. 1.

6. Melius respondetur Christum Redemptorem, eiusque merita ex prouidentia communi, & intentione erga omnium salutem esse à Deo prouisa; non autem ex prædestinatiua erga hominem vllum, scientiaque conditionata prædestinatis aliquorum: etsi enim, neque peccati occasione, ab intentione salutis creaturæ suæ benignissimus Dominus non abstiterit; quandiu tamen filius incarnatus Mediator, & Redemptor, atque eius opera valoris infiniti absolute non extiterunt, interesserunque, vt iusta, & grauis eius in peccatores infensio placaretur, non eo vsque de odio remissum à Deo est, vt de prædestinationis in aliquem, nedum in omnes peccatores, ingenti beneficio cogitarit: quare hominibus de Redemptore, vt sufficienti solum omnibus, & æquali remedio prouidit: id quod ex scientiæ simplicis intelligentiæ directione actum, & ex communi prouidentia: fumitione conditionata prædestinationis aliquorum ob merita illa, atque eius conditionata scientia simplicem intelligentiam illam directricem, identice etiam, comitante, neque attenta pro eo signo neque intenta: ad eum modum, quoad prouidentiam gratiæ sufficientis reprobis præparatio & prouidentia ex scientia simplicis intelligentiæ solius de gratiæ conducentia vt recte operentur, nec peccent, sed saluentur, directione procedit; non autem ex euentus sub ea gratia conditionate futuri scientia media, quæ, identicè etiam, scientiam simplicis intelligentiæ directricem in Deo ita prouidente, & omnifico comitatur. Ex quibus liquet: Christum mediatorem, gratiamque auxiliantem ad eius merita ab ipso exhibita, meritáque, quantumvis prædestinatis propria specialiter ad salutis consequutionem, effectus prædestinationis non esse, sed prouidentiæ communis, totiusque prædestinationis, quæ post modum à præparatione auxiliorum efficacium pro prædestinatis ob merita Christi inchoatur, causam adæquatam. Alterum obijci contra eandem conclusionem poterat. Nempe antiquorum fere trum Christum præcedentium gratiam omnem, immò vllam, suis meritis obtinere minimè potuisse: quare neque eorum prædestinationem: quia nec oratione pro ea quam anteacto iam præsciebat ab ipsis acceptam: nec gratiarum actione, quæ absolutè collatum recepturique beneficium pro naturæ priori supponit; nulla autem alia via applicari hominibus Christi merita potuerunt, nisi alterutro, cum tamen speciali applicatione eorum opus sit, vt Deus ob illa gratiam ipsis præparet, & largiatur. Obiectio hæc contra alios plures qui applicationem hanc specialem necessariam reputant ardua valde est, non autem contra nos, qui eam nullatenus necessitam putamus fuséque ostendimus controuersia 2. de incarnatione

tione atque ad hanc in terminis difficultatem controu. 2. disput. 1. quæst. 4. certam. 2. Denique quo pacto Christus gratiam progenitoribus suis omnem fuerit promeritus, etiam qua illius progenitores esse mouerint, ac proinde ipsius existentiam absolutè antecedentem, ibidem quæst. 6. certam. 2. ostendimus. Quare repetendum hic non est maxime, cum huiusmodi gratia ad prædestinationem, de qua hic agimus, & salutis æternæ meritum, & consecutionem directè non spectet, sed ad alium finem, præmiumque aliud diuertat.

Iam de merito Christi prædestinationis primorum parentum adæquate sumptæ (de quo conclusione abstraximus prima) causa fuerit necne? subtilior esse potest ob difficultatem subiiciendam disputatio. Etenim dona primis parentibus in statu innocentiæ adeo infusa, cum auxiliantis, tum habitualis gratiæ, tum gratiæ augmentum, eorum in Deum charitate perfectissima, antequam pomi comestione delinquerent, Christi aduentum ac merita proinde absoluta ipsius pro naturæ priori antecesserunt: quare ob eius merita, nec primis parentibus collata à Deo sunt, nec dari in ordine decretorum incarnationis, qui de facto fuit, à nobisque, & patribus admittitur controu. 3. de incarnat. l. 1 & 2. nullarenus potuerunt: cum certum ex ibi dictis à nobis sit, Christum Dominũ non, nisi post absolute præuisum primorum parentum peccatum fuisse adeo absolutè decretum: atque ad peccatum illud, cum gratia auxilians, vt illi præceptum obseruarent, nec transgrederentur, tum reliqua à Deo infusa ipsis dona, atque ab ipsis etiam amore in Deum, aliisque piis actionibus, & affectibus adquisita præcepti transgressione, & peccato amittenda, illorum menti oberrarint, ne tanto sui malo, atque in beneficium munificentissimum Dominum tanta ingratitudine delinquerent, iam verò ex eis auxiliis donisque supernaturalibus & infusis à Deo gratis, & ipsorum honesto virtutum exercitio ante præcepti transgressionem attributis eorum prædestinationem (prædestinatos enim protoparentes nostros pie fatentur atque ad quæstionem præsentem supponitur) inchoatam esse, atque ex meritis Christi continuatam post modum, & absolutam, vt minimum, fuisse facile probatur. Etenim ad primorum parentum pœnitentiam, quia ad Dei gratiam redire ea omnia mortua, quibus gratior eorum culpa, malumque ipsis maius effecta fuere, mentibus ipsorum proposita sunt, vt vehementius dolerent: ea vero fuere dona omnia supernaturalia ipsis à Deo, ipsorum pro statu innocentiæ amatore munificentissimo, gratis infusa, ac insuper gratiæ augmentum ab ipsis ex Dei auxilio partum & quæsitum: quibus omnibus transgressione illa præcepti priuati sunt & departa sibi virtutum exercitio gratia etiam, vt primo collata est ad prædestinationis effectus pertinere non leuibus fundamentis constabit disp. sequent. Cum ergo hæc omnia, quæ ad primorum parentum prædestinationem vti eius effectus propriè spectant, ipsis Christus posterius natura decretus promereri non potuerit, nec prædestinationem ipsorum adæquate sumptam & secundum effectus omnes suos, quos concernit, & ambit, promereri potuisse concludi manifestè videtur.

Sit nihilominus secunda conclusio: Christus Dominus Protoparentum prædestinationem adæquatam & secundum omnes suos effectus sumptam fuit absolutè promeritus: probatur 1. ab authoritate scripturæ, & Patrum indefinite asserentium pro nobis, & pro omnibus hominibus Christum Dominum venisse, passum, mortuumque esse: quod saltim de iis, qui in massa perditionis, (in qua Prothoparentes nostri procul dubio fuerunt) extitere intelligendum dogmatice est. Secundo ex scriptura Patribus, & Conciliis supradictis constat præuaricatos præuaricatoresque omnes homines (in quibus protoparentes haud dubio sunt) omni benedictione, gratiaque spirituali in cœlestibus per Christum, & in Christo atque ob eius merita esse benedictos: atqui in eiusmodi benedictionibus Protoparentum nostrorum præcipue habendæ sunt effectus prædestinationis omnes, & maxime ipsa prædestinatio. Ratione insuper Theologica supra facta pro conclusione prima. Quia quæcunque gratiæ dona hominibus collata ex meritis Christi collata fuisse, dummodo eius absolutam existentiam pro naturæ priori absolutè Deo collata non præcesserint, tenendum est: atqui nullus effectus prædestinationis Protoparentum nostrorum atque adeo nec prædestinatio ipsa prout ad quępiam eorum terminata proritate naturæ Christum, eiusque merita antecessit: ergo omnes effectus prædestinationis protoparẽtum nostrorum, ac subinde prædestinatio ipsorum adæquate sumpta, &, vt ad omnes suos effectus terminatur, eosque omnes ambit, & coercet, ex meritis Christi sunt. Minoris probatio, & argumenti huius, & præcedentium ab authoritate robur totum erit, & aperta difficultatis propositæ euacuatio, atque solutio. Et quidem dona gratiæ auxiliantis, & gratum facientis, tum à Deo gratis infusa, tum propria industria, & gratia auxiliante primis parentibus parta Christi aduentum, & eius merita absolute antecessisse, continuataque serie ad eorum meritorios, actus, & gloriam, quam prædestinatione sua protoparentes obtinuerunt conduxisse etiam, ac naturæ etiam priori antecessisse difficultas proposita demonstrat, non autem ex ea præcedentia conducentia, & continuatione dona illa effectus predestinationis esse conuincitur; immò verò tales non esse, sed alterius prouidentiæ ad prædestinationem ipsorum, eiusque effectus primos, & initium dicendum est ac facillimè probandum. Etenim dona illa gratiæ pro innocentiæ statu primis parentibus, & gratis à Deo data, & adquisita, ex salutis eorum intentione, & prouidentia non prædestinatiua ipsorum, sed communi, ac simili, pro eo statu, ei, quæ pro statu naturæ lapsæ de reproborum salute habetur orti prorsus fuere: ergo non sunt prædestinationis illorum effecta. Probatur antecedens. Etenim prouidentia illa fuit, vt gloriæ æternæ vitam, & salutem seruato, & perstante innocentiæ statu, vitæ illorum perpetuitate, nusquamque morte illam interrumpente, & interueniente per præcepti obseruationem, atque innocentiam, virtutum per tempus aliquod, Deo soli notum, nec nobis obinde temere diuinandum exercitio auctam, ac illustratam consequerentur: ad quod de sufficientibus solum mediis, non autem de efficacibus (vti ad prædestinationem oportebat) prouisum ipsis adeo fuit: ac proinde ex prouidentia simili ei, quæ de reprobis pro statu mortalitatis habetur. In eo vero mortalitatis statu prouidentiæ alius ordo inchoatus est præfixis aliis omnino legibus status viæ morte cuiusque terminandæ &c. Atque pro reprobis auxilia sufficiẽtia, pro prædestinatis efficacia fuerunt ex mortis Christi prouisa; quæ tamen ad consequendam salutem ab hominibus in statu innocentiæ immortalitatisque, vt prouidentia illa prima pro statu innocentiæ hominum dispositum sufficienter fuerat, conducere, sine contradictione non possunt. Proinde effectu prædestinationis prædestinatorum omnium (ac subinde Protoparentum nostrorum) ab auxiliis efficacibus post peccatum à Deo datis, quare & prædestinatio ipsa tota inchoatur atque tota, tota meritis Christi debetur.

Dico tertio Prædestinationis, adæquate etiam sumptæ fere omnium Angelorum (paucis nimirum Protoparentum custodibus, & tentatoribus exceptis) causa meritis suis extitit Christus. Conclusionem hanc non video solide posse ab authoritate probari: illud enim (quod magis illi consonare, atque adfauere videtur) ex 1. ad Ephes. num. 9. *Sacramentum voluntatis diuinæ secundum beneplacitum eius, quod proposuit in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt.* Nihil probat, instauratio enim non nisi de antea perditis, ac deturpatis, confractisque, aut detritis intelligi potest: ac proinde de Angelis intelligi ad rem præsentem nequit cum boni, nec perditi confractiue, nec deturpati fuerunt, aut detriti; qui vero deturbati, confractique, ac deturpati fuerunt dæmones, nusquam fuerunt (nedum meritis Christi) instaurati: instauratio igitur in cœlis ex meritis Christi facta de reparatione sedium malorum Angelorum, quæ ex prædestinatis per Christum hominibus æquali gloria, qua, ni essent illi præuaricati, eas obtinerent, replendæ sunt (vt Patres & Theologi docent) intelligi solummodo potest. A Theologorum authoritate destitutam censet Aluarez, Vasquez, VVadingo, Lugo, Bornal, alijque Thomistæ vetustiores, qui primam præsertim gratiam Angelis etiam bonis promeritum fuisse Christum negant: idque ex communi adeo Theologorum sententia esse putant, vt absque singularitatis nota asseri oppositum non posse iudicent, vt vidimus

mus controu.6 de incarnat.disp.2.q.2.cert 1. n.4 immerito tamen, cum plures Theologi ætatum omnium primores, quos ibi num. 3. retulimus primam etiam, & auxiliantem, & iustificantem gratiam, reliquaque supernaturalia dona Angelis cunctis promeritum Christum fuisse, quare, & prædestinatis adæquatè sumptam prædestinationem, asserunt expresse; immo vero, qui Christum Dominum ante absolute præuisum Adæ peccatum fuisse decretum docent, ita censere debent, vt consectarie theologizentur: ne eorum quę in præmium meritis Christi dari, citra repugnantiam incommodumque vllum, adeo possunt, datum de facto negetur: in nostra vero sententia controu.3.de Incarnat.d.1.q.4.d.2.q.cert.3. de præuisione absoluta peccati Adæ ante absolutum incarnationis decretum, maior est difficultas, etsi de omnium omnino Angelorum gratiis etiam omnibus, & adæquata prædestinatione absolute loquamur, insuperabilis. Idcirco custodes, & tentatores Protoparentum Angelos excipimus, quia eorum, vel obseruatio, vel transgressio impositi Angelis præcepti Protoparentum peccatum natura anteceſſit, siue, vt custodes tales à Deo deputarentur, bonumque, & præcepti obseruationem alumnis Protoparentibus suaderent, siue, vt cacodæmones vero eos ad transgressionem præcepti tentarent, & inducerent: quare, & gratia prima vtrisque adeo collata, vt obedirent, nec prævaricarentur, Protoparentum etiam peccatum pro naturæ priori, ac subinde Christum anteceſſerit, nec potuit sub eiusdem Christi merita cadere. Ex huius autem exceptionis probatione de gratia, etiam prima, reliquorum Angelorum ex Christi meritis fuisse quare, & eorum adæquate sumptam prædestinatiouem facile à contrario probatum est. Si quidem nulla reliquorum, gratiæ, etiam primæ, supernaturalia dona ad peccatum protoparentum, ac subinde ate; ad Christi aduentum, ac merita supposita in reliquis Angelis pro priori naturæ, quare & ea etiã fuisse Christi meritis donata (vti absque repugnantia, & incommodo vllo dari potuerunt) in bona Theologia fatendum est. Et hæc pro tertia nostra conclusione satis: de cuius principio, nempe merito Christi respectu gratiæ Angelorum, & quorum Angelorum fuse egimus controu. 6. de incarnation.d 2.q.2 certam. 2. & 3.

Dicendum est quarto: præfatis, siue Angelis, siue hominibus prædestinatis, prædestinationis suæ non solum, qua eorum dilectio absolute, sed, qua præ reprobis non prædestinatis electio est, meritis suis Christus Dominus causa fuit: est contra Soarium, & asseclas; nostri vero Vasquez & sequacium conclusio. Et quamuis de nomine solum & modo loquendi eorum dissidium esse possit, cum catholice de re ipsa ipsis conueniat, reliquisque Doctoribus catholicis debeat conuenire (Christi scilicet merita ad omnium hominum supernaturalia omnia dona, & prædestinationem promerendam extendi, atque à Christo Domino ex intentione seria ea omnia, & præfatis omnibus obtinendi fuisse Deo exhibita, quin, vt reprobi nõ prædestinarẽtur aliquod Christi opus Deo præstitũ fuerit, aliquaue eius oratio intercesserit vt contra Alar. cor. supra disseruimus) tamen modus hic loquendi. Vasquianorum & noster retinendus est, quia scripturis conformior: cum Paulus electionis nomine (nec dilectionis solum) ad fidem, gratiam, gloriamue à Deo ordinatos, & prædestinatos appellet: atque in Euangelio electi sæpe, & expresse dicantur prædestinati locis supra citatis aliisq; pluribus, quæ facile ex concordantiis scripturæ possunt proferri: electio autem, & electus prælationem electi. Respectu non electi proprietate sermonis significat, vt Soarius ipse fatetur, & supponit vt oppositam statuat conclusionem. Et quidem si specialis aliqua meritorum suorum ex parte Christi pro prædestinatis admittatur facile difficultas Soarij à ratione expedietur; sed ea speciali applicatione non admissa, expedienda à nobis, nec difficulter est. Est autem difficultas, quia cum electio comparatiue significet, scilicet vnius affectiuam assumptionem, aliis relictis, ac sine horum proinde relictione eligi, assumique affectiue præ illis ille alter nequeat: qui aliorum relictionem meritis suis non causat, vti non causauit Christus merita sua pro omnibus offerẽs, prædestinationem electorum prout electio, proprie, & præ aliis non prædestinatus est, causare non potuit meritis suis; si, prout dilectio prædestinatorum est, procul dubio causauerit. Cæterum, si vim aliquam argumentum hoc habet Soarij contra ipsum, & Patrum frequentissimam locutionem; nec nos ordine vllo etiam executionis, electionis nostræ ad gloriam nostris meritis, nec Christus meritis suis electionis nostræ ad gratiam causam esse dici absolute poterit. Secundo: nec dici poterit nos è Dei liberalitate, & misericordia prædestinatos per electionem gratiæ ad gloriam fuisse: vt scripturæ & Patres passim affirmãt. Siquidem, nec Dei liberalitas, & misericordia, nec Christi merita, vt reprobi non eligantur ad gratiam, atque per electionem gratiæ ad gloriam sunt causa, nec merita nostra vt reprobi à gloria de facto, & executiue secludantur. Non ergo opus est, vt aliquis eius quod propria sua significatione aliqua alia concernatio causa propria absolute sit, ac dicatur, ea omnia quæ concernuntur ab ipso causari, sed solum, quod significatur directe, & in recto, vt aiunt, vndecumque reliqua, quæ indirectè, & in obliquo concemuntur, & significantur apposita sint, & causentur. Patet in mutationum omnium causis, quarum nulla negationis formam in subiecto præcedentis causa est, sed aliunde ponitur supponit, & solam formam in subiecto illo directe ponit, atque inde mutationis illius causa absolute est, ac vere nuncupatur. Item cum alios non eligi de facto effectum negatiuus, seu electionis defectus, vt eius causa de facto Christi merita fuerint, satis videtur eorum electionem de facto. Et si non ex eorum impotentia, & natiua inclinatione, ab eis non esse causatam: siquidem verum absolute est illorum electionem non esse meritis Christi causatam, cum causata positaque in rebus absolutè nullatenus fuerit. Ac demum: cum ita Christus Dominus merita sua pro omnium salute, prædestinatione, & electione indifferenter vniuersim, & communiter humana sua voluntate Deo exhibuerit, & obtulerit, vt tunc etiam voluntatem suam in diuinam resignauerit, atque anticipato, quoad eligendos, relinquendosque Dei voluntati, vti (in omnibus semper) conformauerit, ex ea resignatione, & conformatione anticipata, id totum, quod ea in re præstitutam à diuina voluntate fatemur, meritis, & voluntate Christi factum debemus fateri: est prædestinatio etiam, vt electio prædestinatorum præ reprobis est à Dei voluntate procul dubio est, & causatur: ergo & Christi voluntate, & meritis est habita, etiam prout est reproborum relatio.

QVÆSTIO VI.

An aliquis purus homo prædestinationis aliorum meritis è Dei gratia ortis causa esse possit, ac de facto fuerit.

QVæstio hæc quidquid ad prædestinationis creaturam rationalium causam disputandum restabat absoluet in puris autem hominibus reliquos à Christo Domino homines, etiam Deiparam, comprehendimus.

CERTAMEN I.

De possibili quæstio decidit.

1 CIrca possibilitatem prædestinationis adæquatè sumptæ creaturæ rationalis ex meritis puræ creaturæ alterius duplici ex capite esse potest difficultas.

Prima absolutè loquendo, nullaque alia facta suppositione. Secunda ex suppositione, quod ex Christi meritis habita à Deo de facto fuerit creaturarum rationalium vt nuperos tendimus & ex hac suppositione specialis difficultas est: quia cum dignitas Christi, atque operum eius meritiuus

meritiuus valor talis tantusque sit, & auxiliis omnibus creaturæ cuiuis rationali ad orationem meritumque omne habendum sit causa, & natura subinde prior illico, atq; ante omne meritum creaturæ alterius, prædestinandi videntur, quotquot Deo prædestinandi videbuntur Non solum quia vlteriora alterius merita expectare, vbi infinita Christi merita adsunt, superfluum omnino esset (id enim ex natura rei legeque prædestinandi ordinaria fieri non posse solummodo probaret non autem ea etiam suppositione de potentia adhuc absoluta) sed quia, & meritis, & dignitati Christi indecès videatur, ac proinde in ea suppositione nullatenus possibile. Hæc autè difficultas contra conclusionē pro B. Virgine in quæstione de facto à nobis certam. 2. statuendum, directo militat: quare opportunius ibi tractanda, & expedienda à nobis erit. Secunda difficultas. Quia, etsi auxilia vni rationali creaturæ ad orandum, merendumque auxilia omnia intrinseca, ac de reliquo prædestinationem alterius, à Deo solo prorsus liberaliter, ex seque, vel ex Christi etiam meritis donentur: ex auxilio illi vni collato, vt pro altero mereatur, & oret, huius alterius videtur prædestinatio inchoanda: cum indeleius ad gloriam infallibiliter consequendam, atque ex scientia media prædestinationis, ac præuisionis de auxiliis reliquis à Deo futuræ si vni illi auxilium donetur, vt pro hoc altero mereatur, & oret, atque ex intentione salutis alterius huius prædestinandi procul dubio exordiatur. Illud autem auxilium primum, vt vnus ille mereatur, oretque pro altero, sub eadem illius merita quæ antecedit cadere nequit, vt patet: siquidem nequit principium meriti sub idem meritum venire, vt sæpe cum communi Theologorum docuimus, & contra inquieti ingenij recentiores paucos demonstrauimus. Si autem dicas: auxilium illud ad orandum, merendumque pro altero ex anterioribus naturā illius vnius meritis esse à Deo collata loco difficultatem moues, quam non soluis. Siquidem de auxilio illo ad meritum illius vnius, ob quod ei ad orandum, merendum, impetrandumque pro altero auxilia intrinseca, & efficacia ad salutem argumentum idem recurrit: cum ex auxilio illo prima catenata series ineffabilis ordinationis ad gloriam certo ab altero consequendam incipere eodem argumento monstretur.

2. Soarius noster ab hoc argumentum, quod ipse, vt vidimus q. 5. certam. 1. consulto contra Vasquez, inconsulto contra se etiam ipsum efformauit, in quæstione præsente de possibili videtur negatiuam partem docturus, assenturusque puram creaturam adæquatam prædestinationem alterius, ne potentia quidem absoluta Dei, posse absolute promereri: quia primum illud auxilium ad orandum, merendumque alteri, vnde huius alterius prædestinatio inchoanda necessario est, promereri absolute nequit. Id siquidem contra meritum Christi etiam pro adæquata nostra prædestinatione, tanquam irrefragabile argumentum opponit; tametsi aliunde meritum adæquatæ nostræ prædestinationis, quæ nostrum beneficium est, cum communi Theologorum, & Patrum, atque scripturæ fideique dogmate defendat, nec suæ huic impugnationi, cui æque subinde, atque alij Theologi subiacet, solutionem tentauerit, quam tamen nos dedimus quæst. 5. citat. certam. 2. Arriaga noster disputat. 37. section. 2. num. 21. §. *dicendum de re*. Affirmatiuam partem tuetur, ac propositæ difficultati respondet: posse dari alteri creaturæ puræ ad auxilium adorandum merendumque alteri auxilia omnia, huic intrinseca, efficacia à primo ad vltimum, quo perseuerantia completur, ac salus infallibiliter ab hoc altero obtinebitur, quin auxilium illud oranti, ac merenti illi ex intentione salutis alterius à Deo donetur: ac proinde, quin sit prædestinationis huius alterius effectus, vnde prædestinationis ordo, & catenata series inchoetur: quo facillime fiet vnum ex Dei auxiliante gratia prædestinationis alterius, adæquatè etiam sumptæ, causam esse absolute posse. Obiicit autem sibi §. *Dices hac ratione*: quemuis prædestinationis suæ, adæquate etiam sumptæ causam esse absolutè eo modo posse: admittit plane consequentiam, vt necessariam quæ sanè eo modo asserta longè à semipelagianismo abest, nullique absurdo Theologico patet. Censet igitur auxilium efficax ex scientia media operationis futuræ, & consecutionis salutis si illud donetur, absque eius salutis intentione operaturo per illud prædestinato conferri à Deo ex alio fine posse, ac subinde non esse prædestinationis illius effectum: at vero, si ex salutis eius intentione donetur, non posse non illius prædestinationis effectum esse: ac demum necessariam esse illationem mutuam inter possibilitatem dandi auxilium merituro alterius prædestinationem ad meritum ex quo prædestinatio hæc est à Deo concipienda, ac non ex intentione salutis prædestinandi, & possibilitatem tribuendi auxilium efficax ex quo obtinenda ineffabiliter est meritoria actio, & salus prædestinando ipsi, non ex eius actionis & salutis eius intentione & desiderio.

3. Dicendum igitur est: puram creaturam prædestinationis alterius adequatæ causam de congruo meritoriam absolute esse posse. Est conclusio maioris partis Theologorum, qui de ea, vel expresse disputarunt, vel supposuere, in q. de facto affirmantem conclusionem defendentes nostrorum Ioannis Præpositi citatis q. 23. a. 8. dub. 5. art. 46, versu, *non solum Christus* citati etiam Roderici Arriaga, Arrubalis Ferdinandi Salazar. & aliorum certam. 2. Conclusionibus de facto à nobis statuendis pro quibus ac subinde pro hac plures Patres absolute stare ibidem constabit. Videtur autem esse contra nostrum Herize ibidem citandum, qui pro negatiua conclusione de facto ratione vtitur, quæ etiam de possibili negatiuam videtur suadere à nobis tacta num. 1. in prima proposita difficultate sed tamen, etsi huic suæ rationi obnoxius pro affirmatiua hac nostra conclusione ibidem stetit. Huius autem conclusionis rationes ab Arriaga datæ non placent. Nam primum illud, quod ex scientia media consensus, & salutis per illud consequendæ absque huius intentione dari alicui auxilium efficax possit, est impossibile: cum scientiæ conditionatæ euentus sub aliquo medio directio, & vsus ad eligendum medium illud, non nisi ex intentione euentus illius esse possit: ad alios quippe fines intentos scientia media impertinens est, ac subinde electionem medij illius ad eos obtinendos dirigere repugnat. Displicet secundum, non posse, scilicet medium habiturum effectum ex intentione effectus, seu finis obtinendi à Deo donari, quin sit effectus prædestinationis. Si enim ex intentione inefficaci vera, ac seria, atque ex scientiæ simplicis intelligentiæ directione, quæ sufficit, vt medium ex inefficaci finis intentione donetur, (vt plane potest donari, quia ad illum finem conducens, & q. 5. certam. 2. vidimus) ex prædestinatione nō dabitur, quæ necessario scientiæ mediæ directionē requirit: quare neq; erit prædestinationis effectus.

4. Tertium de necessaria illatione mutua à possibilitate donandi auxilium efficax merituro ad meritum, ex quo certo prædestinabitur alter; ac non ex intentione salutis huius eo merito prædestinandi, sed ex fine alio, ad possibilitatem donandi auxilium efficax & congruum ad consensum, & salutem à prædestinato obtinendam per illum, non ex consensus, & salutis intentione, sed ex alio fine non magis placet. Primo: quia omnibus Theologis aduersatur: quorum nemo hactenus dubitauit prædestinationem, eiulque effectus à primo auxilio efficaci seu congrua vocatione prædestinato collata inchoari: immò id omnes, vt certum supponunt, ac proinde ex intentione salutis eorum à Deo donari; errarent autem in ea suppositione omnes, si non ex ea intentione, sed ex alia auxilium & vocatio congrua donari prædestinato à Deo posset: tunc enim ex prædestinatione ad salutem minime donaretur, vt patet. Fateor tamen non ita facilem, neque in terminis, vt aiunt, obseruatam hactenus fuisse rationem disparitatis. Esse autem ea videtur, quod congrua vocatio, & auxiliū efficax ad cōsensum de se, naturaque, & essentia sua ad illum obtinendum ordinetur, nulliq; alteri finis speciali, nec fines omnes transcendenti, possit inseruire: ac proinde, neque ex alio fine speciali, & nō trāscendēte possit, secūdū conducentiā quā habet, siue ad posse siue ad actuale esse finis illius à Deo eligi, & apponi: vnde fit notitiā nō solum simplicis intelligentiæ de conducentia, sed, & mediam de effectu, seu cōsensu & salute quæ futura erit, si donetur à Deo expectandā esse, vt à Deo donetur, atque ex huius etiam directione eligatur ne quis ex Deo inopinatis bene operetur, & de se, quasi furtiuo, salutē præripiat; seū autē alterius alteri auxilia gratiæ & prædestinationē meritura, & existentia & merita speciali, nec solum trāscendentali fini possint absolute inseruire, tam hæc, quā auxilia ad meritū, ex quo alter auxiliū efficax, vtinā etiā cōsensus, & salutis, demum effectum habituri ex alio fine, & scientia eligi à Deo possit, & apponi, id quod si meritum ex quo auxilium illud alteri obtinendum à Deo est oratio pro illo nō sit

vt de Christi meritis diximus apertius faciliusq; percepturi est: imo etsi oratio pro illo sit cum meriti proprij orantis, & consecutionis amplioris gloriæ per illud ratio obiici ab oratione nequeat, vt soli fini obtinendi alteri auxilium deseruire de se oratio illa possit vnde constat quo iure dixerimus certam. 2. etiam ex intentione inefficaci salutis hominum potuisse Deum de Redempore & auxiliis ad merita quibus omnis prædestinatæ creaturæ extitura prædestinatio erat prouidisse ex sola simplicis intelligentiæ non autem scientiæ mediæ directione, id enim totum liberum Deo est cum multis aliis specialibus finibus Christus eiusque merita inseruire apta sint. Dixi autem *Specialibus finibus non transcendentibus*. Vt obiectiones ex fine gloriæ Dei, & exercendæ suæ libertatis præoccuparem. Sunt enim fines transcendentes omnem lectionem, & operationem Dei ad extra ex quouis speciali fine eligat, ac operetur ad extra Deus.

Et proximè dictis probatur facilè conclusio, Quia omnis effectus prædestinationis ad gloriam alicuius debet esse appositus ex intentione salutis, & electione directa per scientiam mediam de salute per effectum illum infallibiliter, certoque consequenda: atqui auxilia data alicui puræ creaturæ ad merendum alij auxilia ipsi intrinseca, & certo, infallibiliterq; coniungēda cum gloria possunt eligi, conferrique à Deo, neque ex intentione salutis ipsius inefficaci (ex quo solummodo salua vtriusque libertate possunt, vt sæpe ostendimus) à Deo eligantur, & apponantur: ergo possunt non esse effectus prædestinationis. Tunc autem effectus prædestinationis ab auxilio primo intrinseco prædestinati alterius incipient atque prædestinatio inchoabitur. Atqui hoc potest absolutè vnius mereri alteri de congruo, vt aduersarij etiam fatentur: ergo & initium prædestinationis. De eo verò solum difficultas erat, vt adæquatè sumptam prædestinationem & secundum omnes eius effectus vnus alteri promereri de congruo absolute posset, vt ex aduersariorum ratione claret. Dices. Prædestinatio adæquatè sumpta plura alia auxilia efficacia prædestinatio illi continet, vltra primum: ergo ex eo, quod primum illud absolute pura creatura alteri possit mereri de congruo, posse illi de congruo adæquatè, & secundum omnes suos effectus sumptam prædestinationem perperam infertur. Respondetur meritum congruum præmio ad amussim minime respondere, vnde & suscipere magis, minusque congruitatis respectu præmij, maximè finiti posse meritum etiam idem: ac proinde meritum idē respectu vnius auxilij congruentius quam respectu plurium fore: ast non amittere respectu horum simul absolute congruitatem: ad eam enim satis est ad illa elargienda ansam, & occasionem esse absolute posse, vt Patres cōtra semipelagianos supra dicebant, inde etiam rationem gratiæ euerti. Secundo: cum merita perfectiora elici ex gratiæ auxilio à pura creatura absolute possint, ad maius, & maius præmium congruitas meriti in operibus perfectioribus ipsius poterit absolute reperiri. Pone ergo opus, cuius congruitas meritiua vnum tantum auxilium efficax alterius pertingat: perfectius, & perfectius ipsius opus merito æque congruo plura, & plura in præmium pertinget. Denique Deiparæ merita à Deo excellentia considera: quę, sicut de Matris Dei dignitate Theologi docent, infinitatis meriti fere premunt vestigia: & in eis cum absolute puræ creaturæ sint, non solum ita obiicere, sed vel obganire conclusioni erubescs.

CERTAMEN II.

Definitur quæstio de facto.

IN quæstione de facto negat Soar. supra puram illam creaturam causam prædestinationis creaturæ alterius extitisse, atque affirmantem sententiam singularitatis notat consentit Soarij conclusioni Arriaga vbi proxime num. 23. §. *Dico tertiò*, etsi non consenserit censuræ consensi, & Herize disp. 29. num. 50. conclusioni solum, ex diuerso tamen fundamento. Duo primi eo fundamento à ratione nituntur, quod prædestinati omnes simul, & pro signo naturæ eodem ante omnia merita electi efficaciter ad gloriam, siue intentione, vel ordine intentionis prædestinati, cuius proinde, & prædestinationis anterioris ad merita omnia nullum meritum causa esse potest; tametsi in mediis, & gloria exequendis, siue ordine executionis locum merita vnius ad alterum prædestinatum possint habere de facto nec semel habuerint. Sed fundamentum hoc de electione efficaci, siue prædestinatione ad gloriam intentiua, seu intentionis ordine, ante præuisa merita impiorum ostendimus, eoque respectu meritorum prædestinati ipsius, (de quibus solum Soario, & assectis cum Vasquez, & eius discipulis quæstio ibi fuerat) non stante de meritis alterius à prædestinato idem dicendum est legitima consequentia deducitur. Neque omnium prædestinationem; seu electionem efficacem ad gloriam ordine intentionis ante præuisa cuiusque prædestinandi ad filiationem, & prædestinationem merita ad idem naturæ signum pertinere fundamentum habet vtrum: cum necconiunctæ natura sua omnes illæ prædestinatorum electiones sint, nec aliquod afferatur ex scriptura Patribus aut statu aut communi Theologorum sensu expresso, aut ex aliquo apud eosdem recepto principio deductum. Sorius specialiter arguit, quia ex auxiliante gratia pro meritu data ad merendum alteri auxilia, quibus recte oretur, & gloriam consequatur prædestinationis effectus ac subinde prædestinatio inchoetur, quæ tamen sub merito quod ex illis procedit cadere nequeunt. Sed & hoc effectum satis est certam. 1. arguit ex Gregor. magno l. 4. dialog. c. 8. scribente: *quia ipsa quoque perennis regni prædestinatio, ita est ab omnipotenti Deo disposita, vt ad hoc electi per labore perueniant, quatenus postulādo mereātur, & quod accipere, quod eis Deus ante secula dare disposuit.* Sed cum hæc de meritis propriis prædestinati sint extra rem afferuntur. Producit prosperum etiam secundo de vocat. gent. cap. vlt. vel penult. aientem: per electionem Dei fluxum orationis, & sollicitudinis etiam alicno vt orationis Tobiæ pro vxoris à dæmone libertate exemplo ostendit) deferendam non esse: *cum implenda voluntatis Dei* (executiue nimirum) *ita sit præordinatus effectus*. Cæterum etsi executioni inseruire dicat, vt nos etiam fatemur, electioni, seu prædestinationi ad gloriam ex inefficaci salutis intentione ortæ inseruire non negat Prosper; immò expressè de orationibus, & operibus prædestinati his verbis asseruit. *Frustra dicitur, quod ratio operandi non sit in electis, cum ad hoc operantur, vt electi sint*: quod etiam vult Augustinus ab eodem Soario productus ex cap. 11. de bono perseuerantiæ scribens. *Si qui sunt nondum vocati pro eis, vt vocentur oremus: fortasse etiam sic prædestinati sunt, vt nostris orationibus concedantur.* Elt enim sensus non de executione solum, sed & de electione ad fidem, quæ ex aliorum orationibus concepta est, alias frustra non concipienda. Et sane tam hi quam cæteri Patres similiter loquentes nihil de Soaristico hoc ordine intentionis, & executionis voluntatum efficacium vsquam cogitarūt (quē potius, vt ex eorum Principiis cōstat aliquā libertati interuenientiū nostrorum operū, & subinde meritis infēsissimū, si de eo cogitassent reiecisset, sed de difficultate ab Ethnicis de euersione libertatis, studiosq; nostri in tempore in vtilitate, cum nostra electio, & prædestinatio æternitate in Deo præcesserit: cui inde apertissime satisfaciunt, quod electio, & prædestinatio ipsa, vt æternitate antecederet ex nostris orationibus, & rectis operationibus, tametsi tempore posterioribus, natura pependerit atque naturę ordine fuerit posterior, vt sæpe diximus, Aliud argumentum ab absurdo efformat, quod sicut & Herize fundamentum peculiare, cōtra conclusionē primā obiicimus, ac diluemus,

2. Dico primo: Deipara reliquorum omnium prædestinationem adæquate sumptū, & secundū omnes eius effectus de facto est promerita, si de prędestinatis ex meritis Christi iuxta dicta q. 1. certam. 2. loquamur. Conclusionē hanc ex Patrū eruditione, & soliditate æquiualētibus terminis tradauit, ac Theologicè illustrauit noster Ferdinādus Salazar in cap. 8. Prou. ad vers. 19. & de concept. cap. 21. à num. 2. ad 11. in inclusiuè, vt huius numeri fine (de prædestinatis accepto) censuerit, ac nobis aliquid addendi exemerit facultatem, cui conclusioni, si in eius examē & definitionem incidisset, nec solā quæstionem ne merito vnius ad prædestinationem alterius vniuersim tractasset, Mag. meus Diaz cōsētiret vt ex concluſ. 2. cōstabit. Et de prædestinatis hominib, loquēdo, probatur primo, quia ex Patrū Salazar hic locis ingenti copia recitatorū cōmuni, & expressa sententia omnis gratia hominibus post peccatū primorum parentum à Deo præparata, & collata est per Mariam, eiusque merita-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ta ; nec solum per merita virginalis eius fœtus Christi Redemptoris : atqui omnis effectus prædestinationis est gratia præparata collataque à Deo homini prædestinato: ergo omnis effectus prædestinationis hominum redemptorum, ac subinde prædestinatio eorũ omnium adæquate sumpta per Mariam eiusque merita habita à Deo fuit confirmatur: quia usque adeo omnia gratiæ dona meritis Matiæ redemptos homines debere Patres constanter asserunt, vt etiam originalium omnium ab ipsis contractorũ remissionem purgationemque, ac detersionem eisdem Mariæ meritis deberi constanter etiam iidem Patres expresse fateantur : vbi præclara antithesi malorum omnium ab Eua, & Adamo in posteros inductorum, eorumque non ad plenum solum, sed ad exuberantiam reparatione, & inductione bonorum gratiæ in eosdem per Mariæ rem ponderant & illustrant Iræneus, Tertulian. Epipham. Augustin. Petrus Damiã. Ildephonsi. Bernard. Cyrill. Alexand. recitati à Salazar. citat. c. 2. num. 8. 9. & 10. aliisque in eandem sentent. ab eodem recitati c. anteriori & ad prouerb 8. vers. 19. Probatur secundo ex Patribus pluribus ad eum versum ab eodem Salazar productis, quibus inter captos, infensosque obiude homines Deo, ac ipsum Deum, huiusque, & suum filium mediatricem reconciliatricem, ac reliquorum redemptricem æqua extensione, etsi non æqua dignitate, cum Redemptore filio, ac proinde ipsi corredemptricem appellant. Basil. Seleucian. Episc. serm. de Incarnat. *Aue, qua inter Deum, & homines mediatrix intercedens, efficis, vt interiectus inimicitia paries tandem aliquando euertatur, terrenaque cœlestibus coniungantur.* Ephrem de Laud. Virgin. *Aue mundi mediatrix gloriosissima: Aue mundi salus : Aue vniuersi terrarum orbis conciliatrix.* Bernard. serm. de verb. Apocalyp. *fidelis Maria, qua salutis autidotum, & viris, & mulieribus propinauit. Illa enim (Eua) ministra seductionis, hæc propitiationis: illa suggessit prauaricationem, hæc intecit redemptionem.* Multis etiam in hanc sententiam est Anselmus de excell. Virg. cap. 9. & 11. Arnold. Carnotens. tract. de laudib. Virgini. *Stabat iuxta crucem Maria, non minor, quam matrem Dei decebat : fortasse quia in morte filij intelligebat redemptionem mundi etiam sua ipsa morte, cuius acerbitatem in talis, tantique filij morte patiebatur, se aliquid æstimabat publico Redemptionis vniuersi muneri addituram.* Quasi id non addere de suo, & adiungere Dei Filij ac Redemptoris matrem dedeceret, id enim illa Arnoldi verba valent. *non minor, quàm Matrem Dei decebat*, in quam sententiam plura Arnoldus tract. illo.

3 Sed luculentius idem ipse tract. de verb. illis. *Mulier ecce Filius tuus.* Corredemptionis vniuersi Marianæ cum filio rem totam, & modum pluribus, sed his præsertim edisserit. *Nimirum in tabernaculo illo* (Caluariæ, & crucis.) *duo videres altaria, aliud in corpore Christi, Christus carnem, Maria immolabat animam : optabat vero ipsa ad sanguinem animæ, & carni, suæ addere sanguinem, & eleuatis in cruce manibus celebrare cum filio sacrificium vespertinum, & cum Domino Iesu corporali morte redemptionis nostræ consummare mysterium. Sed hoc solius Summi Sacerdotis priuilegium erat, vt de sanguine munus intra sancta inferret : cooperabatur tamen plurimum secundum modum suum ad propitiandum Deum.* Vtique cum Deo Filio suo etiam offenso mediando, scite enim S Bernard. sermon. citat. *Tam vtique neque ipsa mulier benedicta inter mulieres videbitur otiosa : inueniretur equidem locus eius in hac reconciliatione. Opus enim est mediatore ad mediatorem istum : nec alter nobis vtilior, quam Maria.* Eius veto mediatione offensi Dei Filij voluntas humana inclinata ita Patris, & suam voluntarem Diuinam placare hominibus perrexit, continuò subdit Arnoldus : *cum, tam propria, quam matris vota charitas Christi perferret ad Patrem: cum quod mater peteret, Filius approbarer. Pater donaret, diligebat Pater Filium, & Filius Patrem, Mater vero pest vtrumque ardebat: vnumque erat, quod diuersa exhibebat officia, quod Pater bonus, quod Filius pius, quo Mater sancta intendebat, quod in commune elaborabat dilectio simulque se complectebantur pietas, charitas, & bonitas, Matre supplicante, filio interpellente, te Patre propitiante Filius ad pectus Matris, & vbera, Pater ad Filij crucem, & vulnera, respiciebat : & quid inter hæc tanta pignora nõ moueret?* Indigẽtiæ igitur nostræ, & suæ pietatis conscia, nec mysterij redemptionis per Filium ignara, non solum illum, qua hominem ad eam peragendam, hortabatur, precibusque vrgebat, sed tam his, quam animæ immolatione suæ incruenta, in Filij morte, & cruentæ pro hominum reconciliatione, & repatatione ardentissimis votis, & Filium, qua Deum, & Patrem, mediatrix placebat, ac se filij redemptione præ charitate, & misericordia inserebat, eiusque interuentione expectata, & à Filio peracta est, & à Patre acceptata; cui etiam in Filij, cõmunis vtriq; pro nobis ad mortem oblatione, quasi ex condicto Deiparam communicasse aureis hisce verbis docuit Bernardus tom. 1. sermon. 51. c. 4. *O mira circa nos vtriusque parentis I.C. pietatis dignatio! ô inæstimabilis Dei, & Virginis dilectio charitatis! qui, vt seruum redimerent, communem Filium tradiderunt propter nimiam charitatem, qua Deus, & Virgo nos miseros peccatores dilexerunt* : ita etiam censent Patres plures apud Salazar in cap. 8. prouerbior. vers. 15. Nec puto Filium à patre, nisi ex Matris, cuius tanti Filius iure ipso referebat, consensu voluntateque concordi in mortem pro reliquorum redemptione tradendum: id enim tantæ Matris dignitatem decebat. Hæc porro pro merito Virginis de facto gratiæ omnis redemptionis cuiusmodi effectus omnis prædestinationis reliquorum à Virgine ipsa hominum sunt) aperte faciunt, & ab authoritate rem euincunt : ac subinde reliquorum omnium hominum prædestinationes adæquatè sumptas meritis Deiparæ deberi. maxime, cum redemptionis gratia omnis ex meritis Christi, non, nisi morte ipsius consummatis, fuerit quàm vt proxime ex Bernardo recitata, atque aliis citatis Patribus & ratione subiuncta pene infiniti meriti consensus, & Filij in mortem pro omnibus oblatio natura anteiuit.

4. Cæterũ cum conclusio de omnibus ex meritis Christi prædestinatis fuerit atque Angelos omnes præter paucos protoparentum, vel custodes vel tentatores ex meritis Chr. adæquate prædestinatos dixerimus q. 5. certam 2. nihilq; de Virgin. merito dignitatis respectu gratiæ Angelorũ quorũ nemo redemptus recõciliatusq; Deo fuit præfata testimonia asserant; immo de gratia prima cum auxiliante, tum iustificante nullum sit Patrum testimonium, difficileque admodum pluribus Theologis ex Christi (nedum Deiparæ) meritis fuisse, non videtur ad plenum probata conclusio, nec facilis probatu. Accedit gratiam Angelorum nullam gratiam redemptionis fuisse: ac proinde neque ex meritis Christi realiter formaliter morte consummati: vnde antecessionis meritorum Virginis ad Filij mortem, & meritorum eius consummationem, vt pro posteriori gratiæ Angelis donaretur, argumentum præfatis testimoniis contentum, & ad rem præcipuum respectu gratiæ Angelorum vim non habet. Sed vero, cum Patres de gratia solum redemptionis ibi egerint, mirum non est nihil in eis pro gratia, & prædestinatione Angelorum de qua etiam conclusio nostra est nobis esse præsidii. Est autem iuratione Theologica vniuersali pro omnibus non parum. Etenim, quemadmodum de Christo Domino dicebamus, de ipsius etiam Matre Theologi statuunt proportione seruata : quidquid honoris, gloriæque per scripturam, fidei, & stata Theologiæ dogmata liceat, ac Deiparam eiusque merita deceat, concedendum ipsis de facto in bona Theologia est : atqui Virgini, eiusque meritis gratiam omnem, atque prædestinationem subinde adæquatam reliquorum ab ipsa hominum, & Angelorum præfatorum, deberi per scripturam, fidei, ac Theologiæ stata dogmata licet, Deiparamque decet, atque ipsi est glorioſissimum: ergo de facto est in bona Theologia admittendum de scriptura constat minor: cum potius plura in ea sint, quibus, etsi non efficaciter, ansula saltem huius conclusionis præbeatur, & fidei dogmata potius ei dem conclusioni fauent : cum Patres absolute gratiam omnem Mariæ, eiusque meritis deberi affirment, nulla Angelorum, hominumque distinctione, aut limitatione adiecta : atque Ecclesia *Matrem gratiæ* indefinitè, ac proinde vniuersaliter appellet. Neque vllum Theologicum dogma contradicit : cum puram creaturam (nec tantæ, atque Maria est dignitatis) alteri adæquatè prædestinationem promereri absolute teste statuerimus Theologorum auctoritate, & ratione : & insuper nullis puri hominis aut Angeli ex enumeratis, gratia aut meritum absolutam Mariæ, & meritorum eius existentiam antecesserit, vt inde repugnantia Theologica possit tentari

Sed expedienda tamen veniunt opposita à Soario, & Herize qui obiicit: puros omnes homines simul, & pro eodē signo fuisse prædestinatos, falsum tamen est, ac fere bonæ Theologiæ improbabile, si non excipiatur Deipara, quam ex prædestinatis per eius filium primogenita eius filia, atque ante reliquos naturæ ordine prædestinatam, vt docte Soar. 1. 2. ii. 3. p. d. 3. sect. 5. vers. finem versu *dici potest*, fol. mihi 38. col. 1. Quia primaria intentione matris præseruatiue redimendæ Christus aduenit: ex quo pro naturæ prioti ad reliquos prædestinatam ex Christi meritis fuisse, in eius etiam sententia de electione efficaci, & prædestinatione ad gloriam ante præuisa merita prædestinati, consequens est. Et quidem non omnes simul natura prædestinatos à Deo fuisse inde rectè censet Arrubal disput. 80. cap. 2. Quod plurium conceptio, & existentia absoluta (quæ abs dubio eorum prædestinationi vt vidimus supponitur) Sanctorum aliorum, ac præsertim, & frequentius Mariæ meritis, ac precibus debeatur: qua ratione Arriaga supra in opinione, quæ electionem efficacem ad gloriam, nec præsuppositiue, nec constitutiue ad prædestinationem requirit, certum esse docet; licet electione efficaci ad prædestinationem alterutro modo requisita male oppositum censeat. Obiicit secundo Herize, ad Christi dignitatem, & decentiam spectare, vt eis primum positis nullius alterius merita ad negotium prædestinationis reliquorum expectentur. Nihil contra conclusionem probat obiectio, cum ex Patribus viderimus, simul, & pro eodem signo motionis voluntatis Diuinæ, & Matris, & Filij merita ad reliquorum redemptionem concurrisse: vnde Christi merita nihil posteriorum meritorum Virginis expectarunt, ad in eorum consortio Deum, vbi primum extitere, sed reliquorum prædestinationem mouerunt, & vniuersim vlterius aliquid pro posteriori naturæ ex Dei voluntate expectari non ex ipsorum intrinseca cuttitate, dignitati Christi, ac meritorum eius infinitati non derogat. Ita enim physica eius mors natura meritis posterior expectata est, vt in nostra redemptione, & prædestinatione præmiarentur. Et quamuis è dignitate vnionis omnia humanitati Christi collata dona deberentur ad pleraque tamen & præcipua conferenda merita Christi posterius natura expectata à Deo sunt, quia gloriosius eis expectatis conferrentur. An non & ipsi gloriosius merita etiam Virginis expectari, vt Mater, cuius honor in filium redundat, corredemptricis, & gratiarum omnium Matris gloria afficeretur? obiicit Soarius. Ergo Sancti potuerunt mereri de congruo prædestinationem, & substantiam incarnationis, maxime Deipara, & alij Christi Progenitores, qui, vt ex ipsis propagaretur sunt promeriti. Negatur consequentia, quæ nec fuiorem solutionem meretur: cum omnium sententia Christi absoluta existentia, ac proinde substantia incarnationis, & prædestinatio omnem omnium prædestinatorum gratiam, ac meritum natura absolutè anteceserit: à merito vero progenitorum, vt tales esse ex Christi gratia mererentur, ad meritum prædestinationis, & substantiæ incarnationis, & mala consequentia est, & ad rem præsentem impertinens.

Dico secundo: etsi Sancti alij aliis prædestinationem adæquatam promoueri absolute possint, vt diximus, nemo tamen alterius prædestinationem adæquate sumptam de facto meruit. Consentio Herize Arriagæ, & magno meo magistro Dazæ. Non tamen priorum rationibus; sed quia nimirum gratia auxilians alteri ad alterius prædestinati gratiam intrinsecam, primam etiam, promerendam effectus primus prædestinationis est ex intētione, & scientia media salutis consequendæ ab illo alteri donata: cum meritis Christi, & Marię mediatricis, corredēptricisq; satis placitus Deus fuerit ad omnium, & singulorum prædestinationem concipiendam, nec oporteat alterius merita expectari, vt omni conducentia ad salutem cuiusque à Deo apponantur & amentur: immo oporteat ad Filij, & Matris gloriam singularem non expectari: quod autem Augustinus, & Patres allij dicant Ecclesiam & fidem non habituram in Paulum nonasset Stephanus, huius orationem medium determinatum prædestinationis Pauli fuisse probat, sed non est post quem eius prædestinationis effectus cœperint ab auxiliis Paulo intrinsecis.

DISPVTATIO IV.

De effectibus prædestinationis.

COnditiones, vt, ea quæ ad gloriam conseqvendam conducunt, conferuntque, effectus prædestinationis sint plures ab aliquibus recensentur, atque ab aliis negantur. Vnde inter eos non vna, nec breuis ac plerumque otiosa disputatio instituitur: quibus ablegandis sola definitio prædestinationis satis esset, si attenderetur. Quidquid enim beneficij Dei non conducentis solum, sed coniungendi de facto cum salute æterna cuiusuis ex huius intentione vltra naturæ debitum prædestinatis obuenerit ex præscientia, & præparatione beneficiorum Dei, quibus ille certissime liberabitur, ac subinde ex eius prædestinatione proueniat, quare & prædestinationis ipsius effectum esse citra dubium est. Hinc quæstio illa, An, vt prædestinationis effectus Dei gratia, & beneficium naturæ aliquo modo indebitum, & cum gloria cōiungendū sit, ex meritis Christi esse debeat ablegāda est: id enim examen alterius loci est: an scilicet gratia omnis, modo quouis, supernaturalis non solum ad gloriam producens de facto, sed absolute conducens meritis Christi debeatur? Quod ad controuersiam de gratia pertinet directo. Ad præsens autem, quidquid de eo asseratur, vel negetur, si Dei aliquo modo supernaturale beneficium alicui collatum, & cum eius gloria coniungendum deprehēdatur, effectum prædestinationis ipsius habendum esse extra dubium est. Quænam vero horum tam in hominibus, quam in Angelis prædestinatis meritis Christi debeantur disput. 3. q. 5. vbi: an & quibus adæquatam, seu in adæquatam prædestinationem Christus fuerit promerita statuimus. Ex quo effectus prædestinationis & Angelorū & hominum, qui ex meritis Christi fuerint qui etiam non fuerint absque alio examine, & disputatione facile à quouis dignoscētur. Quæ igitur præsenti disputationi subiicienda omnino sunt. Primum, an naturalia prædestinatorum ipsius substantia, & existētia, effectus prædestinationis sint. Secūdo de supernaturalibus, bonisq; operibus, & extrinsecis aliis. Tertium an gratia, & merita peccato prædestinati interrupta, vt primo etiam collata, & existentia, in prædestinationis effectis debeant, recenseri? an etiam in eō peccatis permissio debeat numerari?

QVÆSTIO I.

An naturalia prædestinati bona effectusque prædestinationis sint.

IN naturalibus prædestinati bonis de quibus nunc intrinseca ipsi bona à Deo collata omnia continentur. Et primo ipsius substantia, & entitatiua existentia absoluta, siue eius essentiæ, & substantiæ identificata, siue, ipsi superaddita vt recentiores Thomistæ Dominicani contendunt. parui enim ad rem hanc refert alter vtro modo opinetur. Secundo substantiæ illius passiones seu affectiones, vt bona indoles genij, & bona inclinatio ad bonum & honestum; quam ad inhonestum, & turpe propensior. Hæc nonnulli animi dotes physice ipsis superadditas esse volunt. Ego vero similius longe organorum corporis, quibus anima ipsi immersa ad suas vitur functiones, esse reputo. nusquam enim potentias vitales animo ipsi physice superadditas ab eoque diuersas recognosco, immo eiusmodi potentias ab animo diuersas physice, & superadditas repugnare non admodum segniter ostendi controu. de animā, disput. de ipsius potentiis. Cæterum alterutra opinio sententiæ de hac referendæ intererit parui, cum in mea etiam sententia bona indoles, genitumque aliquid vltra substantiam homiais prædestinati physicē addat, tamen id non

id non ad animi potentias, sed organa, quibus ad suas vti-tur functiones, constituat. Ac tandem extrinseca alia naturalia bona prædestinato continet quæstio.

CERTAMEN I.

Quæstionis Scopus Doctorum sententiæ, ac nostra circa naturam, & substantiam prædestinati de facto decisio.

1. SI quæstionis titulus attentè inspiciatur, facile præsentis quæstionis dispicietur Scopus in eumque collinabimus, ac pleraque ad eius decisionem media ab aliis Doctoribus: cum ab authoritate, tum à ratione mota quiescent. Non enim quæritur, an naturalia præfata prædestinati effectus prædestinationis absolutè sint, sed an sint effectus prædestinationis *sua*) nempè ipsius prædestinati, non alterius cuiuspiam: quod, vt prædestinationis effectus essent, satis foret: cum alicuius prædestinationis, ac proinde prædestinationis absolutè effectus inde præcisè essent, quod obtentioni gloriæ alterius, ob quam prædestinatus alter eis naturalibus à Deo donaretur, inseruirent, vt de se possint & quæst. 2. ostendemus: etenim filij adeo vltra naturæ facultatem, & exigentiam hic, & nunc parentibus dati (vt Ioannes Baptista Patribus, & ætate, & Matris sterilitate infæcundis, & alij orationibus potius quam naturæ debiti effectus) prædestinationis Parentum suorum fuisse certum est; cum inde plurima merita, quibus gratia, & gloria parentibus augescerent, obuenerint: eademque ratione de aliis quæst. 2. agetur. Solum ergo de eis naturalibus bonis prædestinato à Deo collatis, & cum eius gloria de facto coniungendis, an prædestinationis ipsius propriæ effectus sint, in præsentiarum disputatur: quidquid de alia quæstione, an sint effectus prædestinationis alterius, seu alienæ, sit dicendum: neque enim ex eisdem principiis vtraque quæstio dirimenda est, sed ex diuersis valde vnaquæque, vt ex dicendis constabit: vnde etiam clarebit, malè à pluribus affirmatiuæ sententiæ in quæstione præsente Patronis ex eo, quòd alienæ prædestinationis naturalia bona prædestinati effectus esse deprehendantur, & propriæ effecta esse deduci: nec melius ab aliis vtramque quæstionem in vnam absque vlla distinctione confundi.

2. Soarius noster lib. 3. de prædest. c. 7. docet præfata omnia, & similia naturalia, & effectus prædestinationis prædestinati ipsius esse. Consentit Herize 1. p. d. 30. c. 5. num. 24. pro qua citat etiam Arrubalem 1. p. disput. 81. c. 3. sed ex huius limitatione, quam statim refert, potuisset ipsum non referre. Petit enim Arrubal vt naturalia præfata effectus prædestinationis sint, vt supra exigentiam, & nexum causarum naturalium à Deo produceantur: quod nec Herize, nec Soarius requirunt, vt constat ex eodem Herize num. 26. vbi de requisito Arrubalem reprehendit. Quocirca, etsi Herize citato num. 24. in eis omnibus naturalibus vt effectus prædestinationis sint, quod sint aliquo modo supernaturalia requirat, de supernaturalitate extrinseca ab intentione Dei sola finis gloriæ naturæ indebitæ, ex qua (licet ad naturalium causarum virtutem, & exigentiam spectent hic, & nunc ea omnia producantur, & fiant: quod valde diuersum est, atque ad supernaturalitatem vniuersim, etiam quoad modum, insufficiens: siquidem naturalitas, vel supernaturalitas vniuersim ex eo, quod naturalium causarum vires, & exigentiam superent, vel non superent, nec excedant, à Conciliis Patribus, & Theologis cunctis desumitur; non autem ex fine naturali, vel supernaturali arbitrario à Deo in eis edendis sibi præstituto. Patet primo: quia alias, cum rem quamvis ex fine, vel naturali, vel supernaturali posset Deus pro libito producere nihil firmum de rei cuiusvis supernaturalitate, vel naturalitate posset à nobis cum probabilitate definiri: cum de fine, ex quo à Deo productæ res sint, constare nobis cum fundamento adhuc probabili, nequeat, sicque vanæ diuinationis negotium. Secundò: quia nihil contra Pelagianos, vt Semipelagianos à Patribus, & Conciliis esset confectum: cum illi vocationi, & gratiæ internæ ex fine salutis, & gloriæ supernaturalis datam à Deo fuisse non negarint, immò verò supposuerint, vel virtute concesserint; sed solum iuxta naturæ vires, & exigentiam nexumque, & ordinem causarum naturalium hîc, & nunc prædestinatis à Deo conferri. Falso etiam citatur pro sua, & Soarij conclusione vniuersali ab Herize præfatus Arrubal: siquidem ea d. 2. substantiam prædestinati prædestinationis suæ effectum esse expresse, & mordicus negat: capite autem illo 3. de bona indole, & aliis secundum substantiam naturalibus, at vltra exigentiam, nexumque, & ordinem causarum prædestinati substantiæ à Deo superadditis solummodo loquitur. Consentit tamen vniuersali huic conclusioni, Nazar. 1. parte, quæstione 23. articulo 2. controuersia vn. concluſ. 10. & noster etiam Arriaga d. 38. sectione 1. subsect. 2. numero 9.

3. Dicendum primò: substantia ipsa, & entitas prædestinati non est de facto prædestinationis effectus: ita Vasquez noster disput. 93. c. 4. Arrubal citato cap 2. Albelda d. 72. Machin. d. 48. sect 2. concl. 1. Fassol. q. 23. art 2. dub. 5. conclusio hæc de facto probatur ab eius Patronis, atque à Fasolo vnicè ex duplici principio. Altero, quod adæquatè etiam sumpta prædestinatio meritis Christi debeatur. Altero, quod Christus, adhuc secundum substantiam, non nisi post peccatum præuisum, & omnium prædestinandorum substantiam, & absolutam existentiam à Deo decretam, decretus etiam à Deo sit. Primum ferè dogmaticum (quoad hominum præsertim prædestinationem) reputo ex dictis controuers. 3. quæstione 5. quoad Angelos vero omnes prædestinatos falsum, si de Protoparentum custodibus loquamur, iuxta inibi dicta: cum eis prima gratiæ dona cum eorum gloria coniungenda promereri Christus non potuerit, etsi reliquis Angelis prædestinatis ea etiam de facto verosimilius meruerit. Secundum, quoad totum, verum non est. Siquidem, tametsi Christus Dominus non, nisi post Adæ peccatum, & plurium etiam hominum Originalia, ac subinde eorum omnium existentiam fuerit decretus; non tamen post, sed ante reliquorum hominum absolutam existentiam, ad quorum procreationem gratia ex meritis Christi de facto antecessit, vt vidimus controu. 3. de Incarnat d. 2. q. 1. cert. 3. num. 3. respectu quorum nihil hoc argumentum præstare potest. Secundò probari solet ex pluribus Augustini locis, quibus contra Pelagianos, & Semipelagianos solum contendit nullam causam assulamve dari ex parte prædestinati ad suæ prædestinationis initium, quia non datur ad primam vocationem: ergo quidquid primam vocationem præcedit, gratiam, & effectum prædestinationis non esse supponit, tanquam rem, etiam hæreticis ipsis, notam, & innegabilem: cum ante hominis creationem (ex qua inchoanda, iuxta propositam sententiam gratia, & effectus prædestinationis esset) nullum, quantumvis exiguum meritum præcedens posset ab eis ad illum à Deo obtinendam prætendi: quibus consone, etsi nos absque meritis vllis creari, ac subinde gratis, admittat, atque rationabiliter creationem gratiam dici posse dicat, epistola 90. & 95. tamen gratiam & effectum prædestinationis esse negat: quia *alia* inquit *est gratia qua prædestinati vocamur iustificamur, & glorificamur*, & epistola 105. quibus reliqua, quæ vocationem gratiæ antecedunt, à gratia, effectuque prædestinationis remouet longissimè.

4. Verum Augustini testimonia ea ex parte ponderata parum contra affirmantem sententiam vrgent, nec amplius neganti nostræ conclusioni fauent. Primò enim Aduersarij dicunt (ac nemo potest non fateri) Augustinus omnibus eis locis aliisque mox subiiciendis cum Pelagio eiusque asseclis & reliquis Massilienſibus pugnabat, qui extrinseca plura gratiæ Dei deputabant, solamque internam gratiam vocationis, vel omnem cum Pelagio, vel primam cum Massilienſibus, ac subinde iustificationis, & prædestinationis initium nostris viribus, & me-

ritis subiiciebant: quare, vt ad rem cum ipsis disputaret, atque eorum errorem propelleret de prædestinatione, quatenus à prima gratia internæ vocationis censetur, loqui solummodo debuit: nam de extrinsecis aliis naturalibus gratiam prædestinationis esse Heretici illi non negabant, immò vero asserebant, atque inde rationem gratiæ in internis Dei vocationibus subdole Pelagius apud Patres fatebatur, gratiam illam naturalem: immò, & externæ prædicationis intelligens, & admittens. Confirmatur: Nam effectum primum prædestinationis non semper incipere à prima adhuc interna vocationis gratiæ, certius, notiusque est, quam vt ab Augustino ignorari posset, aut negari: immò sæpe prædicationem fidei, & orationes Sanctorum & similia effectus prædestinationis, & anteriores internæ vocationi gratiæ frequentissimè docet, vt vidimus contra. 2 de scientia conditionata independenter à decreto subiectiuè absoluto, & obiectiuè conditionato, in eius responsionibus ad quæstiones Paganorum: Ergo ideo prædestinationis effectus ad gratiam internæ vocationis restrinxit, quia de ea solum his ipsi cum Pelagianis, & Semipelagianis erat, non quia externas alias gratias atque naturalia reliqua, ac subinde substantiam prædestinati absolutè relegaret. Confirmatur: quia nos ipsi, & reliqui negantis sententiæ Doctores præfata, & pleráque alia similia, in quibus etiam filios, eorumque conceptionem, & ortum, ac miraculosam salutis, & vitæ aliquorum orationibus, atque Sanctorum meritis impetratum inter prædestinationis, saltem alterius, & quandoque propriæ, effectus recensemus, & certam. 2. probabimus: ergò prædestinationis gratiæ, & effectus non sola gratia internæ vocationis, & intrinsecorum supernaturalium bonorum ex sententia Augustini, & nostra continentur; sed & alia naturalia, quamvis ad controversiæ suæ cum Pelagio, eiusque asseclis, & reliquiis institutum, reliquas, præter gratias internas vocationis, iustificationis, & glorificationis, ab effectibus prædestinationis se mouerit, tanquam ad eam controversiam impertinentes.

5. Eisdem tamen illis locis aliunde inspectis negatiua nostra conclusio ex sensu, & mente probatur Augustini: vt vero id constet duo in eius sententia exploratissima (ex quibus ipse contra Pelagianos, & eius reliquias eis locis, & vbivis discurrit) statuenda sunt. Primum agere eum semper de gratiis, & effectibus prædestinationis cuiusque propriæ, non autem alienæ. Id patet: quia in eis solum gratiis, & effectibus prædestinationis propriæ, an ex purè naturalibus prædestinati ipsius, vt minimum inchoarent, præfati hæretici aberrarunt, non autem ex alienis naturalibus. Cum autem ad gratiam Dei per Christum admittendam in negotio nostræ prædestinationis scripturæ (Pauli præsertim) testimoniis à Patribus cogerentur, ad gratiam creationis cuiusvis prædestinati recurrebant, vt diximus: ex eo autem quod de gratiis, & effectibus prædestinationis cuique propriæ, non autem alterius, & alienæ Augustinus ageret, fit planè, illum, dum negat creationē, & reliqua iure creationis debita dona prædestinato absq; vllis eius meritis, ac proinde gratis à Deo collata esse gratiam, & effectū prædestinationis, non negare esse gratiam, & effectum prædestinationis absolutè, provt omnem prædestinationem complectitur, siue propriam prædestinati, siue alienam, & prædestinati alterius, sed solum prædestinationis propriæ ipsius prædestinati: de eo quippe solum, ac determinatè contra Pelagianos ad rem, atque ex instituto ab Augustino agebatur: vnde, etsi ea ipsa dona secundum substantiam naturalia effectus prædestinationis alienæ ab Augustino, & à nobis cum debitis circumstantiis circamine 2. assignandis admittantur, nihil doctrinæ Augustini in eis locis, nec præsenti nostræ ex ipso statuendæ inconsequens admittetur, & aduersum: quare quæ diximus n. 3 Augustinum nos, ac reliquos negatiuæ huius conclusionis Authores vltra internam vocationis, iustificationis, &c. gratiam, gratias, & effectus alios, & quandoque eis anteriores admittere certum est, atque ad ponderationem illam locorum Augustini euacuandam efficax, non autem nobis aduersum, ac subiiciendæ ponderationi euacuandæ satis: ex eo vero, quod Hæretici illi, vt gratiam per Christum in negotio nostræ prædestinationis, & propriæ vniuscuiusque à se admitti Patribus obtenderent, ad gratiam creationis, & donorum iure creationis cuique à Deo inditorum recurrerint, effectum est, vt Augustinus ex re, & scopo controversiæ cum ipsis habitæ ad ea omnia examinanda an ad gratiam, & effectus prædestinationis, cuique prædestinato propriæ spectent, atque ferendam de eo sententiam satis opportunè procederet. Secundum in Augustini doctrina, & sententia exploratissimum, atque in bona Theologia absolutè dogmaticum (si de Protoparentibus non loquamur, omnem hominum prædestinationem, eiusq; gratiam, & effectum meritis Christi deberi, ac subinde ipsa gratiam Christi, & per Christum.

6. His positis testimonia Augustini memorata pro nostra conclusione, negante substantiam prædestinati prædestinationis eius effectum esse, firmiter inducuntur, & primo illud ex epistola 90. & 95. quod integrum ad rem præsentem sic habet. *Etsi quadam non improbanda ratione dicitur gratia Dei, qua creati sumus*: quia non præcedentium aliquorum operum meritis cuiusque, sed gratuita Dei bonitate donata est; *alia est tamen gratia, qua prædestinati vocamur, iustificamur, & glorificamur*: ac si dicat, frustra à Pelagianis, & Semipelagianis ad gratiam creationis, eiusque iure dona reliqua prædestinato donata recurritur, vt gratia Dei prædestinatus, tam ipsa creatio, quam reliqua eius iure subsequuta, & obuenientia prædestinato, atque prædestinationis effectus sint, & censeantur: gratia quippe, & effectus prædestinationis cuiusque alterius ordinis, & linex, quam creationis, & iuris naturæ sunt: eandem subdolam eorum hæreticorum gratiæ Dei in prædestinationis vniuscuiusque negotio necessario interclusæ confessionem, gratiam creationis intelligentiam, impiam, & hæreticam versutiam his aduersatur August. ep. 105. *Aurora Deus hanc fallaciam à cordibus nostris, vt naturam ipsam, qua homines conditi sumus, dicamus & gratiam Christi, qua prædestinati sumus.* Postremis autem verbis, dum gratiam prædestinationis *gratiam Christi* absolutè dicit, omnem gratiam, & effectum proinde prædestinationis ex meritis Christi esse debere asserit, atque indubitatum Catholicis dogma supponit: ex quo principio dogmatico eundem recursum hæreticorum pro gratiæ Dei necessitate pro negotio prædestinationis vniuscuiusque prædestinati ad gratiam creationis eisdem pistremis verbis refellit, & tribus eisdem epistolis sanctè constanter, & expressius iam recitatorum rationem subdens eandem, epist. 90. & 95. his verbis. *Christus enim non est mortuus pro nobis, vt homines essemus, sed vt iusti essemus*, epist. vero 105. verbis hisce: *Christus non pro nullis, vt homines conderentur, sed pro impiis mortuus est, vt iustificarentur.* Quod ipsum repetit de natura, & gratia capite 11. & serm. de verbis Domini capite 14. in quibus ratio hæc Augustini continetur, omnis gratia, & effectus prædestinationis vniuscuiusque nostri est gratia Redemptionis, & ex meritis Christi morte consummatis: at mortuus non est, vt homines conderentur, atque essemus: ergo nullius nostri creatio, & absolutum esse, siue substantia prædestinationis suæ gratia, & effectus est.

7. Alia ratione ex postremis verbis Augustini ipsum pro nostra stare conclusione inferius ostendam: nunc autem euasionem proximæ sententiæ, & argumenti à nostro Soario, & asseclis tentatam præstat occupare. Respondent igitur Augustinum loqui de creatione, siue de productione hominis, eiusque natura, & substantia secundum se solum spectatis: non autem, vti ob finem supernaturalem gloriæ producitur, & in rebus appositum. Ea tamen solutio testimonia, & rationem Augustini ad conclusionem suam, & nostram de facto non euacuat, præsertim in ita respondentium doctrina: eorum Soarius, vbi ita respondet, eiusque asseclæ reliqui non certius, vbi ita respondet, eiusque asseclæ reliqui non certo alio fine sed vnico gloriæ supernaturalis prædestinati, atque vnico Dei decreto de existentia, & creatione absoluta prædestinati ob finem gloriæ positum de facto in rebus, & creatum absolutè prædestinatum vtumquemque defendunt: atqui Augustini testimonia de hominis creatione, & appositione absoluta in rebus, decreto de aliis decretis, & finibus, ob quos decreti absoluti proinde, quo conditus, & appositus est, loquuntur: non conditus,

condique, & apponi à Deo posset prædestinatus: ergo eius creatio, & positio absoluta à Deo ex fine gloriæ supernaturalis prædestinati ex meritis Christi, gratiáque subinde, & effectus prædestinationis de facto fuisse negatur, iuxta ipsorum doctrinam, ab Augustino: immò iuxta eorundem doctrinam intentio finis, ex quo homo decretus fuerit præsupponi ad decretum de eius conditione debet atque eodem decreto, quod electio ad eum finem est, amari: quare vt ex fine gloriæ homo absolutà condatur, nequit aliter, quam ex eo fine decerni; tametsi semel ex alio fine conditus, decretusque absolutè homo, possit à Deo ad finem gloriæ ordinari: tunc autem homo ipse, eiusque substantia, & productio ex supernaturalis gloriæ suæ fine non esset: quare, nec iuxta hanc solutionem, prædestinationis gratia, & effectus, Christi meritis debetur. Tertiò: quidquid contra præfatos Hæreticos eis locis Augustinus contendit, cassatum ea solutione est: cum ipsi hominem, eiusque creationem absolutam ex fine supernaturalis gloriæ suæ, & ex meritis Christi fuisse æqua facilitate responderent. Quartò, supernaturalitas necessaria ad effectum, & gratiam prædestinationis ex meritis Christi, è fine supernaturalitate non desumitur, sed ex defectu virtutis activæ, & ex activæ naturalium causarum ad illa, iuxta Patres, & Concilia, & entis supernaturalis essentiam, & definitionem ab ipsis explicatam, & à tota Theologia receptam, vt contra Herize notabamus n.2. quin, si præuia ad finem suprà exigentiam, & actiuitatem naturæ totius, omniumque causarum naturalium non sint, nec finis suprà naturam, ac proinde supernaturalis esse potest. Quintò: cum non minus reprobi, quam prædestinati ex fine gloriæ supernaturalis ipsorum fuerint per hos Authores à Deo absolutè decreti, producti, atque in rebus positi, & illos etiam omnes ex meritis Christi fuisse productos dicendum iuxta hanc solutionem erit: quoniam, etsi nihil contra dogmata Theologica videatur rigore consequentiæ contineri, minus tamen benè auribus sonat ei propositioni apud Theologiam insuetis.

8. Postremo Augustini testimonio ex epist. 105. verbis illis, *sed pro impiis solummodo Christus mortuus est, vt iustificarentur* (quæ repeti diximus de natura & gratia c. 11. & serm. de verb. Domini cap. 14. eorum sententia supposita vel æquiualenter asserta c. 14. de bono perseuerantiæ his verbis. *Si Dei altiori iudicio à perditionis massa non sunt gratia prædestinatione diuersi*) aliud est ab eius authoritate pro negatiua hac conclusione argumentum. Etenim impij, & perditionis absolutè massa non sunt homines pro statu possibilitatis adhuc præcisiuè, sed iam vel peccato originali saltem infecti, vel ei proximè obnoxij, atque ad massam perditionis ex Adamo eiusque præuaricatione pertinentes (loquor cum Augustino de puris hominibus reliquis à Deipara qua nullo ex eis modis impia nec ad perditionis massam pertinens, peccatóve originali obnoxia fuit; sed præseruatiuè, nedum à peccato, verum ab obnoxietate, & debito eius à filio, & per filium multis retrogradibus redempta) quod absoluta solum propagatione ex Adamo, qua eius propagines, atque ad eius familiam pertinentes, atque peccato, absolutè obnoxij constituuntur, fieri potest: ergo ad prædestinationem adæquatè sumptam, & qua prædestinatus ex perditionis massa decernitur à reprobis (qui alia massæ illius pars sunt) ac subinde gratiam omnem, & effectum prædestinationis, supponitur absoluta eorum ex Adamo propagatio, productio, & existentia, ex sententia Augustini: ergo nequit esse prædestinationis ipsius gratia, aut effectus. Dices, posita (vt reuera fuit) cæterorum à Deipara inclusione in pacto Prothoparentum pro posteris, eorum propagatio ex Adamo est originalis peccati ipsorum vltimum complementum, ergo non solum supponuntur homines peccato obnoxij, sed iam etiam peccatores, si eorum propagatio, productio, & absoluta existentia ad initium gratiæ prædestinationis ex meritis Christi est supponenda, ac proinde, & gradatim posterius, & posterius erunt homines per Christi merita prædestinandi. Respondetur primò propagationem ex Adamo, se ipsa, sola, & formaliter sumpta non esse complementum vltimum originalis peccati, sed vt coniuncta cum negatione infusionis gratiæ in primo illo instanti durationis, qua homo primum extitit, atque ex Adamo propagatus est: si enim tunc simul gratia infundatur, quæ formaliter peccato opponitur, omni mortali etiam originali, etsi ob inclusionem in pacto Prothoparentum, atque ex ipsis propagationem in Adamo peccauerit, & obnoxius originali contrahendo sit, ipsum tamen non contrahet: vt qui Deiparam in pacto inclusam, debitumque originalis contraxisse volunt, illud tamen non incurrisse defendunt, atque ea ratione Theologizantur omnes. Sed tamen eo permisso: quod posterius, & posterius homines per Christum, eiusque merita prædestinentur, nihil absurdi continet, sed veritatem aliam, quam docuimus probauimusque controu. 3. de incarn. disp. 3. de ordine decretorum incarnationis disputantes. Porrò à ratione æque firmiter, immò firmius adhuc probari conclusio hæc de facto potest ex conclusione 2. eiusque probationibus iam subiiciendis: quibus vniuersim substantiæ cuius prædestinati negatur posse esse suæ prædestinationis effectum, etenim à potentia ad actum negatiuè inuitabilis prorsus consequentia est.

CERTAMEN II.

Nec de possibili substantia prædestinati prædestinationis eius effectus est.

1. Dicendum est secundo. Substantia, & productio prædestinati nequit esse suæ prædestinationis effectus. Habet eosdem Patronos quos dedimus pro conclusione prima, dum enim illam à ratione probant, rationem impossibilitatis hic assertæ, vt non ad formam & in terminis adstruant, & efforment, attingunt tamen. Sed miseris magis, Soarium ipsum contentiosum etiam Patronum habet Prologomeno 3. de gratia vbi veram rationem gratiæ naturæ prodnctioni conuenire non posse contendit: quia, vt Deus bonum velit homini, vt bonum illius est: atque, vt ad rationem gratiæ requiritur, oportet, vt homo iam productus supponatur, quod verissimum est, at ipsius doctrinæ consequens, siquidem per Soarium nil potest esse effectus prædestinationis, quin gratia sit, & supponat substantiam & naturam hominis cui gratia est: atqui substantia & natura hominis prædestinati eiusque absoluta productio, nec supponit, nec potest supponere substantiam, & naturam prædestinati: ergo neque est, neque esse potest gratia, & effectus prædestinationis ipsius per, & contra Soarium ipsum. Attigit tamen, vt dixi hoc loco, vnde in consequentiæ redarguitur rationem, qua illam posset vitare: Eam rationem satis congruam reddidit Magister meus Didacus Daza ex communi nostro Magistro Patre Vasquez: quia nimirum finis beatitudinis, & gratiæ cuiusvis ad ipsam conducentis, & perducentis prædestinatum comparatur ad hunc vt finis *qui* ad finem *cui*: atque, vt forma ad subiectum, non autem vti finis ad medium: at forma omnis supponit natura sua ac necessario subiectum iam existens: ergo & finis beatitudinis, eiusque intentio, & mediorum ad ipsum de facto consequendum prouidentia, & prædestinatio supponit prædestinatum, cui gloria intendenda, & de mediis ad illam prouidendum per prædestinationem est. Argumentum hoc de se satis congruum, & verosimile apparet: tamen aliquid aliud restat addendum ad totam eius efficaciam explicandam; quod nescio an ab eius efformatoribus fuerit indagatum vel omissum: Æstimo autem indagatum non fuisse: quia vterque complacentiam Dei erga possibilia pro statu præcisiuæ possibilitatis esse posse plane admittit; quo admisso, ratio finis *cui*, & cuius gratia, siue ex cuius complacentia finis gloriæ *qui*, & propter quem media à Deo amari, fierique debent, etiam ex ea sui pro statu possibilitatis complacentia, & salutis, ac beatitudinis eius amore, fieri, (tametsi anterius ad beatitudinem, mediáque reliqua

ad

ad ipsam) non posse, minimè probat; ac proinde nec medium, seu effectum esse prædestinationis repugnare, vt cum eis Doctorib. 2. hæc conclusio statuit.

2. Ex nostris autem principiis ex eo, quod prædestinatus sit finis *qui*, & subinde, ex cuius complacentia, cum finis *qui* siue eius beatitudo, ac propter ipsam media, quibus ea à prædestinato obtineatur, amentur, eligantur, & prædestinatione prouideantur, prædestinati existentiam, & productionem absolutam debere necessario supponi, ac proinde non posse illam effectum prædestinationis esse facile, ac dilucide probatur. Omnis amor finis *qui*, & subsequens electio mediorum ad illum obtinendum debet necessario esse ex complacentia in fine *cui*, siue persona, cuius gratia, cum finis ipsi amatur, tum media ad illum ipsi obtinendum prouidentur: atqui omnis complacentia in fine *cui* siue persona, cuius gratia ipsi finis amatur, & media ad illum obtinendum prouidentur, absolutam productionem, & existentiam finis *cui*, & personæ necessario supponit: ergo omnis amor finis *qui*, & mediorum ad illum obtinendum, eorumque prouidentia supponit necessario absolutam productionem, & existentiam finis *cui*, siue personæ, cuius gratia, & finis *qui* & media ad ipsum consequendum amantur, & prouidentur; ergo absoluta productio, & existentia finis *cui*, seu personæ, cuius gratia, & finis, & media amantur, & ad illum obtinendum prouidentur, amoris, & prouidentiæ horum nequit esse effectus. Postrema hæc consequentia est euidens; nihil enim potest esse principium productiuum eius, quod natura & essentia sua absolutè productum, & existens supponit; ni plura contradictoria contra mutuam causalitatem causarum, quæ, vt causent absolutam existentiam supponunt, à nobis, cum in physicis, controuersia de causis, tum in hoc, & reliquis Theologicis tomis notata admittantur. Pergo: atqui omnis prædestinatus est finis *cui*, seu persona, cuius gratia finis *qui* beatitudinis suæ, & media ad illum amantur atq; prædestinatione prouidentur: ergo nequit esse amoris finis, & mediorum, atque prouidentiæ illorum, siue prædestinationis effectus: concludit euidenter discursus, si primi syllogismi minor firma consistat, quam sic probo. Nulla complacentia esse in aliquo potest, pro statu solius possibilitatis præcisiuè cognito, & considerato, sed solum in positiuè existenti: atqui respectu finis *cui*, seu cuius gratia finis *qui* & media amantur, ac prouidentur, est complacentia aliqua: ergo supponit eius finis *cui*, & personæ, cuius gratia, non solum possibilitatem præcisiuam, sed positiuam eius absolutam existentiam & productionem. Concludit etiam syllogismus, si maior sit firma; probata vero à nobis, & ab oppositionibus vindicata fusè est contr. 4. de voluntate disp. de affectibus Dei erga creaturas, & summariè controu. 6. de prouidentia. Quod si ex quo fine alio, quam suæ beatitudinis productus prædestinatus, & existens absolutè ad sui prædestinationem supponatur inquiras. Dico, si de fine determinato speciali roges, rem puræ diuinationis inquirere te, cum plures esse possint, nec sit de aliquo reuelatio, neque apud Patres aliquod indicium insinuatum, communi locutioni, quod ad finem gloriæ conditi à Deo simus satisfeci citata controu. 6.

3. Iam fundamentis contrariæ sententiæ occurrere pronum ex dictis pro nostra sententia est, dicunt primo; substantia prædestinati ita ad obtinendam ab ipso de facto gloriam conducit, vt sine ea nequeat ab ipso gloria obtineri, vt de se claret: idque à Deo non ignoratur, cum prædestinatum producit: sed reliqua media, quæ ita, atque ex scientia gloriæ per ipsa de facto obtinendæ ex eo præcisè, quod ita, & ex ea scientia à Deo apponantur, sunt effectus, & gratia prædestinationis: ergo & substantia prædestinati, gratia, & effectus prædestinationis suæ erunt. Distingue iuxta dicta primam partem maioris: substantia prædestinati est aliquid necessariissimum ad obtinendam ab ipso gloriam, vt *medium* nego, vt *subiectum*, & finis *cui* ipsa intenditur, & ad quam media à Deo præparantur, concedo: inde autem, vt vidimus, potius infertur eius substantiam à prædestinatione non poni, sed supponi. Quod autem dicitur Deum non ignorare substantiam illam cum gloria coniungendam, imò id scire, cum prædestinandum producit, materialiter, & comitanter identicè, admittendum est: formaliter verò, & directiuè ad prædestinati productionem, est falsum, & negandum; cum enim non ex intentione gloriæ suæ, sed ex alio fine homo productus primo, & absolutè existens prædestinationi suæ natura præcedat, ex ea scientia de ipsius coniunctione cum gloria sua (quæ, ne intenditur quidem pro signo illo, neque intendi ipsi vt diximus pro illo potest) nequit ipsius absoluta productio, & existentia à Deo decerni; ac prouidè, etsi ea scientia omniscio Deo adsit ad eas à Deo decernendas impertinenter prorsus se habet. Secus ad media infallibiliter coniungenda cum salute & gloria prædestinati ex subsecuta ad eius productionem intentione vt prædestinationem apponenda, quæ nisi ex scientia media eiusque directione disponi, appon que prædestinatiuè non possunt, vt d. 2. demonstrauimus.

4. Dices, mors opportuna, & quandoque immatura, & primum absolutum non esse prædestinati, suæ est prædestinationis effectus, vt constat ex illo sapientiæ. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius*, &c. Et vniuersim de electis omnibus propè finale iudicium visturis dicitur Matth. 24. *Sed propter electos breuiabuntur dies illi*, persecutionis Antichristi, vt mundus hic, atque eorum vita subinde finiatur, ne persecutioni succumbant, & pereant: ergò & eius absolutum primum esse, & substantia primo existens, & producta prædestinati prædestinationis eius effectus est, essève saltem absolutè potest. Contrariorum quippe eadem (vt vulgo dicitur) esse ratio debet. Confirmatur: quia plurium peccatorum conseruatio, quoslibet eos tandem de anteacta perdita vita sua pœnitet, & finali pœnitentia saluentur, effectus prædestinationis ipsorum procul dubio est: ergo & eorum prima absoluta productio, & existentia. Probatur consequentia; siquidem & substantia prædestinati conseruata eadem est, quæ primo producta & productio qua sequenti duratione producitur vel eadem est cum prima ipsius productione, vel ipsi omninò similis, & æqualis. Antecedenti vtroque admisso negatur consequentia vtraque; quia tam mors quam vitæ conseruatio accidentarium quid est primo productæ substantiæ prædestinati, quam realiter vtraque essentia sua supponit, & quæ vt subiectum, & finis *cui* prædestinationi necessario supponitur, vt vidimus; secus autem mors, aut conseruatio.

5. Opponitur S. Th. 1 p. q. 23. art. 8. dicens conceptionem Iacob precibus Isaac Patris à Deo obtentam prædestinationis ipsius Iacob effectum fuisse: ea verò, fuit substantiæ Iacob prima existentia, & productio. Cæterum S. Thom. nullatenus eo articulo docet, quod opponitur, quæ autem aduersariis ita absonare potuerint argumentis: *sed contra* eius articuli, vbi nihil S. Thom. affirmat, sed solum dubiam reddit quæstionem, quam verlat vt in reliquis argumentis, *sed contra* solet, & neque de hac quæstione agit sed de illa, an prædestinatio alicuius peculiaris Sanctorum possit iuuari: neque de conceptione Iacobi sed de natiuitate, quæ ad hoc deseruit, vt posset fide pærentum ab originali mundari. Directè autem quæstioni respondens tandem, solum concludit, Isaaci orationem aliquo modo ad effectum prædestinationis Iacob iuuisse: quia ni conceptus natusque fuisset prædestinato non esset impleta, quod verissimum est: quia neque esset prædestinatus, neque vllus prædestinationis eius effectus non tamen, quia conceptio ipsa effectus esset prædestinationis illius, sed quia eius productio, & existentia ad prædestinationem Iacobi, ac subindè omnes prædestinationis eius effectus necessario supponenda, non esset, ac proinde quæ ipsam impetrarunt, Isaaci preces prædestinationem iuuerunt, etsi ipsa prædestinationis Iacobi effectus minimè fuerit. Reliqua quæ Soarius, & assecłæ contra præmissas conclusiones à paritate, & exemplis opponunt, eo consequentiæ vitio laborant quod notabamus n. 1. ex eo enim, quod prima vnius productio effectus prædestinationis alterius fuerit de facto, esseve possit, & propriæ prædestinationis esse de facto, vel saltem esse posse inde concludunt, vt ex ratione nostræ conclusionis clarè.

CERTA

CERTAMEN III.

De reliquis naturalibus quoad substantiam bonis prædestinati variis conclusionibus deciditur.

1. Nihil naturale, vel substantiæ prædestinati identificatum, vel pro naturæ priori præsupposito effectus prædestinationis eius esse potest, siue ea, quoad modum etiam naturalia; siue supernaturalia quoad modum, & quantumvis miraculosa sint. Conclusio hæc ex conclusionibus duabus præmissis euidenter deducitur hoc argumento: omnis effectus prædestinationis cuiusvis prædestinati essentia sua posterior natura est prædestinatione ipsius, ac subindè eo omni, quod ad ipsam necessario præsupponitur: atqui ad cuiusvis prædestinationem necessario eius substantia præsupponitur: ergo omnis effectus prædestinationis cuiusvis posterior est natura, quam substantia prædestinati. Tum sic; nil, quod substantiæ, & naturæ prædestinati identificatur, ipsamve præcedit, siue naturale illud prorsus, siue supernatutale sit, potest esse eius substantia, & natura posterius vt patet: ergo nec effectus prædestinationis prædestinati. Hinc infertur primo in nostra, & aliotum verosimiliori longè sententia potentias animæ, cuius sunt, realiter identificante effectus prædestinationis esse non posse: infertur corporis, & organorum eius temperamentum, quod, vt diximus bonam hominis indolem, genium, & ingenium compler, & constituit, siue iuxta, siue vltra exigentiam & actiuitatem causarum naturalium à Deo productum pro naturæ priori ad animæ infusionem fuerit, effectum prædestinationis hominis per illam constituti esse minimè posse, & alia plura de extrinsecis hominis absolutam productionem substantiam, quovis modo, & gradu antecedentibus, similiter æqua certitudine inferuntur, quæ proinde sigillatim referre prolixum esset, ac otiosum.

2. Dico secundo: Quæcunque naturalia omninò, siue prædestinato intrinsecus adiuncta siue extrinsecus, iuxta causarum naturalium puram actiuitatem, exigentiam, & dispositionem debitam effectus prædestinationis prædestinati ipsius esse non possunt: est ferè dogmatica conclusio. Probatur: omnis effectus prædestinationis debet esse, aliquo modo saltem, supernaturale: sed quæcunque iuxta puram actiuitatem exigentiam, & dispositionem debitam causarum naturalium, & sunt, & fiunt, nullo modo sunt supernaturalia: ergò quæcunque ita fiunt & sunt effectus prædestinationis esse non possunt: Consecutio est legitima. Maior dogmatica, minor mihi etiam dogmatica ex Conciliis, & Patribus contra Pelagium, & assecias agentibus: quos, quia naturæ puræ actiuitate, & naturali causarum, absque alicuius vltra creationis, & naturalis dispositionis iura, interuentu, opera prædestinationi prætendebant hæresis damnarunt. Dixi mihi dogmaticam, ne modum supernaturalitatis inefficacibus, iuxta puram exigentiam actiuitatem, & dispositionem naturalem ex fine supernaturali à Deo in alicuius rei secundum substantiam naturali productione intento à Soario, & Herize, & aliis ad inuentum absolutè gtaui censura sugillem, tametsi eum efficaciter reiecerim certam. 1. num. 2. ex entis naturalis, & supernaturalis definitionibus tota Theologia, ex Patribus Conciliisque receptis, atque ex euacuatione omnium, quibus Patres, & Concilia præfatos Hæreticos vrgebant, & damnabant. Hinc inferes animæ potentias, etsi ab ea realiter diuersas, & superadditas, vt ordinaria prouidentia producuntur effectus prædestinationis esse non posse: idemque de bona indole ingenio, & maiori perfectione temperamenti, (quo hæc constituuntur) naturali rerum cursu adquisita à nobis, & sic de pluribus aliis.

3. Dicendum tertiò: naturalia, quoad substantiam omnia, quæ absolutam prædestinati existentiam, & substantiam supponunt ac de facto gloriæ consecutioni subseruiunt, siue intrinsecus ipsi inhærentia sint, siue extrinsecus adiuncta, dummodo præter naturalem causarum, rerumque actiuitatem exigentiam, & dispositionem (causis etiam naturalibus ad illa inadæquatè concurrentibus) à Deo sunt, & fiunt, effectus prædestinationis prædestinati illius, sunt in hac concl. Theologi omnes, illi & etiam, qui super præmissis decertarunt, amicè conueniunt; Soarius videlicet cum suis, Vasq. cum assectis, & Herize; tametsi hic cum Soaristis plus nimium doceat, vt vidimus proxime: scilicet ex supernaturalitate finis, ob quem à Deo producuntur quæcumque cum gloria prædestinati infallibiliter coniungentur, satis habere modi supernaturalis, vt effectus prædestinationis sint, & gratia subindè per Christum licet ex naturali rerũ, & causarum naturalium cursu, & dispositione proueniant, Quo super aliam Soaristarum inconsequentiam alibi prosequendam noto. Negant enim operi bono morali vitæ æternæ meritum omne, quantumvis, intra congruitatem adhuc, minutulum: cum tamen iuxta hanc doctrinam, etsi naturali rerum cursu prouenianr, tam bona moralia opera, quam cogitationes, quibus ad ea impellimur, ex fine gloriæ prædestinati mediis ipsis consequendæ satis modi supernaturalis per ipsos habeant, vt effectus prædestinationis, & gratia subinde per Christum sint, atque habeantur. His tamen alio, vt dixi, missis, probatur nostra communis conclusio: quia ea quæcunque vltra naturalem, & debitum cursum, & dispositionem, hic, & nunc, rerum & causarum naturalium prædestinato siue intrinsecus siue extrinsecus certo coniungenda cum eius salute intenta à Deo disponuntur adiunguntur que etsi naturalia quoad substantiam sint, aft hic & nunc non sunt prædestinato ipsi, neque vniuersæ totique rerum naturæ absolutè debita sed indebita ac subinde hic & nunc siue quoadmodum vltra ius naturæ totius & supernaturaliter à Deo collata & prædestinato à Deo collata & ad gloriam intentam non solum possibiliter sed de facto infallibiliter consequendam conducentia, ergo & effectus prædestinationis sunt, & gratia per Christum nec ex debito creationis prædestinati & naturæ totius vt ex dictis patet.

4. Hinc claret, potentias animæ prædestinati, si ab illa iuxta minas nobis probatam, & verisimilem sententiam, animo inditas, & superadditas admittantur, vltra exigentiam & actiuitatem animi inditas perfectiores effectum prædestinationis esse posse. Claret secundo melius natiuo corporis, & organorum temperamentum quo, & melius ingenium genium, & indoles constituitur, vltra hic, & nunc debitum causis, & dispositionibus naturalibus supernaturaliter post hominis constitutionem, & productionem effectum prædestinationis esse posse: de factoque (vt in S. Isidoro Episcopo Alberto Magno, & aliis per historias fide dignas didicimus) in pluribus fuisse. Claret tertiò Sanctorum aliorum preces, & orationes, vt prædestinatus alius non laboretur, vel lapsus conuerteretur, ac resipisceret, prædestinationis illius effectum esse posse, ac multoties de facto esse. Item natalium locum, vbi in fide, & bonæ educationis Magistros, & opportunitatis per quas in bonis moribus quis instrueretur, aditus casualis ad viam, vbi quis vel repentè moritur, vel violenter occiditur, vel alterius pompa ducitur funeralis, vel ad templum, vbi eloquens, feruensque verbi Dei concionator prædicat, quotum, vel omnium vel singulorum occasione prædestinatus conuertitur, effectum prædestinationis absolutè esse posse: item præmaturam iusti mortem, & vitam prædestinati alterius, quovsque conuertatur ac demum plura eiusmodi alia, quæ absque prolixitate non recenserentur, atque innumera alia præ sui multitudine à nobis ignota, Deo autem in prædestinationis nostræ negotio vltra rerum naturalium cursum vnicuique prædestinatorum singulatim inspecta, procurata, atque prouisa. O ingratæ socordiæ nostræ obliuionem! ô paterna amplius, Dei nostri de salute nostra oculatissimam, vigilantissimam, atque vt sic dicam insomnem curam!

CERTAMEN IV.

De victoria tentationum.

1. Circa tentationum victoriam cum gratia entitatiuè supernaturalis auxilij intercedit, ne illi succumbamus, effectum prædestinationis esse dubium adhuc Hæreticis non est. Cum autem sola naturali entitatiuè vocatione à lapsu detinemur, triplici ex capite potest esse apud Theologos difficultas, & opinandi diuersitas: quia triplici ex capite, seu principio entitatiuè naturali teneri possumus, ne labamur. Primo per naturalem cogitationem: qua, vel ad opus bonum cum peccato incompossibile de facto diuertamur, vel ob naturalem peccati dissonantiam, & rationis naturalis dictamini dissonantiam, & monstruositatis eius horrorem, ab eo patrando auertamur: atque ex hoc capite, qui, vt plurimum, soarizant, atque opus quodvis moraliter solum bonum gratia Christi, ac similiter victoriam tentationis, (dummodo omnium, vel valde plurium non sit) non egere censent, victoriam tentationis vnius vel alterius effectum prædestinationis, & gratiam per Christum esse consequenter negant. Secundo vinci tentatio potest ex diuersione ad indifferens opus naturale (in opinione valde probabili eiusmodi indifferentia opera admittente) cum actione peccaminosa, ad quam tentatione impellimur, incompossibile: cum autem ad opus indifferens gratia per Christum necessaria non sit, ea tentationis victoria non videtur esse prædestinationis effectus: ita cum aliis recentioribus olim Theologizabamur. Tertiò ex vitioso affectu, aut opere incompossibili cum peccato, ad quod tentamur, potest tentatio superari: peccatum autem nullum, quare neque illud, quo ab alio diuertimur, Dei gratia per Christum eget: imò, neque à Deo esse vllatenus potest, sed solum à nobis: quare eiusmodi victoriam tentationis effectum prædestinationis esse nullus, quem viderim in terminis asseruit: immò, qui vniuersim victoriam tentationis generatim, & absq; modorum horum quibus obtinetur, discrimine notato gratiæ Christi, & effectibus prædestinationis adscribunt, inde fortiter ab aliis impuguantur.

2. Dicendum tamen est primò: victoriã tentationis quãvis, quo visque modo ex dictis obtentam, ex gratia Christi esse debere, ac subinde prædestinationis effectum. Et quidẽ, si primo modo honestis moraliter operibus cum peccato, ad quod inducebamur incompossibilibus, aut cogitatione dissonantię peccati ad rationalem naturam probari facile posset ex sæpè iam insinuatis, atque ex instituto docendis contr. de grat. auxiliante per Christum, vbi nullum morale opus honestum fieri, nullanq; tentationem vinci absque gratia Dei per Christum posse ostendemus, ibiq; cogitationes illas, ex quib. honestè operamur, atq; à peccato ob eius dissonantiam dictamini rationis recto auertimur, tametsi entitatiuè, & quoad substantiam naturales supernaturales esse, quoad modum, insinuatum nuper n. 3. & 4. explicatius, minutiúsq; trademus. Probatur autem vniuersim conclusio de tẽtatione quovis ex dictis modis superata, qua absolutè superata. Primò ex oratione Dominica, qua Deum, *ne nos inducat in tentationem*, oramus: cum autẽ orationes Christianæ nonnisi gratiæ per Christum, & ad vitam æternam conducentes, esse possint, fit victoriam tẽtationis, quam ex Christi institutione Deum oremus gratiæ Dei per Christum, & effectibus prędestinationis adnumerari debere. Rationem Theologicam dederunt nobis Patres, omnes eius orationis periphrasim eius loci consonè adhibentes, *ne nos tentationi cedere permittas*: quod ad victoriam tentationis præcisè à Deo fit subtractione efficacis cogitationis pravæ, cui de facto succumberemus, ni à Deo eiusq; ptouidentia subtraheretur, &, cui cogitatio ad opus indifferens, quo à peccato diuertimur minimè præualeret: subtractio autẽ cogitationis illius efficacis pravæ externæ protectionis gratia Dei, & per Christum est: tametsi cogitatio purè naturalis ad indifferens opus gratia Dei per Christum non sit, nisi vltra naturalem cursum, & dispositionem causarum naturalium, (vt fieri potest ad motionem pravę cogitationis imminuendam, vt efficaciam non pertingat, à Deo prouideatur) tunc enim, etsi internæ vocationis gratia non sit, ad externæ protectionis gratiam explicatam in subtractione efficacis cogitationis pravæ, quæ cogitatione operis indifferentis inefficax redditur, procul dubio spectabit. Hæc ipsa ratio in tertio modo vincendi tentationem ad vnum per peccatum aliud suum locum habet, qua præcisè tentationis ad peccatum victoria est, vt dixi: facta vero comparatione admissi, quo alterum vitatur, incompossibile cum admisso, absoluta victoria tentationis non est: tentatio enim est bicornis, & cuius eius vno tentatus vincitur absolutè, ac proinde victor, absolutè non est; præsertim, si æqualia admissum & omissum sint: quare sub præfixam conclusionem non venit, quæ de victoria absolute tali est, nec sub eam rationem; sed quid si admissum veniale sit, vel mortale etiam leuius, quam præ eius incompossibilitate omissum?

3. Dicendum censeo secundo: gratia Dei, & per Christum subtractione cogitationis pravæ efficacis ad grauius peccatum intercedit, ac subinde ea qualis qualis victoria, etsi non absoluta; est tentationis gratiosa, et effectus prædestinationis ita vincentis prædestinati; id sua probatione probat ratio instructa pro 4. conclusione, vt patet: duæ verò conclusiones præfatæ impugnari possunt argumento, quo primam à nonnullis impugnari. Aiunt enim victoriam tentationum, qualemcunque ad vitam æternam non conducere; qua talis enim nullum vitæ æternæ præmium meretur, nisi actu alias meritorio vincatur, quod in duobus saltem modis posterius vincendis tentationem locum non habet, vt patet. Quod si dicas peccata saltem esse impedimenta vitæ æternæ consequendæ, &, quo grauiora fuerint, esse impedimenta maiora, atque eatenus ad illam conducere, vti impedimenti cuiusvis amotio ad finis intenti assecutionem conducit: vt id de mortalibus, & eorum victoria verum sit; aſt de venialibus non item: cum gratiæ, iunctæ ad gloriam veniaiter peccantis minimè adsentiatur suæ graniora, siue leuiora venialia sint. Cæterum cum victoriam tentationum præcisè tantum nos è Christi institutione Deum precari, à quo nihil non ad vitam æternam aliqualiter conducens petere ex honestate, & virtute possumus, non possum non intentionis victoria qua tali, & præcisè, conducentiam aliquam ad æternæ vitæ consequutionem agnoscere, & in victoria tentationis ad mortale, quo gratia, iusque ad gloriam extinguerentur conducentiam ad illam, ne obiectantes quidem, audere negare. Inde verò negsin victoria venialium negare possunt: cum hæc de merito congruo gratiæ efficacis ad tentationes vincendas, ac subinde ad mortalia dispouanda, neque insuper se ipsis gloriæ consecutionem, quo vlq; claudatur, & debito pœnali ob ipsa incurso ad assem, vt aiunt, retuntium, omnemque æqualitatem rigidam satisfiat, ex fide Catholica impediant.

QVÆSTIO II.

An supernaturalia dona omnia, etiam iustificatio, & merita prædestinati peccato intrinseca, vt primò collata sint prædestinationis effectus.

Supernaturalia, quæ à solo Deo effectiuè sunt, & directè ad prædestinationem spectant (extrinsecus redegit Paulus ad vocationem, iustificationem, & gloriam, ad Rom. 8. verb. illis, *quos prædestinauit, hos & vocauit: quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, illos glorificauit.* Quibus, & habitus supernaturales fidei, &c. ad iustificationem præuios supposuit, non excluſit. Scio glorificatione à Hieronymo, Gregorio

Gregorio Magno, Chrysost. Theophilacto, & Theodoreto non æternam gloriam, sed temporalem maiestatem, splendorem, & plausum intelligi legentibus proinde *magnificauit* pro *glorificauit*, sed cum vulgata *glorificauit* legat, & retineat, atque ex contextu Pauli de æterna gloria prædestinatorum Paulum ibi agere ostenderimus, cum ex eo loco Sanctorum prædestinationem probaremus, de glorificatione, & gloria æterna prædestinatorum intelligendus Paulus cum communi aliorum Patrum, & stata Theologorum sententia indubitanter est. Præclarè Augustinus de prædestin. Sanct. c. 17. *glorificauit illo vtique fine, qui non habet finem.* Porrò de his omnibus nulla apud Theologos controuersia esse deberet, quod effectus prædestinationis essent, si vocum abesse abusus. Sed tamen, vt is reiiciatur aliquorum sententiæ de eorum ferè singulis referendæ, requirendæque erunt, vt de re, & debitis locutionibus deinceps Theologis conueniat: vna solum Theologica disputatione dignior quæstio his de rebus ex citata à nostris Vasquez, & Soarez fuit: an iustificatio, & merita prædestinati peccato interrupta, non vt restituta solum (de quibus eadem, & de aliis est ratio) sed vt primo collata, & habita in prædestinationis effectibus sint recensenda.

CERTAMEN I.

De reliquis supernaturaribus donis, præter iustificationem, & merita prædestinati intercissa, vt primo collata.

1. NOnnulli, qui prædestinationem in sola electione efficaci antecedenti ad gloriam constituentes gloriam solam effectum prædestinationis esse docent: falluntur tamen in supposito, ex quo discurrunt: siquidem, neque eiusmodi electio est, nec si esset in ea prædestinatio consisteret, vti ex iam dictis constat. Deinde ex eis etiam suppositis malè discurrunt, vt mox videbimus concl. 1. Durandus ex aduerso gloriam solam ab effectibus prædestinationis excludit: quia prædestinatio, sicuti, & prouidentia omnis tota tota circa media versatur, nec ad finem progreditur: iuxta statam Theologis sententiam & definitionem prædestinationis, & prouidentiæ. Certè Durandus ex meliori principio quidem, sed melius tamen non discurrit. S. Bonauent. è num. omnia inter effectus prædestinationis recenset excepta gratia primæ vocationis efficacis: quia ea communis prædestinatis cum reprobis (quibus haud dubio absque prædestinatione, erga quos nulla prædestinatio est, effectus prædestinationis esse nequeunt) ac subindè nec tales erunt in prædestinatis. Circa auxilia gratiæ non efficacia sed sufficientia prædestinatis collata Vasq. effectus prædestinationis vniuersim negat cap. 1. nec solum de datis ad vitandum peccata (de quib. eadem, ac de permissione peccati ratio esse videtur examinanda q. 4.) sed etiã de datis ad bene operandum supererogatorie, de operib. ipsis meritoriis, provt à nobis nostroq; libero arbitrio ab effectibus prædestinationis excludunt Henric. quodlib. 4. q. 19. & quodlib. 8. q. 5. & nostet Mol. 1. p. q. 23. art. 4. & 5. d. 1. m. 8. & 9. fine, ac 10. §. *Hinc efficitur* exemplo caloris, qui, vt à causa secunda est, nec à Deo est, neque eius effectus: ergo nec opus meritorium, &, vt à nobis, Dei est, nec effectus eius, vt esse necessario debet, quidquid prædestinationis effectus sit. Hæ sunt sententiæ omnes, quæ in re præsente aberrarunt à vero: contra quas generali vnica conclusione asserente præfata omnia effectus prædestinationis verum semel, simulque attingeretur. Sed quoniam contra quamvis probanda esset sigillatim vniuersalis discursus minor, quæ ab illa de aliquo ex illis singulatim negatur, atque specialia cuiusque fundamenta erant etiam eruenda, partitis contra vnamquamque conclusionis facilius, atque commodius generalis nostræ, & communis conclusionis veritas dabitur, ac percipietur.

2. Sit contra primam sententiam concl. 1. Alia plura *Christoph. de Ortega da Deo Vno*, Tomus II. præter gloriam præueniunt prædestinato ex ea electione efficaci ante merita ipsius ad gloriam, etsi in ea prædestinationem stare admittamus: ergo plura alia sunt effectus prædestinationis; quidquid enim ab alio prouenit, atque est, effectus illius est. Probatur antecedens. Nam electio illa efficax, ita antecedens, est intentio efficax gloriæ, nec seipsa immediatè illam exequens in prædestinato, sed per merita proximè, & per auxilia gratiæ, & gratiam iustificantem, quæ merita illa dignificantur ad gloriæ præmium: sed omnis electio, & appositio mediorum, mediaq; ipsa apposita ex intentione quavis finis (etiam inefficaci nedum efficaci) sunt eius intentionis effectus: ergo enumerata hæc, nec solum gloria, sunt intentionis seu electionis illius ad gloriam effectus: atqui per te intentio, seu electio hæc efficax ad gloriam est prædestinatio: ergo ea omnia, nec sola gloria, sunt effectus prædestinationis. Decepit autem sententiæ illius Patronos æquiuocatio qua effectum cum obiecto confuderunt: sicuti, & Durandum secundæ sententiæ huic è Diametro aduersæ authorem. Ne vero aliquis post hac ad electionem efficaciam gloriæ post merita præuisa recurrat, vt conclusionem tueatur, aduertet electionem post præuisa merita executiuam gloriæ voluntatem solummodo esse omnium sententia, ac nusquam prædestinationem: quare gloria, qua præcisè ab ea electione procedit, effectu prędestinationis esse non posse, sed solum, qua à præparatione mediorum, & meritorum ob quæ gloria decernitur, estque prędestinatio, cuius immediatiores effectus media illa & merita abs dubio sunt.

3. Sit contra Durand. 2. concl. Non solum media gratiæ formalis iustificatio, atq; ex illis prouenientia merita gloriæ, sed gloria etiam ipsa est effectus prædestinationis. Probatur conclusio: quia per hunc Doctorem media illa omnia ac merita sunt effectus prædestinationis: atqui gloria est illorum omnium, ac meritorum effectus: ergo & gloria est effectus prædestinationis. Probatur ex vulgari, & certo axiomate rationis naturalis lumine notissimo. Quidquid enim causa causæ alterius est, causa est effectus ab hac altera causa causari: cum autem id, cuius aliquid causa est, nequeat non esse effectus illius, quia causa, & effectus necessario correlata sunt, & ad inuicem dicũtur, sit planè gloriam, quæ ex mediis, & meritis causatis à prædestinatione causatur, causari etiã à prædestinat. Durandi fundamentum in æquiuoca, vt dixi proximè, confusione laborat: ita enim habet. Prædestinatio tota tota circa media versatur, nec vltra media progreditur, est siquidẽ essentia sua, *præscientia, & præparatio mediorum efficacium ad finem gloriæ præintentum*, siue, vt August. & ex ipso Theologia tota, *beneficiorum Dei: quibus certissime liberantur, quicunque liberantur*, nihilque aliud est: atqui gloria finis est, ac non medium ad seipsam, vt patet: ergo prædestinatio non est gloriæ, sed mediorum ad ipsam, ac subindè nec ipsa prædestinationis effectus. Distingue maiorem prædestinatio tota tota circa media, seu in mediis est, nec vltra progreditur effectiuè nego: progredi enim, ac versari effectiuè absolutè debet ad, & circa effectus omnes à mediis illis, quæ præparat causatis, vt diximus affectiuè, subdistingue formaliter, & expresse concedo: media siquidem solum formaliter, & expresse præparat, vultq; prædestinatio, virtualiter, & interpretatiuè nego: sic enim finem, ex cuius præsuppositа intentione media præparat, vult etiam prædestinatio.

4. Tertia conclusio contra S. Bonauent. Auxilium, primæ etiam vocationis efficacis, vnde prædestinatio per media intrinseca prædestinato eorumque series, & catenatus ordo inchoatur, & iustificatio prima prædestinati effectus prædestinationis sunt. Loquor de eis secundum se, præcindendo ab eorum interruptione, vel non interruptione per peccatum: ne importune, & anticipato quæstionem de iustificatione ac merito per peccatum prædestinati interruptis: ac demum per pœnitentiam restitutis, an, vt primo etiam collata, effectus prædestinationis sint pertingam? De qua à certamine secundo ex instituto disputato. Probatur autem conclusio facillimè: in primis enim vocatio illa prima efficax, & iustificatio etiam prima prædestinati gratia, & beneficium supernaturale Dei, & per Christum est, fateturque S. Bonauentura: insuperque conducens, & certo, atque infallibiliter producens ad gloriam prædestina-

tum, ac subinde cum eius gloria certo etiam, & infallibiliter coniungendum: id etiam certissimum est, licet minus à sancto Bonauentura attentum, vt ex fundamento oppositæ suæ sententiæ constabit: ergo prima illa vocatio efficax, & iustificatio prædestinati est prædestinationis effectus. Probatur consequentia. Quidquid per naturalis gratiæ conducens perducensque certo, & infallibiliter prædestinatum ad gloriam, ac subinde cum illa certo, & infallibiliter coniungendum, est proprius effectus prædestinationis ipsius, id totum habent prima vocatio efficax, & iustificatio prædestinati: ergo sunt effectus proprij prædestinationis ipsius. Inde euanescit fundamentum sententiæ aduersæ sancti Bonauenturæ: quod scilicet prima iustificatio, & vocatio efficax gratiæ, & per Christum, ex prouidentia supernaturali quidem, at non ex prædestinatione habeatur. Sed quare? vtique quia licet cõducat ad gloriam reprobi, ast non eum certo, & infallibiliter ad illam perducit. Cum ergo id etiam habeat respectu prædestinati ex prædestinatione ipsius ipsi proueniet. Probatur secundò ab absurdo: quia eodem fundamento vlteriores gratiæ vocationis efficacis, & iustificationis, intermediæ per peccatum in prædestinatis pluribus, æquè atque in reprobis interrumpendæ non esse, prædestinationis effectus, contra S. Bonauenturam, & omnes, erit dicendum. Aliam probationem conclusionis subiiciam statim, dum quartam conclusionem probem. Porro tres conclusiones præmissæ communes Theologis reliquis sunt, vnde non parum præsidii vlteriores habent.

5. Sit quarta conclusio contra nostrum Vasquez. Auxilia sufficientia collata prædestinato prædestinationis eius effectus possent esse, atque in pluribus prædestinatis de facto sunt, ita Soarius supra cap. 6. & Herize supra etiam cap. 2. num. 11. loquor autem de sufficientibus auxiliis non secundum negationem consensus nostri in bonum, & peccati admissionem, in ea negatione imbibitam (si cogitatio ab actu prohibito retrahens, vel ad præceptum actum inducens sit) & qua vocationis sufficientia, secundum totum quod dicit, completur: id enim esset miscere etiam importune quæstionem aliam postea examinandam, peccati permissio effectus sit prædestinationis? loquor ergo de cogitatione seu vocatione gratiæ sufficientis, & per Christum prædestinato donatæ secundum intrinsecam positiuam eius virtutem, & conducentiam ad bene operandum, & salutem prædestinati. Nec loquor de auxiliis sufficientibus omnibus prædestinatis adultis à Deo collatis, qui nimirum ad vitæ finem conuertuntur ad fidē, & cum ferè obeũt, baptizãtur, cum vitam in infidelitate, ac vitiis fere totam transegerint; sed quorum prædestinatio, & ordinatio ad gloriam per intrinseca gratiæ dona, & vocationes efficaces prius inchoauerit. De aliis enim, cum non dum prædestinatio per intrinseca auxilia prædestinatiua inchoauerit, quousque per primum proprie prædestinatiuum inchoetur sufficientia auxilia, non ex prædestinatione, sed ex communi prouidentia supernaturali conferri illis à Deo censendum in quæstione præsente est, in qua abstrahimus à quæstione de permistione peccati. Loquimur ergo de aliis prædestinatis quorum prædestinationis series per auxilia efficacia intrinseca inchoata est, atque interea, & alia subsequentia interiacent sufficientia, atque de his æstimus posse esse, ac sæpe de facto esse prædestinationis effectus secundum conducentiam, & virtutem intrinsecam ad rectam operationem considerata, & si eam non obtineant de facto à prædestinato. Probatur conclusio quia, etsi ea auxilia de facto non coniungantur cum recta operatione prædestinati, ad quam excitant ipsum, & intentionaliter directe inducunt ac mouent, ac subinde per rectam illam operationem non coniungantur cum gloria prædestinati, quare nec certo, & ineffabiliter eum de facto ad gloriam perducant: ast vt obiecta Deo, ita cum vocanti, & frequentissime vocanti, ad gratiarum actionem mouere possunt, & medio effectu, eiusque merito, certo, & ineffabiliter cum gloria prædestinati coniungi atque de facto in pluribus prædestinatis, ita certo & ineffabiliter coniungentur: ergo & esse possunt, ac sæpe de facto sunt prædestinationis effectus. Consequentia probata fuit in simili pro conclusione tertia. Probatur inde secundo, quia nihil gratiæ supernaturalis ad catenatam seriem, & ordinem prædestinationis spectans potest ex communi prouidentia supernaturali, ac nõ ex speciali, & quæ prædestinatio sit prædestinato à Deo prouenire: neque enim ex prouidentia communi & speciali prædestinationis prædestinatio absolutè talis contexi potest: at tunc ad seriem, & catenatum ordinem prædestinationis auxilia illa sufficientia spectarent, de facto que in pluribus prædestinatis spectant: ergo ex speciali prouidentia, & prædestinatione à Deo prouenire possunt, ac de facto prouenient prædestinatis pluribus. Nihil affert pro se Vasquez, quod nostræ ita intellectæ, ac probatæ conclusioni officiat: Omnia enim auxilia sufficientia ex parte inductionis, & suasionis directè ad operanda præcepta, & ad omittenda prohibita considerant solum; non autem vt illa ipsa obiecta aliarum virtutum esse possunt, & sæpè de facto sunt, contemplantur.

6. Sit contra Henricum, & nostrum Molinam conclusio quinta. Merita omnia prædestinati, vt à nobis nobisque arbitrio ex gratia Dei operantibus, ipsique cooperantibus sunt prædestinationis effectus, est Valentia, 1. 2. quæst. 23. punct. 4. ac supra citatorum Vasquez Suarez cap. 5. conclus. 2. Herize cap. 3. ac reliquorum Theologorum conclusio, ac me iudice re ipsa conclusio dogmatica. Probatur: omnia operum nostrorum merita talia sunt formaliter, prout à nobis, nostrique arbitrij in actu primo, non, nisi Dei auxiliante gratia potentis absolutè operari, vel non operari, libera determinatione, & vsu auxilij gratiæ in bonum, ad quod auxilio illo gratiæ Dei possumus: atqui omnia merita operum nostrorum, qua talia sunt dona Dei, & gratia per Christum ad gloriam conducentia, atque de facto certo, & infallibiliter perducentia quemvis ex nobis prædestinatum: ergo merita omnium operum prædestinati, prout ab ipso, liberoque arbitrio ipsius se in bonum, & auxilio gratiæ eiusque bono vsu determinante sunt, prædestinationis effecta. Maior probatur ex illa sapientiæ laude rectis & honestis operibus exhibita, *qui potuit transgredi & non est transgressus facere mala & non fecit*, etsi autem auxilium gratiæ ad non transgrediendum & faciendum bona, ac non mala ex parte actus primi requiratur ad posse (in quo nihil nobis meriti, & laudis) quod eis verbis, *qui potuit*, &c. tota tamen laus in eo est, quod bona, quæ eo gratiæ auxilio potuit, ac non mala, quæ etiam potuit, fecerit determinatione, rectóque vsu indifferentis suæ potentiæ ex naturalibus suis, & supernaturali adiutorio gratiæ adæquatè constitutæ. Confirmatur: quia, etsi gratiæ auxilium partialiter cum voluntate, & arbitrio nostro ad bonum opus meritorium concurrat, concurrit tamen vt quid, quo ad vsum & operationem nostræ libertati, & voluntati subiectum, quam ex parte actus primi nostrum determinat: ergo, quod de facto etiam in operibus bonum exeat, atque influat gratiæ auxilium, & exercitium prodeat nostræ actuali determinationi, vt à nobis est, debet: stat autem in ea vtriusq; cooperatione in bonum tota meriti ratio ergo tota meriti ratio formalis debetur ei, qui in opere bono, vt à nobis, à quibus ad influxum & cooperationem in bonum opus per determinationem, vt à nobis est, auxilium Dei prærequisitum trahitur. Denique confirmatur ex August. & aliis Patribus & Theologis, qui ea solutione bona nostra opera, ac merita Dei dona, & beneficia esse docent in *radice*, scilicet *congrua enumeratione*: ergo formaliter, nec solum radicaliter loquendo alicuius sunt: Deo autem seclusò, cui formale actuale meriti in opere nostro formaliter respondeat, quia solum radicaliter iuxta Patres respondet, restat, vt nobis formaliter ea radicalis comprincipio necessario gratiæ suæ à Deo donato rectéq; ventibus solummodo, & adæquatè respondeat, ac subindè in opere bono, prout à nobis tota ratio meriti sit & vt à nobis, atque esse absolutè possit gratiæ Dei auxilium prærequiratur ac præcedat, vt in maiore propositione syllogismi assumebatur.

6. Porrò Henrici, & Molinæ fundamentum valde est infirmum. Quod enim calor, prout ab igne, effectus Dei prout simultaneè concurrit non sit, non probat bonum opus prout ab homine effectum gratiæ Dei cooperantis effectum non esse; cum hæc, vt opus bonum à prædestinato effectum ex parte actus primi sollicitet ipsique suadeat, ac subinde opus ipsum, & meritum (quod ei, vt à prædestinato est bonum formaliter competit vt diximus) gratiæ effectus est. Deinde proinde illam donantis ac prædestinationis, qua à Deo donatur. Quod si exemplum, quo decepti sunt Authores sunt, adhuc

altius rimarentur aliquid inuenirent, quo communem nostram Theologorum conclusionem tenerent, aduersamque suam auerfarentur. Etenim licet soto simultaneo concursu Dei cum igne ad calorem productum attento, calor, vt ab igne formaliter productus, à Deo formaliter productus non sit: at vero si ignem ipsum, eiusque calefactiuam virtutem & determinationem à Deo productam esse animaduerterent calorem, etiam, vt ab igne est, effectum Dei absolute esse mediatum recognoscerent: inde bonum opus, prout ab homine, quod, vt ab ipso sit, in actu primo gratiæ prædestinationis sollicitat, atque prædestinato suadet, gratiæ, & prædestinationis eiusdem effectum esse. Neque inde arguas, etiam voluntatem peccantis, & cogitationem malesuadam, vt homo in opus prauum se determinet, ac peccet à Deo produci, ac proinde eius prauam determinationem; & subinde peccatum, Deo vt causæ tanquam mediatum effectum esse absolute tribuendum. Cum enim eis omnibus ante hominis determinationem à se ipso ad malum à Deo physicè productis, nihil determinationis antecedentis à Deo ponatur effectiue aut affectiue, homoue ab eo recipiat in Thomistica nostra Iesuana schola: immò, vero affectiue ea omnia vt bene à se positis homo ex indifferenti potestate, vt ad honestatem, laudem, & meritum operantis oportet, opusque est) operetur, Deus apponat, atque insuper tota actionum atque operum moralitas, siue ad ipsorum honestatem, laudem, ac meritum, siue ad inhonestatem, vituperium, ac demeritum, ex determinatione libera desumatur, fit plane, vt alterutrius principium, & primum sit, ibique sistat, vbi ea determinatio cæpit. Cum autem determinatio ad malum ab homine sit ab eoque cœperit, quin antecedenter à Deo positis determinationis illius effectiue, aut affectiue à Deo receperit determinatio illa ab homine incipit atque est, quin ad Deum antecedentiæ omnia principia indifferentia ponentem, atque omnipotentiam suam ad concursum cum homine parantem principium determinationis illius inquirentes progredi possimus: cum ea omnia, vt ad actionem illam, & determinatione determinate physicè concurrant ab hominis arbitrio, cui subduntur in operando, per determinationem ipsius; & vsum eorum (qui solius potestatis eius est) despotice trahantur. Quamuis autem ita etiam physicè ea omnia ad vsum determinatum rectum absque vlla antetiori ipsorum determinatione deducantur: tamen auxilia efficacia, & ex affectu determinato (etsi non determinante) ad vsum bonum, ac deinceps ex scientia conditionata recti vsus sub illo futuri à Deo donentur, etsi non physica, morali tamen æstimatione determinatio illa physica hominis, vsusque rectus in Deo censetur merito habere principium, à Deoque donari *in radice congruæ vocationis* à Deo donatæ, vt Augustinus, cæterique Patres, & Theologi fatentur.

CERTAMEN II.

De iustificatione, & meritis peccato interciſſis, vt primo collata, & habit a prædestinato sunt, Vasquez, & Soarez & assectarum pugna, & eorum fundamenta ad examen, & trutinam vocata, & perpensa.

1 DVo supponit potius, quam disputat, quæstio præsens. Primum iustificationem, & merita prædestinati per subsequens peccatum interrupta, per succedentem posse pœnitentiam restitui: quod de vtrisque in reprobo aliquando iusto, ac bene operante: post vero lapso, atque deinceps aliquandiu (etsi non perseueranter) resipiscente per pœnitentiam æque censetur, & de restitutione anteactorum meritorum per pœnitentiam subsecutam communis Theologorum sententia est controuersa, de merito rigide à nobis examinanda, & opportunè proinde hic eius examen omittendum. Maximè, cum fusius prolixusque futurum sit, quam antiquioribus fuerit, nec possimus sententiæ de eo fundamenta nostra hic, per epitomen adhuc, & summatim ponere vt à lectoribus bene percipiatur. De iustificatione formali, seu gratia formaliter sanctificante præhabita à peccatore, an ac præsertim, quæ restituenda sit? nec apud Theologos conuenire video, an quæ meritorum principium sit, vt ea dignificans? an quæ ita dignificatis meritis fuerat adquisita. An quæ virtute sacramenti collata, an denique omnes? nec video ab aliter, & aliter opinantibus firma, vt plurimum, sententiæ suæ fundamenta produci: quare prolixius adhuc de eo nobis examen erit controuersia de gratia, non, nisi importune hic habendum. Nunc ergo ex suppositione, quod merita, & iustificatio formalis, siue habitualis gratia hæc vel illa peccato interceſſa per pœnitentiam ex eo, quod præcesserint peccato, per pœnitentiam prædestinati ipsi restituantur, vt primo habita, atque à Deo collata ante peccatum effectus prædestinationis prædestinati illius sint: difficultatis præsentis scopus, & Theologica disputatione dignus est. Dixi autem vt *primo collata*: nam, vt restituta nec post peccato interciſſa effectum prædestinationis esse quacunque ratione à Deo, siue titulo præcedentiæ peccato, quo interrupta sunt, siue absque illo, perseueranter, & continuato cum gloria prædestinati coniungenda, restituantur effectus prædestinationis esse, dubium esse non potest. Dixi, etiam si à Deo restituantur *ex eo, quod præcesserint peccato*. Si enim ex mero arbitrio, ac liberalitate diuina absque vlla adhuc remota, motione, & conducentia anteactæ ad peccatum, vel primo habita gratia à Deo restituatur vel æqualis, prima eius collatio ad gloriam prædestinati illius consequendam omninò impertinenter se habebit: ac subinde effectus prædestinationis illius esse non poterit: vt de se patet, dixi demum nuper, *adhuc remota motione*, si enim pœnitentia de peccato, quo gratia formaliter sanctificans primo collata interrupta fuit, inde etiam habeatur, quod gratia illa peccatum, de quo dolet prædestinatum, piuauerit, haud dubio ad eiusdem, vel æqualis gratiæ restitutionem prima eius à à Deo collatio, & receptio à prædestinato remote obiectiue conducet, atque effectus subinde prædestinationis erit: quod, tametsi perspicuum sit, obseruatum volui, quia à nemine vidi notatum.

2. His positis Vasquez noster d. 83. c. 3. Beccanus 1. p. tract. 1. c. 14. q. 3. n. 8. negant meritum, & gratiam peccato interruptam, ac postmodum pœnitentia succedente restitutam esse prædestinationis effectum vt ante peccatum primo collata fuit; sed solum prouidentiæ communi supernaturalis, quia ea etiam media, quæ ad salutem de sese conducunt, etsi ad illam hominem de facto non perducant, à Deo prouidentur. Ratio eius præcipua est: quia nec conferuntur, nec conferri primo à Deo possunt ex voluntate, & intentione restaurandi illa per pœnitentiam de peccato, quo interrumpenda post modum sunt: nisi autem ex eo amore, & voluntate instaurandi illa per pœnitentiam de peccato postmodum illa interrupturo primum à Deo conferantur, nequeunt, vt primo collata esse prædestinationis effectus: ergo merita, & gratia peccato interrupta, vt primo collata sunt, absolute nec sunt, neque possunt prædestinationis effectus. Maior probatur, quia nequit absolute, & serio amari futura instauratio illorum per pœnitentiam antecedenter ad positionem, & absolutam præuisionem peccati, quin ametur peccatum, quod medium est vnicum, ac necessarium ad pœnitentiam, ac media ipsa illorum instaurationem: hoc autem Deo repugnat (vt ideo non Vasquez solus, sed Soarius oppositæ sententiæ author, & assectarum plerisque permissionem peccati ex amore pœnitentiæ, & intentione salutis per ipsam à prædestinato obtinendæ concipi à Deo posse atque effectum prædestinationis esse negent, quia, non, nisi medio peccato, quod pœnitentia essentialiter supponit, eius permissio conducere ad pœnitentiam, & salutem prædestinati potest) ergo implicat gratiam interrumpendam per peccatum, nec aliter quam pœnitentia de ipso instaurandam, vt instaurandam, siue ex amore instaurationis suæ per pœnitentiam à Deo primum conferri. Minor

probatur, quia nullum medium ad salutem prædestinati conferri à Deo ex prædestinatione potest qua conducens solummodo de se ad salutem ipsius, sed qua efficax, seu etiam coniungendum de facto cum ipsa, & perducens actu absolute prædestinatum ad salutem; ast merita, & gratia iustificans interrumpenda per peccatum subsequens, vt primo collata, non aliter actu, & absolute perductura prædestinatum ad salutem esse possunt, & de facto cum eius gloria coniungi, nisi vt instauranda per pœnitentiam de peccato, quo sunt interrumpenda. Ergo, vt qua primo collata, vt media prædestinationis à Deo apponantur, ac subinde effectus prædestinationis sint, qua instauranda, & ex amore proinde instaurationis ipsorum per pœnitentiam de peccato, quo interrumpenda sunt, debent à Deo primum conferri prædestinato: vt in minori assumebatur atque repugnare dicebatur in maiore quod eodem modo probat, etsi intentio gloriæ, seu, vt Soariste aiunt, electio ad gloriam prædestinati antecedens, ex qua media ad executionem, & assecutionem gloriæ eliguntur à Deo, atque præparantur inefficax, vel efficax sit. Confirmat: quia, cum prædestinatio catenatorum mediorum vsque ad gloriæ consecutionem series sit, eaque in meritis; & gratia interrumpenda, vt primo collatis esse nequeat, vt primo collatis, nisi, quatenus ex eo, quod primo collata sunt, titulum ponunt, ob quem per pœnitentiam de interruptura ipsa peccato instaurentur, vt nisi, qua instauranda & per instaurationem continuanda cum gloriæ assecutione nequeant pertinere, neque ex prædestinatione apponi primo possint, sed ex prouidentia, supernaturali quidem, qua de se conducentia quæuis ad salutem eius, cui de mediis sufficientibus à Deo prouidetur, apponuntur. Quæ vero instaurantur non interrumpenda, deinceps, sed continenter cum gloria prædestinati coniungenda ex alia prouidentia prædestinatiua, seu prædestinationis est, ab ea quæ à meritorum, & gratiæ primo collatorum inchoetur.

Soarez citato lib. 3. de prædestinat. c. 4. n. 5. Valentia ad citatam quæstionem 23. disput. 1. punct. 3. versu. *Secundum est.* Arrubal disput. 83. c. 1. Herize citata disput. 30. c. 4. num. 18. à versu *vt res aliqua.* Fasolus ad citatam quæst. 23. dubit. 3. Arriaga disput. 38. sect. 1. subsect. 1. à versu *secundum, an prima collatio,* & magnus meus magister Didacus Daza d. 5. de prædestinatione §. 2. (& ipse Vasquianorum Princeps, ex externis Gonzalez Albelda 1. p. d. 71. sect. 3. Trigos. in Bonauenturam 1. p. q. 13. a. 2. dub. 4. concluſ. 5. Nazarius ad citatam quæstionem 23. controu. vnica §. 3. concluſ. 3. Machen d. 48. sect. 1. conc. 2. asserunt, marita & gratiam peccato interrumpenda, ac pœnitentia reparanda, vt primo etiam collata, effectus prædestinationis esse. Contra Soarium verò obseruat Daza argumentum nostri Vasquez specialem vim habere: quod ipsum contra Fasolum, & Arriagam obseruari æquo robore circa concluſionem de facto potest. Contra citatos vero Thomistas circa concluſionem de possibili, vt ex difficultatis propositione clarebit. Nostrum verò Vasquez male idem Daza reprehendit, quasi admiserit ex intentione efficaci gloriæ prædestinati merita, & gratiam peccato interrumpenda, ac per pœnitentiam reparanda potuisse à Deo primò conferri: quod quidem, si admisisset, constantissimæ vbiuis ipsius doctrinæ Vasquez, aduersatetur. Sed verò constantiæ, & consequentiæ laude notissimus, laudatissimusque Vasquez noster id nullatenus admisit, sed permisit solummodo, contendens ex ea efficaci intentione gloriæ rationis suæ supra à nobis propositæ robur minimè debilitari: quod certissimum est, vt eam perpendenti clarebit, atque ex speciali difficultate ipsius Dazæ contra Soaristas, & Thomistas, & efficacia intentionis gloriæ amplius deprehendetur. Ea verò sic habet, cum enim Deus ex illa efficaci intentione gloriæ eligat, & primo conferat: tanquam medium efficax, & ineffabiliter connexum cum gloriæ consecutione meritum, & gratiam prædestinati, quæ præscit peccato interrumpenda esse, nec, nisi per pœnitentiam, reparanda, & cum gloria coniungatur, nequit illa primo conferre, & eligere ex efficaci gloriæ quin, vel anterius, vel simul expresse, aut virtute velit reparare illa per pœnitentiam, vt gratia, ac meritum quæ primo eligit, & confert efficacia media ad gloriam sint, atque infallibiliter obtineant, quam aliter obtinere non possunt: at nequit velle pœnitentiam, antequam peccatum sit quin velit peccatum, quod siue expresse, siue virtute, & interpretatiuè velle non potest: ergo nec potest ex efficaci illa intentione gloriæ prædestinati eligere, & conferre primo gratiam, & merita peccato interrumpenda posteriùs, sed solum poterit Deus interrupta peccato præparare per pœnitentiam velle post præuisum absolutè peccatum, quo fuerunt interrupta.

4. Hoc tamen argumentum non magis viget, quam si ex intentione inefficaci gloriæ prædestinati electio, & collatio primæ gratiæ, & meriti interrumpendi per peccatum primò haberetur, ac fieret. Siquidem, quoad amorem formalem, & expressum mediorum, intermediorum finis proximiorum necessarium in plurium sententia, cum remotius primo eligitur, & amatur, eadem ratio est, siue efficaciter, siue inefficaciter finis ametur, dummodo ex eius amore, & intentione formaliter, vt media ad illum finem amentur media remotiora: cum media ad eum finem, & conducentia physicè esse possint nisi quatenus ad intermedia, finique proximiora media vel sufficienter, vel cum effectu vel de facto, conducunt, efficacia vero intentionis illius præsuppositæ solum addit determinationem Dei intendentis, vt media, quibus de facto finis obtinetur adhibeat, ne efficax ipsius intentio causa cadat, atque intento fine frustretur: quod in casu præsenti instaurandi gratiæ, & meriti primo collatorum per pœnitentiam illique amore peccati fieri à Deo potest permissione peccati, quin ab ipso peccatum ametur, vt cunctis est notum, atque q. 4. videbimus, vbi permissionem peccati effectibus prædestinationis adnumerabimus. Quod autem ex intentione efficaci salutis prædestinanti ad peccatum, quo interrumpenda meritum, & gratia primo collata sunt ad permissionem peccati determinatus antecedenter Deus maneat, nihil indecentiæ continet, quam video à recentioribus aliquibus timeri. Siquidem peccati permissio honestissima Deo est: iisdem fauentibus: nec diuinæ decentiæ referat determinari ad illam mediate, vel immediate, dummodo, libere, neque necessario esse, & natura sua ad eam permissionem determinetur, illud nunc in Soario affirmantis sententiæ huius Principio æquo animo ferre non potest magister meus Daza: nempe gratiam, & merita primo collata, tametsi per pœnitentiam non reuiscentur esse posse prædestinationis effecta: quia vt obiecta ad actus meritorios charitatis, humilitatis, & alios pollunt prædestinato inseruire. Putat enim Daza ad effectus prædestinationis ea solum pertinere, quæ efficienter ad actus excitant meritorios: immerito autem huic Soarii doctrinæ succenset. Plura enim obiecta extrinseca etiam, & entitatiue etiam naturalia, indebita tamen hic, & nunc natura, & vniuersitati rerum eiusque naturali cursui, & ordini, ac subinde supernaturalia tantum quoad modum, in effectibus prædestinationis cum Vasquez recenset, vti nos etiam recensuimus, quia mediis meritis ad gloriam conducunt, perducûtq; prædestinatũ, tametsi sola obiectiua, & intentionali ratione mediis cogitationibus, quas excitant ad meritorios actus conducant perducantque de facto prædestinatum; citius ergo merita, & gratia primo collata, & quoad substantiam supernaturalis, ac de facto obiectiua intentionali motione media sui cogitione ad actus meritorios conducens ac perducens prædestinatum ad gloriam effectus prædestinationis in eis Vasquianis & nostris principiis erit, immo vero si efficientia intentionalis actuum meritoriorum satis non sit ad prædestinationis effectus, neque ipsa excitans ad illos gratiæ effectus prædestinationis erit: quod & Daza ipsi, Patribusque & Theologis cunctis aduersatur: siquidem neque ipsa physicè efficienter, sed solum intentionaliter voluntatem mouet, sicuti & præmissæ ad assensum conclusionis vt diximus controuersiis de intellecta & voluntate, facisque Daza ex Vasquii doctrina debet.

5. Dicendum cum citatis num. 2. Doctoribus gratiam, & merita peccato interrupta, & restituenda per pœnitentiam etiam, vt primo collata à Deo effectus prædestinationis esse. Probatur primo concluſio ex proximo dicto, quia, vt obiecta mediis actibus meritoriis de facto & extero perducunt ad gloriam prædestinatam, ex cuius intentione, ac scientia media infallibilis consecutionis à Deo primo eliguntur, & conferuntur prædestinato: vt primo ergo, collata sunt prædestinationis effectus: nihil enim aliud ad effectum prædestinationis requiritur, vt patet quod

quod si catenationem, & nexum non interruptum priorum mediorum cum posterioribus vsque ad gloriæ consecutionem requiras: in gratia & meritis primo collatis, & per peccatum interruptis, cum actibus meritoriis subsequentibus obiectiua hac motione ordo, & nexus minimè interruptus vsque ad gloriæ consecutionem apertus est. Etenim, licet per peccatum ius formale gratiæ ad gloriam, & condignitatis meritoriæ ad ipsam meritorum anteactorum interruptorum intercidatur, extinguatur, seu mortificetur, ac proinde inter ea, & gloriæ consecutionem, quoad ius gloriæ, & condignitatem meritoriam eorum, vt primo habitorum, pereat, aſt intentionalis motio obiectiua ipsorum ad actus meritorios, ad quos, vt primo à Deo collata excitant vt obiecta, nusquam peccato succedente perit, aut interrumpitur, sed in fluxu illo suo intentionali eis actibus continuatur ad gloriæ prædestinati consecutionem, atque pro statu etiam illo peccati, quo ius gratiæ, & condignitas meritorum ad gloriam extinguitur, integer manet, immo statu illo ipso ad aliquos actus meritorios, v.g. humilitatis obiectiua illa motio magnopere iuuatur, & augetur, etsi sub alia consideratione, (cui soli vt plurimum vtriusque sententiæ Doctores attendere) iuris gratiæ primo collatæ, & primo habitorum meritorum dignitatis ad gloriam cum mediis subsecutis continuatio, non, nisi earum instauratione per pœnitentiam habendæ, non ita facile, & clarè deprehendatur, ni peccatum quo illud ius, & dignitas prima ad gloriam interrumpenda sunt ametur, sed videndum est, an ea continuatio, & coniunctio eorum, vt primo habitorum media pœnitentia necessario requiratur, vt illa vt primo collata à Deo, ac primo habita à prædestinato. Effectus prædestinationis proprij sint? atque item an eius continuationis, & coniunctionis, cum gloria per pœnitentiam necessitate admissa, nihilominus ex intentione gloriæ, & ex prædestinatione eligi primo & apponi à Deo possint, quin à Deo ametur peccatum. Si enim alterutrum sit, negantis sententiæ fundamentum subruit, atque affirmans nostra, & communior sententia solidissime etiam sub hac consideratione plerumque à Doctoribus vnice attenta fundabitur.

6. Vtrinque vero argumentum Vaſquij deficere subtiliter contendit Daza: quia opus non est conferri primo gratiam, & merita peccato interrumpenda ex amore pœnitentiæ, quo reparanda sunt, vt patet in reprobis: quibus similia dantur ex simili gloriæ intentione, nec tamen ex pœnitentiæ, qua interrupta reparentur amore: neque opus est, vt media omnia habeant causalitatis alia alijs, & coniunctionem & continuationem; sed satis est vnumquodque eorum cum parte obtinendæ gloriæ sibi correspondenti de facto, certoque coniungi, vt ad seriem prædestinationis eiusdem pertineant; nec comparari debent vt media propinquiora, & remotiora, & necessariò subordinata, vt quædam per alia ad finem conducant, sed immediate, & proxime ad illum vnumquodque conducit, tametsi omnia, & singula, vt de facto conducant, finemque gloriæ obtineant perseuerantiam, vt conditionem requirant, siue hæc meritis primo datis impendatur, siue donetur à Deo gratis, nec in ipsam influant, nec habeant causalitatis moralis coniunctionem, vt gloriæ assecutioni coniungatur; quamuis non, nisi accedente perseuerantia, coniungi obsecutioni gloriæ possint, cum autem non aliunde meritum, mediumue vnum ex intentione alterius apponi à Deo debeat, vt contexat seriem eiusdem prædestinationis, nisi quatenus vnum in conducentia de facto ad gloriam intentam medio alteri proximiori, qua medium formaliter, & meritum proximus est, subordinatur, non autem, qua est conditio solum, vt in perseuerantia patet: sit plane non esse opus merita ad gratiam primo collatam & peccato interrumpendam ex intentione, seu amore pœnitentiæ, per quam restituenda, instaurandaque sunt primo eligi, donarique à Deo, vt ordine prædestinato siue habitura effectum consecutionis gloriæ atque ad illam efficacia ab ipso donentur, dummodo respectu iuris gratiæ, & dignitatis meritorum illorum, & consecutionis gloriæ de facto propter illa, vt conditio solum, pœnitentia, qua instauranda sunt, solummodo se gerat: vti exemplo perseuerantiæ respectu omnium meritorum, etiam non interruptorum, euincitur: quod autem pœnitentia, vt conditio solum, non autem, vt medium, meritumue inter medium, & gloriæ proximius se habeat respectu gratiæ, & meritorum primo collatorum peccato interruptorum, instaurandorumque per pœnitentiam facile, & dilucide probatur: etenim merita, & gratia primo collata, & interrupta, ac post modum per pœnitentiam restituta medio merito pœnitentiæ, qua instaurantur, aut iure quod affert gratia per pœnitentiam parta, nec merentur, iusue ad gloriam adquirunt, immo nec in iure, ac merito gloriæ coniunguntur, crescunt & augentur; sed solo anteacto iure, & merito ipsorum restitutis gloriæ ipsis respondenti solam realiter formaliter iunguntur, non autem respondenti alteri parti gloriæ merito pœnitentiæ, qua instaurantur, & iuri gratiæ per illam adquisitæ, illi ergo eidem gratiæ, & respondenti gloriæ realiter formaliter restituta de facto conducunt, iungunturque ac ordine prædestinationis coniunguntur, cui iungerentur, si eis non interruptis perseuerantia absque nouo prædestinati merito, vt fieri plane potest, accederet: quin respectu gloriæ vi ipsorum prædestinato adquisitæ, meritum pœnitentiæ, atque ob illud gratia prædestinato collata plus conducat aliud quam perseuerantia meritis non interruptis, cui pro interruptis pœnitentia substituit, vel quam ex parte respectu eorum constituit, vt finaliter ad præmium à Deo inueniantur & ex parte sua ad gloriæ influant consecutionem. Hæc Dazæ subtilis cogitatio explicatius à nobis tradita, & Vaſquij argumentum debilitat, & instantiam Dazæ ipsius præuenit (quam proinde omitto) ac satis affirmantem nostram sententiam probat.

7. Admissa verò connexione, & continuatione influxus, & causalitatis moralis meritorum peccato interrumpendorum in pœnitentiam, & eorum ipsa media restaurationem via alia æque subtili effectus prædestinationis esse ipsa posse idem Daza meditabatur ex alio principio: Quod, scilicet, iustus operibus bonis reparationem sui à lapsu futuro per pœnitentiam possit congruè promereri, vt docent sanctus Bonauentura in 2. d. 28. explicatione litteræ S. Thom. in cap. 6. ad Hebræos lect. 3. Bellarminus tom. 3 lib. 5. de iustitia c. 22. quod & Dazæ, & nobis maxime placet, nec aduertatur doctrinæ S. Thom. 1.2. q. 114. a. 7. corp. vbi solum simpliciter dictum meritum, hoc est condignum, negat operibus iusti ad reparationem post lapsum: eodem quippe modo meritum reparationis à lapsa in quo iam est operibus bonis peccatoris negat, quibus meritum congruum reparationis suæ negari nequit. Ex eo vero principio constat merita iusti lapsuri, tametsi lapsu, & peccato, quo ad condignitatem impediantur, & mortificentur; quoad congruitatem meriti reparationis per pœnitentiam à lapsu futuro viua, etiam peccato, & lapsu succedente persistere: proindeque ex eis auxilium efficax ad pœnitentiam, qua, quoad condignitatem meriti gratiæ amissæ, & gloriæ subinde viuificantur: quare, & cum reparatione sui, & merito pœnitentiæ, atque aliis subsequentibus prædestinatiue continentur, fintque eiusdem prædestinationis effectus. Dices, debere etiam in Dei intentione, & voluntate continuari, quod, nisi merita ex intentione, & amore instaurationis ipsorum per pœnitentiam, & meriti pœnitentiæ ipsius fieri nequit. Hæc autem ante præuisum peccatum amari à Deo nequeant, ni ab ipso ametur peccatum, & Vaſquij nostri argumentum contendebat: ergo hac via eius argumentum non soluitur. Negat Daza opus esse, vt meritum vnum ex intentione alterius conferatur, vt ad eandem seriem prædestinationis pertineat; sed satis esse, vt vtrumque ex intentione eadem gloriæ conferatur, vt suprà vidimus: quare neque opus esse, vt merita illa peccato interrumpenda ex intentione pœnitentiæ, qua instauranda sunt ac meritis eius conferantur. Sed quia hoc modo non satis clare expeditur aliter, quam modo primo, difficultas, nec continuatio meriti interrupti, & connexio influxus pœnitentiæ ad finis gloriæ consecutionem explicatur, addit: voluntatem instaurandi meritum interruptum post permissionem peccati, & absolutam eius à prædestinato admissionem à Deo haberi, ex moralique influxu meriti congrui operum iusti prædestinati: quare, & esse causalitatem moralem continuatam inter voluntatem dandi primo

meritæ

merita, & voluntatem ea instaurandi post præuisum peccatum ad executiuam vsque dandi gloriam, quibus tota series prædestinationis, atque effectum eius completur, quin opus sit antecedenter amari formaliter peccatum eiusue instaurationem, adhuc conditionate si lapsus, aut permissio peccati contigerit; tametsi ex decreto hoc non inferretur peccatum, eiusue instaurationem fore ante peccati absolutam præuisionem amandum: maximè, cum eæ omnes voluntates ex inefficaci solum intentione gloria prædestinati habeantur, quæ permissione peccati non interrumpitur, habita etiam ex eadem salutis intentione: immo etsi ex intentione excludendi à gloria prædestinatum haberetur, eum inefficax solum esse respectu prædestinati solummodo possit inefficaci gloriæ illius non aduersatur, ac proinde neque ab hac, præuiso etiam peccato, debet Deus absistere absistitue, in reprobis adhuc, etiam, cum in ante actorum peccatorũ pœnam, peccatum, siue impœnitentiam finalem permittit. Duplici igitur hac via Vasquij, & sequacium argumentum infringitur, & conclusio nostra affirmatiua communior probatur.

8. Tertio debilitatur idem vnicum negatiuæ sententiæ argumentum, & præfatæ duæ probationes affirmantis nostræ roborantur ex alia Vasquij doctrina asserentis & bene, specialem gratiam in donatione auxilij efficacis propria prædestinationis, & prædestinati satis saluari, si ex scientia media efficaciæ auxilij seu futuritionis conditionatæ effectus, si donetur, à Deo eligatur, & fiat quin opus sit efficaciam etiam ipsam à Deo amari, cum amatur, primumque auxilium, mediumque illud confertur: ergo licet efficacia meritorum iusti prædestinati interrumpendorum conditionata instauratione per pœnitentiam admissi postea peccati compleatur, opus, non erit ex eius, ac peccati amore illa primo conferri, vt conferantur, vt media efficacia, & prædestinati propria, atque, vt speciales gratiæ, & effectus prædestinationis; sed satis est, vt ex scientia efficaciæ, seu obtinendæ gloriæ à prædestinato, si donentur, à Deo illa eligi, atque donari. Quarto denique totum argumenti illius robur infirmatur, & probatur nostra conclusio: quia permissio peccati concipi à Deo potest ex intentione inefficaci gloria prædestinati per pœnitentiam de peccato permisso, & amore pœnitentiæ ipsius, quo gloria ab illo obtinenda est, ac proinde esse proprium prædestinationis effectum: ergo gratia, & meritum interrumpendum per peccatum, atque per pœnitentiam instauranda primo etiam à Deo conferri possunt ex intẽtione inefficaci gloriæ prædestinati, & amore pœnitentiæ de peccato, quo interrumpenda sunt, ac proinde esse propria prædestinarionis effecta. Consequentia est legitima: quia & permissio peccati medium remotius ad gloriæ eonsecutionem est, atque ante peccati positionem absolutam concipitur à Deo, sicuti, gratia, & merita primo eliguntur, & conferuntur: nec nisi per pœnitentiam de succedente peccato potest gloriæ consecutioni de facto, & cum effectu inseruire peccati permissio; sicuti nec merita, & gratia primo collata per succedens peccatum interrumpenda, ac per pœnitentiam instauranda: ergo si his non obstantibus permissio peccati ex intentione gloriæ prædestinati concepta potest esse effectus prædestinationis, eisdem etiam non obstantibus collatio prima gratiæ, & meritorum peccato interrumpendum effectus prædestinationis erit. Antecedens probabitur statim quæst. 4. vbi ostendens permissionem peccati effectum prædestinationis ex intentione gloriæ de facto per pœnitentiam de illo consequendæ conceptam à Deo esse, quin inde vel formaliter vel interpretatiue, aut virtualiter amandum peccatum sit: quod vnicum negatiuæ sententiæ contra affirmantem nostram sententiam, vt vidimus, erat. Obinde obiectionibus proponendis, dissoluendisque hic parco: quia omnes eo tandem reducuntur, vt inde ad mittendum ab affirmatiuæ nostræ Doctoribus sit Deum amare peccatum.

QVÆSTIO III.

An permissio peccati sit effectus prædestinationis.

MAlum culpæ effectum prædestinationis esse non posse dogma Catholicum est vt sæpius tom. 1. De Deo vno controu. 3. d. 2. & tom hoc 2. contra fatiles Ethnicos, & Prædestinatores, tum Priscorum Recentiorum Caluinistas Hæreticos ostendimus ex Patribus, & Concilio Arausicano can. vltimo & aliis, & ex ratione, quod prædestinatio omnis, sicuti & voluntas Dei in malum culpæ, atque inhonestum ferri non possit: quam his reddidit prosper ibi recitatus ex responsione 10. ad obiectum Vincentian. *Cuius prædestinatio nunquam extra iustitiam est.* Vti foret, etiamsi ex bono quouis siue malum culpæ prædestinaret. Sed enim per missionem peccati Deum non solum velle posse, sed & de facto velle certum Patribus, nobis, & cæteris Theologis est, ita enim aiebat Augustinus. *Deus non utique nolens, sed volens sinit peccata fieri.* Potest autem velle permissionem peccati dupliciter primò in pœnam anteacti alterius peccati, vt ad Rom. 1. dicitur: *Propter quod tradidit eos Deus in reprobum sensum, & faciunt, quæ non oportet.* Et alibi in scripturæ sacræ frequentissime. Vnde illud Augustini de prædestinatione Sanctorum cap. 8. *Miseretur bona tribuens; obdurat digna retribuens.* Cuiusmodi examen difficultatisque contra ipsum Theologicæ, nec admodum leuis expeditio sequentis disputationis de reprobatione est. Secundo ad præsentem quæstionem, cum ex permisso peccato nominis bonum aliquod eius, (& maius quandoque, quam non permisso haberet) posset Deus deducere vt vitij alicuius medelam, & curationem, v. g. superbiæ, negligentiæ, per insignes actus humilitatis

Qui experimento fragilitatis, & malitiæ nostræ deprehenſæ habentur peccata semper in bonum tandem nostrum cedere occasionaliter posse dubium non est. Recte enim Cassiodor. lib. de amicitia tract. De eius origine agebat. *Cum Deus nihil faceret malum, ipse mala nostra sic ordinat, vt nobis necendo non noceant: sed ad correptionem proposita proficiant ad medelam.* Quibus consonat Augustinus de corrept. & grat. c. 9. dicens: *vsque à Deo omnia Deum prædestinatis in bonum cooperari, vt etiam si qui eorum deuiant, & euidentius etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quod humiliores redeunt &c.* Quod Dauidis lapsu & Petri negatione, & Damascenus 2. de fide c. 29. circa med. insta recitandus, & Augustinus iterum 14. de ciuit. c. 13. *Audet dicere superbis vtile esse cadere in aliquod apertum, manifestumque peccatum, vnde sibi displiceant, qui iam sibi placendo ceciderant*, & Ambros. sermon. 47. de fide Petri ait, *Petrum postea quam negauit Dominum fuisse meliorem: Fidelior enim factus est postquam fidem se perdidisse defleuit: atque ideo maiorem gratiam reperit quam amisit.* Et quidem permissum iam à Deo, atque admissum absolute peccatum à prædestinato, quare & eius permissionem absolutam, in maius eius bonum, amplioremque gloriam à Deo eiusque prouidentia sæpe decori, ipsa experientia didicimus, atque ita in bonum prædestinati ordinari: An vero permissio absoluta peccati peccatum absolutum antecedens nondum à Deo habita ex intentione salutis & gloriæ prædestinati, & quo ad ipsam efficax seu de facto cum ipsa coniungenda à Deo concipi haberique possit, aut de facto habeatur, ac tandem inde permissio ipsa peccati effectus proprius prædestinationis sit: præsentis quæstionis scopus est, & difficultas tota.

CERTA

CERTAMEN I.

Doctorum sententiæ.

1 PRo negativa sententia stant Vasquez 1. p. d. 93. cap. 2. Becanus 1. p. tract. 1. cap. 14. q. 3. num. 15. d. 82. c. 2. Magister meus Daza supra §. 3. Quibus ex parte consentiunt plures, ac præcipui Doctores, qui negativæ huic sententiæ absolute prolatæ aduersantur. Asserunt enim non posse voliram, habitamque ex intentione gloriæ prædestinati à Deo permissionem peccari, vt vtilem per pœnitentiam ad prædestinati gloriam, quin peccatum, sine quo pœnitentia esse non potest, vel formaliter vel interpretative, seu virtualiter ametur à Deo, (quod iuxta dicta nuper omninò repugnat) vt præcipuum negativæ absolute sententiæ argumentum conuincere ipsis videtur. Ita expressè Soarius noster 3. de Prædestinat. c. 8. n. 12. & lib. 2. opusculor. qui est de concursu Dei c. 1. ad obiectionem 4. Herize citata d. 30. c. 6. n. 31. versu. *Natura permissionis sic explicita*. Fasolus supra in 1. p. q. 23. art. 2. dub. 4. num. 35. Cæterùm ex intentione gloriæ prædestinati non autem vt per medium pœnitentiæ à prædestinato obtinendæ, sed abstrahendo ab illo & ex amore aliorum mediorum, quibus æqua eademque gloria obtineri absolute potest (siquidem pœnitentia medium vnicum eam gloriam consequendi non est, cum aliis innumeris virtutum actibus, absque pœnitentia, & peccato, valeat obtineri) ex intentione salutis prædestinati posse à Deo permissionem peccati vt medium ad eam obtinendam eligi, & haberi ac proinde effectus prædestinationis esse: eos vero actus aiunt esse humilitatis fragilitate ex permissione peccati à prædestinato deprehensa, similesque alios ex eadem cognitione oriundos, atque à Patribus vbi proxime, alibique frequenter notatos. Sed tamen (cum hi Doctores videant eos etiam actus haberi à prædestinato ex cognitione fragilitatis propriæ experimentorum, non permissionis Dei, quam in seipsa viatores non agnoscunt, sed peccati proprij, quod illam consequitur, deprehensione: nec solum experimento tentationum, quantumuis grauium, & vrgentium, quia nostræ potestatis non sunt: quare nec nostræ fragilitatis argumentum, nisi eis non resistentia, & cessio accedat nostra per consensum, tentatio materia potius, & argumentum virtutis nostræ ipsis impertita est, &, quo vrgentior sit, materia, & argumentum maius) addunt: satis esse, vt effectus prædestinationis permissio peccati sit, eam ex scientia media futuræ humilitatis ex cognitione admissi à prædestinato peccati à Deo concipi ex intentione salutis eius per eos actus obtinendæ, & adhiberi, quin velit peccatum: quia solum vult, quod ipse facit, non autem quod solum permittit: permittit autem solummodo peccatum: facit autem humilitatem prædestinati ex peccato admisso quare illo præscito solum non volito, humilitatem, & similes actus, ac per eos gloriam vult, ex eorumq; amore permissionem peccati eligit, & apponit.

2. Hæc sunt pro sententia ista media negante permissionem peccati ex amore pœnitentiæ, & intentione gloriæ prædestinati per illam obtinendæ effectum prædestinationis esse non posse; etsi possit esse ex amore humilitatis à Soario, & asseclis hactenus excogitata. Contra quæ illud in primis facit, quod vltimo retulimus: si enim ex eo, quod Deus ea solum velit, quæ facit, non autem, quæ tantummodo permittit, ac proinde respectu peccati quod permittit tantum, satis est eius permissionem ex scientia media peccati sub illa futuri à Deo eligi, & adhiberi, quin ex eius amore, tametsi ex amore humilitatis, &, gloriæ per illam determinate obtinendæ eligatur, vt effectus prædestinationis permissio peccati censeatur, ac sit: eadem peccati permissio ex amore pœnitentiæ, & intentione salutis prædestinati per illam determinatè obtinendæ, quin peccatum ametur, sed solum conditionatè præsciatur à Deo eligi ab ipso poterit: ac subinde & esse prædestinationis effectus. Dices humilitatem illam prædestinati aliunde quam ex peccati permissione, & experimentali cognitione admissi peccati posse à prædestinato haberi; secus pœnitentiam, quæ non nisi de admisso peccato esse potest, & respectu cuius medium vnicum, & essentialiter prærequisitum peccatum est: imprimis solutio hæc vim argumenti non euacuat. Si enim ex amore virtutis peccatum subsecutæ, & intentione gloriæ per illam determinatè obtinendæ permissio peccati eligi potest à Deo ex sola præscientia conditionata illius, quin ex amore formali, vel virtuali, ac interpretatiuo peccati eligatur: quia id solum amat Deus, quod facit, non verò, quod solum permittit, vt peccatum, hoc totum, etsi peccatum medium vnicum ad virtutem, per quam gloria prædestinati obtinenda est, vnicum sit, æquè inuentur, ac si non vnicum esset, sed alia adessent plura: ergo eadem ratione permissio peccati ex amore pœnitentiæ illud necessario præsupponentis, & intentione gloriæ per illam determinate obtinendæ eligi à Deo potest, ac proinde esse prædestinationis effectus.

3. Contra secundò: quia humilitas prædestinati, ex cuius amore, & intentione gloriæ per ipsam obtinendæ permissio peccati à Deo eligitur, non est humilitas specifice solum sumpta, nec alia individua humilitas ab ea, quæ de facto ex permissione peccati apponitur: aliæ enim omnes, nec apponuntur, & quæ aliunde apponantur, seu apponerentur permissionem peccati cum gloriæ assecutione non coniungerent, cum nullatenus inter se ordinem haberent: nec permissio quæ ipsas nullatenus antecedit per ipsas gloriæ assecutioni vllatenus inseruiret, vt effectus prædestinationis esse possit: atqui humilitas prædestinati: quæ de facto ex permissione peccati apponitur, est medium vnicum, vt sic loquar, seu potius materia necessaria, peccatum æque, atque pœnitentiæ: ergo nulla solutio. Minor probatur, quia ex permissione peccati humilitas orta essentia sua est humilitas de peccato, seu fragilitate deprehensa ex admisso peccato, vt vidimus num. 1. sicut est de admisso peccato pœnitentia: affectus enim voluntatis quouis fine, aut motiuo, & obiectiua occasione variata essentialiter variantur: quare humilitas, aliunde quam ex peccato admisso concepta alia esset ab humilitate inde orta, & quæ ex permissione peccati apponitur in prædestinato. Contra tertio: quia esse medium vnicum ad gloriam intentam prædestinato non requiritur ad hoc, vt sit prædestinationis effectus; alioqui, cum intenta gloria prædestinato, cuius absque humilitate ob admissum peccatum, quare & absque peccati permissione posset à prædestinato per alios actus virtutum aliarum obtineri, nec humilitas ob admissum peccatum, neque huius permissio effectus prædestinationis essent contra ita respondentes aduersarios; denique, cum nihil effectus prædestinationis sit, esseue possit, nisi medium efficax, & de facto consungendū cum assecutione gloriæ à prædestinato: atq; nec peccati permissio, nec de peccato admisso, humilitas, nec quidquā aliud quouis modo ad gloriā conducens efficax medium, siue de facto cum gloriæ assecutione coniungi possit, nisi media pœnitentia de peccato permisso, & admisso à prædestinato, respectu cuiusuis effectus prædestinationis, vt talis sit, pœnitentia medium vnicum erit ad eius efficaciam, & coniunctionem cum gloria ac proinde iuxta modum philosophandi horum Doctorum argumentum Vasquianum hic concludit.

4. Nequit eligi prædestinatiuè, siue vt effectus prædestinationis, permissio peccati, nisi ex intentione beatitudinis: aut nequit eligi ex intentione beatitudinis permissio peccati prædestinatiue, siue vt effectus prædestinationis, nisi eligatur ex intentione, seu amore pœnitentiæ, qui Deo prorsus per vos repugnat ante præuisum peccatum absolutè, quia est voluntas, vel formalis, vel interpretatiua, & virtualis peccati intermedij sine quo pœnitētia esse non potest: ergo nequit eligi à Deo permissio peccati prædestinatiuè siue vt effectus prædestinationis. Maior syllogismi ab aduersariis, immò & ab omnibus Theologis admittitur. Minor probatur facile ex dictis: quia permisso ac subinde admisso peccato à prædestinato, nequit permissio peccati, aut aliquid aliud ad gloriam prædestinati conducens esse medium efficax, siue de facto coniungendum cum assecutione gloriæ à prædestinato, nisi media pœnitentia.

tentia,qua prædestinatus iustificetur, atque in iustitia decedat,atque ita humilitas,& reliqua ad vitam æternam efficaciter ad eius gloriam conducant, ac de facto eum eius à prædestinata coniunctione iungantur, vt patet: atqui nequit medium vllum eligi prædestinatiue,siue, vt effectus prædestinationis, nisi vt efficax,seu de facto coniungendum cum assecutione gloriæ à prædestinato: ergo nequit eligi peccati permissio prædestinatiuè,nisi,vt mediũ efficax,& de facto coniungendum per pœnitentiam cum assecutione gloriæ è prædestinato. Nequit autem per vos eligi à Deo permissio peccati,aut humilitas vt mediũ efficax,& de facto coniungendum per pœnitentiam determinate cum assecutione gloriæ à prædestinato, nisi ex expresso amore pœnitentiæ, & subinde amore, vel expresso vel interpretatiuo peccati, sine quo pœnitentia esse non potest,& cuius amor Deo repugnat:ergo in vestris principiis permissio peccati effectus prædestinationis ad gloriam,etiam per humilitatem, vel aliam quampiam virtutem è peccati admissi experimentali cognitione de facto ortam esse minime potest quare nec (intentia vestra media potest,salua consequentia vestra hac doctrina, & solutione consistere: quare, vel negandum vobis absolute est permissionem peccati effectum prædestinationis esse posse:vel etiam ex amore pœnitentiæ, nec solum humilitatis,aut virtutis alterius permissionem peccati à Deo cõceptã esse prædestinationis effectũ erit à vobis admittendũ.

5. Hæc, etsi gloriæ intentio, ex qua permissio eligitur inefficax sit, vim suam habent. siquidem seipso proxime, immediatè vtile ad intentum finem non est, sed medio alio,& quia vtile ad aliud medium proximum est, vt vtile ad hoc proximius, cuius interuentu esse vtile ad finem solummodo potest, debet ex intentione illius amari, ac subinde ex medij proximi amore eligi ob illum finem, & apponi, vt ex finis illius intentione apponatur. Cum autem permissio efficax solũ,ac de facto coniũgenda cũ fine eligenda prædestinatiue sit nec nisi media pœnitentia, & peccato coniungenda cum gloria de facto, ac subinde efficax esse possit etsi ex intentione inefficaci salutis, & gloriæ procedat etiamsi ex inefficaci intentione gloriæ eligatur prædestinatiue peccati permissio ex amore pœnitentiæ, atque,vt hi necessario inferri inde putant ex amore peccati eius permissio eligenda à Deo erit,quod repugnat:ac subinde permissionem peccati effectum prædestinationis esse absolute, & omnino repugnabit. Fateor ex intentione efficaci vltra motionem intentionalem communem intentioni efficaci & inefficaci esse determinationem physicam voluntatis ad electionem medij determinate huius,si vnicum medium sit,vel huius, vel illius,si plura. Cæterùm quoad subordinationem motionis intentionalis ad electionem medij remotioris ex amore proximorum fini nulla est efficacis ab inefficaci intentione finis, ex qua media eliguntur diuersitas, neque in vna quam in alia difficultas maior.

medium est:tametsi vt electio materialis,& extrinseca sit, oporteat, vt conducentia, & vtilitas, etsi efficax medium sit,efficacia ipsa,& coniunctio de facto cum fine illo, ob quem tamen non eligitur, sed ob aliud, ab illud medium eligente prænoscatur.Ratione stratent quia intentio finis ad dandam illi existentiam solummodo, siue efficaciter, siue inefficaciter, nihilque aliud mediorum electione, & appositione intendit; ast,cum fine amore formalis vtilitatis ad eum finem appositæ finem absolute causare possint, si sufficientia sint, causentque absolute, & de facto illum,si efficacia,æque, ac si, vt vtilia formaliter ad illum finem electione intrinseca eligerentur, atque apponerentur;sit, vt æque intentioni finis electio hæc extrinseca, & materialis mediorum absque formali amore vtilitatis ipsorum ad finem illum inseruiat, atque formalis electio, & amor mediorum, vt vtilium ad eum finem:vnde & intentionis eius effectus erunt. Confirmant: primo electione ipsa mediorum, quæ non vtilis solum ad intentum finem, sed prorsus necessaria est, atque ex intentione apponitur, quin vtilitatis suæ ad finem amore apponitur, Secundo confirmant ex intentione satisfaciendi Deo pro peccato, ex qua actus charitatis propriæ, & strictæ imperatur, & elicitur ob solam Dei bonitatem, non autem ob vtilitatem eius ad satisfactionem intentam; alioqui non charitatis actus proprius, sed concupiscentiæ foret. Sed tamen sicut charitatis actus ex intentione satisfaciendi Deo non imperaretur, nisi eius vtilitas ad satisfactionem, ac subinde materia apta ad satisfaciendum prænosceretur, ita nec media materiali, extrinsecaque electione ex intentione finis apponerentur, nisi eorum vtilitas, & conducentia, ac efficacia (si medij efficacis electio est futura) fuisset præuota, ex his concludunt: permissionem peccati electione hac extrinseca, & materiali eius vtilitate ad intentam gloriam prædestinati cognita solum, eligi à Deo non autem amata: quare neque pœnitentiam, aut humilitatem ex subsecuto peccato habendam (qua solum media de facto coniungi cum gloria prædestinati, mediumque efficax ad ipsam esse potest) neque peccatum ipsum inter medium amari à Deo vllatenus debere vt deberent amari si electione intrinseca, & qua vtilis formaliter ad gloriam intentam prædestinato, atque de facto cum ipsa coniungenda permissio peccati ex intentione gloriæ prædestinati eligeretur: quia non aliter, quam pœnitentia, & subinde peccato intermediis vtilis, ac de facto coniungenda gloriæ prædestinati permissio peccati esse potest, vt bene Vasquez arguebat.

2. Doctrinam hanc simili difficultati diluendæ applicitam confutauimus controu. 3. de incarnation. d. 1. n. 1. cert. 1. à num. 3. & toto certam. 2. priusque eam posuerat noster Petrus Hurtado de Mendoza 1.2. tom. 2. d. 134. sect 4. & d. 135 sect. 1. subsect. 2. vt singularem, & Principiis Philosophicis, & Theologicis aduersam. Et in primis fundamenta quibus in illam eius Patroni dicti vel seducti potius sunt ex minori eorum principiorum attentione fuêre suborta. Etenim duæ intentionis in electionem mediorum ad finem, ac subinde positionem, & executionem finis per media motiones considerandæ distinguendæque sunt. Alter motionis physicæ ad electionem illam, vel necessariò, & determinatè, vt intentio efficax sit, vel indifferenter, & absque vlla determinatione, si inefficax solum sit intentio de fine: & ad hanc præcisè sumptam motionem physicam cognitio vtilitatis, aut efficaciæ eius, quod ex intentione illa ad finis assecutionem apponendum est, nullatenus requiritur; tametsi necessario ad finis intenti assecutionem intercedat, vt patet in electione de cuius necessitate, aut vtilitate ad finem intentum consequendum, nihil prorsus cogitantes physice voluntas nostra ex finis intentione mouetur, atque, si efficax intentio sit, ad medij efficacis electionem determinatur. Ratio autem est: quia ad physicam motionem præcisam vnius causæ ab alia cognitionem nullatenus requiri. Habet verò intentio eum hac physica motione ad mediorum electionem ne opus non est, cum is motus, qua talis, naturalis sit, nec motui causarum naturalium vllatenus dissimilis; physicæ vero solum causæ ad effectus motio cognitionem ad finem illum inseruiat, atque, si efficax intentio sit, ad medij efficacis electionem determinatur. Ratio autem est: quia ad physicam motionem præcisam vnius causæ ab alia cognitionem nullatenus requiri. Habet verò intentio eum hac physica motione ad mediorum electionem cum assecutione gloriæ à prædestinato, nisi media præuenti

CERTAMEN II.

Euasio electionis extrinsecæ præfato argumento præcluditur.

RIpalda tom 1. de ente supernaturali, disput. 66. sect. 3. ex doctrina Soarij tom. 3. de gratia lib. 12. c. 11. num. 2. & sæpè à nobis confutati Complutenses nostri recentiores manuscripto de voluntate d. 6. m. 2. num. 29. & de prædestinat d. 8. m. 2. a. § 4. vt argumento hactenus pro negante sententia efformato satisfaciant, duplicem electionem distingunt Alteram formalem,& intrinsecam, qua medium, vt vtile ad finem intentum formaliter eligitur: & eam quidem non posse esse medij remoti, nisi proximius intermediũ, sine quo illud vtile ad finem non est ametur, & ex eius etiam amore remotum eligatur, vt argumentum nostrorum Vasquianorum euincit. Alteram vero electionem esse aiunt materialem, & extrinsecam, qua medium,vtile quidem ad finem,non autem, qua vtile, neque ex finis illius intentione ametur, sed aliunde ob fines alios,ad quos medium illud vtile etiam, ac proprie

motionem aliam intentionalem, seu objectiuam, ad quam proinde cognitio vtilitatis (& quandoque efficaciæ) eorum, quæ apponenda ab intendente, intercessuraque ex electione sunt ad finem obtinendum, debet ad eorum electionem in intendente præsupponi. Dixi autem cætera, *quæ apponenda ex electione sunt*: quia electio ipsa ex electione non apponitur, nisi reflexe ex intentione finis electio ipsa, superfluè quidem ametur, aut eligatur tamen, vt absolute potest. Eius vero vtilitatis mediorum prænotio ideo solum requiritur ad eorum electionem: quia electio, nisi ob mediorum bonitatem esse non potest, quæ in eis nulla alia, quam vtilitatis ad finem intentum est: vnde intentionalis motio seu objectiua, quam dicimus, intentionis & electionis elucet: quæ nihil plane aliud est, quam bonitatis mediorum bonitati finis ad mouendam objectiuè & intentionaliter voluntatem subordinatio, atque ad eiusmodi motionem dependentia ab objectiua finis bonitate & motione.

3. Porro, illam subordinationem, & dependentiam objectiuam, & intentionalem amoris mediorum, siue electionis ab finis amore, & intentione neges: vtilitatem mediorum aut efficaciam ad finem obtinendum, vt extrinseca hæc electio ab intendente finem habeatur debere ab illum intendente prænosci, nullo apparenti, & quoad speciem adhuc, vero simili fundamento suadebis. Vnde & nihil verosimiliter respondere poteris argumento contra tuam hanc sententiam efformato à Petro Hurtado, vbi proxime subsect. 3. Si enim medium, qua vtile ad finem intentum cum præfata subordinatione & dependentia intentionali, & objectiua vtilitatis medij ad mouendam voluntatem ad electionem à bonitate finis, eiusque intentione non admittas, nulla est ratio assignabilis, vt post intentionem, & cognitionem vtilitatis medij, quæ amanda item per electionem non sit, electio voluntatis ad determinandam potentiam exequendam debeat, intercedere, ac non potius ex ea intentione, &, si placet cognitione vtilitatis nusquam amandę potentia exequens immediate determinetur ad medij appositionem: siquidem motibus voluntatis magis & irresistibilius, quam voluntas ipsa immo despotice prorsus potentia exequens subditur, atque incunctanter obediet. Si autem hoc admiseris. Philosophiam animasticam totam subuertis, & electiones tuas extrinsecas eliminas, quas contendis inuehere: siquidem omni electione sublata extrinseca electio esse non potest. Confirmatur: quia nullum motiuum debet prænosci à voluntate ad aliquem eius effectum, nisi, vt eam inducat, & moueat ad affectum erga objectum, in quò motiuum illud esse recognoscitur; idque iuxta Philosophiam, & Theologiam vniuersam atqui ad electionem hanc extrinsecam requiritur prænotio vtilitatis, quæ motiuum electionis mediorum est: ergo, vt vtilitas ipsa inducat voluntatem ad effectum electionis mediorum, quibus ea ad intentum finem consequendum adesse cognoscitur; sin vero secus vtilitatis ad finis intenti assecutionem prænotio ad electionem extrinsecam tuam nusquam requiritur.

4. Arguo tertio: ac simul præfata omnia confirmo. Etenim ita electio hæc tua extrinseca ex alio fine, & motiuo vtilitatis ad ipsum apponitur, vt nisi ob vtilitatem medij electi ad ipsum non apponeretur, atque ea postante apponeretur, etsi intentio finis alterius respectu cuius extrinseca electio est, non habetur ab eligente nec vtilitas ad finem alium ab eo, cuius intentione eligitur, impertinenter prorsus se habet ad eiusmodi electionem: ac subinde, & finis extrinseci bonitas, & intentio, vt ob vtilitatem ad finem alium, atque ex eius intentione medium eligatur se prorsus impertinenter habent: ac proinde, neque electio illa ob vtilitatem ad finem alium intentum effectus intentionis alterius finis esse absolutè potest. Confirmatur: quia tota vis motiua, & causalitas finis, atque intentionis eius in electionem mediorum, atque media ipsa ab Aristotele, & tota Philosophia, & Theologia in eo stat, vt *Gratia finis cætera apponantur* & amentur: ergo quidquid gratia finis, & ob eius tandem bonitatem, & amorem non eligitur & apponitur extra totam sphæram, & motionem finis, & intentionis illius est, ac subinde eius effectus esse nequit: atqui ni medium, vt vtile ad finem, ex cuius intentione apponitur, eligatur, gratia finis, nec eligitur, nec apponitur, ergo vt effectus finis, & intentionis electio sit, in medium, qua vtile ad finem, ferri debet, ac subinde electio extrinseca & materialis, & quæ non fertur in medium, qua vtile ad finem intentum aliquem, & formaliter ex eius amore, & intentione, sed finis alterius respectu intentionis, finisque illius electio nullatenus erit, sed huius alterius, respectu cuius iatrinseca, & formalis electio est: quare extrinseca, & materialis electio ab his recentioribus excogitata vanum figmentum est, & omninò repugnans.

5. Illud autem, quod recentiores hosce in primis decepit, & quo hæc omnia posse instari videbantur, ex actu charitatis imperato ex intentione satisfaciendi Deo pro peccatis, vt huius effectus sit, tametsi non ob vtilitatem ad satisfactionem ipse eliciatur (quia tunc charitatis actus proprius non esset, cum aliud quam diuinam bonitatem respiceret, ob quam solam proprio charitatis actu debet Deus amari nil roboris aut paritatis habet, si bene euoluatur ad electionem extrinsecam, & materialem medij, non vt medij, & vtilis ad finem, sed materialiter solum talis, etenim actus ille eo in casu electio, ad finem satisfaciendi non est, sed medium solum, atque qua vtile ad satisfactionem electum sicuti extrinseca alia media, quæ affectus voluntatis non sunt, ad eius, vel alterius finis consecutionem eliguntur: de medij autem ratione non est, vt affectiue feratur ad finem, suamque ad illum vtilitatem amet, sed solum vt illam habeat reipsa, cum plura media sint, quæ sine affectu erga objectum vllum, sed physice solum ferantur, nullatenus vero affectiue nec finis affectiua sint. Cum igitur conducentia, & vtilitas physica medij huius, nempe actus charitatis, quia affectiuus actus est ad satisfactionem pro peccatis, stet in affectu erga Deum solummodo, ac non erga aliud illum elicienti commodum, vel honestum, atque medium solum ad finem intentum consequendum sit, non autem electio, nec ob vtilitatem ad satisfactionem elici debet, nec potest; sed ob suum proprium motiuum, ex quo solum elici potest, ac debet: vnde illatio à medio hoc, etsi affectiuo erga aliud, ad electionem erga vtilitatem medij, & natura, atque essentia vt vidimus sua affectiuam à Deo distorta ac mala est, ac si à medio quouis non affectiuo, ad eius electionem deduceretur: siue ab eo quod non potest aliquid, ad aliud, quod illud potest, ac debet. Et quidem exemplo ipso consequentiæ vitium, ac nostræ statæ hactenus in Philosophia, & Theologia doctrinæ veritas claret. Nam electio, qua actus charitatis vtilis, ac medium ad satisfactionem imperatur ob eius vtilitatem ab intendente satisfactionem habetur, & physice ad actum charitatis determinat satisfacientem per illum, qui proinde extrinsecus solum ab electione illa illum ob deprehensam in eo vtilitatem, atque ex amore finis imperante ad finem affectiue refertur: sicut, & media reliqua quæ nisi ob vtilitatem ad finem, atque ex eius amore eligerentur apponerenturque, nullatenus eius gratia cætera fierent vt cum Aristotele tota Philosophia ac Theologia hactenus docuit, atque statuit: ipse vero affectus imperatus quidem actus ex intentione illa, non autem electio ad eum finem nullatenus est.

6. Ex dictis porro claret, quod sæpe scriptis hisce meis notaui, lectoremque præfationibus singulis monui, instantiis à paritate doctrinam fundare vsum esse recentioribus scholasticis frequentissimum rationibus à priori non satis perspectis: quæ, si inspicerentur attente inuenirentur plerumque diuersæ, nec stata ante à Philosophia, & Theologia adeo intrepide ab eis recentioribus, vt in casu præsenti, turbarentur. Denique ab absurdo extrinsecas hasce electiones coram eorum defensoribus recentioribus Complutensibus impugnabam. Quia si sola intentione finis, & comitanter posita scientia vtilitatis, aut efficaciæ medij ad illum obtinendum electio eius non ob eam vtilitatem, sed ob aliam eiusdem medij ad alium finem eiusque præcognitionem directiuè præcedentem electioni, electio hæc formalis ob hūc finē vere est electio ex desiderio, & intentione finis alterius, ad quē medij illius vti-

vtilitas, nec voluntatem ad sui electionem mouet, & ob quam medium, nec eligitur, nec amatur: cum nihil fere sit, ad quod aliud quoduis non sit Deo vtile, & è contrà, vt efficiens physicum, vel intentionale, vel vt materia, occasio, & cætera; idque Deo, cum quoduis esse vult, ac desiderat, comitanter innotescat; nihil de facto producet, quod non verè eligat ex intentione alterius, & quin alterius decreta electiones, & intentiones vere ad electiones, decretaque aliorum omnium mutuo, implicatorie tamen antecedant. Dices non amari ea obiecta, vt finem, & intentiue, sed desiderari solum: quare nec inuicem intentionem vnius determinare, aut mouere physice ad electionem alterius. Contra ergo nullius appositio, & electio est effectus intentionis alterius, si vltra desiderium vnius, & comitantiam scientiæ de vtilitate alterius ad ipsum aliquid vlterius requiritur, vt electio vera quam dicis extrinsecam, desiderij illius sit, atque vt desiderium illud sit intentio respectu electionis eius, Secundo: designa, quidnam in tua hac doctrina sit illud vlterius. Dices in mutuo de se vtilibus præter desiderium eorum, & mutuæ vtilitatis scientiam comitantem, cum vnius, quam alterius non sit ratio maior, vt ex alterius intentione decernatur, fiat, atque eligatur extrinsece, ex libertate voluntatis eius, qui vtrumque decernit, ac desiderat pendere, vt vnum eligatur, extrinsece adhuc, decernatur, ac fiat ex desiderio, & amore alterius: quare, vt huius desiderium intentiuum, siue sit illius electio, verum respectu intentionis alterius doctrina absolute verissima est, sed quæ electiones tuas extrinsecas ab scholis eliminet.

7. Infero primo: ergo desiderio & amore cuiusuis obiecti adstante etiam scientia de alterius à Deo decreti vtilitate ad illud assequendum ordinata satis ea desideria non sunt, vt eorum alterum intentiuum seu intentio & causa sit desiderij alterius; hoc vero alterum electio vera & effectus illius: vt asserebas; sed vlterius ordinatio libera ab vtrumque desiderante, vnius in alterum requiritur. Contra secundò: ordinatio hæc libera à voluntate vtrumque desiderantis nil aliud esse potest, quam desiderium vnius propter se, & alterius propter alterum illud, siue vt vtile ad ipsum, quod ipsum est propter eius vtilitatem ad illud alterum amari, ac proinde ac intrinseca electione eligi, quocirca hæc solutio intrinsecam solum electionem, veram admittit, extrinsecam vero quam hi recentiores intrudere contra statam Philosophiam, & Theologiam intrudere conabantur chimericè ostendit impossibilem. Cum ergo electio omnis vera ob medij vtilitatem habenda necessario sit, nequeatque medium vt vtile eligi, & amari in horum sententia, quin intermediæ sine quibus vtile ad finem medium re ipsa esse nequit, vel formaliter, vel interpretatiuè ab ita eligente ametur, atque peccati permissioni fi peccato intermedio vtilis ad gloriam siue per pœnitentiam siue humilitate, siue per alia quamuis virtute ob illud concipienda à prædestinato consequendam, fit plane vt eligi à Deo permissio peccati ex intentione gloriæ prædestinati nequeat, atque esse effectus prædestinationis, quin vel formaliter vel interpretatiue ab ipso ametur peccatum, vt robuste, atque hactenus insolubiliter negantis sententiæ author noster Vasquez arguebnt: quare aliunde tentanda à nobis solutio erit, vt affirmans sententia possit consistere.

CERTAMEN III.

Affirmans sententia nobis probatur, atque à præfato argumento, aliisque leuioribus vindicatur.

Dicendum nobis absolute est permissionem peccati prædestinati prædestinationis eius ad gloriam etiam media pœnitentia determinatè consequendam, effectum esse. Ita Bañez 1.p.q.23.disp.3. Magister Albiz de prædest. d.4.sect.13.§. *Mihi autem hoc fundamentum* medium sententiam Soarij, & suam olim retractans è Dominicana schola Bañez citat. q.23.a.1. notab.3.a.4.dub 1. Zumel d. 1.conclus.7. Albelda d.7. sect.5. Nazarius Controu. vnica sect.9 Machin.d.48.sect.9. Trigossius in Bonauenturam 1. p.q.13 a.2. dub.4. conclus. 6. Probatur permissio peccati medium non vtile solum, sed efficax seu coniungendum certo, & infallibiliter cum gloria prædestinati est. atque ex eius gloriæ intentione à Deo electum, & appositum, etiam per pœnitentiam de peccato admisso obtinendæ: ergo est effectus prædestinationis. Consequentia patet. Vltrema antecedētis pars in qua est difficultas tota probatur discursu facili, atque vniuersali dato pro conclusione simili citata controu. 3 de incarnat. d.1. q.2. cert. 3. qui ea nobis magis placet, quod Vasquij principiis innititur, vt contra eius argumentum ex inimicis nostris sit nobis salus. Potest tamen amari permissio peccati {quæ de facto à Deo amatur} ex intētione pœnitentiæ & gloriæ prædestinati pœnitētia determinata interuenīēte obtinendæ, quin formaliter, vel interpretatiue vlloue modo à Deo ametur peccatum: atqui opposita solum necessitas amandi aliquo modo peccatum, si ex eorum intentione eligeretur peccati permissio, oberat, quominus effectus esset prædestinationis: ergo permissio peccati est effectus prædestinationis. maiorem probat Magister Albiz discursu postea examinando: Sic autem ego ex Vasquij doctrina 1. 2. tom. 1. disput. 4. c. 2. vbi satis docte, & subtiliter antiquo suo principio à coætaneis impugnato insistit. Nempe inter media, seu proximiora media nec habere rationem finis, neque exercere finis causalitatem respectu mediorum remotiorum.

2. Probat ex Germana interpretatione, & sensu Aristotelis. 2. Physicorum text. 29. finem definiens, *cuius gratia cætera fiunt*, etsi autem ab Argyropolo illud *cæterum* additum sit, additum tamen est ex Aristotelis mente, vbi quis de fine egit. Nam 1. Ethicor. cap. 7. boni absolute talis, & absolute, ac de se amabilis quod ipsum finis apud ipsum est naturam esse ait. *An ergo cuius gratia cætera aguntur? &* subdit *in actione etiam omni, electioneue id quod est finis bonum & amabile absolute est: huius enim gratia cætera omnes agunt.* Et 2. met. c. 2. causæ finalis processum infinitum in euidenter confurat: *item ipsum, cuius causa finitale autem est, quod non est alterius gratia, sed causa cæterorum esse, si tale erit vltimum, non erit infinitum: quod si nihil tale non erit ipsum cuius gratia; sed, qui faciunt infinitum, latet eos, quod boni naturam auferunt.* Constat ergo apud Aristotelem bonum, seu amabile absolute idem prorsus quod finem absolute, & quamuis datis textibus boni absolute talis nomine honestum solummodo intellexit, quia principale bonum rationalis creaturæ {cuius proprium est operari propter finem} secundum rationis rectæ dictamen operantis est: at verum cum sæpe rationali creaturæ à recta ratione in suis affectibus deuiare contingat: triplex non quidem absolutè bonorum, sed amabilium (in quibus non absolute tantum in se, & propter se amabilia claudantur) genus distinxit 8. Ethicor. c. 2. nempe bonum antonomasticus tale, vt ex ipso diximus, seu honestum: secundum item, & vtile, quod ita definit. *Atque id vtile, videtur esse per quod efficitur aliquod bonum*, quæ diuisio eadem boni in honestum, vtile, & delectabile cum S. Thom. 1. p. q. 5. a. 6. communiter traditur, *quare* (subdit Aristoteles) *fit, vt amabilia sint ea secundum bonum* (id est honestum) *& secundum vt fines.*

3. Ex hac verò Aristotelis constante doctrina, non solum probatur non posse esse processum infinitum causarum finalium, in quauis linea appetendi, cum in bono propter se amabili in quouis motu voluntatis ordine sistendum sit, quod sit primum mobile intentionale voluntatis in quouis ordine motuum affectiuorum eius, quod propter se ametur, non propter aliud immo cuius gratia, & propter quem cætera illius ordinis amentur: quod nulli, quod propter aliud tandem in ea ametur: nec amatur potest conuenire. Tum, quia non amatur, nec fit propter se, quod vlteriotis finis gratia fit, & amatur:

tum,

tum, quia eius gratia & propter ipsum cætera non fiunt; in processu autem illo causarum finalium, seu finium subordinatorum vltimum assignetur deest, quod propter se ametur, nec propter aliud, vlterius nihil in ea linea causa finalis, seu finis erit. vt acutè concluſit Aristoteles & efficaciter ex ratione hac recitatis verbis ex 2. Metaph. c.2. *sed qui faciunt infinitum* latet eos *quod boni* (id est finis, iuxta eius phrasim) naturam auferunt: quia nimirum ex ignorantia essentiæ, & natura finis ita philosophantur. Non, inquam, ad solum ex hac certa doctrina Aristotelis de finis essentia, & natura probatur, sed id, quod intendimus: scilicet media remotiora, nec amari, neque eligi (imò nec posse) propter proximiora fini media, atq; ex horum amore eorumque gratia, vt solide & subtiliter hoc discursu. Medium nullū amari, aut eligi ad aliud potest, quod propter se amatur, & intenditur, nisi, vt vtile ad aliud, eiusq; gratia; non autem sui gratia, seu propter se: ergo nec medium aliquod gratia alterius medii amari, eligique potest. Consequentia probatur: quia bonitas, quæ intrinsecè insita, vel inhærens atque immediatè afficiens subiectum amabile propter se & gratia sui illud non reddit, nec facit, nequit aliud quod extrinsecus solum, & mediatè afficit amabile reddere propter ipsum, gratiave ipsius: quare implicat, vt id quod propter se, gratiaq; sui amabile non est alia amabilia reddere propter ipsum; bonitas: ergo & amabilitas mediorum omnium, qua talium, & vtilium relatiua cum sit, non absoluta formaliter motiuè, ad finem, propter quem è cuius amore & gratia amatur solummodo refertur: ac subinde cuncta propter illum solummodo amantur & eliguntur, ac eligi, & amari possunt, non autem vnum medium propter aliud.

4. Probatur vlterius & confirmatur ratio præcedens à priori id solum debet amari adhuc indirectè, qui terminus formalis est bonitatis, ob quam amatur, non autem terminus materialis, quem, vtcunque bonitas pertingit, & concernit, atqui terminus formalis bonitatis cuiusvis, est sola bonitas finis, non autem bonitas, seu vtilitas aliorum mediorum, etiam proximiorum: Ergo sola bonitas finis amari indirectè debet amore, & electione mediorum etiam remotionum à fine, non autem mediorum proximiorum bonitas seu vtilitas. Consequentia est legitima. Maior probatur multis exemplis, & pœnitentiæ de qua potissimum est præsens difficultas. Etenim pœnitentia eiusque bonitas essentia sua peccatum concernit ac pertingit; & tamen, quia terminus materialis solum, non autem formalis bonitatis pœnitentiæ est, peccatum, ne indirectè quidem, amore pœnitentiæ amatur. Minor probatur: quia, vt ex dictis patet, mediorum omnium bonitas vtilitas ad finem est, nec simpliciter, & absolutè talis, sed relatiue, ac respectiue ad finem: quare, nec illum gratia sui, & propter se amatur, nec mouere voluntatem potest, vt aliud gratia ipsius, & propter ipsum ametur. Et sane nemo Chirurgum vocat propter scissionem venæ, ac sanguinis effusionem, sed propter solam sanitatem, quam secundum se, & propter seipsam amat, etsi ad scindendam venam, & vt sanguis fundatur eum vocet; quod valde diuersum est, & significat. Etenim particulæ *vt, ad* idemmet, quod propositiones *ob* & *propter* minimè significant: sicuti Hispane, *para esto* non significat idem, atque *por esto*: postremum significat motionem intentionalem, sicuti latinè, *ob* & *propter*: primum autem physicam efficientiam illius respectu alterius: quare eis, quæ ordine executionis priora sunt competit esse *vt sit* aliud eo ordine posterius. siue *paraque sea otro*, quod ordine intentionis, seu motionis intentionalis prius, & primum est v.g. finis ipse. Quam differentiam significationum acute obseruauit S. Th. 1. cont. gentes c. 86. & 87. ac 1.p.q.19.a.5. vbi Caiet. & Vasq. d. 82. c.2. & cit. d.4. ex 1.2. c.2. § *Caterum* à linea, *his omnibus adde & hinc etiam* docens. Deum non velle vnam creaturam propter aliam; velle tamen vnam creaturam esse propter aliam: id est, vt docte Vasq. velle vnam creaturam esse, vt sit alia: quod in linea essendi physicè est, atque particula *propter* adiuncta *adesse* denotat; adiuncta vero eadem particula *propter* non *adesse*, sed ab obiecto, & eorum voluntatem, motionē intentionalem voluntatis diuinæ ab amata creatura ad amorem alterius denotat, quam S. Th. Caiet. & Vasq. non admittunt, ne à creaturis specificari diuinam volitionem admittant, si respectu illius motionem finis creaturæ conuenire concedant, ac subinde Deum, quem suæ volitionis adæquatum specificatiuum recognoscunt, finem volitionis erga quamvis creaturam vocant; tametsi, non propriè talem esse bene aduertant, vt Vasq. cit. dis. 4. c. 1, docte obseruat: quia nimirum specificationem à motione finali respectu voluntatis, & volitionis diuinæ non satis dispexerunt, vt nos contr. de volunt. distinximus eam tamen eis locutionibus, & moderationibus distinctionem subodorati sunt, & intenderunt, vt cit. contr. 4. de volunt. dicebamus.

5. Vt autem communi aduersariorum argumento, quod sua, vt minimum, apparentia, & difficultatis specie plures affirmatiuæ nostræ sententiæ DD. vt vidimus turbauit, dare satisfiat ostendendum restat explicatius, quomodo medium proximius fini terminus materialis respectu vtilitatis, & conducentiæ ad finem, ob quam remotius medium amatur & eligitur ab intendente solummodo sit. Etenim vtilitas, & conducentia ad finem medij remotioris mediata solum, & remota re ipsa est, & quæ, nisi media conducentia, & vtilitate immediatiore, vel immediata absolutè medij immediati ad eum finem esse non possit, nec nisi chymericè cogitari: atqui vtilitas, ob quam amatur medium remotius est vtilitas realis, ac non chymerica: ergo amatur ob vtilitatem terminatam ad conducentiam proximiorem mediorum ad finem: ergo hæc terminus formalis, nec solum materialis est vtilitatis, & conducentiæ remotioris, ob quam medium remotius ex intentione finis eligitur, & amatur: ac subinde indirectè saltem ab illud eligente erit amandus. Hoc totum est argumenti robur; sed tamen instatur aperte in amore pœnitentiæ de admisso peccato, cuius bonitas, & honestas vera, & realis essentialiter respectiua est admissi peccati; & tamen terminus formalis bonitatis pœnitentiæ non est, nec indirectè amore pœnitentiæ amandus. Nec occurres satis, si dicas, ideo id esse, quia peccatum malum, ac proinde inamabile est; secus autem medij proximioris fini conducentiam proximiorem, qui terminus essentialis est conducentiæ, & vtilitatis remotioris medij remoti: inde enim vrgentius instatur: quia terminus formalis amabilitatis, seu bonitatis, ob quam aliquid amatur, nequit non amore, quo illud directè amatur, ipse indirectè amari: ergo peccatum, quod nec directè, nec indirectè amatur, amariq; nequit amore pœnitentiæ terminus formalis bonitatis pœnitentiæ non est; & tamen est terminus æquè essentialis bonitatis pœnitentiæ, atque medium proximum, eiusq; vtilitas & conducentia proxima ad finem vtilitatis, & conducentiæ remotioris medij remoti: ergo ex eo quod vtilitas, & conducentia illa proxima terminus essentialis vtilitatis, & conducentiæ remotæ sit, non infertur esse terminum formalem vtilitatis huius remotæ. Totum ergo argumentum aduersariorum debilitatur ex dictis, termini enim essentiales physicè, & metaphysicè, etiam bonitatis, ob quam, seu ratione cuius formalis rationis obiectum amatur, si eius termini in essendo siue physicè, siue metaphysicè solummodo sint, non vero amabilitatis, & obiectiuæ motionis intentionalis non sunt eorum termini formales: ac proinde intra materiales terminos bonitatis illius se tenent. Sunt autem termini formales amabilitatis illi solum, quorum amor ad eorum amorem illorum amori, quoad intentionalem, & obiectiuam motionem subordinatur, vt electionis mediorum amor, quorumvis finis amori: quod mediis remotis respectu proximiorum non euenit, vt ostendimus; tametsi in essendo vtilitatis remotioris proximior & immediata fini terminus essentialis sit, & qua subalata vtilitas medij remoti deficeret, ac defectu materiæ medij electio ex amore finis, atque *ob*, seu propter ipsum medium, nec eligeretur, nec amaretur.

6. Contendes adhuc contra maiorem terminum materialem debere amari indirectè amore directo eius, cuius terminus materialis ille est: siquidem amore bonitatis cuiusvis siue honestæ, siue delectabilis, siue vtilis amatur persona, cui honesta delectabilis, aut vtilis res volita est: ast persona eiusque bonitas terminus materialis eius bonitatis, ob quam res illa amatur solummodo est: ergo terminus solum materialis boni, & bonitatis, ob quam illud amatur, debet huius amore amare. Negatur facile minor: quia, etsi bonitatis, quæ est terminus, seu obiectum formale amoris finis *qui*, seu electionis mediorum ad ipsum, persona eiusque bonitas terminus solum materialis sit: ast eiusdem amoris, qua in finem *cui*, siue in personam, cui illa bona sunt, tendit terminus & obiectum formale,

& directum persona ipsa eiusque bonitas est: quare etsi attenta bonitate finis & medij, quæ amatur, terminus materialis persona sit, ac proinde amore finis *qui* aut medij ad ipsum, qua in ipsa præcisè, & formaliter tendit, amori personam non oporteat; amari tamen amore illo, qua respicit finem *cui*, directè quidem, in communi philosophia necesse est. Quod si, vt verosimilius iudico, amor, & complacentia elicita, ac deliberata in persona alterius *cui* finem *qui*, vel ad hunc vtilia volumus, re ipsa à finis *qui*, vel ad hunc vtilia amore differt, ac re ipsa amorem finis *qui* & subinde mediorum præcedit, nusquam amore finis *qui*, & mediorum ad ipsum persona, eiusve bonitas indirectè adhuc amabitur: quia terminus pure materialis eùm bonitatis finis amati tum vtilitatis mediorum ad ipsum est: siquidem non ideo finis siue honestus siue delectabilis mediumve vtile est, quia bona persona est cui illa amamus, ac subinde, nec boniras personæ in motione subordinatur obiectiue, tametsi eorum amor complacentiæ in persona, cui illa volumus, physice subordinentur, vt suprà de actibus imperante, & imperato docebamus certamine 2. n. 5. Constat ergo ex dictis nostrum Vasq. principij huius, & Aristotelici, & sui immemorem tantum argumento huic suo tribuisse, vt eo in primis conuictus in negantem sententiam ierit, Doctosque alios memoratos secum traxerit, nec parum negotij antecessoribus nostris, affirmantis etiam sententiæ Patronis, facessierit. Leuius multo contra affirmantem nostram sententiam idem Vasquez, & ex ipso asseclæ magnus etiam Magister meus Daza, obiiciunt. Omnis effectus prædestinationis debet esse gratia: atqui permissio peccati non est gratia; ergo nec effectus prædestinationis. Probatur minor quia permissio peccati est subtractio gratiæ efficacis ad non peccandum, quæ dubio procul, gratia est, longéque vtilior, quam eius negatio, & subtractio: ergo nequit esse gratia, quin gratię negatio, & subtractio cõtradictione manifesta gratia sit. Confirmatur minor: quia alias peccati permissio gratia ex meritis Christi foret, vti effectus omnes prædestinationis esse debent: atque prædestinatus quivis pro sui peccati, vel alterius permissione orare Deum posset: quæ dissona sunt, & absurda. Negatur nihilominus minor. Ad eius probationem primam distingue maiorem: est gratia, & vtilior prædestinato relatè ad terminum immediatum peccandi, aut non peccandi fateor, respectu quorum tandem efficacis gratiæ subtractio gratia esse non potest, vt bene argumentum probat. Relatè verò ad terminos mediatos, quibus coniungenda certo, & infallibiliter peccati permissio, & subtractio gratiæ efficacis ad non peccandum in prædestinato est, (nempe ad gratiam efficacem pœnitentiæ, & pœnitentiam, (& ampliorem inde gloriam à Deo obinde donandam) nego maiorem: atque inde constat, quo pacto permissio peccati in prædestinato effectus meritorum Christi sit, ac orationis materia absq; vlla dissonantia, & absurditate esse possit.

6. Magister Albiz loco cit. §. *Mihi autem*, aliter electione permissionis peccati ex amore pœnitentiæ, & intentione salutis per eam à prædestinato obtinendæ nullatenus amari à Deo peccatum probat, quia inquit ex amore etiam efficaci finis solum necessitatur intendens ad amandum ex necessariis ad finem, quæ ipse facturus aliquo modo, & appositurus est, non autem, quæ ipse nullatenus facturus est, sed ab alio infallibiliter erunt, ac fient: peccatum autem necessarium ad pœnitentiam Deus nullatenus facturus, appositurusque est, vt fides docet, sed solum permissurus, aliundéque est ab homine apponendum: ergo solam permissionem amare cogetur non peccatum. Confirmat exemplo pœnitentiæ, quam post præuisum absolutè peccatum Deus amat, quin peccatum vllatenus amare cogatur, quia aliunde appositum supponit. Huc recidit tantum Fasolus pro permissione peccati ex humilitatis amore, si confirmationem eius doctrinæ ab exemplo amoris pœnitentiæ post præuisum absolute peccatum excipias: quo merito abstinuit. Non enim ideo Deus non cogitur ex amore pœnitentiæ post præuisum peccatum, quia aliunde, ac non ab ipso positum absolutè est, sed quia, etsi necessarium ad pœnitentiam de ipso sit, positum iam ac præsuppositum ad amorem pœnitentiæ est: quare non est titulo vllo amandum, vt sit amore pœnitentiæ, qui ipsum absolute esse supponit; quod secus habet cum ante eius absolutam positionem pœnitentiæ, quæ sine illo prorsus esse nequit, amatur, atque ex eius amore permissio peccati amatur, & eligitur cum pœnitentia, & per ipsam cum salute prædestinati certo, & infallibiliter coniungenda: tunc enim non nisi medio, seu interuenieme peccato eius permissio vtilis ad pœnitentiam, & salutem prædestinati esse potest, nedum medium efficax, & certo cum eis coniungendum, vndecunque apponendum peccatum, siue à Deo, siue ab homine: quare ex amore siue efficaci, siue inefficaci pœnitentiæ, & salutis per ipsam à prædestinato obtinendæ permissio peccati eligi posse non videtur, ni peccatum, sine quo vtilis, ac de facto ducens ad pœnitentiam, & salutem prædestinati non est, ametur: siquidem non alias, quam vt vtilis, seu conducens, atque perducens de facto ad ipsas ex ipsarum amore, siue efficaci, siue inefficaci permissio peccati, vndecunq; apponendi amabilis, eligibilisque non est, vt argumentum aduersariorum contendit. Quocirca, vnica eius argumenti solutio & maioris in argumento nostro pro nostra sententia efformato n. 1. probatio solida, ex eo defumi debet, quod media inter media, nec finis rationem habeant, nec debeant proinde indirectè adhuc amari, amore, & electione remotioris vti à numero 2. ad 6. indi-siuè demonstrauimus, atque à difficultatibus expediuimus.

8. Decreueram mediam hac in re aliam Recentiorum sententiam silentio præ ipsius futilitate præterire: ne vero in eam alij non solidioris ingenij post hac labantur breui illam memorare atque refellere operæ pretium fuerit. Aiebant ergo permissionem peccati mortalis prædestinati prædestinationis eius effectum esse non posse, secus vero peccati venialis permissionem: probant. Quia venialis permissio volita esse potest ex intentione alicuius actus meritorij, qui pœnitentia non sit, & de facto ad gloriam prædestinati conducat absque pœnitentia, siquidem gratia & gratia & amicitia Dei, formalisque iustitia prædestinati peccato veniali non interrumpitur: quare, & perseuerantia in illa veniali interueniente solo absque pœnitentia prædestinato contiget, permissioque peccati cum eius gloria medio illo alio virtutis alterius actu coniungetur. Hi tamen non animaduertunt illum alium virtutis actum non ex peccati sola permissione præcisè, sed ex admisso absolute peccato veniali concipiendum necessario esse à prædestinato, ac subinde, & veniale illud (si quid prastaret argumentum, ob quod mortalis permissio ab effectu prædestinationis rejicitur) à Deo amandum efficè ex eius actus amore permissio peccati ab ipso eligeretur, vt contra mediam aliam Soarij sententiam arguebamus cert. 1. Secundò peccatum veniale, tametsi gratiam non destruat, haud dubio tamen impedit gloriæ consecutionem quo vsque expellatur: quod cum per gratiam solam habitualem ipsi non aduertantem fieri nequeat pœnitentia, seu contritione de ipso, eiusque intuitu, & respectu gratia donata eluendum erit: vnde eidem argumento, quod in permissionem talis ex amore pœnitentiæ timere sinebant. Alij demum ex aduersæ sententiæ arguunt Patronis aliquod scripturæ locis, (vt de indurationc Pharaonis, quæ permissio sola Dei fuit, & similium, quorum meminit Paulus ad Rom. 9. de peccati permissione à Deo in sux potentiæ ostensionem iræque in prauos, & seelestos, & diuitiarum *gratiæ suæ in vasa misericordiæ quæ præparauit in gloriam*. Ex quibus Deum ex finis alicuius honesti amore peccata quandoq; ac sæpe permisisse constat) Docent peccati permissionem in aliquo prædestinationis altenæ effectum esse posse: secus vero propriæ prædestinationis cui peccatum permittitur: sed tamen distinctio hæc futilis est. Neque enim ex permissione peccati alteni obtendit Deus aliis viatoribus, potentiam iramque in sedestos, ac misericordiam & gratiam in prædestinatos, nisi medio peccato illorum, per quod eius permissio viatoribus solummodo innotescit.

DISP.

DISPVTATIO V.

De reprobatione Præscitorum.

OPortet primo Reprobationis existentiam statuere, vt de subiecti disputationis constantia constet, nec ferri in inane tota disputatio videatur: mox verò diuidenda in suas, quasi species reprobatio erit, vt debita, atque illustriori methodo, quæ de reprobatione esse possunt, difficultates examinentur, ac definiantur, atque earum specierum naturæ, & essentiæ innotescere, dignoscique possint.

QVÆSTIO I.

De reprobationis existentia, & diuisione.

REprobatio, de qua præsens disputatio instituitur, ea est, qua vel à gratia, siue conducente, siue perducente de facto etiam ad gloriam, vel à gloria Dei libera voluntate siue positiua, siue omissiua rationales creaturæ excludantur. De qua, an, quotuplexque sit? prima hac quæstione disputamus.

CERTAMEN I.

Reprobationis existentia de fide est, cuius non euidens ratio est; est tamen satis firma argumenti contra ipsam solutio.

1. DEum posse rationales, quas velit, creaturas à gratia ac subinde gloria sua excludere, cum ex sacra pagina, tum ex dogmatibus aliis in ea contentis perspicue, certoque deducitur: expresse enim Matth. 10. dicitur. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, sed potius eum timete, qui potest, & corpus, & animam perdere in gehennam.* Quod nisi excludendo eos à gratia, immediate, vel mediatè, excludendo eos à gratia, qua illam consequantur, fieri nequit, & alterutro modo fieri à Deo potest: exclusio autem modo alterutro à gloria replobatio ipsa est, de qua agimus: ergo reprobatio, de qua in præsenti est Deo possibilis. Probatur secundo: ex supremo Dei in creata omnia dominio, ac proinde in gratiam, & gloriam, quæ ex creatis sunt: imò cum summum ex creatis bonis rationalis creaturæ gloria sit, ex huius dominio vel maximè, diuini increata dominij excellentia debitaque ipsi à creatura rationali obseruantia, ac reuerentia commendatur, vnde merito Paulus 1. Corint. 2. de perfidis, perditissimisque Iudæis Christi crucifixoribus aiebat, *si cognouissent nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Dominum autem potestatem absolutam donandi, vel non donandi pro arbitrio, & voluntate Domini id, cuius Dominus est, procul dubio includit: quod absque possibilitate donandi, vel negandi illud fieri nequit: simile argumentum fit ex liberalitate, & gratia, quam Deus in gratæ, ac subindè gloriæ elargitione, (vt fidei dogma est) exercet; quam, nisi alterutrum pro libito, & suæ voluntatis libertate præstare, aut non præstare, vellèque, aut nolle, vel non velle posset, sed extremum alterum voluturus, præstiturusque ex necessitate esset vti facta negatione voluntatis & donationis gloriæ impossibili esset necessario illa rationali creaturæ præstiturus) exercere nullatenus posset. Denique probatur ex 1. Corint. 9. *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte cum aliis prædicauero ipse reprobus efficiar*: quibus reprobationem possibilem asserit, quam timet.

2. Reprobatio (de qua in præsenti) aliquorum de facto datur. Plura scripturæ testimonia, quæ reprobationem sonant, vt Eccles. 9. & 2. ad Timot. 3. & alia extra rem pro hac concl. inducentur, quia materiam à gratia, & gloria diuersam, circa quæ reprobatio Theologica solummodo versatur, concernunt, vt bene obseruant Vasq. dip. 95. & c. 4. & alij. Reprobatio à gloria absolute futura de fide est, ex Matth. 25. *ite maledicti in ignem æternum*, & aliis, quibus Angeli præuaricatores cælo detrusi, atque Tartarum lapsi, traditique, vt ignitis inferni rudentibus, siue æternis flammis reuinciantur, & mancipentur. Reprobatio à gratia efficaci (quæ directè, & immediatè prædestinationi aduersatur) inde euidenter deducitur: cum nemo absolute à gloria sua decidat, decidereve absolutè possit, ni gratia efficaci à Deo reprobetur: quare ex eisdem locis reprobatio aliquorum à gratia efficaci finali proxima fidei esse connincitur: est autem de fide ex aliis locis, quibus permissio peccati finalis (quæ nihil aliud est, quam reprobatio) absolutè existens traditur à Paulo illis vocibus, quibus absolutè reprobos, *vasa iræ*, ad Rom. 9. & ad Timot. 2. *vasa in contumeliam* esse, opposita *vasibus misericordiæ, & vasibus in honorem*, id est prædestinatis, consonant Patres & Concilia omnia, vel formaliter, & expresse, vel præsuppositiue, Concil. Valent. sub Lothario c. 3. *fatemur prædestinationem electorum ad vitam, & præditionem impiorum ad mortem.*

3. Reprobationis cum à gratia tum à gloria possibilitas probata satis est rationibus datis n. 1. existentia vero reprobationis siue à gratia efficaci finali, siue à gloria probari à ratione efficaciter à nobis tunc solum potest cum aliquem peccando vel de anteactis impœnitentem obire, vel obiisse nobis constiterit, vel quia obeunti adsumus, vel quia ex historiis humanis authenticis didicimus: tuncque pro harum maiore, minoreve, authoritate maioris minorisve discursus eis innitentius efficaciæ erit. A priori verò nullam video rationē firmam de reprobationis alterutrius afferri posse; cum eam esse, vel non esse ex arbitrio & indifferente ad vtrumvis potestate, ex qua proinde neutrum determinate potest inferri. S. Th. q. 23. a. 3. corp. hanc reddit. *Ad prouidentiā* (cuius pars reprobatio est) *pertinere permittere aliquē defectū rebus, quæ prouidentiæ subduntur, vt supra dictum est. Vnde cum diuinā prouidentiā hominum in vitam æternā ordinē̄tur pertinet etiam ad diuinā prouidentiam, vt permittat aliquos ab isto fine deficere: & hoc dicitur reprobare.* Hæc tamen ratio, non tam probatio existentiæ reprobationis est, quam difficultatis, quæ contra ipsam posset opponi solutio, qua ostenditur ab vniuersalis Prouisoris rerum perfecta prouidentia non abesse minus bona quandoq; in aliquibus permittere, vt maius malum vitetur, vel rei alterius ex his quibus prouidet vel vniuersitatis & totius coniuncti earum omnium, imò si eiusmodi malum culpæ non sit, ob maius vel partium, vel totius coniuncti bonum positiuè facere & velle. Id quod exemplo Pictoris, & aliorum artificum, qui depressiores, obscurioresque partes alias artefactę statuæ, ac picturæ ponunt, vt aliæ, atque pictura tota perfectior euadat, vt supra ex Patribus ostendebamus contr. 6. de prouid. Nec amplius suadet prolixus Herize nostri discursus in rationis huius defensione d. 32. c. 1. a n. 4. Nec aliquid amplius S. Th. contendit, quam ex permissione peccati (finalis scilicet in qua reprobatio stat) nil imperfectionis in vniuersitatis prouidentiā diuinā inducij; imò perfectionis multum deduci: vt solum contendebat q. 22. art 2. ad 2. ad quem locum recitatis verbis se refert: cum autem ex eo, quod eiusmodi prouidentia imperfectionem non imbibat, & perfectionem, quam diuinis actibus potest (scilicet obiectiuam) afferat, ad eam habendam non cogatur Deus, possibilitas quidem reprobationis, ac non repugnantia probabitur, non autem existentia discursu facto suadebitur.

CERTA

CERTAMEN II.

Reprobationis diuisiones recensentur.

1. REprobatio damnandorum pro duplici termino, à quo reprobatio esse potest, de factoque respectu illorũ est, dupliciter accipi potest: vel pro reprobatione à gloria, vel pro reprobatione à gratia ad illam consequendã. Et quamvis hæc ab illa videatur dimanare, non tamen ab illa, plerumque saltem, dimanati siquidem reprobi plerique à gratia reprobantur prius natura, quam reprobentur à gloria: imò & adulti omnes, atque infantes, quibus à Deo ex parte sui de sufficienti salutis remedio prouisum est (de quo q 2.) si reprobatio positiuè à gloria rigore sermonis vsurpetur: etenim reprobatio positiua eorum à gloria voluntas efficax excludendi reprobum ab illa est, quia inefficax sufficiat, quæ secum inefficacem etiam dandi illi gloriam patitur, ac proinde se cum gloria, & mediis efficacibus ad eam consequendam, ac subinde cum absolute reprobationis à gloria negatione absoluta est compossibilis, cum qua absoluta reprobatio à gloria, cui eiusmodi negatio contradicit, componi nequit. Efficax autem voluntas excludendi hominem à gloria ante præuisum absolute peccatum finale reprobi, cui aliquatenus de remedio salutis à Deo prouisum est, siue originale infantis, siue etiam actuale adulti, non solum executiuè, *sea* intentiuè, siue intentionis ordine à nemine Theologorum admittitur: nec sine fidei iactura admitti (meo iudice) potest patet: siquidem falso à Paulo diceretur, omnium hominum salutem Deum velle (quod de iis saltem, reprobis etiam, quibus de salutis remedio prouisum est, debet intelligi) si aliquos eorum efficaciter antecedenter ad omne ipsorum peccatum à salute & gloria excluderet cum voluntas inefficax obiecti cuiusvis adstante voluntate efficaci de eius negatione, vel de oppositio extremo, neminem obiecti illius inefficaciter solum voliti absolute volentem reddat, ac denominet: sed potius efficax de oppositio voluntas oppositi huius volentem absolutè denominabit, ac reddet.

2. Dixi verò *positiua reprobatio*: quia reprobatio negatiua reprobi à gloria esse etiam in Deo potest: quæ scilicet negatio voluntatis dandi gloriam reprobo sit, non voluntas negationis gloriæ ipsius. Ea verò reprobatio negatiua gloriæ, siue negatio voluntatis gloriæ pro reprobis, si omnis voluntatis, etiam inefficacis, intelligitur in Deo non esse respectu reproborum, quibus à Deo de sufficienti salutis remedio prouisum fuit, ex eodem Pauli textu, & sententia probatur apertè: siquidem respectu illorum saltem inefficax salutis & gloriæ ipsorum voluntas negari non potest. Quæ distinctio reprobationis positiuæ, & negatiuæ in altero reprobationis genere nempe à gratia æquum habet locum: cum positiuè velle Deus possit reprobum à gratia ad gloriam, siue efficaciter, & cum effectu siue sufficienter conducente excludere, possitque illem ab eisdem excludere negatiuè, sola negatione voluntatis dandi reprobo, vel alteram, vel vtramque: qua sola voluntatis diuinæ negatione à gratia omninò exclusus, reprobatusque reprobus manebit: cum absque positiua Dei voluntate dandi illi gratiam eam habere reprobus nequeat. Porrò cum gratia in sufficientem & efficacem communiter à Theologis diuidatur, & sufficiens ea sit, quaquis consequi gloriam absolute possit: efficax verò, qua illam de facto absolute consequatur. In quocunque eius efficacia consistat de quo nunc disputandum non est) reprobatio vtraque tam positiua, quam negatiua à gratia diuidenda est in reprobationem vnam à gratia efficaci solum, & alteram à gratia sufficienti etiam: in qua dubio procul reprobatio à gratia etiam efficaci est: quandoquidem efficax gratia sufficiens, quoad positiuum, quod sufficiens importat, est; tametsi aliquid vlterius siue intrinsecum addat, vt efficax sit, ac de facto cum salute, & gloria eius cui confertur, coniungenda. Hinc duplex in hac disputatione quæstio esse potest. Prima, an reprobi aliquot à gratia, sufficiente etiam, ad salutem, & gloriam, ac proinde ab omni prorsus gratia, siue positiuè, siue negatiuè fuerint à Deo reprobati, & excluſi? Quæ eadem prorsus quæstio cum illa est. An Deus reprobis etiam cunctis, siue infantibus, siue adultis de sufficienti saltem, remedio salutis prouiderit. Secunda quæstio est de reprobatione reproborum à gratia, & medio, siue remedio efficaci ad salutem consequendam, & hæc sane reprobatio est, quæ in iis reprobis, quibus de facto de sufficienti medio, ac remedio ad salutem, & gloriam prouisum à Deo est, prædestinationi ex quoad intrinsecum consideratæ, immediatè opponitur ex diametro, & directè: illa siquidè reprobatio à gratia, sufficiente etiam, siue ab omni gratia plus nec parum, addit supra id, quod prædestinatio speciale importat, nempè esse efficacis gratiæ præparationem, cui immediatè sufficientis tantum, non efficacis præparatio contradicit, vt infra explicabitur.

QVÆSTIO II.

An sit reprobatio ab omni gratia, & remedio salutis respectu aliquorum reproborum.

VT distinctius in præsenti quæstione progrediamur in duas classes diuidendi reprobi sunt: prima infantium sine Baptismo decedentium originali peccato est, secunda infantium & adultorũ, vel cum illo solum, vel cum actualibus etiam absque Baptismo obeuntium: illorum maxime qui fidei, & Sacramentorum ignari moriuntur. Non loquimur autem de gratia auxiliante intrinseca, & interna vocationis sufficientis proximè, & formaliter ad salutem: hanc enim paruulis absq; Baptismo decedentibus, & adultis Barbaris vita functis absq; vlla veræ fidei notitia, siue qua piacere Deo saluarique nemo proxime potest, deficere certissimum est: ac proinde eos à gratia intrinseca & interna vocationis sufficientis proximè, & formaliter ad salutem esse à Deo reprobatos, & excluſos. Quare quæsito præcisis de gratia, seu remedio sufficienti remoto ad salutem, quo mediata solum & remota salutis eorum possibilitas, & potestas, in qua potestas proxima concessa à Deo in virtute censeatur, quatenus in remoto illo medio, & gratia sufficiente datur id, per cuius bonum, & industrium vsum, siue proprium, si adultus reprobus sit, siue alienum, si paruulus ad sufficientem, & absolutam proximam salutis potestatem peruenirent.

CERTAMEN I.

De infantibus ante vsum rationis absque Baptismo decedentibus.

1. NVllum ex his infantibus à gratia, & remedio explicato ad salutem sufficienti reprobatum à Deo fuisse (etiam illum, qui in vtero moritur materno, siue naturali rerum cursu, siue fortuito, & casuali, diuersimodè à Doctoribus aliquib. defenditur. Gabr. in 4. d. 4. q. 2. a. 1. ad eiusmodi baptizari decedentes paruuli in fide parentum saluari possint, ac proinde in ea, vel mediis ad ipsum, satis de remedio ad salutem à Deo prouideatur: dubius solummodo discurrit, non ausus asserere. Cajet. verò 3. p. q. 68. a. 2. & 11. eos parentum fide saluari posse ait: quare vel in ipsa, vel mediis sufficientibus ad illam à Deo datis de remedio sufficienti ad salutem paruulis etiam illis prouisi fuisse: ceterum impossibilitas salutis imbaptizatorum post Euangelicam legem (cui modus hic defendendi promissionem à Deo sufficienti remedio ad eorum paruulorum salutem inniti tur) Pontificis Pij V. iussu in Romana editione expuncta fuit. Quare nullus etiam ex Patribus Dominicanis

canis, vt plurimum Caier. assecl is, cum modum post modum tutatus est. Suarius noster 4. de prædest c. 4. assecl æq; ipsius Recentiores nonnulli aliter eandem sententiam tuentur. Aiunt enim semper à Deo aliquid in mente parentum, aut aliorum à quibus remedium proximius saluti paruulorum posset adhiberi ne imbaptizati obirent, v. g. inspirando matri, vt domo cuius ruina nusquam ab ea cogitata imminebat: egrederetur, vel ne illac iret, vbi rei inopinatæ subitus timor euenturus illi erat, ex quo faceret paruuli abortum. Sacerdoti item adstanti, vt illico paruulum baptizet statim moriturum: cum ille nihil tale, non timet solum sed nec suspicatur, aut cogitat. Additq; de solo tandem nomine esse hanc de paruulis quæstionē, cum tamen ipse res hasce (quæ melius quiescerent) vt pro Dei prouidentia de mediis sufficientibus ad horum paruulorum salutem moueat, ac pietatis specie meditetur.

2. Hæc tamen negantis sententiæ fundamenta à Soar. mota & excogitata melius vt dixi quiescerent. Primo enim absque vllo fundamento ea omnia diuinantur, vel somniorum in morem finguntur. Vnde enim illa matrum inopinato subita tecti, domusve ruina oppressarum sepultarumque inspiratio à Deo ipsis immissa, vt illico domo egrederentur innotuit; an illæ omnes ex alio sepulo aduenientes ipsis vigilantibus id reuelarunt, an (quod crederem facilius) dormientibus? Illæ vero quibus ex inopinato casu, siue in via, siue alibi occurrente subitus timor in causa abortus fuit, nunquam de eiusmodi cogitatione immissa illac non eundi, sunt apud aliquem testificatæ; quin sæpe nullam ipsis eiusmodi cogitationem occurrisse dicunt, cum casus eiusmodi referunt. Deinde sæpe paruuli in materno vtero obeunt ob naturæ debilitatem, noxiam ac pestilentem constellationem, aut epidemiā, contra quę nihil matribus aliisve immissæ cogitationes præstare possunt, vt in lucem paruuli edantur, atque baptisma recipere absolutè possint. Sæpè item in præsentibus Sacramentis, Ministro, nihilq; de periculo paruuli, nec de eo baptizando cogitante subito paruulus corripitur. Tertio demus eas omnes cogitationes menti matris, vel Ministri immitti: cum tamen, nec ipsis constet, an Dæmone, vel aliunde, quam à Deo immissæ illæ cogitationes sint, nec quicquid ipsis vndecunq; in mentem occurrerit, debeant executioni mandare: imò cum absq; vllo probabili saltem, fundamento agendum proponitur, vt in casibus dictis (vbi periculi mortis paruuli nec matri nec ministro baptismi suspicio adhuc leuis suborta fuit) exequi illud prudenter nequeant: non satis eis immissis cogitationibus de sufficienti salutis remedio à Deo prouidebitur: siquidem eo solum medio, & remedio, cuius applicatio ex cogitationibus immissis ad humanam illorum prudentiam, curam & industriam spectat sufficienter de medio, & remedio salutis præfatis paruulis potest prouideri, non autem aliis, ex quibus applicatio remedij proximioris ad eorum salutem extra omnem illorum prudentiam, & industriam humanam est.

3. Facilius, atq; sine eis diuinationib. possent in suis principiis Soar. & Assecl ę media gratię sufficiētis ad salutē remota (de quib. solū pro paruulis quęstio esse posset presens, vt diximus) designare: ipsi enim aiunt reprobationē saltē negatiuā à gratia efficaci, siue negationē prędestinationis, nec solam præcisionem voluntatis à prędest ante actuale etiā Adami, ac subinde ante originale paruulorum habitam à Deo fuisse, ordine scilicet ipsis familiari intentionis, non autem executionis, quo non nisi præuisum Adami saltem peccatum à gratia efficaci fuere paruuli, excluſi, & reprobati, quam solam exclusionem à gratia efficaci reprobationem positiuam appellant, vt videre est in Soario 5. de reprob. c. 5. de quo rursus sermo redibit: iuxta hunc autem modum philosophandi dicere facile possent paruulos non esse à medio remoto gratiæ sufficientis adhuc excluſos: etenim pro illo signo auxilium gratiæ sufficientis Adamo collatum, nec actualiter peccaret esu fruatur ligni prohibiti, sufficiens etiam auxilium, ne in illo reliqui homines, quorum voluntates ex pacto in eius voluntate moraliter erant collatæ peccarent, atque originali subiacerent, vbi primum ex Adamo procrearentur: ac proinde de sufficienti medio remoto ad salutem, & gloriam non peccando consequendam satis à Deo fuit ipsis in auxilio. Et quamvis medium hoc gratiæ sufficiens ad salutem fuerit ne Adamus, & reliqui homines ex eo propagandi in ipso peccarent, atque in seipsis originale contraherent, cum ex ipso propagarentur: quare nec remedium ad salutem dici pos-

se paruulis hisce eo medio prouisum videatur, quia remedium peccati infirmitatem, salutisque iacturam supponit? tamen remedium, proprietate etiam sermonis, de præseruatiuo ægritudinis, & salutis conseruatio dicitur: quo solum sensu redemptio per Christum absolute de B. Virgine Deipara dicitur: tametsi, nec in se peccati originalis, neq; in Adamo seruitutem debiti illud contrahendi incurrerit.

4. Ac demū, si præfata principia Soaristarum, & ipsa cōsequens discursus noster id plane de paruulis hisce obtineret, de quo quæstio videtur inquirere: nępe nullum ex illis de medio remoto gratiæ ad salutē sufficiēte esse à Deo excluſū, ac reprobatū, siue remediū illud dicendū sit, siue non sit absolute remedium appellandū. Sed vero, vt in præfatis principiis præfatus discursus inoffenso procedat, & currat, esset q; absolutè possibilis nobis ad præsentē q. non probatur. Primo; quia ordinē illum intētionis & executionis Soaristicum diuinarum voluntatum efficaciū à falsitate principiorum & aliunde discursus hic noster in doctrina Soaristica displicet, non probamus. Secundò: quia paruulorum præfatorum reprobatio omnis siue à gratia efficace, siue à sufficiente, vel ab alterutra eisdem, vel aliis conferenda prouidentia esse non potuit. Prouidentia omnis, de mediis quibusvis ad finem subiectum, cui de illis prouidendum absolute est, absolute etiā existens supponit, vt ostēdimus contr. 6. de prouid. atque Soarius ipse fatetur; paruuli autem, quibus prouidendum ita erat de salutis medio, seu remedio sufficienti pro signo illo naturæ priori ad Adæ peccatum, pro illo signo nec erant, nec videri proinde à Deo absolute poterant, vt ipsis de medio aliquo ad salutem prouideretur: siquidem ex eis plures, qui vel ex honesto concubitu, vel turpi etiam procreati à parentibus sunt, ex gratia Dei per Christum absolutę existentem, atq; absolutè operantem, ac promerentem ad primum inducente, vel à secundo retrahente parentes, sunt ex his propagati, & progeniti iuxta à nobis statuta contr. 3. 4. de Incarn. Christus autem non, nisi post Adæ absolutum peccatum, decretus absolutè à Deo fuit, & in se existens, quare, & eorum paruulorum plurium existentia absoluta, vt ipsis prouideretur de medio, adhuc sufficienti, ad salutem necessaria, pro signo priori illo naturæ ad peccatum Adæ, & absolutam Christi existentiam anterior non fuit, ac subinde prouidentia de medio sufficienti ad ipsorum salutem esse non potuit. Tertiò denique quia, vt diximus contr. hac 7. d. 3. de causis prædest. (vt iuxta Patrum sententiam Christum meritis suis causam prędestinationis adæquatæ, & totalis à primo ad vltimum auxilium gratiæ extitisse ostendere-mus, prouidentia de mediis sufficientibus gratiæ ad gloriā obtinendam, cum erga Adam. tum erga homines reliquos ante Adæ peccatum, eius peccato subsecuto, non interrupta solū fuit, sed finita: fuit enim prouidentia salutis pro statu viatorum innocentium hominum, & statu illo innocentiæ ad gloriam, & ęternam salutem transferendorum: quo per Adępeccatū, & sibi, & reliquis perdito prouidētia de mediis gratiæ ad gloriā cessauit. aliāq; ex Christi meritis fuit, incohata: quæ sola, cum erga Adamum, tum erga reliquos de facto solum est, de qua proinde sola disputatur à Theologis cum præsentem versant quæstionem: quare ad gratiæ auxilium ad salutem Adamo physicē; ac posteris siue paruulis, siue adultis moraliter concessum, vt neminem ex præfatis paruulis à sufficienti medio, aut remedio ad salutem excluſum, ac reprobatum à Deo fuisse ostendatur extra rem, & quæstionem præsentem recurretur.

5. Dicendum igitur nobis est paruulos aliquot ab omni gratia, medióq; & remedio, etiam sufficiēti, de quo est quæstio præsens excluſos reprobatosq; à Deo fuisse: est communior Theologorum conclusio Grego. in 1. d. 46. q. 1. sub med. Richard. a. 7. Gabr. in 4. d. 4. q. 2. a. 3. dub. 2. S. Th. d. 6. q. 1. a. 1. ad 1. Driedo de capt. & redemp. gener. hum. tr. 5. c. 3. Pauli Orosij Apologia pro libertate arbitrij longè à med. Domini Soto 2. de nat. & grat. eam satis insinuanti, quos refert & sequitur Vasquez c. 2. d. 96. atque ex ipso Magistri meus Daza: est expressa & constans Augustini sententia capite secundo, de bono perseuerantiæ sine ait, paruulos aliquot negligentia parentum (non absque secreto tamen Dei iudicio) imbaptizatos obire; subdit vero: *Quid dicam, quod paruulus aliquando, antequam illi per ministerium baptizantis succurri possit expirat?* & c. 12. de grat. & liber. arbit. init. gratiam Baptismi Dei benignitate, & absq; meritis donari his inter alia probat. *Et aliquando filiis infidelium præstatur hac gratia, cum oc-*

cultæ Dei prouidentiæ in manus piorum quomodocunque perueniunt: aliquando fidelium filij non eam consequuntur aliquo impedimento existente, ne possit periclitantibus subuenire, c. 8. de nat. & grat. *Ego autem dico paruulum natum in eo loco, vbi ei non potuit per Christi baptismum subueniri morte præuentum, idcirco talem fuisse, id est sine lauacro regenerationis exiisse, quia esse aliud non potuit*: sufficiens autem medium, & remedium gratiæ ad salutem eo gradu, & loco, quo tale absolute est, absolutam eius abolet impossibilitatem, quamvis paruulis ad baptismum ad salutem Augustinus asserit defuisse ep. 305. sub med. *Quid dicam de inopinatis innumerabilibus mortibus, quibus sæpe etiam Religiosorum Christianorum præueniuntur, & baptismo præripiuntur infantes; cum è contrario sacrilegorum, & inimicorum Christi infantes aliquo modo in Christianorum manus venientes ex hac vita non sine sacramento regenerationis emigrent?* subinfra. *Qua tandem hic merita præcesserunt? si eorundem cogitaueris paruulorum, nulla sunt propria: vtrisque est illa massa communis: si parentum attenderis, bona sunt illa, quorum filij repentinis mortibus sine Christi baptismate periuntur.*

6. Et sanè, tum postremo hoc, & anterius recitatis locis, Deum nullo merito, sed gratia sua aliquibus infantibus Baptismi gratiam conferre, nec de merito speciali, vel illorum vel parentum aliis denegari contra Pelagianos contendat, omnem humanæ industriæ defectum, ob quem imbaptizati interirent, ad quam Pelagiani recurrant omninò repellit: clarius tamen eidem doctrinæ contra eosdem Pelagianos insistens idem expressit epist. 107. post medium, & probat. *Cum multis non detur paruulis (gratia) & sine illa plerique moriantur, qui non habent contrariam voluntatem, & aliquando cupientibus, festinantibus, parentibus, Ministris quoque volentibus, ac paratis, Deo nolente non detur, cum repente antequam detur expirat, pro quo, vt acciperet currebat.* Eidē Augustinus & nostræ sententiæ de aliquot imbaptizatis paruulis decedentibus quin parentum, aliorumque omissio industria, & vsus eorum, quæ ipsis à Deo sunt collata, vt præfati paruuli baptizarentur, intercedat; sed sola Dei non volentis, seu nolentis dare, quod satis esset, vt ante obitum baptizarentur: quare nec de remedio sufficienti eorum paruulis prouidere ad salutem (quod ipsum est hos à gratia & remedio salutis sufficienti etiam reprobare & excludere) subscripsit Prosper lib. de ingratis c. 20. & 21. Nec ab hac Sententia abstessit Prosp. 2. de voc. gent. c. 23. aliàs 8. scribens, *ibi paucorum dierum homines ad illam pertinent gratiæ partem, quæ semper impensa est vniuersis nationibus*, subiungit enim: *qua vtique, si bene vterentur eorum Parentes, & ipsi per eosdem iuuarentur*, loquitur ergo de natis non de mortuis in vtero materno, qui paucorum dierum homines, nec sunt nec dicuntur; nec de natis omnibus, sed, pro quibus reliqua adessent parentibus, quæ cum sufficientibus, vt ad fidem venirent, nationi cuiuis oblatis iuuare possent ad baptismum paruulorum, neque infidelitate parentum ab eo essent exclusi: sunt autem alia plura necessaria præter parentum fidem, vt eorum paruuli ad baptismi gratiam ante obitum peruenire absolute possint, quæ fidelibus piisq; etiam parentibus paruulorum absque baptismo decedentium data à Deo non sunt, vt ex August. vidimus, & Prosp. primis locis fatetur. Nec plus intendit c. 23. de vocat. gent. quam gratiam externam omnibus nationibus oblatam, vt ad fidem venirent, neque ex infidelitate parentum eorum paruuli sine baptismo decederunt: vt voluntatem salutis omnium in Deo probet.

7. Probata iam conclusio est à ratione citatis August. testimoniis inclusa: & satis quidem efficaciter, si cuasionum à Soaristis tentatarum n. 1. præclusiones à nobis datas n. 2. consideres. Porrò, quæ contra cert. hanc August. & veterum Theologorum verissimamq; sententiam à Soario, & asseclis mouentur, momenti aliquid, ne vix quidē habēt. Primum ex meritis, & redemptione Christi pro omnibus hominibus etiam paruulis cunctis, qui dubio procul ad Christi redemptionem, à qua exclusi meritis Christi non fuere desumitur. Etenim pro omnibus hominibus: non autem pro Dæmonibus Christus mortuus dicitur sæpe ab Apostolo, & Patribus: ex quorum dogmatica sententia ex instituto id docet Prosper ad obiect. Vinc. c. 1. & ad capit. Gallorum c. 9. neque à Catholico Doctore negari potest. Verum inde solum probatur merita, & redemptionem Christi valoris meritiui, & satisfactorii ad omnes omnino homines non solum futuros, siue paruulos, siue adultos in mundo præsentes absolutè præteritos, & futuros aliquando imò & possibiles, non extendi solum, sed excedere eorum infinita Christi merita, & satisfactio pro eorum peccatis sint, vt contr. de Incarn. de merit. & satisfact Christi monstrauimus: item Christum neminem eorum voluntate sua à fructu eorum excluisse. vt contra nonnullos Recentiores ostendimus contr. 6. de prædest. Non vero inde infertur omnia quæ omnibus promeritus est atq; cum debita voluntate Dei subordinatione dari ab eo ipsis voluit de facto obtinuisse. Nam & omnibus efficacia auxilia & subinde prædestinationem & gloriam promeritus est pro eisque obtinendis merita & pretium superabundans exhibuit & voluntate illa subordinata diuinæ obtinendi; nec tamen id nec pleraque omnia alia eis: imò nec sibi obtinuit, quid ergo meritorum & redemptionis Christi eiusq; voluntatis redimendi omnes derogauit. Si aliquibus suffucientia adhuc auxilia de facto non obtinuerit. Nec ideo Dæmones, quorum causa redemptionis, nec cum redemptione hominum communis erat, neque à Christo Domino agebatur ad eius redemptionem spectabunt.

8. Secundum desumebatur ex voluntate & desiderio vero serioque Dei saluandi omnes homines, quam ex scriptura, Patribus & Theologis statuebamus contr. 4. de volunt. Respondet autem Vasq. c. 3. n. 10. §. *circa alterum*, eam voluntatem etsi inefficacem seriam tamen & verum desiderium salutis omnium de adultorum salute solummodo ab scriptura asseri 2. Reg. 14. *Deus non vult perire animam*, & 1. ad Timot. 2. *Deus vult omnes homines salui fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, Quibus locis cum ex materia, tum ex intento & fine eis intento, qui adultorum salus aperte est de eis solis sententia esse conuincitur. Tum ex postremis Pauli verbis: siquidem ad agnitionem veritatis venire adulti soli possunt, non paruuli aut vsum rationis vita decessuri: si id verum esset euanescerent difficultas, falsa tamen ea interpretatio mihi est etsi enim materia, & intentum eorum locorum de adultis solum sit ratio tamen, qua, & Sunamitis, & Paulus intentum suadet Dauidi, & Timotheo, ac media ad illud adhibere in adulto contendunt, generalis est: quod nemini mortem sed omnium salutem præ sua bonitate Deus velit. Quæ ratio in paruulis locum habet: imò verò, cum Deus Incarnationem Verbi in omnium, etiam paruulorum, redemptionem, & salutem decreuerit, paruulos in ea redemptionis, & salutis, nec omisit nec excluisit, sed inclusit: alioqui ad Christi redemptionem non pertinerent contra Vasq. & omnes: cogitur admisso respondendum est, intentionem Dei, & voluntatem salutis seriam, verumque desiderium efficax non fuisse, sed inefficax: & quod tale (nec sola complacentia vt sit, debet habere intrinsecum vim mouendi Deum ad medij alicuius appositionem, non tamen vim determinatiuam ad aliquod, etiam sufficiens adæquatè appetendum, tametsi ex sufficientis medij, adhuc remoti, & inadæquati appositione bene salutis intentio seria, verumq; desiderium in Deo arguatur à Prosp. supra: quia è simplici complacentia sola, ac præcisa ad aliquid agendum in ordine ad finem motio voluntatis esse non potest: cum autem motio illa seriæ intentionis inefficacis determinans ad electionem mediorum non sit, etsi ad eam sit inductiua, ab ea intendens vel omninò, vel ex parte abstinere absolute potest: quare ad remoti medij electionem moueret, quia ad proximi electionem moueat: atq; ad electionem medij inadæquati, vel aliunde non expediti absolutè, vt sufficiens absolutè sit, quin ad electionem illius quo vel complendum, vel expediendum illud ad absolutam sufficientiam erat, moueat de facto: atque ita in paruulis illis absque baptismo, nullius alterius negligentia decedentibus, & quorum etiam salutem Deus inefficaciter, verè tamen, & serio intendit, ac desiderat, vsu venit.

CERTA

CERTAMEN II.

De adultis ad rationis vsum peruenientibus placita & decisio.

1. REfertur in hac quæst. de aliquorum adultorum à gratia, sufficienti etiam reprobatione error Armacani lib. de quæstionib. Armenorum q. 27 asserẽtis, aliquorum hominum peccata, æque atque peccata Dæmonum, lege à Deo lata esse irremissibilia: quare ea Dei lege, & decreto stante hominibus, qui ea peccata admiserint auxilium sufficiens denegari: cum nullum illi Dei absoluto decreto prævalere absolute possit ad remissionem eorum peccatorum, & salutem, quæ absque remissione eorum obtineri absolute nequit; eam sententiam errorem in fide censent, multisq; confutant S. Th. 3. p. q. 86. a. 1. Dom. Soto 1. de natur. & grat. c. 18 Vega lib. 13. in Concil. Trid. à c. 1. Vasq. d. 97. c. 1. Quod si de lege decretum Dei de non remittendis eiusmodi peccatis inuoluente Armacanus (vt verba sonant) intelligatur, merito eam censuram subiuit: cum ad peccatores omnes illud Matt. 11 serio, nec illusoriè, dirigatur. *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*, Ac sæpè scriptura absolute, ac indefinitè: quare & vniuersaliter, clamet Deum nolle peccatorem perire, sed potius, vt conuertatur ad Deum & viuat. Neque vllus est scripturæ locus qui errori huic faueat vt docte præfati DD. ostendunt, videréque est apud rigidissimum locorum scripturæ. & Patrum ad rem scholasticam interpretem Vasq. cit. etenim illud 1. Ioannis 5. *est peccatum ad mortem non pro illo dico, vt roget quis*, non quidem absolute, sed cum tanta fiducia consequendi, cum qua dixerat immediatè orandum pro non peccantibus ad mortem, vt Hieron. Dialog. 2. contra Iouinianum, & Caiet. ad eum locum, quos Vasquez laudat, & sequitur c. 1. n. 3. §. *Mihi verò*: item Matt. 12. *qui dixerit verbum in Spiritum Sanctum non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Quidquid enim hic per peccatum ad mortem & verbum contra Spiritum Sanctum intelligatur, & de irremissione futura eorum (quod huius loci non est) intelligantur, solam continent ea loca irremissionis prædictionem, (quæ cum sufficiente absolutè medio, & gratia ad obtinendam remissionem non pugnat) non autem absolutam ex lege, & decreto Dei eorum peccatorum irremissibilitatem. Tertius locus ad Hebræ. 6. *Impossibile enim est eos, qui semel illuminati gustauerunt etiam donum cæleste, &c & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam.* Sed tamen illud impossibile tantundem, ac difficile, valere docte, & acutè intellexit Anselm. vt Ioan. 5. *Quomodo vos potestis credere*, & c. 12. *non poterant credere*, id quod ex contextu eius, & sequentis capitis prosundè & clarè ostendit. Et sanè quod valde difficile est, cum iure, tum communi hominum æstimatione pro impossibili haberi, & tale appellari vulgarius est, quam, vt pluribus probetur.

2. Nonnullis diu iniquis, & in peccato obduratis in anteactorum peccatorum pœnam auxilia, non solum efficacia, sed sufficientia, proxima ad pœnitentiam, & implenda præcepta & intentionum victoriam aliquando, & aliquandiu, nec per breuem vitæ periodum, à Deo denegari, ab eisque excludi ac reprobari subdubius videtur fuisse Henric. quodlib. 8. q. 5. magis in id quam in oppositum propendens: docuere autẽ expresse Abulensis in c. 4. Matt. c. 11. Greg. Arim. in 1. d. 46. q. vn circa solut. 3. impugnatione solutionis 2. Caiet. in c. 19. Ioan. ad id, *Non poterant credere*. Rossens a. 16. contra Lutherum Ruard. Tap a. 7. pag. 254. vti Patribus confirmius: tametsi oppositum magis pium esse fateatur. Sunt autem in hac sententia tria animaduertenda. Primum non admitti ab eius Doctorib. omnimodam reprobationem à gratia omni, & medio sufficienti ad salutem, siquidem ad priora illa peccata, quibus assueuerunt, obduruerunt q; & in quorum pœnam priuati deinceps sufficientibus auxilia sunt, vitanda, auxilia sufficientia eis adfuisse fatentur, ac proinde eos ab omni prorsus auxilio gratiæ excluſos fuisse negant. Quod ipsum in suo illo errore de aliquorum peccatorum admissorum irremissibilitate ex lege, & decreto Dei Armacanus etiam supponit, & admittit: secundo Doctores illi, etiam post peccata illa pluries obdurate, & obstinatè peccantium reprobationem à gratia sufficiente omni, & per totum vitæ tempus reliquum non asserunt, sed aliquandiu solum, per tempus, etsi non admodum breue: in quo ab aliis Doctoribus discordant: etenim breui aliquo tempore præfatos homines sufficienti etiam ad salutem auxilio, idque in peccatorum pœnam, destitui experimento notum omnibus est: siquidem plerique ex eis sine anteactorum ipsis ad salutem necessariæ, actuali memoria vlla, cogitationeque pœnitentiæ ipsis ad salutem necessariæ, aut præceptorum Dei continua aliquandiu per tempus breue, nec semel tantum in vita, sed pluries vitam degunt, vt illud *ego sto ad ostium* & pulso, non de continua pulsatione internis auxiliis (quæ absq; immissis cogitationibus esse prorsus nequit) non interrupta sed physicè momentis singulis continuata intelligi nisi experientia ipsa reluctante minimè possit. Sed vt bene Vasq. docet, atque explicat c. 5. n. 26. exemplo hominis ad ostium alterius pulsantis, qui non continuis, ac nunquam interruptis tunsionibus pulsat, sed post primam pulsationem tantillum expectat, an respondeant quod ni fecerint, iterum ac si deinceps iterum, atque iterum pulsat; quarum pulsationum numerus, & interruptionis diuturnitas taxatio, & scientia penes Deum solum est: poteritque esse ob præfata peccata, cum ad vitæ medium, tum ad finem, & quæ cum peccatoris, qui anteactæ vltimæ vocationi, & internæ pulsationi Dei ad pœnitentiam: & salutem non respondit, & vel vi morbi, & periculi, aut aliorum deinceps ad alia omnino distractus moritur, iustissima damnatione coniungetur. Porrò mora pulsandi, & vocandi sufficienter ad vitæ medium obduratis in peccatis anteactæ vitæ etiam prædestinatis, qui ad eius finem resipiscunt non semel contingit, vt experientia etiam compertum est. Sed præfati Doctores de reprobis in postrema vitæ parte, ne sufficienter quidem vocatis ob anteacta peccata, post quæ nullatenus sufficienter ad pœnitentiam, obseruationemque mandatorum vocentur, videntur loqui.

3. Tertia de adultis in re præsente sententia est: neminem, adhuc barbarum, atque in syluis degentem sufficienti gratia, & medio absolutè tali ad salutem destitui, tametsi proximo auxilio & gratia sufficiente ad fidem, ac subinde ad salutem plures ex barbaris illis destituantur, vt est manifestum: quando quidem de fide Christi, aut in Deum, eorum pluribus, ne cogitatio quidem, sine qua gratia, & auxilium sufficiens ad fidem esse non potest, nusquam occurrit. De auxilio vero; & gratia proxima ad pœnitentiam de peccatis admissis tametsi non intuito, ac sine physica interruptione omnibus etiam fidelibus adsit experimentis quotidianis notum esse nuper ostendebamus; ast exceptis illis, qui statim in peccati pœnam subito obeunt, vel interimuntur atque à Deo illicito damnantur, cæliquos omnes, qui post admissum mortale aliquandiu viuunt, auxilio, & vocatione sufficiente gratiæ suæ ad pœnitentiam & salutem per ipsum absolutè ab eis assequibilem à Deo sufficienter proximè vocari. Hanc sententiam cum distinctionibus præfatis multa eruditione & meditatione Theologica docet Vasquez noster citata disputatione 97. à capite 3. ac deinceps in eius vero sententiæ parte prima de auxilio, & gratia sufficienti absolute remota tamen non proxima à qua adultorum nullus dicitur excluſus duo continentur. Alterum negatiuum, nempe adultis pluribus gratiam, & auxilium proximum ad fidem & salutem non dari: quod in infidelibus pluribus vt dixi mus patet, ac de quo subinde nulla Theologis controuersia esse possit. Alterum positiuum, nempe auxilium & gratiæ remotè saltem sufficientem ad salutem adultis omnibus collatam à Deo fuisse. Ex cuius bono vsu fieret, vt proximiora ad fidem & salutem auxilia & media sufficientia saltem & quandoque etiam efficacia ipsi demum conferrentur, vt eo etiam sensu verum illud sit axioma, *facienti, quod in se est Deus non denegat gratiam.* Quocirca cum axioma illud plures, non ex Massilienſibus, & Semipelagianis solum, sed etiam ex scholasticis Theologis de faciente, quod in se, ac de se solum est, ex naturæ viribus variis modis

quibus semipelagianismum vitari arbitrantur, intelligant (quem tamen vt eo loco vidimus non vitant) cauendum hic est, ne remotum illud auxilium, & medium sufficiens ad salutem prorsus naturale, ac debitum naturæ, eiusque naturali omnino cursui, & dispositioni esse admittatur, non autem, aliquatenus saltem, & indebitum, & quod Christi meritis debeatur, alioqui enim semipelagianismus non vitabitur, vt citato loco monstrauimus.

4. Sit ergo prima conclusio. Nemo adultus ab auxilio, & gratia, remote saltem, sufficiente ad salutem excluſus, ac reprobatus à Deo fuit. Huic conclusioni nemo Theologorum aduersatur, immò verò consentiunt, quotquot ea de re disputarunt. Alexander 3. p. q. 69 m. 3 a. 1. adult. & 2. p. q. 112. m. 8. casu 1. S. Thom. q. 14. de veritate a. 11. ad 1. S. Bonau. in 3. d. 25. a. 1 q. 2. ad vltim. Durand. ibi q. 1. n. 9. Gabriel in 2. q. 12. a. 3. dub. 1. Adrianus quodlit. 4. a. 1. principali pun. 2. Sotus 2. de natura, & gratia cap. 12. fine, & in 4. d. 5. q. 1. a. 3. fine Vasquez proxime, & posteriores reliqui ac postremo Quiros d. 19. de prædestinat. sect. 5. tam etsi male id ad paruulos decedentes sine baptismo extender. Est expressa sententia Pauli Orosij Augustino coætanei Apologia pro arbitrij libertate longè ante med. scribentis, *Mea semper hæc fidelis, atque indubitata sententia: Deum adiutorium suum, non solum in corpore suo, quod est Ecclesia: cui specialia ob credentium fidem gratiæ suæ dona largitur, verum etiam in vniuersis in hoc Mundo gentibus propter longanimem sui, æternamque clementiam subministrare. Non, vt tu asseris cum discipulo tuo Cælestio: cum iam apud Africanam Synodum occulta illa impiorum dogmatum natura conuicta est, ex solo naturali bono, & in libero arbitrio generaliter vniuersis vnam gratiam contributam; sed speciatim quotidie per tempora per momenta, per atomos, & cunctis, & singulis ministrare.* Vbi amplius docet, quam nunc intendamus, & quod dicendis certam. 3. inseruiet: subdit verò, *quantum ergo de Dei adutorio gaudeam, per id metire, quod ministrari per singula, etiam gentibus probo: vt manifestum nobis esset, quam vsque in finem cauere, & quem fine cessatione inuocare debemus:* infrà: *itaque cum videas hominibus ignaris tantum diaboli incubuisse nequitiam in disperdendum, nullam hinc credis Dei in custodiendo gratiam præluisse?* Post pauca. *At verò, vt adesse adiutorium Dei, & per singula, & per singulos manifestius probes,* attendendum ait, illud quod Iob. 1. diabolus verissime dixit. *Nonne tu vallasti eum* ac post multa in sententiam eandem concludit. *Ex quo euidentissimè declaratum est nemini hominum deesse adiutorium: præsertim, cum seductor insistat, & insistit infirmitas.* Etsi autem de auxilio sufficienti proximo ad fidem pœnitentiam de peccatis admissis, an omnibus, & singulis concedatur mens Augustini explorata pro parte affirmante non sit, immò pro negatiua videatur stare, (de quo certam. 3.) de remoto vero auxilio sufficiente nemini negauit; immò verò iis quibus proximum negauit remotum illis ipsis locis concessit. Atque hanc eius fuisse sententiam de auxilio sufficienti remotè saltem ad salutem adultis omnibus à Deo prouiso vel inde satis claret quod eius discipuli & indiuidui asseclæ Prosper & Fulgentius eidem sententiæ constanter insistat.

5. Prosper igitur à suo præceptore Augustino, vbique in hanc materiam, & disputationem incidit, Dei adiutorium & auxilium gratiæ omnibus nationibus, earumque hominibus singulis à Deo collatū, quod obinde generale vocat, expresse docet 1. de vocat. gentium cap. 21. alias 7. lib. 2. cap. 13. alias 5 cap. 19. 20. & 23. lib. 7. cap. 25. alias 7. ex quo recitanda hæc opportune erunt. Quibus, præter conclusionis assertionem, præcauentur, quæ eius veritatem obscurare, eamque in deteriorum aliquem sensum possent detorquere. *Siue igitur nouissima contemplemur sæcula, seu prima, seu media notabiliter, & pie creditur, omnes homines saluos fieri Deum velle, semperque voluisse: & hoc non aliunde monstratur, quam Dei beneficiis, eaque prouidentia Dei, quam vniuersis generationibus communiter, atque indifferenter impendit: fuerunt enim, & sunt huiusmodi dona ita generalia, vt per ipsorum testimonia ad quærendum verum Deum possent homines adiuuari: quibus donis authorem suum per omnia sæcula protestantibus specialis gratiæ largitas superfusa est,* subiungit verò. *Deo autem placuit hanc multis tribuere, & illam à nemine submouere.* Specialis vero nomine gratiæ efficacem intelligit ad quærendum verum Deum, credendumque vera fide ac deinceps consequendam iustitiam de facto ac demum salutem. Quam gratiam multis à Deo datam ait, diuitisque à gratia sufficiente, & communi, quam omnibus asserit à Deo concessam, & merito quidem nomen quippe specialis gratiæ, siue proximè, siue remotè, solum efficaci gratiæ Theologis tribuitur: quia specialitas & maioritas indiuidualis, vel intentionis vnius gratiæ sufficientis præ alia ad gratiæ indiuidualia physica, de quibus nihil sciri scientia, vel doctrina Theologica docere potest, omnino spectant: quocirca in huius loci, & alterius ex Fulgentio statim recitandi à Vasq. interpretatione discordo, suspicatur enim c. 3. n. 20. versu *Tamen*, gratiæ specialis nomine nonnullis multisque concessæ, ac non omnibus, gratiam internæ vocationis, seu inspirationis ad bonum, alterum vero, non specialis: sed communis omnibus adultis datæ, externorum signorum, & beneficiorum gratiā Prosperum intellexisse: sed (præterquam quod specialis gratiæ nomen non pro interna quavis à Theologis, & Patribus sed pro efficaci solum vsurpata est, vt dixi, neque eo nomine ab aliquo eorum gratia internæ inspirationis ab externa diuisa vsquam fuit, sed frequentibus, & notissimis nominibus gratiæ internæ, & externæ ab eis semper diuisarum, externa signa, & beneficia quæuis, nisi per cogitionem & iudicium de eorum æstimabilitate, & debito obsequio conferenti adultis ratione vtentibus (de quibus eis locis Prosper agebat) nihilo magis, quam infantibus ante vsum rationis correptiue perpetuò à natiuitate, atque natura constitutione stupidis, & amentibus media, sufficient a adhuc remota ad salutem esse possunt: cum tamen hisce media sufficientia esse nequeant: consonat Fulgent. ep. 7. scribens. *Sicut medico nulla est incurabilis plaga, nec ullo aliquo tempore cælestis potest deficere medicina.* Quæ remotum saltem medium ad salutem sufficiens ad sui veritatem requirunt. Quæ non reprobant Augustt. testimonia ex lib. expositionis quarund. propos. in epist. ad Rom. c 62. & de prædestinatione & gratia, capite 15. de quibus cert. 3.

6. Porrò ex scriptura hęc conclusio de auxilio sufficienti, saltem remotè, ad salutem à Deo prouiso adultis ad vsum rationis peruenientibus omnibus & singulis probari solet ex 2. ad Timot. *vult omnes homines saluos fieri* quod de desiderio, vero, & serio salutis adultorum saltem à partibus, & Theologis communiter accipitur. tale autem esse non potest, ni de sufficientia saltem aliquo medio ad salutem omnibus prouideatur: verum etsi ex prouisione sufficientis medij ad salutem, verum desiderium salutis in Deo demonstretur: non autem contra ex desiderio salutis sufficientis absolute medij ad ipsam prouisio à Deo fiminet colligitur, vt dicebamus cert. 1. n. 8. nec ius probatur ex illo ad Rom. 2 quod omnibus dictum, nec solum illis, à Paulo fuit. *An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? ignoras quod benignitas Dei ad pœnitentiā te adducit? secundum autē duritiam tuam, &c.* Diuitiæ autem bonitatis, & benignitatis, ac misericordiæ Dei à peditissimis quibusque, & obduratissimis peccatoribus media auxilia, ac remedia sufficientia, gradu saltem remoto, ex quo accessu industriæ nostræ, sufficiens proxime posset adquiri ad salutem sunt; quæ contemnuntur ab ipsis cui non respondendo, contemptus autem, maxime vitiosus, & ex dutitia cordis, absolutam donationem ac receptionem medij, & auxilij neglecti, & præ cordis duritia contemni essentialiter supponit: cum medij, & auxilij solum possibilis, necdum dati, remediique sufficientis, nec dum absolutè appliciti, contemptus, duritiaue in eius non vsu seu ab vsu esse minime de facto possit. Probatur 1. ex 10 ad Rom. dicente. *Non est distinctio Iudæi & Græci* (quorum nomine Barbaras omnium gentium nationes, quoad Dei de earum salute desiderium, & prouidentiam intellexit.) *Nam idem Dominus diues in omnes, qui inuocant eum. omnis enim quicunque inuocauerit nomen Domini saluus erit.* Ne autem gentes, quæ non Deum inuocant, in eumve credunt distinctionem Iudæorum ab ipsis, fusque excusationem prætendant, quod eum non inuocauerint, nec potuerint, cum nullum adhuc remotum principium ipsum inuocandi, in eumque credendi eis adfuerit, hanc eorum excusationem sibi obiecit. *Quomodo inuocabunt, in quem non credi-*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

diderunt ? aut quomodo credent, sine prædicante ? Respondet autem verbis Psalmi. 18. *Et quidem in omnem terram exiuit. Sonus eorum & in fines orbis terræ verba eorum.* Quorum ? eorum nimirum de quibus psalmus ille loquebatur, nempe: *Cæli narrant gloriam Dei, & opera manuum eius enuntiat firmamentum. Dies diei eructat verbum & nox nocti indicat scientiam. Non sunt loquelæ neque sermones quorum non audiantur voces eorum. In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Vnde constat, plurium Patrum interpretationem de de sensu mystico prædicationis Apostolorum à Paulo ibi intento, vt omnis terræ nomine tota Palestina, in qua iam tunc Apostoli prædicauerant, & scripturæ phrasi omnis, vel vniuersa terra dicitur: vel stylo Prophetico futura in vniuerso ab Apostolis prædicatio præteriti voce ab Apostolo prænuntietur, bonam quidem accommodatitie esse, aut litteræ rigore de prædicatione cœlorum, atque operum Dei harmonia in vniuerso, eiusque successiuus motibus constantia, ac permanentia, Paulum sicuti, & Psalmistam fuisse locutos, præfata contextus obseruatio, & explicatio demõstrat, vt docte censêt Iansenius in eum Psalmum, & Vasquez d. 97. cap. 5. num. 30. §. *Hæc vero expositione.* Id quod ex locis aliis Pauli epistolæ eiusdem cap. 1. firmatur. Ait enim num. 18. *Reuelatur enim ira Dei super omnem impietatem hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent: quia, quod notum est Dei, manifestum est in illis: Deus enim illis manifestauit; inuisibilia enim Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas, vt sint inexcusabiles: quia, cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum* vbi perpende, *veritatem Dei in iustitia detinent*: & illud, *cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euanuerunt*, Scilicet: quia notitia eis ex vniuersi structura, non naturalis solum, sine admixtione supernaturalis modi adiuncti, vt iustitiam seruare, atque actus illos religionis, & gratitudinis possent absolute exercere, atque ita ad vlteriorem gratiam fidei, & iustificationis disponi, detinuerunt iniustitia, & debitos illos actus religionis, & gratitudinis primæ illi Dei notitiæ non annuendo, atque eam euacuando, atque ob inde insipientiæ, idolatriæ, atque ignominiæ passionibus, quas statim recensêt, traditi à Deo sunt. Constat ergo ex Paulo remotum saltem salutis principium, mediumque sufficiens adultis omnibus præstitum à Deo fuisse. Vnde supernaturalitas gratiæ quoad modum, in auxilio naturali, quoad substantiam, satis superque apparet.

7. Probat autem rursus sufficientis medij, remoti saltem ad salutẽ ex naturalis dictaminis rationis vltra exigentiam, & facultatem naturæ, à Deo cunctis gentibus, quãtumuis barbaris, ad vsũ rationis peruenientibus prouisionem: *quia cum iustitiã Dei* (id est operum honestatẽ, & turpitudinem) *cognouissent, non intellexerunt, quoniam, qui talia* (turpia & ignominiosa) *agunt, digni sunt morte*: quod vtique intellexissent, ni insipientiæ ob dictaminis primi ex Dei prouidentia speciali, & naturæ, quo ad modum saltem, indebita contẽptum traderentur: ita caput illud concludit. cap. verò 2. idem argumentum dictaminis rationis aliunde persequitur: nempe ex iudicio de præuiso aliorum actionibus, quas nemo ad rationis vsum peruenieus in aliis non damnat: ergo possent inde absolutè eas in se vitare, ac non inhonestè, sed ex honestate operari, atque ad vlteriorem fidei iustificationis, ac demum salutis, gratiam peruenire, ac proinde nemini eorum adultorum excusationis locus, quominus ad fidem, & reliquas gratias peruenerint, locus patet: cum ex recto medij illius remote sufficientis vsu potuerint ad illas peruenire. Hanc habet emphasim capitis eius secundi initium. *Propter quod inexcusabilis es ô homo omnis, qui iudicas: in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas eadem enim agis quæ iudicas.* Subdit autem num. 3. *Existimas autem hoc ô homo qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei ?* Subiungit vero. *An diuitias* &c. Quod expendimus ex parte alia, atque ex contextus eius filo vim etiam recipit hoc iustitutum inferius verò pergit: sine acceptione personarum Iudæi, aut Græci huiusue excusatione de suis malefactis, quod legem scriptam Iudæorum non acceperit esse à Deo rectissimè exercendum, cuius dignam Paulo rationem reddit, non sane aliam quam deriuat atque explicuimus) num. 14. *cum enim gentes, quæ legem* (scriptam) *non habent naturaliter* (quoad substantiam) *ea quæ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die, cum iudicabit Deus occulta hominum.*

8. Porro assertioni huic de auxilio sufficienti, saltem remoto, constanter insistit Augustinus ibi etiam, vbi sufficiens auxilium proximum aliquibus obduratissimis peccatoribus (vt Pharaoni) creditur denegasse, cap. enim 62. libri expositionis quarundam propositionum in epistolam ad Roman. ait: *Sicut illa misericordia præcedenti fidei tribuitur, merito & ipsa induratio præcedenti impietati: cum tamen homini liberum non auferatur arbitrium, siue ad credendum Deo, siue ad impietatem, vt consequatur nos iudicium.* Quod saltem de remoto medio sufficienti ætl fidem cuius abusu impietas, ob quam indurationis, siue auxilij efficacis, siue sufficientis etiam proximi de negatione incurritur, necessario intelligendum est. similiter debet de sufficienti, saltem remoto, intelligi illud de prædestinat. & grat. cap. 15. de Pharaone, & Nabuchodonosore. *Hic manum Domini sentiens in recordatione propriæ iniquitatis ingemuit; alter libero contra Dei misericordissimam veritatem pugnauit arbitrio.* De Pharaone vero solo dixerat cap. 14. *Patientia Dei ei valere debuit ad salutem, qua differens iustum, meritúmque supplicium, miraculorum verbera crebra dẽsabat. Nunquid non potuit, sicut flagellis cedens expulit populum, ita miraculis credens Deum tantæ virtutis agnoscere.* Quod de potestate per auxilium sufficiens, remotum saltem verificari, vt minimum, debet pro anteriori tempore, in quo ob vsum eius prauum, obdurationem cordis per sufficientis etiam, si velis, auxilij denegationem, tempore posteriori fuerit promeritus, ex quo loco patet illud excitato cap. 62. libri præfati expositionis propositionum in epistolam ad Romanos huic conclusioni non officere, sed prodesse eius sunt verba. *Non ergo hoc illi* (Pharaoni) *imputatur, quod tunc non obtemperauit: quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia talem se præbuit cui cor obduraretur.* Neque aduersatur, sed fauet conclusioni illud eiusdem Augustini de gratia Dei cap. 11. sub medium. *Si autem hoc adiutorium gratiæ, vel Angelo, vel homini, quam primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis natura facta fuerat, vt sine diuino adiutorio posset permanere, si vellet, non vtique sua culpa cecidisset: adiutorium quippe defuisset, sine quo manere non posset. Nunc autem, quibus deest tale adiutorium iam pœna peccati est.* Vtrobique ergo faretur abusum medij, & auxilij remote sufficientis ad peccatum vitandum, ob quod auxilio gratiæ sufficienti etiamsi placet, à Deo puniuntur, sed expressius adhuc 19. de ciuit. cap. 13.

9. Eandem conclusionem supponunt & probant idem Augustinus, Prosper, Fulgentius & alij certam, recitandi, imo, & recitati tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. *Deum non deserere hominem prius, quàm ab ipso deseratur.* quocunque illud sensu explicatur; similiter & proloquium Theologicum de quo d. 4. *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.* Quouis etiam modo intellectum: id enim conclusionis huius nihil refert. Tertiò probatur ex vehementi desiderio diuino salutis omnium, ex quo de eorum malis culpæ vehementer dolet, atque ad eorum supplicia æternumque interitum venit, immò trahitur inuictus, vt de voluntatis Dei de omnium salute vehementia & ardore agentes dicebamus controuersi. 4. d. 6. de diuinæ voluntatis actibus erga creata obiecta: etsi enim verum, seriumque desiderium salutis, absolutè tamen inefficax, actualem motionem ad electionem, & applicationem medij adhuc sufficientis ad salutem non inferat, quia vim solum motiuam, non autem determinatiuam ad medij alicuius electionem, & appetitionem importat; aut valde à Deo ardens desiderium, atque in scripturis proclamatur, & quod præfatos effectus doloris, & violentiæ (eo modo, quo in Deo admitti possunt, & debent) cum de negatione auxilij, medijque sufficientis, saltem remotè, ad salutem nequit plane consistere: maximè respectu adultorum, qui propria culpa damnantur, & pereunt: de

quibus præsertim ea scripturæ loca expresse loquuntur. Quo enim desiderio salutis eorum de ipsorum peccatis dolebit Deus, & ingemiscet, inuitusque ad æternæ mortis, & damnationis supplicia, non trahi quidem, sed venire credetur: ex quo tamen desiderio nullum, remotissimum adhuc, auxilium sufficiens ad eorum malorum fugam, & salutis consecutionem elegerit, ipsique applicuerit? ea igitur omnia illusorie proclamata à Deo videbuntur, ni aliquo gradu saltem remoto, auxilij sufficientis ad salutem electione, & appositione eorum salutem in manu, & arbitrio ipsorum posuerit: qua item veritate, & fronte cum impijs, ac reprobis adultis omnibus de sua misericordia ipsorumque malitia iudicio contenderet verbis illis Isai. 5. num. 3. *Iudicate inter me, & vineam meam, quid est quod debui vltrà facere vineæ meæ, & non feci?* vltra scilicet enumerata, factaque extrinsecus à Deo, ac vineæ, id est populo, & animæ cuiuis applicita, vt fructum salutis ferret, ac produceret. Certe ni sufficiens, saltem remotè, adiutorium gratiæ suæ exhibuisset illi, atque applicuisset, facile aliquid vltra facere debuisse illum ad fructum salutis ab ipso percipiendum impius, ac reprobus quisque responderet: cum ad eum finem necessaria ad illum, & sine quibus obtineri nullatenus possit, debeant adhiberi, non præstito autem remoto saltem principio, & adiutorio gratiæ Dei, nullo sēsu necessaria ad salutem absolutè à Deo facta præstitaue à Deo sunt, vt non quatenus ex Deo, ac Domino vineæ est, sed vino solum vineæ, seu hominis ipsius, fructus eius bonus, & salutis deficiat.

10. Si autem remotum adiutorium, & auxilium gratiæ sufficiens ad actum aliquem honestum, ex eiusque bono vsu per actus illius elici etiam saltem sufficientia, reliqua proximiora ad salutem conferentur, quæ ob prauum eius auxilij vsum, & peccatum impio denegantur, præstitit sane de sese Deus, quod ad eum fructum, & salutem de se debuit impijs, ac reprobis donare: vitioque ipsi, vt patet, suo, ac non defectu alicuius, quod Deus ad eum fructum, & salutem de sese solum facere, & apponere absolute debuit; tametsi nō de se solum, sed ob eorum peccatū proximiora ad saluté sufficiētia etiam media denegauerit: quare recte cum impio, ac reprobo quouis, cui sufficientia etiam reliqua fructui, & saluti media, & auxilia proximiora obinde negaret posset iudicio contendere, & ipsum superare: & sanè eo æquiori iure cum impijs ac reprobis Deus ex eo capite certaret, quo vltra sufficientiam physicam physice etiam maiora auxilia saltem remota eis adhiberit, vt constat ex glebę (in qua vinea illa plantata, & facta est) vbertate, feracitate, ac fortitudine, vt significant verba illa numeri 1. *vineæ facta est dilecto meo in cornu*, (in fortiori, & fœcundiori fundi parte) *filio olei*, pinguissima scilicet, & *plantauit eam electam*, cùm ex plantationis solo, & profunditate, tum ex palmitum generositate, vtrinque talem, vt spem iis attentis intenti fructus vberrimi certam fere facerent, ni extrinsecus à bestiis & furibus diripientibus, inuaderetur: cui malo vitando, & *sepiuit eam*, vtque nulla eius vitis lapidibus, ne altas ageret radices, impediretur, *lapides elegit ex ea*: nec de reliquo cura alia superesset, nisi receptaculi, & torcularis, quibus botri exprimerentur, seruarenturque mustum, & vinum, ideo *ædificauit turrim in medio eius, & extruxit in ea torcular*. Et quamuis videam hæc litteræ rigore de synagoga, atq; Ecclesia Christiana, cuius illa vmbra, & figura fuit potissimum dicta scriptaque fuisse: ast ad gentes omnes extendi sua proportione non dubito, quorum Deus Dominus, ac bonus, benignusque est: ac de quo quamuis ad auxilia, adhuc sufficientia, liber prorsus sit) eiusque bonitate præcise sumpta nullaque ex parte nostri demeriti, & indignitatis occasione exhibita sufficientia omnia etiam remotissima, auxilia alicui denegasse adulto, nisi ex reuelatione, deprehensaque in aliquo experientia, quæ plane absunt, adsuntque potius opposita, credere impium sane foret: quod confirmatur ex illatione voluntatis Dei de omnium salute, eo quod vnus omnium Dominus Deus sit, & pro omnibus Christus mortuus fuerit; quæ ad auxilij, saltem remoti sufficientis donationem æquam vim habent. Denique Paulus ad Romanos 1.2. & 20. non solum conclusionem, sed & rationem nobis dedit ex creaturis, vniuersique huius structura mirabili Deum, non proclamantibus solum, sed menti, sensibusque ipsis Dei notitiam ingentibus, atque ex naturalis rationis dictamine de honestis, turpibusque actionibus, cunctis hominibus rationis naturalis vsu valentibus, quibus se vltra earum causarum exigentiam, & facultatem supernaturali, quoad modum saltem, prouidentia de omnium eorum salute sese Deus adiungit, vt honestum exequi, ac turpia vitare, Deum agnoscere, ac reuereri absolute possint, ac sic demum ad supernaturalem fidem, & salutem progredi, ac peruenire.

CERTAMEN III.

De sufficienti proximo ad fidem, & salutem auxilio conclusio postrema.

1 DE proximo sufficienti auxilio reprobis cunctis adultis, siue ad fidem, siue ad peccatorum antea eorum pœnitentiam prouiso, vel secus, à Deo Augustinus, eiusque discipuli difficilem fecere decisionem, & scio quidem plura eorum testimonia pro aliquorum reproborum ab eiusmodi auxilio proxime sufficienti ad fidem, & pœnitentiam exclusione circumferri, quibus eiusmodi exclusio, ne apparenter quidem, contineatur. Tale est illud Aug. ex 1. ad Simplician q. 2. *Ad alios, vocatio quidem peruenit, sed quia talis fuit, qua moueri non possent, vocati quidem dici potuerunt, sed non electi.* Cui sententiæ consonat de prædestinatione Sanctorum cap. 6. & 8. de bono perseuerantiæ cap. 8. & 14. de prædestinatione & gratia cap. 15. de natura, & gratia cap. 18. Enchirid. cap. 103. Sed tamen cum Dei vocationem (in qua semper gratiam Dei constituit, quæ nobis absolutam facit antecedentem, vt minimum, potestatem) illos etiam attigit, ac proinde vocatos absolute esse ac rite dici posse tantur, auxilium sufficiens vt responderent, atque absolutam proinde annuendi, & respondendi ex Dei gratia potestate in ipsis recognoscit: quare consequentem, & auxilij efficacis propriam eis denegat potestatem, qua non vocati solum, sed electi (vt à vocatis tantum differunt) constituuntur, & sunt, ex quibus statim illos fuisse negat. De obduratione item & excæcatione aliquorum, vt Pharaonis, & Populi Iudaici, plura ex Augustino (& scriptura etiam possent) & Patribus passim illorum etiam à sufficienti auxilio exclusione. Sed vidimus tamen eum sufficientibus auxiliis stare excæcationem, & obdurationem: quare ea omnia pro exclusione excæcatorum, & obduratorum à sufficienti etiam auxilio nihil præstant. Apparentior pro ea exclusione est sententia illa Augustini ad articulos sibi falsò impositos (ni Prosperi ex illius doctrina liber ille sit) ad art. 7. dicentis, *Qui* (Deus) *nisi prius desertor nemo deserit, & plures ad se conuertit*: quam sententiam ad verbum etiam recitat Prosper ad obiectiones Vincentianas respons. 7. Fulgent. 1. ad monim. cap. 13. *Iuste deseritur a Deo, qui deserit Deum*: & Triden. sess. 6. cap 11. *Deus namque sua gratia iustificatos non deserit, nisi ab eis deseratur*. c. 13. *in Dei auxilio firmissimam spem collocare omnes debent, Deus enim, nisi ipsi illius gratia defuerit, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet operans velle, & perficere.* Cum autem nisi exceptiua vox sit, affirmat, quod reliqua oratione negatur: tentandemque valet, ac Deus deserit desertores. Quod autem desertio hæc per sufficientis etiam auxilij denegatione à Deo fiat, videtur Prosper expressisse respons. 15. ad obiect. Vincent. *Nemini, ait Deus correctionis adimit viam; neque quemquam bonæ possibilitate despoliat: quia, qui se à Deo diuertit, ipse, & velle, quod bonum est, & posse sibi abstulit*: quod nisi auxilij sufficientis negatione debita, sibi auferre non potuit.

2. Hæc tamen multo ex capite debilitantur. Primò enim *nisi*, non semper habet exceptiuā vim, sed designatiuā conditionis, sine qua non aliquid agendum, quin ea posita asseratur, statuaturue agēdū illud esse, quod hic euenire constat. Cum plures desertores non deseri à Deo, sed conuerti Augustinus, & Prosper affirment: quod exceptiua vi, & significatu vocis *nisi* verum non haberet. Secundò: quia

quia de negatione auxilij efficacis, plus satis misere, aut infœliciter homo à Deo deseritur: At instat Vasquez cap. 2. num 14. §. *Respondere posset aliquis*, de negatione auxilij, & gratiæ primæ efficacis ad primum bonum opus faciendum, vitandumque primum peccatum deseri à interpretatione hominem à Deo; quem tamen prius homo non deserit, aut deseruit contra præfatam Patrum, & Tridentini sententiam. Respondetur tamen, iuxta hanc interpretationem, agi in ea sententia de desertione propria eorum, quibus Deus iam adfuerat aliquomodo per gratiam suam, siue iustificantem, vt primo loco Tridentini, siue auxiliantem, vt testimoniis reliquis: desertio enim discessionem ab eo, cui aliquatenus coniunctus desertor erat, proprietate sermonis significat ac proinde in denegatione auxilij, primæque gratiæ efficacis locum desertio propria non habet, in ordine seu materia gratiæ, cum nullam supponat Dei in eo ordine, & materia homini, cui denegatur, Dei assistentiam, & coniunctionem; sicut auxilij efficacis secundi denegatio ob prauum vsum primi sufficientis, quo Deus adfuit peccatori, quem vlterioris efficacis denegatione iuste, vt aiebat Fulgentius deserit Deus: vt sensus sit: Deus à nemine cui gratia, siue auxiliante, siue iustificante semel adfuit, de negatione vlterioris auxilij efficacis discedit, nisi ob prauum vsum sufficientis prioris: quod ipse efficax sua culpa absolute non reddit: ac proinde iustissimè à Deo, grauioque ex causa & occasione data à Deo ita deseritur. Tertio, Vasquez noster cap. 6. num. 35. §. *Verba autem concilij*, desertionem hanc Dei de gratia non quidem auxiliante præuentiue, seu præueniente & operante sua siue ex se, & motiuè intentionaliter, sed de cooperante intelligit, quæ non conuertentibus se ad Deum deficit, iuxta Hugonem Victor. tract. 2. summ sent. cap. 3. & 1. de sacram. p. 5. cap. 24. Quod si gratiam cooperantem realiter diuersam ab excitante, & præueniente, atque de se motiue intentionaliter, & sua siue operante, ac circa voluntatem negotiante pro priori ad huius determinationem intelligat (vt videtur innuere) male respondet ac interpretatur: nam reuera gratia illa, ita ex se operans, & voluntatis determinationem præueniens, eademmet cooperans gratia Dei in eo, qui ei annuit, & cooperatur, solaque denominatio ab eius, & voluntatis operatione, & cooperatione differens gratiæ, & auxilij eiusdem est.

3. Ea verò entitatiua identitate auxilij, quod vtrique denominationi subiectum sæpè esse, esseque semper potest, admissa, solutio, & interpretatio solida est, & verissima: & qua tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. Proloquium hoc Patrum, *Deus neminem deserit, nisi prius ab ipso deseratur* contra decreta prædeterminatiua actuum liberorum instruebamus: etenim gratia, & auxilium Dei ita de se intentionaliter suadens, vt intentionaliter sollicitans voluntatem ad eius consensum, & determinationem nusquam motione, & suasione sua illam determinans, ad determinationem, & consensum voluntatis ipsius libertati, arbitrioque, quoad vsum, & operationem despotice. Subditur, ac subiicitur (vt sæpè docuimus) vt ad identicam operationem, seu cooperationem (qua cooperans gratia, & auxilium cum voluntate sit, ac denominetur) ab eius voluntate, & arbitrio trahatur. Vnde fit realiter formaliter verum sit, gratiam voluntati identice cooperari, vel non cooperari cum voluntate, non ex sui ad alterum determinatione sed ex arbitrio, & libertate voluntatis, cui eius determinatus vsus, & operatio, & non operatio auxilij, & gratiæ collatione ipsa à Deo permissa, atque commissa fuit. Vnde fit, vt, quia voluntas pro suo arbitrio, & libertate auxilio gratiæ præuenientis sufficienti non annuit, & consentit, nec iuxta eius motionem intentionalem, & suasionem in bonum operatur, auxilium, & gratia sufficiens ipsi voluntati nec operetur in bonum, nec cooperans sit, non autem contra, quia auxilium, & gratia non operantur in bonum, voluntatem in illud non operari, neque auxilio cooperari: ac subinde verum, certumque, prius nos gratiæ deficere, Deumque vocantem deserere, quam ipse, eiusque gratia cooperans, & in cooperando nos deserant: quod expressè videtur vtrobique Tridentinum, sed maxime datis verbis ex cap. 13. *in Dei auxilio firmissimam spem collocare omnes debent*: vtique, vt fidissimo, tutissimoque ex parte sui præsidio, & adiutorio nostro, per quod, quominus bonum velimus; & operemur nullatenus stabit. *Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum* auxilio præuenienti, quod nobis, quo ad vsum permisit, & commisit, *ita perficiet operans velle & perficere*, quoad totum, quod nostræ potestatis, & voluntatis est, à cuius arbitrio, & libera determinatione auxilium ad illa sufficiens, & cum illa absolutè potens, nequit resistere: quibus quidquid ex *nisi* & *prius* siue coniunctim siue separatim opponi posset euanescit: desertores autem plures, quos non deseri à Deo, ait Augustinus, de desertione explicata per non cooperationem non intelligit: in qua iuxta hanc interpretationem omnis Deum deserens à Deo deseritur, & illud *nisi* vim *exceptiuæ* habet, sed de sectione vlterion per denegationem auxilij efficacis, vt conuertantur; quod pluribus tamen primo modo desertis Deus sæpe donat. illud Fulgentij: *iuste deseritur à Deo, qui deserit Deum*; non ita facilem habet explicatum de desertione à Deo per denegationem gratiæ cooperantis, si illud iustè desertionem à Deo ex motiuo, & merito desertionis Dei ab homine, cum negatio operationis hominis negationi cooperationis Dei identificetur: quare desertione per denegationem auxilij vlterioris efficacis, vt conuertatur prius deserens, deberet intelligi. Verum si *iuste* non accipiatur propriè, & positiue ex parte Dei deserentis, sed negatiue, & ex parte hominis desertoris, vt tantundem valeat iniuste, atque absque vlla ratione, & inique contra Deum aget, & queretur, quod Deus negatione cooperationis, seu cooperantiis gratiæ ipsum deseruerit, cum eius negationis cooperationis Dei, & auxilij præuenientis præstiti tota tota causa homo ipse fuerit, cuius voluntati, & arbitrio auxilij illius operatio, seu identica cooperatio fuit à Deo commissa, vt explicuimus. Et hic est apertus prosperi sensus responsione illa 15. ad obiection. Vincentianam; vbi expresse ait, neminem *à Deo boni possibilitate* dispoliari: id est pœnitentia absoluta ad bonum, quæ sufficienti, vt minimum, auxilio constituitur; sed qui se à Deo diuertit ipse sibi (non Deus, qui boni potentiam omnibus tribuit, sufficienti suo auxilio, vt minimum adstans, & *velle bonum, & posse* (quod quidem in sensu diuiso à peccato solummodo est) peccati admissione *sibi abstulit*.

4. Sed quamuis præfata Augustini, & Patrum testimonia eas satis probabiles expositiones habeant. Sunt Patrum, & præcipue Augustini, testimonia adeo difficilia, vt Doctores, eruditioresque Theologi probabilem desperent interpretationem, ne exclusionem adultorum à gratiæ auxilio, adhuc sufficienti, proximo ad fidem, & pœnitentiam per tempus aliquod vitæ, & viæ suæ, nec momentaneum, sed notabile, exclusionem docuerint Isidorus de summo bono cap. 25. *Nonnulli ita à Deo despiciuntur, vt deplorare sua mala non possint*. Auxilio vero sufficienti possent deplorare: ergo negatur eis à Deo auxilium sufficiens iuxta Isidorum. Secundo pone illud *despiciuntur*: valet enim idem, ac curam Deus, seu prouidentiam eorum in ordine ad salutem deponit, atque obiicit. Quemadmodum, & nos eorum, quæ despectui habemus curam omnem abiicimus: illudque verbum *à Deo* hunc Dei de ipsorum salute neglectum, & incuriam totalem esse, adhuc de sufficientibus, ad pœnitentiam. Eis prouideat, & Augustini verba expositionis quarundam propositionum in epistolam ad Rom. cap. 62. de Pharaone à nobis recitata sunt certam. 2. num. 8. pro aliquotum adultorum à gratia etiam sufficiente exclusione, ac reprobatione vrgentissima. *Non ergo hoc illis imputatur, quod tunc non obtemperauit; quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat, sed quia talem se præbuit, cui cor obduraretur*. Vasquez noster testimonij huius solutionem, quam vellet, ne Augustinum (cuius in spectantibus ad gratiam fidissimus interpres, & discipulus est) sententiæ suæ haberet aduersum omnino desperat cita. d. 97. c. 2. & c. 6. Daza vero insignis eius discipulus, magusque meus magister moralem quandam impossibilem credendi Pharaoni factam obdurationem cordis ob anteriora peccata ab Augustino assertam censet ob quam credendi, fideique defectus adeo minus peccatum fuerit respectu anterioris infidelitatis ad eam obdurationem, & moralem credendi impossibilitatem, vt illius comparatione sumpta, & spectata posterior infidelitas obdurati iam Pharaonis imputabilis non sit æstimanda; tametsi imputabilis in se solum, absque ea comparatione sumpta, & spectata absolutè sit,

tè sit. Sed tamen comparatiuus hic sensus verbis,& sententiæ Augustini est prorsus aduersus.Siquidem vtriusque infidelitatis Pharaonis ante, & post cordis obdurationem mentione facta posteriorem in se imputabilem ad culpam absolute negat,solumque in causa obdurationis,scilicet infidelitate priori, imputabilem esse ait. Moralis autem illa impossibilitas, vel eiusmodi est, quæ abstulerit absolutam potestatem credendi Pharaoni, vel secus. Si primum, defuisse illi auxilium sufficiens proximum ad fidem ex sententia Augustini fateberis. Si secundum sententiæ aduersaberis. Eidem sententiæ suæ senior iam, & Episcopus factus insistit Augustinus verbis etiam à nobis recitatis certam.2.num.8. dè gratia Dei cap.11. *Si autem hôc adiutorium* (gratiæ) *vel Angelo, vel homini, quam primum facti sum, defuisset, quoniam non talis natura facta erat, quæ sine diuino adiutorio* (sufficienti saltem) *posset permanere, si vellet non vtique sua culpa cecidisset: adiutorium quippe defuisset, sine quo manere non posset. Nunc autem quibus deest tale adiutorium* (vtique sufficiens) *iam pena peccati est*: deest ergo aliquibus ex sententia Augustini in peccati penam.

5. Dicendum nobis est auxilia sufficientia etiam ad fidem vel pœnitentiam proxima, ac subinde ad salutem proximiora,nonnullis adultis postquam ad vsum rationis peruenerunt (paucis tamen) in anteactorum peccatorum pœnam per notabile etiam tempus denegari,eosque exinde à gratia etiam sufficiente reprobari. Consentio Henrico,Abulensi,Gregorio, Caietano,Roffensi,Ruardo,Tapper citatis certam.2.num 2. tametsi aduersér præcipuis magistris meis,Gabrieli Vasquez,& Didaco Daza, Vasquianisque reliquis. In rebus quippe, quæ ad gratiam Dei spectant, primum nusquamque humana pure authoritate deferendum præceptorem habeo Augustinum, qui à Deo pro hac conclusione apertus stat,vt vidimus,& profundissimus, ingeniosissimusque eius vbiuis interpres Vasquez fatetur.Probatur vlterius conclusio : quia in pœnam peccatorum, in quibus præsertim reprobi aliquot diu obstinati vixerunt, per breuissimum aliquod tempus aliquando teste Vasquez auxiliis sufficientibus etiam,à Deo priuantur, vel periculo imminentis mortis toti intenti, vel eius metu,& horrore ita correpti,& attoniti,vt nihil de pœnitentia,atque animi salute cogitent,ne dum attendant;tametsi adsint fideles, & Sacerdotes ipsis de peccatorum pœnitentia, & animi salute inclamantes : id quod denuntiatione capitalis sententiæ sanis, valentibusque prorsus reis sæpe contingere experti sæpe sumus,qui eos vt se bene,& salubriter ad subeundam mortem disponerent iuuimus:vt mirum præ certæ mortis horrore attoniti pœnitentiæ & salutarium aliorum exhortationes, nescio an audiant certe non attendant:& in vtriq; thoris vel omnimodæ ad mortem imminentem diuertionis tempus non instantaneum moraliter ad huc,sed notabile, quadrantis,horæ, & dici quandoque integri esse experimur;in quo cogitatio,& auxilium sufficiens proxime ad pœnitentiam, & salutem nec habet locum,nec habere potest:ergo si is horror,& totalis ad imminentem mortem attentio cum sufficiente cogitatione, & auxilio ad salutem incompossibilis per totum illud spatium in anteactorum peccatorum pœnam, immò plurium dierum phrænesis, & habitualis amentia donetur, diu multumque in via, ac vita sufficientis etiam, auxilij proximi denegatione improbus, reprobusque punietur,& iustissime punietur vt Augustinus aiebat.Dices quæstionem non esse de stupidis,amenibus,aut alio totaliter attentis,arbsorptisque,quin de salute,& pœnitentia cogitent,sed cum in ea cogitatione stet auxilium sufficiens, quæstio tua ineptissima erit ; an scilicet homo cum auxilio sufficienti proximo ad salutem, cum illud habet, carere illo possit?id est an duo contradictoria possint esse simul?& tu sane ipse fateri debes per breuiculum tempus ex totali animi ad alia diuersione,atque obliuione salutis peccatores reprobos moribundos auxilij sufficientis cum ea auersione,& obliuione incompossibilis denegatione à Deo puniri,ac subinde damnari.Secúdo impossibilitas illa cogitandi de salute amplius per amentiam, & stuporem habitualem, quantumuis diuturnam vsque ad vitæ finem à Deo immissa in penam peccati continet voluntatem Dei, vt nihil cogitet de salute,æque atque,si ea non immissa impossibilitate vellet,vt nihil toto illo tępore cogitaret in anteactorú peccatorum, & obstinationis pœnam. Demum, vt alij audiant, & attendant cogitationi internæ,atque vltra causarum naturalem exigentiam, gratia, etiam sufficiens requitit, vt supernaturalis, quoad modum sit, & in anteactorum pœnam iuste denegabitur?

6. Secundo probatur conclusio ex 1. ad Rom. num. 22.verbis illis datis certam. 2. num. 7. quibus dicitur de Ethnicis, *qui cum* (Philosophi) *Deum cognouissent, non sicut Deum glorificauerunt, nec gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis,& (in huius pœnam) obscuratum est insipiens cor eorum : dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominum, & volucrum, & quadrupedum & serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, vt contumelits turpitudinum afficiant corpora sua in semetipsis* eorum vero abominationibus enumeratis subdit. &, *sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum*, quod tantundem valet, atque *obscuratum est cor insipiens eorum*, id est permissi sunt à Deo in errorem inuincibiliter cadere, vt nulla eis ratio deinceps agnoscat, quæ principium resipiscendi esse possit : iuicantes,cum idololatriam, tum vitia,in quæ ignominiosis suis passionibus aguntur,non solum peccata non esse sed esse etiam licita, vt bene Cornelius noster explicans illud in reprobum sensum. Vbi ergo cum errore, & iudicio hoc cogitatio, & auxilium sufficiens credendi, colendique verum Deum, & pœnitentiæ de peccatis ponit in eis ethnicis consistere ? ergo ob peccata sua à gratia, etiam sufficienti proxima ad salutem reprobati diu à Deo fuerunt, & iuxta Paulum excluſi. Et quamuis hoc modo obscuratum cor Pharaonis, ipseque in reprobum sensum à Deo traditur, credi verò similiter nequeat, cum semper Moysis signa, & miracula sui magnitudine, excellentia, & notorietate, & multitudine Magorum signa, longe superarent ; alia vero ratione eum credere non potuisse absolute, ac proinde fuisse ab auxilio sufficienti proximo ad fidem, obedientiam Dei, ac pœnitentiam reprobatum, atque in anterioris obstinationis pœnam à Deo excluſum, aliunde Augustinus docet.Nempe ex animi, & voluntatis obstirmatione ad non credendum obediendum, ac pœnitendum de peccatis,quæ à Deo efficax esse potest, vt eis etiam signa visa ilmoueri à præconcepto proposito infidelitatis, inobedientiæ &c. cogitationibus credenti, obedienti, lubortis absolute non posset, ac prindeillæ in circunstantiis sufficientes proximè ad eos actus,& salutem Pharaoni ita in actu iam secundo ex parte sui obdurato, non fuerint,quæ ante obstinatum, & obstirmatum illud propositum sufficientes fuerunt, & proinde & hoc propositum in se imputabile ad culpam fuit; infidelitas verò, & inobedientia eiusmodi propositum subsecuta, non in se,sed in illo,vt in causa,fuerint imputabiles. Cum autem etiam ea obstirmatione, & obduratione Pharaonis ex parte sua, & propositi præconcepti non obstante non solum sufficientes aliæ cognitationes, vt ab eo abstitere posset, sed efficaces etiam Deo suppeterent, atque in eius omnipotentia clauderentur: vtrisque Pharaonem priuare pœna illius propositi, & obstinationis liberæ tamdiu perseuerantis, iustissima, & si grauissima, fuit.

7. Sed opponit Vasquez noster. Priuatio auxilij, & gratiæ sufficientis proximè ad fidem pœnitentiam ac salutem, etsi absolutè esse à Deo possit (alioqui eius collatio gratia non foret) ast de facto in adulto aliquo fuisse credi,nisi è Dei reuelatione, de eius bonitate, benignitate,& misericordia, nequit : at nulla de eo reuelatio est : sin ostendat(inquit) nobis Augustinus vbinam scripturarum, aut Apostolicæ traditionis ad ipsum,nosque vsque in excellentia Dei peruulgatæ, ea Dei reuelatio extet : immò verò de oppolito videtur reuelatio extare ex vera, seriaque salutis omnium (ad vltorum præsertim) voluntate, ac desiderio vbique sacrarum scripturarum expresso : vt de prouidentia auxilij, & gratiæ remote saltem sufficientis respectu adultorum dicebamus,arguebamusque certam. 2. num. 9. ergo nulli adulto, in qocunque statu viæ ac vitæ finæ negatum à Deo de facto est auxilium, & gratia proxima sufficiens

sufficiens ad fidem pœnitentiam & salutem. Nihil probat argumentum. Etsi enim de Deo, eiusque bonitate solummodo inspecta, & salutis omnium desiderio, ita sane iudicare, ac credere debeamus, vt in potestate adulti cuiusuis ipsius salutem absolute posuerit, ac proinde, quod eam non assequatur, penes ipsum demum absolute fuerit, ac non penes Deum, idque absque prouisione auxilij sufficientis à Deo præstiti sit impossibile; tamen collatione auxilij sufficientis remotè, vt honestè operetur adultus, sicque ad proximiora, & proximiora recipienda perueniat, satis à Deo præstatur, cum autem remoto illo auxilio, quo reliqua bono arbitrij sui vsu posset adquirere, abutens peccat, atque vlterioribus ad salutem proximioribus se indignum reddit, iam non sola Dei bonitas, & benignitas, salutisque adulti voluntas, & desiderium ad gratiæ auxilij collationem Dei menti oberrant; sed indignitas etiam peccatoris ob quam gratia omni proximiori, proximiori ad salutem non obstante Dei bonitate, nullaque eius derogatione & iactura, iustissimè poterit priuari, de factoque in sententia Vasquez per tempus, saltem breue, reprobi nonnulli ad vitæ extremum priuantur, barbarique plures, quibus veri Dei, & fidei lux ob anteacta peccata contra naturale rationis dictamen, nusquam affulsit, & paruulorum absque baptismo obeuntium salutem ex ea etiam bonitate verè; ac serio desiderat; & tamen eorum pluribus de remedio sufficienti, adhuc remotius, ad salutem Deus in Vasquez sententia non prouidet, vt vidimus. Sat ergo bonitati, & desiderio vero, ac seriò salutis adultorum erit remoti auxilij prouisio, ex qua industria, bonoque vsu ad proximiora & proximiora, fidei, iustificationi, & saluti possint peruenire. Opponunt à ratione Vasquez, & assectæ sine gratia sufficiente nec boni moraliter quidquam agere possumus, nec quidquam moralis mali vitare potestate adhuc antecedente: ergo, cui Deus auxilium, etiam sufficiens, denegauerit non poterit peccare. Concedit consequentiam Augustinus in Pharaone, concedereque debent obiectantes in reprobis peccatoribus, qui ad alia toti intenti nihil de pœnitentia, & animi salute cogitantes obeunt diem. Sed de antecedenti magna nobis disceptatio futura tom. 1. de ente supernaturali contra. de gratia auxiliante, aliunde, quam hactenus fuerit, antecedens illud à Doctoribus, in vtramque partem versatum: pendet enim eius decisio ex ea quæstione: an notitia legis, quatenus ad inducendam obligationem præcise requiritur, sit gratia aliquo modo supernaturalis, & per Christum? quam magister meus Daza multa eruditione, & ingenio excitauit, atque illustrauit.

QVÆSTIO III.

De essentia reprobationis à gratia communiter acceptæ à Theologis, & prædestinationi omninò aduersantis.

REprobationem à gratia omnino, & quasi è diametro, & contrariè prædestinationi aduersam, eam appello, quæ à gratia solum efficaci exclusio, & reprobatio est: quemadmodum prædestinatio gratiæ solummodo efficacis præparatio in diuina præsentia, & voluntate est: atque eo sensu & acceptione de reprobatione à Theologis communius, magisque ex instituto disputatur, quam de reprobatione à gratia etiam sufficiente; quare eo sensu acceptæ reprobationis explicanda hic essentia &, vt aiunt quidditas ex instituto erit; tametsi obiter (tanquam de re faciliori) de essentia reprobationis à sufficienti etiam gratia dicetur.

CERTAMEN I.

Reprobationis à gratia, etiam sufficiente, essentia statuitur: atque ad propriæ reprobationis essentiam statuendam notata.

1 CVm reprobationis essentia actum liberũ voluntatis Dei de gratia, siue sufficiente, siue efficaci, deneganda rationali creaturæ, vt minimum includat, neque atque, nisi ex scientia aliqua cum gratiæ denegandæ, cum creaturæ, cui deneganda gratia est, à Deo haberi. de vtraque reprobatione examinandum erit, quamnam scientiam, vel denegandæ gratiæ, vel rationalis creaturæ, cui deneganda alterutra gratia est ineludat, vel essentialiter supponat: ad eum modum, quo de prædestinationis essentia agentes examinabamus. Quocirca triplicis Dei scientiæ circa obiectum vtrumuis refricandâ hic memoria erit: simplicis intelligentiæ qua, & subiecti reprobandi à gratia possibilitas, atque item possibilitas gratiæ, & essentialis eius, ac intrinseca ad salutem conducentia repræsentetur. Visionis item, qua vtriusque absoluta existentia à Deo cognoscitur, media, quid futurum, etsi contingenter & libere in creatura, & à creatura rationali determinate sit, Deo innotescit: & scientiam visionis de absoluta gratiæ existentia; vel eius absoluta negatione ad neutram reprobationem, siue vt eius constitutiuum, siue vt quid præsuppositum, requiri perspicuum est: siquidem neutrius gratiæ existentia absoluta est, quare neque visionis scientia, sed potius absolutæ negationis visio: quæ cum voluntatem absolutam non conferendi gratiam creaturæ illi rationali, qua voluntate reprobatio à gratiæ, vel adæquatè, vel saltem, completiuè constituitur, nequit reprobationem à gratia constituere, neque ad illam supponi.

2. De scientia autem simplicis intelligentiæ creaturæ rationalis scientia ad vtramque reprobationem à gratia supponi, non autem ipsam ingredi æquè certum est. Supponi quidem: quia, cum voluntas Dei à gratia alterutra excludendi, ac reprobandi, ex quocunque motiuo à Deo habeatur, libera Deo sit, & chimæra omnis, seu impossibile se ipso ab existentia & subinde possibilitate recipiendi gratiam sit exclusum, nec ex libera Dei voluntate pendeat, vt ab ea excludatur, sit scientiam simplicis intelligentiæ de possibilitate creaturæ rationalis ab alterutra gratia reprobandæ, atque excludendæ ad voluntatem liberam Dei de eius exclusione, & (quod idem est) reprobationem prærequiri? Dices id non inferri; sed solum scientiam de creaturæ excludendæ à gratia, & reprobandæ impossibilitate non posse ad reprobationem præsupponi; satis tamen esse præsupponi scientiam de creatura reprobanda præscindentem ab eius possibilitate vt à gratia alterutra eam velit Deus excludere: contrà verò, quia nequit non creatura reprobanda à gratia imparticulari secundum suam entitatem physicam & metaphysicam id est coniunctionem, & complexum metaphysicum omnium suorum prædicatorum essentialium à supremo genere vsque ad individuale inclusiue prænosci, alioqui non hæc creatura sed vel alia, vel nulla à gratia excludetur, atque in entitate hac physica, & metaphysica ex his omnibus prædicatis metaphysicè essentialiter conflatæ creaturæ stat ipsius possibilitas essentialiter, & à nobis etiam impræscindibiliter inclusa sicut in coniuncto prædicatorum chimeræ essentialis, & impræscindibilis impossibilitas ipsius: ergo nequit esse nisi chimærica scientia Dei de creatura hac ab eius possibilitate præscindens. Secundo ex parte voluntatis huius liberæ Dei excludendi hanc creaturam à gratia confutatur euasio. Est siquidem voluntas efficax priuationis eius à gratia, quæ nisi ex possibilitate, cum priuationis, tum subiecti quod possit gratiam habere, & priuationem pati, haberi à Deo repu-

gnati;esto præscindens illa scientia;à creaturæ possibilitate esse in Deo posset.

3. De scientia vero visionis creaturæ rationalis ab alterutra gratia excludendæ, ac reprobandæ dicendum est, ad eius reprobationem præsupponi; non autem ingredi reprobationem. Primum patet ex dictis controu. 6. de Prouid. & 7. de Prædestinat. Etenim reprobatio hæc ab alterutra libera proxime est, ac proinde ex parte actus primi debet Deus supponi potens proximè ad prouidendum creaturæ illi rationali de mediis, siue auxiliis gratiæ alterutrius, siue sufficientis siue efficacis, vel excludendum creaturam illam à gratia alterutra:atqui, vt citatis locis ostendimus, nequit prouidere Deus de alterutra gratia creaturæ alicui, ni prius eam absolutè existentem supponat, ac præuideat: ergo neque illam à gratia alterutra reprobare, ni ipsius absolutam existentiam viderit ac præuenerit: ac proinde ad reprobationem cuiusuis creaturæ rationalis à gratia alterutra necessario illius absolutæ existentiæ visio diuina præsupponitur vt prima parte nostræ assertionis dicebamus. Inde vero secunda eius assertionis pars facile monstratur, eam scilicet scientiam reprobationem ingredi minimè posse: nihil enim essentialiter præsuppositum, & necessario ad aliud prærequisitum huius essentiam ingredi potest. Et de præfatis scientiis simplicis intelligentiæ, & visionis hactenus dicta reprobatione vtrique à gratia, tam sufficiente, quam efficace communia sunt, & æquè pro alterutra facilia, sicuti & quod ad vtramque scientiam simplicis intelligentiæ de possibilitate, cùm gratiæ, tum negationis eius debeat, vt minimum præsupponi: alioqui enim libere exclusionem creaturæ rationalis ab alterutra Deus velle non posset.

4. An verò scientia hæc de possibilitate gratiæ, ac negationis eius alterutram reprobationem, vel vtramque ingrediatur;anue ingrediatur, vel supponatur saltè ad alterutram, vel vtramque scientia media dubitari potest? & quo ad reprobationem à gratia de qua fusius,& communius à Theologis disputatur, efficace subtilior, prolixiorque disputatio est certa, à nobis habenda. De reprobatione vero à gratia, sufficiente etiam, res est circa vtramque facilior: dicendumque proinde in ea scientiam mediam in eam reprobationem non ingredi, neque ad eam supponi certum id, atque indubitatum Theologis est. Probatur,quia eiusmodi reprobatione, seu voluntate denegandi,etiam auxilia sufficientia, non intenditur, nec agitur,curaturue à Deo de futuritione, vel non futuritione libera consensus boni à potentia libera creaturæ rationalis sub ea sufficientis auxilij negatione, sub qua impotens ad bonum consensum creatura illa est, ac proinde non libera & indifferens in actu primo ad bonum consensum, vel eius negationem,sed ad eius negationem antecedenter necessitata:ergo nec negationis eius, quæ sola determinate, & necessario necessitate antecedenti ab ea creatura erit, scientia media inde sub negatione auxilij,& gratiæ omnis esse poterit,ac subinde neque ad eam negationem gratiæ omnis decernendam, atque suo existentiæ modo apponendam potest nequiri: alioqui ad possibilis existentiam requireretur ex parte actus primi veri,& realis chimericum aliquid,& impossibile;quod est idem, atque possibibile aliquid constitui per aliquid impossibile, aperta nimirum, & amente contradictione.

3. Dicendum est secundo Reprobationem à gratia sufficienti scientia simplicis intelligentiæ, ne inadæquate, constituì,sed solum eam,vt diximus,supponere. Probatur quia voluntas efficax denegandi auxilium sufficiens, si sola satis certitudinis & infallibilitatis intrinsecæ habet; cum, vt neque auxilium absolute sufficiens sit, sed potius eius negatio, tum, vt non sit potentia in actu primo ad consensum bonum potens,ac indifferens,tum,vt eius consensus negatio determinate sit absolute:atqui certitudinis, & infallibilitatis intrinsecæ reprobationi huic horum trium, vel alicuius ex ipsis, titulo solum poterat requiri scientia simplicis intelligentiæ; vt quid reprobationem hanc inadæquate adhuc constituens: ergo nullatenus,vt inadæquate eã constituens,eam constituit aut ingreditur; tametsi ad eam necessario supponatur, vt numero 3. sub finem ostendebamus. Cõfirmatur,& explicatur hæc ratio,ac simul occurritur obiectioni, quæ ex dictis de intrinseca institutione prædestinationis per scientiam mediam poterat desumi, tametsi necessario voluntas, & electio auxilij efficacis prædestinatiua illam, vt sui directiuam præsupponat.Etenim quia prædestinatio certa & infallibilis atque infrustrabilis effectu suo,nempe consensu bono intrinsecus esse debet, neque id habeat, ex auxilio efficaci extrinsecus solum & entitatiue, ac intrinsece indifferenti, neque ex efficaci voluntate antecedenti boni consensus idcirco ad prædestinationis essentiam constituendam, adsciscitur,vt cum electione efficaci auxilij, quam dirigit, prædestinationem constituat: quæ proinde ab Augustino & Theologis cunctis definiatur præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur, cum ergo voluntas reprobatiua ab auxilio sufficienti, per scientiam simplicis intelligentiæ directa se sola certitudinem, infallibilitatem, atque infrustabilitatem intrinsecam effectuum suorum omnium, quos concernit,habeat, vt vidimus non est vnde ad eiusmodi prouidentiam constituendam intrinsecus possit aduocari.

CERTAMEN I.

Reprobationis prædestinationi contrariæ, & vulgatioris essentia examinatur.

1 DIxi quæstionis præfatione reprobationem hanc esse reprobationem solummodo à gratia efficaci sicut ex aduerso præparatio gratiæ solummodo efficacis prædestinatio est huius solum reprobationis essentia vides à Theologis disputari,vt de alterius reprobationis à gratia,sufficienti etiam, essentia (de qua nos cert. 1.) ne verbum quidem apud Theologos videriat: cum de illa etiam Theologum instrui oporteret. Circa præfatam autem reprobationes à gratia efficaci, qui methodum non adeo, ac nos, religiose moralisque dicunt) obseruant, suntque paululum clarioris difficultatum diuisionis incuriosi, plura referunt hîc placita,atque per otium & quandoque otiose confutant, quæ, vel alibi confuta præcedere deberent, vel essent postmodum, ac forsim propriis sedibus disputanda. Eiusmodi sunt: an scientia media de consensus negatione Deo ita reprobanti adsit absolute contra Dominicanorum recentiorum nouam (iudicio meo scholam thomisticam,cuiusque principia physicæ prædeterminationis, & intrinsecæ auxiliorum efficaciæ; quod supponi ex dictis de scientia media debet,quam disputari. Tale etiam est: an reprobatio hæc à gratia efficaci voluntatè excludendi reprobum à gloria, & regno absolute supponat,siue efficacem,siue inefficacè sicut prædestinatio salutis prædestinati supponit voluntatem? Hoc tamen præsentis quæstionis non est, sed sequentis, vbi de causis, & prærequisitis ex parte Dei ad reprobationem alicuius à gratia efficaci agetur. Data vero possibilitate; imo, & existentia, antecedentis illius voluntatis damnando; & excludendi reprobum à gloria siue efficacis,siue inefficacis, sicut gloriæ prædestinati antecedens voluntas in Deo admittitur, excludendam eam à reprobationis intrinseca, & essentiali constitutione,sicut de intentione gloriæ à prædestinatione diximus, manifestum est.

2. Quoniam vero reprobatio, cum à gratia, tum à gloria dicitur,circa eius essentiam,cæco marte, atque ad debatarum, vt aiunt, more plures Doctores digladiantur idcirco ad eos terminos quæstionem rediго, cui nemo reſpondere:cum de reprobatione à gratia efficaci ad falsequiuocatione duplicis reprobationis posset impertinenter tem expressis terminis rogemus, eiusque determinatam essentiam quæramus. Vnde constat nostrum Herice disp. 23. cap.32. cap. 2. plures intellectus, & voluntatis actus,ad essentiam reprobationis statuendam enumerasse quam, ad præsentem quæstionem de essentia reprobationis,à gratia efficaci cõtrariantis prædestinationi opportunos teret. Nempe iudicium de dignitate pœnæ,& damnationi

nis æternæ propter peccatum finale reprobi emortui absolute præuisum, atque item voluntatem efficacem Dei de exclusione absolutè, & executiue reprobi à gloria & additione eius inferno, æternisque cruciatibus, in quo iudicio solo reprobationem totam constituit, quam ita constitutam actus præfatus voluntatis quasi eius effectus, posterius sequatur; quæ dubio procul extra præsentem quæstionem sunt, atque ex confusione, & indistinctione duplicis reprobationis, tum à gratia, tum à gloria sunt dicta intempestiue, & de reprobatione, adhuc à gloria, quo ad exclusionem voluntatis præfatæ ab essentia reprobationis falso, & debili fundamento dicuntur ab Herize, & pro sua sententia, & ratione Molina. Soar. & Arrubal falso referuntur.

3. Ait enim reprobationem proprietate vocis ad actum iudicij pertinere, quo ob falsitatem eius obiecto dissentimur: quasi proprietate sermonis dissensus, & consensus voluntatis actibus non conueniat, vel iudicium, & dissensus ille à reprobo, ratione falsitatis, ac non potius malitiæ, & indignitatis moralis in Deo sit; immo vero actu potius voluntatis iudicium illud subsecutæ realiter formaliter Deo intrinsecæ reprobi à regno, & damnatio tota claudatur; quæ ex rei natura, atque secluso Dei pacto, & statuto, eo etiam iudicio posito, non esse absolute posset: vti respectu peccatoris in via, quandoque prædestinati, iudicium de dignitate exclusionis eius à gloria, & damnationis æternæ ob lethale admissum Deo sæpe adest, & tamē non adest absoluta illius à gloria exclusio, quia ad illud iudicium non est actus voluntatis de eius à gloria exclusione subsequutus, quoniam pro delinquentibus in via statutum non est, vt à gloria excludantur, & damnentur. Adde non adeo strictam Dei legem pro obeuntibus in mortali absolutè esse, vt quandoque suas non patiatur exceptiones: vt de voluntario suspendio, ac proinde in peccato absolutè mortuis aliquot Sanctorum precibus ad vitam excitatis, vt è fide dignis historiis vitæ S. Martini. & S. nostri Ignatij constat: locus autem ex S. Thoma. quæst. 6. de veritate art. 1. ad vltimum, cui Herize inuenitur contra eum expressus est. Ait enim: *nisi forte dicatur reprobare idem quod iudicare indignum*; quod ita dici aliquo modo posse significat; cum tamen dixisset reprobationem ex ratione sui nominis magis pertinere ad voluntatem.

4. Ad præsentem verò quæstionem in terminis propius veniens Herize à num. 10. ac suo illi principio insistens ex parte, at sibi etiam ex parte aduersus docet. Primo: reprobationem omnem ab auxilio efficaci supponere peccati indignitatem absolutam, siue dignitatem absolutam carendi auxilio efficaci ex parte reprobi, quia alias non est ex parte obiecti motiuum, & ratio ob quam à gratia excluditur efficaci, & quam reprobatio omnis proprietate sermonis essentialiter supponit, ac concernit, vnde infert actum voluntatis permissiuæ peccati, siue denegandi primum auxilium efficax anterius ad primum peccatum reprobi non esse proprie reprobationem à gratia efficaci; aut voluntatem permissiuam, seu denegandi auxilia efficacia vlteriora post primum peccatum à reprobo admissum, esse proprie reprobationem à gratia efficaci de qua disputamus. In parte hac postrema sibi, ac doctrinæ suæ de reprobatione à gloria nuper à nobis impugnatæ aduersatur. Etenim ad actum voluntatis excludendi reprobum à gratia efficaci ob admissum peccatum, & dignitatem carendi vlteriori auxilio efficaci ad salutem præcedit iudicium diuinum de dignitate reprobi ob peccatum anterius admissum carendi efficaci auxilio vlteriori ad salutem, æque omnino, atque ad voluntatem excludendi absolute, & executiuè à gloria, & damnandi reprobum præcedit iudicium dignitatis finalis excludendi illum à gloria, & damnandi. Ergo vtraque reprobatio stat in iudicio illo antecedente actum voluntatis, si (vt hic auctor vult) proprietate sermonis iudicium illud de debita pœna ob peccati indignitatem solum possit esse reprobatio. Certè in eo principio, quod ad reprobationem, tum à gratia, tum etiam à gloria quæ actu voluntatis alterutram denegandi iuxta Theologos constat, vel completur) propriè accepta indignitatē antecedi peccati ex parte reprobi illiusq; scientiam absolutam prærequirit, ac proinde voluntatem exclusiuam à prima gratia efficaci ante omne peccatum, nec esse, nec dici proprietate sermonis reprobationem, conuenit Heze cum nostro etiam Molina prima p. d. 23. ar. 3. §. *an vero permissio peccati.*

5. Molinæ fundamentum à reliquis acceptum pro eo leuissimum est principio. Nempe: reprobatio proprietate sermonis approbationi opponitur: approbatio autem, siue intellectus, siue voluntatis, quæcumque supponit dignitatem approbati: ergo & reprobatio omnis propria supponit indignitatem reprobati: id quod ex Pauli locis ad Hebr. Sexto, & ad Corinth. 9. confirmat. Sed licet verū id, & robur habeat, cum ex iure, vel quasi iure, approbādi aut reprobādi ad aliquid approbatio aut reprobatio eius ad illud aliquid est: ac proinde cum præmiū quoduis, aut supplicium creaturæ rationali est amandum vel conferendum; at vero, non qua præmium, aut supplicium, sed ex mea libertate, & arbitio amandum bonum aliquod alicui, vel eius negatio est, approbatio eius ad bonum, vel reprobatio eius ab illo nullam eius dignitatem, aut indignitatem supponit. Sin corrige Paulum ad rem, quam versamus scribentem de Iacobo & Esau. *Antequam quidquam boni egissent, aut mali, dictum est* (à Deo Rebecæ) *Iacob dilexi; Esau autem odio habui.* Et quotidie homines, qui alicui de bonis suis, nulla dignitate recepturi: aut indignitate non recepturi attenta, sed pro suo libito, & bene placito volunt dare, vel non dare, voluntate non dandi illum à suis donis reliciunt, ac reprobant; dandi vero voluntate ad sua approbant dona. Ac demum, cum de reprobatione prædestinationi contraria agamus, atque prædestinatio non supponat per Catholicos Doctores dignitatem, sui meritum, titulumue vllum; nec reprobatio demeritum ex parte reprobi præsupponit. Si ergo prædestinationem, seu præparatiuam gratiæ efficacis voluntatem Dei respectu prædestinati; approbationem prædestinati ad gratiam efficacem, tametsi nulla ex parte eius dignitas, meritum perexiguumue præcedat esse admittas, voluntatem Dei de gratia efficaci deneganda reprobo ante omnem eius indignitatem, reprobationem propriam esse cogeris fateri. Si verò illam approbationem propriam esse neges satis, in quæstione de re, habebitur, si voluntas denegandi reprobo absque præsupposita eius indignitate auxilia efficacia reprobatio eo modo esse admittatur, quo voluntas de oppositio, scilicet dandi efficacia auxilia prædestinato absque vllo eius merito approbatio esse asseratur.

6. Aliunde vero Arrubal disputatione 88. & 89. voluntatem denegandi auxilium efficax, siue denegationis primi efficacis auxilij reprobo ante omnem ipsius peccatum, & indignitatem à ratione reprobationis prædestinationi aduersantis, ac contrariè opposita exclusio, solumque talem esse admisit eam, quæ ob indignitatem anteacti peccati admissi concipitur, habeturque à Deo in eius peccati pœnam, vt enim opposito modo prædestinationi reprobatio se habeat, oportet, vt non solum effectu, & obiecto, sed fine, ob quem hoc Deus vult reprobo, sese reprobatio prædestinationi opponat: aut nequit opponi ex fine prædestinationi seu voluntati conferendi auxilium efficax prædestinato, ex fine, & intentione gloriæ voluntas denegandi auxilium efficax reprobo, nisi ex intentione damnationis, & excludendi illum à gloria à Deo habeatur: ergo nec opponi voluntas hæc omnino, & contrarie prædestinationi potest, nisi præsupposito reprobi peccato & dignitate carendi auxilio efficaci. Probat consequentiam: quia damnatio, interitusque, & exclusio reprobi à gloria nequit à Deo amari, inefficaciter adhuc, nisi ob eius peccatum admissum, ac præsuppositum; ergo neque eo fine, & intentione negatio auxilij efficacis reprobo ante omne eius mortale eligi à Deo potest, & apponi principium hoc, ex quo Dei voluntatem denegationis primæ auxilij efficacis reprobo ante omne eius mortale à reprobatione exclusit Arrubal, posuit primus Molina citatus, cui annuit postea Soarius lib. 5. capit. 7. num. 6. sed vterque ideo voluntatem denegationis auxilij efficacis non solum primi & anterioris ad peccatum reprobi, sed omnium primo, &

reliquis peccatis reprobi posteriorum reprobatione omnino, & regione prædestinationi opposita maiori prudentia, meliorique Theologia, & consequentia exclusit: quia, vt ostendam q. 3. Deus nulli reprobo, quantumuis iterato (ne dum primum) peccanti) ex intentione executionis à gloria, & damnationis eius auxilij efficacis priuationem pro vitæ huius & viæ statu decreuit; tametsi in ante acti peccati, & innumerorum anteriorum pœnam ipsi à Deo decernatur.

7. Soarius in postremo hoc firmus ex communi sibi principio cum Molina postea ab Arrubale, vt vidimus, admisso duplicem reprobationem distinxit, positiuam scilicet, & negatiuam, & primam positiuam, vt reprobatio propria, atque è regione omnino prædestinationi aduersa, & contraria sit, vt ex opposito fine prædestinationi, & intentione scilicet exclusionis à gloria, & damnationis reprobi à Deo habeatur opus prorsus esse quæ respectu, iterato etiam peccantis, reprobi viatores haberi à Deo nequit, vt ex ipso retulimus, suppositumque ex dicendis q. 3. negatiuam vero vocat voluntatem denegandi efficacia auxilia reprobo, siue permittendi eius peccatum, quæ oritur ex defectu efficacis intentionis gloriæ reprobi. Distinctionem eandem eiusque membra alij, & alij aliter & aliter explicant. Fazolus comment. articuli 3. num. 6. & Arriaga d. 39. cit. sect. 1. num. 7. §. *quarto, & vltimo* voluntatem permittendi primum peccatum, seu denegandi auxilium efficax reprobo, reprobationem negatiuam vocant; voluntatem vero denegans ipsi auxilium efficax punitiue, siue in pœnam peccati iam ab ipso admitti appellant positiuam, atque hac distinctione huius explicatione, & intelligentia Doctorum plurium super causa reprobationis ex parte reprobi discordes sententias ad concordiam redigi posse arbitrantur. Certè ago, dummodo voluntas negandi auxilium efficax positiua sic, vndecumque, siue ex hoc, siue ex illo fine, siue ex huius vel illius finis, & efficacis, vel inefficacis intentionis defectu à Deo habeatur, nescio quo iure reprobatio negatiua ab efficaci auxilio dici debeat, aut possit: quove disputationis fructu superfluis neque eis ad solidam doctrinam tradendam, falsasque refutandas, sed mere arbitriis distinctionibus vtamur; nisi, vt eis disputationes confundamus seria atque inanibus vocum subterfugiis, eis qui ad rem quæstionis & decisionis veritatem venire nolunt. Faciamus locum ampliorem.

8. Quod ad rem autem harum doctrinarum attinet Soarius efficacem gloriæ intentionem ad oppositam voluntatem conferendi auxilia efficacia prædestinato male requirit, vt prædestinatio, seu eius approbatio ad illud sit: cum ipse eam voluntatem conferendi auxilium efficax prædestinato, ac subinde prædestinationem ad gloriam per illud consequendam ex inefficaci Dei intentione, gloriæ esse posse fateatur: imo ex efficace gloriæ intentione esse non posse ostendimus supra. Secundo ad rem hanc in eius doctrina inutiliter adducitur: siquidem, cum voluntas denegandi auxilium efficax ideo per ipsum positiua reprobatio propria non sit, è regione, & contratiè oppositæ prædestinationi, quia non habetur ex intentione damnationis prædestinati, sicuti habetur à Deo voluntas conferendi prædestinato auxilium efficax, siue eius prædestinatio ex intentione gloriæ ipsius eum defectum intentionis voluntas denegandi auxilium efficax reprobo perueniret, tametsi intentio salutis prædestinati, ex qua prædestinatio oriretur inefficax solùm foret quare inutiliter ad suum intentum eius efficacia adducitur à Soario, & memoratur, sed & principium, in quo ex secundo Molinæ fundamento Soarius, & Arrubal conueniunt positiuam voluntatem denegandi reprobo auxilium efficax à positiua reprobatione propria à gratia efficaci, & tandem à gloria, atque è regione aduersante prædestinationi (quæ prædestinati ad gratiam efficacem, ac subinde ad gloriam approbatio est, excludant, videtur inanis, quia positiua reprobatis à gratia efficaci, ac deinceps à gloria, respicit gloriam, vt terminum à quo demum reprobatur, & separatur reprobus, non autem priuationem inde gloriæ vt terminum ad quem debet respicere sed ex quouis fine priuationis gratiæ efficacis voluntas positiua sit, positiua reprobatio, & sequela proxime à gratia & remotè à gloria, alias per illa obtinenda, proculdubio erit: quod secus euenit in prædestinatione, quæ, cum essentia sua sit voluntas ordinans prædestinatum ad gloriam, vt finem per efficacia auxilia tanquam media, quæ præparat ad illum obtinendum, eligit, & disponit, nequit non finem gloriæ, respicere, atq; ex eius intentione concipi, & haberi; alioqui nec electio nec præparatio mediorum formalis ad gloriæ finem esse potest. Secùdo reprobatio propriè dicta positiua voluntate de obiecto opposito ne dum de opposito fine, prædestinationis, non egit; imo in positiua voluntate de obiecto opposito, scilicet priuatione gratiæ non quidem realiter formaliter: sed radicaliter solum potest consistere; quatenus scilicet ratione incompossibilitatis cum voluntate electiua, ac præparatiua medij efficacis ad gloriam, seu prædestinatione illius prædestinationis negationem respectu illius in Deo ponit, qua realiter formaliter prædestinatio excluditur, voluntasque omnis præparandi reprobo illi auxilium efficax, ex quocumque fine (imo absque omni fine, habita quia negatio sola positiuæ voluntatis est) proxime formaliter à gratia efficaci immediate, & mediate à gloria reiicitur formaliter reprobus, atque reprobatus: quidem formalis defectus & priuatio prædestinationis sine qua auxilium efficax esse non potest ex defectu autem principij necessarij etiam inadæquati (ne dum adæquati, quale respectu auxilij efficacis prædestinatio est) negatio effectus necessario, & proximè afferturinane ergo ad rem hanc principium illud horum Doctorum nec inde ab ea inducta & petita reprobationis positiuæ, & negatiuæ distinctio plenior. Plena vero, & solida ea distinctio est, & reprobatio positiua ea dicatur, quæ sit voluntas positiua excludendi reprobum à gratia efficaci; negatiua vero, quæ sit prædestinatiuæ voluntatis donandi reprobo efficax auxilium; vel auxilia efficacia ad salutem de facto, & cum effectu consequendam, negatio; nulla finis, aut motiui, respectus ne ad ista habita ratione.

CERTAMEN III.

Essentia probationis à gratia efficaci, quo ad rem ipsam, reiectis aliorum placitis stabilitur.

1 PRima conclusio, essentia probationis à gratia efficace scientiam, & actum aliquem voluntatis Dei necessario includit. Est communis conclusio, tametsi in actibus scientia, & excitatio voluntatis diuinæ designandis nonnulli ab aliis, & à veritate, imo & à sua etiam communi hac conclusione discordent. Supponitur à Doctore Thom. 1. p. q. 23. a. 3. dicente. *Sicut prædestinatio est pars prouidentiæ respectu eorum, qui diuinitus ordinantur in æternam salutem; ita reprobatio est pars prouidentiæ respectu illorum, qui ab hoc fine decidunt.* Est prouidentia omnis scientiam Dei aliquam, & aliquem actum siue exercitium voluntatis diuinæ includit essentialiter, vt contra de prouidentia. d. 2. monstrabimus: ergo vtrumque etiam reprobatio essentialiter includit. Probatur: è probationibus conclusionũ de actibus diuinis, quos includit essentialiter reprobatio. Pro quarum claritate memorandi sunt actus simplicis intelligentiæ de conditionata gratiæ ad bonum consensum, & inhibita etiam ratione intrinsecæ indifferentiæ, ipsius possibilitate, & contingibilitate pro arbitrio voluntatis creatæ cum consensus negatione, & dissensu. Item scientiæ conditionatæ, seu mediæ, tam de consensus futuritione sub quibusdam auxiliis, quam negationis, consensus, seu dissensus etiam futuritione sub aliis, atque scientiæ visionis denegatione consensus, & peccato, auxilio solo sufficienti dato absolutè: ac demum iudicij de dignitate circumstantiæ auxiliis efficacibus vltrioribus, quibus à peccato resipisceret, atque in Dei gratia formaliter sanctificante iustitia, & sanctitate perseuerans visum claudet-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ret, gloriamque asequeretur, cum etiam actus voluntatis diuinæ, qui in reprobatione hac adæquate sumpta intercedunt, recensendi sunt, cum, vt quinam ipsi essentiales sint, tum quænam scientia eorum directiua, & anterior iuxta primam conclusionem eius essentiam cum illis constituat clarius dignoscatur.

2. Missa quæ in primis intentione finis (quicunque ille sit) ex qua reprobatio à gratia efficaci à Deo habeatur: quia ea ex præsuppositis ad reprobationem (vtpotè ipsius causa intentionalis) per omnes est. Primus voluntatis actus est voluntas efficax dandi reprobo auxilium sufficiens ad salutem, cum quo ad positiuum sufficientiæ, tum, quo ad negatiuum efficaciter; tametsi inefficacia eius, non ametur, sed solum prænoscatur. Secundus actus est positiua voluntas denegandi auxilia reliqua efficacia, vel saltem negatio voluntatis dandi auxilium vllum aliud ex efficacibus ex libertate contradictionis exercitæ, & in actu à Deo voluntatem dandi auxilium aliquod efficax omittenti. Altervtrum autem exercitium voluntatis diuinæ, vel positiuum, vel omissiuum ad reprobationem requiri patet: quia, si vel vnius efficacis auxilij conferendi reprobo, voluntas in Deo esset, simul etiam cum voluntate conferendi sufficiens, quod de facto ipsi confertur, nec reprobus ille, nec illius reprobatio foret: ergo reprobatio dicit, vel positiuam voluntatem Dei denegatione omnium auxiliorum efficacium, coniungendorum de facto medio consensu, & obseruatione præcepti cum reprobi gloria, vel saltem omissionem exercitam voluntatis conferendi auxilia efficacia reprobo. Hæc vero voluntas denegandi efficacia auxilia, vel omissio voluntatis illa auxilia conferendi reprobo. Haberi à Deo potest, vel ante omne reprobi peccatum in se, vel in alio, nempe primo parente Adamo, vel post peccati alicuius admissionem, ac præuisionem absolutam. Hi sane actus è diuinæ voluntatis exercitio in reprobatione, de qua agimus à gratia, scilicet efficace omnium sententia absque dubitatione interueniunt, nihilque aliud.

2. Etenim voluntas efficax denegandi gloriam expressa & formalis post obitum reprobi in mortali ad reprobationem hanc à gratia efficaci non spectat: sed adæquatè constitutam subsequitur, & illius constitutio essentialis examine opus non habet: quia in voluntate damnandi reprobum, eumque puniendi in peccatorum pænam cum pœna essentiali (quam damni vocant) tum pœnam sensus regulata per scientiam simplicis intelligentiæ de earum pœnarum possibilitate præsuppositam explorato consistit: quare, ne inadæquatè quidem, scientia vlla constituitur expressa & formalis à gloria reprobatio; tametsi, cum præfatam scientiam simplicis intelligentiæ tum visionis obitus reprobi in peccato mortali, tum demum iudicium de dignitate absoluta damnationis, & pœnarum infligendarum essentialiter voluntas illa reprobans à gloria reprobum essentialiter præsupponat. De enumeratis ergo illis tribus actibus, quæ in reprobatione à gratia efficaci interueniunt definiendum hic est: quænam ex illis reprobationis eius essentiam ingrediantur, & inadæquatè constituant? quandoquidem iuxta primam conclusionem non solum voluntatis diuinæ, sed intellectus diuini actibus etiam (cum essentialiter prouidentia sit) ipsius essentia constitui debet, & prius quidem de actibus voluntatis, etsi scientia qua regulantur, posterioribus statuendum rectæ doctrinæ methodo erit: eis quippe statutis facilius, clariusque de scientia seu intellectus diuini actibus statuetur, quinam eiusmodi reprobationis essentiam inadæquatè etiam constituant: quandoquidem ij ad essentialem eius constitutionem aduocandi solummodo sunt, quos vt sui directiuos actus voluntatis iuxta suam naturam, & essentiam necessario, & essentialiter supponant, iuxta dicta contr. 6. disp. 1. de essentiali constitutione prouidentiæ diuinæ ex actibus intellectus, & voluntatis.

4. Secunda conclusio voluntas conferendi auxilium reprobo sufficiens essentiam reprobationis nullatenus ingreditur. Conclusio hæc crassius rem Theologicam tractantibus, & tumultuario discurrentibus displicebit: mihi vero maxime placet. Probatur primo: quia implicat voluntatem reprobatiuam alicuius à gratia efficaci ad salutem oriri à seria voluntate, desiderio, & intentione salutis eius, etsi non absolutè efficaci; tametsi, quia hæc inefficax absolutè est, cum voluntate reprobatiua illius à gratia efficace non repugnet: atqui voluntas conferendi reprobo auxilium sufficiens oritur ex vero desiderio voluntate, ac intentione seria salutis reprobi, vt ostendimus controu. 4. de volunt. & 6. de prouidentia, estque cunctis Patribus, & Theologis certum: ergo implicat voluntatem conferendi auxilium sufficiens reprobo esse voluntatem reprobatiuam ipsius à gratia efficaci. Discursus est legitimus. Maior perspicua: quia implicat oriri ex vera, seriaque intentione alicuius finis voluntatem alicuius impedientis, & præsertim de facto, certóque impedituri finis serio intenti consequutionem: cum eiusmodi intentio non nisi ad voluntatem medij, & conducentium ad finem, non vero assecutioni finis aduersantium, motiua sit, nedum ad voluntatem alicuius assecutioni finis intenti aduersi & impedientis: qua vero inefficax per scientiam mediam est præuisum, retractiuum est Deo ab eius denegatione ex intentione salutis reprobi, & purè comitanter se habet ad ipsius donationem, quin eiusmodi voluntate ametur, licèt è salutis intentione ea retractatio per scientiam mediam de eius inefficacia sollicitata vincatur, atque auxilium donetur: vt supra docuimus explicuimusque fœminæ conscię de occursu, & affectu libidinoso amasij, si concionis, vel sacri audiendi gratia templum, qua scientia ab aditu ad Ecclesiam retrahitur, & tamen pij finis sui gratia retractationem superans illam Templum adit, quin voluntate illa adeundi templum alterius libidinosum affectum moraliter, & interpretatiuè adhuc velit: quare quidquid positiuæ voluntatis in donatione auxilij sufficientis est, totum ex salutis reprobi intentione in Deo est, obstacula per scientiam mediam repræsentata, & Deum à voluntate retrahentia superante, ac perfringente: id quod verum etiam est, tametsi voluntas priuandi reprobum auxilio omni efficaci, sint in pœnam peccati, siue ex alio quovis fine Deo adsit: tunc enim auxilij inefficacia eiusque scientia media remouens prohibens solummodo est, ne auxilium sufficiens illud à Deo ex intentione salutis reprobi decernatur, doneturve: vti non decerneretur, nec donaretur ea adstante voluntate, si efficax esset ac præsciretur. Nullatenus ergo, tunc etiam, inefficacia auxilij sufficientis erit voluntatis illud conferendi obiectum volitum & amatum, adhuc interpretatiuè.

5. Teria conclusio voluntas denegandi auxilium efficax coniungenda cum obitu reprobi in mortali peccato, & finali iniustitia (siue sit negandi primum auxilium efficax ad vitandum primum peccatum ex solo arbitrio, & Dominio Deo habita, siue vlteriora auxilia efficacia, ad vlteriora peccata vitanda, atque in primi peccati, & vlteriorem etiam pœnam à Deo concepta) essentiam reprobationis ingreditur. Conclusionem hanc ex parte in dubium vocarunt pauculi Recentiores malè excogitatis & fundatis conclusionibus, partim aduersis siquidem Arrubal, vt vidimus voluntatem denegandi auxilium efficax reprobo ante omne, ac subinde primum etiam, peccatum à reprobatione excludit: vti & Herize, d. 32. cap. 2. n. 10. qui n 9. reprobationem, saltem, quæ post reprobi peccatum est in iudicio dignitatis reprobi, vt auxiliis efficacibus priuetur omnino collocauit: quo voluntatem denegandi illa reprobo à reprobatione excluſit. Est autem omnium antiquorum Theologorum reliquorum & conclusio, atque ex dictis de prædestinatione certissima, & expressa cit. art. 3. vbi per omnia reprobationem à gratia efficaci (de qua in præsenti agimus) circa suum oppositum eodem modo, atque prædestinationem circa suum obiectum se habere docet, ac proinde includere voluntatem denegandi reprobo auxilium efficax ad vitandum peccatum, seu voluntatem permittendi peccatum, sicut prædestinatio includit voluntatem conferendi auxilium efficax prædestinato. Verba eius sunt. *Sicut enim prædestinatio includit voluntatem conferendi gratiam, & gloriam; ita reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, & inferendi damnationis pœnam pro culpa*: quibus, etsi pro reprobatione à gloria similem etiam conclusionem statuat, nostram tamen hanc de reprobatione à gratia efficaci addit expresse, Herize citatis numeris in subtilitates quasdam incidens à communi, & vera hac conclusio-

ne, atque à seipso defecit qui eam num.8. tradiderat, seipsum ad ea, quæ dixerat de prædestinatione d.12. c.7. referens, quantum vero aberret reprobationem, cum à gratia efficaci ob mortale antecedens, tum à gloria ob finalem reprobi iniustitiam in iudicio de dignitate pœnæ essentialiter adæquatè constituens ex dictis certamine 2. constat, clariusque constabit ex dicendis: vbi iudicium hoc ab essentia reprobationis cum à gratia efficaci, tum à gloria conclusione contra ipsum statuta prorsus rejiciemus. Nunc autem contra eundem, & Arrubalem de voluntate permittendi primum peccatum, siue denegandi auxilium efficax gratiæ reprobo ad primum eius peccatum vitandum ac proinde ante ipsum admissum, à Deóque absolutè præuisum coniungenda de facto, certóque cum iniusto reprobi decessu, & æterna damnatione ad reprobationem à gratia efficaci essentialiter spectare æque, atque reprobationem à simili gratia post peccatum admissum & præuisum, probatur eodem S. Thom. testimonio qui vniuersale de omni permissione peccati, & voluntate denegandi auxilium gratia efficax absq; vlla distinctione auxilij anterioris aut posterioris peccato, atq; in eius pœnam habito omnino est. Secundo quia voluntas reprobatiua, seu reprobationis prædestinationis voluntati aduersa, eo loco, & gradu reprobationem à gratia spectat, atque voluntas prædestinatiua ad prædestinationem: atqui voluntas prædestinatiua ad gratiam efficacem, etiam primam, coniungendamque de facto, & certo cum iusta morte prædestinati, atque præmio gloriæ ipsius essentialiter spectat ad prædestinationem: Ergo voluntas permittendi primum reprobo peccatum, seu denegandi auxilium efficax, quo, si daretur, primum peccatum illud vitaretur, coniungenda de facto, certóq; cum eius morte iniusta & damnatione spectat essentialiter ad reprobationem, quæ huic argumento præfati authores respondent ex proprietate vocis huius *reprobatio* à gratia, ex qua suam aduersam conclusionem statuere contendunt, discimus supra certam. 2. atque in quæstione reprobationis, non de nomine, sed de re ipsa reprobationis, de qua solum disputare Theologos decet, locum non habere monstrauimus: quod si in Deo pura omissio admittatur, (vt admitti posse censuimus) omissione etiam prædestinationis & præparationis auxilij efficacis pro reprobo, eius reprobatio ex parte exercitij liberæ diuinæ voluntatis ad eius reprobationem requisiti, satis constitueretur reprobatio: immò, & eum voluntas denegandi auxilium efficax adest, non se ipsa realiter formaliter reprobationem à gratia efficace constituit, sed solum realiter materialiter ac præsuppositiuè, in ea sententia de libertate contradictionis ad puram omissionem voluntatis diuinæ iuxta dicta certamine 2. num.9. voco autem voluntatem denegandi auxilium efficax cum multis loquens; quia an illa, an omissione pura voluntatis illud donandi se Deus in reprobatione de facto gerat incertum est.

6. Quarta conclusio: voluntas excludendi reprobum à gloria nullatenus essentiam reprobationis ingreditur. Est æque communis Theologis conductio de qua, ne Dominicani Thomistæ Recentiores qui voluntatem positiuam efficacem excludendi reprobos à gloria & regno ante omne ipsorum demeritum asserunt, dubitarunt. Ratio est: quia vel ea voluntas antecedens in Deo admittitur, vel non admittitur nisi post demerita reprobi, & peccata, qui vitam claudit in mortali, quæ de fide est, & executiua de facto damnationis reprobi: si hæc sola admittatur, atque illa Deo negatur, est voluntas planè posterior prouidentia excludente reprobum à gratia efficaci, quæ est dubio procul, anterior absoluta admissione & præuisione peccati, ob quod excluditur, à regno & reprobatur à gloria: si primam aliam voluntatem vltra hanc executiuam admittas, & peccato reprobi anteriorem. Contra primò: quia ciusmodi voluntas in Deo, non est quare reprobationem à gratia, quæ in Deo infallibiliter & certo est, in voluntate, quæ in Deo non est, vt quæst.3. contra præfatos Thomistas ostendemus ponis, vel ex illa saltem essentialiter constituis. Secundò ea etiam voluntate excludendi reprobum à gloria ante omne eius peccatum, & demeritum in Deo admissa erit, sane eius finis intentio, ex qua ad mediorum electionem, nempe negationis auxilij efficacis, præceditur: at omnis prouidentia in electione hac posteriori, & præparatione mediorum ad finem præintentum constitit, atque eius intentionem solummodo supponit, vt diximus contra 6. de prouid. vniuersim, & hac contr.7. speciatim de reprobatione: ergo voluntas illa excludendi reprobum à gloria, & regno non ingreditur essentiam reprobationis. Confirmatur ex verbis S. Thom. dicto numero 5. fine quibus reprobationem in voluntatem permittendi peccatum, seu denegandi gratiam, & anteriùs ad voluntatem inferendi damnationem, seu excludendi reprobum à gloria, sicuti prædestinationem in voluntate conferendi gratiam, & anterius ad voluntatem conferendi gloriam, executiuè scilicèt, constituit: quare vel voluntatem illam excludendi reprobum à gloria ante eius demerita non agnouit (vt verè non agnouit,) vel si eam agnouit, expresse à reprobationis essentia reiecit.

CERTAMEN IV.

De actibus Scientiæ reprobationis constitutiuis.

1. QVinta conclusio. Iudicium de dignitate reprobi peccatoris carendi auxilio omni efficaci ad salutem ob admissum mortale nullatenus ingreditur eius reprobationem, adhuc ea parte, qua personalis reprobatio à gratia efficace est. Aduersos omnino Herize nostro. Probatur: quia iudicio eo habito, restat adhuc, ne ex iustitia punitiua, & vindicatiua auxilijs efficacibus in admissi peccati pœnam priuetur, notitia individualis efficaciæ, & inefficaciæ auxiliorum omnium, & singulorum in particulari: efficacium quidem, vt reprobo in pœnam denegentur, inefficacium vero, vt ab eorum donatione Deus non retrahatur ne pœna illa infligenda fustretur; hæc vero scientia media efficaciæ, & inefficaciæ auxiliorum sola directiua est, & ex qua tota futuritionis effectus certitudo formaliter adæquatæ (non obstante medij indifferentia intrinseca, & libertate voluntatis reprobi) desumitur in reprobatione, vt dictum ex scientia media de auxilij efficacia seu euentus conditionata futuritione sub illo, in prædestinatione dicebamus: atqui eo solum titulo tribuendi, constituendique certitudinem reprobationis, sicut & prædestinationis, scientia directrix actum voluntatis, vel conferendi auxilium efficax prædestinatione, vel illud denegandi reprobatione ad essentialem constitutionem, vel prædestinationis cum actu voluntatis altervtro scientia Dei aduocare potest: ergo iudicium illud de dignitate reprobi ob peccatum admissum carendi gratia efficaci, quo nulla reprobationi certitudo tribuitur, non potest essentialiter reprobationem constituere. Probatur secundò & confirmatur ratio præcedens, iudicium enim illud de dignitate pœnæ per reprobationem reprobo inferendæ, solum inseruit, vt in pœnam, atque ex fine puniendi illum, & honestate iustitiæ vindicatiuæ reprobo auxilium efficax denegetur ciusque negatio à Deo per reprobationem præparetur, & infligatur: ergo solum inseruit intentione finis, ex qua reprobatio à gratia efficaci peruenit, ciusque negatio à Deo præparatur & infligitur reprobo per prouidentiam reprobatinam, seu reprobationem: atqui nulla intentio, ex qua mediorum prouidentia allqua à Deo concipitur, & habetur, ingreditur essentialiter mediorum prouidentiam illam, quia ea intentio est prior natura, quam prouidentia illa mediorum quæ ex illa à Deo habetur: ergo multo minus iudicium illud de dignitate reprobi, quod intentioni illi anteriùs est, essentiam reprobatiuæ voluntatis, siue reprobationis à gratia & auxilio efficaci ingreditur.

2. Sexta conclusio nec scientia simplicis intelligentiæ, sed sola scientia media formaliter cum actu, siue exercitio libero diuinæ voluntatis assertis, num.6. & 7. essentiam reprobationis à gratia efficaci constituit. Probatur conclusio: quia scientia simplicis intelligentiæ dicta simplici

ptiel ex parte solum ad constituendam essentiam reprobationis spectare posset. Prima, quatenus conduci, necessariâque est ad voluntatem conferendi reprobo auxilium sufficiens ex intentione salutis ipsius, quam voluntatem simplex intelligentia de eius conducentia, ad salutem necessario præcedit: atqui hæc voluntas essentiam reprobationis non ingreditur, vt docuimus num. 4. Ergo nec simplex intelligentia eius directiua & anterior ad reprobationis essentiam spectabit. Secunda pars, (ex qua nonnulli scientiam simplicis intelligentiæ de essentia reprobationis esse arbitrantur) est: quia, cum nihil sub conditione impossibili verè futurum conditionatè esse possit: immò vero, nisi ex possibili causa, & hypothesi possit esse possibile, nedum conditionatè futurum sit, vt scientia media de inefficacia auxilij, seu denegatione condionata euentus sub illo, quatenus auxilium gratiæ in hypothesi, siue vt conditionem attingit, nequeat non attingere positiuam auxilij possibilitatem, ac proinde ea ex parte scientiam simplicis intelligentiæ continere: atqui scientia media eam hypothesis scientiam continens essentialiter, & secundum se totam, & adæquatè constituta essentiam reprobationis constituit, vt postrema parte conclusionis continetur: ergo scientia simplicis intelligentiæ essentiam reprobationis constituit. Respondetur veram possibilitatem, & citius futuritionem condionatam veram, à possibilitate conditionis & causâ pendere, nec posse ab illa præscindere adhuc: non tamen inde inferri scientia media eius futuritionis possibilitatem causæ, & conditionis, adhuc, qua hypothesim attingit formaliter repræsentari: solum ergo infertur attingere necessario, materialiter eius possibilitatem, siue id, quod possibile est, & præsuppositiuè positiuam eius possibilitatem: quia, ni eius possibilitas à Deo prænosceretur, haudquaquam ad veram futuritionem, vel euentus vel negationis eius dignoscendam apponi, & attingi pro hypothesi & conditione posset.

3. Postrema verò & positiua eiusdem conclusionis pars de essentiali constitutione reprobationis à gratia efficaci per scientiam mediam probatur: quia id, quod determinate voluntariè, ac liberè à Deo denegatur, debet necessario præsciri, vt patet, atqui reprobo denegantur auxilia efficacia, quia efficacia, & habitura effectum salutis, si donarentur: ergo debent efficacia & habitura effectum prænosci, vt denegentur, siue id positiua voluntate ea denegandi, siue pura omissione libera voluntatis dandi ea reprobo, contingat. Quod si dicas id solum probare scientiam mediam, de efficacia auxiliorum, quæ Deus reprobo negat voluntatis ea ipsi denegandi, siue omissionis ea ipsi conferendi directiuam quidem esse, non autem, ex parte adhuc, essentiam reprobationis constituere: quia in sola illa voluntate denegandi, vel omissione voluntatis ea reprobo conferendi videtur adæquatè consistere, directum tamen id in simili fuit, cum de essentia prædestinationis agentes scientia media, illam ex parte constitui docuimus: quia de cuiusvis prouidentiæ diuinæ essentia est intrinseca certitudo, quæ scientia remota certitudo intrinseca esse non potest: vnde & prouidentiam de auxilio sufficienti, vt potens ad vtrumvis rationalis creatura constituatur scientia simplicis intelligentiæ de illius auxilij conducentia ad effectum essentialiter constituitur, & scientia media de auxilij efficacia prædestinatio, quare & ea scientia, & voluntate conferendi illa, ex æquo, & directè prædestinationis essentia constituitur. Augustino, & Theologis proinde in eius definitione vtrumque in recto collocantibus, dum eam ita confone, & constanter definiunt. *Præscientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur.* Cum autem contrario, & aduersorsus modo se reprobatio habeat, reprobationem esse *præscientiam & præparationem negationis beneficiorum Dei, quibus certissimè liberarentur, si eis conferrentur, & qua certissimè pereunt, quicunque pereunt.* Dicendum consequenter erit. Hoc ipsum de scientia media inefficaciæ auxilij sufficientis, quod reprobo confertur, ex salutis eius intentione intelligendum, eadem ratione est: etsi enim quatenus ex ea intentione datur, voluntatem illud reprobo conferendi, nec dirigat, nec constituat, vt supra dicebamus, sed ex sola scientia simplicis intelligentiæ de eius conducentia ad reprobi salutem: ac vero posita in Deo, vel concomitanter, vel antecedenter (mixta statim dicenda ad proximè subiiciendam obiectionem) voluntate efficace excludendi illum (ex fine quo velis) à gratia efficaci, ex intentione salutis adhuc, conferri absolutè non potest, ni inefficax per scientiam mediam à Deo prænoscetur.

4. Obuiis auxilia efficacia denegantur à Deo decernunturque reprobo (pono obiectionem in voluntate positiua negandi auxilia efficacia: vbi apparentior est, & viuidior difficultas) quia efficacia, & decernuntur ipsi, quia inefficacia à Deo præuisa: ergo amantur à Deo voluntate illa tum negatio efficaciæ eorum, quæ reprobo denegat: tum inefficacia sufficientium, quæ reprobo concedit, cum autem negatio efficaciæ denegatorum reprobo, stet in negatione saltem conditionatæ futuritionis obseruantiæ præcepti, qua, & damnationem certo cuaderet, & salutem consequeretur, atque inefficacia sufficientis reprobo concessi stet in futuritione etiam conditionata transgressionis præcepti, siue in peccato ob quod absolutè, & de facto à salute excidet, & damnabitur reprobus, fiet planè Deum velle negationem obseruantiæ futuram conditionatè sub auxilis, quæ vult reprobo non adesse, & trangressionem ita etiam futuram sub auxilio, quod reprobo concedit. Respondetur negando primam consequentiam, vnde secunda inferebatur, etenim inefficacia, aut efficacia auxilia, quæ in effectus futuritione vel non futuritione, seu negatione futuritionis conditionatæ sub auxilio illo, si donaretur, consistit; amari à Deo affectu desiderij non potest: ex eius præscientia, quæ illam supponit, cum desiderium ad illud, quod ad ipsum supponitur, & positum prænoscitur, ferri nequeat, sed vt illud ad vlteriorem statum prouehatur; & perueniat, absolutæ nimium existentiæ, sed neque potest amari pro statu futuritionis conditionatæ affectu complacentiæ, vt sæpe diximus, sicuti neque pro statu præcisiuæ possibilitatis: complacentia enim solum esse potest de absoluta existentia boni, quod est, non autem quod esse solummodo potest, taleve esset conditionatè, si aliqua conditio poneretur, nisi per erroneam cognitionem (quæ sæpè in nobis contingit, Deo autem repugnat) esse absolutè repræsententur: veritas autem obiectiua scientiæ, etiam, cum absolutè physicè obiectum non est, intentionaliter obiectiuè pro suo statu, & tempore, quo enuntiatur, adest: quare circa conditionatum obiectum potest esse scientia Dei, etsi erga illum Dei amor pro eo statu esse non possit. Secundo negatur aliunde consequentia: quia malum morale præsciri quidem à Deo perfectio est; amati vero, adhuc pro materiali, siue, vt materiale peccati est, atque à reprobo amatur positiua imperfectio inefficacia vero auxilij stat in futuritione conditionata transgressionis, & peccati sub eo auxilio, si detur vt ait: erit ergo consequentia tua, Deus scit, quod scire potest, & debet: ergo, & amare, quod neque debet, neque potest. Negationem autem efficacium auxiliorum, ratione efficaciæ, futurive sub illis operis boni creati, cum finitæ solum bonitatis sit, non solum velle pro quocunque statu non cogitur Deus, sed velle, vt non sint, siue eorum negationem præcisè positiuè; & efficaciter ex multiplici fine honesto potest; dummodo eorum non esse malum moraliter, vt diximus, non sit.

5. Sed quid inquies denotat illud *quia*, dum velle negationem efficacis auxilij reprobo, *quia præuidit efficax*; & velle illi auxilium sufficiens tantum, & inefficax, *quia præuidet inefficax*, ni vnius efficaciæ obseruatione præcepti constitutæ negationem, nec alterius inefficaciani constitutam præcepti transgressione conditionata velit, sed solam auxilij efficacis entitatiuè gratiâ & secundum se sumpti negationem reprobo, & auxilij inefficacis secundum suum intrinsecum collationem. Interrogatio hæc plures Recentiores deterret, cum nihil inueniant quid efficaciæ aut inefficaciæ præscientia in voluntatem conferendi vnum, & negandi aliud reprobo agat, ni alteram oderit, alteram vero amore prosequatur: similique difficultati Herize circa donationē auxilij efficacis prædestinato, quia efficax præuisum, aliique ingeniosi vexati sunt, vt vidimus supra, Herize autem nemo in præsenti difficultate potest, qui voluntatis eliciendæ impedimenta purè talia, & retardantia solum ex parte obiecti, à motiuis

inducentibus

inducentibus, & allectiuis ad ipsam bene distinxerit: etenim horum præscientia, ni ad se voluntatem affectu aliquo afferat, nihil habet, quod circa illam agat: illorum vero præscientia voluntatem ad se non trahit, sed ab obiecti prosequutione diuertit, præscientiáque amotionis ipsorum expedit in actu primo voluntatem, vt in propositum bonum, & obiectum feratur: quare alterutrius præscientia suam improsecutionem, obiectiuè fugam causalitatem exercet, quin eius ad se amorem trahat, vel fugam: quare rectè dicitur, quia præuisum impedimentum est voluntatem prosequi obiectum nolle, & quia præuisa est eius amotio prosequi obiectum. Huius obuia sunt in physicis, & moralibus impedimentis absque vllo influxu physico, vel intentionali obiecto in operationes & effectus, exempla quam plurima quæ idcirco prætermitto: &, quia sola explicatione modi, quo Deus se habet in voluntate denegandi auxilium efficax reprobo, & conferendi sufficiens, & inefficax res tota clarescit.

6. Habet igitur Deus intentionem seriam, vtrumq; desiderium salutis reprobi, ex quo ad prouidendum ei de medio, seu auxilio gratiæ sufficienti, saltemque ad entitatem & positiuum auxilij mouetur. Habet item ex fine honestissimo, vel exercendi suum dominium, & potestatem, libertatemque in collatione, vel denegatione auxiliorum gratiæ suæ, quibus velit. cum absolute, tum efficacis, vel inefficacis, ex fine item iustitiæ suæ in peccatorem reprobum, post quam mortale commisit exercendæ. vel tandem ex fine honesto, ex quo velis, voluntatem denegandi auxilia omnia efficacia, quam diximus, efficacem. Porrò huic voluntati ex intentione alicuius finis honesti ex dictis satisfieret, si auxilia omnia gratiæ, tam sufficientiæ, quam efficacia reprobo denegarentur: sed tamen, cum ad id efficacia sua voluntas illa Deum non determinet, & adigat; sed ad ea solum deneganda, quæ efficacia sint, taliaque esse deprehendantur: atque ex parte alia seria salutis reprobi illius intentio, Deo, vt diximus, simul adsit, nec adsit otiosè, de prouisione auxilij conducentis de se se ad salutem reprobi illius Deum sollicitat: cum vero auxilia gratiæ cuncta entitatiuè, & secundum intrinsecum sui indifferentia sint, aprâque æque de sese, vt cum consensu ad quem mouent, vel cum eius negatione coniungantur de facto, si donentur, ac proinde efficacia, vel inefficacia consensus, vel negationis eius conditionata futuritione extrinsecus sint, fit planè, vt de auxilio entitatiuè sufficienti ad salutem. vt huius desiderij motioni satisfaciat, nequeat Deus reprobo prouidere, quin voluntatem efficacem denegandi illi auxilium, siue auxilia efficacia periculo exponat fustrationis cum ea efficacia pugnátem, ni auxilium donandum vtrum efficax, vel inefficax sit præuideat: quare inefficaciæ auxilij illius præuisio voluntatem in actu primo retardatam decreto negandi reprobo efficax auxilium expedit, vt illud, quod inefficax prænouit possit absolutè conferre, atque inde eius inefficacia, præscita solum, non amata, in causa est, vt auxilium illud secundum se conducens ad salutem reprobo ex salutis eius intentione à Deo donetur, quod si efficax esse prænosceretur, minimè fieret, reliquis efficacibus præcognitis reiectis, ac reprobo denegatis ex eodem decreto & voluntate efficaci denegandi efficacia omnia: quia efficacia ipsorum impedit voluntatem, vt auxilium conducens ad salutem efficaciter à Deo ametur, & conferatur: ne illius voluntatis intrinseca efficacia fustretur, atque inefficax subinde esse contradictione manifesta conuincatur.

7. Oppones tamen esto, non amet Deus inefficaciam auxilij sufficientis: quare nec futuram sub illo conditionatam futuritionis transgressionis præcepti, seu peccati, qua illius inefficacia formaliter constituitur; nec odio habeat efficaciam, seu futuritionem conditionatam obseruationis præcepti auxilij reprobo denegati: quia alterum inefficax præuisum est, alterum vero est efficax præuisum; interpretatiue tamen velle videtur transgressionem, & peccatum absolutum, cui ex certa, & infallibili scientia conditionatè futuri peccati sub illo auxilio, illud nihilominus ipsi donat, & reliqua efficacia, quibus, si darentur, transgressio, & peccatum non fore, æque certo, & infallibiliter prænouit: sed potius obedientiam, & obseruationem, remouet nihilominus, ac denegat: immò vero, cum ex scientia inefficaciæ vnum velit, conferatque reprobo, reliqua ex scientia efficaciæ ipsorum eidem nolit, ac deneget, reprobi saluti videtur insidiari, vellèque ex industria illum perire, quod liuidi genij atque maligne Deoque indignæ, & subdolæ voluntatis prorsus est: quid ergo suam erga reprobos beneficentiam, misericordiam, & largitatem adeò magnificè in scripturis extollit: cum sciens, volensque id demum tribuat solum, quo certo pereant, miserioresque, quam si id totum negaretur (esto propria voluntate) siquidem omni auxilio, scilicet sufficienti negato, ac propria quidem voluntate perirent, cum peccare non possent, quo facere videtur Christi Domini de Iuda proditore sententia, *Melius erat ei, si natus non fuisset homo ille*: quo non vita solum ipsius, sed & auxilia sufficientia. Cum quibus tamen de facto peccare, non fuissent. Respondetur negando in Deo voluntatem interpretatiuam, quæ, nisi ex lapsus alieni intentione, aut in eo, cui ex officio illum vitare incumbit, nec iure suo vtitur ex scientia etiam certa illius, si aliquid agat, locum non habet: vt patet in fœmina, quæ certa moraliter (idemque esset si certa esset physice, vel etiam ex reuelatione) de occursu, & prauo affectu amasij, si domo, vt Templum concionis, & orationis causa, vel animi gratia hortulum adeat, egrediatur; cui domo nihilominus egredienti libidinosi affectus alieni voluntatem interpretatiuam nemo tribuit, secundum de voluntate præsumpta mortis reprobi eiusque salutis infidiis, ex industria, malignaque & subdola voluntate locum non habet, in eo, qui nihil debens alioqui ex libertate, liberalitate, & beneficentia donat; licit non donet totum, quod potest, marime ex intentione seria boni vsus, & salutis, ex qua, vt diximus media donat Deus & sufficientia auxilia secundum positiuum, & intrinsecum conducentia ad salutem, neque ex scientia media inefficaciæ ipsorum præuia dirigente, vt supra etiam ostendimus: sed solum comitanter ratione alterius voluntatis denegandi ex honesto fine amplorem gratiam quæ in donatione efficacis gratiæ est. Deique dominio & potestati, æque ac sufficiens, & creata reliqua bona subest, quin ius in eorum aliquod creaturæ adsit, præsertim in gratiæ dona respectu quorum, ne precariam quidem, & indigentiæ exigentiam habet.

8. Itaque in voluntate denegandi omnia, nec solum efficaciæ gratiæ auxila, suo iure honestissimè vetuit Deus: quin vlla creaturæ rationabilis querela esse possit, vt luti & figuli exemplo Paulus ex Propheta verissime aiebat: ea vero adstante voluntate efficaci denegandi, efficacia auxilia nihil amplius ex intentione seria salutis reprobi præstare illi potest, quam auxilia sufficientia, quibus eam assequi absolute possit si velit, atque citra efficaciam, quam satis esset, vberiora: quid ergo malignæ, subdolæ, atque insidiantis voluntatis erga reprobi salutem in Deo est, qui plus ad eius assequutionem ipsi ex voluntate illa salutis prærogat, quam debet, & quam ad possibilitatem, seu potentiam absolutam assequendi illam satis foret, solumque denegat auxilia gratiæ efficacis, non ex ea salutis intentione seria, veroque desiderio, sed ex voluntate alia ex qua, vt diximus, conferre non potest? inde beneficentiam suam in reprobo merito extollit, & securus iudicio cum eis contendit: siquidem ipse eis prærogat, quod non debet, & amplius quam salutis eorum absolutæ possibilitati sit satis: cum tamen nihil ex eis præstiterint, quæ debebant. De perditionis alicuius procuratione ex industria: esse non potest, nisi ex intentione, vt pereat media, quibus pereat inquirantur, atque donentur, quæ à Deo abest quam longissime, quin præscientia inefficaciæ auxilij sufficientis ex intentione salutis vtitur, vt aliquid reprobo proficuum de se, & absolute bonum ad salutem donet, cum maius aliud efficacis auxilij ex voluntate alia donare non potest. Postremum de maiori commodo reprobi in denegatione auxilii sufficientis tantum ad salutem, cum quo tamen peccat de facto voluntum ad salutem, cum quo non posset, etiam voluntate propria, & fine quo non posset, etiam voluntate propria, peccare, comparatione facta potentiæ cum absolutè admisso peccato (vt facta eis verbis à Christo Domino fuit, verum habet: quia maius malum morali affirmatione

matione, & rationis rectæ, & honestæ iudicio, peccatum est, quam bona sint naturæ, & gratiæ cætera dona. Deus autem, cum auxilium sufficiens, comitante etiam scientia inefficaciæ ipsius, donat, & vult, ne interpretatiuè quidem reprobi peccatum absolutè vult, & donat, nec inefficaciam, siue peccati illius futuritionem conditionatam amat, vt vidimus: facta vero comparatione eius, quod solum in actu primo, & pro priori ad peccatum est, ac reprobo amatur à Deo, atque confertur, melius longè est, quam eius negatio: siquidem auxilio sufficienti, quoad intrinsecum, & positiuum sufficientiæ, quod solum à Deo amatur, conferturque reprobo, absoluta eius potestas, & potentia physica supernaturalis: ad salutem constituitur, quam habere longè, melius reprobo est, quam non habere: arbitrio præsertim suo, quoad vsum subditam prorsus & subiectam: & quæ proinde sine prauo reprobi vsu, & malitia, mala illi, adhuc in actu secundo esse minimè possit, aut nociua: vt Augustinus & Patres frequentes à nobis supra memorati respondebant ad quæstionem: cur Deus bonus hominem ita condiderit, vt melius esse, & peccare possit, ac non potius, vt peccare non possit; ac non esse bonus nequiret.

QVÆSTIO IV.

De causa reprobationis ex parte Dei.

EXaminata statutaque reprobationis natura, & essentia, oportet ipsius causas examinare, & definire: eæ vero & ex parte Dei creaturam rationalem à suo fine reprobantis, & creaturæ ipsius reprobatæ esse, apponique possunt: quare seorsim de causa ex parte vniuscuiusque, ad reprobationem disputandum, & primum de causis ex parte Dei præsente quæstione. In ea vero certum est dominium supremum, eiusq; Deo in sua omnia creata bona, & dona, ad rem præsentem speciatim supernaturalia auxiliantis gratiæ, ex quo pro suo arbitrio, vel omnia, vel efficacia, & habitum effectum, si donentur, absque creaturæ rationalis iniuria conferre denegareve potest, causam reprobationis esse, vt fatentur omnes, nosque proinde sæpè hactenus supposuimus: solum ergo esse quæstio potest; an vlterior actus diuinæ voluntatis, ex quo reprobatio à gratia auxiliante efficace, (eodem enim modo de reprobatione etiam à gratia sufficienti philosophandum erit) illam præcedat? in dubium autem est ad voluntatem denegandi reprobo auxilia efficacia, qua reprobatio, vt diximus, completur, præcedere, vt minimum, finem, dominij, siue in donorum illorum supernaturalium largitione: subtractione exercendi, eiusq; exercitij intentionem; etsi reprobi peccata præcesserint, exercendæ etiam ibi iustitiæ vindicatiuę per auxiliorum subtractionis supplicium. Tota ergo præsentis quæst. difficultas est, an ex intentione inefficaci, vel efficaci, antecedente reprobi peccata, & demerita, priuandi ipsum gloria, atque inferno addicendi reprobatio eius ab efficacibus auxiliis (quorum scilicet subtractione, eo de facto deueniet, atque à regno excluditur) proueniat de facto, possitve saltem prouenire? ac proinde ea etiam intentio, vel efficax, vel inefficax exclusionis à regno, & damnationis reprobi, reprobationis à gratia efficaci, causa ex parte Dei sit, essève possit? quam quæstionem de intentione efficace solam video à Doctoribus ex instituto disputari; cum tamen de inefficace etiam nonnulla sint scientia & examine Theologico digna, quæstione 5. disputanda, post quam de efficacis possibilitate quæstionem quartam profligauerimus, ne multa simul examinantes confundamus.

CERTAMEN I.

Pro quæstionis expeditione notata.

1. ADuertendum circa præfatam efficacem voluntatem excludendi hominem à gloria, illumque æternis cruciatibus mancipandi ante eius peccatum præuisum dupliciter posse in Deo cogitari. Primo absolutè, & ex supremo dominio in creaturas, bonaque, & mala illarum, quin in exclusione à regno cœlesti, & damnatione æterna creaturæ rationalis huius demerita, & peccata attendat, videatve, quæ puniat, sed solum, vt suo in creaturas iure vtatur: de qua voluntate efficaci in Deo nunquam, nusquamque esse certum stata apud Catholicos cunctos lege est, quæ in nulla rationali creatura defecit, aut vsquam deficiet, id, vt minimum, probant illa Christi Domini finaliter mundum iudicantis verba. *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius*: id est, qui solis apostatis Angelis, atque eorum similibus præuaricatoribus hominibus institutus, decretusque est: Suadet secundo sententia apud Patres, & Scripturam frequentissima, Deum, scilicet, ad mala cruciatusque (æternos præsertim) creaturæ rationalis ab eius sceleribus, malisque meritis coactum venire solum, & inuitum trahi potius, quam venire, cuius sententiæ præclara testimonia posuimus controuersia quinta, vbi desiderium seriam salutis omnium, etiam reproborum, statuebamus, suadet: tertio sententiâ alia amplior, nec minus Patribus frequens. Deum non permissurum creaturæ mala, nedum facturum ingens malum damnationis eius, nisi de eis posset facere, & de facto faceret bona: quare hac in re non de facto, sed de possibili absolutè, siue de potentia Dei absoluta quæstio apud Theologos esse solummodo potest. An Deus, non quidem, vt puniat commissa, sed vt suo dominio iuréque vtatur, creaturam rationalem innoxiam in puris naturalibus sine gratia, aut peccato conditam, possit absolutè eius damnationem, ac subindè exclusionem à regno efficaciter velle, atque decernere.

2. In ea quæstione Herize noster disputatione 33. citata c. 1. numero 8. noster etiam Ioannes Præpositus ad quæst 23. dub. 2. numero 103. & antiquiores plures affirmatiuam partem supponunt: neque vero Arriaga disputatione 39. sectione secunda, subsectione prima, Quiros tom. 2. de Deo vno, disputatione 17. sectione quarta, numero 16. Probat ille quia multum de crudelitate id procul dubio haberet: quemadmodum in homine, qui ad suum dominium in canem exercendum, ostendendumque, illum quotidiè semiassare efficaciter vellet, quamdiu is viueret; nedum rationalem creaturam eo solum titulo Deum velle efficaciter merè per æternitatem. Quiros vero probat 1. ex Augustino 3. contra Iulianum capite 18. dicente, *Deus non potest sine malis meritis damnare, quia iustus est*. Secundo, quia iustitia Dei arguit æternam vitam, in qua afflictus iustus temporaliter æternè fæliciter viuat, ne temporalia mala purè, & solum mala, absque vllo fructu, & respectu ad bona potiora, Deo solum permittente, nedum volente, patiatur: citius ergo arguet pura & adeo dira mala inferni ex Dei sola voluntate efficaci absque vllo pœnæ debito creaturam rationalem æternè pati non posse. Postrema hæc duo parum vrgent: Sanctus Augustinus enim planè loquitur de malo illo æterno in pœnam ob peccatum, & ex iustitia vindicatiua creaturæ rationali inflicto à Deo: vt verbum damnare, & ratio subiuncta, *quia iustus est*, ostendunt enim immeritum punire damnatione, & sententia pœnali propriè acceptis iustitiæ opponitur; cui non opponitur cruciatus & gloriæ negationem alicui efficaciter iure dominij à Deo decerni, & infligi, sed, vt summum Dei bonitati, & benignitati opponeretur, Paritas rationis subiunctæ non vrget, antecedens siquidem probatur

ex iustitia distributiua Dei pro meritis, demeritisque vniuscuiusque; quæ, cum in hac vita respectu iustorum, malorumque non exerceatur, aliam fore vitam in qua quisque bene, maléve gestorum vicem accipiat ex iustitia distributiua Dei demonstratur. Hoc vero in præsenti locum non habet, cum neque iustitia vindicatiua, neque distributiua, sed Dominum Dei, iusque vtendi pro libito re sua scilicet creatura rationali, in gloriæ denegatione, & additione cruciatibus exerceatur, & sanè vltra positam à se conclusionem de voluntate infligendi ea mala reprobis in pœnam, ad hanc etiam suos hosce discursus hic Doctor extendit cit. n. 16. qui tamen, vt vidimus illam solum probant. Apparentior longè est aliorum omnium eius decreti, & voluntatis efficacis antecedentis demerita possibilitatem negantium ex crudelitatis specie ratio petita, ac satis viuide exemplo illo ab Arriaga explicata de qua tamen videbimus statim quid probet.

3. Censeo igitur cum communi Doctorum voluntatem efficacem, & decretum excludendi creaturam rationalem à gloria, eamque æternis cruciatibus addicens atque eius demeritum antecedens (dummodo in pœnam & supplicium non sit) esse omnino possibile: id quod, ni Deum absolutè Dominum creaturarum rationalium negemus, negare nullatenus possumus: etenim absolutum quodvis Dominium, & in solidum in rem quamvis essentialiter est ius & potestas vtendi pro libito Domini re illa in omnem eius vsum absque iniuria alterius: ergo repugnat dari absolutum dominium in rem aliquam in eo, cui potestas vtendi re illa in aliquem eius vsum denegetur: atqui creaturæ rationalis vsus aliquis est, à gloria exclusio & cruciatuum perpessio, ac perpetua destructio: ergo, si potestas vtendi pro libito creatura rationali, in eos etiam vsus, pro libito Deo denegetur, absolutum eius dominium ei negatur. Dices dominium quidem Dei per se, & ratione sui ad omnes vsus creaturæ illius rationalis; ac subinde ad enumeratos extendi, ac proinde nulli alteri in eis, nec creaturæ illi rationali in eis ius aliquod violari; id autem non tollere quo minus Dei bonitati, mansuetudini, benignitati, & misericordiæ eiusmodi vsus aduersentur, & repugnent: quare, & si non ex alterius iure ex eis attributis debere sibi eis creaturæ rationali vsibus abstinere, tametsi suum dominium in illam per se & ratione sui, ad eos etiam vsus, & ad reliquos extendantur, sic diximus sæpè Deum, etsi dominium absolutum erga omnia creata habeat, nec possit amittere, posito tamen decreto aliquid agendi; aut promissione alicui creaturæ facta aliquid ei præstandi quoad eius subtractionem, aut negationem, vti dominio suo in rem illam non posse: licet ex decreto alteri, vt à Deo fiat, alterive ex promissione vt à Deo accipiat promissa non queratur, pareturque contra Deum: sed quia sibi ratione constantiæ & fidelitatis, suæ semel decreta exequi necessario debet, ac semel promissa præstare. Sed contra: quia cum bonitas, benignitas, & misericordia Dei in actu primo accepta attributa libera Deo non sint, sed omninò necessaria, atque cum Deo eiusque dominio ad conuertentiam dicantur, si realiter vsum domini Dei erga creaturam aliquam seipsis reddant impossibilem ipsius in illam dominium & potestatem ad vlus omnes creaturæ decurtant, cum eos reddant re ipsa Deo impossibiles, ad quos, vt tales, nullum reale dominium esse potest: aut vera potestas, cum autem ex libero aliquo actu voluntatis diuinæ vsus aliquis impeditur, vt decreto, aut promissione diuina illis ipsis actibus dominium Dei in creaturam decretam, & promissam exercetur, eius negationi, aut subtractioni repugnans, rationi illorum attributorum, non secundum se sumptorum: sed ex suppositione liberæ voluntatis Dei faciendi aliquid, vel præstandi, quod quidem ex dominij Dei in rem præstandam vel faciendam descendit; appositione autem exercitij dominij, aut potestatis cuiusvis actum oppositum dominij eiusdem impediri clarius est, ac frequentius, quam, vt egeat probatione.

4. Probatur secundo: quia Deus ad decernendam, volendamque efficaciter gloriam creaturæ rationali ante illius merita, atque prorsus independenter ab eius meritis, potens, liberque est libertate, non solius contradictionis, quam aduersarij in Deo non admittunt, sed contrarietatis etiam, quam admittunt omnes: ergo & eli potens à se se & independenter à demeritis creaturæ rationalis ad decernendam, volendamque efficaciter negationem gloriæ eidem creaturæ: consequentia probatur; quia potestas libera & contrarietatis circa obiectum idem, eiusque debet esse ad actus positiuos, & incompossibiles, cuiusmodi non sunt actus efficax obiecti, & inefficax negationis eius, vt patet, qui simul esse absque dubio possunt. Antecedens est omnium sententia ratione dominij Dei in gloriam suam perspicua, & ab his Doctoribus, contra quos agimus, admissa: siquidem gloriam prædestinationis decerni posse, intendique efficaciter aiunt tripliciter; vel ob merita præuisa, vel cum respectu ad illa, scilicet, ad gloriam, vt coronam, vel tandem secundum se solam absque vllo respectu ad merita: tametsi hoc modo absolutè à Deo intentam, sub libertatem, & meritum eius, cui ita efficaciter à Deo intenta fuerit, venire illam, saltem quoad substantiam, non posse, bene fateantur. Tertiò: ni Deus pro suo arbitratu solum, independenter omnino à meritis, & respectu omni ad ipsa, ex solo dominio suo in gloriam velle efficaciter, ac præstare possit, nec posset illam dependenter à meritis, & cum respectu ad ipsa, vt præmium, coronamque efficaciter intendere, ac præstituere. Siquidem, cum gloria hæc, eiusque donatio in alterius dominio & potestate secundum se & entitatiuè sumpta non sit: nec in præmium præstitui intendique efficaciter, decerniue queat, nisi entitatiuè, & secundum se sumpte eius donatio, veræ alicui potestati, & dominio subiaceat, cum eius donatio in præmium ipsius secundum se, & secundum substantiam donationem includat: ergo potestatem donando gloriam absolutam, secundum se, entitatem, & substantiam suam independenter à merito ex dominio Dei absoluto in ipsam supponit intentio efficax, & decretum donandi illam in præmium, & coronam, quod non solum possibile sed de facto etiam hi Doctores in Deo admittunt.

5. Hinc verò probatur facile Deum inferno toti cum cruciatibus sumpto creaturam rationalem independenter prorsus à meritis, ac sine vllo respectu ad ipsa è solo dominio suo absoluto in ipsam, cruciatusq; illos posse absolutè destinare: cum enim gloriæ priuatio longè à Deo, ac penè infinite maius creaturæ rationalis malum sit quam cruciatus omnes possibiles ipsius, vt ea essentialis damnatorum pœna proinde à Patribus, & Theologis mensenseatur, cruciatus vero omnes accidentaria pœna, & accessoria illius principalis: & tamen Dei in gloriam suam, & rationalem creaturam absolutum, pleniusque dominium eius bonitate, pietate, benignitate misericordiaque impediri non potest, quominus is dominij sui vsus efficaciter amari, decerni, exerciteque erga creaturam rationalem sit absolutè possibile: ergo nec potuit eisdem impediri, quominus à Deo minus malus cruciatuum, erga creaturam rationalem vsus sit Deo absolutè possibilis. Hoc tamen Dei bonitati, benignitatique scriptura, Patres, & Theologi concedunt, decerneque omnes debemus, vt nisi ex Deo eiusdem reuelatione illum potestate absoluta, ac dominij iure inferendi tantum malum, siue positiuum, siue priuatiuum creaturæ rationali immerito vsurum nunquam, opinemur, vt docte animaduertit Vasquez noster relatus, quæst. 1. cap. 3. numero 7. ac proinde cum nulla de eo, sed potamine 3. numero 2. ostendebamus: eam voluntatem efcacem in Deo non esse tenendum omnino est, Ad illud de cane quotidiè non citra crudelitatem à suo Domino in dominij sui exercitium, & ostensionem semissando, inde est: quod moraliter vix sine delectatione, & iucunditate in eius cruciatibus, & querulis lacratibus siue vlatibus percipienda (quod dici solum animi est, & crudelis) ob solum exercitium sui in miserum canem dominij haberi vnquam possit. Tum quia, cum humanum dominium in vsus domini vtiles ordinetur, in eiusque cruciatibus vtilitas nulla Domini soueniatur, nisi ex ea capienda voluptas illorum in canem suum inficiabile, merito crudelitatis argueretur: dominium autem Dei in creaturas ad vsus earum ipsi vtiles, neque eti-

est, neque esse potest: potestque se facile continere, ne de creaturæ rationalis æternis malis, qua talibus, delectetur, sed sola exercitij illius honestate absque vlla crudelitatis specie amari à Deo efficaciter potest. Denique voluntatis huius efficacis possibilitatem ostendemus ad hominem contra aduersarios, qui voluntatem efficacem exclusionis à regno, & æternæ damnationis rationalis creaturæ in supplicium, & pœnam peccatorum ante eorum absolutam ab ipso positionem, & præuisionem esse absolutè possibilem, durius adhuc, diriusque admittunt.

6. Aduertit vero Arriaga, sectione 2. citata num. 8. in quæstionis explicatione, præfatam voluntatem efficacem excludendi aliquem à gloria independenter prorsus, & sine vllo respectu ex parte obiecti etiam, ab eius de meritis è re quæstionis præsentis non esse: cæterum, cum ipse quæstionem hanc eodem modo, & sensu intelligendam, tractandamque ibidem dicat quæ electio efficax ad gloriam ante absolutè præuisa prædestinati merita ab ipso, & Theologis reliquis intelligitur, atque tractatur; ea vero quæstio, cum ab ipso Arriaga, tum à reliquis Theologis tractetur, atque intelligatur tripliciter ex parte obiecti. Primo præscindendo ex parte obiecti à meritis, & omni respectu ad ipsa, & ad solam gloriæ collationem, nihil de meritis, aut eorum negatione attendendo, vt donanda prædestinato gloria in executione sit, cui respondet voluntas, seu intentio efficax excludendi hominem à gloria, ipsumque damnandi æternis cruciatibus, præscindendo ab eius demeritis, eorumve negatione, de qua hactenus egimus: ergo & huic etiam examen, deque eius possibilitate, & facto ad quæstionem præsentem spectat, immo vero solo hoc sensu quæstio præsens de præcedentia de facto, aut de possibili voluntatis, seu intentionis efficacis excludendi creaturam rationalem à gloria, eamque æternis cruciatibus addicendi antecedenter ad absoluta, & præuisa eius demerita, ac subinde ad reprobationem ipsius à gratia efficaci, cuius defectu absolutè, certóque peccabit, locum habere potest: siquidem sensu alio de intentione efficaci excludendi illam à regno, eamque cruciatibus illis addicendi in pœnam formaliter, & formale supplicium peccatorum non in gloriæ exclusionem, & dolores illius æternos solum, sed in demerita, & peccata ea voluntas efficaciter feretur, vt cert. 2 videbimus: sed in sensu hoc intentionis efficacis de damnatione æterna rationalis creaturæ, vt damnatio propriè, seu pœna, & supplicium est, in quo solo ad præsentem quæstionem spectare censet Arriaga. Doctorum sententias videamus, cum de facto, tum de possibili, vt nostrum postmodum iudicium in vtraque quæstione feramus.

CERTAMEN II.

In quæstione de facto Doctorum placita referuntur.

1. IN quæstione de facto eiusmodi intentionem de exclusione reproborum à regno, & æterna ipsorum damnatione ob peccata pro posteriori naturæ ab eis admittenda, ac subinde vt pœna (damni tamen, non sensus) & supplicio in finem ostentionis iustitiæ suæ efficaciter pro priori ad absoluta demerita intentum, efficacem quidem illam admittunt Dominicani aliquot Thomistæ Bannez 1.p. quæstione 23. articulo 3. dub 2. vbi, & Zumel. Aluarez de auxil. d. 77. §. *Supponendum est quarto*, teste Ioan. Præposito ad citatum articulum, & d. 110. apud Herize d. 33. c 1. à numero 4. in quem relatis eius quinque conclusionibus non immerito inuehuntur ipse, & Arriaga. Prima enim eius conclusio est: *Dari in Deo voluntatem positiuam absolutam excludendi reprobos à regno ante ipsorum peccata absolutè posita, & præuisa*: intelligit autem efficacem ordine intentionis absolutæ intentioni efficaci dandi gloriam prædestinatis ante eorum merita absolutè præuisa, ab ipso, & assentiis afferre omnino aduersam: illi vero conclusioni primæ quinta hæc eiusdem contradicit: *Reprobationem quantum ad vltimum eius effectum, seu exclusionem à regno, & punitionem causam necessariam ex parte reprobi habere peccatum, siue originale, siue actuale absolutum eius à Deo præuisum: vt nisi eo præuiso aliquem, non solum executiue, iuxta fidei dogma, sed neque intentiue possit absolutè, & efficaciter eis pœnis illos velle punire*: verba Aluarez his suis conclusionibus propemodum ipsa sunt: ipsissimæ vero sententiæ sibi contradicentium conclusionum. Primæ autem conclusioni præter Thomistas datos expresse assentiuntur Durandus, in 1. d. 40. quæst. 2. num. 6. Duchard. d. 41. articulo 3. quæstione 1. Goncalez Albelda ad articulum citatum, vbi discalceatus cursus Carmelitus tract. 5. d. 8. Ioan. à Sancto Thoma d. 10. articulo 1. Horum sententiæ, ex aliis tamen principiis vnus ex nostris accessit, Granados 1.p. tract. 6. d 2. satis fusè, & tract. 8. d vn. sect. 7. ex parte etiam Corduba. 1. quæstionar. quæst. 56. notat. Scoti præceptoris signa in negotio reprobationis sequutus, nisi quod in eorum primo ante absoluta opera ac demerita reprobi docet Deum decreuisse positiuè illum à regno excludere, non autem pœna sensus punire.

2. Fasolus ad citat. quæstion. 23. articulo 3. numero 3. vt essentiam explicet reprobationis, tot intellectus, & voluntatis Dei actus recenset, vt rem potius confundat, quam expediat: pauculis enim explicatior reperit, atque ad ferendam sententiam mens expeditior, vt ex dictis claret. numero vero 6. ait, in primo signo, quo ante præuisa merita prædestinatis gloriam efficaciter voluit, non negatiuè solum, sed positiuè etiam se habuisse erga reprobos Deum volendo scilicet, etsi non ita efficaciter illis gloriam. Notat verò numero 10. contra Durandum non esse pro illo signo voluntatem efficacem: immò neque absolutam excludendi eos à gloria ne voluntati absolutæ de ipsorum salute aduersetur, suæque pietati deficiat, sed solum excludendi illos ab electione efficace ad gloriam, eamque voluntati negandi infallibiliter gloriam necessario docet præcedere, atque voluntati negandi media efficacia, & infallibilia ad gloriæ consequutionem. Hanc verò doctrinam tanquam Scoti abstrusam mentem, à seque in apertum deductam venditat ex 1. sententiar. d. 41. q. 1. §. *sed dici potest*, & sub quæstionis finem, vbi voluntati illi positiuæ exclusionis reprobi à regno, efficacique voluntati ad illud videtur problematicè saltem, & tanquam probabili sibi sententiæ assentiri: quod posset fortius confirmare Fasolus ex §. *potest aliter* quæstionis eiusdem. Cæterum pro signo illo antecedente demerita absoluta reprobi nihil Deum positiuè circa eius à gloria exclusionem voluntate sua agere ex Scoti mente, & sententia concors interpretum, & scholæ suæ Doctorum sententia est; quin ex memoratis eius textibus mens eius in oppositum pertrahi possit, aut induci: in eis quippe diluendi argumenta sibi opposita non vnam solum esse viam ostendit, sed multiplicem, nec eam tantum, quæ ex doctrina decisiohis suæ ad quæstionem, & difficultatem, quam ex instituto versat aperitur: sed de mente Scoti rigidè agemus numero proximo, in Fasoli vero nostri doctrina displicent nonnulla. Primum, quod ad idem signum voluntatis diuinæ reprobationem, eiusque initium, & prædestinationem aliorum, ipsiusque initium censeat pertinere (in quo & Theologi alij peccarunt) cum tamen certum, ac de se constans sit reproborum reprobationem, & prædestinationem: immò vnius prædestinationem, ac prædestinationem alterius disparate se habere: quare neque vtrarumque initium, idem esse potest, tametsi eodem modo in omnium reproborum singularium reprobationum decretis, & in reprobatione vniuscuiusque, sicuti, & in decretis prædestinationibus vniuscuiusque, atque omnium prædestinatorum, dum de speciali in aliquorum, siue reprobatione, siue prædestinatione disponenda, ordine ex scriptura, & Patribus non constiterit, censendum prudenti, & cordato Theologo sit: displicet secundo positiua illa voluntans antecedens, & decretum non eligendi efficaciter reprobum ad gloriam, quia omnino superfluit solaque omissione efficacis voluntatis ex contradictionis libertate

tate quam (Deo adesse ostendimus) reliquæ voluntates ad reprobationem necessariæ æque bene procederent. Et quantum ad eius antecedentiam voluntati efficaci denegandi auxilia efficacia, seu media infallibilia ad gloriæ consecutionem nescio quo pacto illam docuerit Fasolus, qui cum nostris omnibus voluntatem conferendi auxilia efficacia prædestinatis ex inefficaci salutis eorum intentione prouenire posse constanter etiam affirmat: quare & simili alia inefficaci voluntate non eligendi efficaciter, & infallibiliter reprobum ad gloriam possent ei & auxilia efficacia ipsi denegari, & sufficientia tantum conferri.

3. Sed ad Scoti mentem, & sententiam veniamus, quam Vazquez ex eius textu, discipulis, & scholasticis, vel coætaneis, vel vicinioribus palam fecit, docuit ergo Scotus loco citato in primo signo omnibus prædestinandis, reprobandisque propositis, primos elegisse efficaciter ad glorias, erga secundos mere negatiue, ac pure omissiue, quoad electionem ad gloriam, vel ipsorum à gloria exclusionem se habuisse in secundo signo elegisse primos ad gratiam efficacem perseueranter; circa secundos autem etiam in ordine ad gratiam pure negatiue, & omissiue se gessisse. In tertio signo præfinisse his permissionem lapsus in mortale perseueranter; ex qua, imo, & ex duabus omissionibus anterioribus electionum ipsorum ad gloriam, & ad gratiam, vidit illos absolute, & perseueranter peccaturos: eisque negationibus, seu omissionibus, & permissiua præfinitione signi tertij eorum reprobationem constituit in quarto signo ex præuisione præfata peccati perseueranter futuri ita iam à gratia efficaci reprobum reprobat efficaciter & punitiue à gloria deputatque cruciatibus æternis. Contrà verò duabus electionibus efficacibus ad gloriam, & ad gratiam efficacem iam prædestinatum & bene, ac perseueranter operaturum præuisum, præmiatiue, & executiue elegit ad gloriam. Sequuntur Scotum Bassolus in 1. d. 41. q. 1. a. 4. & Scotistæ reliqui Corduba excepto. vt vidimus. n. 1. fine; eius tamen loco Scoto adhæserunt Thomistæ plures memorati à Vasquez. d. 95. c. 1. n. 7. 5. *Scotum sequuntur*, quod suauior ipsis omissio electionis efficacis ad gloriam erga reprobos eorum meritis anterior quam efficax voluntas exclusionis ipsorum à gloria visa, & optimo quidè iure, videretur. In hac porro doctrina, & ordine decretorum Scoti plura Vazquez, & alij immerito reprehendunt Primũ negationes & omissiones electionem reprobi duorum signorum puras, quas in Dei voluntate iudicant impossibiles. Ostendimus autem controu. 4. de voluntat. d. 4. q. 3. cert. 2. omissiones puras, ac subinde libertatem contradictionis diuinæ voluntati negari non posse, quin, & voluntati creatæ ex defectu causæ exemplaris, & diuinæ omni effectui positiuo, nec pure defectui, siue effectui defectiuo solum creato necessariæ, denegentur. Qua in re cauenda aduersariorum fallax æquiuocatio est: quod nempe Deus erga absolutas negationes rerum suspensiue se haberet. Neque enim pura suspensio voluntatis est, eius circa obiecti appositionem libera; ac deliberata omissio: quæ, si essentialis, adhuc partialis obiecti eius voluntas sit, adæquata negationis absolutæ eiusdem obiecti causa erit, vt sæpe ostendimus, ac de sese patet. Sed eo principio dato: cum Scotus signo suo tertio voluntatem permissiuam peccati, seu denegandi gratiam efficacem designet: & in quarto signo voluntatem etiam positiuam, & efficacem denegandi gloriam reprobo, vtriusque negationis voluntatem positiuam, & efficacem à qua absolute causentur designat; tametsi pro anterioribus duobus signis non adsint. Neque enim (ipso Vaz. fatente. n. 9.) voluntas positiua necessaria in Deo, vt in suo modo negatio alicuius creati in rebus absolute sit, atque à Deo causetur in omni anteriori signo esse debet, sed satis est, vt sit in postremo, anteriori ad rei absolutam negationem. Id quod absolute verum est, & patet, contra eundem Vazq. n. 10. §. *quare*, *id quod* tametsi positiuum permissionis decretum pro illis signis prioribus haberi à Deo absolutè possit vt posse haberi Scotus admittit: quia etsi potens ad permissionis decretum, eiusque omissionem pro eis signis prioribus sit; cum tamen ad neutrum pro illis signis sit determinatus Deus potest pro illis præcisiue se habere, differreque ad vlterius, etiam postremum ante negationis absolutam positionem ad illam apponendam voluntatis suæ determinationem.

4. Aliundè vero numerus, & ordo signorum Scoti nobis displicuit. Primò, quod ad idem signum negatiua reprobatio à gloria & efficax electio ad gloriam ante præuisa absolutè merita vel reproborum, vel praedestinatorum reuocetur: omissa enim nunc impossibilitate antecedentis electionis prædestinatorum ad gloriam propter merita, & vt coronam donandam (de qua tamen supra) quod ad rem ipsam attinet, negatiua illa reprobatio à glotia; immò, & à gratia efficaci, atque electio efficax tam ad gloriam, quam ad efficacem gratiam omninò disparat, & impertinenter se habeut, aut iure nequeunt ad idem prius, & signum naturæ pertinere: vt num. 2. contra Fasolum dicebamus: qua in re magis nobis Fasolus, quam Scotus displicet: quia num. 8. non solum ad idem signum, sed ad eundem actum liberum Dei positiuam electionem prædestinati ad gloriam, seu gratiam efficacem, & positiuam reprobi exclusionem dicere pertinere dixi, *quod ad rem* attinet reprobationis & electionis: quia quod ad denominationem electionis vnius præ alio non ita impertinenter se habent vt vnius electio, atque alterius non electio, seu reprobatio in Deo esse non debeat, non tamen vtraque esse debeat pro eodem naturæ signo, & priori: hoc sensu Patres prædestinationem, cum reprobatione aliorum coniungunt, illam electionis nomine vocantes: quorum testimoniis Fasolus præsertim deceptus est, vt de re prædestinationis, & reprobationis sententiam illam suam doceret, ad rem autem ipsam ostendimus supra ne prædestinationem quidem cunctorum prædestinatorum in eodem priori, & signo naturæ habitam à Deo fuisse, nec potuisse. cum quorumdam existentia ipsorum prædestinationi, & destinationi, seu electioni ad gloriam necessario antecedens, ac supponenda posterior natura, aliorum prædestinatione. ac destinatiune ad gloriam sæpè fuerit: quod ipsum de reprobatione, vel positiua, vel negatiua, siue à gratia efficaci, siue à gloria eadem ratione probatur: ergo nequit cunctorum siue ad gratiam efficacem, siue ad gloriam destinatio, & electio, simultum exclusiue, siue positiua, siue negatiua ab alterutra ad idem signum, ac prius naturæ pertinere: secundo displicet tertium illud signum decreti permissiui peccati erga reprobum habiti de facto, quia otiosum, ac de superfluo positum est: cum enim pro secundo signo Scotico ex negatiuis illis exclusionibus & à gratia, & à regno scientiam mediam de futuritione conditionata vel consensus, & regni, vel negationis vtriusque sub auxiliis prædestinato cuiuis decreti, ac reprobo expositiua, vel negatiua voluntate denegandis, vt opus fuit ad prædestinandos, quos pro eo signo ex omnibus liberè ac prudenter prædestinauit, & non prædestinandos, quorum prædestinationem pro eodem etiam signo liberè omisit: certè pro eo signo sat scientiæ, & potestatis absolutæ habuit, vt hos non negatiuè solum, sed positiua etiam voluntate à gratia efficace excluderet, ac positiuè reprobaret decreto peccati permissiuo: sicut satis habuit scientiæ & potestatis, vt positiua voluntate alios ad efficacem gratiam destinaret, ac prædestinaret: ergo de superfluo, & otiosè tertium illud signum naturæ ad positiuam voluntatem, & decretum negationis auxiliorum efficacium, seu permissionis peccati inducitur à Scoto, & expectatur: etsi enim ex ea scientia, & potestate pro illo secundo signo sibi aditante ad determinandum se ad alterutrum pro illo ipso signo non cogeret Deus, sed possit determinationem ad posterius aliud signum absolute differre, ast cum pro illo secundo signo possit absolutè determinare ita factum censere debet in quæstione de facto, ni ex reuelatione, aut incommodo Theologico (quæ hic absunt) de suspensione pro illo signo, & dilatione determinationes ad signum posterius nobis constiterit: ne frustra per plura signa factum admittamus, quod per pauciora fieri de facto potuit admittatur: immo vero cum positiua prædestinatio aliquorum ad efficacem gratiam pro illo secundo signo, atque non solum præcisiua omissio positiuæ similis prædestinationis erga reprobos, sed & negatiua (vt iam ex eius doctrina ostendam) à Scoto admittatur: iam in negatione gratiæ efficacis reprobis determinatio voluntatis diuinæ pro illo secundo signo admittitur: quid ergo obest, vt circa eiusdem gratiæ efficacis negationem pro eodem signo secundo positiua determinatio fuerit.

§. Secundo

5 Secundo decretum hoc permissiuum peccati, ac subinde signum illud tertium (quod illi decreto concipiendo inseruit) ex doctrina Scoti eiusdem impugnatur. Docet enim ex duabus negationibus diuinorum decretorum erga gloriam & gratiam efficacem reprobi cuiusque quas in primo, & secundo signo posuit præuideri à Deo lapsum reprobi perseueranter: ergo ante illud tertium signum negatio gratiæ efficacis absoluta supponitur futura: ea enim non suppositа nequit lapsus absolute, & permanenter futurus esse, ac præuideri. Inde infero vlterius: ergo nequit à Deo concipi posterius natura decretum permissiuum peccati pro signo tertio; probatur consequentia. Omne decretum de obiecto quouis desiderium illius obiecti, & actiuum est: ergo repugnat decretum de obiecto aliquo quod anterius ad ipsum decretum absolutè futurum absolute supponitur, atque à Deo præuidetur. Patet consequentia, quia desiderium omne essentia sua fertur in obiectum suum, vt fiat futurumque sit, quod anterius ad ipsum factum futurumque absolutè neque est nec præuideturrecquis enim quod præhabet atque absolute futurum supponit vlterius,& posterius,vt fiat,futurumque absolutè sit nisi insipienter desideret: pergo. Atqui negatio absoluta auxilij efficacis(quod est obiectum voluntatis,seu decreti permissiui peccati omnium, & Scoti scientia) futura absolutè est in,& ex secundo signo negatiuæ reprobationis, seu liberæ omissionis prædestinationis, & voluntatis conferendi gratiam absolutam reprobo: ergo implicat concipi haberique à Deo pro signo posteriori tertio decretum permissiuum peccati, seu negationis auxilij efficacis, quæ anterius ex omissione illa libera, seu negatiua reprobatione ab auxilio omni efficaci in secundo, & ex secundo illo signo absolutè futura supponitur, atque absolutè à Deo præuidetur. Dices, omissionem illam voluntatis efficacis conferendi reprobo auxilium efficax non esse rigorosam omissionem liberam, ac deliberatam, quare nec reprobationem negatiuam pro illo signo habitam. sed solam suspensionem voluntatis conferendi, vel non conferendi auxilium efficax reprobo,vt pro eo signo mere præcisiue se habeat Deus, determinatione omni libera voluntatis suæ,siue positiua, siue negatiua tam circa auxilium efficax, quam circa eius negationem ad tertium naturæ signum reseruata, vt fieri posse n. 3.& 4. dicebamus. Cæterum cum ex prouisione pura voluntatis liberæ circa auxilium efficax, eiusque negationem, nequeat negatio auxilij efficacis, quare nec reprobi absolutus, & permanens lapsus adhuc tanquam ex partiali medio aut principio inadæquate deduci, male Scotus docuisset, ex duabus illis præcisiuis tantum negationibus, seu omissionibus prædestinationis ad gratiam efficacem, & ad gloriam etiam in consortio decreti sui permissiui peccati, lapsum reprobi absolute & permanenter futurum deduci atque absolute fore à Deo præuideri, Scoti ergo explorata sententia in duobus primis signis non solum omissionem electionis ad gratiam efficacem, & ad gloriam, sed deliberatam omissionem electionis vtriusque,sine qua nec gratia efficax, nec gloria obtineri consequente possibilitate, & potestate queat; ac proinde reprobationem negatiuam in primis illis signis constituit:quare nequit pro eius doctrina euasio omissio tantum præcisiua pro illis signis tentari. Porro Bassolus, & Scotistæ omnes ita Scoti Præceptoris sententiam referunt, & sectantur,ac Thomistæ,quibus eam placuisse retulimus, Pesantins q. 23. citat. a. 7. d. 4. n. 4 & alij apud nostrum Ioannem Præpositum eadem q. a. 3. dub. 4. n. III. §. *secunda sententia* vbi Scoti sententiam hanc immerito tribuit nostro Soario. 2. de concursu Dei. c. 5. §. *Tertia obiectionis occasione* & 1.p.lib. 5. de reprobatione c. 5. imo addit Soarium. c. 4. n. 5. admisisse positiuam nolitionem eligendi aliquos ad gloriam, & ad gratiam efficacem anterius ad iplorum demerita absolute præuisa. Deceptus autem valde deceptus est:siquidem Soarius constanter docet vbiuis, & ibi Deum ex inefficaci salutis reprobi intentione pro omni signo anteriori ad electionem mediorum sufficientium tantum pro reprobo, atque eius demerita absoluta, eum ad efficacia media pro eo eligendo absolute liberum, & expeditum esse; cum tamen deliberata omissione anteriore eligendi ipsum ad gratiam efficacem, & ad gloriam, siue negatiua reprobatione (& multo magis positiua nolitione vtriusque electionis) vtriusque electionis anterius ad ipsas & demerita reprobi impos absolutè & omnino impeditus esset.

CERTAMEN III.

In quæstione efficaci reprobationis à gloria reprobi de facto conclusio prima.

1 NVllum reprobum excludit de facto Deus à gloria voluntate efficaci ante eius demerita absolute præuisa:ac subinde nec ea efficax & antecedens à gloria exclusio, reprobationis eius à gratia efficace causa esse potest ex parte Dei. Ita expresse. S. Thomas. in cap. 8. ad Roman. in ea verba: *quos præscivit* & in cap. 9. lect. 2. fine q. 6. de verit. a. 2. ad. 9. ser. 3. contra gent. c. 161. vbi Ferrara Caietan. 1.p.q. 23. a. 5. §. *ad. 4.* & fine. 5. *Aduerte* vbi reprobationem à gloria solius iustitiæ actum proprium esse docet,ac reprobi demerita absoluta, necessario supponentem. Viguerius,institution. Theologicar. c. 10. §. 8. Catherinus. 2. de prædestinatione. Orantius. 3. locor. catholic. c. 9. Stapleton. in cap. 9. ad Roman. versu. 30. ex nostratibus Granado excepto omnes Valētia. 1.p.q. 23. parte poster. de reprobat. pu. 3. Molina ibidem. a. 5. concl. 1. Vasq. d. 95. c. 4. 5. & 9. Soar. locis citatis; & 2. de auxil. c. 5. n. 5. & 6. ac lib. 5. c. 2. n. 4. c. 3. concl. 1. c. 6. n. 8. Becanus, 1.p.c. 15. q. 3. concl. & post tract. de prædestinat. & reprobat. c. 16. q. 1. Bellarminus de gra. & libero arbit. c. 16. §. *iam vero* 2. de amissione gra. c. 12. Herize cita. d. 33. Lessius de prædestinat. sect. 6. c. 5. & 6. Petauius c. 1. dogmatum Theologicor. lib. 9. c. 10. Monzæus. 1. de electione ad gloriam fine Ioan. Præpositus supra n. 12. Fasolus etiam supra, Arriaga etiam supra subsect. 3. Quiros. t. 2. de Deo vno. tract. 6. d 17. sect. 2. n 6. Bruicz. de Montoia de prædestinat. d. 16. sect. 16. n. 11. & si typorum errore huic nostræ,& suæ conclusioni & probationibus suis videatur in terminis aduersus hisce verbis. *De facto Deus ad permittendum peccatum originale, & ad permittendum primum peccatum hominis iustè mouetur ex intentione efficaci ostendendi iustitiam punitiuam.* Quibus hæc contradictoria immediate subnectit; *sed primus præcognoscit peccatum absolute futurum, & dependenter ab hac cognitione vult efficaciter ostendere iustitiam punitiuam.* omissum ergo typis fuit *non* præponendum verbo *mouetur* partis primæ ne conclusio tota in terminis implicet, ac probationibus eius ab authoritate subiunctis aperte aduersetur. Pro sua hac & nostra conclusione citat præter relatos patronos Magistrum in 1.d. 40. c. vlt. Aureolum ibi. a. 1.& d. 41. a. 1.& Gregor. ibi. q. vn. a. 2. ad. 4. ac ibidem Heruæum, & Maiorem Henricum quodl. 4. q. 19. quodl. 5. q. 5. quodl. 8. q. 5. Sotum. in c. 9. ad Roman. digressione de prædestinat. pag. 277. Syluestrum in conflatorio Driedonem. 1. p. concordiæ libeti arbitr. cum prædestinat. c. 4. quos & alios à ferelatos d. 15. sect. 16. *tertia opinio*, ac n. 14. & 15. pro sexta opinione, præ præsenti refert conclusione, quibus adde Scotum cum tota sua schola, qui licet reprobationem negatiuam à gloria peccati reprobi absolutæ futuritioni,eiusque præuisioni natura anteriorem in Deo admittant, positiuam vero anteriorem absolutæ futuritioni, & præuisioni fuisse constanter negant: denique cunctis memoratis adde Gamachæum de prædestinat. c. 12. §. *vltima restat, quæstio.* Hacher. 1. p. 4 23. d. 4. concl. 5. & alios iam memorandos.

2. Porro cõclusio hęc de facto cõtra voluntatem efficacem excludendi reprobum à gloria antecedenter ad eius demerita absoluta, atque eorum absolutam præuisionem, & reprobationem à gratia efficace, ex fine ostendendæ suæ iustitiæ punitiuæ in reprobos, vel prædiuitis misericordiæ prędestinatos,simo ex quouis alio fine ex quo haberi à Deo absolute possit contradictorie decertat. Prima eius probatio ex Theologorũ,totque scholarum consensu,& authoritate desumitur. Maxime,cum ex eis proximo

ſeculo ſapientiſſime, accuratiſſimi dogmatum fidei examinatores defenſoresque ſtrenuiſſimi, & acerrimi, non vt cumque probabiliorem. ſed fidei dogmata concernentem iudicent, ne ſine grauibus cenſuris affirmatiuam abire patiantur. Catherinus eam vocat. *Horribilem, & pias aures verberantem: ipſumque Auguſtinum eam deteſtari, vt impiam. lib. 6. Hypogneſticon.* Orantius de ipſa ait. *Quæ eſt Caluini & Bezæ, & aliorum hæreticorum noſtri temporis.* atque eam *Deum confingere atrocem, & ferocem.* Stapletonius. *Hunc fuiſſe execrabilem ſenſum Caluini Deum iniquitatis, & in iuſtitia arguentis.* Viguerius ſupra c. 20. verſu. 2. *repugnare cum diuina iuſtitia.* Qualterus ſæculo 17. ſuæ chronolog. anno 1600. c. 7. *hanc fuiſſe Sibrandi hæreſim referente Vuortio.* Bellarminus *Caluiniſticam* appellat; vti & Becanus cita. q. 1. vbi quatuor propoſitionibus doctrinam Caluiniſticæ prædeſtinationis ad gloriam proponit. Quarum prima, & ſecunda prædeſtinationem ſeu efficacem deſtinationem vnius ad vitam, & alterius ad mortem in Dei conſilia meritis, demeritiſue, ac præuiſioni eorum anteriorem amore Dei arbitrio, & libito habitam docent. Tertia vero, & quarta propoſitiones ex iis efficacibus deſtinationibus præparari ac diſponi media, quibus alter æternam vitam, alter vero æternam mortem infallibiliter incurrat. Deſtinationis vero ſeu prædeſtinationis ad gratiam, & gloriam, ſeu ad mortem & infernum voce, non quidé mediorum efficacium ad alterutrius conſecutionem, ſed alterutrius efficacem intentionem ex qua mediorum præparatiua voluntas tam efficacium quam ſufficientium tantum, meritaque ac demerita abſoluta poſterius natura prouenianr. Tomo item. 1. opuſc. Theologicor. eandem Caluiniſticam prædeſtinationem ad vitam vel mortem æternam intentione illa efficaci alterutrius merita reprobi, demeritaue abſoluta prædeſtinati, & reprobi antecedente, & ex qua medio cum alterutro ſine intento infallibiliter coniungenda à Deo amentur; & prouenianr contineri ſeptem Caluiniſtarum hac de re propoſitionibus adhibitis explicatius adhuc propoſuit Soarius citatus præfatam efficacem Dei voluntatem excludendi reprobos à regno, & gloria ſua ipſorum abſolutis demeritis, ac præparationi ſubinde mediorum ſufficientium tantum ad eorum ſalutem anterius à Deo habitam *improbabilem, & alienam à ſana doctrina* cenſuit. Herize etiam *nulli Catholicorum illius defenſionem permittendam eſſe* docuit. Demum Scotus præfatis omnibus anterior in 1. d. 41 q. vn. verſu *ſecundum probatur* eiuſmodi efficacem voluntatem Dei de excluſione reprobi à gloria eius abſolutis demeritis anteriorem fore cenſuit crudelem.

3. Graues haſce affirmatiuæ ſententiæ cenſuras, ex grauiſſimis Doctoribus retulerim, vt negatiuæ noſtræ concluſioni authoritatem, quæ ex eis deſumi poſſit conciliem. Earum ſane pondus dupliciter eleuare contendit Arriaga cita d. 39. ſect. 1. ſubſect. 2. n. 11. Primo: quia poſſe Deum abſolutè futura, & præuiſa reprobi demerita velle efficaciter illum à gloria, etiam in pœnam, atque ex affectu iuſtitiæ vindicatiuæ; excludere probabile ipſe putauerat ſubſect. 1. §. 5. *Primo non poſſe*, & §. *Hinc infero*. Cēſuræ autem præfatæ *crudelitatis, iniuſtitiæ, horribilitatis, atrocitatis, ferocia, impietatis* in eam Dei voluntatem, non ſolum in eam de facto habitam, ſed etiam in eam poſſibilem cadunt ſiquidem non minus Deo repugnat impia, atrox, ferox, crudelis, & iniuſta voluntas poſſibilis, quam actualis: cum tamen communi etiam Theologorum ſententia, & noſtra ſtatuta cert. 1. contra ipſum Arriaga abſque vlla ex præfatis nota poſſit Deus ante cuiuſuis rationalis creaturæ abſoluta demerita præuiſa eius à gloria excluſionem æternoſque cruciatus (dummodo in pœnam delictorum non ſit) efficaciter velle. Secundo cenſuras in Caluiniſticam prædeſtinationem ad mortem, non ob intentionem illam efficacem excluſionis à gloria reprobi abſolutis demeritis anteriorem, ſed ob præfinitionem materialis peccati in Caluiniſtica reprobatione contentam cuius à Thomiſtica præfinitione materialis peccati diſcrimen non examinat: verum, (vt à poſtremo ordiar.) Doctores præfati, duas illas voluntates efficaces Caluiniani erroris ſeorſim recenſentes ſeorſim etiam confutant. & propriis vnicuique cenſuris carpunt: & datis quidem excluſiuam reprobi à reo eius demeritis anteriorem, (de quo nunc) & ex qua ad materiale peccati præfinitio proueniat Primum autem nil pō letis ab authoritate prædictis cenſuris imminuit. Etenim, vt voluntas illa de facto admiſſa impia, feroxque eſſet ac iniuſta, ex adiunctis de facto circunſtantiis, ac non ex intrinſeca eius natura, & eſſentia poſſet prouenire, quæ proinde poſſent abſolute ab eiuſmodi voluntate abſolute ſeparari, ac deficere: quare ex eis defectibus in voluntate, quæ de facto eſt, non infertur omni Dei voluntati circa obiectum idem conuenire debere, quandoquidem abſque eiuſmodi circunſtantiis circa obiectum idem haberi à Deo voluntas abſolute poſſet, quod autem ex adiunctis, & circunſtantiis, quibus de facto eiuſmodi voluntas haberetur eos defectus de facto habita incurreret quos Patres, Doctores aiunt incurſuram, non autem deſeſe, ac natura ſolum ſua ſpectatam concluſionis probationes, & toto decurſu queſtionis dicenda ſatis oſtendent.

4. Prima ac præcipua noſtræ concluſionis probatio petenda eſt ex impoſſibilitate intentionis efficaciſue voluntatis punitiuæ reprobante eius abſoluta demerita præuiſa ex fine iuſtitiæ ſuæ vindicatiuæ per eius à regno & gloria ſua excluſionem, & æternis cruciatibus additionem: ea enim impoſſibilitate ſtatuta, negatiua concluſio de facto ineuitabiliter, vt patet infertur. Sed tamen nunc argumentum hoc non perſequor; tum quia de eius voluntatis impoſſibilitate ſtatuenda certandum nobis erit, à cert. 5. tum quia concluſio præſens, non ſolum anteriorem de meritis voluntatem efficacem punitiuam intentiue per eius à regno excluſionem, ſed omnem aliam quamuis ex quouis alio fine à Deo poſſibilem; ex iure ſupremi ſui Dominij in omnem, etiam rationalem creaturam, de facto à Deo excludit, quare ex punitiuæ ſolum voluntatis anterioris ad merita abſoluta reprobi impoſſibilitate exparte ſolum, non autem concluſio tota probatur, probatur ergo primo. Quia admiſſa adhuc eius voluntatis excludendi gloria reprobum ad eius demerita abſoluta anteriori ex quo velis ſine poſſibilitate Dei tamen bonitati, miſericordiæ, benignoque ipſius in creaturas rationales Dominio debetur, vt niſi ex reuelatione, Patrumue diuino Spiritu afflatorum communi, conſtantique ſententia ita ſe erga rationales creaturas gerere Deum creſi nec debeat, nec poſſit atqui ita ſe Deum erga illas nullo ſcripturæ, aut Patrum teſtimonio, nedum conſtanti, & communi ſententia, conſtat, ſed potius oppoſitum: ergo nullatenus id à nobis aſſeri debet, aut poteſt. Maior probatur: quia id quod extra, ordinariam expertamque Dei prouidentiam vſumque dominij in creaturas rationales diuini extraordinario fundamento opus habet, vt aſſeratur de facto euenire: quemadmodum, vt aliquid aſſeratur de facto contingere, quod extraordinariam Dei prouidentiam, & vſum dominij ſui in creaturas irrationales, & naturales cauſas, & effectus vniuerſi: v. g. ignem fornacis Babylonici tres pueros non cremaſſe ni nobis ex ſcripturæ teſtimonio conſtaret aſſeri à nobis non poſſet, quia extra ordinariam Dei prouidentiam, vſumque dominij ſui in naturales cauſas expertum eſt: atqui voluntas illa excludendi rationalem creaturam à gloria efficax & eius de meritis abſolutis anterior, etſi ex aliquo fine, & iure dominij ſui ſit Deo abſolutè poſſibilis, eſt tamen extra prouidentiam ordinariam & communem vſum benignum, ac beneficium, vt expertum Dei erga rationales creaturas, atque ex Dei bonitate, & propenſione ad benefaciendum ſuis creaturis præſumendum à Patribuſque, & ſcriptura commandatum verbis illis quibus ſæpe *ſerere de Domino in bonitate tuberur*, ergo, vt ea voluntas credi in Deo aſſerique debeat, aut poſſit extraordinario fundamento ſcripturæ, conſtantiſue & communis Patrum ſententiæ opus erit. Minor primis ſyllogiſmi, ac ſimul ſecundi, probatur, quia nullo ſcripturæ, vel Patrum teſtimonio (nedum communi horum conſenſu) conſtat Deum ita ſe erga creaturam aliquam rationalem de facto gerere conſtat, imo vero oppoſito modo ſe erga rationales omnes creaturas gerere de facto Deum conſtat ex ſcriptura, & Patribus frequentiſſimis, vt patebit ex ſolutione eorum, quæ ab aduerſariis inducuntur, & aliis irrefragabilibus, quæ reliquis noſtris argumentis adducemus.

5 Probatur Secundo. Deus de ſeſe, & ante abſoluta reprobi demerita non ſolum vere, & ſerio, ſed & ardenter ipſius ſalutem vult, vt ex ſcriptura, & communi conſtantique Patrum monſtrauimus contro. 4. d. 4. q. 2. a. cert. 2. ergo

t. ergo. eius exclusionē à gloria, & salute de sese atq; ante absolutam demeritorum positionem & præuisionem efficaciter nec vult de facto nec amat. Probatur consequentia. Etsi enim voluntas inefficax obiecti cuiusuis, cum efficaci voluntate negationis eius compossibilis absolute sit, neutraque proinde inferat negationem alterius in essendo; at in denominando illum qui vtramque habet voluntatem, voluntas efficax negationis obiecti præualet impedit inefficacem, vt illum volentem absolute obiectum idem denominet; ita vt efficaci voluntate de opposito, & contradictorio obiecti inefficaciter solum velit, inefficax eius volitio non solum nequeat ipsum absolute volentem illud denominare, sed nec ipsa absoluta ipsius voluntas, sed conditionata, & velleitas solum censeatur; & nominetur, vt patet in mercatore volente efficaciter & proficiente merces in mare, vt imminentem mortem euadat, quas tamen inefficaciter, tunc etiam, & ardenter conseruare, ac retinere desiderat, & tamen non à desiderio hoc ardenti inefficaci tamen, volens absolute illas seruare, sed potius à voluntate efficace illas in mare proiiciendi volens absolutè illas proicere denominatur, & asseritur: atqui Deus absolutè esse volens reprobi cuiusuis salutem denominatur, atque ab scriptura, & cunctis Patribus de se, atque ante absoluta illius demerita præuisa dicitur: ergo efficax voluntas Dei de se, & ante reprobi demerita absolutè præuisa de negatione salutis de facto à Deo abest. Confirmatur vrgentius. Non solum ita absolutè volens reprobi salutem, sed absolutè nolens eius mortem ab scriptura, & Patribus dicitur Deus. Sapient. 1. Ezechiel. 18. & 33. 2. Reg. 14. Tobiæ. 3. Oseæ. 13. Matth. 18. & 23. ad Roman 7. ac. 1. ad Timoth. 2. & 2. Petri. c. 3. & alibi scripturarum sæpe. Ea vero testimonia voluntatem absolutam (vt minimum efficacem Dei de sese, atque anterius ad reprobi demerita, absoluta præuisa ex eius morte atque à vita æterna exclusione, negationeque æternæ salutis expresse negant, & affirmanti aduersariorum sententiæ contradicunt: ecquod enim expressiusue velle proprioue, atque absolute talis voluntas mortis, & negationis vitæ & salutis reprobi esse potest, quam efficax de eius morte, & negatione salutis, & vitæ æternæ voluntas? confirmatur secundo, quia eis locis magis potiusque, quam reprobi mortem, eius vitam, & salutem æternam velle de sese Deus dicitur vnde etsi cum vitam, tum reprobi Deum de sese velle, contra verba eorum testimoniorum prima, admittamus, æternam tamen mortem reprobi Deum de sese efficaciter non velle euidenter deducitur. Etenim vitam, salutemque æternam reprobi inefficaciter solum velle de se Deum dogma Catholicum est: cum euidens de se sit magis vnumquemque velle id, quod efficaciter vult, quod vult solum inefficacirer.

6. Probatur tertio ex stata Patribus & Theologis distinctione volūtatū Dei in prædestinationis ac reprobationis rationalium creaturarū negotio scilicet in voluntatē antecedentem, & primariam, ac beneplaciti Dei de sese, & quæ nullam ex nobis, vitioue nostro occasionem sumat vel motiuum, sed è Dei solum natiua propensione nascatur, & in voluntatem Dei subsequentem, & secundariam, quæque ex nobis, nostroque vitio ortum ducat, illudque subsequatur. Et primam quidem vitæ, & salutis æternæ nostri omnium solummodo esse in Deo fatentur: secundam vero de æterna nostra morte nonnisi post demerita nostra præuisa, ac proinde subsequentem esse in Deo admittunt. Chrysost. serm. 1. in epist. ad Ephes. & Hom. 3. in Genes. vbi *Propter hoc etiam creaturam hanc omnem produxit, & nos formauit, non vt pereamus, nec, vt puniendos nos tradat, sed vt saluet.* Damascen. dialo. contra Manich. vers. fin. & 2. de fide c. 29. vers. fin. quod ita concludit. *Non ad puniendos nos plasmauit; sed, vt efficiat nos bonitatis suæ participes, vt boni; peccantes autem puniri vult, vt iustus.* Consonat rationi distinctionis Augustin. de spiritu, & litt. c. 33. longe ab init. Hieronym. ad id Malach. 1. *Filius honorat patrem*, & ad id Ezechiel. 16. *Ero & tu confundere* Epiphan. hæresi. 66. Tertullian. exhortat. ad castit post init. confirmatur vtraque ratio proxima elongamini & ad tempus multum perditissimorum etiam, hominum tolerantia diuina frequentissima totiesque in scripturis sacris commendata. Nisi enim eorum pœnitentiæ ex ardenti salutis eorum desiderio de se solum, & bonitate sua præconcepto locum, ac tempus fateret Deus, nullatenus eos tandiu sustineret; imo vero, si anterius ad reprobationem ipsorum ab efficace gratia, & peccati permissionem voluntate efficaci eos à regno excluisset, voluissetque æternis cruciatibus mancipare morte inducta illico, ac peccarent primū eorum peccatum finale etiam foret cui statim æterna damnatio executiua succederet, vt quid enim plura excepranda ad id exequendum quod anterius etiam adde meriti tanti motiuum efficaciter à Deo volitum à Deo fuit? vnum in huius argumenti confirmationem locum Pauli ad Roman. 9 producam in quo multum præsidij adesse sibi aduersarij arbitrantur. *Quod si*, inquit, *Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit vasa iræ apta in interitum*, &c. Si enim voluntas ostendendi iram, efficax præsertim, peccatis eorum esset anterior, statim atque vasa in interitum apta peccato primo se effecerunt iram morte & temporali & æterna simul inducta magis ostenderet; sustinuit autem, quia posterius ad contumacem peccandi perseuerantiam, qua se iræ vasa consummata fecerunt, subsequentem iræ, & vindictæ suæ efficacem voluntatem, non vero anterius conceperat. Ita Chrysost. n 16. ad caput & verba recitata. *Quoniā vero longanimitate illa ad resipiscentiā* iuxta Dei vtiq; volūtatē) nō vtebatur Pharao; sed se ipsū apparabat in irā (nō dum scilicet à Deo conceptam) *vsus est illo Deus ad correctionem aliorum sumpta, quam meruerat pœna. Non enim vult Deus ad eum modum suam ipsius potentiam notam facere, sed magis alia ratione: nimirum, vt prosit, & benefaciat.* Oecumenius ad locum eundem. *Apparatus ad interitum: id est, ad hoc aptus, & præparatus, vt perire oporteret: manifestans, quod ipse iræ Dei causa esset suaque ipsius perditionis. Nec enim Deus causa est malorum, sed quisque se ipsum vas efficit iræ quemadmodum, & vas benignitatis, & misericordiæ. Ita Pharaoni non Deus, sed ipsius malitia fuit causa, vt pateretur, qua passus est.* Consonat Rupertus ad eum locum, & subiicienda argum. 4.

7 Arguo quarto ex coactione, qua Deus ad peccatorum vindictam inuitum se à nobis trahi potius quam venire significat: nec sine dolore, lachrymis, gemitibus trahi. Dedimus in hanc sententiam ex scriptura & Patribus controu. 4. d. 4. q. 3. à cert. 2. pauca ideo memoranda ex illis hic erunt. Bernardi scilicet illa ex serm. 5. in natali Domini. *Ex se sumit materiam, & velut seminarium miserendi: Nam, quod iudicat, & condemnat, nos eum quodam modo cogimus.* Atque idcirco ait, *misericordiarum, & non iudiciorum Patrem* merito nominari. Nazianz. orat. de plaga grandin. sub Med. *Missa facta ira, quæ ipsius naturæ aduersatur, misericordiam quæ ipsi naturæ inest amplectitur. Ad illam enim à nobis vi pertrahitur. Ad hanc suapte natura fertur. Igitur non, nisi coactus, precutias*, &c. Saluianus ad id genesis *clamor Sodomorum* &c. à Deo illos puniturō dictum tantundem valere ait, ac si diceret *non fuisse voluntatis tuæ, vt perderet, sed quod ipsi extorserint, vt perirent.* In quam sententiam. 1. de prouidentia post med. & lib. 4. post initium plura eaque luculentissima scribit. Chrysost. Hom. 67. in Joan. illud videns ciuitate fleuit super illam ita in eandem sententiam expendit. *Hæc dicit scriptura, vt nostra causa deseri nos, & nobis ipsis perditionis nostræ authores esse demonstret. Deus autem non modo nos non dare relinquere, & punire vult, sed quoties punit, inuitus punit.* Ex his autem tribus Dei vt cadere in illum possunt) affectibus, coactionis, qua inuitus, tristitiæ, ac doloris vehementis, fletu, & lachrymis solum in nobis explicati, nec satis expleti, quo dolens ad reprobi peccatoris supplicia æterna præsertim, punit, efficacissimum contra efficacem Dei voluntatem excludendi reprobum à gloria, æternisque cruciatibus addicendi, eius absolutis demeritis anteriorem argumentum desumitur. Etenim nemo ad eius, quod anterius de sese, atque efficaciter voluit, executionem venit inuitus, nec de eius executione, & euentu tristatur, nedum ad gemitus vsque, & lachrymas doleri; sed gaudet potius, fruiturque rei adeo vehementer desideratæ possessione, vt experientia, & explorata & cunctis, etiam heberioribus, horum affectuum natura patet. Ergo vel non adest Deo de sese, atque anterius ad reprobi demerita absolute futura, & præuisa, efficax voluntas illum excludendi à gloria, æternisque cruciatibus (ex quo

velis sine mancipandi, vel crocodyli, vt aiunt in morem plorat, quos de sese, ac suopte ingenio, & voluntate perdit, ac subinde est hominum asserrimus illusor, atque omni circulapore fallacior, quæ sunt blasphema.

8. Id verò illusionis, & circulationis pessimæ vitium toties Deus incurrere deprehenditur, quoties ad se, suamque gloriam omnes vocat verbis illis *Venite ad me omnes*, &c. reprobos etiam, quos tamen anterius à se ipso, & gloria sua efficaci volùtate habet amotos. Tunc etiam, cum dominica oratione verbis illis *adueniat regnum tuum*, vt ipsum enixe oremus, nos omnes hortatur. Tunc etiam, cum omnibus gloriæ suæ regnum indiscriminatim in præmium proponit, & promittit: siquidem anterius ad plurium absoluta demerita (reprobiorum scilicet) præpositæ promissæque in præmium gloriæ assecutio ex ea efficaci voluntate eos excludendi à gloria facta est ipsis impossibilis, ac subinde de re impossibili, & chimerica, & omnino illusoria ipsis erit gloriæ in præmium propositio, atque promissio. Neque verò illusio hæc, & circulatio vitabitur si dicas, Voluntatem illam efficacem excludendi reprobos à gloria anteriorum quidem absolutis reprobi demeritis esse, sed tamen propositione, & promissione gloriæ in præmium esse natura posteriorem: quare pro eo promissionis signo possibilem absolutè etiam reprobis esse, nec de re impossibili promissionem. Etenim illusionis, & circulationis complementum adsequens proximè naturæ instans differs, non autem illam à Deo aufers, vt patet. Argumentum quintum contra affirmantem sententiam ex euersione diuinæ libertatis ad habendam voluntatem executiuam donandi gloriam meritis absolutis, siue ob absoluta reprobi merita reprobi petendū est: quod euasionibus argumenti alterius ab euersione libertatis, & meriti reprobi, vt ob illud possit ipsi glora à Deo donari minimè patet: quamuis eas etiam simus deinceps præclusuri: sexto, Deum reproborum saluti maligne insidiari conuincitur: dum ex ea excludendi illos à gloria, & addicendi eos cruciatibus æternis anteriore efficace voluntate, quænam efficacia media ad salutem, & quæ inefficacia sint perquirit, ac deprehendit, atque ex ea scientia absis efficacia efficaciter remouet, & inefficacia (tametsi absolute sufficientia) quibus certò, & infallibiliter à gloria in tartatum ruent, idque ex efficaci vtriusque mali intentione, & voluntate prouidet ipsis: ita enim fieri necesse est vt eorum à gratia efficaci ex efficaci voluntate excludendi eos à gloria proueniat. Ecquid enim amplius ad malignas saluti reproborum insidias & vtriusque mali præparationem adeo requiritur? Probatur rursus absurdi huius illatio, quia non aliunde probatur Deum salutis prædestinatorum satagere, quam quia ex intentione salutis ipsorum, & scientia efficaciæ mediorum efficacia media, inefficacibus negligetis, eis eligi, disponit, ac procurat: quod si efficacia intentionis gloriæ ipsorum ex qua efficacia illa media à Deo eligantur præparenturque, ac disponantur prædestinatis requiratur, voluntati, seu intentioni excludendi reprobos à gloria, ex qua inefficacia media à Deo pro ipsis, eliguntur, præparantur, ac disponuntur, efficacibus omnibus prætermissis, efficacia per aduersarios asseritur.

9. Inde verò aliud contra affirmantem sententiam absurdum est proclive Deum nempe damnationis reprobi esse de facto authorem, tametsi reprobus ipse ex parte sua damnationis suæ sibi author sit, quod nunc omitto. Probatur absurdum hoc primo à paritate & ratione eadem, qua Deus salutis, & gloriæ prædestinati author absolute est, ac dicitur, tametsi prædestinato ad eius consecutionem suas partes relinquat. Probatur secundo: si quis sciens alterius præcipitium, si illac eat, atque ex ea scientia, & expressa efficaci, ex parte sua voluntate ipsum vt illac eat dirigeret, præcipitationis illius causa, & author omnibus fatentibus, esset, tametsi ille alter & voluntate, & gressibus suis præcipitationis suæ causa etiam, & author foret. Dixi Deum ruinæ in tartarum, casusque siue exclusionis à gloria Deum reprobo authorem causamque in affirmante sententia fore; non autem inferri inde Deum peccati & amatorem esse, vt nonnulli arbitrantur: quia cõsequentiæ huius debilitas ex dictis d. proxima de peccati permissione in prædestinationis effectibus recensenda facile deprehenditur. Omisso etiam ex ea anteriore, & efficace voluntate Deum mansurum determinatum antecedenter ad peccati perseuerantis, & finalis reprobi permissionem, quod absurdissimum reputant Recentiores; nos autem eam antecedentem Dei determinationem ad peccatum permittendum ex prædicatis Dei necessariis non prouenire, sed ex libero aliquo voluntatis suæ actu nihil prorsus absurdi continere ostendebimus ibidem. Duo vero aduertenda hic sunt. Primum argumenta præfata (sicuti, & Patrum testimonia subscienda) eandem prorsus vim contra affirmantem sententiam, & pro negatiua nostra habent, etsi pro eodem naturæ signo exclusio à regno, & permissio peccati, seu à gratia efficaci positiua reprobatio à Deo haberi asseratur, dummodo ante præuisa absoluta reprobi demerita sit, vt tunc voluntas illa efficax exclusiua reprobi à gloria foret; tametsi reprobationis à gratia efficaci causa esse non posset, cum ad idem naturæ signum vtraque pertineret. Secundum est: sententiam nostram non solum testimoniis, sed discursibus etiam ipsis Patrum hactenus probatam esse: deinceps autem testimoniis Patrum conclusionem de facto nostram in terminis esse probandam. Plura congerunt Valentia citatus. §. *Quarto probatur* Riet. de Montoia, & præpositus citatis locis, quorum plenissime promptam euasionem video, quod de voluntate executiua damnationis reprobi, exclusionisque à gloria, quam non nisi post merita eius absoluta esse Catholice aduersarij fatentur: & quamuis ad Patrum mentem ea interpretatio non sit, ad germanam tamen interpretationem eorum admittendam non ita facile trahi aduersarij poterunt nolentes, & inuiti, firmioribus ergo, etsi paucioribus, Patrum testimoniis agendum nobis contra aduersarios erit, vt ex Patribus conclusio nostra in terminis ipsis, atque omni discursu semoto probetur. In iis forte numeranda imprimis videantur prosperi testimonia plura, quæ quia discursu egent nonnullo, vt aduersarios conuincant pro secunda conclusione statuenda cert. 4. opportunius reseruantur: tametsi indirectè primam hanc conclusionem satis probet, vt eo loco clarebit.

10. Primo ergo Augustinus in prædestinationis, & reprobationis negotio communis Magister epist. 105. ait, *Quærimus prædestinationis causam, nec inuenimus: reprobationis autem causam quærimus, & inuenimus*, Vbi reprobationem à gloria intelligit; reprobationis quippe ab efficaci gratia adæquatè sumptæ, ex parte reprobi adhuc causa nec est, nec inuenitur: sicut inuenitur reprobationis à gloria: quare eam solum reprobationem à gloria esse Augustinus asserit, quæ post absoluta reprobi demerita est, & executiua ab aduersariis vocatur, intentiua illa efficaci, & anteriore reprobi de meritis, & cuius ex parte reprobi causa nec est, nec inuenitur, sicuti nec ad prædestinationem ex parte prædestinati, relegata omni reprobatione à gloria, quæ ex reprobi demeritis non fit. Fusius adhuc 6. Hypognost. sub initium in eandem sententiam scribit. *Quia vero iustus, & misericors Deus, præcipuèque futurorum ex hac damnabili massa, non personarum acceptione, sed iudicio æquitatis suæ, quos præscit, misericordia sua gratuita præparat, id est prædestinat ad æternã vitam; cæteros autem pœna punit: quos ideo punit, quia, quid essent futuri præsciit, non tamen ipse fecit, vel prædestinauit puniendos.* Iterum sub libri med. scribit. *Tenenda est inconcussa huius disputationis regula, qua diuinis testimoniis claruit: peccatores, antequam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos* peccatores, siue ad peccatum; *pœnam autem eis prædestinatam, secundum quod præsciti sunt. Parvulos quoque non renatos prædestinata pœna esse obnoxios, qui præscitis sunt non propriis voluntatibus, nisi tantum in Ada peccato, quod traxerunt nascentes, & in hoc manentes, soluerunt tempus vitæ præsentis.* Prosper ad obiectiones Vincentianas respons. ad vndecimam. Ait *ad prædestinationem eius nihil aliud referri potest, nisi quod aut ad debitam iustitiæ retributionem, aut ad indebitam pertinet gratiæ largitatem.* Anteriori autem meritis reprobi efficax voluntas, de ipsius à gloria exclusione, nec ad gratiæ largitatem indebitam spectat, vt patet, nec ad retributionem, iustitiæ retributionem demeritorum quæ antecedit, cum non nisi anterioribus demeritis absolutis præcedentibus iustitiæ debitæ retributio esse possit. Agit verò de prædestinatione vniuersim sumpta

sumpta siue ad gloriam siue ad denegationem, & æternos cruciatus, vt ex immediatè antecedente textu constat, Qui sic habet. *Nec illam* (reprobi) *animam nequiter, turpiterque victuram, ad hoc, vt taliter viueret præparauit, sed talem futuram non ignorauit: & de tali iuste se iudicaturum esse præsciuit.* Quibus contexuit. *Atque ita ad prædestinationem eius*, &c.

11. Eadem vniuersali sensu de prædestinatione agens ad capitula Gallor. respons. ad cap. 14. aiebat. *Prædestinatio Dei semper in bono est, aut ad retributionem iustitiæ, aut ad donationem pertinens gratiæ.* & respons. ad. 2. obiectionem ex Vincentianis. *Quod multi pereunt, pereuntium est culpa; quod multi saluantur saluantis est donum, vt enim reus damnetur inculpabilis est iustitia Dei.* Consonat Fulgentius 1. ad Monim. cap. 5. ad 7. c. 13. & 14. & c. 17. init. quæstionem proponit: *an idcirco iniquos ad supplicium iuste prædestinauerit, quia eorum mala opera, licet futura præsciret, non tamen ipse prædestinauit, vt futura essent?* cui affirmatiue respondet, probatque vsque ad c. 24. vbi versus med. hæc addit, *Ostensurus itaque Deus, quid reddendum præsciuerit, & quid donandum: prædestinauit illos ad supplicium quos à se præsciuit voluntatis malæ vitio discessuros; & prædestinauit ad regnum, quos ad se præsciuit misericordiæ præuenientis auxilio redituros, & in se misericordiæ subsequentis auxilio esse mansuros.* Quibus solam destinationem ad malum siue priuatiuum, siue positiuum æternum reprobi post eius absoluta demerita absolute præscita in Deo esse sicut Augustinus, & Prosper, asserit. Beda. lib. quæstionum. q. 13. med. *Non est in dispositione Dei, quomodo peccator pereat. Sed tamen cum sciat eum peccaturum mortem ei præordinauit.* Non vtique antea. Inferius *pranitas nostra ab æterno mala in conspectu Dei præsentauit: Deus illam ad mortem æternam destinauit.* Posterius scilicet, non anterius ad præscientiam nostræ prauitatis. Concil. Valentinian. sub Lothario imperat. c. 3. *Confitemur prædestinationem electorum ad vitam, & impiorum ad mortem. In electione tamen saluandorum misericordiam Dei præcedere; in damnatione autem perituroruni* (scilicet prædestinatione ad mortem, vt dixerat) *meritum malum præcedere iustum Dei iudicium quia Deus sua prædestinatione*, ad vtrumuis, *ea tantum statuit, quæ gratuita miseratione, aut iusto iudicio ipse erat facturus.* Quibus expresse destinationem reprobi ad mortem, quæ post absolute præscita eius demerita non sit aperte negat: quare executiuam asserit, intentiuam vero reiectat, inferiusque vero eidem sententiæ insistens ait. *Pœnam sane malum meritum eorum* (reproborum) *sequentem, vti Deum, quia omnia prospicit, præsciuisse, & prædestinasse, quia iustus est index:* non aliunde nec titulo alio, quam iustitiæ suæ exercendæ, quæ demerita eorumque præscientiam absolutam plane supponit.

CERTAMEN IV.

Negatiua etiam reprobatio à gloria reprobi absoluta demerita antecedens Scotica ablegatur.

1 SIt secunda in quæstione de facto conclusio. Reprobatio Scotica negatiua reprobi à gloria demeritis absolutis eius anterior in Deo non est. quare nec eius à gratia efficace reprobationem ex parte Dei antecedit. Certe conclusio hæc adeo frequens & expressa apud scripturam, Patres, & Theologos non est. Eam vero docet expresse noster Ioan. Præpositus supra n. 114. versu *dico secundo*. Atque à Prospero etiam non semel expressam animaduerti. Ita enim scribit respõsione 3. ad capitula Gallor. *quod huiusmodi* (homines reprobi) *in hac prolapsi mala siue correctione pœnitentiæ defecerunt, non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt* (ad gloriam, vt ex statim adnexis hisce claret) *sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria præuaricatione præsciti sunt* vtique absolute, nam conditionate non esse tales futuri sed obsecuturi, æque ac præuaricaturi sub aliis auxiliis præsciti sunt, vt patet, quare præscientia præuaricationis cõditionata scientia sub aliquo auxilio causa vt non prædestinaretur tam ad gratiã, quam ad gloriã causa in eis nõ magis fuit, quã nõ fuit in prædestinatis de quorum conditionata præuaricatione sub auxiliis aliquibus scientia etiam conditionata Deo adfuit. Cum autem absolutæ præuaricationis reprobi pereuntis scientia solam prædestinationem in mortem, seu reprobationem à gloria, siue positiuam, siue negatiuam per omissionem deliberatam, nec solum præcisiuam pro naturæ priori, sed absolutam non prædestinandi, ac eligendi reprobum ad gloriam possit esse antecedens: & Prosper asserat absolutam præscientiam præuaricationi reprobi esse causam negationis prædestinationis ad gloriã seu reprobationis negatiuæ, perditionis necessario quã pereunt, non autem negationem prædestinationis necessariæ eorum eiusmodi negatione inducẽdæ saltem consequẽte necessitate negationem prædestinationis ad gloriã, siue reprobationẽ negatiuã Scoticam demeritis reprobi anteriorẽ reiicit expresse. Si enim daretur, verum absolutè esset reprobum perire, & necessario, necessitate saltem consequente, perire, quia prædestinatus ad gloriam non est, falsum vero ideo eius prædestinationis negationem, & defectum esse, quia præuaricationis absolutæ ea negatione posterioris absoluta præscientia Deo adfuit.

2. Sententiam hanc Prosperi contra reprobationem Scoticam iterum lego apud eundem ad obiectiones Vincentianas respons. 12. vbi hæc habet. *Quia præsciti sunt casuri non sunt prædestinati; essent autem prædestinati, si essent reuersuri, & in sanctitate, ac veritate permansuri:* vbi de prædestinatione ad gloriam, eiusque negatione, ad quas solum absoluta meritorum, vel demeritorum eligendi, aut prædestinandi, ac non prædestinandi, seu non eligendi ad illam potest, vt proxime dicebamus inseruire. Nec præstat si dicas, Prosperum loqui vtrobique de electione ad gloriam, eiusque negatione executiuis, non de priori, præsertim, negatione electionis, seu reprobatione negatiua priori natura, & quasi intentiua: imprimis enim cum propositiones Prosperi negatiuæ sint, non esse scilicet prædestinatos ad gloriam reprobos, quia sunt præuisi præscitique perseueranter casuri; ac præuaricaturi; atque negatiua propositio vniuersalis sit, & quidquid post se inuenit destruat, remoueatque à subiecto vnum è duobus necessario ex sententia hac Prosperi infertur omnem scilicet prædestinationem ad gloriam, eiusque oppositam negationem contradictoriam ante præuisa merita, etiam intentiuam contra aduersarios negasse; vel, quod verius, ac æque contra aduersarios est, solam reprobationem negatiuam, siue negationem prædestinationis & electionis ad gloriam post præuisa absolute reprobi merita in Deo agnouisse, ac proinde ea negata propositionibus, & testimoniis datis omnemque Deo, de facto saltem, adesse iudicauit negasse, quod solum secunda hac conclusione contendimus. Atque eadem ratione præcluditur euasio eadem propositioni alteri Prosperi testimonio primo contenti; *Non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt*, nostræque ponderationi excludenda est, si adhibeatur. Tertia conclusionis huius secundæ ac primæ etiam & postrema ab authoritate, & efficax (etsi ab authoritate negatiua) probatio sit: quia nullibi sacræ paginæ, aut patrum anterior meritis, aut reprobationi à gratia efficace reprobatio eius à gloria, siue positiua, siue negatiua, alterutriusue assertio vero similis legitur vt è testimoniis aduersariorum germana interpretatione, & solutione inferius subiiciendis clarebit. in quæstione autem de facto eorum etiam quæ Deo possibilia sunt, esse tamen, vel non esse absolute possunt esse determinate de facto, absque vllo scripturæ, & Patrum fundamento non nisi temere, ac pure diuinatorie asseretur, vt mittam, nec reprobationem à gloria siue positiuam siue negatiuam per merita vero mala reprobi de facto punitiue, & ex iustitia vindicatiua in pœnam executiue denegandæ possibilem Deo esse, vt q. 4. ostendemus.

3. A ratione probatur secunda hæc conclusio contra reprobationem de facto negatiuam à gloria absolutis reprobi demeritis, eiusque à gratia efficace reprobationi anteriorem, argumentis omnibus, quibus reprobatio-

nem positiuam efficacem, & eiusdem anterioritatis ad demerita absoluta reprobi, eiusque ab efficace gratia reprobationem reiecimus cert. 3. à num. 5. Siquidem negatio prædestinationis seu electionis reprobi ad gloriam, nec sola præcisio electionis illius pro signo illo, sed libera, ac deliberata pro signo illo anteriori ad reprobi demerita electionis illius absoluta omissio efficax est, & necessario connexa cum negatione electionis ad gloriam pro quouis signo & posteriori naturæ sequente, atque electioni eius efficaci ad gloriam necessariæ, vt gloria absolute à reprobo obtineatur, contradicens & repugnans ne duplex contradictorius simul in Deo absolute admittatur, tametsi pro diuersis signis naturæ ex quorum diuersitate contradictio nec vitatur, nec emollitur: quare ex illo anteriori signo deliberatæ illius omissionis electionis reprobi ad gloriam, seu Scoticæ reprobationis negatiuæ, quam impugnamus gloria reprobi est impossibilis, non minus, quam ex positiua eius à gloria efficaci, & ita anteriore reprobatione, ex qua impossibilitate argumenta contra positiuam efficacem anteriorem de meritis reprobi reprobationem ab eo numero instructa procedebant, quare ea quiuis facile contra negatiuam hanc reprobationem traducet, quin nunc ait se, & inutiliter repetantur. Secunda conclusionis probatio quæ etiam facit pro conclusione prima) à ratione fit, quam n. 3. fiae attigimus, quia vtraque reprobatio anterior à gloria ex iustitia punitiua non solum executiua, sed & intentiua anterius ad reprobi demerita est impossibilis vnde à negatione possibilitatis ad negationem existentiæ obiecti, & de facto est ineuitabilis consecutio. Tertio denique conclusionem vtramque de facto à ratione probo, quia alterutra à Deo de se se admissa durius multo diriusque in salutis, ac petditionis æternæ homin um segerere cum hominum Republica Deum: siquidem de sese, nullis reproborum demeritis spectatis, plures à Deo homines reprobos, quam sint prædestinati à salute æterna efficaciter, & infallibiliter, amittenda de facto excluisset, neminemque ex adeo paucioribus prædestinatis ante eorum præuisa merita efficaciter gloriæ mancipasset. Quod si adeo nonnullis durum videtur Deum de se nullisque spectatis reprobi demeritis tot eius generis homines à gratia efficace de facto reprobasse, vt inde erroris sui ansam Pelagiani, ac Semipelagiani satis ipsis magnam, & firmam desumpserint, & tametsi ea reprobatione locus merito, & demerito contra eorundem errorem à Patribus, & Doctoribus Catholicis ostendatur, adhuc tamen ad secreta Dei iudicia recurrendum humiliter nobis est vt à fidei dogmatibus hisce non recedamus, nec dirius quam ipsum deceat agere, nobiscum Deum iudicemus: quid ergo de anteriori prorsus tot hominum reprobatione alterutra nulla operum ratione habita, & spectata, quam defendere fidei dogmata non cogunt, imo nec leuiter fundant dicendum erit, vt arctiori, multoque duriori in ea difficultati satisfiat ni nostras Theologicas Doctrinas voluntariis inanibusque mysteriis velimus replere.

4. Apparentius aduersariorum fundamentum sumitur ex 9. ad Rom. vbi de illis prædestinatorum & reproborum typis Iacob, & Esau dicitur: *antequam quidquam boni egissent, aut mali; Iacob dilexi Esau autem odio habui.* Quare non ex demeritis, sed ex me ipso. Verum ibi de reparatione à gratia efficace solum, non à gloria, imo neque ex intentione adhuc inefficaci exclusionis reprobi esse sermonem, & de prædestinatione seu præparatione prædestinati efficaci ad efficacem gratiam solum directe, etsi indirecte ad gloriam inefficaciter solum ipsi præintentam sermonem esse ostendimus ex contextu, & Patribus, d. 1. quare extra rem præsentem est. Nec aptius quòd soli Dei arbitrio quorumdam electionem in vasa misericordiæ, & aliorum in vasa iræ Paulus tribuat, atque exemplo figuli partem massæ luti eiusdem in vasa honoris & partem aliam im vasa contumeliæ pro suo libito effingat. Neque illud cuius vult miseretur, & quem vult indurat: nec illud, *non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei*: Nec plura quæ ex Patribus ad præfata loca tumultuario congerunt aduersarij. Ea siquidem omnia de prædestinatione, seu præparatione efficacis gratiæ gratuita absque ipsorum meritis præuiis pro prædestinatis, & reprobatione ab illa reproborum aperta sunt, vt citato etiam loco, & aliis controuersiæ huius è contextu, & Patribus, ac scholasticis monstrauimus non autem de electione ad gloriam immediate & directe, seu directa reprobatione ab illa: quare ea ex illis ad rem præsentem perperam adduci, inducique manifestum est. Sed notatum tamen pro his, & sequentibus testimoniis velim, ex eis nullum pro negatiua scotica reprobatione sono adhuc tenus, afferri posse: cum omnis de positiua Dei voluntate excludendi reprobos ab efficaci gratia, vel (vt aduersarij volebant) à gloria expressio sono ipso vocum sint proinde Scoticam reprobationem negatiuam, tametsi maiori in Deum specie pietatis subtilitateque Theologica inductam, nullam tamen in loco adhuc litteræ occasionem vel fundamentum habere certum mihi est.

5. Instant vero aduersarij ex illis eiusdem capitis noni versu 17. verbis Dei ad Pharaonem. In hoc ipsum *excitaui te, vt ostenderem in te virtutem meam*: quibus ex intentione Dei potentiæ suæ ostendendæ in Pharaone durissime puniendo à Deo præhabita ipsum vel condidisse, vel etiam ad tantam regiam potestatem, qua Dei præceptis obstinato resisteret, ac resistens Dei potentia vinceretur, euexisse Deum videtur significariæ proinde erga obstinatiorem saltem reprobum quemque (cuius figura Pharao fuit ita se Deum gerere, Deum eo loco significatur, respondet ex aliis, quos non improbat Ruiz, voluntatem quidem illam dure à Deo puniendi peccata Pharaonis ante eorum imo & eius absolutam futuritionem non eius solum, sed permittendi ipsius peccata, simulet eandem fuisse: quare nec reprobationis à gratia efficaci causam fuisse. Sed vero id satis aduersariis nonnnullis recentioribus ita pro sua sententia discurrentibus forer: ac insuper de facto admissa voluntate Dei, ex se solum ipso punitiua antea absoluta demerita, & exercitam obstinationem Pharaonis, quod hæc anterior permissiuæ peccati voluntati fuerit, vt reliqui aduersarij volunt, & connaturalius, & textui videtur conformius: vnde ipsis ad figuratam in Pharaone perditorum hominum à gloria, & à gratia efficace reprobationem consequenua est proclius. Negauda igitur est omnis Dei de sese voluntas puniendi peccata, & obstinationem Pharaonis temporalibus illis suppliciis, ante absolutam peccatorum, & obstinationis eius futuritionem, & præuisionem. Imo vero asserendum Deum ex eo textu, & contemtantum abfuisse ab ea anteriori peccatis absolutis Pharaonis de suppliciis illis ipsi infligendis efficaci voluntate, vt plurimis ab eo absolutè, & obstinate admissis ante eorum augmentum & obstinationis consummationem, eam efficacem durissime illum puniendi voluntatem non conceperit, sed ex voluntate potius ipsius ad resipiscentiam reuocandi, in qua eo vsque perstitit Deus ipsius pœnitentiam, & mediis vocationibus, & leuioribus malis inflictis sufferentia multa tentauerit. Vt ex illis Pauli verbis. n. 22. *Quod si Deus volens ostendere iram sustinuit in multa patientia vasa iræ* satis claret, & docent Chrysost. Æcumen. recitati cert. 3. n. 7. & Theophylactus eadem verba. Confirmatur ex Paulo ad Romanos. 2. vbi Pharaoni similes obstinatos ad pœnitentiam, cum ex Dei bonitate, qua multis etiam eorum peccatis prouocatus patientia multa desiderio salutis ipsorum insistens resipiscentiæ, tempus locum, & oportunitatem ipsis facit, hortatur, tum è postremæ iræ & vindictæ Dei, si in obstinatione perstiterint ab ea deterret his verbis. *An diuitiis bonitatis eius, & patientia, & longanimitatis contemnis? An ignoras, quod benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die iræ.* &c. Sed quid valet illud, *vt ostenderem in te* ni præintentum finem à Deo significet. Respondet docte profundus noster, & eruditus Vasq. d. cit. c. 7. n. 39. euentus minime intenti futuritionem quæ ea particula frequenter in scriptura denuntiatur, vt illis Isai. 6. & Lucæ 8. *Vt videntes non videant, & audientes non intelligant, ac pluries.*

6. Denique opponunt illud sap. 12. *Neque Rex, neque Tyrannus in conspectu tuo inquirent de iis, quos perdidisti*

cum ergo sis iustus, iuste omnia disponis: ipsumque qui non debet puniri condemnas, & eorum æstimas à tua virtute, per gloriæ exclusionem, & æternam damnationem, aduersarij intelligũt: quia cum dominium tuum in creata omnia ad omnem earum vsum Regum creatorum dominiis & potestatibus superius à Deo sit & infinite excellens, de hominum ipsis etiam suo modulo subditorum, & quantumuis innocentium perditione æterna etiam agere tecum ex iure, & potestate nequeunt: imo vero in eorum perditione iure tuo illo supremi in illos dominij, & potestatis vteris, ac iuste perdis, ex eo quippe fit vt tuum illos quantumuis innoxios perdendi libitum pro lege iustissima delatum perditione habenda sit. Miror textum hunc, eique subiunctam ponderationem serio à Theologo sano pro affirmante sententia produci. Primo, quia ea lectio textus, etsi ex aliquot latinis codicibus olim haberetur; id tamen apertus amanuensium errore contigit, correctumque proinde fuit, in vulgatæ correctione à Sixto Pa. 5. facta, & edita ex qua ita legendum præscribitur. *Et eum, qui non debet puniri, condemnare exterum* (id est extraneum & alienum) *æstimas à tua virtute*. Fuit autem errori amanuensium summa in præsenti facilitas notara à nostro Vasq. cit. c. 7. §. *ex variis opinionibus*, scilicet mutando verbi *condemnare*. 1. in 5. quo errore, mi 1. reliquo *t.* adderetur nullum sensum, vtcumque, reddi ea clausula posse, cum videretur, *t.* illud additum est: atque textus vitiatus ponderationi, & argumento præfatis locum apud minus rigidos Theologos, minusque scrupulosos, religiosos textum pro suis cogitationibus correptores fecit. Eius autem lectionis vitium, & ponderationis infirmitas, è toto capitis contextu & intento ostendendum nobis ex instituto hic erit, vt appareat quanto iure correctus hic textus à Sixto. 5. fuerit in Vulgata à se correcta & emendata: ea siquidem correctione anterioris vulgatæ non adhibita totius capitis cohærentia deficeret; imo textui toto, & intento capitis textus ille aduersaretur. Vt mittam modo, quam vane, & arbitrario aduersariorum ponderatio, condemnatione, & extraneitate nimirum à Dei virtute intelligi exclusionem perditorum, siue reprobationem à gloria. Illud etiam: quod ea ponderatio verba illa, *cum ſis iustus iuste omnia disponis*, quæ de iustitia vindicatiua delictorum aperta, & expressa sunt, de iustitia ex iure, & potestate dominij, non autem iurisdictionis, in homines quos perdit interpretetur: Mitto demum textum, ita lectum, & intellectum, non de intentiua efficaci anteriori de meritis perditione reproborum, sed de executiua contra aduersarios, & dogma Catholicum probare, vt ex verbis ipsis patet.

7. Venio ad capitis intentum, & contextum totum quibus vitiata ea ratio, & ponderatio contradicunt. Intentum capitis sic eius initio proponitur. *O quam bonus, & suauis est Domine Spiritus tuus in omnibus!* cuius bonitati, suauitati, & benignitati in creaturas omnes suas ostendendæ ex his quæ in hoc mundo efficit totum caput impenditur, imo ex his, quæ in ipsas videtur exercuisse supplicia duriora, vt iam videbimus. Et quæ ergo Dei bonitas, suauitas benignitasque Dei esset innoxium prorsus à gloria efficaci voluntate excludere, atque æternum dominij sui supremi in ipsum iure, & titulo solo? certe ius suum, citra culpam, non autem benignitatem, & suauitatem sitam erga illum exerceret, vt de se patet: ergo lectio illa, & aduersariorum ponderatio, & ratio inde petita intento capitis aduersantur. Sed toti etiam eius contextui repugnant, Illico enim, sic probat, *ideoque eos, qui exerrant, paritibus corripis, & de quibus peccant, admones, & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine*. Scilicet quia præ suauitate & benignitate sua in manibus etiam peccatoribus consummatis (id valet verbum *exerrant* sermonis proprietate) magnaque supplicia meritis, partem supplicij solum iniungis, nec tam in pœnam, quam in correptionem & monitionem vt peccatis absistant, respiscantque ad pœnitentiã & fidem tuam, qui totus vel præcipuus saltẽ finis ea mala adhuc meritis leuiora, infligendi, non autem eos affligendi, & puniendi tibi extitit finis, subditque exemplum immanium gentium idololatrarũ terræ promissæ Hebræis incolarũ, quos cum bello, bestiisue diris ac virulentis, vel verbo solo suo simul semelque exterminare, ac perdere posset, quin pœna insandis ibi memoratis eorum delictis excederet, noluit inquit textus, *sed partibus iudicans* (vt habetur. n. 10) *dabas locum pœnitentiæ* benigna illa magnanimitate, & patientia longanimi, ac misericordi, ex qua scilicet, ac ex te ipso solum *nec timens aliquem*, (pergit textus) *veniam dabas*, quantum ex te erat, *peccatis illorum* relíquum pro tunc pœnæ remittens, *quis enim dicet tibi, quid fecisti? Neque enim est alius Deus, cui cura est de omnibus*: qui solus eo iure rogare te facti rationem posset. & exigere, *neque Rex, neque tyrannus*, quibus, æque ac cæteris dominaris. Cum *ergo sis iustus iuste omnia disponis*, non alterius metu assue, si potes contextui huic lectionem illam vitiatam, & ponderationem tuam pro reproborum anteriori demeritis, efficaci exclusione à gloria intentiue, cui lectio vulgata correcta se ipsa, nullo studio nostro sed vocum proprio sono cohæret. Sicut & rationibus subiunctis. n. 16. *virtus enim tua iustitiæ initium est*: & quantumuis pœnam promptam, nullisque inductis datis scelestissimus quisque mereat vt, & exigat, tamen *ob hoc quod omnium Dominus es, omnibus te parcere facis* supplicij dilatione saltem & n. 18. *Tu autem dominator virtutis*, id est non solum ad extra actiuæ sed & ad intra ex honestate per liberos affectus à te exercendæ, *cum tranquillitate iudicas*, quia nullius moralis virtutis honestate raperis, *cum magna reuerentia disponis nos*, nec proteris, perdisque vbi primum id meremur, vt exemplo erga immanes, & scelestissimas gentes illas ostenderet: subdit autẽ textus Spiritu S. dignam tantæ, tamque benignæ patientiæ & diuturnæ sufferentiæ Dei rationem. *Subest enim tibi cum volueris posse*: quo scilicet erga illa abutentes obstinatos, finaliterque impœnitentes pro libito vtens, non euadant indemnes, sed dirissime, & æterne puniti: reliquo vero capitis fideles Hebræos, atque in eorum persona Christianos, ne peccatis, suppliciisque temporalibus quandoque adeo affecti animum desponderent, sed hæc diuinæ, non tam vindictæ, & iræ, quam correptionis, & adhortamenti diuini ad resipiscentiam loco reponant, ac benignam in eis malis infligendis Dei erga ipsos dispositionem recognoscant, quam erga nefarias etiam gentes exercitam viderunt: cuius bono, qui penes ipsos demum est, vsu bonum tandem eorum malorum ac felicissimum exitum de Dei erga ipsos benignitate sperent. Quibus omnibus correcta lectio, nostraque conclusio cohæret, alia vero vitiata ratioque inde & conclusio affirmans aduersariorum toto dissidet cœlo, ac plane repugnat.

8. Textus huius litteram, profusè à Deo edisserui, atque exenteraui, non quidem, vt opposito vitiato, rationique ex eo vitio ductæ satisfacerem, quibus vulgatæ correctione plene satisfieret: sed vt exemplo hoc ostenderem, quod aliis etiam, sæpe monstraui: nempe valde tumultuario, & sono à Doctoribus pure Scholasticis, nec infimæ solum notæ, quibuis præcipue discursibus, & subtilitatibus in re Theologica incumbunt, & innituntur scripturæ, & Patrum testimonia pro cuiusque cogitationibus corripiantur, non modica, sacræ scripturæ, & Patrum irreuerentia, & vitioso Theologici sui muneris neglectu cuius plane præcipua discurrendi, & definiendi principia scripturæ, & Patrum testimonia esse debent, sed tamen in re præsente laudandum merito est aliquorum studium, & labor pro Dei erga nos exercita bonitate. Liranus & alij vitiato illo textu vtentes, innoxium, æstimatione hominum punitumque, atque à Dei virtute, & benefica voluntate, non autem reuera extraneum, & punitum interpretantur vt de beato Iobo eius conciues plerumque censebant. Huic tamen interpretationi aperte aduersatur verbũ *æstimas*, quod Dei iudiciũ significat. Alij melius, etsi nõ satis ad intentũ, & contextũ capitis conformes innoxium iudicio hominum non Dei qui eum puniebat intelligunt. Sed omnium optime, & Deo decentissime vitiatum textum (quo, & ipse fuit vsus) interpretatus est 3. Moral. vt iustus ibi memoratus Christus sit, qui cum omnino innocens fuerit & prorsus impeccabilis, fuit tamen pro nobis ac si peccator esset oblatus à Deo supplicijs, crucique oblatus fuit, vt 2. Corinth. *eum qui non nouerat peccatum pro nobis peccatum fecit* ac subinde extraneus & peccator inde ab hominibus iudicatus. in eo vero, & iustitia Dei, atque in nos amor, & suauitas, qua toto eo capite prædicatur, summopere enituit. Verum licet hæc interpretatio cum capitis intento tum

Dei decentiæ ingeniosissime conueniat cum reliquo capitis contextu discordat, vt ex dictis proxime facile apparet memoranda tamen cum honore fuit, ne tanti patris pietas, & ingenium illaudata maneret.

QVÆSTIO IV.

An reprobatio rationalis creaturæ efficax, & eius demeritis anterior natura, ex sine ipsam puniendi reprobationis à gratia efficace causa esse possit.

PRæfixo quæstionis titulo dubium ad eos terminos redegi, vt illud de anterioris efficacis voluntatis ad reprobi demerita titulo solum dominij supremi Dei erga omnes rationales creaturas concipiendæ possibilitate à nobis in præsentiarum proponi arbitrari nemo possit, eam siquidem ante præuisa, siue nullatenus præuisa perituri de merito: possibilem Deo absolute esse ostendimus q. 4. cent. 1. sed solum de possibilitate anterioris voluntatis efficacis, & intentiua puniendi reprobum ob eius absoluta demerita posteriori naturæ gradu absolute futura à Deo concipiendæ, & ex qua ad reprobationem à gratia efficace, (de qua in præsenti) Deus progrediatur: de qua subtiliter à nostris recentioribus disputatur. Video tamen non nihil quæstionis esse posse an ex ea voluntate excludendi hominem à gloria sine vllis eius demeritis absolute præuisa à Deo vt posse diximus, absolute concepta, ad deneganda illi efficacia auxilia ac subinde ad illius à gratia efficace reprobationem mereri, impellique Deus possit ac subinde & anterior reprobi de meritis & ipsius à graria efficace reprobationi voluntas illa efficax esse queat? quam quæstionem à nonnullis hic tactam proteri potius video, quam digno Theologico examine disputari, vt constabit certamine postremo.

CERTAMEN I.

Aliorum super quæstione proposita sententiæ, & negatiua nostra & communis decisio.

1 POssibilem eam efficacem intentiuè punitiuam voluntatem exclusionis reprobi à gloria eius absolutis demeritis, & reprobationi eiusdem ab efficaci gratia anteriorem, reprobationisque huius causam absoluta esse posse affirmant, ex iis qui de facto causam esse Deo aiunt, Doctores plerique. Ex nostris vero, qui id de facto cordatius ex Patrum, & communiori longe scholasticorum, vt vidimus, sententia negant intentiuè punitiuam efficacem voluntatem reprobi de meritis, & reprobationi ab efficace gratia præcedere affirmant tamen de possibili Ruiz de Montoia cita. d. 16. sect. 6 n. 29. §. *secunda conclusio* Granados, Arriaga d. 39. sect. 2. subsect. 1. §. 1. circa med linea. *Dico secundo*, & §. *hinc infero* vterque vero supponit ad eam voluntatem scientiam mediam eius directricem, ex qua reguletur supponi debere, nec nisi ita regulatam esse possibilem. Si enim sola simplici intelligentia directus eam efficacem voluntatem intentiuam puniendi reprobum anterius ad absoluta eius demerita præuisa Deus conciperet frustrationis periculo. contra efficaciæ suæ prædicatum, & essentiam natura etiam sua exposita esset vel operum, ac demeritorum posterius natura futurorum libertatem, ac subinde demeritum euerteret. Quid autem pro necessaria scientiæ mediæ præsuppositione, & regulatione ad possibilitatem intentionis efficacis puniendi reprobum anterius ad eius absoluta demerita, & reprobationem concipiendæ hæc probent et dictis in simili de intentione, seu electione efficace prædestinati ad gloriam ante eius merita absoluta satis constat. Probant enim parum. Etsi enim scientia media demeritis eam efficacem voluntatem exclusionis reprobi à gloria non dirigat, neque ad illam supponatur, sed concernatur solum pro posteriori ad simplicem intelligentiam de continentia aliquorum auxiliorum efficacium respectu reprobi in cumulo contentorum, ac Dei potentia, & ex qua efficacia omnia illi denegare posita antecedente illa voluntate excludendi reprobum à gloria Deus tenebitur, efficax hæc voluntas satis à frustrationis periculo liberaretur, quin iuxta horum doctrinâ operis libertas, & eius defectu magis lædatur quam si ea voluntas per scientiam mediam præsuppositam dirigatur: siquidem non se ipsa, & mediis indifferentibus de sese, atque extrinsecus efficacibus natura sua coniungeretur in casu vtroque, nec nisi mediis illis ex scientia media adhibitis effectum intentum obtineret, quod ad operum reprobi libertatem saluandam in horum Doctorum sententia satis esset: vt de electione efficace ad gloriam ante absoluta prædestinati merita philosophabantur: sed de hoc, & an aliunde ratio demeriti, ex voluntate illa efficace & antecedenti ipsa deficeret agemus certam postremo.

2. Dicendum nobis est voluntatem efficacem intentiuam puniendi, & excludendi reprobum à gloria in pœnam anterius ad eius absoluta demerita, & reprobationem ab efficaci gratia à Deo haberi non posse, quare neque ex parte Dei causam esse reprobationis de qua disputamus, est omnium à nobis citatorum q. 4. cent. 3. n. 1. & 2. pro conclusione 1. in q de facto; & quamis Patres pro illa recitati pro hac de possibili expresse, & in terminis non sint, rationes tamen quas pro illa reddunt, hanc etiam probant, vt videre est duobus totis numeris vbi eos recitauimus: eam quippe constanter reddunt, vt eiusmodi antecedentem reprobi demerita efficacem intentiuam punitiuam voluntatem de facto negent, quia in ea punitiua ante absoluta demerita reprobi voluntate efficaci iniuste se erga illum gereret de facto Deus innocentem adhuc efficaciter, & absolute punire voleas, & condemnans: atqui in omni prouidentia possibili id ipsum reperiretur: ergo in omni possibili prouidentia ea voluntas non minus Deo repugnat, quam ipsi repugnat iniusta voluntas. Et repetenda hic sunt Prosperi verba recitata ex respons. 11. ad obiect. vincentianas illa in primis postrema. *Atque ita ad prædestinationem eius* Dei (licet erga homines siue ad gloriam, siue ad æternam pœnam *(nihil aliud referri potest, nisi quod aut ad debitam iustitiæ retributionem, aut ad indebitam pertinet gratiæ largitatem.* Si autem possibilis sit voluntas illa efficax intentiuè punitiua, nondum absolute merentis pœnam, posset referri aliquid ad prædestinationem Dei erga homines reprobatiuam, quod nec ad gratiæ largitatem indebitam pertineret, neque ad debitam retributionem pœnalem, cum nondum male merito, nec debent: puniri pœna efficaciter tam priuatiua, quam positiua à Deo decerneretur, indeque prædestinatio reprobatiua ipsius tota inchoaretur contra Prosperum, qui eis verbis *nil referri potest* non executiuam voluntatem retribuendi pœnam insonti, nec debenti, à prædestinatione erga reprobos omnino excludit. Illa etiam eiusdem Prosperi respons. 2. ad captiua Gallor. Memoranda sunt. *Quod multi pereunt pereuntium est culpa; quod multi saluantur saluantis est donum vt enim reus damnetur inculpabilis est iustitia Dei*; quæ tamen in voluntate damnandi non reum culpabilis esset, implicitè inquit Prosper. Hanc vero sententiam didicit ex Præceptore suo Augustino recitato n. 1. citato vbi punitiue reprobationi à gloria, & damnationi reproborum demeritorum absolutam præscientiam necessario præcessuram, quia iustus iudex Deus est; cum tamen misericors voluntas præparans, & prædestinâs saluandos, semper eorũ absoluta merita antecedat vt alibat testimonio 1. cui in ea differẽtia, & doctrina cõsonabat cõcilium Valẽtinianũ nomine electionis ad vitã, & electionis ad mortẽ, vt vidimus ibi, & ostẽdimus vtrũq; agere de omni electione, & prædestinatione ad mortem, sicuti de omni

de omni electione, & prædestinatione ad vitam: ac proinde dum punitiuam voluntatem efficacem, quæ solum post absolutè præuisa demerita sit admittunt, ne à iustitia, rectóque iudicis munere Deus deficiat omnem anteriorem absolutis reprobi demeritis intentiuè punitiuam reprobi efficacem voluntatem Deo fatentur impossibilem.

3. Eidem conclusioni, & rationi, pressius, & expressius adhuc insistit Augustinus epist. 106 ante med. scribens. *Quemquam immeritum, & nulli peccato obnoxium si Deus damnare creditur* (non dixit punire, vt non solam executiuam supplicij voluntatem intelligas, sed omnem, quæ punitiua, & pœnæ infligendæ sit) *alienus ab iniquitate non creditur*. Huius vero adeo constanti apud Patres rationis ab absurdo energia, & robur ex prima nostra probatione à ratione constabit, effugiis cunctis aduersariorum obturato, à ratione etiam præcluso. Nunc audiatur conclusio nostra in terminis, vt aiunt, ipsis ab August. recit. n. 2. cit ex lib. Hipognostic. *quos*, reprobos, *ideo omnis, quia, quid essent facturi præscit; non tamen ipse fecit, vel prædestinauit puniendos*: prædestinasset autem procul dubio puniendos, si anterius natura ad eorum absolura demerita, particula *præ* significatum (nam præ durationis certè prædestinauit puniendos) voluntate efficace exclusioni à gloria, atque æternis cruciatibus in pœnam destinasset: quod cum de facto non aliunde quam ex dissonãtia in ea Dei prædestinatione de facto illam deneget Deo, ipsi etiam denegar de possibili, cum nec vnde possit ea anterior voluntas dissonantiam exuere quod vidit didicitque ex Augustino Beda testimonio ibidem à nobis recitato ex quæstione illa 13. post med. vbi licet de facto etiam videatur sonotenus locutus, ast de possibili etiam loquebatur dicens. *Non est in dispositione Dei*, id est indecens Deum dispositio est, & impossibilis, *quo modo peccator peccet, sed eum sciat eum peccaturum mortem ei præordinauit*, id est prædestinauit: tunc enim, non prius, illam ei prædestinare decens, possibiléque Deo subindè est: in hoc tamen testimonio Bedæ aliud clauditur argumentum verbis postremis satis designatum: vt enim probet non esse dispositionis diuinæ quomodo peccator peccet, subdit rationem verbis postremis, quia ante peccatorum eius absolutam præscientiam non præordinauit, seu, quod idem est, non prædestinauit mortem æternam ipsius per gloriæ exclusionem, & æternos cruciatus: denotans dispositionem quomodo peccator peccet, siue prædestinationem ad peccandum Deo etiam esse tribuendam, ac proinde præordinationem, seu prædestinationem reprobi ad mortem anterius ad demerita eius absolutè futura, æque Deo repugnare, atque præordinatio, seu prædestinatio eius ad peccandum, cui prædestinatio ad mortem connectitur Deo repugnat: quod ipsum argumentum continetur, etsi non adeo explicitè continent verba proximè recitata Augustini: immò, & reliqua, tam eius, quam Prosperi, & Fulgentij hactenus recitata, in quibus omnibus fere legitur Deum nec præparasse, nec prædestinasse malam reprobi vitam, sed tale absolutè præscita illos morti, æternæ destinasse, & condemnasse: quia vtique si id anterius ad absoluta eorum peccata egisset ad peccandum ipsos prædestinasset. Atque hæc quidem duæ constanter apud Patres rationes statuendæ ex nostro Theologico Scholastico munere in primis erunt: eius enim est quam Deo pleni viri, non solum conclusionibus, sed & rationibus suis lucem monstrarunt, omni nostro studio, & lucubratione sequamur, vt maiori discursus naturalis luce, vel explicatione donetur ne rudioribus, minusve laboriosis lateat, ac subobscuriore loco relicta, non satis percipiatur.

4. Ita ergo primam Patrum rationem edissero. Anterior illa de meritis absolutis reprobi efficax ipsum puniendi exclusione à gloria, & inferni cruciatibus non solum est iniusta negatiuè, siue non ex iustitia, vt aduersarij etiam fatentur, sed est etiam contra iustitiam, & iniusta positiuè, quod aduersarij mordicus negant, ex quocunq, fine alio illa habeatur: ergo est Deo repugnans, & impossibilis, consequentia, ne ab aduersariis quidem ipsis negatur, nec à sano Theologo negari potest. Antecedens est recitatorum omnium Patrum: immo, & locorum scripturæ quos & hic, & q. 3. pro conclusione de facto dedimus: est item innumerorum Patrum, & Theologorum, qui voluntatum seu volitionum liberarum Dei omnium: quare, & possibilium ad prædestinationem, & reprobationem spectantium diuisionem adæquatam tradentes in duo hæc membra diuiserunt: scilicet, in antecedentem, seu quæ ex Deo solo, nullo arbitrij nostri vsu spectato habetur, & sequentem quæ arbitrij nostri vsum absolutum necessario spectat: atque omnem Dei punitiuam voluntatem ad secundum hoc membrum voluntatis sequentis spectare consonè, & constanter docent: quare quæ antecedens sit anterior absolutis demeritis efficax punendi voluntas seu volitio libera Dei, vt Deo indigna, & iniusta ac impossibilis ea distinctione à Deo relegatur: sed quoniam res iam à ratione agitur, probatur à ratione antecedens, omnis, non solum effectus, sed affectus etiam, efficax præsertim puniendi eum, qui noxius non Deum absolutè, & in actu secundo est, est contra ius, quod quivis, quandiu, & pro statu, quo innocens, siue nondum nocens est, vt non puniatur, ac proinde est positiuè etiam iniustus: atque pro statu priori naturæ ad absoluta reprobi merita innocens, & innoxius, seu nondum nocens, & noxius est: ergo non solum effectus, sed affectus etiam efficax punitiuus ipsius pro illo priori solum præuisi, & inspecti contra ipsius ius est, ac subinde positiuè etiam iniustus: cum autem affectus, seu voluntas illa efficax punitiua reprobi, pro illo priori, quo nondum absolute nocens, noxiusque præuisus est à Deo habeatur, positive etiam, & contra ius illius habita erit, distinguunt aduersarij maiorem: omnis affectus, efficax executiuus, concedunt maiorem: quia fertur in punitionem nondum noxij, & merentis, tanquam in obiectum directum, quod quidem contra ipsius ius pro eo statu, ac subinde positiuè etiam iniustus affectus est; omnis affectus intentiuus puniendi anterior absolutis demeritis, & efficax negant maiorem quia eiusmodi affectus intentiuus quasi reflexus actus iustitiæ est, qui etsi ex parte actus subiectiue iustitiæ non sit, quia in reum pro tunc, & pro illo priori non est, obiectiuè tamen, siue ex parte obiecti iustitiæ est, quia non vult reprobi punitionem pro illo priori, pro quo innoxius est, sed pro posteriori, pro quo noxius, & peccator absolute erit, ac iustè pro debito executiuè damnabitur, ac punietur. Hac solutione in tuto se aduersarij positos censent, quia nondum ab ea fuerunt exclusi: æstimo autem illos exclusos hactenus ab ea solutione non fuisse non tam eius securitate, seu inexpugnabilitate firmitatéque, quam impugnantium inertia.

5. Contra: quia efficax, intentiua etiam, voluntas puniendi quempiam pro statu quo nondum absolutè reus, ac delinquens absolutè est, & talis præuisus, sed talis esse solummodo potest illicita, & iniusta positiuè est iudiciariæ potestati creatæ: ergo etiam diuinæ. Negas consequentiam: quia ea potestas coniuncta in Deo est potestati supremi dominij in omnem, quem ipse velit, vsum rationalis creaturæ, secus iudiciaria potestas iudicis creati: contra tamen: quia efficax illa intentiua voluntas puniendi reprobum realiter formaliter à iudiciaria Dei potestate, siue à Deo qua supremus iudex rationalis creaturæ est adæquatè procedit, quin à iure supremi dominij in eadem creaturas, qua punitiua voluntas est adhuc inadæquatè possit realiter formaliter prouenire: quia qua ab eo iure dominij prouenit, nullam adhuc inadæquatam, rationem punitiuæ voluntatis habere potest: sed prorsus materialiter se in Deo ad voluntatem illam qua punitiuam concipiendam habet: sicut immensitas omnipotentia, & reliqua, quæ Deo, eiusque iudiciariæ potestati realiter identificantur: atqui qua à iudiciaria potestate voluntas intentiue etiam punitiua ante absolutè futura, & præuisa reprobi demerita illicita, & positiuè iniusta voluntas est per te, vt in iudice creato fatearis: ergo & in Deo illicita, & iniusta positiuè est. Dices secundo: iudiciariæ potestati creatæ non licere voluntatem efficacem absolutam executiuam intentiuam puniendi reprobum anterius tempore ad absolutam existentiam delictorum, tametsi futuritionis eorum præscientiam absolutam habeat; & tamen executiua etiam voluntas puniendi reprobum licitè: immò & ex iustitia haberi à Deo potest anterius duratione, nec sola temporaria, sed ex æternitate, immò nequit aliter à Deo haberi;

ergo quoad posterioritatem delicti necessariam, ad licitum voluntatis puniendi non tenet paritas à iudiciaria potestate creata ad diuinam contra tamen quia ideo ad eam voluntatem executiuam etiam puniendi posterior duratione absoluta delicti positio expectanda à Deo non est, vt non solum licitè, sed ex honestate, & iustitia à Deo habeatur: quia, vt ais haberi à Deo in tempore, ac non ex æternitate minimè potest; cum nihil diuinum possit incipere: ac proinde, ni ex æternitate haberi à Deo ea voluntas, & iudicium possit, haberi à Deo nusquam posset: quare, & ipsi iudiciaria in rationales creaturas potestas periret, & voluntatis punitiuæ possibilitas, quam asseris. Tum etiam quia Deo, eiusque præscientiæ pro sua licet determinata duratione præsens absolutè delictum absolute est, æquè ac, cum absolutè in sua duratione est: de quo scilicet eo tempore, vt obiecto licèt non cum eo tempore, vt diuini iudicij mensura à Deo iudicatur, eâque voluntas puniendi concipitur, vt ostendimus t. 1. de Deo vno contr. 1. de Dei immutabilitate agentes, & controu. 2. de futurorum præsentia in æternitate, quorum memoriam reticuimus, tom. hoc 2. controu. 1. ordine earum quæ de Deo vno sunt: quarto hæc autem in creato iudice eiusque potestate iudiciaria nec sunt neque esse possunt: cum & iudicium ferre, & puniendi voluntatem habere in tempore possit, atque non possit delictum absolute præsens habere, & coexistens, pro sua adhuc duratione, tempori anteriori, in quo efficax voluntas puniendi à præscio etiam eius iudice creato haberetur.

6. Inde vero id solum verum habet quod instantia supponit Catholice Deum, scilicet, expectare non debere temporariam durationem, qua absolutè delictum sit, & absolutè existens per ipsum constitutus peccator, vt voluntatem etiam executiuam pœnæ efficacem concipiat: non autem inde infertur, quod pro aduersariis deducebamus: scilicet voluntatem efficacem punitiuam anterius etiam natura ad absolutam temporariam peccati existentiam, & præscientiam æternam ipsius haberi licitè à Deo posse: est enim consequentia à necessario, & ab eo, quod possibile deprehenditur: quia non potest non esse, ad explorato non necessarium, & de quo disputatur, possibile ne contingenter adhuc, sit? siue vt clarius, & in materia ipsa illationis eius vitium demonstrem, argumentum est: in Deo ad voluntatem efficacem etiam executiuam puniendi non expectatur posterioritas temporis absolutè existentiæ delicti, quæ à iudiciaria potestate creata expectanda est, vt licite concipiatur: quia expectari à Deo non potest: ergo neque expectanda erit à Deo posterioritas naturæ delicti, vt licitè voluntas efficax puniendi illud à Deo anterius natura concipiatur; cum tamen expectari à Deo ea posterioritas naturæ ad eam concipiendam absolutè possit: si enim non possit absolute à Deo expectari contra subtiliores aduersarios Ruiz de Montoya, & Arriagam, & contra dogmaticam veritatem, ad quam reliquos alliimus, ea efficax voluntas puniendi reprobos omnes anterius natura ad eorum absoluta demerita, ac præscientiam de facto erit in Deo, ecquod autem argumentum displiceat, cui hoc non displiceat? immò vnde illud desumitur instari fortius aduersarij possunt: etsi à iudice creato præsciantur certo delicta alicuius absolutè futura, illicita tamen ipsi voluntas anterior, duratione, & efficax puniendi ipsum, etiam intentiua, quia expectari ab ipso potestas absoluta existentia eorum delictorum posterius duratione futura: atqui expectari à Deo potest: absoluta existentia delictorum reprobi posterius natura futura: ergo si anterius natura ad delicta reprobi habeatur à Deo illicita, & positiuè iniusta erit, denique conclusionis, & rationum omnium probatio, & confirmatio est: quia quoties ad licitum actionis, siue volitionis, vt licita, ac non turpis, & inhonesta sit aliqua conditio ex parte subiecti volentis & operantis, vel obiecti circa quod versantur, ac tendunt, requiritur, nequit actio, vel volitio licita esse, quousque purificata, & absolute posita sit conditio: atqui ad licitum actionis, & volitionis punitiuæ, efficacis præsertim, siue vt licitè, ac non inhonestè exerceantur, requiritur absoluta positio, & existentia delicti puniendi, quæ pro naturæ priori ad absolutum reprobi peccatum non est, sed solum & primo pro posteriori signo præuaricationis absolutæ reprobi est: ergo nec punitio, nec efficax volitio punitiua anterius natura ad absolutam peccati positionem, & præuisionem contra reprobum à Deo concepta licita esset, sed omnino illicita, & iniusta proinde, ac subinde impossibilis. Maior dogma Catholicum, & principium proinde morale est: ex quo solo, qui nondum matrimonium contraxit cum fœmina, ambit tamen illud, & solicitat; nequit non turpiter, non solum cum, sed incoitum cum illa voluntate efficaci: immò inefficaci, vel complacentiæ solius, absoluta ferri: quia condito matrimonij necessaria ad licitium earum actionis, & voluntatum, siue vt illæ libidinis turpitudinem exuerent nondum absolutè posita ex parte subiecti, & obiecti, ac purificata est: secundo inde etiam tametsi Deus grauem peccatorem licitè, & honestissime odio inimicitiæ prosequatur, si tamen pro priori naturæ ad grauis eius peccati positionem odio inimicitiæ prosequeretur illicitum planè, & positiuè iniquum eiusmodi odium foret. Nec de hoc plura, nisi otiosè.

7. Secundo probatur conclusio ratione alia testimoniis recitatis Patrum constanter, atque vnanimiter contenta: si Deus voluntatem efficacem intentiuam adhuc puniendi reprobum priuatiuè, vel positiuè etiam anterius natura ad ipsius absoluta demerita haberet, atque ex ea intentione auxilia efficacia ipsi denegare vellet (vt opus est, vt positiua illa reprobatio efficax à gloria reprobationis ab efficace gratia causa sit) eius plané demerita ex se ipso Deus in sua erga illum prouidentia disponeret, ac præpararet ipsius peccatum, atque æternæ proindè ipsius saluti insidiaretur, quod est absurdum, ac Deo impossibile. Assumptum probatur, ex eo enim Deus merita prædestinati ex se ipso disponere, atque benefica erga eum, & misericordi prouidentia præparat, ac de se se eius salutem solicitat, ac negotiatur: quia ex huius intentionæ (atque vt aduersarij volunt efficace) efficacia ad meritum, & iustitiam eius finalem eligit, præparat, ac prædestinatione sua disponit, atque eadem eius salutem æternam sollicitat, & negotiatur: atqui ex intentione efficaci perditionis reprobi, etsi ex intentione inefficace salutis sufficiens auxilium reprobo donet, tamen negatione omnium efficacium, quæ ipsi eligit, ac reprobatiuè prouidet, prouidet quidem de auxiliis efficacibus ad demeritum, & iniustitiam finalem cum morte, & perditione ipsius æterna infallibiliter coniungendam: idque ex scientia conditionata coniunctionis infallibilis cum illis: ergo eorum demerita, & iniustitiam finalem præparat ex se se, atque disponit sua prouidentia Deus, atque proinde reprobi salutis insidiatur. Confirmatur: quia non aliunde contra Hæreticos calumnias hasce in Deum Theologi omnes ab ipso propulsant: immò neque propulsare aliunde possunt, vt vidimus d. proxima, quam negando, auxilij sufficientis electionem, & denegatiuam efficacium ex intentione perditionis reprobi prouenire attigerunt, vt dicebamus, numero tertio, argumentum Patres, at omnium expressius Sanctus Augustinus, verbis illis *ideo punit, quia quid essent facturi, reprobi, præsciuit; non tamen ipse fecit puniendos, vel prædestinauit.* Quod ipsum est præparauit, vel disposuit, vt Beda ibidem recitatus aiebat: atque si ex intentione efficaci, excitationis à gloria, & perditionis æternæ anteriore natura ad absolutam existentiam demeriti ipsorum futura efficacium auxiliorum negationem elegisset dicturi bio procul puniendos prædestinasset, præparasset, ac de ipsese disposuisset, vt intenta prius efficaciter punitio succederet.

CERTA

CERTAMEN II.

Argumentum tertium Sancti Augustini illustratur cum aliis pro eadem conclusione reliquis.

1. DOctores sententiæ nostræ plures Deum amatorem peccati fore ac deduci ex opinione aduersa inferebant, quia amari medium remotius ex intentione finis, atque, vt vtile ad illud non posse, quin inter media, & fini proximiora, quibus mediantibus vtilia ad finem sunt, & sine quib. cõducentia ad ipsum remotiora illa esse nequeunt amentur: cum autem a gratia efficace reprobatio seu peccati permissio remotius medium ad reprobi intentam exclusionem à gloria, & perditionem sit, peccatum vero proximius, & quo medio, vtilis ad perditionem reprobi reprobatio, seu permissio peccati est, & sine quo conducens ad illam esse non potest, videtur peccatum necessario amandum à Deo fore, si ex intentione efficace perditionis reprobi ea reprobatio, & peccati permissio à Deo habeatur: fateor argumentum hoc aduersariis esse irrefragabile, qui principio illi, tanquam certo assentiuntur, atque inde negant peccati permissionem effectum prædestinationis esse posse: cæterum, cum nos supra principium illud necessarij amoris medij proximi ad finem vt ex huius intentione remotius medium ametur falsum esse ostenderimus, eo argumento abstinemus, atque inde amorem peccati in Deo argui absolutè non posse putamus: illud autem absurdum aliunde ab Augustino præsse, ac subtiliter deductum censemus verbis postremis proximè recitatis. *Non tamen ipse fecit puniendos, vel prædestinauit*: ita illud instruo. Nequit amari efficaciter, seu prædestinari, vt sit constitutum essentialiter ex aliqua forma, quod ante per illam constitutum non supponitur, quin forma ipsa eo amore, & prædestinatione ametur efficaciter, & prædestinetur: atqui reprobi puniendi, qua tales seu digni qui puniantur, peccato tanquam forma, qua realiter formaliter tales fiunt essentialiter constituuntur: ergo nequeunt prædestinari efficaciterque amari puniendi, siue, vt sint digni qui puniantur necdum præsupposito peccato, quin ametur efficaciter prædestineturque à Deo ipsorum peccatum. Antecedens ex terminis claret, milléque & omnibus exemplis, in quavis materia possibilibus facile ab vnoquoque ostendetur; atqui si reprobum anterius ad absolutam peccati positionem, & præscientiam, velit efficaciter punire, efficaciter etiam amat ac prædestinat puniendos, seu, vt digni sint qui puniantur: vt August. subtiliter eo loco inferebat: ergo ex efficaci illa voluntate anterius natura ad absolutam existentiam & præscientiam peccati reprobi infertur Deus peccati reprobi prædestinator, & amator.

2. Dices illud *puniendos* passiue dupliciter accipi posse. Primo passiue physice, quo pacto à prædestinatione, & amore puniendorum anterius natura ad ipsorum peccatum, siue, vt digni sint qui puniantur, qui necdum tales absolute erant, nec præuidebantur, ad amorem & prædestinationem peccati argumentum conuincere. Secundo passiue grammaticaliter, vt ea participalis passiua vox respondetur participio actiuo *puniturus*, quo pacto argumentum non probat dignitatem punitionis, & pœnæ, scilicet peccatum, quod nondum est, prædestinari amarique efficaciter, sed solam punitionem, qua ipsum actiuè Deus puniturus est, & ipse reprobus passiuè grammaticaliter erit puniendus contra primo: quia Augustinus aperte puniendos physicè passiuè vsurpauit. Neque enim dixit *non prædestinauit* solum, sed *non fecit, nec prædestinauit*, vt physicam eius effectionem, nec solam grammaticalem actionem, & prædestinationem punitionis futuræ, qua puniendi passiuè grammaticaliter denominarentur denotaret, & ex contextu confirmatur, quo Deum non, nisi post præscitum, & præuisum absolutè positum à reprobo peccatum ipsum punire, velléque punire ait, vt à Deo omnem actionem physicam, ac prædestinationem peccati, quod puniturus est, & ob quod vult reprobum pure auertat: ita vero accepta voce *puniendos*, argumentum à prædestinatione hac ad amorem peccati absoluti, quo puniendus reprobus constituitur conuincit vt fateris: contra secundo, quia, etsi vox *puniendos* passiuè grammaticaliter, non autem physice accipi ab Augustino dicatur: prædestinari ea acceptione puniendos à Deo non posse Augustinus ipse fatetur contra aduersarios, & ratio contra ipsos inibi contenta, atque à nobis explicata de necessitate prædestinationis, & amoris peccati in Deo admittendorum si ante præscientiam, & existentiam absolutam peccati eius punitio à Deo prædestinetur, & efficaciter ametur eodem impetu, & ex eodem naturali principio instauratur, & recurrit: etsi malum siue positiuum, siue priuatiuum reprobo infligendum secundum se, & intrinsecum sui malum sit, quin peccato eius cui infligitur, constituatur: ast in ratione pœnæ, & punitionis intentæ à Deo efficaciter, & prædestinatæ realiter formaliter, tanquam extrinseca forma essentialiter constituitur, non secus ac, licet dexteritas hominis columnæ secundum se sumptæ extrinsecum quid sit, ast columnæ dextræ qua dextræ seu columnæ, dextræ constituto, essentialis physica forma ipsum constituens omnium sententia est: atqui nequit prædestinari, amarique efficaciter constitutum, quod nondum tale est defectu formæ nondum absolutè positæ, quin forma ipsum constituens prædestinetur, & efficaciter ametur: ergo nequit amari efficaciter, ac prædestinari malum siue positiuum, siue priuatiuum reprobi in pœnam, & punitionem peccati anterius natura ad absolutam existentia peccati siue nequeunt prædestinari puniendi adhuc grammaticaliter passiuè, quin ametur efficaciter, ac prædestinetur ipsorum peccatum: confirmatur ex doctrina subtiliorum, qui aiunt gloriam, vt præmium, & coronam non posse eligi, præfinirique efficaciter à Deo antecedenter ad merita prædestinati absolutè existentia, quin merita ipsius, quibus in ratione præmij, & coronæ essentialiter constituuntur, simul præfiniantur, ac efficaciter eligantur: tametsi gloria secundum se solum sumpta non præfinitis, electisque simul meritis possit eligi, & præfiniri.

3. Dices rursus punitionem, & pœnam realiter formaliter tamen non constitui per absolutum peccatum, & delictum, sed per voluntatem ea malis, inflictis puniendi, & vindicatiuè compensandi, quæ, si in ea infligente Deo absit, inflictum malum pœna, punitioque delicti non erit, etsi positiue, & absolute peccatori infligatur: quare prædestinatione pœnæ, punitionis reprobi, anteriore ad eius peccata absolutè præuisa, non quidem, vt sit peccatum prædestinatur, amaturque à Deo, sed voluntas ipsius posterius natura habenda, & executiua punitionis, qua pœnæ inflictio, malumque reprobo inflictum in ratione pœnæ, & punitionis constituuntur, & quæ non nisi post absolutè præuisum peccatum, & honestissima erit: in primis hac solutione vti nequeunt subtiliores ex aduersariis Recentiores, qui electione, seu præfinitione gloriæ, vt coronæ & præmij à Deo retribuendi, merita, quæ gloria præmianda, coronandáque sunt, amanda necessario à Deo simul esse, ac præfinienda bene docuerunt, vt proximè referebamus. Secundo: doctrina huius euasionis solum probat ad formalem punitionem & pœnam præter ea, quæ ex parte obiecti realiter formaliter atque essentialiter ipsam in esse talis constituentia requiruntur, nempe absoluta existentia, & præscientia peccati reprobi requiri etiam affectum puniendi peccata præscita ex parte punientis, sicuti præmiandi ex parte præmiantis: ast ni peccata absolutè sint in puniendo, etsi affectus puniendi per errorem esset inflictum malum, reuera nec punitio, nec pœna foret: sicuti nec præmium quidpiam ex affectu ipsum præmiandi, putato alicui benemerito, re tamen immerito donatum. Dixi autem in principio illo, quoad argumentum hoc tertium sui vsus, prædestinationem coniuncti partium essentialium eius, ac subinde formæ ipsum essentialiter constituentis prædestinationem, & amorem efficacem, atque in casu nostro peccati arguere, ni pars eius, seu forma ante affectum & prædestinationem, coniuncti illius, siue, vt coniunctum tale sit, absolute posita supponatur: si enim præsupponatur absolute prædestinatione, & amore efficaci

partis,

partis, quod coniunctum completur satis est, quin pars præsupposita debeat amari, vt patet in affectu efficaci executiuo Dei puniendi reprobum post absolutè ab ipso apposita peccata atque à Deo præuisa, quæ quia Deus peßimè odit, nec solum amat; decernit executiue punire æterni vtriusque mali priuatiui, & positiui inflictione. Ratio est: quia partis coniuncti, quæ deficit, nempè mali infligendi appositione pœna obiectiuè resultat: & cum delicti motiuum adest, atque ex eius odio decernitur, quidquid & ex parte obiecti, & affectus Dei malum reprobo infligentis requiritur ad malum pœnæ, & punitionis adest, quin delictum ametur: sicut & peccatum contritionis nostræ, & pœnitentiæ motiuum est, quod odimus, dum de illo conterimur, non vero amamus: etsi autem dixerimus d. 1. Deum ex intentione pœnitentiæ inefficaci (& idem ad rem præsentem esset, si ex efficaci) anterius ad peccatum absolutè positum, & præuisum posse permittere peccatum, ac proinde & hanc permissionem effectum prædestinationis esse posse, & esse quandoque de facto: nil in re contra nos, & contra hoc argumentum instari potest: quandoquidem peccatum pars siue intrinseca, siue extrinseca pœnitentiæ constitutiua non est, sed solum ad illam, motiuum quod odimus, & de quo pœnitentia dolemus, & quamvis medium proinde sit ad pœnitentiam permissione proximius, non tamen cuius amore, & gratia amari permissio debeat, vt suo loco supra ostendimus.

4. Hæc porrò ex parte decentiæ diuinæ petita pro conclusione nostra argumenta procedunt ex parte vero reprobi constat ex dictis d. 2. quæst. 3. certam. 8. à num. 4. intentiuam eam puniendi tam positiuè quam priuatiuè efficacem voluntatem absolutis reprobi demeritis anteriorem omnem contingentiam & libertatem vtramvis pœnam euadendi, & obtinendi gloriam, vel vitandi cruciatus absolutè abolere, atque vtramque subeundi antecedentem necessitatem reprobo inducere, tamesi essentialiter voluntas illa efficax per scientiam mediam demeritorum reguletur, ac dirigatur, vt de simili electione efficace prædestinati ad gloriam, vt coronam, etiam per scientiam mediam directa, & regulata præclusis aduersariorum effugiis ibidem monstrauimus: id quod apertius est si gloriæ exclusio, & æternis cruciatibus addictio non quidem, vt pœna, & punitio formaliter, ac dependenter à meritis malis, sed independenter, ab eisque præscindendo efficaciter à Deo alicui intendatur: tunc enim, & scientia media demeritorum reprobi, ad eam intentionem dirigendam impertinens est, nequitque natura præcedere: & quamvis posterius natura ex scientia media demeritorum efficacia auxilia reprobo denegentur sufficientibus concessis, ac proinde demeritorum eius libertas consistat; secus amissionis gloriæ & perpessionis cruciatuum, quæ, ex intentione efficace anteriore siue adsint, siue absint demerita, ab eisque independenter necessario erunt, vt in simili de electione prædestinati ad gloriam à meritis præscindente dicebamus: quocirca euasiones ex scientiæ mediæ directione quæsitæ tentari ab eis solummodo possunt, qui intentiuam illam antecedentem, & efficacem voluntatem excludendi reprobum à gloria, illumque damnandi, punitiuam, atque earum in pœnam inflictionem intentam efficaciter anterius ad demerita defendunt, cum quibus præsertim nunc certamus: sed hi, præter quam quod potestatem absolutam non amittendi gloriam, vitandique æternos cruciatus nequeunt defendere, vt vidimus nuper, vlterius impugnantur: quia opertet Deum demerita reprobi, eadem intentione efficaciter amare, & intendere, si malum, vt pœnam, & supplicium reprobo efficaciter intendit, vt dicebamus, & in simili de electione ad gloriam, vt coronam aduersarij fatentur: id quod contra fidei dogma est. Secundo, si determinata demerita reprobi, quibus tanto determinate supplicio, quo puniendi sunt, digni constituuntur simul cum pœna, & supplicio Deus efficaciter intendit, praui etiam operis puniendi libertas, ac subinde demeritum peribit, vnde & pœnæ ratio abolebitur, cum ex vi, & efficacia intrinseca antecedentis illius intentionis determinati demeriti, seu operis praui antecedens illud non apponendi potestas non restet, sed potius necessitas illud apponendi reprobo fiat: intendi autem demeritum determinatum, illudque ipsum, ob quod tanta determinate pœna puniendus reprobus est consequenter aduersarij docebunt ex doctrina Soarij quem hisce in rebus sectantur 3. de auxil. d. 19 num. 29. asserentis in simili de electione antecedente & efficace ad gloriam, vt præmium, & coronam intendi simul efficaciter meritè determinata, ob quæ de facto donanda illa in præmium est: inde vero meritorum illorum libertatem euerti (vt nunc de demeritis intulimus) non obstante directione electionis illius per mediam scientiam ostendimus, d. 2. q. 3. cert. 8. quod si dicas ea intentione antecedente efficaci punitiua demerita quidem indeterminatè hæc vel illa, ex pluribus tanto supplicio æqualibus disiunctim præfinitis demeriti cuiusvis præ alio appositio libera reprobo maneret, vt ex contr. 4. d. 6. quæst. 3. constat: cæterum libertas contrarietatis ad demerita finalia per actum finalis pœnitentiæ vitanda, & ad gloriæ consecutionem reprobo periret: quia vt in simili de electione ad gloriam citata controu. 7. d. 2. quæst. 3. certamine 8. numero 6. dicebamus ex ea efficaci voluntate punitiua nequit Deus velle concurrere ad aliquem actum, seu effectum cum intento à se efficaciter obiecto incompossibilem: ea siquidem obiecti efficax volitio, cuiusvis alterius cum illo incompossibilis efficax virtualis nolitio est, quare & finalis reprobi pœnitentiæ, & consecutionis gloriæ ab ipso, atque concurrendi ad ipsas efficax est virtualis nolitio, quæ volitioni concurrendi ad illas, sine qua esse absolutè nequeunt repugnat.

5. Dicendum est secundo: & si efficax illa antecedens intentio exclusionis à regno, & addictionis reprobi æternis cruciatibus punitiua, & ex vindicatiua iustitia non sit, sed ex iure supremi Dei dominij causa reprobationis à gratia efficace, vt suis demeritis gloria reprobus in pœnam priuetur, flammisque æternis addicatur esse non potest. Probatur: quia nec demerita causa illorum malorum esse possunt: cum absoluta existentia, siue demeritis positis, siue ablatis non possit non esse: quare & prius natura ad demerita ea mala non inducere liberum Deo puniturо non sit, sed illa inducere necessarium: omnis autem quod in præmium, vel supplicium, condignamve operis retributionem ab aliquo donandum est, debet esse anterius natura ad bonum, malumve meritum alterius pœna illud donandi, vel infligendi, vel secus absolutáque donaturi potestas: alioqui non bonis, malive meritis, sed suæ necessitati illud donandi, vel infligendi donaretur, infligereturque, quod donatur ab ipso, vel infligitur. Secundo ea voluntate posita, & reprobatione à gratia efficace subsecuta, vt per demerita gloria priuetur, ac æternos cruciatus reprobus patiatur, si per demerita determinata hæc, quibus id futurum est, fieri decernatur prauorum operum libertas, ac meritum peribit quantumvis reprobatio ab efficace gratia per scientiam mediam dirigatur: si autem per demerita non determinata, sed hæc, vel illa indeterminatè, ac disiunctim, licet in alterutro determinato demerito apponendo liber reprobus maneat: ast ad finalem impœnitentiam liber non erit, cum Deus ad concurrendum ad pœnitentiam finalem liber non sit, vt proxime dicebamus. Tertio non ita facile finis vterque, & exercendæ iustitiæ vindicatiuæ, ex quo reprobatio à gratia efficace prouenit, & exercendi supremum suum ius, & dominium in perdenda saluandaque rationali creatura, scilicet reprobo illo, subordinari possunt; quare neque affectus ob eos fines à Deo eliciti: cum eorum neuter alteri subordinetur, vtiéve ad alterius consecutionem sit, quin ex parte sibi vindentur aduersi. Pone enim ex iure illo supremi dominij, & fine illud exercendi haberi primum adeo anteriorem illam efficacem intentionem, & voluntatem excludendi à gloria, & addicendi inferno reprobum; posterius vero ex fine iustitiæ suæ vindicatiuæ exercendæ efficacium auxiliorum ad non peccandum negationem, seu denegationem decerneret: & dispice bene an finis ille exercendi supremum ius & dominium in rationalem creaturam in voluntatem hanc denegandi auxilia efficacia ex fine exercendi iustitiam vindicatiuam possit influere, ac mouere? Porro id vt summum, inuenies: finem scilicet illum, cum fine hoc cõmitanter in voluntatem denegandi efficacia auxilia influere, ac mouere, non quidem, quia natura voluntas excludendi reprobum à gloria præcesserit voluntatem reprobatiuam ab efficace gratia, quatenus ex iustitia vindicatiua

catiua procedit: sed quia ex duplici fine haberi hæc voluntas à Deo potest: quare ex his fundamentis 2. hæc conclusio satis firma consistit.

6. Denique circa Scoticam, & negatiuam reprobationem à gloria meritis malis reprobi, eiusq; à gratia efficace reprobatione anteriorem possibilem non esse, cum absoluta executiua, & libera exclusione à gloria, cum absolutè, tum ob reprobi demerita probata ex dictis, quoad vtramque partem conclusio est, etenim negatiua illa anterior demeritis absolutis reprobi à gloria reprobatio est deliberata omissio in Deo ex æternitate absolutè existens, nec solum præcisio ab electione reprobi ad gloriam pro eo signo priori, & primo ex Scoticis signis considerata, vt supra ex eius germana mente, ac genuina sententia ostendebamus: inde vero euidens est Deum pro nullo posteriori signo naturæ velle reprobo gloriam sine contradictione posse ex ea vero impotentia volendi gloriam reprobo efficaciter in primo illo signo facta Deo, sine cuius efficace voluntate nihil esse de facto potest, manet gloria absolutè impossibilis, eiusq; priuatio absolutè necessaria: quare, & huius priuationis contingentia, & libertas reprobationi negatiuæ à gloria repugnat: inde vero constat, & cum eiusmodi reprobatione negatiua à gloria exclusionem executiuam reprobi ab illa ob demerita ipsius esse non posse cum anterius longe necessaria ea reprobi à gloria priuatio necessaria sit: quare nec apta materia demeritorum retributioni: tum etiam, quia ex ea negatiua reprobatione à gloria contra libertatem demeritorum ea omnia inferuntur, quæ n. proximo inferebamus.

QVÆSTIO VI.

An inefficax intentio perditionis reprobi causa Deo sit reprobationis ipsius à gratia efficace? quæve Dei intentio, ac finis eam reprobationem præcedat?

DE præcedentia intentionis efficacis de reprobi perditione ad eius à gratia efficace reprobationem quæstio à Deo intentos Theologos DD. fecit, vt vix aliquis de eiusdem finis inefficace intentione, an præfatæ reprobationi præcedat, possitve absolutè præcedere? mouerit quæstionem, sententiamve tulerit suam: cum tamen eius quæstionis examen valde vtile, & dignum Theologis sit.

CERTAMEN I.

Negatiua quæstionis tam de facto, quam de possibili decisio.

1. APprime Theologus Vasquez noster vtilem hanc, & viro Theologo dignissimam quæstionem penitus non omisit. d. 95. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 5. 1. vbi ad primum argumentum, quod ibi diluendum suscepit respondet. Deum neminem reprobum à gratia efficace excludere ex intentione ipsum damnanda: quare, ne ex inefficace quidem intentione: loquitur autem in quæstione de facto, nec aliis rationibus suam hanc conclusionem probat, quam à se datis c. 4. & 5. contra præcedentiam efficacis intentionis de reprobi exitio, & perditione æterna ad ipsius à gratia efficace reprobationem, sed ad illas ipsas se refert: vidit enim profundus doctor in quæstione de facto, æquo illas robore contra inefficacem, ac contra efficacem intentionem militare, vt mox clarebit: quid autem præstent in quæstione de possibili, constabit ex conclusionis nostræ secundæ probationibus: contra vero noster Ruiz de Montoya, d. citata non semel intentionem inefficacem de reprobi perditione eius à gratia efficace reprobationi, non de possibili solum, sed de facto etiam, natura præcedere, assertiuè, vt quid extra controuersiam, supponit. Nostri demum Granados. & Arriaga, dum efficacem intentionem præcedere absolute posse q. 4. cert. 1. docet, taciti inefficacis præcedentiam possibilem absolute esse fatentur. Horum sententiæ facile accedunt Richard. Durand. Bañez, Aluarez Zumel, Gonçalez Albelda, cursus discalceatus Carmelitus, Ioan. à S. Th. & Corduba à nobis citati q. 3. cert. 2. n. 1. dum efficacem intentionem excludendi reprobos à regno, ipsorum à gratia efficace reprobationi natura præire de facto duriuscule, nec satis (me iudice) tutè defendunt.

2. Dico primo: intentio inefficax exclusioni reprobi à gloria, & damnationis ipsius à gratia efficace reprobationem natura non antecedit de facto Probatur omnibus fere argumentis, quibus ex scriptura, Patribus & ratione efficacis intentionis præcedentiam de facto reiecimus q. 3. à cert. 3. Primo ex ardenti Dei voluntate, & desiderio de omnium, etiam reproborum salute: quod vetus, nouumque Testamentum à Deo, & toties nobis commendat. si enim reproborum mortem de se fe, ac puro arbitratu suo Deus ferio, ac vere, etsi inefficaciter, vult, desiderat, atq; amat, salutem illorum velle dici absolute non potest: etsi enim circa idē obiectum volitio, nolitioque veræ inefficaces tamen, esse simul in quavis voluntate, quare & in diuina, absolutè possint, vtraque vero stante, nequit illas simul habens ab altera tantum absolutè denominari. Non secus, ac eodem actu obiectum idem vel eius negationem disiunctim volens, alterum determinate, siue obiectum, siue eius negationem velle dici absolutè non posset: siquidem respectu æque vtrumq; vere disiunctim volentis inefficaciter, quod vno vel pluribus actibus æque vtrumque disiunctim velit, refert nihili. Dices referre maximi, siquidem actu eodem nequit alterum extremum ardentius alio, etsi inefficaciter amari, quare nec volens vtrumvis, vnum determinate præ alio velle absolutè dici poterit; secus autē si duplici actu atq; altero intensiore vnum disiuncti illius amet, quā aliud vt in rē præsenti reproborum salutem: tunc enim ab ardentiore alterius extremi desiderio, & voluntate, illud determinatè volens dici absolute debet, non autem extremū disiuncti alterum, scilicet ardentius amati obiecti negationem.

3. Contra primo: quia, etsi intensior voluntas, & ardentior erga alterum disiuncti extremum ad absolutam denominationē præualeat alteri voluntati tepidioti, ac remissiori circa extremum alterum, non tamen ita præualere potest, vt cum de volutate erga extremū hoc expresse agitur, citra mendacium, cum adest expresse, & absolute negetur: atqui cum de voluntate perditionis impij, ac reprobi scriptura agit, illam expresse, absolute, & vniuersim negat clamans, *Deum neminem perire velle*, nulliusq; quantumvis impij, ac reprobi mortem, *voluntas Dei esse*: Ergo ea inefficax dē reproborum morte voluntas vera quantūvis remissa Deo non adest, nisi ipsum & scripturam mendacij redargui posse concedas. Contra secundo: quia semel admissa ea inefficace voluntate de reprobi perditione, intensior intentione salutis eorum esse conuincitur: ergo iuxta hanc solutionem falso etiam, & illusoriè velle horum salutem dicetur Deus: consequentia est clara. Antecedens probatur facile: quia non aliundè suaderi prudenter nobis probative à nobis potest, maior vnius intentionis, & desiderij ardor, & intentio, quā alterius intentionis de obiecto opposito, quam ex maiore vtrumq; volentis præparatione, accuratiore æque prouidentia, & dispositione mediorum, quib. vnum potius præ alio, certiusq; de facto eueniat, atqui prouidentia præparatio & dispositio exactior, accuratiorq; lōge est mediorū quib. mors reprobi potius, quā salus, certiusq; & securius de facto eueniat: siquidem media cum eius æterna morte infallibiliter coniungenda ipsi præparantur, disponuntur, & prouidentur à Deo, ex voluntate & intentione salutis ipsius solum prouidentur à Deo media sufficientia, quibus illam consequi tantum possit, & vix quandoq; possit: ergo ea intentio inefficax tua de reprobi perditione, & morte intensior, ardentiorque in Deo est intentione de ipsius salute.

4. Confirmatur: quia ex hac voluntate admissa præparatur, prouideturq; reprobis à Deo negatio eius, quod potissimum gratiæ suæ est, nempè efficaciæ mediorum & auxiliorum

xiliorum gratiæ, quin gratiæ ex salutis intentione præstitæ relinquatur, quod vix nec sine multa Theologica lucubratione gratia esse contra Hæreticos defendatur: confirmatur secundo ab opposito, & vrgentius; etenim collatio gratiæ efficacis ex intentione inefficaci salutis prædestinati tantam intentionis huius intentionem arguit, & ardorem, vt inde, & vnicè, eius efficaciam, seu electionem efficacem prædestinatorum ad gloriam ante eorum absolute præuisa merita à ratione probent: quod si id non euincant, vt vidimus, magnam tamen inde intentionis illius intensionem (citra efficaciam) euinci negari non potest: atqui per vos ex intentione vera, etsi inefficaci per reprobationem providetur à Deo negatio efficaciæ gratiæ, & auxiliorum ad salutem, qua constituitur efficacia auxiliorum ad mortem præintentam: ergo ex eiusmodi prouidentia reprobatiua ab efficacia mediorum ad salutem, magna & quam magna intensio intentionis illius de morte, & perditione æterna reproborum demonstratur; longéque, haud dubio maior, quam sit intensio intentionis de eorundem salute, ex qua sufficientia tantum media, & auxilia gratiæ ipsis à Deo prouidentur, nec salutis, sed perditionis effectum habitura: vrgetur demum ex scriptura, & Patribus: quia nemo inuitus, coactusque venit, trahiturve ad id quod anterius, ac de se ante magis, vel æque etiam & absolutè desiderat, atque eius oppositum, nec de illius euentu dolet, & lachrymatur: atqui per scripturam, & Patres Deus venit inuitus, trahiturq; coactus ad reproborum perditionem, & suplicia, doletque, & lachrymatur suo modo de eorum perditione: ergo anterius, ac de se ante ipsorum demerita, & subinde reprobationem à gratia, eorum mortem, & perditionem, nec magis, nec æque atq; ipsorum salutem, imò nec verè, ac serio, adhuc inefficaciter amat.

5. Patres dein absolute, & vniuersim voluntatem Dei de sese de perditione, & morte impij cuiusvis, quantumvis perditi negantes, inefficacem etiam hanc voluntatem negant: dedimus illos cum controu. 4. de volunt. tum q. 3. à cert. 3. A ratione vero illud etiam argumentum facit, quod contra efficacem perditionis reprobi voluntatem Dei de se, & illius de meritis absolutis anteriorem instruximus, q. 3 cert. 1. fine, & cert. 1. n. 5. quia, vt bene Vasq. supra, etsi Deus, è supremi Dominij sui iure nullis creaturæ demeritis spectatis, quibus ad exitium ipsi volendum excitetur, possit creaturæ rationali cuivis, & omni mortem, æternamque perditionem efficaciter, nedum inefficaciter pro suo libito velle; id tamen pio, benignóque ipsius in rationales creaturas suas dominio tribuere, deferréq; debemus, vt ni ita à Deo factum per scripturam, ac Patres nobis ipse significet, asserere teneamur factũ non fuisse, sed esse potius infectum: atqui ita factum per scripturam & Patres nusquam nobis innotuit: ergo Deum de se se, & anterius natura ad reprobi demerita absoluta, ac eorum præuisionem eius mortem, & perditionem æternam inefficaciter de facto velle negare debemus. Probatur secundo ratione quia ea voluntas ex iure dominij præfati Dei de meritis reprobi anterior, efficax etiam, necdum inefficax esse in Deo absolutè possit; at ex intentione illa, inefficace etiam perditionis, & mortis æternæ reprobi, nequit Deus ipsum à gratia efficace ad vitandum, seu abolendum per pœnitentiam peccatum mortale finale reprobare: ergo nequit ea intentio inefficax mortis reprobi reprobationi ipsius à gratia efficace esse natura prior, & anterior: consequentia est legitima, vt de se patet. Antecedens est secunda nostra conclusio iam subiicienda, & probanda.

6. Dico secundo: intentio vlla de reprobi perditione, etiam inefficax, nequit absolutis reprobi demeritis, eiusq; à gratia efficace reprobationi natura præire: quare neque esse causa reprobationis ex parte Dei. Probatur conclusio eisdem rationibus, quibus possibilitatem antecedentiæ, & causalitatis in hanc reprobationem à gratia efficace intentioni efficaci perditionis reprobi ostendebamus q. 4. tota, ex Patrum authoritate contentis, & confirmatis. Prima erat, quia ea intentio punitiua non solum esset iniusta negatiue, sed positiue etiam iniusta, quia contra ius, necdum peccatoris, & nocentis, sed innoxij, & innocentis adhuc ea esset intentio: quare de obiecto iniquo & positiuè iniusto. Hanc Patrum rationem instruxi ad formam, eiusque vim explicui totam, atq; euasiones præcluси cert. 1. à n. 4. ad 6. inclusiue, ea vero æquo impetu contra inefficacem intentionem fertur: cum circa obiectum turpe, & iniustum non solum efficax affectus, sed & inefficax turpis, & positiuè iniustus sit. Tertiam rationem efformauimus ex amore peccati in Deo ab aduersariis absurdissime, & contra fidem admittendo vt ostendi fusè ibidem; tertiam ex Augustino desumptam edisserui ead. q. cert. 2. à n. 1. ad 3. inclusiue: quod scilicet ex intentione efficace punitiua peccato anteriore Deus peccati amator conuinceretur: quod est hæretica blasphemia, atque æque ex inefficace intentione punitiua deducitur vt ibi positas rationes penitere patebit, & hæc quidem rationes contra intentionis punitiuæ inefficacis antecedentiam naturæ ad reprobationem à gratia efficace solummodo probant, non autem contra intentionis inefficacis à Deo ex iure supremi dominij habitæ antecedentiam ad eiusmodi reprobationem, quare nec vniuersim præsentem conclusionem probant: sed contra hanc etiam intentionem inefficacem demeritis absolutis reprobi, eiusque à gratia efficace reprobationi anteriorem faciunt alia quæ ead. q. posuimus.

7. Primum cert. 1. n. 7. quod scilicet Deus ex quocumque fine ea intentio anterior reprobi demeritis, ac reprobationi à gratia habeatur, si tamen ex illa efficacia media Deus reprobo denegat, atque negationem efficacium mediorum prouidet præparat, atque disponit, eius saluti infidiabitur, exitiumque, & peccatum præparabit, ac de se se disponet cum id, vt ipsum perdat ex quo velis fine præparet, prouideat, atque disponat, etsi ex fine puniendi, & retributionis delictorum non sit: id enim satis est, vt ex præhabita perditionis reprobi intentione ita agat Deus vt lit: quemadmodum aduerso modo volens agere erga prædestinatos ex intentione salutis eorum salutem procurat, eamque prædestinatione sua præparat, prouidet atque disponit, etsi intentio illa inefficax, ex qua ita se gerit, salutis prædestinati non sit salutis, vt præmij, & coronæ, sed solum vt supremæ felicitatis ipsius: secundum argumentum intentionis inefficacis de reprobi perditione antecedentiam ad eius à gratia efficace reprobationem impossibilem, ex quovis habeatur, fine ostendens posuimus eadem q. 4. cert. 2. concl. 2. n. 5. à medio, efftq; tertia probatio conclusionis illius, scilicet anterioris illius intentionis finem, cum fine reprobationis, & damnationis reprobi ob demerita, non posse inter se se coordinari, ita, vt harum finis, fini intentionis illius subordinetur: sed, vt summum, comitanter se inuicem posse habere: vt ibi ostendimus, & explicuimus. Hic ergo repetenda non sunt, sed applicanda solum, quæ ibi docuimus.

CERTAMEN II.

Ex quo fine, & intentione reprobi à gratia efficace reprobatio prouenial, prouenireve possit statuitur.

1. HOc etiam minus, quam debeat, exacte à Doctoribus disputatum video: vnde in eorum pluribus in consequentiæ frequentes ad ea, quæ super hac re nus disputatis statuerant. Horum igitur edoctus malo rem hanc exactius discutere, ac perfrutari decreui: est autem omnibus supponendum ex aliquo fine, & intentione Dei præscitorum à gratia efficace reprobationem prouenire: cum enim reprobatio prouidentiæ, vt vidimus species sit, atque prouidentia omnis mediorum ad præintentum finem sit præparatio, nequit non finem & intentionem reprobantis aliquam reprobatio præferri ab efficace gratia supponere Vasquez d. 95. citat. capite nono, numero 50. §. *Quæret tamen aliquis*, distinfines, & intentiones reprobationi eiusmodi antecedentes ex vulgari Doctorum sententia, & apparente fatis scripturæ, & Patrum authoritate designat. Primum ostensionis gloriæ suæ per demonstrationem suæ potentiæ in obstinatorum vindicta, ac misericordiæ prædiuitis, & gratiæ suæ in beneficiis & præmiis, quæ confert prædestinatis, id quod expressum viderat ad Rom. 9. verbis illis. *Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam*

tiam suam sustinuit in multa patientia vasa iræ in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam : iuxta August. 2. de nuptiis, & concupisc. c. 16. ac de bono perseuer. c. 12. & 4. contra Iul. c. 8. ante med. vtrumq; finem & intentionem reprobationi præscitorũ ab efficace gratia in Deo præcedere multa eruditione docet, ac expltcat Ruiz de Montoya d. 16. sect. 8.

2. Addit vero ipse sect. 7 finis alterius intentionem aliam præscitorum reprobationi dictæ de facto natura præire nempè vtilitatis prædestinatorum ex reprobatione præscitorum ab efficace gratia capiendæ : id quod fusissima eruditione probat, sect. autem 5. n. 2. concl. 1. adiunctum de facto duobus illis finibus, & ostensionibus potentiæ in reprobis, ac diuitiarum gratiæ, & gloriæ suæ in prædestinatis vt compartialem finem ait, etsi totalis esse potuerit sicuti, & n. 2. concl. 2. & sect. 6. num. 29. concl. etiam 2. vbi eum finem efficaciter etiam intentum reprobationi à gratia efficace posse in Deo præcedere ait : verum n. 17. eiusd. sect. concl. 1, ait : intentionem efficacem ostendendi suam iustitiam per executiuam punitionem reproborum ob eorum absoluta demerita, & peccata ipsorum peccati, ac reprobationi ab efficace gratia de facto non præcessisse. Hoc autem etsi : quia de intentione efficace est conclusioni primæ cert. 5. recitatæ in terminis non aduersetur; virtute tamen aduersatur cum illi, tum conclusioni : eiusdem cert. n. 6. tum, quia argumentum speciale contra intentionis illius efficaciam euersione libertatis, & demeriti ob quod puniendus executiuè reprobus est iniustitiæ vindicatiuæ, & potentiæ diuinæ ostensionem in reprobo, quæ intenditur nihili ab eodem Ruiz habetur sect. 6. à n. 29. quia efficax illa intentio per scientiam mediam regulatur ac proinde in eius doctrina (tametsi falsa) libertatis, & de meriti ratio æquè efficacia intentionis illius admissa saluatur, ac si inefficax solum intentio foret. Tum, quia iniustitia positiua, ac indecentia intentionis punitiuę meritis reprobi malis natura anterioris æque contra inefficacem, atque contra efficacem intentionem punitiuam militat vt vidimus, & Ruiz ipse supponit : quare eodem fundamento quo efficax de facto negatur, inefficax negari de facto debet atq; eodem, quo inefficax de facto asseritur, efficax de facto debet admitti : cum idem solum idemque alterutrum affirmandi fundamentum vnicum sit, & vtrique commune.

3. Vt à veritate, & consequentia in præsenti non aberretur, dicendum est primo. Reprobationi impij à gratia efficaci intentio adhuc inefficax, eius demeritis anterior ostensionis suæ potẽtiæ, & iustitiæ vindicatiuę, in reprobo vel gloriæ, & misericordiæ suæ in prædestinato vel deniq; vtilitatis ex reprobi peccatis reprobatione, & suplicio, maioris à prędestinato capiũdę minime præcedit, imò nec potest absolutè præcedere. Probatur conclusio ex omnib argumẽtis cert. 1. efformatis ab absurdis prouidentiæ præparationis, ac dispositionis peccatorũ reprobi à Deo : item de amore Dei erga reprobi peccatum : deinde reparatis à Deo insidiis reprobi saluti, quod Deo est impossibile, conclusione vero, quatenus de facto est ea insuper probant, quæ de facto intentionem efficacem de iisdem excluserunt q. 4. & inefficacem q. hac 5. cert. 1. Huic conclusioni consensisse videntur Vasq. & Ruiz docentes permissionem peccati, (quæ ipsa reprobatio à gratia efficace est) ex eiusmodi finibus, & intentione non esse probant ex citato Pauli loco, Vasquez d. 97. cit. c. 7. §. *Ad illa loca*, & sequente, cuius fine ait particulam *vt* ibi non intentum finem, sed solum euentum futurum prædicere. & enunciare ex phrasi scripturæ frequentissima Isaiæ 6. & Lucæ 8. *vt videntes non videant*, & alias sæpè Ruiz cit. d. 16. sect. 6. n. 20. & 21. ex Chrysost. & Oecumenio, recitatis sup. q. 3. cert. 3. n. 7. (quibus consonat Theophylactus ad verba Pauli) ita illum locum interpretatur, vt intentio ostensionis potentiæ, & iustitiæ vindicatiuæ in reprobos, non nisi post eorum peccata, quibus se vasa iræ, apta in interitum constituunt, absolutè præuisa, in Deo fuerit : cui doctrinæ Vasquez præluxit, instititque, vt suam proximè datam interpretationem particulæ *vt* confirmaret, n. 39. fine, §. *cogimur autem ita interpretari*, quoties, inquit, res illa voluntatis Dei absolute non est, vt non est peccatum, vel non est de primaria, sed solum secundaria eius voluntate, & peccatum supponente, qualis est, ostensio iustitiæ Dei vindicatiuæ & misericordiæ in peccati correctione, & pœnitentia, capite vero 11. n. 5. fine alium finem posuit ab Augustino designatum 1. ad Simplician. quæst. 2. post med. vt scilicet è reproborum perditione electi per timorem mundarentur iuxta id Psalmi 71. *Manus suas lauabit in sanguine peccatorum*, cum tamen finem cum peccatum supponat, ac subinde secundariæ voluntatis Dei sit anterius ad peccatum, & reprobationem à gratia efficace intendi à Deo non posse ait consone ad recitatam eius doctrinam locis memoratis, & d. 93. c. 2. quam Augustini eo testimonio esse probat probatéq; æque posset ex illo quod recitat ex 4. contra Iulian. prope med. *Demonstrans quid omnibus debeatur* (vtique damnationem ab originale siue contractum, siue imminens, & in Adamo absolute præuisum) *vt hinc discant, quos liberat, quæ sibi pœna debita* (quæ non nisi post peccatum debita est) *relaxetur, & quæ indebita*, contra id peccati debitum *gratia condonet*.

4. Dicendum secundo : finis ostensionis gloriæ suæ, siue donatione gratiæ efficacis ex misericordia, & beneficentia, & gloriæ prædestinatis, siue denegatione efficacis gratiæ, & gloriæ reprobis, item ostensionis supremi sui dominij, & libertatis in eis concedendis, vel denegandis, quatenus solũ ex eis denegatis, vel concessis cognosci à creaturis rationalibus in hac, vel in alia vita potest, reprobationi impiorum ab efficace gratia præintentus à Deo potest præcedere, ac de facto præcessit. Nota limitationem conclusioni huic nostræ adhibitam, *quatenus solum ex eis &c.* ne eam primæ conclusioni inconsequentem iudices, & aduersam probatur eius intentionis præcedentia reprobationi absolute possibilis : quia in ea præcedentia intentionis illius reprobationi, ac permissioni peccati nulla Dei indecentia, aut imperfectio apparet, quæ intercederet, si ex peccato, aut per peccatum, illudve supponendo ostensio gloriæ Dei, &c. futura, & præintenta à Deo esset, vt vidimus concl. 1. Præcedentia vero de facto intentionis illius probabiliter satis suadetur ex testimoniis scripturæ, & Patrum ab aduersariis contra 1. conclusionem productis ; tametsi germanior eorum interpretatio sit, quam ibi dedimus de significatione euentus futuri, non finis præintenti, ex qua apertam solutionem habent testimonia innumera, quæ contra eand. conclusionem, & pro aduersa sua Ruiz concessit sect. 7. ex Patrib. ad eas qnæstiones respondentibus : cur bonus Deus peccata permiserit ? cur primos Parentes præscius lapsus eorum, ac similiter lapsus malorũ Angelorum reproborumq; omniũ eos condiderit, & creauerit ? quibus Patres respondent : ita à Deo factum, quia præsciebat etiam quanta ex eorum peccatis bona in mundo ponere poterat, & in prædestinatis, eratque in eis positurus de facto, si præfati homines, & Angeli conderentur, & peccarent, sed vbinam magni, & maioris boni inde à mundo, & à prædestinatis capiendæ finem præintentum permissioni peccati, & reprobationi impiorum à gratia efficace testimonia, & responsa illa Patrum asseruere ? Præscientia siquidem, & potentia boni euentus ex peccati permissione futuri, & impiorum creatione certitudinem solummodo probant, quam non negamus, sed assertam à Patribus testimoniis illis fatemur.

5. Oppones contra negatam possibilitatem præcedentiæ intentionis, inefficacis etiam, gloriæ à Deo, & vtilitatis à prædestinatis capiendæ ex permissione peccati, etenim passio, & mors Christi, ciusque per illas actiua Christi, & passiua nostri redemptio præintenta, saltem inefficaciter fuit incarnationi, ac sceleribus Iudæorum in ea disponenda, exequenda, & peragenda, quare & reprobationi ipsorũ à gratia efficace ne tot, tamq; immania peccata perpetrarent : ergo licet ostensio gloriæ Dei in sua potentia, & iustitia vindicatiua, qua reprobos puniet, & misericordiæ suę erga prędestinatos cum maioribus commodis ex reprobatione, & peccatis reproborum, tum comparatione itæ in hos exercitæ magis elucens executiuè peccata, & reprobationem supponat, poterit tamen anterius ad ipsa inefficaciter saltem præintendi, atq; reprobationi impiorũ à gratia efficace præcedere ipsamque suo modo causare : vt factum testimonio Patrum videntur apertius sonare, confirmatur ex nostris principiis, statuimus enim inter media non habere rationem finis adhuc quoad finis motionem, ratione cuius remotiora ni proximiora fini amarentur, amari remotiora ad finem, atque propter finem amari non possent : ex hoc vero principio inferebamus permissionem peccati, siue reprobationem prædestinati per pœnitentiam recessuri à gratia efficace, qua illud vitaretur

effectum prædestinationis ad salutem pœnitentia obtinendam esse posse, quia inde peccatum quod necessarium medium ad pœnitentiam, ipsique, & saluti proximius, quam peccati permissio, seu ab ea efficace gratia est amādum à Deo minime infertur: ergo, etsi peccata reproborum media necessaria ad gloriæ ostensionem præfatam, eique proximiora sint, quam permissio peccatorum reprobis, siue ipsorum à gratia efficace reprobatio, poterit tamen præfata ostensio gloriæ Dei per reproborum peccata, necessario obtinenda anterius ad ipsorum peccata, & reprobationem à Deo amari, atque inefficaciter saltem intendi, quin inde peccata illorum amare teneatur Deus; atque adeo absque vlla Dei indecentia eius finis intentio inefficax reprobationi impiorum ab efficace gratia potuit absolute præcedere, de factoque, præcedet, vt Patrum testimonia videntur sonare.

Sed tamen facile obiectiones istæ diluuntur. Prima de intentione saltem inefficace redemptionis nostræ, & satisfactionis Christi per passionem, & mortem à Iudæis, & crucifixoribus inferendam non probat absolutam, & anteriorem sceleribus ipsorum, in eārum patratione intercedentium esse, sed conditionatam solum, vt ex illis verbis Isaiæ. 53. *Si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longæuum* satis explicatur. Secundo cum meritum satisfactioque Christi, & nostra ab ipso redemptio ex eius oblatione passioni, & morti à Iudæis infligendæ, atque ex morte ipsa tanquam à conditione illas consumante constiterit: atque mors ipsa ab alia adæquata causa, quam à Iudæis, & crucifixoribus honestissime inducta fuerit & apposita (nempe ex vehementissimo dolore de hominum peccatis à perfectissima in Deum & homines charitate suborto) potuit optime absolutè inefficaciter Christi satisfactio, redemptioque nostra morte per eam viam doloris, & charitatis Christi inducta, consumanda, (non autem alia via qua adæquate etiam impiorum Iudæorum, & crucifigentium inducta mors fuit) à Deo decentissime intendi, quin in ea linea expectanda peccata crucifigentium essent imo vero, de incarnatione agentes controu. de merito Christi. d. de iis, quæ fuit de facto promeritus Christum meritis morte purissima illa & honestissima via inducta consummatis gratiam crucifixoribus, vt tantum sceleus, vitarent prometitum fuisse facile defendimus, & monstrauimus. Secunda obiectio quæ ad hominem ex principio illo nostro vrgentior videbatur, nihil probat. Non enim ex intentione efficace, vel inefficace punitionis, & vindictæ iustæ de reproborum peccatis anteriore ad absoluta eorum peccata, & à gratia efficace reprobationem Deum peccatorū amatorem contra aduersarios inferebamus, quia peccata media fini proximiora sint, quare, & remotiorum amore necessario amanda, id enim principium illud nostrum expresse negat; sed quia peccata ipsa obiectiuam punitionem, & vindictam honestam, ac non positiue iniquam, & iniustam, Deoque nusquam amabilem, inadæquate saltem constituunt (quod ipsum de aliis similibus est:) vt vidimus q. 3. & 4. & memorauimus q. hac. 5. cert. 1. num. 6. quod si Dei erga reproborum peccata amor ex ea inefficaci intentione non inferretur, alia tamen ibidem monstrata absurda inferrentur præparationis dispositionisque peccatorum & perditionis reprobi à Deo atque insidiarum à Deo intentarum, positarumque reprobi saluti, quæ satis superque eiusmodi intentionem adhuc inefficacem reprobationi & peccatis reprobi natura anteriorem Deo indignam ostenderent, atque impossibilem.

QVÆSTIO VII.

De causa reprobationis ex parte reprobi.

REuius aliis præsentem quæstionem, atque expeditius profligabimus, quia alias de causa reprobationis ex parte Dei, quæstiones quas simul examinant plerique seorsim disputauimus: quo confusionem, & æquiuocationi magna ex parte in sententia ferenda viam occlusimus. Ne vero in quæstione præsente locus aliquis æquiuocationi possit patere, erit aduertendum reprobationem, de qua disputamus, obiectiue sumptam nihil aliud continere, quam denegationē gratiæ efficacis ad non peccandum, seu non respiscendum finaliter ac perseueranter, sicuti & oppositæ prædestinationis efficax gratia ad non peccandum, seu respiscendum finaliter ac perseueranter adæquatum, & totale obiectum est: eiusque proinde si adæquate vel inadæquatè sumpti causa ex parte reprobi, vel prædestinati causa detur, & actus Dei prædestinantis, seu reprobantis adæquatè, vel inadæquatè sumpti causa suo modo dabitur ex parte reprobi, vel prædestinati. Dixi autem obiectum, non autem effectum, tametsi gratia efficax prædestinationis, eiusque negatio reprobationis effectus sit: quia alterutrius effectus sunt alij qui neutrius sunt obiecta, vt gloria prædestinationis, & à gloria exclusio, & condemnatio reprobi reprobationis quorum causam dari ex parte reprobi, vel prædestinati ex quæstionem Catholicis Doctoribus, & fidei dogma est ex qua constat prædestinatum pro meritis gloria præmiari, reprobum vero pro demeritis suis vel actualibus, vel originalibus exclusione à gloria, & inferni cruciatib. puniri.

CERTAMEN I.

Notatis aliquot quæstionis, cum de re, tum de nomine, punctum ipsum ad purum proponitur, & Scopus expeditur.

1. NOtandum in primis est reprobationem à gratia efficace tam obiectiue, siue ex parte obiecti proprij, scilicet negationis gratiæ efficacis præfatæ, quam subiectiuè, seu ex parte actus, quo Deus reprobans ab eiusmodi gratia reprobat impium dupliciter accipi ad præsentem quæstionem. Primo adæquate, prout denegationem gratiæ omnis efficacis à prima ad vltimam denegationem (si plures & inter se coordinatæ in reprobatione aliquorum sint) continet, aut concernit, vel inadæquatè, prout gratiæ efficacis denegationem vnam solum, vel plures etiam, et coordinatis inter se, non tamen omnes coërcet. Huius autem reprobationis inadæquatè sumptæ causam ex parte reproborum adultorum, siue in baptizati, siue baptizandi male vixerint propriāq; voluntate deliquerint causam ex parte ipsorum dari posse: immò, & de facto dari dubium Theologis non est: cum certum vtique sit eiusmodi reprobos ob anteacta peccata invlteriora alia peccata finaliter ac impœnitentiam finalem labi à Deo permitti, quod ipsum est à gratia efficace ad finaliter respiscendum, vel non pecandum illos reprobari: id quod intelligendum etiam de venialibus quorum merito congruo solum, & iuniti, seu motiuo gratia efficax ad non peccādum mortaliter ad vitæ extremum à Deo quandoq; negatur: tunc enim à negatione gratiæ efficacis ad anterius illud veniale vitandū reprobatio inchoatur, & denegatione efficacis gratiæ alterius, ad non grauiter peccandum finaliter completur, vt de se patet.

2. Adæquata vero reprobatio, vt ad reprobos omnes extenditur dupliciter ex parte obiecti, ac subinde actus, & subiecti accepta esse potest. Altero enim diuisibilis est in partibus pro obiecti diuisibilitate constans, scilicet pluribus gratiæ efficacis denegationibus inter se coordinati vt nos per explicuimus. Altera vero indiuisibilis, quia vnica gratiæ denegatione inchoatur simul, & completur, & adæquate constituitur: quare idem est causam reprobationis huius ex parte ita reprobatorum quærere, atq; causam ultius reprobationis adæquatè sumptæ ipsorum inquirere: indiuisibilis autem huius adæquatæ reprobationis exempla sunt infantium omnium imbaptizatorum ante rationis vsum cum originali obeuntium reprobationes omnes: iis si qui denegatione auxilij efficacis vnica, vt baptizentur, atque originali mundentur tota tota, & adæquata reprobatio contingit: & cuius sane causa, &

tiam suam sustinuit in multa patientia vasa iræ in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam : iuxta August. 2. de nuptiis, & concupisc. c. 16. ac de bono perseuer. c. 12. & 4. contra Iul. c. 8. ante med. vtrumq; finem & intentionem reprobationi præscitorũ ab efficace gratia in Deo præcedere multa eruditione docet, ac expltcat Ruiz de Montoya d. 16. sect. 8.

2. Addit vero ipse sect. 7 finis alterius intentionem aliam præscitorum reprobationi dictæ de facto natura præire nempè vtilitatis prædestinatorum ex reprobatione præscitorum ab efficace gratia capiendæ : id quod fusissima eruditione probat, sect. autem 5. n. 2. concl. 1. adiunctum de facto duobus illis finibus, & ostensionibus potentiæ in reprobis, ac diuitiarum gratiæ, & gloriæ suæ in prædestinatis vt compartialem finem ait, etsi totalis esse potuerit sicuti, & n. 2. concl. 2. & sect. 6. num. 29. concl. etiam 2. vbi eum finem efficaciter etiam intentum reprobationi à gratia efficace posse in Deo præcedere ait : verum n. 17. eiusd. sect. concl. 1, ait : intentionem efficacem ostendendi suam iustitiam per executiuam punitionem reproborum ob eorum absoluta demerita, & peccata ipsorum peccati, ac reprobationi ab efficace gratia de facto non præcessisse. Hoc autem etsi : quia de intentione efficace est conclusioni primæ cert. 5. recitatæ in terminis non aduersetur; virtute tamen aduersatur cum illi, tum conclusioni : eiusdem cert. n. 6. tum, quia argumentum speciale contra intentionis illius efficaciam euersione libertatis, & demeriti ob quod puniendus executiuè reprobus est iniustitiæ vindicatiuæ, & potentiæ diuinæ ostensionem in reprobo, quæ intenditur nihili ab eodem Ruiz habetur sect. 6. à n. 29. quia efficax illa intentio per scientiam mediam regulatur ac proinde in eius doctrina (tametsi falsa) libertatis, & de meriti ratio æquè efficacia intentionis illius admissa saluatur, ac si inefficax solum intentio foret. Tum, quia iniustitia positiua, ac indecentia intentionis punitiuę meritis reprobi malis natura anterioris æque contra inefficacem, atque contra efficacem intentionem punitiuam militat vt vidimus, & Ruiz ipse supponit : quare eodem fundamento quo efficax de facto negatur, inefficax negari de facto debet atq; eodem, quo inefficax de facto asseritur, efficax de facto debet admitti : cum idem solum idemque alterutrum affirmandi fundamentum vnicum sit, & vtrique commune.

3. Vt à veritate, & consequentia in præsenti non aberretur, dicendum est primo. Reprobationi impij à gratia efficaci intentio adhuc inefficax, eius demeritis anterior ostensionis suæ potẽtiæ, & iustitiæ vindicatiuę, in reprobo vel gloriæ, & misericordiæ suæ in prædestinato vel deniq; vtilitatis ex reprobi peccatis reprobatione, & suplicio, maioris à prędestinato capiũdę minime præcedit, imò nec potest absolutè præcedere. Probatur conclusio ex omnib argumẽtis cert. 1. efformatis ab absurdis prouidentiæ præparationis, ac dispositionis peccatorũ reprobi à Deo : item de amore Dei erga reprobi peccatum : deinde reparatis à Deo insidiis reprobi saluti, quod Deo est impossibile, conclusione vero, quatenus de facto est ea insuper probant, quæ de facto intentionem efficacem de iisdem excluserunt q. 4. & inefficacem q. hac 5. cert. 1. Huic conclusioni consensisse videntur Vasq. & Ruiz docentes permissionem peccati, (quæ ipsa reprobatio à gratia efficace est) ex eiusmodi finibus, & intentione non esse probant ex citato Pauli loco, Vasquez d. 97. cit. c. 7. §. *Ad illa loca*, & sequente, cuius fine ait particulam *vt* ibi non intentum finem, sed solum euentum futurum prædicere. & enunciare ex phrasi scripturæ frequentissima Isaiæ 6. & Lucæ 8. *vt videntes non videant*, & alias sæpè Ruiz cit. d. 16. sect. 6. n. 20. & 21. ex Chrysost. & Oecumenio, recitatis sup. q. 3. cert. 3. n. 7. (quibus consonat Theophylactus ad verba Pauli) ita illum locum interpretatur, vt intentio ostensionis potentiæ, & iustitiæ vindicatiuæ in reprobos, non nisi post eorum peccata, quibus se vasa iræ, apta in interitum constituunt, absolutè præuisa, in Deo fuerit : cui doctrinæ Vasquez præluxit, instititque, vt suam proximè datam interpretationem particulæ *vt* confirmaret, n. 39. fine, §. *cogimur autem ita interpretari*, quoties, inquit, res illa voluntatis Dei absolute non est, vt non est peccatum, vel non est de primaria, sed solum secundaria eius voluntate, & peccatum supponente, qualis est, ostensio iustitiæ Dei vindicatiuæ & misericordiæ in peccati correctione, & pœnitentia, capite vero 11. n. 5. fine alium finem posuit ab Augustino designatum 1. ad Simplician. quæst. 2. post med. vt scilicet è reproborum perditione electi per timorem mundarentur iuxta id Psalmi 71. *Manus suas lauabit in sanguine peccatorum*, cum tamen finem cum peccatum supponat, ac subinde secundariæ voluntatis Dei sit anterius ad peccatum, & reprobationem à gratia efficace intendi à Deo non posse ait consone ad recitatam eius doctrinam locis memoratis, & d. 93. c. 2. quam Augustini eo testimonio esse probat probatéq; æque posset ex illo quod recitat ex 4. contra Iulian. prope med. *Demonstrans quid omnibus debeatur* (vtique damnationem ab originale siue contractum, siue imminens, & in Adamo absolute præuisum) *vt hinc discant, quos liberat, quæ sibi pœna debita* (quæ non nisi post peccatum debita est) *relaxetur, & quæ indebita*, contra id peccati debitum *gratia condonet*.

4. Dicendum secundo : finis ostensionis gloriæ suæ, siue donatione gratiæ efficacis ex misericordia, & beneficentia, & gloriæ prædestinatis, siue denegatione efficacis gratiæ, & gloriæ reprobis, item ostensionis supremi sui dominij, & libertatis in eis concedendis, vel denegandis, quatenus solũ ex eis denegatis, vel concessis cognosci à creaturis rationalibus in hac, vel in alia vita potest, reprobationi impiorum ab efficace gratia præintentus à Deo potest præcedere, ac de facto præcessit. Nota limitationem conclusioni huic nostræ adhibitam, *quatenus solum ex eis &c.* ne eam primæ conclusioni inconsequentem iudices, & aduersam probatur eius intentionis præcedentia reprobationi absolute possibilis : quia in ea præcedentia intentionis illius reprobationi, ac permissioni peccati nulla Dei indecentia, aut imperfectio apparet, quæ intercederet, si ex peccato, aut per peccatum, illudve supponendo ostensio gloriæ Dei, &c. futura, & præintenta à Deo esset, vt vidimus concl. 1. Præcedentia vero de facto intentionis illius probabiliter satis suadetur ex testimoniis scripturæ, & Patrum ab aduersariis contra 1. conclusionem productis ; tametsi germanior eorum interpretatio sit, quam ibi dedimus de significatione euentus futuri, non finis præintenti, ex qua apertam solutionem habent testimonia innumera, quæ contra eand. conclusionem, & pro aduersa sua Ruiz concessit sect. 7. ex Patrib. ad eas qnæstiones respondentibus : cur bonus Deus peccata permiserit ? cur primos Parentes præscius lapsus eorum, ac similiter lapsus malorũ Angelorum reproborumq; omniũ eos condiderit, & creauerit ? quibus Patres respondent : ita à Deo factum, quia præsciebat etiam quanta ex eorum peccatis bona in mundo ponere poterat, & in prædestinatis, eratque in eis positurus de facto, si præfati homines, & Angeli conderentur, & peccarent, sed vbinam magni, & maioris boni inde à mundo, & à prædestinatis capiendæ finem præintentum permissioni peccati, & reprobationi impiorum à gratia efficace testimonia, & responsa illa Patrum asseruere ? Præscientia siquidem, & potentia boni euentus ex peccati permissione futuri, & impiorum creatione certitudinem solummodo probant, quam non negamus, sed assertam à Patribus testimoniis illis fatemur.

5. Oppones contra negatam possibilitatem præcedentiæ intentionis, inefficacis etiam, gloriæ à Deo, & vtilitatis à prædestinatis capiendæ ex permissione peccati, etenim passio, & mors Christi, ciusque per illas actiua Christi, & passiua nostri redemptio præintenta, saltem inefficaciter fuit incarnationi, ac sceleribus Iudæorum in ea disponenda, exequenda, & peragenda, quare & reprobationi ipsorũ à gratia efficace ne tot, tamq; immania peccata perpetrarent : ergo licet ostensio gloriæ Dei in sua potentia, & iustitia vindicatiua, qua reprobos puniet, & misericordiæ suę erga prędestinatos cum maioribus commodis ex reprobatione, & peccatis reproborum, tum comparatione itæ in hos exercitæ magis elucens executiuè peccata, & reprobationem supponat, poterit tamen anterius ad ipsa inefficaciter saltem præintendi, atq; reprobationi impiorũ à gratia efficace præcedere ipsamque suo modo causare : vt factum testimonio Patrum videntur apertius sonare, confirmatur ex nostris principiis, statuimus enim inter media non habere rationem finis adhuc quoad finis motionem, ratione cuius remotiora ni proximiora fini amarentur, amari remotiora ad finem, atque propter finem amari non possent : ex hoc vero principio inferebamus permissionem peccati, siue reprobationem prædestinati per pœnitentiam recessuri à gratia efficace, qua illud vitaretur

effectum prædestinationis ad salutem pœnitentia obtinendam esse posse, quia inde peccatum quod necessarium medium ad pœnitentiam, ipsique, & saluti proximius, quam peccati permissio, seu ab ea efficace gratia est amādum à Deo minime infertur: ergo, etsi peccata reproborum media necessaria ad gloriæ ostensionem præfatam, eique proximiora sint, quam permissio peccatorum reprobis, siue ipsorum à gratia efficace reprobatio, poterit tamen præfata ostensio gloriæ Dei per reproborum peccata, necessario obtinenda anterius ad ipsorum peccata, & reprobationem à Deo amari, atque inefficaciter saltem intendi, quin inde peccata illorum amare teneatur Deus; atque adeo absque vlla Dei indecentia eius finis intentio inefficax reprobationi impiorum ab efficace gratia potuit absolute præcedere, de factoque, præcedet, vt Patrum testimonia videntur sonare.

Sed tamen facile obiectiones istæ diluuntur. Prima de intentione saltem inefficace redemptionis nostræ, & satisfactionis Christi per passionem, & mortem à Iudæis, & crucifixoribus inferendam non probat absolutam, & anteriorem sceleribus ipsorum, in eārum patratione intercedentium esse, sed conditionatam solum, vt ex illis verbis Isaiæ. 53. *Si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longæuum* satis explicatur. Secundo cum meritum satisfactioque Christi, & nostra ab ipso redemptio ex eius oblatione passioni, & morti à Iudæis infligendæ, atque ex morte ipsa tanquam à conditione illas consumante constiterit: atque mors ipsa ab alia adæquata causa, quam à Iudæis, & crucifixoribus honestissime inducta fuerit & apposita (nempe ex vehementissimo dolore de hominum peccatis à perfectissima in Deum & homines charitate suborto) potuit optime absolutè inefficaciter Christi satisfactio, redemptioque nostra morte per eam viam doloris, & charitatis Christi inducta, consumanda, (non autem alia via qua adæquate etiam impiorum Iudæorum, & crucifigentium inducta mors fuit) à Deo decentissime intendi, quin in ea linea expectanda peccata crucifigentium essent imo vero, de incarnatione agentes controu. de merito Christi. d. de iis, quæ fuit de facto promeritus Christum meritis morte purissima illa & honestissima via inducta consummatis gratiam crucifixoribus, vt tantum sceleus, vitarent prometitum fuisse facile defendimus, & monstrauimus. Secunda obiectio quæ ad hominem ex principio illo nostro vrgentior videbatur, nihil probat. Non enim ex intentione efficace, vel inefficace punitionis, & vindictæ iustæ de reproborum peccatis anteriore ad absoluta eorum peccata, & à gratia efficace reprobationem Deum peccatorū amatorem contra aduersarios inferebamus, quia peccata media fini proximiora sint, quare, & remotiorum amore necessario amanda, id enim principium illud nostrum expresse negat; sed quia peccata ipsa obiectiuam punitionem, & vindictam honestam, ac non positiue iniquam, & iniustam, Deoque nusquam amabilem, inadæquate saltem constituunt (quod ipsum de aliis similibus est:) vt vidimus q. 3. & 4. & memorauimus q. hac. 5. cert. 1. num. 6. quod si Dei erga reproborum peccata amor ex ea inefficaci intentione non inferretur, alia tamen ibidem monstrata absurda inferrentur præparationis dispositionisque peccatorum & perditionis reprobi à Deo atque insidiarum à Deo intentarum, positarumque reprobi saluti, quæ satis superque eiusmodi intentionem adhuc inefficacem reprobationi & peccatis reprobi natura anteriorem Deo indignam ostenderent, atque impossibilem.

QVÆSTIO VII.

De causa reprobationis ex parte reprobi.

REuius aliis præsentem quæstionem, atque expeditius profligabimus, quia alias de causa reprobationis ex parte Dei, quæstiones quas simul examinant plerique seorsim disputauimus: quo confusionem, & æquiuocationi magna ex parte in sententia ferenda viam occlusimus. Ne vero in quæstione præsente locus aliquis æquiuocationi possit patere, erit aduertendum reprobationem, de qua disputamus, obiectiue sumptam nihil aliud continere, quam denegationē gratiæ efficacis ad non peccandum, seu non respiscendum finaliter ac perseueranter, sicuti & oppositæ prædestinationis efficax gratia ad non peccandum, seu respiscendum finaliter ac perseueranter adæquatum, & totale obiectum est: eiusque proinde si adæquate vel inadæquatè sumpti causa ex parte reprobi, vel prædestinati causa detur, & actus Dei prædestinantis, seu reprobantis adæquatè, vel inadæquatè sumpti causa suo modo dabitur ex parte reprobi, vel prædestinati. Dixi autem obiectum, non autem effectum, tametsi gratia efficax prædestinationis, eiusque negatio reprobationis effectus sit: quia alterutrius effectus sunt alij qui neutrius sunt obiecta, vt gloria prædestinationis, & à gloria exclusio, & condemnatio reprobi reprobationis quorum causam dari ex parte reprobi, vel prædestinati ex quæstionem Catholicis Doctoribus, & fidei dogma est ex qua constat prædestinatum pro meritis gloria præmiari, reprobum vero pro demeritis suis vel actualibus, vel originalibus exclusione à gloria, & inferni cruciatib. puniri.

CERTAMEN I.

Notatis aliquot quæstionis, cum de re, tum de nomine, punctum ipsum ad purum proponitur, & Scopus expeditur.

1. NOtandum in primis est reprobationem à gratia efficace tam obiectiue, siue ex parte obiecti proprij, scilicet negationis gratiæ efficacis præfatæ, quam subiectiuè, seu ex parte actus, quo Deus reprobans ab eiusmodi gratia reprobat impium dupliciter accipi ad præsentem quæstionem. Primo adæquate, prout denegationem gratiæ omnis efficacis à prima ad vltimam denegationem (si plures & inter se coordinatæ in reprobatione aliquorum sint) continet, aut concernit, vel inadæquatè, prout gratiæ efficacis denegationem vnam solum, vel plures etiam, et coordinatis inter se, non tamen omnes coërcet. Huius autem reprobationis inadæquatè sumptæ causam ex parte reproborum adultorum, siue in baptizati, siue baptizandi male vixerint propriāq; voluntate deliquerint causam ex parte ipsorum dari posse: immò, & de facto dari dubium Theologis non est: cum certum vtique sit eiusmodi reprobos ob anteacta peccata invlteriora alia peccata finaliter ac impœnitentiam finalem labi à Deo permitti, quod ipsum est à gratia efficace ad finaliter respiscendum, vel non pecandum illos reprobari: id quod intelligendum etiam de venialibus quorum merito congruo solum, & iuniti, seu motiuo gratia efficax ad non peccādum mortaliter ad vitæ extremum à Deo quandoq; negatur: tunc enim à negatione gratiæ efficacis ad anterius illud veniale vitandū reprobatio inchoatur, & denegatione efficacis gratiæ alterius, ad non grauiter peccandum finaliter completur, vt de se patet.

2. Adæquata vero reprobatio, vt ad reprobos omnes extenditur dupliciter ex parte obiecti, ac subinde actus, & subiecti accepta esse potest. Altero enim diuisibilis est in partibus pro obiecti diuisibilitate constans, scilicet pluribus gratiæ efficacis denegationibus inter se coordinati vt nos per explicuimus. Altera vero indiuisibilis, quia vnica gratiæ denegatione inchoatur simul, & completur, & adæquate constituitur: quare idem est causam reprobationis huius ex parte ita reprobatorum quærere, atq; causam ultius reprobationis adæquatè sumptæ ipsorum inquirere: indiuisibilis autem huius adæquatæ reprobationis exempla sunt infantium omnium imbaptizatorum ante rationis vsum cum originali obeuntium reprobationes omnes: iis si qui denegatione auxilij efficacis vnica, vt baptizentur, atque originali mundentur tota tota, & adæquata reprobatio contingit: & cuius sane causa, &

sa, & ratio originale peccatum in ipsis contractum ex parte ipsorum esse solummodo potest, vt inferius videbimus. Ad hoc etiam indiuisibilis reprobationis genus spectaret reprobatio eius, etiam adulti baptizati, qui vnico solum, eoque mortali admisso post baptismum peccato diem statim obiret, vnica videlicet gratiæ efficacis ad illud vitandum denegatione, quæ prima negatiua esset, quia nullam aliam supponeret, ac simul postrema, quia post eam nec tempore nec natura posterior gratiæ efficacis denegatio foret, de huius etiam indiuisibilis, & adæquatæ reprobationis adultæ causa ex parte reprobi ipsius agendum nobis inferius erit.

3. Communius difficiliusque Theologis examen fuit de causa reprobationis diuitis, pluribusque inter se coordinatis denegationibus efficacis gratiæ constantis: an scilicet ex parte reprobi reprobationis totius adæquatè sumptæ Deo reprobanti offeratur meritum, aut motium? cum autem offerri Deo ex parte reprobi meritum ad denegationes gratiæ efficacis posteriores prima certum cunctis Theologis sit, vt vidimus n. 1. eo demum tota apud illos quæstio deuoluitur, an denegationis primæ è qua diuisibilis hæc reprobatio à gratia efficace inchoatur meritum, ac motiuum Deo ipsum ita reprobanti offeratur. Dixi consulto *meritum, & motiuum* de eo quippe genere causæ ex parte reprobi, non autem de causa materiali pure quæstionem Theologis esse posse, dum de causa reprobationis adæquate sumptæ, & primam etiam gratiæ denegationem complectitur, ex parte reprobi disputatur: etenim dari sumptæ reprobationis adæquate ex parte reprobi materialem causam obiectiuam, nempe contingentem conditionem conditionatam consensus in bonum, & futuritionem conditionatam consensus in malum sub auxilio sufficienti solum, & denegatione prima auxilij efficacis non semel ostendimus: quia ni ita conditionate foret, à Deoque cognosceretur reprobationis materia obiectiua deficeret sine qua reprobum illum ab efficace sua gratia reprobare absolute non posset, vt in simili de prædestinatione dicebamus. Non secus, ac si consensus in bonum, vel ab illo dissensus, & consensus in malum impossibilis absolute esset, prædestinatio ac reprobatio defectu materiæ obiectiuæ esset Deo absolute impossibilis. Atque ex parte reprobi cuiusuis non solum obiectiuam pure, sed & subiectiuam etiam materiam reprobationis dari constat ex reprobandi ipsius possibilitate, qua deficiente reprobari à Deo minime posset. Secundo, quia, vt controu. de prouidentia docuimus, existentia ipsa actualis eius, cui prouidendum de mediis & subiectum prouidentiæ est necessario supponitur: quare causam materialem tam pure obiectiuam, quam subiectiuam ex parte reprobi adæquatæ prouidentiæ siue prædestinatiuæ, siue reprobatiuæ, seu reprobationis, vt primam etiam gratiæ efficacis denegationem continet ex parte reprobi dari dubium non est: quare tota quæstio esse potest an illius causa meritoria, & motiua ex parte reprobi detur, offeraturque Deo, vt conceptis verbis illis *meritum aut motium* proposuimus, quod materia pure obiectiua contingentis conditionati meriti ac demeriti in hoc reprobationis, & prædestinationis negotio non distinguentes Semipelagiani à fidei dogmatibus aberrarunt: Thomistæ vero recentiores Dominicani inanibus vocibus minus percepta rerum harum distinctione nobis obganniunt, & semipelagianismum ridicule intentant.

4. Et hæc quidem quæstionem de re apud Theologos possunt habere de nomine autem quæstio alia de causa reprobationis præfatæ ex parte reprobi esse potest nimirum reprobationis vt est reprobi relate ad prædestinatum alium, siue præ prædestinato ad efficacem gratiam admisso, derelictio, seu in malum (vt ita dicam) electio, id est ad gratiæ efficacis denegationem, an eius reprobationis adæquate etiam sumptæ, & vt primam gratiæ efficacis denegationem coercet, vt est huius præ alio reprobatio ex parte reprobi causa detur? id quod ad eum modum inquiritur, quo similem quæstionem supra discussimus de causa prædestinationis, vt est eius præ non prædestinato, seu reprobo ad efficacē gratiam immediate, ac mediate ad salutem, & gloriā electio, an ex parte prædestinati causa detur. Dixi autem *relate ad prædestinatum alium, siue præ alio prædestinato* alia derelictio, & in malum (vt ita dicam) *electio*: quia reprobatio omnis à gratia efficace (sicuti & contra prædestinatio) aliam inter obiecta ipsa, quæ à Deo præparantur, vnius præ alio rationem electionis imbibitam habet: nempe inter auxilia efficacia quæ reprobis à Deo illos reprobante denegantur, sufficientibus tantum ex voluntate, & intentione salutis reprobi eligendis solummodo Deo reprobanti permissis. Vtraque vero electionis huius comparatiue siue ad subiectum, siue ad obiectum supponit: non solum nullam creaturam rationalem creaturam omnibus, & singulis auxiliis cumuli totius ipsorum in Dei potentia contenti restituram, ac proinde ab ipso imprædestinabilem, esse posse vt d. de causis prædestinationis ostendimus, verum, neque vllam ex illis esse posse, quæ singulis & omnibus auxiliis in toto cumulo cōtentis sit cū censura, si enim aliquæ cunctis restituræ si donentur, aliæ vero creaturæ cunctis restituræ immittantur, neque inter obiecta auxilia ipsa danda vel deneganda, Deo, quoad efficaciam inefficacibus relictis daretur electio, cum aliquibus efficacia omnia essent, nec respectu illarum, inefficacia essent, præ quibus efficacia eligeret, neque respectu aliarum inefficacia Deus haberet, quæ illis conferret efficacibus reprobatione denegatis cum omnia illis efficacia forent, quare & essent illæ gratia efficace irreprobabiles. Hinc neque inter personas & subiecta ratio electionis comparatiuæ vnius præ alio in reprobatione esset: siquidem irreprobabiles creaturæ aliquæ absolutæ, imprædestinabiles vero absolute à Deo, aliæ essent, cum non posset Deus, aliam quam efficacem, & prædestinationis gratiam conferre, casu quo aliquam primis illis vellet conferre; secundis vero nullam aliam, quam reprobationis, & negationi efficaciæ iunctam conferre posset: dixi autem casu, *quo aliquam gratiam vellet conferre*; quia ad aliquam conferendam necessitatus Deus non esset, adhuc ex hypothesi negata, quod creaturæ aliquæ cunctis auxiliis, vel restituræ, vel consensuræ admitterentur.

5. Nullam autem creaturam omnibus & singulis auxiliis gratiæ restituram, quantumuis ea rebellis cogitetur, citato loco possibilem esse ostendimus. Nullam autem possibilem esse omnibus, & singulis gratiæ auxiliis in bonum consensuram, ac subinde absolutè irreprobabilem (quod altera præfati suppositi pars erat) probanda à nobis impræsentiarum est. Sic eam probo. Primo: à paritate alterius partis suppositi loco citato probatæ: dominium siquidem Dei supremum non solum ad donandam gratiam est, sed efficacem præ ineffeaci respectu cuiusuis rationalis creaturæ, quibus omnibus absque vlla exceptione oratio illa ad Deum proponitur: *Et ne nos inducas in tentationem*: quæ ni aliam quam efficacem gratiam aliquibus posset absolute exhibere frustra à Deo peteretur: frustra item de efficace, præ non efficace ab ipso præstitā gratię ab præfatis creaturis à Deo haberentur, agerenturque. Item quod eas præ aliis prædestinaret. Denique ratio à priori apertissima, & efficacissima est: quia creaturæ rationalis illius bona indoles, & genium nobilissimum ex quo singulis, & omnibus auxiliis, quantumuis gracilibus, in bonum, & contra malum esset libere consensura nil aliud esset, quam eius ad bonum, quo ad speciem de se, natura, & genio illo atque indole bona sua determinatio, quod quidem prædicatum proprium, & attributale Dei est, & quod proinde cum prædicato rationalis creaturæ contradictoriæ pugnet. Quod enim semper, & quibusuis, ac omnibus circunstantiis variatis alicui necessario, & certa statuque lege vsu venit ex antecedente naturali necessitate eius ad ipsum venire certum est. Repugnantia alia communis recentiorum est. Substantiam illam supernaturalem fore, vtpote gratiæ supernaturali essentialiter connexam, cum tamen substantia essentia sua supernaturalis repugnet. Cæterum substantiam supernaturalem natura sua supernaturalem non repugnare laudati sæpe à nobis conmagistri nostri ingeniosissimi recentiores multis subtilissime contendunt. Secundo eam rationalem creaturam supernaturalem, quo ad substantiam esse, quia connexa gratiæ supernaturali absolute natura sua foret, satis firmum non est. Primo: quia ea connexio absoluta ipsius cū gratia supernaturale ex eo quod cuiuis Dei auxilio in bonum consensura illa sit, si donetur. Neque exinde ius aliquod, aut exigentia (precaria adhuc, creaturæ illius, vt gratia: auxiliumue aliquod ipsius illi donetur in ea euincitur: quare, & omnia auxilia gratiæ suæ poterit ipsi Deus

naturaliter, & quin naturali alicui ipsius iuri deroget, denegare. Secundo ex naturali connexione adhuc rei alicuius cum aliquo supernaturali rei illius supernaturalitatem quoad substantiam euinci certum adeo non est, vt negari ab aliquo nequeat. Cum autem ea omnia rigide examinare, ac definire præsentis instituti non sit ea nunc repugnantia abstinemus. De eis vero cunctis videat nos lector t.1. De ente supernaturali controu. 1. quæ de ente supernaturali in genere est, ac propria eorum examinandorum sedes.

CERTAMEN II.

Quæstionis nostrorum de nomine negatiua decisio.

1 SOarius noster apud Vazquez etiam nostrum infra recentiorum nomine citatus eiusque Assectæ docent electionis reprobatiuæ cum relate ad obiecta, tum relate ad subiecta & personas reprobas, præ non reprobatis causam ex parte reprobi dari. Ob quam scilicet & inefficax auxilium præ efficacibus denegatis à Deo ipsis præparentur atque efficacia denegentur, & reprobus præ non reprobo à gratia efficace reprobetur. Vtriusque ratio eadem ab ipsis affertur: quia cum conditionata futuritio negationis consensus in bonum sub auxilio hoc si donetur, in qua eius inefficacia formaliter, iuxta nostram communem nostris Doctoribus scholam, consistit, purificata conditione per absolutam eius auxilij collationem ab vsu libero arbitrij reprobi in negatione absoluta consensus in bonum, in quod tunc consentire absolute potest, obiectiue intentionaliter vereque absolute pendeat: quod auxilium illud absolute collatum inefficax potius quam efficax sit reprobus ipse in causa absolutè est: ergo, quod illius conferendi voluntas conferendi auxilium inefficax præ efficaci sit, ac proinde reprobationis est electio comparatiua obiectiue siue inter obiecta ipsa collata & denegata absoluta, & absolute causa reprobus erit. Vnde rursus & ipse erit absolutæ causa reprobationis suæ, vt est electio comparatiua ex parte subiecti seu subiecti reprobati à Deo à gratia efficace præ alio ab ea gratia non reprobati. Si enim sub eo auxilio absolutè dato, negationis consensus in bonum loco, consensum in bonum, vt absolute antecedenter potest, absolutè poneret: vt non reprobatur. Alter posuit absolute ex simili sua sub sibi collato auxilio absoluta, & antecedente ad vtrumuis potestate, à gratia efficace præ non reprobo, seu prædestinato reprobatus non esset quare, quod præ alio prædestinato reprobatus absolute fuerit ab ea sibi plane suoque absoluto prauo vsui auxilij collati debere absolute videtur.

2 Ex scriptura, & Patribus testimonia plura Soaristæ pro sua sententia producunt, possentque vrgentissimum aliud ex 1. corinth. 9. producere vbi hæc habentur. *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte, cum aliis prædicauero, ipse reprobus efficiar.* Quibus reprobationem suam à libero arbitrij sui vsu absoluto gratiæ auxilio collato absolutè pendere Paulus aperte fatetur. Quatenus scilicet negatio consensus conditionata auxilij illius, qua inefficax, seu reprobationis auxilium est, à libero illo absoluto vsu prauo auxilij pendebat, vt ratione facta, hoc etiam testimonio confirmata, proxime dicebatur. His vero neglectis Vazq. cita. d. 9. 5. sect. 9. n. 55. §. *Ego tamen* præfatæ Soarij sententiæ omnino aduersatur, à qua etiam Vazquiani reliqui constanter abscedunt. Et Vazquez quidem cunctis Vazquianis: plaudentibus oppositam sententiam contra Soarium efficaciter ad hominem probat. Ille enim recte, & Catholice negat ex parte prædestinati prædestinationis suæ adæquate sumptæ & vt primæ gratiæ efficacis donationem & præparationem continet, causam dari; & tamen futuritio conditionata consensus in bonum sub eo auxilio, si donetur, seu eius auxilij efficacia quæ eiusmodi futuritione constituitur, purificata conditione per absolutam auxilij illius collationem non minus à libero absoluto consensu prædestinati in bonum obiectiue intentionaliter absolute pendet quam futuritio conditionata negationis consensus reprobi in bonum sub eo auxilio qua eius inefficacia constituitur, collato auxilio absolute à libera reprobi absoluta negatione consensus in bonum absolute dependeat: & tamen per se ea dependentia futuritionis conditionatæ, seu efficaciæ auxilij à consensu absoluto prædestinati satis non est. vt prædestinatus sit causa suæ prædestinationis adæquatæ, vt primum etiam auxilium efficax complectitur. ergo nec similis dependentia negationis conditionata consensus in bonum reprobo, ab absoluta libera negatione consensus reprobi in bonum sub auxilio ipsi collato satis erit, vt reprobationis suæ adæquatæ, vt primam etiam negationem efficaciæ, seu inefficaciam auxilij collati coeteri causa sit, atque absolute dicatur. Ratio hæc rem ad hominem demonstrat, atque veritati in quæstione de nomine indagandæ luculentam aperit viam.

3. Dico primo reprobationis comparatiue ex parte subiecti adequate sumptæ, siue vt reprobi præ non reprobo, seu prædestinato reprobatio est nulla ex parte reprobi causa dari ratione dependentiæ inefficaciæ auxilij, seu negationis conditionatæ consensus ipsius in bonum à libero consensu absoluto reprobi sub auxilio absolutè ipsi collato. Est conclusio Vazquez nostri, & Asseclarum contra Soarium & suos: nec solum de causa motiua, & meritoria sed materiali etiam & obiectiua ratione cuius neminem suæ prædestinationis, aut reprobationis causam absolute esse, dicique posse (ne dum, vt comparatiue præ alio prædestinetur, aut reprobetur) constabit ex conclusione. 2. Probatur expresse ex Paulo & Patribus totum prædestinationis, & reprobationis negotium & causam in Dei miserentis, vel obdurantis arbitrium, ac nullatenus in bonum, vel malum vsum voluntatis, vnius præ alio non reprobato seu non prædestinato refundentes, vt Soarius, & Asseclæ ipsi fatentur vbique, & apud Vazq. proxime. §. *Respondent tamen.* Licet alia subiiciant pro sua opinione, quæ non satis solide à Vazquez confutentur. Confutantur vero ratione hac qua probatur nostra conclusio: quia quoties ex parte vtriusque prædestinati scilicet, ac reprobi æqua ad vtriusque, siue prædestinationem, siue reprobationem, non solum ratio motiua, sed & materia obiectiua Deo alterum prædestinaturo, alterum vero reprobaturo omnino obiicitur, nihil plane, siue rationis materiæ, siue materiæ obiectiuæ ex parte alterius offertur, vt præ alio, reprobetur, vel prædestinetur: atqui minime futuritionis conditionatæ siue consensus in bonum, siue negationis consensus, qua auxiliorum vel efficaci, vel inefficacia, & materia obiectiua vel reprobationis, vel prædestinationis auxilia constituuntur: æqua omino materia, & ratio obiectiua ex parte vtriusque offertur Deo reprobaturo, vel prædestinaturo: ergo nihil, siue rationis motiuæ, si materiæ obiectiuæ offertur ex parte alterius vt præ altero reprobetur à Deo, vel prædestinetur. quare neuter ratione futuritionis conditionatæ consensus, vel negationis eius causa est, vt præ altero reprobetur, vel prædestinetur. Minor constat ex dictis cert. 1. n. vlt. Ostendimus enim nullam creaturam rationalem esse posse quæ aliquibus auxiliis in Dei omnipotentia contentis consensura conditionate non sit, si donentur, & quæ alias non sit non consensura, si à Deo conferantur: ac proinde respectu cuiusuis creaturæ rationalis plura efficacia, plura etiam inefficacia, ac subinde materiam obiectiuam prædestinationis, & reprobationis Deo offerri ac præsentari.

4. Dico secundo dependentia absoluta intentionalis obiectiua futuritionis conditionatæ, vel consensus vel negationis eius ac subinde efficaciæ vel inefficaciæ auxilij reprobus, quod vel prædestinatione, vel reprobatione donatum à Deo est, à libero absoluto consensu prædestinati, vel libera absoluta negatione consensus reprobi, satis non est, vt reprobationi suæ absolutæ, vel comparatiuæ ad non reprobatum prædestinatus vero suæ prædestinationis tam absolutæ, quam comparatiuæ ad non prædestinatum causa esse, dicique absolute possit. Est nostri etiam Vazquez conclusio, contra Soarium ac cæterorum scholæ Thomisticæ nostræ lesuiticæ Doctorum vniuersim sumpta, tametsi in casu subiiciendo statim duo nostri strenuissimi Doctores eam citandi exceptionem patiarbitrentur.

arbitrentur. Probat Vazquez, quia ea de pœnitentia absoluta obiectiua: & intentionalis futuritionis conditionatæ consensus, vel negationis eius sub auxiliis, qua eorum efficacia, vel inefficacia constituitur, casu quo absolute prædestinatione, aut reprobatione efficax prædestinato, inefficax reprobo à Deo confertur, est dependentia materiæ obiectiuæ solius, siue de qua, vel circa quam deliberandum Deo non autem rationis, & motiui, vt vni efficax cognitum, alteri vero inefficax Deus tribuat. Dependentia autem materiæ obiectiuæ, necessariæ ad reprobationem, vel prædestinationem sola non est causa deliberationis alterutrius determinatæ à Deo habendæ: ergo ratione illius nec reprobus reprobationis suæ, nec prædestinatus prædestinationis suæ adæquatæ absolute, nedum comparatiue ad alium non reprobum, vel non prædestinatum causa esse dicitur potest. Minor probatur, nam cætera patent.

5. Siquidem etsi materiæ de qua, & circa quam deliberandum est aptitudo ad potentiam absolutam deliberandi supponatur, non autem est causa, cur de ipsa, vel circa ipsam hæc potius quam aduersa deliberatio à Deo habeatur. Idcirco rerum (atque ad rem præsentem auxiliorum) possibilitas, & possibilitas etiam, imo, vt diximus sæpe, actualis existentia, tam prædestinati, quam reprobi alterutri erga ipsos prouidentiæ nec solum efficacia, aut inefficacia auxiliorum) necessario vt materia obiectiua, quæ, & circa quam deliberandum est, vt alterutro modo Deus prouideat, requiritur, tamen, quia id solum habet, non autem rationem, aut motiuum, vt Deus alterutro modo prouideat, nec auxiliorum possibilitas, nec reprobi, aut prædestinati possibilitas, aut existentia, vt reprobetur reprobus, ac prædestinetur prædestinatus causa esse dicitur: confirmatur: quia tam Patres, quam scholastici, quam Hæretici cū quibus de causa prædestinationis, & reprobationis disputabant, ad merita, ipsorum vt reprobarentur, vel prædestinarentur impugnanda quidem Patres, & scholastici, designanda vero Hæretici recurrerunt vt vidimus, tametsi materiam cum obiectiuam, tum subiectiuam multiplicem à nobis designatam recognoscerent: confirmatur ex sap. 15. n. 7. Isaiæ. 45. n. 9. Hierem. 18 6. atq; ad Roman. 9. vbi naturalem rationem minoris nostræ exemplo Lutee massæ ac figuli ita explicatur, & proponitur. *Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?* quibus quæcumque respectu deliberationis ab artifice ad hanc, vel illam formam inducendam, vt materia ex qua seu circa quam, vel obiectiua, vel subiectiua solummodo se habent, etsi ad alterutram deliberationem materia necessaria sint à causatione alterutrius deliberationis docetur, atque illustrissimo exemplo monstratur.

6. Generalis nostræ conclusionis exceptionem subtiliter excogitauit noster Molina supra ex Alensc, Bonauentura, Henrico Gandauense, quæ placuit postmodum magno meo magistro Didaco Daza, & nostro etiam Granado. Censent enim in reprobis adultis, qui rite suscepto baptismo originale deposuerunt: reprobationis suæ cum absolute tum præ aliis causam specialem reperiri: siquidem auxilio sufficienti de se, vt præceptum seruare, ac non peccare absolute possent, reddereque illud efficax, absque eius auxilij ab vsu, & voluntatis suæ vitio, & transgressione voluntaria, qua illud inefficax reddidere reprobari absolute nequeunt: quare, & suæ reprobationis causæ sunt. Verum non video quid ampliùs roboris argumentum hoc habeat in reprobis adultis semel iustificatis ac post modum peccantibus, quam in aliis adultis, qui nunquam iustificati actualiter etiam deliquerunt: cum in vtrisque auxiliorum sub quibus peccauerunt inefficax à negatione voluntaria, & libera consensus in bonum absolute pendeat: ac subinde & materia obiectiua necessaria vt reprobati à Deo absolute possint. Hanc autem materiæ obiectiuæ necessariæ ad reprobationem dependentiam intentionalem à consensu absoluto libero reprobi non sufficere vt causa reprobationis suæ absolute reprobus sit, ac dicatur proxime ostendimus: sicuti similis dependentia efficaciæ auxiliorum, qua materia obiectiua necessaria ad prædestinationem constituuntur, à libero consensu absoluto prædestinati, vt ipse prædestinationis suæ adæquatè sumptæ causa sit ac dicatur minimè sufficit quare limitationis, & differentiæ huius nulla tanti Doctoribus ratio affertur.

CERTAMEN III.

In quæstione de re Hæreticorum & Catholicorum aliquot Doctorum placita, & quæ Catholicis certa esse debent.

Occurrit primo Pelagianorum hæresis asserentium reprobationis adæquatæ, & secundum omnem sui partem tam primæ, quam vlteriorum omnium, denegationis auxilij gratiæ efficacis supernaturalis, cum absolute, tum comparatiue ad alium non reprobum, seu prædestinatum sumptæ causam ex parte reprobi dari, sicuti, & ex parte prædestinati prædestinationis suæ adæquate etiam, eodemque modo sumptæ causam dari asserebant: quia nimirum ex naturalibus puris, seu iure naturæ arbitrio vtriusque debitis alter bono illorum vsu meritum aliquod, & motiuum natura anterius, vt supernaturali efficace gratia donaretur per occasiones singulas Deo offerebat; alter verò contra malo naturalium eorum vsu per singulas omnes occasiones, vt efficace supernaturali gratia priuaretur, offerebat Deo meritum natura anterius, & motiuum. Damnata ea hæresis fuit conciliis omnibus africanis ab Augustini tempore, ac reliquis conciliis Catholicis, & œcumenicis huc vsq; in Ecclesia habitis, quorum verba in re notissima proferre otiosum esset, & inutile. Maxime, cum eius damnationis fundamenta ex scriptura æque sint vulgata, & expressa ad Rom. 9. *Cuius vult, miseretur, & quem vult indurat.* Quod Iacobi, & Esau prædestinati, ac reprobi Typorum, quorum antequam quidquam boni egissent, aut mali alterum Deus dilexit, alterum vero odio habuit statim confirmat. Rationem vero exemplo figuli ex eadem omnino massa aliud vas in honorem, aliud vas in cōtumeliam pro mero arbitratu suo citra ipsorum iniuriam effingentis Mustratam vel oculis ipsis percipiēdam proponit quibus testimoniis Patres hæresi Pelagiana vetustiores eam anticipato iugularunt, vt mirum fuerit alicuius vel ignorantia, vel dementia conceptam nedum subortam postea fuisse. Augustinus vero huic hæresi in primis confutandæ natus, à Deoque Ecclesiæ suæ datus non vno solum, sed pluribus totis libris editis Pelagianos confutauit. Nempe contra duas epistolas Pelagianorum, de prædestinat. Sanctor. de bono perseuer. De corrept. & gra. Et reliquis scriptis suis passim Et præter proxime ex Paulo memorata, & illam Pauli etiam rationem: quod si ex operibus naturæ gratia à Deo donaretur, iam gratia non esset gratia, aliam ex infantibus præmaturæ, & ante vsum rationis, altero baptizato, ac subinde prædestinato, altero, imbaptizato, ac reprobo correptio rationem instruxit, qua Pelagianos ad silentium vsque confutauit.

2. Massilienses Pelagiani erroris, quem cum Catholicis cunctis Doctoribus execrabantur, cineres exufflantes alterius erroris affinis scintillam inuenerunt, vt inde merito Pelagianorum reliquiæ habiti merito fuerint, atque infame Semipelagianorum nomen fuerint promeriti. Aiebant enim primā gratiæ efficacis supernaturalis denegationem vnde incipit reprobatio, malo vsui pure naturalium virium arbitrij ex quibus bonus vsus esse posset in reprobis deberi sicuti, & primæ gratiæ efficacis supernaturalis vnde prædestinatio inchoatur, bono vsui naturalium virium debetur in prædestinatis. non autem per occasiones singulas reliquas gratiæ efficacis siue denegationes reprobi, siue donationes vlteriores prædestinatis bonum, malumue vsum virium pure naturalium, vt Pelagiani aiebant, præcedere: vt scilicet prædestinationis, reprobationisque initium solummodo naturæ solum merito, demeritoque vniuscuiusque prædestinati, vel reprobi debeatur: vnde prædestinationis, atque ad rem præsentem reproba-

tionis

tionis adæquatæ, & vt primam gratiæ efficacis denegationem continet causam demeritoriam ex parte reprobi dari, sicuti ad primæ gratiæ efficacis collationem, & prædestinationis initium meritum pure naturale, congruum quidem, & perexiguum ex parte prædestinati datur: is error eisdem testimoniis scripturæ reiicitur ab Affricanis conciliis posterioribus, & damnatur: eisdemque rationibus & exemplis à Paulo datis: quod scilicet, totum prædestinationis reprobationisque negotium in Dei vel miserentis, vel indurantis pro libito arbitrium purum reuocetur, quin vlla ex parte reprobi, sicut nec prædestinati ad prædestinationis, vel reprobationis initium causa aut motiuum tenuissimum detur; alioqui in illud posset alterutrius initium refundi, nec eadem omnino massa Deo prædestinationis reprobationisque artifici subesset: nec *Antequam, quidquam boni egissent, aut mali*, (vt de Iacob & Esau dicitur) alter eligeretur, ac prædestinaretur, abiiceretur vero, ac reprobaretur alius. Illud etiam argumentum Pauli acriter ab Augustino pressum æquam contra semipelagianam, atque contra Pelagianam prædestinationem, & gratiam vim habet; scilicet gratiam non fore gratiam cum prima meritis naturæ donetur, reliquæ vero meritis ex gratia prima, & vlteriori subortis: denique Augustinus euasionem semipelagianorum ad argumentum de infantibus immature correptis ex conditionatis meritis, demeritisque docte præclusit: quia merita, ac demerita absolute talia operibus, vel malis vel bonis absolutis solummodo possint competere; quare merita non merita, seu nulla, futuraque non futura contradictorie ea solutione prætendi.

3. Ego autem aliunde tandem eandem solutionem impugno. Cum enim semipelagiani in hunc errorem, & solutionem fatuam incurrerent, vt difficultati quæstionum Paganis, & Patribus ac Theologis vulgatissimarum occurrerent. Cur scilicet vnum, non absolute solum sed comparatiue ad alium, seu præ alio prædestinauerit, quem reprobat, cuius tamen nulla ex arbitrij sui speciali abusu deterior dispositio moralis aut amplius mali meriti præcedit (quod maxime in infantibus immature correptis claret) quin Deus personarum quam meritorum, acceptator sit, otiosumque prorsus, vel nihili ipsorum arbitrium in salutis perditionisque suæ negotio habeat, imo & libertatis eorum iura pertingat. Idcirco specialem causam deterioritatis moralis malique meriti amplioris in reprobo, quam in prædestinato solummodo inquirebant, nec demeriti originalis, omnibus tam reprobis quam prædestinatis meminerunt: qui in communi vtriusque peccato speciale reprobi demeritum, ac motiuum, vt præ alio reprobaretur non poterat designari. Atqui conditionata demerita vtrorumque, (etiam infantium, immature correptorum) communia etiam vtrisque demerita sunt: ergo perperam à semipelagianis ad infantis sine baptismo decedenti ac reprobi conditionata demerita, vt præ alio obeunte cum baptismo, & prædestinato reprobetur. Minor proxime subsumpta probatur: quia inbaptizatus ille reprobus si diutius viueret sub quibusdam cogitationibus & circunstantiis honeste victurus conditionate erat, et si sub aliis male, & turpiter victurus esset conditionate; ac similiter baptizatus ille prædestinatus, si diutius vixisset, etsi sub quibusdam circunstantiis, & cogitationibus bene viueret conditionate, ast sub aliis male viueret & conditionate, vt supra ostendimus: cum nemo, qui omnibus, & singulis cogitationibus, & circunstantiis possibilibus, vel consensurus, vel non consensurus in bonum, si donarentur esse absolute possit.

4. Huic semipelagiano errori minus caute videntur accessisse scholastici aliquot asserentes tam ex parte reprobi, quam prædestinati pure naturalem aliquem vsum arbitrij creati vel in malum, vel in bonum eorum vel reprobationis, vel prædestinationis initiū dare ac motiuum præbere. Ex his bonum illum, vel malum vsum pure naturalem, meriti, demeritiue, congrui tamen, & tenuissimi vel donationis, vel denegationis primæ gratiæ efficacis supernaturalis quibus prædestinatio, vel reprobatio inchoatur, ratione, & nomine donarunt; alij vero vix meritum, aut demeritum alterutrius esse voluerunt, sed occasionem solum, & ansulam arreptam potius à Deo, quam à prædestinato præstitam ipsi vel oblatam. Sed quoniam his etiam vocibus errorem suum Massilienses semipelagiani tegere conabantur, scholastici alij, meriti, ansæ, atque occasionis vocibus ex puris naturalibus, ad vniuscuiusque prædestinationis, aut reprobationis initiū Deo vel oblatis, vel etiam arreptis ad voces dispositionis vel positiuæ vel negatiuæ ad alterutrius initium ex facultate pure naturali tam reprobi, quam prædestinati vsurparunt, quæ semipelagianissimum non reddere ipsis videbantur. Scholasticos omnes singulorum horum modorum Patronos recensuimus. d. de causis prædestinat. varias eorum explicationes recensentes, ac refellētes proloquij Theologici illius *facienti, quod in se est*, Deus non *denegat gratiam*. Sed tamen cum dispositio illa siue positiua, siue negatiua, non physica solum sed moralis sit, si ex viribus puris naturæ à reprobo, aut prædestinato, ad suæ vel prædestinationis vel reprobationis initium esse asseratur, æque is vocibus atque aliis semipelagianismo exposita doctrina continetur, vt citato loco ostendimus. Ac proinde Catholicis Doctoribus certum esse debet nullam reprobationis suæ, vel absolutæ, vel comparatiue ad alium non reprobum seu prædestinatum, vt ad primam etiam gratiæ efficacis denegationem extendatur, siue ad reprobationis initium, ex parte reprobi per prauum arbitrij sui vsum actualem præsuppositum & natura anteriorem dari: cum ad hunc gratiæ efficacis denegatio anterior supponatur, quæ prima sit, ex qua eius reprobatio inchoetur, quod de Angelorum malorum reprobatione æqua firmitate tenendum est ob eandem rationem. Quare si de anteriori merito motiuo aut dispositione ex parte reprobi ad reprobationem adæquate sumpta vt initium etiam continet agatur.

5. De solo reprobi peccato in Adam & originali quæstio esse potest: & quidem reprobationis absolute solum sumptæ, non autem comparatiue ad alios homines prædestinatos: cum homines omnes tam reprobi, quam prædestinati (si Deiparam excipias) & in Adamo peccarint, & contraxerint originale: ac proinde commune motiuum ab vtrisque ad sui reprobationem cum in Adæ peccato, tum in originali contracto ad cuiusque reprobationem Deo ab vtroque offertur; tametsi Deus pro speciali sua in prædestinatos misericordia ipsos non reprobet, sed alios solum: quare, vt hi præ illis reprobentur nulla ex parte ipsorum causa specialis in eorum originali est, ab igitur, & quorum reprobationis absolute sumptæ originale reproborum causa sit, comparatiuæ enim reprobationis causam reprobi originale esse ob rationem datam Theologi omnes negant. S. Th. 1. p. q. 23. a. 5. ad 3. Durand. in 1. d. 41. concl. 4. & 5 Driedo. 1. p. concordiæ liberi arbit. & prædestinat. c. 3. concl. 1. & 3. post quatuor principales Vazquiani omnes cum præceptore suo Vazquez idvt explorarissimum d. 95. supponente potius sæpe quam disputante Soariste omnes cum duce suo Soarez. 1. de reprobat. c. 5.

CERTAMEN IV.

Theologorum ea de re sententia proponuntur, atque examinantur.

1 Marsilius in 1. d. 41. a. 2. negat peccatum tam in Adamo, quam originale à reprobis ex illo contractum causam reprobationis esse quod sensisse etiam referuntur alij, qui potius causam reprobationis esse supposuerunt reprobi originale: ac proinde de actuali reprobi solū disputarunt: quare solus Marsilius eius sententiæ fuit, vt reprobationis, vt primæ gratiæ efficacis seu prædestinatiuæ negationem continet, peccatum reprobi vel in Adamo, vel iam in reprobo contractum causa ex parte reprobi non sit. Econtra causam reprobationis illius ex parte reprobi ipsius originale arbitrantur vniuersim, S. Thom. q. 6. de verit. a. 2. ad 9. & in cap. 8. epist. ad Rom. lect. 3. & 4. Durand. & Driedo vbi proxime. Gregor. in 1.

in 1.d.41.a.1.concl.4.& 5.Adamus in caput 9. ad Roman. ad ea verba, *Quid ergo dicemus*. Ferrara 3. contra gent. c. 161. dum solum causam reprobationis actualibus suis peccatis ex parte reprobi dari negant.Eidem sententiæ adhæsere ignominati recentiores apud Catherin. & Ioan. à Bononia citandos, & noster Soarez cum assectis. Addit Soarez peccatum siue primi parentis, & in Adamo, siue originale iam à reprobis contractum ordine intentionis, & in Dei mente, ante illius executionem, & absolutam Christi incarnationem præuisum omnis reprobationis non solum negatiuæ(quam ordine vtroque executionis,& intentionis ante omnem peccati præuisionem esse putat) sed & positiuæ causam vniuersaliter esse. Doctrinæ huius vniuersalitate sese Vazquez cum nonnullis opponit, citandis infra in tertia sententia huius secundæ vniuersalitatem limitante:doctrinæ etiam de præuisione,& causalitate peccati Adæ,& originalis contracti ordine intentionis ad reprobationem omnem se etiam Vasquez idem opponit;tametsi eius impugnationem specialem mala solum Soarij solutio bonam fecerit cum debilis satis de sese impugnatio illa sit.

2. Id ergo impugnat Vazquez, cita.d. 95. c. 3. n. 13. §. *Hæc opinio* quia si ante Adæ peccatum, & Christum absolute præuisum omnes eius posteri præuisi cum originali ordine illo intentionis fuere, etiam Deipara cum illo vel non absque illo ex meritis saltem Christi, fuit præuisa (quod cum tota fere Ecclesia Soarez exhorret)ac subinde nec per Christum ab illo redempta. Respondet Soarez ignominatus à Vazq.n.4.§. *Respondent aduersarij*, Deiparam ordine intentionis ante Christum ordine executionis cum originali præuisam ordine tamen executionis post ipsum, atque ex eius meritis ordine intentionis ab originali fuisse liberatam, ac præseruatiue redemptam. confutat responsum Vazquez acerrime quia ordo existentiæ, & præuisionis absolutæ ordine intentionis in iis solum admittitur,quæ absolute futura aliquando sunt:siquidem ex efficacibus Dei voluntatibus, intentiua, anteriore & posteriore executiua,quæ effectu absoluto carere nequeunt, necessario constare debet: cum neutro ordine ex inefficaci solum Dei voluntate possit esse absoluta obiecti existentia & præuisio. Deiparæ vero originale nunquam,nusquamque absolute futurum per Soarium,& fere totam Ecclesiam fuit, idque proxime definibile merito à pleriſque Doctoribus iam censetur, cæterum male, & ex suæ doctrinæ obliuione ita à Soarez & Assectis respondetur,cum ipsorum doctrina de iis solum, qui originale contraxerunt non autem de B. Virgine, quæ illud per ipsos non contraxit,intelligenda vniuersaliter sit:quare negandum ipsis erat illatio absurda contra immunitatem Deiparæ ab originali ex meritis Christi, quod nusquam ab ipsa contractum & præuisum absolute ordine adhuc intentionis ex conclusione hac sua admittere cogebantur,vt patet.Sed tamen duo alia,quæ in hac doctrina, & solutione Soaristica continentur,facile reiiciuntur. Nempe Mariana præseruatiua redemptio ordine executionis ex meritis Christi ordine intentionis absolute præuisis: siquidem nulla esse,nec meriti alicuius seu meritiuæ motionis Christi opera ordine solum intentionis præuisa ostendimus sæpe controuersiis de incarnatione ex principio vniuersali à nobis demonstrato controu. de merito in genere. Secundum existentia absoluta,& præuisio peccati tum Adæ,tum originalis in posteris contracti ordine intentionis,est omnino falsa, & repugnans: quia absoluta hæc existentia & præuisio ordine intentionis ex efficaci solum voluntate, & intrinsecus infrustrabili Dei potest rebus,& obiectis suis prouenire:quare eis quæ amari,intendique efficaciter à Deo nequeunt, conuenire repugnabit: peccato vero Dei voluntas omnis, etiam inefficax,nedum efficax, ex fide Catholica omnino repugnat.

3. Tertia sententia secundæ præfatæ generalitatem limitat,censens originale reprobi cuiusuis causam adequate sumptæ reprobationis vt ad primam gratiæ prædestinatiuæ negationem se extendit generaliter admitti non posse ob limitationes necessario admittendas. Quarum primam designant Catherinus & Ioannes à Bononia opusculis suis de prædestinatione in reprobatione adultorum omnium reproborum, qui tamen baptismate ab originali mundati sunt (ideoque de iis qui perfecta contritione ab illo mundarentur)& tamen postea grauiter delinquunt,& pereunt: in iis enim denegatio gratiæ efficacis,& prædestinatiuæ ad primum actuale vitandum ex qua denegatione series tota reprobationis eorum inchoatur nequit ex originali antea contracto, iam vero remisso vt causa, & motiuo prouenire,cum tunc, cum ea gratia ipsis denegatur, originale illud non adsit, vt possit mouere Deum ad illam ipsis denegandam.Huic limitationi & rationi consentit Vazquez.c.3.n.14.§. *deinde eandem sententiam*.c.4. §.1.c.5.§.1.extendit autem limitationem hanc. c.6.ad imbaptizatos paruulos reprobos.Ne vero tot priscis scholasticis à se relatis.c.1. & 2. his limitationibus videatur aduersari. c.5. toto docet causam vniuersim, & generaliter reprobationis omnium reproborum adæquate sumptæ esse protoparentis Adæ peccatum, necdum vero contractum ex illo in ipsis originale peccatum,idque solum præfatos scholasticos asseruisse contendit.n.22.§. *in hanc sententiam* c.vero 6. n.31. §. *Ego vero censeo*.Addit erga imbaptizatos paruulos reprobos immediate post Adæ peccatum præuisum voluntatem inefficacem excludendi illos à gloria & regno cœpisse,ex qua de remedio,adhuc sufficienti ad originale vitandum non prouiderit.Eo vero cõtracto illico eos gloria excludere, eiusque æterna priuatione punire efficaciter voluerit.Fateor Vazquez nostrum plura aliis veto similiora sua hac doctrina attigisse, vt ex nostris conclusionibus cert. 5. statuendis clarebit. In eius vero recitata doctrina displicent alia.

4. Primum limitatio de adultis reprobis, qui originale per baptismũ deposuerunt, de quibus aliter, quam de aliis censendum quoad originalis influxum, & motionem in eorum reprobationem & denegationem gratiæ prædestinatiuæ primam:ratio Catherini,& Bononiæ Vazquio ipsi probata minime probat. Etenim debitum peccati subiectiuum & obiectiuum ita differunt, vt subiectiuo peccati destructione abolito obiectiuum sæpe persistat: vt patet primo in debitis pœnalibus obiectiuis, quæ post abolitum peccatum quod idem est, subiectiuum debitum perseuerant ex tempore anteriori, quo peccatum, seu subiectiuum debitum extitit.Imo ipse Vazquez eodem §. *deinde eandem sententiam* docet sublato, elutoque peccato, & subiectiuo Adami per pœnitentiam & gratiam, obiectiuum nihilominus priuationis gratiæ in posteris persistere ex eo quod eius peccatum extiterit.Et 1.1.in 3.p.ex vtriusque debiti diuersitate docet puram creaturam pro macula, & subiectiuo debito mortalis posse ex Dei gratia per contritionis perfectæ actum satisfacere,quare ad id incarnatione opus non esse;at vero non posse pro toto debito obiectiuo, à pura creatura satisfieri, cui proinde satisfaciendo necessariam fuisse incarnationem singulariter, magnaque subtilitate, & plausu scholasticorum asseruit.

5. Displicet secundo: quod immediate ac statim post Adæ peccatum præuisum vere ac serio, & si inefficaciter imbaptizatos paruulos reprobos à regno excludere, & gloria illos priuare ad eum velle docuerit, atque à seria salutis ipsorum intentione inefficace,quam ante Adæ peccatum habuit destitisse & sibi de eorum salute displicuisse. Cum enim ipso ex scriptura,& Patribus fatente post Adæ præuisum absolute peccatum, nulloque modo ante illud cunctis reprobis, quomodolibet reprobis de excellentissimo,ac præstantissimo medio,& remedio,tanto scilicet Redemptore,idque ex amore & desiderio vero,ac serio salutis ipsorum prouiderit.Ergo nec desiderio salutis ipsorum tunc absistit,nec de eorum salute sibi displicuit,& in perditione magis tunc, quam antea complacuit. Displicet tertio, imbaptizatos illos paruulos reprobos, statim atque propagatione sua exAdamo originale cõtraxerũt à gloria efficaciter fuisse exclusos,ac æternũ eius priuatione dãnatos:cum pro eo signo à gratia,medio ac remedio ad salutẽ æternam consequẽdam,non solũ sufficiẽte, sed efficaci nemo eorum paruulorum excluſus sit; imo eorum pluribus post originale contractum de sufficiẽte, imo & efficaci medio & remedio, & gratia prædestinatiua prouisum à Deo fuit,contigitque prędestinatio,vt patet,Expectandum igitur à Deo posterius signum est, quo deliberato remedio efficaci ad originale contractum eluendum ante ipsorum mortem nolit prouidere,eorumque mors in originali peccato,vt imbaptizatos illos paruulos reprobos à regno excludere,ac priuatione gloriæ efficaciter,& absolute velit eos punire.

6. Quarta sententia Arrubalis 1.p. 1. 2.d.88. & 89. ex eo quod reprobatio pro prædicta, atque prædestinationi opposita, ex desiderio, & intentione, inefficace exclusionis à gloria, & damnationis reprobi debeat in eius sententia prouenire, atque intentio eiusmodi peccatum reprobi aliquod debeat supponere, reprobationis proprie dictæ initium, & obiectum primum à prima denegatione gratiæ efficacis qua originale admissum eluereretur censet inchoari in iis, qui ob originale damnantur, vt imbaptizatis paruulis reprobis euenit. In iis autem adultis, qui originali iam deposito propriis actualibus peccatis damnantur reprobationis initium non in prima denegatione gratiæ efficacis ad primum peccatum vitandum, sed in sequente denegatione gratiæ ad vlteriùs peccatum secundum vitandum, vel ad resipiscendum à primo illo, in quo ad mortem vsque perseuerat reprobus ille, constituit. Vnde reprobationis adæquate sumptæ, vt eius etiam initium continet ex parte cuiusque reprobi dari concludit. In reprobis paruulis imbaptizatis originale peccatum, ob quod baptismate, & gratia qua illud eluerent, priuantur: in reprobis vero adultis iam ab originali mundatis, primum eorum peccatum actuale, siquidem originale iam ab eis abolitū causa cur gratia efficace, & prædestinatiua priuentur esse non potest. Hæc sententiæ huius nonnihil apud Arrubalem subobscuræ dilucida sume. Reiicienda tamen est: primo ex falso illo principio supra à nobis reiecto, quod ad propriam reprobationem, proprium que obiectum ipsius, & effectum intentio perditionis reprobi, adhuc inefficax debeat præcedere. Secundo: quod hæc, nisi præsupposito reprobi peccato haberi à Deo absolute nequeat, cuius oppositum ostendimus q. 3. cert. 1. Tertio, quia quod de adultis reprobis, qui iam originale deposuerunt, ait non posse eos ob originale, quod antea contraxerunt gratia efficace ad primum peccatum actuale vitandum priuari, falsum etiam ostendimus, n. 3. contra Catherinum, Bononiam, & Vazquez. Demum cum Adæ peccatum, non solum quatenus physice ipsius, sed quatenus posterorum omnium (excepta Deipara) in ipso tanquam in capite, & procuratore, moraliter est, peccata cum originalia, tum actualia omnia ipsorum anteceserit, etsi vera esse principia illa admittamus, negatio gratiæ qua originale omnium, & actuale primum adultorum illorum vitarentur ex intentione perditionis reproborum vtrorumque esse posse, quare & propria reprobatione causari, atque ad eius initium pertinere certissimum contra Arrubalem, eiusque sententiam esset.

7. Quinta demum, nec admodum hebes sententia esse posset: nullam reprobationis adæquate vt sui initium continet, sumptæ, & prout, vt ad primum suum obiectum, & effectum terminatur causam dari siue ex parte reprobi ipsius, siue protoparentis communis omnium Adæ. Probatur, quia inde incipit cuiusque reprobatio, vnde negationes gratiæ efficacis incipiunt, & continuata serie eius perditioni iunguntur, & concatenantur. Atqui negationes gratiæ efficaces concatenandæ iungendæque cum reprobi cuiusque perditione incipiunt à negatione gratiæ efficacis Adamo præstandæ, ne ipse physice, ac posteri reprobi, in ipso tanquam in capite, & procuratore (in quo vi pacti moraliter eorum voluntates fuerant collocatæ) moraliter peccarent: ergo ex ea, negatione gratiæ efficacis Adamo incipit cuiusque reprobi reprobatio, eaque proinde est omnis reprobationis posterorum Adæ initium. Atqui eius negationis gratię efficacis nulla est causa motiua, quæ ex parte, siue Adami, siue alicuius posteri reprobi Deo offeratur: Siquidem negatio illa efficacis gratiæ omne tam Adami, quam posterorum peccatum physice vel moraliter ipsorum antecedit: ergo nulla siue ex parte Adami, siue posterorum reproborum causa datur reprobationis alicuius adæquate sumptæ, atque vt sui initium continet, & ad suum primum obiectum & effectum extenditur.

CERTAMEN V.

Dilucida quæstionis decisio nostra.

1 PORro expedita & clara quæstionis huius decisione memoranda hic erunt aliqua à nobis alibi et instituto fundata. Primum, totam totā nostrā prædestinationem vt sui etiam initium continet, & primam gratuitam prædestinatiuam ambit meritis absolutis Christi deberi, vt ostendimus d. 3. q. 5. cert. 2. cōtra Driedonem Adamum, & priscos alios citatos cert. 1. n. 1. Secundo memorandum est, Christum Dominum, ac subinde eius merita absoluta, non nisi post præuisum Adæ peccatum, vt ipsius physice, ac posterorum in ipso moraliter est fuisse decretum, vt ostendimus conttou. de incarnat. de ordine decretorum eius disputantes: vbi ostendimus etiam decretam incarnationis aliquorum hominum & originalium aliquot existentia absoluta posterius fuisse. Cum autem gratia Angelorum, cum protoparentibus custodum beneque suadorum, tum etiam tentatorum eorumdem Protoparentum peccato natura præcesserit, certum inde est ex meritis Christi non fuisse: quare nec eorum prædestinationem quoad sui initium, imo, & finem, cum tota in gratiæ efficacis illius primæ ad præcepti obseruationem constituto, meritis Christi debere: deberi autem Angelorum aliorum, quibus ex meritis Christi prima gratia similis obuenit. Ex his autem fit aperte negotium totum reprobationis quorumque hominum reproborum, etiam adæquate sumptæ post Adæ peccatum, moraliter ipsorum & aliquorum originalia, Christique Domini absolutā existētiam habitum, dispositumque Deo fuisse. Quia Christo Domino eiusque absolutis meritis, positis deliberatum à Deo fuit, circa subiecta quæ prædestinare ex illis vellet, quæ autem aeque eis ita præuisis prædestinare non vellet, sed potius à gratia sua efficace ad salutem reprobare. Prædestinationem autē nostrā (ac subinde, & reprobationē quę de facto fuit diuersam adæquate esse ab ea quæ pro statu innocentiæ foret, ni homines, ab statu innocentiæ decidissent multo ex capite ostendimus q. 5. citata quibus ita memoratis.

2. Dico primò: omnis reprobationis hominum ab auxilio efficaci, & originalis remedio præseruatiuo adæquate, vt sui inititium continet causa ex parte protoparētis Adæ data est. Est conclusio nostri Vazquez, & antiquorum scholasticorum apud ipsum, vt diximus n. 3. consentit Suarez cum assēclis relatus n. 1. ac si Arrubalem excipiamus, nostri omnes Doctores probatur facile ex nuper memoratis. Quia tota prædestinatio libera ac deliberata, cum obiectiue, tum subiectiue, id est circa subiecta prædestinanda vel non prædestinanda, seu reprobanda habita à Deo fuit post Christi Domini, & meritorum eius absolutam existētiam: ita vt potuerit prædestinatus non prædestinari, sed reprobari à Deo, ac reprobus nō reprobari, sed prædestinari: ergo reprobatio hominū reproborū omnis, & nata Christi ac meritorum eius absolutam existentiam natura priori supposuit: ergo & supposuit natura Adæ peccatum. Consequentia hæc secunda patet ex memorato principio secundo. Scilicet Christum Dominum non nisi post absolute futurum executiue, & in seatque ita præuisum Adæ peccatum, fuisse à Deo absolute decretum: ergo reprobatio libera deliberataque tota habita à Deo circa omnes, & singulos reprobos posterius natura Adæ peccato habita à Deo fuit, & vno quidem gradu posterius quam absolutæ existentiæ Christi, & meritorum eius posterior ea reprobatio fuerit. Atqui in Adæ peccato sufficiens causa, & motiuum est, vt eius posteri gratia Dei cum iustificante, & gratum faciente, tum auxiliante efficace, & prædestinatiua omni à Deo priuentur: ergo totius & omnis reprobationis hominum (qui omnes eius sunt posteri) causa datur ex parte communis parentis Adæ anterius natura peccantis. Porro ratio hęc de paruulis reprobis imbaptizatis conclusionem etiam sine eis de remedio sufficiente ad salutem prouisum, siue non prouisum à Deo fuerit suadet. Probant conclusionem scripturæ locca, quibus ex eadem massa & conditionis eiusdem (vtique damnabilis, perditionis, & male vt Augustinus, & Hipognost. aiebat) Deo prædestinaturo, reprobaturoue subiecta (sicuti massa figulo) quosdam prædestinari, reprobari vero alios à Deo docemus. Id enim de massa Adæ peccato

peccato, vt minimum imminenti obnoxia intelligi debet.

3. Dico secundo. Datur etiam ex parte cuiusque hominis reprobi reprobationis suæ ab efficaci auxilio, & remedio originalis contracti adequate sumptæ causa, meritum malum & meritiuum. Conclusio hæc generalis etiam est, ac neminem scholasticum Doctorem (Arrubale excepto) aduersum habet, neque habere potest, sed nec vllum habet expressum Patronum: quia Adæ peccatum secundum respectus omnes suos nemo hactenus euoluit, & explicuit, quibus explicitis cuiuis eius veritas clarebit. Igitur idem peccatum quod physice sumptum proprium Adami peccatum fuit, sumptum moraliter fuit etiam nostrum, cunctisque eius posteris commune, quorum voluntates in Adam vi pacti quoad nociuum etiam, in Adami voluntate collocatæ sunt sub conditione hac sola, quod ex Adamo propagentur, atque posteri eius fiant: qua purificata statim nullo alio expectato, illius physice peccatum, moraliter ipsorum idem ipsum peccatum est: id quod à Theologis & Patribus significatur dum dicunt posteros omnes in Adamo peccare, nihilque aliud: siquidem originale peccatum posteriorum, etsi ex Adæ peccato proueniat, nõ Adami, & in Adamo, sed ipsorum posteriorũ proprium & in ipsis solummodo peccatum est. His ita explicatis conclusio hæc secunda facile deducitur ex prima. Siquidem nequit non peccatum physice Adami reprobationem omnem, & totam posterorum eius præcedere, quin, idemmet peccatum, vt moraliter posterorum absolute tale præcedat, si tamen absoluta ex Adamo propagatio, qua absolute ipsorũ peccatum sit eorum reprobationi totinatura præcedat: præcedit autem: quia cuiuis prouidentiæ de mediis ad finem supponitur absoluta existentia, & productio illius cui de mediis prouidetur: cum autẽ reprobatio posterorum Adæ prouidentia sit, & posteri sint, quibus per illam de mediis ad finem intentum prouidetur eorum absoluta existentia, productio, & propagatio ex Adamo toti cuiusuis eorum reprobationi absolute præcedet, quare & absolutum Adæ peccatum, vt ipsorum moraliter est toti cuiusuis reprobationi ex parte ipsorum, vt causa, malumque meritum, & motiuum præceder. Porro ex prænotata præcedentia Christi, ac meritorum eius ad hominum omnem ac totam prædestinationem deliberatam ac subinde reprobationem, ac insuper præcedentiam peccati Adæ, ad decretum incarnationis quintæ illius singularis, subtilisque sententiæ subruit fundamentum: cùm a negatione gratiæ prædestinatiuæ, efficacis vt Adæ, & posterorum in ipso peccatum vitaretur nequeat incipere reprobatio hominum, quæ non nisi post peccatum illud, & Christum Dominum eius occasione decretum cœpit.

4. Dico tertio. Nullius hominis reprobi originale peccatum fuit causa reprobationis suæ adæquate sumptæ, vt initium sui, & primam gratiæ prædestinatiuæ negationem complectitur. (Excepti illis, quorum originalia decretum incarnationis antecesserũt) conclusio hæc videtur Doctoribus priscis, & recentioribus aduersa, vt patet ex relatis cert. 4. n. 1. pro sententia secunda, etsi antiquiores originalis voce non tota proprietate originale significasse, sed peccatum Adami, seu in Adamo, quod originalis omnis radix seu originale omne in semine est obseruauit citatus Vasq. n. 2. & cert. 4. n. 3. vbi eius sententiam retulimus qua huius nostræ veritatem vel attigit, vel subodoratus saltem est, probatur æqua soliditate ac facilitate. Voluntas permissiua originalis, siue subtractiua medij præseruatiui (puta gratiæ iustificantis) ne contrahatur est reprobationis initium, atqui ea voluntas & denegatio medij præseruatiui ne contrahatur originale est anterior natura originali absoluto, eiusque absoluta contractione in quouis reprobo: ergo nequit esse originali, eiusque absoluta contractione posterior natura, siue aboriginalis quod nondum pro eo signo denegatiuæ voluntatis, & denegationis gratiæ iustificantis seu remedij præseruatiui peccati originalis est) demeritum & causa motiua voluntas eius remedij præseruatiua, & remedij subtractio à Deo concipi, & prouenire. Consequentia hæc adeo certa, & legitima est atque illa, nempe principium meriti, præsertim proximum non posse cadere sub meritum, quod de principio demeriti, saltẽ proximo, quale est subtractio remedij, seu medij præseruatiui originalis, scilicet gratiæ formaliter sanctificantis in conceptionis instanti posteris infundendæ, & cum originali formaliter pugnantis, vt infusa facto Deiparæ fuit, & originale impediuit, vt fere tota censet Ecclesia, & tota iam exterius profitetur: quocirca obseruandum est discrimen peccati posterorum in Adamo, & originalis ipsorum: cum enim illud in eo solum stet, vt inclusi in pacto quoad nociuum etiam fuerint, quo pacto eorum voluntates moraliter, & quasi ciuiliter, & politice in Adami voluntate tanquam procuratoris communis collocatæ sub conditione vnica, quod scilicet ex ipso propagarentur eiusque posteri essent.

5. Vnde necessario factum vt ea per propagationem ex Adamo absolutam purificata Adami voluntas physica moraliter, & ciuiliter ipsorum voluntas foret, atque eius trangressione in ipso eiusque voluntate posteri deliquerint, quin medio vllo etiam gratiæ formalitet iustificantis infusione in conceptionis instanti potuerit illorum in Adamo peccatum impediri sicut originale eiusmodi gratiæ infusione impediretur, de factoque impeditum in Deipara fuit: quia nimirum gratia pugnat cum peccato, quod subiectiuè foret in subecto, cui ipsa inest, non autem cum peccato, quod non in illo, sed in alio est, vt est posterorum in Adamo peccatum: originale vero posteri, cuiusque peccatum, non in Adamo, sed in postero ipso est: Quare & gratiæ infusione in instanti conceptionis quo contrahendum erat impeditur, quin ita ab originali proprio præseruati peccatum in alio impediatur, vt de Deipara etiam censet Vazquez cum aliis qui eam in pacto, etiam quoad eius nociuum inclusam reputant: quare, & debitum incurrendi originalis, à quo præseruata fuit, æstimant incurrisse. Ex quibus etiam constat quanto iure Vazquez noster docuerit peccatum originale consistere in priuatione gratiæ debitæ in conceptionis instanti qua impediretur eius absoluta in posteris contractio, & ne eorum in alio, id est Adamo, peccatum, in proprium originale ipsorum transiret. Constat denique adultos reprobos ab originali per baptismum mundatos, & ob actualia vlteriora damnandos excipiendos ab hac conclusione non esse: vtcumque enim originale contractum & remissum in eorum reprobationem conducere contendas, negationem gratiæ præseruatiuæ illius supponit ob eamq; peccatũ Adæ, & reprobi ipsius in illo: quare ex illo reprobatio inchoabitur, ac subinde eius initium sub originalis demeritũ non veniet. Illa ergo exceptio in conclusione adhibita locum, & necessario, in nostris principiis habet. Siquidé eorum originalia, & negatio præseruatiuæ ab illis gratiæ, incarnationem, ac merita absoluta Christi Domini, quare, & reprobationis illorum initium natura antecesserunt: vnde, & illius adæquate sumptæ causa, & motiuum extitere.

6. Dico quarto & vltimo. Reprobationis cacodæmonum (etiam non tentatorum primorum parentum nostrorum, quibus tamen auxilia sufficientia promeritus Christus Dominus fuit. Iuxta dicta contra 6. de merito Christi) à gratia efficace si primum peccatum finis viæ illis fuit, nulla ex parte ipsorum, vel creaturæ alterius extitit causa, sed tota illa in purum Dei arbitrium, & occulta iudicia refundenda est. Probatur facile quia ex parte illorum nullum peccatum demeritumue gratiæ illius præcessit: cum peccatum illud, quo status viæ vnicuique finitus est, primum fuerit vniuscuiusque peccatum, & quod denegationis gratiæ efficacis, vt ab ipso vitaretur causa, ac demeritum antecedens esse non potuit; alterius vero denegationis gratiæ efficacis ad vlterius aliud viæ peccatum vitandum causa esse nequiuit: quandoquidem nullum aliud ipsorum peccatum viæ, erat futurum. Peccatum vero Adæ etsi collationem gratiæ sufficientis ipsis datæ ex meritis Christi præcesserit, non autem ipsis, sed posteris solum hominibus gratiæ prædestinatiuæ seu efficacis ad non peccandum peccato suo Adamus promeritus est: neque in illo Angeli, sed Adæ solum posteri peccauerunt iuxta datam nuper peccati hominum in Adamo apertam dilucidamque explicationem. Dixi si Angelis peccato primo fuit vita finita, si enim locus, tempusque pœnitentiæ fuit eis (vt reor datum, postremæ partis reprobationis suæ motiuum, & meritoriam peccato illo exhibuerũt, vt pluribus impiis hominibus contingit. Porro ex dictis, quinam reprobationis effectus sint, tam certis notis dignosci ab vnoquoque facile possunt, vt nõ nisi otiose, & superfluo de eius effectibus disputatio institueretur: cum vnde exordiantur, & quo vsque perueniant scilicet ad reprobi cuiusque damnationem, & perditionem æternam inclusiue dixerimus.

DISPVTATIO VI.

De reliquis ad prædestinationem, ac reprobationem aliquo modo attinentibus.

TRIA nec admodum difficilia sub hoc titulo examinanda veniunt. Primum: quonam confirmatio in gratia à prædestinatione, & induratio in malo à reprobatione differant? secundum, quid liber vitæ, vel mortis vltra prædestinationem, vel reprobationem addat? Tertium de certo cum prædestinatorum, tum reproborum numero.

QVÆSTIO I.

Quonam confirmatio in gratia, & induratio, seu obduratio in peccato, siue ad malum à prædestinatione, ac reprobatione differant.

ALiquo illas à prædestinatione, & reprobatione differre potius supponitur à Theologis quam disputatur: cum non omnes prædestinati confirmati in gratia sint, sed ex speciali priuilegio eorum pauci: nec obduratio cordis in mali siue ad peccatum sit omnium reproborum sed obstinatorum, & valde contumacium in peccato: quare quonam hæ à prædestinatione, & reprobatione differant restat examinandum.

CERTAMEN I.

De confirmatione in gratia notata, & Doctorum sententiæ proponuntur.

1 GRatia, in qua, seu de cuius confirmatione agimus Gauxilians non est, sed formaliter iustificans, gratumque Deo reddens prædestinatum cui confirmatio in gratia speciali Dei priuilegio contigit. Cum autem prædestinatio omnis, sine qua confirmatio esse non potest, donum perseuerantiæ contineat, & hoc confirmatio in gratia necessario, vel claudit vel supponit: nec eam solum, perseuerantiam, quæ satis prædestinationi foret. Etenim perseuerantiam prædestinationi necessariam instans immediate post iustificationem obitus sæpe fecit, ac facit vt beatissimi fœlicissimique latronis, ac recens baptizatorum obeuntium infantium exempla demonstrant. Requirit ergo confirmatio in gratia perseuerantiæ in ea pro viæ statu diuturnitatem de sese virtualem per multa, duraque tempora, certamina, occasiones, ac tentationes vehementes pluresque peccandi, atque à iustitia, & sanctitate recedendi, ita Doctores omnes antiqui, ac recentiores scholastici fere omnes. Probatur primo, quia alias sacrum confirmatorum in gratia collegium plus nimio ad prædestinatos omnes ampliabitur: secundo, quia confirmatio in gratia, siue obfirmatio alicuius contra peccatum absolute dicta, non est ad tempus aliquod, & occasionem & tentationem vnam vel alteram qualemcunque peccandi, sed ad omnes, & per tempus quodcumq; peccatorum quorumlibet inuasionibus & tentationibus quibuslibet, etiam acerrimis esse possit: quemadmodum, neque arx, cuius, ue aliqua firma obfirmataque absolute contra hostes, eorum impetus & militares inuasiones dicitur, quæ munimentis armis, militibus, ita solum instructa sit, vt ad tempus breuiculum, vnique solum vel alteri hostium incursioni sit restitura, sed quæ omnibus hostium inuasionibus quantumuis duris, ac vehementibus hostium inuasionibus & ad tempus quodlibet resistere apta sit, ac parata. Tertio probatur ab opposito confirmationis, & obdurationis reprobi in malo: quæ sane illius non est, qui ad tempus solum perbreue, vnique vel alteri etiam vehementi, Dei inspirationi, vt non peccet, peccatue absistat, resistit, sed eius solum, qui Dei frequentibus, vehementibus perque tempora, & occasiones plures inspirationibus resistere aptus, & durities cordis sui quasi natura est surdæque aspidis (vt Spiritus sanctus ait) instar aures cordis obturat. Ita Theologi omnes de cordis induratione, & obduratione perditorum in malo censuere Molina. 1. p. q. cita. a. 4. Herize. d. 33. c. 1. ex Sôto Driedone. Rossense, cano, & aliis Arriaga. d. 39. sect. 4.

2. Sed & Vasquium nostrum reprehendens, quod 3. c. 10. asseruerit etiam cum primo quis peccat vehementibus Dei inspirationibus obsistês obduratione in malum proprietate sermonis peccare: quod nusquam verum esse nisi pluribus vehementibus, inspirationibus per diuturnum tempus obsistat falsum reputat Arriaga, priusque reputauerat Herize: quare neque confirmationem in gratia illi aduersam absque diuturna per occasiones plures & vehementes acrium tentationum victorias, sermonis proprietate esse absolute non posse. Contra vero noster Christophorus de Vega Paletta. 16. Theologiæ Marianæ. cert. 10. n. 1186. § *Roboratur amplius* eam temporis diuturnitatem & per occasiones plures, & vehementes tentationum victoriam ad proprietatem confirmationis in gratia impertinentem ac libere confictam censet: siquidem diuturnitatis eius taxandæ nullum rationis fundamentum, sed solum pro cuiusque arbitrio esse possit quo in re Vazquio nostro videtur consentire. Horum autem Doctorum pugnam facile dirimes, si notati hac in re nostri verba attenderis, quibus diximus diuturnitatem resistentiæ peccatis, occasionibusque, & tentationibus vehementibus pluribus ad confirmationem in gratia requiri de sese, & virtualem seu habitualem esse: id est, vt ex eo dono tentationibus quantumuis magnis frequentibus & ad longum quodque tempus restiturus confirmatus in gratia sit, si adfuerint; quocirca conditionate victorias tentationum, inquam longo tempore concernit, si donentur, absque vlla tentationum, aut temporis mensura; quod autem longius breuiusque tempus maiorque, vel minor tentationum vehementium, & occasionum frequentia confirmatis in gratia absolute detur, per accidens prouius confirmatis in gratia est.

3. Neque enim confirmati in gratia æque in hoc viæ statu vixere, nec totidem, totque vehementibus occasionibus, & tentationibus fuerunt in hac vita ad peccandum tentati, & expetiti: cum tamen omnes æque absolute in gratia confirmati fuerint. Etsi autem ex vehementi alloquia Dei inspiratione, & illustratione perfectissima possit quis pluribus, & vehementibus tentationibus resistere, resistantque sæpe plures ex prædestinatis, id tamen non ex habituali principio, & permanenti non est, sed solum ex actuali; & trasseunte, ac proinde neque ex confirmatione in gratia, quæ habituale, & permanens Dei donum, & ad plures, & omnes tentationes vincendas, ad quas nulla, præter claram Dei visionem cogitatio bona, & inspirato fa poteste extendere. Similiter ex aduerso, & si quis vehementissima tactus tentatione, & instigatione in malum, pluribus Dei, & ardentibus inspirationibus & vocationibus improbus resistat, ac peccet, esseque ardentioribus alias, si adesset restiturus; tamen, quia id non ex habituali aliquo, & permanenti principio, sed trasseunti, nec pluribus alias, quibus obduratio cordis in malo, siue ad malum, resistionem ex induratione, & obduratione propriè dicta resistionem ac peccat, si tamen ex principio permanente, & habituali, ac pla

ac pluribus, & pluribus vehementioribus Dei inspirationibus restituro tunc: vel semel improbus resistat, ac peccet, ex propriè dicta obduratione cordis, & absoluta in duratione cordis in malo resistet, & peccabit, vt bene Vasquez aiebat, quin Herize, & Arriaga impugnationes quidquam contra ipsum præstent, vt eas legenti patebit: quare earum solutionibus applicandis, & explicandis abstineo.

4. His prænotatis. Prima Catholicorum Doctorum sententia est Catherini 1. de prædest. Dei c. vlt. & lib. 3. cap. 1. & 2. illa sua electione ad gloriam efficace, & antecedente merita, & mediorum etiam efficacium electionem, quam respectu eximie prædestinatorum pauculorum admittit, eorundem confirmationem in gratia stare censuit: quia ea ita electis impotentia physica, & absoluta antecedens ad non peccandum mortaliter ita electis, inducitur: quare & ad iustitiam, & sanctitatem gratiamque sanctificantem amittendam ipsis auferitur libertas: Catherinum sectatus est Ledesma, de auxil. q. vn. princip. art. 5. ad confirmat. argum 6. vterque tamen libertatem ad merendum, vel non merendum, venialiterque peccandum, vel non peccandum ita in gratia confirmatis relinquit. Noster Valentia t. 1. in 1. p. q. 23. d. 1. p. 1. punct. 4. §. 7 versic vlt. & d. 8. de grat. q. 3. punct. 4 §. 2. post 4. conclusionem versu. *Tertio alia* in ea antecedente electione efficace ad merita prædestinati in gratia confirmati eius in gratia confirmationem constituit: ea vero impotentiam antecedentem peccandi mortaliter, & confirmato inducì, atque amittendi gratiam libertatem absolutè auferri negat. Hoc enim in sententia Catherini adeo est durum, ne dicam erroneum vt cunctis eius tempestatis Doctoribus Catholicis valde moueric stomachum, Ioann. à Bononia, de prædest. p. 2. opin. 3. ptiuatis cum Catherino colloquiis coram, & vulgato scripto illud confutauit: Dominicus item Soto in c. 9. ad Roman. digress. de prædestinatione Corduba 1. quæstionarij, q. 36. Bartholom. Camerar Dialogo Cathol. cap. 10. temerarium, scripturæ aduersum ac erroris nota dignum censent, ac Vega insuper in Tridentin. c. 1. idcirco Sixtus Senensis, qui id aliquandiu tenuerat, & docuerat, tandem retractauit, 6. Bibliothecæ annotat. 248. Horum iudicio Theologi, & scholæ omnes Catholicæ concordant, Scotica, & Thomistica vtraque Dominicana etiam recentior, & Iesuitica tam Vasquiana quam Soaristica, indeque Vasquiana efficacem antecedentem electionem prædestinati cuiusvis (confirmati etiam) ad gloriam Soaristicam impugnat, quod absolutam potestatem, & libertatem mortaliter peccandi finaliter ita antecedenter, & efficaciter electis non relinquat contra Thomisticam vero antecedentem etiam absoluto consensui nostro voluntatem efficacem prædeterminatiuam, & efficacem etiam suo modo antecedentem electi merita ad gloriam electionem: vtrisque autem totus labor, & studium est mille subtilitatibus consequentiæ illius ab antecedentibus meritum, liberumque arbitrij nostri vsum efficacibus Dei electionibus, & voluntatibus ad impotentiam & necessitatem absolutam libertati nostræ aduersam siue in operando, siue in peccando, mortaliter etiam consequentiæ legitimitatem negare, conariq; ostendere illegitimitatem, vt hac contr. & c. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. vidimus.

5. Et quidem in eo se Thomistæ Recentiores à Calvinistis discrepare contendunt quod illi suis antecedentibus efficacibus decretis, electionibus, & prædestinationibus libertatem creatam euerti fateantur, atque absolutam ad oppositum impotentiam nobis induci, ipsi vero, id electionibus, efficacibus antecedentibus decretisq; prædeterminatiuis fieri constanter, & mordicus negent: sed ad rem præsentem specialius adhuc confirmationis impotentiam grauiter etiam peccandi non induci, neque ad grauia peccata admittenda libertatem confirmatis euerti sæpe scriptura testatur. Primo enim de saluandis Sanctisq; cunctis: quare, & de confirmatis in gratia dicitur Eccles. 31. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus facere mala* (quibus vtique damnaretur, ac æternum periret) *& non fecit.* Apoc. 3. *Tene quod habes ne alius accipiat coronam tuam*, prædestinatis omnibus, ac proinde confirmatis in gratia dictum, potestatem antecedentem absolutam ipsorum ad graue peccatum finale, quo à gloria deuient, & coronam æternam amittant continet expresse, sed omnium vrgentissimum illud est Pauli in gratia confirmati, quod 1. Corint. 9. de seipso dixit. *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte, cum aliis prædicauero ipse reprobus efficiar*, illa enim voce *forte* absoluta euentus contingentia, & possibilitas (fatentibus Patribus, Catholicis interpretibus, & Scholasticis omnibus) denotatur in scriptura, ac subinde absoluta & antecedens Pauli à salute decidendi & grauiter peccandi potestas vti ad eum locum docent Euseb. Emissen. hom. 1. de init. quadrages. Origen t. 2. commentario in cap 8. ad Rom. fine, & Patres reliqui, qui in eiusdem interpretationem inciderunt: cum ergo confirmatio in gratia solum consequentem impotentiam peccandi mortaliter, & amittendi gratiam, atq; necessitatem perseuerandi in illa confirmatis in gratia possit afferre, eaque prædestinatis omnibus prædestinatione sola afferatur explicandum restat quidnam aliud, quod impotentia absoluta, & antecedens grauiter peccandi, & amittendi gratiam non sit, speciale illud confirmationis in gratia priuilegium ita confirmatis apponat.

6. Nonnulli apud Chrystophorum de Vega vbi proxime §. *perperam* docent esse illud fomitis extinctionem: eos tamen ipse refellit: quia ea in Adamo innocente fuit, quin fuerit in gratia confirmatus, quam amisit: verum nec prædestinatus fuit, prædestinatione status innocentiæ propria, alioqui nec gratiam, & innocentiam amisisset: extinctio autem fomitis sola confirmatio in gratia per hosce authores non est, sed cum prædestinatione coniuncta, cum qua complet in gratia confirmationem: sed melius confutantur: quia (Deipara excepta) nemo confirmatus in gratia peccati fomitem habuit extinctum: patet in Paulo in gratia cum primis confirmato verbis nuper recitatis & illis insuper. *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ*: lex autem membrorum legi mentis & rationi repugnans, nil aliud quam vitiosa habitualis concupiscentia, ac peccati viuus, & viuidus fomes est: illis denique eiusdem Pauli verbis. *Datus est mihi stimulus carnis meæ qui me colaphizet*. Secundo alij apud Vegam eundem ibidem ad remotionem externarum Dæmonis suggestionum pro confirmatione in gratia saltem complenda, recurrunt: quos æque leuiter ipse confutat in Dæmonibus qui confirmati in gratia non fuerunt, etsi ab eis Dæmoñ suggestio fuerit remotè, ac nusquam ex illa peccarint: cæterum exceptis Lucifero, & ex eodem ordine supremo Angelis lapsis, reliqui inferiorum ordinum Dæmones illorum prauis suggestionibus actos peccasse dubium mihi non est vt controu. de Angelis. d. de statu viæ ipsorum ostendam, sed esto fuerint suggestiones Dæmonum aliorum ab aliis remotæ: cum prædestinati non fuerint earum suggestionum remotio confirmatio eorum in gratia non fuit, quæ sine prædestinatione esse non potest: quam amotio suggestionum in absolutam confirmationem in gratia compleret si adfuisset. Melius impugnantur: quia Angeli boni ordinis primi confirmati in gratia pro statu viæ non sunt etsi fuerint prædestinati, ac nullam à malis Angelis suggestionem passi, neque pati ab eis naturæ ordine seruato potuerint, vt citato loco videbimus. Secundo cum Dæmones prauis suggestionibus Tyrannos ad Apostolos cruciandos à Deo accenderint, & exacuerint, vt eos à fide, & Euangelica prædicatione dejicerent, atque exterrerent, eosdem Apostolos prauas suas suggestiones, vt fide, & prædicatione absisterent non immisisse incredibile est, cum tamen confirmatos in gratia Apostolos fuisse certum prorsus sit. Tertio demum: etsi omnis Dei externa protectio, & tam externarum, quam internarum tentationum ac suggestionum amotio ad prædestinationem, & propriam eius perseuerantiæ donum spectet, ad speciale tamen confirmationis, & obfirmationis in gratia donum non spectat: nec (me iudice) spectare potest, vt ex nostræ sententiæ probatione satis vero simile apparebit.

CERTAMEN II.

Nostrorum Vasquianorum, & Soaristarum ac Dominicanorum aliquot sententias expendo.

1. NOster Molina prima parte, quæstione 14. articulo 13. d. 18. docuisse videtur confirmationem in gratia prædestinationi, quam necessatio supponit, addere reuelationem de sua perseuerantia factam prædestinato, id quod expressius, explicatiusque docuit Vasquez prima parte, d. 90. capite secundo, numero septimo, & 1. 2. tom. secundo, d. 200. capite quinto, numero 33. quem noti Discipuli sectantur, & alij, in quibus Christophorus de Vega citato certamine 10. & numero 1185. §. *Censeo illum solum*: sub cuius finem refert etiam nostrum Balthasarem Aluarez Lusitanum Primarium Eborensis Academiæ Professorem: cuius patriam, & reliqua noto, ne illum esse putes nominis & cognominis eiusdem nostrum etiam, Castellanum tamen, venerabilem sanctitate virum, atque Sanctæ Theresiæ confessarium, & præciputum eius in spiritu Magistrum, ipsa testante, promotorem de cuius sanctimonia, & perfectione spirituali eiusdem sanctæ testimonium ex Dei reuelatione extat: illum Sanctorum omnium militantis tunc Ecclesiæ perfectissimum fuisse: eandem sententiam reputat Soarez tom. 3. de gratia libro 10. capite octauo. Probat Vasquez, quia confirmatio in gratia nec stat, nec stare potest in aliquo asserente absolutam necessitatem perseuerandi in illa antecedentem, ac simpliciter talem, neque item in consequente necessitate perseuerandi præcisè: eam siquidem prædestinatio cuivis prædestinato facit: addet ergo eius necessitatis perseuerandi in gratia reuelationem, quæ subiectiuam addat, vt non obiectiuam perseuerandi certitudinem, & securitatem, ac non peccandi firmitatem. Huc euadit Christophori Vega ratio, seu potius explicatio supra numerum 1187. §. *Arbitror ergo*: quia obiectiua non peccandi necessitas nequit non esse vel antecedens, in qua vt vidimus confirmatio in gratia non stat, vel consequens, quæ prædestinatione continetur, nec potest esse obiectiuè maior, vt eo excessu maioris consequentis necessitatis stare vel compleri confirmationem in gratia dicamus: solum ergo esse potest maior subiectiua, firmitas necessitas, ac securitas non peccandi ex Dei reuelatione de perseuerantia futura facta prædestinato, ex qua deinceps obfirmatiore animo vitæ huius pericula, aggredietur, & negliget, quasi per contemptum quantumvis acres tentationes, quam alij prædestinati, quibus de sua perseuerantia in gratia ex diuina reuelatione non innotuerit: quare non ita obfirmato, confirmatóque animo in gratia, & perseuerantia esse merito dicuntur: id quod appositio exemplo præmisso explicuerat numero 1185. §. *Censeo illum*: si enim quis viam plerumque latronibus obsessam, ac semper proinde obnoxiam cum sociis aliquot ingressurus, ex Dei reuelatione nullum occursurum latronem solus sciret dubio procul obfirmato animo viam carperet, ac securus cum sociis aliis timidis tamen, persequeretur prosequereturque: ita, &c.

2. Opponit Soarius proxime & 3. de prædestinatione fine. Nec Ioannem Baptistam Paulum, & Apostolos confirmatos explorato in gratia, non habuisse prædestinationis, & suæ in gratia perseuerantiæ reuelationem, nec eius pro illis asserendæ in scriptura fundamentum extare: sed assumptum, falsum est, vt rectè Vega citato numero 1187. §. *Insuper et aliquis*, de morte enim, & martyrio suo, quo eius prædestinatio completa est habitam à Ioanne Baptista multo antea reuelationem Patres testantur, Andreas Cretensis oratione de amputat. capitis Baptistæ, scribens *Hic vero manifestam, & ante oculos positam mortem habebat ex tempore*, vt minimum, Baptistæ Christi in Iordane, vt Nazianz. orat. 39. ad illa Ioann. verba. *Ego à te debeo baptizari*, sic expressit. *Addo, & pro te (exploratum enim habebat fore, vt martyrio baptizaretur) & tu venis ad me: hoc quoque propheticum: futurum enim norat, vt quemadmodum post Herodem Pilatus fureret, ita quoque eum primo vita functum, Christus sequeretur.* Atque illud Baptistæ dictum de se, & Christo Domino dictum Ioann. 3. *Illum oportet crescere, me autem minui*, de capitis etiam sui per martyrium imminutione dictum propheticè à Baptista sanctus Augustinus censet. Suæ vero prædestinationis, ac perseuerantiæ in gratia reuelationem factam Apostolis fuisse constat primo: quia Sanctis pluribus aliis facta à sancto Thoma eiusque interpretibus asseritur, 1. 2. quæstione 112. articulo quinto, plurimisque fide dignis historiis: quare id Apostolis, quoad supernaturalia dona priuilegiatis præ cæteris Sanctis negari absque nimia audacia nequit: id de Paulo speciatim docet Vasquez proximè, §. *Adde Paulum*, ex illo: *vas electionis est mihi iste, vt portet, &c.* & Sanctus Thomas ex illo: *sufficit tibi gratia mea.* Melius impugnatur: quia fælicissimus latro certus ex Dei reuelatione illa; hodie mecum eris in Paradiso de sua prædestinatione, & perseuerantia fuit, aliique sancti instante obitu similem reuelationem ex fide dignis historiis habuerunt, & tantien nec Dimas, neque hi confirmati in gratia ab vllo habiti sunt. Nec valet reuelationes eiusmodi prædestinationis quidem eorum, non autem perseuerantiæ diuturnæ eorum in gratia, ad confirmationem requisitæ, vt vidimus fuisse: sed quid dicet citatus Vega qui perseuerantiæ diuturnitatem confirmationi in gratia impertinentem prorsus supra iudicabat: secundo reuelationem prædestinationis, multo ante obitum tempore, ac subinde diuturnæ in gratia perseuerantiæ insignes aliquot Sanctos habuisse fide dignæ etiam historiæ testantur, quos non proinde in gratia confirmatos censemus, secundo: quia Angelos bonos prædestinationis, ac perseuerantiæ suæ reuelationem habuisse, docet Vega ex sancto Augustino 11. de Genes. ad litteram capite 26. & 12. de ciuitate capite 11. quos tamen nemo confirmatos in gratia concedit: immo non fuisse vt indubitatum supponit Ruiz de Montoya de prædestinatione d. 50. sectione 4. numero 6. Addit numero 7. nec donum perseuerantiæ fuisse eis concessum, vti nec homini si in statu innocentiæ prædestinaretur datur: quia meritis solum Christi, statu innocentiæ per peccatum soluto aduenturi tantum donum seruatum est: ac tandem Angelis bonis solum posse datum à Deo fuisse, non autem ipsum velle multis Sancti Augustini testimoniis contendit: de his autem difficillimis additamentis per otium nos contra de Angelis disputabimus.

3. Displicet tertio sententia præfata: quia confirmatio in gratia siue obfirmatio contra peccatum mortale, non stat in securitate illa, quam facit iudicium certum de eo quod gratiæ impugnatores, vel non aderunt, vel si adsint non vincent, sed potius vincentur: illud enim iudicium ortaque ex eo securitas acriter, fortiterque, ac omni arte pugnantes contra peccatum, & ingruentes tentationes non facit, sed inertes potius, segnes victoriæ securitate, ac deides potius, & negligentes: id quod exemplo illo quo eam sententiam confirmabat Vega satis claret: qui enim certus non occursuros grassatores viam capesseret, securior quidem sociis de eo ignaris iter ageret, non autem ad pugnam paratior, animóque ad confligendum pro vita, & pecunia tuenda cum grassatoribus, si occurrant, ardentiore obfirmatioreque, vt patet, quod autem etsi antecedens necessitas non peccandi, seu peccandi absoluta impotentia confirmatione in gratia non afferatur afferri tamen ab ea aliquid possit, ac debeat, quo obfirmatior ex parte actus primi contra peccatum fortiorque, & confirmatior in gratia prædestinatus

stinatus reddatur certamine tertio ostendemus : quare nostri Vasquez , & Christophori de Vega fundamenta euanescunt : sed Balthasar. Aluarez pro eadem sententia arguebat à paritate diplomatis confirmationis beneficij , quo & ius percipiendi fructus beneficij affertur beneficiato , & iuris illius perpetuitas , nisi vocetenus paritatem ad confirmationem prædestinati in gratia per reuelationem prædestinationis & perseuerantiæ in gratia non habet, etenim confirmatio beneficij ius ipsum perpetuum percipiendi fructus , & impotentiam amouendi à iure illo beneficiatum , quæ ante illam non habebat assert beneficiato , reuelatio autem prædestinationis, & perseuerantiæ in gratia prædestinatione ipsa inclusæ , & inductæ prædestinati eas prædestinato , nec affert, nec auget : ficuti nec beneficiato iam confirmato reuelatio , & ex ea ortum in eo iudicium , quasi reflexum de sua confirmatione , & iure per illam sibi quæsito perpetuo firmius ipsi beneficium illud, & ius perpetuum percipiendi fructus minime faceret.

4. Soarez t. 3. de gratia libro 10. capite 8. cum in aliorum sententiis non quieſcat tandem numero 27. confirmationem in gratia à dono perseuerantiæ in illa nullatenus differre censuit ; id quod probat ex capite 2. ad Thessalon, & Psalm 36. ac 62. atque aliis scripturæ locis, quibus confirmate tantumdem valet , ac perseuerantiam tribuere. Secundo : quia sanctus Augustinus confirmationem in gratia , cum perseuerantiæ dono vbique confudit ; cum tamen dona gratiæ diligentissime diuidat : immo capite 11. & 12. diuidens adiutorium quod datur homini posse perseuerare si velit , & aliud , quo datur vt velit , & perseueret : atque hoc promissum esse Apostolis Ioan. 15. vbi fructuum suorum permanentia promittitur , datique cunctis , quibus , vt in bono perseuerantissime stent à Deo donatur , vltra quod nihil confirmatio in gratia continet , & quidquid Sanctus Thomas quæstione 24. de veritate articulo 9. de confirmatione in gratia docet dono perseuerantiæ conuenit : & quidquid Salmeron nostet præambulis notationibus ad epistolam Pauli , parte secunda , d. 14. & 15. de confirmatione in gratia , & perseuerantiæ dono summa eruditione congessit indifferenter , ac mutuo vtrique dono conueniunt : quoniam vero id contra statam apud sacros interpretes sententiam de aduentu Spiritus Sancti in Apostolos eos induendo virtute , & in gratia confirmando , & contra omnes Theologos vtrumque donum distinguentes (vt constat ex Sancto Thoma , prima parte , quæstione 100. articulo secundo ad 1. aiente conseruationem in gratia non fieri necessario per confirmationem in illa , & quæstione 25. de veritate articulo 8. dicente confirmationem viatoribus fieri per eorum à bono immobilitatem moralem seu valde difficilem mobilitatem , ad malum) esse Soarez vidit , concludit numero 29. §. *Sed licet* , accidentaliè confirmationis in gratia donum à dono perseuerantiæ distingui , vt gratia intensior à remissiore : vt scilicet donum perseuerantiæ constans maiori auxiliorum copia , & pro occasionibus cunctis, qua maiore excellentia, & facilitate (vtique subiectiua) contra maiores tentationes, & spirituales pugnas , in bono quis stet , & resistat malo , donum confirmationis in gratia sit ; perseuerantiæ vero , si minori copia auxiliorum , &c. constet , iuxta ab ipso dicta prima parte , libro tertio , de prædestinatione capite 10. §. *Dicere ergo possumus* , & quidem sententia hæc verum habere posset , si ipse auxiliorum nomine habitus potenter inclinantes ad actus quibus perstadum in iustitia est contra omnia, quæ illam, atque in illa perseuerantiam quoquo modo impugnent , verum hos habitus auxiliorum nomine non intelligit : immo vero illos ad confirmationem in gratia minime pertinere arbitratur : quare verum non habet : quia confirmatio in gratia habituale quid , & permanens donum est , auxiliorum vero copia actuale quid, & transiens, nec simul pro occasione omni, sed diuisim, & successiue pro vnaquaque occasione donatum.

5. Ledesma de auxil. quæst. vnica princ. art. 5. ad confirmationem argumenti 6. confirmationis in gratia additamentum supra perseuerantiæ donum in maiore perfectione gratiæ habitualis , quæ gratiæ consummatæ Beatorum patriæ sit simillima : in quo autem ea quam maxima similitudo stet , nec percipitur , neque ab ipso explicatur , nisi in impotentia absoluta peccandi , mortaliter , quam viatoribus confirmatis in gratia , sicut & Beatis ibi, vt vidimus supra , concedit. Porrò Ferrara 3. contra gent. capite 70. sine in maiori perfectione , siue intensiua , siue indiuiduali gratiæ habitualis confirmationem prior posuerat , sed quam maximam eius similitudinem gratiæ consummatæ Beatorum non admittit : addit vero ad confirmationis eius complementum Dei etiam erga confirmatum protectionem. Ferraram sequitur omnino Medina : verum Dei protectio externa per amotionem eorum , quibus perseuerantia in gratia , impeteretur fortius, atque impediretur ad prædestinationem , & communem prædestinatis cunctis perseuerantiam spectat , vt ex breuiatione persequutionis Antichristi postremæ pro prædestinatis cunctis facienda constat : & quidem fortioris diuturnioisque pugnæ amotione succumbant non pro duris , obfirmatioribusque ad pugnam militibus , sed pro delicatis , mollioribus , ac debilioribus militibus prouidetur : quare ad prædestinatos , non autem ad confirmatos in gratia , & contra peccatum obfirmatos , poterit spectare : si autem Dei protectionem internam intelligant , per auxiliorum internorum immissionem vberiorem iam sunt cum Soares proxime impugnati : denique illud de maiore gratiæ habituali , siue intensiua , siue indiuiduali perfectione impugnatur : quia Hieremias sanctior Isaia temere dicetur nullo scripturæ fundamento : ex qua præ Isaia confirmatum in gratia fuisse satis constat. Secundo nullum habitum per se infusum ad actus suos voluntatem inclinare (nedum potenter impellere) sed solum eius potentiam in actu primo ad illos complere ostendimus tom. 1. de ente supernat. controuersia de supernaturalibus habitibus. Tertio saltem ad frænandas naturales passiones ad actus rationi aduersos, & peccaminosos, quib gratia habitualis impugnetur expugnetur nihil illos habitus, vel parū posse ex lapsu Adæ , Angelorum, præsertim Luciferi, diúque perfectissimorum hominum eis habitibus , & donis supernaturalibus ornatissimorum frequentibus lapsibus satis constat : quarto nullo habitu voluntatem , physicè, non solum prædeterminari , sed moueri adhuc diuinitus posse ostendimus tom. 1. de Deo vno controu. 3. d. 1. articulo 7. quinto (vt hæc omnia cessarent) gratiæ habitualis formale solum animi ornamentum, & perfectiuum est, non autem actiuè immediatè perfectiuum , ex Theologorum consensu , etsi aliorum habituum supernaturalium actiuorum sit radix in id enim solum admittitur, vt animam formaliter iustam, sanctam Deoque gratam constituat ; non vt eius potentiam actiuam ad supernaturales actus compleat adhuc , nedum adigat, & inclinet : ergo maior eius perfectio, siue intensiua , siue indiuidualis gratiorem solum Deo sanctioremque formaliter reddet prædestinatum , non autem magis actus supernaturalis , quo & peccato mortali resistatur , & gratia sanctificans conseruetur actiuum, Sexto demum cum gratia in qua quis confirmandus est maior, vel minor sit, & materia confirmationis, ac proinde mobilis de se à subiecto, in quouis gradu, & perfectione intra suam speciem habeatur : in nulla perfectione ipsius intra suam speciem suam potest eius confirmatio consistere.

CERTAMEN III.

De confirmatione in gratia, sententia nostra.

1. Assertio vnica. Confirmatio in gratia vltra donum perseuerantiæ , etiam diutinæ , & logicam necessitatem perseuerantiæ prædestinatione inclusam , habitum supernaturalem , non omnino per se infusum , sed actibus amoris Dei super omnia adquisibilem , & intensiorem eo qui pluribus diuturnis , ac repetitis

petitis intensisque valde actibus posset adquiri, quo moralis antecedens necessitas perstandi in gratia, & peccandi mortaliter impotentia confirmatis in gratia affertur, & inducitur: est expressa Sancti Thomæ conclusio. quæstione 25. de veritate, articulo 8. qui in ea morali immobilitate ad peccandum, seu mobilitate valde difficili à gratia ad peccatum confirmationem in gratia constituit. Probatur primo ex datis aliarum omnium sententiarum impugnationibus. Probatur secundo: quia confirmatio in gratia, & obfirmatio contra mortale quodvis eius destructiuum habitualis esse debet, & ex quo non logica solum & consequens necessitas perseuerandi, & peccandi impotentia, sed saltem moralis antecedens proueniat: at nullo alio quam præfato habitu melius ea confirmatio in gratia, & obfirmatio generalis contra quodvis peccatum mortale esse potest: ergo in eo stat confirmatio in gratia. Minor probatur: quia obiectum formale eius habitus, & motiuum actuum siue prosequutionis amicitiæ Dei, siue fugæ peccati ad quos voluntatem prædestinati inducit, ac mouet generale est cum ad habitam gratiam, & amicitiam habitualem Dei conseruandam, tum ad quodvis mortale ei aduersum, in quavis materia sit fugiendum: & quamvis actus amoris Dei super omnia id habeat etiam, tamen nec per modum habitus, siue habitualiter ac permanenter de se se non habet: tum quia physicè transiens de se est, quantumvis intensus sit: quare nec per se ipsum diuturnæ pugnæ, & victoriæ contra mortale quodvis inferuire aptum natum esse potest, nisi per habitum permanentem, & in quo permanenter, & habitualiter solummodo perseuerat: etsi autem, & actus contritionis imperfectæ de mortalibus ob generale motiuum, & ipsis adquiribilis habitus, etiam habitualiter, & permanenter aduersetur, ac proinde amissioni gratiæ per mortale quodvis, ex parte actus primi, tamen & ignobilius motiuum est, quam confirmatos in gratia (scilicet ex prædestinatis sanctitate, & perfectione spirituali præstantissimos) deceat: & obfirmatio, seu confirmatio in gratia, & amicitia Dei directa ex motiuo solum amoris Dei super omnia esse potest; etsi ex motiuo etiam generali contritionis de peccatis, quo spirituale solum se conterentis commodum contra mortale omne attenditur gratia seruetur, & se ita conterens indirectè in illa confirmetur.

2. Quod autem habitu præfato prædestinatus antecedentem moralem necessitatem permanendi in gratia, & impotentiam subinde moralem peccandi mortaliter, contra omnes quantumvis graues, diuturnas, & importunas tentationes (vt speciale perseuerantiæ donum exigit) recipiat. Probatur facile: quia habitus pluribus, præsertim intensis actibus adquisitus, potenter à Deo potentiam ad similes actus impellit, vt antecedenter eam, etsi alias de se liberam, moraliter, determinet: quare, & communi æstimatione agentis naturalis ad vnum determinati ad instar efficiat operari: vt vulgari Prouerbio. *Consuetudo est altera natura*, circumfertur, & obuiis cuivis vitio assuetorum hominum comprobatur: inde illud Ioann. 5. Christi Domini ad Pharisæos. *Quomodo potestis credere* (doctrinæ fidei humilitatem suadente vbique, & redolente) *qui gloriam* (inanem, & mundi fastum) *ab inuicem accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est non quæritis?* Et illud Ierem. 13. *Si mutare potest æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere*, & alia sexcenta, quibus moralem necessitatem assuetudine actionum, & habitu inde orto, & impotentiam abstinendi ab eis, agendique oppositum hominibus induci scriptura testatur: atqui habitus Amoris Dei super omnia per accidens à Deo prædestinatis hisce infusus intensior est eo, quem diuturna actuum intensorum amoris illius, & frequenti repetitione adquirere ipsi possent, vt diximus: ergo moralem necessitatem perseuerandi in gratia, ac impotentiam peccandi mortaliter prædestinatis eis facient, qua non nisi per summam fere difficultatem peccare mortaliter absolutè queant: vt ad obfirmatum contra mortale animum est opus. Ne vero inde in tentationum grauium victoria confirmatis in gratia plerimum meriti minui obiicias, etsi non prorsus eis abolleatur meritum, quia ex libertate physica absolutè ea obsistunt: ita enim fatendum est si minimo, & quantum satis solum ad victoriam tentationis grauis fit, resistatur, vt in ea confirmatus in gratia quam non confirmatus meriti habeat minus: ast nunquam à Deo minimo actu præstantissimæ sanctitatis, & perfectionis viri, quales confirmati in gratia sunt, peccatis ex charitate, & præfato habitu per accidens infuso resistunt, & in gratia perseuerant, sed intensioribus, & perfectioribus, ad quos non physicam solum, sed moralem etiam habent libertatem.

3. Verum cum controuersia de animæ facultatibus & tom. primo de Deo vno controuersia tertia multo authoritatis, & rationis momento ostenderimus voluntatem nulla qualitate physica non solum determinabilem physicè ex parte actus primi esse (vt contra Thomistas Recentiores Dominicanos Vasquez, prima parte, d. 90. & sæpè alias docte obseruat) sed neque esse physicè mobilem, & inclinabilem: explicandum restat, quidnam intensissimi illius habitus per accidens, ad ipsorum confirmationem in gratia constituendam, prædestinatis aliquibus infusi nomine intelligamus: & quidem cum citatis locis voluntatem creatam intentionaliter solum mobilem, & inclinabilem, hoc est per alicuius obiectuam, & intentionalem, siue ex parte obiecti propositionem, esse docuerimus, nil aliud in nostra, ac vera sententia esse habitus ille intensissimus, moraliter determinans ad perstandum in gratia, & obsistendum grauibus, ac vehementibus tentationibus ad mortale inducentibus præter habituale dictamen rationis intensissimum esse potest de Deo cunctis creatis siue positiuis, siue priuatiuis bonis præferendo ei simile, quod ex frequentibus, diuique repetitis Amoris Dei super omnia actibus gignatur, ac permanenter persisteret. Sed quidnam dictamen illud est? nil sane aliud quam viuidissimæ species in memoria adseruatæ quæ ex repetitione, eorum actuum, & iucunditatis in eis experimento frequenti perceptæ, atque item ex repetitione actualium dictaminum ex quibus actus illi Amoris Dei eliciti sunt, proueniunt: quo solum pacto virtutis cuiusvis dictamina in sanctis viris habitualiter permanent, & virtutis eius habitus inest: ex eo vero adeo intenso, & viuido habituali dictamine confirmatis in gratia à Deo per accidens simul, semelque infuso adeo viuida actualia dictamina de Deo cunctis præferendo pro singulis occasionibus & tentationibus suboriuntur, vt male suadæ cogitationes, quantumvis vehementes, & actes motiuis in malum viribus moraliter, absolutè, ac ferè physicè etiam destituantur: quo sensu (tametsi non suo) Ledesmæ locutio verum haberet: quod scilicet confirmatio in gratia prædestinatorum aliquot in via, confirmatorum in gratia Beatorum in patria sit quamsimillima: Seruata nimirum proportione pro statuum diuersitate: sicut enim Dei visio indéque ortum euidens clarumque de Deo eiusque amicitia, & gratia cunctis creatis præferendo impotentiam physicam etiam peccandi Beatis inducit, ita etiam dictamen hoc confirmatorum in gratia viatorum moralem inducit peccandi impotentiam, vt videmus.

4. Inde vero explicandum facile venit specialissimum atque Augustissimum Deiparæ priuilegium confirmationis ipsius non solum in gratia, & amicitia Dei absolutè, ac præcisè, sed in gratiæ, & amicitiæ Dei perfectione: quam specialem confirmationem in amicitiæ Dei perfectione, ex qua non solum nunquam venialiter peccauerit, vt dogma fert: sed nec venialiter peccare potuerit maximæ, ac pientissimæ omnium Matri lubens, & gratulabundus concedit: cum id à Deo facile per habitualia dictamina perfectiora & obiectiuè, & intensiue à Deo per accidens infusa intelligi ex dictis possit, & propugnari. Huic certè nostræ sententiæ fidem, lucemque dedit non exiguam Doctissimus noster Salmeron libro primo commentar

commentarior. in epistola Pauli parte secunda d. 15. §. vlt. qui incipit. *Vt tamen magnus Thomas*, sub fin. scribens. *Per gratiam in statu viæ ita potest homo bono adstringi, vt non, nisi valde difficulter peccare valeat: propterea, quod ex virtutibus infusis vires inferiores reprimuntur, & voluntas in Deum fortius propendet, & ratio perfecitur in contemplatione diuinæ veritatis: cuius contemplatio in feruore amoris prouenientis hominem retrahit à peccato*: quibus principium proximum, & actuale retractionis à peccato diuinam contemplationem ex feruentibus amoris, actibus prouenientem esse dixit, scilicet habitualem, & permanentem, vt ad adhæsionem hominis bono habitualem de qua loquitur oportet: id quod explicari aptius, quam per dictamen habituale in speciebus ex amoris feruentis actibus in memoria relictis, & adseruatis nequit: tametsi Salmeron non ita plenè de habitibus natura sua adquisitis nobiscum sentiat, sed ex vulgatiori tunc Schola Thomistica videatur locutus. Monet autem bene à confirmatione in gratia donum perseuerantiæ non esse excludendum, quia moralis, necessitas perstandi in gratia, ac non peccandi mortaliter, ad confirmationem eiusmodi necessitati physicam peccandi potentiam, absolutam non excludit, nec metaphysicam & logicam, seu consequentem impotentiam peccandi claudit: quare neque ex sola morali illa impotentia eos peccaturos, & à gratia recessuros non esse, infallibile absolute non foret, ni ex logica & consequente necessitate infallibilitas perstandi in gratia, & non peccandi mortaliter de facto confirmatio accederet, vt patet, & nos etiam certamine primo ex communi Theologorum monebamus.

CERTAMEN IV.

De obduratione, seu induratione impiorum in malo, siue ad malum nostra sententia statuitur.

2 IMpiorum induratio in peccato dupliciter accipi potest. Primo actiuè, secundo passiuè: & actiuè quidem siue, vt sui principium actiuum importat certum est à Deo non esse, si secundum omnia, quæ includit sumatur (quo valde à confirmatione in gratia discordat, quæ tota tota à Deo, vt vidimus & agente, passiue, & intendente est) sed solum permissiue à Deo est, quatenus, vel peccandi vel perseuerandi in peccato logicam necessitatem includit quam sicuti, & peccatum Deus nec agit, neque intendit: cum tamen obduratio passiuè sumpta, & confirmationi in gratia omnino claudit. An vero reliquum, quod induratio in peccato, continet prouenire actiuè à Deo possit erit inferius videndum: passiue vero accepta induratio in peccato, est quam impius patitur, & à qua induratus dicitur in peccato: cum autem induratio passiua impij in peccato, in aliquo peccati genere, vel in omni genere peccati esse possit, diuidi debet in indurationem in genere aliquo peccati, & secundum quid talem, & in absoluram, & simpliciter dictam indurationem, seu quæ induratio in omni peccati genere sit: quo induratio in peccato, à confirmatione in gratia valde differt: tum enim confirmatio in gratia, & contra peccatum sine animi obfirmatione contra omne peccatum esse non possit, quia mortale quodvis, cuiusvis generis, & in quacumque materia sit gratiæ aduersetur, confirmatio in gratia, & obfirmatio contra peccatum mortale, quin simpliciter, & absolutè talis, & contra mortalia omnia generis, & materiæ cuiuscunque confirmatio sit esse non potest: obduratio vero cordis & induratio in peccato secundum quid subdiuidi adhuc potest in indurationem scilicet ex parte materiæ, seu generis peccati, in quo solum sit aliquis, vt diximus, & in indurationem

secundum quid ex parte temporis, seu durationis: quia aliquandiu durat, & tandem in statu adhuc viæ: vitæque huius induratio cessat, & cor antea in peccato indurati, & obstinati emollescit vt à peccatis in quibus, & ad quæ induratus extiterat, abstineat, & tandem aliquando resipiscat. Denique induratio tam secundum quid alterutro modo, quam simpliciter, & absolutè in ordine ad tempus totum viæ, & mortalia cuiusvis generis omnia posse adhuc respectu alio ad auxilia gratiæ à malo retrahentia, atque inducentia in bonum simpliciter & absolutè talem, ac secundum quid solum indurationem in peccato cogitari: & iuxta hunc respectum ea induratio secundum quid erit, quæ aliquibus solum gratiæ auxiliis restitura de se, & natura sua sit, tametsi intensis & vehementibus, non autem omnibus, extraordinariæ etiam, & miraculosæ prouidentiæ gratiæ sit restitura. Ea vero absolutè, & simpliciter induratio in peccato eo etiam habito respectu censeatur, quæ omnibus etiam extraordinariis, & miraculosis diuinæ gratiæ auxiliis resistere apta de se, natâque sit. Dico autem omnibus non inclusis à Deo omnibus, vt aliqui pauculi in diuina potentia extraordinarissimi, & miraculosissimæ prouidentiæ non claudantur, quibus restiturus ita induratus non esset, vt eius nimirum voluntas verti à Deo quo velit absolute possit, vt supremum Dei dominium in voluntatem omnem creatam (à quo nulla induratione eximitur) vt diximus seruetur: tum etiam, quia moralis impossibilitas absoluta seu quam maxima impotentia recedendi à peccato non excluditur, ex eo, quod adeo extraordinariis auxiliis gratiæ possit superari. His prænotatis ad nostras conclusiones veniamus.

2. Dico primo: indutatio in peccato reproborum propria & confirmationi prædestinatorum in gratia aduersans vltra consequentem necessitatem peccandi, & non abscedendi à peccato addit habitum intensissimum peccandi siue in aliquo peccati genere, si ex parte, & secundum quid ex parte materiæ, & obiecti induratio sit, siue absolutè in omni genere, si sit absoluta, & simpliciter induratio, & ex quo permanenter ad peccandum diuturne si vita suppetat diuturna, & contra vehementes, & frequentes Dei inspirationes, ac non abscedendum à peccato induratus impellatur, ac propendeat: conclusio hæc ex dictis de confirmatione in gratia, & datis pro nostra sententia probationibus huc aduocatis satis probabitur: quod enim necessitas logica peccandi, & perseuerandi in peccato, ad indurationem specialem, de qua loquimur satis non sit constat: quia alias reprobi omnes, qui ex vi reprobationis eam logicam necessitatem habent, essent ex induratis in peccato, ad quos sane plerique eorum pro statu viæ non spectant: quare habitus permanens ad peccandum, ac non abscedendum à peccato ex parte actus primi addendus est ex quo permanenter, & pro quouis vitæ tempore, & contra frequentes, & extraordinarias Dei vocationes, & auxilia sit adeo ad peccandum propensus, vt moralis necessitas peccandi, & impotentia à malo recedendi ipsi permanenter inducatur: nihil enim aliud supra logicam illam peccandi, & adhærendi mortali potest ad indurationem verosimiliter afferri, ac designari debet autem esse etiam ad diuturnam, & contra plures, frequentes, ac vehementes, & extraordinariæ, ac miraculosæ etiam prouidentiæ Dei inspirationes, vocationes resistentiam: alicui enim vehementi inspirationi: imo, & aliquibus, ac per occasiones aliquas resistere peccarèque, & peccato adhærere, nec resipiscere aliquandiu, non solum reprobis absolutè, adhuc in aliquo peccati genere, non induratis, sed prædestinatis pluribus contingit: certè induratio hæc, & ex parte, vt sic dicam formæ absolutè talis, tametsi ex parte materiæ secundum quid, quia in aliquo solum peccati genere indurato est sæpe viatoribus contingit, atque eius generis fuisse censeo Pharaonis indurationem in non dimittendo populo contra vrgens Dei, tot signis, & flagellis etiam intimatum, ac demonstratum præceptum, & alias in aliis peccatorum generibus, quas scriptura alibi commemorat, atque ex authenticis, & fide dignis de aliquorum obstinatorum perditione historiis didicimus.

3. Absolutam vero, ac simpliciter prorsus, in omnique

peccatorum genere indurationem viatori alicui reprobo, etiam perditissimo contigisse non legi, neque obuenturam facile credam: ita enim vniuersim, & generatim omnigeno peccato mortali adhærere, atque animum vehementer ad ea omnia impelli ex motiuo quod in omnibus mortalibus inueniatur esse solummodo potest: illud autem duplex solummodo inuenitur; scilicet peccati grauis & malitiæ, seu grauis etiam offensæ Dei ratio: ob malitiæ autem, adhuc leuis, nedum grauis rationem vllum peccatum, nedum omnia, amari est prorsus impossibile: immo si materiæ circa quam, vel in qua peccata exercentur iucunditas, vtilitas, commodumve nostrum abesset, ea omnia necessario ratione malitiæ auersaremur. Ratione vero offensæ Dei grauis, quæ in omni mortali etiam reperitur, nisi ex odio formali Dei efficacissimo amari mortalia omnia nequeunt: cum autem odium hoc efficacissimum Dei, etsi absolutè possit, vix de viatore aliquo credi prudenter possit, aut præsumi, multo sanè minus habitus ex pluribus actibus eiusmodi procedens, & intensus, ad similes alios, & inde ad mortalium omnium amorem: quia graues Dei offensæ sunt potenter impellens vt ad eiusmodi indurationem oportet obuenturus viatori alicui credetur: de facto ergo obduratio eiusmodi propria Dæmonum prudentiæ æstimatione regulariter cēsēda est, an vero irregulariter alicui viatori de facto obuenerit obuenturáve sit ex dicendis de principio actiuo habitus permanentis quo induratio completur vt diximus, clarius commodiusque definietur: quid autem habitus ille à Deo potenter in malum, & peccatum impellens, ac moraliter necessitans sit ex dictis de habitu confirmationis in gratia satis constat.

4. Dico secundo: Præfatus habitus peccandi potenter in malum, & potenter impellens ac moraliter necessitans ad peccatum in genere, & materia aliqua peccati ac subindè induratio in ipso fœpè, ac frequentius (vt minimum) ex actibus pluribus peccandi in eo genere, ab indurato effectiuè progignitur. Probatur: quia habitus omnes adquisiti ad actus quoslibet eliciendos naturaliter, ac subinde connaturali prouidētia ex actuum similium, plurimumque, & plurium, quo intensiores habitus sunt, repetitione procedunt: quod autem fit ex causis naturalibus suis, & connaturali prouidentia sæpe, frequentius, & plerumque de facto fiunt (esto ab aliis causis super, vel præter naturaliter fieri absolutè possint) ergo præfatus habitus intensus impellens, moraliterque ad peccatum in genere, & materia aliqua necessitans ex plurium frequentium ac intensorum actuum generis eiusdem repetitione generantur, & actiue procedūt. Probatur secundo ex illo Ieremiæ 13. *Si mutare potest æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas? & vos poteritis benefacere*, quibus moralis necessitas peccandi, & impotentia benefaciendi illorum in malo indurationem complens, & constituens significat (vt diximus cent. 3. n. 2.) Propheta: statim autem rationem, & causam impotentiæ moralis ad bonum, & necessitatis etiam moralis ad malum subdit Ieremias, *Cum didiceritis malum*, id est malo idololatriæ, de qua ibi, fueritis assueti: similiter probatur ex Ioanne 5. quomodo vos potestis credere qui *gloriam ab inuicem accipitis*: & aliis scripturæ locis frequentibus: est autem valde obseruandum habitum hunc indurationis in peccato aliquo naturaliter actuum peccandi in illo genere multitudine, & repetitione adquisitum, non adeo impellere indurareque hominem in peccato, atque oppositus habitus confirmationis in gratia hominem in illa confirmet, & contra peccatum obduret: siquidem ille habitus naturali virtute, & actiuitate actuum creatorum producitur, quorum etsi plurium, & intensorum actiuitas longè minor, & est & exercetur, quam ea sit, quam Deus speciali confirmationis in gratia dono, vt specialissimum priuilegium, & effusi in paucos, adhuc ex prædestinatis, amoris signum exercet.

5. Dico tertio: præfatum habitum obdurationis in aliquo peccati genere potest absolutè Deus se solum ipso, induratis per accidens infundere. Dixi in genere aliquo: nam de habitu obdurationis in omni peccato mortalis genere altius examen & aliunde post modum erit, est Vasquij nostri, & asseclarum, concl. 1. 2. c. 2. d. 90. c. 4. n. 11. §. *Prima quidem* asserentis habitum vitiosum, in malum infundi à Deo per accidens posse nulla intensionis, aut propensionis limitatione, aut taxa mensuræ designata: immò Vasq. ratio à paritate concursus ad peccatum obliti creaturæ à Deo, de omni & summa etiam intensione, ac proinde quæ satis ad indurationem in peccato illius generis sit æque, & apertè probat: cum non ad remissiores gradus actus peccaminosi, sed ad intensos, etiam summè concursum suum offerat, ac præstet Deus, ac proinde ad summam habitus intensionem, vel ad nullam infimiorem paritatis ratio, & mens Vasquij, & asseciarum extenditur, fateor huic paritati facile assignari disparitatē posse: cum Deus decreto suo concurrendi ad peccatum cum creatura ipsam ad peccatum nec inducat, nec inclinet, nec trahat nedum à Deo potenter, atque habitus indurans ipsam in illud impellat, moraliterque ex parte actus primi necessitet. Aliunde ergo conclusionem probo primo: quia habitus illius infusione nequit Deo, vt authori, creaturæ peccatum imputari: etsi enim per eiusmodi habitum moralis illa necessitas peccandi creaturæ recipienti inducatur; ast indifferentia, & libertas physica relinquitur, vt non nisi ex physicè libera creaturæ determinatione peccatum ab ea admittatur cum non admitti, etiam eo habito præsuppositio ab illo abhorret posset: quare sibi tandem ipsi creatura debet quod peccet: confirmatur, quia tam externæ quam internæ tentationes acres, ac vehementer in peccatum ex parte actus primi impellentes potest Deus creaturæ immittere, dummodo ex fine vt labatur non sit, sed vt maiori cum laude stet, & illustriori victoria triumphet, atque maius præmium, & ampliorem coronam obtineat, quam si leues tentationes superaret, vel ex alio quo velis honesto fine: ergo, ex eodem fine poterit Deus habitum vitiosum intensum æquéque ex parte actus primi in peccatum impellentem infundere. Antecedens est certum, & in præcepto Domini de filij Isaac immolatione quo Abrahamum tentasse dicitur, comprobatum.

6. Confirmatur secundo: quia plures tam præue indolis, & ad aliquod vitij genus adeo naturæ propensi ex dispositione, & prouidentia Dei circa causas naturales ipsorum procreantur, vt vix ex quo etiam ad vsum rationis perueniunt, & ne vix quidem, ab eius vitij exercitio inspirationibus, & adhortationibus vehementibus parentum grauissimarum imminentium terrore, & inflictarum dolore, & horrore possint abstinere: ergo & habitum vitiosum indurationis in aliquo peccati genere quia certe hominem nihil magis impulsus, ac moralis necessitas ad peccandum in aliquo peccati genere ex parte actus primi apponit, poterit Deus per accidens infundere. Hæ autem confirmationes ideo verum habent, quia est in eiusmodi vehemens adeo propensio, & moralis cum necessitas ad peccandum mortaliter in genere aliquo, tam impotentia ad bonum, & honestum exercitium virtutis oppositæ ex parte actus primi à Deo, vel tentationes vehementissimæ immittente, vel naturales causas ad pessimam illius hominis indolem disponente, ac prouidente apponantur, cum tamen simul de sufficiente absolute auxilio ad obluctandum, resistendumque illis etiam potentissimis, & pessimis in malum propensionibus homini illi à Deo prouideatur, penes illum tandem hominem est quod præuæ suæ indoli, & immissæ tentationi succumbat, & peccet. An vero de facto eum indurationis in aliquo peccati genere habitum indurato alicui immiserit immissurúsve sit; Ceuleo Pharaonis à Deo immissum: idque vltra permissionem inobedientiæ in populi retentione illis verbis, *Ego indurabo cor Pharaonis*: significari, contra eam indurationem ex parte actus primi pugnatum à Deo tot portentis edictis, plagis & flagellis fuisse, vt iustitiæ, & potentiæ suæ magnificentiam, & in eius perditione, & in populi sui libertate demonstraret: quid autem in aliis reprobis à Deo actum agendumve de facto sit: nihil potest prudenter à nobis definiri nisi eius habitus, & indurationis in aliquo peccati genere infusionem à Deo, valde proportionatum sit superborum supplicium.

7. An vero habitus indurationis omni ex parte absolutæ, & simpliciter talis, siue in omni genere peccati immitti infundique per accidens à Deo possit maior est difficultas: in qua pro affirmante sententia fundamenta aliquot extant. Primum ex proxime dictis: quia absque vlla diuinæ bonitatis, sanctitatis, & iustitiæ, alterius ve diuini attributi iactura,

ctura : quare citra omnem Dei indecentiam fieri à Deo possit : cum inde nullius culpæ à creatura, cui eiusmodi habitus, & generalis induratio in peccato à Deo per accidens infunderetur, admissæ author, causáve Deus esse, dicive posset, vt ex proximè dictis patet. Secundum : quia is habitus, & generalis in peccato induratio Dæmonibus, & damnatis cunctis ita à Deo infusa videtur : Ergo, & infundi etiam à Deo per accidens viatoribus poterit : Consequentia videtur legitima. Assumptum antecedens probatur : etenim Dæmones, damnati omnes statim ac viæ statu abscedunt, & statum damnationis pertingunt indurationem generalem illam in peccato omnigeno mortali patiuntur : eam autem acquisito à se habitu non habent : ergo infuso per accidens à Deo habebunt. Minor probatur (nam reliqua probatione non egent : etenim Dæmones, & damnati plures vno, vel saltem non multis mortalibus commissis via, vitáque præsenti abscedunt, nemóque tot intensis odij Dei formalis, & expressi actibus intensis : quot ad generandum habitum odij Dei adeo intensum, vt ad indurationem generalem in peccato opus esse diximus : ergo eum habitum, & indurationem generalem in peccato, nec Dæmon, nec homo vllus à se adquisitum ex statu viæ secum ad statum illum damnationis adsportat : sed neque instanti primo, & initio damnationis suæ potest illum acquirere : cum non nisi pluribus intensis actibus odij formalis Dei, (quos omnes nequit damnatus instantivnico illo elicere) possit ab eis intensissimus habitus ad indurationem illam necessarius generari : Ergo is indurationis generalis habitus à Deo per accidens infunditur cunctis damnatis, siue Dæmonibus, siue hominibus, vt primo argumenti huius assumpto antecedente dicebamus.

8. Dico nihilominus quarto : Habitum indurationis generalis in peccato nequit Deus viatori alicui per accidens infundere, ni forte abusus gratiæ tantus immanibus, frequentibus, pessimisque omnigenis peccatis admissis in perditissimo aliquo viatorum (vltra mensuram quæ vt reor in aliquo ex reprobis erit) sit, ob quem eius habitus infusione puniri à Deo merito possit. Probatur conclusio quoad primam partem : quia non piis solum autibus, sed & rationi dissonum videtur, diuináque dedecens bonitatem viatorem purè, necdumque vitio suo noxium maléque meritum quoad mortalia perpetranda, in damnatorum exceptis pœnis, à Deo constitui, quid de se se, etiam originali præuiso à Deo hominis cuiusvis salutem desiderat. Dices posse Deum simul cum habitu illo auxilia potentissima eidem viatori decernere, ac prouidere, quibus habitus illius quantumvis maxima in malum propensio superetur, idque in ostensionem virtutis, & diuitiarum gratiæ suæ. Respondetur tunc habitum illum indurationem in peccato absolute non constituere cum necessitas logica peccandi sine qua induratio in peccato esse non potest, & cum qua solum, & coniunctim, ac nusquam se solo habitus ille potest indurationem constituere, viatori illi deficeret. Accedit : auxilio illo potentissimo simul ex parte actus primi posito, ex parte etiam actus primi vires habitus ad malum impulsiuas frangi, debilitarique, vt ne moraliter determinent, necessitentque ad malum : immò etiam cum auxilium sufficiens tantæ virtutis motiuæ in bonum conferretur, quanta esset habitus illius impulsiua virtus in peccatum : tunc enim ex parte actus primi voluntas in æquilibrio virtutis, & inclinationis ad vtrumvis maneret : quare ad neutrum moraliter necessitata, vt de se patet. Ex hac ratione conclusionis fundamenta sententiæ affirmantis euanescunt. Primum : quia non inde negamus ; quod author peccatorum Deus foret, sed aliunde. Secundum : quia etsi Deus habitus indurationis generalis in peccato damnatis cunctis foret, non inde infertur similis habitus, & indurationis viatorum causam esse posse, ob rationem datam : cæterum nec damnato alicui, nedum omnibus, eius habitus, & indurationis causa Deus est : quia eorum obduratio non habitu, sed odio actuali Dei vehementissimo in damnatis completur, quod licèt de se actus, nec permanens natura sit damnationis tamen ex statu Dei odium actuale, sicut & mala cætera, continuum, permanens perpetuum, nunquam, nusquamque interruptum, neque æternitate tota interrumpendum facit damnatis : cuius permanentiæ defectu odium actuale Dei, etsi viatori contingeret, eius indurationem in peccato nec compleret, nec constitueret.

9. Secunda vero conclusionis pars facile probatur : quia à Deo immanibus, & frequentibus delictis viatoris alicuius satis rationis, & motiui Deo apponeretur, vt citra bonitatis suæ indecentiam, & rationis suæ, ac nostræ dissonantiam statu illo, quoad peccandum, damnatorum, ipsum puniret. Addidi vero mensuram peccatorum illorum, nullius reprobi de facto pertingere : tum quia in nullo à Deo frequentia, multáque, & immania in omni genere peccatorum sunt, vt proportionem cum habitu generalis indurationis in peccato completum habeant, nec tantum demeriti, & motiui habeat, vt ad statum illum infelicissimum pro viæ statu viatori infligendum Dei bonitatem vincant, ac Deum trahant vel invitum idcirco eum generalis obdurationis habitum nulli reprobo à Deo infusum credo : immò nec indurationis specialis in aliquo peccati genere : si Pharaonem, vt diximus excipias. Neque enim Deus, in hominem sat ex vitiata natura ad malum decliuem, & propensum. *Tanquam parieti inclinato, & maceriæ depulsæ*, vt Psalmo 61. dicitur, eius habitus infusione irrueret. Maximè cum sancti Augustini, & Patrum sententia ob vitiatæ nostræ naturæ propensionem in malum potentiora, quam Adamo dederit, nobisque daret, si ad nos vsque innocentiæ status peruenisset, gratiæ auxilia nobis prouiderit : immo, & magis longe efficacia ex Christi meritis, quam Angelis dedit, vt naturæ nostræ infirmitatem maiori gratiæ fulcro, & supernaturalis auxilij adiutorio fulciret : de quibus controu. de Angelis, & innocentiæ statu agetur.

QVÆSTIO II.

Ecquid vitæ, mortisque liber sit ; ac prædestinationi, vel reprobationi addat.

DE vitæ libro disputarunt Scholastici veteres in prima sententiarum (exceptis Scoto, Henrico, Gregorio, & Marsilio) Sanctus Thomas iterum prima parte, quæstione 23. vbi eius Interpretes Vasquez, Ruiz de Montoya, Ioannes Præpositus, Fasolus, etsi eam disputationem alij Recentiores Scholastici omiserint. Disputarunt item Sacri Interpretes ad Psalmum 68. versu 29. vbi latè Lorinus, Exod. 32. Daniel. 12. Lucæ 10. Apocalyp. 3. & 17. de mortis libro, etsi in sacris litteris expressa à Deo mentio non sit, est autem fundamentum maximè ex iis, quæ de libro vitæ dicuntur.

CERTAMEN I.

E libri vitæ acceptionibus propria Theologia statuitur.

1 VItæ liber in Deo per metaphoram dicitur ex materiali libro, in quo memoriæ gratia actorum agendorumue (maxime circa electos ad dignitatem aliquam) aliquorum nomina, ab hominibus scribuntur. Proprietate siquidem sermonis Deo eiusque notitiæ præsenti semper & indefectibili natura sua, atque indelebili memoria, eiusque proprius liber omnino repugnat, vt obseruat ad rem hanc Augustin. 20. de ciuit. c. 15. fine verbis hisce. *Non Deum liber iste commemorat, ne obliuione fallatur, sed prædestinationem significat eorum, quibus æterna dabitur vita. Nec enim nescit eos Deus, & in hoc libro legit, vt sciat.* Vitæ igitur liber ob indefectibilitatem, & indelebilitatem longe maiorē scientiæ Dei de suis prædestinatis ad vitam quam conscriptorum in libris nostris sit, scientia ipsa Dei liber vitæ nominatur, vt proxime recitatis ita adnectit Aug. *Sed potius ipsa eius præscientia de illis, qua falli non potest, liber est vitæ in quo sunt scripti, id est præcogniti.* Eā sane metaphorā dedit olim Arist. 3. de anima text. 14. intellectum *tabulæ, in qua nihil scriptum, ac depictum* est comparans, vt cum intellectio accedit liber scriptus esse eadem metaphora intelligatur: porro vitæ liber multoties in scriptura legitur, non tamen semper Theologico sensu in quo de libro vitæ à Doctoribus præfatis disputatur, ac nobis disputandum est, libri enim, quibus de lege, ac præceptis Dei, agitur, Mosis, Prophetarum, ac de consiliis, & adhortationibus ad virtutem sectandam, & vitam æternam consequendam vitæ libri dicuntur; quia scripta in illis ad vitam æternam lectoribus conducunt. Ita enim habetur Eccles. 24. *Hæc omnia* (quæ ibi sapiens scripsit) *liber vitæ, & testamentum Altissimi, & agnitio veritatis, legem mandauit Moyses in præceptis iustitiarum.* Quod si quæ ad vitam æternam conducentia Christus Dominus loquebatur, *verba vitæ æternæ*, merito à Petro appellata sunt: eodem iure & ratione eadem & similia scriptis tradita, scripta, ac liber subinde vitæ dicentur, sed tamen Theologico disputationis nostræ sensu sæpe alias de libro vitæ vel expressis, vel æquiualentibus vocibus est in sacris libris mentio.

2. Exod. 33. *Si non facis hoc dele me de libro vitæ, quem scripsisti.* Burgensis de libro virorum illustrium gentis iudaicæ, cuius Iosue, & Regum libri meminerunt intelligi voluit: de quo etiam loqui Psalmum 68. *Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.* Hieronym. & Hilar. non prohibent, sed insinuant. Verum cum historicus ille liber necdum inchoatus esset apud Hebræos Prophetice Moyses de futuro libro, tanquam de præterito locutus gratis dicetur secundo; quia liber ille scriptus à Deo ipso non fuit, sicuti neq; alius præter Decalogi librum; Moyses vero librum vitæ hunc à Deo ipso scriptum expresse testatur. Tertio ex Dei responso abiicitur. *Non; sed qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo.* Liber autem Dei proprius, & quasi sequestratus, à quo peccatis suis homines abolentur, seu scripti non sunt salutis haud dubio, ac vitæ æternæ liber, scientiaque Dei est. Et quanquam hæc similem verborum, psal. 68. interpretationem æque non refellant; ast viuentium nomine Beatos solum & saluandos à Psalmista semper significare constat ex illo *portio mea in terra viuentium*, aliisque locis pluribus, & vulgaribus. Quo autem peccato intelligi debeat, aut possit é libro vitæ scriptum deleri, postquam libri vitæ essentiā statuerimus opportunius docebimus. Idem vitæ liber Theologico sensu disputationis nostræ traditur Daniel. 12. *In illo tempore saluabitur omnis, qui inuentus fuerit in libro.* Saluandorum scilicet, & ad vitam æternam conscriptorum & Lucæ. 10. gaudentibus Discipulis, quod eis dæmonia etiam in Christi nomine subderentur Dominus ait. *Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur; gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in cœlis.* & 2. ad Timot. 2. *Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: nouit Dominus, qui sunt eius*, vbi æquiualentibus vocibus vitæ liber adsitur: expressis vero ad Philippens. 4. *Cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.* Apocal. 3. *Non delebo eum de libro vitæ*: ac libri vitæ hoc proprio sensu extat mentio, capite 13. 17. & 20. fine, & capite 21. *Non introibit in eam aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens, & mendacium; nisi, qui scripti sunt in libro vitæ*: capite autem 22. alio sensu liber vitæ memoratur. Denique Isai. 4. *Sanctus vocabitur omnis, qui scriptus est in vita in Hierusalem.*

3. Sed cum circa prædestinatos ad gloriam plures scientias, nostro intelligendi modo (quo pro obiectorum & statuum diuersitate eandem eius, & vnissimam scientiam partimur) easque immobiles, indefectibiles, infusibilesque habeat (mediam, qua prædestinatio constat, secundam prædestinationis ipsius tertiam operum ex prædestinatione à prædestinatis exhibitorum, quartam executiuæ ad gloriam electionis ob eiusmodi opera exhibita) videndum restat an hæ omnes scientiæ, vel quænam ex illis liber vitæ sit, aut constituat? duplicem aliam scientiam (de quibus in Soaristica sententia de inefficace antecedente electione prædestinatorum ad gloriam, & ad merita ipsa quæstio esse eodem iure posset: nempe an meritorum ordine intentionis, & gloriæ ipsius eodem ordine librum vitæ constituat?) consulto præmisi, etenim efficacem antecedentem & absolutam liberorum nostrorum operum, & cuiusvis effectus liberi, etsi mediatè, à nobis obtinendi impossibilem, ac operum & effectuum libertati contradicentem, tametsi illa per scientiam mediam essentialiter reguletur dirigaturque, ostendimus late contro. de volunt. d. 6. Secundo merita ordine intentionis fictitia solum merita esse ostendimus etiam satis contro. de incarnatione, & præsente etiam controu. non semel, ac fusius controuersia de merito vniuersim; quare eæ quæstiones omittendæ à nobis fuerunt: maximè cum ex eis quæ de scientiis quatuor à nobis numeratis, quæ prædestinationi explorato interueniunt, & subsequuntur. Dicemus facile erit Soaristis de suis illis scientiis duabus ad rem præsentem definire.

4. Dico primo: scientia de executiua electione ad gloriam, siue de prædestinatis in gloria absolute collocandis proprius, & Theologicus liber vitæ est: ita sacri interpretes ad loca citata, & Theologici communiter citati à Ruiz d. 60. sect. 1. n. 2. Ioan. Præpos. 1. p. q. 24 & Fasol. Prudentius ex Patribus. Basil. in Psalm. 138. id *in libro tuo omnes scribentur*, ita exponit. *Non ideo dicit, quod liber quispiam sit in cœlis, sed, vt libri mentione exactam scientiam significet*: vtiq; illam, qua post operum, ac meritorum contingentiam, atque vitæ pericula ne regnaturi præscirentur, præscientia absoluta indefectibili, & indelebili de ipsorum gloria quasi libro permanenter à Deo scribuntur: quod ipsum valet illud Luc. 10. *Gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cœlis*: & postremum hoc *in cœlis* tantumdem atque in gloria valere constat ex verbo *gaudete* quod de felicitate aliis superiore, & suprema est: vnde Patres legit frequenter *in libro vitæ*, æternæ nimirū, Chrysost. hom. 13. ad Philip. 4. propè morale. Cyril. Hieron. Basil. ad Isaiæ 40. pro ead. concl. stant August. recit. n. 1. & in Psal. 68. *deleantur de libro viuentium*: scribens. *Præscius ostendit simul omnes ante constitutionem mundi regnaturos cum Filio sua in vita æterna. Hos, quos conscripsit, ipse continet liber vitæ.* gloss. ord. in ead. Psalmi verba sic ex Cassiod. Notitia Dei *qua prædestinauit* (quasi scripto designauit) ad vitam, *quos præscisit conformes fieri imagini Filij sui*, & ad id Apoc. 20. *Alius liber, &c.* ait. vel *liber est præscientia Dei: quia tunc aperte scient mali se non esse prædestinatos ad vitam, quam in mundo existentes sibi promittebant.* S. Iulianus Archiep. Toletan. 3. primum Aug. testimonium ex 20. de ciuit. cap. 15. transcripsit lib. 3. Prognostic. c. 39. Theophilact. ad verba data ex Luc. 10. scripta nomina in cœlis ait, *non encæniis, seu atramento, sed in memoria Dei*: quæ nimirum non, nisi de absolutis, est Ansel. in c. 4. ad Philip. *quis est liber vitæ, nisi memoria Dei, in qua sunt illi, qui viuunt in æternum*, & in c. 3. Apoc. longè ab init. *liber vitæ præscientia dicitur diuina*: consonat Ioachim. Abb. in idem caput scribens. *Per librum vitæ memoria illa Dei accipienda est, de qua dicitur: in memoria æterna erit iustus.* Richard. Victor. in Apocal. parte 2. libro 1. c. 9. longè à med. *liber vita est sapientia*

Sapientia Dei, in qua omnes electi recte dicuntur scripti, & ad vitã æternã sunt prædestinati. Hugo Victor. t. 1. lib. quæstionũ in epist. ad Rom. q. 243. init. *Scribi in libro vitæ secundum præscientiam est esse præscitum, & præordinatum ad vitam.* Ac lib. instituт. monast. de clausтro animæ. c. 3. librum quartum vitæ ponit *Diuinam præscientiam.* Theophilact. ad ea Psalm. 68. *Et cum iustis non scribantur*, ait. *Per libros scriptura variam, ac multiplicem Dei cognitionem significat*; & in id psalm. 138. *in libro tuo* inquit. *Liber Dei est summa eius scientia: scriptura vero perpetuæ memoriæ.*

5. Dico secundo: hæc omnia expresse prædestinationē librum vitæ, nec constitui, nec esse, sed sola præscientia Dei illum contineri testantur: in communiori sententia nostra de essentia prædestinationis ex scientia directiua electionis efficacium mediorum ad salutem, & electione ipsa vt eius complemento loquor: nam in eorum opinione, qui actu imperij intellectualis totam collocant prædestinationem his testimoniis prædestinatio à libro vitæ non ita facile reiicietur. Verum ea sententia, à nobis supra affatim impugnata, nunc permissa, prædestinationem in quocumque stet, librum vitæ, siue præscientiam, vt Patres aiunt saluandorum, non esse, probatur primo. quia, vt recto. S. Th. vbique, q. 7. de verit. a. 4. & in 3. d. 31. q. 1. a. 2. & q. 2. (quem sequuntur. q. vn. a. 2. cart. Husian. in 1. d. 40. q. 3. fine Ægydium etiam referens) & 1. p. q. 24. a. 1. prædestinatio, à libro vitæ, vt obiectum à sui cognitione, & scientia differt: ergo prædestinatio siue in actu voluntatis siue intellectus stet non est liber vitæ, seu scientia Dei in qua hic iuxta Patres, & scholasticos omnes consistit, sed scientiæ potius, seu libri vitæ obiectum S. Thomæ verba citato loco. 1. p. q. 24. a. 1. docte obseruata à nostro Vazq. in eius commentario sunt. *Dei notitia, qua firmiter retinet se aliquos prædestinasse ad vitam æternam, est liber vitæ.* Secundo probatur à S. Thoma ibidem a. 2. corp. *quia liber vitæ potius*, seu proprie, *dicitur vitæ gloriæ, quam vitæ gratiæ*: ast prædestinatio in quocumque stet ad vitam gratiæ, imo ad sola media efficacia illius consequendæ immediate, directè, & executiue terminatur, illo siquidem tantum voluntas efficax & prouidentia seu præparatio est, etsi intentiue, inefficaciter tamen de se se, gratię vitam, vt medium proximius, & vlterius gloriæ vitam, vt finem intendat: ergo prædestinatio vitę proprie, & principaliter dictæ non est: probatur maior: quia vita Sanctorum absolute talis glorię solum vita in scripturis sacris appellatur, non autem vita iustitię tantum, nedum auxiliantis gratiæ ad eam consequendam. Etsi enim iustitia vita animæ sicut peccatum mortale animæ mors appelletur, tamen ideo est quia æternæ vitæ iustitia conducit, vt peccatum æternam mortem operatur, quarum altera simpliciter vita, altera vero absolute etiam & simpliciter mors est probat à simili S. Th. quia milites ad pugnandum solum non ad arma recipienda, sine quibus tamen vt mediis pugnare nequeunt: atqui prædestinatio mediorum, sine quibus vitam ad quam scribuntur prædestinati non obtinebunt solummodo est: ergo eorum scriptio in libro vitæ non est. Denique in communiori nostræ prędestinationis constituendæ sententia ex scientia media dirigente & mediorum efficacium electione, facilius probatur. Prædestinationem adhuc ratione scientiæ huius in se inclusę librum vitę esse non posse iuxta Scripturæ Patrum, & scholasticorum sententiam. Quia ea scientia communis est prædestinatis & reprobis, cum omnes, nullo excepto, auxiliis aliquibus consensuri, & consecuturi gloriam, & vitam æternam sint, ac ea scientia à Deo cognoscantur liberumque Deo sit, ea scientia posita hos vel illos prędestinare: ergo per illam prædestinati & saluandi non præsciuntur potius, esse saluandi, quam ij, qui non prædestinati sed reprobi sunt. Ergo illa scientia liber saluandorum, seu prædestinatorum, ac subinde vitæ liber firmus, certus, ac permanens non est.

6. Constat ergo ex duplici hac conclusione scientiam, seu præscientiam absolutam vitę & salutis æternæ absolute & executiue futurę prædestinatorum, eamque solam præscientiam vitæ librum proprie & Theologice acceptum esse. Duo tamen conclusioni huic ex duplici præmissa, & probata à Patrum authoritate obiici posse videntur primum ex Cassiodoro, & glossa supra recitatis & authore commentariot. in Apocalyps. insertorum Ambrosij operibus, qui librum vitæ prędestinationem esse dicunt contra secundam conclusionem. Communis autem, & Germana solutio est quam Cassiodorum, & glossam recitantes, breuiter dedimus. Nimirum prædestinare, & prædestinationem ibi, vt & alias sæpe, idem atque præsignare, ac præsignationem valere, quod non nisi scientia Dei de iam prædestinatis seu electis (vt glossa ex Cassiodoro præmiserat fieri nequit. Quæ acceptio, & significatio satis à Paulo traditur. 2. ad Timot. 2. n. 19. *Firmum fundamentum Dei stat: habens signaculum hoc. Cognouit Dominus, qui sunt eius.* Loquitur autem de prædestinatis & vasis aliis in contumeliam hæreticis, Hymenæo &c. Secundo opponi possunt cum citati, tum alij Patres, & S. Thomas, qui scientiam prædestinationis ad gloriam, siue ad illam prædestinatorum vitæ librum esse docent: cum absolutè dicta prædestinatio executiua gloriæ voluntas non sit, sed solum mediorum gratiæ efficacium ad illam obtinendam: respondetur tamen prędestinationem ad gloriam pro absoluta electione ad gloriam (quæ non nisi post prædestinationem rigide acceptam, & absoluta merita ac subinde executiua esse potest) à Patribus, & Theologis sæpe vsurpari, vt electionem antecedentem absolutam ad gloriam reiicientes obseruabamus, id quod in S. Thoma locum vel maxime habet. cum 4. p. q. 24. a. c. corpor. q. 7. de verit. a. 5. 6. & 7. in 1. d. 40. q. 1. a. 2. 4. 3. ad. 3. & vbiuis de libro vitæ proprio. & Theologico egit, simpliciter & absolute de libro & scientia gloriæ, non gratiæ intelligi debere constanter affirmat.

CERTAMEN II.

De mortis libro, & aliis vtrumque librum concernentibus.

1 MOrtis librum in Deo negant scholastici ex primoribus. Albert. magn. 1. p. q. 69. m. 2. Alexand. Alens. 1. p. q. 23. m 2. sub fin. S. 1. p. q. 24. a. 1. ad. 3. q. 7. de verit. a. 8. Bruiz de Montoia cita. d. 60. sect. 5. n. 7. concl. 2. Fasol. 1. p. q. 24. a. 1. n. 6. commentarij. §. vlt. Probat Alexander quia, *Sicut luce cognoscuntur tenebræ, non tamen ibi videntur: sic in libro vitæ cognoscitur mors, non tamen ibi videbitur, vel legetur: quia non cognoscetur ibi mors per essentiam, sed per priuationem, & ita non potest dici per se, nec proprie liber mortis, sed vitæ.* Huic tantum rationi fidit Fasolus, quæ eo tandem cuadit, quod, vt morti destinati cognoscantur, fat sit eos scientia, seu libro vitæ scriptos, & præscitos non videri: ita enim, vt tenebræ cognoscentur, quæ nusquam in se, sed priuatione visionis lucis videntur. Confirmari potest ex verbis glossæ ad id Apocal. 1. *Alius liber* datis cert. 1. n. 4. *Vel liber est præscientia Dei: quia tunc aperte scient mali se non esse prædestinatos ad vitam, quam in mundo existentes sibi promittebant.* Cum scilicet se in libro vitæ, seu præscientia saluandorum scriptos non videant. Albertus, & S. Thom. Probant primo: quia electi in libro scribuntur, non autem reiecti, ac repudiati; quales reprobi sunt. Secundo: quia Deum de sese vitam, ac vitę fontem mortis liber videtur dedecere. Hanc rationem altius inspectam ita confirmo, quia libri alicuius ij solum dicuntur, qui vel ab ipso, vel de eius mandato, & voluntate ab alio scribuntur, non autem, qui scribuntur, in eiusue scriniis, aut bibliotheca contra ipsius voluntatem inseruntur ab aliis: at vita solum, & æterna salus omnium, eiusque subinde præscientia & liber voluntatis Dei est, mors autem, & damnatio æterna reproborum eiusque subinde præscientia à Deo est contra Dei voluntatem, vt non nisi inuitus, & vocatus ab ipsis (vt Patres loquuntur) ad eorum mortem, & damnationem trahatur, vixque veniat Deus: ergo præscientia, mortis eorum, non eius liber, sed contra eius voluntatem in scientię sue scriniis, & bibliotheca ab aliis inseritur, ac reponitur. Ruiz aliam deducit rationem nostrę huic confirmationi non multum absimilem ex illo Malachię 3.

Scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum. Quo autem pacto mors & damnatio impij, à qua Deus faciem auertit, liber coram Deo scriptus dici poterit, & liber *monumenti*, siue ad perpetuam rei memoriam, pœnæ & damnationis impiorum cuius potius vult de se, ac pro sua pietate velle obliuisci Deus. Vt acute Cyrillus ad eum locum sic expendit. *Pœnam æqualem constituere oporteret: hoc etiam iniuria immemor prætermittit; scribit autem librum monimenti timentibus ipsum.*

2. Dico primo: liber mortis reproborum proprie & per se est in Deo. Ita Pererius in c. 7. Daniel. Vazquez proxime commentario, articuli 2. §. *Basilius tamen.* Ioan. Præpositus proxime, n. 2. §. *Aduerte.* 1. consensit tacitus Soarez 1. p. tract. 2. lib. 1. c 20. dum ex Patribus sententiam recitat nec refellit. Probatur ex Ierem. 7. verbis. *Recedentes à te in terra scribentur* quæ Hieronymus ad 7. Daniel. verba *iudicium sedit, & libri aperti sunt.* Sic exponit. *Bonus liber ille est, quem sæpe legimus, liber viuentium. Malus liber, qui accusatoris tenetur manu: de quo Apocalypsis, accusator fratrum nostrorum. Liber iste terrenus est, de qua Propheta dicit: in terra scribentur*: in quo etsi reproborum demerita, de quibus à dæmone reprobi accusantur, contineantur, tamen cum virtute damnationem contineat, eumque libro viuentium, seu vitæ directe Hieronymus opponat, cui solus mortis, & damnationis opponitur directe, pro libro mortis positum à Daniele censet. Euthymius in psal. 138. ad id in libro tuo omnes scribentur, ait. *In libro igitur diuinæ scientiæ omnes scribuntur, tam iusti, quam peccatores,* & ad id psalm. 6. *cum iustis non scribantur*, inquit, *est alius liber, in quo* peccatores scribuntur: iudicium enim sedit &c. quod autem subdat Euthymius. *Verum hic liber, diuinæ scientiæ magis est vniuersalis. Est enim alius liber magis priuatus, in quo soli iusti scribuntur*: quasi ei aduersum mortis, & damnationis impiorum neget, nihil obest. Priuatum enim magis illum appellat, quoad denominationem libri, seu scientia approbationis, secundum quam reproborum librum solummodo negat Deo, qui respectu eorum approbationis scientiam nequit habere, non autem negat ipsi librum quo contineatur damnatio, & mortis impiorum, libro vitæ, & viuentium substantialiter aduersum: subdit enim illico: *Ea ratione, quod eos* (iustos) *tantum cognoscere hoc est approbare dicitur.* Clarius adhuc Basilius Isai. 4. sub med. ad id *Sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in Hierusalem*, ita illud Ieremiæ 7. simul exponens. *Iuxta sensum hunc duæ intelligi debent descriptiones. Vna quidem est eorum, qui ad vitam; altera autem eorum est, qui scribuntur ad perditionem.* Scholi. in psal. 68. ad id, *deleantur de libro viuentium*, ait. *Librorum ipsorum meminit Daniel. Iudicium*, inquit, *sedit, & libri aperti sunt, quod autem ait tale est. Haud quaquam potiantur beatitudine, quam nos per tuam gratiam adepti sumus.* Nec obscurior in eandem sententiam Nazianz. Orat. 9. ad Iulian longe à med. n. 4. scribit. *Nisi forte de quodam libro viuentium, percuntiumque libro nihil vnquam audistis. Illic enim omnes scribentur: vel, vt rectius dicam, iam scripti sumus, pro merito quisque confecti vitæ curriculi.* Subinferius. *Omnes Dei digito descripti sumus: nobisque irreuelationis die liber aperietur.* Cum igitur hæc tantorum Patrum testimonia à Deo aperta pro nostra conclusione sint, nec vllus ex Patribus librum mortis, seu præscientiam damnationis reproborum, libro vitæ prædestinatorum aduersum secundum substantiam, sed solum secundum denominationem aliquam negarit, non video quo fundamento conclusio hæc nostra viro Theologo negari queat: maxime cum à ratione iam subiicienda validissime etiam probetur.

3. A ratione ergo probatur, quia esse in Deo præscientiam absolutam mortis, & damnationis reproborum æque ac vitæ æternæ prædestinatorum præscientia sit. Ergo æque est in Deo liber mortis reproborum ac vitæ prædestinatorum, qui substantialiter in eiusmodi præscientia sola consistunt. Euasiones, quæ tentari possunt in aduersariorum rationibus datis continentur. Quare his disiectis, & illæ erunt præclusæ Prima Alexandri probat, Solum cognosci in præscientia saluandorum, seu vitæ libro in quo reprobi scripti non sunt, non esse ad gloriam electos: quemadmodum, nec intra possibilitatem vllos scripti in libro saluandorum non esse cognoscuntur, sed omissi, atque in alia prouidentia ex mero Dei arbitrio atque sine demeritis in electione ad gloriam prætermissi, seu omissi, in præscientia saluandorum non essent, omissique priuatiue nosceretur: quare positiue à gloria excluси, & damnati ob demerita, in prouidentia præsciente, ni damnationis, mortisque æternæ ipsorum præscientia absoluta vlterius adsit, non satis à Deo cognoscerentur. Alberti vero, & S. Thomæ ratio à paritate prima nihil probat. Qui enim ad finem aliquem quem intendit aliquo ex pluribus eligit, certo numero ad eum finem necessarios, & vtiles elegit, vt Dux aut Princeps ad pugnam, & victoriam consequendam, reliquis reiectis, hos solum scribere opus habet, reliquos vero quos negligit secus; ac vero qui mercedis pro bene maleque gestis reddere ex suo munere vel tenetur, vel intendit tam meritorum, quam demeritorum bene maleque merentium, imo & sententiarum præmij promeritis, vel pœnæ pro demeritis vnicuique reddendæ librum debet habere, vt in Principibus, Potestatibusque humanis, & creatis patet, nec satis illis est promeritis præmiandos scribere, sed & opus est scribere pro demeritis puniendos. Vnde & supremum omnium iudicem Deum præscientiæ suæ libro non præmiandos æterna vita solum, & æterna morte puniendos continere perspicuum à paritate sit. Secunda eorumdem ratio rebus integris ante peccatum mortale à reprobo admissum perseueranterque ad extremum vitæ temporalis spiritum conseruatum vim habet maximæ suppetiis nostris suffulta & confirmata. Tunc enim Dei solum bonitas, & pietas attenditur ex qua ita impense omnium salutem de facto amat, vt contra eius exploratam voluntatem hominum peccata absolute sint, ac diuinæ scientiæ præsententat, eiusque permanente perpetuaque repræsentatione, tanquam libro, scribantur, ac subinde ob illa supplitium æternum infligendum: quare & statu illo solo attento, Dei scientiæ, & libro inferi potius illa, quam ab ipso, eiusve voluntate scribi, & apponi. At verò mortali perseueranter, & finali apposito à reprobis Deum non solum eorum damnationem, mortemque æternam ex iustitia sua absolute, & efficaciter, quare, & eamdem absolutam præscientiam velle; sed, & de absolute decretis, & executioni mandatis eorum damnationem morte & pœnis æternis ad plausum vsque manuum suarum, super eorum malis gaudere testis nobis est Ezechiel. c. 21. n. 17. *Quin & ego plaudam manu ad manum, & implebo furorem meum in te.* Postrema Ruiz nobis ratio ex Malachia, & Cyrilli interpretatione concionibus, quam Theologis disputationibus aptior est.

4. Dico secundo: Rigido & Theologico sensu liber mortis stat in Dei præscientia absoluta mortis, & damnationis absolutæ & executiue apponendæ, probatur facile ex dictis de opposito libro vitæ prædestinatorum. Etenim & decretum executiuum, seu damnationis & mortis eorum sententia ob eorum demerita æque in Deo est, atque decretum præmij & vitæ æternæ prædestinatorum ob eorum merita executiuum: æque item in Deo est vtriusque decreti executiui præmiandi æternum prædestinatos, æterneque puniendi reprobos absoluta præscientia: insuper absoluta præscientia decreti executiui præmiandi prædestinatos vita æterna est liber vitæ prædestinatorum: ergo absoluta præscientia decreti executiui puniendi æterna morte reprobos est liber mortis reproborum: æque enim in præscientia absoluta executiui decreti mortis æternæ reproborum permanenter atque indelebiliter repræsentatur, ac metaphorice scribitur, legiturque à Deo reproborum mors, & damnatio æterna, atque in præscientia decreti executiui præmiandi æterna vita prædestinatos, eorum vita æterna permanenter, ac indelebiliter repræsentatur, metaphoriceque à Deo scribitur ac legitur, vnde hæc vitæ liber dicitur vitæ: ergo & inde illa mortis liber eodem iure, & proprietate mortis liber dicetur. Certe ratio hæc excludi nusquam potest, nisi Dei omni scientia hæretice negetur, cum tam mortis reproborum, siue pro eorum prædestinatorum executiuum decretum, siue pro eorum bonis

bonis malisue meritis sententia Deo adsit, nec possit non ab ipso omniscio absolute videri atque cognosci. Vnde rursus à definitione ad definitum conclusio prima de existentia libri mortis in Deo demonstratur. Denique prædestinationis, ac reprobationis, siue præparationis in voluntate diuina auxiliorum efficacium prædestinatis ad gloriam, & vitam certo de facto obtinendam, vel sufficientium tantum reprobis, & cum eorum morte æterna infallibiliter de facto coniungendorum nec vitę; nec mortis proprietate Theologica dictæ librum formaliter esse satis ex dictis, ac de se claret cum neutrum auxilium, vita aut mors æterna formalis sit eius, cui conferatur, nec de sese alterutri iungatur, sed ex bono eius apud prædestinatos libero, contingentique vsu, atque abusu etiam contingenti, & libero apud reprobos: quare in neutrius scientia præcessisse firma, ac stabilis vel vita vel mors siue prædestinati, siue reprobi representari permanenter, scribique subinde, ac legi à Deo potest.

3. Dico tertio: meritorum demeritorumque finalium prædestinati, vel reprobi præscientia conducentes quidem libri ad eorum vel vitam, vel mortem sunt, non vero vitæ, mortisue libri Theologica proprietate. Prima conclusionis, & affirmatiua pars probatur ex Daniel. 7. *Iudicium sedit, & libri aperti sunt*: quæ Hieronymus in c. 24. Isai. sic exponit: *in quibus scripta erant opera singulorum.* Clarius Apocal. 20. *libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ: & iudicati sunt mortui ex iis, quæ erant in libris*, primis, *secundum opera ipsorum.* Psalm. 138. *In libro tuo omnes scribuntur.* Quem librum ad omnes iudicandos extendi, eosque omnes continere Patres communiter intelligunt, etiam Augustinus. t. 9. lib. soliloquior. Si eius ipse author est. c. 28. tametsi alias ipse, & Prosper ad solos prædestinatos extendi putent. Denique Ecclesia tota tractu missæ defunctor. Quotidie canit. *Liber scriptus profertur: in quo totum continetur, vnde mundus iudicetur.* Ratione probatur ex dogmatica Dei iudiciaria suprema in rationales omnes creaturas potestate: quæ nusquam rite, ac recte pro cuiusque meritis exerceri à Deo, sicuti neque à creato aliquo iudice, potest, nisi ex meritorum demeritorumue cuiusque absoluta scientia: quę iudicio de eis omnibus vel ad vitam vel ad mortem æternam prudenter iusteque secundum vniuscuiusque gesta ferendo subseruiat eoque sensu laxiori vitæ mortisque liber dici Theologice potest. Quod autem proprio Theologico sensu quo de vtroque libro disputamus præscientia meritorum, ac demeritorum nec vitæ, nec mortis liber sit probatur: quia neutrius est absoluta præscientia, sed ad eam anterior. Id quod satis rigide, & scholastice notatum video in testimonio ex Apoc. 20. proxime recitato, in quo librum vitæ, vt diuersum à libris ex quibus mortui secundum opera iudicantur, seorsim, & singulariter Ioannes commemorat illis verbis: *& alius liber apertus est qui est vitæ.* Denique librorum vitæ, & mortis in scripturis memoratorum significationes alias, & alias pro eorum, quæ, ad mores præsertim tractant Patres, & interpretes tradunt, quibus nunc referendis nec locus, nec tempus est.

Vbi de Theologica acceptione rigidiore ab eisdem Patribus etiam tradita est nobis sermo.

CERTAMEN III.

Contra conclusionem secundam ex scriptura oppositio, vbi vtriusque libri indelebilitas statuitur.

1 OBiicies contra conclusionem secundam. Præscientia absoluta Dei de executiuo decreto absoluto cum præmiandi, prædestinatum, tum puniendi reprobum, æternæque eorum vel vitæ, vel mortis immutabilis, indelebilisque essentia sua est: at liber vitæ delebilisque est (vt constat ex illis exodi. 3. aut *dimitte illis noxam populi huius, aut dele me de libero vitæ*, & psalmi illis deleantur de libro viuentium) quod ipsum de libro mortis eadem ratione erit: ergo liber vitæ mortisue non stat in ea absoluta præscientia Dei. Missis aliis primi testimonij interpretationibus Burgensi confutati cert. 1. & aliorum verosimiliores & nostro Vazquez gratiore comment. articuli 3. *Tertio eundem locum* Primam optasse Moysem Dei gloria (absque sua tamen culpa) æternum pro fratrum venia, & salute priuari, vt postea Paulus etiam optabat ad Rom. 9. illis verbis *Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.* Ex ardentissima Dei & proximi charitate. Ita Chrysostom. homil. 1. de laudib. Pauli longe à med. lib. contra gentil. versus med. homil. 79. ad popul. Antiochen. Bernard. serm. 12. in cant. versus med. epist. 78. ad Suggerium sub init. Ricard. Victor. de gradib. violentæ charit. sub fin. Hug. Victor. q. 232. in epist. ad Rom. Sub disiunctione gloriæ temporalis, vel æternæ, sub qua etiam disiunctione; S. Thom. in c. 9 ad Rom. lect. 1. cui expositioni consentiunt Soto, Catherin. Salmeron vterque Cornelius & Cornelij à lapide. Ruiz de Montoia cita. d. 60. sect. 7. n. 9 §. *Nihilominus*, statuo plerosque ex citatis recitaus. Obseruat autem Vazquez Chrysostomum Theophilactum. S. Thomam, & Origenem (qui eiusdem interpretationis est) pro illo *optabam* legere *optauerim.* Salmeron legit ex Photio *optassem.* Quæ lectiones affectus Pauli, ac Moysis perfectissimam erga Deum, & proximos charitatem non minuunt, sed impossibiliratis optatæ ab ipsis rei cognitionem cognitam ab vtroque ostendunt, eorumque charitatem, quæ eos vltra possibilitatem omnem ad impossibilia præ eximio Dei & proximorum amore optanda ex parte obiecti conditionatæ, si possibilia forent, agebat coniiciebatque summopere commendant, vt iam explicabimus. Huic porro interpretationi suæ institit vbique Chrysostomus. 3. de prouidentia post med. 1. de compunctione eod. circa med. ad Roman. 9. hom. 16. ad longum recitatus à Salmerone in cap. 9. ad Roman. d. 25. versus fin. § *quod deinde allatum fuit.* Eum de more sectantur Theodoret. Theophylact. & Oecumen in c. 9 ad Roman. quibus adde Theonam. Abb. laudatum à Cassiano collat. 13. c. 6. Anselm. ad locum Pauli, Bedam collectaneis in eundem locum, Basilium in regulis fusiorib. q. 3. Hieronymum ad id Michææ 2. vtinam non essem, & t. 3. epist. 151. ad Aglasium. q. 9.

2. Certe eis affectibus Moysem, & Paulum perfectissimæ charitatis in Deum, & proximos exercuisse cum priuari citra peccatum gloria si possibile esset optarunt; patet: si quidem populi salutem ex qua gratissima Deo & innumerata populi illius opera honesta exhiberentur, nec paueiora infensissima vitarentur peccata: charitas autem perfectissime ordinata communia omnibus proximis, & communitati subinde bona tam positiua, quam priuatiua, commodis incommodisque priuatis cuiusque anteferri dicter, multoque magis gratis Deo obiectis apponendis, ingratisque, & infensis ipsi vitandis

vandis præponere. Etsi autem priuari glotia, delerique vitæ libro sit absolute impossibile, id tamen conditionate, ex parte obiecti, & sub hypothesi, quod possibile foret charitatis summum est: vt de affectu illo magni omnium Magistri Augustini celebratissimo, *si Augustinus esset Deus, & Deus esset Augustinus*, &c. communiter, ac verisimè reputatur. Longeque maior charitas, quam pro amicis animam ponere: etsi hæc ex affectibus, qui obiectorum possibilitatem non prætergradiuntur, deducique subinde ad effectum absolute possunt summa charitas sit Christo Domino, teste Ioan. 5. *maiorem charitatem nemo habet* &c. Dices: Christum Dominum summæ charitatis exemplar (teste eodem etiam Paulo. 1. Corinth. 1. imitatores mei estote, sicut & ego Christi) eum charitatis actum non habuisse, vt vnione hypostatica, ac visione Dei æternum priuari ē Dei, & hominum charitate adhuc conditionate ex parte obiecti voluerit, cuius tamen charitatis perfectionem imitatus solum Paulus fuit, non assecutus, neque assequi vllus purus homo potest. Respondet citatus Ruiz. n. 15. vnionem hypostaticam, atque essentialem gloriam humanitatis Christi creatis cunctis bonis siue positiuis, siue priuatiuis coniunctim etiam sumptis longe esse maius bonum, & appretiatiuè æstimabilius, quare neque ex charitatis regula & perfectione hominum bono, & saluti potuisse a Christo Domino alterutrum postponi: sicut cuiusuis creaturæ gloria, & salus communi reliquorum saluti coniunctim sumptæ potest ex perfectionis charitatis posthaberi. Respondet secundo n. 16. ex Salmerone proxime citato. §. *cum autem Paulus* quoad gloriam paratum Christum Dominum fuisse ea priuari ne mundus inreconciliatus maneret, & inredemptus: quoad vnionem hypostaticam idem dicere, non poterat, cum ea sublata in communi sententia redimi mundus ab humanitate Christi non posset, & certe non esset redimendus. Audiendus denique pro interpretatione hac Hieron. citato loco epistolæ ad Aglasium. Vbi hæc per per admirationem scripsit. *Qua est ista tanta mutatio, inaudita prudentia*: vt pro charitate Christi nolit habere Christum? & videndus Chrysostomus à Salmerone recitatus citato §. *Quod deinde allatum fuit.*

3. Secunda vtriusque loci interpretatio est Moysem Paulumque ex nimia, certaque amoris Dei erga ipsos confidentia, vt ab ipsis alienaretur, vel libro vitæ, amicitiæ solutione, deleret periisse vel optasse; ni veniam populo daret, eumque reconciliaret sibi: quia ne illos ab amicitia sua repelleret, veniam reconciliationem largiturum populo Deum prudentissime credebant, imo inde illos amplius amaturum. Ita Basil. q. 3. citata sic fatus de Paulo *quia non ignoraret non posse fieri, vt is alienaretur à Deo, qui ob charitatem Dei gratiam abiecisset, seque ob eam causam multo plura accepturum, quam, qua dedisset.* De vtroque expressius Hieronim. in c. 2. Ionæ sub init. fusius, & elegantius Paulinus epist. 20. ad Amandum versus fin. Augustin. quæst. 147. in Exod. & iterum in psalm. 77. ad id, & non accendit omnem iram suam, ita de Moyse scribens, *Parasior deleri pro ipsis, quam ipsos. Sciens apud misericordem se id agere, qui, quoniam nullo modo deleret ipsum, etiam illis parceret propter ipsum.* Sic amantissima vxor, filiusque charissimus mariti, patrisque in seruum furentis districto ferro se obiiciunt, ac serui corpori se interponunt, vt ipsum ab heri furore liberent, qui eum, nisi charissimis pignoribus transuerberatis ferire non potest. Hanc interpretationem merito probant Valentia. in c. p. quæst. 24. pu. 3. Fasol. incarn. 3. fine. Ioan. Præpositus, Ibidem. §. Ad prius prætermisit. Ex alterutra vero interpretatione constat diuinæ præscientiæ libritque vitæ constantiam, ac indelebilitatem neutrobique impugnari. Neque vero præfatis duabus anteferri potest (vt volunt Caietanus in Pauli locum, Bartholom. Camerar. c. 6. dialogi Catholici, Vazquez comment. præfari. a. 3. §. *Sed his præferenda*) expositio, vt *obtabam* Pauli. Ad tempus, quo ille in Iudaismo erat referatur: atque ex amore, quo tunc Iudæos prosequebatur, & tunc cum Christi erat Apostolus perseuerante in eorumdem amore protestantiam immediate anterius à se diuini testimonii obtestatione asseritam, & iuratam confirmaret, vt docte Vazquez ponderabat. Suo hanc interpretationem à Hieronymo, & Anselmo memoratam, ad eum locum, nec improbatam fuisse, satis tamen eam reiicique cum aliam, vt vidimus num. 1. & aduersam sequatur, & huic ne probabilitatem quidem deferant. Verum vt iuramentum est ad confirmationem amoris sui ergo legem, & Iudæos, odioque in Christum cum Iudæo Paulus erat: & de hoc esset plane iuramentum ostensum cum omnibus id esset notissimum, neque alicui fidem posset superare: vel est de amore, quo tam Christi Apostolus Iudæos prosequebatur: & huic ex amore illo legis, & Iudæorum, probate minime poterat, sed solum improbare. Si enim legis & Iudæorum tunc veram reputabat amore, ac zelo Iudaico ita prosequebatur, atque à Deo oderat Christum, eiusque legem, & sequaces, potius infertur Paulum tam Christi Apostolum Christianæ legis amore & zelo pari odio Iudæis & legem esse prosecuturum, illi quo antea Christum eiusque legem prosequebatur.

4. Iustas ex psalm. 68. *Deleantur de libro viuentium* quibus, siue orat Psaltes, siue prænuntiat futurum è libro vitæ delebilitas possibilis vt minimum, denuntiatur: sicuti & Apocal. 3. supponitur verbis illis *qui vicerit sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro vitæ.* Monet autem ad psalmi verba Augustinus. *Non sic accipere debemus, quasi & eum quem scribat Deus in libro vitæ, & deleat illum, si homo dixit, quod scripsit, scripsit, Deus quemquem scribit, & delet? præscius est, prædestinauit omnes regnaturos cum filio suo in vita aterna hos, quos conscripsit, ipsos continet liber vitæ*: communiter, verosimiliorque solutio est *deleri* eis locis tantumdem, ac non scribi valere, vt ex Patribus tradunt Hilar. & Hieronym. ad psalmi textum Ansbertus & Haimo ad textum Apocal. & alij apud Lorinum ad verba psalmi. & Soar. 1. p. tract. 2. lib. 1. cap. 20. num. 18. Vazq. citato comment. 5. vlt. & Fasol. proxime, num. 4. *Hanc ob causam.* qui omnes eam interpretationem sequuntur quam Psalmista, ipse subiunctis statim verbis, *& cum iustis non scribantur* dedit, ne quis primo illis deciperetur. Et quidem odium Dei pro amoris negatione frequenter in scriptura vsurpari Patres, etiam Augustinus, obseruant, tametsi primæua significatione affectum positiuum significet: quare minor Augustinum tantopere proprietate vocis deleo, & primæua significationi citato loco institisse, vt pro scribendi negatione ibi vsurpari fere non patiatur, vbi perperam si à Psalmista subiuncta satis ea significatio traditur. Secunda interpretatio Patribus, & scholasticis probabilis deleri toto rigore vsurpato, librum autem vitæ non; qui in Deo sit, sed vel in delendorum, aut aliorum de ipsis iudicio, & existimatione intelligit. Sæpe enim scriptura hominum de re aliqua existimationem rei ipsius nomine appellat, vt vidimus controuers. de incarnat. disputantes an Christus, vt homo proprietate sermonis prædestinatus fuerit Filius Dei? quo sensu Paulam actor 13. *Illud ego hodie genui te*, Psalm. 4. de resurrectione Christi qua Dei Filius hominibus probatus fuit interpretatur verbis hisce. *Resuscitauit Iesum sicut scriptum est, ego hodie genui te.* Et iterum ad Roman. 2. *qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum*, vt docte Vazq. & nos plurimum scripturæ simili fenda locutionum obseruabamus ibidem, idcirco hanc interpretationem amplexi sunt Augustinus proxime, & Cassiodor. ex quibus glossa, commentator Apocalyps. Ambrosij operibus insertus eoque iuniior (vt probat Bellarmin. de scriptorib. Eccles. verbo *Ambrosius*) editione Romana an. 1585. Ricard. in Apocal. p. 1. c. inter med. & fin. Rupert. 4 in exod. c. 29. ante med. ex scholasticis. Albert. 1. p. 69. m. 3. Bonau. in 4. d. 45. a. 2. q. 2. Argent. in. 3. q vni. a. 2. fine, neque improbat Vazq. citato.

5. Illam tamen improbant Fasolus ad eundem articulum. n. 2. concl. 2. merito 2. quia Apocalypsis textus amplius

amplius aliquid innuit immediate subnectens, & *confitebor nomen eius coram Patre meo, & coram Angelis Dei* apud quos de adscriptis, vel non scriptis in vitæ libro nulla falsa à qua decidant tandem, existimatio esse potest. Etsi Thomas eo a. 3. corp. his verbis, *non deleri de libro vitæ ponitur inter præmia iustorum: quod autem iustis repromittitur, non est solum in hominum opinione.* Eam quippe iusti, etiam viatores naucifaciunt iuxta id psal. 111. *In memoria æterna erit iustus ab auditione mala non timebit.* Nec temporale aliquid, cuiusmodi falsa hominum existimatio est, ad repromissa iustis præmia spectat, sed solum quod est æternum. Scio nonnullos ex illis Sanct. Th. verbis *non est solum in hominum opinione* deducere ipsum secundam hanc interpretationem, vt coniunctam cum tertia iam subiicienda probasse, etsi solam improbauerit. Est autem tertia interpretatio de libro vitæ iustorum ad tempus solum talium pro quo ius ad vitam æternam habere præsciuntur, at proinde in Dei scientia scripti sunt: à quo tamen peccato subsecuto perseueranter delentur à Deo, præscientiaque absoluta damnationis ipsorum, in libro mortis simpliciter tali scribuntur: Hanc interpretationem dedisse videntur Basil. Isai. 4. post med. Anselm. in. 3. Apocal. Hugo Victor. q. 243. & 244. Ricard. in Apocal. p. 2. lib. 1. cap. 9. Ioachim. Abb. in Apocal. 3. vbi Lyra, & Perer. d. 7. §. 2. alijque interpretes, & scholastici, in quibus Ruiz. cita. sect. 6. n. 6. §. *Prædictam expositionem.* Reiicienda tamen est quia vitæ liber nonnisi de absolute saluandis, & prædestinatis, electisque ex iure absoluto ex perseuerante iustitia finali ad gloriam in scriptura memoratur, vt vidimus docentque scholastici Albert. 1. p. quæst. 68. init. sanctus Thomas. q. 7. de verit. a. 4. corp. ante med. & aliis locis citatis. Iusti autem illi non perseueraturi; in iustitia ius ad gloriam absolute non habent, sed conditionate solum, quare neque ad gloriam, & vitam absolutè ex iure illo possunt scribi, nec vitæ ipsorum præscientia esse, aut liber vitæ absolutè talis, vt demum vidit Ruiz. num. 8. §. vt aliorum, quem his concludit solum habent ius (non perseueraturi iusti) *vt in libro vitæ scriberentur, si forent perseueraturi.* Accedit quod ab eo libro vitæ conditionatæ pro eo tempore, quo iusti sunt, si perseuerent (etsi liber vitæ dici absolutè posset) nunquam nusquamque delentur, deleriue vllatenus possunt, vt patet: quare *ni deleri*, pro *non scribi* ab scriptura accipi eis locis asseratur, iuxta primam expositionem, non autem propria deletione, & obliteratione eius, quod semel à Deo præfitum absolute atque scriptum est. Difficultas expediri minime potest.

QVÆSTIO III.

De certitudine, & comparatione numeri prædestinatorum, ac reproborum.

QVæstio hæc de certitudine, numeri vtrorumque respectu scientiæ, & intellectus diuini solummodo procedit, cum enim certitudo formaliter dicat iudicij, siue in iudicando firmitatem, quæ omnem de oppositio formidinem, & contingentiam cum obiectiuam, tum subiectiuam excludat: nemoque præter Deum, vel ex eius reuelatione, suæ adhuc, nedum aliorum omnium prædestinationis, aut reprobationis certitudinem, firmitatemue obiectiuam, aut subiectiuam, nisi temere ac per amentiam habere possit, fit planè vt ad diuinum intellectum, & scientiam de certitudine, & comparatione, numeri reproborum tota quæstio deuolui debeat. Importune hic à Ruiz. d. 53. & Fasolus a. 4. cum certitudine numeri prædestinatorum de qua in præsenti, certitudinem prædestinationis quoad suos effectus à prædestinatis obtinendos coniungunt, & vnde illorum infallibilitas proueniat, & cum eorum contingentia, & prædestinatorum libertate componatur: id enim quæstionis alterius, & ex aliis principiis dirimendæ prorsus est: nempe ex principio scientiæ mediæ prædestinationem dirigentis, & constituentis, atq; ex intentionali obiectiua dependentia scientiæ illius à libera prædestinati absoluta operatione, & consensu, vt suo loco vidimus supra atque hi authores docuerant non semel. Potest autem de certitudine numeri vtrorumque vniuersim agi, & specialius de numeri quantitate, & vtriusque numeri comparatione.

CERTAMEN I.

Affirmatiua quæstionis vniuersim sumptæ decisio.

1 NVmerus in formalem, seu numerantem, vt ternarius, centenarius, & in materialem, seu numeratum resue, quæ numerantur communiter diuiditur. Et de numero numerato præsentem quæstionem procedere certum vtique est: nempe quem, an numerum numerantem aliquem, prædestinati homines (idemque est de Angelis, determinate expleant, an etiam suum aliquem numerum determinate expleant reprobi? cum autem numerus omnis numeratus determinatis, & circunscriptis rerum numerataruum vnitatibus adeo rigide constet, vt quauis ex eis addita, vel subtracta numerus idem nequeat consistere, fit ad numeri reproborum, vel prædestinatorum (quicumque ille in alterutris sit) certitudinem ac firmitatem constantiamque requiri, vt nemo ad alterutrum numerum spectans ab illo deficiat, ad alterumque accedat, cuiusuis enim detractione numerus idem consistere nequit: vti cuiusuis etiam additione numerus idem non potest, permanere: v. g. si ternario altera ex tribus vnitatibus, quibus constat deficiat binarius plane, non ternarius erit; sin vero altera vnitas accedat, non ternio numerus ille erit, sed quaterno. Inde autem fit secundo certitudinem numeri alterius respectu induci infallibilis Dei requirere, vt nemo ad alterum numerum spectans ab eo possit deficere, ad alterumque aliqua impotentia (nempe consequente, & ex suppositione quod semel reprobus, vel prædistinatus sit) saltem accedere nequeat. Certæ huic suppositioni, & euidenti aduersari videtur Catherinus. 1. de prædest. c. vlt summaria explicatione doctrinæ asserens, quantum est ex vi prædestinationis, præscientia secluſa, saluandorum, damnandorumque num. posse augeri, ac proinde inquit Ruiz, ex prædestinatis ad reprobos, atque ex reprobis ad prædestinatos esse posse transitum docet: quare vtrorumque numerum certitudinem firmitatemque absolute non habere, sed tamet si Chatherinus prædestinatorum numerum, non satis firmo fundamento nimium decurtauerit, vt de essentia prædestinationis, eiusque causis ostendimus. Quoad numeri tamen certitudinem, & firmitatem citato loco non errauit. Solum enim vult prædestinatione, ac reprobatione antecedentem necessitatem prædestinatis, vt saluentur, reprobisque, vt damnentur, non inducì, non autem negat ipsis consequentem necessitatem afferri, ratione cuius scientiam secludit, quæ impotentiam consequentem supponit: vnde male à Ruiz tanquam Catherini doctrina additur, à prædestinatis ad reprobos, & contra transitum esse posse absolute, ac vicissim, quem expresse Catherinus negat, quia ex suppositione, quod prædestinatus quis, vel reprobus semel sit, talis non esse minime potest.

2. Dico primò : Numerus non solum formalis, & numerans, sed materialis, & numeratus (quicumque, seu quantuscumque sit) tam prædestinatorum, quam reproborum constans firmus certusque Deo tam subiectiue, quam obiectiue est, vt nemo ex alterutro numero contentis semel, ab illo detrahi possit, atque ad alterum transire. Est dogmatica Patrum, & Catholicorum omnium Doctorum conclusio contra errorem Auicennæ sub metaphysicæ finem, Ægyptiorum, & Stoicorum relatorum à sancto Thoma. quæst. 6. de verit. a. vlt. corp. & 1. part. quæst. 23. art. 8. asserentium diuinum de vnoquoque fatum, seu prouidentiam, & decretum inclinato per orationes, sacrificia &c. paccatoque numine in oppositum flecti mutarique posse, quare, & ex prædestinato in reprobum transire. Hunc etiam transitum ex libertate prædestinatorum, ac reproborum erroneè etiam docuerunt Massilienses (vt constat ex epistolis ad Augustinum prosperi post med. & Hilarij col. 3.) & Caldesmus in Psalmum Miserere lect. 23. Probatur conclusio ex verbis Ioan. 10. *Bonus pastor proprias oues vocat nominatim* &c. ad quæ sic Augustinus. tract. 45. in Ioan. col. vlt. *quis alius oues proprias vocat nominatim, & educit eas hinc ad vitam æternam, nisi, qui nouit nomina prædestinatorum? vnde ait discipulis : gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cœlis. Hinc enim eas vocat nominatim.* Clarius Ioannes ipse infrà. *Ego cognosco eas, & sequuntur me, & non rapi. Et eas quisquam de manu mea,* &c. Ad quæ etiam August. tract. 48. ante med. quid potest fur, & latro ? *non perdunt, nisi in interitum prædestinatos. De illis autem ouibus de quibus dicit Apostolus ; nouit Dominus, qui sunt eius : & quos præsciuit ipsos & prædestinauit &c. de ouibus istis, nec lupus rapit, nec latro interficit : securus est de numero earum.* Prosper. 2. de vocat. gent. cap. 29. sub init. *Quod Pater Filio dedit, Filius non amittit : nec quisquam potest de manu eius rapere, quod accepit. Firmum fundamentum Dei stat, & mansuri in æternum templi ædificatio non vacillat.* Hoc vero, & postremo Augustini testimonio aliud tangitur ex 2. ad Timoth. 2. ibi *firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc cognouit Dominus, qui sunt eius* : quod ex littera, & contextu ad rem hanc iterum interpretatur Augustinus de corrept. & gra. cap. 7. & 5. de baptismo contra Donatistas. cap. 27. *Numerus ille iustorum, qui secundum propositum vocati sunt (de quibus dictum est, nouit Dominus, qui sunt eius) ipse est hortus conclusus, fons signatus.* Demum numerum prædestinatorum defectum pati imminuique non posse docet Augustinus idem epist. 106. ad Bonifac. col. 9. de corrept. & gra. capit. 13. init. de bono perseuer. capit. 8. circa med. ac iterum prosper cit. capit. 29. post med. & cap. 33. inter med. & fin. aliique Patres & interpretes ad loca recitata atque ac illum Ioan. 14. in domo Patris mei mansiones multæ sunt. ad, quem Nazian. orat. 331. de Theolog. num. 28.

3. Et quamuis de firmitate ac certitudine, cum subiectiua tum obiectiua numeri reproborum, & intransibilitate eorum ad prædestinatorum numerum expressa, frequens adeo apud scripturam, & Patres conclusio non sit tamen à certitudine numeri prædestinatorum, & eorum, adhuc vnius, ad numerum reproborum intransibilitate euidens adeo consequentia est vt à Catholico Doctore negari nusquam possit. Augustinus tamen de prædestinatorum numero, eiusque certitudine definiens verbis illis. *Ipse est hortus conclusus, fons signatus*, de reproborum etiam numero eiusque certitudine in defectibilitate, ac neminis ab ipso ad alium prædestinatorum transmigrabilitate simul definiuit : siquidem horti sepes, & clausura, fontisque signaculum, æque prohibet aliorum de foris in illos ingressum, atque illis inclusorum egressum, & de corrept. & gra. capit. 13. init. non solum ad prædestinatorum numerum minui posse negat, sed & addi *de iis, qui, cum annunciasset, & locutus esset, multiplicati sunt super numerum*, reprobis nempe. Prosper etiam de vocat. gent. capit. 33. inter med. & fin. scribens. *In ea electione, quidquid hominum in Christo prælegatum non est, nullæ eidem ratione sociabitur. Omnes enim, qui in regnum Dei de cuiuslibet temporis vocatione venturi sunt, in ipsa, quæ sæcula cuncta præcessit, adoptione signati sunt. Et, sicut nullus infidelium in hac sorte numeratur, ita nullus piorum ab hac sorte discretus est.* Idem nos docuit Abraham Lucæ 16. ratione postrema ob quam diuiti Epuloni Lazarum petenti negauit. *Et in his omnibus*, ait, *inter nos, & vos Chaos magnum firmatum est : vt hi, qui volunt hinc transire ad vos non possint, neque inde huc transmeare.* Clarius adhuc concilium Valentinum sub Leone 4. capit. 3. ad rem præsentem scripsit. *Apud Deum, vt sanctius Augustinus ait, de omnibus omnino rebus tam fixa sententia, quam certa præscientia. Ad hoc siquidem facit Sapientis dictum* (prouerb. 19. de reprobis) *parata sunt derisoribus iudicia, & mallei percutientes stultorum corporibus.* De hac *immobilitate præscientiæ, & prædestinationis* (id est præordinationis cuiusuis erga creata) *Dei, ita quam apud Deum futura iam facta sunt, apud Ecclesiastem bene intelligitur dictum : cognoui, quod omnia opera, quæ fecit Deus, perseuerent in perpetuum.*

4. Ratio, quoad obiectiuam certitudinem numeri vtrorumque materialis, & numerati (ex quo etiam numeri vtrorumque formalis, & numerantis seu diuini de vtroque numero iudicij obiectiua, & subiectiua certitudo euidenter infertur) euidens est. Quis implicat aliquem ex prædestinatis ex suppositione, quod prædestinatus sit, vel ex reprobis ex suppositione, quod sit reprobus prædestinatum, aut reprobum non esse. Non solum ex necessitate essendi quidquid est, quandiu est, sed ex diuinæ voluntatis constantia, & immutabilitate, ex qua, etsi eius decreta æterna, & totius simul durationis de esse, ac natura sua non essent, sed tempore inciperent durationeque paci successiua durarent semel habita deficere non possent, sed æternitate à parte post necessario perstarent : ac vel ignorantiæ, vel leuitatis animi Deus argueretur. Idcirco deuteronom. 23. Dicitur Deus non esse vt *filius hominis, vt mutetur*, vel iuxta. 1. Reg. 15. *pœnitentiam agat.* Quare Malach. 3. de se ait. *Ego Dominus & non mutor.* Hac statuta maiore propositione certa ex fide, atque ex ratione euidente, extant etiam minorem subiungo. Atqui tam prædestinati, quam reprobi omnes, hi determinati, & singulares, non autem hi vel illi disiunctim prædestinati, vel reprobati à Deo sunt, nec plures, nec pauciores, vt ibi pra demonstrauimus : ergo necesse est hos in singulari ri, totque, nec pauciores, neque plures prædestinatos esse, totque in singulari nec plures, nec pauciores reprobatos, aut reprobos esse : ergo aliquem ex eo numero tam prædestinatorum, quam reproborum deficere, atque ex alterutro ad alterum numerum transire est impossibile. In eo autem statu numeri numerati, seu materialis, tam prædestinatorum, quam reproborum obiectiua immobilitas, firmitas, ac certitudo, vt nequeat aliquis eorum a sua sorte deficere, atque ad aliam transire : ergo numeri tam prædestinatorum, quam reproborum, numerati, ac materialis obiectiua firmitas, & certitudo adest, atque euidenter demonstratur : Hinc Ægyptiorum Stoicorumque delira fundamenta euanescunt.

5. Apparentiora vero illa Massiliensium, & Calderini è prædestinati, reprobique libertate petita militer disparent. Ea enim solum probant præscientiæ mediæ, & subinde prædestinationis per eam conditutæ, in sui absoluta pro suo signo positione obiectuam intentionalem ab eorum absoluta libertate dependentiam pure materialem, nec mortuam, & meritoriam, vt supra ostendebamus. Inde autem non sic vt

fit, vt ex suppositione, quod quis semel prædestinatus vel reprobus sit, pro sua libertate possit ab alterutra sorte resilire, atque ad alteram migrare, ad quam nusquam potestas libertatis suæ se extendit; sicut nec ex suppositione consensus sua libertate absolutè positi, illum omittat, vel dissensum admittat: vtraque enim potestas ad contradictoria coniungenda, quare, & chymærica potestas foret. Quo circa, etsi illa Apocalypsi. 3. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* & 2. Petri. 2. *Satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis* crassè nec germano à nobis supra, & sæpe dato sensu intelligantur certitudinem prædestinationis quo ad effectus suos, & operum bonorum, & gloriæ vt cumque impugnarent, non autem quoad numeri prædestinatorum certitudinem, quam in præsenti defendimus, & demonstrauimus. Sicubi autem Deus decreta mutare, ac de semet à se conceptis pœnitentiam agere insinuari ab scriptura videtur, vt Ierem. 18. Ionæ. 3. Isaiæ 38. non de eodem omnino obiecto, in re, tempore, circunstantiis, & modo absoluto à Deo habitis decretis intelligenda sunt: quare neque ex defectu constantiæ, & æternitatis, qua necessario Dei decreta simul, semelque durant euidens conclusionis nostræ ratio eis testimoniis nutare.

6. Aliunde vero ex proximis Apocalypsis verbis, *tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.* Ratio nostra videtur posse impugnari, quo ad numerum numeratum, & materialem. Etsi enim numerus numerans, verbi gratia, centenarius, vel millerius, ptædestinatorum certus, firmusque, cum obiectiue tum subiectiue Deo sit, ast prædestinati eum explentes in particulari certi ex eius numeri constitutione diuina non sunt, alioqui, quo pacto in locum vnius alius ingredi posset, vt eis verbis insinuatur? ergo numerus ille numerans centenarius determinatus, nec maior nec minor saluandorum prædestinandorum decretus à Deo omni prorsus certitudine, ac firmitate est, ij vero quibus in particulari explendus est, sub disiunctione solum, hi nimirum vel illi: quare ea ex parte minor probationis nostræ nutat. Placet cogitatio, & intelligentia eius testimonij nostro Ruiz de Montoia, sectione quarta, quam etiam confirmat primo. Quia Sapientis Architecti peritia est prius mansiones vel ædificia tot vrbis disponere, quam hos vel illos incolas destinare. Secundo ex Gregorio. vigesimoquinto moral. capite decimo ad id Iobi. 34. *conteret multos, & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis* ita scribente. *Quo electorum numerus certus, ac definitus ostenditur*: numerans quidem non numeratus, vt patet. Consonat Augustinus de corrept. & gra. capite decimo tertio sub init. ad illa Baptistæ Matthei tertio, *Facite dignum fructum pœnitentiæ, & nolite dicere apud vosmet ipsos, habemus patrem Abraham: potens est enim Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.* Sic scribens. *Vt non deest numerus, qui promissus est Abrahæ.* Ac statim verbis Apocalypsis recitatis confirmans ait. *Si enim alius non est accepturus, nisi iste perdiderit, certus est numerus*: ita etiam ex eo loco inferre dicuntur Primasius, Beda, Rupert, Haymo, Lyra, & alij. Singularem hanc cogitationem, & interpretationem ita reiecit. disputatione 2. quæstione tertia. cert. secundo, numero septimo, vt vlteriore impugnatione opus non habeant. Exemplum Architecti nil probat: multo enim peritior esset, si habitatorum vrbis qualitatibus conditionibus, muneribusque singulariterque præcognoscit pro eis vnicuique & singulis eorum domus, & mansiones accommodatissimas ædificaret. Ea vero præscientia, & peritia vltra creatam architecturam est, ac diuinæ in cœlestis Hierusalem structura reseruata: præterea ad rem præsentem crassum valde exemplum est, & aptatu impossibile: cum gloriæ mansio actus vitalis visionis fruitionisque Dei sit, vnicuique ita proprius, & essentia sua affixus, vt alterius esse repugnet, vt citato loco dicebamus. Patres ex anteriore præfinitione numeri numerantis prædestinatorum saluandorumque substitutione aliorum pro decidentibus ab eo numero, in quo antea fuerint, numerum numerantem seruari minime docent, sed ex gratuita misericordia aliquorum præ aliis qui æque prædestinati eligique subinde ad gloriam possent. Quod si præfato aduerso sensu Iobi, & Gregorij testimonia intelligantur tot erunt prædestinati, quot reprobi contra ipsum Ruiz, & veritatem: quin granum salis, quo absurditatem hanc temperare, voluit ipse numero septimo; §. id autem indiget eam in bonum saporem possit condire.

CERTAMEN II.

De numeri vtriusque quantitate, & comparatione.

1 QVem quantumque numerum determinatum expleant siue prædestinati, seu reprobi ē sola Dei (cui exploratissimus vterque numerus est) reuelatione: quæ nullatenus extat, posset nobis innotescere; ac citra temeritatem definiri: quare circa vtriusque numeri quantitatem id solum disputari corda te à nobis generatim potest, magnusne siue prædestinatorum, siue reproborum numerus, an alterutrorum numerus sit exiguus? potest autem vtrorumque numerus tam ex Angelis, quam ex hominibus vel coniunctim sumptis, vel seorsim, & separatim acceptis compositus considerari, siue de numero prædestinatorum, siue de reproborum numero agatur: sub qua etiam diuersitate acceptionum numeri prædestinatorum, ac reproborum disputandum etiam est, cum de vtriusque numeri, quoad magnitudinem, & quantitatem, comparatione agamus, vt debita claritate & disputatio, & decisio procedant. Et vtrumque numerum, ex Angelis, & hominibus tam prædestinatis, quam reprobis conflatum magnum esse, & valde magnum prima nostra, ac certa conclusio sit. Probatur facile, quia vterque numerus ex Angelis solis, & ex puris hominibus seu prædestinatis, seu reprobis conflatus magnus est: ergo vterque numerus ex vtrisque compositus valde magnus erit: siquidem numerus ex duobus magnis numeris conflatus nequit non magnus valde numerus esse: antecedens certum est, vt conclusione secunda, & tertia patebit.

2. Dico secundo numerus vterque seu prædestinatorum, seu reproborum Angelorum seorsim ab hominibus sumptorum magnus numerus, & valde etiam magnus absolute est. Quoad numerum reproborum Angelorum, siue Dæmonum probatur. Quia numerus, & multitudo Angelorum omnium à Deo creatorum innumerabilis, ac pene infinita est: atqui tertia eorum pars reproborum Angelorum, seu dæmonum est, vt constat ex Apocal. 12. numero quarto vbi draconis cauda *tertiam partem stellarum cœli* traxisse dicitur, & numero nono draconem de quo loquitur explicat. *Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus, & Satanas, qui seducit vniuersum orbem, & proiectus est in terram, & Angeli eius* (quos stellarum nomine vocauerat) *cum illo missi sunt*: ergo reproborum Angelorum numerus magnus valde est: innumeræ siquidem multitudinis pars tertia ma-

gna valde multitudo, & numerus est. Quod autem omnium Angelorum multitudo innumera, ac pene infinita sit. Constat primo, quia infimæ, & minimi numeri hierarchiæ Angelorum multitudo totam hominum præteritorum, futurorumque multitudinem duplo vt minimum superat cum horum singulis singuli Angeli sint deputati custodes ex iis qui in bono perstiterunt: cum autem infimæ hierarchiæ Angeli minus perfecti, & sapientes natura sua sint, ac de se proinde seductioni, & vitio aptiores: dimidiam reproborum partem ex Angelis hisce fuisse prudenti, vero similiori, & connaturaliori ratione censendum est: cum autem pro hierarchiarum superioritate valde eorum numerum augeseat, vt communiter Theologi censent, quantus Angelorum creatorum ad totas nouem hierarchias spectantium numerus erit? Hinc quam maxima reliquorum Angelorum prædestinatorum multitudo demonstratum; cum ex eo textu sit multitudine reproborum duplo maior. Secundo quia bonorum, seu prædestinatorum Angelorum numerus præ sui multitudine innumerabilis ab scriptura asseritur Iob. 25. *Numquid est numerus militum eius?* Daniel septimo 10. *Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millium assistebant ei.* & Apocalypsis quinto *numerus* Angelorum Dei throno assistentium *millia millium* esse dicitur. Quo loquendi modo rerum innumerabilis multitudo significatur.

3. Dico tertio: prædestinatorum reproborumque hominum numerus valde etiam magnus est, de prædestinatis constat. Primo ex Genes. vigesima secunda vbi Deus ad Abraham. *Multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli, & velut arenam, quæ est in littore maris, & Ierem. trigesimo tertio. Sicut dinumerari non possunt stella cœli, & metiri arena maris; sic multiplicabo semen Dauid serui mei.* Quæ de spiritali filiorum vtriusque propagatione, qui ex lapidibus, aiebat Baptista nuper suscitari ipsis à Deo possunt intelligenda præcipue, & intellecta à Patribus sunt: scilicet de prædestinatis atque ex fide viua, sicut Abraham saluandis. Apocal. 7. *Vidi turbam magnam, quam denumerare nemo poterat ex omnibus gentibus stantes ante thronum.* psalm. 138. *Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur* & Mattheo octauo. *Multi ab Oriente, & Occidente surgent, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cœlorum.* Probatur ratione, quia Christum pro omnium salute incarnatum torque durissima, & ignominiosissima crucem etiam, & mortem perpessum, pauculos solum homines saluari, reliquis innumeris perditis dedeceret. Secundo quia ex prædestinatis hominibus, reparandus sit, & numerus, & sedes, ad quas lapsi Angeli ibant, directique per Dei sufficientem gratiam fuerunt, etsi non peruenerint: ac proinde tot saltem homines prædestinati sunt, quot sunt Angeli reprobi, iuxta intelligentiam communem: quare cum tanta sit creatorum à Deo Angelorum multitudo, quantam proxime diximus, eiusque tertia pars perierit: quam maximus prædestinatorum hominum numerus euincitur: sed me quidem iudice non totus reproborum Angelorum numerus erit ex prædestinatis ad calculum implendus; sed quousque horum numerus pro cuiusque meritis pertingat, qui tamen magnus numerus erit. Quod autem reproborum hominum magnus valde numerus, & innumerus sit, facilius adhuc probatur. De eis enim vel maxime proloquium verum habet. *Stultorum infinitus est numerus*, & Psalm. 39. de eis dicitur: *Multiplicati sunt super numerum.* Huc etiam faciunt omnia, quæ de comparatione numeri prædestinatorum reproborumque hominum dicemus cert. 3.

4. Dico quarto: comparatione facta collectionis omnium prædestinatorum, & reproborum omnium, tam ex Angelis, quam ex hominibus compactæ maior longe prædestinatorum, quam reproborum numerus est. Probatur facile ex dictis. Quidquid enim sit de numero prædestinatorum, ac reproborum ad purum ex hominibus constati comparatione quoad magnitudinem vel paritatem cum omnium Angelorum numerus omnium hominum numero immensum pene, nec solum ter excedat, ac sola tertia illorum pars reprobis constet, & si vnus solum vel alter homo, Prædestinatis Angelis, duplo quam dæmones, seu reprobi Angeli pluribus collectionem prædestinatorum ex Angelis, & hominibus constatam collectioni reproborum ex vtraque natura numeri magnitudine, & quantitate excedere euidentissimum est. Accedit numerum prædestinatorum Angelorum infimæ hierarchiæ ex qua sola custodes omnibus & singulis singuli custodes deputantur; numero omnium prædestinatorum, reproborumque hominum coniunctim sumptorum vt minimum æquari: cum tamen absolute loquendo plures ex omnibus reprobi, quam prædestinati citra controuersiam sint; quod valde prædestinatorum Angelorum numerum auget: quare, & numerum prædestinatorum ex ipsis, & hominibus collecti. Porro huius conclusionis probatione numerum Angelorum prædestinatorum numero reproborum dæmonum adeo esse maiorem; vt huic duplo excedat manifestum est: quare neque id conclusione & probatione separatim additis opus habet.

CERTAMEN III.

De comparatione numeri prædestinatorum ac reproborum ad purum ex hominibus coacti.

1 REs hæc nisi multiplici collectionis hominum omnium diuersitate præmissa claritate detecta, & probabilitatis fundamento aliquo nequit definiri. Prima ergo collectio ex omnibus hominibus tam fidelibus tam legis naturæ, scriptæ, & gratiæ, quam infidelibus esse, consideratique ad rem præsentem potest, & hominibus quidem tam infantibus ante rationis vsum, quam adultis obeuntibus. In qua acceptione dicendum est numerum reproborum, numero prædestinatorum longe ac longissime esse maiorem. Est conclusio omnibus Doctoribus Catholicis certa. Probatur: quia innumerabilior, infidelium, quouis triplicis illius legis respectu, quam fidelium turba est: & infideles omnes, tam adulti, quam paruuli obeuntes ad reprobos spectant. Addo collectione ex adultis fidelibus & infidelibus facta (*paruulis vtrorumque seclusis*) adde rationem pro additamento secundo ex sancto Thoma producendam. Ampliorem etiam esse numerum reproborum. Probatur primo ratione simili. Quia infideles adulti plures multo fidelibus sunt, ac reprobi omnes: cum tamen non omnes adulti fideles sint prædestinati. Addo etiam iuxta collectionem hanc, ex fidelibus & infidelibus factam numerum infidelium reproborum adultorum maiorem esse numero fidelium prædestinatorum ex paruulis, & adultis omnibus constante. Ratio est, quia illorum numerus infidelium, fidelibus cum adultis paruulis, & adultis præualet: ac insuper ex infidelium paruulis, quos addimus, multi valde in lege etiam scripta, & lege gratiæ sine circumcisione, ac fi-

ac sine baptismo decessere, ac decedent. Pro his tribus conclusionibus facit ratio. Sancti Thomæ prima parte, quæstione vigesimatertia, articulo septimo, petita ex indignitate naturæ humanæ, quam lapsam iam in Adamo: immò, & in se ipsa (Deipara excepta) in cuiusque prædestinatione, ac reprobatione Deus supposuit: etsi enim Dei bonitas meritis etiam Christi solicitata ad plures prædestinationem quam reprobationem: immò ad omnes etiam homines, & ex genio, vt sic dicam, suo, & ex tantorum meritorum sufficientissimo motiuo extendere posset: cum tamen vtrumque adhuc, ipsum ad aliquem, nedum ad plures, ex hominibus prædestinandos minimè cogant, omnium hominum dignitas, vt non prædestinentur, sed reprobentur adsit, ac diuinæ menti anterius natura ad electionem alterutram oberrt, bonitati suæ, & Christi meritis non parum dedit, cum tantam massæ corruptæ, sibique insensæ partem prædestinauit; etsi reprobata massæ eiusdem parte longe minorem.

2. Et quidem Dei bonitas ad beneficia maior propensio re integra, vt sic loquar, & de se se solum considerati credenda est, non autem positio ex parte nostri peccato: tunc enim non minus ex iustitia sua ad supplicia, quam de se ad veniam inclinat in negotio vero reprobationis voluit de facto ex reproborum numero maiore voluit apertius nobis innotescere, ac simul summam prædestinatis erga ipsos amorem benignitatem, ac beneficentiam suam, cum non solum nullo merito bono, sed merito à Deo malo, ob quod reprobatio cunctis debita erat, & erga adeo plures ex eis exercita à Deo fuit se à Deo videant prædestinatos, ac subinde, & æternum, & ardentius ipsi gratias habeant, laudesque insonent, ac rependant quod enim frequentius, & vt plurimum euenit ex naturæ debito fieri reputatur: Ita, ideoque à Deo factum Isaias docet capite 24. atque subiuncto exemplo simul confirmat scribens. *Quomodo si paucæ oliuæ, quæ remanserunt* (reliquis perditis) *Excutiantur ex oleæ, & racemi, cum fuerit finita vindemia hi leuabunt vocem suam, atque laudabunt,* &c. *Propter hoc in doctrinis glorificate Dominum*: Eadem rationem illis ad Roman. 9. *Quod si Deus volens ostendere iram*, &c. Commentariis suis Beda, Ambrosiaster, Anselmus, & alij contineri volunt. Sanctus Augustinus item quæstione 23. in Exodio epist. 106. columna 8. de prædestinatione Sanctorum, capite 8. sed elegantius, pressiusque 21. de ciuitate capite 12. circa finem, *in qua* (pœna damnationis) *multo plures, quam in illa* (gratia, & misericordia efficacis Redemptionis) *sunt*: *vt sic ostenderetur, quid omnibus deberetur*, & epistola 157. ad Optatum versus med. hanc etiam rationem adiungit. *Atque, vt hinc quoque intelligant, qui ex ipsa damnatione redimuntur, hoc fuisse debitum massæ illi vniuersæ, quod tam magnæ parti eius redditum cernerent*: stat pro conclusionibus hisce, maximè pro prima, & præcipua, cui alias adiunximus illud Esdræ 4. *Hoc seculum fecit Altissimus propter multos, futurum autem propter paucos*, subinferius: *Dabit tibi terram multam, vnde fiat fœtile; paruum autem puluerem, vnde auxum fit: sic & actus præsentis seculi. Multi quidem creati sunt; pauci vero saluabuntur.* Est autem liber hic summæ infra Canonicos authoritatis. Denique Apocalyps. 20. prædestinatorum saluandorumque, seu vitæ liber vnus esse dicitur, reliquorum multi, quasi reprobos præ eorum multitudine libri plures non capiant.

3. Dico secundo habita solum ratione prædestinatorum reproborumque hominum fidelium, tam ante quam post rationis vsum obeuntium in Ecclesia Dei legis naturalis antiquæ, vel Christianæ prædestinatorum, quam reproborum est numerus maior: ita noster Lorinus ad id Psalmi 138. versu 14. *Dinumerabo eos*, &c. Soarez 3. de prædestinatione capite tertio, Ruiz de Montoya supra sectione prima, numero quinto, valde in eam inclinat quibus adde Doctores iam citandos pro sententia affirmante maiorem numerum adultorum fidelium prædestinatorum, quam reprobatorum, cum tamen ei numero ingens copia infantium per Baptismum, circumcisionemve Ecclesiæ Fidelium adscriptorum, atque originali è luto ante vsum rationis obeuntium, & prædestinatorum qui numerus amplior valdè, quam prædestinatorum fidelium adultorum plane est: inde probatur conclusio; quia, etsi reproborum fidelium numerus maior, quam adultorum etiam fidelium prædestinatorum sit, paruulorum horum prædestinatorum accessu, quorum tantam esse copiam quotidie videmus, excessus ille adultorum fidelium reproborum, non solum æquatur, sed exceditur. Secundo: quia nihil in scriptura, aut Patribus est pro maiori reproborum, quam prædestinatorum numero quod non sit, vel de collectione omnium hominum tam fidelium, quam infidelium, vt constat ex datis locis pro conclusione prima, vel de collectione fidelium adultorum solum, vt constabit ex locis pro tertia nostra conclusione producendis: quare pro indulgentiore Dei misericordia, & prouidentia incertum fidelium suorum beneficentiore stare iudicium nostrum debet: vt plures ex eis prædestinatos, quam reprobasse censeamus.

4. Dico tertio: ex fidelium omnium collectione plures reprobati sunt, quam prædestinati: conclusioni huic expresse aduersantur, & contradicunt Sylueſter tractatu secundo in Euangelio septuagesimæ & prima parte constatorij quæstione 23. articulo 8. ad 2. Carthagena discursu 10. de prædestinatione dubio penultimo aduersariique etiam referuntur Franciscus à Christo. in 1. d. 40. & 41. quæstione quinta de reprobatione, sed tamen de Ecclesiæ fidelium que omnium cœtu loquitur paruulis baptisatis non exclusis. Soarez etiam refertur vbi proximè, qui tamen non solum baptisatos paruulos non excludit, sed expresse includit: quare vterque pro secunda nostra conclusione stat, quin tertiæ huic vllateaus aduersetur. Hanc vero tertiam conclusionem tradunt expresse in caput 20. & 26. Matthæi ad verba illa: *Pauci vero electi.* Caietan. in capite vigesimoquinto, Matthæi ad parabolam de Virginibus, vbi & Lyranus, Arboræus 4. Theosophiæ, capite 20. Maldonatus ad versum 14. Matthæi 22. Molina prima parte, quæstione 23. articulo septimo, conclusione septima. Ruiz citata d. 54. sectione prima, numero decimosexto, conclusione 2. 3. 4. 5. Scio nostros Vasquez d. 101. capite quarto, & Fasolum supra numerum septimum, rem hanc iudicio nostro indefinibilem, ac Dei iudicio reseruandam censere: sed tamen Deus satis iudicium suum pro nostra conclusione aperuit, eámque plus libito nostro euentus ipse rerum, & naturalis ratio confirmauit. Primum probo ex Veteri Testamento, in quo figurate traditur frequentissime, vt videre licet in Ruiz nostro locis citatis. Pauca subdo à Nouo Testamento in hanc sententiam explicata. Primum sit ex arca Noë: *In qua* (1. Petri capite tertio) *Pauci, id est octo animæ saluæ factæ sunt per aquam*: pergit. *Quod & vos nunc similis formæ saluos facit Baptisma: non carnis depositio sordium, sed bonæ conscientiæ interrogatio in Deum.* Quæ Sanctus Augustinus 5. de Baptismo contra Donatist. capite 18. His interpretatur. *Qua propter, sicut apparet, homines in vnitate Catholica Baptizati, qui sæculo solis verbis, non factis, renuntiant, quomodo pertinent ad huius aræ mysterium, in quibus non est conscientiæ bonæ interrogatio?* Hæc vero respectu adultorum fidelium locum tantummodo habent. Horum etiam typus erant sexcenta illa peditum millia Exodi 12. Ægypto egressorum ex quibus duo solum Chaleb, & Iosuë terram promissam, ad quam omnes ibant, sunt ingressi numerorum 14. De quo Paul. 1. Corinth. 10. *Non in pluribus eorum* (tametsi eandem potu ciboque spi-

ritali, vt Paulus præmiserat, vti essent) *beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt*, &c. *Nostri, vt non simus concupiscentes malorum*: Quæ præclare nostram conclusionem continent, vt egregiè ponderant Irenæus libro quarto, capite 46. sub initium, & Chrysostomus Homil. 65. in Matthæo sub med. his verbis. *Quod* (puniendos iniquos fideles,) *Beatus Paulus à superioribus ostendit dicens, spiritualem potum omnes bibisse, & spiritalem cibum omnes comedisse; nec tamen omnes saluos fuisse, sed multos eorum in eremo procidisse.* Denique Isai. 10. & ad Rom. 9. *Si fuerit numerus filiorum Israel, quasi arena maris, reliquiæ salvæ fient.*

5. Ex Nouo Testamento Lucæ 13. Discipulo ex Christi sermone colligenti, rogantique. *Domine, si pauci sunt, qui salvantur?* Ipsi, & reliquis Discipulis, neque vrcumque fidelibus loquens, respondo hoc suo concessit, & ratione subiuncta probauit: *Ipse autem dixit ad illos: contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Ad quæ Sanctus Augustinus serm. 32. de verbis Domini sub initio. *Confirmauit Dominus, quod audiuit: & inquiens contendite intrare, &c.* Primum verbo, *contendite*: quia vt bene Sanctus Gregorius 11. moral. capite vigesimosexto. *Nisi mentis contentio seruet, vnda mundi non vincitur per quam anima ad ima vrgetur*: ex quo eadem Laurentius Iustinianus de contemptu mundi, capite decimoquarto. Secundò ex portæ angustia, quæ plures, & gregatim non capite tertio. *Quod multi quærent intrare*, vtique adulti Fideles, qui soli quærunt: *Et non poterunt*, eadem ferè similitudine, *Arcta via, qua ducit ad vitam, & lata qua ducit ad perditionem*: Paucos illam ingressuros, eaque gressuros Discipulis Dominus aiebat, suadebatque Matthæi 8. quæ ita expendit Sanctus Augustinus in tertio contra Cresconium Grammaticum capite 66. post medium. *Ipsi boni, verique Christiani, qui per seipsos multi sunt, comparatione malorum, falsorumque* (Christianorum) *pauci sunt: sic multa grana, quibus horrea complentur pauca dicimus comparatione palearum, quæ cum granis in eodem fundo nascuntur, & in eadem area triturantur.* Et sanctus Hieronymus commentario ad eum locum, & epistola decimaquarta ad Celantiam (ni Paulini Nolensis sit) post initium. Hilarius canonico 6. in Matthæo post medium Nazianz. oratione trigesimatertia, primo de Theologia columna penultima, *Arctam viam* propter sudorem, & *quia non à multis teritur*, aiunt, sed comparatione reproborum paucissimis. Tertius locus ex Matthæi 19. Marci 10. Lucæ 10. vbi ex difficultate salutis diuitum à Christo asserta videntur rectè intulisse Discipuli. *Quis ergo poterit saluus esse?* Quia auaritia quæ salutem à Deo difficilem diuitibus facit salutem commune etiam fidelium vitium est. Ierem. 6. *Omnes auaritiæ student à minimo vsque ad maximum.* Ad Philippum 2. Paulus de Christianis ait. *Omnes, quæ sua sunt, quærunt.* Christus autem Discipulis respondit. *Apud homines hoc impossibile est*: valde scilicet rarum, & difficile, vt auaritia deposita angustam vitæ portam ingrediantur: *Apud Deum autem omnia possibilia sunt*: vt nempè paupertatis Euangelicæ studio auaritiam à se excutiant, seque salutis homines expediant: illico autem Petrus vt suæ ac reliquorum salutis sententiam audiret subiunxit. *Ecce nos reliquimus omnia*, paupertatis studium, & auaritiæ omnis excussionem allegans, *Quid ergo erit nobis?* Æterna siquidem salus reliqua esse nobis videtur? nec mora: Diuinum Oraculum audiunt, quod optabant, *Amen dico vobis, &c.* quod si ex difficultate victoriæ passionis auaritiæ solum, tantam Christus Dominus salutis difficultatem in omnibus hominibus, etiam fidelibus, recognoscit, vt eâm impossibilitatem appellauerit: quid aliarum passionum communium, luxuriæ, ambitionis vehementia attenta, quibus frequenter auaritia cedit inferre de saluandorum adhuc Fidelium paucitate debemus?

6. Quartus locus sit ex parabola seminantis bonum semen in agro suo, id est Verbum Dei in sua fidelium Ecclesia Lucæ 8. cuius agri, seu Ecclesiæ pars solum quarta fructum facit bonum: Quintus ex Matthæo 3. vbi ad rem præsentem describitur. *Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum; paleas autem comburet igne inextinguibili.* Atea autem Dei propria, & propriissima Ecclesia Fidelium suorum est, vt sanctus Augustinus aiebat recitatus numero quinto, ex libro tertio contra Cresconium Grammaticum capite 66. & iterum libro quarto, capite 53. & sermon. 32. de verbis Domini propè medium, vbi hæc habet. *Aream video, & grana quæro, & vix videntur grana, quando area trituratur: sed venturum est, vt trituretur. Pauci ergo, qui saluabuntur, in comparatione multorum perituorum.* Sextus locus ex illo Pauli ad Fideles, primo Corinth. nono. *Nescitis, quod ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium? sic currite, vt comprehendatis*: Sitisque excurrentium ad brauium, & præmium paucioribus. Septimus ex Matthæi 20. & 22. Multi enim sunt vocati, pauci vero, quod de admissis ad mensam conuiuiumque speciale Dei, nempè fidelibus Patres omnes, & interpretes intelligunt: verum, cum ex ea mensa vnus tantum eiectus sit in tenebras exteriores, qui solus est damnatorum typus reliquis plurimis, in quibus prædestinati, & saluandi figurabantur, mensæ & conuiuio assidentibus relictis, pauciores reprobos esse, prædestinatos vero multo plures aduersarij contendunt: sed certè hoc contra infallibilitatem, ac veritatem conclusionis ex ea parabola à Christo deductæ directè, nec satis piè, & Catholicè militant: quo autem pacto conclusionis eius illatio, & veritas constitit Patres sapienter difficultati occurrentes ostendunt: vt scilicet ille conuiuio eiectus non personam singularem, sed massam, & collectionem reproborum significet prædestinatorum cætu longe ampliorem, vnde rectè, ac verè conclusio deducitur, Sanctus Hieronymus commentario in 22. Matthæi in illo vno omnes: *qui sociati sunt in malitia*, docet contineri. Sanctus Augustinus capite 20. contra Donatistas sub initio. *In illo ipso vno multam, sententem malorum esse intelligendam, inter quos pauciores boni conuiuio Dominico viuunt, significare non dubitauit. Nam postea quam dixit ligatis manibus, &c. continuo subiecit: multi enim sunt vocati, pauci vero electi: quomodo hoc verum est, nisi, quia in illo vno grande corpus figurabatur omnium malorum ante Domini iudicium conuiuio Domini permixtorum, à quibus se boni corde interim, & moribus separant, simul manducantes, & bibentes Christi, & sanguinem Domini?* Eodem modo ad eum locum componit Anselmus difficultatem. Sanctus Augustinus vero exemplo concurrentium ad Ecclesiam hanc expositionem confirmat, quo etiam ad id ipsum vtuntur Origen. in 22. ex Matthæo tractatu vigesimo, fine Athanas. disceptat, *Adversum eos, qui in veritate iudicanda solius multitudinis ratio ferunt*: circa medium, Et tandem hanc Domini sententiam ita de fidelibus solum prædestinatis, & reprobis intelligi debere censet, vt decaptos asserat, qui ad infideles extendi putauerint, de prædestinatione, & gratia, capite vndecimo, ab initio, & de vera, & falsa pœnitentia capite sexto.

7. A ratione vero probatur primo, ea quam ex indignitate, & indebito naturæ lapsæ dedimus numero secundo à medio, & numero secundo toto, quæ respectu fidelium adultorum, etiam qui originale per Baptismum eluerint, locum habet, cum certum sit eis prædestinationem non deberi, sed indebitam

indebitam esse : immò, & debitum obiectiuum carendi illa post abolitum originale ex tempore quod antecessit, ac in eis fuit, in ipsis etiam iustificatis perstare. Probatur secundo ratione, quæ tacta etiam à Sancto Thoma ibidem fuit, ac pro conclusione prima non minori robore certat : quia natura corrupta hominum omnium, etiam iustificatorum in malum propensior valde est, aliundéque sensibilium viuidioribus longè cognitionibus ad ea sectanda solicitatur, ac præuenitur quam sint à sensibilibus, turpibusque abducentes, atque ad honesta inducentes abstractiuæ pro statu viæ cognitiones, nimirum à sensibilibus necessario emendicatæ, ac subinde motionis segnioris : quare gratia, etiam vberè ex meritis Christi à sensibilibus illicitis ad spiritualia, & honesta fideles etiam homines sudoris laborisque ingentis vbique gentium, & legum negotium fuit : de populi Hebraici sceleribus Oseæ. capite quarto aiebat. *Sanguis sanguinem tetigit* : & Dauid. *Non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Nec aliter de Christiani populi moribus sentire Patres, atque oculi etiam (proh dolor !) nostri patiuntur. At, inquis, ita sane est : in sceleribus hominum, Christianorum etiam vita plerumque transigitur, vt de vitiorum Pelago emergentibus dici illud Poëtæ debeat. *Apparent rari nantes in gurgite vasto* : sitque illud Senecæ proloquium etiam de Christianis verum. *Argumentum pessimi turba est* : Sed tamen cum in Christiana Ecclesia præsto adeo facilisque sacramentalis pœnitentiæ adsit, qua instantis sibi mortis temporalis (& æternæ, ni resipiscant) conscij peccatores fideles iustificentur, atque in Dei gratia, & amicitia decedant, pleroscque eorum, quantumvis inueteratos peccatores malorum dierum vitam in iustitia claudere credendum piè à nobis est. Cæterum quot ex Christianis Fidelibus mortis suæ postremi periculi immemores, ac prorsus ignari, naufragiis, incendiis subitis erumpentibus ex montibus flammis, atque ad milliaria plura cineribus terræ hiatibus prouincialibus, ædificiorum, vrbiumque ruinis extemporaneis, quas terræmotus, & aëris tempestates frequenter efficiunt : quot etiam ex inimicorum insidiis, hostium, inuasionibus repentinis, belluarum immanium insultibus, grassatorum incursibus, aëris, aut morborum contagiis celerrimis, atque præliis etiam absque Sacramentorum beneficio, & memoria decedunt?

8. De Fidelibus autem, qui vitio plerumque (vt aduersarij fatentur, & vident,) enutriti cum Sacramentis moriuntur : quot precor ex eis mortem, & periculum : subinde æternæ damnationis sibi instare credunt ? nihil scilicet omittente, omniaque mouente Diabolo, qui ad eorum peragendum interitum modicum tempus superesse optime nouit, vt ab ea cogitatione ipsorum animos diuertat atque vitæ diuturnitatem, vlterioremque pœnitentiæ locum ipsis adfuturum suadeat : iuuantibus amicis sæculi huius, atque in veterato periclitantium inueterato præsentis vitæ amore, contra quem non sine dolore ingente instare sibi charissimæ vitæ finem credere possunt, & nolunt : sed credant tandem, quot quantáque sceleribus inueteratos à vera pœnitentia diuertunt ? Dolores, dispositionis temporalium, & eorum quæ charissimis filiis, &c. postea euenient prouidendorum, anxia etiam ac vehemens cura : immò quot, quantaque eos tunc in desperationem agunt diuinæ Misericordiæ, quam tot tantisque sceleribus vltra condignitatem demeritam, & à se abactam recognoscunt ? Ecqua demum veræ pœnitentiæ finalis illorum prudens, & cordata æstimatio esse nobis potest vt plerosque ex illis contingere credamus, qui tunc solum, & fere primum vitia deserunt, cum à vitiis deseruntur ? id quod rectè ad rem hanc ponderant sanctus Augustinus de vera, & falsa pœnitentia capite decimo septimo, Homilia 42. post medium ex libro Homiliarum 50. Cæsar. Arelatens. tomo secundo Biblioth. homil. 43. & 44. decretum canonicum de pœnitentia distinctione septima alias causa 33. quæstione tertia. Cyprianus libro quarto, epistola secunda ad Antonianum post medium Isidorus 2. sententiar. de summo bono, Hugo Victor. 2. de Sacrament. parte 14. capite quinto circa medium. Laurentius Iustinianus de contemptu mundi sub mundi fine. Deinde : cum vera pœnitenti, nisi ex gratia Dei specialissima, & efficaci haberi ab homine nequeat, Dei inquam, quem tota, vel ferè tota vita sua tales isti fideles insensissimum inimicum tanto merito habuerunt, nescio qua probabilitate eorum cuiquanto gratiæ suæ dono tunc adfuturus iudicetur : tametsi in suæ bonitatis, & clementiæ ostensionem, ac misericordiæ exemplum vni vel alteri ipsorum tunc donet. Hanc etiam rationem pro nostra conclusione expendunt Cyprianus, & Laurentius Iustinianus vbi proximè, Sanctus Augustinus sermone 10. de Sanctis prope med.

9. Inquiunt tamen aduersarij, ita de anteactis temporibus fuerit : ita vero postremis sæculis fore temerè iudicabimus : siquidem quid in illis futurum sit ignoramus. Contra vero : quia in iis quæ ex naturæ corruptæ vitiosa inclinatione, viuidioríque, & efficaciore sensibilium, quam spiritualium motione (quæ totis, ac proinde postremis vitæ huius, & mundi sæculis persistent facta hucvsque experimur non aliter postea facienda non solum probabiliter possumus, sed prudenter debemus iudicare : vide quæso bella, & seditiones toto orbe sub mundi finem futuras à Christo Domino prædictas, & cum ex Iacobi 4. ea, *Ex concupiscentiis nostris, quæ militant in membris nostris*, nasci solummodo credas : concupiscentiarum humanarum vt homines in peccata impellant vires quo loco, & gradu futuræ sæculis posterioribus sint facile dignosces : vide breuiandos dies postremos ne electi si fieri potest, à salute decidant : vt scias quantum futurum sit postremo sæculo robur. Ac tandem si sæculis Passioni Christi proximioribus, & illo ipso, quo sanguis Christi recens pro hominibus effusus, ac feruens Dei misericordias, & gratis hominibus exhalabat, & fidelium cor vnum, & anima vna proinde fuit, ita ex Christianis, & fidelibus plures vixerunt obieruntque, vt non renuis : vnde frugi melioris distantioribus, imò distantissimis à Christi Passione sæculis futuros fideles non dicam iudicas, sed suspicaris. Rem hanc concludat Hieronymus morti vicinus, qui (teste Eusebio epistola ad Damasum tom. 2. operum Hieronymi) aiebat : vix vnum ex centum millibus perditæ vitæ hominum, verè in mortis articulo pœnitere. Nolo autem concludere verbis Chrysostomi homil. 40. ad popul. Antioch. versus med. & 34. ad Hebr. col. 2. & 3. & homil. 3. in acta : quia sententiæ dolorem, & horrorem calamus etiam ferre non potest.

10. Rogas denique curiosius : vter sextus, virorum, an mulierum num. prædestinatorum alteri præualeat ? Alexander 2. parte, quæst. 95. vers. finem. Scotus in 2. d. 20. quæst 2. fin. vbi Gabriël articulo 3. dub. 1. quæstionem definire noluere. Marsilius ibi q. 13. dub. 4. & S. Thomas quodlib. 3. q. 11. art. 25. censent vtriusque sexus numerum prædestinatorum æqualem : quia iidem prædestinati sunt, qui in statu innocentiæ prædestinarentur, si perdurasset : in eo vero statu par prædestinatorum numerus in vtroque sexu esset, quia par in eo virorum, ac mulierum foret numerus, & omnes in eo statu prædestinarentur : sed discursus hic Marsilij plura non satis explorata, & fortè falsa supponit. Primum eosdem nunc in statu naturæ corruptæ prædestinatos esse, qui in statu innocentiæ prædestinarentur, quod probatione multa opus habet, & nescio an habere possit sufficientem. Secundum non esse nunc prædestinatos plures, quam tunc forent. Tertium æqualem tunc fore numerum virorum, ac mulierum, quæ somnio similis diuinatio est : cum tunc etiam prolificum semen inæqualiter dispositum pro occasionum, & temporum, & hominum diuersitate esset futurum, alioqui vel omnes mares, vel omnes fœminæ procrearentur :

quod

quod & æqualitati numeri vtriusque sexus assertæ, & hominum obesset propagationi: vnde item norunt totidem, non dico eosdem quos in illo statu, prædestinatos in natura lapsa esse non plures, oppositum enim fortasse probabilius est sed de his omnibus fusiori calamo, maiorique fundamento disputare, nedum definire oportebit de statu innocentiæ disputantes.

11. Ruiz noster citata d. sectione 6. plures prædestinatos mulierum, quam virorum sexui. Primo quia multo plures mulieres, quam homines sunt, multoque pauciores hominibus absque Sacramentis bello rixis, itineribus, fluminibus, præruptis, latronum incursibus, naufragiisque repente, & inopinato decedunt: cum autem dociliores, faciliores, genio, & corde molliores sint, atque ad pietatem procliuiores, & timidiores, & metu gehennæ, quam ex fide credunt, & iuuantium adhortationibus plerumque ad veram pœnitentiam sacramentalem flecti credendum prudenter est: potius quam de viris perditis, qui mortis instantis conscij, & Sacramentorum participes decedunt. Accedit fœminas vt plurimum ex ignorantia, & fragilitate maiore, quam viros peccare, quare & veniabilius, quam homines æquè peccantes delinquunt: Denique, cum fœminæ in omnia pietatis opera, orationem, religiosum cultum, eleemosynam, conciones, Sacramentorum pœnitentiæ, & Eucharistiæ vsum frequentem, ieiunia, &c. sint propensiores, & minus hominibus peccant, & frequentius à peccato respiscunt: cumque parentum, maritorum, & consanguineorum consilia, & pædagogiæ obedientiores sint, multo paucioribus peccandi occasionibus sunt expositæ, & frequentius illis pietatis operibus, quæ ex Dei gratia malæ etiam vitæ interserunt, congruum bonitati Dei motiuum exhibeat vt ea ad pœnitentiam veram finalem adducat: maximeque durorum plerumque maritorum continuum; vt sic dicam, martyrium perpessæ. Hæc fere Ruiz cui ego consentio: id tamen cum eodem authore viris vtpotè naturæ perfectioris lubens dabo: plures ex illis ad altiorem virtutis & perfectionis gloriæque gradum, quam ex mulieribus esse à Deo prædestinatos.

CONTRO